This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

A 469322 DUPL

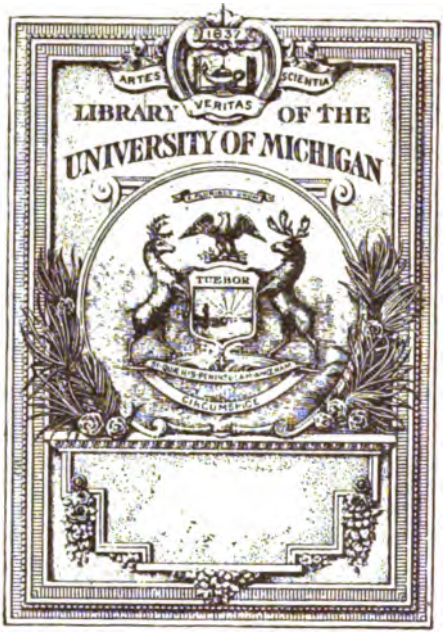
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR

Ex Codice antiquissimo Dioscoridis Bibl: Cæsareæ Vindobon:

JO. ALBERTI FABRICII,
S. S. THEOL. D. ET PROFESS. PUBL.

BIBLIOTHECÆ GRÆCÆ

VOLUMEN DUODECIMUM,

IN QUO

POST ELENCHUM SITUS EPISCOPATUUM ORBIS CHRISTIANI ULTRA QUATER-MILLE, ET SCRIPTORUM HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ NOTITIAM,

DE

JCTIS & MEDICIS GRÆCIS

DISSERITUR.

ACCEDUNT PRÆTER INEDITA VARIA
PLUTARCHI, THEODORI STUDITÆ, ET ALIORUM: SELECTAQUE
VETERUM RARIUS OBVIA APOSPASMATIA,
THEOPHILI PROTOSPATHARII LIBRI V.
DE HOMINIS FABRICA,
GRÆCE ET LATINE.

HAMBURGI,
Sumtu THEODORI CHRISTOPHORI FELGINERI,
M D CC XXIV.

ILLUSTRISSIMO ATQUE ERUDITISSIMO DOMINO SCIPIONI MARCHIONI MAFFEIO

S. D.

JOANNES ALBERTUS FABRICIUS.

IGnoſce tenue hoc munuſculum offerenti, VIR ILLUSTRISSIME, atque unam hanc quæ mihi ſuppetit captanti rationem teſtandæ publice ex remota usque Germania obſervantiam qua Virtutem & ingenium, qua eruditionem Tuam, qua merita in litteras atque amplam & divitem pulcherrime de illis promerendi Voluntatem proſequor. Tanta eſt humanitas Tua & æquitas, ut qualemcunque hunc laborem meum quem in Græcorum ſcriptorum

405672

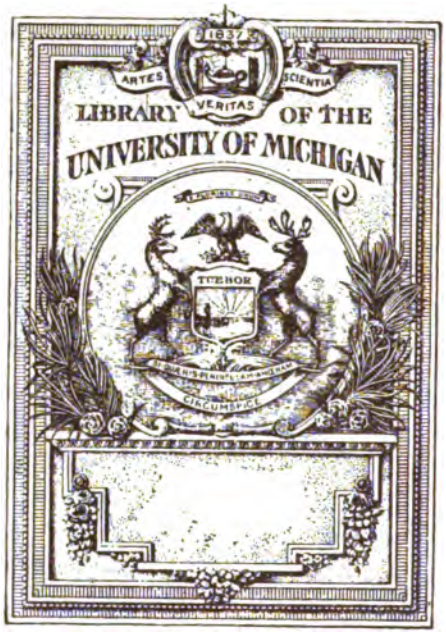
1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

AD LECTOREM.

QUi in hoc Volumine ducit familiam elenchus Epiſcopatuum Orbis Chriſtiani, debebat indicis Geographici loco ſubjici Notitiæ Conciliorum ſuperiore tomo traditæ: & licet non ſit omnibus abſolutus numeris, quamplurima tamen complectitur quæ vel apud Carolum a S. Paulo vel in Lexicis Geographicis incaſſum quærunt: nec obſcurum perhibet de Chriſtianæ Eccleſiæ amplitudine, vel etiam in aliis locis, ut in Africa, & Græcia afflictione & coarctatione teſtimonium. Eidem de Conciliis tractationi notitia quæ ſequitur ſcriptorum Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, mantiſſæ loco ſubjicienda à me fuerat deſtinata. Reliquam fere partem voluminis, JCtorum & Medicorum recenſio occupat, ita ut ad abſolutionem hujus univerſi operis nihil aliud jam deſit quam hic Capitum quaternio proximi & ultimi tomi futura materia:

Libri VI. CAP. IX. De *Medicis* antiquis deperditis.

CAP. X. De collectionibus veterum ſcriptorum Græcorum.

CAP. XI. De ſcriptoribus Græcis ſuppoſititiis.

CAP. XII. Emendanda & omiſſa in ſuperioribus Voluminibus.

INDEX denique communis in omnes tomos triplex: Chronologicus unus, alter nominum, digeſtus litterarum ordine & tertius materiarum. Sed jam quæ præſenti vice ſtudio Tuo à me exhibentur, ex brevi hac, ſi placet, tabella cognoſcito:

SYLLABUS Capitum, quæ hoc Volumine continentur.

INdex Geographicus *Epiſcopatuum* plus quam quater mille *Orbis Chriſtiani*, tum aliorum tum quorum in Conciliis mentio, & locorum, in quibus Concilia habita ſunt, collectus ex Conciliorum tomis edit. Labbei & Harduini, nec non ex Carolo à S. Paulo, Luca Holſtenio, Anberto Miræo, Commanvillio &c. p. 1.

Mantiſſa de recentibus *Hiſtoria Eccleſiaſtica* ſcriptoribus, 1) Annalium & Hiſtoriæ Veteris Teſtamenti. p. 152. 2) Annalium Novi Teſt. ubi de Centuriis Magdeburgenſibus p. 161. Baronio p. 165. ejusque editionibus, verſionibus, epitomis, continuatoribus p. 167. & in eum cenſuris p. 170. & per eodem apologiis p. 175. 3) Scriptores Hiſtoriæ Eccleſ. Novi Teſt. ordine alphabeti p. 176. 4) Scriptores Hiſtoriæ Reformationis Eccleſiaſticæ Lutherani p. 186. Reformati p. 190. & Romanæ Eccleſiæ p. 194. 5) Scriptores Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſpecialis certarum regionum vel populorum. p. 197. 6) Hiſtoria Eccleſiaſtica Civitatum quarundam Germaniæ. p. 201.

CAPUT V. Nonnulla ad ſupiores libros paralipomena complexum. 1) Index Iſ. Voſſii accuratior auctorum quorum mentio in ſcriptis *Plutarchi* genuinis. p. 203. in non genuinis p. 220. in Varini hortis Adonidis ſive Cornu Copiæ p. 224. 2) D. J. D. E. W. Index ſcriptorum à *Luciano* laudatorum. p. 226. 3) Stephani Bergleri V. C. index ſcriptorum, qui citantur in *ſcholiis* ineditis *ad XVI. libros Iliadis* Homeri p. 241.

Euſebii Renaudoti V. C. diſquiſitio de Barbaricis Ariſtotelis librorum verſionibus ad Virum eruditiſſimum Antonium Mariam Salvinium, p. 246.

Capita dialogi inediti, quem habeo MS. auctore veteri Chriſtiano ſcriptore, cui titulus: Ἑρμιππος ἢ περὶ ἀστρολογίας. p. 261.

Inedita *Plutarchi* apoſpaſmatia 1) ex libro *de anima*, ſervata ab Olympiodoro commentariis in Platonis Phædonem, quæ habeo MSS. p. 265. 2) Initium dialogi *de Nobilitate*, ex MS. Hafnienſi, cujus integri editionem exſpectamus à Venerando Jo. Chriſtoph. Wolfio. p. 268.

Index

Index magnæ Catecheſeos *Theodori Studitæ*, ſive ſermonum ejus Catecheticorum CCXVII. in totius anni feſta. p. 274. Ejusdem ſermo hactenus inedítus de abſtinentia à certis cibis. p. 303.

Excerpta ex *Moſchopulo* MS. in Agapetum. p. 304.

Vincentii Marinerii & *Petri Pantini* ineditæ ad Jo. Meurſium Epiſtolæ, in quibus notitia de Codicibus quibusdam Græcis MSS. p. 305.

CAPUT VI. De *Jureconſultis* & Juris Græco Romani legibus atque ſcriptoribus. 1) Hiſtoriæ Juris ſcriptores. p. 317. 2) Index JCtorum veterum Græcus permiſſus Pandectis Florentinis cum annotatione librorum, qui in indice illo omiſſi, in Pandectis citantur. p. 318. 3) Index in indicem præcedentem alphabeticus. p. 330. 4) JCti alii, quorum in Pandectis vel Inſtitutis mentio. p. 333. 5) Index aliorum quorundam ante Juſtinianum JCtorum. p. 339. 6) Codices & Imperatorum Leges ante Juſtinianum Imperatorem. p. 341. Leges Imperatorum henoticæ. p. 344.

Juſtiniani tempore celebres JCti & Anteceſſores. p. 345. Chronologia annorum, Conſulum, Patriarcharum, Indictionum: tempore Imperii Juſtiniani. p. 346. De Græca verſione *Inſtitutionum* Juſtiniani. p. 353. Pandectarum libri p. 356. eorumque verſiones & interpres p. 358. editionesque. p. 359. *Codex* Juſtinianeus repetitæ prælectionis. p. 356. 372. Κωδικεύνης interpres. p. 366. *Novellæ* p. 372. earum tituli Græce & Latine collatis editionibus Græco-Latinis, epitome Juliani & authentica verſione p. 373. editiones & interpretes. p. 398. Leges *Rhodiæ* p. 403. 459. 491. 509. *Leges ruſticæ, militares*, p. 403. 432. 477. 490. aliæ Imp. Juſtiniani Conſtitutiones & aliorum poſt Juſtinianum Imperatorum. p. 404. 427. Conſtitutiones *Leonis* Imp. p. 409. Diplomata Græca varia. p. 425.

Matthæi Blaſtaris Hiſtoria Juris, Græce & Latine. p. 367.

Leonis & *Alexandri* Impp. condemnatoria ſententia in judices injuſtos. p. 416.

Basilicorum editiones. p. 425. Index JCtorum, virorum celebrium & hæreticorum, quorum in Basilicis mentio. p. 435. Josephi Mariæ Svaresii Notitia Basilicorum cum notis. p. 467.

Ecloga sive Synopsis Basilicorum p. 426. 471. 472. alia *Mich. Attaliata.* p. 494. 469. seq. 489.

Paratitlorum libri III. p. 403.

Constantini Harmenopuli promptuarium sive πρόχειρον νόμων. p. 429. Index scriptorum ab eo laudatorum. p. 433.

De JCtis *Georgio Pherbeno*, p. 463. 564. *Demetrio* Chartophylace & *Nicolao Hagiotheodoreto.* p. 483. Epistola de obitu Hagiotheodereti Græce nunc primum edita. ibid. De *Eustathio* JCto. p. 445. 477. 490. 499. 563. seq.

Edmundi Bonefidii Juris Orientalis libri III. p. 484. *Io. Leunclavii* jus Græco-Romanum à *Marquardo Frebero* editum locupletatumque p. 487. Index scriptorum aliorumque in illo opere memoratorum. p. 491.

Ineditæ eclogæ legum, μικρὸν πρόχειρον. p. 428. *Theodori Hermopolitæ* &c. p. 563.

Hadriani Imp. sententiæ & Epistolæ à *Dositheo* Grammatico servatæ, Græce & Latine cum *Goldasti* notis. p. 514.

Ex *Thomæ Diplovatatii* CPolitani opere de claris JCtis vita Bartoli JCti. p. 555.

Index scriptorum juris Græco-Romani, editorum & ineditorum, de quibus dictum hoc capite. p. 564.

CAPUT VII. De Medicis Græcis editis.

Catalogus Medicorum & Physicorum Græcorum typis exscriptorum, de quibus jam dictum voluminibus superioribus hujus Bibl. p. 571.

Henrici Stephani Medicæ artis principes. p. 572.

De *Paulo Æginetæ.* p. 575. Index scriptorum ab eo laudatorum. p. 580.

De *Diocle* Carystio, cujus Epistolam ad Antigonum Paulus servavit. p. 583. Epistola Dioclis de conservanda valetudine Græce & Latine. p. 585. Alii Diocles. p. 592.

De

Collectio ſcriptorum *de Balneis* p. 723. & *de febribus* p. 725.
Notitia ſcriptorum deperditorum vel promiſſorum de Medicis & omni hiſtoria Medica. p. 726. Scriptores, qui typis exſcripti exſtant Hiſtoriæ Medicæ. p. 728. Hiſtoriæ Naturalis. p. 731. De Medicis antiquis & recentibus. p. 732. De ſcriptis Medicorum. p. 733. De Medicis certarum nationum, ætatum &c. p. 735. De Medicis ſanctis, Principibus, Theologis, JCtis, Philoſophis Philologis &c. p. 707. De Botanicis. p. 744. De Anatomicis. ibid. De Chirurgis. p. 745. De Chemicis. 746.

CAPUT VIII. De Medicis Græcis ineditis.

Corpus *Chemicorum* Græcorum MSS. in variis Bibliothecis. p. 747. Thomæ Reineſii de illis judicium nunc primum Latine editum. p. 749. Codicis mei (qui Regii Pariſienſis apographum eſt, ſed parum emendatum parumque integrum) recenſio cum variis obſervationibus. p. 766.

Corpus *Chirurgicorum* Græcorum MSS. p. 778.

Scriptores inediti *de urinis*. p. 779.

De *Ælio Promoto* & aliorum Medicorum ſcriptis varii argumenti necdum excuſis. p. 780.

Theophilus Protoſpatharius de hominis fabrica Libri V. Græce & Latine p. 785.

BIBLIO-

Abbirgermanicianæ, in Africa Proconſulari.
Abbiritanus in Africa Proconſ.
Abbirmaius in Africa Proconſ.
Abderitanus in Rhodopenſi Thraciæ provincia.
Abderitanus in regno Granatenſi in Hiſpania.
Abelenſis vide Abulenſis.
*Abellinas ſive Abellinenſis in regno Neapol.
*Aberdonienſis in Scotia.
Abernethanus ſive Abbernethanus in Scotia.
Abiarenus Ægypti.
Abiddenus in Byzacena Africæ Occid.
Abilenſis in Phœnicia Libanenſi ſive Palæſtina ſecunda.
Abilenſis vide Abulenſis.
Abiſenenſis in Lazica Ponti provincia.
Abiſſenſis in Byzacena Africæ.
Abitinenſis in Africa Proconſulari.
*Aboënſis in Finnonia ſive Finlandia.
*Abogaſſienſis ſive Ayogaſienſis apud Circaſſios ad mare nigrum.
Aborenſis in Africa Pro-Conſulari.
S. Abrahami, Ebronenſis, in Palæſtina.
*Abrincatenſis ſive Abrincenſis in Normannia Galliæ.
Abrytenſis in Mœſia ſecunda.
Abſarenſis ſive Abſartianenſis, vide Abſorenſis.
Abſaſallenſis in Africa Proconſulari.
*Abulenſis in Caſtella vetere Hiſpaniæ.
Abydenſis ſive Abydenus in provincia Helleſponti.
Abydenus (*Abutig*) in Ægypto.
Abylenus in Phœnicia Libanenſi, & alius in Palæſtina ſecunda.
Abzyritenſis in Africa Proconſulari.
Acadenſis in prima Phrygia Capatiana.
Acalandenus ſive Acandenus in Lycia.
Acaliſandenus in Lycia.
Acamaſenus ſive Tamaſenus in inſula Cypro.
Acamiſenus, vide Acaliſandenus.
Acandenus in Lycia.
Acaraſſenus in Lycia.
Acaraſſenus ſive Liparenus in Lydia.

Accienſis in Corſica.
Accitanus in Bætica Hiſpaniæ. Vide Gvadixenſis.
Accolenſis in Byzacena Africæ Occid.
Accuritanus in Africa Occid.
Acelenſis ſub Aquilejenſi archiepiſc.
Acelinæ vide Aquilinus.
Acemerinianus in Africa Occid.
Acerantinus ſive Geruntinus in Calabria, regni Neapol.
*Acernenſis in regno Neapolitano.
Acerranus in Campania.
Aceſtratenſis ſive Aceſuatenſis, interfuit A. 1439. Concilio Florentino.
*Achadenſis in Hibernia. *(Achonry.)*
Achaja, Græciæ provincia.
Achæorum, in Lydia, ut ſuſpicatur Harduin.
ab Achaja, metropoli ſub Patriarcha CPol.
*Acheloinus in Epiro veteri.
*Acherontinus in Baſilicata, regni Neapolitani.
Pro Achillarum Epiſcopo, unde Achillanum Concilium effectum, alii legunt *Anchiali* in Thracia.
Achminenſis in Saide Ægypti.
Achiranus ſeu Venationum Hadriani, in Helleſponto.
*Achridenſis in Bulgaria.
ad Acleam (Acclech) *in Britannia habitum Concilium A. 788.*
Acmonenſis, Acmoniæ ſive Acmoneorum in Phrygia Capatiana.
Acolitanus in Byzacena Africæ Occid.
Aconenſis in Phœnicia.
Acorabenſis in Aſia minore.
Acraſſenus ſive Acaraſſenus in Lycia.
*Acridenſis, vide Achridenſis.
Acroni in Phrygia ſalutari.
*Actamaritanus ſive Altamaritanus in Armenia.
Acusidenſis in Mauritania Sitifenſi.
Adadenſis in Piſidia.
Adamantiæ in regno Neapolitano.
*Adanenſis in Cilicia prima.
Adarenenſis in Sardinia.
Adfu, in Saide Ægypti.

*Adjacenſis in Corſica.
Adicetanauræ, in ſecunda Pamphylia.
Adqueſirenſis in Mauritania Cæſarienſi.
Adramiæ in Aſia minore.
Adramytenus in Aſia prima.
Adrani in Bithynia.
Adraniæ in Helleſponto.
Adranſi in Dalmatia.
Adraonis in Arabia majore.
Adraſi in Iſauria, ſub Patriarcha Antioch.
Adrianæ in Pamphylia ſecunda.
Adrianæ in Libya Pentapolitana.
Adriani in veteri Epiro.
Adrianopolitanus in Bithynia.
Adrianopolitanus in Thracia.
Adrianotheritanus in Helleſponto.
Adrienſis ſive Arienſis in ora Venetiarum.
Adrienſis & Pennenſis in Aprutio.
Adrumetinus in Byzacena Africæ Occid.
Adſinundenſis in Mauritania Cæſarienſi.
*Adverſanus in regno Neapolitano.
Advocatenſis in Africa Occid.
Adurenſis ſive Vicojulienſis in Vaſconia.
Ænanenſis in regno Neapolitano.
Æclanenſis in regno Neapolitano.
Ælolenenſis ſive Engolismenſis, in Aquitania.
Æduenſis ſive Auguſtodunenſis in Burgundia.
*Ægadenſis ſive Achadenſis in Hibernia.
Ægearum ſive Egaræ in Aſia Proconſulari.
Ægeitanus, Ægeon, Ægæarum, in Cilicia ſecunda.
Ægiali in ſecunda Cycladum.
Ægii in Achaja.
In Ægidii villa, in provincia Gallia Narbonenſi, habita Concilia A. C. 1056. & 1209.
*Æginæ in Cycladibus Inſulis.
*Aël ſive Agel in Armenia.
Æladis ſive Æliæ in tertia Palæſtina.
Æliæ, vide Hieroſolymæ.

Æmi-

Æmimonti in Thracia.
Æmonienſis in Iſtria, vide Civitatis novæ.
* Ænarienſis in inſula regni Neapolitani.
Enhamenſe Concilium in Anglia A. C. 1009.
* Æni Epiſcopus, in Rhodopenſi Thraciæ provincia.
Æpolienſis in prima Cappadocia.
Æquenſis vici, in regno Neapolitano.
Ærindeles in Moabitide.
Æſculanus ſive Aſculanus in Marchia Italiæ Anconitana.
* Æſernienſis, in rego Neapolitano.
* Æſidis ſive Æſinus in Marchia Anconitana.
Æſonenſis vide Auſonenſis.
Afufenienſis in Byzacena Africæ Occid.
Agaæ in Aſia Proconſulari.
Agæ in Africa Proconſulari.
Agadboënſis in Hibernia.
Aganenſis A. 1439. interfuit Concilio Florentino.
S. Agapeti in Galatia ſecunda.
Agarenſis ſive Egarenſis, in Catalonia.
* S. Agathæ ſive Agathopolis in principatu ulteriori regni Neapolitani.
* Agathenſis in Gallia Narbonenſi.
* Agathopolis in Thracia.
Ἀγαθῆς κώμης in Phrygia ſecunda Capatiana.
Agathonices in Thracia.
Agathyrſi in Sicilia.
Agauni in Gallia habitum Concilium A. 515.
Agennenſis in Aquitania Galliæ.
Agenſis in Africa Proconſulari.
Aggaritanus ſive Aggeritanus in Byzacena Africæ Occid.
Aggivæ ſeu Augivæ in Africa Occid.
Agienſis ſive Agrenſis A. 1438. interfuit Concilio Florentino.
* Agraphæ in Theſſalia.
Agrenſis ab Agra Africæ.
* Agrienſis in Hungaria inferiore.
* Agrigentinus in Sicilia.
Agrii in Creta Inſula.
Agrippinenſis, vide Colonienſis.

Agropolitanus in regno Neapolitano.
* Agulitanus in Armenia.
Ajacenſis ſive Adjacenſis in Corſica.
Ajaſſi in finibus Ciliciæ, Epiſcopatus Armen.
* Aichſtadienſis in Franconia Germaniæ.
Ailanus in Palæſtina prima.
Airiaci in pago Autiſſiodorenſi in Gallia habitum Concilium A. 1020.
Ajurenſis ſive Azurenſis in Numidia.
Alabandenſis in Caria.
Alæſanus in Sicilia.
Alalcomenius in Bœotia.
Alalius in Alalide Phœniciæ.
Alamiliarenſis in Mauritania Cæſarienſi.
Alaniæ ſub Patriarchatu CPol.
Alandi ſive Alindorum in Caria.
Alathenenſis in Italia.
* Alatrienſis in Campania.
Alavenſis, Alavæ in Hiſpania.
Albæ Helviorum *(Albs)* in Gallia Viennenſi.
Albæ *(Alava)* in Biſcaja Hiſpaniæ.
* Albæ *(Elvas)* in Luſitania.
Albæ Juliæ in Tranſylvania.
* Albæ Pompejæ, ſub Alpibus Cottiis.
* Albanenſis in Campania Romana.
* Albaracenenſis ſive Lobetanus in Arragonia.
Albenſis in Liguria.
* Albienſis ſive Albigenſis in Gallia Aquitanica.
* Albingaunenſis in Liguria.
Albintimilienſis ſive Vintimilienſis in Genuenſium ditione.
Albulenſis in Mauritania Cæſarienſi.
* Alburgenſis in Jutia. Vide infra Binglavenſis.
* Alcedoniæ ſive Laquedoniæ in regno Neapolitano.
Alceuenenſis, lege Arcenſis.
Aldili Epiſcopus Synodo Photianæ interfuit.
Alectryopoleos in Macedonia ſecunda.
* Alecti ſive Aletii, in Languedocia ſive Occitania Galliæ.
Aleenſis, Alionorum in Phrygia Pacatiana.

Ale-

* Alerienſis, Alerinus, in Corſica.
* Aleſiæ in Occitania inferiore.
Aleſinus in Sicilia.
Aleſſanenſis ab Alexano Salentinorum, in regno Neap. ſub archiepiſcopatu Hydruntinorum.
* Aletienſis ſive Licienſis ſub eodem archiepiſcopatu.
Aletrinus in Campania Romana.
* Alexandrinus in Ægypto, Patriarch.
Alexandrinus in Cilicia.
Alexandrinus in Lombardia.
Algarenſis in Sardinia.
Algizenſis in Aſia Pro-Conſulari.
Algusgvancenſis in Armenia.
Alienſis ſive Alicienſis in Georgia.
Alindenſis ſive Alindenus, Alindorum in Caria.
Alionorum ſive Aleenſis in Phrygia Pacatiana.
Alladenſis in Hibernia.
* Alliphanus in Samnio Italiæ ſub archiepiſcopatu Beneventano.
* Almerienſis in Bætica Hiſpaniæ.
Almiſſæ ſive Dalmitæ in Dalmatia.
Almenſe in Anglia Concilium A. C. 709.
Alopecenſis in prima Phrygia Salutari.
Altabenſis in Mauritania Cæſarienſi.
Altabenſis in Numidia.
Altheimenſe Concilium (non procul Saliburgo in Bavaria) habitum A. C. 916. Adamus Brem. lib. 1. c. 46. Vide Anton. Pagi ad illum annum.
Altiburitenſis in Africa Pro-Conſulari.
Altinenſis in Veneta ditione.
Altiſſiodorenſis ſive Autiſſiodorenſis, *(Auxerre)* in Burgundia.
Alverſtedienſis ſive Halberſtadienſis, in Saxonia inferiori.
Alutinenſe Concilium in Africa Proconſulari A. C. 304.
Amacaënſis *(Macao)* in ora Meridionali regni Chinenſis.
Amacurrenſis in Africa Occidentali.
Amaderenſis ſive Ammederenſis in Africa Proconſulari.
Amadeſſenus ſive Amadaſſenus in Phrygia Salutari.
* Amalfitanus in regno Neapol.
Amanculenſis in Nubia, Coptorum Epiſc.

ab Ama-

ab Amantia, in provincia novæ Epiri.
Conventus ad S. Amantii Buxienſis, in Gallia ſub Archiepiſc. Burdegalenſi A. 1170.
Amarmitanus in Meſopotamia.
*Amaſenus in Helenoponto. (*Amaſia.*)
Amaſenus in tertia Armenia.
Amaſtridis ſive Amaſtrianus in Paphlagonia.
*Amathuntis in Inſula Cypro.
Amathuntis in Palæſtina ſecunda.
Amaurenſis in Mauritania Cæſarienſi.
*Ambianenſis in Picardia Galliæ.
Ambienſis in Mauritania Cæſarienſi.
Ambladenſis in Paphlagonia.
Ambrenſis in quarta Armenia, in exarchatu Ponti.
Ambresbiria ſive in urbe Ambroſii, Wiltonienſi Angliæ pago celebratum Concilium A. C. 978.
Amburenſis ſive Amburcenſis in Africa Occidentali.
*Amenapercicenſe monaſterium, ſedes archiepiſcopi Armenii.
*Amerinus (*Amèlia*) in Umbria Italiæ.
*Amidenus Meſopotamiæ metropol.
Amiſenus ſive Aminſenus in Helenoponto.
Amiterninus hodie S. Vittorino, in regno Neapolitano.
ab Amedera in Africa Proconſulari.
Ammoniacenſis in Libya Cyrenaica, ſub Patriarchatu Alex.
Amorianus in Galatia ſecunda. (*Æorium ſive Amorium.*)
Amorianus in Phrygia Salutari.
Amphipolitanus in Armenia.
Amphipolitanus in Macedonia.
Amphiſſenſis (*Salona*) in exarchatu Macedoniæ.
Amporenſis in Numidia. (*Amphora vel Amburus.*)
Ampurienſis ſive Apurienſis, in Sardinia.
Amucinus in Armenia.
Amudarſenſis in Byzacena Africæ.
Amyclarum in Peloponneſo.
Amyzonius in Caria.
Anagabathenſis in prima Syria.
Anagari, fortaſſe in confinio Navarræ & Caſtellæ veteris.
*Anagninus in Campania Romana.

Ana-

Antii in Campania Romana.
Antiphrorum in Libya.
Antipolitanus in Provincia, Galliæ.
Antipyrgi in Libya.
*Antiquerenſis in regno Mexicano.
*Antiſſiodorenſis (*Auxerre*) in Gallia Lugdunenſi.
Antithoënſis in ſecunda Auguſtamnica ſub Patriarcha Alex.
*S. Antonii monaſterium, Mar-Anton, in monte Libano, ſedes archiepiſcopi Maronitarum.
*Antwerpienſis in Brabantia.
Antzitenenſis in Armenia majore.
Apamenus, Apameæ in Bithynia prima.
Apamenus in Phrygia vel Piſidia.
*Apamenus in Syria ſecunda.
*Apamienſis (*Pamiers*) in Occitania ſive Languedocio ſuperiore.
Apathuntis (*Regeon Apathus*) in prima Paleſtina.
Aphnaites in Auguſtamnica Ægypti provincia.
Aphræ ſive Apharæ & Gab in tertia Paleſtina.
Aphrodiſiadis vel Aphrodiſiæ in Caria.
Aphrodiſiadis in Thraciæ exarchatu.
Aphrodites in provincia Arcadiæ Ægypti.
Aphroditonenſis ſive Aphridopolitanus in Arcadia.
Aphtæi ſive Aphnei in prima Auguſtamnica, ſub Patriarcha Alex.
Aphuborum Caſtri, in Meſopotamia.
Apiæ in Phrygia Capatiana.
Apiarenſis in Mœſia ſecunda.
Apicrenſis in Italia.
Apiſſanenſis in Africa.
Apolloniadis in Bithynia.
Apolloniadis in Caria.
Apolloniadis ſive Theotocianorum in Aſia minore.
Apolloniadis in Lydia.
Apollonis ſive Apolloniæ in Ægypto.
Apolloniæ in Epiro nova.
Apollonos in prima Thebaide.
Apollonos in Thebaide ſecunda.
Apollonos hierites (*ſeni Apollinis*) in Lydia.

Angariznum Conciliabulum Novatianorum, Angari in Bithynia, A.C. 392.
S. Angeli de Lombardis, in principatu ulteriore regni Neapol.
AngeliPapalisFanum *(Callium)* in Ducatu Urbinenſi Italiæ.
Angeli Vadenſis Fanum *(Foroſempronium Metaurum)* in eodem Ducatu.
Angelopolitanus in Mexicano regno Americæ Septentrionalis.
Angelopolitanus Longobardorum in regno Neapolitano.
Anglonenſis in Apulia Italiæ.
Angolenſis in Africa.
*Angrenſis in inſula Tercera.
Angvienſis in Numidia.
Ani *(Ani Kagri)* ſedes olim Patriarcharum armeniorum.
Anianenſis, in Latio fortaſſis.
Anicienſis ſive Vellaunenſis, in Gallia. *(Anicium* alio nomine *Podium, le Puy.)*
Anineti in Aſia Proconſulari.
Anithenſis *(Canotbes)* ſub Patriarcha Hieroſol.
Aniuſenſis *(Angvia)* provinciæ Byzacenæ in Africa Occidentali.
Annecienſis ſive Annexiatenſis, ſub Duce Sabaudiæ.
Anſana concilia plura celebrata apud Anſam in Gallia ſub Archiepiſc. Lugdun.
Anſarenſis in Dalmatia.
*Ansloanus in Norwagia.
Antandri in Aſia proconſulari.
Antaradi in Phœnicia maritima.
Anteorum in Thebaide.
Anthedonis in Palæſtina prima.
Antheonis in prima Thebaide.
S. Anthimi vel Antonini in Italia in provincia Romana.
Antiatinus olim in Latio.
*Antibarenſis in Albania, ſub Imperio Turcico.
Anticyræ in provincia Helladis.
Antinoës in Thebaide prima.
Antiochiæ Lamotidis in Caria. *(Antiochia Maandri.)*
Antiochenus in Iſauria.
*Antiochenus in Piſidia.
*Antiochenus in Syria, Patriarch.
Antipatridis in Palæſtina prima.
Antiphellenſis in Lycia.

Antii in Campania Romana.
Antiphrorum in Libya.
Antipolitanus in Provincia, Galliæ.
Antipyrgi in Libya.
*Antiquerenſis in regno Mexicano.
*Antiſſiodorenſis (*Auxerre*) in Gallia Lugdunenſi.
Antithoënſis in ſecunda Auguſtamnica ſub Patriarcha Alex.
*S. Antonii monaſterium, Mar-Anton, in monte Libano, ſedes archiepiſcopi Maronitarum.
*Antwerpienſis in Brabantia.
Antzitenenſis in armenia majore.
Apamenus, Apameæ in Bithynia prima.
Apamenus in Phrygia vel Piſidia.
*Apamenus in Syria ſecunda.
*Apamienſis (*Pamiers*) in Occitania ſive Languedocio ſuperiore.
Apathuntis (*Regeon Apathus*) in prima Paleſtina.
Aphnaites in Auguſtamnica Ægypti provincia.
Aphræ ſive Apharæ & Gab in tertia Paleſtina.
Aphrodiſiadis vel Aphrodiſiæ in Caria.
Aphrodiſiadis in Thraciæ exarchatu.
Aphrodites in provincia Arcadiæ Ægypti.
Aphroditonenſis ſive Aphridopolitanus in Arcadia.
Aphtæi ſive Aphnei in prima Auguſtamnica, ſub Patriarcha Alex.
Aphuborum Caſtri, in Meſopotamia.
Apiæ in Phrygia Capatiana.
Apiarenſis in Mœſia ſecunda.
Apicrenſis in Italia.
Apiſſanenſis in Africa.
Apolloniadis in Bithynia.
Apolloniadis in Caria.
Apolloniadis ſive Theotocianorum in Aſia minore.
Apolloniadis in Lydia.
Apollonis ſive Apolloniæ in Ægypto.
Apolloniæ in Epiro nova.
Apollonos in prima Thebaide.
Apollonos in Thebaide ſecunda.
Apollonos hierites (*fani Apollinis*) in Lydia.

Apratienſis, vide Aprutinus.
Apri in Thracia, Theodoſiopolitanus.
Aprillæ ſive Arpelæ in Lycia.
* Aprumiati, Bruniati, *(Brugnet)* ſub Metropoli Genuenſi.
Aprutinus in Aprutio ulteriore Italiæ.
* Aptenſis *(Apta Julia)* in Provincia, Galliæ.
Aptucenſis in Africa Proconſulari.
Aptungenſis in Africa Proconſulari.
Apurienſis in Sardinia.
Aquæ Albanenſis ſive Aquenſis in Byzacena Africæ.
Aquæ Albenſis ſive Aquenſis in Mauritania Sitifenſi.
Aquæ Nobenſis (al. *Aqua nova*) in Numidia.
* Aquæpendentis, in Patrimonio Pontificis Rom.
* Aquæ Sextienſis *(Aix)* in Gallia Narbonenſi.
* Aquæ Statellæ in ducatu Montisferrati. *(Aqui.)*
* Aquæ Terbellicæ *(Acs* vel *Dacqs)* in Vaſconia.
Aquæ Tibilitanæ in Numidia.
Aquævivenſis in regno Neapolitano.
Aquævivenſis in Tuſcia in Vicariatu Romano.
Aquenſis ſive Megarmitanus *(Magarmelitanus)* in Numidia.
Aquenſis in Mauritania Cæſarienſi.
Aquenſis in Dacia litorali.
Aquenſis fortaſſe in Etruria.
Aquenſis *(Aix)* in Provincia, Galliæ.
Aquenſis ſive de Aquis *(Acqs* & *Dacqs)* in Vaſconia.
Aquenſis *(Aqui)* in Ducatu Montisferrati.
Aquenſium Regiorum *(Aquæ Regiæ)* in Byzacena Africæ Occidentalis.
Aquiabenſis in Byzacena Africæ.
* Aquilanus in regno Neapolitano. *(Aquila.)*
* Aquilenſis *(Aitos)* in Epiro veteri.
Aquilenſis (fani Apollinis) in Lydia.
* Aquilejenſis in Forojulio, Patriarch.
Aquilinus *(Azolo)* in Marchia Tarviſina, Italiæ.
* Aquinas ſive Aquinatenſis in Provincia Laboris, in regno Neapol.
Aquigranum (Aix la Chapelle, *ſive* Achen) *in Germania circhenana. Plura ibi Concilia habita.*
Aquiſirenſis Epiſcopus in Mauritania Cæſarienſi.

Aquitanenſis in Africa Occidentali.
Aquitanicum Concilium in Gallia provincia (Gvienne) *habitum A. C. 863.*
Arabii ſive Arabenus in Auguſtamnica ſecunda in Patriarchatu Alex.
Arabiſſenſis, Arabiſſi, *in* Armenia ſecunda.
Arabrachenus *in* Armenia.
Arachenus, *vide* Arcenus.
Aracuenus ſive Marachlenus in Phœnicia maritima.
Aradilenus *in* Africa Proconſulari.
Aradi, Aradæ, Aradenſis, Aradius, in Phœnicia maritima.
Aragonenſis in Hiſpania.
Ararum Epiſcopus in Africa Occidentali.
Arandenſe Concilium in Hiſpania A. C. 1473.
Aranenſis Epiſcopus in Lycaonia, in exarchatu Aſiæ.
Arathienus in prima Cappadocia.
*Arauſicus ſive Arauſicenſis (*Orange*) in confinio Delphinatus.
Araxenus, Araxi, in Lycia.
Arazi, lege Araxi.
*Arbenſis, Arbanenſis, Arbinenſis, in inſula Dalmatiæ.
*Arborenſis (*Oriſtagni*) in Sardinia.
Arcadiæ in Creta inſula.
*Arcadiæ ſive Chriſtianopoleos, in exarchatu Macedoniæ.
Arcadiopolitanus in Aſia Proconſulari.
Arcadiopoleos ſive Bergulæ in Thracia.
Arcæ, Arcenus, Ἀρκαίων, Arcenſis, Arachenſis, in Phœnicia maritima.
Arcenus, Arcæ, in Armenia ſecunda ſive minore.
Arcavicenſis in Hiſpania.
Archangeli *in* exarchatu Aſiæ ſecundæ.
*Archangelopolitanus in Moſcovia.
Archelaidenſis in Palæſtina prima.
Archenſis in Samnitibus vel Aprutio citeriore.
*Archni in Armenia.
*Arciſuanch ſive Argenſanus in Armenia.
Arcobrigenſis in Hiſpania.
Ardachadenſis in Hibernia.
Ardcarnenſis in Connacia Hiberniæ.
*Ardfertenſis ſive Ardartanus in Hibernia.
Ardmachienſe Concilium in Hibernia A. C. 1171.

Ardmorenſis in Hibernia.
Ardonitanus in Armenia.
Ardratenſis in Ultonia Hiberniæ.
Areapolitanus, vide Hierapolitanus.
*Arelatenſis in Provincia, Galliæ.
Arenenſis in Africa Occidentali.
Arenſis in Africa Proconſulari.
Areopolitanus in Lydia.
Areopolitanus in Palæſtina tertia.
*Arequipatanus in Peruvia Americæ Meridionalis.
Areſetenſis ſive Ariſidienſis (*Arſat*) in pago Rutenenſi, Galliæ.
*Arethuſius in Syria ſecunda.
ab Aretiis, id eſt Arethuſius.
*Aretinus ſive Aretinenſis, in Thuſcia.
Argenſis ſive Argivus in provincia Helladis.
*Argentea ſ. Plata in Peruvia Americæ Meridional.
*Argentinenſis ſ. Argentarienſis, Argentinus, Strasburgenſis, Aſtratzburgenſis, in Alſatia Germaniæ.
Argizæ in Helleſponto.
Argolicenſis (*Argos*) in Peloponneſo.
*Arhuſienſis in Juthia, Danici regni provincia.
Ariachon ſub Patriarchatu Hieroſol.
*Arianenſis in principatu ulteriore regni Neapol.
Ariarathiæ in Armenia ſecunda.
Ariaſſenus ſ. Ariaſſenſis, Ariaſſi, in Pamphylia ſecunda.
Ariathæ Saxoſæ, ſub Patriarchatu Hieroſol.
Aricienſis in Latio.
Arienſis, vide Adrienſis.
Arimachorum in Meſopotamia.
*Ariminenſis ſive Ariminas, in Romandiola ſive Piceno in vicariatu Rom.
Arindelenſis in Palæſtina tertia.
*Aringitanus in Armenia.
Ariſidienſis ſive Ariſitanus, vide Areſetenſis.
Ariſtanus in prima Bithynia.
Ariſtii in Phrygia Capatiana.
*Armachenſis ſive Armachanus in Hibernia.
Armeniæ, Armeniæ majoris.

Armen-

Armentanus in Saide Ægypti.
Armoricum Concilium in Britannia, Gallia provincia.
Arnienſis Epiſcopus in Lycia.
Arodiadis, in Nubia.
* Aroſienſis in Suecia.
Arpienſis in Apulia in regno Neapolitano.
* Arrabonis ſive Javarini in Hungaria.
Arſenariæ (*Arzen*) in Africa Occidentali.
Arſicaritanus in Numidia.
Arſinnaritanus in Mauritania Cæſarienſi.
Arſinoës ſive Arſinoënſis, in inſula Cypro.
Arſinoites in provincia Arcadiæ Ægypti.
Arſuritanus in Byzacena Africæ.
*Artæ ſub Naupacto in Acarnania, Epiri regione. (*Athace.*)
Articlavorum ſive Viroduni in Gallia.
Artzetii, in Armenia.
Arvaſtinenſis in Dalmatia.
Aruernenſis, Aruernus, Aruernorum, in Gallia.
Arula Abbatia Ord. S. Benedicti in Comitatu Ruſcinonenſi, (Arlas) *ubi habitus Conventus A. C. 1046.*
Aruſvenſis, vide Arhuſienſis.
* Arzevitanus in Aſia minori.
* Aſaphenſis in Anglia.
Asbath-kah kau, apud Coptos in Ægypto.
Aſcalonitanus in Palæſtina prima.
Aſchaffenburgi in Franconia, Germaniæ provincia, Concilium celebratum. A. C. 1292.
* Aſculanus, Æſculanus, Aſculanenſis, in Aſculo Piceno Vicariatus Romani, in Marchia Anconitana.
* Aſculanus, in Aſculo Satriano regni Neapolitani.
Aſenus, vide Aſſius.
Aſephitanus apud Coptos in Ægypto.
Aſinas in Italia.
Aſindi ſive Aſſidonæ in Bætica Hiſpaniæ.
Asloënſis, vide Hasloënſis.
Aſpendius, Aſpendi, in Pamphylia.
Aſponenſis, Aſponæ, in Galatia prima.

* Aſpte-

* Aſpteritanus, in Armenia.
* Aſptiruvanchitanus, in Armenia.
Aſſabenſis in Numidia.
Aſſafenſis in Mauritania Sitifenſi.
Aſſidonenſis in Bætica, Hiſpan.
* Aſſiſienſis, Aſſiſinas, Aſſiſinatenſis, in Umbria, Ital.
Aſſius, Aſſi, in Aſia Proconſulari.
Aſſumtionis, in Paragvaja Americæ meridionalis.
Aſſuritanus ab Aſſuris, in Africa Proconſulari.
* Aſtapatenſis in Armenia.
Aſtenſis in ditione Ducis Sabaudiæ.
Aſtigitanus in Bætica, Hiſpan.
Aſtoricenſis, vide Aſturicenſis.
* Aſtracanenſis in Moſcovia.
Aſtranicæ in Armenia.
Aſtunenſis ſive Oſtunenſis in provincia Hydruntina regni Neapol.
* Aſturicenſis (*Aſtorga*) in regno Legionis, Hiſpan.
Aſtypaleenſis in inſula una ex Cycladibus.
Aſvoremixtenſis in Mauritania Sitifenſi.
* Atalantæ, ſub Metropolitano Athenienſi.
Atellanus in Campania Romana.
Atenoæ ſive Atmeniæ in Piſidia.
Aterni in Piceno, in Vicariatu Romano.
* Atfich apud Coptos in Ægypto.
Athanaſſi in Phrygia Capatiana.
* Athenienſis in Græcia.
Athenrienſis in Hibernia.
Athribites, Athribeos, in Auguſtamnica ſecunda, Ægypti.
Atinenſis in Campania, in Vicariatu Romano.
* Atrebatenſis (*Arras*) in Belgio.
Atrei ſive Atribitanus, in Patriarchatu Alexandrino.
Atrienſis, vide Adrienſis.
Attabiæ, in Galatia prima.
Attachæ, in Meſopotamia.
Attadi, vide Attudenſis.
Attalienſis, Attaliæ, in Lydia.
Attalienſis, in Pamphylia ſecunda.

Atti-

Attiniacum (Attigny) *in Gallia, in finibus Remenſium, ubi Concilia celebrata.*
Attudenſis, Attudi ſive Attudeorum in Phrygia Capatiana.
* Aturitanus in Vaſconia.
* Atyrenſis in exarchatu Thraciæ.
Avarenſis in Patriarchatu Hieroſol.
Avaritianenſis ſ. Abaritanus, in Africa Proconſulari.
ab Avaſafa in Africa Proconſulari.
Avatri in Aſia minore.
Auccitanus ſ. Accitanus, (*Gvadix*) in regno Granatæ.
Aucenſis in Hiſpania Tarraconenſi.
Audactæ, in exarchatu Ponti.
Audazorum in Meſopotamia.
* Audomarenſis (*S. Omer*) in Arteſia.
Avellanenſis olim in Campania Felice.
Avellinenſis ſ. Abellinus, in regno Neap.
* Avenionenſis in Provincia, Galliæ.
Avennicus ſive Aventicus, Aventicenſis (*Avanches*) ſub archiepiſcopo Veſuntino.
Averſanus in provincia Laboris, regni Neapol.
Aufena (*Ofena*) in Piceno, in vicariatu Rom.
Augaſenſis in Aſia prima.
Augurenſis ſive Auguritanus in Numidia.
Auguſtadorum in Phrygia Salutari.
Auguſtanus ſive Auguſtopolitanus, Auguſtæ in Cilicia prima.
* Auguſtæ Auſciorum, (*Auſch*) in Vaſconia, vide Auſcienſis.
Auguſtæ Rauracorum, in vicinia Baſileæ.
* Auguſtanus ſive Auguſtenſis (Augsburg) in Germania.
* Auguſtenſis (*Auguſta Salaſſiorum, Aouſta*) in Pedemontio.
* Auguſtodunenſis, Æduorum, Eduenſis ſ. Heduenſis (*Autun*) in Burgundia.
Auguſtopoleos in tertia Palæſtina.
Auguſtopoleos in Phrygia Salutari.
* Auharenſis in Armenia.
Avimocienſis in Hetruria vel Umbria.
Auliocomæ in Aſia Proconſulari.
Aulocrorum in Phrygia Salutari.
Auloneæ in Epiro nova.
Aulonis, in exarchatu Macedoniæ.

Auraſicenſis, vide Arauſicus.
* Aurelianenſis, Aurelianorum, *(Orleans)* in Gallia.
Aureliopolitanus ſive Areopolitanus in Lydia; alius in prima Aſia.
* Aurienſis ſive Auriſinus, in Gallæcia Hiſpan.
Avrincenſis, vide Abrincenſis.
Auriſinus, vide Aurienſis.
Auroclanenſis in Phrygia Salutari.
Auruſulianenſis ſive Auriſiliarienſis in Africa, al. Aurujulianenſis.
Auſa, vide Auſonæ vicus.
ab Auſafa, vide ab Avaſafa.
Auſanenſis ſ. Auſafenſis, in Africa Proconſulari.
* Auſarenſis, (*Anſarenſis* ſ. *Abſorenſis*) in inſula Dalmatiæ.
* Auſcienſis, Auſcenſis ſive Auxitanus, *(Auſch)* in Vaſconia.
Auſegarenſis in Byzacena Africæ.
Auſenſis ſive Auſonenſis, in Catalaunia.
Auſonenſis in Hiſpania Tarraconenſi. *(Auſonæ vicus.)*
Auſſimienſis apud Coptos in Ægypto.
ab Auſvinga, vide Auzuagenſis.
Auſuccurenſis in Numidia.
Auſugabrenſis, in Africa.
ab Ausvagga, vide Auzvagenſis.
Auſugabrenſis in Africa Occidentali.
Autentenſis, Autenienſis, in Byzacena Africæ.
Autiſſiodorenſis, Autiſiodorum, *(Auxerre)* in Burgundia.
Autudenſis, vide Attudenſis.
Auxerenſis, Auſarenſis, Auſſerenſis, *(Oſero)* in Dalmatia.
Auximanus, Auximus ſive Auximanenſis, *(Oſimo)* in Marchia Anconitana.
Auxitanus, vide Auſcienſis.
Auxumitanus in Æthiopia ſuperiore.
Auzagerenſis ſ. Auzegerenſis in Byzacena Africæ.
Auziritanus in Africa Proconſulari.
Auzuagenſis in Africa Proconſulari.
Axumitanus, vide Auxumitanus.
Azani, Azanenſis, Azanitarum, Azanorum, in Phrygia Capatiana.
Azotenſis, Azoti, in Palæſtina.
Azugenſis, vide Auzuagenſis.
Azurenſis, vide Ajurenſis.

Baæ,

B.

Baæ, fortaſſe in Macedonia.
Babienſis ſive Babrenſis in Numidia.
Babylonis ſive Babillonæ potius, in Ægypto, propè Cairum.
Bacanarienſis in Mauritania Cæſarienſi.
Bacanceldenſe ſive Becanceldenſe Concilium circa A. 798. in Anglia.
Bacathorum, Βακάθων, al. Βακάνθων, in Palæſtina prima.
à Bacchia, in Mauritania Cæſarienſi.
Bacoviæ (Bacou) in Walachia.
Bactrorum prope montem Caucaſum.
Badienſis ſ. Vadenſis, in Numidia.
Bagnienſis ſ. Bigni, (*Vaga*) in Numidia.
*Bagdati ſivè Irenopoleos, ad Tigridem fluvium ſedes archiepiſcopi Neſtoriani.
Bagenſis, Bagæ ſive Banæ, in Lydia.
Bagonitiæ Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Bahannenſis in Africa Byzacena, al. Bana ſive Boana.
Bahuſnenſis in Hungaria.
Bajanenſis ſ. Vajanenſis in Numidia.
Bajeſitanus in Numidia.
*Bajocenſis in Normannia.
*Bajonenſis, Lapardi ſ. Civitatis Boatium in Vaſconia.
Bajulutanus (Caſtri Bajuluos) in Armenia.
Balaneus in Syria ſecunda.
*Balbaſtrenſis in Aragonia.
Balburenus in Lycia.
Balcenus in Aſia Proconſulari.
*Balech ſive Bitlis, ad Tigridem fluvium ſedes Epiſcopi Armenii.
Balgenſiacenſia Concilia A. 1104. & 1151. in Gallia.
Balianenſis Epiſcopus in Mauritania Cæſarienſi.
*Balnenſis vel Balneoregienſis in patrimonio S. Petri.
*Balſora, ad ſinum Perſicum, ſedes Epiſcopi Neſtoriani & Epiſcopi Chriſtianorum S. Joannis.
Balu Epiſcopus, in Armenia.
Balvetanus *(Caſtri Balves)* in Meſopotamia.
Bamaccorenſis ſeu Vamaccorenſis, in Africa.

*Bambergenſis in Germania.
Banabæ in Iſauria.
Banabetorum, in Meſopotamia.
Banenſis, Banæ, in Byzacena Africæ provincia.
Banæ ſive Bagæ in Lydia.
Banenſis *(Nathoni)* in Ægypto, Coptorum Epiſc.
Banaſi in Albadia Nubiæ, Coptorum Epiſc.
Banavſæ (corruptè Manavæ vel Manææ) in prima Pamphylia.
*Bangorenſis in Anglia.
Banzarenſis in Africa.
Baparenſis in Mauritania Cæſarienſi.
Baræ, in Helleſponto.
*Barancenſis *(ſanctæ Crucis de Bamnça)* in Peruvia Americæ.
Baratæus, Barates, in Lycaonia.
Barbalitanus in Syria Euphrateſia, ſub Patriarcha Antiochen.
Barbaſtrenſis ſive Balbaſtrenſis, in Aragonia.
Barbenſis ſive Berbienſis, in Pamphylia ſecunda.
Barbulorum ſ. Barburæ in Lycia.
Barbylionis, Bargylionis, Bargyli in Caria.
Barcæ ſive Barces in Libya, pentapoli.
*Barcinonenſis in Catalaunia, Hiſpaniæ provincia.
Barcuſenus ſive Barcuſorum in Phrygia Capatiana.
Bardenſis Synodi in Pomeraniæ contra errores Flacianorum habitæ A. 1584. Acta edita à B. D. Jo. Frid. Mayero, Gryphiswald. 1708. 4.
*Bardioritæ *(Vardaro, Polianina)* in prima Macedonia.
Bardovici, in Ducatu Luneburgenſi.
*Bardulimeos (*S. Bartholomæi*)* in Armenia.
*Barenſis ſive Barianus in Apulia, in regno Neapolitano.
Bareos ſive Barenſis, in Piſidia.
Bare in Ægypto.
Baretorum ſive Barguſæ, in Aſia Proconſulari.
Bargalenſis in Macedonia ſecunda.
Bargylii in Caria.
Barianes, in ſecunda Theſſalia.
*Barianus, Barii, Barienſis, vide Barenſis.
Bariſitanus in Piſidia.
Bariſſæ, Beriſſæ, Veriſſæ, in Armenia prima.

Barnæ ſ. Varnæ, Odeſſi in Myſia inferiore ad mare Euxium.
Barolinopolitanus in prima Bithynia.
Barſaniſſæ in tertia Armenia.
Bartanenſis ſive Vartanenſis in Africa.
Bartenſis (lege *Barenſis*) in Piſidia.
Bartimiæ in Africa Occidentali.
Bartimiſſenſis ſive Vardimiſſenſis in Mauritania Cæſarienſi.
*Baruli *(Barlette)* in regno Neapolitano.
Baruthi ſive Beryti in Phœnicia maritima.
Baſadæ ſive Onoſadæ in Lycaonia.
Baſaridiceæ in Africa Occidentali.
*Baſati ſive Vaſati *(Baſas)* in Novempopulania, Vaſconiæ.
*Baſileenſis in Helvetia.
Baſilinopolitanus in Bithynia.
Baſiliopolitanus in Aſia minore.
Baſinopolitanus in Bithynia, idem fortaſſe cum Baſilinopolitano.
Baſitæ & Marcellianæ, in Africa Proconſulari.
Baſſegienſis Conventus A. 1228. Baſſegiæ in Gallia.
Baſtæ ſive Bubaſti in ſecunda Auguſtamnica Ægypti.
Baſtitanus Epiſcopus, in regno Granatenſi.
Baſti Epiſcopus Armenius.
Bataneon, in provincia Arabiæ.
Bathanatiæ, ad Danubium in Hungaria.
Bathnæ, in Oshroëne, ſub Patriarcha Antiocheno.
*Bathonienſis in Anglia.
Batnenſis in provincia Osrhoëne.
Bavaricum Concilium A. 772. in Bavaria Germaniæ.
Bauſaræ in Africa Occid.
Bazaridida cenſis Epiſcopus in Africa.
Bazaritanus ſive Vazaritanus in Numidia.
Bazoënſis ſive Patavienſis *(Paſſaw)* in Bavaria, ſub Archiepiſcopo Saltzburgenſi.
Beanæ in Lydia.
Beatienſis in Bætica Hiſpaniæ.
Bebdami, in ſecunda Arabica, ſub Patriarcha Hieroſol.
Becanceldenſe Concilium circa A. 798. in Anglia.
Becerræ ſ. Boſtræ *(Bucoret)* in ſecunda Arabica.

Becetiæ in Andaluſia Hiſpan. *(Baëſa.)*
Bediadis in Mingrelia.
Beheirenſis in Ægypto inter Alexandriam magnamque Cairum.
Behneſenſis in Arcadia, Oxirinchitanus.
Belacenſis *(Pilaos)* Coptorum in Ægypto Epiſcopus.
Belalitenſis Epiſcopus, in Africa Proconſulari.
Beleſaſenſis in Numidia.
Belgradenſis *(Zara Vecchia)* in Dalmatia.
*Belgradenſis in Hungaria.
Belicææ in Thracia; alius in ſecunda Macedonia.
Belka *(Barbait)* Coptorum in Ægypto Epiſcopus.
Bellæ ſ. Photicæ in Epiro vetere.
Belletrenſis ſive Velitrenſis in Campania Romana.
*Bellicaſtrenſis in Calabria ulteriore regni Neapol.
*Bellicenſis *(le Belley)* in Baugeſia, ſub Archiepiſc. Biſuntino, in Comitatu Burgundiæ.
*Bellovacenſis ſive Beluacenſis in Gallia, ſub Archiep. Remenſi.
Bellulitanus in Africa Occidentali.
*Bellunenſis in ditione Veneta.
Benearnenſis in Aquitaniæ & Hiſpaniæ confinio, ubi nunc Laſcurienſis Epiſcopatus.
Bencennenſis in Africa Proconſulari.
*Bendenſis, Bendæ, in Albania.
Benefenſis ſ. Bennefenſis in Byzacena Africæ provincia.
Benepotenſis in Mauritania Cæſarienſi.
Benevanenſis, Coptorum in Ægypto Epiſcopus.
*Beneventanus in regno Neapolitano.
Beneventenſis in Africa Proconſulari.
Bennigdonenſe Concilium circa A. 850. in regno Merciæ, in Anglia.
Berbienſis ſ. Barbienſis Epiſcopus in ſecunda Pamphylia.
Berbinenſis in inſulis Cycladibus.
Berceritanus Epiſcopus in Numidia.
Berenices in Pentapoli Libyæ.
*Bergæ in Norwegia.
Berghamſtedenſe Concilium A. 697. ſub Rege Cantii Withredo, in Anglia.
*Bergomenſis ſ. Bergomas Epiſcopus, in ditione Veneta.
Bergulæ ſive Arcadiapoleos, in Thracia.

Beri-

Berinopoleos ſive Verinopoleos S. Crucis in Galatia.
Beriſſæ ſ. Veriſſæ in Armenia prima.
Bermæ ſ. Baramiæ Epiſcopus Coptorum in Ægypto.
*Berhœënſis ſive Berrhœæ *(Vebria)* in Macedonia prima.
Beroënſis in Thracia.
*Beroëënſis, Βεροιαίων, in Syria prima. (*Aleppo.*)
Berolenſis ſive Verulanus *(Veroli)*, in Campania Romana.
Beronices in Pentapoli Libyæ.
Bertrandi villa Conventus A. 1100. in Gallia Narbonenſi.
Berumitanus in Armenia.
*Berytius Epiſcopus in Phœnicia maritima.
Beſchrebitanus Coptorum in Ægypto Epiſcopus.
Beſchrut, itidem Coptorum in Ægypto.
*Beſidiani *(Biſignano)* in principatu citeriore regni Neap.
*Beſtianenſis *(Vieſta, Veſti)* in regno Neap. ſub Archiep. Sipontino.
Betagbarenſis, in Africa.
*Betechnu, in Armenia.
Bethelenenſis in Italia.
Bethlehemitanus, ſub Patriarcha Hieroſol.
*Bethlehemitanus, Clameciaci in Nivernenſi Galliæ provincia.
Betunii Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Beverlacenſe Concilium A. 1261. (Beverley) *in Anglia.*
Bibaſitorum Caſtri Epiſcopus in Meſopotamia.
Bibonenſis vitioſè pro Bubonenſis, in Lycia, vel Vibonenſis (*Hippo*) in regno Neapol.
Bidenſis, Bidæ, in Mauritania Cæſarienſi.
Bigai ſive Bagaienſis, in Numidia.
Bigaſtrenſis ſive Bagaſtrenſis, ſub Archiepiſcopatu Toletano.
Bigerricus ſive Bigorritanus (hodie *Tarbenſis*) in Vaſconia.
Bilabitenes Caſtri in magna Armenia.
Bilbanenſis in Arabia ſecunda.
Bilbeitanus in inferiore Ægypto.
Biltenſis in provincia Proconſulari Africæ.
Bindæi ſive Bindæorum in Piſidia.
*Bindanæ ſive Bidinæ (*Vidin*) in Servia, ad Danubium.
Binenſis, in Africa Proconſulari.
Binglavenſis (al. *Burgalenſis* vel *Burglavienſis*) in Jutia; hodie Alburgenſis.

Bir-

Birgenſis in Lycaonia.
à Birgermaniciana, in Africa Proconſulari.
Biriullæ, Priullæ ſ. Brullenæ, in prima Aſia.
Biroſabonenſis in tertia Palæſtina.
Birthæ in Osrhoëne ad Euphratem.
Birthæ Cabraës in Meſopotamia.
Biſacienſis (*Biſaccia*) in provincia ulteriore regni Neapol.
Biſatienſis in Byzacena Africæ provincia.
Biſarchii ſ. Giſaræ, in Sardinia inſula.
Biſignianenſis in Calabria citeriore.
*Biſontinus ſ. Veſontionenſis in Comitatu Burgundiæ. (*Beſançon.*)
*Bitectenſis (*Bitetto*) in provincia Barenſi, regni Neapol.
Bitenſis, Bitæ, in Mauritania Cæſareenſi.
*Biterrenſis (*Beziers*) in Occitania ſ. Languedocio inferiore.
Bithynienſium in Aſia minore.
Bitoanæ ſ. Itoanæ, in Phrygia Capatiana.
*Bitontinus ſ. Bituntinus, in Barenſi provincia, regni Neapol.
*Biturícus ſ. Bituricenſis (*Bourges*) in Gallia.
Bitylii in Palæſtina.
Bizyæ ſ. Bizyenus in Thraciâ.
Bladienſis in Byzacena Africæ provincia.
Blandæ, in Lucania, in Vicariatu Romano.
Blandi, Blandorum, Blandanus, in Lydia.
Bleandri, in Phrygia Capatiana.
Bleptenſis in Thracia.
Bleranus ſ. Blerenſis (*Bieda*) in Hetruria.
*Bleſenſis (*Blois*) in Aurelianenſi Galliæ provincia.
Boanenſis in Byzacena Africæ.
Bobianenſis, Boianenſis ſ. Bovianenſis, (*Boiano*) in principatu ulteriore regni Neapolitani.
Bobienſis (*Bobi*) in ducatu Mediolanenſi.
Bocconienſis in Africa proprie dicta.
Bodinitzæ ſ. Mendinitzæ in Græcia.
Bofetanus in Numidia.
*Bogotæ, ſive in Fidei Bogotenſis Fano, in nova Granata Americæ.
Bojanenſis, vide Bobianenſis.
Bolljtanus ſ. Volitanus, in Africa Proconſulari.

Bona-

Boncarienſis ſ. Voncarienſis in Mauritania Cæſarienſi.
Bonenſis, vitioſè pro Bovenſis.
*Boni aëris (*la S. Trinité de Buenos Ayres*) in provincia de la Plata Americæ Meridional.
Bonnenſe Concilium A. 949. Bonna in caſtello ad Rhenum in Germania.
*Bononienſis Epiſc. (*Boulogne*) in ditione Pontificis.
*Bononiæ Oceanenſis in ora maritima Picardiæ.
Bonaſtenſis in Africa Proconſulari.
Borræ in Ægypto, non procul ab inſula Meroë.
*Boſanenſis ſ. Boſſanenſis. Boſæ in Sardinia.
Boſetenſis in Africa proconſulari.
Boſienſis Synodus A. 1653. in Sardinia. Vide Boſſanenſis.
*Boſniæ provinciæ inter Dalmatiam & Serviam.
Boſpori in Taurica Cherſonneſo Epiſcopus.
Boſſæ in provincia proconſulari.
*Boſſanenſis in Sardinia ſ. Boſienſis.
Boſſati Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Boſtrenus, *(Becerra, Buceret)* Boſtræ, Boſtrorum, Boſtrenſis, in Arabia ſecunda.
Botrianenſis in Africa.
Botryenſis ſ. Botryos, in Phœnicia maritima.
*Bovenſis ſ. Bovinus, in Calabria ulteriore. (*Bova.*)
*Bovianenſis in principatu ulteriore regni Neap. (*Boiano.*)
Bovinus, vide Bovenſis.
*Bovinenſis *(Bovino)* in principatu ulteriore regni Neap.
Bracarenſis Epiſcopus *(Braga)* in Luſitania.
Brandanfordia habitum Concilium A. 964. in Anglia.
Brandenburgenſis in Germania ſub Archiepiſc. Magdeburgenſi.
Brechinienſis in Scotia.
Bremenſis in Saxonia inferiore.
Brennacenſe Concilium A. 580. in Brennaco Gallia.
Breſtenenſis Epiſcopus, Thalami in Peloponneſo.
*Bretinorii ſ. Petræ Honorii *(Bertinoro)* in Romania.
Bretonomenſis ſ. Britonorienſis *(Bertinoro)* in Romandiola ſub Archiep. Ravennate.
Brianus in Phrygia Capatiana.
Briaſſenſis ſitu ignoto.

*Briocenſis (*Saint Brieu, Briocī Fanum*) in Britannia minore.
Brioenſis Conventus A. 1050. in Normannia.
Brioverenſis Epiſcopus Conſtantiæ in Normannia.
Briſenſis, Briſi in Phrygia Salutari.
*Briſtolienſis in Anglia.
Briſuenſis ſ. Brixienſis (*Breſcia*) in ditione Veneta.
Britanienſis ſ. Britonienſis in Gallæcia.
Britannica Concilia in Anglia habita.
Britoniæ in Gallæcia Hiſpaniæ.
Britonovienſis (*Bertinoro*) Epiſcopus in Romandiola.
Britto Epiſcopus in Britannia minore.
Brivatenſe Concilium A. 1094.
Briulenſis, Briulorum, Briulitarum Epiſcopus, in Aſia Proconſulari.
Brixelli, (*Breſſel*) in Vicariatu Italico ſub ditione ducis Mutinenſis.
*Brixienſis (*Breſcia*) in ditione Veneta.
*Brixinenſis in Comitatu Tirolis. (*Brixen*)
*Brugenſis in Belgio.
Brugnatenſis in ditione Genuenſi.
*Brunduſinus in provincia Hydruntina regni Neapol.
Bruniatenſis ſ. Aprumiatenus (*Brugnet*) in Liguria.
Bryſeos ſ. Bruſenorum, in Phrygia Salutari, vel in Thracia.
Bubaſti, in Auguſtamnica ſecunda Ægypti.
Bubelianenſis ſ. Bulelianenſis, Bubetiæ, in Byzacena Africæ.
Bubonenſis in Lycia.
Bubuteenſis in Lycia.
Bucconienſis in Numidia.
Buceli Epiſcopus in Thracia Synodo Photianæ interfuit.
Buconiæ in Numidia.
Bucoradis in Nubia, Epiſcopus Coptus.
Bucubæ, in Thracia.
Budenſe Concilium A. 1279. in Hungaria.
Buduenſis Epiſcopus in Albania, Venetæ ditionis.
Buffadenſis in Numidia.
Bulcentinæ (*Volcia*) in vicariatu Romano.
Bulelianenſis, vide Bubelianenſis.
Bulgarophygæ in Thracia.
Bullamenſis in Africa Proconſularis.

*Cafæ ſ. Caphæ, Theodoſiæ in Cherſonneſo Taurica.
*Cajacenſis ſ. Calatinus *(Cajazzo)* in provincia Terræ Laboris, in regno Neapol. ſub Archiep. Capuano.
*Cajetanus *(Gaëte)* in regno Neapolitano.
Cairi in Ægypto.
*Caketi in Georgia.
Calabrienſis in Hiſpania Tarraconenſi.
*Calaguritanus *(Calahorra)* in Caſtella vetere.
Calamenſis in Numidia.
Calamonenſis Epiſc. interfuit concilio Trid.
Calanis Caſtri in Meſopotamia.
Calanteorum in Aſia Proconſulari.
*Calaritanus *(Cayliari)* in Sardinia, rectius Caralitanus.
*Calatinus, vide Cajacenſis.
Calceatæ (*S. Dominique de la Calçada*) in Navarra Hiſpanica.
Calchedonenſe Concilium, vide Chalcedonenſe.
Calchutenſe A. 787. in Northumbria, vel in regno Mercierum, in Anglia.
Caldellinæ in Sardinia.
*Calenenſis ſ. Calenotanus, Carinenſis, Carilunenſis Epiſcopus, *(Carinola)* in provincia Terræ Laboris, ſub Archiep. Capuano regni Neapol.
*Calenſis ſ. Calvenſis (*Calvi*) in eadem provincia.
Calenſe Concilium A. 1008. in Kale Gallia, ſub Archiep. Senonenſi.
Calibienſis Epiſcopus in Africa Proconſulari.
Calindæ in Lycia.
Caliſchienſis Synodus A. 1420. Gneſnenſis diœceſeos in Polonia.
*Callienſis Epiſcopus, Callii in Ducatu Urbinate. (*Cagli.*)
Callinices, in Osrhoëne.
Callinicopoleos Epiſcopus in Helleſponto, ut conjicit Harduinus.
Calliopes in Ægypto.
Calliopoleos in Thracia.
In Calnenſi villa A. 978. Concilium in Anglia.
Caloæ Epiſcopus in Aſia Proconſulari.
Caltadrienſis in Mauritania Cæſarienſi.
*Calvenſis (*Calvi*) in provincia Terræ Laboris, ſub Archiep. Capuano.
Calumenæ in prima Galatia.
Calumnæ Epiſcopus interfuit Photianæ Synodo.
Camaches ſ. Camachi, in Armenia tertia.

C.

Cabarſuſſitanus ſ. Cebarſuſſitanus, in Byzacena Africæ.
Cabaſorum ſ. Cabaſites (*Cabaſſa*, hodie *Tabaſſa*) in Ægypti ſecunda provincia.
* Cabellicenſis, Cabellicus ſ. Cavallicenſis, (*Cavaillon*) Cabellionis, ſub Archiep. Avenionenſi.
* Cabilonenſis (*Châlons ſur Saone*) in Ducatu Burgundiæ.
Caborcii, in Phrygia Salutari.
Caborum Epiſcopus interfuit Synodo Photii.
Cabulæ in Thracia vel Macedonia.
Caburcii, Synodo Photianæ interfuit, vide Caborcii.
Cadamuſæ in Mauritania Sitifenſi.
Cademnenſis in prima Phrygia Salutari.
Cadenus, Cadi, Cadorum, Cadoſiæ, in Phrygia Capatiana.
* Cadurcenſis (*Cahors*) in Aquitania.
Cæciritanus in Africa Proconſulari.
Cælianenſis in Numidia.
Cænorum in Thracia.
Cæpareæ ſ. Cyparæ in Theſſalia ſecunda, in exarchatu Macedoniæ.
Cærenſis, vide Cerenſis.
Cæretaporum ſ. Chæretapenſis, in Phrygia Capatiana.
Cæſareæ in Aſia Proconſulari.
* Cæſarauguſtanus (*Samgoſſa*) in Aragonia.
Cæſareæ Auguſtæ in Euphrateſia.
Cæſareæ Bithyniæ.
* Cæſareæ Cappadociæ.
Cæſareæ Paneæ in Phœnicia maritima.
Cæſareenſis in Mauritania.
Cæſareenſis & Cæſarianenſis in Numidia.
* Cæſareenſis in Palæſtina prima.
Cæſareenſis Epiſcopus in Theſſalia.
Cæſareenſe Concilium in Ponto A. 691.
Cæſarianæ in Africa Occidentali.
* Cæſaris Caſtelli (*Serskoi*) in Moſcovia.
Cæſaropolitanus in Macedonia ſecunda.
* Cæſenas ſ. Ceſitanus, Cæſenatenſis, in Italia, ſub Archiep. Ravennate.

*Cafæ ſ. Caphæ, Theodoſiæ in Cherſonneſo Taurica.
*Cajacenſis ſ. Calatinus *(Cajazzo)* in provincia Terræ Laboris, in regno Neapol. ſub Archiep. Capuano.
*Cajetanus *(Gaëte)* in regno Neapolitano.
Cairi in Ægypto.
*Caketi in Georgia.
Calabrienſis in Hiſpania Tarraconenſi.
*Calaguritanus *(Calaborra)* in Caſtella vetere.
Calamenſis in Numidia.
Calamonenſis Epiſc. interfuit concilio Trid.
Calanis Caſtri in Meſopotamia.
Calanteorum in Aſia Proconſulari.
*Calaritanus *(Cayliari)* in Sardinia, rectius Caralitanus.
*Calatinus, vide Cajacenſis.
Calceatæ (*S. Dominique de la Calçada*) in Navarra Hiſpanica.
Calchedonenſe Concilium, vide Chalcedonenſe.
Calchutenſe A. 787. in Northumbria, vel in regno Mercierum, in Anglia.
Caldellinæ in Sardinia.
*Calenenſis ſ. Calenotanus, Carinenſis, Carilunenſis Epiſcopus, (*Carinola*) in provincia Terræ Laboris, ſub Archiep. Capuano regni Neapol.
*Calenſis ſ. Calvenſis (*Calvi*) in eadem provincia.
Calenſe Concilium A. 1008. in Kale Gallie, ſub Archiep. Senonenſi.
Calibienſis Epiſcopus in Africa Proconſulari.
Calindæ in Lycia.
Caliſchienſis Synodus A. 1420. Gneſnenſis diœceſeos in Polonia.
*Callienſis Epiſcopus, Callii in Ducatu Urbinate. (*Cagli.*)
Callinices, in Osrhoëne.
Callinicopoleos Epiſcopus in Helleſponto, ut conjicit Harduinus.
Calliopes in Ægypto.
Calliopoleos in Thracia.
In Calnenſi villa A. 978. Concilium in Anglia.
Caloæ Epiſcopus in Aſia Proconſulari.
Caltadrienſis in Mauritania Cæſarienſi.
*Calvenſis (*Calvi*) in provincia Terræ Laboris, ſub Archiep. Capuano.
Calumenæ in prima Galatia.
Calumnæ Epiſcopus interfuit Photianæ Synodo.
Camaches ſ. Camachi, in Armenia tertia.

Camarinæ, in Sicilia.
circa Candidam insulam sive circa montes Ebor. Apud Oridovices in Carnarvonia Brittaniæ Concilium habitum A. 465.
Cambysopolis ſ. Cabiſſi, in ſecunda Gallicia.
* Camenecii (*Caminieck*) in Podolia.
* Cameracenſis Epiſcopus (*Cambray*) in Belgio.
* Camerinus, in Marchia Anconitana ſub Pontifice Rom.
Camincenſis, Camini, in Pomerania.
* Campaniæ ſ. Caſtrii, in prima Macedonia.
* Campanienſis, in principatu citeriore regni Neapol.
Campiniacenſe Concilium A. 1238. ſub Archiep. Burdegalenſi in Gallia.
Camulianenſis Epiſcopus in Cappadocia.
Canæ ſive Chanæ, in Phrygia Capatiana.
* Canadienſis (*Chanad*) ſub Archiep. Colocenſi in Hungaria.
Canapenſis Epiſcopus interfuit concilio Florentino A. 1439.
Canapii, in Africa Proconſulari.
* Canarienſis, in inſula cognomine, Africæ oppoſita.
Cancopitæ in Africa Occidentali.
Candanenſis, in Lycia.
* Candiæ, Metropoleos inſulæ cognominis ſ. Cretæ.
Candibenſis, in Lycia.
Candidæ Caſæ, in Scotia. (*Wiſborne*)
* Canici Fani ſ. cellæ S. Canici (*Kilkenni*) in Hibernia.
Caniopoleos, in Thracia.
Cannenſis, in Lycaonia. Cannæ, Cani, Cauni, Cimmi, in Lycia.
Cannenſis, in provincia Barenſi regni Neapol.
* Canobiæ ſ. Cœnobiæ (*Canovia*) Epiri novæ, in Albania.
Canopitanorum, in Africa Proconſulari.
Canothæ, in provincia Arabiæ.
Cantani ſ. Cantanenſis, in Creta inſula.
* Cantazari ſ. Catacii in Calabria, regni Neapol.
Canteriopoleos in inſula Cypro.
Cantianum Concilium A. 617. ſub Eadbaldo Cantii Rege in Anglia.
* Cantuarienſis ſ. Doroberneníis, in Anglia.
Canuſinus (*Canoſa*) in Apulia ſ. Barenſi provincia regni Neapol.
* Caphæ ſ. Theodoſiæ (*Caffa*) in Cherſoneſo Taurica.
* Capiſuvanchi, in Armenia.

* Capitis

*Cafæ ſ. Caphæ, Theodoſiæ in Cherſonneſo Taurica.
*Cajacenſis ſ. Calatinus *(Cajazzo)* in provincia Terræ Laboris, in regno Neapol. ſub Archiep. Capuano.
*Cajetanus *(Gaëte)* in regno Neapolitano.
Cairi in Ægypto.
*Caketi in Georgia.
Calabrienſis in Hiſpania Tarraconenſi.
*Calaguritanus *(Calaborra)* in Caſtella vetere.
Calamenſis in Numidia.
Calamonenſis Epiſc. interfuit concilio Trid.
Calanis Caſtri in Meſopotamia.
Calanteorum in Aſia Proconſulari.
*Calaritanus *(Cayliari)* in Sardinia, rectius Caralitanus.
*Calatinus, vide Cajacenſis.
Calceatæ (*S. Dominique de la Calçada*) in Navarra Hiſpanica.
Calchedonenſe Concilium, vide Chalcedonenſe.
Calchutenſe A. 787. in Northumbria, vel in regno Merciorum, in Anglia.
Caldellinæ in Sardinia.
*Calenenſis ſ. Calenotanus, Carinenſis, Carilunenſis Epiſcopus, (*Carinola*) in provincia Terræ Laboris, ſub Archiep. Capuano regni Neapol.
*Calenſis ſ. Calvenſis (*Calvi*) in eadem provincia.
Calenſe Concilium A. 1008. in Kale Gallia, ſub Archiep. Senonenſi.
Calibienſis Epiſcopus in Africa Proconſulari.
Calindæ in Lycia.
Caliſchienſis Synodus A. 1420. Gneſnenſis diœceſeos in Polonia.
*Callienſis Epiſcopus, Callii in Ducatu Urbinate. (*Cagli.*)
Callinices, in Osrhoëne.
Callinicopoleos Epiſcopus in Helleſponto, ut conjicit Harduinus.
Calliopes in Ægypto.
Calliopoleos in Thracia.
In Calnenſi villa A. 978. Concilium in Anglia.
Caloæ Epiſcopus in Aſia Proconſulari.
Caltadrienſis in Mauritania Cæſarienſi.
*Calvenſis (*Calvi*) in provincia Terræ Laboris, ſub Archiep. Capuano.
Calumenæ in prima Galatia.
Calumnæ Epiſcopus interfuit Photianæ Synodo.
Camaches ſ. Camachi, in Armenia tertia.

Cariſti in prima Achaja.
* Carleolenſis Epiſcopus (*Carlile*) in Anglia.
* Carminvanch in Armenia.
Carnenſis Epiſcopus interfuit concilio Piſano A. 1409.
Carnæ (corruptè *Cana* ſ. *Cauna*) in Lycaoniâ.
* Carnotenſis (*Chartres*) in Gallia.
Carpaſiæ ſ. Carpaſii, in inſula Cypri.
Carpathi (*Scarpanto*) in inſulis Cycladibus.
* Carpentoratenſis (*Carpentras*) in provincia Galliæ.
Carpienſis ſ. Scarphienſis, in provincia Peloponneſi.
Carpitanus, in Africa propria ſ. Proconſulari.
Carrhenſis ſ. Carrharum, in Osrhoëne.
Carſulanus, Carſulæ in Umbria.
Cartennitanus ſ. Carianenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Carthaginienſis, in Africa Proconſulari.
* Carthaginis novæ (*Cartagena*) in Murcia Hiſpaniæ.
* Carthaginis novæ in America Meridionali.
Cartheſæ in Hiſpania Tarraconenſi.
Caryſtenus, in Eubœa ſub metropolita Corinthio.
* Caſalenſis, S. Evaſii (*Caſal Saint Vas*) in Ducatu Montiſerrati.
* Caſanenſis, in Moſcovia.
Caſatarum ſ. Caſorum, Caſonenſis, in Pamphylia.
Caſauguritanus, in Africa Occidentali.
Caſcharenſis in Meſopotamia.
Caſenſis Baſtalenſis, in Numidia.
Caſenſis Calanenſis, in Numidia.
Caſæ Candidæ, in Scotia.
à Caſis Favenſibus, in incerta Africæ provincia.
Caſasmedianenſis ſ. à Caſis Madianis, in Numidia.
à Caſis nigris ſ. Caſennigrenſis, in Numidia.
à Caſis Silvanæ, in Numidia.
Caſerenſis (*Caceres de Camerinha*) in inſula Luſonenſi inter Manilias in Aſia.
* Caſertanus, in Terra Laboris in regno Neapolitano.
Caſſandrenſis, in prima Macedonia.
* Caſſani, in malabria citeriore regni Neapol.
Caſſi ſ. Caſſii, in Auguſtamnica Ægypti provincia.
* Caſſilienſis (*Cashell*) in Momonia Hiberniæ provincia.

Caſſinenſis,

Caſſinenſis, in monte Caſſino, regni Neapol.
*Caſſiopeæ ſ. Joanninæ in Epiro veteri.
Caſſitanus, in Sabinis Italiæ.
Caſtabalenſis ſ. *Caſtabalorum*, in Cilicia ſecunda.
*Caſtaniæ (*Caſtellanen.*) in regno Neapolitano.
Caſtellienſis ſ. Caſtellæ veteris, Aucæ Epiſc. in Hiſpania. (hodie *Burgos.*)
Caſtellanetenſis, in provincia Hydruntina regni Neapol.
Caſtellanus ſ. Caſtellenſis, civitatis Caſtellanæ in Latio.
Caſtellanus, Caſtelli, in Mauritania Sitifenſi.
Caſtellanus, in Numidia.
Caſtelli Felicitatis, in Patrimonio S. Petri.
Caſtelli Jabaritanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Caſtelli Maris, in provincia Terræ Laboris in regno Neapol.
Caſtelli Mediani, in Mauritania Cæſarienſi.
Caſtelli Ripenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
*Caſtelli Stabienſis, in Terra Laboris in regno Neapol.
Caſtelli Tetraportenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Caſtelli Tituliani, in Numidia.
Caſtello Minoritanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Caſtellonenſis, in Hiſpania. Vide Caſtulonenſis.
In Caſtello Theoderici ad Matronam in Gallia, Concilium A. 933.
Caſtoriæ, in Macedonia Epiſcopus.
Caſtoriæ, in Dacia.
à Caſtra Galba, in Numidia.
Caſtranenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Caſtranenſis ſ. Caſtrenſis, in provincia Hydruntina regni Neapol.
Caſtranobenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Caſtraſeverianenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Caſtrenſis, in regno Neapol. ſupra Caſtranenſis.
Caſtrenſis ſ. Caſtrienſis, in Hetruria.
Caſtri, in ditione Ducis Parmenſis.
Caſtri, in Sardinia.
Caſtri, in Byzacena Africæ
*Caſtri Albienſium (*Albi*) in Languedocio.
*Caſtri Arragonenſis in Sardinia.
Caſtri Martis, in Dacia litorali.
*Caſtri Minervæ, in regno Neapol.

Caſtri Danabeni, in Phœnicia ſecunda.
* Caſtrii, Campaniæ in prima Macedonia.
In Caſtro Genterii, concilia A. 1231. 1253. &c. ſub Tarentinſi Archiep. in Gallia.
Caſtrodunenſis *(Châteaudun)* Epiſcopus in Gallia.
Caſtrovalentinus in Latio.
Caſtulonenſis, *(Caſtoux)* in confinio Caſtellæ novæ & Andaluſiæ.
Caſulæ Carianenſis, in Africa Proconſulari.
Caſulis Carianenſis, in Byzacena Africæ.
Catabitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Catacenſis, vide Cattaconenſis & Cantazaritanus.
* Catalaunenſis, in Campania Galliæ. *(Chalons ſur Marne.)*
* Catanenſis in Sicilia.
Cataquenſis in Numidia.
* Catari in Dalmatia.
Catatenus in Lycia.
Catanguritanus in Africa Occidentali.
* Cathaneſſienſis ſ. de Cateneſſe, Dunroduni in Scotia.
Catharenſis *(Cataro)* in Dalmatia.
Catrenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Cattaconenſis *(Catanzaro)* in Calabria ulteriore.
Catulenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Cavallicenſis, ſub Archiep. Avenionenſi.
Caucaſi montis Archiep. ad mare nigrum.
Caucoliberis *(Colioure)* in Gallia Narbonenſi.
Caudinenſis, in principatu citeriore regni Neapol.
* Cavenſis, Cavæ, in principatu citeriore regni Neapol.
Caverneuſe concilibulum Donatiſtarum A. 394. apud Cavernas Suſis in Africa, non procul Carthagine.
Cavini, Cauniorum, Caunetius, in Lycia.
Caviopitavoræ, in Africa Occidentali.
Caurienſis ſ. Cauriacenſis, Gaurienſis, *(Coria)* in Extremadura Hiſpaniæ.
Cazerenſis, vide Caſerenſis.
Ceæ, Zeæ, in prima Achaja.
Cebaradenſis, in Byzacena Africæ.
Cebarſuſſitanus ſ. Cabarſuſſitanus, in Byzacena Africæ.
* Cebuſitanus in inſulis Philippinis, ubi civitas, Nomen Jeſu. *(Nova Caceres)*
Cedamuſenſis, in Mauritania Sitifenſi.

Cedienſis

Cedienſis ſ. Cediadis, in Africa.
Cediſi Epiſcopus Synodo Photianæ interfuit.
Cefalenſis, in Africa Proconſulari.
Celaqueuſuſcitanus ſive Cataquenſis, in Numidia.
Celenderitanus, in Iſauria.
Celenenſe concilium in Gallecia Hiſpan. A. 447.
Celerinenſis in Africa Proconſulari.
Celinenſis, in ditione Veneta.
Cellenſis, in Africa Proconſulari.
Cellenſis, in Byzacena Africæ.
Cellenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Cellæ Auxilii (*Ceal Uſſeil* ſ. *Kiluſſi*) in Hibernia.
*Cellæ Dariæ (*Kildare*) in Lagenia Hiberniæ.
Cellæ Molvani (*Cen Molvan*) Killalo, in Mommonia Hiberniæ.
Cellumabrach, Celvinabrach, Corcumroh, Finnivor ſ. Kilſenor in Hibernia.
Celmanis civitatis Epiſcopus interfuit conventui Attiniacenſi in Gallia A. 765.
Celmunduaci ſ. Cellæ Filii Duaci (*Kilmacough*) in Hibernia.
*Celſonæ ſ. Solſonæ, in Catalaunia.
Celtzenæ, in Armenia prima.
Cemelenſis, Cemenelenſis ſ. Cimelanenſis & Nicæenſis, in Provincia Galliæ.
à Cemeriano ſ. Cemeriniana, in Numidia.
Cenanæ ſ. Cenanujæ, in Hibernia.
Cencitanus in Africa Occidentali.
Cenculianenſis, in Byzacena Africæ.
Cenei, in Phrygia, ut Harduinus ſuſpicatur.
Cenenſis, in Byzacena Africæ.
*Cenetenſis (*Ceneda*) in ditione Veneta.
*Cenomanenſis ſ. Cenomanicus, (*le Mans*) in Gallia.
Centenarienſis, in Numidia.
Centumcellenſis (hodie *Civita vecchia*) in Patrimonio S. Petri.
Centurianenſis, Centurienſis, Centurionenſis, in Numidia.
Cepha caſtelli, in Syria.
Cephalenſis, in Africa Proconſulari.
*Cephaledienſis ſ. Cephaleditanus, Cephalucenſis, (*Cifalu*) in Sicilia.
*Cephaleniæ, in inſula ditionis Venetæ.

Cerami, in Caria.
Ceramii, in Lazica exarchatus Ponti.
Ceramuſſenſis ſ. Cernamuſitanus, in Numidia.
Ceraſenſis, Ceraſianus ſ. Ceraſenorum, in Lydia.
Ceraſuntis, (*Chiriſonda*) in Ponto Polemoniaco.
*Cerauniæ ſ. Cireniæ, (*Cerines*) in inſula Cypro.
Cerbalitanus, in Africa Proconſulari.
Cerceſinæ ſ. Circeſii, in Osrhoëne.
Cercyri ſ. Corcyrenſis, in Epiro in ditione Veneta.
Cerellitanus, (*Cerillo*) in regno Neapol. interfuit concilio Lateranenſi A. 649.
Cerenſis ſ. Cærenſis (*Cervetere*) in patrimonio S. Petri.
Cernamuſenſis ſ. Ternamuſenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Cernicæ in Peloponneſo.
*Cervienſis (*Cervia*) in Romandiola.
*Ceſennæ ſ. Cæſenæ, in Romandiola.
Ceſitanus ſ. Cæſenas, in Italia ſub Archiep. Ravennate.
Ceſſitanus ſ. Ciſſitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
*Ceſtrenſis ſ. Ceſtrienſis, (*Cheſter*) in Anglia.
Ceſtriæ, Κέστρων, in Iſauria.
Cetenſis, vitioſè pro Cenetenſis, in ditione Veneta.
Chachœi in Lazica, exarchatus Ponti.
Chæretapenſis, Chæretaporum, in Phrygia Capatiana.
*Chalcedonenſis, in Bithynia.
Chalcidenſis in Eubœa. Chalcidis ſ. Euripi in prima Achaja.
Chalcidenſis in Syria prima.
Chalcidis in Thracia.
Synodalia Chaldæorum excuſa Rom. 1617. 4. in quibus Epiſtola ut ajunt Synodica ELIÆ *Patriarchæ Babylonis & Archiepiſcoporum ſub eo, ad Paulum V. Sermo* Timothei, *Archiep. Amed, de rectâ fide. Carmina in laudem Papæ à* Gabriële *Archiepiſcoporum Seniore. Preces Chaldaïs uſitatæ, in quibus Papæ commemoratio &c.*
Chamaci ſ. Camaci, in Armenia.
Chamuſuritanus, in Lazica exarchatus Ponti.
Chanæ, in Phrygia Capatiana.
Chandak, ſedes Coptorum Epiſcopi in Cairo vicina.
Chanorici ſ. Chanreæ, in Scotia Septentrionali.

Chano-

Chanotenſis, in ſecunda Arabia, ſub Patriarcha Hieroſol.
Characmuchi (*Paruchmuchi*) in tertia Palæſtina.
Charadeæ, in Phœnicia ad Libanum.
Charitopoleos ſ. Chariupoleos Epiſcopus, in Thracia.
Charſiæ, in prima Achaja, exarchatus Macedoniæ.
Chartnianus, in Palæſtina.
Chartzetunæ (*Cortene*) in Armenia.
Charyopoleos, in Thracia.
* Charyopolitanus (*Cheropoli*) in Morea ſ. Peloponneſo.
à Chatimera Epiſcopus ſubſcripſit decreto Synodi Arianæ Sardicenſis A. 347. Harduino videtur legendum *ab Himmeria*, in Osrhoëne.
* Chelmenſis in Polonia.
Cherſonneſi, Chironenſis, in inſula Creta.
Cherſonneſi in Thracia.
Cherſonitanus, Cherſonis, in Taurica Cherſoneſo.
Cheruntis, in Arabia ſecunda.
à Chezas ſ. à Cedias, Cedienſis, in Africa.
Chiaggi in Mingrelia.
* Chiappæ, in America Septentrionali.
Chienſis (*Scio*) Chii inſulæ.
* Chienſis (*Chio*) in prima Cycladum inſula.
* Chiemenſis (*Chiemſee*) in Bavaria ſuperiore, ſub Archiep. Salisburgenſi.
Chili, ad Jacobi Chilienſis fanum, in America meridionali.
Chimæræ, in Epiro veteri.
Chinonenſis conventus apud Chinonem in Gallia A. 1167.
Chironenſis Epiſcopus, Cherſonneſi in inſula Creta.
Chitri ſ. Chytri, in inſula Cypro.
Chliarenus, in prima Aſia.
Chomatenus, Chomatis ſ. Comatis, in Lycia.
Chomoarenus ſ. Chomocarenus, in Phœnicia ſecunda.
Chonæ, Chonenſis, Chonarum, in Phrygia Capatiana, antea Coloſſæ.
Choriani, in Lazica, exarchatus Ponti.
Choſanorum, caſtri Choſanorum, in magna Armenia.
Choſomachorum, caſtri Choſomachorum, in magna Armenia.
Choſſi (*Callabi*) in Ægypto.
Chriſtianopoleos, in Thracia.
* Chriſtianopoleos, quæ & Arcadia, Arcadiæ metropolis.

Chriſtopoleos ſ. Neapoleos.
Chriſtopolitanus ſ. Dioshieritanus, in Aſia Proconſulari.
Chryſopoleos, in ſecunda Arabica, ſub Patriarcha Hieroſol.
Chryſopolitanus idem cum Veſontionenſi ſ. Biſontino, in comitatu Burgundiæ.
Chuldorum, caſtri Childorum, in Armenia.
à Chullabi ſ. Cillalu, in Africa.
Churtenſis, in quarta Armenia.
Chytrenus, in inſula Cypro.
* Ciaiſitanus, Mingreliæ.
à Cibaliana, in Africa Proconſulari.
Cibinii *(Hermanſtat)* in Tranſylvania.
Cibiſtrenſis in Cappadocia.
Cibyrenſis, Cibyræ, in Caria.
Cicenenſis Epiſcopus interfuit concilio Piſano A. 1409.
* Ciceſtrenſis, in Angliæ provincia Suſſexia.
Ciciſitanus, in Africa Proconſulari.
Cidiſſi, in Phrygia Capatiana.
Cii ſ. à Cio, in Bithynia.
Cilibienſis, in Africa Proconſulari.
Cilicium ſive in Cilicia concilium A. 423. teſte Mario Mercatore.
Cillitanus ſ. Cillitanus, in Byzacena Africæ.
Cillabi ſ. Chullabi, in Africa Occidentali.
Cimelanenſis ſ. Cemelenſis, in Provincia Galliæ.
Cimenopolitanus in Piſidia.
Cimolenſis in Paphlagonia.
Cinabarenſis, Cinaborii, in Phrygia Salutari.
Cinani, in concilio Mellifontis A. 1152. pro Clonæ in Hibernia.
Cincaritanus, in Africa Proconſulari.
Cindramenus in Caria.
Cinepoleos in Phrygia. (al. Κονιοπόλεως.)
Cingulanus, *(Cingoli)* in Piceno Italiæ.
Cinnenſis, Cinnæ ſ. Cinnes, in Galatia prima.
Circenſis in Numidia.
Circeſii ſ. Cerceſinæ, in Osrhoëne.
Circinitanus, in Byzacena Africæ. Circinæ ſ. Cercinæ, inſulæ *(Cercare)* in ora Africana regni Tunetani.

Cireniæ,

Cireniæ, vide Ceraunіæ.
Cirtenſis, Cirtæ Juliæ, in Numidia.
* Cirtonii ſ. Cortonæ, in ditione magni Ducis Hetruriæ.
Ciſciſſæ, Ciſcienſis, in Cappadocia prima.
Ciſſami (*Caſtel-Chiſamo*) in Creta inſula.
Ciſſi ſ. Ciſciſſi, in prima Cappadocia.
Ciſſitanus ſ. Ceſſitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Ciſtaricenſis ſ. Siſtaricenſis & Segeſtericus, in Provincia Galliæ.
Ciſtrenus in Iſauria.
* Citæi ſ. Sittiæ, in inſula Creta.
Citaridenſis Epiſcopus interfuit A. 1439. concilio Florentino.
Citharizorum ſ. caſtri Citharisarum, in Armenia.
* Cithri ſive Gydriæ (*Chitro*) in Macedonia prima.
Citicenſis, Cizenſis ſ. Citizenſis (Zeitz) in Saxonia ſuperiore, translatus Naumburgum.
Citienſis (*Citii, Chiti*) in inſula Cypro.
Citri, in Macedonia.
Civitatenſis, ſub Archiep. Beneventano: translatus ad S. Severum.
Civitatenſis, Civitatis Roderici, in Hiſpania, in regno Legionis. (*Ciudad Rodrigo.*)
Civitatis Albenſium ſ. Albæ Helviorum (*Alps*) in Gallia Viennenſi.
Civitatis Caldellinæ, in Sardinia.
* Civitatis Calienſis, in regno Neapol.
Civitatis Caſtellanæ, in patrimonio S. Petri. (*Falerii* ſ. *Faliſci.*)
* Civitatis Caſtelli, in Umbria, olim Tifernum Tiberinum.
Civitatis Ducalis, in regno Neapol.
Civitatis Gabalorum (*Javoux*) in Languedocio Galliæ.
Civitatis Legionum (*Caërleon*) in Wallia Angliæ.
* Civitatis novæ in Iſtria, ditionis Venetæ.
* Civitatis Palmarum, in Canaria inſula.
* Civitatis Plebis, in Umbria.
Civitatis Papalis ſ. Præneſtinus, in Campania Romana.
Civitatis veteris (*Civita vecchia*) centum cellarum in patrimonio S. Petri.
Ciumtuturbo, in Africa Proconſulari.
Cizenſis, vide Citicenſis.
Clanci, in Phrygia Salutari.
Clanei, in Galatia ſecunda.

Clarcn-

Clarendonenſe conciliabulum A. 1164. Clarendona in Anglia.
Claromontanus (*Clermont*) in Aruernia Galliæ.
*Clathenſis ſ. Chelatenſis, in Armenia.
Claudiopolitanus, in Ponto.
Claudiopolitanus, in Iſauria.
Clazomenius, in Aſia Proconſulari.
Cleopatridis, in prima Ægypti prouincia.
Cleporum, in Bithynia, ut Harduinus conjicit.
Clerorum, in Phrygia Salutari. Κλήρων. Κλήρῳ. ἱερᾶς. Κλήρῳ. πολεμικῆς. (al. πολεμικῆς.)
Cleſmatis ſ. Clyſmatis, in Arcadia Ægypti.
Climatis anatolici, in Phœnicia ad Libanum.
Climatis Gaulanes, in Palæſtina ſecunda.
Climatis Magludorum, in Phœnicia ad Libanum.
Clippiacenſes Synodi in palatio Galliæ Clippiaco.
*Clochoræ ſ. Clogariæ Epiſcopus (*Clagher*) in Irlandia.
*Clodienſis ſ. Foſſæ Clodienſis (*Chiozza*) in ditione Veneta.
Clodienſis ſ. Foroclodienſis in octava Italiæ regione.
Clonæ Clonmacnoiſa (*Kilcom*) in Hibernia.
Clonæ Cluinvaniæ, Cluani Denuanani (*Clonei*) in Hibernia.
Clonardæ in Hibernia.
*Clonfertæ in Hibernia.
Clonmeliæ in Hibernia.
Cloveshovienſes Synodi apud Clovesho, ſub Rege Merciorum in Anglia.
Clugienſis ſ. Foſſæ Clodienſis. vide Clod.
Clupienſis ſ. Clypienſis, in Africa Proconſulari.
*Cluſinus ſ. Cluſinenſis (*Chiuſi*) in Hetruria.
Clypienſis, vide Clupienſis.
Clyſmatis, in Arcadia Ægypti.
Cnidi ſ. Gnidi (*Stadiorum*) in Caria.
Coaræ, vitioſè pro Doaræ in Cappadocia. Ῥηγιδόαρα, Regio Doara.
Cobiſtuliæ in Cappadocia ſecunda.
Cocci, in Ponto Polemoniaco.
*Cochini, in ora Malabarenſi.
Codadiæ Epiſcopus Synodo Photianæ interfuit.
Codrenſis, in ſecunda Pamphylia.
Codri, in Pamphylia. Vide Codrylenſis.

Codrinæ

Codrinæ ſ. Scodrinæ civitatis (*Scutari*, *Scutarenſis*) in Albania, olim in Dalmatia.
Codrylenſis ſ. Codrylorum, in Pamphylia.
Cœlenſis ſ. Cylenſis in Thracia, provincia Europæ.
Coënſis à Coo, (Κῶς, Κώου, *Lango* hodie, Græcis *Stingo*) in provincia Cycladum.
Cœnobiæ ſ. Canobiæ, in nova Epiro.
*Cœnobii (*Canobin*) Monaſterium in monte Libano, ſedes Patriarchæ Maronitarum.
Coimbrenſis ſ. Conimbricenſis, in Portugallia.
Colbaſenſis, in Pamphylia ſecunda.
Colithenus, in Arcadia, ſub Patriarcha Alex.
*Collenſis, in ditione magni Ducis Florentini.
*Colocenſis ſ. Coloſſenſis, (*Colotza*) in Hungaria.
Coloneæ ſ. Colonienſis, in Armenia.
Coloniæ in Cappadocia tertia.
*Colonienſis ſ. Agrippinenſis, in Germania.
Colophonius, in Aſia Proconſulari.
*Coloſſenſis, Colocenſis (*Colotza*) in Hungaria.
Coloſſenſis, in Phrygia Pacatiana ſ. Capatiana, vide Chonæ.
Columbrienſis (*Conimbre*) in Luſitania. Vide Conimbricenſis.
*Columnenſis (*Colomna*) in Moſcovia.
Columpuatenſis, in Mauritania mæſarienſi.
Colybraſſenſis, in Pamphylia prima.
Colydrenſis, in prima Theſſalia.
* Comaclienſis (*Comacchio*) in Romandiola.
Comæenſis, in Mœſia ſecunda.
Comanus ſ. Chomanus, in Lycia.
Comanenſis (Κώμανα) in Ponto Polemoniaco.
Comanenſis (Κώμανα ἔτερα ἀ κὰι Κρέσση) in Armenia.
Comanenſis in Pamphylia.
Comanenſis in Piſidia.
Comatenſis ſ. Chomatenſis (Χῶμα) in Lycia.
Combenſis, Combæ, in Lycia.
*Comenſis (*Como*) in Ducatu Mediolanenſi.
Comenſis in Mœſia.
Comitienſis in Phrygia Salutari.

Cominaei, in prima Pamphylia.
Compendienſia concilia habita ſunt complura apud Compendium palatium Regum Francorum.
Complutenſis Epiſcopus (*Alcala de Henarez*) in Caſtella nova.
*Compoſtellanus, in Gallæcia Hiſpaniæ.
*Compſanus ſ. Conſanenſis (*Conza*) in principatu ulteriore regni Neap.
*Conceptionis S. Virginis in inſula Hiſpaniola.
*Conceptionis, in opido Americæ Meridionalis, in regno Chili.
*Conchenſis (*Cuenza*) in Caſtella nova.
*Concordienſis, in ditione Veneta.
Confluentia ad Rhenum in Germania habita Synodi, A.C. 860. & 922.
*Condomienſis Epiſcopus in Aquitania Galliæ.
Coneos ſ. Demetriopoleos, in Phrygia Salutari.
*Congi ſ. Soteropoleos, in Oſa Occidentali Africæ.
*Conimbricenſis ſ. Coimbrenſis, Columbrenſis, in Portugallia.
Conneriæ in Hibernia.
Cononæ in Piſidia.
Conſentinus, Cuſentinus, (*Coſenza*) in Calabria citeriore, regni Neapol.
*Conſeranenſis ſ. Conſeranus, in Vaſconia Galliæ.
Conſtantianicenſis, in prima Paleſtina.
Conſtantiæ vel Brioverenſis Epiſcopus interfuit concilio Aurelianenſi A. C. 549.
Conſtantienſis, Salamis, in Cypro inſula.
*Conſtantienſis (*Coûtances*) in Normannia.
*Conſtantienſis ad Rhenum (*Coſtnitz, Coſtantz*) in Suevia Germaniæ.
Conſtantienſis in Provincia Calabriæ, ſub Patriarcha CPol.
Conſtantienſis in Thracia.
Conſtantinienſis, in Numidia.
Conſtantinienſis, in provincia Arabiæ.
Conſtantinienſis, in Oſrhoene Syriæ.
*Conſtantinopolitanus Patriarcha.
*Convenenſis ſ. Convenicus, Convenarum, in Vaſconia. (*Cominges.*)
*Conventrenſis ſ. Corventrenſis, in Anglia.
Converſanenſis ſ. Cuperſanenſis, in Barenſi provincia regni Neapol.
In Convicino villa prope Silvanectum in Gallia habitum concilium A. C. 863.
Copiſſenæ Civitatis Epiſcopus, in Mingrelia: interfuit concilio Chalced. A. 451.

Coprinienſia concilia A. 1255. 1260. 1262. Coprinium in Gallia ſub Archiepiſcopo Burdegalenſi.

Coprithis, Κοπρίθεως Epiſcopus in provincia Ægypti primæ.
Copti ſ. Juſtinianopoleos, in Thebaide.
Coraceſii, in Pamphylia prima.
Coradenſis, in Phœnicia ſecunda.
Corbaſenus, in Pamphylia ſecunda, in exarchatu Aſiæ.
*Corbaviæ ſ. Modruſciæ, in Croatia.
Corbinenſis in Latio.
*Corcagienſis ſ. Cortagenſis (*Cork*) in Hibernia.
*Corcyrenſis ſ. Corcyræus, Cercyri ſ. Corcyræ, in Epiro (*Corfu*) ſub ditione Veneta.
*Corcyræ Melanes (*Corfola*) in inſula cognomine oræ Dalmaticæ.
Cordiluſenſis, interfuit concilio Rom. A. 503.
*Cordubenſis in Andaluſia, Hiſpaniæ provincia.
Coreathidis Comes, in Arabia ſecunda.
Corfinii ſ. Valvæ, in Aprutio citeriore regni Neapol.
*Corinthius, in Achaja tertia Peloponneſi.
*Coriſopitenſis ſ. Cornubienſis (*Cornuaille* ſ. *Quimpercorentin*) in minore Britannia Galliæ.
Cornelienſis ſ. Foro Cornelienſis (*Imola*) in Romandiola.
S. Cornelii, in Helleſponto.
Cornenſis ſ. Cotnenſis, in Lycaonia.
Corniculanenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Cornubienſis, in Weſtſexia Angliæ.
*Cornvetenſis, in ditione Pontificis Romani.
Coroacenſis, fortaſſe Cauriacenſis Epiſcopus, interfuit Synodo Magdunenſi ad Ligerim A. 891.
Coroneæ, in Peloponneſo, in prima Achaja.
Coronenſis (*Coron*) in quarta Achaja, in exarchatu Macedoniæ.
Coronienſis (*Landscron*) in Scandia.
Corſicanus (*Urcitanus* fortaſſe, judice Harduino) in regno Granatenſi.
Corſula (*Curzula*) in inſula maris Adriatici, ditionis Venetæ.
Cortagenſis (*Corcagienſis*) in Hibernia.
*Cortonenſis, in Hetruria.
Cortzenenſis, in quarta Armenia.
Corycienſis, Coryci, in Cilicia prima.

Corydalenſis, Corydalorum, Corydali, Corydallæ, in Pamphylia ſecunda, aut Lycia.
Coſiliani ſ. Caſſiliani, in Lucania, regni Neapol.
Coſſi ſ. Coſti, Callabi, in prima Ægypto.
Cotenorum ſ. Κοτένων, in Pamphylia.
* Cotatenſis, ſub Patriarcha Mingreliæ.
Cotenopolis, in Ægypto.
Cotnenſis ſive Cornenſis potius, in Lycaonia.
Cotradenſis, Cotradiæ ſ. Cotradorum, in Iſauria.
Cotronienſis Epiſcopus interfuit concilio Florentino A. 1439.
* Cotyæi ſ. Κοτιαεῖων, in Phrygia Salutari.
Coucharinenſis Epiſcopus Coptus, in provincia Niexamitide.
Coumenſis, in ſecunda Pamphylia.
* Cous (*Stanchio* ſ. *Langò*) in prima Inſularum Cycladum.
Covienſis, in Mauritania Sitifenſi.
Coyacenſe concilium A. 1050. habitum ſub Ferdinando magno Caſtellæ Rege in Hiſpania.
* Cpar ſ. Cacaporum, in Armenia.
* Cracovienſis Epiſc. in Polonia.
* Cranganorenſis, in ora Malabarenſi.
Crapitanenſis ſ. Capitranenſis, in principatu citeriore regni Neapol.
Cratianus, Cratianorum, Cratiæ, Flavianopoleos, in Ponto.
Credami Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Creiſſanus conventus A. 1132. in agro Narbonenſi.
* Cremenſis Epiſc. in ditione Veneta.
Cremnenſis, in Pamphylia ſecunda.
* Cremonenſis, in Ducatu Mediolanenſi.
Crepedulenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Creperulenſis in Africa, non diverſus fortaſſe à priore.
Cridiæ Epiſcopus in Weſtſexia Angliæ. Vide Domnocenſis.
Crojenſis, in nova Epiro.
Croniæ in Sicilia.
* Crotonæ, in Calabria citeriore regni Neapol.
* Crucis fani (*Banunça*) in Peruvia Americæ Meridionalis.
Cruſenicii, in Cujavia Poloniæ.
Cteſiphontis ad Tigrin, ex adverſo Seleuciæ.
* Ctuſuwanch ſive Ctus, in Armenia.

* Cubenſis

*Cubenſis, S. Jacobi de Cuba, in Inſula una ex Antillis, Americæ Septentrionalis.
Cubdis, in Africa Proconſulari.
Caſtri Cubdorum, in Meſopotamia.
Cucuſi, in Armenia ſecunda.
Cufrutenſis, in Byzacena Africæ.
Cuiculi in Numidia.
Caſtri Culanis, in Meſopotamia, ſub Patriarcha Antiocheno.
Culcitæ in Africa Proconſulari.
Cullitanus in Numidia.
*Culmenſis ad Viſtulam, in Pruſſia Polonica.
Culſitanus, in provincia Proconſulari Africæ.
Cululitanus, in Byzacena Africæ provincia.
Culuſitanus, in Africa Proconſulari.
Cumanus, Cymæ vel Cymes, Κυμαίων, in Aſiæ provincia Proconſulari.
Cumanus ſive Cumanenſis, in provincia Laboris in regno Neapol.
*Cuperſanenſis ſive Converſanenſis, in Barenſi provincia regni Neap.
Curbitanus ſ. Curubitanus, in provincia Proconſulari Africæ.
Curciolenſis ſive Curzolenſis, ſeu Corſolanus, in inſula maris Adriatici, ditionis Venetæ.
*Curienſis in Rhætia. (*Chur*, Gallis *Coire*.)
Curii, Κυρίων, in inſula Cypro.
*Curium ſ. Curenſium Sabinorum, in Italia.
Curlandiæ Epiſcopus ab A. 1219. ſub Archiep. Lundenſi, poſtea ſub Rigenſi Livoniæ.
Currubitanus, in Africa Proconſulari.
Cuſæ (Keis ſ. Cais) Epiſcopus Coptus, in Saide Ægypti.
*Cuſci, in regno Incaſidarum, in America meridionali.
Cuſentiæ ſ. Conſentiæ (*Coſenza*) in Calabria citeriore regni Neapol.
*Cuſii, in Moldavia.
Cuſtrenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Cutziagri, in ſecunda Theſſalia.
Cyaneæ, in Lycia.
Cybiſtrenſis, Cybiſtrorum, in Cappadocia ſecunda.
Cyclenſis, rectius Cylenſis ſ. Cœlenſis, in Thracia.
*Cydoniæ (*Canea*) in inſula Creta.
Cylenſis ſ. Cœlenſis, in Thracia.

Cymes (*Chimi*) in ſecunda Ægypto.
Cymes ſive Cumanus, in Aſia minore ſive Proconſulari.
Cynnaborii, in Phrygia Salutari.
Cynopolites, Cynorum in Ægypto.
Cyparæ ſ. Cæpareæ, in prima Theſſalia.
Apud Cypennum ſive Cepennum habita Synodus A. C. 1114. ad ripam fluvii Liri, in regno Neapol.
*Cypri, Inſulæ in mari mediterraneo.
Cypſelæ (*Cepſilar*) in provincia Rhodope, in exarchatu Thraciæ.
Cyrenes (*Carvenna* ſive *Cairoan*) in Libya Pentapolitana.
Cyrenſis, Cyrianus, Cyri, Κυρεσῶν, (*Quars*) Auguſtæ Euphrateſiæ, in Syria.
*Cyriacopoleos, Petræ deſerti in tertia Palæſtina ſive Arabia prima.
Cyſamenſis, in Creta inſula.
*Cyſici in Helleſponto.
Cytri ſive Citri, in Macedonia.
Cythrenſis ſ. Chytrenus, in inſula Cypro.
Cyzicenus in Helleſponto.

D.

Dablis, Δαυλίδος, in Hellade, in prima Bithynia.
à Dacia Ripenſi, è Dacia de Blacena: in Servia.
Pro Daciana (Danicæ) *Eccleſia ſecuritate concilium A. 1257.*
Dadaliæ Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Dademonitanus, in magna Armenia.
Dadybrenſis, Dadybrorum, in Paphlagonia.
Dadymorum, fortaſſe Larymorum in Caria, ſuſpicante Harduino.
Daldiæ in Gothia, ubi Epiſcopus ab A. 1065.
Daldi ſive Daldæ, Daldes, Δαλδέων, Δαλδιατῶν, in Lydia.
Daliſandi, in Iſauria.
Dalizandenſis, Daliſandi, Daldaſi, in Pamphylia.
In Dalmatia ac Dioclia Regnis Concilium A. C. 1199.
Dalminii, Dalmitæ ſ. Almiſſæ, in Dalmatia.
*Damalarum & Polyphengis Epiſcopus interfuit Synodo CPolitanæ A. 1565. in tertia Achaja, in exarchatu Macedoniæ.
*Damaſcenus, Damaſco, in provincia Phœniciæ Libanenſis.
Damatcorenſis, in Numidia.
*Damiatæ in Ægypto, ex adverſo Peluſii.

Dammacæ

Dammacæ ſive Damoceæ, Domnocenſis, Dunmochenſis, (*Dunwich*) in Anglia, in Comitatu Suffolciæ.
Danaborum Epiſcopus, in Phœnicia ad Libanum: interfuit Concilio quinto CPol. A. 553.
*Dandarſitanus, in Mingrelia.
Danicum concilium A. 1257. pro Eccleſia Daciana ſive Epiſcoporum in Dania ſecurium.
Danienſis ſive Dianienſis Epiſcopus, in regno Valentino Hiſpaniæ.
Daoniæ, in provincia Europæ Thraciæ.
Daphnudii, in Phrygia Salutari.
Daphnudinenſis, in Meſopotamia.
Daphnuſiæ, in Bithynia prima.
Daphnuſii, in Helleſponto.
Daphnutii Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Darandaſienſis ſ. Tarantaſienſis, in Sabaudia.
Daraſitanus, in Meſopotamia.
Daraſi, in Iſauria.
Dardani ſive Dardanæ, in Helleſponto.
Dardaniæ, in Lydia. Sed pro Δαρδάνης Harduinus Δαΐλδης legendum eſſe non dubitat.
Dardaniæ, provinciæ Bulgarorum.
Darnenſis ſ. Dranienſis, in Lybia.
Daronenſis, Regeon Daron, in prima Palæſtina.
Daſcylii, in Bithynia prima.
Daſimorum, metropolita Juſtinianæ ſecundæ in Mœſia.
Daventriæ, in Tranſiſulania Belgii provincia.
* S. Davidis fani ſ. Mineviæ, in Wallia, Angliæ provincia.
Dauſanorum ſive Dauron Epiſcopus interfuit Concilio V. CPol. A. 553. Fortaſſe Δαύρων in Syria, ut conjicit Harduin.
Dauzarenſis, in Osrhoëne Syriæ.
* Deæ (*Die*) in Delphinatu Galliæ.
Debelti, vide Develti.
Debori (*Dibra*) in prima Macedonia.
Decorianenſis, vide Detorianenſis, in Byzacena Africæ.
Deduanami ſive Cluani, Clonæ, (*Kilcom*) in Hibernia.
* Deenſis ſ. Dienſis, in Delphinatu Galliæ.
Defreenſis Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Deguenſis (*Tekebi*) Coptus.

Delaſi-

Delaſitanus, itidem Coptorum in Ægypto Epiſcopus.
Delcenſis (*Dercon*) in Thracia.
Deli, inſulæ archipelagi, inter Cycladas.
Demenhorenſis ſ. Hermonenſis, Coptorum in Ægypto Epiſcopus.
* Demetriadis ſ. Demetrienſium, in Theſſalia.
Demetriopoleos ſive Coneos, in Phrygia Salutari.
Demirenſis (*Damairi*) Coptorum in Ægypto.
Demi Lycaonis, in Phrygia Salutari.
Democratenſis, Coptorum in Ægypto.
* Derbaranchitanus, in Armenia.
Derbenſis, Derbæ, (*Dervaſe*) in Lycaonia.
Dercenſis, Δέρκη ſ. Dercæ, Δέρκης, in Thracia.
* Derganavanch, in Armenia.
* Deriæ (*London-Deri*) in Hibernia.
Dermocholchorum Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ. In Colchorum gente fortaſſis, inquit Harduin.
* Dertonenſis ſ. Terdonenſis, Tordonenſis, Dordonenſis, (*Tortona*) in Ducatu Mediolanenſi.
* Dertuſenſis ſ. Dertoſanus (*Tortoſe*) in Catalonia.
Detorianenſis, in Byzacena Africæ. Harduino judice non diverſus à Decorianenſi.
Develti, Debelti ſ. Zagoriæ, in provincia Æmimonti in Thracia.
Devonienſis, in Anglia.
Diæ in Arabia ſecunda, ſub Patriarcha Hieroſol.
Diamperienſe Concilium A. 1599. in opido Diamper, prope civitatem S. Thomæ, ſub Archiep. Goënſi.
Dianienſis ſ. Danenſis Epiſcopus, Deniæ in regno Hiſpaniæ Valentino.
Dianenſis, in Numidia.
Diavlienſis, Dauliæ in prima Achaja.
Dicenſis in Byzacena, Africæ provincia.
Dictidis, in Libya Pentapolitana.
Didenſis, Didorum (al. *Andidenſis*) interfuit ſeptimæ Synodo A. 787.
* Didymotichi (*Dimotuc*) in Thracia.
Dii, in prima Macedonia.
Dienſis ſive Deenſis, in Delphinatu Galliæ.
Dienſis, in Macedonia prima.
Digeſines, in Meſopotamia.

Dignienſis ſive Dinienſis, in Provincia, Galliæ.
Dijubaithæ, in Meſopotamia.
Dingolvingenſe Concilium A. 772. apud Dingolvingam in Bavaria, ſub Duce Bajoariorum Taſſilone.
Dinienſis Epiſcopus *(Digne)* ſub Alpibus maritimis, in Provincia Galliæ.
Dioberitanus, vide Doberitanus.
Diocæſareæ *in Iſauria.*
Diocæſareæ in Paleſtina ſecunda.
Diocletianenſis ſ. Diocletianopolis, in Dardania.
Diocletianopolis, in Thracia.
Diocletianopolis, in Palæſtina prima.
Diocletianopolis, in Phrygia Pacatiana.
Diocletianopolis, in ſecunda Thebaide.
Diocliæ, in Phrygia Capatiana.
Dioclienſis & Antibarenſis *(Antivari)* Diocliæ ſ. Docliæ, in Albania. Vide & Dalmatiæ.
Conventus apud S. Dionyſium in Gallia A. 768. 834. 997.
Dionyſianenſis ſive à Dionyſiana Epiſcopus, in Byzacena Africæ.
Dionyſienſis, Dionyſiæ ſ. Dionyſiadis, in Arabia ſecunda.
Dionyſiopolitanus, in Phrygia Capatiana.
Dioshieritanus, Διοσιερῶ, in Aſia Proconſulari.
Dioſpoleos ſ. Lyddæ, in Palæſtina prima; *ubi Concilium habitum A. C. 415.*
Dioſpoleos magnæ, in ſecunda Thebaide.
Dioſpolitanus, Dioſpoleos parvæ, in Ægypti ſecundæ provincia.
Dioſpolitanus, in Thracia.
Dioſpontanus, in Armenia.
Diſtrenſis, Diſtrorum ſ. Doroſtoli, in Mœſia ſecunda.
Divionenſis *(Dijon)* in Burgundiæ Ducatu.
Doarenus, Doaræ ſ. Doarorum, in Cappadocia.
Doberitanus, Doberi, in Macedonia prima.
Docimenſis ſ. Docimenus, Docimii, in Phrygia Salutari.
Docliæ, vide Diocliæ.
Dodones ſive Dodonæ, in veteri Epiro.
* Dolenſis, in Britannia minore Galliæ.
Doliæ, in Sardinia.
Dolichenus, Doliches, Δολιχαίων, in Euphrateſia Syriæ.
* S. Dominici, inſulæ inter Antillas Hiſpanicas, in America Septentrionali.

Domitiopoleos, in Iſauria.
Domnocenſis ſ. Dunmochenſis, Domnonii, in Anglia, (*Devonshire*) in Comitatu Suffolciæ. Vide Cridiæ.
Domnorum Epiſcopus interfuit Synodo Photii.
Donatianæ, Euriæ, Euromes, in Epiro veteri.
Donſaglini, in Hibernia.
Dorcaciſtrenſis, Dorcacenſis, Dorceſtrienſis, in Anglia, in Comitatu Oxonienſi.
Dorceſtrienſis, in Weſtſexia Angliæ.
Dordonenſis Epiſcopatus mentio in Epiſtolis Gregorii VII. Papæ, idem ut videtur cum Dertonenſi, in Ducatu Mediolanenſi.
Dorobernenſis, deinde Cantuarienſis, in Anglia.
Doroenſis, Dorenſis, Dororum, in Palæſtina prima.
* Doroſtoli ſ. Diſtræ, in Mœſia ſecunda; al. Driſtæ, Dryſtræ & Doroſtori.
Dorpatenſis, Dorpati (*Derpt*) in Livonia.
Dorylæi (*Tzadurillo*) in Phrygia Salutari.
Dotanus ſive Elicitanus, in Valentino Hiſpan. regno.
Draconarienſis, in principatu ulteriore regni Neapol.
Dramenſis, in Macedonia.
Dramitzenſis, in Thracia.
Dranienſis ſ. Darnenſis, in Libya.
Drepani (*Trapano*) in Sicilia.
Drinopoleos, in Mœſia.
Driſtæ ſ. Diſtræ, Doroſtoli, in Mœſia ſecunda.
* Drivaſti, in nova Epiro.
Dromorenſis, in Hibernia.
Druenſis, in Byzacena Africæ.
Drugolitæ in Macedonia prima Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Drumelii, in Hibernia.
Druſilianenſis, in Numidia.
Dryſiparenſis, Dryſiparæ, Dryſiparorum ſive Meſenes, in Thracia.
Duaſſenemſalitanus ſ. Dueſſedemſaitanus, in Africa Proconſulari.
* Dublinenſis, in Hibernia.
Duisbergenſe Concilium A. C. 927. in quo Adalbero creatus Metenſis Epiſcopus.
S. Dulæ Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Dulcinenſis ſive Olcinienſis (*Dulcigno*) in Albania ad mare Caſpium.

Dulekenſis (*Damleak*) in Hibernia.
Dulichii ſ. Dolichenus, in Euphrateſia Syriæ.
* Dumblanienſis, in Scotia meridionali.
Dumienſis, in Portugallia.
*Dunelmenſis (*Durham*) in Anglia.
Dunenſis, in Caſtro Dunenſi, (*Chaſteaudun*) in diœceſi Galliæ Carnotenſi.
Dunenſis, in Hibernia. (*Down* ſive *Dondaleglas.*)
Dungalenſis, ad Nilum in Nubia.
* Dunkeldenſis ſive de Dunkeltem, Dunkeldinenſis, in Scotia.
Dunkerani ſive Collis S. Kerani, (*Kiloom*) in Hibernia. Vide Clona.
* Dunroduni (*Dornok*) in Scotia Septentrionali.
Dunſtaplienſe Concilium A. 1214. in Anglia ſub Archiep. Cantuarienſi.
Durangi, in nova Biſcaja regni Mexicani, in America Septentr.
Durenſis Epiſcopus in Byzacena, Africæ provincia.
Durienſes Conventus in villa Duria pagi Ripuarienſis inter Moſam & Rhenum A. 761. & 775.
Duſenſis ſ. Duſitanus, in Africa Occid.
Duziacenſia Concilia A. C. 871. & 874. apud Duziacum provincia Remenſis in Gallia.
Dydritanus, in Africa Occidentali Epiſcopus.
*Dyrrhachinus, Dyrrachienſis, Dyrrachii in Albania. (*Durazzo.*)
Dyſcolii, (rectius *Daſcylii*) Daſcyli, in Bithynia.
Dyſthenſis, Dyſtheos, in Pentapoli Libyæ.

E.

Ebaæ, in Phrygia fortaſſis.
* Eboracenſis (*York*) in Anglia.
* Eborenſis, in Portugallia.
* Ebredunenſis, Ebrodunenſis, (*Embrun*) in Delphinatu Galliæ.
* Ebroicenſis, (*Evreux*) Eburovicenſis, in Normannia.
Ebronenſis, Hebronenſis, in Palæſtina.
Eceliſenæ, in Lydia vel Aſia Proconſulari.
Echinæi, Echinenſis, Echinæorum, Echinæatarum, in Epiro. Echini in prima Theſſalia, in exarchatu Macedoniæ.
Ecoliſmenſis, Eglinenſis ſive Engoliſmenſis, (*Angouleſme*) in Aquitania.
* Ecſmiaſin, Monaſterium, ſedes Patriarchæ Armenii.
* Edeſſenus, Edeſſæ, in Osrhoëne.

Edeſſenus, in Macedonia prima.
*Edimburgenſis, in Scotia.
Edinianæ ſ. Ediſtranæ, in Africa Occidentali.
Ediſtianenſis, in Numidia.
Edoniæ, in Libya Marmarica, ſub Patriarcha Alex.
*Eduenſis, vide Auguſtodunenſis, in Burgundia.
Egabrenſis ſ. Egabrienſis, in Hiſpania. (*Cabra.*)
Egarenſis ſ. Exartenſis, in Catalonia. (*Terraſſa.*)
Egaræ, Ægææ, in Cilicia ſecunda.
Egaræ, in Phrygia Capatiana.
Egedenſis, Egeditanus, Egiditanus, Egediſtanus, Egitanus, Egitanienſis, Idigitanus, in Hiſpania citeriore.
Eglinenſis ſive Engoliſmenſis, (*Angouleſme*) in Aquitania.
Egnatinus, ſub Archiep. Barenſi in regno Neapolitano. (*Agnazzo.*)
Egnatiæ, in Byzacena Africæ.
Egugenſis, Egulgenſis, Igulgenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Einiſcienſis ſ. Heliopoleos, in Auguſtamnica ſecunda Ægypti.
Eiſtetenſis (*Aichſtet*) in Franconia Germaniæ.
Elaites, Elææ, Eleitarum, (*Alea*) in Aſia Proconſulari.
Elanenſis, in Arabia ſecunda, ſub Patriarcha Hieroſol.
Elateæ, in Peloponneſo.
Elborenſis, in Caſtella nova ad Tagum fluvium.
Elearchiæ, in provincia Ægypti ſecunda.
Electenſis, in Languedocio inferiore Galliæ.
Elefantariæ, vide Elfantarienſis.
Elemogenſis, fortaſſe pro Lemovicenſi, in Aquitania.
*Elenenſis ſ. Elnenſis, Helenenſis, in Comitatu Ruſcinonis ſ. Roſcellenſium, (*Perpignan en Roſſilion*). Vide Baluzium ad Gratian. p. 500.
Elenopoleos, Helenopoleos, in Palæſtina ſecunda.
Elepiæ ſ. Iliplæ (*Niebla*) in Bætica Hiſpaniæ.
Elevardenſis, in Armenia.
Eleuſinus ſ. Eluſæ, in Palæſtina tertia.
Elevthernæ, in inſula Creta.
Elevtheropolis, in Palæſtina prima.
Elfantarienſis ſive ab Elfantaria, in Mauritania Cæſarienſi.
*Elfinii in Hibernia.
Elginii ſ. Elgidis, in Scotia Septentionali.

Elibe-

Eliberitanus ſ. Illiberitanus, in Bætica Hiſpaniæ.
Elibrenſis, in Africa Carthaginienſi ſ. Proconſulari.
Elicitanus ſ. Illicitanus, Dotanus, in Valentino Hiſpaniæ regno.
*Elienſis, in Anglia Orientali.
Elienſis, in Byzacena Africæ provincia.
Elidis, in quarta Achaja.
*Elidis, in Morea ſive Peloponneſo.
de Eliocrola (*Lorca*) in confinio regni Granatenſis & Murcienſis.
Elipenſis ſive Ilipenſis, Eliplenſis ſ. Iliplenſis, Ilipulæ, quæ Laus dicitur, in Bætica. Vide Eleplæ.
*Eliſæi ſancti Monaſterium, ſedes Epiſcopi Maronitæ in monte Libano.
Eliſſi, (*Aleſſio*) in nova Epiro, in Albania.
Elmhamenſis, Elmhanus, in Anglia.
Elnenſis, vide Elenenſis.
*Elorenſis, Ilurenſis, Elonnenſis, Elonorenſis, (*Oleron*) in Vaſconia Hiſpan.
Eloſas, Eloſanus, Eloſenſis, Eluſienſis, de Eluſa Vaſconiæ.
Elotanus, in Caſtella vetere.
Elſiæ, (*Els*) in Saxonia inferiore.
*Eluanus, Albanus, (*Elvas*) in Portugallia.
*Elviæ ſive Aſaphopoleos, (*S. Aſaph*) in Nortwallia Angliæ.
Eluſanus, vide Eloſas.
Eluſanus, (*Eauſe*) in Gallia.
Eluſæ, Eleuſinus, in Palæſtina tertia.
Eluſorum, in Phrygia Pacatiana.
Emeritenſis ſive Emeritanus. (*Merida*) in Luſitania.
*Emeritæ novæ, in regno Mexicano Americæ Sept.
*Emeſenus ſive Emiſenus, in Phœnicia ſecunda.
Eminentianenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Eminienſis, (*Agueda*) in Luſitania.
Emonenſis ſive Emonienſis, (*Citta nuova*) in ditione Veneta.
Emporiæ ſive Amporiæ, in Sardinia.
Empuritanus ſive Empurienſis, Emporienſis, (*Ampurias*) in Catalonia.
Enagdunenſis, in Hibernia.
Enaſitanus Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Engilenheimenſe Concilium A. C. 948. apud Ingelenheim in palatio Ludovici Regis Francorum.
*Engoliſmenſis, (*Angouleſme*) in Aquitania. Scribitur & Ecolenenſis, Ecoleſmenſis, Ecoliſmenſis, Eglinenſis, Equaliſmorum.

Enneacomenſis, in Arabia ſecunda, ſub Patriarcha Hieroſol.
Enorenſis, in Numidia.
Epagrenſis, in Hiſpania.
Epaonenſe Concilium A. 517. ſub Sigismundo Burgundionum in Gallia Rege.
* Epheſinus ſive Epheſius, Epheſi, in Aſia Proconſulari.
Epidauri, (*Raguſi vecchio*) in ora Dalmatiæ.
Epiphanienſis, Epiphaniæ, in Cilicia ſecunda.
Epiphaniæ, in Syria ſecunda, ſub Patriarcha Antioch.
Epiri veteris Epiſcopus, ubi nunc eſt Albania inferior, & Larta & Joannina.
* Eporedienſis, (*Ivrea*) in Pedemontio. al. Iporigienſis, Iporienſis.
Equaliſmorum, vide Engoliſmenſis.
Equilienſis ſ. Æquilienſis, in ditione Veneta.
Equizetenſis ſive Equizotanus, in Mauritania Sitifenſi.
Erdoniæ, (*Ordona*) in Apulia, regni Neapolitani.
Ereſi, in Caria.
Erfurtenſis, Erphordenſis, in Thuringia. Vide Erpford.
Erguricenſis, in Hiſpania.
Eriſtæ ſive Eriſtes, in Bithynia.
Eriſſi ſive Hieriſſi, in inſulis Cycladibus.
* Erivani, in Armenia.
Erizorum, in Caria.
Ermianenſis ſive Hermianenſis, in Byzacena Africæ.
Erpfordienſia, Erphordenſia Concilia A. 932. 1073. in Thuringia Germaniæ.
Erræ ſive Herri Epiſcopus, in Arabia ſecunda.
Erymnorum, in Theſſalia.
Erythræ ſ. Erythrarum, Erythræorum, in Aſia Proconſulari.
Erythrarum, in Libya Pentapolitana.
Esbuntis ſ. Esbonitarum, in provincia Arabiæ.
Eſculanus ſ. Aſculanus, in regno Neapol.
Eſerniatenſis (*Iſernia*) in Provincia Laboris in regno Neapol.
Eſinus ſive Æſinus, in Marchia Anconitana regni Neap.
Eſtonum, in Livonia.
Etennorum ſ. Etennenſis, in Pamphylia. Scribitur & Etæni, Ethænæ, Tænæ, Eutinnorum.
Evæ Deiparæ, in quarta Armenia.
Evaiſſi, in prima Cappadocia.
Evariæ ſive Juſtinianopoleos, in Phœnicia ad Libanum, ſub Patriarcha Antioch. Eva-

Evazenſis, Evazorum, in Aſia Proconſulari.
Eubœæ, quæ hodie Nigripontus.
Eucarpienſis ſive Eucarpiæ, in Phrygia Salutari.
Evchaitarum, Evchaniæ, in Hellenoponto.
Evcomazontis ſ. Sycomazontis, in Palæſtina prima.
Evdalenſis, in Africa Proconſulari.
Eudatianus, (al. *Eudoxianus*) in Epiſt. ad Leonem Imp.
Eudociadis, Eudociatarum, in Pamphylia ſecunda.
Eudociadis, in Lycia.
Eudociadis ſive Galbanenſis, in Lycaonia.
Eudoxiadis, in Galatia ſecunda.
Eudoxiopoleos, in provincia Europæ, Thracia.
*Eugubinus, (*Gubio*) Eugubienſis, Eugubinenſis, in Ducatu Urbinate Italiæ.
Eulandrenſis Epiſcopus interfuit Concilio Chalcedonenſi A. 451. & Romano A. 503.
Eumenienſis, Eumeniæ, in Phrygia Pacatiana ſive Capatiana.
Eunici, in Ponto Polemoniaco.
Euphrateſiæ, in Syria.
Euriæ, Eurœæ ſive Donatianæ, in Epiro veteri.
*Euripi ſ. Chaldicis, in Eubœa. (*Negrepont.*)
Eurœæ, in Epiro vetere.
Euromæ, vitioſè pro Eurœæ in Epiſt. ad Leonem Imp.
Europi ſive Tamſaci, in Euphrateſia Syriæ.
S. Euſebii Epiſcopus interfuit Concilio Rom. A. 595.
*Eutinum ſ. Otinum in Holſatia, ſedes Epiſcopi Lubecenſis.
de Evuſo, inſulæ (*Yvica*) in regno Majoricæ.
Exalanus, Ἐξάλης, in Palæſtina.
Exceſtrenſis ſive Exonienſis, in Anglia.
Exilidunenſe concilium, vide Exolodunenſe.
Exinus ſive Æſinus Epiſcopus, in Marchia Italiæ Anconitana.
Exolodunenſe, Exilidunenſe concilium A. 1081. in Biturigibus Galliæ.
*Exonienſis, (*Exceſter*) in Anglia.
Ezeri (ὁ Ἔζερ) Epiſcopus, in Theſſalia.

F.

Fæſulanus, Feſulanus, (*Fieſoli*) in Hetruria.
*Fahrabatenſis ſ. Fehrabatenus Epiſcopus Armenidrum in ora meridionali maris Caſpii.

Falari-

Falaritanus ſive Phalaritanus, (*Faleroni*) in Piceno.
Fallabenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Famaguſtanus ſ. Famaguſtenſis, in inſula Cypro.
Fani ſ. ἱερῦ, in Caria.
Fani Apollinis, in Lydia.
Fani Jovis, Διὸς ἱερῦ, in prima Aſia.
Fani Pœmenis, in Phrygia Capatiana.
*Fanenſis (*Fano*) ſive Fanestrenſis, Fani fortunæ, in Ducatu Urbinate.
Faralitanus, vitioſè pro Falaritano.
Faranenſis Epiſcopus Coptus in Pentapoli Barbariæ.
Fardunenſis ſive Firdenſis, Verdenſis, in Saxonia inferiore.
Faremonenſis ſive Fermanus, Epiſcopus Coptus in finibus Ægypti.
Farenſis ſ. Pharinenſis, (*Leſina*) in inſula Dalmatiæ, ſub ditione Veneta.
Fatenſis, in Numidia.
Favenſis (*Fan* ſ. *Embo*) Epiſcopus Coptus in Ægypto.
*Faventinus (*Faënza*) ſive Faventinas, in Romandiola.
Favorienſis, in Ultonia Hiberniæ.
Fauſtinopolitanus, Fauſtinopoleos, in ſecunda Cappadocia.
Febianenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Felicianenſis, in Africa Occidentali.
Felixſtovanus (*Dumvik*) in Comitatu Angliæ Suffolcienſi.
*Feltrenſis (*Feltre*) in ditione Veneta, ſub Patriarcha Aquilejenſi.
Fenucletenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Feradimaienſis ſive Feraditani majoris, in Byzacena Africæ.
*Ferentinus, Ferentinas, Ferentinenſis, Ferentanenſis, (*Ferentino*) in Campania Romana.
Ferentini novæ, (*Ferento*) in Patrimonio S. Petri.
Ferentispolimartiæ (*Bomarzo*) in Patrimonio S. Petri.
*Feretranus (*Monte Feltro*) in Ducatu Urbinatenſi.
Fermanenſis, vide Firma.
*Fernenſis an Farnenſis, ab inſula Farne, ex adverſo Northumbriæ in Anglia.
Ferrahonenſis, Epiſcopus Coptus in Ægypto.
*Ferrarienſis, in Romandiola.
Feſſeitanus ſ. Feſſertanus, in Numidia.
*Feſulanus (*Fieſole*) Feſulenſis, Fæſularum in Hetruria.
Ficenſis, Fici, in Mauritania Sitifenſi.
Ficoclenſis ſ. Phicoclenſis, (hodie *Cervia*) in Romandiola. Vitioſè Ficodenſis vel Ficullenſis.

*Fidei

* Fidei Bogotenſis Fani, in nova Granata Americæ meridionali.
* Fidei novæ Fani, in regno Mexicano.
Fidenas ſive Fidentinenſis, in Latio.
Fidolomenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Filacenſis, in Byzacena Africæ.
Finehallenſe concilium circa A. 798. ſub Kenulfo Rege Merciorum in Anglia.
* Finnaborenſis Epiſc. (*Finnibor* ſ. *Kilfenor*) in ora Occidentali Hiberniæ.
Firdenſis ſ. Fardunenſis, Verdenſis, in Saxonia inferiore.
* Firmanus, (*Fermo*) Firmenſis, Firmanenſis, in Marchia Italiæ Anconitana.
Fiſſanenſis, in Numidia.
* Fiumitanus Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Flaviadis ſ. Flavianopoleos, in Cilicia ſecunda.
Flavianopoleos ſ. Cratiæ, Honoriadis in exarchatu Ponti.
Flenucletæ ſ. Fænucletæ, in Mauritania Cæſarienſi.
* Florentinus, in Hetruria.
Florentinus, ſub Metropoli Sanſeverini, in Regno Neapol.
S. Flori (*Saint Flour*) in Aquitania, ſub Archiep. Bituricenſi.
Floriacenſes Conventus A. C. 1107. 1110. (Fleury) *in Burgundia.*
Florianenſis Epiſcopus in Mauritania Cæſarienſi.
Caſtri Florianorum in Meſopotamia, ſub Patriarcha Antiocheno.
* Floropoleos (*S. Flour*) in ſuperiore Aruernia. Vide S. Flori.
Floxiani, in Mauritania Cæſarienſi.
Flumenpiſcenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Flumenzeritanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Fluminum, in Sardinia.
Ad Fontem cooperetum, Concilium Narbonenſe A. C. 911. in Gallia.
Fontanenſis, Epiſcopus Fontisclari, (*Shirburne*) in Anglia.
Fontium ſ. Velſiæ (*Wels*) in Anglia.
Foratianenſis ſ. Forianenſis, in Byzacena Africæ.
Formenſis, in Numidia.
Forianenſis ſ. Fortianenſis, in Byzacena Africæ.
Formenſis, in Numidia Africæ Occidentalis.
Formianus ſ. Formienſis, in Latio novo.
Foroclaudienſis in Campania, in Vicariatu Romano.
Foroclodienſis, Foro Clodii, idem cum ſuperiore.
Forocornelienſis ſ. Foroçornelianus (*Imola*) in Romandiola.
Foroflaminienſis, in Umbria.

*Forojulienſis, Forojulii, (*Frejus*) in provincia Galliæ Narbonenſis.
Forojulienſis, (*Friuli*) in decima Italiæ regione.
*Forolivienſis, Livienſis, Forolivianus, (*Forli*) in Romandiola.
Foronovanus, in quarta Italiæ regione.
Forontonianenſis ſ. Ferontonianenſis, in Byzacena Africæ.
Foropopilienſis, Foro Pompilianus, Popilienſis, Pupilenſis, Forlipopilienſis, in octava Italiæ regione.
*Foroſempronienſis, (*Foſſombrone*) Foroſempronias, Sinforienſis, in Ducatu Urbinate.
Fortianenſis, Forotianenſis, Foratianenſis, Forianenſis, Frontonianenſis, in Byzacena Africæ.
de Foro Trajani, in Sardinia.
Foſſæ Clodienſis, (*Chiozza*) Glogenenſis ſ. Cluginenſis, in ditione Veneta.
Foſſalenſis ſ. Fuſſalenſis, in Numidia.
*Foſſanenſis, Fontis Sani, (*Foſſano*) in Pedemontio.
Foſtatenſis Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Frequentinus (*Fricento*) in principatu ulteriore regni Neapol.
Freſceaninus ſive Galleſi in Tuſcia, in Vicariatu Romano.
Frideslarienſe Concilium A. 1118. contra Imp. Henricum.
Friſacenſis Concilii meminit Gerbohus Reicherſpergenſis præpoſitus T. 1. theſauri anecdotorum V. C. Bernhardi Pez T. 1. parte 2. p. 247.
*Friſingenſis Epiſcopus in Bavaria. (*Freiſingen.*)
Frontenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Frontonianenſis ſive Frotonianenſis, in Byzacena Africæ.
Fruſinenſis (*Froſilone*) in Campania, in Vicariatu Romano.
Fulginas, (*Foligni*) Fulginatenſis, Fulginenſis, Fulginienſis, in Umbria.
Funchalenſis, in Inſula Madera Oceani Occidentalis.
Fundanus ſ. Fundenſis, (*Fondi*) in Provincia Laboris in regno Neapol.
Furconienſis ſ. Furconiæ, (*l'Aquila*) in regno Neapol.
Furnitanus ſ. à Furnis, in Africa Proconſulari.
Fuſſalenſis ſ. Fiſſonenſis, in Numidia.
Fuſſelenſe concilium A. 1104. in Hiſpania, apud S. Mariam de Huſillos, prope Palentiam.
Fuxenſe A. 1226. in Gallia Narbonenſi.

G.

Gabalenſis Epiſcopus, Gabbuſitanus, Gabalenus, Gabalorum Chriſtopolis, in Syria prima. Ga-

Gabalenſis, Gabalitanus, Gabalenus, Gabalorum, in Lydia.
Gabalenſis, Gabalitanus (*de Javoux*) nunc Mimatenſis (*Mande*) in Gallia.
Gabenus, Gabbi, Gaborum, Gabenorum, (vitioſè *Tabanorum*) in Syria prima.
Gabenus, in Palæſtina ſecunda.
Gabenus, in Aſia minore.
Gabienſis, Gabiorum, in Campania.
Gabinenſis, Gabinas, Gavenſis, Gavinenſis, in prima Italiæ regione.
Gabnuſitanus, in Armenia.
Gabopolitanus, in Palæſtina ſecunda.
Gadarenſis, Gadarenus, Gadaræ ſive Gadarorum, in Palæſtina ſecunda.
Gaditanus, in Andaluſia Hiſpaniæ.
Gagvaritanus, in Africa.
Gajetanus ſive Cajetanus, in regno Neapol.
Γάϊε Κώμης, in tertia Phrygia Salutari.
Galbanenſis ſ. Eudociadis, in Lycaonia.
Gallacenſis, Galleſianus, Galleſienſis, Galliſanus, (*Galeſe*) in provincia Patrimonii S. Petri.
Gallenſis ſ. Lophenſis, in prima Bithynia.
Gallicana concilia in loco incerto Galliæ habita.
Gallienſis, Gallenſis, Gallipolenſis, Gallipolitanus, (*Gallipoli*) in provincia Hydruntina regni Neapol.
Galtellitanus, in Sardinia.
Gandavenſis, (*Gand* ſ. *Ghent*) in Belgio.
Ganeorum, in Ægypto.
* Ganenſis ſ. Gannenſis, in provincia Europæ Thracia.
Gangrenſis in Paphlagonia.
Garbenſis in Numidia.
Gardianus ſ. Gvardienſis, in principatu ulteriore regni Neapol.
* Gardicii ſ. Cardicenſis, in prima Theſſalia.
Gargarenſis, Gargarorum, Gargarenſium, in Aſia Proconſulari.
Garellæ, ὁ Γαρέλας, ſub Patriarcha CPol. Garielenſis interfuit Synodo ſeptimæ A. 787.
Caſtri Garenuſitani, in magna Armenia.
* Gargani Montis ſive Sipontinus, in Apulia ad mare Adriaticum.
Gargarenſis, in prima Aſia.
Garihelæ Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ & CPol. A. 870.

Garrenſis ſ. Gartenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Garvianenſis, in Byzacena Africæ.
Gaſæ, vide Gazæ.
Gaſabethanus ſ. Goſabetanus, in Africa Occidentali.
Gaſalienſis ſ. Gaſauphalienſis, Coſuphalenſis, in Numidia.
Gaſalenſis ſive Guſſalici, in Theſſalia ſecunda.
Gasgitanus, Gasgi, in Armenia.
Gatianenſis ſive Gattianenſis, in Byzacena Africæ.
Gaudenſis, corruptè pro Laudenſi.
Gaudiabenus, Gaudiabes, in Numidia.
Gavenſis ſive Gavinenſis, Gabinenſis, in prima Italiæ regione.
Gaurianenſis, in Numidia.
Gaurienſis ſive Caurienſis, in Extremadura Hiſpaniæ.
Gauvaritanus, Gagvaritanus, in Byzacena Africæ.
Gazabianenſis, in Africa.
à Gazaufala, in Numidia.
Gazenſis, Gazæ, Gazeanus, in Palæſtina prima.
Gazulenus, in Ægypto.
Gebennenſis, vide Genevenſis.
Gegitanus, in Mauritania Sitifenſi.
Gemellenſis, à Gemellis, in Numidia.
Gemenſis ſ. Germenſis, in Helleſponto.
Genavenſe concilium, apud Januam civitatem A. 773.
Apud S. Geneſium concilium, in caſtro non procul diſtante à Luca civitate Italiæ, A. 1074.
Genevenſis, (*Geneve*) in vicinia Sabaudiæ, ad lacum Lemanum: Genavenſis, Gebennenſis.
Gentianæ Eccleſiæ Epiſcopus interfuit A. C. 964. Concilio Romano.
Gentilianenſe concilium in agri Pariſienſis villa Gentiliaco A. 767.
* Genuenſis, Januenſis, Jenuenſis, (*Genua, Gennes*) in Liguria.
Geonenſis, in Pamphylia.
S. Georgii, in quarta Armenia, exarchatu Ponti.
Gerarorum, vitioſè pro Geraſorum, memoratur in Concilio Chaleed.
Geraſenus, Geraſorum, in provincia Arabiæ.
Gerbitanus, Gervitanus, Girbitanus, in Africa Proconſulari.
Germanica concilia, in Germania loco incerto habita.
à Germaniciana, in Africa Proconſulari.

Germa-

Germanicienſis, Germaniciæ ſive à Germaniciana, in Euphrateſia Syriæ.
Germaniciæ ſ. Germanicopoleos, in Paphlagonia vel Iſauria.
Germanienſis, in Numidia.
Germanorum, pro Germenorum, memoratur in Concilio Epheſino.
Germenſis, Germæ, Germenorum, Germenſium, Germenenſium, in Helleſponto.
Germiniacenſe concilium A. C. 843. in pago Aurelianenſi. (Gemigny.)
Germiorum, in Galatia ſecunda.
*Germucitanus, in Armenia.
Gerontis, in Auguſtamnica Ægypti provincia.
Gerrumitanus, in Auguſtamnica ſecunda Ægypti.
Gervitanus, vide Gerbitanus.
Gerundenſis, *(Girone)* in Catalonia Hiſpan.
Geruntiæ ſ. Acerentiæ,)*Cerenza*) in Calabria ulteriore regni Neapol.
Ghamki, Ghamſitanus, Ghiegumitanus & Ghoguonienſis, Epiſcopatus quatuor in Armenia.
Gibbenſis, in Numidia.
*Gienuenſis, (*Jaën*) in Andaluſia Hiſpan.
Giggenſis ſ. Ziggenſis, in Africa Proconſulari.
Gilbenſis, in Numidia.
Gilbenſis alter, in eadem Numidia.
Gilſatenus, in Pamphylia.
Gindarenſis, in Syria Coele.
*Giniſuvanch, in Armenia.
Gipſariæ, in Mauritania Cæſarienſi.
Girbitanus ſ. Gerbitanus, à Girba ſ. Girpa, in Africa Proconſulari.
Girenſis, Giræ, in Numidia.
Girgenſis, in Saide ſuperioris Ægypti.
à Girpa, vide Girbitanus.
de Giru Marcelli, in Numidia.
Girumontenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
de Giru Taraſi, in Numidia.
Giſarenſis ſ. Biſarchii, in Sardinia.
Giſenſis Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Giſipenſis ſ. Giſipenſium majorum, in Africa Proconſulari.
Giſortianus Conventus A. C. 1188. ad Giſortium & Trie, in Gallia.
Gittenſis Epiſcopus, in provincia Tripolitana Africæ.

Giutrambacarienſis, in Africa Proconſulari.
Giutſitenſis, in Africa.
Glambulcpcenſis, in Coele Syria.
Glamorgatenſi ſive Landavenſis, in Wallia Angliæ.
*Glandatenſis, (*Glandeves*) Glanatinus, Glandenſis, Glanatenſis, in Provincia Galliæ.
Glandelacenſis ſ. Biſtagnæ, in Hibernia.
*Glaſcovienſis, Glaſcuenſis, Gleſquenſis, in Scotia.
Gloſinenſis ſ. Glogenenſis, Foſſæ Clodienſis (*Chiozza*) in ditione Veneta.
*Gneſnenſis, in Polonia.
Gnidi ſ. Cnidi, in Caria.
Gnoſſi, in inſula Creta.
*Goanus, Goæ, in India.
Gomphienſis, in Theſſalia.
Gonaitici ſaltus, in Phœnicia ad Libanum.
Gonaſitidis, in Phœnicia maritima.
Gonienſis, Γωνίης χώμης, in Arabia ſecunda, ſub Patriarcha Hieroſol.
à Gor, in Africa propriè dicta ſive Proconſulari.
Gordi, Gordiæ, Gordenorum, in Lydia.
Gordoriniæ, in Phrygia Salutari, Epiſcopus interfuit Concilio CPol. A. C. 870.
Gordoſervæ ſ. Gordoſervorum, in Bithynia ſecunda.
*Goris ſ. Guriæ, in Georgia.
Gortenus, Gortynæ, in Piſidia.
Gortynæ, in Inſula Creta.
Goſcavanch, in Armenia.
Gothiæ, (hodie *Walachia*) Epiſcopus interfuit Concilio Nicæno A. C. 325.
Gradenſis in Foro Julio, ditionis Venetæ.
Gradicii in nova Epiro, in exarchatu Macedoniæ.
*Granatenſis, in regno Valentino Hiſpan.
*Granitienſis, (*Gmnitza*) in Græcia.
*Graſſenſis in Provincia, Galliæ.
Gnteleanum Concilium A. C. 928. *ſub Athelſtano, Angliæ Rege.*
Gratianæ, in Byzacena Africæ provincia.
Gratianopolitanorum, in Chalcidice Thraciæ regione.
Gratianopolitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
*Gratianopolitanus ſ. Gratianopolicenſis, (*Grenoble*) in Delphinatu Galliæ.

*Gravi-

*Gravinenſis, Gravinæ, in Apulia.
Graviſcanus, in Hetruria.
Gronelandiæ, in ultimo Septentrione.
Groningenſis, in Belgio.
Groſſetanus, (*Groſſeto*) in Hetruria,
Grumentinus, in Lucania.
Gryphiswaldenſium Synodorum in Pomerania A. 1541. 1543. 1544. habitarum Acta edidit B. D. Jo. Frid. Mayerus A. 1703. 4.
*Gvadalaxarenſis, (*Guadalajara*) Epiſc. in nova Gallæcia Americæ Septentr.
*Gvadixenſis, (*Guadix*) Gvadicii, in regno Granatæ, Hiſpan. Vide & Accitanus.
*Gvamanga, in Peruvia Americæ Meridionalis.
*Gvardienſis ſ. Gardienſis, in principatu ulteriore regni Neapol. (*Guardia de Alferes.*)
*Gvardienſis ſ. Gardienſis, in Luſitania.
Gvaſtallenſe Concilium A. 1106. in Longobardia.
Gvaterfordienſe A. 1158. in Hibernia.
*Gvatimalæ Epiſcopus, in nova Hiſpania Americæ Septentr.
*Gvaxacenſis, Antiqueræ, in regno Mexicano Americæ Septentr.
*Gvertzburgenſis (*Wirtsburg*) in Franconia.
Gugarenſis Epiſcopus Coptus in Nubia.
Gvirenſis, in Numidia.
Gummenſis ſ. Gummulenſis, in Byzacena Africæ.
Gummenartarum, in Africa Proconſulari.
Gummitanus, in Byzacena Africæ.
Gunaitanus ſive Gunagitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Gunelenſis ſive Gunelmenſis, in Africa Proconſulari.
Gunugitanus ſive Gunuitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
*Gurcenſis, (*Gurcks*) in Carinthia.
Gurgaitenſis, à Gurgitibus, in Byzacena Africæ provincia.
Gurienſis ſ. Gurielenſis, in Mingrelia Aſiæ.
Gutzkovienſis Synodus A. C. 1561. in Pomerania habita, exhibetur à B. D. Joh. Frid. Mayero T. 2. Muſei p. 1152.
Guzabetanus Epiſcopus in Africa.
Gydrienſis ſ. Pidnenſis, in prima Macedonia.
Gypſavienſis, in Byzacena Africæ provincia.

Habenſis,

H.

Habenſis, Habæ, in Africa Occidentali.
Hacartinvanch, in Armenia.
Hadræ ſ. Hadrogæ, in tertia Palæſtina.
Hadrianenſis ſ. Hadriani, in Helleſponto; an Adranienſis, Ἀδρανέων.
Hadrianenſis, Adrianarum, Hadrianopoleos, in Pamphylia.
Hadrianæ, in prima Bithynia.
Hadrianopoleos, Ἀδριανῶν, Ἀδριανιτῶν, in Bithynia.
Hadrianopoleos, in Piſidia.
*Hadrianopoleos, in veteri Epiro.
Hadrianopolitanus, in provincia Honoriadis Ponti.
*Hadrianopolitanus in Thracia, provincia Æmimonti.
Hadrianotherarum, (*Venationum Hadriani*) in Helleſponto; corrupte Adranothyrenſis.
Hadrienſis, Adrienſis, in ora Venetiarum.
Hadrumetinum Concilium A. C. 347. in Africa.
Hæsdaduos Caſtri, in Meſopotamia, ſub Patriarcha Antiocheno.
Haethfeldenſe Concilium, in Anglia. Vide Heldefeldenſe.
Hafnienſe Concilium, Hafnia metropoli Daniæ A. 1425.
Hagiopoleos, Κύρρου, Cyrrhenſis, in Euphrateſia Syriæ.
Hagiopoleos alter Epiſcopus, in Synodo Photiana.
Haguſtaldenſis, in Anglia.
*Hair-Joan ſive Hairuvanch, in Armenia.
Halberſtadenſis, in Saxonia inferiore, qui & Halverſtadenſis, Helveſtenſis, Halvaraſtadenſis.
Halicarnaſſenſis, Halicarnaſſi, in Caria.
*Halicienſis, (*Halitz*) in Ruſſia Polonica.
Halindi, in Caria.
Halvaraſtatenſis, Halverſtadenſis, Halberſtadenſis, in Saxonia inferiore.
Halyenſis, in Ponto Polemoniaco.
Hamarenſis ſive Hammarienſis, in Norwagia.
Hamburgenſis, Hammaburgenſis, Hamelburgenſis, in Saxonia inferiore.
Hammariæ, in Norwegia.
Hapſelienſis, in Eſthonia.
*Harbertenſis Epiſcopus Armenius.
Harcanenſis Epiſcopus Armenius.

Harle-

Harlemenſis, in Belgio.
Harpaſorum, Harpaſi, in Caria.
Hasloënſis, Ansloënſis, (*Chriſtianiæ*) in Norwagia.
* Haſtæ Pompejæ, (*Aſt*) in Alpibus Cottiis vicariatus Italiæ.
Havelbergenſis, in Saxonia.
Haugulſtadienſis, (*Hauſton*) in Nortumberlandia Angliæ.
Hedemenſis, Maronitarum Epiſcopus, in monte Libano.
Hedfeldenſe ſive Haethfeldenſe Concilium A. C. 679. in Anglia, ſub Archiepiſc. Cantuarienſi.
Hegilonenſis Epiſcopus in Anglia.
Heicſtedenſis, Eiſtetenſis, (*Aichſtet*) in Franconia Germaniæ.
Helaſæ ſive Heluſæ, (*Iluſi*) in Phrygia Capatiana.
Helenenſis ſ. Elenenſis, in Comitatu Ruſcinonis. (*Elne*, hodie *Perpignan.*)
Helenopoleos, in Bithynia.
Helenopoleos, in Iſauria.
Helenopoleos, in Lycia.
Helenopoleos, in Palæſtina ſecunda.
Heliæ, in Byzacena Africæ.
Helices, in tertia Achaja, exarchatus Macedoniæ.
Heliodoridos, fortaſſe in Lycia.
Heliopoleos, in Auguſtamnica ſecunda Ægypti.
Heliopoleos (al. *Juliopoleos*) in Galatia.
Heliopoleos Libani, in Phœnicia ſecunda.
Helioſebaſtes, in Iſauria.
Hellenorum ſive Hellenes, in Lydia.
Helmati, in Anglia.
Helmeanenſis, in Anglia.
Heltnenſis ſ. Elnenſis, in Comitatu Ruſcinonis.
Hennenſis, fortaſſe titularis ab Henna Siciliæ A. 1322. interfuit Concilio Colonienſi.
Hephæſtienſis, Hephæſti, in Auguſtamnica Ægypti.
Heracleæ magnæ, in Arcadia.
Heracleenſis, Heracleæ, in Ægypto.
Heracleæ Salbaci, in Caria.
Heracleæ Europæ, in Thracia.
Heracleæ ad Latmum montem, in Caria.

Heracleenſis in Iſtria, vicariatus Italici.
Heracleæ Perinthi ſive Heracleanopoleos, in Macedonia.
Heracleanus, Heracleæ, Honoriadis in Ponto.
Heracleæ Thraciæ, in provincia Europæ.
Heracleæ, in Lydia.
Heracleanopoleos ſive Heracleæ, in prima Macedonia.
Heracleopoleos, in Armenia prima.
* Herbipolitanus, (*Wirtsburg*) in Franconia Germaniæ.
* Herculiæ ſive Ardamerii, in prima Macedonia.
Herdonutanus, in Apulia.
* Herefordenſis, Herefordiæ, in Anglia.
Hermianenſis, in Byzacena Africæ.
Hermocapelitarum, Hermocapeli, in Lydia.
* Hermoniſuvanch, in Armenia.
* Hermonis ſuperioris, in ſecunda Thebaide.
Hermonthis ſ. Hermethes Epiſcopus Coptus, in ſecunda Thebaide.
Hermopoleos majoris, in Ægypto prima.
Hermopoleos minoris, in prima Thebaide.
Hermopoleos ſ. Irenopoleos, in Iſauria.
Herolanenſis ſive Verulanus, (*Veroli*) in Campania Romana.
Herpitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Herudfordienſe A. C. 673. Concilium ſub Archiepiſcopo Cantuarienſi, in Anglia.
Hexacomiæ, in Arabia ſecunda, ſub Patriarcha Hieroſol.
Hexamilii, in Thracia.
Hiberniæ inſulæ Epiſcopus Dofnaldus ſ. Domnaldus Conciliis A. 1078. & 1097. interfuit.
Hictoſanus ſ. Octogaſanus, in Hiſpania Tarraconenſi.
Hidrenſis, in Libyæ Pentapoli.
Hieracenſis, (*Giemei* ſ. *S. Cyriaca*) in Calabria ulteriore regni Neapol.
Hieracii, in Mœſia ſecunda.
Hierapetrenſis, in inſula Creta. (al. *Hierapytnæ.*)
Hierapoleos, in Iſauria.
Hierapolitanus, in Euphrateſia Syriæ.
Hierapolita, Hierapoleos, in Iſauria.
Hierapoleos, in Phrygia Salutari.
Hierapoleos, in Phrygia Capatiana ſ. Pacatiana.
Hierapytnæ ſ. Hierapetræ, in Creta inſula.

Hieri-

Hierichuntinus, Hierichuntis, in Palæſtina.
* Hieriſſi & ſancti montis, in Macedonia.
Hierocæſareæ, in Lydia.
Hierocepiæ, in inſula Plinio memorata, contra Neampaphum Cypri.
Hieronopoleos ſ. Irenopoleos, in Iſauria.
* Hieroſolymitanus in Palæſtina, Patriarcha.
Hierpinianenſis ſive Hirpinianenſis, Irpinianenſis, in Byzacena Africæ.
* Hildenesheimenſis, Hiltinesheimenſis ſ. Hildesheimenſis, in Saxonia inferiore.
Hiltenſis, in Africa Proconſulari.
Himeriæ ſ. Himerorum, in Osrhoëne Syriæ.
Hipponis Diarrhyti ſive Hipponenſium Zaritorum, Hipzaritenſis, Hipponizaritenſis, Hipponenſis, in Africa Proconſulari.
Hipponeregienſis, ab Hippone regio, Hipponenſium regiorum, in Numidia.
Hipponis S. Vibonis apud Brutios, in Calabria ulteriore regni Neapol.
Hipponius, Hippi, Palæſtinæ ſecundæ. Iptenorum pro Hippenorum.
Hipſuntinus, (*Upſu*) in Phrygia Salutari.
Hipzaritenſis, vide Hipponis Diarrhyti, in Africa Proconſulari.
Hircanis ſ. Horcanis & Myronis, in Lydia.
Hirenenſis ſ. Hirinenſis, in Byzacena Africæ.
Hirpinianæ, in Byzacena Africæ.
Hirtæ Comiæ ſ. Muſtinæ vel Moſtenes, in Lydia.
* Hiſiæ, in Armenia.
Hiſirzadenſis, in Numidia.
* Hiſpahanenſis, in metropoli Perſiæ, Armeniorum Epiſcopus.
* Hiſpalenſis ſive Spalenſis, (*Seville*) in Bætica Hiſpan.
Hiſpellenſis, (*Spello*) in Umbria, in vicariatu Romano.
Hohenavienſe Concilium A. C. 1178. ſub Archiep. Saltzburgenſi in Germania.
* Hoi ſive Coi, in Armenia.
* Holenſis ſ. Holanus, Holæ, in Islandia.
Homanadenſis, Homonadum ſ. Homonadorum, in Lycaonia.
Honoriopolitanus, in Africa Proconſulari.
Hormenſis, (*Formienſis*) Hormiæ ſ. Formiæ, in regno Neapol.
ab Horrea Aninicenſi ſ. Avicinenſis, in Byzacena Africæ.
Horreæ Cælienſis, ab Horreis Cæliæ, Horreocelenſis, in eadem Byzacena.
Horreenſis ſ. Horrenſis, in Africa Proconſulari.

Horreæ, in Mauritania Sitifenſi.
Hortenſis, in Africa Proconſulari.
Hortanus, Ortenſis, Hortonenſis, (*Orti*) in Patrimonio S. Petri.
Hoſpitenſis ſ. Oſpitenſis, in Africa.
Hu, Diospoleos magnæ, Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Huicciorum, in Anglia.
Humanas, Humanenſis ſive Humanatenſis, in Piceno; haud procul Loreto.
*Huſanenſis, in Armenia.
Hydenſis, Hydes, in Lycaonia.
*Hydruntinus, Hydruntis, (*Otranto*) in Calabria regni Neapol.
Hylarimorum, in Caria.
Hyonenſis ſive Oeæ, in Tripolitana Libyæ provincia.
Hypæpenſis, Hypæporum, in Aſia Proconſulari; cujus caput Epheſus.
Hypatæ, in Theſſalia.
Hypſelenſis, in prima Thebaide.
Hypſi ſive Ipſi, in Phrygia Salutari.
Hyrcanorum ſive Hyrcanidos, in Lydia.

I. J.

Jabrudorum, Ἰαμβρούδων ſ. Ταβρούδων, in Arabia.
Jacabaſenus, in Africa Occidentali.
Jaccetanum Concilium, Jacca vetuſto Vaſconum opido ab Hiſpanis Epiſcopis celebratum A. C. 1060.
* Jacenſis, (*Jaca*) in Aragonia.
* Jacobi Chilienſis ſani, in regno Chyli, Americæ meridional.
Jacterenſis, in Numidia.
* Jadertinus, Jaderenſis, Jadrenſis, (*Zara*) in Dalmatia, Venetæ ditionis.
Jamnitenſis, Jamniæ, Jamnianus, Jamnienſis, in Palæſtina prima.
Januenſis ſive Genuenſis, in Liguria.
Jaſſenſis, Jaſſi, in Caria.
* Javarinenſis, Jaurinenſis, Arrhabonis (*Raab*) in Hungaria.
Iberorum, Iborum, Iborenſis, Iboreæ, in Helleſponto.
Ibidis ſuperioris, in prima Thebaide, Epiſc. Coptus.
Ibidinges, in Iſauria.
Ibrimitanus, in Nubia Epiſcopus Coptus.
Icariæ (*Nicour*) in prima Cycladum inſula.

*Ico-

*Iconienſis, (*Cogni*) Iconii, in Lycaonia.
Icoſitanus, Icoſii, in Mauritania Cæſarienſi.
Icrion, in Phrygia Capatiana.
Ictiſonæ, in Hiſpania Tarraconenſi.
Ictrorum, in Aſia minore.
Idacenſis ſ. Idaſſenſis, in Byzacena Africæ.
Idai ſ. Iſci, in Dacia littorali.
Idaſſæ, in Numidia.
Idenſis duplex, Idæ, in Mauritania Cæſarienſi.
Idicrenſis, Idicræ, in Numidia.
Idigitanus ſ. Egedenſis, in Hiſpania citeriore.
Idurenſis, Iduræ, in Africa Occidentali.
Jerafitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Jerichuntinus, in Palæſtina prima.
Jeſenchuntis, in Armenia.
Igeditanus, Egitæ ſ. Agitamæ, in Luſitania.
Igilgitanus ſ. Igillitanus, in Mauritania Sitifenſi.
Igvilgvilitenſis, in Numidia.
Ilæi, Ilienſis, in Helleſponto.
Ilcinenſis (*Monte Alcino*) in Hetruria, ſub Archiep. Senenſi.
*Ilerdenſis (*Lerida*) in Catalonia.
Ilienſis, Ilii, ab Ilio, Iliados, Ilæi, in Helleſponto.
Ilipenſis ſive Elipenſis, in Bætica Hiſpan.
Iliplenſis ſ. Eliplenſis, in Bætica Hiſpan.
Iliſtrienſis, in Lycaonia.
Iliupoleos ſ. Heliopoleos, in prima Galatia.
Illeberitanus ſ. Eliberitanus, in Bætica Hiſpan.
Illicitanus (*Elche*) in Valentino Hiſpaniæ regno.
Illyrica ſive Illyricana Concilia in Illyrio celebrata.
Iluæ Epiſcopus interfuit concilio Chalced. A. 451.
Iluzorum, in Phrygia Pacatiana.
Imbroſitanus (*Embro*) in inſula Archipelagi.
Imelacæ ſ. Emeliæ, in Mommonia Hiberniæ.
Imerienſis ſ. Himeriæ, in Osrhoëne Syriæ.
Imirettæ ſive Ibirettæ, in Georgia.
Immitenſis, in Africa.
*Imolenſis ſ. Forocornelienſis (*Imola*) in Romandiola.

Imperialis, in regione Chili, Americæ meridional.
Impuritanus ſ. Empuritanus (*Ampuries*) in Catalonia.
Infitenſis, in Africa.
Ingelon, in regione Ἰγγελίνη ultra Meſopotamiam. Epiphan. LX. 1.
Ingilenheimenſia Concilia, Ingelheimii, in Palatinatu Germaniæ.
Iniſcatai ſ. Inſulæ Catay, in Mommonia Hiberniæ.
Inſines ſ. Antinoës, Epiſcopus Coptus.
*Inſulenſis ſ. Inſulanus (*Iſola*) in Calabria ulteriore regni Neapol.
*Intemelii ſ. Albintemelii, (*Vintimille*) in Alpibus Cottiis.
Interamnenſis ſive Interamnanus, (*Terni*) in Umbria.
Interamniæ (*Teramni*) in Aprutio regni Neapol.
Intziertorum, Caſtri Intziertorum in Meſopotamia.
*Joanninæ, Joanninorum ſ. Caſſiopeæ, in veteri Epiro.
Joannitzæ, in Thracia.
*Joannavanch ſ. Hair-Joan, in Armenia.
Jonopoleos, Junopoleos, in Paphlagonia.
Joppenus, Joppes, (*Jaffa*) in Palæſtina.
Jordanis fluvii, in ſecunda Palæſtina.
Jordanenſis, ſub Archiep. Ravennate in Italia.
*Jormi ſ. Roumi, in Armenia.
Civitatis Jororum Epiſcopus interfuit Concilio Chalcedonenſi A.C. 451.
Jotapenſis, Jotapæ in Iſauria.
Jotrenſe Concilium, Jotri in diœceſi Archiep. Pariſ. A. 1130.
Iporenſis & Iporigienſis ſive Eporedienſis Epiſc. (*Ivrea*) in Pedemontio.
*Iprenſis ſive Yprenſis, (*Ipres*) in Comitatu Flandriæ.
Ipſi ſive Hypſi, in Phrygia Salutari.
Iptenorum ſive Hipponius, in Palæſtina ſecunda.
Irenopoleos ſ. Neroniadis, in Cilicia ſecunda.
Irenopoleos ſ. Hieronopoleos, in Iſauria.
*Irenopoleos ſ. Bagdati, ad Tigrin fluvium, Epiſcopus Neſtorianus.
Irenſis, in Byzacena Africæ.
Irienſis, Iriæ, Flaviæ, in Gallæcia Hiſpan.
Irpinianenſis ſive Hierpinianenſis, in Byzacena Africæ.
Iſaurenſis ſ. Iſauropolitanus, in Lycaonia.
Isbæ ſive Iſynæ, in prima Pamphylia.
Isbi ſ. Esbutæ, in Arabia ſecunda, ſub Patriarcha Hieroſol.
Iſchmuneinenſis ſ. Hermopoleos Epiſcopus Coptus.

Iſchmun Irromenenſis, itidem Coptus, in Ægypto.
Iſclanenſis, Iſclaunenſis, (*Iſchia*) in Provincia Laboris regni Neapol.
Iſcolanenſis, vide Ixſcolanenſis.
Iſci ſ. Idai, in Dacia litorali.
Iſernienſis, Iſerniæ, in Provincia Laboris in regno Neapol.
Iſindenſis, Iſindi, Iſindorum, (corruptè *Iſidenſis*) Sindæ, Piſindæ, in Pamphylia ſecunda.
Iſnenſis ſ. Latopolitanus Epiſc. Coptus, in Ægypto.
Iſphios, Caſtri Iſphios ſ. Siphios, in Meſopotamia.
Iſuan, in finibus Nubiæ, Epiſcopus Coptus.
Itaitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Itageritanus, in ſecunda Auguſtamnica Ægypti.
Italicenſis (*Talca*) in Bætica Hiſpaniæ.
Italicum Concilium A. C. 253. *Epiſcoporum Italiæ.*
Iteæ Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Itenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Jubaltianenſis, Jubaltienſis, in Byzacena Africæ.
Jubeclidienſis, in Byzacena Africæ. Fortaſſe idem cum priore.
Jucatanenſis ſive Emeritæ novæ.
Jucundianenſis, in Africa.
Judicienſe Concilium ad Theodonis villam, in loco qui dicitur Judicium A. 844. *ſub Drogone Metenſi Epiſcopo.*
Juliæ Cæſareæ, in Mauritania Cæſarienſi.
Julienſis, in ſecunda Rhætia.
Julini, in Pomerania Germaniæ, ad Oderam.
Julio bonæ (*l'Isle bonne*) in Normannia Galliæ.
Julio Carnicenſis, in Vicariatu Italico ditionis Venetæ.
Juliopoleos, in Galatia.
Julioſebaſtes ſ. Helioſebaſtes, in Iſauria.
Juncarienſe Concilium in Gallia apud Juncarias, ſub Narbonenſi Archiepiſcopo. A. C. 809.
Juncenſe Concilium A. 524.
Juncenſis Epiſcopus in Byzacena Africæ.
Juncenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Junopoleos ſive Jonopoleos, in Paphlagonia.
S. Juſtæ Fani, in Sardinia.

* Juſtinianæ primæ ſ. Achridenus, in Bulgaria.
Juſtinianæ ſecundæ ſ. Ulpiani in Dardania, exarchatu Daciæ.
Novæ Juſtinianæ, in Bithynia.
Novæ Juſtinianæ ſ. Daraſi, in Iſauria.
Juſtinianopoleos ſ. Melæ, in Bithynia.
Juſtinianopoleos ſ. Oeconomi, in Phrygia Capatiana.
Novæ Juſtinianopoleos ſ. Præconneſi, in Helleſponto.
Juſtinianopoleos ſ. Muciſſi, in Cappadocia.
Juſtinianopoleos, in Phœnicia ad Libanum.
Juſtinianopoleos, in Piſidia.
Juſtinianopoleos, in Galatia ſecunda.
Juſtinopoleos ſ. Cophidis, in ſecunda Thebaide.
Juſtinopolitanus, in Cilicia ſecunda.
Juſtinopolitanus (*Capo d' Iſtria*) in Iſtria ditionis Venetæ.
Jutaleorum ſ. Sataleorum, in Armenia prima.
Juvanenſis, Juvaviæ ſ. Saltzburgenſis, in Bavaria Germaniæ regione.
* Juvenacenſis, Juvenatii (*Giovenazzo*) in Barenſi provincia regni Neapol.
Ixſcolanenſis cum Lubecenſi, Zwerinenſi & Raceburgenſi jungitur in Clementis IV. brevi apud Erpoldum Lindebrog. pag. 164. Scriptor. Septentrional.
Izirianenſis, in Numidia.

K.

Kalenſe Concilium A. C. 1008. *ſub Roberto Francorum Rege.*
Kalheddis, Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Karrofenſia Concilia apud Karrofum, diœceſis Pictavenſis in Gallia monaſterium.
Keis ſ. Cais, Cuſæ, in Saide Ægypti.
Keliub ſ. Calliopes, in Ægypto.
Kelizenes, in tertia Armenia.
Kennes, in Saide Ægypti, Epiſcopus Coptus.
* Kerniæ ſ. Ardfertæ, in Mommonia Hiberniæ.
Kesker, ſedes Epiſc. Neſtoriani, in Perſia ad mare Caſpium.
Kiekart ſ. Kietcarvusvanch, monaſterium ſedes Epiſcopi Armenii.
* Kildaræ ſ. Cellæ Dariæ, in Lagenia Hiberniæ.
* Kilſenoræ ſ. Finnaboræ, in Hibernia.
* Kilkenniæ ſ. Cellæ S. Canici, in Lagenia Hiberniæ.
Killalæ ſ. Alladæ (*Alach ſ. Killaſo*) in Hibernia.

*Kilmorenſis, Kilmoræ, in Ultonia Hiberniæ.
Kingesburienſe Concilium A. C. 851. ſub Rege Merciorum in Anglia.
Kingſtonienſe A. 838. in Anglia.
Kirtlingtonienſe ſ. Kirtlinegenſe A. 978. in Anglia, ſub Eduardo Rege & Dunſtano Archiep. Cantuarienſi.
*Kiovienſis, Kiævienſis (*Kiow*) Epiſcopus, in finibus Poloniæ.
Kopti, Copti, Juſtinianopoleos, in ſecunda Thebaide.
Koskam, Apollonos, in ſecunda Thebaide Coptorum Epiſc.
Kousvarvir, itidem Coptorum Epiſcopus, in Saide Ægypti.
Kuortzeni, Cortzenæ, in Armenia.
Kymenſis (*Chiemſee*) in Bavaria Germaniæ.

L.

*Labacenſis (*Lambac*) in ſuperiore Carinthia.
Labdenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Labdiæ ſive Lapdæ, in Africa Carthaginienſi ſ. Proconſulari.
Labicanenſis ſ. Lavicanenſis, in Campania Romana.
Lacedæmonis ſ. Lacedæmoniæ, Spartæ, in Peloponneſo.
Lachedonenſis, Laquedonenſis, (*Lacedogna*) in principatu ulteriore regni Neapol.
Lacobrigenſis (*Lagos*) in Luſitania.
*Lactorenſis ſive Lectorenſis, Lectoraci, (*Letteure*) in Vaſconia, Galliæ.
Lacubazenſis, in Africa propriè dicta ſive Proconſulari.
à Lacu Dulce, in Africa.
Laganiæ, Lagniæ, Lagenorum, Laginæ, Laganei, Lagnenſis, Laganienſis, in Galatia prima.
Laghlinienſis, Laglinienſis, Laginienſis, in Lagenia (*Lennigh*) Hiberniæ provincia.
à Lamasba, Lamaſvenſis, in Numidia.
à Lambeſe ſive Lambæſanus, in Numidia.
Lambeſitanum Concilium A. C. 240. in Lambeſe Numidiæ habitum.
Lambethenſia Concilia, ſub Archiepiſc. Cantuarienſi in Anglia.
Lambiritanus, in Numidia Epiſcopus.
Lamcellenſis ſive Lamzellenſis, in Numidia.
*Lamecenſis, Lamicenſis (*Lamego*) in Portugallia.
Lamfræ, in Numidia.
Lamfuenſis, Lampuenſis, Jamfuenſis, in Numidia.

Lami, in Iſauria.
Lamiæ, Laminenſis, in ſecunda Theſſalia.
Lamiggienſis, in Numidia.
Lampæ, Lappæ, Lampes, in Inſula Creta.
Lampæ, in Arcadia.
Lampſacenus, Lampſaci, in Helleſponto.
Lampuenſis ſive Lamſuenſis, in Numidia.
Lamſortenſis, in Numidia.
Lamzellenſis ſive Lamcellenſis, in Numidia.
* Lancianenſis (*Lanzano*) in Aprutio regni Neapol.
Lancicienſia Concilia, Lancifii, in majori Polonia.
* Landavenſis (*Landaff*) in Wallia, Angliæ.
Landemerienſis (*Landenmare*) in Anglia.
Langeſienſe Concilium A. 1278. in Gallia, (Langeis) *ſub Archiep. Turonenſi.*
Laniobrenſis Epiſcopus, in Hiſpania.
Laodicenus, Laodicenſis, Laodiceæ Trimitariæ, in Phrygia Capatiana; *ubi habitum Concilium celebre.*
Laodiceæ exuſtæ, in Piſidia.
Laodiceæ ad mare, in Syria.
Laodiceæ magnæ, in Syria Cœle ſive Phœnicia ad Libanum.
* Laonæ (*Killalo*) in Mommonia Hiberniæ.
Lapdenſis, in Africa Proconſulari.
Lapethenſis (*Lapatho*) Lapithi, in Inſula Cypro.
Lapidienſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Lappæ ſ. Lampæ, in Creta Inſula.
* Lapurdenſis ſ. Bajonæ, in Vaſconia.
* Laquedonenſis ſ. Lachedonenſis, Alcedoniæ ſ. Alquedoniæ, in Principatu ulteriore regni Neapol.
Larandenſis, Larandi, Larandorum, Larandæorum, in Lycaonia ſive in Iſauria.
Larbenſis ſive Larymenſis, in Caria.
Larenſis, à Laribus, in provincia Africa Proconſulari.
Larimacenſis, in Lazica exarchatus Ponti.
Larinenſis (*Larino*) in Principatu ulteriore regni Neapol.
* Lariſſenus, Lariſſæ, in prima Macedonia.
Lariſſenus, in Syria ſecunda.
Laritanus, in Numidia.

Lary-

Larymorum, in Caria.
* Laſcarenſis ſ. Laſcurenſis (*Leſcar*) Benarni ſ. Civitatis Benarnenſium, ſub Archiep. Auſcitano in Vaſconia.
Lateranenſia Concilia, habita Romæ ad templum S. Joannis Lateran.
Laterinenſis, vide Literanenſis, Luteranenſis, (*Lettere*) in principatu citeriore regni Neapol.
Latiniacenſe Concilium A. C. 1142. in Gallia.
Latmi & Celenderis (corruptè *Calendri*) in Caria.
Latopoleos ſive Leontopoleos, in prima Ægypto.
Latopoleos, in ſecunda Thebaide.
* Lavanti ſive Fani S. Andreæ, in Carniola.
Lavaurenſe Concilium, ſub Innocentio III. habitum in Languedocio Gallia.
Laudenſis, Laudicenſis, (*Lodi*) in Ducatu Mediolanenſi. (corruptè *Gaudenſis.*)
Laudinii ſive Juiſcatenſis (inſulæ *Canti*) in Hibernia. Vide Juiſcatenſis.
* Laudis Pompejæ ſ. Laudæ (*Lodi*) in Liguria.
Laudunenſis, Laudenſis, Lauduni Clavati, (*Laon*) in Picardia ſuperiore Galliæ.
* Lavellanus, Lavellinenſis (*Lavello, Lavellino*) in provincia Baſilicata regni Neapol.
Lavendinus, Lavenſis, Laventinus, (*Lavenmonde*) ſub Archiep. Salisburgenſi in Bavaria Germaniæ.
Laverricenſis, in Hiſpania citeriore.
* Lavicanenſis, Labicanenſis, Lavici, in Campania Romana.
Launenſis Epiſcopus, in regno Neap. ut videtur; fortaſſe pro Lavellenſis. Interfuit Concilio Lateranenſi A. 1512.
* *Laurini in Italia celebratum Concilium A. 1649.*
Laureacenſis, Lauriacenſis Epiſcopus, (*de Lork*) in Auſtria.
Laurenſis, Laurenti, in Latio.
* Lauretanus, in Marchia Anconitana ditionis Pontificiæ.
Lauriacenſe Concilium in pago Aurelianenſi in Gallia A. C. 843.
Lauſanenſis, Lauſonenſis, in Helvetia.
Lausdunenſe Concilium A. C. 1109. ſub Engoliſmenſi Epiſcopo in Gallia.
* Lebadiæ (*Livadia*) in Græcia.
Lebedæ, in Libya Tripolitana (*Lepti*) ſub Patriarcha Alex.
Lebedi, in Aſia Proconſulari. (*Lebitzi,*)
Lebiſſi, in Lycia.

Lebusiæ, in Marchionatu Brandenburgico.
Lechtiensis Episcopus interfuit A. 1515. Concilio Lateranensi.
Lectoriensis sive Lactorensis (*Lectoure*) in Vasconia, sub Archiep. Auxitano.
Ledrensis, in insula Cypro.
Legensis, Legarum, in Numidia.
Legeceastriensis, in regno Merciorum in Anglia.
Legerecensis (an idem cum *Legoriensi*) in Anglia.
Legiensis, in Numidia; diversus à Legensi.
*Legionis (*Leon*) in regno Legionis Hispaniensi.
*Legionis de Niracagva, in nova Hispania Americæ Septentrionalis.
Legionensis, Leonensis, in minore Britannia Galliæ.
Legionum Civitatis (*Caërleon*) in Wallia Angliæ.
Legisvolumini, in Numidia.
Legorensis in Anglia, in Comitatu Legeveſtriæ ſ. Liceſtriæ. (*Leicester.*)
*Leirienſis (*Leiria*) in Portugallia.
Lelalitanus, in Africa Occidentali.
Lemandi, in Libya Pentapolitana.
Lemelefensis, in Mauritania Sitifensi.
Lemfactensis sive Lamfoctensis, in Mauritania Sitifensi.
Lemissi novæ sive Neapoleos Nemesi, in insula Cypro.
*Lemnius, Lemni insulæ, in provincia Helladis & Achajæ.
Lemoniæ Episcopus Synodo Photianæ interfuit.
*Lemovicinus, Lemovicensis (*Limoges*) in Aquitania Galliæ sub Archiep. Bituricensi.
*Leodicensis, Leodiensis (*Liege*) in Belgii confinio.
*Leonensis, (*Leon*) in minore Britannia. Leonæ ſ. fani S. Pauli Leonensis.
Leoniæ (*S. Leon*) in Calabria ulteriore regni Neapol.
S. Leonis, in Ducatu Urbinate, in ditione magni Ducis Hetruriæ. Vide Monte Feretranus.
Leontinensis, in Sicilia.
Leontorum sive Leontopoleos, in secunda Augustamnica Ægypti.
Leontopoleos, vide Latopoleos, in Ægypto.
Leontopoleos, in Isauria.
*Leopoleos ſ. Feretri, Montis Feltrii, (*S. Leon*) in Ducatu Urbinatensi.
*Leopoleos (*Lwow*) in Russia Polonica.
Leositanus, in Mauritania Cæsariensi.

Leo-

Leovardiæ, in Friſia.
Leptimagnenſis ſive Leptimaginenſis, Leſedæ, in provincia Africæ Tripolitana.
Leptiminenſis, Leptis, Leptitani, à Leptimini, in Byzacena Africæ.
Lerii, in Lazica exarchatus Ponti.
Leri, in inſula una è Sporadibus ſive Cycladibus.
*Leſanus, Leſæ, in Sardinia.
Lesbi (*Metelin* hodie) & Tenedi, in mari Ægeo.
*Leſinæ, Pharos, in inſula Leſina maris Adriatici.
Leſinenſis, qui hodie unitus Archiep. Beneventano in regno Neap.
Leſmorienſis ſive Liſmorienſis, (*Liſmore*) in Hibernia.
Leſvitanus, in Mauritania Sitifenſi.
Letæ ſive Litæ, in prima Macedonia.
à Leto, Letopolites, Λητὼ Ægypti.
*Letterani ſive Litterani, (*Letteré*) in principatu citeriori regni Neapol.
*Leucadis, in inſula maris Jonii.
Leucæ ſ. Leucadiæ, in regno Neapolitano.
Leucæ (fortaſſe in Cypro Λευκοσίας) interfuit Synodo Photianæ.
Leucæ, in Thracia.
Leucorum ſive Tullenſis (*Toul*) in Gallia.
*Leucoſiæ ſ. Leuctræ, Nicoſiæ, in inſula Cypro.
*Lexovienſis, Liſoienſis, Luxovienſis, (*Liſieux*) in Normannia Galliæ.
Liberalienſis, in Numidia.
Liberenſis Epiſc. (fortaſſe pro Iberenſis in Helleſponto) interfuit Concilio Chalcedonenſi A. C. 451.
Libertinenſis, in Africa Proconſulari.
Libiſianus, Λιβισίων, Livienſium, in Palæſtina prima.
Libyadis ſive Libiadis, in Palæſtina prima.
Libyadis ſ. Bolboſi, in Iſauria.
Libyenſis, Libyæ Pentapoleos vel Libyæ ſiccioris, in Africa.
*Lickefeldenſis, Lichefeldenſis, Lichifeldenſis, in Anglia.
Licienſis, Lippienſis, Lupienſis, Aletienſis, (*Lecce*) in Archiepiſcopatu Hydruntino regni Neapolitani.
Lignidenſis ſ. Lychnidii, (*Ochrida*) in Albaniæ & Macedoniæ confinio.
Lilybætanus, Lilybæi, in Sicilia.
*Lim ſ. Limkiliaſi, Epiſcopus Armenius, in inſula lacus Vanenſis.
Limæ ſ. Civitatis Regum, in Peruvia Americæ meridionalis.

Limatæ, in Numidia.
Limbi Epiſcopus interfuit ſeptimæ Synodo A. C. 787.
Limenenſis ſive Limenopoleos, in Piſidia.
* Limerici ſive Lumniaci, in Mommonia Hiberniæ.
Limerorum ſ. Limyrenſis, in Lycia.
Limmicenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Limyrenſis, Limyræ ſ. Limerorum, in Lyciæ.
* Lincolnienſis ſ. Lindocolnienſis, in Anglia.
* Lincopienſis, Lingacopenſis, in Svecia.
Lindisfarnenſis, Lindiſſi, in inſula ſacra, Northumberlandiæ expoſita.
*Lingacopenſis (*Linkoping*) in Svecia.
* Lingonenſis, Lingonius, (*Langres*) Lingonicæ, in Campania Galliæ.
Linoæ, in Bithynia ſecunda.
* Liparitanus, Liparorum, in inſula ad boream Siciliæ oppoſita.
Lippienſia Concilia A. C. 780. 782. habita in Germania, ſub Carolo M. de Epiſcopatibus in Saxonia erigendis.
Lippienſis ſ. Licienſis Epiſcopus (Lecce) in regno Neapol.
Liptinenſia Concilia A. C. 743. & 756. apud Liptinas in Germania.
Liſinienſis, Lyſinienſis, in Piſidia vel Pamphylia.
* Lismorenſis, in Scotia.
Liſmorenſis ſ. Lesmorienſis *(Lismore)* in Hibernia.
Liſoienſis ſ. Lexovienſis (*Liſieux*) in Normannia Galliæ.
Litbadienſis, in Scythia, ſub Patriarcha CPol.
Literanenſis, Liternenſis, Literenſis, Litterienſis, Laterinenſis, Luteranenſis, (*Lettere*) in Principatu citeriore regni Neapolitani.
Lithoproſopenſis, fortaſſe à montana parte urbis Botryos in Syria, quæ λιθοπρόσωπος Cedreno, ut notat Harduin.
* Lititzæ, in Thracia.
* Litomerii, in Bohemia.
Littomicellenſis, Littomeſci, in Bohemia.
* Litzæ, in prima Theſſalia.
Livienſium, Liviadis ſ. Libiſianus, in Palæſtina prima.
Livienſis ſ. Forolivienſis (*Forli*) in Romandiola.
à Lizia, Lizici, fortaſſe à Bizya Thraciæ.
* Loandenſis (*S. Paul de Loanda*) in inferiore Æthiopia ditionis Venetæ.
* Lobeti ſ. Albaraceni, in regno Aragoniæ.
* Lobrenſis, Maſſæ Lobrenſis, in Terra Laboris, in regno Neapol.

Lo-

Locrenſis apud Brutios, in magna Græcia.
Lodovenſis, Lutovenſis, Lutérenſis, Lotoëbenſis, de Loteva, (*Lodeve*) in Languedocio inferiore.
*Loidoricii (*Lizuri*) in prima Theſſalia.
*Lombarienſis, Lomberienſis, Lumberienſis, (*Lombez*) in Languedocio ſuperiore.
*Londinenſis ſive Londonienſis, in primaria Angliæ civitate.
*Lophitzanus (*Lovvits*) in Bulgaria.
Lophorum ſ. Gallorum, in Bithynia.
Lorienſis, *Lorii*, in Vicariatu Rom.
Lorneſitanus, Caſtri Lornes, in Meſopotamia.
Lotevenſis, Lotoëbenſis, Lutevenſis, vide Lodovenſis.
Lotinenſis, in Galatia ſecunda.
Louthiæ (*Louth*) in Ultonia Hiberniæ.
*Lubecenſis, in Saxonia inferiore.
Lubucenſis (*Lebuſs*) in Marchia Brandenburgica.
*Lucanus, Lucenſis, Lucanenſis, Lucarum (*Lucca*) in Hetruria.
Lucenſis, in Gallæcia Hiſpan. (*Lugo.*)
*Luceorienſis (*Luſue* ſive *Lucko*) in Volinia Poloniæ.
*Lucerinus, Luceriæ Paganicæ (*Lucera*) in Capitanata, regni Neapol. provincia.
Lucimagnenſis, in Africa.
*Lucionenſis (*Luçon*) in Aquitania Galliæ.
*Luci Auguſti (*Lugo*) in Gallæcia Hiſpan.
*Lugdunenſis (*Lion*) in Gallia.
Lugduni Clavati, Laudunenſis (*Laon*) in Picardia ſuperiore.
Lugurenſis, in Numidia.
Luli Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Lumbarienſis ſ. Lombarienſis (*Lombez*) in Languedocio ſuperior.
Lumbreenſis, [fortaſſe *Limerienſis*] in Hibernia.
Lundæ, in Phrygia Pacatiana.
*Lundenſis (*Lunden*) in Scandia, Sveciæ provincia.
Lunenſis, in Hetruria, ditionis Genuenſium; Lunæ, in Vicariatu Rom.
à Luperciana, in Africa.
Lupienſis, in Calabria, regni Neapol.
Lurnæorum Epiſcopus Synodo Photianæ interfuit.

Luſcalis

Luſcalis Epiſcopus interfuit Concilio Rom. A. C. 998. niſi vox corrupta.
*Lutevenſis (*Lodeve*) in provincia Galliæ Narbonenſi.
Lutomuslenſis (*Littomiſſel* ſive *Leutomiſſel*) in Bohemia.
Luxorienſis ſive Polycaſtri, Epiſcopus Coptus in Saide Ægypti.
Lychefeldenſis ſive Lichefeldenſis, in Anglia.
Lychnidii, Achridenſis, Arridanus, Liguidienſis (*Ocrida*) in Albaniæ & Macedoniæ confinio.
Lychnidi in Epiro nova, fortaſſe non diverſa à priore.
Lyciæ ſive Myrorum, quæ Lyciæ metropolis eſt.
Lycienſis, in regno Neapol. Vide Licienſis.
Lycopolites, de Lyco Thebaidis, in Ægypto.
Lycopotami, in quarta Armenia, in exarchatu Ponti.
*Lyddenſis, Lyddæ ſive Dioſpoleos, in prima Palæſtina.
Lydiæ ſive Sardium, quæ Lydiæ metropolis eſt.
Lyndiſſi ſive Lindisfarnenſis, in inſula, Nortumbriæ ſ. Nortumberlandiæ oppoſita.
Lyrbenſis, Lyrbæ, in Pamphylia.
Lyſiadis in Caria, & Phrygia Salutari,
Lyſimachiæ, Hexamilorum, in Thracia.
Lyſinenſis ſ. Liſinienſis, in Pamphylia vel Piſidia.
Lyſtrenſis, Lyſtrorum, in Lycaonia.

M.

Macaravanch, in Armenia.
Macarska ſ. Mucari, in ora Dalmatiæ, ſub Archiep. Spalatrenſi.
Macartenſis, in Osrhoëne Syriæ.
Macedoniæ, ſive à Macedonia.
Macedonicum Concilium A. C. 414.
Macedoniapolitanus ſive Macedonopoleos, in Meſopotamia.
*Maceratenſis, in Marchia Anconitana Italiæ.
Machaberoſitanus, κώμης Machaberos, in Arabia ſecunda ſub Patriarcha Hieroſol.
*Machienusvanch, in Armenia.
*Maclovienſis ſive Sammaclovienſis (*San-Malo*) in minore Britannia Galliæ.
Macomadienſis ſ. Macomazienſis, à Macomadibus, in Numidia.
Macræ in Lycia, & in provincia Rhodopes, in exarchatu Thraciæ.

Macrenſis,

Macrenſis, in Numidia.
Apud S. Macrum Concilium A. C. 881. Rhemenſi parœchia in Gallia.
Macrianæ, fortaſſe in Macedonia.
Macrianenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Macrianenſis majoris, in Byzacena Africæ.
Macriani minoris, in eadem Byzacena.
Macrocones Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Mactaritanus, Mactari, in Byzacena Africæ.
* Macu, in Armenia, ad lacum Vani.
Madaurenſis, in Numidia.
Madenſis, in Numidia.
Madalonenſis, rectius Magalonenſis, in Languedocio Galliæ inferioris.
Madaſſumæ, in Byzacena Africæ.
Madaurenſis, Madauri, in Numidia.
Madiræ ſ. Mataræ, Magaræ, in Byzacena Africæ.
Madytenſis, Madyti ſ. Callipoleos, in provincia Europæ Thracia.
Mæoniæ, in Lydia.
Magalonenſis, (*de Magvelonne*) in Gallia, in Languedocio inferiore.
Magalonenſe Concilium apud Juncarias A. C. 909. in Gallia, ſub Archiepiſcopo Narbonenſi.
Magarmelitanus, in Numidia.
Magdeburgenſis, in Saxonia Germaniæ.
Magdunenſe Concilium A. C. 891. Magduni ad Ligerim, ſub Archiep. Senonenſi in Gallia.
Maghfeldenſia Concilia A. 1332. 1362. in Anglia, ſub Archiep. Cantuar.
Magidorum ſive Magydenſis, in ſecunda Pamphylia.
Magienſis, Magii, (*Moy ſ. Maye*) in Hibernia.
Magnedi (*Manedo*) in Gallæcia Hiſpaniæ.
Magneſiæ ad Mæandrum, (*Mangreſia*) in Aſia Proconſulari.
Magneſiæ à Sipylo (*Maniſſa ſ. Menteſche*) in Aſia Proconſulari.
Magnetenſis, ſub Archiep. Bracarenſi, in Portugallia.
Magydenſis, Magidorum, Magydi ſ. Mandi, in ſecunda Pamphylia.
* Mainenſis, Mainæ, in ora meridionali Peloponneſi.
* Majoricenſis, de Majorica, in inſulis Balearibus.
Majucenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Majumenſis, Majumæ Anchedonis ſive Majumæ Gazæ, in Palæſtina.
Majumæ Aſcalonis, in Palæſtina.

*Malacitanus, in India ultra Gangem, ditionis Lusitanicæ.
*Malacitanus (*Malaga*) in regno Granatæ Hispan.
Malenorum, in Pisidia. Vide Malinopoleos.
Malianensis s. Maurianensis, in Mauritania Cæsariensi.
Malianensis, in Africa Proconsulari.
Malinopoleos, Malenorum, Mali s. Ladileæ, in Pisidia.
Malleacensis (*Maillezais*) in provincia Galliæ Pictavensi.
Malli, in Cilicia prima.
Malli, in Pisidia.
Mamapsoritanus, in Arabia secunda.
S. Mametis, Lingonensis, in Campania Galliæ.
Mamistrenus s. Mopsvestenus, in Cilicia secunda.
Mammillensis, in Mauritania Cæsariensi.
Mampsitanus, in prima Arabia, sub Patriarcha Hierosol.
*Mamruanuvanch, in Armenia.
Mamuzuzari, Castri Mamuzuzari, in magna Armenia.
Manaccenseritanus, in Mauritania Cæsariensi.
Manadæ s. Onomadæ, in Lycaonia.
Manacensium regiorum, in Numidia.
Mandanaucensis sive Metaumaucensis, sub Patriarcha Gradensi, in ditione Veneta.
*Manfredoniæ, in Capitanata regni Neapol.
*Manillæ, in insula Luzonensi, præcipua Philippinarum.
Manopoleos, in Pisidia.
*Mansuritanus, in inferiore Ægypto.
Mantalense Concilium A. C. 879. ad Mantalam in territoria Galliæ Viennensi.
* Mantuanus, Mantuanensis, de Mantua, in Ducatu cognomine.
Manturanensis, Manturianensis, Marturanensis, (*Martorano*) in Calabria citeriore regni Neapol.
*Manuscatæ, ad Tigrim fluvium, sedes Archiep. Armenii.
*Maragensis sive Marathenus, in Armenia majore.
Maraggaritanus, in provincia Africæ Proconsulari.
Maragvienſis, in Byzacena Africæ.
*Marananiensis, (*S. Ludoviti de Maranhan*) in insula Maranhanensi, versus oram Brasilienſem in America meridionali.
Maranensis s. Marianensis, in insula Corsica.
Marathonis, in prima Achaja.

Mara-

Marazanenſis ſ. Marazianenſis, in Byzacena Africæ.
Marcanenſis ſ. Mercanenſis (*Mercana*) in Dalmatia.
* S. Marci, in Calabria citeriore regni Neapol.
Marcellianenſis & Bazitenſis, in provincia Africæ Proconſularis.
Marciacenſia Concilia a. C. 1326. & 1330. *ſub Auſtriano Epiſcopo in Vaſconia.*
Marcianæ, in Lycia.
novæ Marcianæ, in Ægypto.
* Marcianopoleos, in Mœſia ſecunda.
Marcopoleos, in Sicilia.
Marcopolitanus, Marcopolis, in Osrhoëne Syriæ.
Marculitanus, in Numidia.
Mardenus, Caſtri Mardes, in Meſopotamia.
Mareoticus, à Mareota Ægypti.
Mariamnæ ſ. Mariamnes, in Euphrateſia Syriæ.
Mariani (*Mariano*) in ditione Veneta vicariatus Italici.
*Marianenſis, Maranenſis, (*diMariana & Accia*) in inſula Corſica.
Marianopoleos, in Euphrateſia Syriæ.
Marmaricæ, in Libya.
Marmaritzæ, in ſecunda Cycladum.
Marmentitzuri, in quarta Armenia.
Maronanenſis ſive Maronenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Maroneæ, Maroniæ ſ. Trajanopoleos (*Maregna*) in provincia Rhodopes in Thracia.
Maroſanæ ſive Miriciance, in Byzacena Africæ.
Marovanæ, in Mauritania Cæſarienſi.
Marpurgenſis, in Haſſiæ Landgraviatu, in Germania.
Marſciæ, in Armenia.
* Marſenſis, Marſus, Marſicanus, (*Ducato de Marſi*) in confinio ditionis Pontificiæ & regni Neapol.
*Marſicanus, Marſicenſis (*Marſico*) in principatu ulteriore regni Neapol.
*Marſuana, nunc, in Armenia.
* Marthæ fani, in novo Granatenſi regno Americæ meridional.
Marticertorum, Caſtri Marticertorum, in magna Armenia.
Marturanenſis (*Martorano*) in Calabria citeriore regni Neap. corruptè Manturianenſis.
Martyropoleos, in Meſopotamia.
Marullianus (*Mareüil*) in Luxemburgi & Lotharingiæ confinio.

Marzalienſe Concilium A. C. 994. *in Italia, ſub Archiep. Ravennate.*
Maſchæ κώμης, in prima Aſia.
Maſchiarti, in Armenia.
Maſcievorenſis, in Armenia.
Maſclianenſis, in Byzacena Africæ.
Maſculitanus, à Maſcula, in Numidia.
Maſellianenſis, in Byzacena Africæ.
Maſphroniæ, caſtri in Meſopotamia.
* Maſſalubrenſis, Maſſanenſis, Maſſenſis, (*Maſſa*) in Provincia Laboris regni Neapol.
* Maſſæ Veternenſis in Hetruria, ſub Archiep. Senenſi.
Maſſarenſis (*Chimi*) Epiſcopus Geptus.
Maſſiliani ſ. Marſiliani in Lucania, vicariatu Romano prope Conſilianum.
* Maſſilienſis (*Marſeille*) in Provincia Galliæ Comitatu.
Maſſimanenſis, in Byzacena Africæ.
Maſtaurenſis, Maſtaurorum, Maſtraborum, in Lycia.
Maſtaurenſis, in Aſia proprie dicta.
Maſtrabatzi, in quarta Armenia.
Maſtraborum, in Lycia. Vide Maſtaurenſis.
Maſuccabenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Matarenſis, Mataræ, in Numidia.
Mataritanus, Mattaritanus, in Byzacena Africæ.
Matellicas, Matellicatum, in Piceno ſ. Marchia Anconitana regni Neap.
* Materanus ſ. Mateolitanus, ſ. Acherunticus, (*Matera & l' Acerenza*) in Apulia.
Materianenſis, in Byzacena Africæ.
Matharenſis, in Numidia.
Mathonenſis, in ſecunda Thebaide.
* Matiſconenſis ſ. Matiſcenſis (*Maſcon*) in Burgundiæ Ducatu.
* Matnavanch, in Armenia.
Concilium ad Matronam fluvium A. 962. *in pago Meldenſi, in Gallia.*
Mattaritanus, in Byzacena Africæ.
Mattianenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Maturanenſis, idem cum Murtanenſi, in Calabria ulteriore regni Neap.
Maturbenſis, in Mauritania Cæſareenſi.
Matziertanus, in quarta Armenia.
Matziertorum, Caſtri Matziertorum, in Meſopotamia.

Maura-

Mauranenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Maurianenſis, Mauriennæ, in Sabaudia. (*S. Jean de Maurienne*)
S. Mauricii monaſterii ſive Agaunenſis, (*S. Maurice en Vallais*) in Valleſia Galliæ.
Mauritanienſe Concilium A. C. *646. ſub Repanato Mauritaniæ in Africa Epiſcopo.*
Maurogenſis Epiſcopus interfuit Concilio Tullenſi A. C. 859.
Mauſilii (*Moſul*) ad Tigrim, ubi antiqua Ninive.
Ad S. Maxentium Concilium A. *1075. in Pictonibus, ſub Archiep. Burdegalenſi.*
Maximianenſis ſive Maximinenſis, in Numidia.
Maximianæ, in ſecunda Bithynia.
Maximianopoleos ſive Maximinopoleos, in Palæſtina ſecunda.
Maximianopolitanus, Maximinopoleos, in Pamphylia ſecunda.
Maximinipoleos ſ. Myxæ, in provincia Rhodopes in Thracia.
Maximiniapoleos, in ſecunda Thebaide.
Maximienſis, in Byzacena Africæ.
Maxitenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Maxulitanus, in provincia Africæ Proconſulari.
Mazacenſis, in Numidia.
* Mazarienſis, in Sicilia.
Mebienſis, corruptè pro Nebienſi (*Nebio*) in Corſica Inſula.
* Mechlinienſis (*Malines*) in Belgio.
* Mechocani, Valliſoleti Mechoacani (*Valladolid*) in Mexicano regno Americæ Septentrionalis.
Mecritanus, in Armenia.
Medabenſis, Medabæ, in Arabia ſecunda.
Medæi ſive Midæi, in Phrygia Salutari.
Medeſeſſitanus, in Byzacena Africæ.
* Mediæ, (*Midia*) in provincia Europæ, exarchatus Thraciæ.
Medianenſis, in Byzacena Africæ provincia.
à Medianis Zabuniorum, in Mauritania Sitifenſi.
Medienſis, in Mauritania Cæſarienſi.
* Mediolanenſis, in Ducatu Italiæ cognomine. (*Milano*)
Mediomatricorum ſive Metenſis, (*Mets*) in Gallia.
Medoaci vici ſive Metamauci, Metauci, in Ducatu Veneto.
Megalopoleos, in provincia Peloponneſi.
Megalopoleos (*Mekelburg*) in inferiore Saxonia.
Megarenſis, Megarorum, in Attica.

Megarmitanus, in Numidia.
Meglapolitanus, in provincia Africæ Proconſulari.
Meklenburgenſis, Mekelburgicus, vide Megapolitanus.
Melæ Epiſcopus interfuit ſeptimæ Synodo A. C. 787. nec non Photianæ & A. 870. CPolitanæ.
Melætenſis, in Lycia.
* Melavenſis Epiſcopus Coptus, in media Ægypto.
* Meldenſis, (*Meaux*) in Gallia Lugdunenſi.
Melenici, quæ civitas Macedoniæ, teſte Cantacuzeno lib. 1. c. 43.
* Melfi&ti ſ. Molfeti, (*Molfetta*) in regno Neapolitano.
Melfitanum ſ. Amalfitanum Concilium A. 1089. in Apulia regni Neap.
Meli ſive Milenſis, (*Milo*) una ex Sporadibus Inſulis.
Meli, Epiſcopatus duo hoc nomine, in tertia Armenia exarchatus Ponti.
Melianæ, in tertia Cappadocia.
Meliaporæ, in India cis Gangem, in ora Coromandelenſi.
Melicburenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Meligitanus Epiſcopus Coptus. (*Talikia.*)
Melitenus, Melitenes, Melitenenſis, in Armenia ſecunda; *ubi habitum Concilium circa* A. C. 358.
* Melitenſis, in inſula eo nomine. (*Malte.*)
Melitopoleos, in Helleſponto.
Meldunenſia Concilia in Gallia ſub Archiep. Senonenſi.
Meloës ſ. Moloës, in Iſauria.
* à Melo ſ. Melenſis, una ex Sporadibus Inſulis.
* Melphienſis, Melfienſis, Amalfitanus, (*Melfi*) in Apulia, *ubi Concilia celebrata A. C. 1059. & 1601.*
Melphitanus, (*Molfetta*) Melficenſis, Melphienſis & Rapollenſis, in provincia Barenſi regni Neapol.
Melſitanus ſive Melzitanus, in Africa proprie dicta ſive Proconſulari.
Membloſitanus, in Africa Proconſulari.
Membreſitanus, Membreſſitanus, Membroſitanus, in Africa Proconſulari.
Memigernafurdenſis, Mimigernafurdenſis, in Weſtphalia Germaniæ.
Memphites, (*Menuf-il-Elie*) Memphiticus, in Ægypto.
* Mendinitzæ ſive Bodinitzæ, in Græcia.
Mendi ſ. Amyndi, Myndi, circa Cariam.
Menefeſſitanus, in Byzacena Africæ.
Menelaitenus, Menelaitarum, Canopi in Ægypto.
Menevenſis ſ. S. Davidis Fani, in Anglia.

Menke-

Menkeſanus, Epiſcopus Coptus in Nubia.
Menteſanus (*Montejar*) in confinio Caſtellæ novæ & Andaluſiæ Hiſpan.
Menuf-il-Elie, vide Memphites.
* Menuf-il-Sefli, Memphis inferior, ſedes Epiſcopi Copti.
Menytanus, in Palæſtina.
Mercanus, Mercæ ſ. Mercanæ, in inſula ad Dalmatiæ oram.
Merciorum, in Anglia mediterranea. *Merciana Synodus circa A. C. 705.*
* Merdinum ad Tigrim fluvium, ſedes Epiſcopi Armenii.
Merferebitanus, Merferabitanus, in Africa.
Meri, Merenorum, corruptè Myrenorum, Comopoleos, in Phrygia Salutari.
Merſeburgenſis, Merſiburgenſis, in Saxonia.
Mertonenſia Concilia A. C. 1258. & 1300. in Anglia, ſub Archiep. Cantuarienſi.
Meſarfeltenſis, in Numidia.
* Meſembriæ, in provincia Æmimonti Thraciæ.
Meſonenſis ſive Amyſonenſis in Caria, exarchatus Aſiæ.
Meſopotamica Concilia A. C. 197. & ſub Eutychiano Papa celebrata.
Meſotymoti, Epiſcopus in Lydia.
* Meſſanenſis, Meſſinæ in Sicilia.
* Meſenes ſ. Druſiparæ (*Miſini*) in exarchatu Thraciæ.
* Meſſenius, (*Meſſenigue*) Meſſenæ, in Peloponneſo.
Meſinas Epiſcopus interfuit Concilio Lateranenſi A. C. 649. Harduinus ſuſpicatur legendum Æſinas, in Marchia Anconitana.
Meſſilenſis ſ. Metelitanus Epiſcopus Coptus.
Metamaucenſis, Metaumaucenſis, Metaucenſis, Matemautenſis, Mandanaucenſis, (*Malamocco*) in ditione Veneta, ſub Patriarcha Gradenſi.
Metaurenſis, in Umbria.
Metelitarum, Metelitanus, in Ægypto Epiſcopus Coptus.
Metellopoleos, in Phrygia Capatiana.
* Metenici ſ. Melenici, in Græcia ad Strymonem amnem.
Metenſis, in Numidia.
* Metenſis, Metarum, Mediomatricorum, in Gallia Belgica. (*Mets*)
Methodiopoleos, in prima Cappadocia.
* Methonenſis, Mothonia, (hodie *Modon*) in Peloponneſo.
Methracenſis, in Cherſonneſo Taurica.
* Methymnæ, in inſula Lesbo.
Metracomiæ, in prima Arabia.
Metropoleos, in Dacia.

Metro-

Metropoleos, in prima Asia.
Metropoleos, in Pisidia & Isauria.
Metropoleos, in prima Thessalia.
Metrorum, in provincia Europæ Thracia.
Mevanatensis, in Umbria Italiæ. (*Bevagna.*)
*Mexici, metropoli Americæ Septrionalis.
Mibianensis, in Byzacena Africæ.
*Michaëlis de Matta Fani, in Peruvia Americæ meridionalis.
Midæi, Midnii, in Phrygia Salutari; corruptè Medaii, Mindaii.
Middelburgensis, in Seelandia Belgii provincia.
Midiæ, in provincia Europæ Thracia.
*Midiæ, Midensis, Cluanardensis, (*Mich* f. *Meath*) in Hibernia.
Midicensis, in Byzacena Africæ.
Midilensis, in Numidia.
Miditanus f. Mididitanus, in Byzacena Africæ.
Miesghiertenus, Miesghierti, in Armenia.
Migiopensis, à Migirpa, in provincia Africæ Proconsulari.
à Miguenia, corrupte pro Magnesia Mæandri, in Asia Proconsulari.
Milassenus, in Caria.
Milensis ab Melo, una ex Sporadibus insulis.
Milesius, Mileti, in Caria.
*Miletensis f. Militensis, in Calabria ulteriore regni Neapol.
Miletopoleos f. Melitopoleos, in Hellesponto.
Milevitanus, à Mileo, in Numidia.
Milianensis, in Mauritania Cæsariensi.
Milidiensis, in Africa.
Militavæ, in Cilicia secunda.
*Militensis (*Melito*) in Calabria, regni Neapol.
Milopotamensis, Aulopotamensis, Milopotamiensis, in Creta insula.
Mimatensis, in Gabalis Galliæ Aquitanicæ provincia. (*Meade* f. *Mandes en Givandan.*)
Mimianensis, in Mauritania Cæsariensi.
Mimidonensis f. Monasteriensis, in Westphalia Germaniæ.
Mimigardevordensis f. Mimigardevordensis, Mimigarduordensis, idem cum Mimidonensi.
Mimigernafurdensis, Memigernafurdensis, in Westphalia.
Mindanensis, Mindensis, in Westphalia. Vide Numedensis.

*Mindo-

* Mindonienſis *(Mondonedo)* in Gallæcia Hiſpaniæ.
Minenſis, Minnenſis, Minuenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
* Minerbinenſis, Minervienſis, Minernienſis, *(Minervino)* in provincia Barenſi regni Neapol.
* Miniati Teutonis *(San Miniae al Tedeſco)* in Hetruria.
Miniet Sored, in Ægypto, Coptus.
Miniet Bufis, in Ægypto media.
Miniet Tane ſ. Themoniæ, itidem in Ægypto, Copus.
Minitanenſis, in Byzacena Africæ.
Minoidis, in Palæſtina prima.
* Minorenſis, in principatu citeriore regni Neapol. *(Regina minor.)*
Minoricenſis, in inſula Minorca, regni Majoricæ.
Minturnenſis, in Latio novo olim.
Minuenſis, Minuæ, in Mauritania Cæſarienſi.
Minzi, Mizuæ, Mnizi, Μίζζε, Μνηζε, Ῥεγαμνήζε, in Galatia ſecunda.
* Mirandæ, in Luſitania.
* Mirapicenſis, *(Mirepoix)* in Languedocio ſuperiore, Galliæ.
Miriciancnſis, in Byzacena Africæ.
Miſaritanus, in Ægypto Epiſcopus Coptus.
Miſenas, in Latio & Campania felice.
Miſi ſive Mneſi, in prima Galatia.
Miſinopoleos, in provincia Rhodopes, in exarchatu Thraciæ.
Miſnenſis, in Saxonia.
Miſſuenſis, in Africa Proconſulari.
* Miſteslaviæ *(Mcislau)* in Lithuania Epiſcopus Græcus.
Miſthienſis, Miſthianorum, in Lycaonia.
Miſuenſis, vide Miſſuenſis.
* Mitylenenſis, Mytilenæus, Mytilenæ, *(Metelin)* in inſula Lesbo.
Mizigitanus, in Africa Proconſulari.
Mnizi ſive Minzi, in ſecunda Galatia.
Mociſſi ſ. Juſtinianopoleos, in Cappadocia tertia.
Moctenſis ſ. Moptenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Modrenæ ſ. Melinæ, in ſecunda Bithynia.
* Modruſienſis, *(Modruſch)* Corbaviæ, in Croatia.
* Mogilaviæ in Lithuania, Epiſcopus Græcus.
* Mognai ſ. Mireni, Monaſterium in Armenia, ſedes Epiſcopi.
* Moguntinus, Moguntiacenſis, Moguntienſis, in Germania Archiep.

Mohellanus, in Ægypto Epiſcopus Coptus.
Molicuntenſis, Molicunzenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Molievorenſis, in Armenia.
Mompſveſtiæ, Mopſveſtiæ, in Cilicia ſecunda.
* Monæ inſulæ, inter Scotiam & Hiberniam.
* Monaſterienſis (*Münſter*) in Weſtphalia.
* Monaſterii ſ. Tarentaſiæ (*Monſtiers en Tarentaiſe*) in Alpibus Apenninis.
* Monembaſienſis, Monembaſiæ, in Peloponneſo. (*Malvaſia* hodie.)
* Monſalotenſis, in Ægypto, Epiſcopus Coptus.
Moniangæ, in Osrhoëne Syriæ.
Monithillæ, in eadem Osrhoëne.
* Monopolitanus, in provincia Barenſi regni Neapol.
Monſpelienſis (*Montpellier*) in Languedocio inferiore Galliæ.
Montenſis, Montenus, in Numidia.
Montilienſe Concilium A. C. 1291. in provincia Galliæ Narbonenſi.
* Montis Albani (*Montauban*) Montisalbanenſis, in Languedocio ſuperiore.
* Montis Alcinoi (*Montalcino*) in Hetruria.
* Montis Alti, (*Montalto*) in Marchia Anconitana regni Neapol.
Montis Alti, in Calabria citeriore regni Neapol.
Montis Corvini, in Capatinata provinciæ regni Neapol.
* Montis Faliſci ſ. Flaſconis (*Monte Fiaſcone*) in patrimonio S. Petri.
Monte Feretranus, Monte Feretris, Monte Feletranus (*Monte Feltro*) S. Leonis, in Ducatu Italiæ Urbinate.
* Montis Gargani ſ. Sipontinus, in Apulia regni Neapol. Vide Manfredoniæ.
* Montis Marani, in principatu ulteriore regni Neapol.
Ad Montem S. Mariæ. in pago Tardanenſi, Concilium A. C. 972. ab Archiepiſc. Remenſi in Gallia.
* Montis Peluſii (*Monte Peloſo*) in Baſilicata regni Neapol.
* Montis Peſſulani (*Montpelier*) in Langvedocio Galliæ.
* Montis Phiſconis (*Monte Fiaſcone*) in patrimonio S. Petri.
* Montis Politiani (*Monte Pulciano*) in Hetruria.
* Montis regalis (*Montreal*) in Sicilia.
* Montis ſancti ſ. Hieriſſi, in prima Macedonia.
Montis Sinai, in Arabia Petræa.
Montis Thabor, in Paleſtina.
* Montis vici (*Mondovi*) in Pedemontio.

* *Montis virginis in regno Neapol. Conſtitutiones Synodales A. C. 1647.*
Montis viridis (*Monte Verde*) Epiſc. in Principatu ulteriore regni Neapol.
Montium, in Numidia,
Mopſveſtenus, Mopſveſtenſis, Mopſveſtiæ (*Mamiſtra*) in Cilicia ſecunda.
Moptenſis ſive Moctenſis, in Mauritania Sitifenſi.
* Moquiſitanus, in Mingrelia Aſiæ.
Moravenſis, Moravorum, in Moravia, parte orientali regni Bohemici.
Moravienſis, in Scotia. Vide Morevenſis & de Murevia.
Morcæ Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Mordanienſis interfuit A. 1512. Concilio Lateranenſi.
Moreſenſis (*Murmy*) Moravienſis, in Scotia.
Morinenſis, Morinorum, Teruanenſis, in Belgio.
Moroteoritanus, in Byzacena Africæ.
* Moſcuæ, metropoli Ruſſiæ.
Moſomenſia Concilia A. C. 948. & 995. in Gallia.
Moſtenus, Moſtenæ ſ. Hirtacomiæ Epiſcopus, in Lydia.
Moſynopolis, Moſſynorum, Moſynenſis, Moſſynes, in Phrygia Capatiana.
Mothonæ ſ. Methonenſis, in Peloponneſo.
* Motulanus, Mutylanus, (*Motola*) in provincia Hydruntina regni Neap.
Moyſſiacenſis Conventus A. C. 1063. in Caduræis Gallia.
Moxaritanus, Moxoritanus Epiſcopus, in Numidia.
Mozotcoritanus, in Byzacena Africæ.
Mozotenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Muci, an Amucii? in Ponto.
Muldoblachienſis, Mutlobacæ, in Blachia, Theſſaliæ regione.
Mulienſis, in Numidia.
Mullitanus, in provincia Africæ Proconſulari.
Munavitenſis, in Africa Occidentali.
Municipenſis, in Numidia.
Municipii Canapii, in Africa Carthaginienſi.
Municipii Tullicenſis, in Numidia.
Municipitagienſis, in Africa Carthaginienſi ſ. Proconſulari.
Murani, in Calabria citeriore regni Neapol.
Murconenſis, Murconii, in Mauritania Cæſarienſi.
Concilium Murellanum ſive ad Murellum A. C. 1213. ſub Archiep. Narbonenſi in Gallia.
de Murevia, Moravienſis (*Murmy*) in Scotia.

Muri (*Muro*) in Baſilicata regni Neapol.
Mutiſconenſium Concilium a. C. 973 *apud Mariteam provinciæ Senonicæ in Gallia.*
à Murſa, in Pannonia Epiſcopus. (*Eſſek.*)
Murtlacenſis, in Scotia.
Muruſtagenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Musbadenſis, Musbadorum, inter Lamum & Celenderim Iſauriæ.
Muſertitanus, in Africa Occidentali.
Muſtitanus, in Numidia.
Muſuæ, in Africa Proconſulari.
Muſucæ, in Byzacena Africæ.
Muſurfeltanus, in Africa Occidentali.
Muteritanus, in Mauritania Cæſarienſi.
* Mutinenſis (*Modene*) in Ducatu cognomine.
Mutloblacæ ſive Muldoblachienſis, in Blachia Theſſaliæ.
Mutugenenſis, in Numidia.
Muzucenſis, in Byzacena Africæ.
Muzuenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Muzuleniſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Mylanus ſ. Juſtinianopoleos, in prima Pamphylia.
Mylanus, Mylæ, (*Milazzo*) in Sicilia.
Mylaſi, Mylaſſæ, in Caria.
Mylomnorum, in Pamphylia.
Myndi, in Caria.
* Myrenſis, Myrorum, Myræ, metropoli in Lycia.
Myrenſis, Myri, in Paleſtina ſecunda.
Myriangeli, in Galatia ſecunda.
Myricii, in Galatia ſecunda.
Myrinæ ſive Myrines, in provincia Aſiæ Proconſulari.
Myrenorum, corruptè pro Meri, in Phrygia Salutari.
* Myriophyti, in ditione Turcarum Imp. ſub Archiep. Heraeleenſi.
Myronis ſ. Hyrcanidis, in Lydia.
Mytilenenſis, Mitylenenſis, in inſula Lesbo.
Myxæ ſive Maximianopoleos, in provincia Rhodopes in Thracia.

N.

Nabalitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Nacoliæ, in Phrygia Salutari.

Nagarenſis

Nagarenſis ſive Najarenſis, in Rivogia Hiſpaniæ provincia, quæ Navarræ pridem hodie Caſtellæ veteri attributa eſt.
Nagargaritanus, in Africa Proconſulari.
Nagazaci, in Japonia.
Najarenſis, idem cum Nagarenſi.
*Naiſſitanus, de Naiſſo, in Servia vel Dacia mediterranea.
Namneticus, Namnetenſis, idem cum Nannetenſi.
Namumitanus in Ægypto, Coptus Epiſc.
*Namurcenſis, in Comitatu cognomine Galliæ Belgicæ.
Nanatenſis, in Anglia.
*Nannetenſis (*Nantes*) in Britannia minore Galliæ.
Naraccatenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Naraggaritanus ſ. Narangitanus, in Africa Proconſulari.
Naratcatenſis ſ. Narateatenſis, in Numidia.
Narbiacenſis ſ. Nasbincenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
*Narbonenſis, Narbone, Galliæ Narbonenſis metropoli.
Narenſis, in Byzacena Africæ.
Narenſis, fortaſſe pro Arnienſi, in Lycia. (Epiſt. ad Leonem Imp.)
*Narentanus, in Dalmatia.
*Narnienſis, in Umbria Italiæ.
Naſaitenſis ſ. Naſaltenſis, in Africa.
Nasbiucenſis ſive Narbiucenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Nationenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Navarienſis, fortaſſe pro Javarienſi, in Hungaria. (*Javarin, Raab.*)
Nauburgenſis, idem cum Naumburgenſi, in Saxonia.
Naucleorum, fortaſſe pro Nacoleorum, à Nacolia in Phrygia Salutari.
Naucratites, in provincia prima Ægypti.
*Naulenſis ſ. Nolenſis, (*Noli*) in ditione Genuenſi.
Naulochi, in prima Aſia.
Naumburgenſis, in Saxonia.
*Naupacti & Artæ, (*Lepante*) in Acarnania Epiri regione.
*Nauplii, in Peloponneſo. (*Napoli di Romania.*)
Nauſadeæ ſ. Musbadæ, in Iſauria.
*Naxienſis & Parienſis, Naxi inſulæ in mari Ægeo.
*Naxivani, in Armenia.
*Nazarenus, metropolita Nazaret in Palæſtina. *Ibi habitum Concilium A. C. 1160.*

Nazarenus, in Barulo opido (*Barletta*), in provincia Barenſi regni Neap.
*Nazianzi, in Cappadocia Epiſc. Armenius.
Νέας, Novæ urbis, in Phrygia Capatiana.
Neapolitanus, Neapoleos, in Achaja, Macedonia prima, Thracia.
Neapolitanus, in Africa Proconſulari ſ. Carthaginienſi.
Neapolitanus, in Tripolitana Africæ provincia. (*Tripoli.*)
Neapolitanus, in ſecunda Arabia.
Neapoleos, in Caria.
Neapolitanus, in Iſauria.
*Neapolitanus in Italia, caput regni cognominis. (*Naples.*)
*Neapolitanus, Neapoleos & Sebaſtæ, (*Naplouſe*) in Palæſtina.
Neapolitanum in Samaria Concilium A. C. 1120.
Neapoleos, Nemeſi, in inſula Cypro.
Neapoleos ſ. Chriſtopoleos, in Macedonia.
Neapolitanus, in Piſidia.
Nebbitanus, in Africa Occidentali.
*Nebienſis (*Nebio*) in inſula Corſica.
*Neggadenſis, in Ægypto, Epiſcopus Coptus.
*Nemauſenſis (*Niſmes*) in Languedocio inferiore.
Nemetenſis ſ. Spirenſis (*Speyr*) in Palatinatu Rheni.
Nemptodorenſis Conventus A. C. 591. *apud Nemptodurum Pariſienſis agri vicum.*
Neocæſarienſis, Neocæſareæ, in Bithynia.
*Neocæſareenſis, Neocæſareæ, in Ponto Polemoniaco; *ubi etiam Synodus celebris habita* A. C. 314.
Neocæſarienſis, in Syria Euphrateſia.
*Neocaſtrenſis (*Neocaſtro*) in Calabria ulteriore regni Neapol.
Neochorii & Phanarii, in Græcia, ſub Archiep. Heracleenſi.
Neopatrenſis, in Theſſalia.
*Neoſtadienſis, in Auſtria inferiore.
Neotes κώμης, in Arabia ſecunda.
Neovicenſis (*Newburg*) in Bavaria Germaniæ.
Nepergertenſis, in Armenia.
Nepeſinus (*Nepi*) in patrimonio S. Petri.
Nephelitanus, in Iſauria.
Neplitanus, in Byzacena Africæ.
Neptenſis ſive Neptitanus, in Byzacena Africæ.
*Neritenus (*Nardo*) in regno Neapolitano.

Neroniæ

Neroniæ ſ. Neronopoleos & Irenopoleos, in Cilicia.
Nerviorum, ubi nunc eſt Hannoniæ Comitatus (*le Haynaut*) in Galliæ Belgica.
Neſſæ, Nyſæ vel Nyſſæ, in Lycia.
Neſteranenſis ſ. Neſetenſis, Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Neſuranus, in prima Cycladum inſula.
Neuburgenſis ſ. Naumburgenſis, in Saxonia.
Nevernenſis ſ. Nivernenſis, (*Nevers*) in Gallia.
Neves ſ. Nibes, in Arabia ſecunda.
Neuſtriacum Concilium A. C. 877. in Neuſtria, Galliæ provincia.
Neutinæ, in Dardania ſ. Bulgaria.
Nibenſis, in Numidia.
*Nicænus, Nicææ, Nicæenſis, in Bithynia ſecunda.
Nicæ, Nicææ Thraciæ.
*Nicaënſis ſive Nicienſis (*Nice en Provence*) in Gallia, in Provinciæ comitatu.
*Nicaragvæ, Legionis de Niracagva, in nova Hiſpaniæ Americæ Sept.
Nices, in prima Aſia. (*Nyſſa.*)
Nicibenſis, in Numidia.
Nicienſis, vide Nicaënſis.
Nicienſis, in prima Ægypto.
Niciotarum, in provincia prima Ægypti.
S. Nicolai, in quarta Armenia.
*Nicomedienſis, Nicomediæ, in Bithynia.
Nicopolitanus ſ. Nilopolitanus, in Arcadia.
Nicopolitanus, Nicopoleos, in prima Armenia.
Nicopolitanus, in Epiro vetere.
Nicopolitanus, in Euphrateſia Syriæ.
*Nicopolitanus, (*Nigeboli*) ad Iſtrum in Mœſia ſecunda.
Nicopolitanus, in Palæſtina prima. (*Emmaus.*)
Nicopolitanus, in Phrygia Salutari.
Nicopolitanus, in Piſidia.
Nicopolitanus, in Thracia.
Nicopſitanus in Scythia, ſub Patriarcha CPol.
*Nicoſienſis, Leucoſiæ, in Inſula Cypro.
*Nicoterenſis, in Calabria ulteriore regni neapol. (*Riceten.*)
Niddenſe Concilium A. C. 705. ad fluvium Nidde, in Northumbria Anglia.

*Nidro-

*Nidroſienſis (*Trunthem*) in Norwagia.
Nigellenſe Concilium, vide Nivelenſe.
Nigiſabitanus, in Africa Occidentali.
Nigrenſium majorum, in provincia Africæ Proconſulari.
Niguzubitanus, in Africa.
Nilopoleos, in Arcadia Ægypti provincia.
Nimocienſis ſive Nimoſienſis, in Inſula Cypro.
Niochenſis, ſub Hiſpanica ditione Epiſcopus, interfuit Concilio Trid.
Niſæ, vide Nyſenus.
*Niſibenus ſive Niſibenus, Niſibi Meſopotamiæ.
*Niſſæ, in Dacia; vide Naiſſi.
*Nitrenſis ſive Nitrienſis (*Nitra*) Hungariæ.
Nitrienſis in Ægypto, ſub Patriarcha Alex.
Nivelenſe Concilium A. C. 1200. *apud S. Leodegarium in Nivele, in Gallia.*
*Nivernenſis ſive Neverneſis, (*Nevers*) in Gallia.
Nivigellenſe Concilium. vide Nivellenſe.
Nobabarenſis ſive Novabarbarenſis Epiſcopus, in Numidia.
Nobagermanienſis, in Numidia.
Nobalicianenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Nobaſinenſis ſ. Novaſummenſis, in Numidia.
Nobaſparſenſis ſ. Nobaſpartenſis, in Numidia.
Nobenſis, à Nova, in Mauritania Cæſarienſi.
Nobicenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Nobrenſis ſ. Novenſis, in ſecunda Mœſia.
Nocenſianus, corruptè pro Novenſi, Νοσηνσίων, Νοσσῶν, in Mœſia ſecunda.
*Nolanus, in Provincia Laboris, regni Neapol.
Nomentanus ſ. Numentanus, in terra Sabina, prima Italiæ regione.
*Nominis JEſu ſ. Novæ Caures, in inſularum Philippinarum una, Cebu nomine.
*Nonenſis, Nonæ, Ænonæ, in Dalmatia ditionis Venetæ.
Northamptonienſia Concilia, in Anglia.
Northuſenſe A. C. 1105. *ad Northuſum, villa regia in Thuringia.*
*Norwicenſis, Nordovici Epiſc. in Anglia.
Noſalenenſis Epiſcopus interfuit Concilio CPol. A. C. 448.
à Nova, Nobenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Novabarbarenſis, &c. vide Nobabarbenſis.
Novæ aulæ, in prima Aſia.

Novape-

Novapetrenſis, in Numidia.
*Novæ Segoviæ, in inſularum Philippinarum maxima. (*Luçon.*)
Novæ Valentiæ, in Osrhoëne Syriæ.
*Novarienſis, in Ducatu Mediolanenſi.
Novafinenſis, in Numidia Epiſcopus.
Novempopulanum concilium A. C. *1073. in Novempopulonia Aquitaniæ in Gallia.*
Novenſis ſive Nobrenſis, Epiſcopus in Mœſia ſecunda.
Novenſis ſive Nobenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Novenſis, in Mœſia ſecunda. Vide Nocenſianus.
Novenſis, vitioſè pro Nonenſi. Vide Nonenſis.
*Noviodunenſis (*Noyon*) in Gallia.
Conventus A. C. 831. ad Noviomagum caſtrum, ſive palatium ad Vahalim, (Niemegen) *in Belgio.*
Noviomenſis, Noviomacenſis, Noviomagenſis Epiſc. (*Noyon*) in Picardia.
*Novocaſtri ſ. Neocaſtri, in Calabria ulteriore regni Neapol.
*Novogardiæ magnæ, (*Novogorod*) in Moſcovia.
Concilium apud Novum Mercatum in Normannia A. C. *1161.*
*Nucerinus, Nuceriæ Paganicæ Epiſc. in Principatu citeriore regni Neap.
*Nucerinus, Nucerienſis, in Umbria (*Nocera*) ditionis Pontificiæ.
Nugarolienſia concilia A. C. *1290. 1303. & 1315. apud Nugariolam, ſub Auſcitano Archiepiſc. in Aquitania Gallia.*
Numanenſis, Numanas, Numanus, in Marchia Anconitana regni Neapol.
*Numantiæ, quam Gothi Zamoram dixere, in Luſitania.
Numedenſis, apud Luitprandum Vt. 6. fortaſſe corruptum pro Mindenſi, ut ſuſpicatur Harduin.
Numericorum, in Bithynia.
Numidica concilia in Numidia Africæ habita.
Numida, Epiſcopus ex Numidia provincia Africæ.
Numidienſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Nummulitanus ſive Numnulitanus, in Africa Proconſulari.
Nurconenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Nurſienſis, (*Norſia*) Nurſinus, in Sabinis olim, nunc in Ducatu Spoletino.
*Nuſcienſis, in principatu ulteriore regni Neapol.
Nymphæenſe concilium in Bithynia A. C. *1233.*
Nyſenus, Nyſæ, Niſæ, Nyſæus, in Aſia Proconſulari.
Nyſſenus, in Cappadocia prima.

O.

Oaſeos magnæ, in prima Thebaide.
Obbenſis, Obbæ, in Mauritania Cæſarienſi.
Oboritanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Obuggienſis, in Mengrelia ſ. Colchide Aſiæ.
Ocæ ſive Occæ, in provincia Helleſponti.
Ocriculanus, in Umbria Italiæ.
Octabenſis ſive Octavenſis, in Numidia.
Octabenſis, in Byzacena Africæ.
Octabienſis, in Byzacena Africæ; idem, ut videtur, cum ſuperiore.
Octocienſis Epiſcopus interfuit A. 1517. Concilio Lateranenſi.
Octodorenſis, ad Rhodamum in Gallia, ubi nunc Valleſia. (*le Valais.*)
Octogeſanus, Octogeſæ ſ. Hictoſæ, in Hiſpania Tarraconenſi.
Odeſſitarum, Odeſſi, in Mœſia ſecunda.
Oeconomi ſive Juſtinianopoleos, in Phrygia Capatiana.
Oeniandi (in ſeptima Synodo, *Hyniandi*) in Cilicia.
Oenoandenſis, Oenoandenus, Oenoandæ, in Lycia.
Oënſis ab Oëa, in Tripolitana Africæ provincia.
Ofitanus, in provincia Africæ Proconſulari.
Ohſeburgenſis, vide Oſnabrugenſis.
Olbienſis, Olbiorum, Olbæ, Olbi, in Iſauria.
Olbiæ, in Libya Pentapolitana.
Olbii ſive Olbaſi, in ſecunda Pamphylia.
Oldenburgi, in inferiore Saxonia.
* Olenæ, in Achaja.
* Olindæ, in Braſilia, in America meridionali.
* Oliſiponenſis, Olyſipponenſis, (*Liſboa*) in Portugallia.
Olivenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Olivolenſis, in inſula urbis Venetæ.
* Olmucenſis, Olomucenſis, (*Olmutz*) in Moravia.
Olovenſis, Oloronenſis, (*Oleron*) in Vaſconia & Beneharno, ſub Archiep. Auſcitano in Gallia.
Olympienſis, Olympenus, Olympi, in Lycia.
Omboënus, in ſecunda Thebaide Ægypti.
Onomadæ ſ. Manadæ, in Lycaonia.
Onoſadæ ſ. Banadæ, in Lycaonia.

Onoſarthæ (Ἀναστάσεως ἤτοι καὶ Θεοδωρούπολις) in Syria prima.
Onuntis, in prima Palæſtina.
Onupheos, Onuphitarum, in Ægypti prima provincia.
Onurdæ ſ. Onomydæ, in Lycia.
Opemienſis ſive Oppennenſis, in Byzacena Africæ.
Opitanus, Ὀπιτάνων, Epiſcopus, interfuit Concilio CPol. A. C. 448.
Opitergienſis, in Marchia Tarviſana (*Oderzo*) ditionis Venetæ.
Oppennenſis ſive Opemienſis, in Byzacena Africæ.
* Oppidenſis, Oppidi Mamerti, in Calabria ulteriore regni Neap.
Oppidonebenſis, Oppidi novi, in Mauritania Cæſarienſi.
Oppinenſis, Oppini, in Mauritania Cæſarienſi.
Opricii ſ. Mœoniæ, in Lycia.
Opuntius, Opuntis, Opuntiorum, in Locris Bœotiæ vicinis.
Orbevetanus, Orbitenſis, Orbivetis (*Orvieto*) in Patrimonio S. Petri.
Orbinenſis ſ. Urbinas, in Ducatu cognomine Italiæ.
Orbitenſis, idem cum Orbevetano. (*Orvieto.*)
* Orcadum Inſularum, in ultimo Septentrione.
* Orcellitanus (*Origbella*) in regno Valentino Hiſpan.
Orciſtenſis, Ὀρκίστου, Orchiſti, in Galatia ſecunda.
Ordeonii (*Ordogno*) in Apulia regni Neapol.
Orei, Oreanitarum, Ὠρέων, in Hellade.
Oreſtidis, in Calabria ulteriore regni Neapol.
Oretanus (ubi hodie ædicula *Nueſtra Senora de Orato*) in Caſtella nova Hiſpan. prope Calatravam.
Orgelitanus ſ. Urgellenſis, Urgellitanus, in Catalonia Hiſpan.
Orienſis, in Africa Occidentali.
Orienſis ſ. Uritanus (*Oria*) in provincia Hydruntina regni Neapol.
Orientale concilium A. C. *427. incerti loci contra Meſſalianos.*
Orimæ ſive Surimæ Epiſcopus, in Euphrateſia Syriæ.
Orineandæ ſ. Arienadæ, in Lycia.
Oropes, in Iſauria.
Ortenſis ſ. Ortanus, Hortanus (*Orti*) in patrimonio S. Petri.
Orthoſiadis ſ. Orthoſiæ, Sarchaidis, in provincia Phœniciæ maritimæ.
Orthoſiæ, in Caria.
* Ortonæ, in Aprutio citeriore regni Neapol.
Orulanus, in Sardinia.
Orycandenſis ſ. Arycandenſis, Orycandi, in Lycia.

Orymnenſis, in Pamphylia prima.
Orzianices Caſtri, in magna Armenia.
Osborienſe concilium ſub Annone Colonienſi Archiep. A. C. *1062. in Germania.*
*Oſcenſis, Oſcitanus Epiſcopus (*Huesca*) in Aragonia.
Oslavesbelenſe concilium A. C. *821. ſub Archiepiſc. Cantuar.*
Oſnabrugenſis, Oſnebrugenſis, Oſnabuttgenſis, Oliſeburgenſis, Hochſiburgenſis, ad Ohſam ſ. Haſam in Weſtphalia.
Oſpitenſis ſ. Hoſpitenſis, in Numidia Africæ.
Oſrhoënum concilium in Syria circa A. C. *197.*
Oſſiſmi ſive Fani S. Pauli Leonenſis Epiſcopus, in provincia Galliæ Turonenſi.
Oſſonobenſis, Oxonobenſis, in Luſitania.
*Oſſoritanus, Kilkanniæ ſ. Cellæ S. Canici, in Lagenia Hiberniæ.
Oſtanis, in quarta Armenia.
*Oſtienſis (*Oſtia* & *Veletri*) ad oſtium Tiberis, in vicariatu Rom.
Oſtionenſe ſ. Oſtonienſe concilium, Auguſtodunenſe, Eduenſe in Gallia A. C. *1094.*
Oſtracines Epiſcopus, in Auguſtamnica prima, Ægypti provincia.
Oſtri, in Phrygia Salutari; al. Otri.
*Oſtunenſis, in provincia Hydruntina regni Neapol.
Othanæ, in inſula Sardinia.
*Othonienſis (*Odenſee*) in Fionia, maris Balthici inſula. (*Fünen.*)
Otlæ ſive Tloitanus, in Lycia.
Otri ſ. Othri, Oſtri, in Phrygia Salutari.
Otriculanus ſive Ocriculanus, in Umbria Italiæ.
*Ovetenſis (*Oviedo*) in Aſturia Hiſpaniæ.
Ounenſis in Caria, Epiſcopus Coptus.
*Oxomenſis (*Oſma*) in Caſtella nova Hiſpan.
*Oxonienſis (*Oxford*) in Anglia.
Oxonobenſis ſ. Oſſonobenſis, in Luſitania.
Oxubenſis, Oxubi, in Armenia.
Oxyrinchites, Oxyrinchi, in Arcadia.

P.

Pacandi, in Lycia.
Pacenſis (*Badajox*) in Eſtremadura Hiſpaniæ.
Pachnemunis, in provincia Ægypti ſecundæ.
*Pacis (*la Paz*) in Peruvia Americæ Meridionalis.

Pacis Augustæ (*Badajos*) in Estremadura Hispaniæ, Vide Pacensis.
Pacis Juliæ, in Galæcia Hispaniæ.
*Pactensis, (*Patti*) Pactarum, in Sicilia.
*Paderbornensis, Paterbrunnensis, Padelbrunnensis, in Westphalia.
Paduanus s. Patavinus, (*Padua*) in ditione Veneta.
Pæstanensis, Pæstanus, Pæsti, (*Capaccio*) in principatu citeriore regni Neap.
Paiperitanus, in Lazica exarchatus Ponti.
Palæbiscitanus, in Libya Pentapolitana.
*Palæocastri (*Policastro*) in regno Neapol. sub Archiep. Salernitano.
Palæopoleos, in Asia Proconsulari.
Palæopoleos, in Pamphylia secunda.
Palæorum, Palæensium, Paleæ s. Chytrorum, in insula Cypro.
Palamitica Synodus, CPoli celebrata A. C. 1350. pro Gregorio Palama.
*Palentinus Episcopus, Palentinensis, Vallisoletanus, in regno Legionis Hispan.
Palæscoviciensis, in Moravia.
Palæstinum concilium, Cæsarea Palæstinæ A. C. 179.
Paliæ Episcopus, in Galatia secunda.
Concilium in Palithi, sub Archiep. Moguntino in Germania A. C. 1019.
à Palladiano, Episcopus Arianus, interfuit Synodo Sardicensi Orientalium A. C. 347.
Pallariensis, in Catalonia olim, nunc in diœcesi Urgelitana.
Palliotæ sive Justinopoleos, in Lycia.
Palmæ, in insula Majorica.
* Palmarum Civitatis, in Insulis Canariis.
Palmyrensis, Palmyræ s. Hadrianæ, in Phœnicia ad Libanum.
Paltensis, Palti, in Syria prima sive Theodoriade.
Pamarienſis, in Mauritania Cæsariensi.
*Pampelonæ s. Pompejopoleos, in Hispania Tarraconensi.
Pamphyli s. Pamphili, in provincia Europæ Thracia.
Pampilonensis, (*Pampelona*) in regno Navarræ Hispan.
*Panamæ, in Isthmo, inter Americam Sept. & Meridionalem.
Panatoriensis, in Mauritania Cæsariensi.
Paneadensis, Paneadis s. Cæsareæ Paneæ, in provincia Phœniciæ maritimæ.
Panemutichensis, Panemuthensis, Panemotichi, Panemutichorum, Panemotichitarum, in Pamphylia secunda.
Panephysi, Panephysensis, in Augustamnica prima Ægypti.

Orymnenſis, in Amphylia prima.
Orzianices Caſtri, in magna Armenia.
Osboriense concilium ſub Annone Coloniensi Archiep. A. C. *1062. in Germania.*
* Oſcenſis, Oſcitanus Epiſcopus (*Hueſca*) in Aragonia.
Oslavesbelense concilium A. C. *821. ſub Archiepiſc. Cantuar.*
Oſnabrugenſis, Oſnebrugenſis, Oſnaburgenſis, Ohſeburgenſis, Hochſiburgenſis, ad Ohſam f. Hafam in Weſtphalia.
Oſpitenſis f. Hoſpitenſis, in Numidia Africæ.
Oſrhoënum concilium in Syria circa A. C. *197.*
Oſſiſmi ſive Fani S. Pauli Leonenſis Epiſcopus, in provincia Galliæ Turonenſi.
Oſſonobenſis, Oxonobenſis, in Luſitania.
* Oſſoritanus, Kilkenniæ f. Celiæ S. Canici, in Lagenia Hiberniæ.
Oſtanis, in quarta Armenia.
* Oſtienſis (*Oſtia* & *Veletri*) ad oſtium Tiberis, in vicariatu Rom.
Oſtionense f. Oſtonienſe concilium, Auguſtodunense, Eduense in Gallia A. C. *1094.*
Oſtracines Epiſcopus, in Auguſtamnica prima, Ægypti provincia.
Oſtri, in Phrygia Salutari; al. Otri.
* Oſtunenſis, in provincia Hydruntina regni Neapol.
Othanæ, in inſula Sardinia.
* Othonienſis (*Odenſee*) in Fionia, maris Balthici inſula. (*Fünen.*)
Otlæ ſive Tloitanus, in Lycia.
Otri f. Othri, Oſtri, in Phrygia Salutari.
Otriculanus ſive Ocriculanus, in Umbria Italiæ.
* Ovetenſis (*Oviedo*) in Aſturia Hiſpaniæ.
Ounenſis in Caria, Epiſcopus Coptus.
* Oxomenſis (*Oſma*) in Caſtella nova Hiſpan.
* Oxonienſis (*Oxford*) in Anglia.
Oxonobenſis f. Oſſonobenſis, in Luſitania.
Oxubenſis, Oxubi, in Armenia.
Oxyrinchites, Oxyrinchi, in Arcadia.

P.

Pacandi, in Lycia.
Pacenſis (*Badajox*) in Eſtremadura Hiſpaniæ.
Pachnemunis, in provincia Ægypti ſecundæ.
* Pacis (*la Paz*) in Peruvia Americæ Meridionalis.

Pacis Augustæ (*Badajos*) in Estremadura Hispaniæ. Vide Pacensis.
Pacis Juliæ, in Galæcia Hispaniæ.
*Pactensis, (*Patti*) Pactarum, in Sicilia.
*Paderbornensis, Paterbrunnensis, Padelbrunnensis, in Westphalia.
Paduanus s. Patavinus, (*Padua*) in ditione Veneta.
Pæstanensis, Pæstanus, Pæsti, (*Capaccio*) in principatu citeriore regni Neap.
Paiperitanus, in Lazica exarchatus Ponti.
Palæbiscitanus, in Libya Pentapolitana.
*Palæocastri (*Policastro*) in regno Neapol. sub Archiep. Salernitano.
Palæopoleos, in Asia Proconsulari.
Palæopoleos, in Pamphylia secunda.
Palæorum, Palæensium, Paleæ s. Chytrorum, in insula Cypro.
Palamitica Synodus, CPoli celebrata A. C. 1350. pro Gregorio Palama.
*Palentinus Episcopus, Palentinensis, Vallisoletanus, in regno Legionis Hispan.
Palæscovicienſis, in Moravia.
Palæstinum concilium, Cæsareæ Palæstinæ A. C. 179.
Paliæ Episcopus, in Galatia secunda.
Concilium in Palithi, sub Archiep. Moguntino in Germania A. C. 1019.
à Palladiano, Episcopus Arianus, interfuit Synodo Sardicensi Orientalium A. C. 347.
Pallarienſis, in Catalonia olim, nunc in diœcesi Urgelitana.
Palliotæ sive Justinopoleos, in Lycia.
Palmæ, in insula Majorica.
* Palmarum Civitatis, in Insulis Canariis.
Palmyrenſis, Palmyræ s. Hadrianæ, in Phœnicia ad Libanum.
Paltensis, Palti, in Syria prima sive Theodoriade.
Pamarienſis, in Mauritania Cæsariensi.
*Pampelonæ s. Pompejopoleos, in Hispania Tarraconensi.
Pamphyli s. Pamphili, in provincia Europæ Thracia.
Pampilonensis, (*Pampelona*) in regno Navarræ Hispan.
*Panamæ, in Isthmo, inter Americam Sept. & Meridionalem.
Panatorienſis, in Mauritania Cæsariensi.
Paneadensis, Paneadis s. Cæsareæ Paneæ, in provincia Phœniciæ maritimæ.
Panemutichensis, Panemuthensis, Panemotichi, Panemutichorum, Panemotichitarum, in Pamphylia secunda.
Panephysi, Panephysensis, in Augustamnica prima Ægypti.

*Pangorienſis ſ. Bangorienſis, in Anglia.
Panii ſ. Phanarii, in provincia Europæ Thracia.
Panis ſ. Panopolitanus, in prima Thebaide Ægypti.
Pannoniæ, à Pannoniis, Pannonienſis.
Panormi, in Lycia.
*Panormitanus, (*Palermo*) in Sicilia.
Papertenſis, Paperti, in Armenia.
*Paphenſis, Paphi novæ, in inſula Cypro.
Paphnenſis, in prima Ægypto.
Papiæ, in Africa proconſulari ſ. Carthaginienſi.
*Papienſis ſ. Ticinenſis (*Pavia*) in Ducatu Mediolanenſi.
Pappenſis ſ. Papporum, in Piſidia.
Pappianenſis, in provincia Africæ proconſulari.
*S. Papuli fani, in Languedocio ſuperiore Galliæ.
Parætopoleos, in prima Macedonia.
Parætonienſis, Parætonii, in Libya Marmarica.
Paragvajæ, Aſſumtionis, in America Meridionali.
Paralai, in Lycaonia: idem fortaſſe Parlaënſis Piſidiæ, & Pari Lycaoniæ.
Parali ſ. Paralii, in Ægypto ad quartum Nili oſtium.
Parali, in Paleſtina.
Paraſii, in Liguria.
Paraſthabæ (*Preſlau*) in Bulgaria.
Parembolanus, Parembolarum, in Paleſtina.
*Parentinus (*Parenzo*) in Iſtria ditionis Venetæ.
Parianes, in ſecunda Ægypto.
*Pari inſulæ in Cycladibus, vide Parinaxiæ.
Pari Lycaoniæ, vide Paralai.
Parienſis, in provincia proconſulari Africæ.
Parii, in provincia Helleſponti.
Parinaxiæ, ſive inſularum Cycladum Pari & Naxi, in Ægeo mari.
*Pariſienſis, Pariſiacus, Pariſiacenſis, in metropoli Galliæ.
Pariſii, in Africa proconſulari.
Parlaënſis, Parlai, in Piſidia.
*Parmenſis, in Ducatu Italiæ cognomine.
Parnaſſenus, Parnaſſi ſive à Parnaſſo, ſecundæ Cappadociæ.
à Paro, in Piſidia.
Parſacutæ Epiſcopus Synodo Photianæ interfuit.

Parthenienſis, in Mauritania Sitifenſi.
Parthicopoleos, in provincia Illyrica Macedoniæ.
Parzepertenus, in Armenia.
Paſpanenſis, (fortaſſe *Paſſalenſis*, Παστάλων,) in Lycaonia.
Patarenſis, Pataræ, in Lycia.
Patavii, Πατάβιον, Πετραλώνων, Aſiæ in Bithynia.
*Patavienſis, Bazſoënſis, Paſſavienſis (*Paſſau*) in Germania, ſub Archiep. Saltzburgenſi.
*Patavinus, Patavionenſis, Patavenſis, Paduanus, (*Padua*) in ditione Veneta.
Paterni, in Calabria citeriore Vicariatus Rom. in regno Neapol.
Paterni in Anglia, ſub Archiep. Cantuarienſi.
*Patrarum novarum ſ. Theſſalicarum, in Theſſalia.
Patrenſis, Patracenſis, Patrarum veterum, de Patris, in Achaja.
Pavenſis, fortaſſe pro Papienſi, (*Pavia*) in Ducatu Mediolanenſi.
S. Pauli Epiſcopus interfuit Concilio Romano A. C. 1059.
*Pauli Leonenſis ſani, ſive Leoniæ, in Gallia, ſub Archiep. Turonenſi.
*Pauli Tricaſtinenſis ſani, Tricaſtini, in Gallia Viennenſi.
Pauzerenſis, in Africa.
Pauzulenſis, Pauzuli, in Marchia Anconitana regni Neapol.
Pazeni ſ. Paſeni, in Armenia.
Pazenſe concilium Novatianorum A. C. *375.* ἐν Παζῳ κώμῃ, *in Phrygia.*
Pedachtoënſis ſ. Philactienſis, Epiſcopus Heracleopoleos, in Armenia.
Pederodiadenſis ſ. Pederodianenſis, in Byzacena Africæ.
Pedredanum concilium A. C. *1071. apud Pedredam in Anglia, ſub Archiep. Cantuar.*
Pellenſis, Palteniſſenſis Epiſc. in ſecunda Pamphylia.
Pellenſis ſ. Pellæus, in Palæſtina ſecunda.
Pelopes, in ſecunda Achaja exarchatus Macedoniæ.
Peltenſis ſ. Peltarum, in Phrygia Pacatiana.
Peltineſſenſis, Peltineſi ſ. Penteneſi, in Pamphylia.
Peluſii, in Auguſtamnica Ægypti provincia.
Ad Pennam fidelem concilium A. C. *1302. in Hiſpania, ſub Archiep. Toletano.*
Pennenſis, Pinnenſis, Pinnanatium ſ. Pianenſis & Adrienſis Epiſcopus, in Aprutio regni Neapol.
Penſarienſis ſ. Piſaurenſis (*Peſaro*) in Ducatu Urbinate Italiæ.
Pentacomiæ in prima Arabia, ſub Patriarcha Hieroſol.
Pentaſchænonis, in prima Auguſtamnica Ægypti.

Pente-

Penteneſſenſis ſ. Penteniſſenſis, in Pamphylia.
Peperenſis ſ. Perperenenſis, in Lydia.
Peradamienſis, in Byzacena Africæ.
Perbænæ, in ſecunda Pamphylia.
Perbereos, Piperenſium, ὁ Παίπερ, in Lazica Ponti; vel ὁ Περβάιων, in ſecunda Pamphylia.
Percinæ, in quarta Armenia.
Perdicenſis, Perdiæ, Perdirenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Pergami, à Pergamo, Pergamenus, in Aſia proconſulari.
Pergenſis, Pergæ, à Perge, in Pamphylia ſecunda.
Periœcidos, in Ægypto.
Periſtaſii, in provincia Europæ Thracia.
* Peritheorii, in Macedonia.
Perperenenſis ſ. Peperenſis, in Aſia proconſulari.
Perpinianenſe concilibulum A. C. *1408*, *Perpiniani in comitatu Roſcilionis*,
Perrhæ ſ. Pertæ, in Euphrateſia Syriæ Epiſcopus.
Perſidis Epiſcopus interfuit Concilio Nicæno A. C. 325.
Pertenſis, (corruptè *Phrie*) Pertarum, in Lycaonia.
Perthuſanum concilium apud Perthum in Scotia A. C. *1201*.
Pertuſanus Epiſcopus, in Africa Carthaginienſi ſ. proconſulari.
Peruſunenſis Epiſc. A. C. 967. interfuit Concilio Ravennatenſi.
* Peruſinus (*Perugia*, *Peruſe*) in Umbria Italiæ.
Peſaurienſis ſ. Piſaurienſis, (*Peſaro*) in Ducatu Italiæ Urbinate.
* Peſcii, (*Peſch*) in Servia.
Peſinuntis, Piſinuntis, in Galatia ſecunda.
Petavii, Petovii (*Peſſau*) in Norico Germaniæ, ſub Archiep. Salisburgenſi. Vide Patavii.
Petavii, in prima Bithynia.
Petavionenſis, in Pannonia ſuperiore. Vide Launojum de Victorino Epiſc. & Martyre.
* Peteliæ ſ. Strongyli (*Strongoli*) in Calabria citeriore regni Neapol.
* Petinenſis, (*Pedena* ſ. *Padina*) Cominadæ in Iſtria ditionis Venetæ.
Petrenſis, Petrarum, in Arabia.
* Petrenſis, in prima Macedonia.
Petrenſis, in Lazica exarchatus Ponti.
Petrenſis, in ſecunda Aſia.
* Petræ deſerti ſ. Cyriacopoleos, in tertia Palæſtina.

* Petræ

* Petræ Honorii ſ. Bretinorii, (*Bertinoro*) in Romania.
* Petroburgi in Anglia, in Comitatu Northamtoniæ.
* Petrocorienſis, Petrocoricus, Petragoricenſis, (*Perigueux*) in Aquitania Galliæ, ſub Archiep. Burdegalenſi.
Phacuſæ, in prima Auguſtamnica Ægypti.
Phæni, Phænorum, Pæoniorum, Pioniorum, in Helleſponto.
Phænuntis, in provincia Arabiæ.
Phalaritanus ſ. Falaritanus, (*Falerone*) in Piceno Italiæ.
Phanarii ſ. Panii (*Fanari*) in Thracia. Vide Neochorii.
Phaneenſis, Phaini, Phænuntis, in provincia Arabiæ.
Phanenſis ſ. Fanenſis, in Ducatu Italiæ Urbinate.
Pharanitanus, in prima Arabia, ſub Archiep. Hieroſol.
Pharbæthi, in Ægypti provincia Auguſtamnica ſecunda.
Pharenſe concilium, ſub Nordanhumbrorum Regibus in Anglia A. C. 664.
* Phari Epiſcopus in inſula Leſina, in mari Adriatico.
Phari (*Faro*) in Algarbia Luſitaniæ.
Pharienſis, in Armenia.
Pharnacienſis, Pharnaceæ, in Ponto.
* Pharſalorum, in prima Theſſalia
Phaſelitanus, in Lycia.
Phaſianæ, in Lazica exarchatus Ponti.
Phaſianæ ſ. Phauſianæ, in Sardinia.
Phaſidis, in Lazica ſive Colchide.
Phauſianæ, in Sardinia.
Phelli, in Lycia.
Phenonis, Phænonis ſ. Phænontuntis, in Arabia ſecunda.
Philadelphiæ, in provincia Arabiæ.
* Philadelphienſis, Philadelphiæ, in Lydiæ metropoli.
Philadelphius, Philadelphiæ, in Iſauria.
Philarum, in Arabia ſecunda.
* Philippenſis, Philippi, Philipporum, Philippenſium, in Macedonia.
Philippopoleos, in provincia Thraciæ.
Philippopoleos, in Phrygia Capatiana.
Philippopoleos, in Arabia ſecunda.
Philitenſis Epiſcopus Synodo Photianæ interfuit.
Philomelienſis, in Phrygia Salutari.
Philomelienſis, Philomelii, in Piſidia.

Phiſorum, in Thebaide.
Phlogenſis ſ. Phoglenſis, Πυγλῶν, Puglarum, in Pamphylia ſecunda.
Phobi ſ. Phoborum, Φόβων, in Phrygia Capatiana.
Phocæ, Φώκης, Phocææ, Phociæ, Phocienſis, Phocenſium, Phocæorum, in provincia Aſiæ proconſulari.
*Phœnices, Phœnicii, in Epiro vetere.
Phoglenſis, in Pamphylia ſecunda. Vide Phlogenſis.
Photiæ, Φωτείας, in Phrygia Salutari; al. Φωτίας & Φωτείων.
Photices ſ. Bellæ, in Epiro vetere.
Phragonis, Phragoneos, Phragoneæ, in Ægypti ſecundæ provincia.
Phullæ ſ. Bullæ, in Bulgaria.
Phyles, in ſecunda Thebaide.
Phytiæ, Phytææ, Phtiæ, in Phrygia Salutari. Vide Photiæ.
Piæ, in Africa Carthaginienſi ſ. proconſulari.
Picinenſis, corruptè pro Ticinenſi, in Synodo Auguſtana A. C. 952.
*Pictavenſis ſ. Pictavienſis (*Poitiers*) in Aquitania Galliæ.
Pictus ſ. gentis Pictorum, in Scotia meridionali, cis Tavum fluvium.
Pidnæ ſ. Gydriæ (*Chitro*) in prima Macedonia.
Pienſis, Piæ, in provincia Africæ proconſulari.
*Pientinus (*Pienza*) Corſiniani, in Hetruria.
Pietatis Juliæ ſ. Polæ in Iſtria, ditionis Venetæ.
Pimoliſſæ ſ. Ibyræ, in Helenoponto.
Pinarenſis, Pinaræ, ſ. Pinarorum & Didymorum, in Lycia.
*Pinnanatium, Pinnenſis ſ. Pennenſis, in Aprutio regni Neapol.
Pioniæ civitatis, in Helleſponto.
Piperenſis, in prima Aſia.
Pipernenſis ſ. Privernas Epiſc. (*Piperno*) in Campania Romana.
Pippewellenſe concilium A. C. 1139. *ad Abbatiam Pippewel in Anglia.*
Pirgoaretarum, κώμης πυργοαρητῶν, Epiſcopus in Arabia ſecunda.
*Piſanus, Piſenſis, Piſæ, in Hetruria.
*Piſaurenſis (*Peſaro*) in Ducatu Italiæ Urbinate.
Piſcarienſis (*Peſchiera*) in ditione Veneta.
Piſiæ, fortaſſe in Galatia.
Piſidienſis, in Aſiæ minoris regione.
Piſindæ, in Pamphylia.
Piſinuntis ſ. Peſinuntis, in Galatia ſecunda.
Piſitenſis, in provincia Africæ proconſulari.

Piſſiæ, in ſecunda Phrygia Salutari.
Piſtenſia concilia A. C. *862. 869. in loco qui dicitur Piſtis ad Sequanam fluvium, in Gallia.*
Piſtorienſis Epiſcopus, Piſtorii, (*Piſtoia*) in Hetruria.
Pitæ Epiſcopus Synodo Photianæ interfuit.
Pitanenſis, Pitanæ ſ. Pitanes, in Aſia proconſularis.
Pitaniſſi, in Galatia ſecunda.
Pitini (*la Torre di Pitino*) in Aprutio citeriore regni Neapol.
Pittanines, in prima Aſia.
Pityuntis ſ. Pityuſæ, in Ponto Polemoniaco.
*Placentinus (*Piacenza*) in Ducatu Italiæ Parmenſi.
*Placentinus (*Plazencia*) in Extremadura Hiſpaniæ.
Placianenſis, in Helleſponto.
Planaci ſive Plubii, (*Ploagve*) in Sardinia.
Platæ ſ. Argenteæ, in Peruvia Americæ meridionalis.
Platæarum, in Peloponneſo.
*Platamonis, in prima Macedonia.
Platanenſis, in Galatia.
*Pleſcoviæ, in Moſcovia.
*Plocenſis, Ploſcenſis, (*Ploczko*) in Polonia.
Plotinopoleos, in Æmimonto Thraciæ.
Plubii, in Sardinia. Vide Planati.
Pluſiadis [an Pruſiadis in Helleſponto?] Epiſc. interfuit Synodo Photianæ.
Plutinopoleos, Plotinopoleos, in provincia Æmimonti Thraciæ.
de Pocofeltis, in Africa.
Podalenus, Podalienſis, Podaliæ, Podalææ, in Lycia.
Podandi, in prima Cilicia.
*Podii ſ. Anicii (*le Puy*) in prima Aquitania Galliæ.
Pœmanenus, Pœmanini, Pœmanii, in Helleſponto.
Pœſti, in Lucania.
Polæ ſ. Pietatis Juliæ, in Iſtria ditionis Venetæ.
*Polatenſis, Polatinenſis, (*Pulati*) in Albania Aſiæ.
Polemonii, in Ponto Polemiaco.
Polianæ, Poleanninæ & Bardioritarum, in Macedonia.
*Policaſtri ſ. Palæocaſtri, in regno Neapol.
Polenſis, Polonenſis, Polæ, in Iſtria ditionis Venetæ.
Policaſtrenſis, in principatu citeriore regni Neapol.

Polignianenſis, Poliniacenſis, (*Polignano*) in provincia Barenſi regni Neap.
Polimartienſis, Polymartii, (*Bomarzo*) in Hetruria.
*Poliniani, (*Poligano*) in provincia Barenſi regni Neap.
Polios, caſtri Polios, in Armenia.
Politianæ villæ, in Phœnicia.
*Polmianæ ſ. Bardioritæ, in prima Macedonia.
*Poloczæ, in Lithuania.
Polonenſis in Italia, vide Bolenſis.
Polyboti, Polybotorum, in Phrygia Salutari.
Polychærepoleos, in Epiro nova.
Polycaſtrenſis, in regno Neapol. vide Policaſtrenſis.
Polychalandi, in Lydia.
Polychnes, in magna Armenia.
Polymartii (*Bomarzo*) in Tuſcia, in patrimonio S. Petri.
Polyſtyli Epiſcopus, in ſecunda Macedonia, interfuit Synodo Photianæ.
Pomezanienſis, Pſomeſanienſis, (*Pomeſan*) in Polonia.
Pompejopolitanus, Pompejopoleos, in Cilicia prima.
Pompejopoleos, in Paphlagonia.
*Pompejopoleos, in Hiſpania Tarraconenſi. Vide Pampelonæ.
Ponenſis ſ. Ratisponenſis, in Germania ſuperiore.
Apud Pontem Audomari habita concilia A. C. 1267, & 1279, in Gallia, in provincia Rothomagenſi.
Ponticum, in Ponto Aſiæ circa A. C. 192.
Pontigonenſe concilium A. C. 876, Pontigoni ſive Pontigedani in Gallia diœceſi Carnotenſi.
*Pontiopoleos Epiſcopus, S. Pontii Tomeriarum, (*S. Pons de Tomieres*) in Languedocio inferiore in Gallia, ſub Archiep. Narbonenſi.
*Popajani, in America Meridionali.
Popanenſis, in Aſia proconſulari. [an Hypæpanenſis?]
Popilenſis ſ. Foropopilienſis, in octava Italiæ regione.
Populonienſis, Populoniæ, in Hetruria.
Porenſis Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
*Porphyreonis ſ. Porphyrionis, in Phœnicia maritima.
Porthmi, in provincia Peloponneſi.
*Portucalenſis ſ. Portugalenſis, (*Porto*) in Luſitania.
*Portus Alacris (*Portalegre*) in finibus Luſitaniæ.
*Portus Divitis in inſula inter Antillas.

* Portuenſis, de Portu Romæ, Portus Auguſti, (*Porto*) S. Ruſinæ & Silvæ candidæ, in patrimonio S. Petri.
Portuenſia concilia A. C. *886. & 898. in diœceſi Gallia Nemauſenſi.*
* Poſnanienſis ſ. Poznanienſis Epiſcopus, (*Poſnan*) in Polonia.
Poſonienſe concilium A. C. *1309. in Hungaria.*
* Potentinus (*Potenza*) in Apulia regni Neapol.
Potentinus, in Piceno Vicariatus Romani.
Poznanienſis, in Polonia. Vide Poſnanienſis.
Pracanenſis ſ. Diocæſareæ, in Iſauria.
Præcauſenſis, in Byzacena Africæ.
Præmislienſis (*Przemyzl*) in Polonia.
Præneſtinus (*Paleſtrinus*) Civitatis Papalis, in Campania Rom.
Præneti, Πρανέτη, Πρανέτη, in Bithynia.
Præpeneſſi, in Phrygia Salutari.
Præſidienſis, in Byzacena Africæ.
* Pragenſis, Pragæ, Bohemiæ metropoli.
Pratenſis, (*Prato*) in Hetruria.
Pribilenſis ſ. Piſibilenſis, Berinopolitanus in Lycaonia.
Prienes, in Aſia proconſulari.
* Primislaitanus, in Ruſſia Polonica.
Primopolitanus, Primopoleos, in Pamphylia ſecunda.
Primulanus, in prima Macedonia.
Prinatenus, in Epiro nova. (*Priſna.*)
Prinneſſi ſive Promeſi, in Phrygia Salutari.
* Priſtinenſis, Priſtinæ, in Servia.
Privatenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Privernas ſ. Pripernenſis, in Campania Romana. (*Piperno.*)
Probandenſis Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Probatenſis in Æmimonto, exarchatus Thraciæ.
à Procia, de Candos ſ. Caindo, interfuit Concilio Sardicenſi A. 347. Harduinus ſuſpicatur legendum: à Dacia.
Proconneſi, in provincia Helleſponti.
Promiſi, in Caria.
Proponti ſ. Porthmi, in Peloponneſo, ſub metropolita Corinthio.
Proſelenes, in ſecunda Cycladum inſula, exarchatus Aſiæ.
Proſtamenſis, in Piſidia.

*Prusaënsis, sub Olympo, Prusensis, Prusæ, Prusiadis, Prusaënsium, in Bithynia.
Prusensis, juxta Hypium, in eadem Bithynia.
Prusiadis, in provincia Honoriadis.
Prymnesiæ, Prymnesii, Prymnesiensis, in Phrygia Salutari.
Psanis vici, in prima Ægypto.
Psibelorum, corruptè pro ὁ Σιβήλων, in Lycaonia.
Psimorum, in Cappadocia.
Psynchi, in Ægypto.
*Ptolemaidis s. Aconis, in Phœnicia maritima.
Ptolemaidis Hermii, in Thebaide secunda.
Ptolemaidis, in Libya Pentapoli; *ubi habitum concilium* A. C. 411.
Pudentianensis, in Numidia.
Puglorum, in Pamphylia. Vide Phoglensis.
Pupianensis s. Puppianensis, in Africâ proconsulari.
Pupiliensis s. Foropopiliensis (*Forlimpopolo*) in octava Italiæ regione.
Pupitanus s. Puppitanus, in Africa proconsulari.
*Puteolanus (*Puzzuolo*) in Provincia Laboris, in regno Neapol.
Putiensis, in Numidia.
Putiensis, in Byzacena Africæ.
Putiziensis, in Africa.
Puzense concilium Arianorum in Puza Phrygiæ A. C. 368.
Pylarum s. Cœliorum, Κοιλίων, Κύλων, in provincia Europæ Thracia.
Pyrgi s. Pyrgii, in Achaja.

Q.

Quæstorianensis, in Byzacena Africæ.
*Quebeci, in Canada Americæ Septentrionalis.
*ad Quercetum in Franconia Germaniæ. Vide Aichstadiensis.
Ad Quercum, Chalcedonis suburbium Synodus A. C. 403.
Quidiensis Episcopus s. Quisitanus, in Mauritania Cæsariensi.
*Quinqueecclesiensis, in Hungaria (*Eutegiazac*) sub Archiep. Strigoniensi s. Granensi.
Quintilineburgenses Synodi A. C. 1085. 1105. 1121. *in Germania.*
Ad S. Quintinum in Gallia, sub Archiep. Remensi, concilia A. C. 1232. 1235. &c.
Quitensis (*S. Francisci de Quito*) in Peruvia Americæ Meridionali.

Rabbæ

R.

Rabbæ ſ. Petræ, Cyriacopoleos, in provincia Arabia ſ. tertia Palæſtina.
Raceburgenſis, in inferiore Saxonia.
Rachlenus ſ. Rachlenorum, in Phœnicia maritima.
Radasbonenſis, Radesponenſis, in Germania. Vide Ratisponenſis.
Radingenſia ſive Redingenſia concilia A. C. *1206. & 1279 in Anglia.*
*Raguſinus Epiſcopus, Rhegi ſ. Raguſii, in Epiro veteri.
*Raguſanus, Raguſæ, in Dalmatia.
Raphanenſis, Raphaneæ, Raphaneenſis, Raphanæorum, in Syria ſecunda.
Raphiæ, in Palæſtina prima.
*Raphoæ, in Uptonia Hiberniæ.
Rapollanus ſ. Rapollenſis, in Baſilicata, regni Neapol.
Rapotenſis *(Rapoë)* in Hibernia.
Raſchitanus Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Ratiatenſis, de Ratiate, *(de Retz)* in minore Britannia Galliæ.
Ratisponenſis *(Regensburg)* in Germania ad Danubium.
Ratosbidi ſ. Satoſiobii, ſub Metropolita Lariſſeno, in prima Theſſalia.
Ratzeburgenſis, in Saxonia inferiore. Vide Rotheburgenſis.
*Ravellenſis, in principatu citeriore regni Neapol.
*Ravennas, Ravennenſis, Ravennatenſis, *(Ravenne)* in Romandiola.
Rauricorum *(Augſt)* in Helvetia haud procul Baſilea.
*Reatenſis, Reatinus, *(Rieti)* in Umbria Italiæ.
Rebianenſis, in Byzacena Africæ.
Recanatenſis, Recinetenſis, in Marchia Anconitana.
*Redæſti (*Rudiſto*)* in provincia Europæ, exarchatus Thraciæ.
Redingenſia ſ. Radingenſia concilia, in Anglia A. C. *1206. & 1279.*
*Redonenſis, Redonius, (*Rennes*)* in minore Britannia Galliæ, ſub Archiep. Turonenſi.
*Regenſis, Regienſis, Rejenſis, (*Riez*)* in Provinciæ Comitatu in Gallia.
Regeon Apathuntis, in prima Palæſtina.
Regianenſis, in Numidia.
Regiaticinenſis ſ. Ticinenſis, in Ducatu Mediolanenſi.
*Regienſis, Rheginus, Regii Lepidi, *(Regio)* in Ducatu Mutinenſi.
Regienſis *(Riez)* in Gallia. Vide Regenſis.
Regienſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Regli, Caſtri Regii, in Meſopotamia.

*Regi-

*Pangorienſis ſ. Bangorienſis, in Anglia.
Panii ſ. Phanarii, in provincia Europæ Thracia.
Panis ſ. Panopolitanus, in prima Thebaide Ægypti.
Pannoniæ, à Pannoniis, Pannonienſis.
Panormi, in Lycia.
*Panormitanus, (*Palermo*) in Sicilia.
Papertenſis, Paperti, in Armenia.
*Paphenſis, Paphi novæ, in inſula Cypro.
Paphnenſis, in prima Ægypto.
Papiæ, in Africa proconſulari ſ. Carthaginienſi.
*Papienſis ſ. Ticinenſis (*Pavia*) in Ducatu Mediolanenſi.
Pappenſis ſ. Papporum, in riſidia.
Pappianenſis, in provincia Africæ proconſulari.
*S. Papuli fani, in Languedocio ſuperiore Galliæ.
Paræcopoleos, in prima Macedonia.
Parætonienſis, Parætonii, in Libya Marmarica.
Paragvajæ, Aſſumtionis, in America Meridionali.
Paralai, in Lycaonia: idem fortaſſe Parlaënſis riſidiæ, & Pari Lycaoniæ.
Parali ſ. Paralii, in Ægypto ad quartum Nili oſtium.
Parali, in Palæſtina.
Paraſii, in Liguria.
Paraſthabæ (*Peruſtlau*) in Bulgaria.
Parembolanus, Parembolarum, in Palæſtina.
*Parentinus (*Parenzo*) in Iſtria ditionis Venetæ.
Parianes, in ſecunda Ægypto.
*Pari inſulæ in Cycladibus, vide Parinaxiæ.
Pari Lycaoniæ, vide Paralai.
Parienſis, in provincia proconſulari Africæ.
Parii, in provincia Helleſponti.
Parinaxiæ, ſive inſularum Cycladum Pari & Naxi, in Ægeo mari.
*Pariſienſis, Pariſiacus, Pariſiacenſis, in metropoli Galliæ.
Pariſii, in Africa proconſulari.
Parlaënſis, Parlai, in riſidia.
*Parmenſis, in Ducatu Italiæ cognomine.
Parnaſſenus, Parnaſſi ſive à Parnaſſo, ſecundæ Cappadociæ.
à Paro, in riſidia.
Parſacutæ Epiſcopus Synodo Photianæ interfuit.

Parthenienſis, in Mauritania Sitifenſi.
Parthicopoleos, in provincia Illyrica Macedoniæ.
Parzepertenus, in Armenia.
Paſpanenſis, (fortaſſe *Paſſalenſis*, Παστάλων,) in Lycaonia.
Patarenſis, Pataræ, in Lycia.
Patavii, Παταβίου, Ῥηγιοπολίτου, Aſiæ in Bithynia.
*Patavienſis, Bazſoënſis, Paſſavienſis (*Paſſau*) in Germania, ſub Archiep. Saltzburgenſi.
*Patavinus, Patavionenſis, Patavenſis, Paduanus, (*Padua*) in ditione Veneta.
Paterni, in Calabria citeriore Vicariatus Rom. in regno Neapol.
Paterni in Anglia, ſub Archiep. Cantuarienſi.
*Patrarum novarum ſ. Theſſalicarum, in Theſſalia.
Patrenſis, Patracenſis, Patrarum veterum, de Patris, in Achaja.
Pavenſis, fortaſſe pro Papienſi, (*Pavia*) in Ducatu Mediolanenſi.
S. Pauli Epiſcopus interfuit Concilio Romano A. C. 1059.
*Pauli Leonenſis ſani, ſive Leoniæ, in Gallia, ſub Archiep. Turonenſi.
*Pauli Tricaſtinenſis ſani, Tricaſtini, in Gallia Viennenſi.
Pauzerenſis, in Africa.
Pauzulenſis, Pauzuli, in Marchia Anconitana regni Neapol.
Pazeni ſ. Paſeni, in Armenia.
Pazenſe concilium Novatianorum A. C. *375.* ἐν Παζῳ κώμῃ, *in Phrygia.*
Pedachtoënſis ſ. Philactienſis, Epiſcopus Heracleopoleos, in Armenia.
Pederodiadenſis ſ. Pederodianenſis, in Byzacena Africæ.
Pedredanum concilium A. C. *1071. apud Pedredam in Anglia, ſub Archiep. Cantuar.*
Pellenſis, Palteniſſenſis Epiſc. in ſecunda Pamphylia.
Pellenſis ſ. Pellæus, in Palæſtina ſecunda.
Pelopes, in ſecunda Achaja exarchatus Macedoniæ.
Peltenſis ſ. Peltarum, in Phrygia Pacatiana.
Peltineſſenſis, Peltineſi ſ. Penteneſi, in Pamphylia.
Peluſii, in Auguſtamnica Ægypti provincia.
Ad Pennam fidelem concilium A. C. *1302. in Hiſpania, ſub Archiep. Toletano.*
Pennenſis, Pinnenſis, Pinnanatium ſ. Pianenſis & Adrienſis Epiſcopus, in Aprutio regni Neapol.
Penſarienſis ſ. Piſaurenſis (*Peſaro*) in Ducatu Urbinate Italiæ.
Pentacomiæ in prima Arabia, ſub Patriarcha Hieroſol.
Pentaſchænonis, in prima Auguſtamnica Ægypti.

Pente-

Rotceſtriæ ſ. Roffenſis, in Anglia.
Rotheburgenſis ſ. Ratzeburgenſis, in Saxonia inferiore.
*Rotomagenſis (*Rouen*) in Gallia.
*Rubi ſ. Rubeti (*Rauo*) in territorio Barenſi, regni Neapol.
Rubicarienſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Rubilanenſis ſ. Rubilocenſis, in Germania, dioceſis nunc Ratisponenſis.
Rucumenſis, à Racuma ſ. à Rucamma, in Africa Proconſulari.
S. Rufiniæ fani, in patrimonio S. Petri. Vide Portuenſis & Silvæ candidæ.
Rufinianenſis, in Byzacena Africæ provincia.
*Rupellenſis (*la Rochelle*) in Santonica Galliæ provincia.
*Ruremundenſis, in Belgio, ſub Archiep. Mechlinienſi.
Ruſaditanus, Ruſadir, in Mauritania Cæſarienſi.
Ruſellenſis, in Hetruria. Vide Roſellanus.
Rusfenſis, Rufenſis, Ruſpenſis, in Byzacena Africæ.
Rusgonienſis, Ruſconienſis, Rusgunienſis, Ruſtonienſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Ruſiccadienſis, à Ruſiccade, Ruſiccadenſis, in Numidia.
Ruſii ſ. Rhodii, Topiritanus, in exarchatu Thraciæ; corrupte Piri vel
Ruſpenſis ſ. Ruſpitenſis, in Byzacena Africæ.
*Ruſſanenſis ſ. Roſcianenſis, vide Roſſanenſia in regno Neapol.
Ruſſiæ, in ditione Imperatoris Moſcorum.
Ruſſii, Ῥωσίου, Rhuſii, (*antea* Θρᾴκης) in provincia Rhodopes, Thraciæ. Vide Ruſii.
Ruſticianenſis, in Numidia.
Ruſubiccarenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Ruſubiritanus, in provincia Aſiæ Proconſulari.
Ruſuccurrenſis ſ. Ruſucurritanus, in Mauritania Cæſarienſi.
*Rutenenſis, Ruthenenſis, (*Rodez*) in Aquitania Galliæ Orientali, ſub Archiep. Albienſi.
*Rutellenſis, in Hetruria, ſub Archiep. Senenſi. Vide Roſſeti.

S.

Μασβάτων, Σασβάτων, in Lycaonia.
Sabinas, Sabinenſis, in Campaniæ Romanæ confinio.
ad Sabionarias conventus A. C. *862. in Gallia.*
Sabratenſis, Epiſcopus in Tripolitana Africæ provincia.
Saëos, Saënſis, Saites, in provincia Ægypti primæ. (Σαΐτης.)

Sab-

Sabadiæ in provincia Europæ, exarchatus Thraciæ.
Sabathiæ ſ. Sinathræ, in Lycaonia.
*Sabinenſis, Sabinorum, in Umbria Italiæ.
Sabionenſis, (*Siben*) in regione Tyrolis Germaniæ.
Sacabenſis, in Lazico Ponti.
Sætabitanus ſ. Setabitanus, (*Sativa*) in Valentino regno Hiſpaniæ.
Sagalaſſenſis, Sagalaſſi, in Piſidia.
*Sagienſis, Sagenſis, Sajenſis, (*Seez*) in Normannia Galliæ, ſub Archiep. Rotomagenſi.
*Sagonenſis, in inſula Corſica.
Saguntinus, Seguntinus, Segontienſis, Segontienſis, Segontinenſis, (*Sigvenza*) in Caſtella nova Hiſpan.
Sahragtenſis, Epiſcopus Coptus, in Ægypto.
Saidis, in prima Ægypto.
Sajenſis, in Normannia. Vide Sagienſis.
Sajenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Saienſis Epiſcopus Coptus in Nubia.
Salæ, in Lydia.
Salachitanus Epiſcopus Jacobita in Syria, vide Seleuciæ.
Salamiadis (*Selmie*) in Phœnicia ad Libanum.
Salaminenſis, Salaminis ſ. Conſtantiæ, in inſula Cypro.
Salapienſis, Salapiæ, (*Salpi*) in Apulia regni Neapol.
de Salaria, in Bætica Hiſpaniæ.
Salditanus, in Mauritania Sitifenſi.
Salegunſtadienſe (Salingſtet *ſ.* Oſterwyk) *concilium* A. C. *1021. in inferiore Saxonia, ſub Aribiſp. Moguntino.*
*Salernitanus Epiſcopus, in Principatu citeriore regni Neapol.
Salicinæ, in Mauritania Cæſarienſi.
*Salisburgenſis, vide Saltzburgenſis.
*Salisburienſis, in Anglia. Vide Sarisburienſis.
*Salmanticenſis, (*Salamanca*) in regno Legionis Hiſpan.
Salmaſitanus, in Armenia.
*Salmaſavanch, in Armenia.
Salmurienſia concilia A. C. *1253. 1276. 1294. 1315. Salmurii in Gallia.*
*Salonenſis Epiſcopus, in prima Achaja, exarchatus Macedoniæ. Vide Amphilenſis & Adonis.
Salonitanus Epiſcopus, in Dalmatia.

Salpenſis ſ. Salpinas, Salpitanus, (*Salpi*) in confinio Capitanatæ & terræ Barenſis in regno Neapol.
Saltus Batanis, in Arabia ſecunda.
Saltus Conſtantianices, in prima Palæſtina.
Saltus Geraitici, in prima Palæſtina.
Saltus Gonaitici, in Phœnicia ad Libanum.
Saltus Hieratici, in provincia Arabia ſ. tertia Palæſtina.
Saltuum Theſſaliæ.
Saluntianenſis, fortaſſe à Salentinis Italiæ.
* Salutiarum (*Saluzzo*) in Pedemontio.
* Salzburgenſis in Bavaria, Germaniæ regione. Vide Juvavenſis.
Sambienſis (*Szamland*) in Pruſſia.
* Sami, in provincia inſularum Cycladum, ſub metropoli Rhodio.
Samninus, in Samnitibus Italiæ.
* Samogitienſis, in Septentrionali Polonia.
Samoſatenus, Samoſatæ, in Euphrateſia Syriæ.
San ſ. Sciani, Epiſcopus Coptus in Ægypto.
* Sanachimitanus, in Armenia.
de Sanafer, in Sardinia.
Sanai, corruptè pro Synnai, in Phrygia Pacatiana.
Sandefanenſis, Coptus Epiſcopus in Ægypto.
Sandidenſis, in ſecunda Pamphylia.
* Sanicenſis, Seneçenſis, Senacienſis, à Senecio, de Sanetio ſ. Saneſio, Sanitii (*Senez*) in Delphinatu Galliæ.
Sanitenſis, Sanidis, in Phrygia Pacatiana.
* Santonenſis, Sanctonicenſis, Xantonenſis, Santonine, (*Saintes*) in Aquitania Galliæ.
Santonis, in Euphrateſia Syriæ.
Saonenſis ſ. Savonenſis, in ditione Genuenſi.
ad Saponarias in ſuburbano Tullenſi celebratum concilium A. C. *859. in Gallia Belgica.*
Saracenorum Epiſcopus, in Arabia ſecunda.
Saracenorum fœderatorum, in Phœnicia ad Libanum.
Sarcaniæ ſ. Sardaniæ, in Dalmatia.
Sareares ſ. Seariæ, in Mœſia ſecunda; corruptè pro Apiariæ.
* Sardicenſis, Sardicæ, Τῆς Σαρδικῆς, in Dacia mediterranea; *ubi etiam concilium* A. C. *347. habitum.*

Sardiniæ

Sardiniæ insulæ.
Sardium in Lydia, Sardensis, Sardiensis, Sardanæ civitatis, Sardianus.
Sareanensis f. Scardonensis, (*Scardona*) in Dalmatia.
Sareptanus, in Phœnicia maritima.
Sariphæus, in Palæstina.
* Sarisburiensis, Sarisbirienſis, Sarisberiensis, (*Sarum*) in Anglia.
* Sarlatensis, in Aquitania Galliæ. (*Salae.*)
* Sarnensis, in principaru citeriore regni Neapol.
* Sarsinas, Sassinas, Saxenatensis, Sarsinatensis, in Romandiola.
* Sarskiensis, in Moscovia f. Russia.
Sarumensis, in Anglia. Vide Sarisburiensis.
Sarzanensis, in Hetruria.
Safanensis, in Armenia.
Safimorum, Safimæ, in Cappadocia secunda.
* Sassaritanus, Turris Lebissonis, in Sardinia.
Saffinas, in Romandiola. Vide Sarsinas.
Satafensis, in Mauritania Cæsarienſi.
Satafensis, in Mauritania Sitifensi.
Satalensis, Satalæ, Satalenus, Satalorum, in Armenia prima; corruptè Salenus, & alibi Jutaleorum.
Satalensis, in Lydia.
* Satofiobidos, in prima Thessalia. Vide Ratosbidi.
Satrianensis, in principatu citeriore regni Neapol.
Saturnicæ, in Africa Occidentali.
* Savonensis f. Saonensis, in ditione Genuensi.
Sauriacense concilium A. C. 589. apud Sauriacum villam, in Anglia.
Saxenatensis Episcopus, in Romandiola. Vide Sarsinas.
Saxonum Orientalium, Saxonum Occidentalium, Saxonum Australium } in Anglia.
Sazimensis, Sazimæ, in prima Cappadocia.
Sbidæ f. Zudæ, in Isauria.
Scalensis, in principatu citeriore regni Neapol.
* Scalholtanus, in parte Meridionali Islandiæ.
Scalingicasitanus, in Mingrelia Asiæ.
* Scalvachuvanch, in Armenia. Vide Schalvachuvanch.

Scamachiæ, in Perſia ſ. Armenia potius, ad mare Caſpium.
Scampęnus, in Epiro nova.
Scandidi, in Migrelia Aſiæ.
* Scardonenſis, in Dalmatia; corruptè Sareanenſis.
* Scarenſis, Scaræ, in Svecia, Gothia Occidentali.
Scariæ, in Mœſia ſecunda; corruptè pro Apiariæ.
Scarphienſis, in provincia Peloponneſi; corruptè Carphienſis.
Scebatianenſis, in Byzacena Africæ; corruptè Serbatianenſis.
Scenæ Mandrorum, in ſecunda Auguſtamnica Ægypti.
Scenarchiæ, in Euphrateſia Syriæ.
Scepſeos, in Helleſponto.
* Schalvachuvanch, in Armenia.
Schedienſis, Schediæ, in prima Ægypto.
Schenigenſe concilium A. C. 1248. *in Schenigia Oſtrogothorum, in Svecia ſpido.*
* Sciathi, Epiſcopus in Theſſalia.
Sciebatenſis, Epiſc. Coptus in Ægypto.
Sciencurenſis, itidem Coptus.
Scilitanus, in Africa Proconſulari.
Sciothenſis Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Schireburnenſis Epiſcopus, Siraburnenſis, Sciraburnenſis, Shirebornenſis, in Saxonum Orientalium Angliæ regione.
Sciathenſis, Sciathi, in Cycladibus inſulis.
Scilitanus, in provincia Africæ Proconſulari.
Scinorum Mandrorum, in Ægypto. Vide Cynopolites.
Scinchavanenſe concilium in Armenia A. C. 863.
Sciſcienſis, Sciſcianenſis ſ. Siſcienſis Epiſcopus, (*Siſſek*) in Pannonia.
Scodrinæ civitatis, corruptè Codrihæ, vel Scuarienſis pro Scutrenſi, (*Scutari*) in Albania, olim in Dalmatia.
Scoleſegienſis, in Anglia.
Sconiginenſis, in Anglia.
Scopelorum, Scopeli inſulæ, in provincia Theſſaliæ.
Scopeli, in Æmimonto.
Σκοπιᾶς, Scupenſis Epiſcopus, metropoleos Bulgariæ.
Scordapiæ ſ. Scirdapiæ, in Phrygia Salutari.
Scotica concilia, incerta in Scotia loco habita, A. C. 1177. 1201. 1249.
Scuarienſis, Scutarienſis Epiſcopus, vide Scodrinæ.

Scuporum

Scuporum, *(Uſcup)* in Dardania, Daciæ exarchatu.
Scutarii, in Thracia.
* Scyllacii, Scyllacenus, Scylletienſis, Squilacenus, Squillacinus, *(Squillaci)* in Calabria ulteriore regni Neapol.
* Scyri, in inſula primæ Achajæ.
Scythiæ metropolitanus, vide Tomitanus.
Scythopolitanus, in Palæſtina ſecunda.
Sebargenſis, in Africa Proconſulari.
* Sebaſtenus, Sebaſtiæ, in Armenia prima.
Sebaſtenus, Sebaſtenſis, Sebaſtæ, in Palæſtina prima.
Sebaſtenus, Sebaſtienſis, Sebaſtæ ſ. Sebaſteæ, in Phrygia Capatiana.
Sebaſtæ ſ. Sebaſtiæ, Helioſebaſtæ, in Iſauria.
Sebaſtienſis, Sebaſtæ, in Cilicia prima.
* Sebaſtiani fani, in Braſilia Americæ Septentrional.
Sebaſtopoleos, in Armenia prima.
Sebaſtopoleos, in provincia Ponti Polemoniaci.
Sebaſtopoleos, in Thraciæ.
Sebenici, in ora Dalmatiæ.
Sebennyti, in provincia Ægypti ſecundæ.
Seberianenſis, in Byzacena Africæ.
Sebiadi, in Phrygia Salutari.
Sebonis, in Libya Tripolitana.
Sebonenſis ſ. Sæbonenſis, ſub Archiep. Saltzburgenſi in Germania.
Seccenſis pro Setienſi, *(Sezze)* in Latio.
Secorenſis, in prima Achaja.
* Secorenſis, Secowenſis ſ. Secovienſis, *(Stekau)* in Stiria ſuperiore Germaniæ.
Sectoriorum ſ. Stectoriorum, in Phrygia Salutari.
Sedelenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Sedenenſe concilium A. C. *1267. in provincia Galliæ Arelatenſi.*
Sedraci ſ. Deiparæ, in quarta Armenia.
* Sedunenſis, à Sedunis Epiſcopus, in urbe Valleſiæ primaria. *(Sion en Vallais.*
Segermitanus, à Segermis, in Byzacena Africæ.
* Segeſtericus, Seguſtericus ſ. Siſtaricenſis, *(Siſteron)* in Provinciæ Gallicæ Comitatu.
* Segobienſis, in Caſtella vetere Hiſpan. ſub Archiep. Toletano.

* Segobiæ

* Segobiæ novæ, in insula Philippinarum Luzonensi.
* Segobriensis sive Segobricensis, *(Segorve, Segoræ)* in regno Valentino Hispan.
Segorensis s. Zoarensis, in tertia Palæstina s. prima Arabia.
Seguntinus s. Saguntinus, in Castella nova Hispan.
Seigeræ s. Seir Keran, in Lagenia Hiberniæ.
Selæ s. Selenuntis, in Isauria.
Selæ, in prima Augustamnica Ægypti.
Selemselitanus s. Senemselitanus, in provincia Africæ Proconsularis.
Selendetensis, in Africa.
Selenuntis, Selæ, in Isauria.
Seleseæ, in Anglia.
Seleucianensis, Seleucianæ s. Solentiæ, in Numidia.
Seleuciæ, Babyloniæ s. Mesopotamiæ Catholicus.
Seleuciensis, Seleuciæ Asperæ, in Isauria; *ubi habitum conciliabulum Semi-Arianorum* A. C. 359.
Seleuciensis, in Pamphylia.
Seleuciensis, Seleuciæ Ferreæ, in Pisidia.
Seleuciæ Pieriæ, in Syria prima.
Seleucobelitanus, Seleucobeli, Seleuciæ ad Belum, in Syria secunda.
Selgensis, Selgæ, in Pamphylia.
* Selymbrinus, Selymbriæ, in provincia Europæ Thraciæ.
Semenuthensis s. Sebennythi, in secunda Ægypto.
Seminensis, in Africa Carthaginiensi s. proconsulari.
Semitensis, in Africa proconsulari.
Semneon, Semnorum, in Pamphylia.
Seneæ, in Pamphylia.
Senemsalensis, in Africa proconsulari.
* Senensis, (*Siena*) in Hetruria.
Duarum Senepsalitanarum, in Africa proconsulari.
Sengiarensis Episcopus Coptus in Ægypto.
Senhuritanus, in Ægypto media Episcopus Coptus.
* Seniæ sive Siniæ, *(Segni)* in Croatia.
* Senogallensis, Senegallensis, Senogalliæ, *(Senigaglia)* in Ducatu Urbinate Italiæ.
* Senonensis, (*Sens*) in Gallia.
Senticensis s. Zamoritanus, in regno Legionis Hispaniæ.

Seolsiæ,

Seolſiæ, in Suſſexia Angliæ.
Sepiæ, corruptè pro Apiæ, in Phrygia Capatiana.
Sepinas, Sæpinas, (*Supino*) in Samnio, hodie in regno Neapol.
*Septanus, (*Ceuta*) in ora Africæ, ſub ditione Regis Hiſpan.
*Septempedanus ſ. Severini Fani, in Marchia Anconitana.
Septiminicenſis, Septiminiciæ, in Byzacena Africæ.
Serbatianenſis ſ. Scebatianenſis, in Byzacena Africæ.
Serberianus Conventus A. C. 1116. apud Serberiam in Anglia.
*Serbiæ ſ. Serbitiæ Epiſcopus, in prima Macedonia.
Sercinæ, in Armenia tertia.
Sereddelitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Sergentzii, in Thraciæ exarchatu, provincia Europæ.
*S. Sergii Monaſterium, in Monte Libano, ſedes Archiep. Maronitarum.
Sergiopoleos ſ. Barſalii, in Euphrateſia Syriæ.
Seriadis, in prima Cappadocia.
Seriphi, in prima Achaja.
*Serizanæ (*Serzana*) in ora Liguriæ Genuenſi.
Sernenſis ſ. Sarnenſis, in principatu citeriore regni Neapol.
Serrenſis, Serrarum, in Africa.
*Serroæ, in Macedonia ſecunda.
Serſennenſis ſ. Cleopatridis, Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Serteitanus, Sertæ ſ. Serræ, in Mauritania Sitifenſi.
Sertenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Sertzitanus, in Mauritania Sitifenſi.
*Seſſiæ ſ. Sueſſæ, in Terra Laboris, in regno Neapolitano.
Seſtenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Setabitanus (*Xativa* hodie) in regno Valentino Hiſpaniæ.
Setenſis, Settarum, Σεθῶν, Σεττῶν, Settenorum, in Lydia.
Sethroiti ſ. Sethrgites, in Auguſtamnica prima Ægypti.
Setnes κώμης, in Arabia ſecunda, ſub Patriarcha Hieroſol.
Sevanenſis, in Armenia.
*S. Severinæ, in Calabria ulteriore regni Neapol.
*S. Severini Fani, in Marchia Anconitana.
*S. Severi Fani, in Capitanata regni Neapol.
Sfasferienſis ſ. Sfaſterienſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Sibicti ſ. Sibici, in Theſſalia ſecunda.
Sibidæ, in Africa Occidentali.

Sibilenſium, in Lycaonia; corruptè ὁ Ψηβήλων.
Sibinicenſis (*Sebenico*) in Dalmatia ditionis Venetæ.
Siblii, in Phrygia Pacatiana.
à Siccenni, in provincia Africæ Proconſulari.
Siccenſis, Zigæ ſeu Siccæ Coloniæ, in Africa Proconſulari.
Sicceſitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Sicenſis, in Africa Proconſulari.
Sicilibbenſis, à Sicilippa & à Sicilia, Sicilibra, in Africa Proconſulari.
Siculenſis, Siculus, ex inſula Sicilia.
Siddenſis ſ. Syddenſis, in Anglia.
Sidenſis, Sidæ, in Pamphylia.
* Sidonis, Sidonius, Sidonienſis, in Phœnicia maritima.
Sidymenſis, Sidymorum, in Lycia.
Sigææ, in ſecunda Cilicia.
Sigeſtaricus ſ. Siſtaricenſis (*Siſteron*) in Provincia, Comitatu Galliæ.
* Signenſis ſ. Signinus (*Segni*) in Campania Romana.
Signienſis (*Zegna*) in Croatia.
Sigvitenſis, in Numidia.
Sijuthinus Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Silandi (corruptè *Silandri*) in Lydia.
Silbii, in prima Pamphylia.
Silbienſis, Silii, (fortaſſe pro *Siblii*) Siblienſis, in Phrygia Pacatiana.
Silemſilenſis, in Africa Proconſulari.
Silenſis, Siles, in Numidia.
Sillitanus ſ. Sillilitanus, in Numidia.
Silvæ ſ. Silvarum, in Algarbia Luſitaniæ.
Silvæ candidæ, S. Ruffinæ, in patrimonio Petri.
Silvæ Ducis (*Hertzogenbuſch*) in Brabantia.
* Silvanectenſis (*Senlis*) in inſula Galliæ, ſub Archiep. Remenſi.
Silvani ſ. Sulianæ, in Byzacena Africæ.
Silvanorum Iſaurorum, in Iſauria.
Silvienſis, fortaſſe pro Siblienſis, in Pamphylia.
Simidicenſis, in Africa Proconſulari.
Siminenſis ſ. Simminenſis, in Africa Proconſulari.
Simingitanus ſ. Simihinanus, in Africa Proconſulari.
Simittenſis, Simithuenſis, in Africa Proconſulari.
Sinatheræ, in Lycaonia.

Sinfo-

Sinforienſis ſ. Foroſempronienſis *(Foſſombrone)* in Ducatu Italiæ Urbinate.
Singidunenſis, in Pannonia ſ. Illyrico Occidentali.
Singudini, in Mœſia ſuperiore, exarchatus Daciæ; *ubi Conciliabulum Arianorum* A. C. *366.*
Siniandi, corrupte Συνθάνδων, in Piſidia.
Sinitenſis Caſtelli, in Numidia.
Sinnæ municipii, in Africa.
Sinnipſenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Sinopenſis, Sinopes, à Sinopa, in Helenoponto.
Sinuarenſis, Sinnuaritenſis, in Africa Proconſulari.
Sinueſſanum concilium, in Sinueſſana civitate Italiæ, A. C. *303. in crypta Cleopatrenſi.*
Sionenſis, ὁ Σιὼν Epiſcopus, in Aſia Proconſulari.
*Siphani, in prima Cycladum Inſula, exarchatus Aſiæ.
Siphienſis, Caſtri Siphios, in Meſopotamia.
* Sipontinus, Sipontinenſis, Manfredoniæ, in Capatinata regni Neapol.
Sipuriadis, in Mingrelia Aſiæ.
* Sirenſis, Siræ, in prima Achaja, in inſula Archipelagi.
* Sirmienſis *(Szerem)* in Hungaria inferiore.
* Sis, ſedes Patriarchæ Armenii.
Siſciæ, (*Siſſeg*) in Pannonia ſive Illyrico Occidentali.
Siſtaricenſis, Seſterenſis, Segeſtericus, Sigeſtaricus, Ciſtaricenſis, *(Siſteron en Provence)* in Provincia, Galliæ Comitatu.
Siſtronianenſis, in Numidia.
Sitami, in regno Neapol. in Provincia Siberina ſ. Sanſeverinæ.
Sitenſis, Sitarum, in Mauritania Cæſarienſi.
Sitifenſis, in Mauritania Africæ Sitifenſi.
Caſtri Siteon Schifas, in Meſopotamia.
Sithryandi ſ. Siniandi, in Piſidia.
Sitorum, in Lycia.
Sizonitanus, in Caria.
Slaniæ, in Hibernia.
Slebi, in Lagenia Hiberniæ.
Slesvicenſis, Sleswigenſis, in Ducatu inferioris Saxoniæ cognomine.
Smogrenſis, in Sileſia.
Smolenæ, in ſecunda Macedonia.
* Smolenſci, in Lithuania.

* Smyrnenſis, Smyrnæ, in Aſia Proconſulari.
Soacinenſis, in Dalmatia.
Soanæ ſ. Suanæ, in Tuſcia, ſub Archiepiſcopo Senenſi.
Sobarenſis, in Lycaonia.
Socienſis, in Mauritania Sitifenſi.
Sodomorum, in Arabia ſ. prima Palæſtina.
* Sodorenſis, inſularum Columbani cellæ, *(Colm Kill & Iles)* in Scotia.
Sogdææ ſ. Sugdanenſis, Sugdææ, in Mœſia.
Solenſis, Soliæ, in inſula Cypro.
Solonis, (fortaſſe *Oleni*, ut ſuſpicatur Harduin.) in Achaja.
* Solſonæ ſ. Celſonæ, in Catalaunia Hiſpaniæ.
Soltaniæ, in Perſia; ubi ſedes fuit Epiſcopi Armeniorum, Romanæ Eccleſiæ obſequentium.
Sombi, Σύμβυ, an Συνάυ, in Phrygia Pacatiana, vel Κόμβης, in Lycia.
Caſtri Somochartorum, in Meſopotamia.
Sondrenſis, in prima Ægypto.
Soperitanus Epiſcopus Coptus, in Nubia.
Sophenenſis, Sophenæ, in tertia Armenia.
Sopenes, Caſtri Sophenes, in Armenia magna.
Sophianum concilium circa A. C. *1450. in templo S. Sophiæ, CPoli.*
* Soranus Epiſcopus, in provincia Terræ Laboris, in regno Neapol.
Soræ, Sororum, Sorenſis, in Paphlagonia.
Sorbii ſ. Arbæ, in Illyrico Occidentali, ſub Archiep. Antibarii.
Sorræ, in Sardinia.
Soſianæ, in Byzacena Africæ.
Soſſubenſis, in Hiſpania Tarraconenſi.
* Soteropoleos ſ. Congi, in ora Africæ Occidentali, ditionis Luſitanicæ.
* Soteropoleos *(S. Salvador)* in Braſilia Luſitanica Americæ Meridionalis.
* Sotzaviæ, in Moldavia.
Sozandriæ, in Aſia ſecunda.
Sozopolitanus, Sozopoleos, in Piſidia.
Sozopoleos, in provincia Æmimonti Thraciæ.
Sozuſæ ſ. Soſuſæ, in prima Palæſtina.
Sozuſa, in Libyæ Pentapoli.
Sozuſenus, Sozuſæ, in Palæſtina.
* Spalatenſis, Spalatrenſis, in Dalmatia.
Spaleæ ſ. Juſtinianopoleos, in Galatia ſecunda.

Spalenſis ſ. Hiſpalenſis, (*Seville*) in Andaluſia Hiſpan.
Sparenſis, Sparæ, in Phrygia Salutari.
Sparnacenſe concilium A. C. *847. in Sparnaco villa Remenſis Eccleſiæ in Gallia.*
Speculojulii, Epiſcopus in Moravia.
Caſtri Spelon, in Meſopotamia.
Spigacenſis Epiſcopus, è ſuffraganeis Patriarchæ CPol.
*Spirenſis, Spiræ Nemetum, Nemetenſis, in Germania, ſub Archiep. Mogunt.
*Spoletanus ſ. Spoletinus, in Umbria Italiæ.
Sporæ, in Phrygia.
Squillacinus ſ. Scyllacii, in Calabria ulteriore regni Neapol.
Sresburienſis ſ. Schurburniæ, in Weſtſexia Angliæ.
Stabaroti Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Stabienſis, Stabianus, Stabiarum (*Caſtel a mare*) in provincia Terræ Laboris, in regno Neapol.
Stadiæ, Stadiorum, Cnidi, in Caria.
*Stafangriæ ſ. Strafangriæ, in Norwegia. Vide Stavangrenſis.
Stagienſis, in prima Theſſalia, exarchatus Macedoniæ.
*Stagnienſis, in ora Dalmatiæ, ditionis Raguſinæ.
Stallæ, in Lydia.
Stampenſia concilia & conventus ad Stampas in Gallia diœceſi Carnotenſi.
Stauditanus Epiſcopus in Lydia.
*Stavangrenſis (*Stafanger*) in Norwegia.
Stavropolitanus, Stavropoleos, Aphrodiſiadis, in Caria.
Stectorienſis, Stectoriorum, Stectorii, in Phrygia Salutari.
S. Stephani ſ. Surbnarcaveæ, in Armenia.
Stephaniaci, Stephaniæ, Stephanorum, Στεφανάκων, (hodie *Narenta*) in Dalmatia.
Stoborum, Στόβων, Stobenſium, in Macedonia ſecunda.
Conventus Strumiacenſis, apud Strumiacum in pago Galliæ Lugdunenſi A. C. *836.*
Stranenſis, Stregneſienſis, in Sudermania Sveciæ.
*Strasburgenſis, in Alſatia Germaniæ. Vide Argentoratenſis.
Strategidis, in prima Achaja.
Stratonices, in Caria.
Stratoniciæ ſ. Calami, in Lydia.
*Strengenenſis, Stregneſiæ, in Sudermania Sveciæ. Vide Stranenſis.
Stridonenſis, in Pannonia ſ. Dalmatia, Illyrico Occidentali.
*Strigonienſis (*Gran*) in Hungaria inferiore.

Strombinus ſ. Stroagylenſis, (*Strombeli*) in inſula Æolia Tyrrheni maris.
Strongylæ, in ſecunda Cycladum inſula, exarchatus Aſiæ.
* Strongyli (*Strongoli*) in Calabria citeriore regni Neapol.
Strumnitzæ, in Macedonia.
Strymonis Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Svabenſis ſ. Svavenſis, in Numidia.
Svanenſis (*Siena*) in Hetruria.
Svavenſis ſ. Svabenſis, in Numidia.
Subauguſtanus, Auguſtæ Helenæ, in Campania Romana.
Subbaritanus ſ. Subarritanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Sublectinus, Sullitenus, Sullalitenus, in Byzacena Africæ.
Sublii, Sublæi, (fortaſſe pro *Siblii*) in Phrygia Pacatiana.
Suboabburitenſis ſ. Zugubbaritanus, in Africa.
Subratanus, Subratæ, in Libya Tripolitana.
Subritenſis, Subriti, in inſula Creta.
Sucardenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Succubenſis ſ. Sicilibrenſis, in Africa Proconſulari.
Sudenſis, in inſula Creta.
Suellenſis, Suelli, in Sardinia.
Suenſis, in Africa Proconſulari.
Sverinenſis, in Ducatu Megapolitano inferioris Saxoniæ.
Sueſſanus, in provincia Terræ Laboris in regno Neapol.
* Sveſſionenſis, Sveſſionum, Sveſſionicus, Sveſſorum, (*Soiſſons*) in Gallia, ſub Archiep. Remenſi.
Svewicenſis, in Svewia Germaniæ.
Sufaritanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Sufaſaritanus, in Africa.
Suferitanus, in Byzacena Africæ provincia.
Sufetanus ſ. Suffetanus, in provincia Africæ Proconſulari.
Sufetulenſis, Suffetulanus, in Byzacena Africæ.
à Sufibus, in Byzacena Africæ.
à Suficula, in eadem Byzacena.
Sugdaënſis, Sogdææ, Sugdææ, in Mœſia vel Bulgaria.
Suggitanus, in Numidia.
Sulcitanus, (*Villa d' Igleſias*) in inſula Sardinia.
Sulianenſis, in Byzacena Africæ.
Sullitanus, in Africa.

* Sulmonenſis, Sulmontinus, in Aprutio citeriore regni Neapol.
Sululitanus ſ. Sublectinus, in Mauritania Cæſarienſi.
Summenſis ſ. Zummenſis, in Numidia.
Summulenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Suranenſis, an idem cum Suranenſi ſ. Sorano in provincia Terræ Laboris, in regno Neapolitano.
Surbaſtuaſazin (*S. Matris Dei*) in Armenia.
Surbcarapet (*S. Joannis*) in Armenia.
Surbgrigor (*S. Gregorii*) in eadem Armenia.
Surbnarcavea (*S. Stephani*) in Armenia.
Surbresetacapet (*S. Archangeli*) in Armenia.
Surbuſcam (*S. Crucis*) in Armenia.
Surenſis, Suræ, in Euphrateſia Syriæ.
Surenſis, Σόρων vel Σώρων, in Paphlagonia.
Surhamenſis, Surhami, in Georgia Aſiæ.
Suricanus, in regno Neapolitano.
Suricaſiæ, in Numidia.
Suriſtenſis, Suritanus, in Mauritania Sitifenſi.
* Surrentinus (*Surrento*) in terra Laboris, regni Neapol.
Surritanus, in Creta inſula.
* Susdalenſis, in Moſcovia.
Suſicazienſis, in Numidia.
Sutanus Epiſcopus interfuit Concilio Lateranenſi A. C. 1515.
* Sutrienſis, Sutrinenſis, Sutrinus & Nepeſinus, in Patrimonio S. Petri.
Syblææ Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ; fortaſſe idem Siblii, in Phrygia Pacatiana.
Sycamazontis ſ. Evcomazontis, in prima Palæſtina.
Sycaminenus ſ. Sycamazontis, in Phœnice maritima.
Sycorum Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Sydorum, interfuit A. C. 431. Synodo Epheſinæ; fortaſſe pro Iſindorum, in Pamphylia ſecunda.
Sydreorum, Syedrorum, Syedrenſis, in Pamphylia.
Sylæi, Sylleenſis, Pergæ, in Pamphylia ſecunda.
Sylvæ, vide Silvæ.
Symeonii Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Synedræ, in prima Pamphylia.
Synnadenſis, Synnadorum, in Phrygia Salutari.
Synnai, Synai, corruptè Sanai, in Phrygia Pacatiana.

Synodiæ,

Synodiæ, in Galatia prima.
Syracuſius, Syracuſanus, in Sicilia.
Syrorum Patriarcha, Antiochiæ.

T.

Tabadcarenſis ſ. Tababcarenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Tabaicarienſis, in Africa.
Tabalenſis Epiſcopus ſeptimæ Synodo interfuit A. C. 787.
Tabaltanenſis, in Africa.
Tabanorum ſ. Gabenus, in Palæſtina.
Tabatcaritanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Tabaragenſis, in Africa Occidentali.
Tabazagenſis, in Africa.
Tabenſis ſ. Tavenſis, Taborum, in Caria.
Tabernarum, Trium Tabernarum, in Calabria ulteriore regni Neap.
Tabienſis ſ. Tavienſis, Tabiæ, in Galatia.
Tablenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Taborenſis, in provincia Africæ proconſulari.
Taborentenſis ſ. Tabarentinus, in Mauritania Cæſarienſi.
Tabracenſis, à Tabraca, in Mauritania Cæſarienſi.
Tabradenſis, in Phœnicia ad Libanum.
Tabucenſis, in Africa proconſulari.
Tabudenſis, in Numidia.
Tabunienſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Tacanenſis ſ. Taccanenſis, Canonenſis, in Africa proconſulari.
Tacapitanus, in Tripolitana Africæ provincia.
Tacaratenſis, in Numidia.
Taciæ Montanenſis, in Africa Proconſulari.
Tackhi Epiſcopus Coptus, in Nubia.
Tadamatenſis ſ. Tadamenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Tadduenſis, in Africa Proconſulari.
Tadinenſis, in Umbria Italiæ.
Taduenſis, in Africa Carthaginienſi ſ. Proconſulari.
Tagamutenſis ſ. Thagamutenſis, in Byzacena Africæ.
Tagarajenſis, in Africa.
Tagaratenſis ſ. Tagarenſis, in Provincia Africæ Proconſulari.
Tagarbalenſis ſ. Targabolenſis, in Byzacena Africæ.

Tagaſenſis,

Tagaſenſis, in Byzacena Africæ.
Tagaſtenſis, in Numidia.
Tagorenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Tagurenſis, in Numidia.
Taha-il-Amudein ſ. Theodoſiæ, Epiſcopus Coptus in media Ægypto.
Tai, ὁ ἁγ Ταΐου, in Bithynia.
Talaptenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Talaptulenſis, in Byzacena Africæ.
Talbondenſis, in ſecunda Pamphylia.
Talborenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Talenſis, in Africa.
Tamadenſis ſ. Tamadempſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Tamagaſienſis ſ. Tamagadenſis, in Numidia.
Tamagriſtenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Tamallenſis ſ. Tumamallenſis, in Africa.
Tamallumenſis ſ. Turris Tumallamenſis, in Byzacena Africæ.
Tamallumenſis ſ. Tamamallenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Tamamallenſis, in Africa. Vide Tamallenſis.
Tamaſcanienſis, in Mauritania Sitifenſi.
Tamaſenus, in Byzacena Africæ.
Tamaſenus, Tamaſi, Tamaſſenſis, in inſula Cypro, corruptè Acamaſenus.
Tamateni ſ. Tamazeni, in Byzacena Africæ provincia.
Tamazucenſis ſ. Tamazenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Tambajenſis, Tambulenſis, Tumbarenſis, in Byzacena Africæ.
Tambcitanus, à Tambcis, in Byzacena Africæ.
Tamiathæ, Tamiatheos, Thamiatidis, Thamiates, Thamiatenſis, in Ægypto.
Tamicenſis, in Africa.
Tamogadenſis, à Thamugade, Tamugadenſis, Tamogaſienſis, Tamogazienſis, in Numidia.
Tampſaci ſ. Europi, in Euphrateſia Syriæ.
Tampſi, Θαμψιπόλεως, in Phrygia Pacatiana.
Tamudenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Tanagrenſis, in Bœotia.
Tanagrienſis, in prima Achaja, exarchatus Macedoniæ.
Tanaramuſanus ſ. Ternamuſanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Tanes κώμης, in ſecunda Arabia, ſub Patriarcha Hieroſol.
Tanites, Taneæ, Taneos, in Auguſtamnica priore Ægypti.
Tanudajenſis, in Mauritania Cæſarienſi.

Tapaſſenſis, in Caria.
Taprurenſis ſ. Taphrurenſis, in Byzacena Africæ.
Tapſitanus, in Byzacena Africæ.
Taracitanus ſ. Tharacitanus, in eadem Byzacena.
Taranenſis Epiſcopus Coptus, in Ægypto.
Tarantaſienſis, Tarentaſiæ, Darandaſienſis, in Sabaudia.
Taraquenſis, in Byzacena Africæ.
Taraſenſis ſ. Tharaſſenſis, à Taraſſa, in Numidia.
Taravanenſis, in Flandria. Vide Taruanenſis.
Tarazenſis, in Byzacena Africæ provincia.
*Tarbenſis, in Novempopulania Vaſconiæ. Vide Bigerricus.
Tardanenſe concilium A. C. *972. ad montem S. Mariæ in pago Tardanenſi in Gallia, ſub Archiep. Remenſi.*
*Tarentaſienſis, in montibus Apenninis.
*Tarentinus Epiſcopus, in provincia Hydruntina regni Neapol.
Tarquinienſis, in patrimonio S. Petri, hodie Cornuetenſis. (*Corneto.*)
Tarracinenſis ſ. Terracinenſis, in Campania Romana.
Tarraconenſis, in Catalonia Hiſpan.
Tarſenſis, Tarſi, de Tarſo, in Cilicia prima.
Tarvanenſis ſ. Tervanenſis, (*Ierouanne*) in Flandria. Vide Morinenſis.
Tarvienſis ſ. Tarbenſis, (*Tarbes*) in Vaſconia.
*Tarviſinus, Terviſinus, Tarviſiacenſis, Terviſianus, (*Treviſi*) in ditione Veneta, ſub Archiep. Aquilejenſi.
Taſaccurenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Tasbaltenſis, Tasvaltenſis ſ. à Thasbalte, in Byzacena Africæ.
Taſermacenſis, in Lazica, exarchatus Ponti.
Taſſi, in prima Macedonia.
Tatiæ ſ. Taciæ Montanenſis, in Africa Proconſulari.
Tatlæ, ὁ Τάτλων, in Lycia; corruptè ὁ Τάτων, vel ὁ Ταίτων.
Tavenſis, Tavæ, in prima Ægypto.
Tauracinæ, in provincia Africæ Proconſulari.
Taurianenſis, Taurianus, Taurianæ, in Calabria ulteriore regni Neap.
*Taurienſis, Taurinas, Taurinenſis, (*Torino*) in Pedemontio.
Tauromenitanus, Tauromenienſis, Tauromenii, in Sicilia. (*Taormina.*)
Teanenſis, Tianenſis, Theanenſis, Teani, in Apulia & provincia Capitanata regni Neapol.
*Teani Sidicini, in terra Laboris, regni Neapol.

Teatinus,

Teatinus, Theatinus, in Aprutio regni Neapolitani.
Tebennorum, (fortassè, inquit Harduinus, pro *Etennorum*) in Pamphylia secunda.
Tebestinus ſ. Teveſtinus, Tebeſtenſis, à Thebeſte, in Numidia.
Tegeæ, in provincia Peloponneſi ſ. in tertia Achaja.
Teglatenſis, in Numidia.
Tegulatenſis, idem ut videtur cum Teglatenſi.
Teitarum, Τειτάων, in Aſia Proconſulari.
Telenſis ſ. Thelenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
*Telenenſis ſ. Tolonenſis (*Toulon*) in Provincia Galliæ, ſub Archiep. Arelat.
Teleptenſis, à Telepte, in Byzacena Africæ.
* Teleſinus, Theleſinus, Theleſinenſis, in principatu ulteriore regni Neap.
Telmiſſenſis ſ. Termeſſi, in Pamphylia ſecunda.
Telmiſſi, in Lycia.
Temiſonii, in Phrygia Capatiana. Vide Thamiſiopoleos.
Temni, in prima Aſia.
Temoitanus Epiſcopus Coptus, in Ægypto.
Temonianenſis ſ. Temunianenſis, in Byzacena Africæ.
Temoniarenſis, idem ut videtur cum priore.
Temonis, in Sardinia. Vide Arboreæ.
Tempſanus, Temſanus, Tempſanenſis, in Calabria citeriore regni Neap.
Tenealbanenſis Epiſcopus interfuit A. C. 1409. Concilio Piſano.
Teneſenſis, in Arcadia.
Tenitanus ſ. Thenitanus, in Byzacena Africæ.
Tenedi, de Tenedo, inſula inter Cycladas.
* Teniſi, Tiniæ, in inſularum Cycladarum provincia.
Tenicææ, in Mauritania Cæſarienſi.
Tenneſi ſ. Tennitanus, Epiſcopus Coptus in Ægypto.
Tennonenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Tentyrites, in Thebaide ſecunda Ægypti.
Teputzæ Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
*Teramenſis ſ. Interamnæ & Aprutii, in regno Neapol.
Terdonenſis ſ. Dertonenſis, (*Tortona*) in Ducatu Mediolanenſi.
Tereonenſis, in Hibernia.
Terganenſis ſ. Teruanenſis, in Flandria. Vide Tarvanenſis.
Tergaſi Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
*Tergeſtinus, Tergeſtinenſis, (*Trieſte*) in Iſtria.

Termeſſi, Telmiſſenſis, Thermeſſi, in Pamphylia ſecunda.
*Termolenſis ſ. Thermularum, (*Termini*) in Capitanata provincia regni Neapolitani.
Ternamunenſis ſ. Ternamuſenſis, in Mauritania Cæſarienſi; corruptè Cernamuſenſis.
Ternobi ſ. Tornobi, Trinobi, in Bulgaria.
*Ternutheos, in Ægypto prima.
Terracinenſis ſ. Tarracinenſis, in Campania Romana.
Terſonitanus, corruptè pro Cherſonitano, in Taurica Cherſoneſo.
Teruanenſis, in Flandria. Vide Taruanenſis.
*Terulenſis, in Aragonia Hiſpaniæ.
Teſanianenſis, in Africa.
Teteitanus, in Byzacena Africæ.
Tetracomiæ, in ſecunda Palæſtina.
Teuchiræ, Teuchirorum, in provincia Libyæ Pentapolitanæ.
Teveſtinum conciliabulum Donatiſtarum A. C. *363. in Africa.*
à Thabraca ſ. Tabracenſis Epiſcopus, in Mauritania Cæſarienſi.
Thagamutenſis, in Byzacena Africæ.
*Thalamenſis (*Breſtenes*) in Peloponneſo.
Thalenſis, in Africa Occid.
Thamagriſtenſis ſ. Tamagriſtenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Thamaſitanus, in inſula Cypro.
Thamiatenſis ſ. Tamiatheos, in Ægypto.
Thamiſiopoleos ſ. Temiſonii, in Phrygia Capatiana.
à Thamugade ſ. Tamogadenſis, in Numidia.
Thanenſis, in Byzacena Africæ.
à Tharaſa ſ. Taraſenſis, in Numidia.
à Thasbalte ſ. Tasvaltenſis, in Byzacena Africæ.
Thaſſi ſ. Thaſi inſulæ, in provincia Macedoniæ primæ.
*Thavmaci, in prima Theſſalia, exarchatus Macedoniæ.
Theanenſis, in Capitanata regni Neapol. Vide Teanenſis.
*Theatinus ſ. Teatinus, in Aprutio regni Neapolitani.
Thebaidos magnæ, Thebarum Ægypti. Vide Dioſpoleos.
Thebaidos parvæ, in Thebaide ſecunda Ægypti.
*Thebanus, de Thebis Phtioticis, (*Zetuna, Zeiton*) in prima Theſſalia.
Thebarum, de Thebe Heptapylo, Thebenſis, in Bœotia.
*Thebanus, in prima Achaja, exarchatus Macedoniæ.

à Thebeſte ſ. Tebeſtinus, in Numidia.
Thelenſis ſ. Telenſis, Trellarum ſ. Thelarum, in Africa Proconſulari.
Theleſinenſis ſ. Teleſinus, in principatu ulteriore regni Neapol.
Themiſonienſis, Themiſorum, in Phrygia Pacatiana.
Theneſi, in prima Auguſtamnica Ægypti.
Thenitanus, Tenitanus, à Thenis, in Byzacena Africæ.
Themiſſi ſ. Thenniſi, Θενήσσ, in Auguſtamnica Ægypti.
Concilia apud Theodonis villam palatium Regium in diœceſi Metenſi.
Theodoriatarum ſ. Germiorum Epiſcopus, in Bithynia.
Concilia apud S. Theodoricum, ſ. ad caſtellum S. Theodorici in territorio Gallia Remenſi.
Theodorii Epiſcopus, in provincia Rhodopes in Thracia.
Theodoropoleos ſ. novæ Theodoſiopoleos, Evchaniæ, in provincia Europæ Thracia.
Theodoſienſis, Theodoſiæ ſ. Theodoſianæ, in Taurica Cherſonneſo. Vide Caphæ.
Theodoſiæ, in media Ægypto; hodie Taha-il-Amadin, ſedes Epiſcopi Copti.
Theodoſiopoleos ſ. Peperenſis, in Aſia Proconſulari.
Theodoſiopoleos ſ. Apri, in provincia Europæ, in exarchatu Thraciæ.
Theodoſiopolitanus Armeniæ vel primæ Cappadociæ.
Theodoſiopoleos, in Osrhoëne Syriæ.
Theodoſiopoleos, in Inſula Cypro, ſub Patriarcha Antioch.
Theodoſiopoleos, in Phrygia Pacatiana.
Theodoſiopoleos, in Piſidia.
Theodoſiopoleos, in Arcadia, ſub Patriarcha Alex.
Theodoſiopoleos, in prima Thebaide.
Theopoleos ſ. Antiochiæ Syriæ.
Theorinæ, Θεωρείς, Theorianus, in Macedonia.
Theotocianorum, in Bithynia.
Theræ inſulæ, in Cycladibus Archipelagi.
Theraſiæ (*Sauterini*) in inſula primæ Cycladum provinciæ.
Therenunti ſ. Trimunthi, in ſecunda Thebaide.
Therimacenus, in Osrhoëne Syriæ.
Thermarum Baſilicarum, in prima Cappadocia, exarchatus Ponti.
Thermenſis, Thermarum Imperialium, Thermarum S. Agapii, manſionis Thermanorum, in Galatia ſecunda, μανσιωνῶν Θερμῶν.

Thermienſis, Thermiæ, in prima Achaja.
Thermitanus ſ. Thermenſis, in Sicilia.
Thermulanus, in regno Neapol. Vide Termolenſis.
Theſpienſis, Theſpiarum, in provincia Peloponneſi.
Theſſaliæ, à Theſſalia, Macedoniæ regione.
* Theſſalonicenſis, Theſſalonicæ, in Macedonia. (*Saloniki.*)
Thetfordiæ, in Anglia Orientali.
Theudalenſis, Theodalenſis, Eudalenſis, Theudatis, in Africa Proconſ.
Theuzitanus, Theuſitanus, in Byzacena Africæ provincia.
à Thibari, in Byzacena Africæ.
Thiguritanus, in Numidia.
Thineos ſ. Thyneos, in Ægypto.
à Thiniſa, in Africa proprie dicta ſ. Proconſulari.
* Thivatavanch, monaſterium, ſedes Archiepiſcopi Armenii.
Thmuitanus, Thmueos, in Auguſtamnica Ægypti.
Thoi, in ſecunda Auguſtamnica Ægypti.
Thoitorum, in Ægypto.
S. Thomæ Fani, in inſula Africana ſub æquatore, ditionis Luſitanicæ.
Thoulnuti, in Lazica, exarchatus Ponti.
Thrachonis Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Thraciæ, de Thracia Europæ.
Threnuntheos, in Thebaide Ægypti ſecunda.
Thubunenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
à Thuccabori ſ. Tuccaborenſis, in Africa Proconſulari.
Thuccenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Thugaſubditanus, in Mauritania Sitifenſi.
Thulenſis, in Africa Occidentali.
Thurinus, Thuritanus, Turianus, Thuriorum, in orâ ſinus Tarentini, in magna Græcia; hodie regni Neapol.
Thyatirenus, Thyatirenſis, Thyatiræ, in Lydia.
Thyneos, in Ægypto. Vide Thineos.
Thyrææ, in prima Aſia.
Tianenſis, in regno Neapol. Vide Teanenſis.
Tibaritanus, in Byzacena Africæ.
Tibaſapulenſis, in Africa Occidentali.
Tibaſſadenſis, in Lycaonia.
Tiberiadis, in Aſia minore.

Tiberiadis,

Tiberiadis, Tiberienſis, in Palæſtina ſecunda.
Concilium A. C. *907. apud S. Tiberium dioceſeos Agathenſis, in provincia Gallia Narbonenſi.*
Tiberiopoleos ſ. Odeſſi Epiſcopus, in Mœſia inferiore.
Tiberiopoleos, in Phrygia Pacatiana; Tiberiopolitanus.
Tibilitanus, in Numidia.
Tiburſicenſis ſ. Tuburſicenſis, in Numidia.
Tiburſicenſis, in Africa proprie dicta ſ. Proconſulari.
Tiburtinus, Tiburtinenſis, (*Tivoli*) in Campania Romana, ſub ditione Pontificis.
Tibuzaretenſis, Tibuſabenſis, in Africa.
Ticeliæ, in Libya Pentapolitana.
Ticenſis, è Ticibus, in Byzacena Africæ.
Ticinenſis ſ. Papienſis, (*Pavia*) in Ducatu Mediolanenſi.
Ticualtenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Tididitanus ſ. Tiditanus, in Numidia.
Tieceravanch, in Armenia.
Tifernas, Tiferninus, Tifernenſis, Tifernistiberinorum, (hodie *Citta di Caſtello*) in Umbria Italiæ, in ditione Pontificis.
Tiferni Metauri, in Piceno Italiæ, Ducatu Urbinate.
Tifiltenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
* Tiflitenſis (*Tebile Cala*) in Georgiæ Metropoli.
Tigabitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Tigamibenenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Tigavenſis ſ. Tigualenſis, in eadem Mauritania.
Tigienſis, in Africa.
Tigillabenſis ſ. Tigillavenſis, in Numidia.
Tigimenſis, Tigimmenſis, in Africa Proconſulari.
Tigiſitanus, in Numidia.
Tigiſitanus ſ. Tingitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Tignalenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Tignicenſis, in Numidia.
Tigoriatenſis, in Byzacena Africæ.
Tii, Tienſis, Tianorum, in provincia Honoriadis in Ponto.
Tijucenſis, in Africa.
Timandi, in Piſidia.
Timenutherenſis, Timenothyri, in Phrygia Pacatiana.

Timic-

Timicitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Timidanenſis, Timidianenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Timidenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
à Timida Regia, (corruptè *Tumida Regia*) Timidenſium Regiorum, in Africa Proconſulari.
Timiticenſis, in Africa Occidentali.
Timonis, in Aſia Proconſulari; fortaſſe pro Temni, ut conjicit Harduinus.
Tingarienſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Tingis, Tigiſitanus, in Byzacena Africæ.
* Tiniæ ſ. Teni, in prima Cycladum inſularum provincia.
* Tininenſis, Tinienſis, (*Tine*) in Dalmatia, ſub Archiep. Spalatenſi.
Tiniſtenſis, in Africa.
Tinniſenſis, in provincia Africæ proconſulari.
Tipaſenſis, in Numidia.
Tipaſitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Tiſanienſis ſ. Tiſanianenſis, in Africa.
Tiſeditanus, in Numidia ſ. Africa Occidentali.
Tiſilitenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Titopolitanus, Titopoleos, in Iſauria, ſub Patriarcha Antioch.
Titulitanus, Tituli, in Africa proprie dicta ſive Proconſulari.
de Caſtello Titulitano, in Numidia.
Tityaſſi, in Piſidia.
Tityi ſ. Tituenſis, in Pamphylia.
Tizienſis, in Byzacena Africæ provincia.
Tizilenſis ſ. Tizzicenſis, in Africa Proconſulari.
Tlaſcalæ, in Mexicano regno Americæ Sept. ſub ditione Hiſpan.
Tloënſis, Tloënſium, Tloſorum, in Lycia; corruptè Tlenſis, Otlenſis.
* Toboſcæ, in Siberia, ſub ditione Imperatoris Ruſſorum.
* Tocati, (*Tocat-Zitzi* & *Tocat-Ziertzi*) Eudociadis in Lazica, exarchatus Ponti.
Togiæ municipii, in Africa proprie dicta ſ. Proconſulari.
Tolentinas, in Marchia Italiæ Anconitana.
* Toletanus, in Caſtella nova Hiſpan. (*Toledo.*)
* Tolonenſis ſ. Telonenſis, (*Toulon*) in Provincia Galliæ.
* Toloſanus, Toloſenſis, (*Toulouſe*) in Languedocio ſuperiore Galliæ.
Tomenſis ſ. Tarumitanus, in quarta Armenia.
Tomenſis ſ. Tomitanus, in provincia Scythiæ,

* Tomeriarum

* Tomeriarum ſ. Pontiopoleos, in Languedocio inferiore Galliæ.
Tonnonenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Toparchi, in quarta Armenia in exarchatu Ponti.
Toperi, Τοπηρῶν, in provincia Rhodopes in Thracia. Vide Ruſii.
Torcellanus, Torcellenſis, Torcellinus, in Ducatu Veneto.
Tornacenſis, (*Tournay*) in Flandria.
Tornobi, Ternobi, Trinobi, in Bulgaria.
Torones, in prima Macedonia.
Tortonenſis ſ. Dertonenſis, in Ducatu Mediolanenſi.
Tortoſenſis ſ. Dertuſenſis, in Catalonia Hiſpan.
Totevanch, in Armenia.
Toxi, in prima Palæſtina.
Trabatenſis Epiſcopus A. 1514. interfuit Concilio Lateranenſi.
Trabyſiæ, in Æmimonto exarchatus Thraciæ.
Traconaræ, (*Draconara*) in Capitanata regni Neapol.
Tracheæ ſ. Tragiæ, inſulæ Archipelagi.
Tracylorum ſ. Traculenſis, ὁ Τραυλίας ἤτοι Τραχυλίων, in Lydia.
Tragurienſis, in Dalmatia.
Trajanopoleos, Tranopoleos, in Phrygia Pacatiana; corruptè Gratianopoleos in Actis Concil. Epheſini.
* Trajanopoleos, in provincia Rhodopes in Thracia.
Trajanopoleos ſ. Maronææ, in eadem provincia.
Trajectenſis ad Moſam, (*Maſtricht*) in Belgio.
Trajectenſis ad Rhenum, Ultrajectinus, (*Utrecht*) in Belgio.
Trajocenſis, in Italia.
Trallenſis, Trallæ, Tralleos, Trallium, in Lydia.
Trallenſis, in prima Aſia.
Tramatiſci, in ſecunda Mœſia.
* Tranenſis, Trani ſ. Trajani, in Barenſi provincia regni Neapol.
Tranupoleos, in Phrygia Pacatiana. Vide Trajanopoleos.
Trapejanus ſ. Tropejanus, in Calabria ulteriore regni Neapol.
Trapezarum ſ. Trapezopoleos, in Phrygia Pacatiana.
* Trapezuntinus, Trapezuntis, Trapezupoleos, in provincia Ponti Polemoniaci.
Trapobizyæ, in Hæmimonto Thraciæ.
Trebenſis, in Latio & Campania Felice.
Trebias, Trebienſis, (*Trevi*) in Umbria Italiæ.

*Trecenſis, Trecaſſinus, Tricaſſis, Tricaſſium, Tricaſſinenſis, Auguſtæ Tricorum, (*Troyes*) in Campania Galliæ provincia.
*Trecorenſis, (*Treguier*) in minore Britannia Galliæ.
Trejentinus ſ. Tridentinus, (*Trient*) in Comitatu Tirolis.
Tremonienſe concilium A. C. 1005. in Germania.
Trenorcienſia ſive Trenorchiana concilia in Gallia.
*Treverenſis ſ. Trevirenſis, in Germania, ad Moſellam fluvium.
*Trevicenſis Epiſcopus, Vicenſis, Trivicanenſis, (*Trevico* & *Vico della Baronia*) in principatu ulteriore regni Neapol.
Tribenadis Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Tribenſis, Trivenſis, in principatu ulteriore regni Neapol.
*Tribulienſis, (*Trebigne*) in Dalmatia.
Tribunienſis, corruptè Triburienſis, (*Trebigne*) in Dalmatia.
Triburienſis, vide Tribunienſis.
Triburienſia concilia, ab Epiſcopis Germaniæ celebrata Triburia, ſecus Moguntiam.
Triburnenſis, in Ultonia Hiberniæ.
*Tricaricenſis Epiſcopus, in provincia Baſilicata regni Neapol.
*Tricaſſinus, in Gallia. Vide Trecenſis.
*Tricaſtinus, Tricaſtinenſis, Tricaſtrinus, (*S. Paul trois Chateaux*) in Delphinatu Galliæ.
Triccenſis, Triccæ, Triccarum, in prima Theſſalia.
Tricomiæ, in Arabia ſecunda & prima Palæſtina.
*Tridentinus, Trejentinus, (*Trient*) in Comitatu Tirolis.
Trimenſis, in Hibernia.
Trimethuntis, Trimithuntis, in inſula Cypro.
Trimopolitanus, in ſecunda Pamphylia.
Trimunthi, in ſecunda Thebaide. Vide Therenunti.
*SS. Trinitatis Fani, (*Buenos Ayres*) in provincia de la Plata, Americæ Meridionalis.
*Trinobi ſ. Tornobi, Ternobi, in Bulgaria.
Triocaleos, Trioclitanus, Trocalitanus, in Sicilia.
Tripolitanus, in Phrygia Capatiana.
*Tripolitanus, Tripoleos, in Phœnice maritima Syriæ provincia.
Tripolitanus, in Lydia.
Tripolitanus, in Libya Tripolitana.
Triſipellis, in provincia Africæ Proconſulari.

Trisipensis, in Africa.
* Trivensis, Tribensis, Triventinus, in principatu ulteriore regni Neapol.
Triumtabernensis, Tribus tabernis in Latio, Vicariatus Rom.
Troadis, à Troade, in provincia Hellesponti.
Trocmadensis, Trocmadorum, Trocmorum, in Galatia secunda; corruptè Trocnadensium, in septima Synodo.
Troemi, in secunda Galatia.
Troezenæ, in provincia Helladis.
Trofinianensis, Trophinianensis, in Byzacena Africæ provincia.
Trojanus, Trojæ, in prima Asia.
* Trojanus, Trojensis, (*Troja*) in provincia Capatinata regni Neapol.
* Tropejanus f. Tropiensis, Tropeensis, corruptè Trapejanus, in Calabria ulteriore regni Neapol.
Tropæorum, in provincia Scythiæ.
Troslejana concilia apud Troslejum in pago Suessonico in Gallia.
Trudensis Episcopus A. C. 1512. interfuit Concilio Lateranensi.
Truenti, in Piceno Vicariatus Rom.
* Trugillitanus, in Peruvia Americæ Meridionalis.
Synodus quinisexta Trullana in trullo palatii CPolitani secretario habita A.C. 692.
Truvascaniæ, in Africa Occidentali.
Truxilli f. Turris Juliæ, (*Trugillo*) in provincia Honduraſitana Americæ Septentrionalis.
Tuamensis f. Tuaimensis Episcopus, corruptè Tuamensis, in Hibernia.
Tubiensis, in Africa.
Tubulbacensis, in Byzacena Africæ provincia.
Tubuniensis, in Numidia.
Tuburbitensis, à Tuborba, Tuburbitanus, Tuburbitanorum majorum, in Africa Proconsulari.
Tuburbitanorum minorum, in eadem provincia Proconsulari Africæ.
Tuburnicensis, à Tuburnice, in Africa Proconsulari.
Tuburnicensis, in Byzacena Africæ.
Tuburscensis, de Tubursico, in Numidia.
Tubursicuburensis, in provincia Africæ Proconsulari.
Tubusicensis, Tubarsicensis, in Numidia.
Tubusuptitanus, à Tubusubtu, in Mauritania Sitifensi.
Tucarensis, in quarta Armenia.
à Tucca, in provincia Africæ Proconsulari.

à Tucca ſ. à Tugga, in Numidia vel Mauritania Sitifenſi.
Tuccaborenſis ſ. Tuccaborienſis, Tuccæ, Terebyntinæ, in Aſia Proconſulari.
Tuccitanus, in Andaluſia Hiſpaniæ.
*Tudenſis, (Tuy) in Gallæcia Hiſpaniæ.
*Tudertinus, (Todi) in Umbria Italiæ.
*Tuerienſis (Tuver) in Moſcovia.
Tuggenſis, in Numidia. Vide à Tucca.
Tulanenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
*Tulguranenſis, in Armenia.
*Tullenſis Leucorum Epiſcopus, (Toul) in Gallia.
Tullienſis municipii, in Africa Proconſulari ſ. proprie dicta.
Tulugienſe & Helenenſe concilium A. C. *1065. in Tulugienſi pago, in Comitatu Ruſcilionis.*
Tumatcorenſis Epiſcopus, in Mauritania Sitifenſi.
Tuncenſis, in Numidia.
Tunejenſis, Tunienſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Tungrenſis, Aduatucæ Tungrorum, in Belgio, in Brabantia.
Tunienſis ſ. Tunejenſis, Tunitanus, Tuneſitanus, in Africa Proconſulari.
Tunudenſis, in Numidia.
Tunugabenſis, in Africa Occidentali.
Tunuſudenſis, in Africa Occidentali.
Tuphrurenſis, in Byzacena Africæ.
*Turcellenſis, in inſula ditionis Venetæ.
Turditanus, in Byzacena Africæ.
Turenſis ſ. Turrenſis, in Byzacena Africæ.
*Turiaſonenſis, Turiaſſi, (Tarazona) in Aragonia Hiſpan.
*Turonenſis, Turonicus, Turonis, Toronis, (Tours) in Gallia.
Turrium Ammeniarum, in Numidia.
à Turre alba, in Africa.
Turrenſis ſ. Turenſis, in Byzacena Africæ.
Turrenſis, in Numidia.
Turrium, in Calabria ulteriore regni Neapolitani.
Turreblandis, Turreblandenſis, Turreblandinus, in Byzacena Africæ.
*Turris Libiſſonis, Turrenſis, de Turribus ſ. Turritanus, ad Turrem Libyſonis, (Torre) in Sardinia; ſedes hodie metropolitani, *Saſſari.*
à Turre Rotunda, in Numidia.

ad

ad Turres Concordiæ, in Numidia.
Turretamallienſis, in Africa Proconſulari.
Turretamallumenſis, Turrium Tamallunbenſis, in Byzacena Africæ.
*Turſienſis, in Baſilicata regni Neapolitani.
Turtibulenſis, in Capitanata regni Neapolitani provincia.
Turudenſis, in Africa Occidentali.
*Turuli, (*Chiourlich*) in provincia Europæ exarchatus Thraciæ.
Turummenſis, in Africa Occidentali.
Turuzitenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Tuſavenſis, in quarta Armenia.
Tuſcamienſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Tuſcanenſis, (*Toſcanella*) in patrimonio S. Petri.
*Tuſculanus, Tuſculanenſis, Aſculanus, (*Fruſcati*) in Campania Romana.
Tusdritanus, Dydritanus, in Byzacena Africæ.
Ad Tuſiacum, concilium Tullenſe in Gallia A. C. *860.*
Tuſummenſis Epiſcopus, in Africa Occidentali.
Tuſuritanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Tuſuritanus, in Byzacena Africæ provincia.
Tutiſæi, in tertia Armenia.
*Tutelenſis, (*Tulle*) in Aquitania Galliæ, ſub Archiep. Bituricenſi.
Tuvenſis Epiſcopus Coptus, in Ægypto.
Tuzudrumes, in provincia Proconſulari Africæ.
Tuzuritanus ſ. Tuſuritanus, in Byzacena Africæ provincia.
Tyanenſis, in Cappadocia ſecunda.
Tybenſis, Tybarum, in Africa Occidentali.
Tychenſis Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.
Tymandenus, in Piſidia.
Tymbriadenſis, Tymbrados, Tibriadenſis, corruptè Timonariadis, in Piſidia.
Tyndaritanus, Tyndarinenſis, (al. *Tadienſis*) in Sicilia.
Tyrai ſ. Tyræi, in Piſidia.
Tyraſſonenſis, Tyraſſonæ, Turiaſonenſis, (*Tarragona*) in Aragonia Hiſpan. ſub Archiep. Cæſarauguſtano.
*Tyrius, Tyri, in Phœnicia.
Tysdri, in Byzacena Africæ provincia.
Tzauræ caſtri, in Meſopotamia.

Tzernici, in Epiro nova, exarchatus Macedoniæ.
Tzernobi, in Bulgaria.
Tzoci Episcopus interfuit Synodo Photianæ.
Tzoidarum, in Æmimonto Thraciæ.
Tzuruloës ſ. Zuruli, corrupte Zunuti, (*Chiurli* ſ. *Zorlo*) in provincia Europæ Thracia.
Tzyganeos, in Lazica Ponti. Vide Ziganorum.

V. U.

*Vabrenſis, (*Vabres*) corruptè Vabenſis, in Langvedocio Galliæ.
Vaccienſis, Vacienſis, (*Weitzen*) ad Danubium, in inferiore Hungaria.
Vadenſis ſ. Badenſis, Epiſcopatus duplex in Numidia.
Vadentinianenſis ſ. Valentinianenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Vadeſitanus, in Numidia.
Vagabenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Vagadenſis, Vagaitanus, Bagaitanus, in Numidia.
Vagalitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Vagarciabatenſis, in Armenia.
Vagarmelitanus, in Numidia.
Vagenſis, in Byzacena Africæ.
Vagentenſis, in Africa.
Vagravenſis, in Numidia.
Vagrautenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Vah Epiſcopus Coptus, Oaſis magnæ.
Vah Ipſai, Oaſis parvæ itidem Coptus.
Vajanenſis ſ. Bajanenſis, in Numidia.
Apud Valentianas Synodus à Carolo M. habita A. C. 771.
*Valentinus Epiſcopus, (*Valence*) Valentinenſis, Valentinæ, Valentiæ, in Delphinatu Galliæ Viennenſis.
Valentiæ, in Phrygia Pacatiana.
*Valentinus, in regno Hiſpaniæ Valentino.
Valentini caſtri, in Tuſcia vicariatus Rom.
Valentinianopoleos, in Aſia Proconſulari.
Valerienſis, in Hiſpania citeriore.
Vallavenſis ſ. Anicienſis, in Gallia. (*le Puy en Valley.*)
Vallenſis, corruptè pro Vaſionenſis, in Comitatu Avenionenſi.
*Valliſoletanus, (*Valladolid*) in veteri Caſtella Hiſpan.

*Valliſole-

*Valliſoletanus, in regno Mexicano Americæ Sept.
Vallitanus, in provincia Africæ Proconſulari.
apud Vallem Colaris concilium habitum A. C. 1224. inter Ludovicum Regem Franciæ & Henricum Regem Alemanniæ. Et A. 1242. apud Vallem Gvidonis à Jubello Turonenſi Archiepiſcopo in Gallia.
Valvenſis Epiſcopus, Valbenſis, Walvenſis, (*Valva*) in regno Neapol.
Vamaccorenſis, Vamaçorrenſis ſ. Bamaccorrenſis, in Africa.
Vamallènſis ſ. Vamaltenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Vanarionenſis ſ. Vanarianæ, in Africa.
*Vanenſis, Van ſ. Artemitæ, in Armenia.
Vangionenſis ſ. Wormatienſis, (*Wormes*) in Palatinatu Rheni in Germ.
à Vanis, Harduino idem à Batnis, in Osrhoëne Syriæ.
Vannidenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Vantenus, Vantenæ civitatis in Ægypto, fortaſſe pro Antinoæ.
*Vapincenſis, Vappincenſis, Vappicenſis, Wapincenſis, Vapienſis, (*Gap*) in Delphinatu Galliæ.
Varadinenſis (*Wandein*) in finibus Hungariæ & Transſylvaniæ.
Vararitanus, in Byzacena Africæ.
Vardimiſſenſis, Bartimiſſenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Varenus, Βάρεος, in Helleſponto. Eſt & Βάρις, in Piſidia.
*Varmienſis, Warmienſis, in Pruſſia Polonica.
Varnæ, ὁ Βάρνης, prope Danubium, ſub Patriarcha CPol.
Vartanenſis ſ. Bartanenſis, in Africa Occid.
Vaſadenſis, Vaſadarum, (corruptè Ὀυασδα, Ὀυάσαδα pro Ὀυάσαδα) in Lycaonia.
Vaſatenſis, de Vaſatis, Vaſaticus, (*Bazas*) in Vaſconia, ſub Archiep. Auſcitano.
Vaſenſis ſ. Veſenſis, in Luſitania.
*Vaſenſis ſ. Vaſſionenſis, Vaſſinenſis, corrupte Vallenſis, (*Vaiſon*) in Comitatu Avenionenſi; *ubi habita A. C. 442. & 529. concilia.*
Vaſſinacenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Vaſtinenſis, (*Gaſtinois*) Galliæ tractus, in inſula Franciæ.
Vaſuanus ſ. Uvaſanus, in Africa Occidentali.
Vatarbenſis, in Africa Occid.
Vaudinenſis, Vaudini, in Mauritania Cæſarienſi.
*Vavrenſis, (*Lavaur*) Vauri, in Languedocio ſuperiore Galliæ.
Vazaritanus ſ. Bazaritanus, in Numidia.

Vazienſis,

Vazienſis, Vazuenſis, Vaquenſis, in Africa Proconſulari.
Ubabenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
*Uceticenſis, Uzeticenſis, Uzetenſis, de Ucetia, (*Uſez*) corruptè Uticenſis, vel Verecenſis: in Languedocio inferiore ſub Archiep. Narbonenſi.
Ucitanus, in Africa Proconſulari; corruptè Ucimajus.
Ucritanus ſ. Eucritanus, in Africa Proconſulari.
Uculenſis, in Africa Proconſulari ſeu Carthaginienſi.
Ucummajoris, in Africa Proconſulari.
Vecconenſis, corruptè fortaſſe pro Veronenſi.
Vectis (*Wight*) in Inſula ad oram Angliæ Meridionalem.
Vegæ Conceptionis, in Inſula ditionis Hiſpanicæ, in ora Septentrionali Americæ.
Vegeſelitanus ſ. Vegeiſelitanus, in Byzacena Africæ.
Vegiæ ſ. Veliæ, in inſula Dalmatiæ, Venetæ ditionis.
Veglenſis, Viglenſis, Veglienſis, Veglianenſis, in Dalmatia.
Vejentanus, in Hetruria.
Velenſis, in Hiſpania citeriore.
Veleſitanus, in Numidia.
Veliæ ſ. Heliæ, in Principatu citeriore regni Neapol.
Veliternus, Veliternenſis, Velitrenſis, Veliterninus, Belletrenſis, in Campania Romana.
Vellenſis, Velſiarum, Wellenſis, (*Wels*) in Anglia, ſub Archiep. Cantuar.
Velogradenſis, in Moravia.
*Venafranus, in terra Laboris, in regno Neapol.
Venationum Hadriani ſ. Hadrianotherarum, in Helleſponto.
*Vencienſis, Vincienſis, Ventienſis, Vinceniſis, (*Vence*) in Comitatu Provinciæ, in Gallia.
Vendenſis, Wendenſis, in Livonia.
Vendacenſis, Vendaſcenſis, Vindauſcienſis, (*Venaſque*) in Comitatu Venaſino Galliæ.
*Venetenſis, (*Vennes*) Veneticus, in minore Britannia Galliæ.
Venetenſis (*Gwent*) Paterni, in Soutwallia Angliæ.
*Venetus Patriarcha, Venetiarum.
Provinciæ Venetiæ, Iſtriæ Metropolitanus. Vide Paſchaſ. Queſnellum ad Leonem Magnum p. 806. ſq.
Venetiolæ, (*Venezuela*) in inſula Americæ Meridionalis verſus Antillas.
Venſanenſis, in Numidia.

Ventanus

Ventanus ſ. Vintonienſis, Wintonienſis, in Anglia.
* Venuſinus, corrupte Veroſinus, (*Venoſa*) in Apulia & Baſilicata regni Neapol.
Veræ Pacis, in regno Mexicano Americæ Septentr.
* Vercellenſis, corrupte Cellenſis, in ditione Ducis Sabaudiæ.
Verdenſis, Fardunenſis, Firdenſis, in Saxonia inferiore.
Verecenſis, corruptè pro Uceticenſi, in Languedocio inferiore.
Veredunenſis, in Gallia. Vide Virdunenſis.
Verenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Verinopoleos, in Lycaonia.
Verinopoleos, Berinupoleos, in Galatia.
Veriſſæ, Beriſſæ, corrupte Βερόης, Κηρίσης, in Armenia.
Apud Vermeriam palatium concilia habita, hodie Verberia in Gallia, in pago Sueſſionenſi.
Vernenſia concilia ad Vernum palatium A. C. *755. & 844. celebrata itidem in Gallia in diœceſi Pictavorum Epiſcopi.*
Verodunenſis, in Gallia. Vide Virdunenſis.
Verolamienſia concilia, Verolamii in Anglia celebrata.
Veromandenſis Epiſcopus, Viromandenſis, Vermanduorum Civitatis, in Picardia Galliæ.
* Veronenſis Epiſcopus, in ditione Veneta.
Verronenſis, in Africa.
* Verulanus, Verolanenſis, Verulenſis, Verolanæ, Birolenſis, Herolanenſis, (*Veroli*) in Campaniia Romana.
Veſceritanus ſ. Veſcetrenſis, in Numidia.
Veſelitanus, in Numidia.
Veſenſis, Veſſenſis, Vaſenſis, Viſenſis, (*Viſeo*) in Luſitania.
* Veſontionenſis, Veſuntienſis, Veſoncenſis, Veſontienſis, Veſontionis, Chryſopolitanus, Beſonſienſis, Biſuntinenſis, Biſuntinus, Biſentionis, (*Beſançon*) in Comitatu Burgundiæ.
* Veſprimii, in Hungaria inferiore.
Veſtanus, Veſtanenſis, Veſtinenſis, in Capitanata Provincia regni Neap.
Vetetinus ſ. Vicentinus, in ditione Veneta.
Vettonæ ſ. Bittonæ, in Umbria Italiæ.
Vexionenſis, Wexionenſis, in Oſtrogothia Sveciæ.
Uffugenſis, in Calabria citeriore regni Neapol.
* Ugentinus, Urgentinus, Uxentinus, in provincia Hydruntina regni Neap.

* Viatkenſis,

*Viatkenſis, in regno Caſanis, in Moſcovia.
Vibonenſis, Vibonis, Hipponis, Monteleonenſis, in Calabria ulteriore regni Neap.
*Viburgenſis, Wiburgenſis, in Carelia Sveciæ provincia.
*Viburgenſis, Wiburgenſis, in metropoli Jutiæ ſ. Jutlandiæ Septentrional.
Vicenſis, in Numidia.
Vicenſis, (*Vich*) in Catalonia, ſub Archiep. Tarraconenſi, Hiſpan.
Vicenſis, Vicoaquenſis, (*Vico*) in Terra Laboris regni Neapol.
*Vicentinus, corrupte Vetetinus, (*Vicenza*) in ditione Veneta.
*Vici Æquenſis, (*Vico Aquenſe*) in Terra Laboris, regni Neapol.
*Vici Auſonæ ſ. Auſæ, in Hiſpania Tarraconenſi, in Catalonia.
Vici Cæſaris, in Africa Occidentali.
Vici Gegartæ, in Phœnicia maritima.
Vicoaterienſis, à Vico Ateri, in Byzacena Africæ.
Vicohabentiæ, (*Vicolunga*) in ditione Ferrarienſi.
Vicojulienſis ſ. Adurenſis, in Vaſconia.
Vici Nais ſ. Naim, in ſecunda Palæſtina.
Vici Nigranenſis, in Numidia.
Vico Pacatenſis ſ. Vico Pacenſis, in Numidia.
Vico Sabinas, in Italia.
Vico Turrenſis, in Africa Proconſulari.
Victorianenſis, à Victoriana, in Byzacena Africæ.
*Viennenſis ſ. Fabianæ, in Auſtria. (*Wien.*)
*Viennenſis Allobrogum, in Delphinatu Galliæ. (*Vienne.*)
Vieſtæ ſ. Beſtiæ, (*Veſti*) in Capitanata regni Neapol.
*Vigevani ſ. Viglebani, in Apulia regni Neapol.
*Vigilenſis, Vigilienſis, (*Biſeglia*) in Barenſi provincia regni Neapol.
Vigintimilienſis ſive Vintimilienſis, (*Vintimiglia*) in Genuenſium ditione, ſub Archiep. Mediolanenſi.
Viglevanenſis, Viglevenſis, (*Vigevano*) in Ducatu Mediolanenſi.
*Vigornienſis, Wigornienſis, Wigornenſis, Wegoracenſis, Wiogreceaſterenſis, (*Worceſter*) in Anglia.
Villæ Anaſſes, in ſecunda Thebaide.
Villa Bertrandi conventus in diœceſi Gerundenſi Cataloniæ A. C. 1102.
Villæ Eccleſiæ Epiſcopus, in Sardinia.
Villæmagnenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Villænobenſis, in Mauritania Cæſarienſi.

Villæ

Villæ Politianæ, in Phœnicia Maritima.
In villa Regia in Gallia concilium habitum à Theodorico Rege A. C. *680.*
Villæregienſis Epiſcopus, in Numidia.
* Vilnenſis, in Lithuania.
Viltenſis, in Provincia Africæ Proconſulari.
Vincenſis, Vincienſis, Vencienſis, in Comitatu Provinciæ Galliæ.
Vindenſis, in Africa Occidentali.
Vindonenſis ſ. Vindoniſſæ, (*Windiſch*) in pago Bernenſi Helvetiorum.
Vinenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Vintimilienſis, in Genuenſi ditione. Vide Vigintimilienſis.
* Vintonienſis, Wintonienſis, (*Wincheſter*) in Anglia.
* Virapum, Monaſterium, in magna Armenia; ſedes Epiſcopi.
* Virdunenſis, Viridunenſis, Werdunenſis, Veredunenſis, Viridunenſis, Virodunenſis, Virdunis ſ. Articlavorum, (*Verdun*) in Gallia.
Viromandenſis, in Picardia Galliæ. Vide Veromandenſis.
Virrenſis Epiſcopus, in provincia Bremenſi, interfuit Concilio Lateranenſi A. C. 1179. fortaſſe ſcribendum Verdenſis.
Viſalenſis ſ. Viſſabenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Viſeñſis, in Africa Occidentali.
* Viſenſis ſ. Veſenſis, (*Viſeo*) in Luſitania.
Viſicenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Viſocenſis, in regno Caſtellæ, Hiſpan.
Viſſalſenſis, in Mauritania Cæſarienſi; vide Viſalenſis.
* Vitebſcitanus (*Witebsky*) in Lithuania.
Vitenſis, in Byzacena Africæ provincia.
* Viterbienſis, in patrimonio S. Petri.
* Viternienſis ſ. Candidæ Caſæ, (*Witburn*) in Scotia Meridionali.
Vitonienſis, in Weſtſexia Angliæ.
* Vivarienſis ſ. Albienſis, (*Viviers*) ſub Archiep. Viennenſi in Gallia.
Vizeliacum concilium A. C. *1146, in Burgundia, in caſtro Vizeliaci celebratum.*
* Uladislavienſis, in Cujavia magnæ Poloniæ.
* Uliſponenſis ſ. Oliſipponenſis Archiepiſcopus, (*Lisboa, Lisbona*) in Luſitaniæ metropoli.
Ullitanus, in Numidia.
Ulpianenſis ſ. Juſtinianæ ſecundæ, in provincia Dardaniæ ſ. Mœſiæ ſuperior.
Ultrajectinus, in Belgio; vide Trajectinus.
ab Ululis, in Africa.

Umandæ ſ. Olomandæ, in prima Pamphylia.
*Umbriacenſis, Umbriaticenſis, in Calabria ulteriore regni Neapol.
Undeſitanus, Undeſiæ, in Numidia.
Ungrorum ſ. Hungarorum Archiepiſcopus.
Unjejovenſe concilium A. C. *1375. in Polonia habitum.*
Unizibirenſis ſ. Unizivirenſis Epiſcopus, in Byzacena Africæ.
*Οὐγγαροβλαχίας, Hungaro-Walachiæ Archiep.
Unnogoritanus ſ. Hungaricus Epiſc.
Unuricopolitanus ſ. Unorecopolitanus, Unuſiricapotenus, in Byzacena Africæ.
Volaterranus, Volaterrenſis, Vulterranus, Volternenſis, in Hetruria.
Volciæ ſ. Bulcentinæ, in Tuſcia vicariatus Romani.
Volitanus ſ. Bollitanus, in Africa Proconſulari.
Volodimirienſis, in Ruſſia Polonica, ſub Archiep. Kioviæ.
*Vologdenſis, in Moſcovia.
Volſinienſis (*Bolſena*) in Tuſcia vicariatus Romani.
Volvicenſe concilium A. C. *761. in agro Ricomagenſi Aruernorum.*
Voncarienſis ſ. Boncarienſis Epiſc. in Mauritania Cæſarienſi.
Voſetanus ſ. Boſetenſis, in Africa Proconſulari.
*Upſalenſis Archiep. Sveciæ Primas.
Uracitanus, in Africa Proconſulari; vide Urcitanus.
Uradiæ Epiſcopus ſubſcripſit libello Synodi CPol. A. C. 518.
Uranenſis, in Phœnicia ſecunda.
*Uratislavienſis, (*Breslaw*) in Sileſia.
*Urbaneæ, in Ducatu Urbinate Italiæ.
*Urbevetanus, Urbis veteris, Oropiti, (*Orvieto*) in patrimonio S. Petri.
*Urbinas, Orbinenſis, Urbinatenſis, in metropoli Ducatus Urbinatis Italiæ.
Urbis Salviæ (*Urbiſaglia*) in Piceno vicariatus Romani.
Urcenſis, Ureitanus, Urci, in Hiſpania citeriore.
*Urcinii ſ. Adjacenſis, in Corſica inſula.
Urcitanus, Uracitanus, Uricitanus, in Africa Proconſulari.
*Urgellenſis, Urgellitanus, Urgilitanus, Orgellitanus, in Catalonia Hiſpan.
Urgentinus ſ. Ugentinus, in provincia Hydruntina regni Neapol.
*Urienſis (*Oria*) in provincia Hydruntina regni Neapol.
Urimenus, Urimorum (Οὐρίμων, & corrupte Ζυρίμων) in Euphratenſia Syriæ.
Urtelenſis, in Armenia.
Urugitanus, in Numidia.

Uſalienſis

Uſalienſis ſ. Uzalenſis, in Africa Proconſulari.
Uſcovanch, monaſterium in Armenia; ſedes Epiſcopi.
Uſellenſis ſ. Lezitanus (*Ales* & *Uſel*) in Sardinia.
Uſenſis, in Piſidia.
Uſilabis, in Byzacena Africæ.
Uſilenſis, in Africæ Byzacena; vide Uſulenſis.
Uſinadenſis, in Mauritania Cæſarienſi.
Uſipparitanus, in Africa Proconſulari.
*Uſtanenſis, in Armenia.
Uſulenſis, Uſilenſis, in Byzacena Africæ.
Uſurgelitanus, in Mingrelia.
Uticenſis, in Africa Proconſulari.
Uticenſis, in Langvedocio inferiore Galliæ. vide Uceticenſis.
Utimari, in Africa.
Utimmenſis, in provincia Africæ Proconſulari.
Utimmirenſis, in eadem Africa Proconſulari ſ. proprie dicta.
Utinenſis, in ditione Veneta (*Udine*) Forojulienſis provinciæ metropoli.
Utinenſis, in Africa proprie dicta ſ. Proconſulari.
Utinicenſis, in Africa Proconſulari.
Utriculanus (*Otricoli*) in Umbria Italiæ.
Utummenſis, in Africa Occidentali.
Utzipparitanus, Uzipparitanus, Uzipparenſis, in Africa Proconſulari.
Uvaſenſis ſ. Vaſinenſis, in Africa Occidentali.
Vullenſis ſ. Bullenſis, in Africa Proconſulari.
Vulterranus, in Hetruria. vide Volaterranus.
*Vulturarienſis, in principatu ulteriore regni Neapol.
Vulturnenſis, Vulturanus, in Campania Felice. (*Caſtel del Volturno.*)
Uxentinus ſ. Ugentinus, in provincia Hydruntini regni Neap.
Uzabirenſis, in Africa.
Uzalenſis ſ. Uzalienſis, in Africa proprie dicta ſ. Proconſulari.
Uzelenſis, in Piſidia.
Uzetenſis ſ. Uzeticenſis, in Languedocio inferiore. vide Uceticenſis.
Uzipparitanus ſ. Utzipparitanus, in Africa Proconſulari.
Uzitenſis, in Africa Proconſulari.
Uzittarenſis, in Africa Occidentali.
Uzufæ, in Thracia.

W.

Waterfordienſis, in Mommonia Hiberniæ.
Waterslevienſis, in Ducatu Germaniæ Luneburgenſi.
Wegoracenſis (*Worcheſter*) in Anglia.
Wellenſis, Vellenſis, (*Welles*) in Anglia, ſub Archiep. Cantuarienſi.
Werdunenſis (*Verdun*) in Gallia. vide Virdunenſis.
Weſtmonaſterienſia concilia in Weſtmonaſterienſi templo S. Petri, Londini in Anglia.
Wexfordiæ, in ora Orientali Lageniæ in Hibernia.
Wexionenſis (*Wexſiõ*) Epiſcopus, Vexionenſis, in Oſtrogothia Sveciæ.
*Wiburgenſis ſ. Viburgenſis, in Carelia Sveciæ.
*Wigornienſis (*Worceſter*) in Anglia, ſub Archiep. Cantuarienſi.
Windlesborenſia concilia apud Windlesbonum, ſ. Windesbores in Anglia.
*Wintonienſis, Vintonienſis Epiſcopus (*Wincheſter*) Wentanus in Anglia, ſub Archiep. Cantuarienſi.
*Wiogreceaſterenſis, idem ut videtur cum Wigornienſi.
*Wirtzburgenſis, Wirciburgenſis, Wirsburgenſis, Wirziaburgenſis ſ. Herbipolenſis, in Franconia Germaniæ.
*Worceſtrienſis, in Anglia. vide Wigornienſis.
*Wormatienſis, Vangionum ſ. Vangionenſis, in Palatinatu Rheni, (*Wormes*) in Germania.

X.

Xaliſci ſ. Gvadalajaræ, in nova Gallæcia Americæ Septentrional.
Xanthenſis, Xanthi, in Lycia.
Xanthienſis, Xanthiæ, in Macedonia, provincia Rhodopes.
Xantonenſis ſ. Santonenſis (*Saintes*) in Aquitania Galliæ.
Xoënſis, Xoaäenſis, Xoitarum, in provincia Ægypti ſecundæ.

Y.

Yporienſis ſ. Eporedienſis, (*Ivrea*) in Pedemontio.
Yprenſis ſ. Iprenſis, (*Ipres*) in Comitatu Flandriæ.

Z.

Zabenſis, Zamæ Regiæ, in Numidia.
Zabenſis ſ. Diabenſis, in Mauritania Sitifenſi.

Zabulo-

Zabulonites, in Palæſtina prima.
Zabunienſis, Zabuniæ Medianæ ſ. Medizabuniæ, in Africa Occid.
Zactarenſis, Zattarenſis, in Numidia.
*Zaculmiæ ſ. Stagni, in ora Dalmatiæ ditionis Raguſinæ.
*Zacynthi (*Zante*) in inſulis Venetæ ditionis.
*Zagabrienſis, Zagrabienſis, in Hungaria ſeu Slavonia ad Savum fluvium.
Zagylenſis, Zagelenſis, Zagyleos, in Libya Marmarica.
Zalichi, Zaliches ſ. Leontopoleos, in Helenoponto.
Zallatenſis, in Mauritania Sitifenſi.
Zamenſis, à Zama, in Numidia.
Zamentanenſis, in Armenia.
*Zamorenſis, in regno Legionis Hiſpanico; vide Numantiæ.
Zanenſis, in Phrygia Capatiana.
Zaparenſis, in prima Macedonia.
Zapatenſis Epiſcopus interfuit Concilio Florentino A. C. 1439.
Zapparenus, (Ζάπαρος, al. Τζάπαρδα) in Macedonia ſecunda.
Zaradoniæ, in ſecunda Achaja, exarchatus Macedoniæ.
Zaradtenſis ſ. Zaradtanſis, in Numidia.
Zaraitenſis, in Mauritania Cæſarienſi. (al. Sitifenſi.)
Zarenſis Epiſcopus (fortaſſe pro *Zorenſi* Palæſtinæ) interfuit Concilio Chalcedonenſi A. C. 451.
Zarnenſis, in Africa proprie dicta ſ. Proconſulari.
Zarnenſis ſ. Sarnenſis, in principatu citeriore regni Neapol.
Zaroniæ ſ. Zerabenæ, in ſecunda Arabia, ſub Patriarcha Hieroſol.
Zarcelenſis, in Piſidia.
Zaſimorum ſ. Sazimorum, in prima Cappadocia.
Zattarenſis, in Numidia.
Zecchiæ, provinciæ Boſpori ſ. Tauricæ Cherſonneſi.
Zecedepenſis, in Mœſia ſecunda.
Zellenſis, in Byzacena Africæ provincia.
Zeli, Zelon, Zelorum, Zilorum, Zelenſis, (Ζῆλα, Ζῆλοι, Ζῆλαι) in Helenoponto.
Zelonæ, in tertia Armenia.
Zemonenſis, Zemenenſis, in tertia Achaja.
Zemtenſis, in Africa proprie dicta ſ. Proconſulari.
Zenonopoleos, in prima Ægypto.
Zenopi Epiſcopus interfuit Synodo Photianæ.

Zenopoleos

Zenopoleos ſ. Zenonopoleos, in Lycia, exarchatus Aſiæ.
Zenopoleos ſ. Zenonopoleos, in Iſauria.
Zentenſis, in Africa Proconſulari.
Zephyrienſis, Zephyrii, in Cilicia prima.
Zertenſis, in Numidia.
* Zetunii ſ. Thebarum Phtioticarum, Zetunæ, (*Ζειτοῦν*) corruptè Zetumii, in prima Theſſalia, exarchatus Macedoniæ.
Zeugmatites, Zeugmatis, in Euphrateſia Syriæ.
Zicenſis, in Africa Occidentali.
Zicchienſis, in metropoli Scythiæ Zicchia.
*Zichnarum, Zichnes, in Macedonia ſecunda.
Ziganorum, *Ζιγάνων*, *Τζυγάνων*, in Lazica Ponti.
Ziggenſis ſ. Giggenſis, in Africa Proconſulari.
Zigrenſis ſ. Zigritanus, in Libya Marmarica.
Zinaliæ caſtri, in Meſopotamia.
Zoarenus, Zoaræ, Zoorenus, Segorenſis, in Palæſtina tertia.
Zoicenus, in Ægypto.
Zoropaſſenus, in Iſauria.
Zucabiaritanus ſ. Suburitanus, in Mauritania Cæſarienſi.
Zugabbaritanus, in Africa; idem fortaſſe cum Zucabiaritano.
Zummenſis ſ. Summenſis, in Numidia.
Zunuli, corruptè pro Zuruli, Tzuruloës, in provincia Europæ Thracia.
Zurenſis ſ. Zuritanus, in Africa proprie dicta ſ. Proconſulari.
Zurimacenſis, in Lazica Ponti.
Zygrenſis, Zygrorum, in Libya.

Mantiſſa de recentibus Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Scriptoribus.

1. ANNALIUM & HISTORIÆ VETERIS TESTAMENTI.

Natalis Alexandri ætates ſex Veteris Teſt. ſynopſi Hiſtorica & variis diſſertationibus illuſtratæ. Pariſ. 1689. 8. ſex voluminibus, & 1699. fol. duobus Vol. addita ſex aliis Hiſtoria Eccleſ. Novi Teſt. Vide Acta Erud. Tom. I. ſupplem. pag. 538. & Imbonati Bibl. Hebræo-Latin. pag. 163. ſeq.

Gabrielis

Gabrielis Alvarez de Toledo, Hiſtoria de la Igleſia y del Mundo des de ſu Creacion haſta il Diluvio. Madrid 1713. fol. Vide Ephemerides eruditorum, Pariſ. A. 1714. p. 526. 605.

Anonymi reale Kirchen-Hiſtorie des Alten Teſtaments. Vide librum Lipſiæ 1714. 8. editum, cui titulus: Neu-eröffnetes Muſeum, p. 802. ſeq. Vide infra, in Jo. Chriſtiano Langio.

Godfrid Arnolds Kurtz-gefaßte Kirchen-Hiſtorie des Alten und Neuen Teſtaments. Lipſ. 1697. 1700. 1708. 8.

Petri Bang Chronologia ſacra. Wiburgi 1694. 4.

Ejusdem Computatio temporum Veteris & Novi Teſt. ib. Vide Andreæ Antonii Stiernmans Aboam litteratam, p. 68.

Roberti Baillii Hiſtoria ſacra & profana à creatione Mundi ad Conſtantinum Magnum. Amſtelod. 1663. fol.

D. *Balthaſaris Bebelii* Hiſtoria Eccleſiæ antediluvianæ. Argentorat. 1665. 4.

Ejusd. Hiſtoria Eccleſiæ Noachicæ ex vetuſtiſſimis litteris antiquitatis eruta, & ſuffragio Eccleſiæ Chriſtianæ illuſtrata. ibid. 1666. 4.

Jo. Chriſtoph. Beemanni Analecta Hiſtorica ab Orbe condito ad Conſtantinum M. Francofurti ad Viadrum 1709. 4. Vide Diarium Londinenſe, the hiſtory of the works of the learned. A. 1710. p. 465.

D. *Erici Benzelii* Archiepiſcopi Upſal. introductio in Hiſtoriam Veteris Teſt. Ejusdem Vitæ Patriarcharum &c.

Hieronymi de Boccbiis monopanton harmonicum & chronologicum, Pars I. usque ad natum CHRISTUM. Bononiæ 1654. fol.

Jacobi du Bois tyd-threſoor ende kerkelikke hiſtorie tot op onzes Heylandes lyden ende hemelvaart. Leyden 1650. 4.

Antonii Bolenni Florus ſanctus, ab Orbe condito usque ad CHRISTI tempora. Pariſ. 1668. 1674. 12.

Jac. Benigni Boſſueti, Epiſcopi Meldenſis, Commentarii in univerſam Hiſtoriam ab orbe condito ad Carolum Magnum, quibus & ſeries ac ſucceſſio Religionis & Imperiorum viciſſitudo exponitur, interprete *Emanuele de Partenai*, Pariſ. 1718. 12. ex Gallico plus decies Pariſiis & Amſtelodami excuſo, ſub titulo: Diſcours ſur l'Hiſtoire univerſelle pour expliquer la ſvite de la Religion & les changemens des Empires. Vide Ephemerides eruditorum Pariſ. A. 1718. p. 549. & A. 1722. p. 371.

D. *Jo. Francisci Buddei*, Theologi Jenensis, Historia Ecclesiastica Vet. Test. ab Orbe condito usque ad CHRISTUM natum, variis observationibus illustrata, tomis duobus, quorum prior in Samuële, posterior ante Historiam Evangelicam desinit. Halæ Sax. 1715. & 1719. 4. Vide Acta Erud. A. 1715. p. 490. & A. 1719. p. 163.

J. R. C. Historia Veteris Test. antediluviana, Lipsi. 1722. 4.

D. *Abrahami Calovii* Chronicon Biblicum, præfixum Bibliis ejus illustratis, una cum examine Chronologiæ Biblicæ Ravianæ, Francof. 1672. & 1721. fol.

Jacobi Cappelli Historia sacra & exotica, ab Adamo ad Augustum Imp. Sedani 1613. 4.

Ejusdem Synopsis Historiæ ab Orbe condito ad A. C. 1622. una cum Historiæ Ecclesiast. centuriis quinque ab Augusti ortu ad Valentinianum III. ibid.

Ludovici Cappelli Chronologia sacra ab orbe condito ad CHRISTI tempora. Paris. 1655. 4. & in apparatu ad Bibl. a Polyglotta Londinensia, Lond. 1657. & separatim recuso Tiguri 1673. fol.

Ejusdem Historiæ Judaicæ Compendium, ab Asamonæorum tempore ad Hierosolymæ excidium, ad calcem Historiæ Apostolicæ illustratæ. Genev. 1634. 3. Salmurii 1683. 4. & me curante Lipsiæ 1691. 8. Idem Historiæ Judaicæ Compendium à Melch. Leydeckero subjunctum Georgii Hornii Historiæ Ecclesiasticæ Lugd. Bat. 1687. 8.

Joannis Flachsenii Chronologia sacra, Aboæ 1692. 8. Vide Aboam literatam p. 68.

Jo. Thomæ Freigii Historia Ecclesiastica ab Orbe condito usque ad obitum Moysis, Basil. 1583. 8.

Compendium Historiæ Ecclesiasticæ *Gothanum*, Gothæ 1666. & 1670. 8. Pars prior, Historiam Veteris Test. complectens, ab Vito Lud. Seckendorfio; posterior à Joh. Christophoro Artopœo concinnata esse dicitur, auspiciis Jo. Henrici Bœcleri. Indicem addidit Henricus Ernestus Treiberus.

Nicolai Gurtleri Origines Mundi & in eo regnorum, rerumpublicarum, populorumque ad modum Historiæ universalis, maximè Ecclesiasticæ. Amst. 1708. 4. Vide Acta Eruditorum A. 1709. p. 257.

Antonii

Antonii le Grand Hiſtoria ſacra à Mundi exordio ad Conſtantini M. imperium libris X. Lond. 1685. 8.

Andreæ Hoji hiſtoria univerſa ſacra & profana ab O. C. ad CHRISTI natalem, Duaci 1629. fol. 2 Volum.

Chriſtiani Junckers Grundlegung zur Kirchen-Hiſtorie Altes und Neuen Teſtaments, Hamburg 1710. 8.

Hiſtoire du vieux & du nouveau Teſtament par demandes & par réponces, avec des reflexions morales par feu Mr. *de Langes.* à Liege, 1718. 8. 3 Vol. Journal des Savans 1718. Octobr. p. 475.

Joachimi Langii, Theologi Hallenſis, Hiſtoria Eccleſiaſtica Veteris Teſt. per ſeptem periodos à Mundo condito usque ad CHRISTUM natum cum Iſagoge exegetica in libros ſacros præcipue hiſtoricos, & ſynchroniſmis hiſtoriæ exoticæ civilis & literariæ, Halæ Sax. 1718. 4. Vide Acta Erud. A. 1718. p. 61. & Memorias Trevoltinas A. 1719. menſe Martio.

Jo. Chriſtian Langii, Paſtoris zu Budiſſin, Grundlegung zu einer realen Kirchen-Hiſtorie des Alten Teſtaments, in zehen Haupt-Abtheilungen. Lipſ. 1717. 8. Vid. Unſchuldige Nachrichten von alten und neuen Theologiſchen Sachen, A. 1717. p. 144.

Wilhelmi Leydeckeri kerckeliike hiſtorie ſoo van het Old als Nieuwe Teſtament, Dordrecht 1691. 8. Vide Acta Eruditor. Tom. 2. ſupplementi p. 61.

Benjamini Marshall tabulæ octo Chronologicæ ab orbe condito ad CHRISTUM natum, Oxon. 1713. fol. Anglicè: Chronological tables in which are contained not only all the chief things of ſacred hiſtory, but alſo all other the moſt remarkeable things that are recorded in any of the antient writers now extant. Vide infra in Whiſtono, & Ephemerides Eruditorum Pariſ. A. 1714. Septembr. p. 317.

Joannis Marshami Canon Chronicus Ægyptiacus, Ebraicus, Græcus, usque ad Imperii Perſici initia. Lond. 1672. fol. & Lipſiæ cum præfatione Ottonis Menckenii & *παναρίτῳ*, Lipſiæ 1676. 4. denique Amſt. 1698. 4. In hoc opere Marshamus primus illuſtrat etiam *epochas marmoreas* antiquiſſimas *Arundelianas*, in quas Thomæ Lydiati commentarium edidit ſuasque adjunxit ipſius notas Humfredus Prideaux

deaux, cum Jo. Seldeni ſuisque in alia etiam marmora Arundeliana animadverſionibus, Oxon. 1676. fol. Ad easdem epochas marmoreas conferendus Jac. Palmerius in exercitationibus ad optimos auctores Græcos p. 681. ſeq. Henricus Maſcampius in inſtitutionibus Hiſtoricis; Rich. Bentlejus diſſert. Anglice edita de Epiſtolis Phalaridis p. 205. ſeq. ſed præcipue Franciſcus Bianchinus Veronenſis in Hiſtoria univerſali probata ex monumentis antiquis, & Italice edita Rom. 1699. 4. p. 320. ſeq.

Henrici Maſcampii, Profeſſoris Duisburgenſis, inſtitutiones Hiſtoricæ ab Orbe condito ad captivitatem Babylonicam, Amſt. 1711. 4.

Ejusdem tabulæ octo Chronologicæ, Petavianis & Perizonianis pleniores ordinatioresque, Duisburgi 1713. fol.

The acts and monuments of the Church before CHRIST incarnate, by *Richard Montagu*. Lond. 1642. fol.

Dionyſii Mudzaerts, Ord. Præmonſtratenſis, kerckeliike hiſtorie &c. ab orbe condito usque ad A. C. 1622. Belgicè, Antwerp. 1622. fol. duobus Volum.

Jo. Chriſtian Hebringers allgemeine Hiſtorie des Alten Teſtaments. Lipſiæ 1717. 8.

Guilelmi Nichols Hiſtoriæ ſacræ libri VII. ab orbe condito usque ad excidium Hieroſolymæ, Lond. 1714. 12.

Pauli Pezronii, Ord. Ciſtercienſis, Canon Chronologicus juxta LXX. interpretum ſupputationem, ad calcem facis Chronologicæ Dominici Muſantii, Leodii 1695. 12. l'Antiquité des Tems rétablie & defenduë contre les Juifs & les Nouveaux Chronologiſtes, Paris 1686. 4. Amſt. 1687. 12. Defenſe de l'Antiquité des temps, ou l'on ſoutient la tradition des Peres & des Egliſes &c. Pariſ. 1691. 4. Vide Ephemerides Eruditorum Pariſ. A. 1687. p. 107. & 1692. p. 25. & 36. Pezronii quemque hic ſecutus eſt Iſ. Voſſii Chronologiam ſacram oppugnavit *Jo. Marcianæus* Monachus Benedictinus in vindiciis textus Hebraici earumque continuatione. Defenſe du texte Hebreu & de la Chronologie de la Vulgate &c. Paris. 1689. 12. Continuation de la defenſe du texte Hebreu, ib. 1693. 12.

Henrici Philippi quæſtiones Chronologicæ in Teſtamentum Vetus, Colon. 1637. 4.

The

The old and new Teſtament connected in the hiſtory of the Jews and neighbouring nations, from the declenſion of the kingdoms of Iſraël and Juda, to the time of CHRIST, by *Humphrey Prideaux*, D. D. Dean of Norwich. 2 Volum. Lond. 1716. & 1718. 8. Idem opus Gallice etiam verſum vidit lucem, quinque Vol. Amſt. 1722. 12. & Germanice Auguſto Tittelio interprete, Dresd. 1722. 4. Vide Acta Erud. A. 1718. p. 97. & A. 1721. p. 481. Novellas Reip. litterariæ A. 1717. pag. 3. & 93. Ephemerides literarias Pariſ. 1718. p. 119. & 1722. Decembr. p. 629. Bibliothecam Anglicam Gallice editam à Michaële de la Roche Tom. 1. pag. 1. T. 3. p. 484. & T. 4. p. 42.

Hiſtoire de l' ancien Teſtament diviſée en ſix livres par Mr. l' Abbe *Regnier*. Paris 1690. 12. Bibl. Françoiſe de Mr. Camuſat, Tom. 1. p. 290. ſeq. Amſt. 1723. 8.

Chriſtiani Ravii, Berolinatis, Chronologia Biblica, Kilon. A. 1670. fol. quam ad examen revocatam dixi à B. Calovio.

Eugenii Robinſoni Annales Mundi univerſales libris XIV. ab orbe condito ad captivitatem Babylonicam, Lond. 1677. fol.

Jacobi Saliani, S. J. Annalium Eccleſiaſticorum Veteris Teſtamenti usque ad CHRISTI mortem, connexis Annalibus imperii Aſſyriorum, Babyloniorum, Perſarum, Græcorum atque Romanorum, Volumina VI. fol. Pariſ. 1619.—1624. Colon. 1620.—1624. Pariſ. 1641. editio auctior ſecundis auctoris curis. Flavio Joſepho, quem frequenter reprehendit, iniquiorem Salianum multi notarunt. Annalium Saliani epitome, unico volumine prodiit Pariſ. 1635. Colon. 1638. Rothomag. 1646. 1655. fol. Contractum ex iisdem Annalibus enchiridion Chronologicum, Colon. 1638. 12.

Henrici Sameriі, S. J. Chronologia ſacra ab orbe condito usque ad CHRISTUM natum, confutatis multorum (Gilberti Genebrardi aliorumque) ad hunc diem calculis, Antwerp. 1608. fol.

J. H. S. P. P. Nucleus Hiſtoriæ univerſalis ab orbe condito ad Maccabæorum tempora, Herborn. 1716. 12. Vide Ephemerides Eruditorum Pariſ. A. 1717. p. 405.

D. *Jo. Andreæ Schmidii* Compendium Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Veteris Teſt. decem epochis comprehenſum, Helmſt. 1708. 8.

Christiani Schotani Bibliotheca Historiæ sacræ Vet. Test. Franeqv. 1662. fol. 2 Vol. per modum fusi & copiosi in Sulpitium Severum commentarii, à quo veteri scriptore culto atque elegante notum est succinctum historiæ sacræ compendium tradi.

Jona Conradi Schrammii Chronologia Regum Israëlis restituta, Helmst. 4.

Eduardi Simsoni Chronicon historiam Catholicam complexens, seriemque historiarum ex sacris Bibliis & probatæ fidei auctoribus singulari studio secundum tempora digerens ab exordio Mundi ad Annum CHRISTI septuagesimum primum, Oxon. 1652. fol.

Friderici Spanhemii, filii, Chronologia sacra & Historia Ecclesiastica Veteris Test. inter opera ejus tribus junctim excusa voluminibus, Tomo primo, Lugd. Bat. 1701. fol.

Henrici Spondani Annales Veteris Testamenti à Mundi creatione ad ejus reparationem, Paris. 1639. Colon. 1640. fol.

Geerlof Svikeri JCti, algemene kerkelyke en wereldlyke geschiedenissen, Amst. 1721. fol. duobus Volum. editore Clariss. Viro Isaaco Verburgio. Ab orbe condito usque ad obitum Wilhelmi III. Angliæ Regis.

Histoire de l'ancien Testament par le Pere *Talon*.

Jo. Olai Terseri Chronologia sacra ab origine Mundi ad natum CHRISTUM, Upsal. 1657. 8.

Augustini Tornielli Novariensis, Congregationis S. Pauli Clerici Regularis, Annales sacri & profani ab Orbe condito ad eundem CHRISTI passione redemtum. Mediolan. 1610. Francofurti 1611. & 1640. Colon. 1622. & Antwerp. 1620. fol. De Torniello ejusque Annalibus vide sis Ludovicum Ellies duPin Tom. 17. Bibl. Ecclesiasticæ pag. 58. & Diarium Venetum, giornale de' letterati d'Italia T. X. p. 232. sq.

Historia Veteris Test. ex elementis D. *Vallemontii*, cum Bossveti diss. de successione religionis, Latine versa ex Gallico à Petro Montmedy, Ratisbonæ 1710. 8.

Jo. Vignolii Conspectus Chronologiæ ab exitu ex Ægypto usque ad captivitatem Babylonicam. Bibl. Germanique T. 3. p. 107. sqq. Hist. Critique de la Rep. des lettres T. 6. p. 375.

Campegii

Campegii Vitringæ hypotypoſis Hiſtoriæ & Chronologiæ ſacræ à Mundo condito usque ad finem Sæculi à nato CHRISTO primi, una cum typo doctrinæ Propheticæ, Franeqveræ 1698. 1708. 8. Leowardiæ 1716. 8.

Matthæi Vogelii, Abbatis Alperſpacenſis in Ducatu Wirtembergico, Peregrinatio Eccleſiæ, das iſt: Bibliſche Kirchen-Hiſtorie, allein aus Heiliger Göttlicher Schrifft Alten und Neuen Teſtaments kurtz verfaſſet, Strasburg 1628. 12. Editor eſt celebris ille Joh. Valentinus Andreæ, Superintendens Calvenſis in Ducatu Wirtembergico, qui ſimiliter A. 1630. 12. edidit Eccleſiam militantem, das iſt, kurtze Kirchen-Hiſtorie aus des ſeel. Lucæ Oſiandri, Senioris, Centurien kürtzlich zuſammen gezogen. In hoc libello operam & ſtudium cum Jo. Valentino Andreæ poſuit Jo. Bernhardus Wagnerus, Paſtor Eccleſiæ Gemmerigheimenſis.

Gerhardi Joannis Voſſii Chronologiæ ſacræ Iſagoge. Tomo ſexto ſive ultimo operum Voſſii, Amſt. 1701. fol. & ſeparatim Hagæ Comitis, 1659. 4.

Iſaaci Voſſii Chronologia ſacra ad mentem Veterum Hebræorum & præcipue Joſephi expoſita. Diſſertatio de vera ætate Mundi, cum Caſtigationibus ad objecta Georgii Hornii, Chriſtiani Schotani aliorumque, Hagæ Com. 1661. 4. ad calcem diſſertationis de translatione LXX. Interpretum.

Jacobi Uſſerii Annales Veteris Teſtamenti à prima Mundi origine deducti, una cum rerum Aſiaticarum & Ægyptiacarum Chronico à temporis Hiſtorici principio usque ad extremum Templi & Reip. Judaicæ excidium, Lond. 1650. & 1654. fol. Deinde Pariſ. 1673. & Bremæ 1686. fol. addita etiam utrobique Chronologia ſacra poſtuma Uſſerii, quæ ſeparatim pridem lucem viderat Oxon. 1660. 4. Melior Annalium, operis incomparabilis, editio Genevenſis A. 1722. fol. in qua notæ quædam & emendationes ex chirographo auctoris acceſſere, additique liber Uſſerii de annis Syro-Macedonum, & alius de Symbolo Apoſtolico vetere, vitaque Uſſerii ſcripta à Thoma Smitho & edita pridem Londini 1707. 4.

Mich. Watſoni hiſtoria antediluviana, Kil. 1665. 4. ſchediaſma paucis conſtans foliis.

Gvilelmi

Gvilelmi Whiſtoni Tabula Chronologica, complexa Antiquitates Hebraicas, Phœnicias, Ægyptias & Chaldaicas, tam ante quam poſt diluvium, comparatas invicem excerptasque ex Pentateucho Samaritano, Joſepho, Sanchoniathone, Herodoto, Dicæarcho, Manethone, Eratoſthene, Abydeno, Beroſo, Varrone, Ptolemæo Mendete, Obeliſcis Ægyptiacis, Marmore Pario & ſcriptoribus omnis generis originariis, cœpta primum ab erudito Epiſcopo *Ricardo Cumberland*, auctæ deinde, perfecta & concinnata ab origine Mundi usque ad æram Nabonaſſari Regis Babylonici, à qua Humfredus Prideaux inſigne ſuum opus incipit, vulgataque ſupplementi inſtar ad tabulas Chronologicas eruditiſſimi Epiſcopi Wigornienſis Gvilelmi Lloydii editas à Marshallo, Lond. 1721. fol. Anglicè.

Joh. Hieronymi Wiglebs Kirchen-Hiſtorie von Erſchaffung der Welt bis auf CHRISTUM, in Fragen und Antworten. Halle 1716. 4. Vid. Unſchuldige Nachrichten von Alten und Neuen Thoologiſchen Sachen, A. 1716. p. 365. Aug. Hermanni Francke monita Paſtoralia p. 91.

D. *Guſtavi Georgii Zeltneri* chronotaxis millenarii quarti, Altdorf. 1709. 4.

*** *** ***

Zweymal zwey und funfzig auserleſene Bibliſche Hiſtorien aus dem Alten und Neuen Teſtamente; mit Fragen, daraus zu examiniren, nützlichen Lehren, und erbaulichen Gedancken bey jeder Hiſtorie, vor die Hamburgiſche Jugend abgefaſſet von Hrn. **Joh. Hübnern**, Rectore des Johannei daſelbſt, nebſt einer Vorrede eines Hoch-Ehrwürdigen Miniſterii der Stadt Hamburg. 1714. 8. atque deinde ſæpius Lipſiæ in 8. & 12.

M. **Johann Wagners**, Paſtoris zu Weiſſen-Schönbach und Grockſtat, hundert und vier auserleſene Bibliſche Hiſtorien, nebſt einer Vorrede **Chriſtoph Conrad Beſſers**, Paſtoris und Inſpectoris zur Schulpforte. Lipſ. 1717. 8. Liber eadem utili & jucunda methodo ad prioris imitationem in juventutis Chriſtianæ uſus concinnatus.

D. *Juſti Geſenii* Bibliſche Hiſtorien Altes und Neuen Teſtaments, zwey Theile, jeder 54. Lectiones. Brunſvici 1719. 8. tertia editio.

D. R. C. abregé de la Sainte Bible, en forme de queſtions & de reponſes familieres. à Rouen 1707. Mem. de Trevoux A. 1708. p. 249.

Hiſtoire choiſie de l'Ancien & de Nouveau Teſtament, avec de courtes reflexions à la fin de chaque article. Paris 1722. 12. Journal des Savans 1722. Octobr. pag. 439.

2. ANNA-

2. ANNALIUM ET HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ NOVI TESTAMENTI.

Ante laudatiſſimum opus CENTURIARUM MAGDEBURGENSIUM vix unus & alter, ac levi brachio Hiſtoriam Eccleſiaſticam vel tradere vel illuſtrare aggreſſus erat, unde Stanislaus Hoſius Cardinalis ad Antonium Cardinalem Amulium Epiſt. 95. ſerio dolet ſtudium Patrum Eccleſiæ adeò à ſuis ad illud temporis neglectum. *Verum hæreticorum incredibili quadam diligentia, noſtra vero plus quàm ſupina nec unquam ſatis deplorandâ negligentia factum eſt, ut hoc eſſent loco rationes Eccleſiæ, quo nunc eas eſſe maximo cum animorum noſtrorum dolore cernimus - - - Nam unde nobis natæ ſunt Centuriæ, quarum illuſt. D. V. ſuis in litteris meminit, quàm ex eo quod & in edendis & in evolvendis priſcorum Patrum libris tantum ſtudium poſuerunt hæretici, cùm à nobis qui per Dei gratiam Catholici ſumus, prorſus negligi viderentur. Multos cernere licuit proximis ſuperioribus annis, qui præter Thomam aut Scotum vix alium quenquam auctorem legerent, quodque magis dolendum eſt, ne ſacra quidem Biblia, quæ diligentius evolverent, digna judicarunt. Et credat illuſtriſſima D. V. non eſſe contemnendum laborem hunc hæreticorum in iſtis Centuriis conſcribendis. Cum enim viderent* &c. Ante Centurias non memini aliquid in hoc genere exſtare quod memorare referat, quam *Claudii Seyſſelii* Hiſtoriam Eccleſiaſticam editam Gallice Pariſ. 1534. fol. Sed longe aliis ſubſidiis, longe alia induſtria, copia & accuratione elaboratæ ſunt *Centuriæ*, quas verò elogio Frid. Spanhemius vocat *Bibliothecam totius Chriſtianæ antiquitatis*. Centuriæ XIII. totidem in folio Voluminibus primum excuſæ ſunt Baſileæ ab A. 1559–1574. Auctor præcipuus Matthias Flacius, ἐργοδιώκτης Ebelingo Alemanno, Conſule Magdeburgenſi: cæteri qui operam ſuam collocarunt Martinus Copus, Jo. Wigandus, Matthæus Judex, Baſilius Faber, M. Pancratius Veldpock, Andreas Corvinus & Thomas Holthuterus; & qui in excerpendis ſcriptoribus fuere aſſidui, Ambroſius Hidfeld, David Cicelerus, Caſpar Leunculus, Wilhelmus Radenſis, Nic. Beumullerus, Bernhardus Niger & Petrus Schrœder, Conrado Agrio amanuenſi. Collectanea inedita ad Seculum XIV. XV. & XVI. in Bibliotheca Gvelferbytana adhuc aſſervari, Wilhelmus Erneſtus Tentzelius memoriæ prodidit, Bibl. curioſæ T. 1. p. 437. Editio Ludovici Lucii, Baſil. 1624. licet nitidior, tamen male audit a) ob omiſſas Epiſtolas dedicatorias variaque in

a) B. D. Calovius prædia ſtudii Theolog. p. 337. Jo. Gottlieb Moller, Gedanenſis, in decade Obſerv.

ipſo opere interpolata ac truncata. Singulæ Centuriæ digeſtæ per ſedecim capita, quorum *primum* breviter totius Sæculi conſpectum offert velut in tabella; *ſecundum* tractat de propagatione Eccleſiæ, & quibus locis ac regionibus Evangelium perſonuit; *tertium* de ſtatu Eccleſiæ vel tranquillo vel obnoxio perſecutionibus, & de pœnis perſecutorum; *quartum* de doctrina ejusque inclinatione; *quintum* de hæreſibus & erroribus gravioribus; *ſextum* de Cerimoniis & ritibus Eccleſiæ per varias regiones Orbis terrarum; *ſeptimum* de politia ſive regimine & diſciplina Eccleſiaſtica; *octavum* de ſchiſmatibus & controverſiis in Eccleſia agitatis; *nonum* de Conciliis; *decimum* de Epiſcopis & Doctoribus; *undecimum* de Hæreticis; *duodecimum* de Martyribus; *decimum tertium* de miraculis & prodigiis; *quartum decimum* de rebus externis ſeu politicis Judæorum; *decimum quintum* de ſtatu religionum extra Eccleſiam, de Judaiſmo, Ethniciſmo, & à Sæc. VII. Muhamedaniſmo; *decimum ſextum* denique de ſtatu & mutationibus politicis Imperiorum. Quæ præterea ad hiſtoriam hujus operis faciunt, peti poſſunt ex præfationibus ad Centurias, & ex narratione b) de Hiſtoria Eccleſiaſtica Magdeburgenſi contra Juſtum Menium, cum Scholaſticorum Witebergenſium & Juſti Menii reſponſione, Wittèb. 1558. 4. ex Jo. Guil. Molleri Centuriarum Magdeburgenſium recenſione Hiſtorico-critica, Gedani 1696. 4. Caſp. Sagittarii introductione in Hiſt. Eccleſ. cap. 13. p. 240. ſqq. D. Jo. Frid. Mayeri eclogis de fide Baronii & Bellarmini ipſis Pontificiis ambigua cap. 1. D. Tho. Ittigii præfat. ad ſelecta capita Hiſt. Eccleſ. ſæculi primi, D. Joh. Andreæ Schmidii conſilio de Centuriis Magdeb. emendandis, defendendis & continuandis, Helmſt. 1700. 4. & ex D. Simonis Joannis Arnoldi ſcripto vulgato Magdeb. 1715. 8. cui titulus: *Decus Magdeburgenſe.* Conferre etiam jurabit D. Jo. Fabricii, Abbatis Regiæ Luteræ & Theologi Helmſt. Bibliothecam T. 2. p. 424. ſq.

In Bibliotheca Gallica Crucimanii pag. 92. legas *Franciſcum Burgoinum* Gallice edidiſſe compendium hiſtoriæ Eccleſ. excerptum è Centuriis Magdeburgenſibus. *François Bourgoin, Nivernois, Chanoine en l' Egliſe de Nevers, & depuis Miniſtre à Geneve, a eſcrit l' Hiſtoire Eccleſiaſtique extraite des Centuries de Magdebourg, imprimée l' an 1560. ou environ, à Geneve.* Notiſſima

Obſerv. Miſcell. cap. 3. D. Jo. Frid. Mayer de fide Baronii p. 4. D. Tho. Ittig præf. ad Sæculi I. ſelecta capita p. 5.

b) Unſchuldige Nachrichten von alten und neuen Theologiſchen Büchern A. 1710. pag. 657. ſeq.

sima autem omnibus Epitome Centuriarum Magdeburgensium, quam egregio studio concinnavit B. D. *Lucas Osiander* senior, Ecclesiastes Eslingensis, eique continuationem sæculi XIV. XV. & XVI. adjunxit. Totum opus tribus spissis voluminibus in quarto absolvitur, desinitque in Colloquio Ratisbonensi, quod A. C. 1601. habitum esse constat. Primores Centuriæ octo, lucem viderunt Tubingæ A. 1592. ad 1602. 4. Eodem anno 1602. prodiit etiam Centuria decima sexta, cæteris uberius descripta. Denique secutæ Centuriæ IX. X. XI. XII. XIII. XIV. & XV. A. 1613. 4. Recusa priora volumina etiam A. 1607. 4. Et Germanice versa à Davide Fortero, Francof. 1597–1608. 8. Svecice ab Erico Schrœdero, Holmiæ 1635. fol.

Gerh. Jo. Vossius Epist. 397. ad Jo. Rod. Wetstenium scripta A. 1645. *Equidem nihil magis exoptem, quàm ut Centurias Magdeburgenses edere possim cum brevibus nostris notis. Præclarum est opus: sed est ubi aliquid ab Centuriatoribus illis datum affectæ & anticipatæ opinioni, homines enim erant. Est ubi humanitus error obrepserit, præcipue in istis quæ dies postea docuit, aut à scriptoribus antiquis, qui tum temporis non viderunt lucem, vel ubi doctissimi homines in scriptoribus jam ante editis locum esse corruptum observarunt. - - - Verùm tot incurrentibus adversis, nihil audeo polliceri. Quamobrem nihil æque exopto quam ut alius - - - hoc suscipiat negotium. Is esto, qui hoc saxum diu jam volvit vir clarissimus* Ludovicus Lucius, *quem ex scriptis jam ante annos vicenos novi.* Dicitur & idem Lucius continuationem Centuriarum molitus fuisse, sed nec illa lucem vidit, neque quam jussu Ducis gloriosiss. memoriæ Rudolphi Augusti elaborandam susceperat Theologus Helmstadiensis *Gebhardus Theodorus Meierus*, defunctus A. 1694. neque illa cujus spem fecit Rev. D. *Joannes Andreas Schmidius*, cujus Consilium de Centuriis emendandis, defendendis & continuandis jam memoravi.

Ex adversariis Centuriarum Magdeburgensium occurrunt (1) *Conradus Brunus*, cujus admonitioni adversus novam Historicam Ecclesiasticam Matthiæ Flacii Illyrici, editæ Dilingæ A. 1565. 8. respondit Flacius in refutatione invectivæ Bruni contra Centurias Historiæ Eccles. in qua simul recitantur amplius centum historica, maximique momenti Papistarum mendacia, Basil. c) 1566. 4.

(2) *Petrus Canisius*, S. J. cujus Commentarii de Verbi Dei corruptelis, de S. Joanne Baptista Dilingæ 1571. 4. & de beatissima Maria virgine libris V. Ingolstad. 1577. 4. & utraque junctim excusa ib. 1583. fol.

c) In Casimiri Oudini supplemento de scriptoribus Eccles. p. 627. male excusum A. 1544.

(3) *Alani Copi*, Londinenſis, ſive *Nic. Harpsfeldi* d) potius dialogi ſex, contra ſummi Pontificatus, Monaſticæ vitæ, Sanctorum, ſanctarum imaginum oppugnatores, & pſeudomartyres. Antwerp. 1566. 1573. 4.

(4) *Gvilelmus Eyſengrein* de Nemeto Spirenſis, cujus catalogus teſtium veritatis, exſtat editus Dilingæ 1565. 4. & ex ſedecim e) quos promiſit Centenariis primus, novæ Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Flacii & Collegarum oppoſitus, Ingolſtad. 1566. nec non opus de Romanis Pontificibus, adverſus Magdeburgenſes, Monachii 1568. fol.

(5) *Gilbertus Genebrardus*, Theologus Pariſ. in Chronico poſt A. 1584. f) ſæpius excuſo, poſteriore tomo thraſonice ſatis in titulo profitetur ſe *Centuriatorum impietatem, mendacia, impoſturas coarguere, & doctrinæ Catholicæ continuationem ad ſingulorum ſæculorum coronidem oſtendere.* Editio locupletior eſt Pariſ. 1600. fol. junctam habens Petri Victoris Palmæ Cajetani continuationem ab A. C. 1585. ad 1600. Syllogen doctrinæ Pontificiæ per ſingula ſæcula contra Magdeburgenſes ex Genebrardo excerptam exhibet Antonius Poſſevinus Bibl. ſelectæ VII. 37.

(6) *Onufrii Panvinii* de primatu Petri, adverſus Centuriarum auctores. A. 1591. 4. Ejusdem Onufrii Chronicon Eccleſiaſticum à Julio Cæſare usque ad Maximilianum II. ſive ad A. 1568. Lovan. 1573. fol. præmiſſo indice auctorum, è quibus Hiſtoriam Eccleſiaſticam, quæ in Bibl. Vaticana ſervatur MSta, concinnavit.

(7) *Franciſci Turriani*, S. J. adverſus Magdeburgenſes Centuriatores pro Canonibus Apoſtolorum & pro Epiſtolis decretalibus Pontificum libri V. Florentiæ 1572. & Coloniæ 1575. 4. Huic præter alios multos abunde reſponderunt Joannes Dallæus libris de pſeudepigraphis Apoſtolicis & David Blondellus in Turriano vapulante. Turrianum ad Centuriatores oppugnandos inſtigat, & veterum Chriſtianorum ſcripta inedita ab eo premi indignatur Stanislaus Hoſius Epiſt. 77.

(8) In Bibliotheca Hohendorfiana, exquiſitiſſimo illo & locupletiſſimo rariſſimorum librorum theſauro inter Volumina MSta in folio num. 9. pag. 232. memoratur volumen ingens Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ modum.

d) Vide Vincentii Placcii Θ μαναρίτᾳ pſeudonymos num. 72.

e) D. Tho. Ittig. præf. ad ſelecta capita Sæculi I. p. 10. ſeq.

f) Prior liber Chronographiæ jam A. 1570. 12. lucem viderat Lovanii, ſed res ante CHriſtum breviſſimè perſequitur, & loco ſecundi libri de rebus poſt CHriſtum natum junctam habet Chronologiam Arnoldi Pontaci Burdegalenſis.

dum tenentis ſcilicet inter zelum, ut auctori videtur, excedentem utrinque Centuriatorum & Baronii. Qui Baronius Centurias licet nusquam fere nominetenus aggreditur, tamen illis oppugnandis, quas in gratiarum actione ad Philippum Nerium Tomo VIII. annalium ſubjecta *Centurias Satanæ è portis inferis in Eccleſiæ detrimentum progreſſas* indigno convicio appellat, illis inquam oppugnandis Annales componendos unice in ſe ſuſcepiſſe, eodem in loco diſerte teſtatur. Titulus autem ineditæ illius & mediæ inter Centuriatores & Baronium Hiſtoriæ hic eſt: *Hiſtoire Eccleſiaſtique, extraite de tous les auteurs & des Conciles, les quels entre le zele de Baronius, trop paſſioné pour aggrandir l' autorité du Pape & de la Cour de Rome, & de la trop grande envie des Centuriateurs pour la diminuer, ſervent de reigle pour la reduire à ſon point veritable, avec pluſieurs belles remarques & paſſages, tirez des Conciles, des Epitres des Papes, & des écrits des Peres de l' Egliſe & autres Auteurs, ſur pluſieurs matieres importantes.*

Hi CÆSARIS BARONII a) Annales non perfunctorie dicendi mihi ſunt: nam licet Pontificis ſuprematui ſtabiliendo fuerint ab auctore potiſſimum dicati, tamen Baronius Caſaubono b) etiam judice operam in iſthoc genere litterarum adeo inſignem poſuit, ut omnibus ſua diligentia palmam præcipuerit: Deinde ὑποθήσει δολέων tam multa obſcuravit, c) ut doctiſſimis etiam longam commentandi & examinandi re-

a) Baronii vita ſcripta ab Hieron. Barnabæo, Congregat. Oratorii Rom. presbytero libris tribus edita Rom. 1651. 4. & una cum elogiis Baronii à Georgio Fritz, Oratorii Viennenſis presbytero, collectis, recuſa Viennæ Auſtriæ 1718. 8. Præterea conſulere juvabit H. Spondanum ante Tom. I. epitomes annalium Baronii: Janum Nicium Erythræum pinacotheca I. p. 87. Iſaacum Bullartium Academ. ſcientiar. T. I. p. 179. Joh. Imperialem in muſeo hiſtorico p. 93. editionis à me curatæ., Hieron. Ghilini theatrum virorum doctorum T. I. pag. 37. Alphonſum Ciacconium in vitis Pontificum & Cardinalium T. 2. ſub Clemente VIII. ad A. 1596. Et de Annalibus Baronii Chriſtoph. Hendreichium in pandectis Brandenburg. p. 423. Caſp. Sagittarium introduct. in Hiſt. Eccleſ. cap. 14. D. Thomam Ittigium in diſſert. quam præmiſit ſelectis Hiſt. Eccleſ. ſæculi primi capitibus, D. Jo. Fabricium Helmſt. T. 2. Bibliothecæ ſuæ pag. 429. 450. Præ cæteris D. Jo. Frid. Mayerum τὸν μακαρίτην in eclogis de fide Baronii & Bellarmini ipſis Pontificiis ambigua. Amſt. 1697. 8.

b) Caſaub. prolegom. ad exerc. in Baron. D. Jo. Frid. Mayer de fide Baronii p. 52. ſeq.

c) Georgius Calixtus de conjugio Clericorum pag. 217. *Pater annalium Baronius Herculeis ſuis laboribus id conſecutus eſt, ut antiquitatem Eccleſiaſticam multis quidem in locis illuſtraſſe & explicuiſſe, ſed longe pluribus iisque fere*

fellendique præbuerit materiam. Natus Soræ Campaniæ urbe prid. Cal. Nov. A. C. 1538. in Congregationem Oratorii A. 1575. d) à Philippo Nerio Romæ conditam receptus, Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ omni ſtudio dare operam & deinde Annales componere juſſus fuit. e) Bibliothecæ Vaticanæ poſtea præfectus in Antonii Cardinalis Caraffæ A. 1591. defuncti locum; & Cardinalium Collegio A. 1596. adſcriptus à Clemente VIII. atque ni factio obſtitiſſet Hiſpana illi fortaſſe ſucceſſor A. 1605. dandus, diem obiit ſupremum prid. Cal. Jul. 1607.

In gratiam Auguſtini Tornielli f) cujus annales *caput Baronii* à Spondano appellantur, Annales Veteris Teſtamenti ſcribere omiſit: Annales itaque Eccleſiaſticos poſt præmiſſum apparatum orditur ab anno nati CHRISTI, quem ſtatuit eſſe Auguſti ab inito triumviratu quadrageſimum primum, C. Cornelio Lentulo & M. Valerio Meſſalino Coſſ. Olympiadis CXCIV. 2. U. C. 751. Duodecim volumina Annalium, totidem ſæcula complectuntur. Poſtremum volumen deſinit in A. C. 1198. Tomos duos priores *Onufrius Panvinius* g) delineaſſe antea, & primam eorum graphidem poſuiſſe creditur, quos deinde Baronius compoſuerit, poliverit, evulgaveritque. Tomum XIII. XIV. & XV. Patribus Oratorii Romani moribundus commendavit teſtibus H. Spondano h) & Hieron. Vecchieto, i) quos necdum in dias luminis auras productos conſtat, niſi quod Odoricus Raynaldus Baronii chartis uſus eſſe traditur. Cum Græcarum litterarum Baronius non adeo peritus eſſet, in

fere majoris momenti obſcuraſſe & involviſſe deprehendatur. Qua re & ſuam ſibi gloriam ipſe detraxit, & laborem ſtudioſis veritatis adauxit, adde Jo. Georg. Dorſchæi VIII. Religions-Scrupel p. 353. ſeq.

d) Hieron. Barnabæus in vita Philippi Nerii, T. 6. Act. Sanctor. 26. Maji p. 543.

e) id. p. 515. ſeq. & in vita Baronii lib. 1. c. 18. Obiter nota ab illa congregatione Oratorii Romana diverſam eſſe non modo Viennenſem, cujus jam memini, ſed & Pariſienſem A. 1611. conditam à Cardinali Berullo, de qua Sammarthani fratres tomo quarto Galliæ Chriſtianæ p. 987. ſeq. Richardus Simon in vita Joannis Morini, Nouveaux memoires de Mr. Nodot T. 1. p. 202. ſeq. &c.

f) Giornale de' letterati d'Italia T. X. p. 233.

g) Cornelius Curtius in elogiis eremitarum Ordinis S. Auguſtini p. 147.

h) Spondanus præf. ad Auctarium Chronologicum epitomæ annalium Baronii ſubjectum.

i) Hieron. Vecchietus lib. 6. de ratione ſacrorum temporum cap. 8. D. Jo. Frid. Mayer de fide Baron. p. 30.

in ſcriptis ejus linguæ interpretandis adjutus eſt à *Jacobo Sirmondo*, Cardinali *Gall. Sirleto*, k) *Petro Morino*, l) *Aloyſio Lollino* m) aliisque.

EDITIONES Annalium hactenus exſtant octo: prima *Romana* A. 1588. ſq. altera *Venetæ* A. 1595. tertia *Colonienſis* A. 1596. quarta *Antwerpienſis* A. 1597–1612. quinta *Moguntina* A. 1601. ſexta *Colonienſis* A. 1601. ſeptima *Antwerpienſis* A. 1675. octava denique *Venetæ* A. 1705–1713: in qua licet nitida, tamen verba Auctorum non ſunt diverſis exarata typis quod in Colonienſi commodum eſt, in qua uti in cæteris quoque (præter Antwerpienſes) exſtat ad A. C. 1097. n. 18–143. tractatio *de Monarchia Siciliæ*, excuſa etiam ſeparatim Pariſ. 1609. 8. & oppugnata à M. Antonio de Dominis VI. 12. de Rep. Eccleſiaſtica, & noviſſime à Lud. Ellies du Pin in libro, cui titulus: Defenſe de la Monarchie de Sicile contre les entrepriſes de la Cour de Rome, Amſt. 1716. 8. Edictum Philippi II. Regis Hiſpan. contra Baronium exhibet M. Antonius de Dominis ad libri ſexti calcem, nec non Goldaſtus T. 3. de Imperii Monarchia p. 619. & Samuel Baſnage in limine exercitationum hiſtorico-criticarum contra Baronium.

INDEX poſtumus Cardinalis de Laurea A. 1693. Novembr. 30. denati in Annales Baronii, Rom. 1694. 4. Confer Acta Eruditor. T. 2. ſupplementi pag. 544. Indicem locorum ubi res Judaicas Baronius attingit, Carolus Joſephus Imbonatus inſeruit Bibliothecæ ſuæ Latino-Hebraicæ, editæ Rom. 1694. fol.

VERSIONES cœptæ variis linguis, ſed nulla ultra unum alterumve Volumen proceſſit. Tomus primus *Italice* Franciſco Panigarola interprete, Rom. 1590. 4. Etiam Franciſci Nerlii Cardinalis, neſcio an editam interpretationem à Joanne Ciampino memorari memini: & ab aliis Cardinalis Franciſci Mariæ Taruſii, quas editas eſſe non exiſtimo. *Germanice* tomum primum transtulit Marcus Fuggerus, Baro de Kirchberg & Weiſſenborn, vulgavitque Ingolſtadii 1574. fol. Valentini Leuchtii verſionem Germanicam, quam alii commemorant, haud vidi: uti nec *Polonicam* Stanislai Carncovii. Verſionis *Gallicæ* à neſcio quo ſuſceptæ facit mentionem in Epiſtola ad Baronium ſcripta Nicolaus Faber.

k) Papebroch. T. 4. Act. Sanctor. Maj. p. 147.

l) Rich. Simon lettr. choiſies p. 242.

m) Aloyſius Novarinus in adagiis ſacris T. 2. p. 36.

ber. n) Eamque A. 1616. vidiſſe lucem, aliis teſtimoniis o) cognoſcimus.

EPITOMÆ plurimæ exſtant, *Latino* præcipue idiomate. In his laudatiſſima *Henr. Spondani*, Pariſ. 1612. 1622. 1639. Mogunt. 1618. Colon. 1640. Lugd. 1660. fol. 2 Volum. & Belgice verſa cum continuatione ad A. C. 1623. Antwerp. 1623. fol. Breviſſima *Ludovici Aurélii* Peruſini, Rom. 1634. 12. & Monaſterii Weſtphaliæ 1638. 8. Pariſ. 1665. 12. Uberior *Abrahami Bzovii*, cum auctario *Jo. Frid. Mateneſii*, Colon. 1617. fol. 2 Vol. *Job. Gabriëlis Biſciola* Mutinenſis, S. J. Venet. 1602. 4. duobus Voluminibus, decem ſæcula perſequentibus, & eodem anno Lugduni atque Coloniæ: atque iterum Coloniæ 1614. 4. ubi ſæculum XI. & XII. ex Spondano adjunctum aceſſit. *Jo. Hentii Scoglii* Hiſtoria Eccleſiaſtica, Pars I. Rom. 1622. 8. & ad Annum 1198. continuata, cum ſubjuncta Chronologica notatione usque ad A. 1640. Rom. 1642. 4. *Nic. Angeli Caſerii* ſynthema vetuſtatis, ſive flores hiſtoriarum, è Saliano, Baronio, &c. Rom. 1667. fol. *Cornelii Schultingii*, Steinwichii, theſaurus antiquitatum Eccleſiaſticarum ex ſeptem tomis prioribus Baronii, Colon. 1601. ordine Alphabetico. Et Epitome Tomi VIII. ibid. 1603. *Matthiæ Chefneux*, Auguſtiniani, ſpeculum Eccleſiæ Catholicæ Chronographicum, Tomus I. Vetus Teſt. complectens, Leodii 1661. fol. & T. II. ſæcula IX. Novi Teſt. ibid. 1666. fol. Epitome Baronii *Ambice* per Franciſcum Brietium, Capucinum Rhedonenſem, Rom. 1653. 1655. 4. tribus Volum. quorum tertium etiam continuationem ad A. 1612. continet. Alia Epitome *Italice* ab Odorico Raynaldo, Rom. 1668. 4. de qua diarium Romanum illius anni, Giornale de' letterati di Roma pag. 4. *Alexandri Taſſoni* aliam quatuor voluminibus in quarto MStam ſervavit Neapoli Bibliotheca inſtructiſſima illuſtris viri Joſephi Valettæ. Alia Baronii epitome *Germanice* (non memini quo auctore) lucem vidit Coloniæ 1600. 4. Alia *Polonice*, ſcriptore Petro Scarga, Cracov. 1602. *Gallicæ* Claudii Durandi, Jo. Planchæi & Arti Thomæ, haud vidi. His accenſendum etiam opus ſub Dictionarii Eccleſiaſtici titulo Gallice editum Pariſ. 1673. 12. à Carolo Chaulmero, duodecim voluminibus: undecimo & duodecimo indicis vices occupante.

CONTINUATORES inferiores Baronio quidem, conſulendi (1) *Abraham*

n) Du Pin T. 17. Bibl. eccleſiaſtique p. 53. b.

o) Journal des Sayans A. 1702. Mars p. 278.

Abraham Bzovius p) Polonus, Ordinis S. Dominici, cujus continuationis tomi octo, ab A. 1199. ad 1564. annales deducunt, Colon. 1616–1635. fol. Tomus postumus q) qui nonus est, ab A. 1565. ad 1572. prodiit Romæ 1672. fol. Tomus II. in editione secunda Colonienſi A. 1625. ad instantiam Ducis Bavariæ r) emendatus legitur ex Jo. Georgii Herwarti ab Hohenburg libro pro Ludovico Bavaro, contra Bzovium edito Monachii A. 1618. 4.

(2) *Odoricus Raynaldus*, Tarvisinus, Congregationis Oratorii Rom. presbyter, relictis etiam Baronii chartis usus s) Baronium continuavit octo tomis ad A. C. 1534. Rom. 1646–1663. & Colon. 1694. fol. Sed & nonum volumen post ejus fata, jam A. 1677. excusum, lucem vidit Rom. 1689. fol. quod continuationem persequitur ad A. 1565. Vide Acta Eruditor. A. 1691. pag. 189. Tomorum octo epitome t) vulgata unico volumine Rom. 1667. fol. Quamquam autem virum eloquentissimum & veritatis amantissimum vocat Steph. Baluzius notis ad vitas Paparum Avenionenſium pag. 1084. tamen fide illius tuto stari non posse, multis docet Theologus Parisiensis acri in sextum Raynaldi tomum censura edita Gallice 1667. 8. in libro, cui titulus: *Recueil de diverſes pieces pour les defenſes des cenſures de la Faculté contre le livre de Jaques Vernant*

p) De Bzovio Erythræus pinacotheca I. pag. 198. & Simon Starovolscius in Centuria scriptorum Polonicor. pag. 131. & ante tomum octavum continuationis Bzovianæ, Bælius in Lexico &c.

q) Obiit Bzovius A. 1637.

r) Bzovius etiam retractationem edere coactus, quæ lucem vidit Ingolstadii 1628. 8. De Franciscanorum & Jesuitarum in Bzovium invectivis, vide Bælium. Non esse Bzovium cum quo liceat tuto in tenebris micare, notarunt etiam Conringius de finibus Imperii pag. 399. 431. David Ancillonius melange Critique Tom. I. pag. 281. multique alii. Plagia ipsi objicit Jac. Gaddius de scriptoribus non Ecclesiasticis T. I. p. 9. Bzovii annales etiam simili, ut Baronium epitome brevi complecti voluit Ludovicus Aurelius Perusinus, sed editam esse non memini.

s) Bohuslaus Balbinus S. J. in quæstitis Oratoriis p. 124. cum dixisset Bzovium non omnibus placere; *ante nostra*, inquit, *in hoc sacro laudabilius & propius ad Baronii mentem, quippe ex relictis ab eo chartis, eademque methodo, ut Epistolaris, ac proinde majoris auctoritatis foret historia, Odoricus Raynaldus versatus est, aliquot voluminibus Annalium evulgatis.*

t) Quod in Hendreichii pandectis legas Baronii compendium fecisse Raynaldum, errorem esse existimo.

& d' Amadeus Gvimenius & contre le Bref & la Bulle d' Alexandre VII. ex qua petiit quæ de Raynaldo Jo. Claudius apud D. Mayerum τὸν μαχαίρην, de fide Baronii pag. 35.

(3) *Henricus Spondanus* u) Mauleolenſis ex Reformato Romanæ ſocius Eccleſiæ & Apameenſis Epiſcopus, non modo Epitomæ Annalium Baronianorum breve Chronologicum auctarium ſubjecit, deductum ad A. C. 1622. ſed etiam ſingulari opere continuandos eos in ſe ſuſcepit ad A. 1640. Pariſ. 1641. fol. duobus Voluminibus, quibus appendix poſtuma x) in Anno 1646. deſinens, ſucceſſit Pariſ. 1659. fol. Recuſa hæc Continuatio Lugd. 1678. & ſine appendice Gallice Petro Coppino interprete. Pariſ. 1654. fol. 3 Volum. Licet autem ſuccinctior Raynaldo, Bzovioque Spondanus, tamen judicio & diligentia ſuperior, ſuis interim & ipſe nævis haud carens, & perinde ut illi ſtudii in aulam Romanam nimius, cujus magno plauſu exceptum id opus teſtatur Natalis Alex. Tom. 7. Hiſt. Eccleſ. pag. 275. edit. in fol. Varia in Spondano reprehendit Leo Allatius diatriba de Nilis pag. 52. & in notis ad Georgium Acropolitam pag. 251. nec non Hieronymus de Marinis, nobilis Genuenſis, in obſervationibus A. 1656. 4. editis ad Spondani Annales, quibus expenduntur nonnulla ejusdem de aliquibus Principibus nationibusque, Jo. Juſtiniano potiſſimum & Genuenſibus elogia.

Continuationes, quas exſpectare juſſi ſumus, à *Cæſare Becillo*, y) à *Cardinali Coloredo*, z) & à *Joſepho Laderchio*, necdum viderunt lucem.

CENSURAS in Baronium ordine alphabetico auctorum, à quibus conſignatæ ſunt, referre juvat:

Samuelis Baſnagii, Flottemanvillæi, Exercitationes ad Baronium, ubi deſinit Caſaubonus, ab A. C. 35. ad A. 44. num. 89. prodierunt Ultrajecti 1692. 4. Prodromus inſignis præſtantiſſimi operis Annalium Politico-Eccleſiaſticorum, quorum tria Volumina excuſa Roterod. 1706. fol. à Cæſare Auguſto ad Phocam usque ſive ab Anno ante CHRI-

u) De Spondano conſulenda narratio de apoſtaſia ejus, edita Gallice Biturici A. 1595. & Carolus Perraultus in elogiis illuſtrium Gallorum ſeculi XVII. Gallice editis Tom. I. p. 34. Caſp. Sagittarius introduct. in Hiſt. Eccleſ. p. 308.

x) Obiit Spondanus Toloſæ 18. Maji A. 1643.

y) Allatii apes urbanæ p. 67.

z) Acta Sanctor. T. 6. Maji p. 462.

CHRISTUM natum 43. usque ad Annum à nato CHRISTO 602. Cum autem posteriorum etiam sæculorum spem fecerit vir doctissimus, eam ut feliciter illi liceat implere, multi mecum optabunt.

Christophori Balthasaris ex Pontificio Reformati dissertationes adversus Baronium ineditas vidit & laudavit Dallæus, de quibus adi, si lubet, Bælium in Lexico, ubi de hoc Balthasare disserit.

De *Bernardini* cujusdam magno, sed quod lucem non vidit, anti-Baroniano opere vide Acta Erud. T. V. supplementi p. 383.

Davidis Blondelli. Vide infra, in Magendeo.

Jacobi Cappelli libri III. Vindiciarum pro Casaubono contra Rosweidum, Evdæmonojohannem & Jul. Cæsarem Bulengerum. Francof. 1619. 4. Ejusdem assertio bonæ fidei contra Rosweidum, Sedani 1619. 4.

Isaaci Casauboni viri summi exercitationes, ἐργοδιώκτῃ Rege Britanniæ Jacobo I. scriptæ, prodierunt Londini fol. A. 1614. (qui Casaubono emortualis fuit) recusæ Francof. 1615. 4. Genev. 1655. 4. desinunt in anno CHRISTI 34. numero Baroniano 221.

Inedita Casauboni adversaria anti-Baroniana à filio Merico sibi communicata memorat, & ex eis notatu digna nonnulla affert Joh. Seldenus lib. 2. de Synedriis cap. 7. §. 2. p. 179.

Thomæ Comberi, Decani Durhamensis, opus Anglice editum hoc titulo: the Church history cleard from the Roman forgeries and corruptions, found in the Concils and Baronius, from the beginning of Christianity to the end of the fifth General-Council (A.C. 553.) Loed. 1695. 4. Confer Acta Erud. T. 2. supplementi p. 41.

J.A.C. (*Joannis Dartis*) in Senatu Franciæ Advocati animadersiones ad Baronium & Casaubonum, in quibus Baronius tanquam ab Aristarcho arguitur, & à Casauboni tanquam Phalaridis sagittis liberatur, Paris. 1616. 8. & in parte tertia operum ejus Canonicorum junctim editorum Paris. 1656. fol.

D. *Joannes Fabricius*, Helmstadiensis Theologus & Abbas Regiæ Luteræ, varia in Baronio à se notata retulit T. 2. Bibliothecæ suæ p. 432–450.

Melchior Goldaſtus Baronium perſtringit in rationali Politico Tom. 3. Conſtitutt. Imperialium & in replicatione pro Cæſarea & Regia Majeſtate & Ordinibus Imperii contra Jac. Gretſerum.

Jac. Gothofredus etiam Baronium confutare molitus. Vide Acta Eruditor. T. 5. ſupplementi p. 383.

Georgii Grenii enneas animadverſionum in loca Baronii. Witeb. 1671. 4.

D. *Chriſtiani Kortholti* diſquiſitiones ſeptem Anti-Baronianæ, Kil. 1677. 4. & additis aliis duabus nec non D. *Adami Tribechovii* exercitationibus quinque ad Baronii A. 34. n. 232–287. Hamb. 1708. 4. Vide Acta Eruditor. A. 1709. p. 306.

Jo. Friderici Krebſii, Rectoris & Profeſſoris Heilsbronnenſis, Diſputationes VIII. ad Baronii A. 800. Hamb. 1709. 4. Prodierant primum Heilsbronnæ A. 1678. 1679. Vide Ephemerides Eruditorum Pariſ. A. 1710. p. 31. & Diarium Londinenſe, the hiſtory of the Works of the learned, A. 1710. p. 26. & 195.

Andreæ Magendei ſive *Magenelii*, præſidentis magis a) quam metuendi Baronio adverſarii, animadverſiones in Baronium quæ deſinunt in A. 49. prodierunt cum nonnullis *Davidis Blondelli* b) animadverſionibus & Epitome Caſauboni Magendeana. Lugd. Bat. 1679. fol.

Richardi Montacutii, Bathonienſis & Wellenſis ac deinde Norwicenſis Epiſcopi, Analecta Exercitationum adverſus Baronium edita Lond. 1622.

a) Confer Bælii Lexicon in Blondello, nota M. & Colomeſii libl. ſelectam inter ejus Opuſcula junctim à me edita pag. 449. Perraulti hommes illuſtres qui ont paru en France pendant le XVII. ſiecle T. 2. p. 177. ubi de Blondello.

b) Alex. Morus præf. ad Chronicon Scaligeri: *Baronii Annales is, quem dixi Blondellus, mille caſtigavit notis, aliquando prediturus, quibus eram exemplaris ſui prætexuit, quod exemplar are ſuo redemtum bene Proceres Amſtelodamenſes Bibliothecæ publicæ inferre curaverunt. Super hac vero & ea, quæ ab aliis animadverſa ſunt, quæ ſubnotavimus etiam nos, juſtum fere Volumen implerent.* A. 1659. Conſules Amſtelodamenſes Marquardum Gudium tum admodum adoleſcentem ſumtu ſatis ſplendido & ſpe profeſſionis publicæ vocarunt ut egregio publico animadverſiones Blondellianas curaret, ſed ſatis alio-eum trahentibus res omiſſa. Vide Gudii Epiſtolas p. 24. Quæ à Magendeo curata ſunt non adeo magni videntur viris doctis. Quantum autem valeret Blondellus in confutando Baronio, pulcherrimis ſpeciminibus demonſtravit in opere Gallice edito Genev. 1641. fol. quod inſcribitur de primatu in eccleſia, *de la primauté en l' Egliſe.*

1622. fol. & deinde auctiora sub titulo apparatus ad Origines Ecclesiasticas, ibid. 1635. fol. Antidiatribæ contra priorem diatribarum partem Julii Cæsaris Bulengeri 1625. fol. ex officina Hulsiana, Genevæ. Θεανθρωπινον seu de Vita JEsu CHristi Domini nostri, Originum Ecclesiasticarum libri duo. Lond. 1636. 1640. fol. Jam A. 1612. cum Montacutio expostulavit Casaubonus, quod falcem in suam messem mittere & Baronium ipse quoque oppugnandum sibi sumere voluisset. Vide Epistolam Casauboni MLIX. pag. 617. edit. Almeloveenianæ.

Jo. Henrici Ottii, Theologi Tigurini, examen perpetuum in Annales Baronii, Tiguri 1676. 4. editum desinit in anno trecentesimo, licet auctor totum opus ante obitum absolvit & perduxit usque ad A. 1198. ut patet ex Epistola filii Jo. Baptistæ Ottii edita 1687. 8. atque totum opus, septem in 4. Voluminibus, ad editionem offerente. Vide etiam Novellas Reip. litterar. A. 1687. p. 784. Ejusd. Jo. Henrici Ottii vindiciæ examinis sui contra Augustinum Redingium, prodierunt Tiguri 1681. 4.

Antonii Pagi, Ordinis minorum S. Francisci, viri eruditissimi, Critica Baroniana in quatuor primora sæcula, Paris. 1689. fol. & in totum Baronium, opus postumum, quatuor in folio Voluminibus. Genev. 1705. fol. Cum enim auctor octogenario major A. 1699. Aquis Sextiis die V. Maji diem obiisset, editionis curam habuit fratris filius *Franciscus Pagi*, ex eodem Minorum Ordine, qui in Breviario Historico-Chronologico-Critico de Vitis Pontificum, quod tribus Voluminibus Antwerp. 1717. & 1718. 4. ad sæculi decimi quarti initia perduxit, non pauca itidem in Baronio notat emendatque, quemadmodum & laudatus Antonius Pagi in dissert. Hypatica seu de Consulibus Cæsareis, Lugd. 1682. 4. Ejusdem Pagi Epistola ad Nicasium de Critica sua Baroniana exstat in Novellis Reip. litterar. A. 1699. mense Jul. p. 40.

Joannis Prideaux, Theologi Angli, vindiciæ Casauboni contra Andream Evdæmono-Johannem cum aliis ejus scriptis excusæ Oxon. 1624. 4.

Thomam Reinesium supplementum exercitationum Casauboni ad Baronii Annales molitum legas in epistolis Gudianis p. 316.

Abrahami Scultetí confutatio Baronii de baptiſmo Conſtantini Magni Romano, prodiit Neoſtadii 1607. 4. Idem Scultetus in medulla Patrum, ſyntheſi Theologiæ Euſebianæ cap. 6. pag. 813. *Digniſſima hiſtoriographo vox eſt Caſaris illa Baronii T. 3. Annal. ad A. 324. n. 13.* annales noſtros omni ſuſpicione mendacii carere volumus. *Quod ſi quam animoſe hoc ſcripſit, tam fortiter id præſtitiſſet, eſſet profecto cur de Annalibus iſtis Orbi Chriſtiano gratularemur. Verum enim vero tantum abeſt ut à mendaciorum ſuſpicione ſibi temperaverit Baronius, ut mendacia ipſe magno numero in Annales ſuos congeſſerit. Quæ ſi quis melioris judicii falce reſecuerit, non jam amplius ſolidum Hiſtoria corpus, ſed exangue & vix oſſibus ſuis hærens ſceleton eſt habiturus. Vera me ſcribere docebunt diſputationes in Baronium meæ, quas ſuo tempore, volet modo Deus, cum vera antiquitatis & veritatis ſtudioſis communicabo.*

Paſſim Baronium etiam ſibi oppugnandum ſumſit *Frid. Spanhemius*, pater, in dubiis vexatis, & filius in hiſtoria Eccleſiaſtica ſcriptisque aliis.

D. *Adami Tribechovii* exercitationes ad Baronii A. 34. n. 232–287. lucem primum viderunt Kiloniæ 1666. 4. deinde cum Kortholtianis recuſæ ſunt Hamb. 1708. 4.

Ad *Gerardum Joannem Voſſium* ita Gvil. Laudus, Archiepiſcopus poſtea Cantuariënſis, in Epiſtola data 14. Jul. 1628. *De Baronio quod moliri inſtituis, imprimis laudo, præcipue vero quod fixum habeas minutias non conſectari. Certe in opere tam diffuſo nimis longum iter eſſet per minutias, & quæ tædio afficerent & peritos viatores & feſtinantes. Caput rei eſt, illa in quibus longius à primitiva Eccleſiâ, Romana receſſit, brevibus oſtendere, & argumentis inſolubilibus demonſtrare: quæ utraque tibi facta facilia ſemper exiſtimavi.* Confer Voſſii Epiſt. 251. 306. & aliam ad Georg. Carletonum, quam edidit Colomeſius notis ad Gyraldi dialogos de poëtis pag. 299. Grotius Epiſt. 237. ad eundem Voſſium: *Sed & tu jam forte in Baronio deſudas.* At nec Voſſii, nec *Chriſtiani Lupi* Auguſtiniani, Theologi Lovanienſis, aut *Henrici Noriſii* Cardinalis ſcripta lucem viderunt, quibus Baronii Annales emendandi ceperant conſilium, de quibus D. Thomas Ittigius præf. ad ſelecta capita Hiſtoriæ Eccleſiaſt. ſæculi primi pag. XLI. neque *Claudii Salmaſii*, de quo Laur. Craſſus T. 2. elog. p. 211. neque *Davidis Ancillonii*, qui in Miſcellaneis Criticis Gallice à filio Carolo editis T. 1. pag. 290. ſeq. ait plura ſe volumina obſervationum in Baronii Annales dare poſſe, & aliquot illarum lectori exhibet ſpecimina; Neque

Neque *Gerhardi van Maſtricht*, de quo D. Jo. Frid. Mayerus ὁ μακαρίτης in dedicatione eclogarum de fide Baronii ipſis Pontificiis ambigua, & in libro ipſo p. 86.

APOLOGIÆ pro Baronio, non adeo magni fere momenti:

Jac. Gretſeri, S. J. in rectitudine inſipientiæ & falſimoniæ Goldaſtinæ, Ingolſtad. 1611. & in gemina ſua defenſione 1612. 4.

Heriberti Rosweidi, S. J. lex talionis contra Caſaubonum. Antw. 1615. 8. Ejusdem anti-Capellus 1619. & Syllabus malæ fidei Capelli, 1620. 8.

Petri Lanſſelii, S. J. dispunctio notarum Is. Caſauboni de locis Juſtini Martyris. Ad calcem operum S. Juſtini in editionibus Græco-Latinis, Pariſ. 1615. 1636. & Witeb. 1686. fol.

Andreæ Evdæmono-Joannis, Cretenſis, S. J. reſponſio ad caput quartum exercitationis primæ Caſauboni, Colon. 1615. 8. Et defenſio Annalium Baronii adverſus Caſaubonum, libris duobus. Colon. 1617. 4. Libri ſecundi capite tertio etiam *Joannis Matthæi Caryophili* ad exercitationes Caſauboni notæ ſive ſtricturæ pag. 125—134. exhibentur. Evdæmono-Johanni reſponderunt Joannes Prideaux & Jacobus Capellus, de quibus ſupra. Mericus etiam Caſaubonus in pietate adverſus paterni nominis hoſtes & calumniatores, quæ ſeparatim Lond. 1621. 8. pridem edita, Caſauboni epiſtolis edit. Almeloveenianæ Roterdam. 1709. fol. ſubjicitur.

Julii Cæſaris Bulengeri, S. J. diatribæ bipertitæ in Caſaubonum. Lugd. 1617. fol. His reſpondit Rich. Montacutius.

Auguſtini Redingii Vindex Veritas Centuriæ primæ Annalium Baronii contra Jo. Henricum Ottium, typis Monaſterii Einſiedelenſis A. 1680. fol.

Pauli Benii, Eugubini, diſſertatio de Annalibus Baronii edita Romæ A. 1596. 4. & Clementi VIII. dicata libellus 46. paginarum, continua Baroniani operis commendatio per hæc quinque capita, à materia Annalium, à perſona ſcribentis, à loco unde in lucem emiſſi, à tempore in quod incidunt, & à ſcriptionis ratione.

Jam cæteros Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Scriptores recentes ordine litterarum perſtringere juvat. Nam de veteribus dicere me memini volumine ſexto hujus Bibliothecæ, libri quinti capite quarto: atque de Hiſtoriæ & Harmoniæ Evangelicæ ſcriptoribus lib. IV. cap. 5. §. 20. De Hiſtoriæ Biblicæ ſcriptoribus tradidi paullo ante inter Annales & hiſtorias Veteris Teſta-

Testamenti, in quibus locus etiam debetur optimo viro *Georgio Fabricio*, cujus Historiæ sacræ libri X. prodierunt Lipsiæ 1564. 1570. 1580. 8. & recensente Jacobo filio, 1610. 8. & cum notis Jo. Sebastiani Mitternacht, Geræ 1669. 8. Leucopetræ 1687. 8. & Norimb. 1703. 8. & versibus Latinis elegis à Joach. Wethmanno Javrano, Isleb. 1595. 8. & Germanice redditi per Jo. Meurerum, Gryphiswald. 1616. 8. 1627. 8.

3. Scriptores Historiæ Ecclesiasticæ,

Ordine Alphabetico:

A.

Natalis Alexandri, c) Ord. Prædicator. selecta Historiæ Eccles. seculorum sedecim capita, Voluminibus sex & viginti, in 8. Paris. 1676. seq. & additis etiam selectis Historiæ Eccles. Veteris Test. capitibus, Paris. 1699. fol. octo Voluminibus. Copiosissimum scientissimumque dissertatorem vocat Jacobus Hommey, in supplemento Patrum p. 472. adeo à doctis etiam in Romana Ecclesia laudem fert quam meruit, licet Censura Romana notatus, quæ in editione in fol. subinde redarguitur.

De *Jo. Valentini Andreæ* compendio Histor. Ecclesiasticæ, quod ex Luca Osiandro excerpsit, Germaniceque edidit, dictum supra p. 159.

Anonymi Historia Ecclesiastica à detentione S. Pauli Romana usque ad detentionem Turnonii Cardinalis, promissa Parisiis in ephemeridibus litterariis Paris. A. 1712. p. 594. necdum lucem vidit quod sciam.

De *Gotfridi Arnoldi* epitome Historiæ Ecclesiasticæ Vet. & Novi Test. Germanicè edita, dictum supra pag. 153. Ejusd. wahre Abbildung der ersten Christen, nach ihrem lebendigen Glauben und heiligen Leben. Francof. editio secunda 1700. fol. Ejusd. Kirchen- und Ketzer-Historia von Anfang des Neuen Testaments bis auf das Jahr CHRISTI 1688. Francof. 1699 – 1700. fol. tomi quatuor. Ejusdem supplementa, illustrationes und emendationes zur Verbesserung der Kirchen-Historia, ibid. 1703. 4. Historiam Ecclesiasticam suam Arnoldus, quæ Belgice etiam versa vidit lucem Amstelodami, recte Apologiam

c) Severin. Wateri Sluteri propylæum Hist. Eccles. p. 11. D. Tho. Ittigii præf. ad selecta Hist. Eccles. capita p. XLI. Acta Erud. A. 1696. pag. 505. Casp. Sagittar. intr. o duct. in Hist. Eccles. p. 364. &c.

giam hæreſium ſchismatumque inſcripſiſſet, cujus quam ſuſpecta ſit fides, ubi ſinumeris meritiſſimis viris detrahit, ubi veteres ac recentes turbarum in Eccleſia, novorumque dogmatum auctores tuetur, tot ſcriptis editis demonſtratum eſt à viris præſtantiſſimis, d) D. Elia Veielio, Jo. Fechtio, Valent. Erneſto Loeſchero, Erneſto Salomone Cypriani, Tobia Pfannero, Jo. Frid. Corvino, Frid. Chriſtiano Feuſtkingio, Andrea Davide Caroli, B. Davide Sculteto noſtro, Jo. Philippo Storrio, aliisque complurib us, ut verbum addere non ſit neceſſe. Non pauca etiam in Arnoldi hiſtoria notavit D. Jo. Fabricius Theol. Helmſt. T. 2. Bibl. ſuæ p. 452–473.

De *Ludovici Aurelii* epitome Annalium Baronii dictum p. 168. Vide & infra in Horatio Turſelino.

De *Cæſaris Baronii* Annalibus ſupra p. 165. ſeq.

Hiſtoire de l'Egliſe par Mr. *Jaques Basnage*, Amſt. 1698. fol. duobus Vol. Opus eruditum atque egregium, ſed quod dogmatum Hiſtoriam potiſſimum ad ſæculum decimum usque perſequitur. Vide Lud. Neocori Bibliothecam novorum librorum A. 1699. p. 24. Hiſtoire des ouvrages des Savans A. 1698. pag. 278. 382. Hiſtory of the Works of the learned A. 1710. p. 203. &c.

De *Samuelis Basnagii* Annalibus Politico-Eccleſiaſticis dictum ſupra p. 170.

D. *Balthaſaris Bebelii*, Theologi Argentoratenſis ac denique Witebergenſis, antiquitates Evangelicæ & Judaicæ, ex quatuor Evangeliſtis erutæ, & orthodoxis Patrum explicationibus illuſtratæ. Argentor. 1673. 4. Ejusd. Antiquitates & dogmata Eccleſiæ in tribus prioribus poſt natum CHRISTUM ſæculis, Evangelicæ & hodiernæ ἐμψύχους. ibid. 1669. 4. Antiquitates & dogmata Sæculi quarti, ib. 1679. 4. duobus Voluminibus.

Joſephi Bingham, Origines Eccleſiaſticæ, or the antiquities of the Chriſtian Church; Opus præſtantiſſimum decem tomis in 8. hactenus ab A. 1708. Londini, Anglicè editum; non tam hiſtoriam Eccleſiaſticam tradit, quam antiquitates, ritus ac diſciplinam veteris Eccleſiæ ſingulari ſtudio illuſtrat.

De *Jo. Gabrielis Biſciola* Epitome Annalium Baronii dictum p. 168.

De *Franciſci Bourgoini* Hiſtoria Eccleſiaſtica dixi ſupra p. 162.

d) Confer D. Tho. Ittigii præf. ad ſelecta capita Sec. I. p. LXXVI. ſeq.

Michaëlis Buchingeri, Colmarienſis, Hiſtoria Eccleſiæ Catholicæ & Antichriſtianæ; à Petro ad Paulum IV. Papam. Mogunt. 1560.

De *Abrahami Bzovii* Epitome & continuatione Baronii dictum ſupra pag. 168. & 169.

Thomæ Caccini Hiſtoria Eccleſiaſtica, Florent. 1639. fol. Italicè.

D. *Georgii Calixti* de ſtatu rerum in Eccleſia Occidentali ſæculis VIII. IX. X. & XI. quando Pontificius Dominatus & corruptelæ invaluerunt: Helmſt. 1657. & 1661. 4. ad calcem Apparatus Theologici.

Andreæ Caroli, Abbatis San-Georgiani in Ducatu Wirtembergico, memorabilia Eccleſiaſtica Seculi à nato CHRISTO decimi ſeptimi juxta annorum ſeriem notata. Tubing. 1697. 1702. 4. duobus Volum.

De *Centuriis Magdeburgenſibus* dictum ſupra pag. 161. ſeq. ſicut & de *Nic. Angelo Caſerrio* & de *Matthia Chefneux*, p. 168.

Hiſtoire de l'Egliſe par l'*Abbé Choiſi*. Tomus primus, tria primora ſæcula complexus, lucem vidit Pariſ. 1703. 4. Tomus undecimus, qui in Anno 1715. & morte Regis Galliæ Ludovici XIV. deſinit, prodiit hoc ipſo anno 1723. 4.

Joannis Clerici Hiſtoria Eccleſiaſtica duorum primorum à CHRISTO nato ſæculorum è veteribus monumentis depromta & explicata, Amſt. 1716. 4. Vide Acta Eruditor. T. 6. ſupplementi pag. 881. 521. & memorias litterarias Trevoltinas A. 1716. p. 1785

Joannis Criſpini, vide infra in Joanne Taffino.

D. *Jo. Conradi Dannhaueri* Chriſteis ſive Drama ſacrarum, προθυρία & Actus primus triſecularem Eccleſiæ ſortem à CHRISTO in cœlos ſublimato usque ad Conſtantinum Magnum in throno victoriæ terreſtri conſidentem exhibens. Argentorat. 1646. 4. & cum Conradi Sam. Schurzfleiſchii præfat. Witebergæ 1696. 4. Actus ſecundus à Conſtantino M. ad Heraclium, curante Jo. Frid. Wandalino, Hafniæ 1708. 4. Vide Acta Erud. 1709. p. 119. Tertius Actus ab Heraclio ad Carolum V. deſideratur.

Laurentii Echard general Eccleſiaſtical-Hiſtory; Hiſtorica Eccleſiaſtica generalis, à nato CHRISTO ad A. 313. Lond. 1702. fol. Anglicè. Vide Acta Erud. A. 1703. p. 473. Boekſaal van Europe A. 1703. p. 365.

Elia

Elie Ebingeri Historia Ecclesiastica Sæculi XV. (ita appellat quod verius est XVI.) opus postumum de statu & doctrina Ecclesiæ. Francof. 1662. 4.

Histoire nouvelle de tous les siecles de la nouvelle Loy, contenant succinctement ce qui s'est passé de plus remarquable dans le Monde & dans l'Eglise par le P. *David l'Enfant*. Seconde edition à Paris 1683. 12. sex Voluminibus.

De *Guil. Eysengreinii* centenariis dictum supra p. 164.

B. D. *Joannis Fechtii* tabulæ Hist. Ecclesiasticæ Sæculi XVI. Rostoch. 1690. 4. cum dissertat. de ubertate & fructu historiæ illius sæculi. Ejusdem tabulæ Chronologico-Historicæ ab A. C. 1541. ad 1613. Ad calcem supplementi Historiæ Ecclesiasticæ sæculi XVI. sive Epistolarum ad Joannem, Erasmum & Philippum Marbachios, cum insigni apparatu & notitia historico-literaria editarum Durlaci 1684. 4.

Histoire Ecclesiastique par Mr. *Claude Fleury*. Tomus primus operis hujus eleganter & accurato studio scripti in quatuor, ut cæteri libros dividitur, complectiturque sæcula duo, & prodiit Paris. 1691. 4. Tomus vigesimus ab A. 1339. ad 1414. ibid. 1721. 4. Recusum idem opus in Belgio typis Bruxellensibus, in 12.

Florus Christianus. Vide in Augustino Ribotho & in Petro à Streithagen.

Ambrosii Gardeboſc, Carmelitæ Apamiensis, Historiæ Ecclesiasticæ à CHRISTI ortu ad hanc usque ætatem Synopsis, & in omnia ejus controversa capita dissertationes. Tom. I. Sæculum I. Tolosæ 1713. fol. Vide Ephemerides Paris. A. 1713. p. 547.

L'Histoire Sainte du *P. Gaultruche*, S. J. Gallice quaterdecies excusum opus, quatuor Volum. in 12. & bis Italice. Vide Diarium Venetum, Giornale de' Letterati d'Italia T. 27. p. 475.

Timanni Gesselii, Medicinæ D. Historia rerum memorabilium in Orbe gestarum sive Synopsis Historica Vet. Test. brevi serie digesta, & Historia sacra & Ecclesiastica à nato CHRISTO ad A. 1125. Trajecti ad Rhen. 1661. 4. duobus Volum.

Histoire de l'Eglise depuis JESUS CHRIST jusques al an 799. par Mr. *Antoine Godeau*, Eveque de Vence. Paris 1653. 3 Volum. fol. Recusa 1663. 1674. ibid. fol. & quinta editione in Belgio 1680. 12. quinque Volum.

De Compendio Historiæ Ecclesiasticæ *Gothano* dictum supra p. 154.

Vittorii Silvestri Grandi storia Ecclesiastica dalla creazione del Mondo sino al secolo corrente. Venet. 1708. 4. 3 Volum.

Hiacinthi Armati de Graveson, Ord. Prædicator. Historia Ecclesiastica variis colloquiis digesta. Vide Diarium Venetum, Giornale de' letterati d'Italia Tom. 27. pag. 465.

Joannis Henichii historia trium primorum sæculorum, Rinthel. 1669. 4. & quarti 1670. quintique post B. auctoris obitum 1674. 4.

Thomæ Hobbesii Historia Ecclesiastica sive satira potius, carmine elegiaco. Augustæ Trinobantum 1688. 8.

Conradi Horneji Historia Ecclesiastica à CHRISTI nativitate ad Constantinum Magnum. Brunsvici 1649. 4.

Georgii Hornii Historia Ecclesiastica ab orbe condito ad suam ætatem. Lugd. Bat. 1665. & cum *Dan. Hartmannii* annotationibus, Lipsiæ 1673. & *Melch. Leydeckeri* notis ac supplemento ab A. 1666. ad 1687. Francqv. 1687. & cum novo supplemento ab A. 1687. ad 1701. auctore *Jo. Dan. Cramero*, ibid. 1704. 8.

Jo. Henrici Hottingeri Historiæ Ecclesiasticæ N. T. enneas sive res Christianorum, Judæorum, Gentilium, Muhamedanorum, per sæcula novem. Hanoviæ 1655. 8. Historiæ Ecclesiasticæ Dyas sive Sec. X. & XI. id. 1655. 8. Trias sive Sec. XII. XIII. XIV. id. 1656. 8. Tomus quartus Sec. XV. id. 1657. 8. Tomi reliqui quinque à quinto ad nonum, Sec. XVI. Tiguri 1667. 8. res Christianorum potissimum, Orientalium & Occidentalium, & historiam Reformationis Ecclesiæ fuse persequentes.

D. *Jo. Wolfgangi Jageri*, Cancellarii nuper Tubingensis, Historia Ecclesiastica Sæculi XVII. cum parallelismo profanæ lucem vidit Hamb. 1709. fol. & decennium primum Sæculi XVIII. ibid. 1711. fol. Prima tria Sæculi XVII. decennia prodierant separatim Tubingæ 1692. & 1693. 4.

D. *Thomæ Lutgii* Historiæ Ecclesiasticæ primi sæculi selecta capita, Lipsiæ 1709. 4. & secundi, ibid. 1711. 4. Primo sæculo præmissa diss. de scriptoribus Hist. Eccles. recentioribus: secundo de antiquis. Præclarissimum Doctorem hunc meum sæcula quatuor Historiæ Eccle-

Ecclesiasticæ tradentem magno cum fructu auscultare me memini in patria mea Lipsia A. 1689. seq.

De B. *Christiani Junckeri* Hist. Ecclesiastica dictum supra p. 155.

D. *Christiani Kortholti* (*) Historia Ecclesiastica postuma à CHRISTO nato usque ad sæculum decimum septimum. Lipsi. 1697. 4. Hamb. 1708. 4. Vide Diarium Berolinense, Nouveau Journal de Berlin A. 1696. p. 483. Acta Erud. A. 1697. p. 438.

Jo. Henr. Krausii memorabilia circa incrementum vel decrementum Ecclesiæ per sæcula XVII. Lipsi. 1703. 4.

D. *Hieron. Kromayeri*, Theologi Lipsiensis; Ecclesia in Politia, sive Historiæ Ecclesiasticæ Centuriæ XVI. cum dimidia XVII. præmissis propter synchronismos Imperatorum, rebus gestis præcipuis. Lipsi. 1666. & 1673. 4.

Joannis Kromayeri Indiculus Historiæ Eccles. ab orbe condito ad Synodum Dordracenam. Lipsi. 1657.

Melchioris Kromayeri Kirchen-Chronica Neues Testaments.

Friderici Adolphi Lampe, Theologi Bremensis nuper, hodie Trajectinæ Academiæ; Synopsis Historiæ sacræ & Ecclesiasticæ ab origine mundi ad præsentia tempora. Ultrajecti 1721. 8.

D. *Joachimi Langii*, Theologi Hallensis, Historia Ecclesiastica à mundo condito ad sæculum præsens XVIII. deducta, & necessariis Imperiorum & rei litterariæ synchronismis instructa. Halæ 1722. 8. Vide Acta Erud. A. 1722. p. 452.

Jo. Georgii Layritzii, Historiæ Sacræ & Civilis Professoris, & postea Superintendentis Baruthini; Synopsis Historiæ Ecclesiasticæ. Lipsiæ

(*) B. D. Jo. Fechtius Collegio MS. ad Hist. Ecclesiast. B. D. Adami Rechenbergii sect. 1. §. 5. *Ego nunquam persuaderi mihi patiar ut historiam Ecclesiasticam B. D. Kortholti nomine post fata ipsius editum ejus esse credam, quod nec summam in hoc genere Viri eruditionem, nec stylum, nec tractationis indolem in aliis historicis ipsi consuetum ullo modo sapiat. Certiorque redditus sum ab amico, in quodam Collegio, cui & Kortholtus tanquam auditor interfuerat, olim ista dictasse* B. D. Sebastianum Niemannum, *Theologum Jenensem, quo Viro & ego olim & Praceptore usus sum & hospite.*

1700. 12. Idem, cujus Hiſtoria Papatus, der Römiſche Pabſtes Thron, prodierat Germanice Baruthi 1685. 4.

De *Wilhelmi Leydeckeri*, Eccleſiaſtæ Willemſtadienſis, Hiſtoria Eccleſiaſtica Belgice edita, dictum ſupra pag. 155.

De *Melchioris Leydeckeri*, paullo ante in Georgio Hornio.

Lucæ Loſſii, Luneburgenſis, Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ facta & dicta memorabilia, carmine expreſſa elegiaco. Francof. 1571. 8.

Memoriale cronologico della ſtoria Eccleſiaſtica, ſcritta in lengva Franceſe da *Guil. Marcello*, Avocato del Parlamento; & translato in Italiano da *Matteo Egizio*. Napoli 1713. fol. Hæc Italica verſio propter inſignia auctaria & hiſtoriam Imperatorum ab interprete additam longe præſtat Gallicis editionibus. Sine auctariis prodierat etiam Latine Hamb. 1693. forma minore.

Gerhardi Meieri, Paſtoris Reformati Bremenſis, (non confundendi cum D. Gerhardo Meiero, Superintendente Bremenſi, hoc ipſo A. 1723. 25. Febr. æt. 58. beate defuncto) promiſſa Hiſtoria Eccleſiaſtica ſex primorum ſæculorum, de qua Diarium Lipſienſe, Neuer Büchers Saal, parte XXII. p. 752. ſeq.

Conradi Mel, Eccleſiarum Principatus Hersfeldenſis Inſpectoris, Kurtzer Begriff der Kirchen-Hiſtorie Altes und Neues Teſtaments. Francof. 1712. 8.

D. *Joannis Micralii* Syntagma Hiſtoriarum Eccleſiæ, quo ab Adamo Judaicæ & à Salvatore noſtro Chriſtianæ Eccleſiæ, politia, ritus, perſecutiones, transplantationes, halcyonia, Doctores, Synodi, hæreſes & ſchiſmata perſpicue & ordine proponuntur. Stetin. 1630. 1645. 1660. 8. & cum Continuatione *Dan. Hartnaccii*, Pomerani. Lipſ. 1679. 4.

Dionyſii Mudzaert. Vide ſupra p. 156.

Storia ſacra del *Mutio* Juſtinopolitano. Venet. 1570. 4.

De *Antonii Pagi* Critica Baroniana ſive Annalibus dictum ſupra p. 173.

Onufrii Panvinii Chronicon Eccleſiaſticum à Julio Cæſare usque ad Maximilianum II. A. C. 1568. Lovan. 1573. fol. Adde quæ ſupra p. 164. & 166.

D. *Joannis Pappi* epitome Hiſtoriæ Eccleſ. Argentor. 1584. 8. Witeb. 1711. 12.

1611. 12. & cum *Eusebii Bohemi* continuatione, Witeb. 1626. 8. & auctariis ac supplementis *Henrici Kippingii*. Francof. & Jen. 1661. 1662. 8.

Dan. Parei Hist. Ecclesiast. medulla. Francof. 1638. forma minore.

D. *Christoph. Matthæi Pfaffii*, Cancellarii Tubingensis, Institutiones Historiæ Ecclesiasticæ juxta ordinem sæculorum delineatæ. Tubing. 1721. 8. Vide Acta Erud. 1722. p. 71.

Benedicti Pictet, Theologi Genevensis, Histoire de l'Eglise & du Monde de l'onzieme siecle, pour servir de continuation à l'Histoire de Mr. le Sueur. à Geneve 1713. 4. Præstat Sueurio in eo quod scriptores quos sequitur diligenter allegat.

Ludovici Ellies du Pin, A. 1719. 6. Maj. denati, cui Bibliothecam scriptorum Ecclesiasticorum, & tot alia scripta insignia debemus, Historia Ecclesiastica Vet. & Novi Testam. per quæstiones & responsiones. Histoire de l'Eglise par demandes & réponses, depuis le commencement du monde jusqves à present. Paris 1711. 12. quatuor Vol. & Germanice, interprete G. M. H. Ratisbonæ 1713. 8. quatuor Volum. Et Italice à Salvaggio Canturani. Venet. 1713. 12. Vide Diarium Venetum, Giornale de' letterati d'Italia Tom. 27. p. 474. Journal des Savans A. 1712. p. 278. Memoires de Trevoux A. 1712. pag. 553. Neuen Bücher-Saal, parte XVII. pag. 370.

De *Odorici Raynaldi* continuatione Annalium dictum supra p. 169.

D. *Ademi Rechenbergii*, Theologi Lipsiensis, Summarium Historiæ Ecclesiasticæ. Lips. 1697. 12. & deinde quinquies amplius.

Augustini Ribothi Florus Christianus. Paris 1666. 1677. 12.

Histoire de l'Eglise depuis l'envoi des Apostres jusqves à l'an 1620. par *André Rivet*. Saumur 1621. 4.

Beriberti Rosweidi, S. J. Historia Ecclesiastica à CHRISTO nato usque ad Pontificatum Urbani VIII. Antwerp. 1623. 2 Volum. fol.

Christophori Sandii, Arianorum promachi, nucleus Historiæ Ecclesiasticæ. Amst. 1668. 8. & auctior 1676. 4. addita etiam appendice 1678. 4. Scriptores qui Sandium, omnem veterum Patrum chorum Arianis adscribentem confutarunt, laudavi Tom. VIII. hujus Bibl. p. 312. seq.

D. *Joh. Andreæ Schmidii* Compendium Historiæ Ecclesiasticæ. Helmstad. 1701. 8.

1701. 8. ac deinde sæpius. Vide Monathlichen Auszug von Büchern, A. 1702. Martio p. 12.

Jo. Samuelis Schœnlands, Pastoris zu Lommatzsch in Meissen, Catechetische Anweisung zur Kirchen-Historie.

De *Cornelio Schultingio* dictum supra p. 168.

Histoire Ecclesiastique par *Claude Seyssel*. Paris 1534. fol.

Eduardi Simsons History of the Church. Lond. 1634. fol.

Justi Saffengii, Superintendentis Rudolstadiensis, Historia quinque primorum Ecclesiæ sæculorum. Jen. 1674. 8. Ejusdem de rebus in Ecclesia & Politia Christiana gestis ab A. C. 1500. ad 1600. Rudolstadii 1700. 8.

Frid. Spanhemii, fil. Historiæ Ecclesiasticæ editio plenior & emendatior exstat in tomo primo ejus Operum junctim excusorum Lugd. Batav. 1701. fol. Prodierat separatim ibid. 1694. 4.

De *Henrici Spondani* Epitome & Continuatione Baronii dictum supra pag. 168. & 170.

Petri à Streithagen, Canonici senioris Heinsbergensis, Florus Christianus, sive Historiarum de rebus Christianæ religionis libri IV. Coloniæ 1640. 8.

Joannis Stöbneri tabulæ synopticæ in Historiam Ecclesiasticam Novi Test. Norimbergæ 1684. & additis consimilibus tabulis in Historiam Veteris Testamenti, ibid. 1690. fol.

Histoire de l'Eglise & de l'Empire des dix premiers siecles par *Jean le Sueur*. Genev. 1674. seq. in 4. & 1686. 12. octo Volum. Insigne opus, quanquam dolendum quod scriptores quos sequitur, rarius allegat. Seculum undecimum *Bened. Pictetus* addidit, Genev. 1613. 4.

Sulpicii Severi, veteris & culti scriptoris, qui Historiæ Ecclesiasticæ compendium ad suam ætatem, hoc est ad quartum sæculum perduxit; continuationem edidit Christianus Schotanus, Franekeræ A. 1656. usque ad Henricum Aucupem, hoc est usque ad sæculum decimum: ut continuationem Lugd. Bat. 1626. excusam, quæ à Jo. Sleidano de IV. summis imperiis petita est, omittam. De Sulpicio Severo ejusque editionibus abunde dixi in Bibl. Latina.

L'estat de l'Eglise, avec le discours des temps, depuis les Apostres jusqves à l'an 1580. par *Jean Crispin*, & augmenté d'un appendix terminé sur l'en 1605. par *Iean Taffin*, Ministre de la parolle de Dieu de l'Eglise Françoise à Flessingves, avec un traitté de la religion

&

& republiqve des Juifs, depuis le retour de l' exil de Babylone, jusqves au dernier ſaccagement de Jeruſalem. à Bergves ſur le Zoom, 1605. 4.

Sebaſtiani Nani de Tillemont, 10. Jan. A. 1698. ætatis 60. Pariſiis defuncti, opus incomparabile *Memoriarum Eccleſiaſticarum*, (*) in quo laudatiſſimam *Uſſerii* quam in Hiſtoria Vet. Teſt. (†) ille probaverat induſtriam æmulatus annorum quadraginta labore, Hiſtoriam Eccleſiaſticam à nato CHRISTO perduxit usque ad Annum 513. atque diligentia fontes conſulendi & ſcriptores citandi accuratione neminem parem habens, neminem ſecundum, unice commendandus eſt iis qui Hiſtoriam veterem ſolide tractare cupiunt. Tomus primus memoriarum prodiit Gallice Pariſ. 1693. 4. quem ſolum excuſum vidit. Cæteri omnes poſt auctoris fata prælo exierunt, ſecundus A. 1701. atque ita cæteri, ad decimum ſextum ſive ultimum usque, qui A. 1712. in lucem datus eſt. Opus excuſum ſplendide & emendate, ſexaginta amplius conſtat joachimicis. Recudi cœpit in 12. minoribus typis, ſed ſatis nitidis Bruxellenſibus, neque inemendate: ſed illa editio hactenus non proceſſit ultra tomum ſeptimum. Hiſce memoriis addenda ejusdem Tillemontii *Hiſtoria Imperatorum* (**) non minore diligentia & accuratione itidem ſcripta, methodo eadem Gallice & quinque tomis in quarto Pariſiis edita, quæ & ipſa in 12. recuſa A. 1692. ſeq. à Bruxellenſibus, Hiſtoriam Civilem deducit ab Auguſti victoria Actiaca ad mortem Honorii Imp. A.C. 423. & quamplurima capita Hiſtoriæ Eccleſiaſt. inſigniter illuſtrat.

Horatius Turſellinus, S. J. in Epitome hiſtoriarum à mundo condito libris X. Rom. & Colon. 1621. 1627. 12. & cum *Caroli Caeſſe* continuatione, ibid. 1649. 8. & Italice Ludovico Aurelio, eodem, qui Baronium in compendium miſit, interprete & continuatore. Peruſiæ 1633. 12.

(*) Memoires pour ſervir à l'Hiſtoire Eccleſiaſtique, juſtifiez par les citations des Auteurs originaux. De Fayditi Memoriis quas Tillemontianis oppoſuit, vid. Hiſt. des ouvrag. des Sav. 1695. Febr. p. 283.

(†) Perrault, hommes illuſtres qui ont paru en France pendant le XVII. ſiecle Tom. 2. pag. 35.

(**) Hiſtoire des Empereurs & des autres Princes &c. juſtifiée par les citations des Auteurs originaux.

Joachimi Vadiani de aurea usque ad Constantinum M. & de argentea Ecclesiæ ætate liber imperfectus, exstat in tertio tomo scriptorum rerum Alemannicarum, vulgatorum à Goldasto, Francof. 1606. recuforumque 1661. fol.

La vraye Histoire de l'Eglise par *Nic. Vignier*. Lugd. 1601. & 1607. recueil de l'Histoire de l'Eglise depuis le Baptisme de nostre Seigneur JESUS CHRIST jusqves à ce tems.

De *Hieronymi Vignierii* Historia Ecclesiastica MS. vide D. Tho. Ittigium præf. ad selecta capita Seculi I. p. LXIX.

Christiani Eberhardi Weismanni (*) Ecclesiastæ Stutgardiensis, introductio in Memorabilia Ecclesiastica Historiæ sacræ Novi Testam. maxime vero sæculorum primorum & novissimorum ad juvandam notitiam regni DEI & Satanæ, cordisque humani salutarem, Stutgardiæ 1718. & 1719. duobus Volum. quorum prius sæcula quindecim, posterius XVI. & XVII. complectitur. Theologos quosdam nostros adversus duriores ejus censuras vindicavit Clar. noster Seb. Edzardus in animadversionibus ad Weismannum editis Hamb. 1719. 4.

H. G. Welandi tabulæ in Rechenbergianum Historiæ Eccles. summarium. Lipsiæ 1706. 12.

Jo. Wilhelmi Zieroldi Einleitung zur gründlichen Kirchen-Historie, mit der Historia Philosophica verknüpfft. Stargard. 1700. & 1703. 4. Vide D. Mich. Friderici Qvade unpartheyischen Bibliothecarium pag. 249. seq.

4. Scriptores Historiæ Reformationis Ecclesiasticæ.

LUTHERANI:

Anonymi dissertatio Ecclesiastico-Historico-Politica de admirando renati Evangelici Solis ortu, cursuque & progressu. A. 1618. 4.

Anonymi (D. D. A. T. P. P. C.) Denckmahl der Reformation, Witeb. 1717. 8. cum præf. B. D. Caspari Lœscheri.

Anonymi

(*) Acta Erud. Latina A. 1720. p. 413. & Germanica T. V. pag. 765. T. VI. p. 121. Unschuldige Nachrichten von Alten und Neuen Büchern A. 1718. p. 533. A. 1719. p. 644. Journal des Sav. A. 1719. Novembr. p. 545. &c.

Georgius Arnoldus, Cancellarius Numburgenſis, in vita Mauritii Electoris Saxoniæ, Germanice verſa à Davide Schirmero, editaque cum auctariis Immanuelis Weberi, Gieſſæ 1719. 8.

Philippi Ludovici Authei, circa A. 1690. Francofurti defuncti, index hiſtoricus rerum potiſſimarum in negotio religionis geſtarum ab A. 1517. ad 1617. Francof. 1675. 12.

Jo. Brunsmannus in Apologia Lutheranæ Eccleſiæ contra Boſſvetum. Hafniæ 1694. 8.

Jacobus Burchardus in vita Ulrici Hutteni. Wolfenbuttel. 1717. 8. duobus Volum.

D. *David Chytræus* in Saxonia: & in Hiſtoria Auguſtanæ Confeſſionis (*) Latine Francof. 1578. 4. & Roſt. 1576. 4. Germanice.

D. *Georgii Caleſtini* Hiſtoria Comitiorum A. 1530. Auguſtæ celebratorum, in quatuor diſtributa tomos, Francof. ad Viadrum 1577. fol.

Georgius Fabricius libro VII. & VIII. Originum Saxonicarum.

Io. Baſilii Fleuteri, Paſtoris Kieslingswaldenſis, Hiſtoriſcher Catechiſmus von der Reformation Lutheri und den Symboliſchen Büchern unſerer Kirchen. Witeb. 1716. 8.

Io. Caſpari Funckenii kurtz-gefaßte Reformations-Hiſtorie. Ulm 1717. 8.

Lamperti **Gedickens** kurtzer Hiſtoriſcher Bericht von dem gantzen Reformations-Wercke. Berlin 1718. 8.

Hermanni ab Hardt, Profeſſoris Helmſtadienſis, Hiſtoria literaria reformationis, præclara monumenta exhibens de Eraſmo, Reuchlino (**) publica illorum temporum corruptione, & de indulgentiis. Lipſiæ 1717. fol. additis Abrahami Sculteti, Reformati Doctoris, Annalibus Evangelicis.

Godfridi Hechtii gründliche Reformations-Hiſtorie, cum præf. D. Gvilelmi Wernſtorfii. Witeb. 1717. 8. Idem Hechtius in vita Joannis Tetzelii, Witeb. 1707. 4. & ſecunda auctiore editione 1717. 8.

(*) Conf. Theologorum Saxonicor. Tim. Kirchnerj, Nic. Selneccëri & Martini Chemnitii, Gründliche Hiſtorie der Augſpurgiſchen Confeſſion und Formula Concordiæ wider Ambroſ. Wolfium. Lipſ. 1584. fol. Germanice: & Latine, interprete Jac. Godofredo. Chemnitii genero. 1585. 4. Jo. Sauberti miracula Auguſtanæ Confeſſionis. Norimb. 1631. 4. Jo. Georgii Dorſchei admiranda A. C. Francof. 1655. 4. &c.

(**) Adire etiam licebit D. Jo. Henricum Majum in vita Reuchlini editam Durlaci 1687. 8. & Diſſertationem de religione Eraſmi, quam vulgavi Hamb. 1717. 4.

Frid. Hortlederi, Conſiliarii Vinarienſis, Handlungen und Urſachen vom Schmalkaldiſchen Kriege A. 1546. 1547. Francof. 1617. fol. 2 Vol. & Gothæ 1645. fol. Conferendus & *Lambertus Hortenſius* in Beſchreibung des Proteſtirenden Krieges vom Urſprung bis A. 1547. in VII. Büchern. Baſil. 1573. fol.

Danielis Hoynovii diſſ. de cauſis quibus impulſus B. Lutherus ſalutare Reformationis negotium ſuſcepit. Regiomont. 4.

D. *Val. Erneſti Loſcheri* vollſtändige Reformations-Acta und Documenta auf das Jahr 1517. Lipſ. 1720. 4. Ej. Zweyter Tomus auf das Jahr 1718. ibid. 1723. 4.

D. *Io. Henrici Maji*, Theologi Gieſſenſis, Hiſtoria Reformationis ex ſcriptis B. Lutheri. Francof. 1710. 4.

D. *Io. Frid. Mayerus* in diſſ. de Pontificiis proceſſum Leonis X. adverſus B. Lutherum improbantibus, Hamb. 1696. 4. Adde G. S. T. Politiſche Fehler des Päbſtiſchen Hofes, welche die Reformation Lutheri befördert haben. Gvelpherbyti 1718. 8. Ejusdem laudati Mayeri diſſ. quantum Pontificiis reformatio B. Lutheri ipſis non diffitentibus profuerit, cum priore recuſa Lipſ. 1698. 4. ſub titulo: Eccleſia Papæa, Lutheranæ patrona & cliens.

Io. Ioachimi Müllери, Archivarii Vinarienſis, Hiſtorie der Evangeliſchen Stände Proteſtation und Appellation A. 1529. und darauf erfolgten Legation an Kayſer Carl den V. wie auch A. 1530. übergebener Augſpurgiſchen Confeſſion. Jen. 1705. 4.

Io. Sebaſtianus Mullerus in Annalibus Domus Saxonicæ ab A. 1400. ad 1700. editis Germanicè Vinariæ 1700. fol.

Frid. Myconii (*) Superintendentis Gothani A. 1546. 7. April. defuncti, Hiſtoria Reformationis ab A. 1517. ad 1542. edita Germanice cum præf. D. Erneſti Salomonis Cypriani. Gothæ 1715. 8. & ſecunda editio 1718. 8. Auctor ipſe de ſe p. 51. ſeq. Ejusdem Myconii Epiſtola prolixa ad Paulum Eberum de primordiis emendatæ Religionis, ex Annalibus P. Jeniſi Annæbergicis, excuſa ad calcem vitæ Jo. Tetzelii, editæ à Godfrido Hechtio. Witeb. 1717. 8.

Lucas Oſiander & alii Hiſt. Eccleſiaſticæ ſcriptores, in Sæculi XVI. Hiſtoria, nec non ſcriptores Vitæ B. Lutheri, Jo. Matheſius, Nic. Selneccerus, aliique

(*) De Myconio vide Caſp. Sagittarii hiſtoriam Gothanam p. 168. ſeq.

aliique bene multi à Clariſſ. Jo. Abrahamo Wimmero, nuper ſingulari ſchediaſmate recenſiti. Witeb. 1723. 4.

Tobiæ Pfanneri, Celeberrimi Viri, qui A. 1716. 23. Nov. diem obiit, Hiſtoria Reformationis, quam molitus eſt, lucem haud vidit.

Matthiæ Ratzenbergeri, Chur-Fürſtl. Leib-Medici, Erzehlung der Händel, ſo in Sachſen der Religion halber unter Chur-Fürſten Joh. Friderichen, Mauritio und Auguſto ergangen; in Gotfrid Arnolds Kirchen- und Ketzer-Hiſtorie T. IV. p. 88--96. und mit Joh. Gotfrid Zeidlers Anmerckungen, unter dem Titul: Hiſtoriæ Arcanæ; in den Hälliſchen Anmerckungen T. 2. Obſervat. 12.

Caſpar Sagittarius in Hiſtoria Joannis Friderici, Electoris Saxoniæ. Jen. 1678. 4. Idem in Hiſtoria Gothana ejusque ſupplementis. 4.

Chriſtiani Schœtgenii Conſpectus lectionum Hiſtorico-Eccleſiaſticarum ad Reformationem Lutheri ſpectantium. Francofurti ad Viadrum 1717. 8.

Viti Ludovici à Seckendorf, (*) extincti Halæ Sax. 18. Dec. 1691. Commentarius Hiſtoricus & Apologeticus de Lutheraniſmo, ab A. 1517. ad 1546. contra Ludovici Maimburgii libros tres primores Hiſtoriæ Lutheraniſmi, qui ex Gallico verſi Latine adjuncti ſunt. Liber primus prodierat Lipſiæ 1688. 4. Libri tres, ibid. 1694. fol. Etiam Acta & documenta ſingulari Volumine adjungere voluiſſe teſtatur Wilhelmus Erneſtus Tentzelius Bibl. curioſæ A. 1704. pag. Germanice in commodiorem formam contractum non ſine auctario, & accurata de ſcriptis B. Lutheri notitia, in lucem datum immortale Seckendorfii opus eſt ab *Elia Frickio*, Eccleſiaſte Ulmenſi. Lipſiæ 1714. 4. Ausführliche Hiſtorie des Lutherthums und deren heilſamen Reformation.

D. *Georgii Spalatini*, (**) Superintendentis Altenburgenſis A. 1545. 16. Januar. denati, Annales Reformationis ab A. 1518. ad 1543. quos ex auctoris avtographo primum Germanice vulgavit Rev. D. Salomo Erneſtus Cypriani. Lipſ. 1718. 8.

(*) De illuſtri Seckendorfio adi B. D. Pippingii memorias Theologor. T. 2. p. 1062. ſeq. Caſp. Sagittarium Hiſt. Gothanæ c. 15. & Danielis Seifarti mel melicum Principum morientium, T. 2. p. 490. ſeq.

(**) De hoc B. Lutheri amico illuſtris Seckendorfius p. 22. & Caſp. Sagittarius in memoria Georgii Spalatini, Jen. 1693. 4.

Io. David Steuckards liſtigen Anläuffe des Satans wider das Reformations-Werck. Witeb. 1719. 4. Confer D. Adami Rechenbergii diſſ. de obſtaculis progreſſuum Reformationis Lutheranæ. Lipſiæ 1688. 4. & T. 1. diſſ. Hiſtorico-Polit. p. 406.

Georg. Frid. Stieberi Vorſpiel zur Hiſtorie der Reformation und Leben Lutheri. Guſtrov. 1710. 8.

Wilhelmi Erneſti Tentzelii, A. 1707. 24. Nov. Dresdæ extincti, Hiſtoriſcher Bericht vom Anfang und erſten Fortgang der Reformation, nebſt unterſchiedlichen Urkunden; in zwey Theilen. Gotha 1717. & 1718. 8. Conferenda etiam ejusdem Tentzelii Saxonia numiſmatica. 4.

Fridericus Thomæ in Luthero biſecliſene. Guſtrov. 1718. 4.

D. *Eliæ Veielius* in Hiſtoria & neceſſitate Reformationis, ex ſcriptis Ducis Georgii Anhaltini. Ulm. 1688. 1692. 4.

Ioh. Iacobus Vogelius in vita Joh. Tetzelii, Germanice edita Lipſ. 1717. 8. & in Annalibus Lipſienſibus itidem vernacula vulgatis, ibidem 1714. fol.

D. *Gvilelmus Wernſtorffius* in diſſertationibus de primordiis & progreſſu emendatæ per Lutherum religionis. Witeb. 1708. & 1717. 4.

Jo. Hieron. Wieglebs Evangeliſche Kirchen-Hiſtorie von A. 1517. bis 1555. Halle 1718. 4.

Henrici Wurzeri, Paſtoris Noſocomii Hamburgenſis, Lutherus Reformator, oder D. Martini Lutheri Reformation Chriſtlicher Lehre. Hamburg 1718. 8.

REFORMATI:

Melchior Adamus in Vitis Theologorum. Heidelberg. 1620. 8. Francof. 1663. 8. & 1705. fol.

Jo. Henricus Alſtedius in theſauro Chronologico p. 514. ſeq.

Anonymi Hiſtory of the Lutheran Church, Lond. 1714. 8. vide de hoc libro & aliis adverſus eum editis Acta Erud. A. 1716. p. 23. ſeq.

Anonymi hiſtoire veritable du Calviniſme, ou memoires hiſtoriques touchant la Reformation, oppoſées à l'Hiſtoire du Calviniſme de Mr. Maimbourg. Amſt. 1683. 12.

Anonymi hiſtoire du Calviniſme & celle du Papiſme miſes en parallele, ou apologie pour les Reformateurs, &c. Roterd. 1683. 4. & 12. contra eundem Maimburgium.

Petri

Petri Bayli Critique generale de l'hiſtoire du Calviniſme de Mr. Maimburg; editio ſecunda auctior Amſt. 1683. 4.

Jacobus Basnage Hiſtoire de la religion des Egliſes reformées, Roterd. 1690. 12. duobus Volum. contra Varillaſium & Boſſvetum: & tomo quarto Hiſtoriæ Eccleſiæ, in fol. itidem Gallice editæ libro XXIV. – XXVII. ibid. 1699.

Petrus Bertius Germanicorum commentariorum lib. 3. p. 308. ſqq.

Theodori Bezæ Hiſt. Eccleſiaſtique des Egliſes Reformées au Royaume de France depuis l'an 1521. jusqv'en 1563. avec un diſcors des premiers troubles ou gverres civiles. Antwerp. 1580. 8. tribus Vol. Confer Jacobi le Long Bibl. Françoiſe pag. 78. Idem Beza in vita Calvini, ſæpius edita. 8.

Gerhardi Brand Hiſtorie der Reformatie, en andere Kerkeliike Geſchiedeniſſen, Amſt. 1671. & 1674. duobus Voluminibus, 4. quorum prius in Anno 1600. poſterius in 1618. deſinit. Belgicè. De prioribus hujus operis, ſed minus locupletibus editionibus, vide Adriani Pars indicem Batavicum p. 220. ſeq. Etiam Anglice vertit Chamberlainius Lond. 1719. 8. quatuor Volum. Bibl. Angloiſe T. 5. p. 461. & Memoires literaires de la grande Bretagne T. I. p. 38. T. II. p. 277. T. III. p. 7. T. IV. p. 10. T. V. p. 63. T. VI. p. 421. T. VII. p. 152. T. VIII. p. 322. T. IX. p. 1. T. X. p. 275. T. XI. p. 46. & T. XII. p. 347.

Gilberti Burneti, Epiſc. Sarisberienſis, Hiſtory of the Reformation of the Church of England. Lond. 1680. fol. duo Volumina, quæ etiam Latine, Melch. Mittelholzero interprete, lucem viderunt Genev. 1689. fol. & Gallice ex Roſemondi verſione quam Burnetus vidiſſe & probaſſe ſe in Epiſtola tomo primo præfixa teſtatur Lond. 1683. 4. Et Belgice 1686. 4. Etiam Germanicæ verſionis mentio fit in Diario Hagenſi (Journal Literaire) Tom. 2. pag. 354. quam non vidi. Multis annis interjectis ſupplementi vice tertium Volumen Burnetus edidit Anglice, Lond. 1715. fol. præmiſſa introductione ad tertium hoc Volumen, Lond. 1714. 8. Mezeræi etiam exemplo epitomen ipſe majoris operis concinnavit Burnetus, atque illud adverſus Varillaſium, Boſſvetum, Fulmannum, Antonium Harmerum, (ſub quo nomine latet Henr. Warthonus) aliosque defendit.

Joannes Claudius in libro contra Boſſvetum edito, defenſe de la Reformation.

Io. Cri-

Jo. Crispini Histoire des Martyrs persecutez & mis à mort pour la verité de l'Evangile, Genev. 1554–1561. 8. & 1570. 1582. 1579. 1619. fol. cum auctario Sim. Goulartii. Et Latinè: Actiones & monumenta Martyrum, ibid. 1560. 4.

Io. Foxii, A. 1587. denati, rerum in Ecclesia gestarum commentarii, à tempore Wiclefi ad suam ætatem, libris VI. Basil. 1559. fol. & Anglice, Acta & monumenta Ecclesiæ, Lond. 1583. fol. recusa etiam Lond. 1596. 1632. 1641. 1684. fol. Vide Gvil. Nicolson in Bibl. Anglica (the English historical library) p. 114. seq.

Jo. Henricus Heideggerus in Historia Papatus, novissimo Historiæ Lutheranismi & Calvinismi fabro Maimburgio κατὰ βίαιον reposita. Amst. 1687. 4.

Petri Heylini Ecclesia Anglicana restaurata, præcipue ab A. 1537. Lond. 1661. fol.

Io. Henricus Hottingerus in tomis posterioribus Historiæ Ecclesiasticæ, de qua supra p. 180.

Petrus Jurieu in Epistolis Gallice editis adversus Bossvetum.

Gregorius Leti in vita Caroli V. Italice edita, & in alias etiam translata linguas, ut Germanicam Francof. 1712. 8.

Jac. Perizonius in commentariis historicis rerum per Europam maxime gestarum ab ineunte sæculo sextodecimo usque ad Caroli V. mortem. Lugd. Bat. 1710. 8.

Pierre de la Place, Président de la Cour des monnoyes à Paris, Commentaire de l'état de la Religion & de la Republique de l'en 1556. jusqves en 1561. divisé en VII. livres. A. 1565. 8. Vide Jacobi le Long Bibliothecam Historicam Galliæ pag. 77. seq. & alia quædam hujus argumenti, variis auctoribus edita.

Abrahami Scultetti Annales Evangelici ab A. 1516. ad 1536. Heidelberg. 1618. 8. & in historia literaria Reformationis, edita ab Hermanno ab Hardt Francof. 1717. fol.

Joannes Sleidanus (*) qui Reip. Argentoratensis nomine pluribus functus legatio-

(*) De Sleidano vide Thuanum ad extrem. libri XVII. Antonium Teisserium in elogiis Thuanicis T. 1. p. 250. Casp. Sagittarium introduct. in hist. Eccles. p. 105. seq. Martini Zeileri historicos, Chronologos & Geographos celebriores parte 2. p. 139. seq. Nic. Reusneri

legationibus, diem obiit A. 1556. Svasu Jacobi Sturmii ad Historiam scribendam animum appulit, magnaque cum laude composuit libros XXV. Commentariorum de statu religionis ac Reip. Carolo quinto Cæsare, ab A. 1517. ad A. 1554. Prima editio (**) Argentoratensis A. 1555. fol. Statim recusa duplici vice A. 1556. & ab *Henr. Pantaleone* in linguam conversa Germanicam. In editione Argentorat. 1559. fol. liber XXVI. accessit de rebus Anni 1555. & 1556. Hanc complures deinde aliæ sunt insecutæ: *Michaëlis Casparis Lunderpii* continuatio Sleidani libris XXXIV. ad A. 1594. Francof. 1615. 8. duobus Volum. De continuationibus Germanicis *Michaëlis Bentheri* ad A. 1583. & *Osiæ Schadæi* ad A. 1620. vide Casp. Sagittarii introduct. in Hist. Eccles. p. 118.

Joannis Strype Annales Reformationis sub Elisabetha Angliæ Regina, & vitæ Archiepiscoporum Cantuariensium Thomæ Crameri, Matthæi Parkeri, Edmundi Grindal, Jo. Whitgifti, & Episcopi Londinensis Joannis Aylmeri, variis Voluminibus Anglicè editæ, in quibus multa accuratius quàm à Burneto traduntur. Vide Acta Erud. A. 1704. p. 315. A. 1712. p. 499. Bibl. Angloise T. 1. p. 398. T. 2. p. 295. T. 5. p. 321. &c.

Roger Twisden in the Historical vindication of the Church of England in point of Schism, Lond. 1675. 4.

Philippi Vincentii recherches sur les commencemens & les premiers

Reusneri icones p. 205. Jo. Jacobum Boissardum T. 2. imagnum p. 252. Jac. Verheidenii imagines p. 131. Clarmundi sive Jo. Christophori Ruligeri vitas eruditorum Germanice editas T. 1. p. 147. Bælii Lexicon in TAPPER, nota E. ubi Sleidani historiæ insigne exhibetur testimonium; & Matthias Berneggerus, qui ita de eo in Idolo Lauretano pag. 77.: *De Sleidano, qui procul ime, procul odio, ex archivis cùm amplissimæ Reip. Argentoratensis, tum aliis actis publicis sparsum Religionis & Reip. candide vereque descripsit, certis auctoribus mihi constat, Imp. Carolum V. hoc tulisse judicium:* aut Sleidanus fuit meus Cancellarius, aut mei Cancellarii fuerunt mei proditores: *ejusque lectione delectatum obstupuisse secretissimarum rerum narrationem, & commendasse veritatem.*

(**) De hac prima Sleidani editione confer HERMANNUM ab HARDT præf. ad T. 2. autographorum Lutheri & aliorum p. 21. seq.

progrés de la Reformation de la ville de la Rochelle, depuis l'an 1534. jusqv'en 1587. Roterd. 1693. 12.

Henricus Warthonus in appendice ad Hiſtoriam litterariam ſcriptorum Eccleſiaſticorum Wilhelmi Cavei, Seculo XVI. De vita B. Lutheri ab *Henrico Wottono* promiſſa, vide Miſcellanea Lipſienſia Tom. VII. p. 112. ſeq.

ROMANÆ ECCLESIÆ:

Natalis Alexander & alii ſcriptores Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſæculi XVI.

M. D. de la Bizardiere in Hiſtoria geſtorum in Eccleſia memorabilium ab A. 1517. ad 1546. Pariſ. 1700. 12. Vide Ephemerides eruditorum Pariſ. 1700. p. 113.

Hieronymus Bolſecus, Medicus Lugdunenſis (A. 1585. defunctus) in vita Calvini Gallice ſæpius edita & Latine Colon. 1582. 8. interprete Jac. Laingæo, Scoto, Doctore Sorbonico, Pariſ. 1585. 8. *Papyrius Maſſonus* ſive *Jac. Gillotius* potius (licet Maſſonii etiam elogiis juncta legitur) in vita Calvini Pariſ. 1611. 4.

Jo. Benignus Boſſuetus, Epiſcopus Meldenſis, in Hiſtoria variationis Eccleſiarum Proteſtantium libris XV. Pariſ. 1687. 4. & Amſt. 1688. 12. duobus Volum.

Abrahamus Bzovius, *Odoricus Raynaldus* & *Henricus Spondanus* in Annalibus Sæculi XVI.

Alphonſus à Caſtro, & alii de hæreſibus ſcriptores Pontificii, Bernardus Lutzenburgus, Gabriel Prateolus, Theodorus Petreus, &c.

Jodocus Clichtoveus in anti-Luthero, Pariſ. 1524. fol. Colon. 1525. 4.

Jo. Cochleus de actis & ſcriptis Lurheri ab A. 1517. ad 1546. Mogunt. 1549. fol. Pariſ. 1565. Colon. 1568. 4. & Germanice Joh. Chriſtophoro Huebero interprete 1582.

J. le Grand hiſtoire du divorce de Henry VIII. (pro Sandero contra Burnetum) Pariſ. 1688. 12. duobus Volum. Vide Novellas Reip. literariæ A. 1688. p. 805. & 867. & p. 1342. ubi de Epiſtola Burneti ad Thevenotum adverſus Grandem ibid. vulgata.

Franciſcus Guicciardinus, Nobilis Florentinus, in Hiſtoria ſuorum temporum edita Italice, & à Cælio Secundo Carione verſa Latine, lib. XIII. p. 169. ſeq. & lib. XX. p. 547. ſeq. edit. Italicæ Venet. 1536. 4.

Confer

Confer etiam locum in editionibus omissum, quem ex MS. restituit Jo. Henricus Heideggerus ad calcem Historiæ Papatus.

Stanislaus Hosius libro I. contra Jo. Brentium Tom. I. Opp. p. 425. sqq.

Jacobi Laingai, Doctoris Sorbonici, Summarische Historie und wahrhafftige Geschicht von dem Leben, Lehr, Bekenntniß und Ableben Martin Luthers, Calvini, auch etlicher anderer ihrer Mit-Gehülffen und Diener des neu-geoffenbahrten Evangelii. Ex Gallico Germanice per M. Jo. Engerdum, Professor. Ingolstad. 1582. 4.

Guil. Damasi Lindanus, Episcopus Ecclesiæ Ruræmundensis, in Dubitantio tribus dispertito libris sive dialogis, atque Evangelicos sectis prope nonaginta diffectos arguente. Colon. 1571. 8.

Lud. Maimburgius, cui tot Historias alias (*) debemus, Historia Lutheranismi ab A. 1517. ad A. 1680. sex libris, Paris. 1680. 4. & 12. & Amst. 1682. 12. duobus Volum. Ejusdem Historia Calvinismi libris itidem VI. ab A. 1520. ad 1672. Paris. 1682. 4. & Amst. 1682. 12. Historiam Reformationis Anglicanæ absolvere prohibitus morte est A. 1686.

Lud. Ellies du Pin in Bibl. Ecclesiastica, Tomo præcipue XIII.

Florimundus Ramundus (**) sive qui sub eo nomine latet *Lud. Richeomus* S. J. Histoire de la naissance, progres & decadence de l'heresie de ce siecle, libris VIII. Paris. 1605. & Rothomag. 1629. 4. & Latine Colon. 1614. 1655. 1691. & Germanice Monachii & 1676. Glogaviæ: & Belgicè Antwerp. 1614. Flor. Ræmundum continuavit *Claudius Malingrius*, Histoire generale du progres & decadence de l'heresie moderne. Paris. 1624. 2 Volum.

Nic. Sanderi de origine & progressu schismatis Anglicani, Colon. 1585. 8. Rom. 1586. Et de martyrio quorundam tempore Henrici VIII. & Elisabethæ Reginæ. Colon. 1610. 8.

(*) Ut Schismatis Græcorum, Arianismi, Iconoclastarum, Wiclefianismi, Ligæ, expeditionum Cruciatarum, magni schismatis Pontificum, decrementi Imperii, prærogativarum Ecclesiæ Rom. & vitarum Leonis M. & Gregorii M. Vide Bibl. Historicam Clarissimi Jo. Hübneri nostri, Centuria quarta.

(**) Vide B. D. Valentinum Alberti in D. Christiani Frid. Bœrneri pietate Academiæ Lipsiensis. p. 290. seq.

Paulus Sarpius & alii Concilii Trid. ſcriptores, de quibus Volum. XI. hujus Bibl. p. 699. ſeq.

Laurentius Surius, Carthuſianus, in appendice ad Chronicon Joannis Naucleri, & in Commentariis rerum toto orbe geſtarum ab A. 1500. ad 1568. Colon. 1567. fol. & ad A. 1574. ibid. 1603. 8. & Germanice Caſpare Ulenbergio interprete Colon. 1586. Prodierat etiam epitome, wahrhafftige Beſchreibung der vornehmſten Händel die ſich in Geiſtlichen und Weltlichen Sachen vom Jahr 1500. bis 1559. begeben. Cölln 1559. fol. & Latine Rovero Pontano, Carmelita interprete, ibid. 1559. fol. & Italice Venet. 1563. 8. Storia Catolica de tempi noſtri da Pontano, tradotto par Giuſepe Horologgi.

Jac. Auguſtus Thuanus in Hiſtoria ſui temporis ab A. 1543. ad 1607. de cujus editionibus, verſionibus & continuationibus accurate in Centuria ſecunda Bibliothecæ Hiſtoricæ Clariſſimi Hubneri noſtri.

Antonius Varillaſius, A. 1696. defunctus Hiſtoriam mutationum in cauſa religionis ab A. 1374. ad 1650. libris XCV. ſcripſit è quibus tantum priores XXX. lucem viderunt deſinentes in A. 1569. Hiſtoire des revolutions arrivées en Europe en matiere de religion. Pariſ. 1686. 87. 89. ſex Volum. in 4. & 1687. 1689. duodecim Volum. in 12. & in Belgio 1690. 12. ſex Voluminibus.

Emanuel de Vega de Lutheri vita & miraculis. Vilnæ 1586. 8.

Caſp. Ulenbergius, Lippienſis S. J. de vita & moribus Lutheri, Melanchthonis, Flacii. Colon. 1622. 8.

*** *** ***

Ephemerides oder kurtze Jahr- und Tage-Schrifften vom Auf- und Untergang des Lutheriſchen Evangelii, und des Melanchthonis Augſpurgiſchen Confeſſion: durch G. W. Philo-Germanum. Cölln 1679. 12. Evangeliſcher Wetter-Hahn. Caroli Caraffæ Germania ſacra reſtaurata. Colon. 1639. 8. Francof. 1641. 12. Joannis Kraus S. J. Hiſtoriſcher Beytrag für das zweyte Lutheriſche Jubel-Jahr, von dem Zuſtand der Catholiſchen von A. 1617. bis 1715. Prag 1716. 8.

5. Scri-

5. Scriptores Historiæ Ecclesiasticæ specialis certarum Regionum vel Populorum, in superioribus omissi.

Adami, Canonici *Bremensis*, qui circa A. C. 1080. scripsit, Historia Ecclesiastica à tempore Caroli Magni ad Henricum IV. res Ecclesiarum Septentrionalium libris quatuor persequens, edita ab Andrea Severino Vellejo, Hafniæ 1579. 4. quæ editio multis locis melior integriorque posterioribus Erpoldi Lindenbrogii, Lugd. Bat. 1695. 4. & inter Scriptores Septentrionales Francof. 1609. 1630. fol. & Hamb. 1706. fol. & Joach. Joannis Maderi Helmst. 1670. 4. Commentarium MS. Ottonis Sperlingii Ἐπαναφέτου in Adamum, Hafniæ servat Nobilissimus D. Reitzerus. Svecica versio Joannis Friderici Peringskiöld lucem vidit Holmiæ 1719. 4. Multa egregie ad Adamum notata habet Rev. noster Nicolaus Staphorstius, quæ publico bono, ut spero optoque, non invidebit.

Friderici Arnkiel, Trogilli F. Rettung des ersten Nordischen Christenthums. Glückstad. 1712. 4. contra Godfridum Arnoldum.

Claudii Arrhenii (Oehrnhiælm) Historiæ Svecorum Gothorumque Ecclesiasticæ libri IV. priores, usque ad finem sæculi XII. Holmiæ 1689. 8.

M. Jo. Baazii, Senioris, inventarium Ecclesiæ Sveo-Gothorum, ab ultimis temporibus ad auctoris usque ætatem, libris VIII. Lincopiæ 1642. 4.

Petri Bang priscorum Sveo-Gothorum Ecclesia, seu Historia Ecclesiastica de priscis Sveo-Gothicæ terræ colonis. Aboæ 1675. 4.

Bedæ venerabilis, A. C. 735. defuncti, Historia Ecclesiastica Anglorum libris V. usque ad A. C. 731. ex recensione Petri Francisci Chifletii, S. J. Paris. 1681. 4. & cum Alfredi Regis Anglo-Sax. paraphrasi, & Abrahami Wheloci notis. Cantabrig. 1644. fol.

Jani Bircherodii lumen Historiæ sacræ in Dania.

G. Bartholdi Pontani à Breitenberg, Pragensis Præpositi, Bohemia pia, libris III. Francof. 1608. fol.

Joach. Camerarii historica narratio de fratrum in Bohemia Ecclesiis. Lipſ. 1605. 8. Francof. 1625. 8.

Caroli le Cointe Annales Ecclesiastici Francorum, ab A. C. 253. ad 845. Voluminibus octo in fol. Pariſ. 1665.–1683.

General History of the Church of England, by *J. Collier*. Lond. 1708. 1714. fol. duobus Voluminibus.

Jo. Amos Comenii historia fratrum Bohemicorum, Amſt. 1660. 4. & cum præf. D. Jo. Franciſci Buddei, Halæ 1702. 4. ſub titulo Hiſtoriæ fratrum Bohemorum.

D. *Dan. Crameri* Pommeriſche Kirchen-Chronica, libris IV. Stetin. 1628. fol. Prior editio A. 1603. 4. minus locuples libris tribus abſolvitur.

Alberti Crantzii Metropolis, ſive Hiſtoria Eccleſiaſtica inferioris Saxoniæ, ab A. C. 780. ad A. C. 1504. libris XII. Baſil. 1548. 1558. 1568. fol. Colon. 1574. 1596. 8. Witeberg. 1576. fol. cum Dav. Chytræi præfatione, & Francof. 1576. 1590. & 1627. fol. cum præfat. Joannis Wolfii. De hoc Alberto Crantzio ſummo ætatis ſuæ Viro aliisque ejus ſcriptis conſulendus Ampliſſimus noſter D. Nic. Wilckenius in vita ejus, ſingulari ſtudio expoſita Germanice, Hamb. 1722. 8. & in Centuria prima ſuæ Bibliothecæ Hiſtoricæ Clar. Jo. Hubnerus.

Davidis Chytræi ſucceſſio Epiſcoporum in Eccleſiis Saxoniæ & Vandaliæ, ab A. 1500. ubi Crantzius deſinit, ad A. 1586. 4. Idem in Chronico Saxonico, libris XXXI. ab A. 1500. ad 1598. cum ſupplemento ad A. 1610. Lipſ. 1611. fol. Minus integræ editiones priores 1593. 8. & fol. deeſt etiam ſupplementum in edit. Germanica Lipſ. 1597. fol. 2 Vol. De præclaro hoc Viro præter laudati Hubneri noſtri Bibl. Hiſtoricam Centur. VII. adire juvabit vitam illius & ſimul inſignem partem Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ illius ætatis, quatuor libris diligentiſſime traditam ab Ottone Friderico Schutzio, cujus liber I. A. 1720. ſecundus 1722. 8. Hamburgi prodiit, tertium & quartum elaborati operis etiamnum exſpectamus.

Irenici Ehrenkrohn Schleſiſche Kirchen-Hiſtorie. Francof. 1708. 1709. 8. duobus Voluminibus.

Hiſtoria emendationis ſacrorum in ducatibus Bremenſi & Verdenſi, in B. D. *Alberti zum Felde* analectis diſquiſitionum, Lubec. 1718. 4. p. 129. ſeq.

Mich.

Mich. Josephi Fibigers, das in Schlesien gewaltthätig eingerissene Lutherthum. Breslau 1713. 4.

History of the Church of England by *Thomas Fuller*. Lond. 1655. fol.

Helvici Garthii, A. 1619. Pragæ defuncti, Grundlicher Bericht von dem Religions-Wesen in Hessen. Witeb. 1606. 4.

Histoire Ecclesiastique du pays-bas par *G. Gazet*. Arras 1614. 4.

Gregorii Turonensis Episcopi, qui A. C. 595. obiit, Historia de rebus tum aliis tum Ecclesiasticis Francorum libri X. qui in A. C. 591. desinunt, continuati deinde à *Fredegario* Scholastico ad A. 739. Optimæ editiones Andreæ du Chesne Tom. I. Scriptorum Francorum, Paris. 1636. fol. & Theodorici Ruinarti Paris. 1700. fol. in operibus Gregorii Turonensis.

Henrici Hamelmanni Historia Ecclesiastica Westphaliæ & Saxoniæ inferioris: in ejus operibus Genealogicis & Historicis junctim editis Lemgoviæ 1711. 4.

M. *Christoph. Hartknochii* Preußische Kirchen-Historie. Francof. 1686. 4.

Cornelii Hazart, S. J. Kirchen-Geschichte, das ist Catholisches Christenthum in den Asiatischen Ländern Japon, China, Tartarey, Cochinchina, Tunquin, Siam, Macassar, Camboya und Bisnagar T. I. wie auch in den Africanischen Abassinien, Gvinea, Angola, Congo, Monomotapa, Marocco und Fessa: und in den Americanischen, Peru, Paraqvaria, Brasilia, Florida, Canada, Mexico und Maragnan; Tom. II. Viennæ Austriæ 1684. fol. duobus Voluminibus. Ex Belgico vertit Germanice locupletavitque Matthias Soutermans, S. J.

Jo. Jacobi Hottingeri Helvetische Kirchen-Geschichte von ihrem ehemaligen Heydenthum und darauf erfolgtem Christenthum bis auf jetzige Zeiten. Zürch 1698. 4. tribus Voluminibus.

Hugonis, Floriacensis Monachi, Historiæ Ecclesiasticæ libri VI. desinentes in A. C. 1034. ad Ivonem Carnotensem, adhuc inediti. Vide Jacobi le Long Bibliothecam Historicam Franciæ p. 66. seq. ubi & de aliis specialioris historiæ Ecclesiasticæ Gallicæ scriptoribus, & p. 146. seq.

Jo. Lasicii (Lasisky) Poloni, libri VIII. de origine & rebus gestis fratrum Bohemorum, scripti A. 1599. necdum quod stiam editi. Ejusdem

cujus

cujus exstat liber de Ecclesiastica disciplina fratrum Bohemorum cum Comenii admonitionibus, Amst. 1660. 4. & collectio variorum auctorum de Russorum, Moscovitarum & Tartarorum Religione, sacrificiis, nuptiarum ac funerum ritu. Spiræ 1582.

D. *Henrici Muhlii* Historia Reformationis in Cimbria sive Holsatia: in ejus dissertationibus Historico-Theologicis, Kilon. 1715. 4.

Jo. Ulrici Pregizeri Svevia & Wirtenbergia sacra. Tubing. 1717. 4.

Jonæ Rami Ecclesiastica Historia, Danice edita in fol.

Adriani Regenvolscii, qui sub *Andreæ Wengerscii* nomine delitescere voluit, libri quatuor Slavoniæ reformatæ, continentes Historiam Ecclesiarum Slavonicarum, inprimis Polonicarum, Bohemicarum, Lithuanicarum, Russicarum, Prussicarum, Moravicarum, ab Apostolorum temporibus ad auctoris ætatem. Trajecti ad Rhen. 1652. & auctiore editione Amst. 1679. 4.

Histoire des variations de l'Eglise Gallicane, par *J. B. Renoult.* Amst. 1702. 12.

Joannis Pauli Resenii vinea Septentrionis, seu Annales Ecclesiæ per Septentrionem Christianæ, MSti servantur Hafniæ in Bibliotheca Academiæ, teste Rev. Nicolao Petro Sibbern in Bibliotheca Historica Dano-Norwegica p. 293. ubi etiam de *Thomæ Bartholini*, Thomæ F. antiquitatibus regnorum borealium Ecclesiasticis, adhuc ineditis.

Henrich Schmids Einleitung zur Brandenburgischen Kirchen- und Reformations-Historie. Berlin 1718. 4.

Joannis Slangendorpii Oratio de initio & incremento religionis Christianæ in Dania. Hafniæ 1591. 8.

Jo. Georgii Soredowsky, Protonotarii Apostolici, sacra Moraviæ historia. Solisbaci 1710. 4.

Burcard Gotthelf Struvens ausführlicher Bericht von der Pfältzischen Kirchen-Historie. Francof. 1721. 4. à B. Lutheri temporibus in præsentem ætatem.

Zachariæ Theobaldi Chronologica Ecclesiæ Bohemicæ adumbratio. Witeberg. 1611. 4.

6. Hi-

6. Historia Ecclesiastica Civitatum quarundam Germaniæ.

Argentorati. D. Balthasaris Bebelii antiquitates Germaniæ primæ, & in hoc Argentoratensis Ecclesiæ Evangelicæ. Argentorat. 1669. 4.

Augustæ Vindelicorum. Gottfried Lohmers Schicksale der streitenden Kirche zu Augspurg. Augsp. 1717. 12.

Brunsvici. Philippi Julii Rehtmeyers, Ecclesiastæ Brunsvicensis, ejusden cujus Historia Brunswicensis civilis A. 1722. fol. Germanice scripta exstat; Braunschweigische Kirchen-Historie. Brunsw. 1707--17 9. 4. quatuor Volum.

Coburgi. Initia Reformationis Coburgensis, descripta à Christ. Schlegelio. Gotha 1717. 4.

Gustrovia. Fridericus Thomæ in Luthero bisecliſene. Gustrov. 1718. 4.

Hamburgi. Historiam Reformationis Ecclesiæ Hamburgensis, Germanicè scripsit Pastor Hamb. ad S. Cath. Stephanus Kempe, ex quo Latinè in compendio legitur apud Seckendorfium p. 244. seq. Lutheranismi: Jo. Mollerus Isagoge ad histor. Chersonesi Cimbr. p. 568. seq Conferendi etiam Henricus Hamelmannus Opp. Hist. Genealog. p. 944. seq. & B. D. Jo. Frid. Mayeri Evangelisches Hamburg. 1633. & 1717. 12.

Novissime Historiam Ecclesiasticam Diplomaticam hujus urbis ac simul Archiepiscopatus Hamb. ab tempore Caroli M. ad hanc usque ætatem, incredibili studio ex ineditis atque editis monumentis concinnavit Rev. noster Nicolaus Staphorst, Pastor ædis Johanneæ: cujus operis tomus primus, in anno 1223. desinens, prodiit Germanicè hoc ipso Anno 1723. 4. Cæteri duo vel tres, ut propediem insequantur, omnes sacrorum nostrorum, patriæque amantes mecum peroptabunt.

Hildesheimiensem Historiam Ecclesiasticam exspectamus à Rever. Joh. Georgio Bertramo, quæ proxime, ut audivi, typis exscripta lucem videbit.

Lipsia. Jeremiæ Webers Evangelisches Leipzig. 1693. & 1698. 12.

622. 625. 632. 640. 715. 751. 757. 763. 767. 827. 943. 950. 964. 976. 1057. 1087. 1090. 1137 sine nom. 517. E. 603. A. 619. E. 778. B. 821. B. q. E. 937. F.
ψυχοσάσια, 17
Ελεγείαις, 628
Æschylus, Vit. 1. 23. 320. 483. 619. 668. 905. sine nom. 89. 887
Ελευσίνιοι, 14
ἐν πέρσαις, 119
Æsopus, Mor. 14. 79. 155. 157. 158. 490. 500. 556. 609. 614. 645. 790. 806. 871. 1065
Vit. 564. 1041. 1045
Agatharchides, Mor. 733
Agatho (Trag.) Mor. 645
Μύσοι, 645
Ageſianax, Mor. 920. 921
Agno, Mor. 968
Agnothemis, Vit. 707.
Alcæus, Mor. 410. 525. 647. E. 698. 726. 1047.
ὕμνοι, 1135
Alcæus, Vit. 373
Alcidamas, Vit. 848
Alcman, Mor. 318. 599. 656. 857. 918. 940. 1133. 1135.
μέλη, 1136
Alcman, Vit. 57
Alexander, Mor. 289
ἐν τῇ συναγωγῇ τ περὶ φυγίας, 1132
Alexander Μύνδιος, Vit. 415
Alexander Magnus.
ἐν Πλοκλαΐς, 668. 674
Alexandrides, ὁ Δελφὸς, Vit. 443
Alexinus, Mor. 1163
Alexis, Mor. 21. 420. 785
Alyrius, Mor. 403. qr.
Amphicrates ῥήτωρ, Vit. 506
Anacreon, Mor. 243. 711. 751 Vit. 153. 167
Anaxagoras, Mor. 98. 370. 435. 644. 769. 722. 911. 929. 932. 1026
κύκλῳ περιγωνισμὸς, 607
Vit. 154. 155. 162. 169. 439. 538
Anaximander, Mor. 730
Anaximenes, Mor. 803. 947
Vit. 102
Andocides, Vit. 128
Androclides, Vit. 437
Andron, Ἀλικαρναστεύς, Vit. 12
Androtion, ὁ Ἀθηναῖος, Mor. 605
Androtion, Vit. 86
Antagoras (Poëta) Mor. 182. 668
Antenor, ὁ κρητικὸς, Mor. 860
Anthis, ὁ ἐξ ἀνθηδόνος, Mor.
ὕμνοι, 1132
Antias, Mor. 323
vid. Valerius Antias.
Anticles, Mor. 1336
ἐν Ἐπιφανείαις, 1136. qr.
Anticlides, Mor. 365. Vit. 691
Antigenes, Vit. 691
Antigonus, Vit. 28
Antilochus, Mor. 1133. Vit. 443
Antimachus, Mor. 275. 683. 735
Λύδη, 106
Antimachus, ὁ κολοφώνιος, Mor. 513 Vit. 253. 443
Antimachus, τήιος ἐποποιὸς, Vit. 24

Antiochus Ἀσκαλωνίτης, Vit. 520
Ἀσκαλωνίτης, 520. A.
Antiochus ὁ φιλόσοφος, Vit. ἐν τῇ περὶ θεῶν γραφῇ, 511
Antipater, Mor. 962. 1033. 1052. 1057. 1072
ἐν τῇ περὶ τὸ κλεάνθους καὶ χρυσίππου διαφορᾶς, 1034
Vit. 234. 354
ἐν ἐπιστολῇ τινι, 134
Antipater ὁ Ταρσεύς, Mor. περὶ θεῶν, 1051
Vit. 433. 827
Antipater Tyrius, Vit. 761
Antiphanes Comicus, Mor. 845
Vit. 847. 850
Antipho, Mor. 901. 907
Vit. 192
Antistius Labeo, Mor. 275. 276
Apollodorus, Mor. 1094
ὁ Ῥυπάρ, 301
Vita 39
Apollonides, Stoicus, Vit. 791. 792. 793
Apollonius ὁ Ἡροφίλου, Mor. 912
Apollonius ὁ περιπατητικός, Mor. 487
Apollonius (Mathemat.) Mor. 1039
Apollonius ὁ ἐκ Μάλων, Vit. 708. 862. 984
Apollothemis, Vit. 59. c.
Aratus, Mor. 683. 912. 967
Aratus Sicyonius, Vit. 801. 811. 812. D. 813. 1028. 1042. 1045
Arcesilaus, Mor. 1059. 1078. 1120. 1121
Arcesilaus ὁ Ἀκαδημαϊκός, Vit. 1028
Archedemus, Mor. 1081
Archelaus ὁ φυσικός, Mor. 954
Ἐλεγείαις, 481
Archelaus, Vit.
εἰς κίμωνα, 480
Archemachus ὁ Εὐβοεύς, Mor. 361
Archestratus, ὁ ποιητής, Mor. 333
Archetimus, Mor.
ἐν τοῖς ἀρχαδικοῖς, 300
Archidamus, Vit. 544
Archilochus, Mor. 23. 33. 152. 239. 386. 503. 520. 560. 604. 658. 803. 857. 931. 950. 976. 985. 1170. 1132. 1133. 1134. 1140. 1141
Vit. 2. 62. 153. 167. 417. E. 745. 762. 905.
Archimedes, Mor. 1093. 1094
Vit. 305
Archippus, Vit. 192
Archytas, Mor. 718. 1147
Vit. 305
Archytas ὁ ἀμφιατεύς, Mor. 294
Argas, νόμων πονηρῶν καὶ ἀγαλέων ποιητής, Vit. 847
Aristagoras, Mor. 352
Aristarchus (Grammat.) Mor. 26. 938
Aristarchus (Mathemat.) Mor. 402. 923. 932. 1006. 1093
ἐν τῷ περὶ μεγεθῶν καὶ ἀποστημάτων, 925.
Aristides.
Μιλησιακὰ, 564
Aristippus κυρηναϊκός, Vit. 965
Aristo, Mor. 4. 42. 133. 365. 516. 600. 766. 804. 958. 1134
Λύκων, 14
Aristo, Vit. 319. 850

Aristo Xiὸς, Mor. 440. 776
Vit. 319. 850
Aristobulus, Mor. 327. 341. 342. 1093
Vit. 672. 673. 674. 676. 691.
Aristobulus Cassandreus, Vit. 856
Aristocrates, Vit. 365
Aristocrates Ἱππάρχῳ Σπαρτιάτης, Vit. 42. 59.
Aristomacha Ποιητρια, Mor. 674
Aristophanes (Grammat.) Mor. 972. 1095
Aristophanes (Poëta) Mor. 30. 71. 473. 853. 854. 1144
sine nom. 517. 804. B. 843. D.
Νεφέλαι, 10
Vit. 121. 166. 192. 199. 489. 525. 894. 948.
Ὄρνιθες, 528
Ἀχαρνεῖς, 168
Aristophanes βοιωτὸς, Mor. 864. 867
Aristophon, Mor. 18
Aristoteles ὁ Διαλεκτικὸς, Vit. 1028
Aristoteles, Mor. 32. 78. 133. 254. 265. 277. 292. 295. 371. 392. 383. 389. 395. 398. 424. 430. 434. 442. 448. 454. 459. 460. 472. 503. 527. 627. 652. 656. 659. 690. 694. 696. 700. 704. 727. 733. 761. 911. 912. 914. 932. 1006. 1041. 1043. 1045. 1069. 1086. 1095. 1096. 1097. 1111. 1115. 1024. 1139.
ἐν εὐδήμῳ ἢ περὶ ψυχῆς, 115
συμποσιακὰ, 612. qr.
τοπικὰ, 616
ἐν τῷ περὶ μέθης, 650.
προβλήματα, 734
περὶ ὑρχανῶν, 1115
Aristoteles, Vit. 2. 11. 39. 42. 47. 56. 59 117. 140. 153. 157. 158. 166. 167. 279. 287. 354. 434. 468. 484. 523. 524. 544. 668. 694. 695. 707. 808. 872.
ἐν τῇ Βοιωτίων πολιτείᾳ, 6
περὶ ψυχῆς διάλογος, 967
περὶ εὐγενείας, 335
ἐν τῇ Πυθιονικῶν ἀναγραφῇ, 83
Aristoxenus, Mor. 704. 711. 856. 1095. 1134. 1146.
Βίοι, 1093
ἐν τῷ α περὶ Μουσικῆς, 1136
Vit. 59. 335
ὑπομνήματα, 666. b.
Arius φιλόσοφος, Vit. 952. 953
Aristyllus, Mor. 402. *
Asclepiades, Mor. 476
Τραγῳδούμενα, 837
Asinius Pollio, Vit. 657. 730
Athanes, Vit. 247. 254
Athenodorus φιλόσοφος, Mor. 731
ἐν τῷ προτρεπτικῷ παιδημίων, 731
Athenodorus ὁ κορδυλίων, Vit. 763. 766.
Athenodorus ὁ Σάνδων.
ἐν τῷ πρὸς ὀλυμπίαν καίσαρος ἀδελφὴν, Vit. 106
Atejus, Mor. 276
Avtoclides.
ἐν ἐξηγητικοῖς, Vit. 539

Bacis, Mor. 243
Bacchylides, Mor. 36. 605
Vit. 62
Batallus, Poëta, τρυφερὰ καὶ παροίνια γράμματα, Vit. 847
Bato Sinopensis, Vit. 801. F.

Bibulus,

Bibulus, Vit. 989. 994
Bio, Vit. 12
Blossius, κυμαῖος, φιλόσοφος, Vit. 827. E. 832. E. ubi male βλάστος, 834. A.
Boëthus, ὁ γεωμέτρης, Mor. 396
Brutus, Vit.
ἐπιστολαί, 883. 984. 985. 994
ἐπιβουλὴ πολυδίῳ, 985
Butas, Vit.
ἐν ἐλεγείοις, 31

Cæcilius, Mor. 832. 838. 840
ἐν τῷ πρὸς Ἀντιφῶντος συγγράμματι, 832. Vit. 847
Σύγκρισις Δημοσθένους καὶ Κικέρωνος, 847
Cæsar Augustus, Vit. 316. 317. 925. 947. 996. 1003
ἐν τοῖς πρὸς Ἀγρίππαν καὶ Μαικήναν ὑπομνήμασι, 887
Cæsar, C. Jul. Vit.
Ἀντικάτων, 733. 880
ἐν τῇ πρὸς Κικέρωνα περὶ Κάτωνος ἀντιγραφῇ, 708
ἐν ταῖς ἐφημερίσι, 718
Callimachus, Mor. 603. 677 Vit. 949
Callisthenes, 292. 1043 Vit. 138. 286. 335. 486. 487. 615. 680. 684. 685. 694. 695.
Canusius, Vit. 718
Cato, Mor. 276
ἐν ἐπιστολῇ τινι, 273. Vit. 336. 351
βιβλίον γεωργικόν, 351
ἐπιστολὴ πρὸς υἱόν, 348
Catullus, Vit. 420. E.
Chares, Mor. 341
Chares, Vit. 675. 678. 691. 703. 749
Chares, μυλληναῖος, Vit. 696
Charon ὁ λαμψακηνὸς, Mor. 255. 859. 861. Vit. 125
Chrysippus, Mor. 31. 34. 276. 360. 419. 425. 426. 441. 448. 449. 450. 626. 732. 743. 952. 980. 1000. 1033. &c.
περὶ βίων, 1033. 1035. 1036. 1043. 1047
ἐν τῷ δ' περὶ δυνάμεων, 425. 1054
περὶ ῥητορικῆς, 1034
περὶ θεῶν, 1039. 1049. bis, 1050. 1052. 1061. τρίτῳ, 1035
ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσεσιν, 1035. 1037. 1047.
περὶ λόγου χρήσεως, 1035. 1037
περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, 1035. qr.
κατὰ τὰ συνηθείας ἐν ς' βιβλίοις, 1036
ἐν τῷ περὶ νόμου, 1037
ἐν ταῖς περὶ ψυχῆς πραγματείαις, 1039. 1048. 1060.
ἐν τῷ γ' τῶν περιτρεπτικῶν, 1041. 1044
περὶ πάλης, 1042. 1062
περὶ τῶν διὰ αὐτὰ αἱρετῶν, 1043
περὶ πολιτείας, 1044
περὶ κινήσεως, 1053. 1054
ἐν ταῖς φυσικαῖς τέχναις, 1053
ἐν τῷ α' τῶν κατορθωμάτων, 1038. 1068
περὶ δικαιοσύνης, 1038. bis, 1040. 1041. 1049. 1051. 1070.
περὶ φύσεως, 1038. 1042. 1043. 1044. 1045. 1048. 1049. 1050. 1053. 1064. 1065.
περὶ τοῦ Διός, 1038. bis, 1061

περὶ

Chrysippus, Vit. 1027
περὶ φιλίας, Mor. 1039
περὶ καλοῦ, 1039
περὶ προνοίας, 1052. 1053
ἐν τῷ περὶ ἀγαθῶν, 1048. 1070
περὶ τοῦ δικαίζειν, 1045. 1049
περὶ καθήκοντος, 1045. 1047
περὶ τῆς Διαλεκτικῆς, 1045
περὶ ἀγαθοῦ, 1046
ἠθικὰ ζητήματα, 1046. bis.
Φυσικὰ ζητήματα, 1053. 1078
ἐν τῷ γ΄ περὶ οὐσίας, 1051
ἐν τῷ γ΄ καὶ δ΄ καὶ ε΄ περὶ μερῶν, 1081
ἐν τοῖς περὶ ἕξεων, 1053
ἐν τῷ α΄ τῶν πρὸς Πλάτωνα γεγραμμένων, 1070
ἐν τῷ περὶ κενοῦ, 1081.
Cicero, Mor. 272
Vit. 742. 835. 919
πόντιος Γλαυκος, 861. E.
περὶ παλαίας, 550. 711
περὶ μαντικῆς, de divinatione, 260
ἐν τῷ περὶ γήρως, 346. 379
Cineas Thessalus, Vit. 392. 394. 395
Cinesias ὁ Μελοποιὸς, Mor. 170. 348
Cleanthes, Mor. 31. 33. 377. 830. 913. 923. 1033. 1075
ἐν Ὑπομνήμασι φυσικοῖς, 1034
Vit. 194.
Clearchus Σολεὺς, Mor. 122
Clidemus, Vit. 12. 117. 330
Clinodemus, Mor. 345
Clitarchus, Vit. 125. 691
Clitomachus, Vit. 861. 862
Clodius.
ἐν ἐλέγχῳ χρέων, Vit. 59
Clonas Θηβαῖος ἢ Τεγεάτης, Mor. 1133. 1134.
αὐλῳδικοὶ νόμοι, 1133
Ἐλεγεῖαις, 1132
ἔπη, 1134
Cluvius Rufus, Mor. 289
Colotes (Epicureus.)
ὅτι καὶ παρ' ἄλλων φιλοσόφων δόγμασιν ἔστι ζῆν ἡδέως, Mor. 1086. 1107
Corinna, Mor. 347. 348. 1136
Cornelius Nepos, Vit. 317. 520. 834
Crantor, Mor. 102. 104. 114. 115. 120
Crantor Σολεὺς, Mor. 112. 122. 127
Craterus.
ψηφίσματα, Vit. 487
Craterus Macedo, Vit. 334. 335
Crates, Mor. 125. 141. 586. 938
Cratinus, Mor. 351. 712. Vit. 92. 160
πυτίνη, Mor. 634. 833
ἐν Δεξιλόχοις. Vit. 484
ἐν Θεραπαις, 160
ἐν χειρωσι, 153
ἐν νεμέσει, 153
Cratippus περιπατητικὸς, Vit. 873. 994
Cratippus, Mor. 345. 834
Creon Ἀλικαρνασσεὺς, Mor. 212. in Vit. p. 447. bis Κλέων dicitur.
Crexus, Mor. 1135. 1141
Critheus, Mor. 985
Critias, Vit. 45
Critias ὁ καλλαίσχρος ἐν ταῖς Ἐλεγείαις, 209. 984

Crito.

Critolaus, Vit. 135
Cteſias, Vit. 1012. 1014. 1015. 1016. 1017. 1020.
Cteſias ὁ χνίδιος, Mor. 974
Cteſibius.
ἐν τῷ περὶ φιλοσοφίας, 844. C. Vit. 848
Cydias, Mor. 931. qr.

Daimachus ὁ πλαταιεὺς, Vit. 111
ἐν τοῖς περὶ εὐσεβείας, 439
Damaſtes, Vit. 138
Dellius, Vit. 943
Demades, Mor. 1011
Demetrius, Mor. 349. Vit. 859
Demetrius Μάγνης, Mor. 846. E.
ἐν τοῖς περὶ ξυναυρμῶν, Vit. 853
Demetrius Peripateticus, Vit. 791. 793
Demetrius Phalereus, Vit. 10. 54. 91. 318. 319. 321. 335. 850. 851. 859. 892. 893.
ἐν τῷ Σωκράτει, 318. 335
Demochares, Vit. 860
Democrates, Mor. 1100
Democritus, Mor. 9. 81. 88. 135. 317. 419. 448. 472. 495. 500. 551. 614. 643. 655. 665. 682. 722. bis, 734. 735. 821. 929. 948. 974. 1079. 1100. 1108. 1109. 1110. 1111. 1113. 1124. 1126. 1129. Vit. 255
Demodocus ὁ κερκυραῖος.
ἰλίου πόρθησις, Mor. 1132
Ἀφροδίτης καὶ Ἡφαίστου γάμος, 1132
Demon, Vit. 10
Demoſthenes, Mor. 69. 100. 486. 532. 547. 668. 671. 739. 785. 802. 803. 804. 810. 817. 1010. vid. Vit. Dem. 872
φιλιππικοὶ, 351. 531
ἐν τῷ κατὰ Μειδίου, 6
περὶ τοῦ στεφάνου, 350. 541. 542
κατὰ κόνωνος αἰκίας, 351
πρὸς Ἀπαθούριον περὶ ἀνδροποιῶν, 351
κατὰ Νεαίρας, 836
Demoſthenes, Vit. 192. 333. 846. &c.
κατὰ Μειδίου, 196
Diagoras ὁ ἄθεος, Mor. 1075
Dicæarchus, Mor. 384. 796. 1095
περὶ ψυχῆς, 115
Vit. 9. 15. 606
Didymus, Vit. 78
ἐν τῇ περὶ τῶν ἀξόνων τοῦ Σόλωνος ἀντιγραφῇ, πρὸς Ἀσκληπιάδην, 78
Dinarchus.
ἐν τῷ κατὰ παρείου, Mor. 843
Diniias, Vit. 1028. 1040
Dino, Mor. 363. Vit. 125. 686. 1012. 1014. 1015. 1017. 1020. 1022.
Dio, Vit. 233
Dio, ὁ ἐξ Ἀκαδημίας.
συμποσιακὰ, Mor. 612. qr.
Diocles.
ἐν τῷ περὶ Ἡρώων συνταγμάτων, Mor. 301
Diocles πεπαρηθίος, Vit. 19. 22
Diodorus, Mor. 1055
Diodorus ὁ περιηγητὴς, Vit. 17. 488
περὶ τῶν μνημάτων, 128

Diogenis.
περὶ πολιτείας, Vit. 59
Dionysius, Mor. 282. 338. 838 Vit. 27. 232. 394. 397
Dionysius ὁ Θηβαῖος, Mor. 1142
Dionysius ὁ Ἰαμβος, Mor. 1136
Dionysius ὁ Μάγνης, Vit. 862
Dionysius ὁ ποιητὴς.
ἐν Αἰτίοις, 761
Dionysius ὁ ὑδραγωγὸς, Mor. 914. qr.
Dionysius ὁ χαλκιδεύς.
ἐν ταῖς κτίσεσιν, Mor. 856
Dionysius ὁ περσβύτερος, tyrannus.
Μέλη, Vit. 243
τραγῳδίαις, 243
Dionysiodorus, ὁ Τροιζήνιος, Vit. 1027
Dioscorides, Vit. 616
Λακωνικὴ πολιτεία, 46
Dioxippus, Mor. 699. 1047
Diphilus, Vit. 523
Diyllus, Mor. 345. 862
Duris, Mor. 327. Vit. 583. 597. 672. 743. 745. 854. 856.
Duris Σάμιος, Vit. 167. 209. 691

Empedocles, Mor. 16. 17. 63. 93. 95. 98. 171. 288. 361. 370 400. 402. 418. 419. 420. 433. 464. 472. 474. 505. 607. 618. 646. 649. 663. 683. sæpe, 685. 688. 720. 745. 756. 820. 830. 912. 916. 917. ter, 919. 920. 922. 925. 926. 927. bis, 929. 934. 948. 949. 952. 953. 964. 996. 997. bis, 998. 1006. 1026. 1103. 1108. 1111. 1112. 1113. sæpe, 1124. 1126. Vit. 890.
Empylus ῥήτωρ.
βρώσεως, περὶ Καίσαρος ἀναιρέσεως, Vit. 984
Ephorus, Mor. 514. 803. 855. 869. 1043. Vit. 125. 138. 167. 209. 237. 286. 442. 445. 447. 450. 486. 973.
Ephorus ὁ κυμαῖος, Mor. 837. 839
Epicharmus, Mor. 68. 110. 175. 336. 559. 1083. sine nom. 961. Vit. 105
ἔν τινι λόγῳ πρὸς Ἀντήνορα γεγραμμένῳ.
Epicurus, Mor. 369. 420. 425. 465. 474. 487. 654. 655. 720. 735. 769. 778. 911. 1015. 1033. 1043. 1046. 1050. 1052. 1054 1055. 1082. 1086. 1088. &c. 1128.
περὶ πλούτου, 1091
περὶ βασιλείας, 1095
ἐν τῷ β΄ Γ΄ πρὸς Θεόφραστον, 1110
συμπόσιον, 1109. 612. 652. 653
ἐπιστολὴ πρὸς Δοσίθεον καὶ Πύρσωνα, 1101
ἐπιστολὴ πρὸς ἀνάξαρχον, 1117
Epicurus, Vit. 1001. 1002
Epimenides, Mor. 940. Vit. 84
Epimenides φαίσιος, Mor. 409 Vit. 84
Erasistratus, Mor. 495. 518. 663. 690. 698. Vit. 390
Eratosthenes, Mor. 330. 785. 847. 981. 1047 Vit. 39. 683. 850. 860
ἐν τοῖς περὶ πλούτου, 125
Evanthes, Σάμιος, Vit. 84
Evangelus.
Τακτικά, Vit. 358

Euclides.

Euclides.
Διοπτρικὰ, Mor. 1093
Eudorus, Mor. 1013. 1019. 1020
Eudoxus, Mor. 359. 363. 372. 377. 402. bis, 718. 1093. 1094. Vit. 305
Euemerus, Μεσσήνιος, Mor. 360
Euenus, Mor. 50. 497. 697. 1010. 1102
Euphonon, Mor. 677
Eupolis, Mor. 54. 712. 778. 1047
Αἶγες, 662
ἐν κόλαξι, 699. Vit. 196. 488
ἐν Δημοσίοις, 165
ἐν δήμοις, 153
ἐν τῷ Μαρικᾷ, 525
Euripides, Mor. 6. 10. 11. 19. 22. 23. 25. 34. 36. 46. bis, 49. 62. 68. 71. 73. 95. 102. 104. 107. 110. bis, 112. 116. bis, 120. 132. 143. 177. 243. 285. 348. 369 379. 384. 390. 394. 405. 406. 407. 416. 431. 432. bis, 435. 464. 474. 475. 480. 496. 497. 498. 502. 203. 506. 526. b. 529. 531. 532. 539. 548 549 556. 581. 604. 605. sæpe, 612. 614. 630. bis, 643. 644. 665. 666. 706. 710. 713. 716. 717. 747. 755. 756. 760. 763. 764. 766. 770. 786. 795. 801 807. 811. 812 814. 837. 959. bis, 965. 975. 1010. 1026. 1028. 1040. 1044. 1047. 1049. bis, 1052. 1056. 1057. 1090. 1094. 1095. bis, 1105.
ἐν Τρωάσι, 28
Μηλανίππῃ, 156
Euripides, Vit. 2. 6. 14. 59. 76. 90. 184. 192. 196. 279. 310. 317. 453. 480. 542. 567. 668. 694. 695. 784. 849. 895. 911. 956.
sine nomine, 252. 526. 670
ἐγκώμιον εἰς Ἀλκιβιάδην, 846
Ἐπικήδιον, 534
Ἰκέτιδες, 14
Ἡλέκτρα, 441
Τρωάδες, 243
Βάκχαι, 564. E.
Eutychidas, ἱστόρηκεν, Vit. 40

Fabius Maximus.
λόγος ἐπιτάφιος, Vit. 174. 188
Fabius Pictor, Vit. 19. 22. 25
Fannius, Vit. 826. A.
Favorinus, Mor. 271. 734
Feneſtella, Mor. 257. Vit. 470. 545

Glaucippus ὁ ἱπτρείδης, Vit. 743
Glaucus ὁ ῥηγῖνος ὁ ἐξ Ἰταλίας, Mor. 1134
περὶ ποιητῶν, 833. 1033
περὶ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ μουσικῶν, 1132
Gorgias, Mor. 242. 348. 420
περὶ ὁμονοίας, 144
Gracchus, Vit. 828. A.

Hecatæus, Mor. 353
Hecatæus ὁ Ἀβδηρίτης, Mor. 354. 666
Hecatæus ὁ Ἐρετριεύς, Vit. 691
Hegeſias, Μάγνης, Mor. 844
Heliodorus.
ἐν τῷ γ περὶ μνημάτων, 849
Hellanicus, Mor. 364. 834. 869 Vit. 7. 12. ter, 14

Heraclides, Mor. 1086. 1056
ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ἐν μουσικῇ, 1131
Ἀβαεις, 14
Heraclides, Vit. 96. 125. 679
Ζωροάστρης, 11. 15
περὶ τῶν ἐν ἅδου, 1115
περὶ φυσικῶς εἰρημένων, 1115
Heraclides Cumæus, Vit. 1023
Heraclides πονλικός, Mor. 347. 361. Vit. 78. 90. 96. 104. 167. 171
ἐν τῷ περὶ ψυχῆς, 140
Heraclitus, Mor. 43. 98. 106. 369. 370. 382. 388. 397. 415. bis, 432. 439. 457. 511. 559. 604. 644. 669. 755. 787. 912. 943. 957. 964. 995. 999 1007. 1014. 1026. bis, 1064. 1089. 1122. 1124. Vit. 36. 138.
Hereas, Vit. 8. 15
Hereas ὁ Μεγαρεύς, Vit. 83.
Hermæus, Mor. 368
ἐν τῇ πρώτῃ περὶ τῶν Αἰγυπτίων, 365
Hermagoras, Vit. 641
Hermes.
ἐν ταῖς ἑρμῇ λεγομέναις βίβλοις, Mor. 375
Hermippus, Mor. 849. Vit. 42. 54. 79. 695. 848. 859
Hermippus (Comicus) Vit. 169. 170
Hermodotus, Mor. 360
Hermogenes, Mor. 1103. B.
Herodorus, Mor. 286. Vit. 12. 13. 14
Herodorus ποντικός, Vit. 33
Herodotus, Mor. 245. 403. 417. 436. 440. 479. 604. 607. 656. 729 826. 854. 998. 1039 1098. 1106.
Vit. 115. 120. 328. 330.
Herophilus, Mor. 518
Hesiodus, Mor. 9. 23. 24. 34. 77. 92. 99. 105. 127. 154. 156. 157. 158. 169. 223. 275. 352. 361. 374. 396. 402. bis, 412. 415. 416. 417. 431. 433. 465. 473. 480. 491. 526. 530. 533. 562. 593. 657. 675. 678. 692. 701. 703. 707. 725. 738. 743. 746. 756. 763. 781. 857. 927. 940. 948. 955. 964. 969. 1040. 1045. 1047.
Κήυκος γάμος, 730
Hesiodus.
Vit. 2. 7. 8. 62. 79. 138. 354.
ἐν τοῖς ἔργοις, 2
Hieronymus, Mor. 48. 454. 460. 1033. 1096.
Συμποσιακά, 612. qr.
Hieronymus, Vit. 394. 397. 401. 603.
Hieronymus Ῥόδιος, Vit. 335
Hieronymus Historicus, Vit. 908
Hipparchus, Mor. 402. 732. 1047. 1086. 1094.
Hippias, Vit. 54
Hippias Ἠλεῖος.
ὀλυμπιονικῶν ἀναγραφή, Vit. 60.
Hippo ὁ ἄθεος, Mor. 1075
Hippocrates, Mor. 90. 455. 515. 682. 699. 1047. 1090. 1099.
Hippocrates μαθηματικός, Vit. 79
Hipponax, Mor. 1133. 1134. A.
Hippys ὁ ῥηγῖνος, Mor. 422
Homerus, locis innumeris.
Horatius Flaccus, Vit. 518. E.
Hyperides, Mor. 486. 810. Vit. Hyperidis.
Πλαταϊκός, 350

Hycus,

Ibycus, Mor. 509. 722. 748
Vit. 76
Idomeneus, Vit. 157. 171. 319. 320. 325. 743. 853. 856
Jon, Mor. 113. 116. 316. 466. 658. 686. 715. 929. Vit. 154. 167. 481. 484. 489.
Jon Χῖος, Vit. 9
Isæus, Vit. 848
Isocrates, Mor. 350. 613. v. Vita.
παιηγυρικός, 350
Isocrates, Vit. 350. 848. 887
πίχνη, 848. qr.
περὶ τ ζεύγους, 169
Ister, Mor. 403. Vit. 691
ἐν Ἀποφανσίαις, 1136
ἐν τῇ ιγ΄ τ Ἀτθικῶν, 16
Itanus, Vit. 377
Juba, Mor. 264. 269. 278. 282. 285. 972. 977. Vit. 25. 26. 28. 64. 317. 462. 572. 659. 955.

Lætus, Mor. 211. 213. qr.
Lamachus Μυεινεὺς.
Ἐγκώμιον ἀλεξάνδρ καὶ φιλίππ, Vit. 849
Lamprus, Mor. 1142
Lasus ἑρμιονεύς, Mor. 530. 1141
Leonteus.
πρὸς Λυκόφρονα, Mor. 1108
Lesches, Mor. 154
Linius ὁ ἐξ εὐβοίας.
Θρῆνοι, 1132
Livius, Mor. 269. 326. Vit. 132. 309. 312. 316. 317. 346 379. 380. 455. 511. 513. 730. 738.
Lynceus Samius, Vit. 901
δεῖπνοι Λαμίας, 91. qr.
Lucullus.
ἱστορία Μαρσικῆ πολέμ, Vit. 492
Lysanias, ὁ μαλλώτης.
ἐν τοῖς περὶ ἐρετρίας, Mor. 861
Lysias, Mor. 504. vid. Vitam Lysiæ.
κατὰ τ τριάκοντα, 350
ἐν τῷ ὑπὲρ τ ἀνπφῶντος φυγατρὸς, 833

Manetho, Mor. 371. 376. 380
Manetho ὁ σεβεννίτης, Mor. 354. 362
Marsyas, Vit. 854
Megasthenes, Mor. 938
Melanippides, Mor. 758. 1095. 1136
μέλη, 1141
Διθυράμβοι, 1141
Melanthius, Mor. 453. 551. Vit. 481
εἰς κίρωνα, 480
Ἐλεγεῖαι, 481
Melissus, Mor. 1108. 1126. Vit. 166
Menæchmus, Mor. 718
Menander, Mor. 21. 25. 34. 59. 93. 102. 119. 133. 318. 347. 450. 466. 474. 475. 476. 479. 491. 524. 531. 547. bis, 654. 666. 671. 706. 763. 801. 853. & 854. sæpe, 995. 999. 1076.
Θαΐς, 19
Menander, Vit. 673
Menecrates.
περὶ Νικαίας, Vit. 12. B.
Menedemus, Mor. 1043
Menedemus ὁ ἐξ ἐρετρίας, Mor. 440
Menippus Κὰῤ, Vit. 862
Messala, Vit. 1002
Messala Corvinus, Vit. 1005

Meto Aſtrologus, Vit. 532
Metrodorus, Mor. 420.
Ιωνικὰ, 694
ἐν τοῖς πρὸς τὰς σοφιστὰς, 1091
περὶ ποιημάτων, 1094
περὶ φιλοσοφίας, 1127
Metrodorus Χῖος, Mor. 928
Metrodorus Σκήψιος, Vit. 506
Mimnermus, Mor. 931. Vit. 109
Mnaſeas, Mor. 365
Mnaſigeiton, Mor. 295
Mneſiphilus, Vit. 112
Mneſitheus, ἰατρός, 918
Munatius.
περὶ Κάτωνος, Vit. 777
Muſæus, Vit. 426
Muſonius, Mor. 453
Myrſilus, Vit. 1028
Myrtilus, Λέσβιος, Mor. 984
Myrtis, Ἀνθηδονία.
μέλη, Mor. 300

Naſica Scipio, Vit. 263
ἐν Βιβλιοθήκῃ, 263
Nauſicrates, ὁ Ῥήτωρ, Vit. 491
Neanthes, Vit. 111
Neanthes κυζικηνὸς.
ἐν τοῖς κατὰ πόλιν μυθικοῖς, Mor. 628
Vit. 127
Nearchus, Vit. 583. vid. p. 594. E. 702. A. 706
Nicander.
Θηριακὰ, Mor. 16
Nicander κολοφώνιος, Mor. 867
Niceratus, Ἡρακλεώτης, Vit. 443
Nicolaus ὁ περιπατητικὸς, Mor. 723
Nicolaus, ὁ φιλόσοφος, Vit. 1009
Nigidius, Mor. 268
Numæ ὑπομνήματα, Vit. 302. C.
Nymphis.
ἐν τῷ δ' περὶ Ἡρακλείας, Mor. 248

Olympus (medicus Cleopatræ) Vit. 953
Olympus.
Νόμοι ἁρμονικοὶ εἰς θεούς, Mor. 1133
Oneſicrates, Vit. 668
Oneſicritus, Mor. 331
Vit. 672. 691. bis. 698. 699 701.
Oppius, Vit. 623. 716
Orpheus, Mor. 391. 402. 415. bis, 556. 653. 636. 723. 1132. 1133. Vit. 521

Pæon Ἀμαθούσιος, Vit. 9
Parmenides, Mor. 16. 282. 402. 927. 929. 1026. 1108. 1113. 1114. 1116. 1122.
ἐν τῇ κοσμογονίᾳ, 756
Vit. 154
Panætius, Mor. 464. Vit. 319. 481. 852
ἐν τῷ περὶ Σωκράτους, 335
Pancrates, Mor. 1137
Pappus, Vit. 860
Paſiphon.
διάλογοι, Vit. 525
Patæcus, Vit. 81. D.
Perſæus Philoſophus, Vit. 1034. 1037
Petron, Ἱμεραῖος, Mor. 422
Phæax.
καθ' Ἀλκιβιάδου, Vit. 196. E.
Phaneas, Ἐρέσιος, Mor. 422
Vit. 96. 97

Phanias,

Phanias Lesbius, Vit. 85. 115. 119
Phanias, Vit. 111. 125. 127
Phanocles, Poëta, Mor. 671
Phanodemus, Vit. 118. 486. 491
Phemius Ἰθακήσιος.
Νόστον ἀπὸ Τροίας, Mor. 1132
Pherecrates, Mor. 1143
Pherecydes, Mor. 938. 1064. 1089 Vit. 14. 474. 799
Philammon, Δελφός, Mor. 1132. 1133
Λητὼς καὶ ἀρτέμιδος καὶ ἀπόλλωνος γένεσις, 1130
Philemon, Mor. 35. 449. 458. 785 Vit. 153
Philetas Poëta, Mor. 791
Philippides Comicus, Mor. 183. 508. 517. 750. Vit. 894. 900
Philippus Chalcidensis, Vit. 691
Philippus Mathem. Mor. 1093
Philippus ὁ εἰσαγγελεύς, Vit. 691
Philiscus, Mor. 836
Philistion, ὁ Λοκρός, Medicus, Mor. 699. 1047
Philistus, Mor. 605. 855 Vit. 245. 296. 523. 542. 668. 962. 963. 968. 973. 974.
Philistus Συρακούσιος, Vit. 536
Philochorus, Mor. 345. 403. 785. 846. 847 Vit. 6. 7. 8. 12. 14. 16. 539.
Philocles, Vit. 78
Philo Θηβαῖος, Vit. 691
Philo ὁ ἐξ ἀκαδημίας, Vit. 861. E. 862
Philostephanus, Vit. 54
Philoxenus, Mor. 14. 471. 622. 762. 831. 1141. 1142. Vit. 668.
Philoxenus, ὁ Ἐρυξίδος, Mor. 668. 1128
Phocylides, Mor. 3. 47
Phrynichus, Mor. 350. 615. 732. 814. 1137. Vit. 114. 201. 525.
Phylarchus, Mor. 247. 345. 362. bis, 680. Vit. 128. 401. 807. 818. 819. 858. 1045.
Pierion, Vit. 695
Pierius, ὁ ἐκ Πιερίας.
περὶ τῆς Μούσας ποιήματα, Mor. 1133
Pigres (Artemisiæ frater).
Βατραχομυομαχία, Mor. 873
Pindarus, Mor. 17. 21. 68. 88. 91. 104. bis, 107. 116. 120. 167. bis, 232. 318. 322. 347. 348. 350. 365. 384. 394. 397. 403. 405. bis, 413. 415. 417. bis, 451 457. 467. 468. A. 477. 536. 539. 550. 557. 558. 562. 567. 575. 602. 617. 618. 623. 643. 704. 705. 706. 747. 751. 757. 776. 777. 780. 783. 804. 807. 857. 867. 916. 923. 931. 949. 955. 975. 978. 984. 995. 1007. 1030. bis. 1057. 1065. 1102. 1103. 1133. 1134. 1137. 1140. 1142.
Παιάνες, 511. 1134. 1136
Ὑπορχήματα, 1134
Pindarus. Vit. 13. 35. 42. 53. 62. 115. 310. 315. 422. 523. 670. 909 1027.
Pisander, Mor. 857
Piso, Vit. 74. 432
Plato, Mor. 3. 8. 15. 29. 36. 44. 48. 49. 50. 51. 56. 69. 70. 71. 78. 83. 84. 90 92. 98. 108. 109. 125 129. 135. 137. 141. 144. 171. 272. 295. 316. 328. 348. 352. 355. 360.

360. 361. 370. 372. 374. 375. 382. 389. 400. 414. 416. 419. 420. 421. 423. 427. 428. 430. 435. 436. 439. 441. 445. 449. 450. 452. 456. 463. 467. 472. 474. 477. 483. 484. 491. 510. 533. 534. 550. 554. 572. 574. 579. 600. 607. 612. 613. 620. 622. 624. 634. 636. 638. 645. 654. 664. 678. 684. 686. 698. 699. 706. 710. 711. 715. 733. 739. 740. 745. 758. 759. 762. 763. 764. 767. 769. 779. 781. 786. 791. 801. 806. 808. 818. 820. 822. 827. 828. 833. 854. 911. 913. 926. 930. 937. 938. 943. 948. 958. 992. 964. 965. 996. 997. 1038. 1039. 1040. 1041. 1045. 1047. 1091. 1097. 1105. 1108. 1129. 1138. 1139. 1147.

ἐν Ἀτλαντικῷ, 1017. 1093
ἐν Γοργίᾳ, 36. 120
ἐν Θεαιτήτῳ, 999
ἐν κεφαλύλῳ, 391
ἐν Μένωνι, 120
ἐν τοῖς νόμοις, 827. 1002. 1015
ἐν πολιτείᾳ, 36. 120. 328. 372. 484. 568. 1001. 1006. 1007. 1015. 1017. 1029. 1034. 1036.
ἐν Σοφιστῇ, 391. 1013
συμπόσιον, 612. 614. 710. 1000. 1002
ἐν Τιμαίῳ, 568. 569. 720. 1012. 1014. 1016. 1017. 1030. 1138.
ἐν Φαίδωνι, 572
ἐν Φαίδρῳ, 568. 836. 1004. 1016. 1019
ἐν Φιλήβῳ, 391. 1014.
περὶ ψυχῆς, 120. 1013. (idem cum Phædone).
παρμενίδης, 484
Plato, Vit. 37. 43. 48. 49. 56. 57. 59. 67. 155. 156. 161. 192. 193. 220. 234. 287. 318. 339. 363. 407. 433. 434. 521. 522. 523. 538. 743. 844. 847. 872. 904. 928. 932. 958. 959. &c.
Ἀτλαντικῷ, 96
πολιτεία, 742
περὶ ψυχῆς, 792
ἐν Μενεξένῳ, 165
Plato (Comicus) Mor. 712. 801. bis, Vit. 128. 154. 197. 530. 948
Plutarchus.
ἐν τῷ Λεωνίδᾳ βίῳ, Mor. 366
ἐν τῷ Δημοσθένους βίῳ, Vit. 13

Polemo ὁ περιηγητὴς, Vit. 1032
Polemo, Mor. 1045. 1096
Polemo Ἀθηναῖος.
περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς θησαυρῶν, 675
Polybius, Mor. 258. 659. 791. bis, 814
ἐν τῇ β' βίβλῳ. 325
Polybius, Vit. 262. 263. 265. 286. 317. 341. 365. 368. 816. 888. 825. 1045.
Polycritus, Vit. 691
Polycritus Mendæus, Vit. 1021
Polyidi poëmata, Mor. 1138
Polymnestus (Poëta), Mor. 1134. 1141
νόμοι, 1133
Polymnestus ὁ Κολοφώνιος, Mor. 1134
Polyzelus ῥόδιος, Vit. 87

Posidonius,

Posidonius, Mor. 777. 929. 932. 951. 1023. 1030. Vit. 265. 266. 298. 302. 310. 316. 406. 432. 862. 984.
περὶ τ καθ' ὅλε ζητήσεων, 641
Postumius Albinus.
ἱστορία ἑλληνική, Vit. 343
Pranichi poëmata, Vit. 693
Pratinas, Mor. 1133. 1134. 1142. 1146
Promathion.
ἱστορία Ἰταλική, Vit. 18. F.
Protagoras, Mor. 118. 1086. 1109 Vit. 538
Prytanis.
συμποσιακὰ, Mor. 612. qr.
Ptolemæus, Vit. 691
Pyrrho, ὁ Αἰπαρχῆος, Mor. 282
Pythagoras, Mor. 12. 413. 964. 997. 998. 1007. 1051. 1086. 1105. 1144. 1147.
Pytheas (Orator) Vit. 855. A.

Rutilius, Vit. 422
ἐν ταῖς ἱστορίαις, 639

Sacadas, Mor. 1135
Sacadas, ἀργεῖος, Mor. 1134
μέλη, 1134
Ελεγεῖα, 1134
Salustius, Vit. 476. 498. 514
Sappho, Mor. 81. 145. 146. 243. 397. 456. E. 622. 646. 711. 751. 762. 763. Vit. 907.
Satyrus, Vit. 237
Satyrus ὁ συγγραφεὺς, Mor. 847
Scythinus, Mor. 402
Secundus (Orator) Vit. 1070
Seleneus, Mor. 1006
Sibylla, Mor. 243. Vit. 11
Silanionis Jocasta, Mor. 18
Simonides, Mor. 15. 49. 65. 79. 84. 91. 105. 107. 111. 185. 559. 402. bis, 445. 514. 520. 534. 555. 602. 604. 644. 722. 738. 748. 783. 784. 785. 786. 790. 807. 809. 869. 871. 872. 1095. 1137.
ἐλεγεῖα, 872
Simonides, Vit. 4. 7. 40. 112. 114. 119. 253. 596. 958. 1048
Simonides χῖος, Vit. 114
Simylus (Poëta) Vit. 28
Socrates (Historicus) Mor. 245. 270. 277. 297
ἐν τοῖς περὶ οἰωνῶν, 364
Solon, Mor. 78. 92. 155. 472. 524. 751. bis, 813. Vit. 78. 79. 80. &c. 86. 92. 95. 96. 109. 110.
Σαλαμίς, 82
Ελεγεῖαι, 93
Sophocles, Mor. 16. 18. 21. 22. 23. 27. 33. 48. 53. 74. 84. 89. 97. 101. 141. 144. 204. 280. 318. 348. 349. 394. 406. 414. 419. 458. 460. 463. 468. 481. 483. 496. 504. 509. 521. 525. 530. 619. 623. 625. 632. 640. 647. 737. 741. 745. 756. 759. 761. 768. 785. 788. 792. 802. 810. 839. 854. 923. 959. 1085. 1093. 1094. 1103. 1129.
ἐν διδυπόδι τῷ ἐπὶ Κολωνῷ, 785
Sophocles, Vit. 62. 77. 253. 483. 533. 661. 667. 668. 742. 795. 849. 911. 925. 1025.
Sophron, Mor. 386
Sosibius, Vit. 55
Sotion, Vit. 699. D.

Spendon. Λαίχων, Vit. 57
Speusippus, Mor. 70. 165
Συμποσιακὰ, 612. qr.
Sphærus, Vit. 42. 809
Sphærus, Βορυσθενίτης, Vit. 805
Stesichorus, Mor. 394. 555. 857. 931. 1132. 1135
Stesichorus ὁ ἱμεραῖος, Mor. 1133
Stesimbrotus, Vit. 112. 113. 124. 166. 172. 487. 488
Stesimbrotus Θάσιος, Vit. 480
Stilpo, Mor. 1119. 1120
Strabo, Vit. 468
Strabo, φιλόσοφος, Vit. 737
ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι, 511
Sulpitius Galba, Vit. 28. B.
Sylla.
ἐν ὑπομνήμασι, Mor. 786
Sylla, Vit. 420. A. D. 464
ἐν ὑπομνήμασι, 425. 454. 460. 461. 462. 466. 475

Teleclides, Vit. 153. 161. 525
Telesius, Θηβαῖος.
Μέλη, Mor. 1142
Telesilla, Mor. 245
Telestes, Vit. 668
Terpander, Mor. 1133. 1135. 1146
ἔπη, 1132
κιθαρῳδικοὶ νόμοι, 1132
κιθαρῳδικὰ προοίμια, ἐν ἔπεσιν, 1132
προοίμια, 1133
Σκολιὰ μέλη, 1140
Terpander, Vit. 53. 57. 799
Terpander ἀυλητὴς, Mor. 1141
Thales, Mor. 364. 402. bis.
Ἀστρολογία, 403
Thales, Vit. 80. 81
Ἀμελῆ μέλη, 41
Thaletas ὁ Γορτύνιος.
παιᾶνες, 1134
Thamyris, ὁ Θρᾴξ.
πόλεμος πρὸς τὰς Θεὰς πόλεμος, Mor. 1132
Themistogenes, Mor. 345
Theocritus, Mor. 603. 633
Theodectes ὁ φασηλίτης.
τραγῳδίαι, Mor. 837
Theodectes, Vit. 674
Theodorus Σολεὺς, Mor. 427. 1022
Theognis, Mor. 22. 97. 916. 978. 1039. 1040. 1069
γνωμολογίαι, 16
Theomnestus, Ἀκαδημαϊκὸς, Vit. 994
Theophanes, Vit. 639. 641. 645. 660
Theophanes Λέσβιος, 659. 880
Theophrastus, Mor. 37. 104. 177. 301. 420. 482. 490. 527. 623. 631. 648. 676. 679. 683. 700. 716. 804. 914. 915. 916. 952. 953. 978. 1006. 1069. 1080. 1095. 1096. 1097. 1100. 1115. 1124.
ἐν πρώτῃ περὶ μεταφορῶν, 292. qr.
περὶ μουσικῆς, 623
τὰ πρὸς τὰς φυσικὰς, 1113
Theophrastus, Vit. 45. 80. 96. 171. 196. 334. 440. 443. 468. 529. 531. 574. 596. 617. 666. 777. 795. 850. 853. 872.
ἐν ταῖς περὶ βασιλείας, 124
ἐν Ἠθικοῖς, 173

Theo-

Ibycus, Mor. 509. 722. 748
Vit. 76
Idomeneus, Vit. 157. 171. 319. 320. 325. 743. 853. 856
Jon, Mor. 113. 116. 316. 466. 658. 686. 715. 929. Vit. 154. 167. 481. 484. 489.
Jon Χίος, Vit. 9
Isæus, Vit. 848
Isocrates, Mor. 350. 613. v. Vita.
παινηγερικός, 350
Isocrates, Vit. 350. 848. 887
πίχνη, 848. qr.
περὶ ζεύγους, 169
Ister, Mor. 403. Vit. 691
ἐν Ἐπιφανείαις, 1136
ἐν τῇ ιγ΄ Ἀτθικῶν, 16
Itanus, Vit. 377
Juba, Mor. 264. 269. 278. 282. 285. 972. 977. Vit. 25. 26. 28. 64. 317. 462. 572. 659. 955.

Lætus, Mor. 211. 213. qr.
Lamachus Μυεναῖος.
Ἐγκώμιον ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου, Vit. 849
Lamprus, Mor. 1142
Lasus ἑρμιονεύς, Mor. 530. 1141
Leonteus.
περὶ Λυκόφρονα, Mor. 1108
Lesches, Mor. 154
Linus ὁ ἐξ Εὐβοίας.
Θρῆνοι, 1132
Livius, Mor. 269. 326. Vit. 132. 309. 312. 316. 317. 346. 379. 380. 455. 511. 513. 730. 738.
Lynceus Samius, Vit. 901
δεῖπνοι Δαμίας, 91. qr.
Lucullus.
ἱστορία Μαρσικοῦ πολέμου, Vit. 492
Lysanias, ὁ μαλλώτης.
ἐν τοῖς περὶ ἐρετρίας, Mor. 861
Lysias, Mor. 504. vid. Vitam Lysiæ.
κατὰ τῶν τριάκοντα, 350
ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ ἀνηρῶτος φυγαδικοῦ, 833

Manetho, Mor. 371. 376. 380
Manetho ὁ σεβεννύτης, Mor. 354. 362
Marsyas, Vit. 854
Megasthenes, Mor. 938
Melanippides, Mor. 758. 1095. 1136
μέλη, 1141
Διθυραμβοι, 1141
Melanthius, Mor. 453. 551. Vit. 481
εἰς χίρωνα, 480
Ἐλεγεῖαι, 481
Melissus, Mor. 1108. 1126. Vit. 166
Menæchmus, Mor. 718
Menander, Mor. 21. 25. 34. 59. 93. 102. 119. 133. 318. 347. 450. 466. 474. 475. 476. 479. 491. 524. 531. 547. bis, 654. 666. 671. 706. 763. 801. 853. & 854. sæpe, 995. 999. 1076.
Θαΐς, 19
Menander, Vit. 673
Menecrates.
περὶ Νικαίας, Vit. 12. B.
Menedemus, Mor. 1043
Menedemus ὁ ἐξ ἐρετρίας, Mor. 440
Menippus Κὰρ, Vit. 862
Messala, Vit. 1002
Messala Corvinus, Vit. 1005

Xenophon.
συμπόσιον, Mor. 612
Απομνημονεύματα, 832
Xenophon, Vit. 39. 209. 310. 600. 605. 606. 615. 663. 1013. 1014. 1015. 1017.
ἐν τῇ παιδείᾳ, 317. D.
συμπόσιον, 441. E.

Zeno Eleates, Vit. 154
Zeno (Cittieus) Mor. 33. 329. 443. 505. 506. 545. 1033. 1034. 1047. 1051.
πολιτεία, 653. 1033. 1069. 1126.
Zeno, Vit. 59
Zeno κιτιεὺς, Mor. 441. 1029
Vit. 805
Zenodotus Τροιζήνιος, Vit. 26
Zoroaster, Mor. 369. 415. 1026

II. Index Auctorum, quorum fit mentio in Scriptis Plutarchi non genuinis.

Scilicet, de fluviis, Parallelis minoribus & de placitis Philosophorum.

Agatharchides.
ἐν τοῖς Φρυγιακοῖς, Mor. 1154
Agatharchides Samius.
ἐν δ' περὶ λίθων, 1153
ἐν β' περσικῶν, 305
Agatho Samius, 315. C.
ἐν ϛ' σκυθικῶν, 1158
ἐν β' περὶ ποταμῶν, 1161
Agathocles Milesius.
ἐν τοῖς περὶ ποταμῶν, 1161
Agathocles Samius.
ἐν περσικῶν συναγωγῇ πολιτείαι, 1153
Agathonymus.
ἐν περσίδι, 1161
Agesilaus.
ἐν γ' Ἰταλικῶν, 312. E.
Alcmæon, 889. &c.
Alexander Polyhistor.
ἐν γ' Ἰβηλικῶν, 315. F.
Alexander Cornelius.
ἐν γ' Φρυγιακῶν, 1154
Alexarchus.
ἐν δ' Ἰταλικῶν, 307
Anaxagoras Clazomenius, 876
Anaximander Milesius, 875. &c.
Anaximenes Milesius, 876. &c.
Anonymus.
ἐν γ' περὶ ποταμῶν, 307
ἐν β' αἰπῶν.
Anonymus Poëta, 879. 910
Antiphon, 901. &c.
Antisthenes.
ἐν γ' μελαγγείδος, 1162
Aratus, 889
Archelaus.
ἐν γ' περὶ ποταμῶν, 1150
ἐν α' περὶ λίθων, 1153
Archelaus Athenienſis, 876. &c.

Aretades

Aretades Cnidius.
ἐν γ΄ μακεδονικῶν, 308
ἐν β΄ νησιωτικῶν, 312. B.
Aretazes.
ἐν ταῖς φρυγιακαῖς, 1155
Aristarchus Mathemat. 901
Aristides Milesius, 306. 308. 310. 315
ἐν α΄ περσικῶν, 306
ἐν α΄ Σικελικῶν, 305
ἐν γ΄ ἱστορικῶν, 306
ἐν γ΄ Ἰταλικῶν, 306. 307. 308. 309. bis, 310. bis, 311. bis, 313. 314. 315. bis.
Aristobulus.
ἐν α΄ περὶ λίθων, 1158
ἐν γ΄ Ἰταλικῶν, 313
Aristocles.
ἐν γ΄ Ἰταλικῶν, 311. F. 316. B.
Aristodemus.
ἐν τρίτῃ μυθικῇ συναγωγῇ, 314
Aristonymus.
ἐν γ΄, 1163
Aristoteles Stagirites, 874. &c.
Aristoteles.
ἐν δ΄ περὶ ποταμῶν, 1164
ἐν β΄ παραδόξων, 312. E.
Asclepiades, 908. &c.

Berosus, 901
Boëthus, 903. &c.

Cæmaron.
ἐν ι΄ Ινδικῶν, 1150
Callimachus, ὁ κυρηναῖος.
ἐν Ἰάμβοις, 980
Callisthenes.
ἐν β΄ μεταμορφώσεων, 306
ἐν γ΄ μακεδονικῶν, 307
ἐν γ΄ θρακικῶν, 313. B.
ἐν γ΄ π κυνηγητικῶν, 1153
Callisthenes ὁ Συβαρίτης.
ἐν ιγ΄ γαλατικῶν, 1151
Chrysermus.
ἐν πρώτῳ ἰνδικῶν, 1161
ἐν γ΄ περὶ ποταμῶν, 1152
ἐν γ΄ πελοποννησιακῶν, 306
ἐν β΄ ἱστορικῶν, 308
Chrysermus Corinthius.
ἐν α΄ πελοποννησιακῶν, 1162
Chrysippus Philosophus.
ἐν τοῖς ὅροις, 885
Chrysippus.
ἐν τῷ α΄ Ἰταλικῶν, 312
Cleanthes, 889. &c. qr.
Cleanthes.
ἐν α΄ περὶ ὀρῶν, 1160
ἐν γ΄ Θεομαχίας, 1151
Clitophon Rhodius.
ἐν ι΄ Ἰνδικῶν, 1164
Crates, 889. &c.
Critolaus.
ἐν γ΄ περιπατητικῶν, 307
ἐν δ΄ Φαινομένων, 308
Ctesias.
ἐν α΄ περὶ ποταμῶν, 1162
Ctesias Ἐφέσιος.
ἐν α΄ περσικῆς, 1161
Ctesias Cnidius.
ἐν β΄ περὶ ὀρῶν, 1161
Ctesiphon.
ἐν γ΄ βοιωτιακῶν, 308
ἐν γ΄ περὶ φυτῶν, 1158

Cteſiphon.
ἐν α΄ περὶ βάνδρων, 1161. 1163
ἐν α΄ περσικῶν, 1162
Cteſippus.
ἐν β΄ σκυθικῶν, 1150

Demaratus.
ἐν β΄ Ἀρκαδικῶν, 309. B.
ἐν γ΄ περὶ τοπαμῶν, 1153
ἐν δ΄ Φρυγίας, 1153
Demetrius, 883
Democritus, 877. &c.
Demodocus.
ἐν α΄ Ἡρακλείας, 1161
Demoſtratus.
ἐν β΄ περὶ ποταμῶν, 1155
Demoſtratus ὁ Ἀταμεύς, 1153
Dercyllus.
ἐν α΄ κτίσεων, 309. F.
ἐν γ΄ Ἰταλικῶν, 315. C.
ἐν γ΄ περὶ ἱερῶν, 1150
ἐν α΄ σατυρικῶν, 1154
ἐν α΄ περὶ λίθων, 1162
ἐν γ΄ αἰολικῶν, 1162
Diagoras Melius, 880
Dicæarchus, 980
Diocles Rhodius.
ἐν τοῖς Αἰτωλικοῖς, 1162
Diogenes, 886. &c.
Dorotheus.
ἐν δ΄ Ἰταλικῶν. 310
ἐν α΄ μεταμορφώσεων, 311. F.
Dorotheus Chaldæus.
ἐν β΄ περὶ λίθων, 1163
Doſitheus.
ἐν τῷ γ΄ σικελικῶν, 310. C.
ἐν γ΄ Λυδιακῶν, 313. A.
Doſitheus.
ἐν γ΄ Ἰταλικῶν, 314. A. C. 315
ἐν πελοπίδαις, 313. F.
Ecphantus Pythagoreus, 906
Empedocles Agrigentinus, 878
ἐν τῷ πρώτῳ φυσικῷ, 885
Ephorus hiſtoricus, 908
Epicurus Athenienſis, 877. &c.
Epigenes, 903. &c.
Eraſiſtratus, 909. &c.
Eratoſthenes, 884. &c.
ἐν τῇ Ἠριγόνῃ, 307
Eudoxus, 889. &c.
Euemeridas, ὁ Κνίδιος, 1154
Evemerus, ὁ Τεγεάτης, 880
Euripides, 879. 880. 311. D.
ἐν Ἐρεχθεῖ, 310. D.
ἐν Μελεάγρῳ, 312. A.
Euthymenes Maſſilienſis, 907
Hegeſianax. (*Mauſſaco, Hermeſianax.*)
ἐν γ΄ Λυβικῶν, 311. C.
Heraclides, 888. &c.
Heraclides Ponticus, 903
Heraclitus, 877. &c.
Heraclitus Σικυώνιος.
ἐν β΄ περὶ λίθων, 1156
Hermeſianax Cyprius, 1151. 1163
ἐν β΄ Φρυγιακῶν, 1155
Hermogenes, à Soſthene Cnidio petens argumentum, 1160
Herodotus hiſtor. 908
Herophilus, 884. 909. &c.
Heſiodus, 880
Hipparchus, 911
Hippaſus, Μεταποντῖνος, 877. &c.
Homerus, 857. 904. 911

Jaſon

Jaſon Byzantius.
ἐν τοῖς τραγικοῖς, 1154
Juba.
ἐν γ΄ Λιβυκῶν, 311. C.

Leo Byzantius.
ἐν τοῖς βοιωτιακοῖς, 1151
ἐν γ΄ περὶ πολεμῶν, 1163
Leucippus, 883. &c.

Meliſſus, 884. &c.
Menylus.
ἐν γ΄ Ιταλικῶν, 312. B.
Meryllus.
ἐν ϛ΄ βοιωτιακῶν, 309. B.
Metrodorus Χίος, 889. &c.

Nicanor Samius.
ἐν β΄ περὶ πολεμῶν, 1160
Niceas, Μαλλώτης, 308
ἐν τοῖς περὶ λίθων, 1161

Oecetes, 905
Oenopides Chius, 888
Orphica, 888

Parmenides, 984. &c.
Parthenius, 310. F.
Philolaus, 887
Plato Athenienſis, 878. &c.
Pleſimachus.
ἐν β΄ νόσων, 1162
Poſidonius, 885. &c.
Pyrander.
ἐν δ΄ πελοποννησιακῶν, 315. A.
Pythagoras Samius, 876. &c.
Pytheas Maſſilienſis, 906
Pythocles.
ἐν γ΄ Ιταλικῶν, 309. B.
Pythocles Samius.
ἐν γ΄ γεωργικῶν, 316

Seleucus, 886
Seleucus Mathemat. 907
Socrates.
ἐν β΄ θεσσαλικῶν, 310. A.
Soſthenes.
ἐν ιγ΄ ἱστορικῶν, 1159
Soſthenes Cnidius, 1160
Soſtratus.
ἐν β΄ Τυρρηνικῶν, 312. D.
ἐν β΄ περὶ πολεμῶν, 1150
ἐν α΄ μυθικῆς ἱστορίας συναγωγῆς, 1163
Strato, 309. &c.

Thales Mileſius, 875
Theodorus.
ἐν τοῖς μεταμορφώσεσι, 311. A.
Theophilus.
ἐν γ΄ Ιταλικῶν, 309. A.
ἐν β΄ πελοποννησιακῶν, 313. C.
ἐν β΄ περὶ λίθων, 1163
Theophraſtus, 874. &c.
Theotimus.
ἐν β΄ Ιταλικῶν, 307
Thraſyllus.
ἐν τοῖς αἰγυπτιακοῖς, 1159
Thraſyllus Mendeſius.
ἐν γ΄ περὶ λίθων, 1155
ἐν τοῖς τραγικοῖς, 1155
Timæus, 907
Timagenes, ὁ Σύρος, 1151

Tima-

Cteſiphon.
ἐν α΄ περὶ δένδρων, 1161. 1163
ἐν α΄ περσικῶν, 1162
Cteſippus.
ἐν β΄ σκυθικῶν, 1150

Demaratus.
ἐν β΄ Ἀρκαδικῶν, 309. B.
ἐν γ΄ περὶ τοπαμῶν, 1153
ἐν δ΄ Φρυγίας, 1153
Demetrius, 883
Democritus, 877. &c.
Demodocus.
ἐν α΄ Ἡρακλείας, 1161
Demoſtratus.
ἐν β΄ περὶ ποταμῶν, 1155
Demoſtratus ὁ Ἀταμεύς, 1153
Dercyllus.
ἐν α΄ κτίσεων, 309. F.
ἐν γ΄ Ἰταλικῶν, 315. C.
ἐν γ΄ περὶ ἱερῶν, 1150
ἐν α΄ σατραπικῶν, 1154
ἐν α΄ περὶ λίθων, 1162
ἐν γ΄ αἰολικῶν, 1162
Diagoras Melius, 880
Dicæarchus, 980
Diocles Rhodius.
ἐν ταῖς Αἰτωλικοῖς, 1162
Diogenes, 886. &c.
Dorotheus.
ἐν δ΄ Ἰταλικῶν. 310
ἐν α΄ μεταμορφώσεων, 311. F.
Dorotheus Chaldæus.
ἐν β΄ περὶ λίθων, 1163
Doſitheus.
ἐν τῷ γ΄ σικελικῶν, 310. C.
ἐν γ΄ Λυδιακῶν, 313. A.
Doſitheus.
ἐν γ΄ Ἰταλικῶν, 314. A. C. 315
ἐν πελοπίδαις, 313. F.
Ecphantus Pythagoreus, 906
Empedocles Agrigentinus, 878
ἐν τῷ πρώτῳ φυσικῷ, 885
Ephorus hiſtoricus, 908
Epicurus Athenienſis, 877. &c.
Epigenes, 903. &c.
Eraſiſtratus, 909. &c.
Eratoſthenes, 884. &c.
ἐν τῇ Ἠριγόνῃ, 307
Eudoxus, 889. &c.
Euemeridas, ὁ Κνίδιος, 1154
Evemerus, ὁ Τεγεάτης, 880
Euripides, 879. 880. 311. D.
ἐν Ἰφιγενείᾳ, 310. D.
ἐν Μελεάγρῳ, 312. A.
Euthymenes Maſſilienſis, 907
Hegeſianax. (*Mauſſaco, Hermeſianax.*)
ἐν γ΄ Λυβικῶν, 311. C.
Heraclides, 888. &c.
Heraclides Ponticus, 903
Heraclitus, 877. &c.
Heraclitus Σικυώνιος.
ἐν β΄ περὶ λίθων, 1156
Hermeſianax Cyprius, 1151. 1163
ἐν β΄ Φρυγιακῶν, 1155
Hermogenes, à Soſthene Cnidio potens argumentum, 1160
Herodotus hiſtor. 908
Herophilus, 884. 909. &c.
Heſiodus, 880
Hipparchus, 911
Hippaſus, Μεταποντῖνος, 877. &c.
Homerus, 857. 904. 911

Jaſon

Jason Byzantius.
ἐν τοῖς τραγικοῖς, 1154
Juba.
ἐν γ΄ Λιβυκῶν, 311. C.

Leo Byzantius.
ἐν τοῖς βοιωτιακοῖς, 1151
ἐν γ΄ περὶ ποταμῶν, 1163
Leucippus, 883. &c.

Meliſſus, 884. &c.
Menylus.
ἐν γ΄ Ιταλικῶν, 312. B.
Meryllus.
ἐν ϛ΄ βοιωτιακῶν, 309. B.
Metrodorus Χίος, 889. &c.

Nicanor Samius.
ἐν β΄ περὶ ποταμῶν, 1160
Niceas, Μαλλώτης, 308
ἐν τοῖς περὶ λίθων, 1161

Oecetes, 905
Oenopides Chius, 888
Orphica, 888

Parmenides, 984. &c.
Parthenius, 310. F.
Philolaus, 887
Plato Athenienſis, 878. &c.
Pleſimachus.
ἐν β΄ νόσων, 1162
Poſidonius, 885. &c.
Pyrander.
ἐν δ΄ πελοποννησιακῶν, 315. A.
Pythagoras Samius, 876. &c.
Pytheas Maſſilienſis, 906
Pythocles.
ἐν γ΄ Ιταλικῶν, 309. B.
Pythocles Samius.
ἐν γ΄ γεωργικῶν, 316

Seleucus, 886
Seleucus Mathemat. 907
Socrates.
ἐν β΄ θρακικῶν, 310. A.
Soſthenes.
ἐν ιγ΄ ἱβηρικῶν, 1159
Soſthenes Cnidius, 1160
Soſtratus.
ἐν β΄ Τυρρηνικῶν, 312. D.
ἐν β΄ περὶ ποταμῶν, 1150
ἐν α΄ μυθικῆς ἱστορίας συναγωγῆς, 1163
Strato, 309. &c.

Thales Mileſius, 875
Theodorus.
ἐν τοῖς μεταμορφώσεσι, 311. A.
Theophilus.
ἐν γ΄ Ιταλικῶν, 309. A.
ἐν β΄ πελοποννησιακῶν, 313. C.
ἐν β΄ περὶ λίθων, 1163
Theophraſtus, 874. &c.
Theotimus.
ἐν β΄ Ιταλικῶν, 307
Thraſyllus.
ἐν τοῖς αἰγυπτιακοῖς, 1159
Thraſyllus Mendeſius.
ἐν γ΄ περὶ λίθων, 1155
ἐν τοῖς τραγικοῖς, 1155
Timæus, 907
Timagenes, ὁ Σύρος, 1151

Tima-

Timagoras.
ἐν α΄ περὶ ποταμῶν, 1161
Timolaus.
ἐν α΄ Φρυγιακῶν, 1153
Timotheus.
ἐν ια΄ περὶ ποταμῶν, 1152
ἐν τοῖς αργολικοῖς, 1161
Trisimachus.
ἐν α΄ κτίσεων, 307
Xenocrates, 889. &c.
Xenophanes, 886. &c.
Zeno Citiensis, 878. &c.
Zopyrus, Βυζάντιος.
ἐν γ΄ ἱστορικῶν, 314. F.

III. Index Auctorum, quorum fit mentio in Thesauro (*) Cornu Copiæ.

Edit. Aldi A. 1496. fol.

A.
Ἀλκαῖος, 236. b. 245. b. 24. a.
Ἀλκμὰν, 243. b. 258. a.
Ἀνακρέων, 194. b. 241. a. 258. b.
Ἀνώνυμός τις, Poëta, init.
Ἀπολλώνιος, 197. a. 203. a. 207. b.
Ἀριστοφάνης, 178. 179. a. 180. b. 181. a. 183. a. 185. b. 186. a. 188. a. 198. a. 201. b. 236. b. 248. a. b. 249. a. 252. a. 254. b. 255. a.
ἐν ἀχαρνεῦσι, 252. b. 255. a.
ἐν βατραχοις, 252. b. 253. a.
Θεσμοφοριαζούσαις, 248. b.
Λυσιστράτη, 249. a.
Νεφέλαις, 287. b.
Ὄρνισι, 249. a. 250. a. 252. b.
Ἀρχύτας, 179. a.
ὁ ταραντῖνος, 248. a.
Ἀρχίλοχος, 241. a.
Ἀφθόνιος, 257. b.
B.
Βακχυλίδης, 243. b. 258. a.
Δ.
Δεμοσθένης, 249. b.
ὁ ῥήτωρ
ἐν τοῖς φιλιππικοῖς, 252. a.
E.
Ἐπίχαρμος, init.
Εὐσάθιος ὁ Θεσσαλονίκης, 185. a.
Εὐριπίδης.
ἐν ἑκάβῃ, 183. b. 183. a. 149. b.
ἐν ὀρέστῃ, 183. b. 249. b.
ἐν πολυδώρῳ, 248. b.
H.
Ἡρόδοτος, 241. a. 263. a. 264. a. b. 258. a. b. 259. a. b. 261. 262. b.
ὁ Ἁλικαρνασσεύς, 248. a. 260. b.
Ἡρωδιανὸς, 200. b. 207. b. 208. b. 212. b. 268. a.

Ἡρωδιανὸς

(*) De hoc opere dixi Volum. VII. hujus Bibl. p. 13. seq.

Ἡσύχιος.
ἐν τῇ πρώτῃ ἱστορίᾳ, 268. b.
Ἡσίοδος, init. 181. a. b. 183. b. 184. b. 208. b. 241. a. 251. b. 260. a. 261. a. 263. a. 264. b.
ἐν Θεογονίᾳ, 198.

Θ.

Θεόκριτος, 179. a. 209. a. 211. b. 238. b. 253. a. b. 255. a. b. 256. a. b. 257. a. b.
ἐν ἀδωνιαζούσαις, 257. a.
Βυκολικά, 248. a.
ὁ Θεολόγος, 251. a. b.
ἐν τῷ εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν λόγῳ, 257. b.
Θεοδόσιος, 203. 267. b.
Θουκυδίδης, 239. b. 248. b. 249. b. 250. a. b. 251. a. b.

I.

Ἴβυκος, 243. b.
Ἱπποκράτης, ὁ Ἴων, 248. a. 258. a. b. 260. a.
Ἱππώναξ, 268. b.

K.

Καλλίμαχος, 194. b. 197. b. 209. a. 228. b.
Κυψέλας, 243. b. 258. a.

Λ.

Λυσίας ὁ ῥήτωρ, 247. b.

M.

ὁ Μελωδός, 216
Μένανδρος, 239. b. 248. b.

O.

Ὅμηρος, 178.

Π.

Πίνδαρος, 187. a. 194. b. 236. b. 243. b. 248. a. 252. a. 254. a. b. 258. a.
Πλάτων, 239. b. 247. a. 248. a. 249. a. 252. a.

P.

Ῥωμανὸς, 227. a.
Ῥωμανὸς, ὁ ἓξ φιλοπόνου διδάσκαλος, 267. b.

Σ.

Σαπφώ, 245. b. 268. b.
Σιμωνίδης, 243. b. 258. a.
Σοφοκλῆς, 171. 187. b. 250. a. 259. b.
ἐν τερηπολέμῳ, 264. b.
Συνέσιος, 256. a.
Σώφρων, 243. b. 258. a.

T.

Τήλεφος ὁ γραμματικός, 217. b.
Τρύφων, 247. b.
ἐν τοῖς ἐλέγχοις, init.
ὁ Τυρίνθιος, 197. b. qr.

Φ.

Φιλόπονος, 199. a. 227. a.
Φιλόπονος Ἰωάννης, 247. b.
Φιλόστρατος.
ἐν τοῖς βίοις τῶν σοφιστῶν, 250. b.

X.

Χρησμὸς ἐμμετρος, 258. b.

IV. Index Scriptorum, Virorumque celebrium, quorum in Luciano mentio.

Ad paginas edit. Amstelod. concinnatus A. 1716. à J. D. E. W.

Numeri minores soli Tomum priorem denotant.

ACademici, 675. T. II. p. 208. 252. &c.
Achæus, ἐν κωμῳδίᾳ, 498.
Admetus, Poëta ineptus, ejus μονόστιχον ἐπίγραμμα, 868.
Ægyptiorum οἱ ἁλαζόνες ἱερογραμματεῖς, T. II. p. 466.
Æschylus Poëta, T. II. p. 387. 569. 691.
Æschines, 9. T. II. pag. 12. 257. seq. ἡ κατ' αὐτοῦ Τιμάρχου κατηγορία, T. II. p. 393. 488.
Æschines, ὁ Σωκρατικὸς, ὁ τοὺς μακροὺς καὶ αὐστηροὺς διαλόγους γράψας, T. II. 254. ἀπολογία καὶ Σωκράτης, T. II. 267.
Æsculapius, 501. 503. 237. 207. sq. T. II. 205. 212. 333. 562. 698. 812.
Æsopus, T. II. 597. ἐν μύθῳ, 569. ὁ λογοποιὸς, T. II. 193. Æsopi τάλαντα, 435.
Ætion, Pictor egregius, 479. 571. sqq. T. II. 6.
Afranius Silo, Centurio, Rhetor, 620.
Agatharchides, ἐν τῇ ἑνάτῃ καὶ περὶ τῆς Ἀσίας ἱστορίων, T. II. 474.
Agathobulus, 858.
Agathocles Medicus, 427
Agathocles Peripateticus Dialecticus, 866.
Agathocles Stoicus, T. II. 198.
Agatho tragœdiæ Poëta, T. II. 315.
Alcamenes Statuarius, 517. 635. T. II. p. 3. sqq. 131. sq.
Alcibiades, Cliniæ filius, 599. à Socrate amatus, 908. 912.
Alcidamus Cynicus, T. II. 638. 690.
Alexander Medicus, T. II. 590.
Alexander Pseudomantis, 746. ubi vita ejus.
Alexis, ἐν κωμῳδίᾳ, 498.
Alisodemus Trœzenus, T. II. 696.
Alytarches, (*) judex & præfectus vectigalium, 536.
Amphion orator, T. II. 460.

Amicorum

(*) De dignitate Alytarcharum, quales fuere Antiochiæ, vide Humfredum Prideaux ad marmora Oxon. pag. 100. & Edmundum Chilmeadum ad Chronicon Joannis Malalæ pag. 375. 381.

Amicorum paria in Toxari Luciani T. II. p. 32. ſq. commemorata: Oreſtes & Pylades. Agathocles Samius & Dinias Epheſius. Euthydicus Chalcidenſis & Damon Chalcidenſis. Eudamias Corinthius cum Aretæo Corinthio & Charixeno Sycionio. Zenothemis Maſſilienſis & Menecrates. Demetrius Sunienſis & Antiphilus Alopecenſis. Dandamas & Amizocas. Belitta & Baſthes. Macentas, Lonchatas, & Arſacomas. Toxaris & Siſinnes. Abauchas & Gyndanes; denique amicos confert Geryoni Tergemino.
Anacharſis Scytha, 591. ſeqq. ubi vita ejus, T. II. 269.–299.
Anacreon Poëta, 673. T. II. 468. 475. 641.
Anaxagoras Sophiſta, 77.
Anaxarchus Philoſophus, T. II. 255.
Anaximenes Chius, orator, 573. Encomium Herculis ſomno monitus ſcripſit, T. II. 782.
Androcles, T. II. 781. ſqq.
Anniceris Cyreneus, T. II. 694.
Antia, Ἀντία, T. II. 437.
Antigonus Medicus, T. II. 330. 332.
Antilochus Vates, 759.
Antilochus, T. II. 393.
Antimachus Poëta, 689.
Antiochianus, T. II. 623.
Antiochus Soter, Rex Syriæ, 581. ſeqq.
Antiphilus Pictor, T. II. 398. ſeqq.
Antiſthenes Philoſophus, T. II. 258. 393. 562. 596. Cynicus, 598. 600.
Anytus, Socratis accuſator, T. II. 593
Apelles Pictor, 479. 800. T. II. p. 3. 6. 15.
alius Apelles, Pictor Epheſius, T. II. 398. ſq.
Apollodorus, ἐν τοῖς γραμμικοῖς, T. II. 474.
alius Apollodorus, Rhetor Pergamenus, Auguſti Cæſaris Præceptor una cum Athenodoro Tarſenſi, T. II. 475.
Apollonius Tyaneus, 750. 866.
Arabum, οἱ ἐξηγηταὶ τῶν μύθων, T. II. 466.
Archelaus Phyſicus, T. II. 473.
Archelaus Tragœdus, 601.
Archibius Medicus, T. II. 167.
Archilochus Poëta, Parius, T. II. 432. ſqq.

Archimedes, T. II. 355.
Architelis, Areopagitæ uxor, 592.
Architeles, T. II. 542.
Archytas, Pythagoræ discipulus, 497.
Areopagitæ in tenebris judicant, 552. T. II. p. 460. eorum in judiciis mos, T. II. 281.
Arrianus, Epicteti discipulus, 472. Τιλλιβύχε ἓ λησῦ βίον ἀναγράψαι ἠξίωσεν, 747.
Arignotus Pythagoricus, T. II. 347. sq.
Arion Lesbius, Poëta, 673. 250.
Ariphon Sycionius, ὑγιὰ πεσοβίσα μαχάρων μετὲ σεῦ νέομι τὸ λειπόμφον βιοτᾶς, 499.
Ariphrades, T. II. 434.
Aristænetus, T. II. 539. sqq. 633. sqq.
Aristander Thelmisensis, T. II. 775.
Aristarchus Grammaticus, 48. 676.
Aristides, 598. Justus, 671. 874. T. II. 125. 155. 428. 699
Aristippus, Cyrenæus, 333. 377. 306. 675. T. II. 230. 254. Agasthenis filius, T. II. 782. sqq.
Aristobulus, μονομαχίαν γεάψας Ἀλεξάνδρε καὶ Πώρε, 610.
Aristobulus Cassandrensis, historicus; τὴν ἰσοφίαν πίταρδν καὶ ὀγδοηκοσὸν ἔτος γεγονὼς ἠρξαδ συγγράφειν, ὡς αὐδς ἐν ἀρχῇ τ πραγμαλείας λεγει. T. II. 474.
Ariston, 819.
Aristonicus Marathonius, T. II. 700.
Aristophanes Comicus, 404. 657. T. II. 236. 393. 770.
Aristoteles, 292. 386. 403. 464. 526. 541. 810. 844. T. II. 255. 258. 690. 703. αἱ δέκα αὐτὲ καληγοφίαι, 870.
Aristoxenus, Musicus cognominatus, Philosophus, T. II. 255. 472.
Artemidorus Ephesius, T. II. 775.
Assyriorum οἱ ἐξηγηταὶ τ μύθων, T. II. 466.
Aspasia Philosopha, 843. T. II. 12.
Athenodorus Sandonius, Tarsensis Stoicus, Augusti Cæsaris præceptor, T. II. 473. ubi ejus obitus.
Atreus, 851.
Attes Lydus orgia Rheam docuit, T. II. 662.
Atticus, T. II. 379.

Ἡρακλιανος.
ἐν τῇ πρώτῃ ἱστορίᾳ, 268. b.
Ἡσίοδος, init. 181. a. b. 183. b. 184. b. 208. b. 241. a. 251. b. 260. a. 261. a. 263. a. 264. b.
ἐν Θεογονίᾳ, 198.

Θ.

Θεόκριτος, 179. a. 209. a. 211. b. 238. b. 253. a. b. 255. a. b. 256. a. b. 257. a. b.
ἐν ἀδωνιαζούσαις, 257. a.
Βυκολικά, 248. a.
ὁ Θεολόγος, 251. a. b.
ἐν τῷ εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν λόγῳ, 257. b.
Θεοδόσιος, 203. 267. b.
Θουκυδίδης, 239. b. 248. b. 249. b. 250. a. b. 251. a. b.

I.

Ἴβυκος, 243. b.
Ἱπποκράτης, ὁ Ἴων, 248. a. 258. a. b. 260. a.
Ἱππώναξ, 268. b.

K.

Καλλίμαχος, 194. b. 197. b. 209. a. 228. b.
Κυψέλας, 243. b. 258. a.

Λ.

Λυσίας ὁ ῥήτωρ, 247. b.

M.

ὁ Μελωδός, 216
Μένανδρος, 239. b. 248. b.

O.

Ὅμηρος, 178.

Π.

Πίνδαρος, 187. a. 194. b. 236. b. 243. b. 248. a. 252. a. 254. a. b. 258. a.
Πλάτων, 239. b. 247. a. 248. a. 249. a. 252. a.

P.

Ῥωμανὸς, 227. a.
Ῥωμανὸς, ὁ τοῦ Φιλοπόνου διδάσκαλος, 267. b.

Σ.

Σαπφώ, 245. b. 268. b.
Σιμωνίδης, 243. b. 258. a.
Σοφοκλῆς, 171. 187. b. 250. a. 259. b.
ἐν τῷ Ἐκπολέμῳ, 264. b.
Συνέσιος, 256. a.
Σώφρων, 243. b. 258. a.

T.

Τήλεφος ὁ γραμματικός, 217. b.
Τρύφων, 247. b.
ἐν τοῖς ἐλέγχοις, init.
ὁ Τυρίνθιος, 197. b. qr.

Φ.

Φιλόπονος, 199. a. 227. a.
Φιλόπονος Ἰωάννης, 247. b.
Φιλόστρατος.
ἐν τοῖς βίοις τῶν σοφιστῶν, 250. b.

X.

Χρησμὸς ἐμμετρος, 258. b.

Clinias, 599. Rhetor, T. II. 198. Ariſtæneti diſcipulus, T. II. 539. ſqq.
Cocconas, Byzantinus Chronographus, 751.
Comœdia, θαῖς ἡ κωμικὴ ἢ μαλθάκη ἢ γλυκέρα, T. II. 315.
Corœbus, 910. T. II. 328.
Cous Medicus. (Hippocrates) αὐτὸ εἰρημένον, ὡς ἄρα βραχὺς μὲν ὁ βίος, μακρὴ δὲ ἡ τέχνη, 505.
Crates Cynicus, T. II. 175. 258. 313. 570. 596. 598. 600.
Crato Philoſophus, 784.
Crato Politicus, T. II. 774.
Cratinus Poëta Comicus, T. II. 475. ubi ejus obitus.
Creperus Calpurnianus. Πομπηιοπολίτης, συνέγραψε τὰ πάλαιον τῶν παροιμιῶν καὶ ἰωμαϊκῶν, 612.
Critias neſiota, ſive inſulanus, Statuarius, T. II. 339.
Critolaus Peripateticus, T. II. 473.
Cteſias Cnidius Philoſophus, 683. T. II. 327. συνέγραψε περὶ τῶν Ἰνδῶν χώρας, καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς, ἃ μήτε αὐτὸς εἶδε, μήτε ἄλλῳ ἐπύθετο ἡκόσαν, 640.
Cteſibius Hiſtoricus, T. II. 474.
Cyniſcus, nomen fictum Cynici Philoſophi, 416. 427.
Cyrenæus, vide Ariſtippus, 377.

Damaſias athleta, 830. 279. 282.
Damis Epicureus, T. II. p. 129. ſeqq. per integrum Dialogum, qui inſcribitur Jupiter Tragœdus.
Damon Chalcidenſis, T. II. 45. ſqq.
Damoxenus Palæſtrita, 264.
Decrianus, Sophiſta Patarenſis, T. II. 77.
Demades Rhetor, T. II. 257. 706.
Demeas Orator, 149.
Demetrius, 858. Cynicus, 807. T. II. 388.
Demetrius Statuarius, T. II. 338. Alopecenſis, 341.
Demetrius Calliſtianus, T. II. 469.
Demetrius Sagalaſenſis, ἀνέγνων Δημητρίου Σαγαλασσέως Παραθυρικὰ, 625.
Demetrius Platonicus, T. II. 417.
Democharis, T. II. 468.
Democrates, ὁ πάνυ, T. II. 501.

Democritus,

Democritus, 758. 370. Abderita, 378. T. II. 349. 564. 590. 472. ubi obitus ejus.
Demodocus Orator, T. II. 460.
Demonax Philosophus, vita ejus, 857. ad 872.
alius Demonax, Charicleæ maritus, T. II. 40.
Demosthenes, 9. 466. 628. 634. T. II. 141. 257. seq. 313. 319. 380. δημοσθένους καὶ χ. φιλίππου, T. II. 135. 685. ubi ejus encomium collatioque cum Homero.
Dimænete, Δημαινέτη, Architelis uxor, 592.
Dinomachus Stoicus, T. II. 330. sq.
Dinon, T. II. 471.
Diocles, Philosophus Peripateticus, 842. sqq.
Diogenes Cynicus, 283. 337. sq. 675. T. II. pag. 24. 258. 570. 596. 598. 600. 312. ex Ponto, 374. seqq. Sinopensis, 602. T. II. p. 230. 442. 562.
Diogenes à Tigride, Seleucensis Stoicus, T. II. 473.
Dion Philosophus, T. II. p. 241.
Dion, Heracleotes, 511.
Dion Cynædus, 831.
Dionicus Medicus, T. II. 634. seqq.
Dionysiodorus Rhetor, T. II. 636. seqq. ὁ ἐκ διηγηλὰς Πτολεμαίδι τῶν λόγων συναγωγεὺς, T. I. 500.
Dionysius Heraclienſis, è Stoico Epicureus, T. II. p. 226. seq. 229.
alius Dionysius, T. II. 387.
Diophantus Rhetor, ἄλλοι Διόφαντον τὸ ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Συρίαις διαφόρους λόγους διεξιόντα ὅτε Κιλίκων τύπῳ, 282.
Diotima Philosopha, 843. T. II. p. 13.
Diotimus, T. II. 539.
Diphylus, cognomine Labyrinthus, T. II. 636. seqq.
Dosiadas, Δωσιάδα βωμὸς, 839.
Draco, Legislator Athenienſis, T. II. 406. sq. 705.

Empedocles, 305. 677. T. II. 559. 562. 592. ejus versus: χαίρετ' ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος οὐκ ἔτι θνητός, 496. ὁ φυσικός, T. II. 195. sq.
Epeus Artifex, T. II. 356.
Ephialtes, Tityus, Otus, prodigiosa magnitudine, T. II. 316.

Epicharmus

Epichārmus Comicus, T. II. 475.
Epictetus, 858. 870. T. II. 571. Stoicus, T. II. 386.
Epicurus, 381. 526. 675. 758. 763. 783. T. II. p. 139. 213. 227. 246. seq. 252. 599. ἐν ταῖς ἀγχιδαισπέρμις διπτόλαις, εἰσὶ δὲ αὐτοὶ ὀλίγαι, καὶ ἐν ταῖς πρὸς τὰς φιλοσόφους μάλιστα, ὑγιαίνειν εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ πρὸς τοῦτο, 498. εὑρὼν τὰς ἀπηκριβωμένας χυμείας δόξας, τὸ κεφάλαιον, ὡς οἶσθα τῶν βιβλίων, καὶ κεφαλαιώδες πρόσεχον τὸν τάνδρὸς σοφίας καὶ δόγματος, Ἀλέξανδρος ὁ ψευδομάντις κομίσας ἐς τὴν ἀγορὰν μίσησε, ἔκαυσεν ὅτι ζύλων συκίνων, ὡς δῆθεν αὐτὸν καταφλέγων, καὶ τὴν στοὰν ἐς θάλασσαν ἐξέβαλεν, 774.
Epicurei, 516. 532. T. II. 208. 210. 246. 253. 343.
Epimenides, 69.
Eratosthenes Cyrenæus, Aglai fil. Grammaticus & Poëta & Philosophus & Geometra, T. II. 476.
Etœmocles Stoicus, T. II. 643. sqq.
Evandrides, 535.
Eubulides, T. II. 690.
Eubulus, T. II. 703.
Euclides, 426.
Euclides Dux, 563.
Eucrates, 512. Sicyonius, 269.
Eucrates Philosophus, T. II. 329. sqq. Dinonis filius, 338.
Eucrates Piræensis, T. II. 700.
Eucritus Philosophus, T. II. 635.
Eumelus Eleus, T. II. 384.
Eumenes Sardianus, ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον διπτολῇ, 499.
Eumolpus, Thrax, 867. T. II. 595.
Eunomus Locrus, Poëta, 673.
Euphorion, 637
Euphranor Pictor, 479. T. II. 6. 132.
Eupolis Comicus, 24. 404. T. II. 236. Βάπται, 393.
Euripides, 376. 391. 479. 485. 900. T. II. 128. 151. 243. 255. 450. 475. 645. Μήδεια, 490. πολυνείκης, 496. Ἀνδρομέδα καὶ ἡ περσέως ῥῆσις, 600. σὺν τῇ Μεδέᾳ, 601. Βάκχαι, T. II. 388. Φαίδρα, 394.
Euthydemus Peripateticus, 512. seq.
Euthydicus Chalcidensis, T. II. 45. seqq.

Glaucus,

Glaucias, Alexiclei filius, T. II. 335.
Glycon, 759. 772.
Gorgias, 402. Rhetor, T. II. 474. ubi ejus obitus.

Harmonides tibicen, 585. ſeqq.
Hegeſias Rhetor, T. II. 313.
Heliades, 875.
Hellanicus Lesbius, Hiſtoricus, T. II. 474.
Hemitheon Sybarita, T. II. 391.
Heracleotes Dion, Stoicus, 511.
Heraclitus, 370. Epheſius, 378. ſeqq. T. II. 564.
Herminus Ariſtotelicus, 870.
Hermocles Rhodius, ſtatuarius, T. II. 670.
Hermodorus Epicureus, T. II. 198. 206.
Hermon Epicureus, T. II. 636. ſeqq.
Hermotimus Stoicus, 504. ſeqq.
Hermotimus Clazomenius, T. II. 377.
Herodes illuſtris, 865. ſeq.
Herodizes (al. Herodicus) palæſtræ Magiſter, 626.
Herodotus, Hiſtoricus, 631. 636. 669. 683. 813. T. II. 327. 468. Vide & 571. ſq. ubi ejus virtutes.
Herophilus Cynicus, T. II. 198.
Heſiodus, 175. 366. 506. 677. Meleſigenes, T. II. 688. 853. 118. 283. 299. 310. 313. 486. ſeqq. 500. 588. 610. 641. 690. Τὰ πάνδημα ἐκεῖνα ἔφ Ἡσιόδῳ περὶ τ ἀρετῆς ἔπη, καὶ τ ἰδρῶτα, καὶ τὴν ὁπὶ τὸ ἄκρον ἀνάβασιν, 327. Ἡσιόδῳ, ὃ παρ' ἄλλῳ ἀκούσας, ἀλλ' ἰδὼν αὐτὸς ἔνθεν ἐνθὺς ὁρχεμάς τὰς μέσας ἐν δεξῇ ἔφ ἑπῶν τῶν περὶ αὐτῶν τὸ μέγιστον ἐγκώμιον διηγεῖται, 795. ὡς καὶ παρ' Ἡσιόδῳ καταλογον, ὧν ἀρχῆθεν ἠρίθμης, 875. Θεογονίαι, T. II. 207. Τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ἡμέραι, 488.
Hieronymus, Hiſtoricus, T. II. 469. ſeq. 474.
Himeræus Poëta, vide Steſichorus.
Himeræus Phalereus, T. II. 700.
Hipparchus, T. II. 77.
Hippias Sophiſta, 402. 573.
Hippias, T. II. 356--359.
Hippocrates Medicus Cous, 670.

Hippocrates Medicus, T. II. 341.
Hippolytus, 875.
Hipponactes, T. II. 393. 433.
Homerus, 4. 22. seq. 30. 43. 122. 175. 283. 300. 304. 313. 334. 344. sqq. 356. 358. 360. 362. 366. 390. 391. 414. 452. 458. 466. 489. 493. 506. 522. 525. 578. 583. 611. 631. 633. 637. 641. 650. 673. 676. sq. 679. 683. sq. 685. 743. 781. 786. 789. 791. 794. sq. 800. 817. 833. 853. sq. 890. T. II. 6. sq. 9. 11. 13. seqq. 29. sqq. 118. sq. 131. 133. 135. 150. 159. 164. sq. 169. 173. 187. 192. 194. 199. 207. sq. 211. 245. 251. 259. sqq. 283. 299. 301. 307. 327. 364. 368. 412. 429. 446. 455. 466. 488. 600. 610. 622. 645. 653. 685. seqq. ubi cum Demosthene confertur, 766. 771. seqq. 814. τὴν βίβλον τ᾽ Ἰλιάδος ῥαψῳδίαν, T. II. 382.
Honoratus, Cynicus Philosophus, 864.
Hyperides Rhetor, T. II. 257. sq. ἀπολογία Φρυνείδε, T. II. 267.
Hypsicrates Amisenus, Historicus, T. II. 474.

Jambulus, περὶ δ᾽ ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ πολλὰ παράδοξα ἱστορεῖ, γραῦς ἕλμον μὲν ἅπασι τὸ ψεῦδος πλασάμενος, ἐκ ἀπορρήτου δὲ ἅμως συνθεὶς τὴν ἀπόθεσιν, 641.
Iccus, palæstræ Magister, 626.
Indorum, οἱ καλούμενοι Βραχμᾶνες, T. II. 466.
Jon Platonicus, T. II. 330. sqq. 636. sqq.
Jophontes, Sophoclis fil. T. II. 475.
Isæus, T. II. 690.
Isidorus Characenus, historicus, T. II. 471. 472.
Isis, Magiam docuit, T. II. 350. seqq. ἐξέμαθον τὰς βίβλους πρὸς ἄρα τοῦ Ἴσιδος, T. II. 173. Ἴσιδος πλοκαμοί, T. II. 386.
Ismenias, tibicen, T. II. 381.
Ismenodora, tibicina, T. II. 527.
Isocrates Rhetor, T. II. 690. 257. 319. 474. ubi ejus obitus. ἀνεμνήσθη δὲ ἐξ ἁπάντων γεγραφὼς τ᾽ παναγυρικὸν ἐγκαφι λόγον, 474.
Istiæus Grammaticus, T. II. 636. seqq.

Leontichus, T. II. 330.
Lecythio Philosophus, T. II. 605.
Leosthenes, T. II. 691.

Lesbonax

Lesbonax Mytilenæus, discipulus Timocratis, 810.
Lucianus, ὁ σύρος ὁ λογογράφος, T. II. 230. Liber perditus de Sostrato, luctatore fortissimo, 857. Liber secundus de Longevis Romanis, quem in fine μακροβίων ad Quintillum pag. 476. T. II. promittit, sive intercidit, sive à Luciano non est scriptus. Videtur quoque Lucianus alium librum composuisse, in quo leges pauperum in Saturnalibus, exposuit, sicuti in Chronosolone leges divitum, T. II. 613.
Lucius, T. II. 76–117.
Lycophron, Λυκόφρων ὁ Ἀλεξάνδρα, 839.
Lycurgus Legislator, 855. T. II. 257. sq. 297. 476.
Lysias, filius Cephali, T. II. 453.
Lysimachus Comicus, βουώπης μὲν ὡς ἐφαίνετο τὴν ὄψιν ἀνήρ, δοτὴρ δὲ σπουδῆς δὲ ἀξιῶν λέγεσθαι τὸ Ἀττικῆς, 47.
Lysippus, T. II. 134.

Μακεδονικοῖς ἐντυχὼν τὸ Βασιλικῆς οἰκίας ἐστομνήμασι, T. II. 696.
Margites Homeri, 516. T. II. 327.
Marsyas, 586. 213. T. II. 381.
Medius, T. II. 469.
Megalonymus causidicus, 828.
Megapenthes tyrannus, 428. 440.
Melitides, 910.
Menander, 903. πολλῶν ὡς ὁ ἔλεγχος, T. II. 434.
Menecrates, 543.
Menelaus Architectus, T. II. 796.
Menippus Cynicus, T. II. 236. 596.
Metrodorus, 758.
Miccion, Zeuxis discipulus, 581.
Midas, 512.
Misthon Sybarita, T. II. 434.
Milo athleta Crotoniates, 347.
Mithrobarzanes, 329. sq.
Musonius, T. II. 571.
Myja Pythagorica, T. II. 377.
Myron statuarius, 6. 517. T. II. 131. sq. 179. 339.

Nesiotas, T. II. 313.

IV. Index Scriptorum, Virorumque celebrium, quorum in Luciano mentio.

Ad paginas edit. Amstelod. concinnatus A. 1716. à J. D. E. W.

Numeri minores soli Tomum priorem denotant.

ACademici, 675. T. II. p. 208. 252. &c.
Achæus, ἐν κωμῳδίᾳ, 498.
Admetus, Poëta ineptus, ejus μονόστιχον ἐπίγραμμα, 868.
Ægyptiorum οἱ ἱερογραμματεῖς, T. II. p. 466.
Æschylus Poëta, T. II. p. 387. 560. 691.
Æschines, 9. T. II. pag. 12. 257. seq. ἡ πρὸς Τιμάρχου κατηγορία, T. II. p. 393. 488.
Æschines, ὁ Σωκρατικὸς, ὁ τὰς μακρὰς καὶ αὐτὰς διαλόγους γράψας, T. II. 254. διαλογία Σωκρατικὴ, T. II. 267.
Æsculapius, 501. 503. 237. 207. sq. T. II. 205. 212. 333. 562. 698. 812.
Æsopus, T. II. 597. ἐν μύθῳ, 569. ὁ λογοποιὸς, T. II. 193. Æsopi τελευτὴ, 435.
Ætion, Pictor egregius, 479. 571. sqq. T. II. 6.
Afranius Silo, Centurio, Rhetor, 620.
Agatharchides, ἐν τῇ ἑνάτῃ καὶ περὶ τὴν Ἀσιὰς ἱστορίαν, T. II. 474.
Agathobulus, 858.
Agathocles Medicus, 427
Agathocles Peripateticus Dialecticus, 866.
Agathocles Stoicus, T. II. 198.
Agatho tragœdiæ Poëta, T. II. 315.
Alcamenes Statuarius, 517. 635. T. II. p. 3. sqq. 131. sq.
Alcibiades, Cliniæ filius, 599. à Socrate amatus, 908. 912.
Alcidamus Cynicus, T. II. 638. 690.
Alexander Medicus, T. II. 590.
Alexander Pseudomantis, 746. ubi vita ejus.
Alexis, ἐν κωμῳδίᾳ, 498.
Alisodemus Trœzenus, T. II. 696.
Alytarches, (*) judex & præfectus vectigalium, 536.
Amphion orator, T. II. 460.

Amicorum

(*) De dignitate Alytarcharum, quales fuere Antiochiæ, vide Humfredum Prideaux ad marmora Oxon. pag. 100. & Edmundum Chilmeadum ad Chronicon Joannis Malalæ pag. 375. 381.

Amicorum paria in Toxari Luciani T. II. p. 32. ſq. comemorata: Oreſtes & Pylades. Agathocles Samius & Dinias Epheſius. Euthydicus Chalcidenſis & Damon Chalcidenſis. Eudamias Corinthius cum Aretæo Corinthio & Charixeno Sycionio. Zenothemis Maſſilienſis & Menecrates. Demetrius Sunienſis & Antiphilus Alopecenſis. Dandamas & Amizocas. Belitta & Baſthes. Macentas, Lonchatas, & Arſacomas. Toxaris & Siſinnes. Abauchas & Gyndanes; denique amicos confert Geryoni Tergemino.
Anacharſis Scytha, 591. ſeqq. ubi vita ejus, T. II. 269.–299.
Anacreon Poëta, 673. T. II. 468. 475. 641.
Anaxagoras Sophiſta, 77.
Anaxarchus Philoſophus, T. II. 255.
Anaximenes Chius, orator, 573. Encomium Herculis ſomno monitus ſcripſit, T. II. 782.
Androcles, T. II. 781. ſqq.
Anniceris Cyreneus, T. II. 694.
Antia, Ἀντία, T. II. 427.
Antigonus Medicus, T. II. 330. 332.
Antilochus Vates, 759.
Antilochus, T. II. 393.
Antimachus Poëta, 689.
Antiochianus, T. II. 623.
Antiochus Soter, Rex Syriæ, 581. ſeqq.
Antiphilus Pictor, T. II. 398. ſeqq.
Antiſthenes Philoſophus, T. II. 258. 393. 562. 596. Cynicus, 598. 600.
Anytus, Socratis accuſator, T. II. 593
Apelles Pictor, 479. 800. T. II. p. 3. 6. 15.
alius Apelles, Pictor Epheſius, T. II. 398. ſq.
Apollodorus, ἐν βίοις γενικοῖς, T. II. 474.
alius Apollodorus, Rhetor Pergamenus, Auguſti Cæſaris Præceptor una cum Athenodoro Tarſenſi, T. II. 475.
Apollonius Tyaneus, 750. 866.
Arabum, οἱ ἐξηγηταὶ τῶν μύθων, T. II. 466.
Archelaus Phyſicus, T. II. 473.
Archelaus Tragœdus, 601.
Archibius Medicus, T. II. 167.
Archilochus Poëta, Parius, T. II. 432. ſqq.

Archimedes, T. II. 355.
Architelis, Areopagitæ uxor, 592.
Architeles, T. II. 542.
Archytas, Pythagoræ discipulus, 497.
Areopagitæ in tenebris judicant, 552. T. II. p. 460. eorum in judiciis mos, T. II. 281.
Arrianus, Epicteti discipulus, 472. Τιλλιβύρχ δ' λησῦ βίον ἀναγράψαι ἠξίωσεν, 747.
Arignotus Pythagoricus, T. II. 347. sq.
Arion Lesbius, Poëta, 673. 250.
Ariphon Sycionius, ὑγιὰς πεισθὶς μακάρων μετὰ σεῦ νέομι τὸ λειπόμφον βιοτᾶς, 499.
Ariphrades, T. II. 434.
Aristænetus, T. II. 539. sqq. 633. sqq.
Aristander Thelmisensis, T. II. 775.
Aristarchus Grammaticus, 48. 676.
Aristides, 598. Justus, 671. 874. T. II. 125. 155. 428. 699
Aristippus, Cyrenæus, 333. 377. 306. 675. T. II. 230. 254. Agasthenis filius, T. II. 782. sqq.
Aristobulus, μονομαχίαν χράψας Ἀλεξάνδρῳ πρὸς Πῶρον, 610.
Aristobulus Cassandrensis, historicus; τὴν ἰσοφίαν πίταρθν καὶ ὀγδοηκοστὸν ἔτος γεγονὼς ἤρξατο συγγράφειν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τ πραγματείας λεγει. T. II. 474.
Aristo, 819.
Aristonicus Marathonius, T. II. 700.
Aristophanes Comicus, 404. 657. T. II. 236. 393. 770.
Aristoteles, 292. 386. 403. 464. 526. 541. 810. 844. T. II. 255. 258. 690. 703. αἱ δέκα αἱτὸ καθηγορίαι, 870.
Aristoxenus, Musicus cognominatus, Philosophus, T. II. 255. 472.
Artemidorus Ephesius, T. II. 775.
Assyriorum οἱ ἐξηγηταὶ τ μύθων, T. II. 466.
Aspasia Philosopha, 843. T. II. 12.
Athenodorus Sandonius, Tarsensis Stoicus, Augusti Cæsaris præceptor, T. II. 473. ubi ejus obitus.
Atreus, 851.
Attes Lydus orgia Rheam docuit, T. II. 662.
Atticus, T. II. 379.

Bacis, T. II. 579. seq.
Bagoas, 842. sqq.
Basta Chius, T. II. 434.
Batalus tibicen, T. II. 391.
Battus Sophista, T. II. 391.
Bellerophontis literæ, 486. T. II. 388.
Branchus, T. II. 463.

Cadmus, literarum inventor, 46. 50.
Cæneus, Elati filius, T. II. p. 175.
Calamus Statuarius, T. II. 4. sq. 520.
Calchas Poëta, T. II. 487.
Callimachus, 637. 908.
Callimedon, T. II. 706.
Callimorphus Medicus, historiographus, 613.
Callinus, T. II. 379.
Callisthenes, T. II. 691.
Callistratus, T. II. 690.
Calvarius, 339.
Carneades, T. II. 473.
Cebes, βέλομαι ὁμως ἔγωγε ὥσπερ ὁ κέβης ἐκεῖνος. εἰκόνα πινὰ ζωγραφῆσαι σοι βίου γράψαι, 479. T. II. 311.
Cejus Poëta, (Simonides) 599.
Celsus, 746. ἐν οἷς καὶ μάγων συνέγραψας, 761.
Chæreas, T. II. 636. sqq.
Chæreas aurifex, 828.
Chærephon, 515. T. II. 316.
Charicles Corinthius, 879. 887.
Charinus, T. II. 634.
Chrysippus, 382. sqq. 404. 464. 526. seqq. 541. 570. 675. Tom. II. 208. 473. 647.
Cinyras, T. II. 315.
Cleænetus, T. II. 301.
Cleanthes, Tom. II. 647. Zenonis discipulus & successor, T. II. 472. ubi obitus ejus.
Cleodemus Peripateticus, T. II. 330. seqq. 636. seqq.
Cleon, 116. 628. ὁ Ἀθηναίων δημαγωγός, 497.

Clinias, 599. Rhetor, T. II. 198. Ariſtæneti diſcipulus, T. II. 539. ſqq.
Cocconas, Byzantinus Chronographus, 751.
Comœdia, Θαὶς ἡ Κωμικὴ ἢ Μαλθάκη ἢ Γλυκίερα, T. II. 315.
Corœbus, 910. T. II. 328.
Cous Medicus. (Hippocrates) αὐτὸ σημαίνων, ὡς ἄρα βραχὺς μὲν ὁ βίος, μακρὴ δὲ ἡ τέχνη, 505.
Crates Cynicus, T. II. 175. 258. 313. 570. 596. 598. 600.
Crato Philoſophus, 784.
Crato Politicus, T. II. 774.
Cratinus Poëta Comicus, T. II. 475. ubi ejus obitus.
Creperus Calpurnianus. Πομπηιοπολίτης, συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν παρθυαίων καὶ ῥωμαίων, 612.
Critias neſiota, ſive inſulanus, Statuarius, T. II. 339.
Critolaus Peripateticus, T. II. 473.
Cteſias Cnidius Philoſophus, 683. T. II. 327. συνέγραψε περὶ τῶν ἰνδῶν χώρας, καὶ τὰ παρ' αὐτῆς, ἃ μήτε αὐτὸς εἶδε, μήτε ἄλλε ἱστόρησεν, 640.
Cteſibius Hiſtoricus, T. II. 474.
Cyniſcus, nomen fictum Cynici Philoſophi, 416. 427.
Cyrenæus, vide Ariſtippus, 377.

Damaſias athleta, 830. 279. 282.
Damis Epicureus, T. II. p. 129. ſeqq. per integrum Dialogum, qui inſcribitur Jupiter Tragœdus.
Damon Chalcidenſis, T. II. 45. ſqq.
Damoxenus Palæſtrita, 264.
Decrianus, Sophiſta Patarenſis, T. II. 77.
Demades Rhetor, T. II. 257. 706.
Demeas Orator, 149.
Demetrius, 858. Cynicus, 807. T. II. 388.
Demetrius Statuarius, T. II. 338. Alopecenſis, 341.
Demetrius Calliſtianus, T. II. 469.
Demetrius Sagalaſenſis, ἀνέγνων Δημητρίου Σαγαλασσέως Παραδοξικὰ, 625.
Demetrius Platonicus, T. II. 417.
Demochares, T. II. 468.
Democrates, ὁ πάνυ, T. II. 501.

Democritus,

Democritus, 758. 370. Abderita, 378. T. II. 349. 564. 590. 472. ubi obitus ejus.
Demodocus Orator, T. II. 460.
Demonax Philosophus, vita ejus, 857. ad 872.
alius Demonax, Charicleæ maritus, T. II. 40.
Demosthenes, 9. 466. 628. 634. T. II. 141. 257. seq. 313. 319. 380. δημηγορίαι καὶ τῷ Φιλίππῳ, T. II. 135. 685. ubi ejus encomium collatioque cum Homero.
Dimænete, Δημαινέτη, Architelis uxor, 592.
Dinomachus Stoicus, T. II. 330. sq.
Dinon, T. II. 471.
Diocles, Philosophus Peripateticus, 842. sqq.
Diogenes Cynicus, 283. 337. sq. 675. T. II. pag. 24. 258. 570. 596. 598. 600. 312. ex Ponto, 374. seqq. Sinopensis, 602. T. II. p. 230. 442. 562.
Diogenes à Tigride, Seleucensis Stoicus, T. II. 473.
Dion Philosophus, T. II. p. 241.
Dion, Heracleotes, 511.
Dion Cynædus, 831.
Dionicus Medicus, T. II. 634. seqq.
Dionysiodorus Rhetor, T. II. 636. seqq. ὁ ἐκ Πτολεμαΐδος τῶν λόγων συναγωγεύς, T. I. 500.
Dionysius Heraclienſis, è Stoico Epicureus, T. II. p. 226. seq. 229.
alius Dionysius, T. II. 387.
Diophantus Rhetor, ἄλλοι Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Συρίᾳ θαυμαζόμενος λόγους διεξιόντα ὑπὲρ Κρίτωνι τούτῳ, 282.
Diotima Philosopha, 843. T. II. p. 13.
Diotimus, T. II. 539.
Diphylus, cognomine Labyrinthus, T. II. 636. seqq.
Dosiadas, Δωσιάδα βωμός, 839.
Draco, Legislator Athenienſis, T. II. 406. sq. 705.

Empedocles, 305. 677. T. II. 559. 562. 592. ejus versus: χαίρεις· ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος οὐκ ἔτι θνητός, 496. ὁ φυσικός, T. II. 195. sq.
Epeus Artifex, T. II. 356.
Ephialtes, Tityus, Otus, prodigiosa magnitudine, T. II. 316.

Epichármus Comicus, T. II. 475.
Epictetus, 858. 870. T. II. 571. Stoicus, T. II. 386.
Epicurus, 381. 526. 675. 758. 763. 783. T. II. p. 139. 213. 227. 246. seq. 252. 599. ἐν πᾶσι σπουδαιοπέρασι σχολαῖς, εἰσὶ δὲ αὗται ὀλίγαι, καὶ ἐν πᾶσι πρὸς τὰς φιλοτίτας μάλιστα, ὑγιαίνειν εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ προστάττει, 498. εὑρὼν τὰς ἀτόπους κυρίας δόξας, τὸ κακὸν ὡς οἶδα τῶν βιβλίων, καὶ κεφαλαιώδες περιέχον τὰ τοιαῦτα σοφίας τὰ δόγματα, Ἀλέξανδρος ὁ ψευδομάντις κομίσας ἐς τὴν ἀγορὰν μέσην, ἔκαυσεν ἅπὶ ξύλων συκίνων, ὡς δῆθεν αὐτὸν καταφλέγων, εἶτα τὴν σποδὸν ἐς θάλασσαν ἐξέβαλεν, 774.
Epicurei, 516. 532. T. II. 208. 210. 246. 253. 343.
Epimenides, 69.
Eratosthenes Cyrenæus, Aglai fil. Grammaticus & Poëta & Philosophus & Geometra, T. II. 476.
Etœmocles Stoicus, T. II. 643. sqq.
Evandrides, 535.
Eubulides, T. II. 690.
Eubulus, T. II. 703.
Euclides, 426.
Euclides Dux, 563.
Eucrates, 512. Sicyonius, 269.
Eucrates Philosophus, T. II. 329. sqq. Dinonis filius, 338.
Eucrates Piræensis, T. II. 700.
Eucritus Philosophus, T. II. 635.
Eumelus Eleus, T. II. 384.
Eumenes Sardianus, ἐν τῇ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολῇ, 499.
Eumolpus, Thrax, 867. T. II. 595.
Eunomus Locrus, Poëta, 673.
Euphorion, 637
Euphranor Pictor, 479. T. II. 6. 132.
Eupolis Comicus, 24. 404. T. II. 236. Βάπται, 393.
Euripides, 376. 391. 479. 485. 900. T. II. 128. 151. 243. 255. 450. 475. 645. Μήδεια, 490. πολυνείκης, 496. Ἀνδρομέδα ἐκ τῆς ἐξ ἀρχῆς ῥῆσις, 600. σὺν τῇ Μεδέᾳ, 601. Βάκχαι, T. II. 388. Φαίδρα, 394.
Euthydemus Peripateticus, 512. seq.
Euthydicus Chalcidensis, T. II. 45. seqq.

Glaucus,

Glaucias, Alexiclei filius, T. II. 335.
Glycon, 759. 772.
Gorgias, 402. Rhetor, T. II. 474. ubi ejus obitus.

Harmonides tibicen, 585. ſeqq.
Hegeſias Rhetor, T. II. 313.
Heliades, 875.
Hellanicus Lesbius, Hiſtoricus, T. II. 474.
Hemitheon Sybarita, T. II. 391.
Heracleotes Dion, Stoicus, 511.
Heraclitus, 370. Epheſius, 378. ſeqq. T. II. 564.
Herminus Ariſtotelicus, 870.
Hermocles Rhodius, ſtatuarius, T. II. 670.
Hermodorus Epicureus, T. II. 198. 206.
Hermon Epicureus, T. II. 636. ſeqq.
Hermotimus Stoicus, 504. ſeqq.
Hermotimus Clazomenius, T. II. 377.
Herodes illuſtris, 865. ſeq.
Herodizes (al. Herodicus) palæſtræ Magiſter, 626.
Herodotus, Hiſtoricus, 631. 636. 669. 683. 813. T. II. 327. 468. Vide & 571. ſq. ubi ejus virtutes.
Herophilus Cynicus, T. II. 198.
Heſiodus, 175. 366. 506. 677. Meleſigenes, T. II. 688. 853. 118. 283. 299. 310. 313. 486. ſeqq. 500. 588. 610. 641. 690. Τὰ πάνδημα ἐκεῖνα & Ἡσιόδῳ περὶ τὴν ἀρετῆς ἔπη, καὶ τὴν ἰδρῶτα, καὶ τὴν ὅπη τὸ ἄκρον ἀνάβασιν, 327. Ἡσιόδῳ, ὃ παρ' ἄλλα ἀκούσας, ἀλλ' ἰδὼν αὐτὸς ἔωθεν ἰὼν ὀρχομένας τὰς μούσας ἐν δέχῃ τ' ἐπῶν τῶν περὶ αὐτῶν τὸ μέγιστον ἐγκώμιον διηγεῖται, 795. ὡς καὶ παρ' Ἡσιόδῳ καταλογον, ὧν ἀρχῆθεν ἠείσατο, 875. Θεογονίαι, T. II. 207. τὰ ἔργα καὶ τὰς ἡμέρας, 488.
Hieronymus, Hiſtoricus, T. II. 469. ſeq. 474.
Himeræus Poëta, vide Steſichorus.
Himeræus Phalereus, T. II. 700.
Hipparchus, T. II. 77.
Hippias Sophiſta, 402. 573.
Hippias, T. II. 356--359.
Hippocrates Medicus Cous, 670.

Hippocrates Medicus, T. II. 341.
Hippolytus, 875.
Hipponactes, T. II. 393. 433.
Homerus, 4. 22. ſeq. 30. 43. 122. 175. 283. 300. 304. 313. 334. 344. ſqq. 356. 358. 360. 362. 366. 390. 391. 414. 452. 458. 466. 489. 493. 506. 522. 525. 578. 583. 611. 631. 633. 637. 641. 650. 673. 676. ſq. 679. 683. ſq. 685. 743. 781. 786. 789. 791. 794. ſq. 800. 817. 833. 853. ſq. 890. T. II. 6. ſq. 9. 11. 13. ſeqq. 29. ſqq. 118. ſq. 131. 133. 135. 150. 159. 164. ſq. 169. 173. 187. 192. 194. 199. 207. ſq. 211. 245. 251. 259. ſqq. 283. 299. 301. 307. 327. 364. 368. 412. 429. 446. 455. 466. 488. 600. 610. 622. 645. 653. 685. ſeqq. ubi cum Demoſthene confertur, 766. 771. ſeqq. 814. τὴν βίβλον τ ἰλιάδος ῥαψῳδίαν, T. II. 382.
Honoratus, Cynicus Philoſophus, 864.
Hyperides Rhetor, T. II. 257. ſq. ἀπολογία ὑπερείδ, T. II. 267.
Hypſicrates Amiſenus, Hiſtoricus, T. II. 474.

Jambulus, περὶ ᾧ ἐν τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ πολλὰ παράδοξα ἱστορεῖ, γραῦς ἔμοιγε δοκεῖ πᾶσι τὸ ψεῦδος παραπλήσιος, ἐκ ἀπορρήτου δὲ ἔμοιγε συνθεὶς τὴν ἀπόθεσιν, 641.
Iccus, palæſtræ Magiſter, 626.
Indorum, οἱ καλούμενοι βραχμᾶνες, T. II. 466.
Jon Platonicus, T. II. 330. ſqq. 636. ſqq.
Jophontes, Sophoclis fil. T. II. 475.
Iſæus, T. II. 690.
Iſidorus Characenus, hiſtoricus, T. II. 471. 472.
Iſis, Magiam docuit, T. II. 350. ſeqq. ἐξέμαθον τὰς βίβλους παρὰ τοῦ ἱσιδος, T. II. 173. ἱσιδος παραπαμποί, T. II. 386.
Iſmenias, tibicen, T. II. 381.
Iſmenodora, tibicina, T. II. 527.
Iſocrates Rhetor, T. II. 690. 257. 319. 474. ubi ejus obitus. ἀνεγνώκαμεν δὲ ἐξ ἐτῶν γεγραφὼς τ παναγυρικὸν ἐγκαῶι λόγον, 474.
Iſtiæus Grammaticus, T. II. 636. ſeqq.

Leontichus, T. II. 330.
Lecythio Philoſophus, T. II. 605.
Leoſthenes, T. II. 691.

Lesbonax Mytilenæus, discipulus Timocratis, 810.
Lucianus, ὁ σύρ@· ὁ λογογεάφ@·, T. II. 230. Liber perditus de Soſtrato, luctatore fortiſſimo, 857. Liber ſecundus de Longævis Romanis, quem in fine μακροβίων ad Quintillum pag. 476. T. II. promittit, ſive intercidit, ſive à Luciano non eſt ſcriptus. Videtur quoque Lucianus alium librum compoſuiſſe, in quo leges pauperum in Saturnalibus, expoſuit, ſicuti in Chronoſolone leges divitum, T. II. 613.
Lucius, T. II. 76–117.
Lycophron, Λυκόφρον@· Ἀλεξάνδρα, 839.
Lycurgus Legislator, 855. T. II. 257. ſq. 297. 476.
Lyſias, filius Cephali, T. II. 453.
Lyſimachus Comicus, βιωτὸς γὰρ ὡς ἐφαίνετ@· ἄγχ@· ἀνέκαθεν, δοὺ μέσης δὲ ἀξιῶ λέγεσθαι τ@· Ἀπίκης, 47.
Lyſippus, T. II. 134.

Μακεδονικοῖς ἐντυχὼν τ@· βασιλικῆς οἰκίας ὑπομνήμασι, T. II. 696.
Margites Homeri, 516. T. II. 327.
Marſyas, 586. 213. T. II. 381.
Medius, T. II. 469.
Megalonymus cauſidicus, 828.
Megapenthes tyrannus, 428. 440.
Melitides, 910.
Menander, 903. σελλόγων ἂς ὁ ἔλεγχ@·, T. II. 434.
Menecrates, 543.
Menelaus Architectus, T. II. 796.
Menippus Cynicus, T. II. 236. 596.
Metrodorus, 758.
Miccion, Zeuxis diſcipulus, 581.
Midas, 512.
Miſthon Sybarita, T. II. 434.
Milo athleta Crotoniates, 347.
Mithrobarzanes, 329. ſq.
Muſonius, T. II. 571.
Myja Pythagorica, T. II. 377.
Myron ſtatuarius, 6. 517. T. II. 131. ſq. 179. 339.

Neſiotas, T. II. 313.

Neſtor, Stoicus Tarſenſis, Tiberii Cæſaris Præceptor, T. II. 474.
Nicander Poëta, T. II. 485.
Nicias, 497. 629.
Nigrinus, Platonicus Philoſophus, 19. 21. ſeqq.

Ocellus Lucanus, Pythagoræ diſcipulus, 497.
Olympus, 586. T. II. 381.
Oneſicrates, 630. ὁ τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου συγγράψας, T. II. 470.
Oocataxis (al. Otocataxis) Eudemus, 828.
Oraculum Scythicum, 795. T. II. 153. 316. 352. 803. Delphicum, T. II. 205. Amphilochi in Mallo, T. II. 352. Memnonium, T. II. 349.
Oreſtes & Pylades, 906. ſq. T. II. 462. vide & Amicorum paria.
Orpheus, T. II. 10. 385. 595. 604. 612.
Orus, ἐξέμαθον παῖς βίβλους παῖς ὢν παρὰ Ἰσιδώρου, T. II. 173.
Otus, T. II. 316.

Palamedes, literarum inventor, 46. T. II. 428.
Pancrates, T. II. 350.
Parmenion Rhetor, T. II. 702.
Parrhaſius Pictor, 479. T. II. p. 315.
Parthenius, 637.
Paſſon Pictor, T. II. 695.
Pelichus Medicus, T. II. 339.
Pericles, 78. 598. 620. 800. 895. T. II. 174. ſq. 693. 699.
Perilaus, bovis ænei Siciliæ tyranni Phalaridis fabricator, 737. ſq.
Peripateticus, vide Ariſtoteles, 386.
Peripatetici, 516. 512. T. II. 208. 252.
Perſeus Magus, T. II. 769.
Phædrus, à Platone amatus, 891. 896.
Phalaridis tyranni Siciliæ vita, 731.
Phavorinus Sophiſta, 861. ſq.
Phemius Orator, T. II. 460.
Pherecydes Syrus, Hiſtoricus, T. II. 474.
Phidias ſtatuarius, 6. ſq. 367. 517. 545. 635. 800. T. II. p. 3. ſeqq. 21. 28. 131. ſeqq. 179. 485. 563.
Philænis, T. II. 445.
Philemon, 498. Poëta Comicus, T. II. 475. ubi obitus ejus.

Philiades,

Philiades, 146.
Philippides ſ. Phidippides, 496.
Philo, 610. Diniæ filius, T. II. 782.
Philocrates Rhetor, T. II. 257. 703.
Philolaus, 498.
Philoxenus Poëta, T. II. 387. 416.
Phineas Poëta, T. II. 487.
Phocion, T. II. 125. 155.
Phryne, fœmina, T. II. 690.
Phrynon, 703.
Pindarus, T. II. 207. 358. 641. 689. 693. ἐν ἀρχῇ μὲν καλόν τι ἁρμάτων ἀπαύστων. Ἄριστον μὲν ὕδωρ, &c. 165.
Piſiſtratus Neſtorides, T. II. 796.
Pittacus, T. II. 472.
Plato, 30. 402. 403. 464. 466. 497. 498. 526. 530. ſeqq. 541. 810. 837. 866. T. II. 205. 243. 254. 258. 313. 319. 325. 338. 343. 393. 473. 486. 599. 690. 749. Platonis amores, 891. T. II. 651. Διονυσίλλαν τῷ Διονυσίῳ, 497. ἐν τοῖς νόμοις, 799. βέλτιον ἐφ' ἡσυχίας, T. II. p. 345. ἐν τῷ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐτῆς λόγῳ, 375. ἐν τῷ περὶ ἀθανασίας λόγῳ, T. II. 706. ἐν τῷ συμποσίῳ, T. II. 760.
Platonici, 516. 676. 532.
Podalirius, 754.
Polemon, T. II. 223. ſqq.
Polus Agrigentinus, 402. 573. 336. 487.
Polybius, Lycortæ filius, Megalopolitanus, hiſtoricus, T. II. 474. ubi obitus ejus.
Polycletus ſtatuarius, 6. ſq. 367. 812. T. II. 132. 339. 564.
Polydamantes Scoluſſæus, Olympionices, 626. T. II. 714.
Polygnotus Pictor, T. II. p. 6. 15.
Polyidus, T. II. 487.
Polyprepon tibicen, T. II. 642.
Polyſtratus, 275.
Poſidonius, ex Syria Apameenſis; civitatis jure Rhodius, ſimulque Philoſophus & Hiſtoricus, T. II. 473.
Potamon Rhetor, T. II. 475.
Praxiteles ſtatuarius, 6. 367. 635. 884. T. II. p. 3. ſqq. 28. 133. 179.

Prodicus Ceus, 402. 573.
Prometheus, 13. ſqq. 18. ſq. 365. 172. ſq. 468. 879.
Proteus Cynicus, T. II. 386. 559. ſqq. ubi vita ejus & obitus.
Proxenus, Epicratis filius, T. II. 781.
Pſeudalexander, T. II. 389.
Pſeudomantis, 746.
Pſeudonero, T. II. 389.
Pſeudophilippus, fullo, T. II. 389.
Ptolemeus, Lagi filius, ὡς Διονυσόδωρος, ὁ Τὰς Πτολεμαΐδας αὐτὸ συναγαγών φησιν, 500.
Pylades & Oreſtes, 906. ſq.
Pylades, Phocenſis, T. II. 462. & vide ſupra amicorum paria.
Pyrrhias, 464. 102. 387. ſervi nomen.
Pyrrhias ſcepticus ſ. Pyrrhon, 387. T. II. 206. 230.
Pyrrhus, 500.
Pythagoras, 305. 371. 403. 497. 526. 541. Samius, 677. 737. 749. 771. Samius, Mneſarchi filius, 835. & T. II. 159. ſeq. 162. 185. 435. nihil ipſe ſcripſit, 496.
Pythagorici Crotoniatæ, Metapontini ac Tarentini, T. II. 174.
Pytheus, T. II. 706. ſq.
Python, 863. T. II. 701.

Quintilllus, T. II. 465.

Rufinus Cyprius Peripateticus, 870.

Salæthus, legislator, 486.
Sappho, fœmina, Lesbia, 895. T. II. 13.
Sceptici, 387.
Σκολιῶν auctor, cujus apud Platonem mentio, 498.
Severianus, 619. 764.
Sibylla, cum qua locutus eſt Theagenes, T. II. 579. ſq.
Sidonius, Sophiſta Athenienſis, 862.
Simonides, literarum inventor, 46. T. II. 433.
Simonides Ceus, Poëta, T. II. 476.
Simylus, 275.
Sinopenſis, vide Diogenes.

Socrates, 9. 307. 379. ſqq. 404. 172. 542. 675. 678. 795. 859. 861. T. II. 12. ſeq. 125. 155. 250. 259. 343. 428. 453. 562. 585. 593. amores Socratis, 890. 908. 912. 845. T. II. 651. Sophroniſci filius, T. II. 215. Δοπλογία Σωκράτης, T. II. 267.
Socrates Mopſueſtenus, Ægyptius, T. II. 736.
Solon Athenienſis, 348. ſq. 595. ſqq. T. II. 269–299. 406. 472. 705.
Sophocles, 479. T. II. 560. 645. 696. Poëta Tragicus, T. II. 475. ubi obitus ejus.
Σοφός, (Plato) μίμησο δ' σοφὸν λέγοντας, ὡς θεὸς ἐγκάτιος, αἰτία δὲ ἑλεμθήν, 480.
Sophroniſci filius, vide Socrates.
Sopolis Medicus, 834.
Soſtratus Bœotius, 857. 881. 332. ſqq. Cleodemi diſcipulus, T. II. 647.
Soſtratus Cnidius, architectus Phari, 638. ſeq. T. II. 355.
Steſichorus, 673. Poëta Himeræus, T. II. 22. 476.
Stoici, 514. ſq. 381. ſq. 675. T. II. 208. 245. 252. ſq.
Syllus, T. II. 380.

Talus, Τάλως, ὁ δ' Μίνωος, Cretenſis, T. II. 340.
Telephus, T. II. 487.
Teleſilla, fœmina, 895.
Thales Mileſius, T. II. 556. 472. 801.
Thamyris, orator, T. II. 460.
Thargelia Philoſopha, 843.
Theagenes Thaſius Olympionices, 626. 427. 714.
Theagenes, T. II. 562. ſeq. 579. ſq.
Theano, fœmina, T. II. 13. ἡ τὸ Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ, 895.
Themiſtocles, T. II. 699.
Theodotus Rhodius, 582.
Theognis, 449. ſeq. 490.
Theomneſtus, 873.
Theon, palæſtræ Magiſter, 626.
Theophraſtus, T. II. 690.
Theopompus, Hiſtoriographus, 638. T. II. 469.
Theoxenus, 597.
Theramenes, ὁ κόθορνος, 909.
Therſagoras, Poëta, T. II. 685. 694. ſq.

Therſites Homeri, Cynicus concionator, 871. 677.
Thesbis Thebanus, citharœdus, T. II. 384.
Theſeus, 540. T. II. 724. æqualis Herculis, T. II. 173.
Thesmopolis, Stoicus, 472. ſeqq. T. II. 167. ſq.
Thraſycles Philoſophus, 157. ſeq. 284.
Thucritus, ſenex plus quam nonagenarius, 270.
Thucydides, 19. ſq. 49. 603. 612. ſq. 615. 629. ſq. 631. 636. ſqq. 752. 800. 837. T. II. 262. 380. 492. Δημοσθένην τινὰ εἶπε τῶν πρώτων ὁ πολέμιος ἐκείνου νεκρῶν, 619. Τὰ δὲ Θουκυδίδου, ὅσα φθορὰ δὲ δημοσθένους ἢ αὐτὰ ὀκτάκις μεταγεγραμμένα εὑρέθη καλῶς, T. II. 380.
Timæus, T. II. 468.
Timæus Tauromenites, T. II. 474.
Timarchus, dictus Atimarchus, T. II. 446.
Timocles, 446. Stoicus, T. II. 129. ſeqq. per integrum Dialogum qui inſcribitur: Jupiter tragœdus.
Timocrates, Heracleota, 781. 858.
Timocrates Lesbonactis, Mytilinæi Præceptor, 810.
Timolaus, T. II. 491. ſeqq.
Timotheus, tibicen Thebanus, 585. ſeqq. T. II. 381.
Tireſias Bœotius, 329. 851. 893. 339. T. II. 175.
Tireſias Vates, T. II. 466. 527.
Tiſiæ Rhetoris, τέχνη, T. II. 448.
Tithonus, 543. 273.
Tityus, T. II. 316.
Toxaris Scytha, vita ejus, 591. ſeqq.

Vologeſus, Parthorum Rex, 612.

Xenocrates, Platonis diſcipulus, T. II. 473. 690. λόγος περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, T. II. 706.
Xenophanes, Dexini filius, Archelai Phyſici diſcipulus, T. II. 473.
Xenophon, 11. 618. 630. Tom. II. 8. 742. Grylli filius, Tom. II. 474. Initium ἀναβάσεως Cyri: Δαρείῳ καὶ Παρυσάτιδι παῖδες γίγνονται δύο, 618.

ad Zamolxin mittere, 592. per Zamolxin jus jurandum, 594. Zamolxidi tanquam Deo ſacrificarunt Thraces, T. II. 152.

Zeno,

Zeno, 526. seq. T.II. 258. 647. Stoicæ Philosophiæ Princeps, T.II. 473. ubi ejus obitus.
Zenodotus Grammaticus, 676.
Zenophilus, Musicus cognominatus, Philosophiæ Pythagoricæ sectator, T.II. 472. ubi obitus ejus.
Zenothemis Stoicus, T. II. 636. seqq.
Zeuxis Pictor, 577. seqq. 158. T.II. p. 3.
Zopyrion, 464.
Zopyrus, T.II. p. 157.
Zoroaster, 329.

V. Index Auctorum, (*) qui citantur in Scholiis ineditis ad primos XVI. libros Iliadis Homeri.

Quæ servantur MSS. Lipsiæ in Bibliotheca Academiæ Paulina.

ACademici Iliad. ε. vers. 2.
Ælius Dionysius, ε. 504. ζ. 378. κ. 279. 334.
Æschylus, β. 114. 802. ν. 198. ξ. 78. π. 542.
Agathocles, α. 591.
Alcman, ε. 266.
Alexion, β. 367. ζ. 149.
Ammonius, ι. 536.
Anacharsis Scytha, ε. 628.
Anacreon, ε. 256. θ. 193.
Anchemachus Euboœensis, β. 542. Vid. Archemachus.
Androtion, ν. 685.
Antimachus, γ. 197. Antimachi Editio Homeri, ε. 461. & dubie, ε. 507.
Antipater Medicus, λ. 115.
Antisthenes, ο. 123.
Apion, δ. 457. Apion & Herodorus, θ. 555. ο. 324.
Apollodorus, ζ. 96. ἐν τῇ περὶ σώφρονος, ε. 576.
Apollonius, α. 99. β. 877. π. 347.
Apollonius Rhodius, ut Grammaticus, α. 3.

(*) Hunc indicem à V. C. Stephano Berglero compositum, mecum pro singulari sua humanitate communicavit, Lipsiaque transmisit illustris D. Jo. Burchardus Mencke. De Scholiis illis præclaris in Homerum, ex quibus solus liber nonus à Conrado Hornejo pridem editus fuit, consulere juvabit Acta Eruditorum A. 1712. p. 316.

Aratus, γ. 190. ε. 6. κ. 84. ο. 628.
Archemachus Eubœensis, ι. 525. Vid. Anchemachus.
Archimedes, ε. 4.
Arianus, η. 166.
Aristarchus, α. 52. 59. 120. 136. 168. 204. 214. 277. 298. 364. 396. 423. 424. 482. 518. 519. 554. 572. β. 2. 29. 92. 278. 330. 423. 447—494. 877. γ. 35. 198. 348. δ. 94. 212. ε. 203. 289. 293. 299. 397. 403. 424. 443. 466. 509. 608. 656. 697. 818. 874. 881. 898. 905. ζ. 4. 76. 96. 121. 187. θ. 233. 349. 378. 415. 555. ι. 560. 580. 601. 653. 682. λ. 635. μ. 175. ν. 29. 82. ξ. 1. 40. 221. 249. ο. 82. 320. 365. 385. 439. 449. 711. π. 50. 59. 170. 227. 515.
Aristarchi Editiones Homeri, α. 9. 258. ἡ Ἀριστάρχου, β. 53. ε. 416. 477. Ἀριστάρχου ἀνάγνωσις, π. 31. αἱ Ἀριστάρχου, ε. 857. Aristarchus ἐν τοῖς ὑπομνήμασι, β. 355. ἐν τοῖς Ἀριστάρχου, ε. 807.
Aristophanes, α. 135. ἐν Ἀχαρνεῦσι, β. 153. ἐν Θεσμοφοριαζούσαις, α. 135.
Aristophanes (Grammaticus) γ. 13. 42. ε. 266. ι. 547. 684. κ. 334. π. 313. Ejus Editio Hom. α. 91.
Aristoteles, α. 303. 481. β. 169. 183. 447. γ. 277. 441. δ. 88. 89. ε. 576. 778. ζ. 508. κ. 247. 335. λ. 115. ν. 705. ξ. 291. 466. ο. 116. 410. π. 149. ἐν τοῖς πολιτείαις, β. 126. 649. ἐν τῷ ιθ' περὶ ζώων, π. 407.
Artemon, π. 853.
Ascalonites, ε. 299. 352. 461. 656. π. 657. Vide Ptolemæus.
Athenæus, π. 797.

Callimachus, β. 38. 825. ζ. 305. η. 231. ut Grammaticus, α. 98. 415. β. 629.
Callistratus, β. 435. η. 185.
Chaldæi, α. 591.
Chares, ζ. 4.
Chilon, γ. 53.
Chœroboscus, ζ. 263. κ. 467.
Chrysippus, δ. 295. λ. 515.
Cinæthon, γ. 175.
Cleander Syracusanus, ἐν τῷ περὶ ἐρίζοντος, ε. 6.
Cleanthes, γ. 64.
Comicus (Aristophanes) θ. 231. 349. 434. κ. in Argumento, π. 671.
Comœdia, β. 423. κ. 418.
Corinna, κ. 584.
Crates, α. 66. 591. κ. 394. ν. 358. ξ. 31. ο. 496.
Crates Thebanus, α. 591.
Cratinus, β. 56.
Cypria editio Homeri, ε. 461.
Cyrenaici, ε. 2.

Demo (mulier erudita) ε. 728.
Democritus, η. 446. θ. 39.
Demo-

Demosthenes, β. 87. γ. 221. ε. 233. 867. κ. 449. ο. 182. 279. 496. π. 407. ἐν τῷ κῆ (MS. ϑπ) Τιμοκρέοντος, ε. 37.
Diæthus, γ. 175. suspectum.
Diodorus, ἐν τῷ περὶ σταθμῶν, ε. 576.
Diogenes Cynicus, ι. 449.
Diogenianus, ejus ἐπιδρομὴ Ἑλληνικῶν ὀνομάτων, ε. 576.
Dionysius, α. 607. η. 446. ο. 633. 635. 656.
Dionysius (Periegeta, ut videtur) π. 159.
Dion, ε. 677. suspectum.
Draco, ο. 37.

Ἐγὼ — γ. 318. π. 378.
Editiones Homeri, αἱ Ἀριστάρχειοι, αἱ Σωσιγένους, ἡ Ζηνοδότου, ἡ Ἀριστοφάνους, ἡ Μασσαλιωτικὴ, ἡ Κιανὴ, α. 91. (αἱ Ἀριστάρχου, β. 258.) ἡ Σινωπικὴ, β. 258. ἡ κοινὴ Φιλήμονος, β. 258. ἡ Κυπρία, ε. 461. ἡ Ἀντιμάχου, ε. 461. Vid. suis locis. αἱ ἐκδόσεις, θ. 163. ἡ κοινὴ, ε. 461. αἱ κοιναὶ, ε. 797. Editio prima, ἐν τῇ πρώτῃ ποιήσει, β. 557. ἐν τῇ ἑπέρᾳ, ε. 630. ἡ ἀκριβὴς, β. 190. αἱ χαριέστεραι, elegantiores meliores, β. 192. Edd. quædam, ε. 665. Edd. pleræque, β. 53. Editiones omnes, α. 117. 124. 522. 531. 567. 585. 598. 600. η. 171. ι. 394.
Epaphroditus, β. 5. λ. 823. ν. 599.
Ephorus, ε. 2.
Epicurei, ε. 2.
Eratosthenes, α. 594.
Eretrici Philosophi, ε. 2.
ὁ τὰ Ἐθνικὰ συγγράψας, (Steph. Byz.) κ. 430.
Euclides Gram. α. 4. 5.
Eudemus, ε. 339. ν. 438.
Euphorion, β. 498.
Euphranor Pictor, α. 530.
Eupolis, β. 33. π. 353.
Euripides, β. 5. (tacito nomine) 199. 372. δ. 400. ε. 897. ζ. 396. 469. (tacito nomine) η. 446. κ. 56. 105. ο. 27. 206. π. 718. ἐν Παλαμήδει, β. 350.
Eustathius. Vide ὁ Θεσσαλονίκης.

Fragmenta incertorum, C. 233. b. 235. b. ε. 449. 531. b. κ. 56. & alibi.

ὁ Γεωγράφος, ε. 416. 709. ζ. 433. η. 421. θ. 369. ε. 566. Strabo.
Glauco Tarsensis, α. 1.
Glaucus, π. 414.
οἱ Γλαυκογράφοι, η. 231.

Hecatæus, γ. 6.
Heliodorus (Grammaticus) ε. 297.
Hellanicus, γ. 151. ε. 64. κ. 430.
Heracleo, α. 298. ζ. 357. ξ. 31.
Heraclides, β. 649.
Heraclitus, δ. 4.
Hermogenes, κ. 330. ο. 1.
Hermon, κ. 274.
Herodianus, α. 3. 62. 136. 168. 294. 396.

396.465.554.567.574. β.5. 219. 242. 330. 552. 592. γ.99.198.239. δ.212. ε.297. 698. 744. η. 198.298.334. 353. θ.163.233.378. ι.336. μ.276. ν.29.388.540. ξ.20. 40. ο.72. 320. 365. π.59. 104.515. Vide ὁ πχνικός.
ἐν ποσοφδίᾳ, ζ.414.
ἐν τῷ περὶ σχημάτων, γ.391.
ἐν τῇ καθόλυ, β.461. & tacito nomine auctoris, α.156.192.
ἐν ὑπομεμομῷ, ζ.414.
Herodicus Selymbrianus, Medicus, ι.453. λ.515.
Herodorus, κ.3.24. Vid. Apion.
Herodotus, δ.243.476. ζ.400. 428. κ.376.
Heſiodus, α.1.211.219. (250. tacito nomine) 604. (β.360. tacito nomine) 6.494.523. 527.783. γ.378. δ.59. ε.504. 526.741.380. ζ.181. θ.349. 368. κ.134. ν.484. ο.203. π.7.34.
Hieronymus (Grammaticus) λ.1.
Hipparchus, η.446.
Hippocrates, λ.515.
Homerus, ἐν τῇ β' τ Ὀδυσσείας, δ.182.
ἐν τῇ θ' ραψῳδίᾳ, ε.734.
Homerus Stoicus, α.404.
Hypomnematiſtæ, δ.147.
ἐν τισι τ ὑπομνημάτων, ε.857.
ἐν ταῖς ὑπομνήμασι, π.365.

Jon, β.273.
Iſocrates, α.225. γ.221. ι.63.
Ixion (Grammaticus) α.513. β.127. ε.31.
Iſter ſive Iſtrus, κ.439.
Iſtiæa (Grammatica fœmina) γ.64.

Lexicon vetus, κῦ ϛοιχεῖον, κ.62.
Licymnius (Grammaticus) β. 106.
Lucianus, μ.469.
Lycophron, ε.61.726. η.463. θ.404.
Lycus, ζ.258.
Lycurgus (Laced.) α.539. β.772. λ.459.
Lyricus, vid. Pindarus.
Lyſias, γ.221.

ἡ Μαστραλιωϊκὴ ἔκδοσις Homeri, α.91. β.258. μ.283.
Menander, δ.396. ι.394. κ.334. ο.393.
Menecles, ε.640.
Menecrates, δ.94.
Mneſimachus Comicus, ξ.231.

Nicander, ν.824.
ἐν ταῖς Αἰτωλικοῖς.
Nicanor, γ.46.239.318.428. δ.83. ε.245.297. ζ.445. η.3. θ.18. 307. ι.534. λ.100. μ.295.
Nicias, ε.203. ν.390.

Oppianus, θ.208.
Oraculum, 6.550.671.
Orion (Grammat.) 242.321. hic dubiè.

οἱ Παλαιοὶ (Scholiastæ Vett.) δ. 279. ε. 66. 233. 253. 413. 416. 734. 743. (& alibi) η. 451. θ. 513. 542. 553. κ. --- 18. 68. 96. 242. 253. ξ. 235. & alibi passim.
Pamphilus, α. 52. 363.
Panyasis, α. 591.
ὁ Παραβάτης, θ. 540. Julianus.
ἐν τινι Θήσει, κ. 224.
ἡ Παράδοσις, λ. 385. ο. 47. 519.
Parmenio Glossographus, α. 591.
Pausanias, ε. 726. κ. 23. 357.
Periegeta (Dionys.) κ. 430.
Persæus, α. 66.
Pherecydes, β. 212. ε. 126.
Philemonis Editio Homeri, β. 258.
Philochorus, α. 594. ζ. 136.
Philosophi, ο. 274.
Philotimus Sophista, κ. 10.
Philoxenus, α. 575.
Phocylides, β. 494.
Pindarus, α. 1. 469. β. 367. γ. 307. (ε. 366. sub nomine Lyrici) ζ. 24. θ. 368.
Pisistratus, κ. initio.
Pius, λ. 100. μ. 175.
Plato, α. 520. β. 34. 494. η. 61. κ. 334. ξ. 176. 344. π. 366. 856. ἐν Ἀπολογίᾳ Σωκράτους, π. 853. ἐν τῷ Φαίδρῳ, π. 856. ἐν τῷ Φαίδωνι, π. 856.
Plutarchus, ε. 352.
Porphyrius, α. 62. 73. 117. 211. 267. 594. β. 184. ζ. 150. 168. ι. 377. κ. 6.
ἐν τοῖς Ὁμηρικοῖς Ζητήμασι, γ. 175.
Posidonius Stoicus, η. 446. Philosophus, μ. 386.
Praxagoras, λ. 515.
Ptolemæus, β. 258. 367. 877. δ. 423. ε. 695. ζ. 357. Vide Ascalonita.
ἐν τῷ περὶ συναλοιφῆς, β. 461.
Τὰς δωδεκασυλλάβους στίχους ἐκπεσάς, ε. 499.
Pythagoras, ν. 637. ο. 138. π. 856. 857.
Pythagorici, α. 339.

Rhetores, η. 12. κ. 2. 246.
Rhiani Editio Homeri, α. 91.
Rufus, ε. 66.

Scholia, ε. 487.
Sidonius, α. 8. 364. 554.
Simonides, δ. 79. ι. 553. dubiè.
Sinopica Editio Homeri, β. 258. ε. 461.
Solon, β. 183. 494. 557. 665.
Sophocles, β. 8. 10. δ. 282. η. ζ. 262. 479. θ. 349. ι. 453. 481. 571. κ. 106. 238. 573. π. 142.
Sosigenis Editio Homeri, α. 91.
Stoici, β. 349. θ. 69. π. 856.
Strabo, ζ. 92. Vid. ἀγεωγράφους.

Telephus (Grammaticus) α. 420. δ. 133.
τεχνικοὶ, β. 443. ε. 196. Herodianus.
Thales, α. 358. ξ. 246.
Themistius, κ. 184.
Theocritus, η. 463. θ. 518. κ. 173. ξ. 294.
Theopompus, β. 135.
ὁ Θεσσαλονίκης, μ. 255. ο. 410. π. 642. Eustathius.

Thrax (ὁ Θρᾷξ, fortè Dionyſius) π. 106.
Thucydides, β. 488. & poſtea 493. 570. ε. 266. κ. 56. 153.
ἐν πολιτείαις, β. 382.
Tragici, β. 199.
Tragicus, δ. 249.
Tryphon, δ. 43. ε. 289. 299.
Tyrannio, α. 126. 421. β. 5. ε. 343.

Xanthus, π. 702.
Xenophanes, η. 99. λ. 26.
Ejus Silli, ζ. 212.
Xenophon, θ. 189. κ. 56. 298.

Zenodotus, α. 1. 80. 81. 100. 198. 434. 559. 609. β. 53. 196. b. 302. γ. 18. ε. 227. 293. 466. 898. ζ. 71. 285. ι. 560. 656. 684. ν. 423. ξ. 485. 499. ο. 86. 470. π. 141. 161. 515. 748.
Zenodoti Editio Homeri, α. 91. β. 435. ε. 416.
ἡ Ζηνοδότου γεαφὴ, β. 36. 53.
Zoilus, ε. 20.
Zopyrus, κ. 275.

VI.

V. C. EUSEBII RENAUDOTI,

de Barbaricis Ariſtotelis librorum Verſionibus(*) Disquiſitio,

Ad Virum Eruditiſſimum ANTONIUM MARIAM SALVINIUM *Græcæ linguæ in Academia Florentina Profeſſorem.*

I.

DE Barbaricis Ariſtotelicorum librorum Interpretationibus prolixa ſane, ſi quis omnia perſequi vellet, neque multum utilis foret tractatio, quæ, ſi ad aliquot hiſtoriæ literariæ capita reducatur, præter raritatem, paucos enim de hoc argumento rectè ſcripſiſſe manifeſtum eſt, habet utilitatis nonnihil, cænoſos enim Philoſophiæ Scholaſticæ horridæ illius, & ab Ariſtotelica mundicie alieniſſimæ fontes aperit, in qua plus quam oportebat ſapere, neque ſæpe ad ſobrietatem majores noſtri ſibi viſi ſunt, dum Philoſophiam multis modis contaminatam, ambitioſe profitebantur, neque tamen quioquam minus quam Ariſtotelem ſcirent & docerent. Ex pravis enim Interpretationibus ratas illas plerorumque Magiſtrorum ſententias ſeu κυρίας δόξας eorum qui Reales, Nominales, aut aliter quomodocumque appellati ſunt vaniſſimas propemodum omnes, ortas

(*) Hæc Disquiſitio Pariſiis ante aliquot annos ad me transmiſſa à Clariſſ. Auctore, nunc demum lucem videt.

ortas fuisse, certissimum est, quæ quo magis laboratum fuit in illis recensendis aut emendandis, tanto obscuriores illæ factæ fuerunt, adeo, ut nihil minus in Scholis quam Aristoteles prælegeretur, antequam illustrissimæ Mediceæ familiæ beneficio comparatis ipsis Græcorum codicibus, grave illud virus versionum barbararum pelleretur, & Aristotelica Philosophia ex ipsis fontibus serio à tot summis viris, quos Florentia produxit illustraretur, non minus quam Platonica. Magna quippe & jam à primis post CHRISTUM sæculis fuit Aristotelicæ doctrinæ obscuritas in Occidente, cum etiam florente Romana Republica, Aristoteles non nisi Sullæ Dictatoris tempore legi apud Romanos cœperit, cum ejus ille libros captis Athenis Romam deportatos in Bibliotheca sua collocavisset, transcriptique fuissent à Tyrannione Grammatico, & quodam modo lucem aspicere ea ratione cœpissent. Quamvis porro tunc Aristotelis acumen & eloquentiam, omnes prope, Cicero præ cæteris admirati fuerint, Platone tamen semper excepto, cum tot essent nobiles Philosophorum familiæ, Epicureos, Academicos, Stoicos, qui se professi fuerint multos reperimus, Peripateticum inter Togatos ferme neminem.

2. Adversus Aristotelem, & omnem ejus Philosophiam, præsertim Dialecticam artificem, ut eam Tertullianus vocat, struendi & destruendi, S. S. Ecclesiæ Doctores acriter invecti sunt: cum Platonicam ut Religioni magis consentaneam longe anteferrent. Itaque primis Ecclesiæ sæculis Platonici fuere prope Christiani omnes, Aristotelici præter Hæreticos pauciissimi. Versiones porro Latinas Aristotelis librorum antiquiores Boëthii ætate, si quæ fuerint, satis obscurum est; atque illæ solius prope Dialecticæ fuerunt, reliqui libri vix cognoscebantur. Multas SS. PP. adversus Aristotelem tetras sententias collegit Joannnes Launojus cap. 2. libri de varia Aristotelis fortuna.

3. Usque ad Caroli Magni & posterorum ejus tempora, cum ingens totum Occidentem barbaries occupasset, vix quidquam quod ad ista Philosophiæ Aristotelicæ continuata studia pertineat in historiæ monumentis reperitur. Fuerunt autem Carolino Sæculo viri Græce docti, à quibus novæ versiones aliquot librorum factæ sunt, nec aliis usi videntur esse quicumque philosophiam, usque ad annum 1100. & serius adhuc tractaverunt. Talibus porro versionibus usos fuisse Petrum Abailardum, Roscelinum, ejus Magistrum, Petrum Lombardum, Petrum Pictaviensem, Gilbertum Porretanum, & alios illius temporis Philosophos verisimile omnino

mnino est, ut etiam, quod Dialecticos solos libros haberent, reliquos ignorarent. Svadent id Abælardi ipsius Epistolæ & Apologia, tum Joannes Sarisberiensis in Metalogo: accesserunt, sed serius, nempe ante Concilium Senonense Parisiis celebratum an. 1209. Libri Metaphysici, qui ejusdem Concilii sententia cum Almerico condemnati sunt.

4. Cum vero tricis illis Dialecticis, occupata per multos annos fuissent omnium ferme qui doctrinæ opinione florebant ingenia, Græcæque linguæ peritia omnis intercidisset, neque supereffet qui versiones veteres emendare posset, maxima ex describentium ignorantia, & exemplarium diversitate, perturbatio codices illarum ferme omnes invasit, ut ex contextu quem antiqui Scholasticorum in Aristotelem commentarii repræsentant, satis apparet.

5. Emendatæ tamen, aut magis corruptæ versiones illæ fuerunt, à nonnullis hominibus, qui circa annum 1200. Codices Græcos ex Oriente in Europam attulerunt, ex quibus primæ tantum ut in re obscurissima conjectando assequi possumus Metaphysicorum, Naturaliumque versiones prodierunt, quas tamen ab interpolatis, de quibus deinceps agendum erit, dignoscere impossibile omnino est: operæ pretium omnino nullum. Nam licet ab anno 1096. quo Hierosolymitana urbs in Christianorum potestatem venit, multa essent Græcos inter atque Europæos commercia, pauci tamen admodum ex istorum numero Græce sciebant, & ex ipsa Græcia studiis humanioribus aut Philosophicis, subsidium ex transmarina expeditione exiguum omnino comparatum est vel prope nullum. Verum plures Europæi Arabicam linguam ex commercio cum Syris Palæstinis, quam Græcam ex bellis in Græcia gestis, aut Constantinopolitano Imperio Latinorum didicerunt. Itaque nonnulli Arabicos Codices Aristotelis ex Oriente ad nos detulerunt & Latine sunt interpretati, atque aliquorum ejus librorum præsertim Politicorum, & Ethicorum versiones barbaræ, & obscurissimæ adhuc in Bibliothecis reperiuntur. Quod, si quis Arabicas versiones interpretari posset, ejus opera tunc potissimum insumebatur, in emendandis antiquioribus aliis, quæ cum jam essent non bonæ, ab illis hominibus, qui scientiarum expertes omnino erant, corruptiores exiverunt.

6. Atque illud fatum ultimum fuit librorum Aristotelis, qui toties à Sciolis emendati & recensiti, juxta veteres Latinos interpretes, tum juxta recentiores, tandem ex comparatione illorum cum versionibus ex Arabica

Arabica lingua factis, quæ & ipsæ corruptissimæ erant, tales tandem evaserunt, ut auctor ipse, si revixisset, sua verba recognoscere non potuisset. Longe major autem istarum ultimarum ex Arabico exemplari versionum copia in Galliam, & alias regiones invecta est, ex Hispania & Africa, ubi florebat inprimis Philosophiæ Aristotelicæ studium. Nam qui Africam & Hispaniam tenebant Muhamedani Principes, qvum literis & literatis faverent, magnam ex Oriente librorum Arabicorum multitudinem conquisiverunt, quorum exemplaria majorem in modum multiplicata, totam deinceps Europam, novis in Aristotelem commentariis repleverunt. Accesserunt Hebraicæ versiones multorum de Philosophia & Medicina scientiisque Mathematicis librorum, qui à Judæis in alias linguas transfusi novam commentandi materiam dederunt, adeo, ut certatim Arabes, tum Africani, tum Hispani, Judæi, & ipsi tandem Christiani, Aristotelis Philosophiam ab Averroe Cordubensi prolixis commentariis explicatam excolere tanto animi ardore cœperint, ut omnes eam quoque ad suarum religionum placita accommodaverint, & in fidei subsidium, non commode modo, sed utiliter adhiberi posse, censuerint. Unde autem hæc studia apud Arabes incœperint, paucis est exponendum.

7. Initio Muhamedani Imperii, nulla Pseudoprophetæ, aut primis ejus discipulis scientia exculta est præter gentilem illam, qua Arabes gloriabantur facundiam, & Poëticam. Facundiam vocabant, verbositatem, & eam præsertim quæ ex vocum obsoletarum & rarioris usus copia constaret, adeo ut qui pauca multis verbis, iisque non vulgaribus, modo per homæoptota disposita forent, diceret, is eloquentissimus judicaretur. Poëticæ par apud eos ratio, quæ syllabarum quidem certa mensura eaque multiplici constaret, artem vero, plane nullam, adeo ut neque Poëmatis Epici neque Dramatis aut Odes, aut alterius cujuscumque poëseos formam vel somniando viderint, eodemque stylo decurrant hymni ad Deum, historiæ, tum joculares, tum seriæ, & quidquid tandem versu scribi potest, eodem modo ab illis scriptum reperiatur. Comparationes & si quæ sunt orationis lumina ex tentoriis, camelis, venatu, vetustis Arabum moribus translata sunt, magna copia, nullo delectu, nullo judicio. Poëmata ejus generis, maximè ea quæ ad gentis suæ laudem pertinerent memoriæ commendabant, qui plura memoriter sciret is doctissimus habebatur: ingeniosissimus, qui ad Principes adiens extemporaneo aliquo poëmate eos salutaret; quo (*) in genere Hali Muhamedis gener maxime

(*) Emir Cond in ejus vita &c.

xime excelluisse dicitur. Hæc erat omnis Arabum literatura, Medicinæ quidam studiosi sub primis Califis Ommiadis fuerunt; & primus inter eos memoratur Hareth f. Calda, qui initio rerum Muhamedanarum vixit. Sed omnes usque ad Maserjowia Christianum Nestorianum. qui sub Morvano fuit, sola experientia Medicinam exercebant: Scientiæ ipsius plane expertes. Is autem Græcos recentiores aliquot Tractatus, atque inter alios Aaronis Alexandrini Pandectas Arabice transtulisse dicitur. (*) Philosophiæ vero naturalis, quæ fundamenta artis explicaret cura apud primos illos Arabes medicos nulla omnino fuit.

8. Itaque certior inchoatæ apud eos Philosophiæ secundum Græcorum disciplinas Epocha referri debet ad Abassidarum initia: post annum Imperii Muhamedanorum CXXXII. J. C. DCCXLIX. Familia hæc ex Chovasana profecta, duce Abul Abbas Safah, Califas Ommiæ filios extinxit, & Imperio simul atque Pontificatu in se translato diu regnavit. Ex ea familia secundus Abujafar Almansor scientiarum Græcarum studia ad Arabes transtulisse dicitur, conquisitis libris, & adhibitis doctissimis viris, qui eos Arabice interpretari possent. Sed quamvis communiter ita statuant Arabes historici, cum tamen vix quidquam extet primarum illarum interpretationum, laus illa ad successorem ejusque pronepotem Almamonem septimum ex Abassidarum stemmate Califam referri vulgo solet à melioribus autoribus. Vixerunt quidem sub Almansore Syri non pauci Medicinæ studio & professione clarissimi, atque inter alios Bochtiechua (†) & ejus filii, qui non pauca Medicorum veterum opera Arabice verterunt, & nonnulla Philosophica. Fuit etiam Theophilus Syrus Edessenus, quem Maronitam fuisse dicit Abulfaragius, quamvis alii Nestorianum dicant, à quo multa, ante Almamonis Imperium ex Græcis Syriace versa sunt, atque inter alia Homeri libri, si quidem Abulfaragio credendum, neque enim quidquam in monumentis Syrorum occurrit, unde ejus testimonium confirmari queat, aut inter illos quisquam eruditus licet, Homeri quidquam nisi nomen sciviſse videtur: unde illum Emir Condus, & alii non inter Poëtas, sed inter Sapientes seu Philosophos referunt.

9. Vertebant autem Græcorum libros in vernaculam suam linguam Syri, quia quotidie sub Arabum Imperio Græcæ usus obsoleſcebat, &

(*) Dynast. p. 127.

(†) Ita scribendum hoc nomen, non ut Pocockius Bachius.

& cum neque jam ad Academias Christianas commeare liceret, quæ in Græcia superstant Alexandriæ quoque olim Philosophiæ, Medicinæ, Astronomiæ & Mathematicarum artium studiis florentissima Muhamedana servitute premeretur, Græcique illi doctores omnino conticuissent, Syri docti, ut suis civibus, qua sola ratione licebat auxilio forent, multos Syriace libros interpretati sunt, ut qui Græce nescirent, possent ex versionibus Syriacis Sanctorum Patrum opera, Canones Conciliorum, omnia tandem quæ ad Theologiam & Jus Ecclesiasticum spectant intelligere, Philosophiæ quoque & reliquis scientiis dare operam, ne si barbaries, quam victores Arabes invexerant, etiam adversus liberalia studia invaleseeret, facilius ex summa ignorantia ad impietatem Muhamedanam dilaberentur. Igitur versiones illæ Syriacæ, quæ omnium antiquissimæ sunt, privato primum consilio Christianorum institutæ, Arabicarum exemplar fuerunt. Fuisse autem multas non modo discimus ex Catalogo Syriacorum librorum Hebed Jesu, Metropolitæ Sobensis, quem Abraham Ecchellensis edidit, sed ex multis aliis Syrorum & Arabum autoritatibus. Nam quod ad res sacras pertinet, præter Scripturæ utriusque Testamenti libros, quorum inter omnes Syriacæ versionis præcipua est antiquitas, SS. Patrum opera multa extant eadem lingua, tum Philosophica, Mathematica, & Medica longe plurima, & ex illis libris, quorum multi injuria temporum interciderunt, reperiuntur in Glossariis excerptæ voces Græcæ multæ, quod Syriacis reddi non facile potuerant. Plenum illarum est Lexicon Bar Hali.

10. Verum sub Almamone potissimum floruerunt celeberrimi omnium prope librorum interpretes, de quo referre libet verba Abulfaragii, quia solus ex Arabicis autoribus qui Latine editi sunt de hoc argumento scripsit; ita tamen, ut emendari & illustrari aliquibus in locis narrationem ejus oporteat. Is porro historiæ Dynastiarum p. 160. secundum Eduardi Pocockii versionem ita scribit: *Primus eorum* (Arabum) *qui scientiis operam dedit fuit Califa Secundus* (ex Abbassidarum numero) *Abu-jaafar Almansur, qui praterquam, quod legis peritia excelluit, Philosophia etiam studio incubuit, ac precipue Astronomia. At ubi devolutum est inter ipsos Imperium ad Califam Septimum, Abdallam Almamunem, Aaronis Reschidi filium, perfecit ille quod ortus fuit avus ipsius Almansur, & scientiam locis suis quærere aggressus, cum Græcorum Regibus intercedens, petiit ab illis, ut qui apud illos essent libros Philosophicos ad ipsum mitterent, qui cum*

ad ipsum quos haberent misissent, conquisita ille interpretibus pretio, eos ipsis accurate vertendos imposuit. Ita Arabes multi, tum Muhamedani, tum Christiani, qui hunc autorem secuti sunt: at antiquiores plerique & quorum judicium reliquorum opinioni præferendum est, Emir Cond & ejus Epitomator Cond Emir Schah, a quibus historia Generalis accuratissime scripta est, tum autor Leb Tawavikh, & alii non pauci testantur versiones Arabicas quæ Almamonis auspiciis prodiverunt, ex Syriacis non minus quam ex Græcis Codicibus fuisse expressas, quod quidem præter alia multa suadet vetus Dioscoridis interpretatio Arabica, in qua Syriacæ multæ voces ad marginem adjunctæ reperiuntur, tanquam primævi quod illa versio repræsentabat exemplaris.

III. Omnes tamen versiones illas Arabicas veteres, nonnullæ serius a Syris Christianis elucubratæ prorsus aboleverunt. Inter alios celeberrimi duo interpretes fuerunt Nestorianæ sectæ Honain filius Isaaci, & Isaac ejus filius, qui anno Hegiræ 298, decessit J. C. 910. octoginta circiter annis post Almamonem. Primi quippe interpretes, ut de illis autores varii observant, Syri quidem Græce sciebant, magis omnino quam qui eos secuti sunt, sed Arabicæ linguæ aut erant expertes penitus, ut illi a quibus Syriacæ versiones factæ sunt, aut non ita periti, ut Arabice eleganter scribere facile possent. Qui primitus sub Amalmone ex Syriacis interpretationibus, Arabicas fecerunt, Græce plerumque nesciebant, atque adeo primitivum exemplar consulere non poterant. Hinc sæpissime ab illis peccatum in vertendo fuerat. Honain autem præ cæteris illud habuit, quod Hiræ natus, & juvenis Bagdadum profectus Arabicam linguam, cujus in ea urbe summa puritas erat, accurate didicerat: postea, cum a Joanne filio Masowia (quem vulgo Mesue appellant homines nostri) receptus in scholam ad Medicinæ studium non fuisset, in Græcorum ditiones se contulit, ubi biennium in Græca lingua addiscenda consumsit: mox in patriam rediens Basoræ aliquandiu substitit, quo Arabicæ linguæ majorem facultatem consequeretur, sub celebri magistro Chalilo, Ahmedis filio. Basorenses autem eximia præ cæteris linguæ illius peritia commendabantur, ita, ut proverbium inde natum fuerit. Is igitur præsidiis instructus, qualibus ante eum nemo, ad interpretandos libros animum adjecit: feliciter omnino, cumque Medicis interpretandis plus operis impendisset, (*) filius ejus Isaac Aristotelem

&

(*) Vid. Abulfarag. pag. 172.

& multos alios pari ſucceſſu Arabice reddidit. Ita de utroque ſcribit autor inſignis Ebn-Chalican, in vitis virorum illuſtrium, & alii ferme omnes. Quanta porro verſionum illarum fama fuerit, vel eo ſolum conſtat, quod Ariſtotelis, & præcipuorum Galeni, Hippocratisque librorum Arabica exemplaria antiquiſſima, quæ in Bibliothecis reperiuntur, Honaini, aut Iſaaci ejus filii nomen præ ſe ferant, reliquæ vetuſtiores prorſus interciderint: illæ ſcilicet quibus antiquiores Medici inter Syros & Arabes uſi fuerant, Georgius f. Boctiechuæ, & alii ejusdem nominis & familiæ celeberrimi: Joannes f. Maſowiah, ſeu Meſue: Zacharias Tifurienſis, Maſeyowiah: Joannes f. Batrick, interpres, & multi alii.

12. Ita factum ut ab eo tempore Honaini & Iſaaci verſiones librorum Ariſtotelis, de quibus potiſſimum quærimus, apud Arabes inclaruerint, & paſſim lectæ ab ſtudioſis Philoſophiæ fuerint. Juxta illas Avicenna in Oriente, Alfarabius, Elgazali, (quem Algazel vocant) Abenbeja, (vulgo Avenpace) omnes tandem Ariſtotelis interpretes eum legerunt, & explicare aggreſſi ſunt, quorum in Europa celeberrimus Abenrached (vulgo nobis Averroës) fuit, cujus tamen in Oriente fama omnino mediocris olim erat, nunc ita oblivioni traditus eſt, ut rariſſime opera ejus Arabice inveniantur. Floruerat autem ab Almamonis tempore Philoſophia inter Arabes, ita tamen, ut apud plebem, & omnes qui traditionibus ſuperſtitioſis addictiores erant, quicumque Philoſophiæ ſtudium profitebantur, magna contemtæ religionis ſuſpicione: & Zindicæiſmi, ſeu Atheiſmi ſuſpicione laborarent. Hinc ſæpe ſeditiones adverſus Philoſophos multæ, maledicta adverſus Alfarabium, Avicennam & Averroëm frequentiſſima: ſed tamen favore principum, ex familia Bowiæ, & Seljutkidarum, tum aliorum, cum jam Califæ vix quidquam ex antiqua dignitate retinerent, auxerunt vehementer philoſophandi libertatem. Chriſtianis Orientalibus Philoſophia maxime culta eſt, occaſione controverſiarum de Religione Chriſtiana adverſus Muhamedanos, & Judæos qui eam rationibus philoſophicis impugnabant: tum magis adhuc propter antiquas de Incarnati Verbi myſterio diſputationes inter Melchitas ſeu Orthodoxos Concilii Calchedonenſis defenſores, & Jacobitas Dioſcori Monophyſitarumque ſectatores, & Neſtorianos utrisque infenſiſſimos. Hinc multi & quidem ſubtiliſſimi in tribus illis partibus extiterunt Dialectici & Metaphyſici, quorum extant in Bibliothecis diſputationes de propriis Eccleſiæ ſuæ doctrinis circa Incarnationis myſterium variæ:

de veritate Religionis Chriſtianæ adverſus Philoſophos, Judæos & Muhamedanos, in quibus de DEO Uno & Trino, de CHRISTO DEO & Homine philoſophice diſputant; nam de reliquis Theologiæ Chriſtianæ capitibus, nunquam prope philoſophati reperiuntur.

13. In Ægypto & Africa, quæ proprios ab aliquot ſæculis principes habebant, labente decimo ſæculo, cum non modo nulla eſſet Spiritualis Califarum autoritas, nam Fatimidæ, qui primo Africæ magnam partem occupaverunt; tum novum in Ægypto regnum fundaverunt, quod Salaheddinus deſtruxit, & in ſuam quæ Yubidarum dicta eſt familiam transtulit, Califis Bagdadenſibus anathema dicebant, eosque non modo ut Imperii uſurpati per tyrannidem, ſed ut occupati per vim, & cædem Hali Pontificatus reos diris devovebant. Ita major omnino ſub illis principibus philoſophandi libertas, quia major quam alibi traditionum, & hiſtoriarum per manus acceptarum, in quibus fundata erat jurisperitia eorum qui Califis adhærebant, contemtus inter eos homines fuit. Neque minor in Hiſpania libertas, tum ſub illis principibus qui rejecta quoque Califæ communione & autoritate Africam tenebant, & Maroci ſedem regni conſtituerant, ubi non minus quam Feſſæ, Segelmeſſæ & in aliis populoſis urbibus, magnopere florebant liberalium artium ſtudia. Ea igitur libertate uti complures tum Africani tum Hiſpani Arabes, totos ſe Philoſophiæ Ariſtotelicæ tradiderunt, quorum celeberrimus Averroës fuit & multi alii, quorum nomina occurrunt in Appendice Bibliothecæ Hiſpanicæ Nicolai Antonii, quamvis ex Arabicæ linguæ ignorantia, plerumque adeo corrupta ſint, ut agnoſci vix queant.

14. Ex Africa & Hiſpania idem Philoſophiæ Ariſtotelicæ ſtudium per Judæos in omnem prope Europam ſe diffudit, præſertim in Italia & Gallia, ubi tunc ingens erat eorum numerus, quantum ex Hiſtoriis publicis tum ex Judaicis intelligere facile eſt: quæ Latinæ editæ ſunt, & quas conſulere quivis per ſe poterit qui Hebraice neſciet, nempe *Tribus Juda*, verſa a Georgio Gentio: *Germen Davidis* a Vorſtio præter *Itinerarium Rabbi Benjamini*, & quidam alii de rebus Judaicis libri a Chriſtianis editi. Erant quippe tunc Judæi in aulis omnium ferme principum, non modo Muhamedanorum, ſed etiam Romani Pontificis qui dum Benjaminus ſcriberet Judæum habebat Rabbi Jechielem nomine, qui domeſtica ipſius negotia adminiſtrabat. In Principum vero miniſterio magnam ex medicinæ profeſſione autoritatem acquiſiverant. Eam ut magis excolerent cum

cum artis Medicæ principes tunc in Europa fere ignorarentur, vixque extaret Hippocratis, Galeni, aut aliorum Latina verſio, in evolvendis Arabum libris multum ſe exercuerunt: qui tunc erant in Judæorum manibus, nam in Africa & in Ægypto Arabicam linguam vernaculam habebant, eaqve erat Hiſpanis quoque Judæis notiſſima, cum Arabes majorem adhuc Hiſpaniæ partem tenerent. Igitur Arabicorum librorum ope, Judæi quoque philoſophari cœperunt, circa undecimum ſæculum, ut Philoſophiæ Medicina accederet, quod vix antea feciſſe reperiuntur.

15. Qvippe in Oriente, præſertim vero in Iamoſis ſcholis Soræ & Pumbeditæ, ex qvibus præcipui Doctores, obſignato utroqve Talmude poſteriores prodierunt, in unico Sacræ Scripturæ, ſuarumqve Traditionum ſtudio occupabantur Judæi omnes, usqve ad poſtrema tempora eorum qvos Gheonim appellabant. Unde qvantum ex autore Zemakh David, R. Abraham filio Dior, & aliis qvi de ſuæ gentis viris illuſtribus memoriæ aliqvid prodiderunt manifeſtum eſt, opera eruditorum omnia in colligendis explicandisve traditionibus juridicis, occupabatur; adeo ut cum utrumqve Talmud lingva corrupta qvam Dialectum Babylonicam aut Hieroſolymitanam vocant ſcriptum foret, eadem in commentatorum ſcriptis barbaries occurrebat, qvi purius Hebraice ſcriberet vix qvisqvam reperiebatur. Nam ipſa ſacri bibliorum textus Hebraici peritia rariſſima erat: Lingvæ ſcilicet aliquem uſum ex aſſidua illius in Synagogis lectione habebant, ſed cum neqve Grammatica ulla extaret, neqve Lexicon, pauci aut nulli Commentarii qvi literam explicarent, ſed antiqvi tantummodo, allegorici præſertim, aut ex ſola magiſtrorum traditione conſtantes qvales illi, qvos *Rabbot* vocant, aut qvorum excerpta undiqve collecta in unum librum compegit autor Jalkuth, tunc ex ignorantia puri Sermonis Hebraici, pauci admodum Judæi eo ſcribebant, ſed Arabico.

16. Cœpit in Africa per Rabbi Judam Chiug, R. Jonam, aut Giannai, & nonnullos aliós excoli Grammatica: & commentarii literales aliqvot in lucem prodierunt, qvi a Judæis, Hiſpanis & Gallis avide excepti, eos ad majus lingvæ ſuæ ſtudium acuerunt. Itaqve cum eodem ferme tempore hæc ſtudia Grammaticalia, tum literalis ſacrarum Scripturarum interpretationis nata & propagata fuiſſent, major omnino qvam antea fuit librorum in omni diſciplina a Judæis compoſitorum copia. Africani qvidem & Ægyptii ut Orientales nonnulli Arabice ſcribebant, atqve ita

R.

R. Saadias Gaon Moſis Pentateuchum, vel ut aliis placet totam Scripturam Sacram interpretatus fuerat, qvod alii qvoqve fecerunt ut interpres ille, qvem Erpenianum vocant, qvia ejus verſio a Thoma Erpenio edita fuit, & alii qvi in Bibliothecis reperiuntur. R. Moſes filius Maiemonis, Compendium Talmudicum eadem Arabica lingva ſcripſerat, qva etiam poſtea More Nebuchim, ſive Doctorum perplexorum ediderat: & multa alia. Hæc vero Scripta, qvum Judæis qvibus Arabica lingva familiaris erat uſui eſſe poſſent, reliqvis qvi in Gallia, Italia, Germania, Poloniaqve erant maximo numero, inutilia plane fuiſſent, ſi in aliqvam notam ipſis lingvam non forent interpretata. Vulgares qvidem, præter qvam minus erant commodæ ad ſcientias tractandas, non adhibuerunt, idqve duplici videntur ratione feciſſe: nempe ne ſimul dum Judæis ſuis prodeſſe ſatagerent, Chriſtianorum qvoqve ſtudiis promovendis darent operam, qvod feciſſent, ſi vernaculis interpretationibus autores ſuos publicaſſent: Latine vertere non poterant, qvum primis illis poſt annum milleſimum ſæculis nullius ferme, qvi eam lingvam ſciret, Judæi memoria ſit: perpetua potius in eorum Scriptis appareat illius non minus qvam Græcæ ignorantia. Unde cum in aliqva voce abſtruſiori explicanda, cujus Synonymon non facile in Hebraica lingva reperire licebat, laborant Sacræ Scripturæ Judæi commentatores Aben Ezra, Salomon Jarchi, David Kimhi, uti ſolent non Latinis, & ſi tunc in Europa ſatis notis, ſed Aben Ezra & Kimhi, utpote Hiſpani, apud qvos vernacula Arabica tunc erat, Arabicis, rarius aliqvando vulgaribus Hiſpanicis: Salomon in Occitania natus Jarhi enim ab oppido Lunel dicto vocabatur, qvamvis alii Trecenſem fuiſſe perhibeant, tamen in Gallia proprie dicta & Lutetiæ etiam cum diu vixiſſet, vernaculas noſtrates adhibet. Tales qvoqve Gloſſæ in variis Bibliothecis reperiuntur, antiquiores quidem, Hiſpanicæ, Italicæ, aut Gallicæ; recentiores Germanicæ, Latinæ vix unqvam, ita ut etiam, ſi ea lingva ſcribere voluiſſent, vix potuiſſent.

17. Cum igitur, ut mox obſervatum fuit Hebraicam lingvam, & eam Talmudica Dialecto longe puriorem, jam in promtu haberent Judæi prope omnes eaqve, ut Latina in Scholis apud nos, ita in Synagogis publice inter eos doceretur, cœperunt ea, qvæ Chriſtianis patere nollent Hebraice ſcribere; & poſt Commentarios omnis ſacræ literaturæ varios, tam in Sacram Scripturam, qvam in Talmud utrumqve, cum Moſes Maiemonis filius magna in Ægypto Medicinæ & Philoſophiæ laude inclaruiſſet,

ruiſſet, cœperunt multi ejus exemplo animum ad Philoſophos Arabes legendos adjungere, aut Græcos qvi Arabice extabant.

18. Ab ea circiter ætate repetenda initia ſunt verſionum illarum Hebraicarum, qvæ poſtmodum Europam repleverunt. Nam Moſes & Juda, filii Tybbon, omnia fere qvantum ex variis Codicibus adipiſci licet, Ariſtotelis opera Arabicis exemplaribus uſi, Hebraice transtulerunt; nec enim extabant alia in hominum manibus. Verſiones porro Arabicæ tum Ariſtotelis, tum Hippocratis & Galeni, ipſæ erant qvas Honain, aut Iſaac ejus filius elaboraverant. Ab illis & aliorum autorum exemplaribus qvibus Ebn Sina, Ebn Beja, Ebn Rached, Alfarabi, atque alii tum Philoſophi tum Medici in commentando uſi fuerant, omnes prope Judæorum Hebraicæ verſiones prodierunt; dici quippe vix poteſt, quanta philoſophandi libido eos ceperit. Ex Hebraicis poſtea verſionibus, quæ ad exemplaria Arabica comparatæ, meliores omnino barbaris illis Latinis multoties interpolatis videbantur, iſtæ dum emendari cœperunt, factæ ſunt adhuc deteriores: cum non aliter recenſeri, niſi electa inter diverſiſſimas lectiones, qvæ veriſimilior videretur ab imperitiſſimis emendatoribus poſſent. Calonymus etiam, vel ut Hebraice vocabatur, *Chem tob*, & obſcuriores alii multa ſimiliter ex Arabico converterunt; adeo, ut Hippocrates, Galenus, Aëtius, Oribaſius, & nonnulli alii Græci Medici, tum demum Hebraice loqui cœperint, qvos conſecuti ſunt, qui majori apud illos obeſæ naris homines in pretio erant, Razis, Serapion, Meſue, & multi alii, qvi Syriace vel Arabice de Medicina ſcripſerunt: præſertim Avicenna, qvem etiam ante annos centum octoginta aut circiter Judæi Hebraice integrum Neapoli typis ediderunt. Ita Hebraice verſa Mathematicorum inſigniorum opera præcipua Euclidis, Ptolemæi, Theodoſii, Archimedis, qvæ verſiones in Bibliothecis extant.

19. Sed nullus magis fuit in manibus, qvam Abenrached ſeu Averroës Cordubenſis, cujus cum exigua aut prope nulla in Oriente apud nobiliores Arabum Philoſophos fama eſſet, at in Europa Commentator per excellentiam appellatus, cæterisqve omnino prælatus eſt. Ea vero qvæ antiqviſſima fuit ejus editio ſimul cum Ariſtotelis contextu, cum primum ex Arabicis codicibus facta fuiſſet, & ex collatione Hebraicorum exemplarium mire interpolata, tandem obſcurata majorem in modum fuit per Jacobum Mantinum, & Abrahamum de Balmis Judæos, qvi cum Latine ſcirent novam, ſed ex Hebraica verſionem dederunt. Itaqve

omnium deterrima illa ultima fuit, qvamvis recusa multoties & magnifice Venetiis fuerit. De qva minutatim secundum diversa ultimæ editionis volumina egit diligenter Nicolaus Antonius in Bibliotheca Hispanica. Ubi illud tamen animadvertendum erit, laudari ab autore virum nostratem Clarissimum, qvi in Dissertatione de optimo genere interpretandi scripsit, se versionem Averroïs qvorumdam librorum Arabicam diligenter cum Latina editione contulisse, reperisseqve fideliter consentientem. Illud cum vir clarissimus scriberet aretalogo cuidam fortasse nimium detulit, nihil enim facilius ab lingvarum peritis, qvam summa Arabici & Latini Averroïs discrepantia agnoscitur; neqve vir ille, qvem intime novimus, & si summa conditione celebris, Arabice tunc adeo sciebat, aut scit etiamnum, nam adhuc vivit, ut vel commata duo nisi alienis oculis conferre posset. Verum id certissime constare debet, veteres Averroïs & Aristotelici textus versiones, qvæ conjunctim extant, factas fuisse ad Arabica exemplaria: posteriores, Mantini, & Balmesii ad Hebraica. Unde fraudi esse nemini debet, quod vir summus Joannes Vives libro V. de causis corruptarum artium scripsit de Averroë: *Aristotelem vero, quomodo legit, non in sua origine purum & integrum, non in lacunam Latinam derivatum, non enim potuit linguarum expers, sed de Latino in Ambicum transvasatum.* Qvidqvid enim Aristotelis operum Arabice versum fuit, in Oriente, non in Occidente, versum est, neqve ex Latino Codice, sed primum, ut diximus, ex Græco, Syriace; tum ex utroqve Arabice: Qvidqvid autem Abulfaragius & nonnulli alii dixerint de Honainorum patris & filii in vertendis autoribus peritia & elegantia, qvam parum potuerint Syri in Aristotelis libris interpretandis satis qvisqve intelligit, cum difficultas eorum sive materia spectetur, sive oratio, acutissimos qvoqve Græcos & in Philosophia consummatos tantopere exercuerit; & si lingvam a pueritia familiarem haberent, essentqve ab omni Græcanica eruditione, qvæ Arabibus prorsus incognita est, paratissimi. Qvanta vero sit versionis illius Aristotelicæ qvam Averroës commentario suo explicare aggressus est inconcinnitas & obscuritas, vere & eleganter allato exemplo demonstrat eo qvem indicavimus loco, Vives, qvem consulere operæ pretium erit.

20. Multa si opus esset ejusmodi specimina dari possent, ex qvibus Commentatoris illius, fama qvam usqve ad bonarum artium ex Græcis fontibus instaurationem apud nostros obtinuit parum digni, obscuritas

&

& infantia deprehenduntur. Unde qvod Scholastici nostri veteres, dum Aristotelici videri volunt, nihil minus qvam Magistri sui doctrinam discipulis prælegerint manifestum est: qvamvis enim Themistii & Alexandri Aphrodisæi qvædam Arabice, & Hebraice versa fuissent, major adhuc exemplarium & ipsarum versionum corruptela erat. Neqve mirari satis possumus, D. Thomæ Aqvinatis, qvi Aristotelem talium interpretationum subsidio unico legerat, acumen & industriam, cum sæpe Aristotelem verius, saltem verisimilius, non modo qvam illi qvos sequebatur Averroës, & Arabes reliqvi, sed qvam Græci nonnulli, interpretatus agnoscatur.

21. Longioris operæ foret Philosophicos omnium librorum, qvi in Arabum manibus extiterunt, jam ante annos octingentos catalogum texere, nam fuerunt sane multi; qvorum plurimi in Hebraicam lingvam eo qvo diximus trium circiter sæculorum intervallo a Judæis translati fuerunt, eo successu ut postea doctissimi qviqve inter Hebræos, ita Philosophiam cum religione conjunxerint, ut qvod inter Christianos accidit, idem apud illos observetur. Scilicet sicut exorta Theologia Scholastica, qvæ a Dialecticæ Physicæ & Metaphysicæ Aristotelicæ principiis, novam res divinas tractandi methodum in Scholas induxit, ita Judæi, qvi omnia ex Scripturis, & patria traditione probare contenti erant, nec progrediebantur ulterius, ex eadem Philosophia audacius & sæpe non sine simpliciorum fratrum suorum scandalo, omnia explicare aggressi sunt.

22. Primus hoc fecit, aut saltem inter primos R. Moses Mayemonides edito libro *More Nebochim*, seu *Doctore dubitantium*, qvo titulo citatur a D. Thoma: erat enim antiqva ejusdem versio priusqvam suam Buxtorfius ederet, qvæ inter eruditos notissima est. Liber ille, qvia præter Hebræorum consvetudinem, Philosophiæ placitis religionem explicat, omnibus ferme, qvi tunc erant majori apud suos autoritate, Judæis ita displicuit, ut facile adversus eum Rabbi qvidam Salomon è Montepessulano, magnas turbas excitaverit, qvæ ad anathemata inter varias Synagogas, Narbonenses, Biterrenses, & Catalonicas utrimqve pronunciata exarserunt. Extant acta pleraqve hujus controversiæ, sed Hebraice tantum in Collectione variarum Epistolarum Hebraicarum Joannis Buxtorfii. Male qvoqve audiit autor libri *Bellorum Domini*, R. Levi fil. Gerson, & alii nonnulli, qvamvis ut apud nos factum fuerat erga primos

Theologos, qvi Philoſophiam Theologiæ, Ariſtotelicam præſertim, conjunxerant, ut initio tanqvam parum orthodoxi exagitarentur, & tam ipſi qvam eorum diſcipuli in Scholis poſtea regnarent, ita & Judæis illis contigerit. Nam Moſes Maiemonides & alii Philoſophi ſuperiores tandem evaſerunt, imo qvod haberent ſua Hebraica lingva autores multos, qvorum verſiones Latinæ intelligi vix poterant, qvod ſæpius ex comparatione cum aliis non melioribus interpolatæ fuiſſent, demum omnes fere autores Peripateticæ doctrinæ ex illorum libris aut commentariis publice prælegebantur. Averroïs & Avicennæ, Alfarabii, Algazelis, Avempace, & aliorum Latinæ editiones ab illis recognitæ ſunt, aut de novo factæ, ſicut illæ qvas ultima Ariſtotelis cum Averroë editio repræſentat; doneç tandem editis in Italia Græcis commentatoribus, Arabes & Hebræi ex Scholis Philoſophiæ & Medicinæ faceſſere juſſi ſunt.

23. Ut vero paucis verbis intelligatur, qvos potiſſimum autores haberent Judæi illi Philoſophi in pretio, qvosqve Arabice & Hebraice legebant, referemus particulam Epiſtolæ Moſis Maiemonidis ad Samuelem filium Tybbon, qvæ Hebraice extat in Collectione Buxtorfiana. Duos qvosdam libros qvi Ariſtoteli tribuebantur, & erant qvoddam Philoſophiæ compendium, rejicit ut ſpurios. Razis Metaphyſica non probat, qvia, inqvit, Medicus erat magis qvam Philoſophus: nec aliter judicat de Iſaaco Iſraëlita vulgo dicto, qvi *fundamentorum & definitionum* libros ediderat. Concludit ex recentioribus neminem in Logicis Alfarabio præferendum: mox Abubeker filium Elſaïeg, vulgo Avempace. Ariſtotelis libros legendos præ omnibus tanqvam omnis Philoſophiæ fundamenta, qvidqvid novi autores habeant, accepiſſe ex Alexandro, Themiſtio & Abenrached ſeu Averroë. Pythagoræ, Hermetis, Procli & Porphyrii libros veteris Philoſophiæ ſpecimina continere, ſed in qvibus legendis tempus inaniter collocetur. Habent qvippe tum Arabes tum Hebræi multa Pythagoræ & Hermetis: de Porphyrio mirum qvod ita judicet, Iſagoge qvippe ejus æqvalem prope cum Ariſtotelis libris apud eos habet autoritatem. Platonis profunditatem laudat, ſed parabolas ſcripſiſſe tantum ait, res ſcilicet abſtruſas eleganter explicatas: nec mirum, nam vix qvidqvam Platonis transtulerunt, qvod qvam boni elegantiæ & ingenii judices forent Syri, Arabes & Hebræi ſatis oſtendit. Verum Ariſtotelem ſufficere, ut qvi omnia ab aliis ante ſe tractata perfectius expoſuerit, & ad eum ſcientiæ gradum pervenerit, qvi qvantum humani

humani ingenii vires possunt, perfectissimus judicandus sit, adeo ut solo lumine per Prophetiam divinitus infuso superetur. Laudat Avicennam & Abulpharabio præfert. Ex ipsius opere *Doctoris perplexorum seu dubitantium*, qvo titulo laudatur a D. Thoma, intelligi potest acutissimi hominem ingenii fuisse, Peripateticum vero Græcorum aut recentiorum comparatione vix mediocrem. Scholasticos vero doctores non minus qvam Judæos Philosophos divinasse potius legendo Aristotelis libros qvam eos ad literam explicasse. Agnoscunt id, qvam verum sit, qvi vel pagellam, Græcam cum iis conferet interpretationibus, qvas aut Averroïs Latina editio, aut commentarii S. Thomæ repræsentant. Illarum, & aliarum qvarumcumqve omnium, nulla est, qvæ non insignes mutationes passa sit ex diversorum exemplarium comparatione, qvorum alia ad Græcum Codicem, alia ad Arabicum vel Syriacum, alia ad Hebraicum reformata erant, ita tamen ut censores versionum, qvæ vera esset lectio, discernere non possent, sed eligerent duntaxat qvæ verisimilior illis videretur. Quod cum in ipsis Arabicorum librorum Interpretationibus adeo freqvens est, ut qvæ ante ducentos prope annos habebatur, & Venetiis edita est Avicennæ Philosophia, tantum abeat ab autoris sensu, ut qui eam legat, nihil minus quam Avicennam teneat, multo magis sane erga Aristotelem accidit, perplexum & obscurum autorem.

VII. Inedita quædam.

Libro tertio hujus Bibliothecæ cap. 20. pag. 514. mentionem feci Dialogi, quem habeo ineditum, Astrologi Christiani, qui inscribitur: Ἔρμιππος ἢ περὶ Ἀστρολογίας, distinctum in libros duos, quorum capita hoc loco apponere juvat, ut de argumento hujus scriptoris, quem Paulo Alexandrino non multo juniorem suspicor, nec indignum esse puto editione, tanto melius constet.

Τὰ κεφάλαια τῆς α΄ λόγου.	*Libri primi capita.*
α΄. ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ περὶ τὰς ἀστέρας ἐπιστήμης περὶ τῶν θείων σφάλλεσθαι.	1. Scientiam astrorum non inducere errorem circa res divinas.
β΄. ἐποῖόν τι καὶ ἀνθρώπους ἡ μαντική.	2. Quid hominibus conferat divinati.

γ΄. ὅτι

γ'. ὅτι οἱ ἀστέρες τὰ μέλλοντα σημαίνειν ἐγένοντο.
δ'. ὅτι οὐκ ἦν ἄλλως τὴν θέσιν τῶν σφαιρῶν τούτων πεφυκέναι.

ε'. διὰ ἣν αἰτίαν οἱ ἀπλανεῖς καὶ ἀστέρων ἐγένοντο.
ς'. περὶ δὲ καὶ στοιχείων τάξεως, καὶ ποῖον αὐτῶν ποιητικὸν, καὶ ποῖον παθητικόν.
ζ'. διὰ ἣν αἰτίαν ἐναντίαι ἐγένοντο αἱ κινήσεις ἀλλήλαις αὕτη τε ἀπλανοῦς σφαίρας καὶ τε πλανομένων.
η'. ὅτι δὲ διὰ τὸ προσημαίνουσι τὰ μέλλοντα οἱ ἀστέρες, διὰ τοῦτο καὶ κυρίουσιν οὕτω τοῦτ' ἀποβαίνειν.
θ'. ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἡ τῶν μέλλοντος γνῶσις ἐκ τε περὶ τοὺς ἀστέρας ἐπιστήμης ἐλήφθη.

ι'. ὅτι ἡ τε σωμάτων σύστασις πρώτην τε φύσεως, αὕτη δὲ τε ἀστέρων, τοῦτο δὲ τε δημιουργικοῦ λόγου.
ια. Θεωρία σύντομος περὶ ζώων.

ιβ'. ὅτι τὸ θερμὸν πρῶτον ἡμῖν ἐστιν εἰς σύστασιν καὶ κυριώτατον, ὃ δεύτερον τὸ ὑγρόν.

ιγ'. ὅτι ἕκαστον μέρος τε ἀνθρώπου καὶ τὰ ἐν αὐτῷ συμπτώματα εἰς ἕκαστον ἀνήκει τε ἀστέρων.
ιδ'. ὅτι καὶ τὸ σπέρμα ἐν τῇ νηδύι ἕκαστος αὐτῶν κατὰ μοῖραν ἐφορᾷ.

ιε. ὅτι

3. Astra condita esse ad res futuras significandas.
4. Non temere factam esse cœlestium sphærarum positionem.
5. Ob quam causam stellæ inerrantes conditæ sint.
6. De ordine elementorum, & quale ex illis sit agens, quale patiens.
7. Quare contrarii invicem sint motus sphæræ inerrantium errantiumque stellarum.
8. Astra ideo, quod res futuræ ab illis significantur, non etiam efficere ut illæ contingant.
9. Quod à primis temporibus ex scientia astrorum ducta fuerit divinatio.
10. Corporum constitutionem primum a natura, hanc ab astris, illa a ratione opificis dependere.
11. Succincta de animalibus sive signis Zodiaci præceptio.
12. Quod primum & præcipuum locum in nostra constitutione teneat calor, secundum humor.
13. Singulas partes hominis & quæ ipsi accidunt singula singulis astris respondere.
14. Quod semen etiam in utero a singularibus astris suo numero respiciatur.

15. Quod

ιε. ὅτι καὶ ἑκάστην ἡλικίαν.

ις. ἅμα γενεαί τινες ἐσίαις καὶ τοῖς τῶν πλανητῶν σφαίραις κεκληρωνται, καὶ ἕπεσθαι ἐφεμάδας κατ' αὐτὰς, τούτων δὲ ἤρτηνται δαίμονες, καὶ ἐξῆς οἱ ἄνθρωποι.

ιζ. διὰ ἣν αἰτίαν ὁ ☿ ἑρμῆς ἀστὴρ ἐπιπλέον ἀεὶ συνεγγίζει τῷ ἡλίῳ, ὁ δὲ ♀ ἀφροδίτης ἔλαττον καὶ ἐξῆς οἱ ἕπεται.

ιη. ὅτι οὐκ ἀίδιος ἡ τῶν ἀστέρων ἐσία.

ιθ. ὅτι ὁ καλὸς τοῖς ἀριθμοῖς ἁρμοσμὸς τῶν ἀστέρων σύμφωνος.

κ. ὅτι καὶ ὁ νοῦς τοῖς ἐπικύκλοις ἐνεργεῖ.

Τὰ κεφάλαια τοῦ β'. λόγου.

α'. περὶ γενέσεως ζώων.

β'. διὰ ἣν αἰτίαν τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρσεν ἐν μὲν τοῖς φυτοῖς ἡνωται, ἐν δὲ τοῖς ζώοις κεχώρισται.

γ'. ὅτι ἑκάστου τῶν στοιχείων διαφορὰν ἐν τοῖς ζώοις πλεονάζον δείκνυσιν.

δ'. ὅτι τῶν κατὰ φύσιν μόνων συμβαμάτων ἡ ἀστρολογία προγνωστική.

ε'. ὅτι οὐδὲ τὴν ζωὴν οἱ ἀστέρες ὁρίζουσιν.

ς'. ὅτι τὰ περὶ ὑγείαν καὶ νόσον καὶ ζωὴν καὶ θάνατον πολυχρόνιοι ἔχουσι τὰς δοχάς.

ζ'. ὅτι

15. Quod ſingulæ etiam ætates.

16. Quod ſubſtantiæ quædam intellectu præditæ inhabitandas ſortitæ ſint erraticarum ſtellarum ſphæras, itemque aliæ iſtis ſubjectæ, à quibus dependent dæmones atque inde homines.

17. Quamobrem Mercurii ſtella plurimum ſemper vicina ſit Soli, Veneris autem minus, atque cæteræ deinceps.

18. Aſtrorum ſubſtantiam non eſſe æternam.

19. Sideribus configurationes, quæ ad numeros impares ſiunt, eſſe convenientiſſimas.

20. Mentem, periodos ſive orbes conficiendo operari.

Capita libri ſecundi.

1. De generatione animantium.

2. Quare genus maſculinum & fœmininum in plantis conjunctâ, in animalibus ſeparata exiſtant.

3. Quodlibet elementorum, ſi prævaluerit, differentiam in animalibus demonſtrare.

4. Quod Aſtrologia non niſi naturales eventus prænoſcat.

5. Quod vitæ terminum non definiunt aſtra.

6. Quod multiplex ſit aſtrorum poteſtas in valetudinem, morbos, vitam & mortem.

7. Quæ-

ζ'. ὅσα σημαίνουσιν οἱ ἀπλανεῖς τῶν ἀστέρων.
η'. περὶ ὧν ποιεῖ ἡ σελήνη.
θ'. διὰ τὴν αἰτίαν ἐν ταῖς συνόδοις ποτὲ μὲν ὕει ἄλλοτε δ' οὔ.
ι'. ὅσα σημαίνει καὶ τὰς ἐκλείψεις αὐτῆς.
ια'. ὅτι οὐκ ἀποβλέπουσιν ἄντικρυς τὴν βλάβην ἐπαναπεπεισμένοι.
ιβ'. θεωρία περὶ τῶν ἑπτὰ κλιμάτων καὶ μέχρι πόσου ἕκαστον ἐκτείνεται.
ιγ'. μέθοδος περὶ τῆς πλάτους αὐτῶν θέσεως.
ιδ'. Διὰ τί ἀναφέρονται πρὸς ὕψος οἱ πλάνητες.
ιε'. ὅτι πάντων τῶν ἐν γῇ οἱ σπερματικοὶ λόγοι ἐν οὐρανῷ.
ις'. ὅτι οὐκ ἰσάριθμοί εἰσιν τοῖς ἄστροις αἱ ψυχαί.
ιζ'. θεωρία περὶ γενέσεως, καὶ ὅτι οὐκ ἔξωθεν εἰσδύεται ἡ ψυχή.
ιη'. περὶ πνευμάτων καὶ πόθεν ἔχουσι τὴν σύστασιν.
ιθ'. περὶ τῶν μετεώρων σημειώσεως.
κ'. περὶ ἑβδομάδος, καὶ ὅσον λυσιτελεῖ τὸ σχολάζειν περὶ τὴν θεωρίαν αὐτῶν.

7. Quænam per inerrantes ſtellas ſignificentur.
8. Circa quænam operetur luna.
9. Quare in conjunctionibus jam pluat, jam non pluat.
10. Quænam in eclipſibus luna ſignificet.
11. Quod eclipſes non intendunt damnum inevitabile.
12. Præceptio de ſeptem climatibus, & quousque ſingula horum extendantur.
13. Methodus, eorundem latitudinem deſcribendi.
14. Quare planetæ aſcendant, (& deſcendant).
15. Omnium rerum terreſtrium ſeminales rationes eſſe in cœlo.
16. Animas numero non reſpondere ſiderum.
17. Præceptio de generatione, & quod non extrinſecus anima immittitur.
18. De ventis & unde fiant.
19. De meteororum ſignificatione.
20. De ſeptenario, & quam utilitatem afferat ſcientiæ hujusmodi rerum vacare.

Ex multorum veterum teſtimoniis (*) conſtat PLUTARCHUM inter alia ſcripſiſſe libros tres εἰσαγωγῆς ſive *introductionis de anima*, jam pridem ut videtur deperditos. Ex illis petita eſſe exiſtimo, quæ ex Plutarcho

(*) Addunt ea lib. 4. hujus Bibl. c. XI. §. 5. p. 368.

Plutarcho affert *Olympiodorus* Commentario, quem habeo ineditum, in Platonis Phædonem. Ex illo apponere hoc loco juvat, quæ ex Plutarcho excerpsisse Olympiodorum mihi persvadeo.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ.

Ὅτι ὁ τὸ ἀπιστῆσαι αἴτιον τῆς ἀπιστίας, ὡς Ἀρκεσίλαος. οὕτω γὰρ καὶ ἡ ἀνεπιστημοσύνη, τῆς ἀπιστίας αἰτία φανεῖται.

Ὅτι οὐχ ἡ ψυχὴ τρέπει ἑαυτὴν εἰς τὴν τῶν πραγμάτων καταλήψιν καὶ ἀπάτην, τῆς τοῦ σώματος. πῶς γὰρ αἰτία ἑαυτῇ γνώσεως ἡ ψυχὴ καὶ ἀγνοίας, μήπω αὐτὰς ἔχουσα ἀρχήν.

Ὅτι μίνῳ τῷ Πλάτωνι ῥᾴδιον ὑποδῦναι τὸν λόγον, εἰς λήθην καὶ ἀνάμνησιν ἀναφέροντι τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἄγνοιαν.

Ὅτι ἔνιοι μὲν αἱ ἀπιστίαι, κρύπτονται δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπεισοδίων, ὁμοίως τῇ ὑπὸ Δημαράτου πεμφθείσῃ δέλτῳ.

Ὅτι καὶ τὸ ζητεῖν καὶ τὸ εὑρίσκειν δηλοῖ τὴν ἀνάμνησιν. ὅτε γὰρ ζητήσειεν ἄν τις ὃ ἐστιν ἀνεννόητος, ὅτε ἀνεύροι ἂν ἄνευ ζητήσεως. λέγεται γὰρ εὑρίσκειν, ὃ ὁ τῶν πείσεσιν.

Ὅτι διόπερ οἴεται, εἰ μέλλοντα ζητῶν καὶ εὑρίσκειν, ὡς ἐν Μένωνι πεπεῖσθαι. ὅτε γὰρ ἃ ἴσμεν, μάτην γαρ. ὅτε ἃ μὴ ἴσμεν, κἂν γὰρ πεπείσωμεν αὐτοὺς, ἀγνοοῦμεν, ὡς τοῖς τυχοῦσι. Οἱ μὲν γὰρ πεπατηκοὶ τὴν δυνάμει νῦν ἐπενόησαν. ἡμεῖς δὲ ἠπορεῖμεν, διὰ τὸ ἐνεργείᾳ εἰδέναι καὶ μὴ εἰδέναι. ἴσως γὰρ εἶναι τὴν δυνάμει νῦν, ἀλλ' ὅτι διαπορεῖται ἡ αὐτή. πῶς γὰρ ὅτου νοεῖ; ἢ γὰρ ἃ οἶδεν, ἢ ἃ οὐκ οἶδεν. Οἱ δὲ διὰ τὴν τοῦ σώματος τὰς Φυσικὰς ἐπιστήμας αἰτιῶνται. εἰ μὲν δὴ δυνάμει, τὸ αὐτὸ ἐρεῖμεν. εἰ δὲ ἐνεργείᾳ, διότι ζητοῦμεν ἃ ἴσμεν. εἰ δὲ διὰ τούτων ἄλλα ἀγνοούμενα, πῶς οὐκέτι οὐκ ἴσμεν; οἱ δὲ ἀπιστοῦντες τὰς αἰσθήσεις, ἃς εἰ μὲν διεφθαρμένας, φασὶ, πεπηρωμένη ἡ ζήτησις. εἰ δὲ ἀδιαφθόρους, πῶς ἄλλο τι πρὸς τὰς αἰσθήσεις ἀπιστοῦμεν, ὅτε ἀδὲ πεπειλήφαμεν.

Ὅτι καὶ ἡ ἀλήθεια τὸ ὄνομα δηλοῖ λήθης ἐκβολὴν εἶναι τὴν ἀπιστήμην, ὃ ἐστι ἀνάμνησις. ὅτι καὶ οἱ μῆτερες τῶν μουσῶν τὴν μνημοσύνην ἐπικτῶντες, αὐτὸ τοῦτο ἐνδείκνυνται. αἱ μὲν γὰρ Μοῦσαι τὸ ζητεῖν παρέχονται, ἡ δὲ μνημοσύνη τὸ εὑρίσκειν.

Ὅτι καὶ οἱ πολλοὶ τὸ ἀγνοεῖν ἀπολελῆθθαι λέγοντες, τῷ αὐτῷ μαρτυροῦσι. λανθάνειν γὰρ ἡμᾶς φαμὲν, ἅπερ ἀγνοοῦμεν. καὶ λαθραῖα πράγματα καλοῦμεν τὰ ἀγνοούμενα.

Ὅτι καὶ τοὺς βιοτῆς ἀναμνήσεις ἱστορῶσι, ὅια καὶ ὁ Μύρων.

Ὅτι καὶ ὅσοι γαλῆν φοβοῦνται ἢ σαυρὸν ἢ χελώνην, ἀπ' εἰδέναι αὐλάς. Καὶ ὅτι Βιρίλιι ἀδελφιδοῦς ἄρκτους θηρῶν καὶ λέοντας, ὅμως αἰλουροειδᾶ κἀδ' ἰδίαν ἠδύναντο. Φαρμακοπώλην δέ τινα εἰδέναι, ὑπὸ μὲν ἀσπίδων ἢ δρακόντων, μηδὲν πάσχειν. μύωπας δὲ φεύγειν, μέχρι βοῆς καὶ ἐκστάσεως. Θεμίσωνα δὲ ὁ ἰατρὸς τὰ μὲν ἄλλα πάθη παντὰ μεταχειρίζεσθαι. τὴν δὲ ὑδροφόβαν εἶναι καὶ ὑπόμασε μόνον, ἐταράττετο, καὶ ὁμοίως ἔπασχε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ καταληφθεῖσιν, ἂν εἰς πάθη εἶναι, τὴν ἀνάμνησιν τοῦ παθείας.

Ὅτι αἱ τῶν παθειῶν σφοδρότεραι, τυπῶσι τὰς μνήμας εἰς δύο ἤθεσιν. οἷον ὁ πολεμάρχης, ὁ τὴν Κορίνθῳ ὑπὸ τῷ μεγάλῳ σεισμῷ, καὶ ὁ ἐν Δημητρίᾳ ἐγγεγραμμένον τῷ τάφῳ.

Ὅτι ὅμοια πάσχουσι καὶ οἱ ποταμοὺς μᾶλλον, ἢ θάλατταν διαβαίνοντες. καὶ οἱ πρὸς τὰ ὕψη περατούμενοι.

Ὅτι τὰ νεογενῆ παιδία ἀμυδρῶς ὁρᾷ ὁ ἄγγελον βλέπει μέχρι τριῶν ἢ τεσσάρων ἑβδομάδων, ὑπονοοῦσα τὸ πλεῖον χρόνον. ἀλλ' ὅμως ποτὲ καθ' ὕπνους καὶ πολλάκις γελᾷ καὶ διαχέεται. τίνα ἂν τρόπον ἄλλον τοῦτο συμβαίνει, ἢ τῆς ψυχῆς τότε ἀπὸ τοῦ δίνης τοῦ ζωὴν ἀναφερούσης, ὁ καὶ τὰς ἑαυτῆς παθείας κινουμένης;

Ὅτι ὁ αἱ πρὸς τάδε ἢ τάδε εὐφυΐαι, τὸν ἀποβαίνουσι τὸ τρόπον.

Ὅτι τὸ μὲν λέγειν ὕτω πεφυκέναι, παχύ τε ὁ ἰδιωτικὸν, καὶ ἀρχὴν πρὸς πᾶσαν ἀπόκρισιν. Ἀλλὰ οἷον τὸ πεφυκέναι ζητητέον ὅμως, ἄλλο γὰρ ἄλλως ὡς τῆς λογικῆς ψυχῆς, τὸ ἀπὸ τῶν προγεγνωσμένων, τὰ παρόντα ἀναγνωρίζειν.

Ὅτι ἔσωθεν ἐκφέρομεν τὰς τῶν ζητημάτων ἀπιστήμας, δηλοῖ τὸ πρὸς τὴν εὕρεσιν συνειλουμένους, εἰσω βλέπειν.

Ὅτι καὶ ἡ εὐφροσύνη ἀπὶ τοῖς εὑρήμασι, δηλοῖ τὸ ἀναγνωρισμὸν τοῦ ὅτι μάλιστα οἰκείας ἡμῖν ἀληθείας, ὃν τῷ μέσῳ χρόνῳ οἷον ἀπολωλυίης.

Ὅτι Βίων ἠπόρει πῶς ἔστι ψεύδους, εἰ ὁ αὐτὸ καὶ ἀνάμνησιν, ὡς τὸ ἐναντίον γε, ἢ ὄν, καὶ τί ἡ ἀλογία. ἢ ῥητέον, ὡς ὁ τοῦτο γίνεται, καὶ τὸ εἴδωλον ἔστ' ἀληθές. Τὸ δὲ εἴδωλον εἶναι τοῦτο ὅπερ ἀληθές, οὐκ ἄν τις νομίσειεν, εἰ μὴ πῆ εἰδείη τὸ ἀληθές.

Ὅτι Στράτων ἠπόρει, εἰ ἔστιν ἀνάμνησις, πῶς ἄνευ ἀποδείξεων ἐγιγνόμεθα ἀπιστήμονες. πῶς δὲ ἀοιδὸς αὐλητὴς ἢ κιθαριστὴς γέγονεν, ἄνευ μελέτης; ἢ μάλιστα μὲν, γεγόνασι τινὲς ὁ αὐτοδίδακτοι. Ἡράκλειτος ὁ Λιγυστῖνος γεωργός.

ργός. Φήμιος ὁ Ὁμήρου. Ἀγαθαρχος ὁ γραφεύς. εἶτα καὶ αἱ ψυχαὶ πολλῷ τῷ κάρῳ κατεχόμεναι τὴν ἡνίσεως, πολλῆς πρὸς ἀνάμνησιν δέονται τῆς μαχλείας. διὸ καὶ τῆς αἰσθήσεων χρήζουσιν.

Ὅτι ὡς ἡ φαντασία, ἀφ' ἑνός τινος ἑνὸς ἀναμιμνήσκεσθαι βίου, οἷον τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἵνα καὶ ἡ λογικὴ μνήμη ἀπὸ τῆς τυχούσης ἀφορμῆς, πρόσεξευρίσκει πλείονα.

Ὅτι ἔοικεν ἡ πρὸς τὸ σῶμα σύνδεσις ἀπιλήψια, καὶ γὰρ ἐν ἐκείνῃ, ἐψέκοντο ἀναφέρουσιν αἱ ψυχαὶ τὰ καθεζῶα.

Ὅτι εἰ μὲν αἱ πρὸς τὰ πρόσθεν ἀφὶ ἀναμνήσεων αἱ μαθήσεις, ἐπ' ἄπειρόν εἰσιν αἱ ψυχαὶ ἀπὸ τὰ πρόσω. λείπει δὲ καὶ τὸ ἀπὸ θάτερον μέρος. διέπερ ἅπαξ ἀθάνατοι. εἰ δὲ ἀπὸ χρόνου γενομένη μὴ τοῦ ἀπιστήμης γέγονε, πῶς ἀποβάλλει αὐτὴν εὐθέως καὶ ὑσίαν; (*ἵνα γὰρ κάλλιον ἀπολύσασθαι, ἅπερ ὡς ὁ ἐξηγητής. εἰς γὰρ ποικιλίαν ἐξηνέχθη πολλήν.)

Ὅτι σαφῶς ὁ Κέβης, ὁ δὲ αὐτὸς συμπερασμάτων ἐπάγει ἄλλην ἀπιχείρησιν, ἀλλὰ τὸ ἀντίστροφον. ἐνοεῖ τε καὶ τὸν Σωκράτην ἀναμιμνήσκει, δεικθῆναι δυνάμενον τὸ πρὸ τοῦ σώματος εἶναι τὴν ψυχήν. καὶ αὐτὴ δὲν λέγει τὴν ψυχὴν ἀθάνατόν τι εἶναι, εἰ προϋπάρχει χωριστή.

Ὅτι καὶ ἄλλων διομένων τὴν ψυχὴν, καὶ συγγίγνεσθαι τῷ σώματι καὶ συμφθείρεσθαι, τοῦτο μὲν ἀνασκευάζει ὁ πρῶτος λόγος. ἐκεῖνο δὲ ὁ δεύτερος.

Ὅτι ἡ μαιευτικὴ ἐρώτησις, πρόσκλησις ὑσα τῆς κυομένης ἀπιστήμης, ἀναγκαίως δείκνυσιν αὐτὴν προϋπάρχουσαν. ὡς ἔργῳ δείκνυσι καὶ ὁ Σωκράτης ἐν τῷ Μένωνι.

Ὅτι δεῖ τὰ εἴδη, παρενδείκνυσθαί πως, (ὁ Πλάτων) ὑποτιθέμενος αὐτὰ συναφοδείξει. εἰ γὰρ πολλὰ τὰ ἴσα, ἀφ' ἑνὸς ἂν εἴη τοῖς πολλοῖς τὸ αὐτό. τὸ δῆλον ὅτι ἕν ἐστι, καὶ δῆλον ὅτι ἐν ὑδενὶ καθ' ἕκαστα, ἐν οἷς τὰ πολλὰ ἴσα. πρὸ αὐτοῦ ἄρα, ἅπερ τοῦτα ἀπ' αὐτοῦ. διὸ τὰ ἕτερα αὐτοῦ εἰρηται. εἶτα δευτέραν ἐνδείκνυται ἀποδειξιν. πρὸ ἐν ὕλῃ ἴσα, ὡς δεχόμενα λέγων τῇ οἰκείᾳ φύσει. τὰ δὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, ἀνεμφανῆ. πάντως δὲ ὅτι τὰ τέλεια, καὶ μὴ τελείων πρεσβύτερα.

Ὅτι ποτὲ μὲν ἴσον, ποτὲ δὲ αὐτὸ ἴσα λέγει. ἢ εἰς τοῦτο πολλὰς ἀναβλέπων νόας ὧν ἐν ἑκάστῳ τὸ αὐτὸ ἴσον. ἢ τὸ μὲν ἐν τῷ νῷ ἀποδοτέον. τὸ δὲ πεπληθυσμένον, τῇ ψυχῇ. ἐντεῦθα γὰρ τὸ ἓν πολλὰ, διὰ τὴν ἐν αὐτῇ πρὸς ἑαυτὴν ἀπόβασιν.

Ὅτι καὶ ὑσίαν εἰκὼν ὑσα, συμπάρχει τῷ οἰκείῳ παραδείγματι. καὶ ὀρέγεται αὐτοῦ ὡς αἰτίου. ὅπερ καὶ αἱ τεχνηταὶ εἰκόνες, καὶ τὴν ψυχὴν ἀφομοίωσιν ὁμῶς ἐλλάμπονται ἀπὸ θεῶν.

* Hæc addit Olympiodorus, per ἐξηγητὴν intelligens Jamblichum.

Πῶς ἡ δυνατὸν ἐννοῆσαι μὴ ἁφὴ τ αἰσθήσεων τὰ νοητὰ, ἢ τάς γε πλείστας τ ψυχῶν.

Ὅλι ἡ μὲν ὁρίγεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ἡ δὲ ἐνδεῖ ἐκτὸς αὐλῶν.

Ὅτι τὸ ὅ ἐστι, δῆλοῖ μὲν, τὸ ὅτ ὄντως ὄν, δηλοῖ δὲ, τὸ ἀπηλλαγμένον τ ἐν τῇ γενέσει φθειρομένων. Εἰ τὰ ἐπιστητὰ πρὸ τ αἰσθήσεων, ἀνάγκη καὶ τὰς ἐπιστήμας εἶναι, πρὸ τ αἰσθητῶν. ὥστε καὶ σὺ ἐπισαμένους πρὸ τ αἰσθανομένων. ὥστε καὶ ἕκαστον ἐπισάμενον, πρὸ αἰσθανομένου αὐτὸς ἑαυτὸν, ἐηθὺς δὲ γενηθέντες αἰσθανόμεθα. πρὸ δ γενηθῆναι ἄρα ἐπισάμεθα. διὸ φησὶν ἐξ ἀναθέσεως εἶναι ταῦτα.

Ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ γενέσει, ἡ σφοδροτάτη μεταβολή ἐστιν. αὕτη δὲ ἐκπλήσσει τὴν μνήμην καὶ περαίνουσα, λήθην ἐμποιεῖ. τότε ἄρα, ἐκ ἂν ἐλάβομεν ἐπιστήμην. πρότερον ἄρα δ σώματος. ἤτοι δὲ προσεχῶς, ὡς ἐπὶ τ νεοπλῶν, ἢ τ ἐκ φιλοσοφίας, ἢ καὶ ἐκ προγεγενέρων ἔτι βίων.

Ὅτι ὡς πρὸς τ δεύτερον λόγον ἀπιδὼν ὁ Σιμμίας, ἐκ ἀποδεικνύναι φησὶν αὐτὸν, τὸ δὲ ἐπιζημιοῦν ἐν ᾅδου. ἐδὲ γὰρ ἐκεῖνος, τὸ πρὸ τ γενέσεως. διόπερ ὁ Σωκράτης ἐκ τ δύο λόγων, συνάγει τὴν μίαν ὅλην ἀπόδειξιν.

PLUTARCHI DIALOGUS DE NOBILITATE.

Plutarchi librum περὶ εὐγενείας non memorat modo Lamprias, sed Stobæus etiam unum alterumque locum ex eo producit. Hunc librum Hafniæ nuper MStum reperit vir Clarissimus *Jo. Laurentius Mosheim*, descriptumque ex Codice hiulco passim nec emendatissimo obtulit Venerando nostro *Wolfio*, qui eum cum versione sua in lucem edet. Interim speciminis loco initium, quod laudat Stobæus, placet hic adscribere è MS. continuatum usque ad alterum locum, qui in eodem Stobæo occurrit, & emendatum passim suppletumque scriptorum locis & personarum colloquentium notatione distinctum. Ex hoc specimine apparebit etiam fallere margines Stobæi, qui duplicem Plutarchi librum, unum pro nobilitate, alterum contra nobilitatem ingerunt.

Α. Ἄπις. ἡ τ σοφιστῶν συκοφαντία καὶ τ εὐγενείας, οἱ μηδὲ καὶ τὰ ἐν μέσῳ καὶ πᾶσι γνώριμα σκοπεῖσιν, ὅτι πρὸς τὰς οἰκείας σὺν εὐγενεῖς ἵππους καὶ κύνας ὠνοῦνται καὶ κεχρῶνται, καὶ ἀμπέλων εὐγενῆ σπέρματα καὶ ἐλαιῶν καὶ τ ἄλλων δένδρων. ἀνθρώπῳ δὲ οὐδὲν ὄφελος νομίζουσιν εὐγένειαν εἰς τὰς μελλούσας διαδοχάς, ἀλλ' αὐτὸ πείθονται βάρβαρον εἶναι καὶ ἑλληνικὸν σπέρμα, καὶ ἐκ οἴονται λεληθέναι τινὰς δεχὰς καὶ σπέρματα

σπέρματα ἀρετῆς συγκεκυκκαλλεδευμένους, ὥσπερ τῷ Τηλεμάχῳ ἡ Ὀδυσσεύς, ἐφ' ἃ καὶ παῦσαι τὸν υἱὸν αὐτὸς ἔφησεν. a)

Πατρὸς μέγα νήπιος ἔμμεν,

ὡς ἂν ἐν πᾶσι σπερμάτων ὀλίγοις τάχιστα ἡ τῆς ἀρετῆς συρρεύσῃ ἀγαθόν. b) Ἐπαινεῖται μὲν ὑφ' Ὁμήρου Νέστωρ πολλαχοῦ, ἐκεῖνος δὲ ὁ πρῶτα φέρει

Νηλείδης c) μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,

καὶ d) - - - ὅτι πρῶτον Νηλῆος ἐλθέμεν ἀνδρῶν. Καὶ προσαγορεύων Ἀγαμέμνων Ὀδυσσέα, e)

Διογενὲς Λαερτιάδη, Πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ.

Φησὶ δὲ καὶ ἄλλον f) Ἄκτορος (Μενοίτιον) τέκνον, ἄλλον δὲ g) Στροφίου, καὶ ἄλλον h) μεγάλου Δολοπίωνος, καὶ πολλαχοῦ Δαρδανίδας i) εὐχωλεῖς. Καὶ Δυκάονα k) κεφαρὸν Πριάμοιο ἰόν, καὶ ἄλλους l) ἐκ πατρὸς Διοκλέους, καὶ ἄλλον m) Ἀμύντορος, ἔπι δὲ καὶ Σελάγου n) καὶ θεὸν Μέντορος o) καὶ Ταυρυδόντος p) καὶ Ἀγήνορος. q) Τὸν δὲ ἰδιομελῆ πρὸς Δηΐφοβον λέγοντα τοιαῦτα, r)

a) Odyss. β. 271.
b) Hactenus Plutarchi verba servavit Stobæus sermon. 86. (al. 84. vel 218.)
c) Iliad. κ'. 87.
d) Iliad. κ'. 18.
e) Iliad. β'. 173. & multis aliis in locis.
f) Iliad. λ'. 784. π. 14.
g) Scamandrium Iliad. ε'. 49.
h) Hypsenorem Iliad. ε'. 77.
i) ut Iliad. υ'. 215. seq. & alibi.
k) Iliad. γ'. 333.
l) Crethonem & Orsilochum. Iliad. ε'. 542.
m) Phœnicem. Iliad. ε'. 448.
n) Amphium. Iliad. ε'. 612.
o) Imbrium. id. 171.
p) Prothoum. Iliad. β'. 756.
q) Echecum. Iliad. υ'. 474.
r) Iliad. ν'. 449.

Φρεσὶν ὡς ὄφρ' ἴδῃς γόνον ὀφθαλμοῖσιν ἰκάνω
Ὃς πρώτης Μίνως ἄνωγε Κρήτην ἀνάσσειν,
Μίνως δ' Δευκαλίωνα τὸν ἐμὸν φυσικαλίσσατο,
Δευκαλίων δ' ἐμὲ τίκτε, πολέσσ' ἄνδρεσσιν ἄνακτα
Κρήτῃ ἐν εὐρείῃ - - -

Τὸν δ' Ἀχιλλέα Πηλείδην καλεῖ, καὶ τὸ Αἰνείαν Πριάμου ἐξ ἄμματος ἀναγόμενον εἶναι, ἔτως γὰρ τὸ Ἀχιλλέα λεγόμενα ποιεῖ. s)

- - - ἦ σέ γε θυμὸς ἐμοὶ μαχέσασθαι ἀνώγει
Ἐλπόμενον Τρώεσσιν ἀνάξειν ἱπποδάμοισι
Τιμῆς τὸ Πριάμου.

Καὶ αὖθις. t) Ἦ γὰρ βλωθρεύειν ποι ὥλεσα χερσὶν ἐμῇσιν;
Φασί σε μὴν Πηλῆος ἀμύμονος ἔκγονον εἶναι
Μητρὸς δ' ἐκ Θέτιδος καλλιπλοκάμοιο ἁλοσύδνης.
Ἀλλὰ ἐγὼν ἔος μεγαλήτορος Ἀγχίσαο
Εὔχομαι ἐκγεγάμμεν, μήτηρ δέ μοι ἔστ' Ἀφροδίτη.

Καὶ πρὸς ἄλλον αὖθις ὁ Πρίαμος. u)

Μὴ σφῶϊ πατρὸς σέο θείοιο ὀπιθέσθην Ἀχιλλῆος.

Οὐκ ἂν ἐποίησεν, οἶμαι, τοσαύτης ὁ Φρονιμώτατος ποιητῶν, γαμβρῶν ἥρως εὐγενεστάτων μνήμην, οὐδ' ἂν ἐκ τοῖς αὐτοῖς ἐπῶν ἐξέωσεν ἀριθμητέα. Οἱ δὲ Τυρσηνῶν τὰς αὐτῶν στρατιώτας εἰς πόλεμον τῶν Χαλκιδέων ἥρωας Ἡρακλείους ἀνίκητα φησὶν αὐτούς. Ποσάκις τῶν Σιμωνίδη, Πινδάρῳ, Ἀλκαίῳ, Ἰβύκῳ, Στησιχόρῳ ἡ εὐγλωσία ἐν λόγῳ καὶ τιμῆς μέρει ἐστί; Ἔτι δὲ ὁ Πλάτων ὅταν τὴν τῶν γονέων δόξαν θησαυρὸν εἶναι μέγαν x) φησὶν, ἵνα καταφρονεῖν ἑαυτῶν διδάσκει τὴν εὐγλωσσίαν. Τῶν εὐγλώσσων οἰκεῖον ὁ Φιλήμων λέγει πρὸς τὸν πόλεμον καὶ θάνατον ὁρμεῖν ὡς ἱερεῖα. Καίτοι οἶδα πῶς τὰς ἀκροτάτας τῶν πολιτειῶν εἰς ταπεινώσεις ἐκεῖθεν ὁρῶμεν καταβεβηκυίας, ὅταν εὐγλωσσοὶ καταλάβωσι τὰ πολιτεύειν. Ἐν τῇ πολυκηδεστάτῃ ἐκείνῃ τῶν Χαιρώνειαν μάχῃ γοῦν ὁ Φιλίππου Δημάδης αἰχμάλωτος, ἐρωτώντι αὐτὸν, τὸν τῶν Ἀθηναίων εὐγλωσσίαν, τὸν τῶν Κεκροπιδῶν γόην, τὸν ῥώμην; οἶσθα, φησὶν, ὦ βασιλεῦ, ὡς τὸν νῦν μὲν Ἀθηναίων ὁ Φίλιππος, τὸν δὲ Μακεδόνων ἦρχεν ὁ χάρης. ἔτυχε δὲ ὁ χάρης τότε στρατηγήσας.

B. Τί

s) Iliad. υ'. 179.
t) id. 206.
u) Iliad. ω'. 486.
x) Plato Menexeno pag. 369.

B. Τί δὲ Ἀλέξιδος ἀναμιμνήσκομαι, ἐς τὴν τραπεζίας τὴν χαρακτῆρα σεσημειῶσθαι ἐν νῷ εἶχον ὅσοι τὸ καινοτομηθὲν τὸ διλοπίκιον πρᾶγμα διαφερόμενον τυγχάνει. Καὶ ἡμεῖς, φησὶν, ἀγωνεῖς ἐκ πάλαι τεκμαιόμεθα.

A. Ἀλλὰ μὴν οὐκ ἡ αὐτὴ τιμὴ ἑκατέροις, οὐκ ὁ αὐτὸς θυμὸς οὐδ' ὁρμή. εἰ δὲ τὴν ἀληθινὴν ἐκθλίψεις, οὐκ ἡ αὐτὴ προθυμία τῷ τὶ ἀγωνεῖ καὶ τῷ εὐγενεῖ ἀγωνίσασθαι.

B. Ἀναχαλεῖς με πρὸς τοὺς πάλαι χρόνους, ἆρα εἰς Δευκαλίωνα καὶ Πύρραν καὶ Κάδμους καὶ Αἰγυπτίους ἐκδύομαι.

A. Ἀλλὰ τοῦτ' ἦν πρὸς τὸ ἄρτιον ἐκεῖνον καὶ ἄζακτον εἶκον, πρός τε τὰς ἀρχὰς ἀναπάλλοντος ἡμᾶς ἀναχαλᾶν.

B. Ἀυξηθείσας πόλεις, ἀγρὰς φυτευομένας, ἀμπελώνων ἐργασίαν οὐκ ἀναπτόν εἰς ἑαυτὴν παλαιὰν ἀταξίαν, ὅτ' εἰκὸς εὐγενὲς αἷμα ὅπη τὰ ἐξ διακεκοσμημένα παντὸς, ἀναφέρειν στοιχεῖα.

C. Βούλει οὖν ἀναχωρῶμεν εἰς χρόνους ἐν οἷς ἐκεῖνος φησί;

A. Ἀλλὰ ὅτι καταλήψῃ ἂν, μὴ στερηθεῖσαν τὸ οἰκείας τιμῆς τὴν εὐγλωσσίαν. Ἐν ποιμέσι τραφεὶς ὁ Ῥωμύλος ἀρᾷς ὡς Ἄρεως αἷμα πνεῖ, ὡς βασιλικῶν ἤδη παθεσμῶν ἀγλαϊσμένος. Τὸ δ' αὖτε καὶ Κῦρον λέγεσιν πεπαιδεῦσθαι.

Videntur hic nonnulla deesse.

B. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν τοῦ Ἀμάσιδος λεκάνην ἀναχαλεῖς, ἄγε δὴ τί ποτε φησὶν ὁ Ἡρόδοτος, ἢ καὶ μᾶλλον ὡς αὐτὸν Ἄμασιν κακοργήσαντα καὶ τρεβλώσαντα τὸ ἄκρον τῆς δόξης τοῦ βασιλικοῦ.

C. Ἀκούωμεν οὖν αὐτοῦ, ἐπειδὴ θέλεις.

A. Εἰ ταῦτα ψεύδεται ὁ Ἡρόδοτος, οἷα δέον παρ' αὐτῷ, μηδαμῶς ὑδὲν ἔστιν ὅπερ πράγματα παρέχει τῇ εὐγενείᾳ, ἐὰν ὕστερος μὲν ὢν ἐξ ἑνὸς Ἀμάσιδος στασποιήσεως, καὶ εἰς τὰς θεὰς ἀθεμίτου ἀσελγείας, ἀγλαϊσθῇ ὁ λόγος πρὸς τὸ τῆς εὐγενείας καταφρονεῖν. ἀλλὰ νὴ Δία μᾶλλον ἐκεῖνος ἔοικεν ὑπὲρ τῆς εὐγενείας ἀπολογούμενος, ὡς τὸν Ἄμασιν ὑπὸ τῶν οἰκείων ἀτιμωθέντα διδάσκων γ) ὡς οὐκ εὐσήμως ἤλγυνε τὰ ἄρχοντα, ἀλλ' ἐρῶν διὰ τὴν ἄρρητον σκῆψιν ὡς ἐν θεοῦ λόγῳ προσκυνήσαι, ἐκ δὲ φάυλης τῆς γενετῆς ὑπερφρονηθεὶς ἐδείκνυσεν ἱκανῶς, ὅτι, ἂν ὑπῆρχεν ἡ εὐγλωσσία, οὐκ ἔδει τινὸς ὑποκρίσεως ἢ τοῦ ἀπὸ λεκάνης ὑπερβολῆς.

B. Σὺ

γ) Herodot. lib. 2. cap. 172.

B. Σὺ δ' ἐπεί με τοῦ τὰς τῶν βασιλέων ἀναπαλεῖς δρχὰς, καὶ τὸν Δημόκηδα παρ' αὐτὴν ἐκδοθεῖσα διαπέπαμαι. ἐκεῖνος γὰρ ὧδε ἄρα τι διαφέρει τῆς εὐγενείας ὁ σὸς ἐκεῖνος Δημόκηδης.

A. Ποίᾳ δῆτα τῇ εὐγενείᾳ τιμὴ μείζων, ἢ ὅτι τῷ τὴν ἀρετὴν ἀσκεῖν ἐκείνη 2) διαλογισμὸν καὶ τὴν ἰσότητα καὶ τὴν δικαιοσύνην τὴν αὐτῆς, ἀρχὴν ἀποκεκλῆσθαι, ἵνα μή σε λήθῃ εἰς τοῦτο με προσελθόντα, ὥστε τὴν ἀρετὴν μόνην καὶ γυμνὴν συγκρίνειν τῇ εὐγενείᾳ. ἃ γὰρ ἐκείνη ἐκείνῳ βάλλεται, καίτοι ὁ τοῦ Ἡροδότου Δημόκηδης ὁ ἐξ ἀπιστίας χρημάτιζων, εἰ πάντες διὰ τὴν δικαίαν ἐπιθυμίαν εἰς αὐτὸν βασιλείαν ἀναφέρουσι, τὴν μὲν βασιλείας τῆς δὲ εὐγενείας ἑαυτὸν ἀξιώσαιτο ἀποδηλοῖ. Ἔπειτα δὲ βασιλείαν κεκτημένῳ οὐκ ἔστι μικρὸν τὴν τοῦ δικαίου ὑπόκρισιν ὑπῆρξαι δείκνυσι, ἐνδελεχῶς τοῖς διαλήμμασι σωφρονίσαντος τυχών, καὶ τοῦ βιαίων καὶ ἀσελγῶν τὴν κόλασιν περὶ πολλοὺς ποιουμένου, ὥστε τοῖς δικαίοις ἐνδοξότερον, οὐ πρὸς τὰ πρὶν διαφέρων ἦν βασιλεύς ὤν. Ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔξαρνός εἰμι τὴν εὐγλωσσίαν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἀρχὴν εἰληφέναι, ὑπ' αὐτῆς ὑποσημαίνεσθαι, ὑπ' ἐκείνης ἀκμῆσι γίνεσθαι λαμπράν. Τὸ δ' αὐτὴν αἰμιάζεσθαι, τοῦτ' ἐμοὶ πάνυ δυσχερές. ὡραιοτάτην δὲ πάντως μεταφορὰν διωκυμίζομαι. Ὅσοις δὲ κλώμενον τυγχάνῃ τῇ προηγουμένῃ ἀρετῇ ἀκόλουθον εὐγλωσσίαν, τοῦτο προπέμπειν οἷς εὐγλωσσίας φρηθεῖσιν ἐπαγγέλλομαι. οἷς δὲ μὴ διελήλυθα τῇ ὁμωνυμίᾳ, τὴν εὐγλωσσίαν καλῶν ἐπαινῶ, καὶ ταύτην ἀπολογίας ἀξιῶ, τὴν δ' ὕβρεις λεγομένην ἀρετὴν, τὴν ὡς διὰ βήματος ὧδε προγόνων καὶ πατέρων καὶ προπάππων μνήμην ἐν ἡμῖν ἀνανεάζουσαν, καὶ ἡμᾶς ἐν ἐκείνων ὀνόμασι καὶ γνωρίμους καὶ εὐσήμους ποιοῦσαν. Ἀρέσκει δὲ καὶ τὸ Σαπφοῦς τοῦτοις προσάπτειν. [a) εὐγλωσσία ἄνευ ἀρετῆς οὐκ αἰσιμνῆς πάροιμος, ἡ δ' ἐξ ἀμφοτέρων κρᾶσις εὐδαιμονίας ἔχει ἄκρον.]

B. Τί ἄρα φήσεις, αὐτὸς προίσασθαι τὸ ἀπ' ἀρετῆς σοι τυχούσης εὐγενείας. ἐὰν γὰρ ὑπὲρ αὐτῆς μὴ λόγους ποιήσῃς, λήψῃ ἂν ὧν ὅπερ ἦσαν ἀπόγονοι. ὅστις γὰρ ἀντιλαμβάνει τὸ ἀπὸ τῶν ἐκγόνων ληφθείσης εὐγενείας, οὗτος διὰ πολλῆς αἰτίας γενναῖος δύναται καλεῖσθαι. Εἰ δὲ μή, ἀλλ' οὐκ εὐθὺς διὰ ταῦτα προσκρεάσθαι δεῖ, ἃ δῆτα μᾶλλον ἡ μουσικὴ, γεωμετρία, πολιτικὴ, ἰατρεία, στρατηγία, ἐὰν τύχωσιν ἐς φλαῦρον ἄνθρωπον τραπόντα.

A. Οὕτως ὁρᾷς ὡς οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμᾶς διὰ πλείω καταβλαβῶμεν ἁπλόως ἐξεταζόντες διὰ τὴν εὐγλωσσίαν ἐκ τῶν παλαιῶν χρημάτων τὰ καὶ ἀρετῆς

2) Herodot. lib. 1. c. 96. seq.

a) πλοῦτος apud Schol. Pindari.

ἀρετῆς διαμετρῶμεν. Οὐδὲ μὴν ὁ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης, ὃν ὥσπερ διαιτητὴν τινὰ τὸν ἀγῶνα προσκαλεῖται, ὅτως εὐγενείας ἀνισόρροπος διαιτητής ἐστιν, ὥσθ' ὑμῖν συμφωνεῖσθαι. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἄλλως τε ἄλλο ζητοῦντες ἐκεῖ, γνώμη χρῆσθον αὐτῇ. b) [ἡ εὐγένεια παρ' ἑκάστοις οἰκοι τιμίος ἐστι, διότι βελτίους εἰκὸς τοὺς ἐκ βελτόνων. εὐγένεια γάρ ἐστιν ἀρετὴ γένους.] Τοσοῦτον δεῖ παρ' αὐτῷ τὴν εὐγένειαν διαφέρεσθαι, ὥστε εἰς ἄκραν τιμὴν προφερομένοις εἰκέναι. πρῶτον μὲν ὅταν δηλοῖ μὴ δίκαιον εἶναι c) ἐὰν εὐγενέσθαι καὶ γενναιόπαται καὶ ἐνδοξόταται ἀξιούμενοι αἰχμαλώτοι γένωνται, δοῦλοι ὦσι καὶ ἐν ἀνδραπόδων ἔχωνται λόγῳ. Καὶ γὰρ ἐκ ἐνδέχεται δοῦλον γενέσθαι ὁ εὐγενέστατον ἀλλὰ ἐν πολέμῳ. Ὃ τοῦτο μὴ δίκαιον εἶναι φασκόντων, τὴν εὐγένειαν ἐκ ἐκφεύξεται. ἔπειτα δὲ διαιρῶν τοὺς ἀγενεῖς καὶ διαφορᾶς, καὶ μὴ δοκιμάζων τὰς βαρβάρους ἀ συγχωρεῖ τὰς ἄλλην ἢ τὴν οἰκοθεν εὐγένειαν. Ἡ δὲ ὑ Θεοδέκτης Ἑλένη d) ὅλῳ τῷ σωρῷ διακεκοσμεῖ τὴν εὐγένειαν ὡς ὄντως ἐνδοξοτάτην ἀνέκαθεν ἀπ' εὐγενῶν ἀπάρχουσαν. Ἀμωσγέπως καὶ ὁ Ἑρμόδωρος ἄδικον ἀμφισβήτησιν ἀνατιλλομένην φησὶν, ὅτε δικαίαν κρίσει, ὅθ' ὅπλοις τέλος τετυχῆσθαι παρ' ἐκείνοις ἀδελφοῖς, ὧν ἕτερος μὲν ἀπὸ πατρὸς, ἕτερος δὲ ἀπὸ μητρὸς προσεποιεῖτο τὴν εὐγένειαν, τελευταῖος δὲ ἄλλος δηλοῖ ὡς ἐκ ἀποδεχόμενος τὸν λόγον ἐν ταῖς ἀρεταῖς καὶ κακίαις τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν ὑ γένους ἀμαυρότητα διορίζονται, ὅτι πέφυκε μὲν ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπων, τὰς δ' ὁμως διαφορὰς ἔχειν. Εἰ δ' ἐξ ἀνθρώπων ἄνθρωποι φυόμενοι, διὰ τοῦτο ἰσότιμοι ἦν ἐν τῷ αὐτῷ ἀριθμῷ καταλεκτοὶ, ὅθ' ὁ ἐξοχώτατος ἀρετῇ ἀπὸ ὑ κακίστου καὶ ἀσελγεστάτου διαφέρων ἦν. Τοῦτο γὰρ ἡ Φύσις θαμὰ ἀποδοῦναι ἐπιθυμεῖ, θαμὰ δ' ἐμποδίζεται ἀποτυγχάνουσα τὸ ἀποτελειώσεως. Τί δὲ χρὴ ἐξ Ἀριστοτέλους συνειλεγμένα μαρτύρια καὶ τὸ εὐγενείας φερέσειν, ἐκεῖνον γὰρ ὁρῶμεν ἐν ἑκδεδομένῳ ὑπὲρ εὐγενείας βιβλίῳ ἢ ἐν τοῖς ἐπαινετοῖς διακεκοσμημένα, καὶ ἐν τῷ ἀγαθῶν λόγῳ διηριθμημένα. Πάλιν ἐπειδὴ μᾶλλον ἐνίας προβάλλεις τὸν αὐτὸν Ἀριστοτέλη, φέρε ἐξετάζωμεν πότερον ἐκεῖνο τοσοῦτον φρονπηλάκιστα e) τὴν εὐγένειαν ὅσον σὺ βρενθύεις, f) ὅτως γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς αὐτὸς ἀλλοθι. [g) τὸ εὖ σημαίνει τι δῆτα τῶν ἐπαινετῶν ἢ

b) Aristoteles lib. III. c. 13. Politic.

c) Idem Lib. I. Politic. cap. 16.

d) apud Aristotelem loco laudato.

e) Schol. ἐμέσαι.

f) μεγαλαυχεῖς.

g) Aristoteles, dialogo de nobilitate, apud Stobæum.

σπουδαῖον, οἷον τὸ εὐπρόσωπον καὶ τὸ εὐόφθαλμον. ἀγαθὸν γάρ τι ἡ καλὸν σημαίνει καὶ ἦττον τὸ λόγον. ἔκειν εὐπρόσωπον μέν ἐστι τὸ ἔχον ἀρετὴν προσώπου, εὐόφθαλμον δὲ τὸ ὀφθαλμῷ ἀρετήν. ἄλλα μέν ἐστι χρῶμα τὸ μὲν σπουδαῖον, τὸ δὲ φαῦλον ἀλλ' ὑ σπουδαῖον. σπουδαῖον δέ γε φαμὲν ἕκαστον καὶ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν εἶναι, ὥστε καὶ χρῶμα σπουδαῖον ὡσαύτως. δῆλον ἄρ' ὅτι ἔστιν ἡ εὐχρωμία ἀρετὴ χρώματος.] Ἐν τούτοις Ἀριστοτέλης ὑ μόνον ὑ διέβαλε τὴν εὐγένειαν, ἀλλὰ καὶ ἐπῄνεσε. Τῶν καλῶν φησὶ τὴν εὐγένειαν. Αὐτὴν δὲ καίπερ οὐκ ἀεὶ προτιμᾷ, καὶ ὅλως οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ τὴν ἀρετὴν μόνον, δηλοῖ ὅτι οὐκ ἀποδέχεται τὸ αὐτόπον ἐκεῖνο καὶ ἐξοχὴν καίπερ ἐν ἄλλοις ἴσως ὄντας οὐσίας δεῖν ἐν ἀρχαῖς μεταδεδόσθαι. Τοῖν ἰσοστίχοιν αὐλητοῖν μὴ προκριτέον τὸν εὐγενέστερον, ἐν τοῖς αὐλοῖς, ὁ γὰρ βέλτιον αὐλήσειεν ἄν, ἀλλὰ τὸν ἐπιτεχνότερον. Τί γὰρ ἡ εὐγένεια ποιεῖ πρὸς τὴν ἐμπειρίαν τῶν αὐλῶν; Ἀλλὰ μᾶλλον ἀποφαίνει τὴν πόλει χρησίμους εἶναι σὺν εὐγενεῖς, ἢ ἐλευθέρους, ἔτι δὲ χρησιμωτέραν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀνδρίαν. Τέλος δέ τι ἐκεῖνο οὐκ ἄλλο ἐμφαίνει μὴ συφελλιζομένην τὴν εὐγένειαν, ὅταν αὐτὴν ἐν τιμῇ ἄγεσθαι τοῦ πᾶσι λέγειν, ὡς πιθανὸν δοκεῖν τοὺς ἐκ βελτόνων πεφυκότας βελτίους τυγχάνειν. Πῶς ἂν τὸν ὑπὸ τοῦ παντὸς ἀνθρωπίνου γένους εὐψυχίας τιμωμένης ἡμεῖς καταφρονοῦμεν, διαπτοῶμεν, διασύρομεν; Ἵνα δὲ μὴ χολὴν κινῇς ἡμῖν, τῷ δοκοῦντι συχνάκις ἀνακληθέντος ἐκείνου τοῦ Ἀριστέλους, ἢ τὰ ἐκείνων δόγματα ἀποβλητέα, ἢ τοῖς ἀγαθοῖς προσαριθμητέαν τὴν εὐγένειαν ὥσπερ καὶ τὸ πλοῦτον, καὶ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν συμφέρειν, οὐκ ἂν δύναιο ἔξαρνος εἶναι.

B. Πάλιν ἐκεῖνο φλυαρεῖς. h) Τί γὰρ ἄλλο νομίζομεν εἶναι τὴν εὐγένειαν εἰ μὴ παλαιὸν πλοῦτον ἢ παλαιὰν δόξαν, ὑδέτερον ἐφ' ἡμῖν ὄν, ἀλλὰ τὸ μὲν τύχης ἀδήλου, τὸ δὲ ἀκρασίας χάριν ἀνθρωπίνης, ὡς ἐκ δυοῖν ἀλλοτρίοιν κράματος τὸ πεφυσημένον ὄνομα ἡ εὐγένεια.

A. Καὶ ὁ πλοῦτος μὲν οὐ ὁμοίως αὐτοῦ σὺν γνησθένας ποιεῖ, ἀλλ' ὁ ἐξ ἀρετῆς γνησθεὶς εἰκονίζεται ἀπὸ τῆς τῆ ψυχῆς δικαίων εἰς τοὺς ἐκγόνους μεταχεομένων, καὶ τοῦτ' ἔστιν ἡ ὅλως εὐγένεια, ὁμοίωσις δικαιοσύνης.

B. Ἆρ' ἂν εὐγενέστερον ἦν ὁ Μίδου πλοῦτος τῆς Ἀριστείδου πενίας; καίτοι ὁ μὲν ὑδ' ἐλάφια καλαλιπῶν, τῷ δὲ φρυγὶ πάνυ ἂν ἐδύνατο εἶναι ξάφνης. ἀλλ' οὐκ ἐν πλουσίῳ τὸ εὐγενές. Πυρὸς ἔχει τρόπον πᾶσα πονηρία, ἀμφότερα χωρὶς τροφῆς ἀφανίζεται σβεννύμενα. Ἡ δὲ Σωκράτους ἀδοξία μαίας καὶ ἐρμογλύφου πατρὸς οὐκ ἦν εὐγενεστέρα τῆς Σαρδαναπάλου δόξης; Μὴ σύγε νομίζῃς οὐκ Ξέρξης εὐγενέστερος ἦν Κυναιγύρου; καίτοι ὁ μὲν ὑπὲρ τὴν

h) Quæ sequuntur apud Stobæum exstant.

τ ἰδίας πατρίδ☉. ἀπεκόπη τὴν χεῖρα, ὁ δ' ὑπὲρ τ ζῆν ἔφυγεν, ἀντὶ τ μεγάλης βασιλείας μεγάλην ἐδεικνύμεν☉ δικίαν. i)

A. Λέγεται μὲν ταῦτα μεγαλοπρεπῶς. Ἐγὼ δὲ οὐχ ἕτερος ἀλλότριός εἰμι τ ἀπειρίας, ὥστε τιθέναι τῇ λεχθείσῃ ἐναντίαν τὴν ἀγχίνοιαν. ἃ ποιήσω, ἃ λέξω. Τὸ δὲ τ εὐγενείας ὄνομα κενὸν εἶναι μηδαμῶς συμφήσω, οὐχ ἧττον δ' ὡς ἄχρηστα τὰ χρήματα εἰς θάλασσαν καταποντωθήσεσθαί τις κελεύσει. Πολλάκις μὲν μήτε τρόπαια παρεῖχεν ἡμῖν, μήτε κλήματα, μήτε πάππους, μήτε προπάππους. ὅτῳ δὲ ταῦτα ὑπάρχουσιν ἔχοντα, τούτους χαίρειν τε καὶ χρῆσθαι τὰ τ λεχθέντα ἔργα μελετῶντα ἥδιστα κωλύει πρὸς εὐδαιμονίαν. ἀλλὰ μᾶλλον ἐστὶ βοηθήσαι καὶ ὄργανα σοφίας. &c.

Hæc ſpeciminis loco ſufficiant, donec integrum, quod ſpero proxime, cum verſione ſua dabit Venerandus atque Eruditiſſimus Wolfius noſter in tomo quarto, quem parat Anecdotorum Græcorum.

De THEODORO Studita ejusque ſcriptis editis & ineditis dixi Volum. IX. pag. 234. Ab eo tempore nactus ſum Codicem, qui olim fuit *Rudolphi Capelli* noſtri & μαχαίτυ, in quo Catecheſes Theodori, laudati Capelli manu deſcriptæ, & Græcæ hactenus ineditæ, occurrunt una & quinquaginta. Præmittitur autem index ſermonum CCXVII. quibus magna quæ vocatur Catecheſis abſolvebatur, qualis manu exarata etiam exſtat in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi, nec non in Codice Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis. Illos titulos hoc loco deſcribere juvat, ſimulque apponere numeros ſermonum qui ex illis jam editi exſtant, ſed Latine tantum ex *Jo. Liveneji* verſione (*) duobus Codicibus Romanis uſi.

Index Sermonum Catecheticorum Theodori Studitæ, in totius Anni Feſta.

Numeri majores Latinis Livineji reſpondent, minores Mſto Græco Codici.

I. 1. Περὶ τ ἐναγωνίως διανύειν τ ὁ-
λον ἡμῶν βίον. α'. Τῇ β' τ
Διακαινισίμων.

I. De vita omni noſtra ſollicite exigenda. *Die ſecunda hebdomadis renovationis, ſive quæ diem Paſchæ ſubſequitur.*

II. 2. Ὅτι

i) Hactenus Stobæus.

(*) Verſionem Livineji reprehendit Jac. Gretſerus rerum Variarum lib. 1. cap. 2.

II. 2. Ὅτι χρὴ ἀποθνήσκειν ἡμᾶς τ προαιρετικὸν θάνατον, καὶ πρὸ εὐταξίας, β'. Τῇ Κυριακῇ τ Θωμᾶ.

2. In memoriam B. Domitiani: a) oportere nos assidua morte voluntaria defungi, deque modestia. b) *In Dominica S. Thomæ sive prima post Pascha.*

III. 3. Ὅτι δεῖ περιπατεῖν ἡμᾶς ἀξίως τ μονωδικῆς ἐπαγγέλματος, ἣν τ διωγμὸν ὑπεδιώγμεθα, διὰ Κύριον. γ'. Τῇ Κυριακῇ τ μυροφόρων.

3. Vitam obeundam nobis esse dignam monastica professione, & persecutione quam pro Domino sustinuimus. *Dominica unguentiferarum, sive secunda post Pascha.*

IV. 4. Περὶ τ προσέχειν ἑαυτοῖς τοὺς ὀλεθρίους τόπους καὶ τρόπους τ ἁμαρτίας. δ'. Τῇ Κυριακῇ τ παραλύτου.

4. Circumspectionem adhibendam, noxiaque fugienda peccati loca & modos. *Dominica Paralytici, seu tertia post Pascha.*

VI. 5. Ὅτι δεῖ εὐωδιάζειν ἑαυτὸν διὰ τ τ ἀρετῶν ἀναλήψεως. ε'. Τῇ δ' τ μεσο-πεντηκοστῆς.

5. Quod oportet nos fragrantes comparere studio virtutis. *Die quarta hebdomadæ ante mediam Pentecosten.*

V. 6. Περὶ τ φοβερᾶς κριτηρίου, καὶ πῶς τ ἀσφαλῶς διαμείβειν τὰς ἡμέρας τ παρούσης ζωῆς. ς'. Τῇ κυριακῇ τ Σαμαρείτιδος.

6. De horrendo tribunali, deque præsentis vitæ nostræ diebus circumspecte transigendis. *Dominica Samaritidis, sive quarta post Pascha.*

7. Περὶ (*) ἀπροσωπολήψιας καὶ ἐγκρατείας. ζ'. Τῇ Κυριακῇ τ τυφλοῦ.

7. De moderatione in affectibus & temperantia. *Dominica cæci, sive quinta post Pascha.*

VII. 8. 8. De

a) Hujus S. Domitiani mentio in illa Catechesi his verbis: Οὗτος ὁ μακάριος Δομετιανός, ὃν ὑμνήσαμεν. Καὶ ἔστω μνημόσυνον μετ' ἁγίων ἡλίκην πράγματείαν ἐπραγματεύσατο, ἡλίκην πολιτείαν ἐξήνυσε, πόσοις ὀλίγοις καὶ ἀγῶσι κληρωσάμενος γέρας αἰώνιον, ἄνθρωπος εὐτελὴς καὶ σάρκα, ἀλλ' ἐπειδὴ εἵλετο ἀρετὴν καὶ ἠγάπησε Θεόν, ὕψωσεν αὐτὸν ὁ Θεὸς, καὶ τὸ γεγραμμένον, ὅτι τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω, καὶ ἐξουθενῶν με ἀλιγωθήσεται. 1 Sam. II. 30.

b) male in Bibl. Patrum, Lugd. editum, *de molestia.*

(*) Hanc septimam catechesin primus Græce ex Codice Lipsiensi edidit V. C. Joh. Immanuel Mullerus in dissert. Lipsiæ 1722. 4. vulgata de Studio, Cœnobio Cl'olitano, pag. 33—36.

VII. 8. Περὶ τ ἀναλήψεως τ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησ Χριστ, καὶ τ θεαρέστως ἀναστρέφεσθαι ἑαυτούς. η. τῇ δ' πρὸ τ ἀναληψίμυ.

8. De adscensione Servatoris nostri JESU CHRISTI, vitaque inter nos ex DEI voluntate agenda. *Die quarta ante hebdomadem Adscensionis.*

VIII. 9. Ὅτι δεῖ μὴ καθαρᾶ συνειδότος μετέχειν τ ἁγιασμάτων, ῥηθεῖσα ἐν τῇ ἀναληψίμῳ. θ.

9. Oportere sacrorum pura conscientia fieri participem. *Habitum die festo Adscensionis.*

10. Ὅτι χρὴ ἡμᾶς προσέχειν ἐν τοῖς Διαφόροις βρώμασι, καὶ πρὸς ἐγκρατείας. ι. τῇ κυριακῇ τ ἁγίων πατέρων.

10. Oportere de variis nobis cavere cibis, & de temperantia. *Dominica SS. Patrum Nicænorum, sive post Adscensionem.*

IX. 11. Περὶ τ καθόδυ τ ἁγίυ Πνεύματος, καὶ τ θανάτυ τ ταπεινυ Εὐπρεπιανυ. ια. τῇ κυριακῇ τ πεντηκοστῆς.

11. De descensu S. Spiritus, & de humilis Euprepiani c) morte. *Dominica Pentecostes.*

X. 12. Ὅτι οὐχ οἱ δι' αἵματος μόνον μάρτυρες, ἀλλὰ καὶ οἱ διὰ βίυ ἐνθέυ πολιτευσάμενοι. ιβ. τῇ κυριακῇ τ ἁγίων πάντων.

12. Martyres esse non solos, qui sanguinem profundunt; sed etiam qui vitam obeunt divinam. *Dominica omnium Sanctorum, seu prima post Pentecosten.*

13. Περὶ ἀποταγῆς κόσμου, καὶ τ ἐν τῷ κόσμῳ. Ϛ διδασκαλία

13. De renunciatione, quæ fit Mundo rebusque quæ in Mundo sunt, atque

c) Livinejus: *infelicis Cypriani.* De Euprepiano hæc in catechesi Theodori: Οὐκ ἠκούσατε τί πέπονθεν ὁ ἐλεεινὸς Εὐπρεπιανός; ἄρτι γὰρ ἡμῖν ἀπηγγέλη ὅτι τέθνηκε. Καὶ τέθνηκε, φεῦ τ ἐμῆς παλαιπωρίας, ὑ προσκαίρου ἀλλὰ τ αἰώνιον θάνατον, συμπαλαιστὴς τῇ ἕνα καὶ ταύτῃ τ βίον ἀπορρήξας. ὢ ἵ πέπονθεν ὁ ζῆλος. ἵστε ὅπως πρόπερσιν ἤυχει ὁ λύχνος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτ, τ τε εὐπιστίας καὶ εὐδρομίας. ἆρ συναπεκλείσθη μοι πάλαι ὁμολογητικῶς; οὐκ εἰς οἰκονόμως προηχθη βαθμὸν ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, οὐκ ὄπι τῇ παρρησίᾳ ὁμολογίᾳ ἀπεδύσατο πρὸς ἀγῶνας δις μαστιχθεὶς καὶ ἐνέγκων ἄθλησιν; εἶτα τί ἔχων ὡς οἰκονόμος τὸ γλωσσόκομον ἐφύλαττε, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ βαλλόμενα θελχθεὶς τῷ χρυσίῳ καὶ προσπαρεὶς τῇ φιλαργυρίᾳ τ Ἰούδαν, παρέδωκεν, οἴμοι, τ χρυσὸν, τοῦτο μὲν ἀποδυσάμενος τὸ τ παρθενίας ἐπάγγελμα, τοῦτο δὲ γιελικῶς ὠνησάμενος ἀγρὸς καὶ ἀμπελῶνας &c.

λία ϗ μὴ πεφυμέας ἐπαναιρεῖσθαι τὰ ἰδιώματα τ ἀκριβῶς ἡμῶν διαγωγῆς, ῥηθεῖσα ἐν τῇ δ ἡμέρᾳ πρὸ τ. ἀποκρεωσίμων. ιγ.

atque doctrina de ſuſcipiendis alacriter proprietatibus accuratæ vitæ monaſticæ. *Die quarta ante Dominicam Carniprivii, ſive Sexageſima.*

XLIX. 14. περὶ ἐγκρατείας, ϗ τ προκειμένης ἡμῖν ὁμολογίας. ιδ. τῇ παρασκευῇ τ ἀποκρεω.

14. De abſtinentia ac confeſſione quæ à nobis requiritur. *In paraſceve Dominicæ Carniprivii.*

L. 15. περὶ τ μεγάλης ϗ ἐπιφανοῦς ἡμέρας ϗ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ῥηθεῖσα τῇ ἡμέρᾳ τ ἀποκρεωσίας. ιε.

15. De magno illo & illuſtri Domini noſtri JESU CHRISTI die. *Dicta in Dominica Carniprivii.*

LI. 16. περὶ ϗ εὐθάρσους ϗ ἀνδρείους εἶναι ἐν τῷ παρόντι διωγμῷ. ις. τῇ δ τ τυροφάγου.

16. Quod confidenti & forti animo eſſe oporteat in præſenti perſecutione. *Die quarta ante Dominicam Tyrophagiorum, qua caſei & ovorum uſus omittitur.*

LII. 17. περὶ ἐγκρατείας ϗ προσευχῆς. ιζ. τῇ παρασκευῇ πρὸ τυροφάγου.

17. De continentia & precatione. *In paraſceve ante Dominicam Tyrophagiorum, ſive Quinquageſima.*

18. ὅτι χρὴ ἀναδραμεῖν ταῖς ἐννοίαις, ϗ ἀναθεωρῆσαι τοὺς βίους τ πατέρων ἡμῶν, ϗ ὁμοιοτρόπως αὐτοῖς πολιτεύεσθαι. ιή. τῷ σαββάτῳ τ τυροφάγου.

18. Quod oportet cogitatione recurrere & inſpicere vitas Patrum noſtrorum, ſimilibusque moribus operam dare in vita. *Sabbato ante Tyrophagiorum Dominicam.*

LIII. 19. περὶ νηστείας, ϗ ὅτι ϗ ἀληθινὴ, ὑποκριτικὴ ἀληθὴς νηστεία ἐστὶν ἡ ἐκουσία ϗ οἰκείᾳ θελήματος. ιθ. τῇ κυριακῇ τ τυροφάγου.

19. De jejunio & quemadmodum veri & morigeri ſubditi verum jejunium, ſit propriæ voluntatis exciſio ſive abnegatio. *Die Dominica Tyrophagiorum.*

LIV. 20. ὑπὲρ νηστείας ϗ ἀπαθείας, ῥηθεῖσα ἐν ἀρχῇ τ νηστειῶν. κ. τῇ δ τ πρώτης ἑβδομάδος.

20. De jejunio abſtinentiaque cupiditatum. *Initio jejunii, die quarta prima hebdomadis Quadrageſimæ.*

LV. 21. περὶ ϗ καθοσμεῖν τὴν ἄφθαρτον ἡμῶν οἰκίαν μᾶλλον τ τ ἀρετῶν

21. Incorruptibilem domum noſtram, animum, virtutum ſtudio exor-

δεήσεων ἀναλήψεως. καὶ. τῇ προηγουμένῃ τῆς τεσσαρακοστῆς ἑβδομάδος.

exornandam. *Pamſceve prima hebdomadis jejunii.*

22. Λόγος. προτρεπτικὸς εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς. καὶ περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας. κβ. τῷ σαββάτῳ τῆς τεσσαρακοστῆς ἑβδομάδος.

22. Sermo adhortatorius ſub ingreſſum Quadrageſimæ, & de ſecundo CHRISTI adventu. *Sabbato prima hebdomadis.*

LVI. 23. περὶ τοῦ μὴ ὑπὲρ δύναμιν ἐκτείνεσθαι ἡμᾶς ἐν τοῖς τοῦ Θεοῦ προσδάσμασι, ἐν δὲ διαχρέφειν τὴν ψυχὴν ἐν τοῖς πνευματικοῖς θεωρήμασιν. κγ. τῇ κυριακῇ τῆς πρώτης ἑβδομάδος.

23. Ne ſupra vires in Divinis ſtudiis animum intendamus, paſcamus tamen illum ſpiritalibus doctrinis. *Dominica prima hebdomadis jejunii.*

LVII. 24. περὶ τοῦ φυλάττειν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν φθοροποιῶν παθῶν. κδ. τῇ δ΄ τῆς β΄ ἑβδομάδος.

24. De animo à corruptelis affectuum ſervando. *Die quarta hebdomadis ſecunda.*

LVIII. 25. περὶ ὁμονοίας καὶ ἀγάπης, ἐν δὲ ὑποστῆναι γενναίως τὰ πάτονα τῆς ἀρετῆς, ὑπὲρ δὲ τυχεῖν βασιλείων ἀγαθῶν. κε. τῇ προηγουμένῃ τῆς β΄ ἑβδομάδος.

25. De concordia & amore, ferendisque generoſe virtutis laboribus pro regno cœleſti aſſequendo. *Pamſceve hebdomadis ſecunda.*

LIX. 26. περὶ δὲ ἡσίως καὶ εὐμαρῶς διανύειν ἡμᾶς τὰς ἡμέρας τῆς νηστείας ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἀτελευτήτου ζωῆς. κς. τῇ κυριακῇ τῆς β΄ ἑβδομάδος.

26. De transigendo ſvaviter & læte jejunio, per ſpem æternæ vitæ. *Dominica ſecunda hebdomadis jejunii.*

LX. 27. περὶ τῆς ἐνθένδε ἀθρόας μεταχωρήσεως, καὶ διδασκαλία περὶ δὲ ἀσφαλῶς τηρεῖν τὰς ἑαυτῶν αἰσθήσεις, καὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἡδονῶν ἐπιθυμιῶν. κζ. τῇ δ΄ τῆς γ΄ ἑβδομάδος.

27. De repentino hinc abſceſſu, & doctrina de ſenſibus animoque accurate cuſtodiendis à fœdis libidinibus. *Die quarta tertia hebdomadis jejunii.*

LXI. 28. ὅτι οὐ δεῖ ὑποβάλλειν ἡμᾶς ἑαυτοὺς ἐν ταῖς πειρασμοῖς, καὶ

28. Non eſſe committendum, ut nosmet ipſi tentationibus objiciamus;

περὶ νηστείας. κη'. τῇ παρασκευῇ τῆς τρίτης ἑβδομάδος.

LXIII. 29. Ἱστορικὴ περὶ τῶν ἀναιρεθέντων ἐν Βουλγαρίᾳ Χριστιανῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ τεσσαρακοστῇ. κθ'. τῇ κυριακῇ τῆς τρίτης ἑβδομάδος.

LXVI. 30. ὅτι τὸ Πάσχα τοῦτο τύπος ἐστὶ τοῦ μέλλοντος καὶ αἰωνίου Πάσχα, καὶ περὶ ὑπομονῆς καὶ ἀνδρείας. λ'. τῇ δ' τῆς μέσης ἑβδομάδος.

LXVII. 31. ὅτι ἐν τῇ νεκρώσει τῶν παθῶν, καὶ τῇ ἀναστάσει τῶν ἀρετῶν τοῦτό ἐστι τὸ καθ' ἑκάστην ἑορτάζειν καὶ πασχάζειν ἐν Κυρίῳ τῷ Θεῷ. λα'. τῇ παρασκευῇ τῆς μέσης ἑβδομάδος.

CXXXV. 32. περὶ τῆς μεσοσαρακοστῆς τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, καὶ προθυμοποίησις πρὸς τὸ ἐξῆς τῆς ἀσκήσεως. λβ'. τῇ κυριακῇ τῆς τετάρτης ἑβδομάδος.

LXIX. 33. ὅτι οἱ ἐν θλίψεσι καὶ στενοχωρίαις τὸν βίον διαφερόντως διανύσαντες ἀλύπως ζῶσι καὶ ἀρρήτου ἡδονῆς ἀπολαύουσιν. λζ'. τῇ πέμπτῃ τῆς ε' ἑβδομάδος.

34. περὶ

ciamus; & de jejunio. *Paraſceve hebdomadis tertiæ.*

29. Narratio de Chriſtianis per Bulgariam in ſancta Quadrageſima ob eſum carnis peremtis. *Dominica tertiæ hebdomadis.*

30. Paſcha hoc ſimulacrum eſſe futuri & æterni Paſchatis: Deque patientia ac fortitudine. *Quartæ die mediæ hebdomadis jejunii.*

31. Vitiis mori ac Virtutibus reviviſcere, id demum eſſe ferias celebrare quotidie, Dominóque DEO Paſcha agitare. *Paraſceve mediæ hebdomadis.*

32. De media ſancta quadrageſima, & ad exercitationem porro continuandam exſtimulatio. *Dominica quartæ hebdomadis.*

33. (*) Qui in ærumnis ac miſeriis vitam transegere, eos incredibili alienaque à doloribus voluptate frui. *Quartæ die quintæ hebdomadis.*

34. De

(*) In hac Catecheſi Theodorus D. Platonis facit mentionem his verbis: ὁ μέγας πρόδρομος, ὃν μιμητὴς ἠξιώθη γνήσιος ἐν τῷ ἐλέγχῳ τῶν μαιχευσάντων βασιλέως Πλάτων, ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν, οὗ τὴν μνήμην σήμερον ἑορτάζειν ἠξιώμεθα. Mox invehitur in Alexandrum quendam presbyterum (ψηφιζόμενον εἰς ἱερέα,) Iconomachis faventiorem, ἤδη γὰρ πάντως ἠκούσατε τὰ πέπραχεν

34. Περὶ ἐγκρατείας ὐ μόνον τροφῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν παθῶν, ῥηθεῖσα ἐν τῇ ἁγίᾳ τεσσαρακοστῇ. λδ'. τῇ ε' τῆς ε' ἑβδομάδος.

34. De abstinentia non à cibis modo, sed etiam à pravis affectibus. *Dicta in quadragesima, quinta quinta hebdomadis die.*

LXX. 35. Περὶ ὧν ὑποίσαι ἡμᾶς πᾶσαν βάσανον καὶ μίμησιν τῶν ἁγίων. λή. τῇ παρασκευῇ τῆς ε' ἑβδομάδος.

35. Quod omne genus cruciatuum ferre debemus Domini ac Sanctorum imitatione. *Parasceve quinta hebdomadis.*

36. Περὶ ἐγκρατείας καὶ ταπεινοφροσύνης. λέ. τῷ σαββάτῳ ἀκαθίστου.

36. De continentia & humilitate. *Sabbato acathisti quinta jejunii hebdomadis* (*) *ubi hymnus à populo per noctem stante fine sessione canitur.*

LXVIII. 37. Ὅτι δεῖ ἡμᾶς ἀεὶ ἀναλαμβάνεσθαι ὑπὲρ τὰ πρόσω διὰ ὑπομονῆς τῶν παραπιπτόντων ἡμῖν ὁρωμένων τε καὶ ἀοράτων πειρασμῶν. λϛ'. τῇ κυριακῇ τῆς ε' ἑβδομάδος.

37. Oportere nos semper renovari ad anteriora per incurrentium visibilium & invisibilium tentationum tolerantiam. *Dominica quinta hebdomadis.*

38. Περὶ τῆς καταστάσεως τῶν νηστειῶν, καὶ διδασκαλία πρὸ τῆς ἀνοίξεως τοῦ μοναστηρίου. λέ. τῇ δ' τῶν Βαΐων.

38. De constitutione Jejuniorum, & doctrina ante apertionem Monasterii. *Quarta die hebdomadis ante Dominicam in Palmis.*

LXXI. 39. Ὅτι δεῖ φυλάττειν ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς διαβόλου πανηγύρεως, καὶ πῶς τοῦ μὴ ἀφιδιάζειν.

39. Cavendum nobis esse à Diaboli vafritie, & de eo quod non fas sit, exorbitare, aut à cœtu segregem

πέπραχεν Ἀλέξανδρος ὁ δύσηνος. ἐξηρνήσατο καὶ τὴν ὑποταγήν, καὶ τὴν ὁμολογίαν. Καὶ πόθεν τοῦτο πέπονθεν, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ εἶναι αὐτὸν μεμονωμένον, ὃ πολλάκις ἐγκαλῶ τοῖς μεμονωμένοις, ἐκ τοῦ φιλαίργυρος ἡμεῖναι καὶ τὸ Ἰούδαν. ἀμφότεροι γὰρ περιῶνται τὸ Κυρίου τῆς δόξης, ὁ μὲν τοῖς Ἰουδαίοις, ὁ δὲ τοῖς ὁμόφροσι τῶν Ἰουδαίων εἰκονομάχοις.

(†) Vide Cangium in ἀκάθιστος, & Lambecium III. p. 126. 150. VIII. p. 53. seq.

διαίζειν. λθ'. τῇ παρασκευῇ τῶν βαΐων.

40. ὅτι ὐ χρὴ ἀμελῶς διακεῖσθαι ἡμᾶς μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, ὡς ἂν μὴ ἀπολέσωμεν τὰς προδιηνισμένας ἡμῖν ἀρετάς. καὶ περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν βαΐων, καὶ τοῦ πάθους τοῦ Σωτῆρος. μ'. τῷ σαββάτῳ τοῦ λαζάρου.

41. περὶ τῆς κρατίστης διαγωγῆς ἡμῶν, ῥηθεῖσα ἐν τῇ ἑβδομάδι τῶν βαΐων. μά. τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων.

LXXII. 42. περὶ τοῦ σωτηρίου πάθους, καὶ διδασκαλία περὶ ταπεινοφροσύνης, καὶ ὑπομονῆς. μβ'. τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ δ'.

43. περὶ τοῦ σωτηρίου πάθους, καὶ περὶ ὁμονοίας. μγ'. τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ ε'.

LXXIII. 44. περὶ τοῦ πάθους τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. μδ'. τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ.

oberrare. *Paraſceve ante Dominicam in Palmis.*

40. Quod non oportet poſt elapſam ſacram quadrageſimam negligentes eſſe, ne virtutes partas amittamus: De feſto item Palmarum, & Servatoris noſtri Paſſione. *Sabbato Lazari.*

41. De optimo vitæ inſtituto. *Dicta in Dominica Palmarum.*

42. De ſalutifera CHRISTI Paſſione, deque humilitate & patientia. *Die quarta magnæ & ſanctæ hebdomadis.*

43. De ſalutifera Paſſione, & de Concordia. *Die quinta hebdomadis ſanctæ magnæque.*

44. De Domini noſtri JESU CHRISTI Paſſione. *In ſanctæ & magnæ Paraſceve.*

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰνδικτιῶνος.

Menſe Septembri, in principium Indictionis.

Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τοῦ ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΥ.

Cum Deo. MENOLOGII Initium.

XXIV. 45. περὶ τῆς ἀνυπερβλήτου δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης, καὶ μίσους τοῦ διαβόλου, καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης, ῥηθεῖσα ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐνιαυτοῦ. μέ.

45. De inexſuperabili DEI beneficio, & de amore erga Eum, odioque Diaboli, & de humilitate. *Dicta ſub anni initium.*

46. περὶ

46. Ne

XXV. 46. περὶ δὲ μὴ εἰσφέρειν ἀκάνθας καὶ τριβόλους παθῶν, ἀλλὰ καρποφορεῖν τὰς τῆς ἀρετῆς βότρυας. μς'. Μηνὶ τῷ αὐτῷ εἰς τὸ τρυγητόν.

46. Ne vitiorum ſpinas atque tribulos colligamus, ſed virtutis botros fructificemus. *Eodem menſe, in Vindemiam.*

XXVI. 47. περὶ δὲ μὴ καταγεῖν ἑαυτοὺς εἰς πάθη αἰσχίστας, μηδὲ ἡγεῖσθαι, ἡδεῖαν εἶναι τὴν ἡδονήν. μζ'. Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιδ'. τῇ ὑψώσει δὲ ἡμῖν σταυροῦ.

47. Ne in fœda vitia præcipites nos agamus, neve voluptatem jucundam arbitremur. *Ejuſdem menſis die XIV. in exaltatione Venerandæ Crucis.*

XXVII. 48. περὶ δὲ πνευματικοῦ σπόρου, καὶ δὲ ἀγρυπνεῖν ἐν τῇ θείᾳ μελέτῃ. μή'. Μηνὶ τῷ αὐτῷ κς'. εἰς τὸν σπόρον.

48. De ſpiritali ſemente, & de vigilando in Divinis rebus meditandis. *Ejuſdem menſis die XXIV. in Sementem.*

XXVIII. 49. περὶ πίστεως, καὶ δὲ μὴ εἰκῇ καὶ μάτην δαπανᾶν τὸν ζωὴν ἡμῶν, καὶ ὅλα ὄναρ καὶ σκιὰ εἰσὶ τὰ παρόντα πρὸς τὰ μέλλοντα. μθ'. Μηνὶ ὀκτωβρίῳ ς'. εἰς τὸν σπόρον.

49. De fide, neve temere ac ſine fruge vitam conſumamus: Et umbram eſſe ac ſomnium præſentia ad futura. *Menſe Octobri, die ſexta, in Sementem.*

XXX. 50. περὶ τῆς ἀφάτου κηδεμονίας δὲ ἀπότου Χριστοῦ, καὶ ἀσφαλείας δὲ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν βίου. ν'. Μηνὶ νοεμβρίῳ ς', εἰς τὴν μνήμην δὲ ἁγίου Παύλου δὲ Ὁμολογητοῦ.

50. De immenſo CHRISTI Domini in nos ſtudio, vitæque ſecuritate Divinæ atque inculpatæ. *Die VI. Novembris, in memoriam S. Pauli* (*) *Confeſſoris.*

XXXI. 51. περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, καὶ ὅτι ὁ πάσχων διωγμὸς, οἷς μὲν ὕλη ἀρετῆς καθέστηκεν, οἷς δὲ κακίας. να'. μην

51. De judicio futuro: Et quod præſens perſecutio aliis materia ſit virtutis, aliis ſcelerum. *Ejuſdem menſis, die XI. in memoriam*

(*) In hac Catecheſi, S. Pauli Confeſſoris meminit his verbis: ὥσπερ καὶ ὁ νῦν εὐφημηθεὶς Παῦλος ὁ μακάριος ὁμολογητὴς, ὅσα καὶ ἡλίκα τὰ ἔπαθλα, καὶ οἱ ἀγῶνες ἐκ μικρῶν ἠκούσαμεν, ὡς καὶ ἡμεῖς μεμύημαι &c.

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ια΄. εἰς τὴν μνήμην τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδείτου.

S. Patris nostri & Confessoris Theodori Studita. (**)

Hucusque homilias ipsas exhibet MS. Codex.

52. ὅτι ὑποδείκνυσιν ἡμῖν ἐν τῇ μαρτυρικῇ ὑποθέσει ἀπολήψεσθαι τὰ αἰώνια γέρα. νβ΄.

52. Quod Martyrii subjectionem perpessi æterna præmia relaturi sumus.

XXXII. 53. περὶ τῶν γενεθλίων τοῦ Σωτῆρος, καὶ ὅτι εὐτόνως ἔχεσθαι τῆς ἀσκητικῆς ἡμῶν ζωῆς. νγ΄.

53. De Natali die Servatoris, ac de constanter retinenda vita nostra Ascetica sive Monastica.

54. ὅτι δεῖ ἡμᾶς τὴν τῶν νηπίων μιμεῖσθαι ἀφελότητα, διὰ τὸν δι' ἡμᾶς νηπιάσαντα Χριστόν. νδ΄.

54. Quod infantum oportet simplicitatem imitari propter CHristum, qui nostri causa infans factus est.

XXXIV. 55. περὶ τοῦ ἐνθένδε ἀποβιώσεως, καὶ τῆς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν καταπαύσεως. νε΄.

55. De discessu ex hac vita, regnique cœlestis requie.

XXXV. 56. περὶ παρθενίας, καὶ τοῦ ἀναχλήσεως τοῦ ἀδελφοῦ Μέμνονος. νς΄.

56. De virginitate ac fratris Memnonis ad frugem reditu. (*Addit Livineius etiam* in D. Basilii memoriam.]

57. περὶ τοῦ ἑορτῆς τῶν ἁγίων θεοφανίων. νζ΄.

57. De festo sacrorum Theophaniorum.

XXXVII. 58. Ne-

(**) Ipse nempe Theodorus de se ita statim in limine hujus sermonis sive Catecheseos: Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἡδέσθησα, καὶ πάλιν εὐχαῖς ὑμῶν ἀνακέκλημαι. Ἀλλ' ἕως πότε μέλλομεν ἔρχεσθαι ἐπὶ τὸ πάλιν; ἐλεύσεται δὴ πάντως ἡ ἐπιφανάσιος ἡμέρα, ὅτε οὐκ ἔξει χώραν τὸ πάλιν, χωρίζουσά με ἀφ' ὑμῶν καὶ ἀποστέλλουσα εἰς τὴν ἐνθένδε, ἃ μὴ διὰ τοῦτο λογισθέον ὀρφανιάν &c. Constat autem apud Græcos Monachos inter officia sacra frequentatam lectionem Catecheseon Theodori, stantibus & auscultantibus fratribus, prælegente eas publice Ecclesiarcha, ut notavit Allatius de Dominicis Græcorum §. IX.

XXXVII. 58. ὅτι ἀ δεῖ ἑορτάζειν ἐν κραιπάλαις, καὶ μέθαις, & περὶ μνήμης θανάτου. νή.

58. Nequaquam feriandum in crapula & ebrietate, & de recordatione mortis. *Post diem Luminum.*

XXXVI. 59. περὶ τῆς ἐρηρεισμένης εἶναι τὴν ὁμολογίαν ἡμῶν, & περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ἀδελφοῦ Θεοδούλου, ῥηθεῖσα ἀνὰ μεταξὺ τῶν ἑορτῶν. νθ.

59. Ut in Confessione nostra obeunda constantes simus, & de dormitione fratris Theoduli, *dicta mediis festis.*

XLIII. 60. περὶ ἐναρξεσίας Θεοῦ, καὶ ἀναγωγῆς τοῦ θεολήπτου καὶ ὡραίας ἡμῶν βίου. ξ.

60. De Divina benignitate, & de vita ineunda DEO digna & pulchra. (*Addit Livinejus:* In S. Antonium & Martyrem Thaddæum.)

XXXVIII. 61. ὅτι τοῦ μιμεῖσθαι τοὺς βίους τῶν πατέρων, καὶ ἐμμένειν ἡμᾶς ἐν ᾧ ἐκλήθημεν τῷ Θεῷ. ξα.

61. De Patrum imitandis vitis, & quod manere debemus in eo, in quo divinitus vocati sumus.

XXXIX. 62. ὅτι δεῖ ζηλοῦν τοὺς βίους τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν. ξϛ.

62. Sanctorum nostrorum Patrum vitas imitandas nobis esse.

XL. 63. περὶ τοῦ πολιτεύεσθαι ἡμᾶς ἐν καινότητι ζωῆς, καθὼς καὶ τοῖς τοῦ ἁγίου κήμασιν ἐπηγγείλμεθα. ξγ.

63. De eo quod in vitæ novitate ambulare debemus, sicut sacro habitu sumus professi.

XLI. 64. ὅτι οὐδὲν τῶν ἀνθρώποις μακάριον, πλὴν τῆς ἀρετῆς. αὐτὴ γὰρ μόνη ἀξία μακαρισμοῦ. ξδ.

64. Nihil beatum esse in rebus humanis præter virtutem, quæ sola beatitudinis elogio digna est. (*Addit Livinejus:* in SS. Chrysostomi & Ephræmi memoriam.)

XLI. 65. περὶ τοῦ ἀναθεωρεῖν ἡμᾶς τοὺς βίους τῶν πατέρων, πρὸς τὸ ζηλοῦν τὰ τούτων κατορθώματα. ξε.

65. De Patrum contemplanda vita, ut eorum recte facta æmulemur.

LXII. 66. περὶ τοῦ μιμεῖσθαι ἡμᾶς τὰ τοῦ Κυρίου παθήματα. ξϛ.

66. Quod passiones Domini imitari debeamus. (*Addit Livinejus:* in SS. quadraginta Martyres.)

LXIV.

LXIV. 67. περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὡς δεῖ πνευματικῶς ἑορτάζειν. ῥηθεῖσα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ. ξζ'.

67. De Domini noſtri JESU CHRISTI incarnatione, & feſtis ſpiritaliter obeundis. *Dicta die Annunciationis.*

LXV. 68. περὶ παρθενίας. ξη'.

68. De Virginitate. *In Annunciationem ſecunda.*

XVI. 69. περὶ νεκρώσεως τῶν παθῶν, καὶ πνευματικοῦ θερισμοῦ. ξθ'.

69. De affectuum pravorum mortificatione, & de meſſe ſpiritali.

XIV. 70. περὶ τοῦ ἐνθένδε ἡμῶν πολιτείας, καὶ τοῦ μὴ ὑποπτήσσειν ἐν τοῖς πειρασμοῖς. ο'.

70. De vita obeunda Divina, neve ad tentationes trepidemus. (*Addit Livinejus*, poſt S. Theodori ſtratelati memoriam.)

XVII. 71. περὶ τοῦ πνευματικοῦ θερισμοῦ, καὶ τῆς ἐπιβαλλούσης ἀσκήσεως τοῦ χειροῦ θεραπόντων. οα'.

71. De ſpiritali meſſe, continuaque CHRISTI famulorum exercitatione.

XV. 72. Δογματικὴ (*) περὶ τιμῆς καὶ προσκυνήσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων. οβ'.

72. Dogmatica de SS. imaginum cultu & adoratione.

XIX. 73. περὶ ὑπομονῆς, καὶ τοῦ προσίεσθαι τοὺς ἐρχομένους πρὸς ἀποταγάς. ογ'.

73. De patientia, & iis qui renunciatum veniunt admittendis. *Poſt SS. Apoſtolorum quadrageſimam.*

XVIII. 74. περὶ ἀπραγματείας τῶν τῇδε ἡδέων, καὶ ἐφέσεως τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. οδ'.

74. De negligendis, quæ in hac vita ſunt jucunda, bonisque ambiendis perennibus.

XX. 75. ὅτι δεῖ φυλάττειν ἡμᾶς τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ἀκηλίδωτον, καὶ περὶ μετανοίας. οε'.

75. Oportere nos animi pulchritudinem atque venuſtatem ſine macula tueri, deque pœnitentia. *In Transfigurationem.*

XXIII. 76. περὶ τῆς ἐνταῦθα πνευματικῆς πανηγύρεως, καὶ ἐντεύξεως τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. ος'.

76. De ſpiritali quæ hic agitur celebritate, regnoque acquirendo cœleſti. *In S. Deiparæ dormitionem.*

XXII. 77. 77. De

(*) Hic ſermo ſub Jo. Damaſceni nomine prodiit Græce & Lat. in editione Damaſceni Baſileenſi A. 1575. fol. p. 501.

XXII. 77. περὶ τῆς κοιμήσεως Ιωάννου τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου Καλχηδόνος, καὶ ὅτι γνωρισθῶμεν ἀλλήλοις ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ. οζ'.

77. De obitu Joannis sanctissimi Metropolitani Chalcedonis, & quemadmodum rediviví nos invicem agnoscemus.

Secunda Pars Sermonum,

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ.

DOCTRINÆ.

XI. 78. Διδασκαλία περὶ εἰρήνης. α'.

78. Doctrina de pace. *Dominica I.*

XII. 79. ὅτι χρὴ μετ' αἰδοῦς καὶ ἀγάπης Θεοῦ διαμείβειν τὸν βίον ἡμῶν, καὶ περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ἀδελφοῦ Εὐδοκίμου. β'.

79. Oportere vitam nostram in DEI reverentia & amore transigere, deque obitu fratris Eudocimi. *Dominica II.*

XIII. 80. περὶ μνήμης θανάτου, καὶ ἀπολογίας τῶν βεβιωμένων ἡμῖν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου. γ'.

80. De mortis recordatione, deque vitæ peractæ defensione ad horrendum tribunal. *Dominica III.*

XXI. 81. περὶ μνήμης θανάτου. ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς κοιμήσεως Μιχαὴλ τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου Συνάδων. δ'.

81. De mortis recordatione, in quo & de obitu Michaëlis, sanctissimi Metropolitani Synadensis.

XLIV. 82. περὶ τοῦ μὴ κατὰ σχολὴν ποιεῖν τι πρὸς τὴν ἀδελφότητα, τὸν τε οἰκόνομον, ἤ τινα ἄλλον ἐν τοῖς ἐμπιστευθείσαις αὐτοῖς διακονίαις, ἀλλὰ συμπαθῶς καὶ φιλαδέλφως, ὡς ἂν δοξάζοιτο θεός. ε'.

82. Ne quid in fratres per favorem obeatur, aut ab œconomo, aut quovis alio in officio sibi credito, sed benevole & amice, quo semper laudetur DEUS.

XLV. 83. περὶ ἀδελφῶν ἀτακτησάντων ἐπιτίμησις, καὶ διδασκαλία σωφρονετικὴ περὶ εὐταξίας. ς'.

83. Fratrum tumultuatorum reprehensio, ac monitoria doctrina de modestia.

XLVI. 84. περὶ εἰρήνης καὶ πραότητος ἐπιεικείας καὶ παρθενίας. ζ'.

84. De pace ac mansvetudine, comitateque & virginitate.

XLVII. 85. ὅτι οὐ δεῖ ἐᾶν τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς ἐγχρονίζειν ἐν ἡμῖν, καὶ περὶ τοῦ μὴ τύπτειν. η'.

85. Permittendum non esse ut pravæ cogitationes in nobis resideant, ac de non percutiendo.

XLVIII. 86. De

XLVIII. 86. περὶ ὑποταχῆς, ὁμονοίας καὶ εἰρήνης. πϛ'.
86. De obedientia & concordia atque pace.

LXXIV. 87. Κατὰ Μιχαὴλ τοῦ ἀσεβῶς βεβασιλευκότος, καὶ ζ' τὴν ἐναλλάξροφον πίστιν. -- καὶ ὅτι μὴ ξενοπαθεῖν ἡμᾶς ἐν τοῖς πειρασμοῖς. ιε'.
87. In Michaëlem Imperio impie functum, tum per fidem corruptam (*quam nefarie inductam conjugem): Et ne in tentationibus consternemur.

LXXV. 88. ὅτι χρὴ ἀπαρρησιάστους εἶναι τοὺς τοῦ Θεοῦ ἐλομένους ζῆν. καὶ περὶ τοῦ εὐχαρίστως φέρειν τὰ ἐπώδυνα, ἀποσκοποῦντας πρὸς τὴν μέλλουσαν μισθαποδοσίαν. ιϛ'.
88. Licentia non debere abuti qui Christianam ineunt vitam: Et lætandum esse in adversis, præmiaque futura intuenda.

LXXVI. 89. περὶ μνήμης θανάτου, καὶ τοῦ μισεῖν κόσμον, καὶ τὰ τοῦ κόσμου. ιβ'.
89. De mortis recordatione, odioque mundi ac rerum mundanarum.

LXXVII. 90. περὶ τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνυποκρίτου ὑποταγῆς τῶν ὁμονοίας ἡμῶν, τῶν τοῦ φυλάττειν τὰς θείας ἐντολάς. ιγ'.
90. De vera ac sincera obedientia & concordia (**) præceptorumque DEI observandorum studio.

LXXVIII. 91. περὶ τοῦ συνεχῶς ἀκούειν τῶν θείων γραφῶν. ιδ'.
91. De audiendo serio & attente DEI Verbo.

LXXIX. 92. ὅτι οὐ χρὴ ἀθυμεῖν, ἀλλὰ ἀνδρίζεσθαι εἰς τὸ ἔργον, ὃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεός. ιε.
92. Nequaquam despondendum animum, quin potius fortiter obeundum, ad quod Divinitus vocati sumus opus.

LXXX. 93. Διδασκαλία περὶ πίστεως. ις'.
93. Doctrina de fide.

LXXXI. 94. περὶ ἀγάπης τοῦ καταγγελμένου. καὶ τοῦ μὴ ἀσχολεῖσθαι ἐν τοῖς ματαίοις τοῦ βίου, ἀλλ' ἐπεκτείνεσθαι πρὸς τὰ κρείττονα. ιζ'.
94. De amore erga Præpositum, neve in vitæ ineptiis occupemur, sed in melius provehamur.

LXXXIII. 95. Ope

(*) Parenthesi inclusa ex suo codice addidit Livenejus.

(**) Livenejus legit ὁμολογίας, vertit enim *Confessione*.

LXXXII. 95. περὶ τοῦ καθαίρειν ἑαυτὸὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ διὰ τῆς θεοδωρήτου μετανοίας. μ'.

95. Operam dandam, ut ab omni labe purgemur per pœnitentiam quam DEI munere consequamur.

LXXXIII. 96. Εὐχαριστήριον ὅτι τὸ ἱκανῶς ξενίζειν ἡμᾶς τοὺς παραβάλλοντας ἀδελφοὺς ἡμῶν. μά.

96. Gratiarum actoria quod fratres adventantes, domo excipere bene possumus.

LXXXIV. 97. ὅτι ὁ χρὴ διδόναι ἀφορμὴν τοῖς ζητοῦσιν ἀφορμήν, καὶ περὶ τοῦ ἀγωνίζεσθαι κατὰ τῶν παθῶν. μά.

97. Nequaquam occasionem quærentibus præbendam, deque ineundo cum pravis affectibus conflictu.

LXXXV. 98. Διδασκαλία περὶ τοῦ φυγεῖν τὴν ἐλεεινὴν ἡδονήν. μβ.

98. Doctrina de noxia fugienda voluptate.

LXXXVI. 99. περὶ εὐχαριστίας, καὶ τοῦ μὴ σκολάζειν ἐν τοῖς πειρασμοῖς. μγ.

99. De gratiarum actione, neve in tentatione vacillemus.

LXXXVII. 100. περὶ τῆς ἀκτημοσύνης, καὶ τοῦ μὴ μεμονωμένως ζῆν. μδ.

100. Ne possessiones comparemus, neve solitarii degamus.

LXXXVIII. 101. περὶ μνήμης θανάτου. με.

101. De mortis recordatione.

LXXXIX. 102. ὅτι δεῖ μετὰ πάσης προθυμίας καὶ προαιρέσεως κατεργάζεσθαι τὴν σωτηρίαν ἡμῶν. μς.

102. Omni studio & alacritate salutem quærendam esse.

XC. 103. ὅτι οὐ δεῖ ἀνοίγειν θύρας τῷ διαβόλῳ διὰ τῆς παραδοχῆς πονηρῶν ἐνθυμήσεων. μζ.

103. Faciendum non esse, ut Diabolo fores aperiamus in admittendis pravis cogitationibus.

XCI. 104. περὶ τοῦ προθύμως ἀνθυπαντᾶσθαι τὸν πόλεμον τῶν πολιτειῶν δαιμόνων. μζ.

104. De alacriter obluctando in improborum Dæmonum conflictu.

XCII. 105. ὅτι οὐ δεῖ διαλογίζεσθαι ἡμᾶς ἐν τῇ παιδεύσει τοῦ διωγμοῦ, ἀλλ' ἐπὶ Θεὸν ἀναφέρειν τὸν λόγον. μη.

105. Titubandum non esse in diuturnitate persecutionis, quin potius referendam ad DEUM rationem.

XCIII. 106. De

XCIII. 106. περὶ τῶν ἐν ταῖς ἡδοναῖς τ σαρκὸς δελεασθέντων, καὶ αὖθις διὰ μετανοίας ἀνακληθέντων. κθ'.

106. De iis, qui corporis illecti voluptatibus, per pœnitentiam se ad frugem recepere.

XCIV. 107. περὶ τῶν νομιζομένων δυσχερῶν ἐν τῷ κοινοβιακῷ βίῳ, περιχαρῶν δὲ ὄντων διὰ τὴν ἀποκειμένην ἡμῖν ἐλπίδα ἐν τοῖς οὐρανοῖς. λ'.

107. De iis, quæ molesta credantur in vita Monastica, ac sint ob spem in cœlis repositam valde læta.

XCV. 108. περὶ τ στενῆς καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ, καὶ τ χρηστὴ καταλύμα]ος τ αἰωνίου ζωῆς. λα'.

108. De arcto & angusto itinere, lætoque æternæ vitæ diversorio.

XCVI. 109. περὶ τ διὰ ζεύξεως τ ἀδελφοῦ Καρπείου, καὶ διδασκαλία περὶ ὁμονοίας καὶ εἰρήνης. λβ.

109. De fratris *Carterii* secessione, deque pace & concordia, doctrina.

XCVII. 110. περὶ τ ὑποστέλλεσθαι ἡμᾶς ἀπὸ ὑποπεσόντων ἐν ἁμαρτήμασι, τ αὖθις μετασχωρησάντων τοῖς ἑτεροδόξοις. λγ'.

110. Declinandos esse, qui pœna mulctati rursum sectariis accessere.

XCVIII. 111. περὶ τ ὑπείκειν τῷ καθηγουμένῳ, καὶ τ μετ' εὐχαριστίας ὑποφέρειν τὰ ἐπαθλα τ ὑποταγῆς. λδ'.

111. De obsequendo superioribus, libenterque ferenda obedientiæ lucta.

XCIX. 112. περὶ τ καθηλῶσθαι ἡμᾶς τῷ φόβῳ τ Θεοῦ πρὸς τὸ διαφυγεῖν τὰς ψυχολέθρους ἐφόδους τ δαιμόνων. λε'.

112. DEI inhærendum timori, quo pestiferos Dæmonum incursus fugiamus: deque Psalmodia.

C. 113. περὶ τ δεξιῶς ἀπευθύνειν τ νῶν πρὸς τὰ ἀρρήτα τ δημιουργίας τ Θεοῦ κάλλη. λς'.

113. Dirigi mentem dextre oportere ad immensam opificii Divini pulchritudinem.

CI. 114. περὶ τ ἐνανθρωπήσεως τ δεσπότου Χριστοῦ, τ ἀποκλαύστου ἀποστατησάντων ἀδελφῶν ἡμῶν. καὶ διδασκαλία περὶ τ ἑαυτῶν ἀσφαλείας. λζ'.

114. De CHRISTI Domini incarnatione, atque apostatis fratribus deplorandis: Et doctrina, ut nos ipsi firmi ac constantes simus.

CII. 115. 115. De

CII. 115. περὶ τ̃ πανουργίας τ̃ δολερ̃ ὄφεως, καὶ ὅτι τῇ ἀληθεῖ ταπεινώσει καὶ βασιλικῇ ὁδῷ πορευόμενοι διαφύγομεν αὐτ̃ τὰς πολυμόρφους μηχανάς. λη'.

115. De vafricie callidi ſerpentis, ac quemadmodum vera humilitate viaque regia incedentes, varios dolos evadamus.

CIII. 116. περὶ τ̃ φυλάττειν τὰς θείας ἐντολάς, καὶ τ̃ δικαίας ἀπειλ̃ τ̃ ἀμελ̃ διακειμένων. λθ'.

116. De divinis exequendis præceptis, ac de juſtis urinis in negligentes.

CIV. 117. περὶ τ̃ εἰλικρινοῦς καὶ ἀληθινῆς ἀγάπης καὶ ὑποταγῆς πρὸς τ̀ κατηγούμενον, καὶ τ̃ φοβερ̃ κρίσεως τ̃ δικαίου κριτ̃. μ'.

117. De ſincero veroque amore atque obedientia erga ſuperiores, & de horrendo juſti judicis examine.

CV. 118. περὶ τ̃ καθαίρειν ἑαυτὸν ἀπὸ τ̃ παθῶν, καὶ ἀναλαμβάνειν τὰς τ̃ ἀρετῆς πόνους. μα'.

118. De expurgando à peccatis animo ac ſuſcipiendis virtutis laboribus.

CVI. 119. περὶ τ̃ νηφαλαίως καὶ ἐγρηγορότως διακυβερνᾶν τ̀ πλοῦν τ̃ ζωῆς ἡμῶν. μβ'.

119. De vitæ noſtræ navigatione & curſu ſolicite vigilanterque regendis.

CVII. 120. περὶ μνήμης θανάτου, καὶ τ̃ μὴ ἀμελῶς διακεῖσθαι ἐν τῇ μεταλήψει τ̃ ἁγιασμάτων. μγ'.

120. De mortis recordatione, neve otioſe ſacra percipiamus.

CVIII. 121. περὶ τ̃ ἐυκινήτους εἶναι πρὸς τὰ τ̃ ἀρετῆς σκάμματα. μδ'.

121. Veloces & alacres eſſe oportere ad certamina virtutis.

CIX. 122. περὶ τ̃ κοιμήσεως τ̃ ἀδελφοῦ θεοσώστου, καὶ τοῦ εὐσεβῶς καὶ ὁσίως διαβιῶναι. με'.

122. De obitu fratris *Theoſoſti*, atque obeunda pie ſanctèque vita.

CX. 123. περὶ τ̃ χαροποιοῦ ἡμῶν βιοτῆς, καὶ τ̃ μὴ ἀκηδιᾶν ἐν τῇ τ̃ ἐχθροῦ πάλῃ. μς'.

123. De læta vita noſtra, neve defatigemur in adverſarii lucta.

CXI. 124. περὶ ὑπομονῆς καὶ κατανύξεως.

124. De tolerantia ac compunctione.

CXII. 125. περὶ τ̃ πλευταίας ἡμέρας

125. De ſupremo die & adventu

μίας καὶ Ἐπιφανείας τῦ μεγάλυ Θεῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ. μή.

DEI ac Servatoris JESU CHRISTI.

CXIII. 126. περὶ πίστεως, καὶ ἀγάπης, καὶ παρθενίας. μθ.

126. De fide & charitate, ac de virginitate.

CXIV. 127. περὶ τῆς μοναδικῆς πολιτείας, καὶ ἀνθυφαιρέσεως ἐπὶ τῆς ἤδη ἐνσαμένης αἱρέσεως. ν.

127. De vita Monastica, & hæresi præsenti resistendum.

CXV. 128. περὶ μνήμης θανάτυ, καὶ τῦ κοιμήσεως τῦ ἀδελφῦ Ἰακώβυ, καὶ περὶ μετανοίας. να.

128. De mortis memoria, obituque fratris Jacobi, ac de pœnitentia.

CXVI. 129. περὶ τῶν ἀναχείρως ὁρατῶν καὶ ἀοράτων πειρασμῶν τε καὶ θλίψεων, καὶ ἐπιτεύξεως τῆς μακαρίας ζωῆς. νβ.

129. De visibilibus & invisibilibus præsentibus periculis ac miseriis, vitaque adipiscenda felice.

CXVII. 130. περὶ τῆς καταπτώσεως τῦ ἀδελφῦ Μέμνονος, καὶ παραγγελία περὶ τῦ μὴ μόνυς εἶναι, ὡς ἂν ἀλεξφύγωμεν τὰ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἐγγινόμενα ἡμῖν φθοροποιὰ πάθη. νγ.

130. De fratris *Memnonis* lapsu, neve solitarii vivamus, ut pestiferas noxas evadamus, quæ per sensus contrahuntur.

CXVIII. 131. περὶ ἀσφαλείας τῆς ἀκλινῦς ὁμολογίας καὶ ὑποταγῆς ἡμῶν, καὶ εὐτόνυ προσοχῆς καὶ διεγέρσεως πρὸς διακονιῶν. νδ.

131. De integræ confessionis & obedientiæ tuenda constantiâ, ac suis cuique muniis accurata contentione vigilique gerendis.

CXIX. 132. ὅτι ὁ ἐκζητῶν τὸ Θεῖον διὰ τῆς φυλακῆς τῶν Θείων ἐντολῶν ἀπόνητός ἐστιν ἐν καιρῷ ἐξόδυ ἀπὸ τῦ τῶν δαιμόνων ἐπιστασίας, καὶ περὶ μνήμης θανάτυ, καὶ ἀγάπης. νε.

132. Qui Divinis exequendis præceptis DEUM exquirat, nequaquam consternari sub decessum ad Dæmonum adventum, deque mortis recordatione: & de charitate.

CXX. 133. ὅτι οὐ χρὴ τὸς ἐσταυρωμένυς τῷ κόσμῳ κεχηνέναι ἐν τοῖς παρ' αὐτοῦ τῦ βίυ, ἀλλὰ βελ-

133. Committendum non esse, ut mundo qui crucifixi esse debent, inhient

βαλπιῶδαι πρὸς τὸ κρείττονα. νε'.

CXXI. 134. περὶ μνήμης θανάτου, καὶ περὶ γέροντος τινὸς τοῦ μόνου τελευτῆς. νζ'.

CXVII. 135. περὶ τοῦ σπουδαίως καὶ εὐψύχως δουλεύειν τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐντόνως διανύειν τὸν δρόμον τῆς ἀσκήσεως ἡμῶν. νη'.

CXXIII. 136. περὶ τοῦ ἀόκνως βαίνειν εἰς τὴν πνευματικὴν πορείαν ἡμῶν. μισεῖν τε τὰ ἡδέα τοῦ τῇδε βίου, καὶ περὶ τῆς μακαρίας μονῆς ἡμῶν. νθ'.

CXXIV. 137. περὶ τοῦ μὴ ἀνοίγειν ἡμᾶς θύρας τοῖς πάθεσιν, ἀλλ' ἔχω δὲ ἀφορμὰς σπουδαίων ὑπάρχειν. ξ'.

CXXV. 138. περὶ ὑποταγῆς, καὶ τοῦ μετὰ πίστεως ἐν καρδίᾳ καθαρᾷ σπουδάζειν πάσῃ διακονίᾳ προθυμεῖσθαι. ξα'.

CXXVI. 139. ὅτι δεῖ τοῖς ἐσταυρωμένοις τῷ κόσμῳ διὰ τῆς ἀληθινῆς ἀποταγῆς τε καὶ ὑποταγῆς περιχαρῶς ἔχειν τὴν διάλυσιν τοῦ σώματος. ξβ.

CXXVII. 140. περὶ τοῦ θαρσαλέως καὶ ἀνδρείως ἐνίστασθαι πρὸς τοὺς ἀναπεμπομένους ἀνθρωπίνους πειρασμούς. ξγ'.

CXXVIII. 141. περὶ ὑποταγῆς καὶ ἐκκοπῆς θελημάτων. ξδ'.

CXXIX. 142. ὅτι χρὴ δὲ σπουδὴν προσοχῆς ἀνταγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς ἀοράτους ἐχθρούς. Καὶ περὶ

inhient ineptiis vitæ: quin potius proficiendum in melius.

134. De mortis recordatione, seneque quodam venerando defuncto.

135. De serviendo fortiter ac constanter DEO: stadiique curriculo monastici constanter exigendo.

136. De itinere spiritali impigre ineundo, vitæque aversandis deliciis, deque mansionis nostræ beatitudine.

137. Aperiri fores vitiis non oportere, operamque dandam ut fœdas cogitationes pellamus.

138. De obedientia, ac qua ratione cunctis obeundis muniis cum fide puraque mente animemur.

139. Qui vera obedientia ac secessione suscepta mundo sint crucifixi, alacres exeipere corporis separationem oportere.

140. Fortiter & animose tentationibus resistendum quæ humanitus obveniant.

141. De obedientia, ac propria frangenda voluntate.

142. Accurate & fortiter cum invisibilibus inimicis confligendum,

περὶ τὸ ἐμπεφευγέναι τὰς τῶν αἱρετικῶν κοινωνίας. ξε'.

dum, vitandumque hæreticorum consortium.

CXXX. 143. περὶ μνήμης θανάτου, καὶ περὶ παρθενίας. ξς'.

143. De mortis recordatione & virginitate.

CXXXI. 144. περὶ τῆς ἐνθέου πολιτείας, καὶ μακαρίας διαγωγῆς ἡμῶν. ξζ'.

144. De studio vitaque nostra Divina & felici.

CXXXII. 145. περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ἀδελφοῦ Γρηγορίου, καὶ τοῦ παρεσκευάσθαι ἡμᾶς ἀεὶ πρὸς τὴν ἔξοδον. ξη'.

145. De obitu fratris *Gregorii*, atque ad mortem continuo nos parare nos oportere.

CXXXIII. 146. περὶ τῆς σωτηριώδους ἐξαγορεύσεως, καὶ ὅτι χρὴ καθ' ὃ ἕκαστος ἔλαβε χάρισμα, μεταδιδόναι ἑτέροις. ξθ'.

146. De salutari confessione, ac pro gratiæ dono quod quis accepit, impertiri quemque cæteris oportere.

CXXXIV. 147. περὶ τοῦ μὴ ξενοπαθεῖν ἐν τοῖς παρὰ τοῦ καθηγουμένου ἐπιπλήξεσι. καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ο'.

147. Non debere alienum videri, si à præfecto carpamur. Et quod per multas afflictiones oportet regnum nos Cœlorum ingredi.

*** *** ***

148. ὅτι χρὴ μὴ καθαρᾷ συνειδότος τὰς διακονίας ἐπιτελεῖσθαι, καὶ μὴ ποιεῖν τὰ Κυρίου ἀμελῶς. οα'.

148. Quod ministerii officia obire oportet pura conscientia, neque Domini rebus fungi negligenter.

149. περὶ τοῦ κατακαθηλῶσθαι ἡμᾶς τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἂν μὴ καταχυριεύωμεθα ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐπιθυμιῶν. οβ'.

149. Timori DEI oportere nos infixos esse, ne nostræ nobis cupiditates dominentur.

150. ὅτι χρὴ ὑπομεῖναι ἡμᾶς τὴν πεῖναν καὶ δίψαν, καὶ πᾶσαν ἄλλην στενοχωρίαν μέχρι θανάτου, καθὼς ἐν τῇ συναγωγῇ ἡμῶν Θεῷ συνεθέμεθα. ογ'.

150. Quod oportet perferre nos famam & sitim omnemque aliam calamitatem ad mortem usque, sicut in congregatione nostra DEO promisimus.

151. περὶ

151. Non

151. περὶ τοῦ μὴ συνιδρύζειν, ἢ συμβουλεύεσθαι μετ' ἀλλήλων τὰ φθάνοντα εἰς καταλυσιν τῆς ψυχῶν ἡμῶν. οδ'.

151. Non esse considendum ad ineunda invicem consilia, quæ ad perditionem animarum nostrarum tendant.

152. περὶ τοῦ ὑποφέρειν ἡμᾶς πάντα τὰ ἀπισυμβαίνοντα λυπηρὰ ἐν τῇ κοινοβιακῇ ἡμῶν ζωῇ, ὡς ἂν ἐπιτύχωμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. οε'.

152. De perferendis quæcunque nobis tristia obveniunt in vita nostra monastica, ut regnum cœlorum consequamur.

153. περὶ τοῦ μὴ ἐμπλατύνειν ἡμᾶς ἐν τοῖς τῆς βίου τερπνοῖς τοῖς ἐν Θεῷ καταλελοιπόσι πάντα. οϛ'.

153. Ne inhæreamus vanitati deliciarum hujus vitæ, qui DEI sumus, omniaque reliquimus.

154. ὅτι χρὴ σπεύδειν καὶ ἀνδρίζεσθαι πρὸς τοὺς πνευματικοὺς ἡμῶν ἀγῶνας, ὡς ἂν ἐπαλαύωμεν τοὺς τῆς ὑπομονῆς στεφάνους. οζ'.

154. Quod oportet festinare & viriliter agere ad spiritalia nostra certamina, ut coronas patientiæ referamus.

155. περὶ τοῦ μὴ ὀλιγοψυχεῖν ἢ ἀπογινώσκειν ἐν τοῖς συμβαίνουσιν ἡμῖν πειρατηρίοις ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. οη'.

155. Non debere nos despondere animum, aut desperare in tentationibus, quæ ab inimico nobis accidunt.

156. περὶ τοῦ ὑπενεγκεῖν ἡμᾶς τὸ πῦρ τῆς ἐπιθυμίας, καὶ τὸ βάρος τῆς ἀσκήσεως, καὶ μὴ ἀποκάμνειν ἐν τῷ κλύδωνι τῶν πειρασμῶν. οθ'.

156. Ut perduremus in igne cupiditatis, & sub onere exercitationis monasticæ, neque in fluctibus tentationum deficiamus.

157. περὶ τοῦ δεῖν ἐμμένειν ἡμᾶς ἐν τῇ ὁμολογίᾳ, καὶ τῇ κλήσει ᾗ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς, καὶ μὴ διὰ χλιαρότητα ἀπολέσαι τὰ πολυεύχτα ἡμῶν κατορθώματα. π'.

157. Quod oportet manere nos in confessione & vocatione, qua vocavit nos DEUS, nec per tepiditatem perdere recte facta nostra multis impetrata precibus.

158. περὶ τοῦ περιφράξαι τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς διὰ τῶν ἀρετῶν, ὅτι πολλοί εἰσι πολεμοῦντες ἡμᾶς ἄνωθεν. πα'.

158. Ut animas nostras virtutibus circumsepiamus, quoniam multi sunt qui nos desuper oppugnant.

159. περὶ

159. De

159. περὶ εὐχαριστίας καὶ ὑπομονῆς. πβ.
160. περὶ τοῦ συμπαίζειν ἑαυτοὺς ἐν τῷ πνευματικῷ ἀγῶνι, καὶ τοῦ μὴ ἐγκαυχωπίζεσθαι. πγ.
161. περὶ τοῦ νήφειν καὶ πρόπειν τὰ ἀξιάγαστα τῆς μακαρίας ὑποταγῆς, καὶ τοῦ προσέχειν ἑαυτοῖς. πδ.
162. ὅτι πάνυ ὠφελούμεθα καὶ προκόπτομεν ὅτι τὰ πρόσω κατηχούμενοί τε καὶ διδασκόμενοι. πε.
163. περὶ τοῦ ἀνεθέντως ἡμᾶς βιοπολεῖν τὴν πνευματικὴν ζωὴν ἡμῶν. πς.
164. περὶ τῆς ἀρίστης ὑποταγῆς ἡμῶν, καὶ τοῦ μηδὲν μέγα ἡγεῖσθαι ὑπὲρ αὐτήν. πζ.
165. περὶ τοῦ εὐχαρίστως φέρειν τὰ λυπηρὰ τοῦ Χριστοῦ ἡμῶν ζωῆς. πη.
166. περὶ τοῦ μὴ ἀμελεῖν τοῦ οἰκείας σωτηρίας μέχρι θανάτου. πθ.
167. περὶ τοῦ πρὸς ἓν μόνον ἀποβλέπειν, ἤγουν τὴν σωτηρίαν τῶν ἑαυτῶν ψυχῶν. υἱ.
168. περὶ τοῦ μὴ δυσκινήτους, ἀλλ' εὐκινήτους εἶναι πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. υα.
169. ὅτι ἡ παρεινὴ ἡμῶν κατήχησις πολὺ κέρδος ἔοικε τοῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἐμπορεύειν χάριν Χριστοῦ. υβ.
170. ὅτι

159. De gratiarum actione & patientia.
160. Ut in spiritali certamine nosmet contineamus nec gloriemur.
161. Ut simus sobrii, agamusque quæ bona ac probanda sunt, ut beata subjectio nostra requirit, & ut attendamus nobis ipsis.
162. Quod omnino juvamur ac magis magisque proficimus, quando erudimur docemurque.
163. Ut vitam nostram spiritalem legitima minimeque ficta ratione obeamus.
164. De optima nostra subjectione, nec quicquam præ illa majus esse ducendum.
165. Quemcunque in nostra secundum CHRISTUM vita nobis minus jucunda accidunt, cum gratiarum actione ferenda esse.
166. De propriæ salutis cura ad mortem usque minime negligenda.
167. Ad unum modo respiciendum, salutem animarum nostrarum.
168. Non tardos sed alacres nos ad præcepta DEI esse oportere.
169. Quod per CHRISTI gratiam humilis nostra catechetica doctrina animabus nostris non parvum lucrum ferre consvevit.
170. Quod

170. ὅτι τοῖς καλῶς ἐνδρομοῦσιν ὑπόκειται οἱ τῆς δικαιοσύνης στέφανοι. ογ'.

170. Quod bene currentibus propositæ sunt coronæ justitiæ.

171. περὶ τοῦ ἀποβάλλεσθαι ἡμᾶς πᾶσαν ἀκηδίαν, καὶ διεγείρεσθαι πρὸς ἐργασίαν πνευματικήν. οδ'.

171. Abjicere nos debere omnem pigritiam, atque ad opus spiritale esse pervigiles.

172. περὶ τοῦ ἐνδυναμοῦν ἑαυτοὺς διὰ τῶν ἀρετῶν εἰς ζωῆς συμβολαῖς καὶ ἐχθροῦ. οε'.

172. In conflictibus cum hoste paratos & instructos nos esse oportere virtutibus.

173. περὶ τοῦ προσέχειν ταῖς τῶν ἀποστόλων καὶ διδασκάλων τῶν ἁγίων πατέρων. ος'.

173. Sanctorum Patrum comminationibus & doctrinis attendendum esse.

174. περὶ τῶν ἀποστάντων ἀδελφῶν, καὶ τοῦ προσέχειν ἑαυτοῖς. οζ'.

174. De fratribus qui excesserunt: Et quod nobismet ipsis attendere debeamus.

175. περὶ τοῦ μὴ κρύπτειν ἡμᾶς τοὺς πονηροὺς λογισμούς, ἀλλὰ θριαμβεύειν διὰ τῆς ἐξαγορεύσεως. οη'.

175. Pravas cogitationes non esse occultandas, sed earum manifestatione de illis triumphandum.

176. περὶ τῆς φοβερᾶς ἡμέρας τῆς κρίσεως, καὶ τοῦ ἀποστάντος Ἰουδαϊκῶς εἰς κερτόμια κοσμικὰ ἡμᾶς ἐπαγομένου. οθ'.

176. De tremendo die judicii, & de desertore qui Judaico more ad judicia mundialia nos adduxit.

177. περὶ τοῦ φέρειν ἑκουσίως τὸν στάδιον τῆς ἀρίστης ἡμῶν ὑποταγῆς. ρ'.

177. De stadio optimæ subjectionis nostræ libenter perferendo.

178. ὅτι ὁ ἐπὶ ὀλίγον ὑπομείνας, οὗτος δὲ ἀρετὴ μένει εἰς τὸν διηνεκές. ρα'.

178. Quod continentia per breve tempus servata virtutem habet manentem in perpetuum.

179. περὶ εὐχαριστίας καὶ ἐντάξεως. ρβ'.

179. De gratiarum actione bonoque ordine.

180. περὶ τοῦ μιμεῖσθαι τὸν βίον τῶν ἁγίων ἀνδρῶν, καὶ τὰ γυναικεῖα φέρειν ταῖς ἀρμονίαις. ργ'.

180. De imitanda vita sanctorum Virorum, & ministeriis constanti animo perferendis.

181. περὶ

181. περὶ σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας τῆς ἡμετέρας πολιτείας ημῶν. ρπ'.

181. De industria & cura obeundi optimi ſtatus noſtri.

182. περὶ ὑπομονῆς πρὸς τοὺς ἐν τῷ Σακκουδίων ἀδελφούς. ρε'.

182. De patientia, ad fratres in Saccudiorum monaſterio.

183. περὶ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν στρατείας πρὸς τοὺς ἐν τῷ Σακκουδίων, καὶ τῷ ἁγίῳ Χριστοφόρου ἀδελφούς. ρς'.

183. De ſpiritali noſtra militia ad fratres in monaſterio Saccudiorum & S. Chriſtophori.

184. Εὐχαριστήριον πρὸς τοὺς ἐν τῷ Σακκουδίων ἀδελφούς. ρζ'.

184. Gratiarum actorius ſermo ad fratres in Saccudione ſive Saccudiorum monaſterio.

185. περὶ τῆς χαριστικῆς ἡμῶν ὑποταγῆς πρὸς τοὺς ἐν τῷ αὐτῷ ἀδελφούς. ρη'.

185. De ſubjectione noſtra lætifica ad eosdem fratres.

186. Ὅτι χρὴ τὸν καθηγούμενον τὴν ψυχὴν τιθέναι ὑπὲρ τῶν ἰδίων προβάτων, καὶ περὶ σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας τῆς κατὰ Θεὸν βίου ἡμῶν, καὶ τοῦ εὐλαβεῖσθαι ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν παγίδων τοῦ διαβόλου. ρθ'.

186. Quod præfectum oportet animam ſuam ponere pro ſuo grege: & de induſtria ac cura noſtræ ſecundum DEUM vitæ, atque ut à laqueis Diaboli nobis caveamus.

187. Ὅτι χρὴ ἐν ἀγῶνι καὶ ἐν μερίμνῃ ἡμᾶς εἶναι ἐν τῷ πνευματικῷ στάδιῳ μέχρι θανάτου, ἵνα ἐν καταστεφθείημεν ὑπὸ τῶν τῆς δικαιοσύνης στεφάνων ὑπὸ τοῦ παμβασιλέως Θεοῦ. ρι'.

187. Quod in ſpiritali ſtudio oportet nos ad mortem usque verſari in certamine & cura, ut à Rege omnium DEO coronis juſtitiæ coronemur.

188. περὶ τοῦ φυλάττειν ἑαυτοὺς ἀπὸ πονηρᾶς συνδιαίτου, καὶ τῆς ἀνωφελοῦς καὶ ἀκαίρου παρρησίας, καὶ τοῦ μετὰ ὑπομονῆς ἀσπάσασθαι ἡμᾶς τὰς ἀσκητικὰς στενοχωρίας ἐν ἐλπίδι τῆς ἀπολαύσεως τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. ρια'.

188. Cavendum nobis eſſe à pravo conſortio, & ab inutili intempeſtivaque libertate, patienterque perferendas aſceticæ ſive monaſticæ vitæ anguſtias, ſpe amplitudinis fruitionisque æternorum bonorum.

189. περὶ

189. De

189. περὶ τῆς νεωστὶ γενομένης σεισμοῦ, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ διδασκαλία πρὸς ἐγρήγορσιν καὶ ἐπιμέλειαν πρὸς ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. ρπθ.

189. De terræ motu qui proxime accidit, & de consummatione hujus sæculi. Nec non doctrina adhortatoria de diligentia & cura in exequendis DEI præceptis.

190. περὶ ἀγάπης τοῦ πρὸς τὸν καθηγούμενον, καὶ ὑπομονῆς καὶ μακροθυμίας καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ προδιηγημένα ἡμῖν ἐν τῷ εὐαγγελικῷ ἡμῶν πολιτεύματι. ρν.

190. De amore erga Præfectum, & de patientia atque perduratione, ne dedeceremus quicquam eorum, quæ in Evangelica nostra vitæ ratione nobis præexposita fuerunt.

191. Ὅτι τραχεῖα καὶ ἀνώμαλος ἡ ἀρετὴ, ἡ δὲ κακία εὔκολος, καὶ κατωφερὴς, καὶ διὰ τοῦτο προσεκτέον, καὶ ἀγωνιστέον ἐνίσχυσιν ἡμᾶς ἐπ' αὐτῇ ἕως ἀκροτάτου τῆς ἀρετῆς, ὡς ἂν τύχοιμεν τοῦ αἰωνίου λήξεως. ρια.

191. Quod aspera arduaque via sit virtutis, vitium vicissim facile ac proclive, itaque alacriter instandum certandumque, ut in summum virtutis culmen ascendamus, quo sempiternam vitam tanquam finem assequamur.

192. περὶ ἐπιμελείας τῶν λογικῶν προβάτων Χριστοῦ, καὶ τῆς ἀναθέσεως τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ ἀσφαλείας τῆς κατὰ Θεὸν βίου ἡμῶν. ριβ.

192. De cura rationabilium CHRISTI ovium, & de expositione fratrum nostrorum, & de vitæ nostræ secundum DEUM certa rectitudine.

193. Ὅτι χρὴ ἀναλογίζεσθαι τί ἐσμεν, καὶ πόθεν, καὶ τί γεγόναμεν, καὶ πῦ πάλιν πορευσόμεθα, ὡς ἂν καλῶς βιοτεύσαντες κομισώμεθα τὰς αἰωνίους ἀμοιβάς. ριγ.

193. Quod oportet nobiscum reputare quid & unde simus, quid fuerimus & quo iterum simus abituri, ut bonam vitam viventes sempiternas retributiones referamus.

194. Ὅτι χρὴ τὸν καθηγούμενον πρὸς τὸν τοῦ σταδίου τῆς μαρτυρικῆς ὑποταγῆς διανύοντας πάντα ποιεῖν καὶ ἀρέσκειν, ὅσα εἰς εὐθυμίαν φέρει, ἵνα καὶ τὰ ἐκ θεῶν τοῖς νίκης ἀθλήσεως στεφάνους

194. Quod Præfectus debet eos qui stadium subjectionis, quale est martyrum, obeuntes omnia agere & præstare quæ eis bonum animum addunt, ut reportata de hostibus victoria coronas æternas

φάνας αἰωνίως σοὶ δὲ τῷ ἀγωνοθέτῃ Θεῷ ἀμείψωνται. ριζ'.

195. περὶ τῆς εἰς ἡμᾶς ἀγαπήσεως τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, καὶ ὅτι μὴ πολλῷ κόπῳ καὶ ἱδρῶτι καθορᾶται ἡ ἀρετὴν, καὶ ὅτι χρὴ μὴ ὀλιγωρεῖν ἡμᾶς πρὸς τοὺς πόνους, ὡς ἂν τύχωμεν βασιλείας οὐρανῶν. ριη'.

195. De CHRISTI in nos amore, & quod cum multo labore & sudore virtutem recte quis exercet, quodque fas est labores non negligere, ut regnum cœlorum assequamur.

196. Ὅτι χρὴ εὐθέως καὶ εὐθυμῶς δρᾶν ἡμᾶς τὰ συντελοῦντα πρὸς σωτηρίαν ψυχῆς, καὶ περὶ ἀναχωρήσεως ἐν τῇ μεταβολῇ τῶν διακονιῶν. ριθ'.

196. Quod oportet nos constanter & fortiter perficere ea, quæ ad animæ salutem faciunt, & de abstinentia à murmuratione in mutationibus officiorum.

197. Ὅτι χρὴ τὸν καθηγούμενον τὴν ψυχὴν τιθέναι ὑπὲρ τῶν λογικῶν προβάτων, ὡς ἀποδώσοντα λόγον περὶ ἑνὸς ἑκάστου ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, καὶ περὶ ἐκκοπῆς τῶν οἰκείων θελημάτων. ρκ'.

197. Quod Præfectus debet animam suam pro ovibus rationabilibus ponere, tanquam de unoquoque rationem in die judicii redditurus: Et de voluntatibus propriis abscindendis.

198. Περὶ ψήφου τοῦ ἡγουμένου τοῦ Δαλματᾶ, καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ γνῶσις προηρημένη τῆς θύραθεν σοφίας. ρκα'.

198. De sententia quam tulit Præfectus in Dalmati monasterio, & de humilitate, quod vera hæc est cognitio, omni humana sapientia potior.

199. Παρηγορητικὴ, καὶ ὅτι πῶς δεῖ ἀνθίστασθαι ταῖς προσβολαῖς τοῦ διαβόλου. ρκβ'.

200. Παρηγορητικὴ ἅμα καὶ ἐπαινετική. ρκγ'.

200. Adhortatorius simul sermo & laudatorius.

201. Κατανυκτικὴ, καὶ περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ κυρίου Ραφαὴλ τοῦ ἀληθῶς ἐπισκόπου. ρκδ'.

201. Compunctorius, & de dormitione Domini *Raphaëlis*, qui vere subjectum se gessit.

202. Ὅτι ἐν ὅπλοις τῆς ἀρετῆς ἑαυτοὺς περιφράξαντες εὐχερῶς ἀνθ-

202. Quod armis virtutis nos circummunientes facile resistimus

παρατασσόμεθα τὸν πικρὸν καὶ ἀόρατον τῶν ἀλλοθρόων, καὶ ἀναβάλλοντες αὐτοῦ τοὺς ποικίλους καὶ πολυτρόπους μηχανάς. ρκέ.

acerbo & potenti hosti Diabolo, variasque & multiplices ejus machinas evertimus.

203. περὶ προκοπῆς τῆς σεμνῆς ἡμῶν βίου, καὶ τῆς ἡμᾶς διεγείρειν πρὸς τὰς διακονίας, ὡς τῷ Θεῷ ἀναφερομένης τὰς ἐργασίας, καὶ τῆς μὴ δουλικῶς ἐπέχειν τὴν ἀδελφότητα, ἀλλὰ ἀδελφικῶς. ρκς.

203. De profectu venerabilis vitæ nostræ, & quod oportet vehementer invigilare officiis, quandoquidem DEO operamur: & cum fratribus non servili more, sed fraterno agendum.

204. Παραινετικὸν, καὶ τὸ πῶς δεῖ ἀντίστασιν καὶ τροπὴν ἔχειν τῶν προσβολῶν τοῦ διαβόλου, καὶ ὅτι πολλῆς ἡμῖν χρεία νήψεως καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ρκζ.

204. Sermo adhortatorius, & quomodo impetus Diaboli reprimere & avertere oporteat, & quotidie multa sobrietate opus esse.

205. Ὅτι ἡμᾶς ἀγωνιστέον καὶ πολεμιστέον ἐν τῇ πνευματικῇ ἡμῶν στρατιᾷ, καὶ τοὺς ἐπιβάλλοντας ἡμῖν ἐναντίους λογισμοὺς, οἷς ἂν ληψόμεθα τρόποις καὶ ἀγωνοθέτῃ Χριστῷ τὰ βραβεῖα τῆς νίκης. ρκη.

205. Certandum esse nobis & belligerandum in spiritali nostra militia contra incidentes adversarias cogitationes, ut & victoriæ præmia à certaminis remuneratore CHRISTO referamus.

206. περὶ φυλακῆς καὶ καθάρσεως τῶν αἰσθήσεων ἡμῶν, καὶ ἐξαγγέλσεως τῶν πονηρῶν ἐνθυμήσεων. ρκθ.

206. De custodia & purgatione sensuum nostrorum: Et de malis cogitationibus (*) enunciandis.

207. περὶ τῆς ἀποδημίας τοῦ ἀδελφοῦ Ἐλπιδίου, καὶ τῆς ἐπιστροφῆς Εὐθαλίου, καὶ ὅτι μὴ σπουδαίως ἐκπλεῖν τὰς ἐργασίας ἐν τῇ καθήκουσαν ἡμῖν δύναμιν. ρλ.

207. De excessione fratris Elpidii, & de Euthalii reversione, atque opera ex proposito perficienda esse pro viribus quæ cuique contigerunt.

(*) Confer supra, num. 175.

208. περὶ τῆς μιμήσεως ἡμᾶς τῶν θεοφόρων ἡμῶν πατέρων, καὶ περὶ φυγῆς τῆς παθῶν τῆς ἀπιμίας καὶ ἐγρηγόρσεως, καὶ πόνου τῆς τῆς ψυχὴν ἡμῶν ἐργαζομένης. ρλα'.

208. De imitatione Divinorum Patrum nostrorum, fuga cupiditatum turpium, & de vigilia ac labore in opere animæ nostræ conducente.

209. ὅτι δεῖ ἀπροσκόπως καὶ ἀνεπιλήπτως φυλάττειν τὴν μοναδικὴν ἡμῶν πολιτείαν, καὶ περὶ τοῦ ὑποστῆναι πάσας πειρασμοὺς μέχρι θανάτου διὰ ἐντολὴν Θεοῦ. ρλβ'.

209. Quod sine reprehensione ac falsitate custodire oportet statum nostrum monasticum, & de perferenda ad mortem usque quavis tentatione propter præceptum DEI.

210. ὅτι χρὴ ἐναγεῖν τοὺς διδασκαλοὺς τὴν ἀδελφότητα θεοπρεπῶς καὶ περὶ ἀκριβείας τῆς θεολήπτου ἡμῶν βίου, καὶ περὶ ἐκφυγεῖν ἡμᾶς τὴν κακόληθρον παῤῥησίαν. ρλγ'.

210. Quod disciplinæ Ecclesiasticæ præsides debent monere fratres more DEO digno, & de accuratione Divinæ vitæ nostræ, atque de fugienda nobis pernicioſa libertate.

211. περὶ τῆς ὑποφέρειν τὰ δυσχερῆ τῆς ὑποταγῆς, καὶ τῆς εὐμενῶς δέχεσθαι τὰς ἐπιπλήξεις παρὰ τῶν καθηγεμόνων, ἐν οἷς καὶ περὶ τῆς ἐμπολιτεύεσθαι τῇ μίμησιν τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων. ρλδ'.

211. De perferendis quæ in subjectione difficilia sunt, & de increpationibus à Præfecto benevole excipiendis, ubi etiam de moribus ad imitationem sanctorum Patrum nostrorum instituendis.

212. περὶ τῆς ἐρευνᾶν τὰς θείας γραφὰς, ὡς ἂν μὴ ἀγνοῶμεν τὰς πολυμόρφους μηχανὰς τοῦ διαβόλου. ρλε'.

212. De scrutandis Divinis Scripturis, ne & multiformes Diaboli machinationes ignoremus.

213. ὅτι χρὴ ἑστῆναι ἡμᾶς γυμνοὺς πρὸς τὴν ἄθλησιν τῆς ὑποταγῆς, καὶ περὶ τοῦ προσέχειν ταῖς διδασκαλίαις τῶν θεοφόρων πατέρων, καὶ τοῦ μὴ κεχηνέναι πρὸς τὰ μάταια καὶ πρόσκαιρα. ρλς'.

213. Quod constanter insistere oportet in certamen subjectionis, & doctrinis Divinorum Patrum esse attendendum, neque inhiandum rebus vanis temporariisque.

214. ὅτι

214. Quod

214. ὅτι ὁ πίστιν ἀδιάπτωτον πρὸς τὸν καθηγούμενον ἔχων, καὶ προθήκας ἑκάστης ἡμέρας ἑαυτῷ θησαυρίζων ἀξιωθήσεται κατασκηνῶσαι ἐν τῷ κλήρῳ τῶν ἁγίων. ρλζ'.

214. Quod quicunque fidem haud interruptam Præfecto suo exhibet, atque virtutum incrementum de die in diem sibi ipsi thesaurizat, sorti sanctorum accensebitur.

215. τῶν τῶν προσεχόντων τοῖς τῶν πατέρων διδασκαλίαις, καὶ μὴ προσχόντων πρὸς τὰ παρόντα, ἀλλὰ διαβλεπόντων πρὸς τὰ μέλλοντα. ρλη'.

215. Attendendum esse Patrum doctrinis, neque inhiandum rebus præsentibus, sed ad futuras respiciendum.

216. ὅτι δεῖ πενθεῖν τοὺς ἀποστερηθέντας ἀδελφοὺς ἡμῶν, καὶ κατέχειν τὰς αὐτῶν γλώσσας. ρλθ'.

216. Lugendos esse qui à nobis abrupti sunt fratres, & linguas nostras continendas.

217. ὅτι δεῖ μὴ ὀκνεῖν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις, ἀλλ' ἀγρυπνεῖν ὑπὲρ τῆς οἰκείας σωτηρίας. ρμ'.

217. Non negligenda officia, & propriæ saluti invigilandum.

Ex sermonibus hisce unum specimini loco non pigebit referre, hactenus inedituin, decimum ordine.

ΟΤΙ ΧΡΗ ΠΡΟΣΕΧΕΙΝ ΕΑΥΤΟΙΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ ΡΗΜΑΣΙ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΓΚΡΑΤΕΙΑΣ.

Εἰς κυριακὴν τῶν ἁγίων πατέρων. κεφάλ.

Ἀδελφοὶ μου καὶ πατέρες, ἐφ' ἑκάστῃ ἡμέρᾳ καὶ ἑκάστῃ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ἐν τοῖς ἀναγινωσκομένοις πρὸς ὑμᾶς, ὡς τέκνα, νουθετούμεθα καὶ βεβαιούμεθα, καὶ οὐδέποτε ἡμῖν κόπος· καὶ νῦν ὅτι τῷ σχεδὸν ὑμᾶς ἀποστερεῖσθαι ἡμῶν φρονήσαντες καὶ ἐφ' ἕτερα μᾶλλον ἐκκλίναντες, ἀδόκητόν μοι νύκτα καὶ ἡμέραν ἐποίησαν, καὶ διὰ τοῦτο καθεσταλμένοι ἐσμέν, καὶ ἐκ τούτου ἐφιέμεθα, καὶ τοῦτο ἐκζητοῦμεν, καὶ τοῦτο ἡ ζωὴ ἡμῶν, καὶ τὰ ἐναντία θανατοῦσθαι. διὸ καὶ ὁ νῦν ἐξερχόμενος τῶν ἀδελφῶν ἀνεστενάξατο, εὑρόντες τὸ συλλαλεῖν ὑμῖν ἐν τοῖς χαρτίοις. πῶς οὖν, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες ἡμῶν ἐγκαταλειφθέντες ἐστάθημεν; καὶ πῶς ὑπερχεόμεθα ἐν εὐσεβείᾳ ἐπὶ τοσαύτας ἀναστάσεις διαφωνησάσης ἡμέρας; οἶδα δὲ ὅτι καθαιρεῖσθε καὶ φωτίζεσθε, καὶ ὑψοῦσθε, καὶ ἁγιάζεσθε,

ζεσθε, καὶ πλουτῆσθε ἐν τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου μὲν, ἔχοντες δὲ εἰς ἀλλήλους ὁμοιοπαθεῖς καὶ ὁμόψυχον, καὶ ἀγαπητικὸν, καὶ διαπυρεύμενον ἐν πᾶσι καὶ μεγαλοψύχιαν. ἔστω γὰρ διαδηλοῦσιν οἱ ἀμφόδως ἐπεισερχόμενοι ἀπόστολοι ὑμῶν, ἀναγγέλλοντες ἡμῖν τὸ τῆς πίστεως κράτιστον ὑμῶν, καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς ὑψηλότατον. καὶ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἅγιος ὑμῖν ταῦτα χαρισάμενος, καὶ τοιούτους ὑμᾶς καταρτίσασι στηρίξαι μενος πλειόνως καὶ μειζόνως, καὶ διατηρήσαι καὶ διαφυλάξαι ὅλους ὑμᾶς τοὺς ἁγίους φωστῆρας ἐν λαμπάσι, ὀφθαλμοὺς τε ἐν βασιλείαις, καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν ὁσιωτάτων. βλέπετε οὖν τέκνα μου καὶ ἀπὸ τοῦ παρόντος, ὅτι τὸ καλὸν ἐν δυσκόλοις ἐστὶ, καὶ οἷς μὴ παρέσχεσιν εὐκόλως, καὶ ὁ σκληροῖς εὑρεθὲν, ῥᾳδίως διὰ μικρᾶς ἀμελείας διαφεύγει. παρέχει ἑαυτοῖς λόγος ἐν ἐπιόντι καιρῷ, ὃν ἐκεῖνος ἐστι, καὶ ἐν σώματι κτιστῷ. καὶ ἡ σὰρξ ἡμῶν γῆ ἐστι ζητοῦσα γόνιμος εἶναι. ἢ δὲ νῦν γῆ παρερχομένη καὶ πιανομένη ἀναφύει καὶ βλαστάνει καὶ ἀνθοφορεῖ. ἐν ἡ σὰρξ τὸ αὐτὸ τοῖς διαφόροις βρώμασι ἐν πρώτοις πιαινομένη, ἀπάγκη ἐστὶ τοῖς τῶν παθῶν ἀκάνθας ἀναμεμιγμένας. φυλάξατε ἑαυτὴν, ἐν ὑποκρίσεσι δουλικῶς, (*) ἐν πόνοις αὐτῆς εἰς ἐπιθυμίαν μὴ ποιεῖσθε, ἀλλὰ τὰ δίκαια καὶ ἀναγκαῖα χορηγοῦντες μόνον ζῆν ἐν τῷ πνεύματι. λοιπὸν μέτρον καὶ ὅπλον ἔστω, καὶ ὅπλον ἔσται. καὶ ὁ μὲν οἶνος, εἰ καὶ δίδοται εἰς πόσιν, ἀλλὰ καὶ μικρὰν παρηγορίαν καὶ ἐν καιροῖς εὐθυμικοῖς, ἐν τοῖς κοπωδεστέροις ἔργοις, ἢ ἐν τοῖς νοσηλευομένοις, ἢ ἐν τοῖς ἀθυμοῦσιν, καὶ ἐν τοῖς πρὸς ὁδὸν ἀπαίρουσι. ἐπεὶ ὅπλον ἐστὶ πάντων φίλον λαμβάνεσθαι μέχρι μιᾶς κράσεως, ἢ πρὸ δύο τὸ πολύ. τὸ γὰρ γεροντικὸν τοῦ σοφαλίζεσθαι οἶδατε. Οὐ τοίνυν ἀπεργεῖν ὑμᾶς βουλόμενος βρωμάτων τέκνα μου ταῦτα λέγω. καταργοῦμεν γὰρ τὰ βρώματα καὶ τὰ ἀπόστολον, (**) ἀλλὰ τὴν ἄνωθεν τροφὴν ὑμᾶς ἐφίεμενος ἔχειν, διὸ καὶ ἐν ὑπομνήσει πάντοτε τοὺς λόγους. θέλω ὑμᾶς ἐσθίειν καὶ πίνειν, ἀλλ' ἁρμοδίως, καὶ σωτηρίως καὶ σωστικῶς, πρὸς τὸ δύνασθαι τοῦ σώματος, διὰ τὰ πρὸς χρείαν καθηκόντα ἔργα. ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι τῆς ἐγκρατείας ταύτης καὶ διακρίσεως τῶν κόσμου ἡδίων τροφαγιῶν, καὶ οἰνοποσιῶν, καὶ λιπασμάτων, καὶ θερμασμάτων, καὶ καρυκευμάτων, καὶ ζωμευμάτων ἑτοιμάζεται ὑμῖν ὁ θεῖος ἐκεῖνος παράδεισος, ὁ ἔχων τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τὸ ὕδωρ τῆς ἀθανασίας, καὶ τὸ γλυκασμὸν τοῦ Πνεύματος, καὶ τὸ ἀμήχανον, καὶ ἀπερινόητον κάλλος τῆς εὐχροίας τῶν ἀρίστων ὁρωμένων, καὶ ἀθλίων θεωρουμένων αἰωνίων ἀγαθῶν ὑμῖν τὸ ἀπόλαυσον καὶ τρυφὴν ἐκεῖσε βεμεύσαι. ἐκεῖ φθάζοντες ἐκεῖ μικρὸν ὅσον διὰ θανάτου, φύγετε καὶ πίεσθε ἀκορέστως ἐν αἰωνίοις. ἐν γὰρ ἐνταῦθα, τέκνα μου, ἐὰν ἐπ' αὐτῶν τῶν βασιλευόντων λάβωμεν, ἡ τρυφὴ, ἀλλὰ τρυφὴ σκα-

(*) 1 Cor. IX. 27. (**) 1 Cor. VI.

σκωλήκων ἡ ἀπόλαυσις αὐτῶν, ἡδὺ εὐζωΐα, ἀλλὰ δυσζωΐα ἡ ἄνεσις αὐτῶν ἡδὺ χαρὰ, ἀλλὰ λύπη ἡ χαρὰ τοῦ τοιούτου αὐτῶν, ἡδὺ κατοχῆς, ἀλλὰ ἀποχῆς ἡ κληρονομία αὐτῶν, καὶ οὕτως ματαιότης ματαιοτήτων ἡ εὐδαιμονία αὐτῶν. (*) Οὕτως ὁ μείζων αὐλῶν βασιλεύσας, καὶ τῶν ἡδέων ἓξ κόσμῳ ἀπολαύσεων περιέρηκε Σολομών. ἔχετε δὲ ὑμεῖς τὴν φίλην ὑμῶν ἐγκράτειαν, τὴν σύζυγον ὑπακοὴν, ἓξ θυγατέρας ἓξ Κυρίῳ, τὴν ἁγνείαν, τὴν παρθενίαν, τὴν ἐλεημοσύνην, τὰς ἱερὰς ναυίδας, τὴν κατάνυξιν, τὴν ἀπάνωσιν. ἀναβλέψατε εἰς τὰ ἄρανον ἄνω, καὶ ἴδετε πῶ ἡ καθοικία ἡμῶν, καὶ πῶ ἡ κεφαλὴ ἡμῶν ὁ Χριστὸς, καὶ ὁ κοινὸς Πατὴρ πάντων, καὶ ἡ πόλις ἡμῶν ἡ ἄνω Ἱερουσαλὴμ (**), ἡ μήτηρ Παύλου καὶ Πέτρου, καὶ τῶν καθ' αὐτοὺς ἁγίων. οὕτως ἐὰν ὑπομείνητε, νικήσατε, ἐὰν ἀθλήσητε, ἐστεφανώθητε, ἐὰν ὕπνω τελειωθῆτε, ἀνοιγήσονται ὑμῖν αἱ πύλαι τῆς βασιλείας τῶν ἀρανῶν, καὶ ὅτε μου μνημονεύσετε ἓξ πάντων καὶ ἀσώτων, ὅλως ὀρῶντες, μὴ εἰς κρίσιν ἀποπεμπόμενοι, ἀλλὰ δεήθητε καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ὦ τέκνα μου, ἵνα με ὁ Θεὸς σὺν ὑμῖν ἀθανάτων ἀθανάτῳ, καὶ δῷ πνεῦμα συνέσεως, καὶ καταρτισμὸν ψυχῆς, εἰς τὸ ἀνὰ μέσον ὑμῶν θεοπρεπῶς ἀναστρέφεσθαι. ταῦτα μὲν ἐν τοῖς τέως ἐλαλήσαμεν, ἔστω καὶ ὁ οἰκονόμος, ὃν προέγραψα, ἐξελεύσεσθαι. ὑμεῖς δὲ εὐσεβοῦντες τινας γραμματοφόρους, μὴ ἀθελήσητε, ἂν ἡ πέμποντες ἡμᾶς τὰ καθ' ὑμᾶς ὅπως ἔχει, καὶ ἀγωνίσασθε τέκνα μου εἰς τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ὑμῶν, εἰς ἐπιμέλειαν τῶν κτηνῶν, τῶν χωρῶν, τῶν ἀμπελώνων, πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν ποιοῦντες. (†) ἤγουν καλῶς τέκνον Ἀχάκιε, ἀπαντᾶτε ὑμεῖς, οἱ πιστοὶ ἀδελφοί μου, εὐθέως ἐπεσθε τῷ προάγοντι, ἵνα εὖ ὑμῖν γένηται πᾶσιν, καὶ ἔσεσθε τέκνα Φωτός. ἄρτι δὲ σὺν τῷ ἀββᾶ Ἀμμωνίῳ ἀπεστείλαμεν καὶ τὸν ἀββᾶν Βαρθολομαῖον, καὶ ἐπιτηρητὴν ὡς τέκνον ἡμῶν ἐπὶ ταῖς παρεισαμένοις χρείαις. συμφθάζει δὲ μικρόν τι ποτ' ἐξελθεῖν καὶ τὸ σκάφος μετὰ τῶν χρειῶν ὑμῶν. ἵνα δὲ γινώσκητε, ὅτι καὶ ἀδελφοὺς ὑπεδεξάμεθα, ἃ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ χρῆμα ἔχοντες, ἐξ ὧν εἰς ἐσι καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμιος τῆς πόλεως γεγονὼς ἐπίφανης ἄνθρωπος, καὶ ἀνὴρ εὐσεβὴς καὶ ζηλῶν τὸν Θεόν. εὖ ἔρρωσθε, ἵνα ἐν Κυρίῳ καλαρτίζωνται. προσαγορεύει ὑμᾶς ὁ κύριος καὶ πατήρ μου, καὶ πατὴρ ὑμῶν ὁ οἰκονόμος, ὁ παραικονόμος, ὁ πρωτοπρεσβύτερος Ἀθανάσιος, ὁ ἐπισημονάρχης Βαρσανούφιος, ἡ λοιπὴ πᾶσα ἀδελφότης. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν.

(*) Ecclesiast. Salom. I. (**) Gal. IV. 26. (†) 1 Cor. XIV. 40.

Excerpta ex Moschopulo MS. in Agapetum.

1. Σκίμπους, ὁ σκαμνίον.

2. Σκηνὴ, ἡ δερμάτινος τέντα.

4. Βύσσος, ὁ κόκκινον βάμμα, ὅπερ λέγουσι ἰδιωτικῶς ἀληθινὸν, καὶ λέγεται ἀπὸ τοῦ βύειν τὰς ὄσσας, ἤγουν τὰς ὀφθαλμούς. λέγεται δὲ καὶ τὸ κόκκινον ἔνδυμα, βύσσος. βῆλος ὁ βλαττίον.

9. Καθόπτρον, καὶ ἔνοπτρον, καὶ ἔσοπτρον, ἃ διόπτρα διαφέρουσι. κάτοπτρον μὲν γὰρ καὶ ἔνοπτρον ὁ λεγόμενος καθρύπτης. ἔσοπτρον δὲ τὸ λεγόμενον φανάρι. ἡ δὲ διόπτρα, ὄργανόν τι τοῖς ἀστρονόμοις ὄν, ὅπερ ὁ λεγόμενος, ἀστρολάβος.

10. Πλεκτὴ, ἡ σειρά.
Ἑρμαϊκὴ στήλη, ἡ ἐκ τοῦ λίθου γεγλυμμένη μορφή.
Ἑρμῆς ὁ κραββατοπόδιον.

11. Ἴσως, ὁ ὑπισήμων.

12. Αἰωρῶ, τὸ κρεμῶ ἐξ οὗ καὶ αἰώρα, ἡ κρεμάθρα.
Ῥυπαπαῖ, ὑπιφώνημα ναυτικόν.

19. Δηΐς, ἡ μάχη. γίνεται δὲ ἀπὸ τοῦ δαίω τὸ καίω. διὰ τὴν θερμότητα τῶν μαχομένων. ἢ καὶ ἄλλως διὰ τὰς θρυλλομένας πυρσὰς, ὡς οἱ πυροφόροι ῥίπτοντες εἰς τὸ μέσον τῶν στρατευμάτων ἀνῆπτον τὸν πόλεμον. καὶ ἦν τοῦτο σημεῖον τοῦ πολεμεῖν, ὅτε δὲ εὑρεθῆναι τὴν σάλπιγγα. ὅθεν καὶ ἡ παροιμία εἴρηται ὑπὸ τῶν παντὸς ἀφανείας, ὅτι οὐδὲ πυρφόρος ἐναπελείφθη.

27. Ἀνάγκη, ἡ βία. ὡς καὶ Αἰσχύλος φησὶ, τὸ τῆς ἀνάγκης εἰς ἀδήλατον θέον.

26. Βῆλος, ὁ βασιλικὸν βλαττίον.
Βήλαθρα. ὁ βλαττίον.
Βίκος εἶδος ὀστρέου, καὶ ὁ λεγόμενος ὑαλοξύστης.
Βισσάκιον ὁ πιτιάκιον.

29. Σύπιον, τὸ τῶν ἀληλεσμένων, καὶ πεπιεσμένων ἐλαιῶν πρέμμα, καὶ σκύβαλον ἤγουν τὸ τρύμιλον.

32. Σημει-

32. Σημαίνεται δὲ καὶ τῦτο σίδηρος, πίθηκος, κίβδηλος, καὶ κακόπραγος· ἰκανὴ ἡ. ὁ δὲ γε ξιφιλῖνος, λ'. &c.

38. Παρῆκα τὸ μάγγανον.

57. Πήγα, τὸ σακκύλιον.

59. Γλία, ἡ κόλλα.
Γλήκων τὸ κοινῶς βλισκάνιον.

67. ὀδὺς λέγεται τὸ ὀδόντιον. ὀδὺς δὲ πᾶς σφακτὸς, ἡ νυθεία, ἡ ὀδός.

Exemplar MS. ex quo hæc descripsit *Fridericus Lindenbruch*, alias *Tiliobrogæ*, extat Florentiæ in Bibliotheca Marciana.

VIII. VINCENTII MARINERII & PETRI PANTINI ineditæ ad JOH. MEURSIUM Epistolæ.

VINCENTIUS MARINERIUS, Valentinus,

JOH. MEURSIO, V. Cl. S.

UT Te verius magistrum haberem, & ad ipsas Græcæ linguæ Musas ducem, nescio, quo audaciæ stimulo, illas Theophylacti Epistolas, quas primus edidisti Latinas, facere sum aggressus. Non dubitas, quot mendis illæ vitiosæ sunt, quanta typographi sint corruptæ incuria, & quo vetustatis velut obsitæ sint squalore, quibus nisi tu facem præmisisses splendentem, nulla oculi acies illarum penetrare posset tenebras. Tandem, jam utut sit Latine illas loquentes puto, quendam emisisse. Sæpius major alicui affulget felicitas, & fortunæ propensior manus, ubi in majora incidit pericula, & ubi gravioribus aliquis se cognoscit affectum laboribus; nam vel inde aut felicius emergit, aut tutioris status causam & materiam facilius invenit. Ex quo patet errores nonnullos in sublimiores extulisse rerum eventus. Ego etsi non aliud quam te magistrum & ducem, hoc plusquam satis, mihi felicius contigisse affirmo, dum in hac interpretatione te meum Apollinem videar fuisse consequutum. Ad doctissimum Andream Schottum exemplaria misi, illius rigidam timeo censuram, tutum pertimesco judicium, meos

irritos fere jam despicio conatus, & orsus meos nihili facio, si tantis viris hæc proba videri nequeunt. Hoc autem solum fateor, me hanc versionem magis animi furore, quam tranquillo studio absolvisse. Nam non credis, quo impetu Musæ me impellunt, sed forte id compertum habebis, ubi illa leges. Etiam & omnia illa doctissimi Heinsii Epigrammata Græca, Romano vulgavi sermone, non hoc animo, ut lucem videant, sed ut te & illum mihi lucem præferentes nitidam facile comparem. Jo. Curopalatam, quem ad te mittam, rogas, etiam & alios ineditos libros Græcos ad te mittam, si magnam Escurialis Regii Bibliothecam mihi commissam, ut ambio, adeptus fuero. Hoc semper ardeo literarum amore, hoc præsertim ævo, in quo tanta in illas hic præceps pruina delabitur. Deus forte votis annuet meis. Vale. Madriti 6. Cal. Febr. ↄIↃ.IↃ C XIX.

VINCENTIUS MARINERIUS, Valentinus,

JOH. MEURSIO, S. P. D.

Nostra in Te semper cogitatio, tanquam in summum & doctissimum virum festinantibus amoris alis defertur, & assiduo & præcipiti cursu in Te prorumpit. Nam tua varia, & cultissima opera, mihi quasi quandam magnetis administrat vim, qua ad te totus trahor, sed non invitus. Nam ingenua liberalium artium natura cogi non patitur. His annis præteritis delectatus fui interpretandis quibusdam auctoribus Græcis: sed quia in Hispania typographiæ maxima inopia est, excudi non potuerunt. Tu felix, qui in Batavicis degis campis, qui te immortalem fata typorum segete reddiderunt. Sunt mihi inediti auctores Græci MSS. hi, quos utinam ad Te possem emittere:

Theodorus Prodromus in Psalmos.
Epistolæ Photii 46. præter eas 85. ex Bibliotheca Augustana erutas.
Alexius Comnenus de re militari.
Johannes Tzetzes in Homerum.
Theophylactus in Epistolas Canonicas.
Prologus S. Apollinarii in Psalmos.
Eumolpus in orationes D. Gregorii Nazianzeni.
Anonymus in Homerum.

Orationes

Orationes 8. D. Joh. Chryſoſtomi ineditæ.
Orion Lexicographus, cujus meminit Svidas & alii.
Palladius in Hippocratem.
Scholia in Panathenaica Ariſtidis.
Oratio una Ariſtidis de Legatione ad Achillem inedita.
Iſidori Peluſiotæ de Salvatoris noſtri reſurrectione ad Theognoſtum Presbyterum.
Pachymeres in Ariſtotelem.
Demetrii Sidonii, Diſputationes inter Græcos & Latinos de Spiritu Sancto.

Sunt & mihi nonnulla alia Schediaſmata, in quæ laborem puto impendere meum, ſi DEUS annuerit votis. Quæ tu non in hæc opera feciſſes? Nulla enim, tu ſcis, datur facultas, qua ad Te aliqua ex his fortaſſe mitterem. Nam inter Hiſpanos, & Hollandos bella inteſtina inhorreſcunt; nec commercii locus datur ullus. Tu tamen tecte reſcribe, & quæ his ſuperioribus annis excudiſti, aut modo excudis, nuntia. Ego autem Peruani imperii hiſtoriam, cujusdam Principis juſſu, ſum aggreſſus, ſermone Latino abſolvere; quam puto, & tibi & doctis placituram. Quæ ſi tuarum Muſarum excurreret auſpiciis, felicior quidem in lucem ederetur. Vale, me ſemper amare perge. Dan. Heinſium meis verbis ſaluta. Madriti 5. Cal. Julii 1627.

PETRUS PANTINUS,

JOH. MEURSIO, S. P. D.

Magnam ſane placidiſſimæ illi καὶ καλλίστῃ θεῶν εἰρήνῃ, ὡς Εὐριπιδικῶς εἰπεῖν gratiam debemus, cujus beneficio, ut cetera illius multa maximaque bona omittamus, factum eſt, ne ut hactenus, ultra citraque ſcriptitandi libertas inter viros doctos intercludatur. Utinam tantum boni nobis perennet, neque novo aliquo nimbo præſens ſerenitas obſcuretur. Nam Lamachorum & Laconum νέφος ἐχθρὸν πολέμοιο iterum ciere conantium abunde ubique eſſe, non te fugit, vir amiciſſime. Sed hæc Supremi Numinis curæ, cui nos curæ, delegemus. Gloſſarium tuum Græco-barbarum cum aliis duobus libellis, politiſſimi tui ingenii atque eruditionis clariſſimis monumentis, perquam lubens accepi: & ne ad luculentum hoc tuum munus prorſus immunis eſſe videar, hoſtimenti vicem Theclam noſtram habe. Scio, quod ut in Diomedis &

Glauci permutatione χρύσεα donanti χάλκεα reddidimus. Sed quid agamus? damus, quæ possumus, quando ἐξηκριβωμένα illa vestra imitari negatum est. Ut tu officia ac dignitates Palatinas Imperii Constantinopolitani in Glossario illustrasti; ita nos quoque ante aliquot annos dignitates atque officia aulæ Gothorum explicare conati sumus, sed crassiore, ut in proverbio est, Minerva, quantumque in tanta rei obscuritate facere licuit. Fertur excusus ille Commentarius in tomis Scriptorum rerum Hispanicarum: quod tamen me inscio, a quodam amico, nimis in hac quidem parte nostri amante factum fuit: adeo informem illum fœtum, aut tollere, aut omnino agnoscere nunquam fuerat animus. Constantinum Manassem MS. una cum hisce habebis, probæ ni fallor notæ. Uteris, quamdiu voles, & suo tempore ad nos redire permittes. Si quid aliud esse judicabis, in quo honestissimis utilissimisque tuis studiis opera nostra commodari queat, libere compella, ac vale, renunciata salute doctissimis Viris Baudio, Heinsioque. Bruxellæ XIII. Kalend. Junias. CIↃ IↃ C X.

De funestissima Regis Galliarum cæde ante triduum jam hic rescitum est, vario animorum affectu atque opinione. Ecce quid sceptra! quid totus hic mundi fastus!

PETRUS PANTINUS

JOH. MEURSIO, S. P.

Vir doctissime!

Non te super Græco Cod. MS. nobis remittendo compellassem, nisi amicus quidam, cui non libenter quicquam negem, sæpius eum a me intensissimo studio efflagitasset. Sed non committam, quin ubi ille Constantino hoc Manasse, quod satis est, usus fuerit, protinus ad te recurrat. Neque enim leviter peccare me arbitrarer, si tua tuique similium honestissima, publicoque bono comparata studia non omnibus, quibus possim, modis adjuvarem. Synesii Orationem περὶ φιλανθρωπίας in Galliis editam, sive περὶ φιλαδελφίας, quam ego Themistii esse puto, si per Plantinianos ad dies aliquot utendum miseris, gratissimum erit, & tuto, ut restituatur, operam dabo, atque una Catalogum Græcorum meorum MSS. habeas, accurabo: nam, ut nunc describatur, ob varia impedimenta fieri vix potest. Constantinum tuum ubi prodierit; libentissime videbo, reliquaque

quaque ſuo quæque tempore abs te edenda. Vale. Bruxellæ VII. Kalend. Martias. CIↃ IↃ C XI.

Cum literæ hæ jam exaratæ diutius apud me neceſſario manſiſſent, curavi interim deſcribi Catalogum librorum meorum χειροχεάφων, quem his addo; tu utere & rurſum vale. III. Kalend. Martii. CIↃIↃCXI.

Catalogus librorum MSS. Græcorum Rev. Dn. PETRI PANTINI, Decani Sanctæ Gudilæ Bruxellenſis.

1. Thucydidis Opera, litera antiqua, fol.
2. Aphthonii Sophiſtæ Progymnaſmata.
   Hermogenis ars Rhetorica.
   Ariſtotelis Rhetorica ad Alexandrum. fol. Codex fuit olim Stephani Nigri.
3. Quinti Calabri Poëma. fol. Manu Georgii Tribelli.
4. Demetrii Chalcondylæ in vitam & ſcripta Homeri Commentarius.
5. Epiſtolæ Libanii Rhetoris Sophiſtæ.
   Epiſtolarum halieuticarum Alciphronis Rhetoris libri duo, pag. 213. & 232.
   Epiſtolæ Theanus, pag. 243.
   Epiſtolæ Chionis, 245.
   Epiſtolæ Anacharſidis, 262.
   Epiſtolæ Apollonii, 265.
   Epiſtolæ Michaëlis Apoſtolii, 269.
   Epiſtolæ Croni & Demoſthenis, 301. Sunt Luciani.
   Epiſtolæ pars Demoſthenis ad Athenienſes, qua conqueritur ſe ab altari, ad quod confugerat, ab ipſis abſtractum & Philippo traditum fuiſſe. fol.
6. Julii Pollucis ὀνομαστικὸν, cui primum folium deeſt, optimæ notæ, & in multis varians ab excuſo. fol.
7. Etymologicum perantiquum, & ex quo exiſtimo Marcum Maſurum, ſuum illud magna ex parte conſarcinaſſe.
8. Athenæus & Hero de machinis bellicis.
   Apollodori Poliorcetica.

Julii

Julii Africani Cesti, βιβλοποιητικά.
Heronis Alexandrini. fol. Manu recenti.

9. Georgii Pediasimi Chronicon ab orbe condito usque ad Constantinum Magnum.
Continuatio cujusdam Theophanis Confessoris usque ad Alexandrum Comnenum, in quo desinit.
Zonaras. fol. recentiori manu.

10. Plutarchi, de utilitate ex amicis capienda, pag. 1.
De amicorum multitudine, 15.
De Fortuna, 24.
De cupiditate divitiarum, 30.
De Superstitione, 41.
Consolatio ad Apollonium, 56.
De Curiositate, 93.
De animi tranquillitate, 109.
De inutili Pudore, 133.
De Virtute & Vitio, 147.
De puerorum educatione, 150.
Quomodo quis sentiat se in virtute proficere, 174.
De Garrulitate, 196.
De Eruditione, 224.
De non irascendo, 249.
Utrum aqua an ignis utilior, 276.
Muta animalia ratione uti, 283.
Præcepta de tuenda valetudine, 302.
Præcepta Nuptialia, 338.
De Virtute Morali, 356.
Non oportere fœnerari, 381.
Ad Imperatorem imperitum, 392.
Philosopho cum Viris Principibus esse disputandum, 400.
De amore fraterno, 409.
Quomodo quis se ipsum laudet contra invidiam, 444.
Codex in fol. antiqua manu.

11. Collectio Paræmiarum Michaëlis Apostolii Byzantini. Liber rarus & duplo copiosior excuso. fol. antiqua manu.

12. Apollonii Rhodii Argonautica.
Orphei Argonautica.

Nicandri

Nicandri Theriaca. fol. antiqua manu.

13. Odyſſea Homeri, cum Notis. fol.

14. Cicero de Senectute, translatus à Theodoro Gaza, 1.
Ulyſſis contra Alexandrum Oratio ad Trojanos. fol. 16.
Herodiani Hiſtoria. fol. 21. antiqua manu.

15. Æliani varia, Hiſtoria, 1.
Georgius Gemiſtus ad defenſiones pro Ariſtotele à Georg. Scholario allatas. f. 35.
Epiſtolæ Euripidis, 65.
Epiſtolæ Hippocratis. f. 68.
Epiſtolæ Heracliti Epheſii, 80.
Epiſtolæ Diogenis Cynici, 85.
Epiſtolæ Cratetis, 92.
Epiſtolæ Æſchinis Rhetoris, 94.
Plethon de Deorum generatione, 103.
Diverſorum de Nili incremento, 130.

16. Demoſthenis Olynthiacæ tres cum argumentis Libanii, fol. 6.
Contra Philippum, 25.
De Pace, 36.
Contra Philippum Oratio ſecunda, 41.
De Haloneſo, 48.
De iis, quæ in Cheroneſo, 56.
Contra Philippum Oratio tertia, 69.
Contra Philippum Oratio quarta, 82.
Super Rhodiorum libertate, 94.
De Corona, 101.
Contra Æſchinem de falſa legatione, 163.
De Largitione, 227.
Contra Philippum ad ejus Epiſtolam, 230.
De Stipendio conferendo, 239.
De munerum ſocietate, 246.
De Megalopolitis, 253.
De Fœderibus cum Alexandro, 259.
De immunitate ad Aretinem, 264.
Contra Midiam de condylo, 297.
Contra Ariſtocratem, 242.

Contra Androtionem, 395.
Contra Timocratem, 409.
Contra Ariſtogitonem, 449.
Iterum contra Ariſtogitonem, 466.
Contra Neæram, 471.
Amatoria Oratio, 497.
Epitaphius, 508.
Procœmia, 515. fol. parvo. antiqua manu.

17. Themiſtii aliquot Orationes non editæ, in 4to.
18. Grammatica quædam antiqua, in qua eſt Lexicon de ſpiritibus, collectum ex Tryphone, Cheroboſco, Theodoreto & aliis.
Item alia. in 4to, ſine principio & fine.
19. Sophoclis Oedipus Coloneus, pag. 2.
Trachiniæ, 69.
Antigone, 131.
Philoctetes, 176. 4to.
20. Stobæus de Virtute & Vitio. in 4to.
21. Erotemata de Proſodia, Emanuelis Moſcopuli. 4to.
22. Ariſtotelis Metaphyſica, pag. 1.
Ejusdem de Plantis, 221.
Ejusdem Problemata, 459.
Salluſtii Simocattæ Problemata, 478.
23. Cyri Theodori Prodromi Erotemata.
Grammatica. 4to.
24. Hypotheſes Alexandri Aphrodiſei. in 4to.
25. Theodori Grammatici liber de Syntaxi. 4to.
Item Scholia in Ajacem Sophoclis.
Michaëlis Apoſtolii Byzantii ad defenſiones Theodori Gazæ contra Plethonem de Eſſentia.
Florentinorum Oratio congratulatoria ad Nicolaum V. Pontificem Maximum. 4to.
26. Actuarii de facultatibus & paſſionibus ſpiritus animalis.
27. Simeonis Magiſtri de facultatibus Nutrimentorum.
Epiſtolæ Bruti, pag. 1.
Epiſtolæ Phalaridis, 17.
Icones Philoſtrati, 66.

Michaëlis

Michaëlis Apoſtolii Byzantii Reſponſio contra illos, qui affirmaverant Occidentales Orientalibus præſtantiores eſſe Philoſophos, 134.
Item de Proceſſione Spiritus Sancti.
28. Plutarchi Præcepta Nuptialia.
Schedæ ſacræ. in 4to. ſine principio & fine.
29. Plutarchi Apophthegmata Regum & Ducum.
30. Hymni Homeri.
Sententiæ Theognidis.
Hymni Homeri iterum.
Hymni Orphei.
Procli Lycii hymnus in ſolem & alii. in 4to.
31. Euripidis Hecuba, pag. 2.
Ejusd. Oreſtes, 46.
Ejusd. Phœniſſæ, 105.
32. Grammatica antiqua.
Somnium Scipionis, Græce.
Michaëlis Apoſtolii allocutio ad Beſſarionem.
Ejusdem Epitaphius Beſſarionis.
Emanuelis Chriſtonymi Deploratio captæ urbis CPol.
De Eſſentia tractatus incerto auctore.
De varietate ſignificationis particulæ ὡς, incerto auctore.
Duodecim Herculis Labores.
Gorgiæ Encomium Helenæ.
De Verſu Heroico, incerto auctore.
33. Hexameron Baſilii, ſine principio.
Gregorii Nyſſeni de Creatione Mundi.
De Opificio hominis, incerto auctore. (eſt Meletii) ſine principio & fine. 8vo.
34. Chronicon, ſine principio, verſibus Politicis ſcriptum, usque ad Nicephorum Botoniotam. fol. 1.
De Imperatoribus Romanis usque ad Conſtantinum. f. 154.
Chronicon ab Adamo usque ad Alexandrum M. 165.
De Imperatoribus ſeu Regibus Græcorum. fol. 168.
De Sex Synodis, 170.
Quomodo oporteat illuminare eos, qui ab hæreſi redeunt, 173.
De Conſtantinopolitanis Præſulibus, 174. in 4to.

35. Georgii Pachymeræ Dialectica.
Cleomedes de Circulo.
Paræmiæ vulgares ex collectione Diogeniana.
36. Sententiæ ex Sophocle, Euripide, Homero & aliis.
37. Orationes ex Thucydidis Hiſtoria, 1.
38. Pſalterium Davidicum.
39. Michaëlis Presbyteri Syngeli methodus Syntaxeos.
40. Thucydidis Opera. in 4to. In quo Codice ſunt:
Dionyſius Halicarnaſſeus de idiomatis Thucydidis.
Demoſthenis tres Olynthiacæ cum Notis antiquis.
Ejusd. prima Oratio contra Philippum.
De pace, ſed non eſt integra.
Ex Photii Biblioth. fragmentum; incipit de libris Ariſtodemi, & deſinit in Plutarchi Cicerone.
Dionis Romani de Regno, Oratio prima. Item ſecunda.
Syneſii ejusd. argumenti tractatus.
Ejusd. Dion, ſive de ſua vivendi ratione.
Ejusd. de laude Calvitiei.
Petri Theopolis ſive Antiochiæ Patriarchæ contra Argyrum, &c. Vide Baronium, Tomo XI.
41. Baſilii Seleuci Thecla. 4to.
42. Chartæ quædam ſolutæ, quibus continentur:
Aphthonii Progymnaſmata.
Hermogenis Rhetorica.
Euclidis Geometria.
Ariſtotelis de Natura animalium: & alia nonnulla vetuſtate pæne conſumta.
43. Damaſceni, Chryſoſtomi, Germani, &c. Orationes in chartis ſolutis. in 8vo.
44. Vita Sanctæ Theophanis per Nicephorum Gregoram.
45. Septem Pſalmi Pœnitentiales.
46. Orationum Themiſtii Codex MS. in fol.

CAPUT

CAPUT VI.

De JURE-CONSULTIS, & JURIS GRÆCO-ROMANI Legibus atque Scriptoribus.

Hiſtoria Juris Scriptores. 1. Index JCtorum veterum præmiſſus Pandectis Florentinis, cum variis obſervatt. 2. Iidem Alphabetico ordine, & notato tempore, quo vixerunt. 3. JCti alii, quorum in Pandectis vel Inſtitutis mentio. 4. Alii ante Juſtinianum JCti. 5. Codices & Imperatorum Leges ante Juſtinianum. 6. Juſtiniani Corpus Juris Civilis ejusque verſiones Græca & editiones. 7. Baſilica, ecloga Baſilicorum & paratitlorum libri. 8. Joſephi Mariæ Svareſii Notitia Baſilicorum. ibid. Index JCtorum aliorumque in Baſilicis memoratorum. 9. Novellæ, quæ non exſtant in Juſtinianeo Corpore, ordine Imperatorum à Juſtiniano usque, Chronologico. 10. Jus Græco-Romanum Jo. Leunclavii. 11. Index JCtorum aliorumque in Juris Græco-Rom. utroque volumine memoratorum. 12. Alii JCti Græci editi, 13. & inediti. 14.

I.

HIſtoriam Juris Civilis Romani ab interpretibus Pomponii de Orig. Juris & à pluribus aliis multifariam traditam conſtat, quorum plerosque laudare me memini Libro IV. Biblioth. Latinæ cap. 9. ejusque ſupplemento. In Græci Juris notitia explicanda pauciorum ſtylus verſatus eſt, præ cæteris tamen laudanda *Joſephi Mariæ Svareſii* induſtria, cujus diatribam, quia brevis eſt, & multa nec protrita paucis docet, infra integram cum obſervationibus meis adjunxi. Breviter etiam hoc labore defunctus fuit, qui in omnium eſt manibus, *Jacobus Gothofredus*. Atque inſigne in hoc argumento ſtudium nuper poſuit Nobiliſſimus Vir, cui tot alia debemus, D. *Burchardus Gotthelf Struvius*,

vius, cujus Historia Juris Romani, Justinianei, Græci, Germanici, Canonici, Feudalis, Criminalis & Publici, cum prolegomenis de scriptoribus Historiæ Juris lucem vidit Jenæ 1718. 4. Ut vero & ipse non nihil notitiæ veterum JCtorum, si possim, adstruam, per modum indicis referre institui, quæ de JCtis ante Justinianum, de Græcis Corporis Justinianei versionibus, de Novellis Imperatorum, de Basilicis & Leunclavii Jure Græco-Romano, & de aliis JCtis post Justinianum editis, ineditis ac deperditis digessi.

II. Primo loco juvat præmittere indicem JCtorum veterum, qvalis Pandectis Florentinis præfixus est, ex Græco, ut videtur, interprete, vel à Græco librario; &, qualis legitur in limine editionis luculentæ Francisci Taurellii, Florentiæ 1553. fol. atque inde ante Corpus Juris, quod curante Simone van Leeuwen prodiit Amst. 1663. fol.

ΕΞ ΟΣΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠ ΑΥΤΟΥ a) ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ συγκεῖσθαι τὸ παρὸν τῶν DIGESTON ἤτοι ΤΟΥ ΠΑΝΔΕΚΤΟΥ τῆς συνταχθείσης βασιλικῶς ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ συντάγματος.

1. ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ b)

Digeston Βιβλία ἐνενηκοντα
Ad Minicium c) βιβλια ἑξ
Ad Ursejum d) βιβλια τεσσαρα
De ambiguitatibus βιβλιον ἑν

2. PA-

a) Ex quibus antiquis JCtis, & quos illi composuerunt libris Pandectæ sint concinnati. Ad hunc indicem conferendus *Antonius Augustinus* de nominibus propriis Pandectarum, Barcinone editus 1592. fol. & cum raro obvius esset, in novissima Corporis Juris editione, Lipsiæ apud Tho. Fritschium prælis, ut audio, subjectus: *Jacobus Labittus* in indice Legum omnium, quæ in Pandectis continentur: *Joannes Berenundus* libro 1. de vitis νομικῶν sive JCtorum &c.

b) Citatur præterea in Pandectis, *Juliani liber 1. ad edictum.* Pluribus etiam Institutionum locis Salvius Julianus allegatur, & in Novella 87.

c) Ad Minicium Natalem.

d) Ad Ursejum Ferocem.

2. PAPINIANU e)
Quæstionon βιβλια τριακοντα εκτα
Responson βιβλια δεκα εννεα
Definiton βιβλια δυο
De adulteriis βιβλια δυο
De adulteriis βιβλιον εν
Αστυνομικῶν βιβλιον εν

3. QUINTU MUCIU SCÆVOLU f)
Ορων βιβλιον εν

4. ΑΛΦΗΝΟΥ g)
Digeston βιβλια πεντηκοντα

5. SABINU
Juriscivilion βιβλια τρια h)

6. ΠΡΟ-

e) In Æmilii Papiniani scriptis præter ἀστυνομικὸν sive de jure ædilitio, fuit etiam *liber de aditibus Coloniarum & Municipiorum.* Vide Nobilissimi Viri *Everhardi Ottonis* diatribam de vita, scriptis, moribus & morte Papiniani, in qua fragmenta Papiniani collegit p. 403–439. Lugd. Bat. 1718. 8. Alios de Papiniano scriptores laudavi in tomo tertio Bibl. Latinæ Lib. IV. c. 9. p. 793. seq.

f) Q. Mucius Scævola, Publii F. Pontifex Max. Citatur etiam ejus *Juris Civilis liber II. & XIV.* Jus Civile, teste Pomponio, primus constituit, generatim in libros XVIII. redigendo.

g) Memorantur & in Pandectis P. Alfeni Vari *Digesta à Paulo epitomata libris VIII.* & *Collectaneorum sive Conjectaneorum libri* à Gellio VI. 5. Utinam Eruditissimus Vir *Henricus Brenkman*, prospera valetudine rebusque ex voto fluentibus propediem absolvat, insignem quam parat Pandectarum editionem, & Pandectas Juris Civilis auctoribus suis & libris restitutos, quorum specimen Amst. 1709. 8. vulgavit Alfeni hujus fragmenta, collecta digestaque singulari diligentia.

h) Nulla ex his tribus Juris Civilis libris loca in Pandectis, sed ex *libro secundo responsorum*, ex *libro quinto ad edictum Prætoris Urbani*, ex *libro memorialium*, & ex *libris ad Vitellium*, ut in indice Legum Pandectarum notavit Jacobus Labittus.

6. ΠΡΟΚΟΥΛΟΥ i)
Ἐπιστολῶν βιβλία ὀκτὼ

7. ΛΑΒΕΩΝΟΣ
Πιθανῶν βιβλία ὀκτὼ
Posteriorum k) βιβλία δέκα

8. ΝΕΡΑΤΙΟΥ
Regularion l) βιβλία δεκαπέντε
Μεμβρανῶν βιβλία ἑπτὰ
Responsorum βιβλία τρία

9. JAVOLENU m)
Ex Cassio βιβλία δεκαπέντε
Epistolon βιβλία δεκαὲσσαρες
*Ad Plautium βιβλία πέντε *

10. CELSU n)
Digestorum βιβλία τριάκοντα ἐννέα

11. ΠΟΜΠΟΝΙΟΥ.
Ad Quintum Mucium o) lectionum βιβλία τριακόντα ἐννέα
Ad Sabinum βιβλία τριάκοντα πέντε p)

Ἐπιστολῶν

i) Citatur etiam in Pandectis Proculus Epistolarum libro undecimo, & libro tertio ex posterioribus libris Labeonis, & notis ad Labeonem.

k) Etiam laudatur Labeonis liber XI. & XXXVII. & XXXVIII. nec non lib. I. ad edictum: lib. I. Prætoris Urbani, & lib. XXX. Prætoris Peregrini. Cæterum pithanôn opus Paulus, posteriorum Javolenus redegit in epitomen. Labeo Epistolarum Libris allegatur l. 30. D. de usurp. & usucapionibus.

l) Regularum. Citantur præterea Neratii libri ex Plautio, & quartus liber Epistolarum.

m) Etiam Posteriorum librorum Labeonis à Javoleno sex libris epitomatorum frequens in Pandectis mentio.

n) Citantur & Celsi Epistolarum liber XI. Quæstionum liber XII. & XIX. Commentariorum liber VII.

o) Scævolam.

p) Liber XXXVI. etiam citatur l. 20. D. de captivis & de postlim.

Επιστολων βιβλια εικοσι.
Variarum Lectionum βιβλια δεκαπεντε q)
Ad Plautium βιβλια εφτα.
Fideicommiſſon βιβλια πεντε
Senatusconſultûm βιβλια πεντε.
Regularion r) βιβλιον εν.
Εγχειριδιον, βιβλια δυο s)

12. ΒΑΛΕΝΤΟΣ t)

Fideicommiſſon βιβλια επτα.

13. ΜΑΙΚΙΑΝΟΥ u)

Fideicommiſſon βιβλια δεκα εξ
Publicon βιβλια δεκαπεντε.

14. ΜΑΤΡΙΚΙΑΝΟΥ x)

Ad leges βιβλια εξ

15. ΤΕΡΕΝΤΙΟΥ ΚΑΗΜΕΝΤΟΣ.

Ad leges βιβλια εικοσι.

16. ΑΦΡΙΚΑΝΟΥ y)

Quæſtionon βιβλια εννεα.

17. ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ.

Digeſton βιβλια τριακοντα z)

q) Allegantur quoque libri Variarum Lect. XVII. XXV. XXXIV. & XLI.
r) Regularum.
s) Citantur & Pomponii Enchiridii liber ſingularis. Ad edictum lib. LXXIX. Digeſtorum liber V. De ſtipulationibus lib. VIII.
t) Aburnii Valentis lib. ſeptimus actionum citatur l. 15. D. ut in poſſeſſ. legat.
u) Adde Mæciani ex lege Rhodia & librum Quæſtionum.
x) Citantur & Mauriciani liber ſecundus de pœnis, & notæ ad Julianum.
y) Africani Epiſtolarum apud Julianum liber XX. citatur l. 39. D. de legatis & fideicommiſſ. Fragmenta Africani illuſtravit JCtus ſummus Jacobus Cujacius T. 3. Opp.
z) Liber XXXIX. citatur l. 2. D. de captivis & poſtliminio reverſis. Ac præterea alibi, Publicorum lib. II. de officio Præſidis lib. I. & de

Ad leges βιβλια εξ.
Reſponſon βιβλιον εν.

18. ΚΕΡΒΙΔΙΟΥ ΣΚΑΙΒΟΛΟΥ.

Digeſton βιβλια τεσσαρακοντα.
Quæſtionon βιβλια εικοσι.
Reſponſon βιβλια εξ.
Regularion a) βιβλια τεσσαρα.
De quæſtione familiæ βιβλιον εν.
Quæſtionum publice tractatarum βιβλιον εν.

19. ΦΛΩΡΕΝΤΙΝΟΥ.

Inſtituton βιβλια δεκαδυο.

20. ΓΑΙΟΥ.

Ad edictum provinciale βιβλια λϛ.
Ad leges βιβλια δεκαπεντε.
Ad edictum urbicum τα μονα ευρεθεντα βιβλια δεκα
Aureon βιβλια επτα.
Δωδεκαδελτου b) βιβλια εξ.
Inſtituton c) βιβλια τεσσαρα.
De Berborum d) obligationibus βιβλια γ.

De

de officio Conſulis liber V. nec non notæ ad Pomponii librum ſingularem regularum, & notæ ad libros Digeſtorum Juliani, qui citantur etiam in Codice Juſtiniano lib. 1. de communi ſervo manumiſſo.

a) Regularum. Citantur præterea in Pandectis, Cervidii hujus Scævolæ notæ apud Marcellum, & ad libros Digeſtorum Juliani.

b) Δωδεκαδέλτου, ad legem Duodecim Tabularum.

c) In procœmio Inſtitutionum Juſtiniani, & Inſtitutiones Caji & rerum cottidianarum libri memorantur. Fragmenta inſtitutionum Caji, illuſtravit Hieron. Aleander junior, Venet. 1600. 4. Jac. Oiſelius Lugd. Bat. 1658. 8. & in Simonis Leeuwii collectione de origine & progreſſu juris civilis Rom. ibid. 1672. 8. Præcipue vero in Jurisprudentia vetere Nobiliſſimus Vir Antonius Schultingius Lugd. Bat. 1717. 4. Vide etiam de Cajo, Anton. Auguſtinum lib. 1. emendation. cap. 5.

d) Verborum.

De manumissionibus βιβλια τρια.
Fideicommisson βιβλια δυο.
De casibus βιβλιον εν.
Regularion e) βιβλιον εν.
Dotalicion βιβλιον εν.
Υποθηκαρίας f) βιβλιον εν.

21. ΒΕΝΟΥΛΕΙΟΥ g)

Stipulationon βιβλια δεκα ενεα.
Actionon βιβλια δεκα.
De officio Proconsulis βιβλια πεντε.
De pœnis paganorum βιβλιον εν.
Publicon βιβλια τρια.
De interdictis βιβλια εξ.

22. ΤΕΡΤΥΛΛΙΑΝΟΥ.

Quæstionon βιβλια οκτω.
De castrensi peculio h) βιβλιον εν.

23. ΙΟΥΣΤΟΥ.

Constitutionon βιβλια εικοσι.

24. ΟΥΛΠΙΑΝΟΥ.

Ad Edictum βιβλια ογδοηκοντα τρια.
Ad Sabinum βιβλια πεντηκοντα εν.

e) Regularum. Etiam liber tertius regularum Caji citatur l. 43. D. de injur.

f) Ad formulam hypothecariam. Labittus præterea observat in Pandectis laudari Caji ad edictum Ædilium Curulium libros duos, ad edictum Prætoris Urbani sive ad edictum urbicum pluribus titulis, libros duos ad edictum prætoris urbani de testamentis, libros tres ad edictum prætoris urbani de legatis, librum singularem de tacitis fideicommissis, alium ad SCtum Tertullianum, alium ad legem Glitiam, & denique commentarios.

g) Venuleji Saturnini Disputationum liber VII. citatur l. 18. D. judicatum solvi.

h) Citatur etiam in Codice Justinianeo l. 7. de curatore furiosi & prodigi.

Ad Leges βιβλια εικοσι.
Diſputationon i) βιβλια δεκα.
Protribonalion βιβλια δεκα.
De officio Proconſulis βιβλια δεκα.
Παυδικτ βιβλια δεκα.
Regularion k) βιβλια επτα.
Fideicommiſſon βιβλια εξ.
Opinionon βιβλια εξ.
De adulteris βιβλια πεντε.
De appellationibus βιβλια τεσσαρα.
De officio Conſulis βιβλια τρια.
Inſtituton βιβλια δυο.
Regularion l) βιβλιον εν.
De cenſibus βιβλια εξ.
Reſponſon βιβλια δυο.

Τ αυτ μονοβιβλα.

De ſponſalibus.
De officio Præfecti Urbi.
De officio Præfecti Vigilum.
De officio curatoris reipublicæ.
De officio prætoris tutelaris.
De officio quæſtoris.

25. ΠΑΥ-

i) *Diſputationum publicarum* libros vocat Codex Juſtinianeus l. 11. de quæſtionibus: Et Ulpiani *notæ ad Papinianum* laudat l. 13. de ſententiam paſſis & reſtitutis.

k) Regularum. Ex hoc corpore regularum Ulpiani ſuperſunt tituli XXIX. excerpti ab Aniano, & poſt Cujacium noviſſime inſigniter illuſtrati à laudato Schultingio in Jurisprudentia vetere, Lugd. Bat. 1717. 4.

l) Regularum. Citantur præterea in Pandectis, Ulpiani libri II. ad edictum Ædilium curulium: ad legem Æliam Sentiam libri IV. De officio Conſularium liber ſingularis. De officio Quæſtoris liber II. Pandectarum liber ſingularis. Excuſationum liber ſingularis. Digeſtorum liber XLVIII. nec non notæ ad Papinianum, Ariſtonem, Marcellum.

25. ΠΑΥΛΟΥ. m)
Ad edictum βιβλια ογδοηκοντα.
Quæstionum βιβλια εικοσι εξ.
Responsorum βιβλια εικοσι τρια.
Brevium βιβλια εικοσι τρια.
Ad Plautium βιβλια δεκα εκτα.
Ad Sabinum n) βιβλια δεκα εξ.
Ad Leges βιβλια δεκα.
Regularium o) βιβλια επτα.
Regularium βιβλιον εν.
Sententiarum πρωτων factarum βιβλια εξ.
Sententiarum βιβλια πεντε p)
Ad Vitellium βιβλια τεσσαρα.
Ad Neratium βιβλια τεσσαρα.
Fideicommissorum βιβλια τρια.
Decretorum βιβλια τρια.
De adulteriis βιβλια τρια.
Manualium βιβλια τρια.
Institutorum βιβλια δυο.
De officio Proconsulis βιβλια δυο.

m) Pauli *liber tertius fideicommissorum* laudatur in Codice Justinianeo l. 1. de communi servo manumisso. *Nota ad Papinianum* l. 13. de sentent. pass. & restit. Sed & in Pandectis, citantur Pauli notæ ad libros quæstionum & ad libros responsorum Papiniani, nec non ad Scævolam & ad libros Digestorum Juliani, & epitomatorum Alfeni Digestorum libri quinque; ad edictum Ædilium curulium libri II. & de officiis Consulis liber III.

n) Pauli *ad Plautium & ad Massurium Sabinum libri* laudantur in Institutionibus Justinianeis de hæred. instituend. §. 1.

o) Regularum.

p) Hi libri quinque Pauli receptarum sententiarum ad filium, cum interpretationibus Aniani, tulere ætatem, sæpiusque editi & à Cujacio, Rittershusio, aliisque viris doctis illustrati sunt, novissime ab Jurisconsultissimo Schultingio in opere quod paullo ante laudavi, & juris antiqui studiosis debet esse quam commendatissimum.

Ad legem Æliam Sentiam βιβλια γ'.
Ad legem Juliam (†) βιβλια δυο.
De jure fiſci βιβλια δυο.
Regularion q) βιβλιον εν.
De cenſibus βιβλια δυο.

Τα αυτα μονοβιβλα.

De pœnis paganorum.
De pœnis militum.
De pœnis omnium legum.
De uſuris.
De gradibus & adfinibus.
De jure codicillorum.
De excuſationibus tutelarum.
Ad regulam Catonianam.
Ad Senatusconſultum Orfitianum.
Ad Senatusconſultum Tertyllianum.
Ad Senatusconſultum Silanianum.
Ad Senatusconſultum Bellejanum r)
Ad Senatusconſultum Liboniamum ſeu Claudianum.
De officio Præfecti Vigilum.
De officio Præfecti Urbi.
De officio Prætoris tutelaris.
De extraordinariis criminibus.
Υποθηκαρια. (*)
Ad municipalem.
De publicis judiciis.
De inofficioſo teſtamento.
De Septemviralibus s) Judiciis.
De jure ſingulari.
De ſecundis tabulis.

Ad

(†) al. Juniam, minus bene.
q) Regularum, ut ſupra.
r) Vellejanum. Etiam Pauli ad SCtum Turpillianum liber ſingularis citatur l. 68. D. de ritu nuptiar. & aliis in locis.
(*) Υποθηκαρίας, ad formulam hypothecariam.
s) lege: Centumviralibus.

Ad orationem Divi Severi. t)
Ad orationem Divi Marci.
Ad legem Velleam.
Ad legem Cinciam.
Ad legem Falcidiam.
De tacito fideicommiſſo.
De portionibus, quæ liberis damnatorum conceduntur.
De juris & facti ignorantia.
De adulteriis.
De inſtructo & inſtrumento.
* De appellationibus. *
De jure libellorum.
De teſtamentis.
De jure patronatus.
De jure patronatus, quod ex lege Julia & Papia venit.
De actionibus.
De concurrentibus actionibus.
De interceſſionibus feminarum.
De donationibus inter virum & uxorem.
* De legibus. *
De legitimis hereditatibus.
De libertatibus dandis.
* De Senatusconſultis. *

26. TRYPHONINU. u)

Diſputationum βιβλια οκτω.

27. KAA-

t) Etiam Pauli ad orationem Divi Severi & Commodi. Et ad Orationem Divi Antonini & Commodi citatur in Pandectis. Nec non μονοβιβλος ad legem Fufiam Caniniam. Et libri ſingulares de aſſignatione libertorum, de officio aſſeſſorum, de variis lectionibus, de cognitionibus, de forma teſtamenti, de conceptione formularum, de dotis repetitione, de literali cauſa, & de articulis liberalis cauſæ.

u) Citantur & Tryphonini hujus notæ ad libros Digeſtorum Scævolæ, l. 17. D. de fideicommiſſariis libertatibus.

27. ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ.
De cognitionibus βιβλια εξ.
Edicton monitorion βιβλια εξ.
De jure fisci βιβλια τεσσαρα.
Instituton βιβλια τρια.
Quæstionon βιβλια δυο.

28. ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ.
Militarion βιβλια τεσσαρα.

29. ΜΑΡΚΙΑΝΟΥ.
Instituton x) βιβλια δεκα εξ.
Regularion y) βιβλια πεντε.
De appellationibus βιβλια δυο.
Publicon z) βιβλια δυο.

Τα αυτα μονοβιβλα.
De delatoribus μονοβιβλον.
Υποθηκαριας a) μονοβιβλον.
Ad Senatusconsultum Turpillianum μονοβιβλον.

30. ΓΑΔΛΟΥ ΑΚΤΑΑ.
Responsa.

31. ΜΟΔΕΣΤΙΝΟΥ. b)
Responson βιβλια δεκα ενντα.
Πανδεκτα βιβλια δεκα δυο.
Regularion c) βιβλια δεκα.

Diffe-

x) Ælii Marciani *Institutiones* laudantur in Institutionibus Justiniani tit. de lege Aquilia §. 1.
y) Regularum.
z) Marcianus *libro I. de publicis judiciis* citatur in Codice Justinianeo l. 7. ad leg. Jul. Majestatis. Idem *in Constitutionibus Divi Severi* l. 1. de commu. ser. manumiss. Sed & in Digestis laudari videas Marciani Digestorum librum VII. & notas ad libros Papiniani de adulteriis.
a) Ad hypothecariam formulam.
b) Citatur etiam Modestinus in Codice Justinianeo l. 36. de inoff. test. & l. 5. ad exhibend. In Digestis autem laudantur ejus de præscriptionibus liber IV. ad Q. Mucium Scævolam liber XIV. & XXXI.
c) Regularum.

Differention βιβλια ενεα.
Excuſationum d) βιβλια εξ.
De pœnis βιβλια τεσσαρα.

Τε αυτε μονοβιβλια.

De præſcriptionibus.
De inofficioſo teſtamento.
De manumiſſionibus.
De legatis & fideicommiſſis.
De teſtamentis.
De evrematicis. e)
De enucleatis caſibus.
De differentia dotis.
De ritu nuptiarum.

32. ΤΑΡΡΟΥΝΤΗΝΟΥ ΠΑΤΕΡΝΟΥ.
Militarion βιβλια τεσσαρα.

33. ΜΑΡΚΟΥ.
Militarion βιβλια δυο.
Publicon βιβλια δυο.
De officio Præſidis βιβλια δυο.
Εικοσων f) βιβλια δυο.
De appellationibus βιβλια δυο.

34. ΑΡΚΑΔΙΟΥ.
De teſtibus βιβλιον εν.
De officio Præfecti Prætorio βιβλιον εν.
De muneribus civilibus βιβλιον εν.

d) Antonii Auguſtini liber ſingularis ad Modeſtinum, ſive in fragmenta hujus de excuſationibus, prodiit ad calcem emendationum & opinionum Auguſtini Baſil. 1544. fol. atque ſæpius alibi.

e) Joannis Schilteri & Henrici Brencmanni, Jurisconſultiſſimorum Virorum, commentarii in fragmenta Modeſtini περὶ ευρηματικῶν, ſive de inventionibus, cautelis & remediis temperandi legum rigoris, lucem viderunt ille Argentor. 1687. 4. & hic Lugd. Bat. 1706. 8.

f) Viceſimarum.

35. ΡΟΥΦΙΝΟΥ.
Regularion βιβλια δεκα δυο. g)

36. ΑΝΘΟΥ ητοι ΦΩΡΙΟΥ ΑΝΘΙΑΝΟΥ.
Μερ(ε). εδικτ βιβλια πεντε.

37. ΜΑΞΙΜΟΥ.
Ad legem Falcidiam.

38. ΕΡΜΟΓΕΝΙΑΝΟΥ. h.
Επιθμον (*) βιβλια εξ.
εχυσι στιχ Γλ. i)

g) Liber XIII. citatur l. 34. D. de re judicata.

h) Fideicommiſſorum liber IV. laudatur l. 14. D. ad SCtum Trebellianum.

(*) Ἐπιτομῶν.

i) Sic editio Florentina, licet Amſtelodamenſis, Simonis à Leuwen, habet στλ. Nimirum JCtorum Opera, ex quibus Pandectæ excerpti ſunt, ad librorum duo millia, verſuum tricies centena millia extendebantur; Juſtinianeum vero corpus centum & quinquaginta pæne millibus verſuum conſummatur. Vide D. Burchardi Gotthelf Struvii hiſtoriam Juris p. 286.

III. Index Alphabeticus in ſuperiorem indicem Florentinum Pandectarum.

** additur iis quorum Pomponius in Enchiridio meminit.*

*Aburnus Valens, ſupra num. 12. vide Valens.

Africanus, 16. Hadriani Imp. ſuppar temporibus.

**Aſſenus* Varus, Conſularis; auditor Servii Sulpitii, 4.

Anthus ſive *Furius Anthianus*, 36. Idem fortaſſe cum Antæo, quem Paulus JCtus citat.

Gallus Aqvila, vide Gallus.

Arcadius, 34. Aurelius Arcadius Charîſius poſt Alexandrum Severum ſcripſit.

*Cajus

* *Cajus*, Servii Sulpicii discipulus, 20.
Callistratus, 27. temporibus Severi Imp.
* *Celsus*, 10. Juventius Celsus pater, qui Pegaso successit, ut patri P. Juventius Celsus filius Consularis post Vespasiani tempora.
Terentius Clemens, vide Terentius.
* Cornelius Maximus, 37. infra in Maximo.
Florentinus, 19. temporibus Alexandri Severi.
* *Gallus Aquila*, 30. Julius Gallus Aquila, qvi vixit ante Severum.
Hermogenianus, 38. Alexandri Severi temporibus vixit, si idem est cum Lampridii Hermogene. Sed Gvil. Grotius distinguit, & ad Diocletiani tempora rejicit, non adeo certis argumentis usus.
* *Javolenus*, 9. Priscus Javolenus, qui Cælio Sabino, Vespasiani temporibus claro successit.
* *Julianus*, 1. Salvius Julianus, qui successit Javoleno Prisco, proavus Didii Juliani Imp. bis Consul & Præfectus Urbi tempore Hadriani Imp.
Justus, 23. Papyrius Justus, clarus Antoninorum temporibus.
* *Labeo*, 7. Q. Antistius Labeo, auditor Trebatii, quadringenta reliquit volumina. Hic cum patre inter Sergii Sulpicii discipulos à Pomponio nominantur.
Macer, 33. Æmilius Macer, temporibus Alexandri Severi.
Maecianus, 13. L. Volusius Mæcianus, præceptor M. Antonini Philosophi. De editionibus libelli de asse, dixi in Bibl. Latina.
Marcellus, 17. Ulpius Marcellus, Antonini Pii ætate.
Marcianus, 29. Ælius Marcianus, tempore Antonini Caracallæ.
Mauricianus, 14. Junius Mauricianus, quem Antoninorum temporibus supparem fuisse, probat Gvil. Grotius.
* *Maximus*, 37. Q. Cornelius Maximus, Augusti tempore, quem Trebatius audivit.
Menander, 28. Arrius Menander, Antonini Caracallæ à consiliis.
Modestinus, 31. Herennius Modestinus, Ulpiani discipulus.
* *Neratius*, 8. Priscus Neratius, Consularis, qui Celso seniori inter JCtos successit, clarus Trajani & Hadriani temporibus.

Papinianus, 2. L. Æmilius Papinianus, ſub Severo præfectus Prætorio, poſtea occiſus à Caracalla.

Paulus, 25. Julius Paulus, temporibus Helogabali & Alex. Severi.

Pomponius, 11. Sextus Pomponius, Antonini Pii temporibus clarus; haud diverſus opinor à Sexto Pomponio, cujus meminit Salvius Julianus, licet à Gvil. Grotio diſtingui video.

*Priſcus Neratius, 8. vide Neratius.

**Proculus*, 6. Sempronius Proculus, Nervæ patri, Tiberii temporibus claro ſucceſſit, à quo ſecta Labeonem ſecuto Proculejanorum.

Rufinus, 35. Licinius Rufinus, tempore Alexandri Severi, qui adeo auctor libri collationis legum Moſaicarum cum Romanis, longe poſt ſcripti eſſe non potuit.

**Sabinus*, 5. Cælius Sabinus, qui Veſpaſiani temporibus plurimum potuit; in hunc notata Ariſtonis. Alius Maſſurius Sabinus, ex Equeſtri Ordine, qui Atejo Capitoni ſucceſſit, & Tiberii Imp. temporibus publice primus (Reſponſa Juris) ſcripſit teſte Pomponio.

Cervidius Scævola, 18. temporibus Antoninorum.

**Q. Mucius Scævola*, 3. filius Q. Mucii Scævolæ, JCti & Pontificis Max. æqualis & collega Ciceronis.

Tarruntenus Paternus, 32. ante Alex. Severi tempora clarus.

Terentius Clemens, 15. poſt Salvium Julianum ſcripſit, quem ſuum appellat.

Tertullianus, 22. Hunc cum celeberrimo inter Eccleſiæ Doctores Q. Septimio Florente Tertulliano, eundem faciunt viri quidam doctiſſimi, Jac. Cujacius, Antonius Auguſtinus, Bernhardus Rutilius, Gvil. Grotius: mihi probantur magis qui diſtinguunt, ut præter Bertrandum in vitis JCtorum, Hugo Grotius ad Tit. III. 13.

Tryphoninus, 26. Claudius Tryphoninus, temporibus Severi & Antonini.

**Valens*, 12. Saturnus Valens ſucceſſit Javoleno Priſco.

Venulejus, 21. Venulejus Saturninus, temporibus Alexandri Severi.

Ulpianus, 24. Domitius Ulpianus, tempore Helogabali & Alex. Severi.

Volusius, vide Mæcianus.

IV. Juris-

IV. Jurisconsulti alii, quorum in Pandectis vel Institutis mentio.

Stellula addita iis, quorum Pomponius in Enchiridio meminit.

Ælius Gallus, Ciceronis ætate vixit. Ejus de verborum, quæ ad Jus Civile pertinent, significatione citatur l. 157. D. de verborum significatione. Liber secundus à Gellio XVI. 5.

*Publius Ælius, Sexti frater.

*Sextus Ælius, Juris Æliani auctor, edito actionum libro, quas velut supplementum Juri Flaviano addidit. Fuit ejus liber, *tripartita*, quo opere legibus singulis XII. tabularum interpretationem & actiones subjunxit. Alii sub ejus nomine libri tres, dubii.

Antæus, citatur à Paulo JCto.

*Cælius Antipater, laudatur Ciceroni. Idem, qui historias conscripsit, & plus eloquentiæ quam juris scientiæ dicitur dedisse operam.

*Appius Claudius, unus è Decemviris, cujus maximum consilium in legibus ex veteri jure in XII. tabulas transferendis fuit.

*Appius Claudius Centummanus, qui actiones civiles in formam redegit, & librum scripsit de usurpationibus, qui jam Pomponii ætate non exstabat.

*Aquilius Gallus, Q. Mucii Scævolæ discipulus.

Julius Gallus Aquila.

T. Aristo, de quo Plinius lib. 1. Epist. 23. citatur in decretis Frontianis s. Frontonianis, & notatis ad Cassium, Q. Mucium, & Sabinum. Digestorum item libris, quos illustravit Sex. Pomponius.

Arrianus, Plinii junioris æqualis. Citantur ejus libri de interdictis.

*Cajus Atejus Pacuvius, Servii Sulpicii discipulus.

*Atejus Capito, Ofilium secutus, Consularis, tempore Augusti Imp.

Atilicinus, Tiberii suppar temporibus.

*Publius Atilius, sapiens à populo appellatus. Ciceroni L. Acilius, quem in leges XII. tabularum scripsisse ex Festo cognoscimus.

Aufidius Namusa.

*Aufidius Tucca, discipulus Servii Sulpicii.

*Aulus Casoellius, vide Cascellius.

*Aulus Ofilius, ex Equeſtri Ordine: Julio Cæſari familiariſſimus, diſcipulus Servii Sulpicii, libros de Jure Civili plurimos ſcripſit; & qui omnem partem operis fundarent: nam de legibus viceſimæ primus ſcripſit; & de jurisdictione; idem edictum Prætoris primus diligenter expoſuit. Citatur libro ſecundo & quinto juris partiti, & libro decimo ſexto actionum & ad Atticum.

*Balbus Lucilius, Q. Mucii Scævolæ diſcipulus.

Blæſus, quem Trebatium audiviſſe & ante Labeonem vixiſſe colligas ex l. 31. D. de uſu & uſufructu legat.

*Brutus, Vir Prætorius, quem cum Publio Mucio & Manilio fundaſſe Jus Civile, & ſeptem libros reliquiſſe Pomponius teſtatur; vide & infra Servius.

Sextus Cæcilius, citatur etiam in Codice Juſtinianeo l. 1. de communi ſervo manumiſſo.

*Cælius Antipater.

*Titus Cæſius, diſcipulus Servii Sulpicii.

*Cajus Atejus Pacuvius, ejusdem Servii Sulpicii diſcipulus.

*Cajus Caſſius Longinus, Tiberii temporibus Conſul, pronepos Servii Sulpicii, magiſtro uſus Maſurio Sabino: citatur libris decem Juris Civilis, & apud Urſejum, & apud Vitellium. Vide & ſupra in Ariſtone.

*Cajus Juventius, Q. Mucii Scævolæ auditor.

*Cajus Scipio Naſica, vide Scipio.

Campanus, Trajani, ut videtur, tempore; diverſus à Juniore Coccejo Campano.

Atejus Capito. Vide Atejus.

Cartilius ab Ulpiano citatur & Proculo, itaque non junior Caligulæ temporibus; antiquior autem Cartilio Severo, qui Trajani temporibus Præfectus Urbi fuit.

*Aulus Caſcellius, tempore Auguſti clarus ſcripſit *librum bene dictorum.*

Caſſianus, idem fortaſſe cum Caſſio, ut Sabinianus cum Sabino, Proculianus cum Proculo, Hermogenianus cum Hermogene.

*Cajus Caſſius Longinus, vide Cajus. Ab hoc Atejum Capitonem ſecuto ſecta Caſſianorum.

*Cato,

*Cato, quem à patruo M. Catone, principe Porciæ familiæ, Pomponius distinguit.

*M. Cato, princeps Porciæ familiæ, cujus & libri exstabant, sed plurimi, filii ejus. Liber XV. Catonis citatur l. 98. D. de verbor. signif. & Cato in Institutionibus Justiniani tit. de adopt. §. ult.

*Cinna Servii Sulpicii discipulus.

Appius Claudius, vide Appius.

Claudius Saturninus, vide Saturninus.

Pactumejus Clemens, vide Pactumejus.

*Tiberius Coruncanius, primus Romæ scientiam juris professus, sed scripta ejus nulla, responsa autem complura & memorabilia fuerunt. Idem Consul A. U. C. 473.

*Lucius Crassus Mucianus, frater Publii Mucii.

*P. Licinius Crassus, JCtorum, Cicerone teste, disertissimus.

C. Livius Drusus, cum P. Scipione Consul A. U. C. 606.

Favius Mela, suppar Tiberii temporibus.

Lælius Felix, vide Lælius.

Ursejus Ferox, Vespasianorum temporibus vicinus.

Granius Flaccus, vide Granius.

*Cnejus Flavius, Annii F. Appii Claudii scriba, cui surreptum librum actionum rationes continentem vocarunt jus civile Flavianum. Confer quæ ex Cicerone, Livio, Valerio Max. & Plinio, Gvilelmus Grotius in vitis JCtorum, p. 10.

*Flavius Priscus, Servii Sulpicii discipulus.

Papyrius Fronto, vide in Aristone.

Fufidius, Vespasiani clarus ætate, citatur libro secundo quæstionum.

Priscus Fulcinius, suppar Tiberii temporibus.

Ælius Gallus, vide Ælius.

*Aquilius Gallus, Q. Mucii Scævolæ discipulus.

*Publicius Gellius, discipulus Servii Sulpicii.

Junius Gracchanus, libro septimo de potestatibus, citatur ab Ulpiano l. 1. de officio quæstorum.

Granius Flaccus Licinianus, Ciceronis ætate vixit, libro de jure Papyriano citatur l. 144. D. de verborum significatione.

*Hermo-

*Hermodorus, Ephesiorum princeps, exul Romæ, ferendarum legum XII. Tabularum auctor. De hoc Cicero V. 36. Tusculan. Strabo XIII. p. 642. Laërtius Heraclito &c.

Junius Gracchanus, vide Gracchanus.
*C. Juventius, Q. Mucii Scævolæ auditor.

Lælius Felix, cujus librum (notarum) ad Q. Mucium citat Gellius XV. 27. Hadriani ætati vicinus.
Granius Flaccus Licinianus, vide Granius.
Cajus Cassius Longinus, vide Cajus.
Longinus junior, Proculi æqualis.
*Balbus Lucilius, Q. Mucii Scævolæ discipulus.
Lucius Crassus Mucianus, Consul A. U. C. 622.
Varius Lucullus, ante Aristonem vixit.

*Manilius, quem tres libros reliquisse Pomponius testatur, Consul A. U. C. 604.
Marcus Porcius Cato, vide Cato.
Favius Mela, libro X. & XXXIX. Ejusdem ætatis ac fortasse gentis cum Geographo Pomponio Mela.
Messius, temporibus Severi clarus. Alius L. Messius Rusticus, sub Hadriano alvei Tiberis curator.
Minicius Natalis, temporibus Trajani.
L. Crassus Mucianus, vide Lucius.
*Q. Mucius, Volusii auditor, tempore Augusti.
* Publius Mucius, Consularis & Pontifex Max. & ad Carthaginenses missus Legatus A. U. C. 534. qvem decem libellos reliqvisse Pomponius testatur.
*Publius Mucius, Qvinti Nepos, Volusii heres.

*Ausidius Namusa, CXL. libris digessit scripta condiscipulorum suorum auditorum Servii Sulpicii, Alfeni Vari, Gaji, Auli Ofilii, Titi Cæsii, Ausidii Tuccæ, Flavii Prisci, Gaji Ateji, Pacuvii, Labeonis Antistii ejusque patris, Cinnæque & Publicii Gellii.
*C. Scipio Nasica, vide Scipio.
Minicius Natalis, vide Minicius.

Nerva

Nerva Pater, qui ſucceſſit Antiſtio Labeoni; Cæſari Tiberio familiariſſimus.

Nerva filius, qui Proculo ſucceſſit; citatur libris de uſucapionibus. Pater Nervæ Imperatoris.

Octavenus, (Hadriani, ut colligit Gvil. Grotius, ætate).

A. Ofilius, vide Aulus: & Q. Tubero.

Paconius, citatur à Paulo JCto.

Pactumejus Clemens, qvem Antoninorum tempore vixiſſe Gvil. Grotius obſervat.

* C. Atejus Pacuvius, Servii Sulpicii diſcipulus.

Sextus Pædius, libro primo de ſtipulationibus, & libro XXV. ad edictum. Poſt Hadrianum vixiſſe Gvil. Grotio videtur.

Panſa, vide Q. Tubero.

Papyrius Fronto, paullo ante Imp. Severum.

* Publius Papyrius, qui leges regias in unum contulit.

* Sextus Papyrius, auctor juris Civilis Papyriani, Tarquinii Superbi temporibus.

* Sextus Papyrius, diſcipulus Q. Mucii Scævolæ.

* Paulus Verginius, ante Ciceronem clarus, ut videtur.

Sextus Pedius, vide Pædius.

* Pegaſus, Proculo ſucceſſit, & Veſpaſiani tempore Præfectus Urbi fuit.

Plautius, libri Javoleni, Pauli & Pomponii ad Plautium, qui circa Veſpaſiani tempora vixiſſe cognoſcitur.

* Sextus Pompejus, magni Pompeji patruus, laudatus à Cicerone.

* Pontificum Collegium, qvod leges interpretandi ſcientiam & actionum civilium inſtituendarum auctoritatem prope centum annis ſibi Romæ vindicavit.

M. Porcius Cato, vide Cato.

* Flavius Priſcus, Servii Sulpicii diſcipulus.

Priſcus Fulcinius, ſuppar Tiberii temporibus.

* Publicius Gellius, Servii Sulpicii diſcipulus.

* Publius Ælius, Sexti Ælii frater.

* Publius Atilius, vide Atilius.

* Publius Mucius, vide Mucius.

Publius Rutilius Rufus, à P. Mucio edoctus. Meminit eum laude Cicero.

Puteolanus, citatur libro primo adfessoriorum, vixisse creditur circa Antoninorum tempora.

*P. Rutilius Rufus, Romæ Consul A.U.C. 648. & postea Asiæ ProCOS.

Qvintus Mucius, vide Mucius.

Qvintus Saturninus, vide Saturninus.

Qvintus Tubero, vide Tubero.

P. Rutilius Rufus, vide Publius.

*Sabinianus σοφὸς.

Claudius Saturninus, librum singularem de poenis paganorum scripsit temporibus Antoninorum.

Q. Saturninus, citatur libro decimo ad edictum. Vixit eorundem Antoninorum tempore.

*C. Scipio Nasica, optimus à Senatu appellatus. De tribus Scipionibus, scientia juris illustribus, vide Gvil. Grotium lib. 1. c. 3. de vitis JCtorum.

*P. Sempronius, cognomento Sapiens. Consul A.U.C. 449.

*Servius Sulpitius, cujus libros duos ad Brutum perquam brevissimos ad edictum subscriptos memorat Pomponius; citatur libro primo ad Brutum, libro secundo de dotibus, in notatis Mutii, & apud Melam & apud Alfenum. Idem libros suos, qvos prope centum & octoginta reliqvit, complevit scriptis doctorum suorum Aqvilii Galli, Balbiqve Lucilii, nec non Sexti Papyrii, Caji Juventii, & ex discipulorum numero, Q. Mucii Scævolæ.

Servilius, circa Trajani tempora.

Valerius Severus, Trajani ætate.

Sextus Ælius, Consul A.U.C. 555.

Sextus Cæcilius. Vide Cæcilius.

Sextus Pædius, vide Pædius.

*Sextus Papyrius, à quo Jus Civile Papyrianum; vide in Papyrio.

*Sextus Papyrius, Q. Mucii auditor.

Sextus Pompejus. Vide Pompejus.

*Servius Sulpitius, vide Servius.

Tiberius Coruncanius. Vide Tiberius.

*Titus Cæsius, discipulus Servii Sulpicii, tempore Augusti.

*C. Tre-

* C. Trebatius Testa, Cornelii Maximi auditor, cujus libros complures, sed minus frequentatos, extitisse Pomponius testatur: vixit Augusti tempore.
* Q. Tubero, Stoicus, auditor Pansæ. (leg. Panætii.)
* Q. Ælius Tubero, Ofilii auditor; doctissimus juris publici & privati, complures utriusque operis libros reliqvit. Q. Ligarium accusavit nec obtinuit apud Julium Cæsarem, defendente Cicerone.

Aufidius Tucca, discipulus Servii Sulpicii.

* Tuscianus, successit Javoleno Prisco. Non audiendi viri docti, qvi Mæcianum reponunt vel Vivianum.

Valerius Severus, Trajani ætate.

Varius Lucullus, citatur à Pomponio l. 19. D. de acqvirendo rerum dominio.

* Paulus Verginius. Vide Paulus.

Vinidius Verus, Antonino Pio à Consiliis.

Vitellius, qvem Antonius Augustinus eundem putat cum Q. Vitellio Augusti qvæstore, cujus meminit Sveton. Vitell. c. 1.

Vivianus, clarus circa Trajani tempora.

Volusius, diversus à L. Volusio Mæciano; vide in Q. Mucio.

Ursejus Ferox, ad C. Cassium Longinum notata scripsit circa Vespasiani tempora.

V. Index aliorum quorundam JCtorum ante Justinianum.

C. Aculeo, Ciceroni 1. de Oratore memoratus.

P. Ælius Pætus, prætor A. U. C. 550.

Sextus Ælius Pætus Catus, prioris frater, Ciceroni laudatus & Livio.

Antiochus Præfectus Prætorio, sub Theodosio juniore, qvi in Codice Theodosiano componendo ejus usus est opera, uti & Apollodori, Epigenii, Martyrii, Maximini, Procopii, Sperantii & Theodori.

Apollodorus, ProCOS. Africæ sub Arcadio.

Appius Claudius, socer M. Bruti, Collega & familiaris Ciceronis, qui cum auguralis, tum omnis publici juris antiqvitatisqve Rom. bene peritum appellat in Bruto.

C. Bilienus, de qvo idem Cicero in Bruto.

M. Bucculejus, L. Crassi Oratoris familiaris, qvem à Juris-studio non abhorrentem Cicerò celebrat.

Cæsellius, Q. Mucii Scævolæ JCti & Pontificis Max. æqualis, Consul A. U. C. 636.

Calvisius, cujus Juris scientiam laudat Plinius Lib. V. Epist. 7.

Aurelius Arcadius Charisius, Magister libellorum Cari & Carini.

Cicero ipse in Bruto non diffitetur Juris Civilis studio multum operæ dedisse se Q. Scævolæ, Publii F. Et de Jurisprudentia Ciceronis erudite nuper commentati sunt Viri Nobilissimi Antonius Schultingius, singulari Oratione Lugd. Bat. 1714. 4. & Cornelius van Binkershoek in opusculis varii argumenti, ibid. 1719. 4.

L. Cincius Alimentus, qvi tempore belli secundi Punici vixit. Ejus librum secundum de officio JCti laudat Festus, nec non librum de Consulum potestate & de Comitiis.

P. Consa, juris non tam peritus quam peritiam professus, teste Cic.

P. Licinium Crassum, & à Pontificii & à Civilis juris studio celebrat Cicero in Catone Majore.

C. Livius Drusus, Consul A. U. C. 606. qvem jus Civile benignissime interpretatum scribit Valerius Max. VIII. 7. Hujus etsi cœci domum compleri consultoribus solitam testis Cicero V. Tusculan.

Epigenius, Comes & Magister memoriæ, sub Theodosio jun.

C. Fimbria, temporibus Gracchanis vixit, de qvo Cicero in Bruto & 3. de Offic.

Furius Antianus, citatur libris ad Edictum.

Galba, Servius Sulpitius Galba laudatus ab Scholiaste veteri ad hæc Horatii lib. 1. serm. 1. *jure omnes Galba negabat.*

Gregorius, ProCOS. Africæ sub Valente, auctor Codicis *Gregoriani*, qvo leges Imperatorum ab Hadriano ad Valentinianum digessit.

Hermogenes, sub Alex. Severo.

Eugenius Hermogenianus, Præfectus Prætorio, sub Diocletiano. Hunc Gvido Pancirollus auctorem facit Codicis *Hermogeniani*, leges Imperatorum complectente à Claudio usqve ad Diocletianum.

Q. Fabius Labeo, Consul A. U. C. 570.

Laurensis Romanus, quem à Juris Pontificii & Civilis scientia, sub Marco Imp. clarum, laudat Athenæus lib. 1. sub init.

Longus, Ciceronis familiaris, qvi 1. de oratore ejus meminit.

Q. Lu-

Q. Lucretius Vespillo, acutus & jurisperitus, teste Cicerone in Bruto.
M. Lucullus, de qvo idem Cicero in Bruto.
Martyrius, Comes & Qvæstor sub Theodosio jun.
Maximinus, Qvæstor palatii ejusdem Theodosii.
P. Orbius, auditor T. Juventii, jure Civili non inferior Magistro. Cic. in Bruto.
Patricius, Qvæstor circa A. C. 390. & alius junior, Leontii fil. circa A. 490.
Titus Postumius, de qvo Cic. in Bruto.
Procopius, magister memoriæ, qvi in Codice Theodosiano digerendo operam suam præstitit.
C. Aminius Rebius, inter primos peritia legum celebratus à Tacito XIII. 30. Annal.
Servius Fabius Pictor, qvem à juris, literarum & antiqvitatis peritia laudat Cicero.
Sperantius, comes Consistorii Theodosii jun. Imp.
Titus Manlius Torqvatus, Consul A. U. C. 588.
L. Valerius, de qvo Cicero lib. 1. ad diversos Epist. ult.
C. Visellius Varro, C. Aculeonis, de qvo supra, filius. Cic. in Bruto.

VI. Codices & Imperatorum Leges ante JUSTINIANUM.

DE legibus Regum Rom. & de δωδεκαδέλτῳ sive legibus XII. Tabularum Decemviralibus, legibusqve aliis libera latis Romana Rep. SCtis item & Plebiscitis, in promtu est consulere scriptores, qvos in Bibl. Latina lib. IV. c. 9. laudare me memini. Imperatorum autem Rom. leges & edicta, qvi ante tempora Diocletiani in unum corpus compeni curaverit, neminem reperio. Nam qvod *Hadrianus* per Salvium Julianum jussit opus condi, edicta prætorum potius continebat. Et cum Justinianus ipse in procemio Digestorum edicti perpetui meminerit qvidem, & edicti Hadriani, illudqve secuti SCti: cæterum non ex Hadriani collectione, sed ex duobus millibus pene librorum, qvos vetores JCti, qvorum texit indicem, scriptos reliqverant, Pandectarum opus digestum

ZENONIS *Imp. qui Leonis Magni filiæ, imperitavit ab Novembri A. C. 474. ad April. 491.*

Constitutio ad Adamantium, præfectum urbis, de novis operibus ædificandis, Græce edita ab Henrico Scrimgero cum Novellis Justiniani, Paris. apud H. Stephanum 1558. fol. & Latine ab Henrico Agylæo cum constitutionibus Leonis Philosophi, ibid. 1560. 8.

De constitutione Zenonis ad Ælianum Præfectum Prætorio, quæ in Codice Justinianeo divisa est in partes tres; vide Cujacium XVI. 14. Observ.

Zenonis *ἑνωτικὸν* sive *unitivum* in causa Eutychiana A. C. 482. editum apud Evagrium III. 14. & Nicephorum XVI. 12. & Latine apud Facundum XII. 4. & Liberatum c. 18. de quo scripta consulenda, præter Annalium scriptores & Jo. Forbesium lib. III. Instruct. Hist. Theol. cap. 9. seq. D. Balthasaris Bebelii *Γ μανάγια* dissert. Argentorat. 1673. & Venerandi D. Gottlieb Wernstorfii Witeberg. 1695. 1719. 4. Vide & T. XI. hujus Bibl. p. 548.

Basiliſci Imperatoris Epistola circularis henotica, quam Timothei Ælluri svasu A. C. 476. ad Episcopos misit, exstat apud Evagrium III. 4. & Nicephorum XVI. 3. itemque altera, qua priorem revocant, & Nestorii & Eutychis pariter damnant hæresin *Basiliſci* & *Marci*, apud Evagrium III. 7. & Nicephorum XVI. 7. De his Epistolis dissertatio laudati D. Bebelii exstat, edita Argentor. 1666. 4.

De studio Pacis *Anaſtaſii* Imp. qui Zenonis henoticon confirmavit A. C. 512. dissertatio M. Joannis Christiani Ludwig, Witeb. 1723. 4.

Heraclii ecthesis sive expositio fidei, svasu Patriarchæ CPol. Sergii, Monothelitæ publicata A. C. 639. exstat in Actis Concilii Lateranensis A. 649. actione 1. De hac ecthesi quemadmodum & de superioribus scriptis ironicis Basilisci ac Zenonis V. C. Jo. Gvil. Bergerus in dissert. de Henoticis Orientis, Witeb. 1723. 4.

Conſtantis II. typus persvasione Patriarchæ CPol. Pauli, Monothelitæ promulgatus A. C. 648. exstat in Actis ejusdem Concilii Lateranensis A. 649. actione 4. De eo dissertatio M. Christiani Ludovici Seileri, Hamburgensis, Witeb. 1723. 4.

JUSTI-

JUSTINIANI tempore celebres JCti & Anteceſſores, (*) qvibus Imperator ad Jus condendum fuit uſus.

Anatolius, Magiſter, qvi Beryti (†) jus docuit, & deinde Agathia teſte periit in terræ motu CPoli: genus trahens ex tertia ſtirpe ab JCtis apud Phœnices celeberrimis, Eudoxio, Leontiis duobus, duobusqve Patriciis.

Baſilides, Patricius.

Conſtantinus, Comes ſacrarum largitionum.

Conſtantinus alius, Rhetor ſive advocatus Præfecti Prætorii.

Cratinus, Comes ſacrarum largitionum.

Dioſcorus, advocatus fori Prætoriani.

Dorotheus, Qvæſtor palatii & Doctor in legum civitate Beryto, ac deniqve CPoli.

Eutolmius, advocatus Præfecti Prætorii.

Jacobus, qvi item.

Joannes, Conſularis & Patricius.

Iſidorus, qvi jus docuit CPoli vel Beryti.

Julianus, *νομικῆς φάος* in veteri epigrammate, qvi Beryti primum, deinde CPoli docuit, & Novellas Juſtiniani è Græco vertit Latine.

Leonides, *Leontius*, *Mennas*, *Plato*, *Proſdocius*, } Rhetores ſive advocati Præfectorum Prætoriorum Orientalium.

Phocas, Patricius.

(*) Confer proœmium Pandectar. & Codicis, ac Inſtitution. & præfat. ſecundam in Digeſta Latinam, Græcamque Pandectis præmiſſam Florentinis, quam Latine vertit Antonius Contius: nec non Cujacium XII. 40. Obſervationum: Gvid. Pancirollum lib. 1. de claris juris interpretibus c. 86. &c.

(†) De inclyta JCtorum Academia, quæ ab Auguſti usque temporibus per multas annorum centurias Beryti floruit, exſtat erudita diſſertatio Nobiliſſimi Viri Jacobi Haſæi, in flore ætatis A. 1721. Bremæ extincti. Prodiit illa Halæ Saxonum 1716. 8.

Præſentinus, advocatus fori Prætoriani.
Salaminius, qvi jus docuit Beryti ſive CPoli.
Stephanus, advocatus Præfecti Prætorii.
Theodorus, Præfectus Urbi CPol.
Thomas, Quæſtor ſacri palatii.
Theophilus, Juris Doctor CPoli, & Magiſter ſcrinii libellorum.
Timotheus, Rhetor ſive advocatus Præfecti Prætorii.
Tribonianus, Exconſul & Magiſter.

Chronologia Annorum & Conſulum, ac Indictionum Imperii Juſtiniani,

In qua continetur, quas, quibus annis, leges, & quos Juris libros promulgarit aut compoſuerit,

ANTONIO CONTIO, Juris in Metropoli Biturigum Doctore, auctore.

Cujus notis Patriarchas CPolitanos adjunxi.

A. C.	A. Imp. Juſt.	Conſules.	Indictiones	Geſta.	Patriarchæ CPol.
527 Sigebert. Chr.	1	Mavortio V. C. ſolo in Occidente.	5	Indictione quinta moritur Juſtinus Imp. menſe Auguſto, cum jam ante quartum menſem, id eſt, Kalend. April. Juſtinianus declaratus eſſet Auguſtus ab eodem Juſtino patre adoptivo, & avunculo. Hæc ex Marcellino, Niceph. lib. Eccl. Hiſt. 17. c. 7. & notitia quadam manuſcripta, & Novell. 47. ut præponatur nomen Imperatoris, documentis, excerpſi. Extremo hoc anno, terræ motu concuſſam civitatem Antiochenam reparat,	Epiphanii annus 8.

A. C.

A. C.	A. Imp. Just.	Consules.	Indictiones	Gesta.	Patriarchæ CPol.
				reparat Justinianus, & Theopolin vocat propter hanc inscriptionem: *CHristus nobiscum state*; qua in singularum ædium ejusdem civitatis valvis affixa, sedatus est terræ motus. Niceph. lib. 17. c. 3.	Epiphanii annus.
528	2	Justiniano A. II. & solo.	6	(*) Hoc anno Justinianus cœpit componendo & emendando juri operam dare, & priorem suum Codicem fieri mandavit l. 1. C. de novo Codic. fac. idib. Febr.	9
529	3	Decio V. C. solo in Occidente.	7	(†) Editur prior Codex Idib. April. lib. 1. Cod. de Just. Cod. confirm. ubi nominatur septima indictio.	10
530	4	Lampadio & Oreste VV. CC. in Occidente.	8	Mense Decembri mandat Justinianus Digesta componi. Hoc anno edita est l. 18. & 19. C. de episc. audiend. l. 11. C. de hæret. & aliæ numerosæ.	11
531	5	Post Consulatum Lamp. & Oreft.	9	Digesta componuntur.	Hoc anno lata est l. ult. C. de episc. aud. l. penult. C. de hær. & aliæ numerosæ.	12
532	6	Post Consul. Lampadii & Orestis anno secundo.	10	Digesta componuntur.	Hoc anno lata est l. ult. C. de hæret. l. ult. C. de repud. hæred. l. ult. C. ad leg. Jul. de adulter. & aliæ multæ.	13

(*) Hoc anno edita l. 17. C. de episc. audiend. & aliæ multæ.
(†) Hoc anno lata est l. ult. C. de legib. & aliæ multæ.

A. C.	A. Imp. Just.	Consules.	Indictiones	Gesta.	Patriarchæ CPol.
				Mense Novembri eduntur Institutiones, & sequenti mense Decembri eduntur Digesta. Hoc anno Marcellinus computat Indictionem 11. nec contraria est l. tanta C. de vet. jure enucl. quæ numerat 12. illa enim scripta est mense Decembri, quo jam 12. indictio currebat, quæ cœperat ab 8. Kal. Octobr.	Epiphanii annus
533	7	Justiniano A. III. solo.	11		14
		(*) Just. A. IV.			
534	8	& Decio Theodoro Paulino V. C. Consul hic Paulinus fuit ultimus consulum veteris Romæ: nam post hunc nulli creati sunt, obstante scilicet bello Gotthico.	12	(†) Editur novus Codex Justiniani mense Novembri, priore abrogato, l. 1. C. de emendand. Cod. Justin. & secunda ejus edit. Hoc anno composita est l. ult. C. de jurejurando propter calumniam, & l. unica, C. de caduc. tollend. & l. ult. C. de legitim. hæred. &c.	15
535	9	In 2. tom. Conciliorum epist. Silverii Papæ sic subscripta est, Justiniano V.	13	Hoc anno variæ Novellæ leges à Justiniano sunt editæ, & statim Kal. Januar. emissa est Novell. 1. de hæred. & Falc. & deinde Martio mense Novella 2. & sequent. diebus	16 Anthimus à 5. Junii.

(*) Mortuo Athalarico Theodatus cum Amalsiunda Italiæ, & Ostrogotthis imperare cœpit. Sigebert.

(†) Bellum Gotthicum Italicum. Hoc anno Italiam fames urget. Sigebert. Ejus meminit Justin. in edictis, de formula artificum & de contractu argentariorum.

A. C.	A. Imp. Just.	Consules.	Indictiones	Gesta.	Patriarchæ CPol.
		& Bilisario V. C. COSS. Bilisario V. C. Consule & solo in Oriente.		bus & mensibus, Novell. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. & sequ. usque ad 17. Epiphanius Episc. Regiæ urbis CPoli moritur, cujus episcopatum contra canones Anthemius Trapezuntina ecclesia relicta, invadit. Marcellin.	
	10	Post Conf. Bilisarii V. C.	14	Hoc anno editæ sunt Novellæ 17. 18. 19. 20. & seq. usque ad Novell. 38. Vitiges V. Italiæ Rex regnat annis IV.	Menas, à 13. Mart.
537	11	Post Conf. Bilisarii V. C. anno secundo.	15	Hoc anno editæ sunt Novellæ 38. 39. & seq. usque ad 64. Eodem anno Bilisarius Romam expulsis Gothis in Justiniani ditionem reducit mense Decembri, sine cæde, artificio Silverii Papæ. Procop. Niceph.	2
538	12	Joan. V. C. Conf.	1	Eduntur Nov. 64. & seq. usque ad Nov. 78.	3
539	13	Appio V. C. solo: in Novell. scribitur: Arione conf.	2	Eduntur Novell. 78. 79. & seq. usque ad Novell. 98.	4
540	14	Fl. Justino Juniore V. C. conf. in Oriente.	3	Eduntur Novell. 98. & seq. usque ad Nov. 107. Ildonaldus VI. Italiæ Gotthorumqve rex, ann. 1.	5
541	15	Fl. Basilio(*) V. C. conf. solo in Oriente.	4	Eduntur Novell. 107. 108. & seq. usque ad Novell. 116. Aratius	6

(*) Hic Basilius postremus fuit omnium Consulum ordinariorum, tam Orientalium, quam Occidentalium.

A. C.	A. Imp. Just.	Consules.	Indictiones	Gesta.	Patriarchæ CPol.
				cus Rogus VII. Italiæ rex regnat menses 3. cui succedit Totilas Baduilla.	
542	16	Post C. Bas. V. C.	5	Edunntur Novellæ 116. & 117.	Menæ annus. 7
543	17	Post conf. Basil. anno 2.	6	Editur Novell. 118. ut ex ejus textu colligo. Totila urbem Romam cæpit. Sigeb.	8
544	18	P. c. Bas. an. 3.	7		9
545	19	P. c. Bas. an. 4.	8		10
546	20	P. c. Bas. an. 5.	9	Narses Totilam occidit, post quem extinctum Theias Ostrogotth. regnum resuscitare nititur.	11
547	21	P. c. Bas. an. 6.	10		12
548	22	P. c. Bas. an. 7.	11	Novell. 137. Theias rex Ostrogothorum à Narsete perimitur. Sigebert.	13
549	23	P. c. Bas. an. 8.	12		14
550	24	P. c. Bas. an. 9.	13	Theodeberto regi succedit Theobaldus filius.	15
551	25	P. c. B. an. 10.	14	Edictum de Vicario Ponticæ. Quinta synodus universalis celebratur. Sigeb.	16
552	26	P. c. B. an. 11.	15	(*) Hucusque historia Jordani Episcopi pervenit.	Eutychius.
553	27	P. c. B. an. 12.	1	Novell. 148.	2
					A. C. 554

(*) Pelagius Episcopus Romanus eligitur. Hic insimulatus de morte Vigilii Papæ: tenens sancta Evangelia & crucem jurejurando publice se purgavit. Sigeb. & Marcell. Eodem anno S. Medardus Noviomensium & Tornacensium Episcopus obiit.

A. C.	Annus Just.	Consules.	Indictiones	Gesta.	Patriarchæ CPol.
554	28	P. c. B. an. 13.	2	Narses Bucellinum & Amingum, Duces Francorum, peremit. Sigebert. & Marcellin.	Eutychii annus. 3
555	29	P. c. B. an. 14.	3		4
556	30	P. c. B. an. 15.	4	(†) Lotharius rebellantes contra se Saxones, & ei auxiliantes Thuringos & filium Charannum, fratrem quoque Childebertum eidem Charanno conjurantem vicit. Sigeb. & Marcell.	5
557	31	P. c. B. an. 16.	5		6
558	32	Post Conf. Bas. anno 17.	6	Novell. 142. De luxuriantibus contra naturam, in edit. Scrimg. Gregorius filius Gordiani Senatoris Romæ adolescit, qui sex monasteriis in Sicilia fundatis, & septimo Romæ in domo sua, ex prætore urbano factus monachus, claret postea Papa Romanus.	7
559	33	P. c. B. an. 18.	7	Edictum Justiniani de Ægyptiis libripendibus, in Scrimgerian. editione. Childeberto Francorum regi successit frater ejus Lotharius, atque ita duplex regnum Francorum in unam monarchiam coaluit. Idem scribit Marcellinus, & addit Hildebertum sepultum Parisiis in Basilica S. Vincentii à se constructa.	8
560	34	P. c. Bas. an. 19.	8		9

A. C. 561.

(†) Theobaldus Rex Franc. moritur.

A. C.	A. Imp. Just.	Consules.	Indictiones	Gesta.	Patriarchæ CPol. Eutychii annus 10
561	31	P. c. Bas. a. 20.	9		
562	36	P. c. Bas. a. 21.	10	Quidam Imperatorem extinguere conantur, quo nomine Bilisarius accusatus ab Imperatore absolutus est. Sigebert.	11
563	37	P. conf. Bas. anno 22.	11	Lotharius Francorum Rex Chrannum filium suum diu contra se rebellantem, in Britanniam fugientem persecutus, primum quidem Chombrum Regem, vel (ut [*] Sigebertus ait) ducem Britannum, qui Chrannum juvabat, peremit, filium vero Chrannum captum cum uxore & filiabus vivum comburi jussit, igne in vilem casam, qua eos includi jusserat vinctos, immisso.	12
564	38	P. conf. Bas. anno 23.	12	Justinianus jam antea mente captus moritur, cum 38. annos & octo menses regnasset. Nicephorus lib. 17. cap. 31. post quem imperium tenuit Justinus, junior filius	13

[*] Hæc ex Sigeberto manuscripto, & Chronico Gallica Lingua manuscripto, & Marcellino Comite, qui tamen impressus vitiose Chrisianum nominat, qui est Chrannus, & hæc ad annum CHristi 558. referre videtur.

Anno Domini 564. Lothario Franc. Regi succedunt quatuor filii, Chilpericus, qui Successione, Herebertus qui Parisiis, Guntrannus qui Aurelianis, Sigebertus qui Metis sedem regni constituerunt. Sigebert.

In Sigeberto meo manuscripto fidelissimo scribitur, mortuo Justiniano, successisse filium ejus Justinum Juniorem, anno Domini 565. quo anno Chilpericus, Franc. Rex, regnare cœpit. *Hæc Contin.*

A. C.	A. Imp. Just.	Consules.	Indictiones	Gesta.	Patriarchæ
				lius fororis Dn. Justiniani, qui nihil dignum Imperatore egit, nisi quod Episcopos ob causam fidei, Justiniani jussu exules, restituit. Nicephorus ibidem cap. 33. Post hæc cœptum est numerari tempus per annos Christi: deficientibus Consulibus, in veteri præsertim Roma.	CPol.
565.	39	P. c. Bas. a. 24.	13		Joannes Scholasticus.

Quatuor Libri INSTITUTIONUM, à Theophilo Græce versi.

QUatuor Institutionum libros à *Tribeniano*, *Theophilo* & *Dorotheo*, ex omnibus antiquorum Institutionibus, & præcipue ex Commentariis *Caji* tam Institutionum quam rerum quotidianarum, aliisque commentariis excerptos & compositos, Latine Justinianus Imperator, tertium Consul, præmisso Confirmationis edicto promulgavit XI. Cal. Dec. A. C. 533.

Theophilum (*) autem, sive ut appellat Cujacius, *Theophilitzem*, Græcum Institutionum Juris interpretem Theophilo illo Justiniani æquali, quo Imperator in Institutionibus & Pandectis componendis usus fuit, longe esse juniorem, & circa Constantini Porphyrogeniti demum tempora vixisse disputat Fabrottus Præf. ad suam edit. Græco-Lat. Paris. 1638. 4. Non tamen facit cum iis, qui volunt juniorem esse Accursio, ejusque insistere vestigiis, ut Alciatus pridem lib. V. parergorum juris cap. 23. & post eum Cujacius aliique annotarunt.

Theophili versio sive paraphrasis (**) Græca Institutionum, Politiano

(*) Vide D. Nic. Hieron. Gundlingii Gundlingiana T. I. p. 106. seq. Bernhard. Hermannum Reinoldum ad Jo. Merceri conciliatorem Juris p. 51. seq.

(**) Petrus Daniel Huetius lib. 2. de claris interpretibus p. 133. *Justiniani Institutiones Græce retulit Theophilus Antecessor, eleganti quidem & erudita, sed prolixissima paraphrasi, in quo sapientissimi Imperatoris sapientissimæ sanctioni*

litiano (†) cap. 84. Miſc. pridem laudata, prodiit primum Baſileæ (††) ex officina Frobeniana 1534. fol. mox integrior collatis MSS. eodem anno Pariſiis 8. apud Chriſtianum Wechelum ſub ſcuto Baſileenſi, cum repetita præfatione *Viglii Zwichemii* ab Ayta, (*) Phryſii ad Carolum Quintum Imp. data Patavii 1533. prid. Cal. Junii, qui Zvichemius ex Bibl. Veneta S. Marci exemplar ſibi Beſſarionis à Petro Bembo communicatum teſtatur, altero etiam Jo. Baptiſtæ Egnatii uſus: deinde recuſa eſt Græce Lovanii 1536. 4. ex Rutgeri Reſcii officina, adjunctis aliquot *Petri Nannii* annotatiunculis. Latina autem verſio *Franciſci Craneveldii*, quam laudat Petrus Nannius in Apologia adverſus Jacobum Curtium Tom. I. lampadis Artium Gruterianæ pag. 1378. non vidit lucem. Sed exſtat Latina interpretatio *Jacobi Curtii* Brugenſis JCti ſeparatim edita Pictavii 1539. ac deinde Coloniæ, Lugd. 1557. 12. & 1581. curante Ludov. Miræo, & Lovanii, noviſſime etiam Pariſiis 1681. 12. cum Jo. Doujatii notis impreſſa: verum una cum Græcis, ſine editoris nomine (quem *Dionyſium Gothofredum* eſſe non dubito) Genev. apud Jacobum Stœr 1610. 12. additis notis brevibus: & in calce voluminis ſubjuncto utroque titulo de verborum ſignificatione & regulis Juris, cum fragmentis ad eos ex Græcis auctoribus hinc inde collectis. Et notæ illæ & fragmenta hæc auctiora etiam exſtant in editione Græco-Latina altera optima, in qua Græca paraphraſis media poſita eſt inter textum Latinum Inſtitutionum & Curtii verſionem. Hæc Dionyſii Gothofredi nomen præfixum habens, excuſa Genevæ 1587. 4. apud Euſtathium Vignon; repetita 1598. 1620. 4. Denique *Carolus Annibal Fabrottus* in duplici ſua editione, Pariſ. 1638. & 1657. 4. quam Petro Segvierio Franciæ Cancellario inſcripſit, Græca emendavit ad tres Codices Bibl. Regiæ, & Petri Nancelii & Jacobi Mentelii caſtigationes: Latinam Curtii verſionem recognovit ac concinnavit ut Græcis preſſius reſponderet, Græca denique ex MSS. ſcholia & ſuas notas addidit, in quibus & hallucinationes quasdam Theophili notat, ut fecerat etiam Antonius Auguſtinus lib. 3. emendationum capite 8. nullum tamen librum alium exſtare profeſſus, ad Inſtitutionum libros intelligendos aptiorem.

Anti-

ſanctioni minime paruit, quæ legum vetitis interpretationibus reliquis & interdictis, ſolam eam quæ eſſet κατὰ πόδα probavit. Præf. 2. & 3. in Pandectas. Antiquitatis Romanæ peritiam majorem quandoque in eo deſiderari probat Antonius Auguſtinus III. 8. emendationum.

(†) Politianum primum Theophili præconem vocat idem Auguſtinus IV. 14.

(††) Mich. Maittaire Annal. typogr. T. 2. pag. 801.

(*) De Viglio hoc Suffridus Petri de ſcriptoribus Friſiæ p. 182 - 218.

Antiquissima *Institutionum* editio Latina Ao. 1468. excusa in membrana: *Præsens institutionum præclarum opus alma in urbe Moguntina inclyte nationis Germanice &c.* per Petrum Schoyffer de Gernsheym. Confer Dialogos menstruos W. E. Tentzelii & μανασίτυ A. 1698. p. 505. seq. & Michaëlis Maittaire Annales typograph. T. I. p. 64. Hanc insecutæ Lovanii 1473. Romæ 1475. cum glossa, & Mogunt. 1476. fol. Venet. 1478. fol. cum glossa per Jacobum Rubei, natione Gallicum; Basil. 1486. & aliæ infinitæ similiter glossis & commentariis illustratæ, ut Lugd. 1557. 8. Venet. 1568. &c. Infinitas etiam editiones cum recentiorum JCtorum notis prudens prætereo, nec memorabo in præsenti nisi unicam sed luculentam illam quam cum integris *Theodori Marcilii* & M. *Antonii Mureti* notis atque *Jani à Costa* commentario adornavit Joannes van de Water, Trajecti ad Rhenum 1714. 4.

Inter commentatores usibus studiosorum aptissimi Arnoldus Vinnius, Joach. Hoppius, & Justus Henningus Bœhmerus. Valde etiam propter perspicuitatem mihi placuerunt Conradi Wolfii erotemata in Institutiones, jam quartum edita Colon. 1598. 12. & Latino Germanica D. Henrici Constantini 1568. 1594. 12. &c. Sed exstant & alia aliorum his non inferiora.

Germanice redditæ Institutiones prodiere Cothenis 1632. 8. der Rechten des Kayſers Justiniani IV. Anweiſungs-Bücher. Sed videtur præstare quam Latinis è regione positam Dillenburgi jam A. 1551. 8. vulgaverat, & Wilhelmo Nassovio Principi inscripserat, etiam ex secunda recognitione 1565. 8. D. *Justinus Goblerus*. Exstat & vetustior *Orthelphi Fuchspergeri à Ditmoning*, Judicis & Secretarii Mænsensis, quam habeo excusam (*) Francof. 1535. fol. Nec non Andreæ Pernederi Institutiones sive illarum epitome potius, Kayſers Justiniani, nebſt der peinlichen Halß-Gerichts-Ordnung Caroli V. Ingolstad. 1549. 1592. fol. Henr. Cnaustini erotemata Latino-Germ. 1627. 12. Sed longe nitidior nuper accuratiorque cum perspicuis commentariis, nescio quo auctore emissa in lucem, Augustæ Vindelic. 1716. 4. seq. ut *Belgica* versio C. Ortwini, Lugd. Bat. 1715. 4. & *Gallica* M. N. L. Lugd. 1625. 12. Du Teilii, Latinis è regione positis, Paris. 1670. 12. 2 Vol. & M. Claudii Josephi de Ferrie-

(*) Editionem Ingolstadiensem versionis Fuchspergerianæ memorari video in Biblioth. Thomasiana edita Germanice Tom. 2. p. 534.

re (**) Paris. 1719. 12. cum notis, & Juris Gallici collatione, sex Volum. Institutiones cum legibus Venetis confert paraphrasis postuma *Italica*, composita à Julio Marchione de Pozzo (†) Venet. 1697. 4. His duos adhuc libros addam, quos studiosis juris & humanitatis commendem, unum *Jo. Gottlieb Heineccii*, Antiquitatum Romanarum Syntagma secundum ordinem Institutionum, Halæ Saxon. 1719. 8. & alterum D. *Joannis Schilteri*, JCti Argentoratensis, Institutiones Juris ex principiis Juris Naturæ, Gentium & Civilis, tum Romani, tum Germanici, ad usum fori hodierni accommodatas. Lips. 1685. 8.

Digestorum sive Pandectarum libri quinquaginta.

Hosce promulgavit confirmavitque Imperator constitutionibus editis 17. Calend. Januar. A. C. 533. in quibus profitetur se ex veterum JCtorum infinitis commentariis eos concinnari fecisse à viris peritissimis: *νῦν δὲ τὰς ἁπάντων τῶν ἔμπροσθεν νομοθετησάντων συναγαγόντες γνώμας ἐκ τῶν πλήθους ἀπὸ τῶν βιβλίων, ἅπερ ἦν μὲν ἀμφὶ τὰ δισχίλια, ἀριθμὸν δὲ εἶχεν στίχων μυριάδων τριακοσίων, ὅπῃ ἔμμετρόν τι ἅμα καὶ εὐσύνοπτον συνηγάγομεν ἄθροισμα. Πεντήκοντα οὖν τὰ πάντα πεποιήμεθα βιβλία τὰ νῦν, ἀνωθεν συναγαγόντες τὸ χρήσιμον, καὶ ἁπάσας τὰς ζητήσεις πεμόντες καὶ μηδὲν καταλιπόντες ἔτι τὸ σασιαζόμενον - - - - ἢ περιττὸν τι πέντε καὶ δέκα μυριάδων στίχων αὐτῶν διδόντες.* *Postea vero* (post Codicem editum) *maximum opus aggredientes, ipsa vetustatis studiosissima opera jam pene confusa & dissoluta eidem viro excelso* (Triboniano, Magistro officiorum & exquæstori) *permisimus tam colligere, quàm certo modamine tradere. Sed cum omnia percontabamur, à prefato viro excelso suggestum est duo pene millia librorum esse conscripta, & plus quam trecenties decem millia versuum à veteribus effusa, quæ necesse esset omnia & legere & perscrutari, & ex his si quid optimum fuisset eligere. Quod cœlesti fulgore & summæ Trinitatis favore confectum est secundum nostra mandata, quæ ab initio ad virum excelsum fecimus, & in quinquaginta libros omne quod utilissimum erat collectum*

(**) Journal des Sav. 1721. Sept. p. 314. Idem Ferrerius Paris. 1676. 12. 2 Volum. Institutiones singulari methodo illustratas, & cum jure Gallico collatas ediderat.

(†) Galleria di Minerva Tom. I. p. 357.

dum est, & omnes ambiguitates decisa nulla seditiosa (*) relicta - - - - in quinquaginta pene millia versuum totum opus consummantes & in septem partes eos digessimus non perperam neque sine ratione, &c. Ἅπερ ἅπαντα συντεθεικώς τε καὶ ἐκπεπόνηται καλῶς τε & τ παρ' ἡμῶν κελεύσεως ἀξίως τοῦ τὴν ΤΡΙΒΩΝΙΑΝΟΥ & ἐνδοξοτάτου καὶ σοφωτάτου Μαγίστρου καὶ ὑπατικῶν Κυαιστόρων & ἡμετέρων βασιλείων καὶ ὑπάτων ἀνδρὸς ἔντε τῷ ῥητορεύειν ἔνε τῷ τὰς νόμους χράφειν εὐδοκιμῆνδος, & δὲ ἡμετέρων ἔμπροσθεν ὑδὲν πεθεμένω προστάξεων, καὶ & κ ὑπ' αὐδὲν ὃ πρᾶγμα ἡμῖν ἐκπονησαμένων, τυτέστιν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ τε & μεγαλοπρεπεστάτου Κόμητος & θείων λαργιτιόνων καὶ ἀντιγραφέως & θείου σκρινίου & τε θείων λιβέλλων & & βασιλικῶν διαγνώσεων, χρησὴν ἑαυτῷ δόξαν ἡμῖν ἐν ἅπασιν τοῦ δοκούμην, καὶ πρός γε ΘΕΟΦΙΛΟΥ & μεγαλοπρεπεστάτου Μαγίστρου, καὶ νόμως ὑπὲ τ βασιλίδος ταύτης πόλεως σεμνῶς τε καὶ ἀχρύπνως, καὶ & διδασκαλικῆς ὑπηδεύσεως ἀξίως διδάσκοντος. Καὶ ΔΩΡΟΘΕΟΥ & μεγαλοπρεπεστάτου Κυαιστωρίου καὶ διδασκάλου ἐν τῇ & νόμων ἀναδεδειγμένῃ πόλει, Φαμὲν δὲ τὴν ἀοίδιμόν τε καὶ θεοφανῆ & Βηρυτίων μητρόπολιν, ὃν ἡ θεὶ αὐτῷ χρηστὴ δόξα καὶ εἰς ἡμᾶς ἤγαγεν, καὶ & παρόντων μεταχεῖν πεκτερέψατο πόνων. Καὶ ΑΝΑΤΟΛΙΟΥ τε & μεγαλοπρεπεστάτου Μαγίστρου, ὃς δὴ καὶ αὐδὸς τοῦ Βηρυτίοις & ἐκ νόμων παιδεύει καλῶς, ἀνὴρ ἐκ τριγονίας σεμνῆς τὰς τοῦ Φοινίκων & νόμων διδασκάλους καταβαίνων (ἀναφέρει γὰρ εἰς Λεοντίου τε καὶ Εὐδόξιον, ἄνδρας ὑπὲ νόμοις, μετὰ Πατρικίων τ πανευφήμων ὑπὸ ὑπάρχων ὑπάτων, & Πατρικίων τὰς αὐτῷ παῖδας ὥστε θαυμάζομεν) ΚΡΑΤΙΝΟΥ τε & μεγαλοπρεπεστάτου καὶ σοφωτάτου Κόμητος & θείων λαργιτιόνων, νόμων τε καὶ αὐτὸς ἀγαθὸς ἐξηγητὴς ὑπὲ τ βασιλίδος ταύτης δὴ πόλεως. Καὶ πρὸς τούτοις ΣΤΕΦΑΝΟΥ, ΜΗΝΝΑ, ΠΡΟΣΔΟΚΙΟΥ, ΕΥΤΟΛΜΙΟΥ, ΤΙΜΟΘΕΟΥ, ΛΕΟΝΙΔΟΥ, ΛΕΟΝΤΙΟΥ, ΠΛΑΤΩΝΟΣ, ΙΑΚΩΒΟΥ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΙΩΑΝΝΟΥ, & σοφωτάτων, οἵπερ πάντες ῥήτορες μὲν εἰσιν & ἐνδοξοτάτων ὑπάρχων & ἱερῶν ἡμῶν πραιτωρίων, δόξαν δὲ θεοῦ πᾶσιν τὴν ἐπὶ σοφίᾳ δικαίως ἔχοντες, εἰκότως παρ' ἡμῶν ἐκρίθησαν ἄξιοι καταβαίνειν & τοσούτου μεταχεῖν ἀγῶνος. *Quæ omnia confecta sunt per virum excelsum nec non prudentissimum Magistrum ex-Quæstore & ex-Consule* TRIBONIANUM, *qui similiter eloquentiæ & legitimæ* (†) *scientiæ artibus decoratus, & in ipsis rerum experimentis emicuit, nihilque majus nec carius nostris unquam jussionibus duxit: nec non per alios viros magnificos & studiosissimos perfecta sunt, id est* CONSTANTINUM *virum illustrem, Comitem sacrarum largitionum, & Magistrum scri-*

(*) controversa. (†) Legum scientiæ.

nii libellorum ſacrarumque cognitionum, qui ſemper nobis ex bona opinione & gloria ſeſe commendavit: nec non THEOPHILUM *virum illuſtrem, Magiſtrum juriſque peritum in hac ſplendidiſſima civitate laudabiliter optimam legum gubernationem extendentem: &* DOROTHEUM *virum illuſtrem, & facundiſſimum Quæſtorium, quem in Berytienſium ſplendidiſſima civitate leges diſcipulis tradentem propter ejus optimam opinionem ad nos deduximus, participemque hujus operis fecimus: Sed &* ANATOLIUM *virum illuſtrem Magiſtrum, qui & ipſe apud Berytienſes Juris interpres conſtitutus, ad hoc opus allectus eſt, (Vir ab antiqua ſtirpe legitima* (*) *procedens, cum & pater ejus* Leontius, *& avus* Eudoxius, *qui poſt* Patricium *inclyta recordationis quæſtorium & anteceſſorem, &* Leontium *virum glorioſiſſimum præfectorium conſularem, atque* Patricium *filium ejus, optimam ſui memoriam in legibus reliquerunt:) qui omnes ad praedictum opus electi ſunt una cum* STEPHANO, MENNA, PROSDOCIO, EUTOLMIO, TIMOTHEO, LEONIDE, LEONTIO, PLATONE, JACOBO, CONSTANTINO, JOANNE, *viris prudentiſſimis, qui patroni quidem ſunt cauſarum apud maximam ſedem præfecturæ quæ Orientalibus pratoriis præſidet - - - - & cum omnes in unum convenerunt gubernatione* TRIBONIANI *viri excelſi, ut tantum opus nobis auctoribus poſſent conficere, DEO propitio in praedictos quinquaginta libros opus conſummatum eſt.*

Græce Digeſta è Latino vertit, qui in illis componendis etiam ſuam Juſtiniano præſtiterat operam *Thalelæus*, cujus verſio magnam adhuc partem ſupereſſe videtur in Baſilicis, quemadmodum & in iisdem exſtant multa excerpta ex interpretatione *Stephani* κατὰ πλάτος & alterius κατὰ πόδα, & ex tertii expoſitione qui per modum *indicis* plura explanaverat, nec non ex epitome *Cyrilli* & explanatione *Dorotbei* qui mediam rationem inter epitomen & uberiorem expoſitionem fuit ſectatus: & ex aliorum ὑποκεφαλαῖς, ὑποπαραπλοῖς & ὑποπλοῖς, ut ex indice in Baſilica, quem infra exhibeo, apparebit. Præfatio Græca Digeſtis in editione Florentina Taurellii atque inde in paucis aliis, ut Genev. 1587. Pariſ. 1628. & Amſtelodamenſi 1663. fol. cum verſione Antonii Contii præmittitur. De Codice Pandectarum Piſano ſive Florentino, ex quo Taurellii editio expreſſa eſt, prodiit nuper commentarius elaboratiſſimus eruditiſſimi viri Henrici Brencmanni, quem Hiſtoriam Pandectarum inſcripſit & Trajecti ad Rhenum ſuperiore anno 1722. 4. edidit, velut prodromum accuratiſſimæ,

(*) legum perita,

simæ, quam ab illo exspectamus, Pandectarum editionis. Interim ex eo, quem pag. 263. seq. dedit, mutuari placet syllabum editionum Pandectarum ab exordio typographiæ ad annum 1600. quem cum notatis nuper à me in Bibliotheca Latina conferre licebit.

Antiquissimum exemplar, quod videre me memini, est:

Digestum infortiatum, sine loco aut anno impressionis. in fol.

Sequentia his annis impressa reperiuntur:

Digestum novum, per Petrum Mauser. *Paduæ* anno 1479. in fol.

Digestum infortiatum & novum. *Venetiis* per Joan. & Gregor. fratres Furlivienses, anno 1485. item Institutiones & Novellæ. in fol. Hac editione Politianus usus est.

Digestum novum; editio *Venetæ* Andreæ Calabrensis de Papia, anno 1489. in fol.

Digestum vetus; per Baptistam de Tortis. *Venetiis*, anno 1498. in folio.

Corpus Juris; *Venetiis*, apud Bapt. de Tortis, quinque tomis. in fol. Prior tomus, seu Digestum vetus, prodiit anno 1499. idemque esse reor cum Digesto veteri, quod præcedit, ac proinde errorem esse in numeris. Alter tomus editus demum anno 1501. reliqui vero tres anno 1500.

Libri Juris *Mediolani* prodierunt circa initium seculi sextidecimi; hos laudavit Alciatus.

Corpus Juris civilis. *Venetiis* per Baptist. de Tortis, anno 1506. & 1507. quinque voluminibus. in fol.

Corpus Juris civilis; *Lutetiæ*, anno 1508. in fol.

Digestum vetus & infortiatum, opera magistri Andreæ Boucard; *Parisiis* apud Joan. Bonhomme, Joan. Petit & Tilemannum Kerver. in 4. Prius autem volumen prodiit anno 1509. alterum 1511. In editione illud singulare est, quod Digestum infortiatum pro libris XXV. XXVI. XXVII. Pandectarum &c. habet libr. I. II. III. &c.

Corpus Juris civilis. *Lutetiæ* apud Jodocum Ascensium, an. 1511. quinque tomis. in 4.

Corpus Juris civilis. *Parisiis* itidem quinque tomis. in 4. Digestum vetus prodiit an. 1513. novum 1514. postea demum infortiatum an. 1515. Codex autem an. 1516. denique Authenticum &c. 1515. ordine præposterο.

Corpus

Corpus Juris. *Parisiis*, per Bartholdum Rembolt, an. 1515. & 1516. in fol. Codex, Digestum vetus & infortiatum impressa sunt priore anno; altero Digestum novum, etiam Novellæ, Institutiones & reliqua. Ex bibliopolio Remboltiano prodierunt item IX. libri Codicis anno 1521.

Corpus Juris civilis. *Lugduni* apud Jacobum Mareschal, an. 1515.

Corpus Juris civilis, secundum correctiones Ludovici Bolognini ex Pandectis Pisanis. *Lugduni* impressum, opera Francisci Fradin, impensis vero Aimonis de Porta an. 1516. quinque voluminibus. in fol.

Digestum vetus & novum, ex castigatione Ludovici Blaublommii, Gandensis. *Lutetiæ* apud Claudium Chevallonium, an. 1523. & 1524. in fol.

Digestorum seu Pandectarum Juris civilis volumina quinque. *Parisiis* ex officina Roberti Stephani. in 8. Non adsunt glossæ. Præterea character Romanus est.

Corpus Juris civilis, ex inclyta Parrhisiorum *Lutetia*, apud Claudium Chevallon; quinque voluminibus. in fol. Digestum vetus typis absolutum est anno 1528. infortiatum & novum an. 1529. item Authentica, tres posteriores libri Codicis, Feuda &c. at novem priores libri Codicis demum an. 1530. Digesto veteri præmittitur præfatio Ludovici Blaublommii; præterea ad marginem locantur libri & tractatus, unde leges desumptæ: non tamen in duobus seqq. Digestorum voluminibus.

Digestorum seu Pandectarum libri L. ex editione Gregorii Haloandri. *Noremberga*, an. 1529. tribus voluminibus. in 4. Litera est Romana. In fronte hujus editionis post nomen Haloandri sequitur: *Qui primus omnium Florentinas Pandectas edidit, quanquam non per omnia illarum fidem secutus sit, sed aliorum etiam antiquorum codicum, ut ipse profitetur.* Sed ea de re ex professo agit laudatus Brencmannus libro V. Historiæ Pandectar. cap. 3.

De corpore Juris glossato agens Clariss. Struvius, (*) ac de variis illius editionibus, ait inter alia: *Ut taceamus antiquiores istas, quæ literis monachalibus adparent, frequentiores sunt Lugdunenses 1530. 1548. 1550. in fol. Parisienses de anno 1559. &c. in fol. & 1535. in 4.* Prodiit igitur *Lugduni* anno 1530. Corpus glossatum: sed apud quem, quo curante, quotve tomis, non addit.

Corpus Juris civilis, edente Ægidio Daurigny. *Parisiis* apud Franc. Regnault, an. 1531. in 8. Literulis Gothicis rubro nigris.

Corpus

(*) Struv. Hist. Juris c. 5. §. 13. in notis.

Corpus Juris civilis. *Parisiis*, apud Claudium Chevallonium, an. 1534. curante Ægidio Perrino. Digestum novum prodiit anno 1534. forma est in folio.

Corpus Juris glossatum. *Parisiis*, an. 1535. in 4.

Corpus Juris civilis; excudebat *Lugduni* Franciscus Fradin, impensis Hugonis de Porta, an. 1536. in fol. quinque tomis. Dicitur hoc Corpus: *ad doctissimorum Virorum annotationes, exemplariumque vetustorum fidem recognitum.* Adsunt in margine (præter varias lectiones, in quibus crebra mentio Pand. Flor.) etiam tractatus Jurisconsultorum, & librorum numerus ante singulas leges è regione nominis uniuscujusque JC. *Fradinianorum* librorum meminit Augustinus II. 5. III. 1. & 6. emendatt. quos alibi *Lugdunenses* videtur appellare, aut certe *Lugdunenses antiquiores.*

Corpus Juris civilis. *Parisiis* apud Chevallonium, an. 1536. in 8. septem voluminibus. Ad hanc aut unam è proxime antecedentibus pertinere arbitror oppido notabilem Alciati admonitionem *lib. VI. Paterg. cap. 9.*

Corpus Juris, ad exemplar Gregorii Haloandri, qua licuit fide castigatum. *Parisiis*, apud Carolam Guillardam, an. 1540. undecim voluminibus. in 8.

Corpus Juris civilis. *Lugduni* apud Hugonem & hæredes Æmonis à Porta, an. 1540. & 1541. quinque tomis. in fol. Hac editione usus est Robertus, neglecta Florentina Taurelli.

Pandectarum seu Digestorum libri L. non solum ad editionem Gregorii Haloandri diligenter collati, sed & Andreæ Alciati consilio judicioque in quamplurimis locis feliciter recogniti, adjectis ejusdem beneficentia *Modestini* responsis Græcis in tit. De excusat. tutor. hactenus desideratis. Item Codex, Novellæ &c. *Basileæ* apud Joan. Hervagium, an. 1541. duobus voluminibus, in fol. Est autem satis cognita hæc editio, sed quam plerique confundunt cum Haloandrina seu Norica.

Corpus Juris civilis &c. collatis non paucis venerandæ fidei exemplaribus, adhibitoque doctissimorum Jurisconsultorum judicio. *Lugduni* apud Hugonem & hæredes Æmonis à Porta, anno 1547. quinque tomis in fol.

Corpus Juris civilis, ex emendatione Antonii Augustini. *Parisiis* apud Carolam Guillard, viduam Claudii Chevallonii, & Gulielmum des Bois, an. 1548. Digestum infortiatum & novum, ut & Codex cum Institutionibus &c. non ante an. 1550. prodierunt. Elegans editio est,

forma in quarto, quinque voluminibus. Vulgo audit: *Corpus Juris Auguſtini*; ſed præter emendationes ex Auguſtini libris deſumptas, quæ ex Pandectis Florentinis petitæ, ut notum: puto eam nihil habere, quod ab Auguſtino profectum ſit. Satis id indicant hæc verba in fronte prioris voluminis: *Multa ſunt reſtituta, cum doctorum Virorum opera, tum vero maxime Antonii Auguſtini emendationibus.* Eædem emendationes & à Vintimillio receptæ ſunt in editione, quæ eodem tempore prodiit, & proxime memoratur.

Digeſta ſeu Pandectæ Juris civilis libri L. nunc primum ad fidem Pandectarum Florentinarum ſexcentis locis emendatis ſupra Gregorii Haloandri editionem, curante Jacobo Vintimillio-Rhodio; item Codex & Novellæ &c. *Pariſiis* apud eandem Carolam Guillard & Guliel. des Bois, an. 1548. novem voluminibus. in 8. Vidi ejusdem editionis exemplum, in quo ſolum Codex & Novellæ &c. præferunt an. 1548. Pandectæ vero 1550.

Corpus Juris civilis. *Lugduni* apud Hugonem à Porta, an. 1549. quinque tomis. in fol. Eo autem anno prodiit Digeſtum vetus; at infortiatum & novum demum anno ſequenti: Codex & Novellæ jam prodierant anno 1548.

Corpus Juris civilis, ad Florentinorum (quæ prius Piſanæ) prototypon, & ad Avenionenſe archion emendatum. *Lugduni* apud Sennetonios fratres, an. 1550. voluminibus quinque, in fol. Character eſt rubro niger, cum figuris ante ſingulos libros. In præfatione plenius dicitur: *Collatum fuit non ad aliud, quam ad ſui ipſius proprium & antiquum exemplum, nimirum ad Florentinarum (quæ olim Piſana fuerunt) Pandectarum prototypon, item ad antiquiſſimum venerabilis collegii Avenionenſis archion.* Quum autem eſſem Avenione, diligenter ſciſcitatus ſum, an, & ubi eſſet illud *archion*; ſed incaſſum.

Corpus Juris civilis, ex Pandectis Florentinis recognitum & emendatum, ut nihil, quod ad puram putam eorum librorum lectionem attinet, deſiderari poſſit. Adjecimus pluribus locis annotationes ex doctiſſimorum Virorum commentariis. *Lugduni* apud Hugonem à Porta Anton. Vincentium, an. 1551. quinque voluminibus. in quarto.

Antonii Syphriani Pandectæ manuales, in minori forma. *Lugduni* apud Gulielm. Rovillium, an. 1551. cum Codice & Novellis, ſtudio atque opera Bernardi Rollandi Caſtrenſis. Dicuntur autem Pandectæ, *poſt omnium*

omnium editiones & Haloandri castigationem ad librorum Florentinorum fidem innumeris in locis emendata.

Corpus Juris civilis, cura Haloandri. *Parisiis*, apud Carolam Guillard, viduam Claudii Chevallonii, & Guliel. Desboys, an. 1552. & 1553. septem voluminibus, in 8. solus autem Codex posteriore anno typis descriptus. Pandectæ sic inscribuntur: *Digestorum seu Pandectarum Juris civilis libri* L. *ad exemplar Florentinum & Haloandrinum, nec non vulgatas editiones quam diligentissime collati, passimque emendati, additis omnibus inscriptionibus.* Immo illud singulare ac præcipuum habet hæc editio, quæ ex tribus illis conflata est, quod signa quædam in contextu collocantur, quibus singulæ dignosci queant. Editionem hancce curavit Lud. Miræus Rosetanus, consulto in difficilioribus Emaro Ranconeto. Hic inter alia Græcam constitutionem, quæ Pandectis præfixa est, pluribus locis mancam & corruptam, quatenus licebat, restituit.

Pandectarum seu Digestorum libri L. ad archetypum Florentinum recogniti per Lælium Taurellium, edente ejus filio Francisco. *Florentiæ* ex officina Laurentii Torrentini, anno 1553. in fol. tribus voluminibus magnifice ac pereleganter perque accurate impressis.

Post enumeratas varias editiones Corporis Glossati sic pergit Clar. Struvius: *Præstant vero reliquis ea quæ sub signo Salamandræ prodiit Lugduni 1554. fol. quinque tomis, atque rubricis est distincta: Ea quæ & sub signo Leonis prodiit Lugduni 1580. &c.*

Corpus Juris civilis. *Lugduni* apud Hugonem à Porta, an. 1560. quinque tomis, in fol. Digestum autem infortiatum pridem antea typis absolutum fuit, anno videlicet 1556. Codex vero an. 1557. præterea Institutiones & Novellæ cum tribus ultimis libris Codicis an. 1558. denique Digestum vetus & novum an. 1560.

Jus civile, manuscriptorum librorum ope - - - - - infinitis locis emendatum, & notis perpetuis illustratum, Ludovico Russardo auctore, consilio tamen & auctoritate Franciſci Duareni, qui summaria in Pandectas præscripsit. *Lugduni* apud Rovillium, an. 1561. duobus voluminibus, in fol. Secuta est editio Plantiniana *Antwerpiæ*, an. 1567. in 8. ut & tertia apud eundem Plantinum, an. 1570.

Corpus Juris civilis, juxta exemplar Florentinum examinatum. *Lugduni* apud Hugonem à Porta, an. 1562. quinque voluminibus, in fol.

Corpus Juris civilis, cum notis Antonii Contii, & summariis Franc. Hotmanni. *Parisiis*, an. 1562. novem voluminibus, in 8. Prodiit &

Contii editio *Lugdunensis*, an. 1581. apud Rouillium, quatuordecim tomis, in decimo sexto: quæ omnibus nota est.

Corpus Juris civilis. *Lugduni*, an. 1565. quinque tomis. in fol.

Corpus Juris Glossatum. *Venetiis*, apud Nicol. Bevilaqua, an. 1569. quinque tomis. in 4. Rubricæ & inscriptiones minio expressæ sunt; estque nitidissima inscriptio.

Corpus Juris civilis, ex editione Gregorii Haloandri. *Basileæ*, apud Thomam Guarinum, an. 1570. tribus tomis, in fol.

Corpus Juris civilis, cum notis Franc. Hotomani. *Parisiis*, anno 1572. decem voluminibus. in 8.

Laudatus supra Struvius ibidem subjicit: *Optima vero est editio, quæ Venetiis 1574. in 4. prodiit quinque tomis. Pandectas hæc continet cum Florentinis collatas, Codicem, &c. adjectis glossis & rubricis, distincta una cum scholiis Antonii Persii, indice materiarum Ægydii Perrini &c. Hæc editio ob chartæ literarumque nitorem, accuratum imprimendi rationem, distinctiones rubricarum, atque adjectum indicem satis locupletem reliquis præstat.*

Corpus Juris civilis, accurante Ludov. Charonda. *Antverpiæ* apud Christoph. Plantinum, an. 1575. duobus voluminibus, in fol.

Corpus Juris, studio & opera Julii Paeii; excudebat Eustat. Vignon *Atrebat.* an. 1580. in fol. Prodiit apud eundem, eodem anno, novem voluminibus. in 8.

Corpus Juris civilis, cum notis Dionysii Gothofredi. *Lugduni*, in officina Barthol. Vincentii excudebat Jacob Stœr 1583. in 4. Eadem editio totidem verbis, totidemque paginis repetita, si non plane eadem cum novo titulo, prodiit an. 1594. Vide quæ infra dicentur sub anno 1598.

Corpus Juris civilis. *Venetiis*, anno 1591. quinque tomis. in 4. Priori tomo præmittitur: *Pandectarum tomus primus cum Pandectis Florentinis, quæ olim Pisana dicebantur, diligentissime collatus, lectionum varietatibus, quibus à Florentinis discrepabat (communem enim lectionem retinere maluimus) in margine ritè collocatis, commentariis Accursii, & multorum insuper aliorum Jurisconsultorum, tum veterum, quam neotericorum, præcipue autem Antonii Persii, Philosophi & J. U. D. scholiis atque observationibus illustratus.*

Universi Juris civilis, in quatuor tomos distributi, Corpus; cum glossis & variis lectionibus, opera & studio Petri ab Area Baudoza Cestii. *Genevæ*, apud Carterium, an. 1593. quatuor voluminibus, in 4. Character est rubro niger, isque minutior, nitidissimus tamen. Sed & hæc vulgatam sequitur.

Corpus

Corpus juris civilis, a Dion. Gothofredo recognitum, editio secunda. Additus est breviculus index, MDCCCCXXV. regulas Juris continens. Excudebat G. Læmarius, impensis hæredum Bustachii Vignon & Jo. Chouet, an. 1598. in octavo majore, absque notis. In hac editione expressit Gothofredus majusculas, & cetera Taurelli signa. Dedicatio habet subscriptum annum 1588. ut proinde error esse videatur, aut in eo, aut in altero annorum numero. Quod si vero recte habet numerus in fronte editionis hujus, manifestissime comprobatur, editionem anni 1594. eandem esse cum prima Gothofredi, quæ prodiit anno 1583. additur enim huic, *editio secunda.*

CODEX JUSTINIANEUS repetitæ prælectionis.

EX constitutionibus Principum quæ in tribus corporibus, Gregoriano, Hermogeniano & Theodosiano comprehendebantur, & ex iis quæ deinceps à Theodosio juniore usque ad Justinianum Imperatores sanxerant, idem Justinianus 7. Id. April. A. C. 529. (*) Codicem novum promulgavit, ad quem componendum delegisse se profitetur JOANNEM *virum excellentissimum, ex quæstore sacri nostri palatii, consularem atque patricium:* LEONTIUM *virum sublimissimum magistrum militum ex præfecto prætorio consularem atque patricium:* PHOCAM *virum eminentissimum magistrum militum, consularem atque patricium:* BASILIDEM *virum excellentissimum, ex præfecto prætorio Orientis atque patricium:* THOMAM *virum glorioſissimum, quæstorem sacri nostri palatii & ex-consule:* TRIBONIANUM *virum magnificum, magisterià dignitate inter agentes decretum:* CONSTANTINUM *virum illustrem, Comitem sacrarum largitionum inter agentes, & magistrum scrinii libellorum sacrarumque cognitionum:* THEOPHILUM *virum clarissimum, Comitem sacri nostri consistorii & juris in hac alma urbe* (CPoli) *doctorem:* DIOSCORUM & PRÆSENTINUM, *disertissimos togatos fori amplissimi prætoriani.* Postea etiam hunc Codicem emendari & decisionibus atque constitutionibus novis suppleri jussit per eundem TRIBONIANUM *virum excelsum, magistrum ex-quæstore & ex-consule legitimum operis nostri ministrum: nec non virum magnificum quæstorem & Berytiensium legum Doctorem* DOROTHEUM: MENNAM *insuper,*

(*) Decio solo Consule. Chron. Paschale p. 335. pro 7. Id. April. habet 16. Cal. April.

& CONSTANTINUM & JOANNEM, *viros elegantissimos & togatos fori amplissimæ sedis.* Hic Codex repetitæ prælectionis, abrogato priore, promulgatus est 16. Cal. Dec. Justiniano quartum (†) & Paulino COSS. A. C. 534. divisusque ut prior editio in libros duodecim. Distinctio librorum titulorumque memoratur quoque apud Evagrium lib. 1. Hist. Eccl. c. 12. γέγραπται δ' ἐν τῷ Θεοδοσίῳ πανευσεβὴς διάταξις εἶναι τὸ πρῶτον βιβλίον κειμένη, Ἰουστινιανῷ κώδικι ὀνόμασται, τρίτην τε ἀριθμὸν καὶ πρώτης τάξεως τυγχάνουσα.

Etiam hunc in gratiam plurimorum, qui Latinam linguam non intelligebant, Græce versum multi testantur, eumque vidisse se in Creta insula fuerunt, qui Erid. Adamæo Svallembergio referrent, ut ipse narrat præfat. ad Harmenopuli epitomas. *Quem & ipsi vidimus, ejusque interpretem, κωδικίνην dictum, legimus;* inquit Marquardus Freherus, dedicatoria Juris Græco-Romani. Etiam hujus Græci interpretis vestigia aliquam multa in Basilicis licet reperire, atque inde *Antonius Augustinus* Ilerdæ 1567. 8. vulgavit constitutionum non paucarum Codicis Græcam interpretationem, quæ etiam addita apparet in editionibus quibusdam Corporis Juris, ut *Dionys. Godofredi* 1587. & Paris. 1628. & *Simonis à Leuwen*, Amst. 1663. fol. *Theodori* Hermopolitæ σύνοψις καὶ ἐκλογὴ ἐκ τῶν κωδίκων per interrogationes & responsiones, capitibus digesta octoginta duobus, MS. exstat in Bibl. Cæsarea, teste Lambecio VI. p. 15. seq. Incipit: πόσα πλευτῶν ὁ ἡγεμών. Non modo epitomes hujus Theodori, sed interpretationis εἰς πλάτος compositæ à *Thalelæo*, & aliarum duarum *Anatolii* & *Isidori* meminit Matthæus Blastares Hieromonachus, (††) qui circa A. C. 1335. scripsit, præfatione ad syntagma Canonum Legumque alphabeticum, cujus locum integrum, historiam Juris veteris Romano-Græci breviter perstringentem, infra apponam:

περὶ

(†) quintum, auctor Chronici Paschal. p. 343.

(††) De hujus Blastaris syntagmate dixi Volum. X. pag. 493. Codex MS. qui olim fuit Is. Vossii, servatur in Bibl. Leidensi, scriptus à Joanne Sanclamone Cyprio, LXXIV. annos nato Romæ A. 1512.

Περὶ τ πολιτικῶν νόμων πόθεν ἔχουσι τὴν ἀρχήν, καὶ ὅπως συνετάγησαν.

Οὐδὲν δὲ οἷον καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν νόμων βραχέα διαλαβεῖν, καὶ ὅθεν ἔχουσι καὶ ὅτι τὴν ἰσχὺν ὡς ἐφικτὸν, ἱστορῆσαι, ἐπειδὴ καὶ τούτων ἐνίοις τῶν τ ἱερῶν κεφαλαίοις κανόνων, ὡς ἂν ἴνας ἐπικήρους, δεῖν ὡήθημεν προσαρμόσαι. κ τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα καθ' ἣν ὄγδοον μὲν τὸ ἑπτακοσιοστὸν καὶ πεντακισχιλιοστὸν ὁ κόσμος ἔτυεν ἔτος Ῥωμύλος βασιλεύει τ Ῥώμης. μεθ' ἓν ἕτεροι τ ἀριθμὸν ἐξ ἀλλήλους ἦσαν διαδεχόμενοι. καὶ χρόνος αὐτοῖς ἓξ τ βασιλείας ἐμέτρει πεντηκοντ καὶ πεντακοσίοις. τὸ βασιλείας εἶναι διοικεῖσθαι τ πόλεως, ῥηγὸς γὰρ τ πολιτείας διώκων, δεύτερον μετὰ γε τ βασιλέα τὴν ἐξουσίαν ἀνηρημένου. ἐ τὸ ἐκείνοις δοκεῖν νόμῳ δύναμιν εἶχε τῇ πολιτείᾳ. ἀδίπω γὰρ ἐν γράμμασι νόμος ἦν. κ τὴν ὀγδόην ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα εἰς δημοκρατείαν τ βασιλείας ἐμπεσούσης, καὶ τ ῥηγῶν ἡρημένων ἐκ μέσου, τ δὲ τ ὑπάτων εἰσαχθείσης ἡγεμονίας, ὁ δῆμος Ῥωμαίων ἀορίστῳ τινὶ νόμῳ, ἢ συνηθείᾳ μᾶλλον εἰπεῖν ἐχρῆτο. ἀλλὰ πρὶν εἴκοσι χρόνους ἐξῆκειν, ἄνδρας ὁ δῆμος ἐκλεξάμενοι δέκα, ὧν ἦρχεν Ἄππιος Κλαύδιος, νόμους τ θείους ἐπιτετράφασι θεῖναι. οἱ δὲ συναγαγόντες τὰ σποράδην κείμενα, ὥσπερεὶ νόμιμα τ Ῥώμης ἔθη, ἐρρά-

μενοί

De Politicis Legibus, unde ortum habuerunt, & quomodo conſtituta ſunt.

Nihil autem vetat quo minus & de Politicis Legibus breviter diſſeramus, & unde ipſe quoque ortum habuerunt pro viribus deſcribamus; ſi quidem & earum nonnullas ſacrorum canonum capitibus, tanquam auxiliares quasdam adnectere viſum eſt. Prima circiter (*) Olympiade, cum mundus quater milleſimum ſeptingenteſimum octavum annum peregiſſet, Romulus Romæ imperabat, poſt quem alii numero ſex alter alteri ſuccedebant: & annus CCXLIV. regnum iis emenſus eſt. Urbe igitur regni more gubernata, Reges res politicas adminiſtrabant, proximam poſt Imperatorem poteſtatem exercentes, & quod iis viſum eſt legis in republica vires obtinebat. Lex enim literis nondum mandata fuit. Circiter LXVIII. Olympiade regno in democratiam delapſo, & regibus è medio ſublatis, & introducta Conſulum præfectura, populus Romanus indefinita quadam lege, vel conſuetudine, ut melius dicam, uſus eſt: prius autem quam viginti transacti ſunt anni, populus decem eligentes viros, quorum præcipuus fuit Appius Claudius, divinas iis leges committebant: Hi autem conſuetudines, tanquam Romæ leges, ſparſim jactas

(*) imo in Olympiade ſexta ac deinceps.

μενοί τε καὶ Ἀθηναίων ἐκ πλείους τῶν ἑλληνικῶν νόμων, ὅσοι τε εἰς Σόλωνα τὴν ἀναφορὰν εὐχῶσι καὶ Δράκοντα. πρὸς δὲ καὶ ὅσους τὸν Λυκοῦργον λόγος ἔχηκέναι πατέρα, καὶ Μίνωα καὶ τοὺς τοιούτους, βίβλους ἐκ τούτων συντιθέντες δυοκαίδεκα. Σόλων μὲν γὰρ καὶ Λυκοῦργος παλαιὸς ἦν. τῷ γὰρ ἑξηκοστῷ καὶ πεμπτῷ ἔτει τῆς Ἰλίου ἁλώσεως ἐγεγόνει, Λατίνων βασιλεύοντος Πρόκα Σιλουίου. Σόλων δὲ τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἐπόθει τῇ ἕκτῃ καὶ πεντηκοστῇ Ὀλυμπιάδι, τοὺς τῶν Δράκοντος πέπλων, πλὴν φονικῶν. ταύτας οὖν ἀφεμένους βίβλους ὁ δῆμος εἴχετο ἕως ὑπατείας ἦγετο καὶ δημοκρατίας, ὡς φησι. καὶ ἐπειδὴ γὰρ ὁ δῆμος δυοῖν τῶν εὐπατριδῶν ἐπεκράτουν, ὥστε τὰ πολιτικὰ πάντα καὶ τὰ τῆς στρατείας διοικεῖν πράγματα, ὑπάτους τούτους ὠνόμαζον. καὶ τὸ σχῆμα τοῦτο τῆς πολιτείας ὅπερ χρόνους ἤνεγκε πεντακοσίους καὶ ἑξήκοντα πρὸς τοῖς τριακοσίοις. Γαΐῳ δὲ τὴν ὑπατείαν τε καὶ δημοκρατίαν εἰς βασιλείαν αὖθις ἀμείψαντος, καὶ τὰ πολιτείας ἐπιδιδόντος, αὐξάνεσθαι καὶ τὰς ὑποθέσεις συνέβαινε καὶ τὰς δίκας, ὡς καὶ ποικιλωτέρων καὶ καινοτέρων δεῖσθαι νόμων τὴν πολιτείαν. τὰ δὴ τοι καὶ ὁ σεβασμιος Αὔγουστος ἐκεῖνος Καῖσαρ, ὃς μετὰ Γαΐον ἐβασίλευσεν, οὐχ ὅπως ὅσοι σοφίᾳ τε πολλῷ ἦσαν κρείττους, ἐφῆκε νομοθετεῖν, ἀλλά γε καὶ τοῖς τοῦ δήμου καὶ στρατιώταις καὶ ὅτι ἂν ἕκαστος εἴποι, παρὰ

iactas colligentes, & ex Athenis non paucas Græcarum legum, quæ Soloni & Draconi iactanter acceptæ referuntur, & quas præterea Lycurgum habuisse Patrem, & Minonem & ejusmodi, fama fuit attrahentes, duodecim ex iis libros componebant. Solon enim, ut & Lycurgus antiquus erat. Etenim LXV. Trojani excidii anno hic notus erat, Proca Sylvio Latinis imperante. Solon autem XLVI. Olympiade leges Athenienſibus ferebat, Draconis leges, exceptis iis quæ de cædibus tractabant, tollens. Dictis itaque libris usus est populus usque dum sub consulatu fuit, & democratia, ut dictum est. Populus enim duos è nobilibus, ut civilia quæcunque ac militaria administrarent negotia, quotannis eligentes, Consules eos nominabant. Et hæc publicæ administrationis forma CCCLXIV. annos suffecit. At Cajo* consulatum simul ac democratiam in regnum iterum commutante, & republica aucta, causas quoque & publicas actiones augeri contigit, adeo ut plurium generum & recentioribus legibus reipublicæ opus esset. Quapropter auguſtiſſimus ille Auguſtus Cæſar, qui poſt Cajum regnabat, non tantum iis qui multis erant ſapientiores, leges ferre permiſit, ſed & populis, & militibus, & quod unusquisque dixerit, ab omni-

* Cajo Julio Cæſare.

πᾶσι ἐδοκιμάζετο. ἐ οὐ τὰ χρησίμων ἔδοξε, τοῖς παλαιοῖς τῶν νόμων εὐθὺς ἐνεγράφετο. ταῦτα πάλιν ὁ πολὺ μὴ Αὔγουστον ἄρξας Ἀδριανὸς ἀθροίσας εἰς ἕν, τὰ μὲν τῶν ἄλλων πάντων ἰδίαν ἐποιήσατο πραγματείαν ἐν βίβλοις θεωρεμένην πεντήκοντα, Δίγεστα τυχὸν ἤτοι πανδέκτην ὄνομα θέμενος, ὡς ἐκ πολλῶν δηλαδὴ συλλεχθέντα. ἰδία δὲ ὅσα οἱ βασιλεῖς διωρίσαντο, ἐν βιβλίοις ἔγραψε δώδεκα, ἅπερ ὀνόμασε κώδικας, ἤτοι βασιλικὰς διατάξεις. ἀλλὰ ἐ ἦν δυσχερὴς ἡ τῶν νόμων καθάληψις, πλάτος ἐχόντων τοῖς λογισμοῖς οὐκ ὀλίγον. ἡ μάλιστα τῶν καλῶν καιρὸς βασιλέων ἐκ δοκοῦντα σφίσι περιθέντων τοῖς κώδιξι, εἰ ὧν ἄπω πρόσθεν ἔκειτο νόμος. ἃ μὲν ἄλλα ἡ λατινικὴ λέξις ἐ φέρεις εἰσέπι τὰς νόμους κρύπτουσα τὰς συνεῖναι πάντων μὴ δυναμένους, ἰσχυρῶς ἀπεδείκνυτο, ἐ τὰ ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἐστέρει εἰ ἓν ἔθος πάντων ἰσᾶσα. ὁ δὲ περιώνυμος ἐν βασιλεῦσιν Ἰουστινιανὸς ἡ πλῆθος τῶν νόμων κεφαλαίων, ἐκ τῷ καιρῷ καὶ τοῖς πράγμασι μόνον χρήσιμα ἐκλεξάμενος. ἃ μὲν ἄλλα ἐ τὸ πλάτος ὡς οἷόν τε ἐπιτεμὼν καὶ τὰ δὶς περὶ αὐτῶν κείμενα ἐξελὼν, ἔτι καὶ πρὸς

mnibus discutiebatur, &, si utile visum est, præcedentibus legibus protinus inserebatur. Hæc iterum *Adrianus* (*) qui multo post Augustum imperavit in unum colligens, aliorum quidem omnium præscripta unum opus effecit, in quinquaginta libros distributum, Digesta, sive Pandectam ab eo nominatum; ut quæ ex multis collecta sunt. Quæcunque autem Imperatores privatim decreverant in duodecim libris scripsit, quos Codices sive Constitutiones Imperiales nominavit. Verùm eo quoque modo difficile erat, leges intelligere latitudinem habentes cogitationibus non definitam. Et præsertim cum Imperatores rerum pro tempore potiti, quæ sibi visa sunt, de quibus lex antea non lata fuerat, Codicibus inseruissent. Quin etiam Latina dictio & phrasis illos qui eam intelligere non possunt, tanquam muro fortiter excluſit, & utilitate ex iis percipienda privavit, in una gente eam includens. Celeberrimus autem inter Imperatores *Justinianus*, cum è legis capitum multitudine, ea sola, quæ tempori ac negotiis commoda sunt selegisset, & magnitudinem præterea quantum licuit, contraxisset, & quæ bis de iisdem rebus posita fuerant, abstu-

(*) De his Pandectis & Codice Adriani alcum apud veteres & Justinianum ipsum silentium. Confer quæ supra p. 341. seq.

πρὸς τὴν ἑλληνικὴν τά τε τῶν κωδίκων καὶ τὰ τῶν διγέστων μεταβέβληκε φράσιν. πρὸς δὲ καὶ νόμων εἰσαγωγὴν παιπάλημα, ὥσπερ τινὰ πρῶτα στοιχεῖα, ἐνισπάσας τὸ βιβλίον ὠνόμασεν. εἰσαγωγὴν δὲ τοῦτο δηλοῖ. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ σύνταγμα τῶν διγέστων καὶ ἐπιτομὴν, ὡς εἴρηται, συνεπήθη, ἔδοξε πᾶσι πολλὰ τῶν καιριωτέρων ἐκ τῆς παραδαθείσης συντομίας παρελεῖφθαι. διὸ πάλιν ὠφελήθη καὶ ἐπλήρωσε τὰ λεγόμενα παράτιτλα, καθ' ἕκαστον τίτλον ἀναπληρώσεις ἔχοντα τῶν παραλειμμάτων χρησίμων. ἐξηγηταῖς δὲ ὑπουργοῦσιν ὀλίγοις ὁ βασιλεὺς εἰς ταῦτα ἐχρήσατο. Στέφανος δέ τις εἰς πλάτος τὰ δίγεστα ἐξηγήσατο. Θαλέλαιος Κένσωρ (*) τοὺς κώδικας εἰς πλάτος ἐκδέδωκε. Θεόδωρος ἑρμουπολίτης συντετμημένως. ἧττι δὲ συντομώτερον Ἀνατόλιος. ὁ δὲ Ἰσίδωρος στενώτερον μὲν τοῦ Θαλελαίου, πλατύτερον δὲ τῶν λοιπῶν δύο. ἀμεῖψαι δὲ θελήσας ὁ βασιλεὺς τινὰς τῶν παλαιῶν διατάξεων, νεαρὰς ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐφιλοπόνησε διατάξεις, καὶ ἰδίαν ταύταις χώραν ἀπένειμε. ἠμείψε γὰρ τὸ περὶ γάμων, καὶ τὸ περὶ φαλκιδίου, καὶ τῶν τοιούτων. καὶ δὲ καὶ τὸ περὶ νόθων, ὅπερ ὁ μέγας πρῶτον ἐδεδέξατο Κωνσταντῖνος, συμπαθέστερον περὶ τοὺς τοιούτους διατεθείς. ταύτας δὲ ὡς

liſſet, in linguam etiam Græcam tam Codices quam Digeſta transtulit. Inſuper autem & cum legum introductionem tanquam prima quædam elementa feciſſet, librum iſtum vocavit Inſtituta: id autem introductionem ſignificat. Cum autem Digeſtorum ſyntagma & Epitomen, uti dictum eſt, compoſuiſſet, viſum eſt nonnullis multa magni momenti in elaborato compendio prætermitti: Quocirca conſtituta rurſus & perfecta ſunt ea quæ dicuntur Paratitla, quæ in ſingulis titulis rerum utilium, quæ omiſſæ ſunt, ſupplementa continent. Non paucis autem interpretibus & ſubminiſtris ad hæc uſus eſt Imperator. Quidam autem Stephanus Digeſta in latitudine interpretatus eſt. Thalelæus Cenſor (*) Codices in latitudine edidit: Theodorus Hermupolita contracte, contractius autem & Anatolius, Iſidorus vero arctius quidem quam Thalelæus, latius autem quam reliqui duo. Imperator autem veterum nonnullas conſtitutionum immutare volens, Novellas ſeptuaginta & centum conſtitutiones ſtudioſe effecit, & proprium iis locum attribuit. Commutavit enim leges de matrimoniis, de falcidia, & iſtiusmodi, ut & de Nothis, quam magnus Conſtantinus primus admiſit, majori commiſeratione in tales affectus.

(*) lege ἀντικένσωρ, *anteceſſor.*

τὰς νεαρὰς διά τινος ἐξέθετο τελβουνιανοῦ, δεξιῶς μὲν ἄλλως τὴν φύσιν, καὶ εἰς ἄκρον πᾶσαν παιδείαν ἐξησκημένον, φιλοχρηματίᾳ δὲ δαιμονίως ἁλισκομένου. διὸ καὶ ἐν τῷ ταύτας συγγράφειν, πολλοὶ τῶν ἐχόντων δίκας χρήμασιν αὐτὸν διαφθείροντες, παρεσκεύασε τὰ μὲν πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῖς μεταρρυθμίσειν, τὰ δὲ πρὸς ἀσάφειαν καὶ διχόνοιαν σχεδιάζειν. τελευταῖος δὲ πάντων ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος Λέων ὁ σοφὸς, μίαν τὰ πάντα ποιησάμενος πραγματείαν διά τινος Σαββατίου πρωτοσπαθαρίου, καὶ τὰ διέχοντα τῇ θέσει συνάψας εἰς ἕν, τά τε δίγεσα τοῦ κώδικος, καὶ πολλὰ τῶν ἰνστιτούτων, καὶ αὐτὰς τὰς Ἰουστινιανοῦ νεαρὰς, ἐν βιβλίοις μὲν ἑξήκοντα, τεύχεσι δὲ ὠργάνωσεν ἓξ, πᾶν ἐναντίον τὴν χρῆσιν ὑπὸ παρεχόμενον ἐν τοῖς πράγμασιν ὑποκείμενος τε καὶ ὑποξελῶν, διὰ τὸ εἰκὸς πολλὰ τῶν δικαίων νομοθετημάτων παρευδοκιμηθῆναι τοῖς ὕστερον. ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκλεγέντων τὴν συνθήκην τῆς φράσεως μηδὲν ἧττον ἔχειν καὶ παρέλκον ἐφρόντισεν. ἔπειτα τὰ ἀνὰ μέρος τοῦ διεσπαρμένως περὶ ταὐτὸ πράγματος εἰρημένα, εἰς μίαν κατέταξε τίτλου τάξιν. πεποίηκε δὲ καὶ ὅλος νεαρὰς διατάξεις εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατόν. ἀλλ' ὑπὸ πάσαις σήμερον πολιτεύονται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοῦτον,

affectus. Has autem Novellas emisit per quendam Tribunianum, natura quidem aliter idoneum, & in omni disciplina summe exercitatum; avaritia autem diabolice correptum: Quapropter & dum iis conscribendis incumbebat, multi eorum, qui causas judicandas habebant, eum pecunia corrumpentes, hæc quidem ipsorum commodo adaptare; ea vero ita tumultuario opere congerere, ut obscura essent, & duplicis sententiæ, persuadebant. Ultimus vero omnium inclytus ille inter Imperatores *Leo* Sapiens, cùm unum ex omnibus per quendam Sabbatium Protospatharium opus fecisset, & quæ loco distabant in unum conjunxisset, Digesta & Codices, & multa etiam ex Institutis, & ipsas Justiniani Novellas, in libris quidem sexaginta, sex autem voluminibus aptè disponebat, omne quod contrarium erat, & nullius in negotiis usus, rejiciens & subducens, idcirco quod multa veterum institutorum posteris improbata fore veri non sit dissimile. Sed & ne in eorum quæ selecta sunt interpretandi formula redundaret quippiam aut supervacaneum esset, curam impendit: siquidem quæ sigillatim & sparsim de eodem argumento dicta sunt, in una tituli periocha collocavit. Et hic autem centum viginti Novellas constitutiones fecit. Omnes autem hodie non observantur. Sed hæc quidem hucusque,

De Codicis Juſtinianei editionibus dicere nihil attinet, niſi quod univerſæ illam alteram Juſtiniani ἐκδοσιν repetitæ prælectionis, non priorem, quæ abrogata eſt, & intercidit, exhibeant. Novem priores libri Codicis ſoli reperiuntur in antiquioribus editionibus, juncti deinde etiam poſteriores tres, atque ita univerſi duodecim quam frequentiſſime cum Pandectis excuſi. De authenticis Codicis, ſive locis Novellarum, leges Codicis emendantibus aut reſtringentibus, quos Irnerius vel alius quicunque Codici hinc inde adtexuit; vide, ſi placet, nobiliſſimi Struvii hiſtoriam Juris cap. 3. §. 13. p. 326. ſeq.

NOVELLÆ JUSTINIANI Imp.

Novellarum, quæ Græce maximam partem, paucæ Latine vel utraque lingua a) à Juſtiniano promulgatæ ſunt, diverſus numerus, diverſus ordo eſt in diverſis editionibus & verſionibus. Matthæus Blaſtares non pauciores quàm LXX. commemorat. Recentes poſt Contium editiones & verſio conſultiſſimi Hombergii exhibent conſtitutiones CLXVIII. Authentica tantum XCIX. Epitome Juliani CXXV. Haloander Græce pauciores dedit, minusque integras; Scrimgerus plures & integriores. Sunt & nonnulla inſerta Juſtiniani edicta b) & Novellæ Juſtini c) atque Tiberii II. d) qui Juſtino ſucceſſit: nec non ex ἐπαρχικοῖς depromta edicta e) Præfectorum Prætorio. Sed hæc rectius patebunt ex indice, quem ſubjunxi.

ΓΝΩΣΙΣ

a) ut Novell. IX. XI. XVII. XVIII. XXIII. XXXIII. XXXIV. XXXV. XLI. LXII. LXV. CXIV. CXXXVIII. CXLIII.

b) Novell. VIII. CXL. CXXII. CXXXVI.

c) Novell. CXL. CXLIV. CXLVIII. CXLIX. His perperam Novella CXVII. adjungitur in Ampliſſimi viri hiſtoria Juris pag. 321.

d) Novell. CLXI. CLXIII. CLXIV.

e) Novell. CLXV. CLXVI. CLXVII. CLXVIII.

ΓΝΩΣΙΣ ΤΙΤΛΩΝ,

Τῆς ἑκάστοτε Νεαρᾶς ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ βασιλέως ἐπιγραφέντων ἐν τάξει τεθειχῶν.

Index Titulorum,

Qui ſingulis Dn. JUSTINIANI, Sacratiſſ. Principis & Auguſti, novellis Conſtitutionibus argumentorum loco præfixi ſunt.

Quibus præfixus aſteriſcus, eas in authentica ſcias deſiderari.

COLLATIO I.

Tit. I. 1. Περὶ κληρονόμων, καὶ Φαλκιδίου. De Hæredibus & lege Falcidia, (& ſi hæres legata ſolvere noluerit); ad *Joannem* Prætoriorum Orientis Præfectum.

II. 2. Περὶ τοῦ μὴ ἐπιλέγεσθαι τὰς δευτερογαμούσας γυναῖκας. καὶ περὶ ἄλλων κεφαλαίων. Ne mulieres, quæ nuptias iterant, electionem habeant, in quem filiorum donationem ante nuptias conferant: deque aliis capitulis; ad *Hermogenem*, Magiſtrum ſacrorum officiorum Ex-Conſulem & Patricium. *Deeſt Græcè apud Haloandrum.* In authentica titulus eſt: *de non eligendo* &c.

III. 3. Περὶ τοῦ ὡρισμένον εἶναι τὸ ἀριθμὸν τῶν κληρικῶν τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τῶν λοιπῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν τῆς πανευδαίμονος ταύτης πόλεως. Ut determinatus ſit numerus clericorum ſanctiſſ. majoris eccleſiæ, neque non cæterarum ſanctiſſ. eccleſiarum hujus auguſtiſſ. urbis CPolitanæ; ad *Epiphanium* Patriarcham CPol. œcumenicum.

IV. 4. Περὶ τοῦ τοὺς δανειστὰς πρότερον χωρεῖν κατὰ τῶν πρωτοτύπων χρεωστῶν, καὶ ἐν δευτέρᾳ τάξει ἐπὶ τούτων τῶν εὑρεθέντων, καὶ τῶν μανδατώρων, ἢ τῶν ἀντιφωνητῶν, ἢ ἐγγυητῶν. Ut creditores primum aggrediantur principales debitores, mox illis ſolvendo non exiſtentibus, ſecundo loco mandatores etiam, aut conſtitutæ pecuniæ reos, aut fidejuſſores; ad *Joannem* Præf. Prætor. In authentica titulus eſt: *de fidejuſſoribus* &c.

V. 5. Περὶ μοναστηρίων, καὶ μοναχῶν, καὶ ἡγουμένων. De monachis & monaſteriis, & eorum antiſtitibus ſive Abbatibus; ad *Epiphanium* Patriarcham CPol. *Deeſt Græce apud Haloandrum.*

VI. 6. περὶ δὲ πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους ἄρρενας καὶ θηλείας, καὶ ποῖα ἐπιτίμια κατὰ τῶν ἀβασανίστων τὸν τύπον τῆς διατάξεως. Quomodo oporteat episcopos & cæteros clericos ad ordinationem perduci, & de expensis ecclesiarum; ad eundem *Epiphanium.* *Deest Græce apud Haloandrum.*

COLLATIO II.

Tit. I. 7. Περὶ δὲ μὴ ἐκποιεῖσθαι ἢ ἀλλάττεσθαι τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ἢ εἰς ἰδικὴν ὑποθήκην δίδοσθαι τῷ δανειστῇ, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι αὐτὸν ταῖς γραπταῖς ὑποθήκαις. De non alienandis aut permutandis rebus ecclesiasticis immobilibus, aut in specialem hypothecam dandis creditoribus, sed ut sufficiant generales hypothecæ; ad eundem *Epiphanium.* *Deest Gr. apud Haloandrum.*

II. 8. Περὶ δὲ τοὺς ἄρχοντας χωρὶς τῆς οἱασδήν δόσεως γίνεσθαι. Ἔδικτον γράφειν τοῖς πανταχοῦ θεοφιλεστάτοις ἀρχιεπισκόποις καὶ ὁσιωτάτοις πατριάρχαις. ὅρκος διδόμενος ὑπὲρ τῶν ἀρχὰς λαμβανόντων. Ut Præsides a) absque ulla datione pecuniæ ad officia mittantur; ad *Joannem* Præf. Prætor. Subjicitur Edictum ad Archiepiscopos & Patriarchas ubique locorum constitutos,

III. & *Jusjurandum* quod præstatur ab his, qui administrationem suscipiunt. *Hæc Haloandro est Novella IX. & in Authentica Collat. 2. tit. III.*

IV. 9. Ὥστε τὴν ἐκκλησίαν Ῥώμης ἔχειν τὴν τῶν ἑκατὸν ἐτῶν προγραφήν. Ut ecclesia Romana centum annorum gaudeat præscriptione. *Hæc constitutio* (ad *Joannem* Archiepisc. & Patriarcham veteris Romæ data) *Latine tantum exstat in versione veteri authentica: deinde abrogata per Novellam CXI.*

V. 10. Περὶ τῶν ῥεφερενδαρίων. De referendariis sacri palatii; ad *Hermogenem*, Magistrum sacror. Officiorum.

* 11. Ὥστε τὰς περὶ τὸ Βιμινάκιον γινομένας ὑπὸ Ῥωμαίων πόλεις ὑπὸ ἰδικὸν ἀρχιεπισκοπον εἶναι, μὴ μὴν ὑπὸ τὴν Θεσσαλονίκης. Ut quæ circa Viminacium sunt Ecclesiæ, sub proprio Archiepiscopo sint, non autem amplius sub Archiepiscopo Thessalonicæ. *Latine*

a) Authentic. *ut judices.*

Latine tantum exſtat, à Cujacio editus, hoc titulo: De Privilegiis Archiepiſcopi Juſtinianæ primæ, & ſede Præf. Prætor. Illyrico in Pannoniam ſecundam, id eſt, Juſtinianam primam transferenda; ad *A. Catellianum*, Archiepiſcopum primæ Juſtinianæ. *Epitome occurrit apud Julianum Patricium. Græce deſideratur.*

VI. 12. περὶ ἀθεμιτογαμιῶν. De inceſtis & nefariis nuptiis; ad *Florum*, Comitem rerum ſacrarum privatarum.

* 13. περὶ πεδίλων & δήμων. De plebejis prætoribus; ad CPolitanos.

COLLATIO III.

Tit. I. 14. περὶ & μὴ εἶναι πορνοβόσκους ἐν μηδενὶ τόπῳ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας. b) Ne quo in loco per imperium Romanum lenones ſint; ad CPolitanos.

II. 15. περὶ τῶν ἐκδίκων. De defenſoribus civitatum; ad *Joannem* Præf. Prætor.

III. 16. Περὶ & τοὺς κληρικοὺς ἐξ ἑτέρας ἐκκλησίας μεταπίθεσθαι εἰς ἑτέραν εἰς τὸ τῶν ἐλλιπούντων στατοῦ ἀριθμόν. Ut clerici c) ex una eccleſia in aliam transferantur ad ſupplendum deficientium ſtatutum numerum; ad *Anthemium* Patriarcham CPol.

IV. 17. διαγγέλματα τῶν ἀρχόντων. De mandatis Principum; ad *Tribonianum*, Quæſtorem ſacri palatii & Exconſulem. *Græce promulgata & Latine. Latina Præfatio deeſt apud Haloandrum & Scrimgerum.*

V. 18. Ὥστε τὴν νόμιμον μοῖραν τῶν παίδων εἶναι, εἰ μέχρι μὲν τεσσάρων εἶησαν οἱ παῖδες, ὑγκίας τέσσαρας: εἰ δὲ ὑπὲρ τοὺς τέσσαρας εἰσὶν οἱ παῖδες, ὑγκίας ἓξ. Ἓν ὅλα ἐξ ἀδιαθέτου οἱ φυσικοὶ παῖδες, γνησίας μὴ ὑπούσης γενῆς, δύο ὑγκίας λαμβάνουσιν σὺν τῇ μητρί. κἂν ὅλα κἂν ἐκ διαθήκης, & ἐξ ἀδιαθέτου ἁρμόττει ἡ συνεισφορὰ, εἰ μὴ κωλύσειε ῥητῶς ὁ διαθέμενος. κἂν περὶ διαιρέσεως γιγνομένης ὑπὸ γονέων εἰς παῖδας. ἢ περὶ & δεγμένου τὴν ἰδίαν συγγραφὴν, κἂν περὶ ἑτέρων κεφαλαίων. d) Ut ſi plures filii non ſint, quam quatuor,

b) in Authentica titulus eſt *de lenonibus.*

c) de menſura ordinandorum clericorum, *Authentic.*

d) id: *de triente & ſemiſſe.*

quatuor, legitima portio cenſeatur triens: ſi ultra quatuor, ſemis. Et ut naturales liberi, nulla exiſtente prole legitima, una cum matre ab inteſtato ſextantem accipiant. Et ut collatio tam ex teſtamento, quam ab inteſtato competat, niſi expreſſis verbis teſtator id prohibeat. Et de diviſione bonorum in liberos facta à parentibus; & de eo, qui proprium chirographum inficiatur: deque aliis capitulis; ad *Joannem*, Præf. Prætor. & Latine etiam ad *Salomonem*, Præfectum Africæ.

VI. 19. περὶ τῶν πρὸ τῶν προικῴων συμβολαίων ληχθέντων παίδων. De filiis ante dotalia inſtrumenta natis; ad eundem *Joannem*.

VII. 20. περὶ τῶν ὑπηρετουμένων ὀφφικίων ἐν ταῖς σάκροις τῶν ἐκκλήτων. De adminiſtrantibus officia in ſacris appellationibus; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

* 21. περὶ Ἀρμενίων, ὅπως καὶ αὐτοὶ ἐν πᾶσι τοῖς Ῥωμαίων ἀκολουθεῖν νόμοις. De Armeniis, ut & ipſi per omnia Romanas ſequantur leges; ad *Acacium*, Armeniæ ProCOS.

COLLATIO IV.

Tit. I. 22. περὶ δευτερογαμιῶν. De his, e) qui nuptias iterant; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

II. 23. περὶ τῶν ἐκκλήτων καὶ ἕως μέχρι χρόνου δυνατὸν ἐκκαλεῖσθαι. De appellationibus & intra quæ tempora debeat appellari; ad *Tribonianum*, Quæſtorem & Ex-Conſulem. *Hæc conſtitutio tantum exſtat Latine, & ejus epitome Græce hoc titulo:* περὶ τῶν ἐκκλήτων πρὸς ἅνα ἀναπέμπωνται εἰ μέχρι δέκα χρυσίου λιτρῶν ἐστιν ἡ ἐκκληθεῖσα ὑπόθεσις. De appellationibus ad quemnam remittantur ſi res ob quam appellatio inſtituitur non ſupra auri libras decem valeat.

* 24. περὶ ἄρχοντος Πισιδίας. De præſide Piſidiæ; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

* 25. περὶ τοῦ πραίτωρος Λυκαονίας. De prætore Lycaoniæ; ad eundem *Joannem*.

* 26. περὶ τοῦ πραίτωρος Θρᾴκης. De prætore Thraciæ; ad eundem *Joannem*.

* 27.

e) in Authentic. titulus eſt *de nuptiis*.

* 27. περὶ τοῦ κόμητος Ἰσαυρίας. De comite Isauriæ; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

* 28. περὶ τοῦ μοδερατόρος Ἑλληνοπόντου. De moderatore Helenoponti; ad eundem *Joannem*.

* 29. περὶ τοῦ πραίτωρος Παφλαγονίας. De prætore Paphlagoniæ; ad eundem *Joannem*.

* 30. περὶ τοῦ ἀνθυπάτου Καππαδοκίας. De proconsule Cappadociæ; ad eundem *Joannem*.

* 31. περὶ τῆς διατυπώσεως τῶν τεσσάρων ἐχόντων Ἀρμενίας. De descriptione quatuor præsidum (e) Armeniæ; ad eundem *Joannem*.

IV. 32. περὶ τοῦ μηδένα δανείζοντα γεωργῷ κρατεῖν τὴν ἐκείνου γῆν, καὶ πόσον ὀφείλουσι λαμβάνειν τόκον ἀπὸ τῶν γεωργῶν. Ut nullus mutuans agricolæ, terram ejus teneat: item quam magnas usuras creditores ab agricolis debeant percipere; ad *Agerochium*, præsidem Æmimontis Thraciæ.

* 33. περὶ τῶν δανειζόντων γεωργοῖς. πάλιν. De his qui mutuum dant agricolis; ad Præf. Prætorio per Illyricum. *Hæc constitutio eadem fere cum priore, Latine tantum exstat. Apud Scrimgerum desideratur.*

V. 34. περὶ τῶν δανειζόντων γεωργοῖς. Nullum credentem agricolæ tenere debere illius terram: & quem usurarum modum creditores accipere debent ab agricolis. *Etiam hæc Novella* ad Agerochium *eadem fere cum XXXII. Latine tantum exstat, & apud Scrimgerum deest.*

* 35. περὶ τῶν βοηθῶν τοῦ κοιαίστωρος. De adjutoribus Quæstoris. *Græce non exstat, nisi perbrevis apud Haloandrum Epitome. Latine primus cum duabus sequentibus edidit Petrus Pithœus, inde etiam Jo. Frid. Hombergk zum Vath.* * *Nam in aliis editt. etiam Amstelodamensi A. 1663. tantum legitur epitome, qualis servata apud Julianum antecessorem.*

* 36. περὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ διαδοχῶν. De successoribus eorum qui in Africa degunt. *Græce tantum exstat epitome. Latine integram vulgarunt Pithœus & Hombergius. Deest apud Julianum, sicut & Haloandrum, Scrimgerumque.*

* 37. περὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ ἐκκλησιῶν. De ecclesiis constitutis in Africa. *Epitome tantum apud Haloandrum ex Basilicis Græce superest. Latine integrum dedere quos dixi Pithœus & Hombergius.*

(e) De quatuor Armeniis confer Cujacium XV. 29. Obs.

* 38. περὶ βουλευτῶν, ὥστε συνταύχιον καταλιμπάνειν τοῖς ἑαυτῶν βουλευτικοῖς παισί. De decurionibus, ut filiis suis decurionibus dodrantem relinquant; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

VI. 39. περὶ ἀποκαταστάσεως παρακειμένων καὶ παραφερναλίων πραγμάτων, καὶ περὶ τῆς πρὸς τὸν ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ μηνὶ μετὰ ἄνδρὸς τελευτήν. De restitutionibus dotalium rerum & ad donationem ante nuptias pertinentium: item de ea, quæ undecimo mense post obitum mariti parit; ad eundem *Joannem*.

* 40. περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀναστάσεως ἐκποιεῖν οἰκήματα καὶ τὴν αὐτὴν κείμενα πόλιν. Ut Ecclesia S. Resurrectionis alienare possit ædificia in ipsa Civitate (*Hierosol.*) sita; ad *Petrum*, Archiepisc. Hierosol. *Hac Novella deest apud Haloandrum, edidit Scrimgerus, vertit Antonius Contius.* Confer Novell. VII. & CXX.

* 41. Διάταξις (f) πρὸς Μόνον κοιαίσωρα ἐξερχίτην, τάττουσα τοὺς ἐκκλήτους ἀπὸ πέντε ἐπαρχιῶν Καρίας, καὶ Κύπρου, καὶ τῶν κυκλάδων νήσων, καὶ Μυσίας, καὶ Σκυθίας μεταξὺ μὲν δὲ ταύτας ἐξετάζεσθαι. Apud quem oporteat appellationes in quinque provinciis, Caria, Cypro, Cycladibus insulis, Mysia & Scythia interpositas examinari. *Græce non exstat. Latine epitomen servavit Julianus antecessor, ubi inscribitur:* De Quæstoribus sive Præfectis insularum.

* 42. περὶ τῆς καθαιρέσεως Ἀνθίμου, καὶ τοῦ Σευήρου, καὶ Πέτρου, καὶ Ζωορᾶ, καὶ τῶν λοιπῶν. Ut Anthimus, Severus, Petrus, Zooras, & reliqui hæretici ecclesiastico gradu detrahantur; ad *Menam*, Patriarcham CPol. *Exstat & vetus Latina versio in fine Actorum Synodi CPol. A. C. 536. habita.*

* 43. περὶ τῶν ἐργαστηρίων Κωνσταντινουπόλεως, ὥστε μίαν χίλια ἑκατὸν ἐργαστήρια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐξκυσεύειν, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἧς συνήθειαν λειτουργίας τελεῖν, οἵας ἂν εἶεν δεσποτείας. De officinis sive tabernis Constantinopolitanæ urbis: & ut milletantum & centum officinæ sacrosanctæ majoris ecclesiæ excusentur:

(f) Novella, quæ incipit: ἴσμεν πρώην θείαν περοιημένοι διάταξιν, apud Haloandrum hoc loco exstat Græce & Latine. Pars etiam in Basilicis T. I. p. 487. seq. Ejus vice Contius & aliæ editiones, etiam Amstelodamensis & Hombergii habent Juliani antecessoris epitomen Novellæ; *de Quæstoribus, id est Præfectis Insularum*; atque deinde infra Novellæ quinquagesimæ loco illam priorem: Verum quam non ut Haloander πρὸς Μόνον, sed Βόνον inscribunt. Bonum vocat etiam Julianus.

sentur: omnes reliquæ, ad quemcunque dominum pertineant, consueta obeant munia; ad *Longinum*, Præfectum Urbis CPol.

VII. 44. περὶ τ συμβολαιογράφων, καὶ πῶς δεῖ τὰ πρωτόκολλα αὐτοὺς ἐᾶν ἐν τοῖς χάρταις. De tabellionibus, & ut protocolla relinquant in chartis; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

* 45. περὶ δὲ μὴ ἐλευθερωθῆναι βυλευτικῆς τύχης Ἰουδαίους τε, καὶ Σαμαρείτας, ἢ αἱρετικοὺς πρόφασει τ αὐτῶν θρησκείας, ἀλλὰ τοῖς μὲν βυλευτικοῖς λειτουργήμασιν ὑποκεῖσθαι, τ δὲ προνομίων αὐτῶν μὴ ἀπολαύειν: δύνασθαι δὲ αὐτοὺς καὶ ὀρθοδόξων ὑποκειμένων βυλευτικῇ τύχῃ μαρτυρεῖν, οἷα δὴ καὶ ὑπὲρ ὀρθοδόξου πολιτείας καλῶς μαρτυροῦντας. Ne Judæi, Samaritani & Hæretici, per causam religionis & cultus sui curiali fortuna liberentur: sed cum curialibus muneribus subdantur, privilegiis eorum non perfruantur. Item, ut iidem possint contra orthodoxos, qui curiali fortunæ subditi sunt, testimonium dicere, ut qui præclare pro orthodoxa republica testimonium perhibeant; ad eundem *Joannem*.

COLLATIO V.

Tit. I. 46. περὶ τ ἐκκλησιαστικῶν ἀκινήτων πραγμάτων ἐκποιήσεως καὶ καταβολῆς, δίχα ἃ ἐν Κωνσταντινουπόλει. De ecclesiasticarum rerum immobilium alienatione & solutione, præter illas quæ sunt CPoli; ad eundem *Joannem*, iterum Exconsulem & Patricium. *Hæc Novella apud Haloandrum, Græce desideratur.*

III. 47. περὶ δ προτάττεσθαι τὸ τ βασιλέως ὄνομα ἐν τοῖς συμβολαίοις, καὶ ὑπομνήμασι. καὶ ὡς δεῖ τῶν Ῥωμαϊκῶν γραμμάτων σημαινομένους τοὺς χρόνους σαφέστερον γράφεσθαι. Ut præponatur nomen Imperatoris instrumentis & actis publicis: & ut tempora, quæ Latinis designantur literis, manifestius scribantur; ad eundem *Joannem*.

II. 48. περὶ ὅρκου δοθέντος τῷ μέλλοντι τελευτήσειν ἕνεκεν τ μέτρου τ ἑαυτοῦ πατρικίας. De jurejurando à moriente præstito de modo sui patrimonii; ad eundem *Joannem*.

XI. 49. περὶ τ εἰσιόντων τὴν ἐκκλησίαν ῥέων. καὶ περὶ ἰδιοχείρων προνομιζομένων ὑπὸ τ ἐναγομένου. καὶ πῶς δεῖ ὅρκου τ ὑποθέσεως ἅμα καὶ συναπτεσθαι αὐτὸν τῇ τ κλήσεως, ἵνα ἅπαξ μόνον ὑπὲρ πά-

σης ἀποδείξεως ὀμνύοντα. e) De reis, qui ingrediuntur ad appellationem expediendam; deque instrumentis privata manu conscriptis prolatis ab eo, qui cum agitur: Item, de juramento delationis, ut juramento calumniæ connectatur, quod semel tantum pro omni probatione præstari solet; ad eundem *Joannem*. *Hæc Novella apud Haloandrum est quinquagesima.*

* §o. περὶ δὲ εἰσιόντων τὴν ἐκκλησίαν δὲ εἰσαγομένων, καὶ περὶ ἰδιοχείρων ἐγγραφομιζομένων ὑπὸ τοῦ εἰσαγομένου, καὶ περὶ τοῦ ὅρκου τῆς ὑπερθέσεως, ὥστε καὶ συναπόδεσθαι αὐτὸν τῷ τῆς συκοφαντίας, ὃν ἅπασι μόνον ὑπὲρ πάσης ἀποδείξεως ὀμνύοντα. *Vide notam supra ad Novellam XLI.*

IV. §1. περὶ δὲ τῶν ἐπὶ σκηνῶν μήτε ἐγγύην, μήτε ὅρκον ἀπαιτεῖσθαι προσοφειλείας. f) Ne à mulieribus scenicis fidejussor aut jusjurandum exigatur, quod hoc genus vitæ deserturæ non sint; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

V. §2. περὶ δὲ μήτε προσώπου, μήτε πράγματος, μήτε χρυσίου γίνεσθαι ἐνεχυριασμὸν, ἀλλὰ τετραπλάσιον ἀποδίδοσθαι τῷ ἐνεχυριασθέντι. καὶ ὡσὶ δὲ ἕτερον ἀντ' ἑτέρου ἢ πληγὴν, ἢ ἄλλως ἐπηρεάσαντος, μήτε πληγεῖσθαι, μήτε ἄλλως ἐπηρεάζεσθαι. καὶ περὶ δὲ τῆς παρ' ἰδιώτου γινομένης εἰς τὸν βασιλέα δωρεᾶς μὴ δεῖσθαι πράξεως ὑπομνημάτων. g) Ne personæ, vel rei, vel auri alterius pro altero oppignerationes fiant, sed oppignerationi oblæso ejus quadruplum restituatur: Item, ne pro eo, qui vel percussit, vel alioqui damnum irrogavit, alius percutiatur, aut qualitercunque damnum sentiat: Et ne donatio à privato in Imperatorem facta indigeat actorum publicorum confectione; ad eundem *Joannem*.

VI. §3. περὶ δὲ τῶν ἐν ἐπαρχίαις εἰς ὑπερόριον δικαστήριον παρισῶντας ἐγγύην δίδοναι, ὡς εἰ μὴ νικήσει τὴν δίκην, δώσει ὅσον ὁ δικάζων ὁρίσει λαβεῖν τὸν συκοφαντηθέντα. καὶ περὶ δὲ τὸν δεχόμενον βιβλίον εἴκοσιν ἡμερῶν ἔχειν προθεσμίαν ἐπὶ διασκέψει, εἰ βούλεται δικάσασθαι, ἢ τὸν δόντα ἀνέχεσθαι δικασθῆναι. καὶ περὶ δὲ, μὴ ἐξω-

e) In Authentic. pro *de iis*, qui &c. videtur legendum *de reis*.

f) In Authentica titulus est; *Scenicus non solum si fidejussores* &c.

g) Id. *ut non fiant pignorationes* &c.

ἐξωμοσίαν ὁπολιμπανόμενον ὀφείλειν πᾶσαν πληρῶσαι ζημίαν τῷ ἐναγοντι, καὶ ὑπὲρ ἐγγύην ἵνα λέγειν λοιπὸν τὴν δίκην, καὶ ὑπολάβεσθαι. h) Ut qui provincialem hominem extra territorium ſuum in jus producit, cautionem præbeat, quod niſi litem obtineat, præſtaturus ſit, quantum judex eum, qui calumnia tentatus eſt, accipere ſtatuerit: Item, ut qui libellum ſuſcipit, ad deliberandum, an judicio diſceptare velit, aut datum tolerare judicem, viginti dierum ſpacium habeat. Præterea quod qui poſt juratoriam cautionem in judicio non comparet, omnem litis impenſam debeat actori perſolvere, & deinceps cauſam dicere datis fidejuſſoribus. Inſuper de hypothecis militiarum, quæ ex caſu vocantur, quæ perſonæ & quando hoc jus habeant. Poſtremo & de indotatis uxoribus, ut & ipſe quartam partem in ſubſtantia viri habeant: & item vir in ſubſtantia uxoris, quando inops eſt, qui ſuperſtes manſit; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

VII. 54. περὶ ᾧ ἡν ἡ ἐναπογράφων διάταξιν, χώραν ἔχειν ἀφ' ὧν ἐξεφωνήθη. καὶ περὶ ᾧ παντὶ εὐσεβεῖ οἴκῳ καὶ ἑτέρῳ ὅπῳ εὐσεβὲι ἐξεῖναι πρὸς τὰ ὅμοια ποιεῖσθαι ἐναλλαγὰς τῶν ἀκινήτων κλήσεων, δικρίτῳ πραπομένῳ. Quod conſtitutio, quæ ex adſcripticio & libera natos liberos eſſe vult, non his, qui ante, ſed qui poſt conſtitutionem nati ſunt, profit: & ut venerabilium domuum œconomi immobilium ad invicem rerum eccleſiaſticarum commutationes faciant, decreto prius interpoſito, excepta ab hoc majore eccleſia; ad eundem *Joannem*. *Græce apud Haloandrum non exſtat.*

VIII. 55. περὶ ἀμείψεως πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐμφυτεύσεως. Ut de cætero commutationes eccleſiaſticarum rerum non fictæ fiant ad piiſſimum Imperatorem, & hoc modo ad alias perſonas legitimas tranſeant res, ſed hæc tantummodo fiant ad imperialem domum: & ut liceat perpetuas emphyteuſes agi ab oratoriis in oratoria, decreto videlicet interpoſito, excepta ab hoc majore eccleſia: ne tamen in privatam perſonam tranſeat emphyteuſis; ad *Menam*, Archiepiſc. CPol. *Non exſtat Græce apud Haloandrum.*

h) Id. *de exhibendis & introducendis reis* &c.

IX. 56. ὥστε τὰ καλούμενα ἐμφανιστικὰ τῶν κληρικῶν ἐπὶ μὲν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας δίδοσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν μὴ παρέχεσθαι. Ut ea, quæ vocantur insinuativa, super clericis in majore quidem ecclesia dentur, in aliis autem ecclesiis penitus non dentur; ad eundem *Menam.* *Græce deest apud Haloandrum.*

X. 57. περὶ κληρικῶν ἀποστάντων τῆς κατ' αὐτὰς ἐκκλησίας, καὶ περὶ τῶν οἰκοδομούντων εὐκτηρίους οἴκους. Ut clerici, qui recedunt à suis ecclesiis, eis subrogatis præbeant emolumenta: Item de his, qui oratoria ædificant; ad eundem *Menam.* *Hæc apud Haloandrum est Novella LVIII.*

XII. 58. περὶ τοῦ ἐν ἰδιωτικοῖς οἴκοις ἱερὰν μυσταγωγίαν μὴ γίνεσθαι. Ut in privatis domibus sacra mysteria non fiant; ad *Menam*, Archiepisc. CPol. *Hæc Novella apud Haloandrum Græce desiderantur. Latine est LVII.*

* 59. περὶ τῆς ὁσίας ὀφειλήσης γίνεσθαι εἰς τὰς τῶν τετελευτηκότων κηδείας. De exequiis, quas fieri oporteat in defunctorum funerationibus; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

XIII. 60. περὶ τοῦ τοὺς τελευτῶντας, ἤγουν τὰ λείψανα αὐτῶν μὴ ἐνοχλεῖσθαι ὑπὸ τῶν δανειστῶν. καὶ περὶ τοῦ τοὺς παρέδρους μὴ δέχεσθαι ἀναγνώσεις χωρὶς τῶν δικαζόντων. Ut defuncti, seu funera eorum à creditoribus ne afficiantur contumelia: & ne adsessores cognitionem causarum absque judicibus suscipiant; ad eundem *Joannem.*

XIV. 61. περὶ τοῦ τὰ ἀκίνητα τῆς προγάμων δωρεᾶς μήτε ὑποτίθεσθαι, μήτε ὅλως ἐκποιεῖσθαι παρὰ τοῦ ἀνδρὸς, μήτε συναινέσης τῆς γυναικὸς, πλὴν εἰ μὴ μετ' αὐτὴν τὸ ἱκανὸν γένηται αὐτῇ. τὰ αὐτὰ δὲ κρατεῖν καὶ ἐπὶ τῆς προικός. Ut immobilia antenuptialis donationis à marito, ne consentiente quidem uxore, vel pignori obligari, vel omnino alienari liceat, nisi postea æque illi satisfieri possit; utque eadem & in dote obtineant; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

* 62. περὶ συγκλητικῶν. De consultationibus. *Hæc novella Latine tantum servata apud Iulianum Antecessorem. Græce non exstat præter brevissimam Epitomen.*

XV. 63. περὶ καινοτομιῶν τῆς ἐπὶ θάλασσαν ἀποψεως. De novis operibus contra prospectum in mare; ad *Longinum*, Præfectum Urbis CPol.

* 64. περὶ

* 64. περὶ τῶν κηπουρῶν. De hortulanis; ad eundem *Longinum*.

* 65. περὶ τῶν καταλελαμμένων τῇ ἐκκλησίᾳ Μυσίας. (i) De his, quæ relicta sunt ecclesiæ Mysiæ. *Latine tantum servata constitutio apud Iulianum Antecessorem. Græca epitome brevis apud Haloandrum, quæ & ipsa apud Scrimgerum desideratur.*

XVI.66. περὶ δὲ τοῦ τὰς γνωμθείσας νέας διατάξεις μὴ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν μὴ δύο μῆνας ἄλλως κρατῆν. Ut factæ novæ constitutiones post alios duos menses, quam insinuatæ fuerint, obtineant: Item parcit his, qui subtilitatem constitutionum in testamentis non observant, relinquendo quadrantem, & hæredis nomen aut non inscribendo, aut non nuncupando; ad *Joannem*, Præf. Prætor.

XVII.67. περὶ δὲ μηδένα κτίζειν εὐκτήριον οἶκον χωρὶς γνώμης δ' ἐπισκόπου. καὶ περὶ δὲ ἀφορίσαι πρότερον τὰ περὶ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ κατάστασιν δὲ κτιζομένου εὐκτηρίου. καὶ περὶ δὲ σὺν ἐπισκόπους μὴ ἀπολιμπάνεσθαι τῶν ἰδίων ἐκκλησιῶν, καὶ περὶ ἐκποιήσεως ἐκκλησιαστικῶν ἀκινήτων πραγμάτων. Ut nullus fabricet oratorii domum citra scientiam episcopi: & ut prius definiat, quæ ad curam & institutionem oratorii ædificandi necessaria futura sint. Et ne Episcopi absint à suis ecclesiis: ac de alienatione immobilium rerum ecclesiasticarum; ad *Menam*, Patriarcham CPol.

* 68. ὅτε τὴν διάταξιν δ' εὐσεβεστάτου βασιλέως τὴν ἐπὶ τοῖς διαδοχαῖς τῶν γαμικῶν κερδῶν τὰ ἐξ ἀπαιδίας εἰσάγουσαν κέρδη κρατῆν ἐν οἷς μετὰ τὴν διάταξιν συμβεβήκασι φάκτοις, ἐπὶ δὲ τοῖς πρὸ αὐτῆς τὴν παλαιὰν διάταξιν χώραν ἔχειν. Ut constitutio sacratissimi Imperatoris de successionibus nuptialium lucrorum, quæ ex eo quod nulli sint liberi, lucra introducit, obtineat in his factis, quæ acciderunt post constitutionem, in his autem quæ eam præ-

(i) Hic titulus epitomes Græcæ hujus Novellæ apud Haloandrum. Sed apud Scrimgerum, ubi ipsa Novella desideratur, hic exstat titulus: περὶ δὲ τοῦ γήδια ἢ οἴκους ἢ ἀμπέλους τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ Μυσίας εἰς ἀναῤῥυσιν αἰχμαλώτων ἢ εἰς διατροφὴν πτωχῶν καταλυμπανόμενα δύνασθαι ἐκποιεῖσθαι καὶ τὰ περιεχόμενα τῇ διαθέσει προσδιορισμόν. *De terrulis aut domuli aut vinea sanctissimæ Ecclesiæ Mysiæ in redemtionem captivorum aut alimoniam pauperum relictæ possint alienari secundum comprehensam hac lege distinctionem.*

IX. 56. ὥστε [illegible] JUSTINIANI IMP. *Lib. VI.*

praeceperunt, Leonis constitutio (l. 6. §. 1. C. de secund. nupt.) locum habeat; ad Ioannem, Præf. Prætor. Hæc Novella edita à Simone [illegible] ad Ioannem corrupta, non exstat apud Haloandrum.

584

XX. [illegible] Ut omnes obediant provinciarum magistratibus, sive de criminibus, sive de pecuniis agatur. Et ut causæ illic examinentur, nemine prorsus exempto per aliquod privilegium, absque pragmatica forma; ad CPolitanos. *Hæc Novella apud Haloandrum est LXVIII.*

XIX. 70. περὶ βουλευτῶν, ὥστε αὐτοὺς τότε τῆς τῆς πραιφεκτείας ἀπολαβομένους ἐλευθεροῦσθαι βουλῆς, ὅτε ἐμπράκτων ταύτην λάβοιεν. i) De decurionibus, ut accepta dignitate præfectoria, tunc demum curia liberentur, cum in actu positam acceperint; ad eundem *Ioannem. Hæc Novella apud Haloandrum est LXIX.*

XVIII. 71. ὥστε οὖν ἰλλυστρίους ἐν τοῖς χρηματικοῖς δι' ἐντολέων πάντως λέγειν τὰς δίκας, καὶ ἐπὶ τοῖς INJURIARUM | δὲ ἐγκληματικοῖς κατὰ τὸ δεδομένον αὐτοῖς προνόμιον. τοὺς δὲ λαμπροτάτους ἐξεῖναι καὶ δι' ἑαυτῶν, καὶ δι' ἐντολέων λέγειν τὰς χρηματικὰς δίκας. Ut ab illustribus in pecuniariis causis omni modo per procuratores agatur: cum vero de injuria criminaliter agitur, duntaxat secundum privilegium ipsis ad hoc concessum. Clarissimis autem tam per se, quam per procuratores liceat pecuniarias causas agere; ad *Ioannem*, Præf. Prætor.

COLLATIO VI.

Tit. II. 72. περὶ κυρατόρων, καὶ κηδεμόνων, καὶ τῶν τῶν νέων φρονίδος. Ut ii qui obligatas se habere perhibent res minorum, aut eis obligati sunt, penitus ad illorum gubernationem & tutelam non accedant. Et ut curatores nullo modo cessiones suscipiant adversus eos, quorum curam gerunt, gesseruntve. Et ut hæc generaliter in omni curatione valeant, in quibus casibus leges curatores dari præcipiunt. Item, de administratione pecuniarum illis competentium, & quando eas deponi oporteat, aut reditus ex eis comparari; ad eundem *Ioannem.*

III. 73.

i) In Authentica titulus est: *ut ordinaria præfectura* &c.

III. 73. περὶ δὲ πῶς χρὴ ἐπιπίθεσθαι τὸ πιστὸν τοῖς παρὰ δικασταῖς ἐμφαινομένοις συμβολαίοις. k) Quomodo instrumentis, quæ apud judices insinuanda sunt, fidem apponere oporteat. Ad eundem *Joannem.*

I. 74. περὶ τῶν παίδων, πῶς χρὴ νοεῖσθαι αὐτοὺς γνησίους, ἢ νόθους, καὶ περὶ ἀπροίκων γαμῶν. l) De liberis, quomodo eos oporteat vel legitimos, vel naturales intelligi, & de indotatis nuptiis. Ad *Joannem* Præf. Prætor. *Græce edidit Scrimgerus. Apud Haloandrum occurrit Latine tantum.*

* 75. περὶ τῶν ἐκκλήτων Σικελίας. De appellationibus m) Siciliæ. *Græce desideratur, præter Epitomem breviorem apud Scrimgerum. Ampliorem Latine servavit Julianus Antecessor.*

IV. 76. Ἑρμηνεύει τὴν πρώτεραν διάταξιν τὴν περὶ τῶν εἰσιόντων εἰς τὰ μοναστήρια, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν καθιερούντων, ἐκ ποίου χρόνου δεῖ αὐτὴν κρατεῖν. Hæc constitutio interpretatur priorem constitutionem, (supra, Novellam quintam) quæ de his lata est, qui ingrediuntur monasteria, & substantias suas consecrant, & ex quo ipsam tempore valere oporteat. Ad *Joannem* Præf. Prætor. *Hæc Novella Latine apud Haloandrum est LXXV. Græce edidit Scrimgerus.*

V. 77. περὶ τοῦ τοὺς ἀσελγαίνοντας κατὰ φύσεως, καὶ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς βλασφημοῦντας τιμωρεῖσθαι. n) Ut qui contra naturam luxuriantur, & per Deum adjurant, item blasphemias in Deum ingerunt, afficiantur supplicio. Ad Constantinopolitanos. *Confer Novellam XLI.*

VI. 78. ὥστε τοὺς ἀπελευθέρους τοῦ λοιποῦ μὴ δεῖσθαι δικαίου χρυσῶν δακτυλίων, καὶ παλιγγενεσίας, καὶ ὥστε τὴν ποίησιν τῶν προικῴων συμβόλων ἐπὶ τῶν ἀπελευθέρων γυναικῶν αὐτόθι ἤδη καὶ τὸν γάμον νόμιμον ποιεῖν καὶ τοὺς παῖδας γνησίους. εἰ δὲ καὶ δύλη ἐτύγχανε, καὶ αὐτὴν ἐλευθέραν εἶναι τῇ ποιήσει τῆς προικὸς, καὶ τὸν γάμον νόμιμον. καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς γνησίους. Ut liberti de cætero aureorum jure

k) *De instrumentorum cautela & fide.* Id.

l) *Quibus modis naturales filii* &c. Authentic.

m) Confer Novell. 104.

n) Authentic. *Ut non luxurientur homines contra naturam, nec jurent per capillos Dei, aut aliquid hujusmodi,* &c.

præcesserunt, Leonis constitutio *(l. 6. §. 1. C. de secund. nupt.)* locum habeat; ad *Ioannem*, Præf. Prætor. *Hæc Novella edita à Scrimgero, & à Contio versa, non extat apud Haloandrum.*

XX.69. περὶ δὲ πάσης ὑπαρχικῶν τοῖς ἄρχουσι τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ἢ ἐπὶ ἐγκλήμασι, καὶ ἢ ἐπὶ χρήμασι. καὶ ἐκεῖ ἅπας ὑπόθεσις ἐξετάζεσθαι, μηδενὸς ἐξηρημένου ὑπὸ προνομίου τινός, χωρὶς θείας πραγματικῆς τύπου. Ut omnes obediant provinciarum magistratibus, sive de criminibus, sive de pecuniis agatur. Et ut causæ illic examinentur, nemine prorsus exempto per aliquod privilegium, absque pragmatica forma; ad CPolitanos. *Hæc Novella apud Haloandrum est LXVIII.*

XIX.70. περὶ βουλευτῶν, ὥστε αὐτοὺς τότε τιμῆς πραιφεκτορίας ἐπιλαβομένους ἐλευθεροῦσθαι βουλῆς, ὅτε ἔμπρακτον ταύτην λάβοιεν. i) De decurionibus, ut accepta dignitate prætectoria, tunc demum curia liberentur, cum in actu positam acceperint; ad eundem *Ioannem*. *Hæc Novella apud Haloandrum est LXIX.*

XVIII.71. ὥστε οὖν ἰλλυστρίους ἐν τοῖς χηματικοῖς δι' ἐντολέων πάντως λέγειν τὰς δίκας, καὶ ἐπὶ τοῖς INJURIARUM | δὲ ἐγκληματικοῖς κατὰ τὸ δεδομένον αὐτοῖς προνόμιον. Τοῖς δὲ λαμπροτάτοις ἐξεῖναι καὶ δι' ἑαυτῶν, καὶ δι' ἐντολέων λέγειν τὰς χρηματικὰς δίκας. Ut ab illustribus in pecuniariis causis omni modo per procuratores agatur: cum vero de injuria criminaliter agitur, duntaxat secundum privilegium ipsis ad hoc concessum. Clarissimis autem tam per se, quam per procuratores liceat pecuniarias causas agere; ad *Ioannem*, Præf. Prætor.

COLLATIO VI.

Tit. II. 72. περὶ κεκαθάρων, καὶ κηδεμόνων, καὶ τῶν τούτων φροντίδος. Ut ii qui obligatas se habere perhibent res minorum, aut eis obligati sunt, penitus ad illorum gubernationem & tutelam non accedant. Et ut curatores nullo modo cessiones suscipiant adversus eos, quorum curam gerunt, gesseruntve. Et ut hæc generaliter in omni curatione valeant, in quibus casibus leges curatores dari præcipiunt. Item, de administratione pecuniarum illis competentium, & quando eas deponi oporteat, aut reditus ex eis comparari; ad eundem *Ioannem*.

III. 73.

i) In Authentica titulus est: *ut ordinaria præfectura* &c.

III. 73. περὶ δὲ πῶς χρὴ ἐπιτίθεσθαι τὸ πιστὸν τοῖς παρὰ δικασταῖς ἐμφανιζομένοις συμβολαίοις. k) Quomodo instrumentis, quæ apud judices insinuanda sunt, fidem apponere oporteat. Ad eundem *Joannem.*

I. 74. περὶ τῶν παίδων, πῶς χρὴ νοεῖσθαι αὐτοὺς γνησίους, ἢ νόθους, καὶ περὶ ἀπροίκων γαμῶν. l) De liberis, quomodo eos oporteat vel legitimos, vel naturales intelligi, & de indotatis nuptiis. Ad *Joannem* Præf. Prætor. *Græce edidit Scrimgerus. Apud Haloandrum occurrit Latine tantum.*

* 75. περὶ τῶν ἐκκλήτων Σικελίας. De appellationibus m) Siciliæ. *Græce desideratur, præter Epitomem breviorem apud Scrimgerum. Ampliorem Latine servavit Julianus Antecessor.*

IV. 76. Ἑρμηνεύει τὴν πρότερον διάταξιν τὴν περὶ τῶν εἰσιόντων εἰς τὰ μοναστήρια, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν καθιερούντων, ἐκ ποίου χρόνου δεῖ αὐτὴν κρατεῖν. Hæc constitutio interpretatur priorem constitutionem, (supra, Novellam quintam) quæ de his lata est, qui ingrediuntur monasteria, & substantias suas consecrant, & ex quo ipsam tempore valere oporteat. Ad *Joannem* Præf. Prætor. *Hæc Novella Latine apud Haloandrum est LXXV. Græce edidit Scrimgerus.*

V. 77. περὶ τοῦ τοὺς ἀσελγαίνοντας κατὰ τὴν Φύσεως, καὶ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς βλασφημοῦντας τιμωρεῖσθαι. n) Ut qui contra naturam luxuriantur, & per Deum adjurant, item blasphemias in Deum ingerunt, afficiantur supplicio. Ad Constantinopolitanos. *Confer Novellam XLI.*

VI. 78. ὥστε τοὺς ἀπελευθέρους τὰ λοιπὰ μὴ δεῖσθαι δικαίου χρυσῶν δακτυλίων, καὶ παλιγγενεσίας, καὶ ὥστε τὴν ποίησιν τῶν προικῴων συμβόλων εἶναι τοῖς ἀπελευθέροις γυναικῶν αὐτόθι ἤδη καὶ τὸν γάμον νόμιμον ποιεῖν καὶ τοὺς παῖδας γνησίους. εἰ δὲ καὶ δύλη ἐτύγχανε, καὶ αὐτὴν ἐλευθέραν εἶναι τῇ ποιήσει τῆς προικὸς, καὶ τὸν γάμον νόμιμον. καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς γνησίους. Ut liberti de cætero aureorum jure

k) *De instrumentorum cautela & fide.* Id.

l) *Quibus modis naturales filii* &c. Authentic.

m) Confer Novell. 104.

n) Authentic. *Ut non luxurientur homines contra naturam, nec jurent per capillos Dei, aut aliquid hujusmodi,* &c.

anulorum & restitutorum natalium opus ne habeant. *Item* ut dotalium instrumentorum confectio in libertinabus ipso etiam facto legitimas reddat nuptias, & suos patri filios. Si forte ea ancilla sit, ut & ipsa dotis confectione libera existat, & nuptiæ legitimæ, & ex ea progeniti filii patri sui sint. Ad *Joannem* Præfectum Prætor.

VII. 79. περὶ τίνι χρὴ δικάζεσθαι μονάχους καὶ ἀσκητρίας. Apud quos oporteat causas dicere monachos & ascetrias. Ad *Menam*, Patriarcham CPol. *Græce non exstat apud Haloandrum. Edidit Scrimgerus.*

VIII. 80. περὶ τοῦ κοιαίστωρος. De quæstore. o) Ad *Joannem* Præf. Prætorior.

IX. 81. διὰ τῶν ἀξιωμάτων καὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἐλευθεροῖ ὁ τὸν παῖδας τῆς ὑποζυγιότητος. Constitutio, quæ per dignitates & episcopale munus filios liberat potestate patria. Ad sacrum Senatum regiæ civitatis CPol.

X. 82. περὶ τῶν δικαστῶν, καὶ ὡς μὴ ὅρκου αἱρεῖσθαι. De judicibus, & ne cum jurejurando deligantur. Et ut judices modis omnibus appellationes suscipiant. Item ne judices sacræ alicui formæ, quæ lite pendente facta sit de hoc, quomodo litem decidi oporteat, attendant. Ad *Joannem* Præf. Prætorior.

XI. 83. περὶ τοῦ τοὺς κληρικοὺς τοῖς ἐπισκόποις ἀποκρίνεσθαι. Ut clerici apud proprios Episcopos primum conveniantur, & post hoc apud civiles judices. Ad eundem *Joannem*. *Græce apud Haloandrum non exstat. Edidit Scrimgerus.*

XII. 84. περὶ τῶν ὁμοπατρίων καὶ ὁμομητρίων ἀδελφῶν. De consanguineis & uterinis fratribus. Ad eundem *Joannem*. *Græce non exstat apud Haloandrum: edidit Scrimgerus.*

XIII. 85. περὶ τῶν ὅπλων. De armis. Ad *Basilidem*, magistrum sacrorum officiorum.

COLLATIO IX.

Tit. X. 86. ὡς ὑποπιθεμένους τοὺς ἄρχοντας ἀκύρους εἶναι τῶν τοῦ προσιόντος δικαίων, συνελαύνεσθαι παρὰ τῶν ἐπισκόπων τοῦτο πράττειν. Καὶ ὡς ἡνίκα ὁ ὑποψία ἔχει τὸν ἄρχοντα, συναιρεσιάζειν τῆς δίκης λαβεῖν

e) Alius titulus est περὶ τάξεως κοιαίστωρος καὶ τῶν βοηθῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀντιγραφίων. *De officio quæstoris ejusque adjutoribus & scribis.*

ϛῶν τὸν τῆς πόλεως ἐπίσκοπον. καὶ περὶ τῶ τὰς ἐπηρεαζομένας ὑπὸ ἄρχοντος τῷ ἐπισκόπῳ προσιέναι. καὶ περὶ ἑτέρας παραφυλακῆς ὑπὸ ἐπισκόπων ὀφειλόντης πάντως κραζύνεσθαι, παρὰ ἀρχόντων γενέσθαι. Ut præsides, qui interpellantis allegata audire differunt, compellantur id facere ab episcopis. Et ut si quis præsidem suspectum habet, in cognitionem litis adhibeat, societque etiam civitatis episcopum. Item ut qui à præside offensionem patiuntur & injuriam, adeant ea de re episcopum. Deque alia cautela, quæ ab episcopis omnino corroborari, fieri vero debet à præsidibus. *Imp. Justiniani Edictum,* Ut differentes judices &c.

* 87. περὶ θανάτου αἰτίας δωρεᾶς ἐκ βουλευτῶν γινομένης. De donatione mortis causa facta à decurionibus. Ad *Joannem* Præf. Prætorior.

COLLATIO VI.

Tit. XIV. 88. περὶ παρακαταθήκης καὶ ἀποδημαρτυρίας ἐνοίκων, καὶ περὶ ἀναρτήσεως χορηγίας ἄρτων. De depositio, & attestatione ad inquilinos facta, item de suspensione erogationis panum civilium. Ad eundem *Joannem.*

COLLATIO VII.

Tit. I. 89. περὶ τῶν νόθων. p) De naturalibus liberis. Ad eundem *Joannem.*

II. 90. περὶ τῶν μαρτύρων. De testibus. Ad eundem *Joannem,*

V. 91. ὥστε ἀναιτήσεως ὔσης προικὸς πρώτης τε καὶ δευτέρας, ὡς τῷ ἀνδρὶ δευτερογαμήσαντος, προτιμᾶσθαι τὴν προτέραν γυναῖκα, ἢ τοὺς ἐκ τῆς πρώτερα γάμου παῖδας. καὶ ὥστε εἰ βουληθείσης τῆς γυναικὸς ἤτοι τὸ καταγράψαι τῷ ὑπὲρ αὐτῆς τὴν προῖκα, δοῦναι τῷ ἀνδρὶ τὰ καταγραφέντα, ἀναβάλλεσθαι ὁ ἀνὴρ ὑποδέξασθαι, λυθέντος τοῦ γάμου, ἀπαιτεῖσθαι αὐτὸν τὴν ὑπ' αὐτοῦ καταγραφεῖσαν προγαμιαίαν δωρεάν. καὶ ὑποδεξάμενον δὲ προῖκα, μηδὲ προγαμιαίαν δίδοναι δωρεάν. Ut exactione instante primæ & secundæ dotis, nempe viro ad secundas digresso nuptias, prior uxor, aut ex priore matrimonio suscepti liberi præferantur. Utque si uxor, aut is, qui dotem pro ea conscripsit, in dotem conscripta tradere voluerit, & maritus ea suscipere differat:

p) Authentic. *Quibus modis adficiuntur,* &c.

soluto matrimonio nihilominus ab eo per ipsum conscripta exigatur donatio ante nuptias. Et ne donationem ante nuptias præstet, qui quo minus dotem acciperet, in causa non fuit. Ad *Ioannem* Præfectum Prætorior.

III. 92. *περὶ τῶν εἰς παῖδας ἀμέτρων δωρεῶν.* De immensis donationibus collatis in filios. Ad eundem *Ioannem.*

COLLATIO VIII.

Tit. II. 93. *περὶ ἐφέσεως, ὥστε εἰ κινουμένης δίκης παρὰ ἐφέτῃ ἐπὶ αἱρέσεις ἔλθωσιν οἱ λιτιγάτορες, καὶ ἐν τοσούτῳ διαδράμοι ἡ διετία, ἐν συμβῇ ἐπὶ τὸ ἐφέτην αὖθις τὴν δίκην ἐπανελθεῖν, μὴ ἀντιβάθεσθαι τὴν τῆς διετίας παραδρομήν.* De appellationibus, ut si mota apud appellationis judicem causa, litigatores ad arbitros deveniant, intereaque temporis biennium decurrat, & contingat denuo causam ad appellationis redire judicem: ne biennii decursus objiciatur. Ad eundem *Ioannem.*

COLLATIO VII.

Tit. IV. 94. *ὥστε ἀκωλύτως ἐπιτροπεύειν τὰς μητέρας τῶν παίδων, εἰ καὶ ὑπευθύνους αὐτὰς ἔχοιεν, ἢ εἰ καὶ εἶεν αὐτοῖς ὑπεύθυνοι, καὶ μηδὲ ὅρκον ὑπεχέτας, ὡς ἂ δευτερογαμοῦσι.* Ut sine prohibitione matres filiorum tutelam suscipiant, licet eos sibi habeant obnoxios, aut etiam ipsæ illis obnoxiæ sint, quamvis iusiurandum non præstent, quod nuptias iteraturæ non sint. Ad eundem *Ioannem* Præf. Prætor.

VI. 95. *ὥστε τὰς ἀρχοντίας πεντήκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν ἀρχὴν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διατρίβειν, εἴτε στρατιωτικὴν ἔχοιεν, εἴτε πολιτικήν.* q) Ut magistratus à deposita administratione quinquaginta dies commorentur in suis provinciis, sive militarem, sive civilem functionem gesserint. Ad eundem *Ioannem.*

VII. 96. *περὶ τῶν ἐκβιβαστῶν, καὶ τῶν αἰτιωμένων, καὶ ἀντεγκαλούντων.* De executoribus, & his, qui conveniuntur & reconveniuntur. Ad eundem *Ioannem.*

VIII. 97. *περὶ ἰσότητος προικός τε καὶ πρὸ γάμου δωρεᾶς, ἔχει δὲ καὶ ἄλλα κεφάλαια.* De æqualitate dotis & donationis ante nuptias; habet autem & alia capitula. Ad eundem *Ioannem.*

COLLA-

q) In Authentica titulus est *De administratoribus.*

COLLATIO VIII.

Tit. I. 98. ἡ διάταξις ὅτι μηδὲ ἡ γυνὴ ἐκ τῆς προικὸς, μηδὲ τὴν γυναῖκα τὸ ἐκ τῆς προγάμου δωρεᾶς κέρδος οἰκειοῦσθαι, ἀλλὰ φυλάττειν τὴν δεσποτείαν τοῖς ἑαυτῆς παισὶ, κἂν εἰς δευτέρους μὴ ἀφίκωνται γάμους. Neque vir ex dote, neque mulier ex donatione ante nuptias proveniens lucrum proprietatis jure teneant, sed conservent dominium filiis suis: vel si ad secundas nuptias non veniant. in lucro solum usumfructum obtinentes. Et ut qui diuortio matrimonium dirimunt, si dotem aut ante nuptias donationem lucrentur, similiter & ipsi dominium filiis conservent: persona, quæ usumfructum habet, cogenda filios alere. Si vero bona gratia solvatur matrimonium, & videantur quædam occasione damni dati detenta esse: ut hac arte perempta, ea, quæ detinentur, reserventur filiis. Ad *Ioannem* Præf. Prætor. *Hæc Novella Græce non exstat apud Haloandrum, edidit Scrimgerus.*

COLLATIO VII.

Tit. IX. 99. περὶ ἀλλαγγύων. De duobus reis promittendi, qui vice mutua fidejussores accepti sunt. Ad eundem *Ioannem.*

X. 100. περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐπὶ τῇ προικὶ ἀναγνωρίας. De tempore non numeratæ dotalis pecuniæ. Ad eundem *Ioannem.*

* 101. περὶ βουλευτῶν. De decurionibus. Ad eundem *Ioannem.*

* 102. περὶ τοῦ μοδεράτωρος Ἀραβίας. De moderatore Arabiæ. Ad eundem.

* 103. περὶ τοῦ ἀνθυπάτου Παλαιστίνης. De proconsule Palæstinæ. Ad eandem.

* 104. περὶ πραίτωρος Σικελίας. De prætore Siciliæ. *Hujus Novellæ tantum Epitome exstat apud Haloandrum Græce. A Scrimgero omissa. Apud Iulianum antecessorem Latine. Confer Novell. LXXV.*

COLLATIO IV.

Tit. III. 105. περὶ τῶν ὑπάτων. De Consulibus. Ad *Strategium*, Comitem sacrarum largitionum.

COLLATIO IX.

Tit. XI. 106. περὶ τῶν ναυτικῶν δανείων. De usuris nauticis. Ad *Petrum*

trum Præfectum Prætoriorum. Hæc Novella (per CX. abrogata) apud Haloandrum Latine legitur infra CXXX. Græce edidit Scrimgerus.

COLLATIO VIII.

Tit. III. 107. *περὶ τῶν ἀτελῶν βελήσεων, καὶ τῶν εἰς παῖδας γιομένων νεμήσεων.* De testamentis imperfectis, & bonorum in filios divisionibus. Ad *Bassum*, Comitem rerum domesticarum, vicem tenentem *Ioannis* Præf. Prætor.

IV. 108. *περὶ τ ἀποκαταστάσεων.* De restitutionibus. Ad eundem *Bassum.*

V. 109. *περὶ αἱρετικῶν τῇ τάξει γυναικῶν.* r) De mulieribus fide hæreticis. Ad *Ioannem*, Præf. Prætor.

VI. 110. *περὶ τ τόκων.* De nauticis usuris. *Novella quæ rescinditur, quæ supra fuit CVI.* Ad eundem *Ioannem.*

VII. 111. *περὶ τὸ χρόνον τ ἀμφισβητῶν ἀγαγῶν τοῖς ἁγιωτάτοις τόποις.* s) De tempore actionum, quæ sacris locis competunt. Ad *Theodorum*, Orientalium Prætoriorum Præfectum. *Apud Haloandrum & Scrimgeum Græce Epitome, sed apud Scrimgeum etiam integra inter edicta Justini quintum.*

VIII. 112. *περὶ τ ἐπιδίκων, καὶ περὶ τ ὀφειλήσης γενέσθαι ἐν τ ἐναγόντων ἀσφαλείας πρὸ τῆς τῶν ἐναγομένων ὑπομνήσεως, καὶ πηνίκα ἐ δύναται ὁ ἐνάγων ἀποχρήσασθαι τῷ προνομίῳ τ μὴ ἀνάγειν αὐτὸν μὴ βουλόμενον.* De litigiosis, & de cautione, quæ ante reorum citationem præstari debet ab actoribus, & quando actor privilegio uti nequeat, quod invitus agere non compellatur. Ad eundem *Theodorum.*

XI. 113. *ὥστε ἐν μέσῳ δίκης μὴ γίνεσθαι θείας τύπους, ἢ θείας κελεύσεις, ἀλλὰ κ τοὺς νομικοὺς νόμους τίμνεσθαι τὰς διαθέσεις. καὶ ὥστε τὴν παρεῦσαν διάταξιν πρὸ τῆς τ προσώπων βεβαιώσεως ἐνίστεσθαι τοῖς πραττομένοις.* In medio litis ne fiant sacræ formæ, aut sacræ jussiones, sed secundum generales leges causæ decidantur. Et

r) In Authentic. titulus est: *De privilegiis dotis hæreticis mulieribus non præstandis.*

s) Hæc constitutio innovat Constitutionem IX. quæ præscriptionem centum annorum venerabilibus locis dederat.

Et ut præsens constitutio ante personarum in judicio confirmationem inferatur actis judiciariis. Ad eundem *Theodosium.*

X. 114. *περὶ θείων κελεύσεων.* t): De sacris jussionibus. Ad *Theodosium*, Præf. Prætor. *Hujus Novellæ epitome tantum Græce superest. Latinam integram servavit Authentica. Apud Julianum non exstat.*

XII. 115. Ἐξ ἔχει κεφάλαια. α'. Ὥστε ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν ἐκκλήτων, καὶ τῶν ἀναψηλαφήσεων, καὶ τῶν ἐκ τῶν δικαστῶν ἀναφορῶν, κατ' ἐκείνους τοὺς νόμους πρυτανεύειν τὰς ἀποθέσεις, τοὺς κρατοῦντας ἐν τῷ καιρῷ τῆς ψήφου ἢ τῆς μηνύσεως, ἢ μὴν τοὺς ὕστερον τεθέντας. β'. Εἰ δὲ δικαιολογιῶν τὸ ἓν μέρος ἀποζήσεσθαι τοῖς δικαιολογίαις ἀρκεῖσθαι τὸν δὲ ἕτερον ὑστερίζεσθαι, ὡς οὐκ ἀρκοῦντα, ὁ δικαστὴς δίδοτω ἕνα, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον μῆνα προθεσμίαν. τούτων δὲ παρελθόντων μηκέτι ἀναβαλέσθω ἀλλὰ ψῆφον δίδοτω. γ'. Αἰτίαι τοῖς γονεῦσι κατὰ τῶν παίδων τοῦ ἀνολόγου ἀχαριστίας. δ'. Αἰτίαι τοῖς παισὶ τοῦ κατὰ γονέων ἀνολόγου ἀχαριστίας. ε'. Ὥστε τοὺς πενθοῦντας καὶ τοὺς προσηκούσας αὐτοῖς ἐντὸς τῶν ἐπτὰ ἐκ μηδεμιᾶς συνέχεσθαι, ἢ ὑπομιμνήσκεσθαι. ς'. Περὶ ἀντιφωνήσεως καὶ ὁμολογιῶν· εἴ τις ἀντιφωνήσει ἢ ὁμολογήσει ὃ ἱκανόν σοι ποιῶ, ἢ ὃ ἱκανόν σοι ὑπήσεται παρ' ἐμοῦ καὶ τοῦδε, ἢ τὸ ἱκανόν σοι ὑπήσεται παρ' ἐμοῦ δὴ ἢ τοῦδε ἢ τοῦδε. u) Constitutio sex habet Capitula. 1. Ut cum de appellationibus, & retractationibus, & relationibus judicum cognoscitur, secundum illas leges controversiæ decidantur, quæ tempore latæ sententiæ & suggestionis obtinebant, non quæ postea promulgatæ sunt. 2. Si altera litigantium pars renunciet se allegationibus contentam fore, altera vero differat, quasi non contenta: judex dato unius, & item alterius, & tertii mensis dilationem, his autem præteritis non amplius expectato, sed proferto sententiam. 3. Quæ causæ ingratitudinis rationabiliter filiis objici possint à parentibus. 4. Quæ rursum causæ ingratitudinis rationabiliter possint parentibus objici à filiis. 5. Ut lugentes, & qui genere illis proximi sunt, nulla de causa intra nonum diem prehendantur, vocenturque in jus. 6. De constitutæ pecuniæ obligatione & spon-

t) Ut divinæ jussiones subscriptionem habeant gloriosissimi Quæstoris.
u) Ut, cum de appellatione cognoscitur, &c.

ſponſionibus, ſi quis ita pecuniam conſtituat aut ſpondeat, SATIS TIBI FACIO: aut SATIS TIBI FIET A ME, ET HOC ET ILLO: aut SATIS TIBI FIET A ME, AUT HOC, AUT ILLO. Ad eundem *Theodotum.*

IX. 116. περὶ στρατιωτῶν. *Apud Iulianum deſideratur.* x) De militibus. Ad eundem Theodotum.

XIII. 117. περὶ διαφόρων κεφαλαίων, & λύσεως γάμων. y) De diverſis capitulis, & ſolutione matrimoniorum. Ad eundem.

COLLATIO IX.

Tit. I. 118. Αναιρεῖ τὰ ἀδγνατικὰ καὶ κογνατικὰ δίκαια, καὶ τυποῖ τὰς ἐξ ἀδιαθέτου κλήσεις. z) Jura adgnationis & cognationis tollit, & præſcribit ſucceſſiones ab inteſtato. Ad *Petrum*, Præf. Prætorior.

II. 119. ὅτε τὴν ἀρρὲ τῶν γάμων δωρεὰν εἰδικὸν συνάλλαγμα εἶναι, καὶ περὶ τῶν ἑτέρων κεφαλαίων. Ut ſponſalitia largitas ſive donatio propter nuptias, ſpecialis contractus ſit, & de aliis capitulis. Ad eundem *Petrum.*

III. 120. περὶ ἐκποιήσεως, καὶ ἐμφυτεύσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. De alienatione, & emphyteuſi rerum eccleſiaſticarum. Ad eundem.

* 121. περὶ τῶν μερικῶν καταβολῶν τῶν τόκων εἰς τὸ διπλάσιον καταλογίζεσθαι. Ut particulares uſurarum ſolutiones in duplum computentur. Ad *Baſilium*, (al. *Arſilium*,) Tarſi Præſidem.

* 122. ἔδικτον περὶ ἀρχιτεκτόνων τεχνιτῶν. Edictum de formula artificum. *Apud Haloandrum Græce tantum Epitome. Sed habetur apud Scrimger. inter edicta Juſtiniani ſextum. Apud Iulianum deſideratur.*

XV. a) 123. περὶ ἐκκλησιαστικῶν διαφόρων κεφαλαίων. b) De eccleſiaſti-

x) Titulus in Authentic. *Ut neque miles, neque fœderatus* &c.

y) Ut liceat matri & aviæ &c.

z) De hæreditatibus ab inteſtato venientibus &c.

a) Hic eſt ultimus titulus Collationis NONÆ ſive ultimæ Authenticarum in veteribus editionibus. Neque illa plures quam quindecim titulos habet. Recentiores autem aliis additis, & mutato etiam interdum ordine, numerant titulos unum & quinquaginta. Sic SECUNDÆ Collationis computant titulos octo, cum in Authentica tantum ſint ſex. In Collatione TERTIA titulos octo pro ſeptem, in QUARTA titulos XXIV. pro ſeptem, in QUINTA titulos XXVI. pro viginti: atque in SEXTA XVII. pro quaduordecim: in SEPTIMA undecim pro decem: & in OCTAVA pro tredecim, titulos duodeviginti.

b) De ſanctiſſimis Epiſcopis, clericis & monachis.

* 141. ἔδικτον περὶ ἀσελγαινόντων. Edictum de his, qui luxuriantur contra naturam. Ad Constantinopolitanos. *Confer Novell. 77. Hi sunt νόμοι φθορεῖς καὶ ἀσελγαινόντων*, quos latos à Justiniano scribit Cedrenus. *Apud Julianum hæc Novella desideratur.*

* 142. περὶ τῶν εὐνουχιζόντων. De his, qui eunuchos faciunt. Ad *Marthanem.* Deest apud Julianum.

COLLATIO IX.

Tit. XIII. 143. περὶ γυναικὸς ἁρπαγείσης. De raptis mulieribus, ad *Areobindum*, Præf. Prætorior. Latine servavit Authentica: Græce non exstat. Confer infra 150.

* 144. περὶ Σαμαρειτῶν. De Samaritanis, ad *Diomedem*, Præf. Prætor. *JUSTINI hanc esse Novellam notat Cujacius hic & ad Novellam 121. Deest apud Julianum.*

* 145. ὥστε δὲ λοιπὴν μηδεμίαν ἄδειαν ἔχειν τὸν δέκα ἤτοι βιοκωλύτην καὶ φρυγίαν ἐκατέραν ὠνομασμένην, ἢ τινας τῶν αὐτοῖς πεσσομένων συλλαμβάνειν, καὶ συνέχειν ἰσχύν, ἀλλὰ μηδὲ τοὺς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν πρὸς τοὺς διαύλους ἀρχὰς ἔχοντας, ὅτι τε Λυκαονίας, καὶ Λυδίας τρέχειν, καί τινας παρ' αὐτοῖς ὑπὲρ μέμψιν ποιεῖσθαι, καὶ πολιτικῶν ἀρχόντων ἱκανῶν καθεστώτων τοὺς ἀγαφυομένους ὑποθέσεων ἐπεξιέναι. Ut nullam de cætero licentiam dux aliquis, aut cohibendis violentiis præpositus habeat ad utranque Phrygiam accedendi, aut quosdam sibi conjunctos eo dirigendi, ut aliquos comprehendant. Sed neque earum provinciarum incolæ ad eos, qui tales magistratus in Lycaonia & item in Lydia gerunt, decurrant, apudque ipsos contra aliquos querelam instituant: cum civiles magistratus abunde sufficiant ad hujusmodi emergentes casus persequendos. Ad *Areobindum*, Præf. Prætoriorum. *In Juliani Epitome & hæc & quæ sequuntur Novella non extant.*

* 146. περὶ Ἑβραίων, πῶς δεῖ τὰς γραφὰς ἀναγινώσκειν. De Hebræis, quomodo oporteat eos Scripturas legere Latine vel Græce vel alia lingua: & ut locis suis expellantur, qui non credunt judicium aut resurrectionem, vel negant angelos. Ad eundem *Areobindum.*

* 147. ὥστε τὰς ἐπιφειλομένας λοιπάδας τοῖς ὑπάρχοις, ἢ ταῖς λαργιτίοσιν ἢ τοῖς πριβάτοις, ἢ τῷ θείῳ πατριμονίῳ συγχωρεῖσθαι ἐν παντὶ

VI. 131. περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, f) καὶ νεαρομίων εἰς ἁγιωτάτας ἐκκλησίας ὁρώσων. De eccleſiaſticis titulis (canonibus) & privilegiis, quæ ſacroſanctas reſpiciunt eccleſias.

VII. 132. ἔδικτον περὶ πίστεως. Edictum de fide, ad CPolitanos, de interdictis Collegiis hæreticorum. *Incipit:* πρῶτον εἶναι καὶ μέγιστον ἀγαθόν. *Deeſt apud Julianum.*

* 133. περὶ μοναχῶν, καὶ ἀσκητρίων, καὶ διαγωγῆς αὐτῶν. De monachis, & aſcetriis, & eorum converſatione. Ad *Menam*, Patriarcham CPol. *Deeſt apud Julianum.*

IX. 134. περὶ τοποτηρητῶν, καὶ μοιχευομένων γυναικῶν, καὶ ἑτέρων κεφαλαίων. g) De vicariis, ſeu locum tenentibus. Item de mulieribus adulterium committentibus, & aliis capitulis. Ad *Muſonium*, Præfectum Urbis CPol.

* 135. περὶ τοῦ μὴ ἀναγκάζεσθαί τινας ἐκχωρεῖν κτήσεσθαι. Ne quis cogatur bonis cedere. *Deeſt apud Julianum.*

* 136. περὶ ἀργυροπραστικῶν συναλλαγμάτων. De argentariorum contractibus. *Apud Scrimgerum habetur, inter edicta Juſtiniani novum.*

* 137. περὶ χειροτονίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν. De ordinatione Epiſcorum & Cleticorum. Ad *Petrum*, Magiſtrum Officiorum. *Hæc Novella centeſima vigeſima tertia inſerta apud Haloandrum, uti & in Baſilicis. Sed apud Julianum deeſt.*

* 138. περὶ βασιλικῆς ἑρμηνείας, καὶ περὶ τοῦ τοὺς κατὰ μέρος καταβαλλομένους τόκους τὸ διπλοῦν μὴ ὑπερβαίνειν. De interpretatione à principe facta. Et ut uſuræ particulatim ſolutæ duplum ſortis non excedant. Ad *Hermogenem*, Magiſtrum Officiorum. *Græce exſtat tantum brevis Epitome. Latinè ſervavit Julianus anteceſſor.*

* 139. Συγχώρησις ποινῆς περὶ τῶν ἀθεμίτων γάμων. Remiſſio pœnæ illicite contractarum nuptiarum. Ad *Florum*, Comitem ſacrarum privatarum. *Deeſt apud Julianum.*

* 140. ὅτε δύναται καὶ συναινέσει λύειν τὸν γάμον. Ut conſenſu matrimonium ſolvi poſſit. *Deeſt apud Haloandrum. Sed inter Juſtini conſtitutiones ſecundum Scrimgerus edidit.*

* 141.

f) Jubentur quatuor Synodorum Canones, legum vicem obtinere. In Baſilicis pro quatuor recipiuntur ſeptem. Conſer Beveregii Prolegomena ad Synodicum §. XI.

g) Ut nullo judicum &c.

gloriosissimis prætoriorum præfectis insinuatæ sint, vel fuerint, illicque habeantur ratæ. Ad *Joannem*, Præf. Prætor.

* 153. περὶ τῶν χαμαιρρίπτων βρεφῶν. De infantibus expositis. Ad *Menam*, Præf. Prætor. Illyrici.

* 154. περὶ τῶν ἐν Ὀσρόηνῃ ἀθεμίτως συναλλαττόντων. De his, qui in Osdroëna illicitas contrahunt nuptias. Ad *Florum*, Comitem sacrarum rerum privatarum. *Conferenda Justini Constitutio tertia apud Scrimgerum p. 424.*

* 155. περὶ ᾧ δεῖ καὶ τὰς μητέρας ἐπιτροπικοῖς λογισμοῖς. Ut matres etiam tutelæ rationibus obnoxiæ sint. Ad *Belisarium*.

* 156. περὶ τῆς μεριζομένης γονῆς τῶν γεωργῶν. De prole partienda inter rusticos.

* 157. περὶ τῶν ἐν ἀλλοτρίοις χωρίοις γαμούντων γεωργῶν. De rusticis, qui in alienis prædiis nuptias contrahunt. Ad *Lazarum*, Comitem Orientis.

* 158. περὶ ᾧ βουλεύεσθαι καὶ τὴν τῆς διαθήκης δίκαιον καὶ ἐπὶ ἀνηβων. Ut deliberandi jus etiam ad impuberes transmittatur.

COLLATIO IX.

Tit. VIII. 159. ὅτι χρὴ τὰς ἐπιτροπείας μέχρι ἑνὸς βαθμοῦ ἵστασθαι. Ut restitutiones fideicommissi usque ad unum gradum consistant. Ad *Petrum*, Præfectum sacrorum Prætoriorum, secundo Exconsulem & Patricium.

* 160. ἴσον θείας πραγματικῆς τύπου περὶ τόκων. Exemplum sacræ pragmaticæ formæ de usuris; ad *Papium*.

* 161. περὶ τῶν ἀρχόντων. De provinciarum præsidibus. *Inter Tiberii Secundi, Imperatoris Constitutiones tertia apud Scrimgerum, quâ confirmantur Novellæ VIII. XCV. & CXXVIII.*

* 162. θείου τύπου καταπεμφθεὶς Δομινικῷ ἐνδοξοτάτῳ ἐπάρχῳ περὶ διαφόρων κεφαλαίων. Sacra forma transmissa *Dominico* gloriosissimo prætoriorum Illyricianorum præfecto, de diversis capitulis.

* 163. περὶ κυφισμῶν δημοσίων. De relevatione tributorum publicorum. *Inter* Tiberii II. *Imp. Constitutiones apud Scrimgerum ultima.*

ἄχρι τῆς παρελθούσης ἑβδόμης ἐπινεμήσεως καὶ αὐτὰς ὀφείλειν. Ut ea, quæ præfectis, aut largitionibus, aut rebus privatis, aut sacro patrimonio debentur in reliquis, in quacunque specie usque ad prætoritam septimam indictionem & ipsam indulgeantur. Ad eundem *Areobindum.*

* 148. περὶ συγχωρήσεως λοιπάδων δημοσίων. De indulgentia tributariorum reliquorum. *Græce inter JUSTINI & Curopalatæ Imp. Constitutiones primo loco p. 422. Scrimgerius edidit. Vertit & Græcè præter Agyiæum etiam Contius.*

* 149. περὶ ὧν πρέπει τὰς τῶν ἐπαρχιῶν ἄρχοντας γίνεσθαι ἐκ δεήσεως τῶν Θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων καὶ πτηθέντων, καὶ εἰκητόρων τῶν ἐπαρχιῶν, πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα, ὃν ἂν τὸ ὀνομαζόμενον τὸ δημόσιον ἀσφαλίζεσθαι. Εἰ δὲ ὑπερθῶνται τοῦτο πρᾶξαι, μηδενὶ προσιέναι τῶν ἀρχόντων ὀντιν' πράττοντα, παραβάσει τῶν δημοσίων. Ut DEI amantissimi Episcopi cum provinciarum indigenis & incolis, quos sibi præsides esse velint, eos sibi à sacratissimo Principe concedi petant, iis gratis præsides fiant: ut tamen qui in præsidem petitur, idonee fisco caveat: Si vero præsidem petere distulerint, ut tum adversus eum, qui ipsis præses missus fuerit, quodcunque etiam occasione publicorum titulorum fecerit, querelam instituere nequeant. *Hanc quoque Novellam JUSTINI esse observat Cujacius, & inter Justini Novellas vulgavit Scrimgerius. Apud Haloandrum non exstat.*

* 150 περὶ γαμηθείσης τῶν ἁρπάσαντι αὐτήν. De ea, quæ raptori suo nubit. Exstat tantum Græca apud Haloandrum Epitome. Apud Julianum & hæc & quæ sequuntur Novellæ, non leguntur.

* 151. περὶ τοῦ μὴ διαχθῆναι ἢ τοῦ δεῖσθαι βουλευτὴν ἢ ταξεάτην δίχα βασιλικῆς κελεύσεως ἐμφανιζομένης τοῖς ὑπάρχοις. Ne decurio, aut cohortalis perducatur in jus, sistaturve judicio citra jussionem principis, quæ insinuetur præfectis. Ad *Areobindum,* Præf. Prætor.

* 152. περὶ τῶν ὑπὲρ δημοσίοις προϊόντας θείους τύπους μὴ ἄλλως ἐρρῶσθαι, εἰ μὴ ἐφύοντο ἢ φύοιντο ἐμφανεῖς τοῖς τῶν περιτωρίων ἐνδοξόταις ὑπάρχοις, καὶ ἐντεῦθεν κυρωθείσας. Ne sacræ formæ, quæ de causis procedunt publicis, aliter robur accipiant, quam glorio-

lect. & Franciſci Pithoei Gloſſario, Baſil. 1576. * fol. & cum iisdem Auguſtini Scholiis & Pithoei Gloſſario curante Franciſco Desmarés, Pariſ. 1689. fol. qui Pithoeorum obſervationes ad Codicem: & Legum Romanarum Moſaicarumque collationem notis illuſtratam adjunxit.

2. Verſio & ipſa vetus, ſed minus elegans, quæ venit nomine *authentica*, quoniam ad literam facta eſt & κατὰ πόδα, atque in foro à multis recepta ſæculis, incertum quo interprete vel quibus interpretibus, ſunt enim, qui plures volunt & tam antiquos, † ut à Gregorio M. lectam putent, veſtigiaque ejus in Gregorii lib. XI. Epiſt. 54. & in Iſidori Libro Canonum Eccleſ. & in Capitulis Regum Francorum, nec non in Concilio Pariſ. quod ſub Ludovico Pio habitum eſt, ſibi videantur deprehendere. Certe haud dubium videtur verſionem hanc diu ante *Bulgarum* vel *Burgundionem* Piſanum elaboratam eſſe, qui ambo ſæculo duodecimo vixerunt (eodem ſcilicet, quo Irnerius, quem *authenticarum* ** *Codici inſertarum* auctorem eſſe negant Joh. Strauchius in Irnerio non errante, & Alex. Arnoldus Pagenſtecherus in Irnerio injuria vapulante: ſed rectius Nobiliſſ. vir Cornelius von Bynkershoeck in Diſſ. de auctore authenticarum docet, plerasque eſſe Irnerii, quasdam etiam Martini & Azonis, & fortaſſe quasdam Rogerii, Bulgari, Placentini, Pilei, Joannis, Bagarotti, Rofredi, Jacobi & Angonis de Porta Ravegnana, Hugolini, Antonini Lyi, qui jurisprudentiæ inſtaurandæ ſæculo XII. & XIII. operam ſuam addixerunt. Ut vero ad authenticam Novellarum Verſionem redeam, illa in *novem Collationes* circa idem tempus diſpoſita eſt à JCtis Papienſibus ſub Friderico II. ſæculo XIII. Collationis autem decimæ loco Hugolinus librum feudalem Oberti de Orto ſubjecit. Hæc Verſio XCVIII. tantum novellas complectitur, quæ ſolæ etiam à gloſſatoribus Bartolo, Baldo, Accurſio, Angelo de Ubaldis Peruſino, Jacobo de Belviſo, Joanne &c. illuſtrantur, & ſolæ videntur in foro auctoritate pollere. Excuſa eſt hæc verſio in antiquioribus quidem editionibus Corporis Juris ſincera frequentiſſime, in poſterioribus interpolata plurium additione novellarum ex aliis verſionibus. Joh. Leunclavius lib. 2. notatorum Juris pag. 365. *Laudo conſilium Antonii Contii, qui Novellarum interpretationem veterem,*

* Vitioſe excuſum 1567. in Bibliotheca Juris Viri clariſſimi p. 326.

† Vide Svareſii notitiam Baſilicorum §. XXI.

** Ita appellant, quæ adjuncta paſſim ſunt Codici Juſtinianeo ad demonſtrandum, ubi legibus illius per Novellas derogatur.

veterem, sive illa Burgundionum Pisanum sive alium auctorem habuit, omnino publicandam putavit. (Lugd. 1589. fol.) *Nam multis in locis ea plenior est & integrior quam Graeca vel Haloandri vel Scrimgeri nostri sint editiones. Sed vellem diligentius eam Graeco textu adhibito recensuisset, & plurima scripturae menda sustulisset.* Horum exempla quædam mox Lenuclavius subjicit; alia Jacobus Cujacius quem videre operæ pretium est Lib. VIII. Obs. cap. 40. de eruditione & accuratione hujus interpretis disputantem. Idem Leunclavius lib. 1. p. 235. ex Græco paratitlorum scriptore (Theodoro Balsamone) exhibet Novellæ XXXVII. quæ integra Græce non exstat, epitomen pleniorem quam habent editiones.

3. *Graece* primus Novellas in lucem edidit, cujus magna in cæteris etiam veteris Juris libris emendandis laus est *Gregorius Haloander*, Zwiccaviensis, præfixis privilegio Caroli V. Imp. & Epistola ad amplissimum Decurionum ordinem sive Senatum Nurembergensem, vulgavitque Norimbergæ, sive in castro Norico apud Jo. Petrejum An. 1531. fol. Versio Latina nova Haloandri separatim typis descripta subjicitur, utrobique claudunt agmen Canones Apostolici LXXXIV. Recusæ Novellæ ex Haloandri editione Græce & Lat. Basil. 1541. fol. apud Hervagium: & Græce Paris. 1542. 8. & Latine Basil. 1561. 4. Paris. 1562. 8. & ex Franciſci Duareni castigatione ad Scrimgerianam editionem, Paris. 1567. fol. Antwerp. 1667. 8. curante Lud. Russardo, &c. Græcum textum originarium esse (in plerisque saltim) veriſſime videatur mihi affirmare Nobiliſſimi Viri Breithauptius & Hombergius: licet avthenticam illi in foro auctoritatem per tot jam sæcula Græcæ linguæ frequens ignoratio facile detraxit.

4. *Graeca nova Henrici Scrimgeri* editio Paris. ex H. Stephani officina 1558. fol. non modo emendatius multa expressit, sed & XXIII. Novellas Haloandro præteritas adjunxit. Scrimgerus Codice Veneto usus Cardinalis Bessarionis, & altero Huldrici Fuggeri. Latinam versionem Haloandri emendavit ac supplevit *Henricus Agylaeus* Sylvæducensis, addita lectionum editionis utriusque (Haloandri & Scrimgeri) varietate. Colon. 1562. 8.

5. Editiones *Latinae* quæ exstant in recentioribus editionibus quam plurimis ab Antonio Contio & Dionysio Gothofredo illustratis, exhibent avthenticam, sed ut dixi interpolatam, & suppletam novellis undique collectis ex Haloandri, Scrimgerique editionibus & ex Juliani

ante-

anteceſſoris epitome & ex Jacobo Cujacio, qui tres poſtremas novellas primus edidit, de quibus ſupra p. 398.

6. Editiones Corporis Juris, in quibus Novellæ *Græce & Latine* exhibentur, aliæ cum avthentica, aliæ cum Contii vel aliorum recentium verſionibus, Genev. 1583. Pariſ. 1628. & curante Simone van Leuwen Amſtel. 1663. fol. ut omittam in Baſilicis (de quibus infra) Novellas plerasque legi integras, alias per epitomen.

7. Nova Latina verſio eruditi, notisque etiam in Nov. Teſtamentum editis clariſſimi in Acad. Marburgenſi Anteceſſoris *Joh. Frid. Hombergk zu Vach*, lucem vidit Marburgi Cattorum 1717. 4. qui libenter Græca etiam fuiſſet additurus, ſi per rationes Bibliopolæ fieri id licuiſſet. Hic non modo collatis Haloandrina & Scrimgeri editione, Baſilicisque, ſed etiam lectionibus Codicum Vaticani & Mediceï, quas à Conſultiſſimo Viro, Henrico Brencmanno acceperat, diligenter caſtigavit, Novellas etiam Latinas à Petro Pithœo vulgatas ſuis locis addidit. Verſioni accuratæ ac perſpicuæ notas, & ad voluminis calcem ſubjunxit Antonii Auguſtini paratitla ſive ſcholia, nec non interpretationem verborum quorundam obſcurorum Juliani interpretis: Franciſci item Pithœi gloſſarium in eundem Julianum: & Henrici Agylæi Jacobique Cujacii de dierum in Conſtitutionibus annotatione obſervationes.

8. Denique Vir Nobiſſimus *Jo. Fridericus Breithauptius*, Conſilarius Saxonicus, quam interpretatione Joſephi Gorionidis, commentariorumque R. Salomonis Jarchi aſſecutus ſuit gloriam, etiam nova interpretatione editioneque Novellarum Juſtiniani inſtituit ſibi vindicare. Nihil autem amplius vidi, quam præfationem & prima Novellæ primæ quatuor folia, excuſa Gothæ 1701. fol. quibus Græcus textus cum nova verſione e regione poſita, frequentes notas criticas ſubſtratas habens, exhibetur, continuando autem & abſolvendo operi pariter & typographus ſumptibus metuens & auctoris laudatiſſimi obitus videtur interceſſiſſe. Quale autem fuerit ejus in verſione conſilium, placet ipſius potiſſimum verbis cognoſcere. Cum enim dixiſſet Græcis quam accuratiſſime comparatis, quantum ferret linguæ Latinæ uſus, & mens legislatoris pateretur, avthenticæ ſe inſtitiſſe, in aliis genuinum ſenſum phraſium ſingularum & verborum, ut ad unguem exprimeret, dediſſe operam, *hac tamen*, inquit, *ſemper adhibita cura ac diligentia, ut non præfationum tantum & capitum, quæ in vulgata habentur verſione, ſed para-*

graphorum quoque earumque, quæ crucis signo notata sunt commatum, quam tum omnino fieri potuit, primæ sive initialia, ut vocant verba retinerem, tam propter glossarum Doctorumque, qui in veterem illam Novellarum interpretationem commentati sunt, usum, quam ut capita, paragraphi atque commata hinc inde à Juris interpretibus atque scriptoribus allegata eo citius atque facilius possent inveniri, id quod tamen in Haloandriana versione (crucis signorum notatio omissa etiam à JCtissimo Hombergio) neglectum fuit.

Tituli præpositi singulis Novellis Justiniani, ut varii sunt & incerti, ita neque certum neque veterem ullum auctorem habent, quoniam vel eos pro suo ingenio ibi studiosus quisque fecit, vel sumsit ex Basilicis, ex quibus qui pertinebat ad tres aut plures Novellas, eum nonnunquam uni aptavit inepte, notante Cujacio XX. 33. Obs. Idem Cujacius ante commentarium suum in Novellas exhibet breves titulos & aptiores cæteris, Latine versos ex Græco MS. Bibliothecæ Regis Christianissimi.

De *Commentariis* in Novellas apponam judicium amici nostri, exquisita Juris pariter & elegantiorum literarum scientia commendatissimi Guilielmi de Hertoghe in præf. ad specimen Juris Novellarum compendio exhibiti Hamb. 1722. 4. *Jam olim ACCURSIUS, qui integrum corpus juris glossis suis magis oneravit, quam explicavit, nec in Novellis glossandis operam suam desiderari passus est. Secuti sunt BARTOLUS, BALDUS, ANGELUS & JACOBUS de BELVISO, qui licet multa observaverint non contemnenda, sæpe tamen avi sui rudicatem produnt. Ad feliciora tempora pergimus, ex quibus primo loco nominandus est JACOBVS CUJACIUS, qui quemadmodum universa Jurisprudentia ex antiquitatum & elegantiorum literarum penu novum addidit lumen, ita quoque Novellas brevi quidem at erudito Commentario illustravit. Huic jungi meretur FRANCISCUS BALDUINUS, qui aliquot Novellas in Justiniano suo optime explicavit. Uberiores commentarios adornarunt CUNRADUS RITTERSHUSIUS, JOACHIMUS & MATTHIAS STEPHANI fratres germani & PETRUS GUDELINUS, & qui ad Authenticas commentati sunt, JOANNES SICHARDUS & CHRISTOPHORUS PHILIPPUS RICHTERUS. Horum nitidissima scripta si quis evolverit, facile reliquorum commentatorum gregem poterit adspernari.*

Novella prima de heredibus & lege Falcidia, Græce cum versione

sione & scholiis eruditissimi JCti Franciſci Balduini lucem vidit Pariſ. 1542. 4. addita versione Latina Legum *de re rustica. Ejusdem Balduini commentarius in præcipuas Novellas ibid. 1548. 4. una cum commentariis ad edictum Ædilitium.

Quem Jo. Leunclavius Francof. 1593. 8. Latine ex Græco à se factum edidit scriptorem Græcum *paratitlorum*, divisorum in tres libros, jam Volum. XI. p. 55. monui esse *Theodori Balsamonis* συναγωγὴν constitutionum Ecclesiasticarum è Codice & Novellis Justiniani congestam, quam è duobus Codd. MSS. Græce publicavit Henr. Justellus T. 2. Bibl. Canonicæ p. 1217--1361. addita Leunclavii versione, sed passim emendata cum Caroli Anniballs Fabrotti notis. Alium MStum Codicem hujus operis, cui titulus: Διάφοροι τάξεις συνάδουσαι ἐξαιρέτως τοῖς ἱεροῖς κανόσι, ab edito vehementer discrepantem, qui est in Bibl. augustissimi Cæsaris, divisum in titulos LXXXVII. memorat Lambecius Lib. VI. p. 54. seq. Apparet hunc scriptorem legisse in Codice Justinianeo leges quasdam, quæ hodie in illo desiderantur. Leunclavius hisce, quæ ille appellat paratitlis, subjunxit notatorum à se libros duos in Justelli Bibl. Canonica etiam recusos; quibus plura Juris Civilis loca insigniter emendantur illustranturque.

Pragmatica Justin. sanctio Capitibus XXVII. A. C. 554. data exhibetur Latine ad calcem novellarum in editione Amst. 1663. p. 236. incipit: *Pro petitione Vigilii, venerabilis antiquioris Romæ Episcopi.* è libro Juliani antecessoris, nec non constitutio de adscriptitiis & colonis. Incipit: *Docuerunt nostram serenitatem Lugdunenſium habitatores.*

Constitutionem de Jure Patronatus, ad Lib. 6. Codicis tit. 4. Latine è MS. & Græce è Basilicis exhibet & illustrat Cajacius XX. 34. Observationum. Aliam L. ult. C. de pœnis XX. 31. Aliam XVI. 16. XIII. 6. 38. &c.

* Hanc versionem vulgaverat Balduinus jam anno vigesimo ætatis. Eædem *leges rustica* Ἰουστινιανῦ βασιλέως νόμοι γεωργικοί, cum ejus *legibus militaribus* περὶ στρατιωτικῶν καταστάσεων καὶ ἐπιτιμίων *de moribus & pœnis militaribus à Simone Schardio* Latine è Græco versæ & utraque lingua edita sunt Basil. 1561. 8. & Georgicæ quidem emendatiores & auctiores ex Codice Autonii Augustini: Militares autem tunc primum, sicut & Leges Rhodiorum navales & Eustachii CPol. de temporis observatione, de quibus infra.

Aliæ Imp. Justiniani Constitutiones.

Τὸν Σωτῆρα καὶ Δεσπότην. Sacra contra Nestorii hæresin & Eutychis A. C. 533. Chron. Paschal. p. 341.

Συνοδὴ μὲν γέγονε ἀεί. Typus sive Epistola ad Synodum CPol. A. C. 553. de Theodoro Monsvesteno & aliis.

Συνοδὴ γέγονεν ἡμῶν καὶ ἔστιν. Epistola ad eandem Synodum CPol. de Origene & sectatoribus ejus.

Ἡμῶν μὲν ἀεὶ συνοδὴ γέγονε. Epistola sive liber adversus Origenis errores ad Menam CPol.

Εἰδότες ὡς ὑδὼρ ἔστω θεραπεύει. Edictum de fide orthodoxa contra tria capitula. De quatuor horum scriptorum editionibus dixi Volum. IX. p. 440. seq. ad A. C. 553.

Ex Aurea Bulla: Εἴ τις ἐλεύθερος. T. I. Juris Græco-Rom. p. 73.

Ex Constitutione alia: Εἴ τις τῶν ἐκ Θεοῦ τετιμημένων. T. I. Juris Græco-Rom. p. 74.

Edicta XIII. quorum primum incipit: Τῆς εὐδοξοτάτης ἡμῶν. atque Novellæ VIII. subjicitur. 2. Ἐκ τῶν ἀνενεχθέντων. 3. Καὶ Ἀρμενίας βουλόμεθα. 4. Ἀμίαθος μὲν χρῆναι γίνεσθαι. 5. Est Novella CXI. 6. ἔγνωμεν ὡς μὴ τὴν παίδευσιν. Novella CXXII. 7. ὥσπερ ἀεὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως δύναμις. 8. Ἡμεῖς μὲν ἀρχεῖν. 9. Τὸ κοινὸν τοῦ συστήματος τῶν ἀρχιερατικῶν. Novella CXXXVI. 10. Τὴν τῶν ἐπιχωρίων βουλευτῶν. 11. Τῆς παρ' Αἰγυπτίοις λεγομένης ὀβρυζίας. 12. Ἐδιδάχθη τὸ ἡμέτερον κράτος. Postremum 13. prolixum, sed extrema parte mutilum est de Alexandrinis & Ægyptiacis provinciis. Εἰ δὲ τὰ σμικρότατα. Hæc XIII. edicta Græce cum Novellis Justiniani edidit Henricus Scrimgerus, apud H. Stephanum 1558. fol. Latine cum Leonis Sapientis constitutionibus vertit Henricus Agylæus, ibid. 1560. 8. Græce & Lat. exstant ad calcem Novellarum in Corpore Juris edit. Genev. 1583. Paris. 1628. & Amst. 1663. fol. Latine in multis aliis Corporis Justinianei editionibus.

JUSTINI Imp. à 14. Nov. A. C. 566. ad 5. Octobr. 578.

Edicta quinque, 1. de indulgentia tributariorum reliquorum, ἔστιν περὶ τῶν κοινῶν τοῦ πράγματος. Est Novella CXLVIII. 2. De matrimonio per

per consensum solvendo, Γάμος σεμνότερον ἀνθρώποις ὀδὸν ἐστι. Est Novella CXL. 3. De illicitis nuptiis in Osroëna & Mesopotamia contractis, Τῇ τῶν νόμων ἀπειθείᾳ. Confer Novellam CLIV. 4. De Præsidibus provinciarum, Τῆς τοῦ θεοῦ δεδομένης. Est Novella CXLIX. Et 5. de Samaritanis, Τὴν ἀσεβῆ τῶν Σαμαριτῶν. Est Novella CXLIV. Græce hæc edicta edidit Henricus Scrimgerus, cum Novellis Justiniani, Paris. 1558. fol. apud H. Stephanum: Latine vertit Henr. Agylæus cum constitutionibus Leonis Sapientis, ibid. 1560. 8. Græce & Latine in tribus editt. Corporis Juris, quas supra signavi: in aliis multis Latine.

Constitutio de filiis liberarum, in Africam directa, Latine servata à Juliano antecessore. Incipit: *Die nectaque pro utilitate Reip.*

TIBERII Thracis ab 6. Octobr. 578. ad 14. Aug. 582.

Constitutiones quatuor, 1. De privatorum fundis & prædiis per Imperatorum procuratores non gravandis, Βασιλείας γνώρισμα θεῷ τε πρέπον. 2. De hæredibus, Θεοῦ τε καὶ δικαιοσύνης μεῖζον ἔστιν ὀδόν. 3. De Præsidibus Provinciarum, Οὐ τὸ νομοθετεῖν τὰ πρέποντα. Et 4. de relevatione tributorum publicorum, Μέγιστα δὲ ἐν ἀνθρώποις ἐστὶν ἀγαθὰ δικαιοσύνη τε καὶ φιλανθρωπία. Editæ Græcè ab H. Scrimgero, & Latine ab H. Agyleo, Græce & Lat. à Simone van Leuwen aliisque cum Edictis Justini, de quibus jam dixi. Quinta Tiberii Constitutio desideratur.

Sacrum Pragmaticum de confirmatione Constitutionum Justini, de filiis colonorum & liberalium, Latine ex libro Juliani antecessoris, in Corpore Juris Amst. A. 1663. p. 237. ut alias editt. omittam.

FL. HERACLII, ab A. C. 610. 5. Octobr. ad 641. 11. Mart.

Τῆ ζωφορείᾳ μίντοι. Capita tria de fide, de Judæis, de foro competenti Episcoporum, clericorum, & monachorum. In Edmundi Bonefidii Juris Orientalis libro I. Paris. 1573. 8. p. 1. & ad calcem Novellarum in editione Corporis Juris Amst. 1663. p. 278.

Οὐχ ἁλωργίς. Leunclav. Juris Græco Rom. Frf. 1595. fol. T. 1. p. 73. & T. 2. Bibl. Canonicæ Justelli p. 1361. Paris. 1661. fol.

Καὶ τοὺς ἄλλους κεφαλαίων. T. 1. Juris Græco Rom. pag. 77. Justell. pag. 1366.

Aliæ Imp. JUSTINIANI Conſtitutiones.

Τὸν Σαντῆρα καὶ Δοσιθέου. Sacra contra Neſtorii hæreſin & Eutychis A. C. 533. Chron. Paſchal. p. 341.

Σαγδὴ μὲν γέγονε ἀεί. Typus ſive Epiſtola ad Synodum CPol. A. C. 553. de Theodoro Monſveſteno & aliis.

Σαγδὴ γέγαται ἡμῖν καὶ ἔστι. Epiſtola ad eandem Synodum CPol. de Origene & ſectatoribus ejus.

Ἡμῖν μὲν ἀεὶ σαγδὴ γέγονε. Epiſtola ſive liber adverſus Origenis errores ad Menam CPol.

Εἰδότες ὡς χρὴ ἕτω θεραπεύειν. Edictum de fide orthodoxa contra tria capitula. De quatuor horum ſcriptorum editionibus dixi Volum. IX. p. 440. ſeq. ad A. C. 553.

Ex Aurea Bulla: Εἴ τις ἐλεύθερος. T. I. Juris Græco-Rom. p. 73.

Ex Conſtitutione alia: Εἴ τις τῶν ἐκ θεοῦ τετιμημένων. T. I. Juris Græco-Rom. p. 74.

Edicta XIII. quorum primum incipit: Τῆς εὐδοκιμούσης ἡμῶν. atque Novellæ VIII. ſubjicitur. 2. Ἐκ τῶν ἀνενεχθέντων. 3. Καὶ Ἀρμενίας βουλόμεθα. 4. Ἀμίαθος μὲν χώραν γίνεσθαι. 5. Eſt Novella CXI. 6. ἔγνωμεν ὡς μὴ τὴν παίδευσιν. Novella CXXII. 7. ὥσπερ ἀεὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως δύναμις. 8. Ἡμεῖς μὲν ἀρχεῖν. 9. Τὸ κοινὸν τῶν συνημμάτων τῶν ἀρχιερατικῶν. Novella CXXXVI. 10. Τὴν τῶν ἐπισκοπείων βουλήν. 11. Τὰς παρ' Αἰγυπτίοις λεγομένας ὄβρυζας. 12. Ἐδιδάχθη τὸ ἡμέτερον κράτος. Poſtremum 13. prolixum, ſed extrema parte mutilum eſt de Alexandrinis & Ægyptiacis provinciis. Εἰ δὲ τὰ σμικρότατα. Hæc XIII. edicta Græce cum Novellis Juſtiniani edidit Henricus Scrimgerus, apud H. Stephanum 1558. fol. Latine cum Leonis Sapientis conſtitutionibus vertit Henricus Agylæus, ibid. 1560. 8. Græce & Lat. exſtant ad calcem Novellarum in Corpore Juris edit. Genev. 1583. Pariſ. 1628. & Amſt. 1663. fol. Latine in multis aliis Corporis Juſtinianei editionibus.

JUSTINI Imp. à 14. Nov. A. C. 566. ad 5. Octobr. 578.

Edicta quinque, 1. de indulgentia tributariorum reliquorum, ὅσην περὶ τῶν κοινῶν τῶν πραγμάτων. Eſt Novella CXLVIII. 2. De matrimonio per

per consensum solvendo, Τάμα σεμνότερον ἀνθρώπους ὠδὶν ἐχι. Est Novella CXL. 3. De illicitis nuptiis in Osroëna & Mesopotamia contractis, Τῆ τ νόμων ἀκριβείᾳ. Confer Novellam CLIV. 4. De Præsidibus provinciarum, Τῆς πρὸς τ θεὸν δεδομένης. Est Novella CXLIX. Et 5. de Samaritanis, Τὴν ἀσεβῆ τ Σαμαριτῶν. Est Novella CXLIV. Græce hæc edicta edidit Henricus Scrimgerus, cum Novellis Justiniani, Paris. 1558. fol. apud H. Stephanum: Latine vertit Henr. Agylæus cum constitutionibus Leonis Sapientis, ibid. 1560. 8. Græce & Latine in tribus editt. Corporis Juris, quas supra signavi: in aliis multis Latine.

Constitutio de filiis liberarum, in Africam directa, Latine servata à Juliano antecessore. Incipit: *Die nefandæque pro utilitate Reip.*

TIBERII Thracis ab 6. Octobr. 578. ad 14. Aug. 582.

Constitutiones quatuor, 1. De privatorum fundis & prædiis per Imperatorum procuratores non gravandis, Βασιλείας γνώρισμα θεῷ τε πρέπον. 2. De hæredibus, Θεῷ τε καὶ δικαιοσύνης μεῖζον ἔστιν ὠδίν. 3. De Præsidibus Provinciarum, Οὐ τὸ νομοθετεῖν τὰ πρέποντα. Et 4. de relevatione tributorum publicorum, Μέγιστα τ ἐν ἀνθρώποις ἐστὶν ἀγαθὰ δικαιοσύνη τε καὶ φιλανθρωπία. Editæ Græcè ab H. Scrimgero, & Latine ab H. Agyleo, Græce & Lat. à Simone van Leuwen aliisque cum Edictis Justini, de quibus jam dixi. Quinta Tiberii Constitutio desideratur.

Sacrum Pragmaticum de confirmatione Constitutionum Justini, de filiis colonorum & liberalium, Latine ex libro Juliani antecessoris, in Corpore Juris Amst. A. 1663. p. 237. ut alias editt. omittam.

FL. HERACLII, ab A. C. 610. 5. Octobr. ad 641. 11. Mart.

Τῆ Σωφρονίῳ μίντι. Capita tria de fide, de Judæis, de foro competenti Episcoporum, clericorum, & monachorum. In Edmundi Bonefidii Juris Orientalis libro I. Paris. 1573. 8. p. 1. & ad calcem Novellarum in editione Corporis Juris Amst. 1663. p. 278.

Οὐχ ἁλωγίς. Leunclav. Juris Græco Rom. Frf. 1595. fol. T. 1. p. 73. & T. 2. Bibl. Canonicæ Justelli p. 1361. Paris. 1661. fol.

Καὶ τοῖς ἄλλοις καθ' ἑλλήνων. T. 1. Juris Græco Rom. pag. 77. Justelli pag. 1366.

Ecthesis fidei. Πιστεύομεν εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. De hac dictum supra p. 344.

HERACLII Patris, & Filii.

Τὴν κοινὴν ἁπασιν εὐκοσμίαν, T. 1. Juris Græco Rom. pag. 83. Justell. p. 1373.

Καὶ τὰ καλῶς τοῖς ἀνθρώποις. T. 1. Juris Græco Rom. p. 81. Justell. pag. 1371.

LEONIS Iconomachi, ab A. C. 717. 25. Mart. ad 18. Jun. 741.

Περὶ Ἑβραίων καὶ Μοντανῶν &c. apud Bonefidium pag. 3. & ad calcem Novellar. in edit. Amst. 1663. p. 278. capita tria *de Hebræis & Montanis, de patrimoniis templorum urbis Romæ & de capitatione infantium, & de duabus siliquis * præstandis provinciarum administratoribus.*

CONSTANTINI Caballini sive Copronymi ab A. 741. 18. Jun. ad 775. 14. Septembr.

Περὶ λειψάνων &c. Ὄργανον ἐπιτήδειον. Apud Bonefidium p. 4. & ad calcem Novellarum in edit. Amst. p. 1663. p. 278. *De reliquiis & intercessione sanctorum.*

NICEPHORI ab 31. Octobr. A. 802. ad 26. Jul. 811.

Σκεψάμενος δεῖ ταπεινῶσαι. Apud Bonefidium p. 5. *De militia inopum, de chartiatico & fumario & naucleris, & inventione thesauri & aliis quibusdam.*

Τοκισμὸς ἐν πλοίοις. Apud Bonefidium p. 1. *De Usura.*

Τὰς κτηματικὰς ἀρχοντας. Apud Bonefidium p. 7. *De vasis sacris & rebus Ecclesiasticis.* Etiam hæc tria exstant Græce & Lat. ad calcem Novellar. edit. Amst. 1663.

LEONIS Armenii, ab 11. Jul. A. 813. ad 25. Dec. 820.

Πρὸς τὸ ἐπιμελὲς δὲ καὶ ἀγρύπνους. Apud Bonefidium p. 7. & ad Novellar. calcem. *De præfecto pœnam adultero non irrogante.*

THEOPHILI ab 1. Octobr. 829. ad 20. Jan. 842.

Περὶ εἰκόνων &c. Capita quinque apud Bonefidium p. 8. *De imaginibus, de expulsione monachorum, de connubio Persarum cum Romanis, de*

* Περὶ διηκρίτων. Vide Cangium in διηκρίτιον.

de tonsura capillorum, de pœna raptoris equi. Etiam Gr. Lat. ad calcem Novellar. p. 279. edit. Amst. 1663.

BASILII Macedonis, qui imperitavit ab A. C. 867. 23. April. ad 889. 1. Martii.

Περὶ δικαςῶν &c. & περὶ σημείων τῶν ἀριθμῶν, capita duo, apud Bonefidium p. 12. & ad calcem Novellar. p. 279.

Capita quatuor de quartis nuptiis, concubinis, de non cogendis ad matrimonium & de benedictionibus nuptiarum clam non faciendis, T. 1. Juris Græco Rom. p. 86. seq.

Capita septem, quorum primum incipit: κζ΄ Ἐκ παρ' ἡμῶν. T. 2. Juris Græc. Rom. p. 134.

Manualis epitome Legum, sive πρόχειρον νόμων, sub BASILII Macedonis filiorumque ejus, CONSTANTINI & LEONIS auspiciis editum exstat in Bibl. Cæsarea, promulgatum A. 6384. hoc est CHristi 876. atque titulis quadraginta divisum, non ut Cujacius VI. 9. Obs. titulis sexaginta. Vide Lambecium VI. p. 19. Hæc est cujus paullo plus quam dimidiam partem Græce & Latine dedit Leunclavius T. 1. Juris Græco Rom. p. 79 -- 130.

Ἐκλογαὶ νόμων ἐν συντόμῳ γινόμεναι παρὰ ΛΕΟΝΤΟΣ καὶ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ τῶν σοφῶν βασιλέων, ἀπὸ τῶν Ἰνστιτούτων, τῶν Διγέστων, τοῦ Κώδικος, τῶν Νεαρῶν διαταξέων καὶ μεγάλης Ἰουστινιανοῦ. ΡΟΥΦΟΥ καὶ ΠΙΝΑΛΙΟΥ καὶ ΡΟΔΙΩΝΟΣ Διδιορθώσεως τῶν φίλων. MS. apud illustrem Virum Gisbertum Cuperum, ex cujus Bibliotheca pervenit ad Nobiliss. Zach. Conradum ab Uffenbach. Distinguitur hæc *ecloge legum* titulis quadraginta, quorum index exhibetur in Catalogo MSS. Bibl. Uffenbachianæ p. 525. seq. Primus est περὶ συναινέσεως μνηστείας, de consensu sponsalitio. Postremus περὶ σκύλων, de spoliis bellicis, & post multa alia Capita περὶ συνηγόρων καὶ περὶ ἐντολῆς, de caussarum patronis & mandatis.

Plura de his eclogis legum, Svaresius in notitia Basilicorum quam infra notis quibusdam illustratam exhibeo, ubi & de *Basilicis*, quæ iisdem Imperatoribus debentur, & de *ecloga Basilicorum*.

BASILII & filiorum CONSTANTINI & LEONIS.

Ἀγαθὸν ἁπάντων χορηγόν. De non jurando & de testibus ac contractibus. T. 2. Juris Græco Rom. p. 135.

LEO-

LEONIS Sapientis sive Philosophi, ab 1. Mart. A. 889. ad 11. Maji A. 911.

Constitutiones CXIII. Græce editæ cum Novellis Justiniani ab Henrico Scrimgero, cum castigationibus H. Stephani 1558. fol. Latine versæ ab Henrico Agylæo, Paris. apud H. Stephanum 1560. 8. Video etiam memorari editionem Novellarum Justiniani, Justini, & Leonis Philosophi Græco Latinam ex Greg. Haloandri recensione, Basil. 1541. fol. apud Hervagium, in quam necdum incidi. Harum porro Leonis constitutionum, quæ etiam Græce & Latine vel Latine in pluribus Corporis Juris Civilis editionibus ad calcem Novellarum Justiniani exstant, ne apud Græcos quidem auctoritas obtinuit, exceptis paucis, de quibus adscribenda est magni Cujacii * observatio: *Novellarum Constitutionum Leonis sophi quæ multa corrigunt ex Justiniano Jure quod sequimur, tantum abest, ut aliqua sit apud nos auctoritas, ut nec ætate ejus unquam obtinuerint: nam quod nostris hodie, idem etiam sæpe Pop. Romani principibus eveniebat, ut quæ constituerant, judicio populi non reciperentur. Possum memorare multa. Sed de Constitutionibus Leonis satis habeo referre, quod ita in Græcis interpretibus scriptum legi:* Νεαραὶς Διατάξεις ἐξέθεντο μὲν ὁ ἄλλοι πολλοὶ βασιλεῖς, ἐξέθετο δὲ καὶ ὁ σοφώτατος κύριος Λέων, ὁ ἐγένοντο καὶ παρ' αὐτῷ πολλαὶ νεαραί, οὐκ ἐκράτησαν δὲ, εἰ μὴ μόναι αἵτινες ἐγράφησαν εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν ὧν ἄλλοι παλαιότεροι νόμοι ὑ διελάμβανον, καὶ ὅσαι ἐγένοντο εἰς ἀναπλήρωσιν ἐκείνων ὧν αἱ Βασιλικαὶ ὑ Ἰουστινιανοῦ νεαραὶ παρέλιπον, καὶ οὐκ εἶπον περὶ τούτων σύντομα καὶ σαφῶς. αὗται γὰρ μόναι δοκοῦσι τῶν νεαρῶν ὑ κυρίου Λέοντος ὑ σοφοῦ ἔχεσι τὸ κύρος καὶ στέργεσθαι, αἱ δὲ ἄλλαι πᾶσαι ἠφάνισαν. Et in pragmatica Michaelis ducis & judicis Attaliotæ: Ὁ μακαρίτης βασιλεὺς κύριος Λέων νεαραῖς μὲν ἐκτίθεικεν πολλὰς, οὐκ ἐκράτησαν δὲ εἰ μὴ μόναι αἵτινες ἑτέρων νόμων μὴ ὑπάντων ἐγράφησαν, ἢ εἰς προσθήκην τῶν προλαβόντων ταῖς νεαραῖς ὑ Ἰουστινιανοῦ ἐγένοντο. *Ex tot igitur Constitutionibus ea tantum obtinuerunt, quæ his de rebus sunt, de quibus nihil est ante constitutum, veluti de epochis maritimis* No. 57. 102. 103. 104. περὶ ἰσοδολογίας No. 89. περὶ ἐκπυρώσεως No. 92. *& de spatio, quo domum ædificatam in agris abesse oportet*

* Lib. XVII. Obs. cap. 31. Vide & XIV. 1.

tes ab arvo vicini No. 71. *qua de re quod unea constituerat Basilius, quia non erat relatum in libros* Βασιλικῶν, *quos ipse Basilio patri attribuit non sibi, ac proinde aberrabat à Corpore Juris, nec pro lege observabatur, Leo supradicta Novella ita servari præcipit, ut si terræ latitudo hoc ferat, inter eam domum & adfinem agrum tantum intersit, quantum duo teli jactus spatii conficiunt, sin minus, quantum unus. In ea autem pro ὡς ἀποκλήρωσιν vet. liber habet* ὡς ἀποκλήρωσιν, *quod est* ὡς ἀπόμοιραν, *ut partem aliquam ab arvo aut vinea separatam, nam & ἀποκληροῦσθαι duobus locis dixit* Novell. 5. *pro partem addicere alicui & supponere. Itemque vetus liber in eadem* Nov. 71. *habet* νόμῳ πμῆς. *& infra* ἐγγράφη συμπολιτείαν, *ut* Novell. 78. τὸ ἐν τοῖς νόμοις συμπολιτείας. *& κρ. τὴν ἐκείνου γνώμην, & μεταθεῖναι τὸ διάτημα, ut apud Harmenopulum, non ποιεῖσθαι. Illæ etiam Leonis Constitutiones obtinent, quæ jus vetus explicant, ut* Novell. 77. *aut supplent, ut* Nov. 5. Sed en tibi Constitutionum illarum CXIII. syllabum:

Index Constitutionum Imperatoris Leonis Sapientis.

1. Ut secundum sequentes Constitutiones judices causas dijudicent. Incipit: ὁ μὲν δὴ θεοφύλακτος ἐν βασιλείοις ἰκετηρίας.
2. Ne propter legitimos liberos quisquam Episcopatum consequi impediatur. Incip. Τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων.
3. Ante sacerdotium matrimonium contrahendum esse. Incip. Καλῶς ἐξ ἀρχῆς.
4. Quoscunque sacerdotes, quocunque vocantur, docere atque sacrificare posse. Τοὺς μὲν ἀρχαιρεσίοις ἑαλῶσι.
5. Ut monachus de acquisitis testari possit. Ἐπειδὴ περὶ μοναζόντων ὑπάρξεως.
6. Decennem, monachum fieri posse. Ὁ καιρὸς καθ' ὃν δεῖ.
7. Clericum denuo prophanum fieri non posse. Ὥσπερ ἡμῖν ἐμπροσθεν.
8. Monachum, quotiescunque fugerit, in suum monasterium retrahendum esse. Τῶν ἀσκητῶς ζῆν προελομένων.

9. Si ſervus ignorante domino clericus factus ſit. Τῇ ἀυτῇ περὶ τ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐυτάξιας προνοίᾳ ἐπόμενοι.
10. Si ſervus ignorante domino Epiſcopus factus ſit. Ὅσον τίμιον τὸ τ μονάδος βίου ἐπάγγελμα.
11. Si ſervus ignorante domino monachus factus ſit. Ὅπερ ὁμοίως τ κλίψαντος εἰκότως.
12. De officinarum magnæ eccleſiæ uſu. Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος τῇ τ χρυσῆ κλήσει τὸ σέφος τῆς βασιλείας βασιλικώτερον ἐπιφήνας.
13. De perpetuis emphyteuſibus. Πρᾶγμα πολυνεκλικτότατον καὶ ἄθεσμον.
14. Si quis monaſterium imperfectum relinquat. Τὸ τῆς γνώμης ἀστατες καὶ φιλόνεικον.
15. Baptiſmum in quocunque ſacrario peragi poſſe. Καὶ ἔστος ὁ σεβασμίας ἕκτης συνόδου κανὼν ἱερός.
16. Viginti annos natum, hypodiaconum creari poſſe. Ὁ παλαιὸς λόγος ὡς παρεγγυᾶται.
17. Quando puerperæ ſacrorum myſteriorum participes fiant: & quando infantes baptizandi ſint. Ἡ μὲν ἀξίωσις τῆς ὑμετέρας μακαριότητος.
18. In ſponſalibus pœnam conſtitui poſſe. Τὴν τ κρείττονος ἐκλογήν.
19. Si pater in nuptialibus contractibus filium ex æquo cum fratribus hæredem fore promiſerit. Ὅπερ καὶ πρόσθεν ἡμῖν εἴρηται.
20. Ne maritus uxore mortua præter donationem propter nuptias quicquam capiat. Τοῖς πάλαι περὶ συμφώνων γαμηλίων διορίζουσιν.
21. Quomodo dos ex paternis aut maternis bonis promiſſa, præſtanda ſit. Ὥσπερ ὁμοῦ τ πλαγίων ὁρῶμεν.
22. Utrumcunque parentem matrimonium non iterantem, unius liberorum portionem proprietatis jure capere. Ὥσπερ καὶ ὁμοῦ ἄλλων πλείστων.
23. Ne præſides in provinciis domeſtica ſponſalia contrahant. Ἦν μὲν τὸ ἄξιον καὶ ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ ἀρχικῆς ἀρετῆς.
24. Ne naturales cum adoptivis matrimonium contrahant. Πολλοὶ τ πρεσβύτερον χρόνον.
25. De emancipatione. Αὐθις ἀρχαιοτέρους τ αὐθεντικωτέρων.
26. Eunuchos adoptare poſſe. Μέγα καὶ ἥμιον ἀνθρώποις ἀφῃρῆσθαι. Θεῷ δῶρον ὁ γάμος.
27. Quibuslibet adoptare licere. Καὶ καλῶς πρέπον ὑπάρχει.

28. Quo

28. Quo tempore adoleſcentibus rerum ſuarum adminiſtratio permittenda ſit. Ἐπειδὴ καὶ ἔτο καλῶς τοῖς νομοθέταις ἔδοξε.
29. Ut ancillam partus apud alium editus ad ipſius dominum ſequatur. Ὥσπερ ἀληθῆ καὶ ὀρθὸν λόγον.
30. Si mulier vivo marito cum aliis de contrahendo matrimonio agat. Ὥσπερ τ πεφωραμένων νόμων.
31. Si mulier mariti odio abortet. Ὁ παλάσας ἄνθρωπον ἀπὸ γῆς.
32. De adulteris manifeſto deprehenſis. Τὸ τ μοιχείας ἄγ@.
33. Ne captivorum uxores aliis nubant. Εἰ μὲν τὰς πάλαι περὶ νόμων διαλαβόντας.
34. Si tutor pupillam ſuam vitiet. Δεινὸν μὲν τὰς ὅσαι χρησοὶ προσδοκηθέίσες ἔσεσθαι.
35. De raptu virginum. Οὔτε πρὸς τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἀπαυθαδιαζόμενοι νόμον.
36. Ex captivis natum, ſi libertatem conſequatur, parentum ſuorum in captivitate morientium hæredem eſſe. Εἰ τ πολιτείας ἐρείσματα.
37. Domini ſui teſtamento liberum eſſe juſſum, tametſi id ignoret, teſtari poſſe. Καὶ τῷ παρόντι νόμῳ ἐλλείποντι.
38. Imperatoris ſervos plenam de rebus ſuis ſtatuendi poteſtatem habere. Ἐμοὶ δοκεῖ καὶ τῦτο πλεονεξία πις εἶναι.
39. Prodigum quæ ex re ipſius ſint, facere poſſe. Οὐδεὶς ἐν ἀνθρώποις ὤτως.
40. Captivos teſtamenti factionem habere. Οἱ πάλαι τ τ νόμων ἐκθέσεως ποιήμενοι παρόντων.
41. Quot teſtibus teſtamenta firmentur. (in civitatibus *quinque*: in itinere vel agro *tribus*.) Ἐν πᾶσι μὲν τοῖς κατὰ τ βίον πράγμασι.
42. Sufficientem teſtium numerum teſtamentum ratum facere, tametſi neque ſubſcriptiones illorum neque ſignacula habeat. Ἔοικεν ἡ πολλάκις ἐν τοῖς λόγοις ἐπικαθημένη ἀσάφεια.
43. Teſtamenta per ſcribendi ignaros confirmari. Οὐχ ὑπὲρ ὧν οἱ παραλαβόντες.
44. A quibus obſignari teſtamenta oporteat. Καὶ πάντα μὴ ἄλλα ἔσαγραφῆ πραγματεύσασθαι ἀνθρώποις.
45. Judices ſententias in literas referre, ſuisque manibus obſignare debere. Τῆς ἀσφαλείας τ ἤδη φθασάντων κεκρίθαι πραγμάτων.

46. De curiis & decurionibus latarum legum abrogatio. Ὥσπερ ἄλλων ἀπαλείπων τ καὶ τὸν βίον.

47. Ne senatus & decuriones magistratus amplius constituant. Πάλιν μὲν ἄλλην ἐχέσης τ πολιτείας καθίστασιν.

48. Mulieres ad dicendum testimonium admittendas non esse. Οὐκ οἶδ' ὅπως μὴ σκεψάμενοι.

49. Servos testes esse non posse. Ἡ μαρτυρία μέγα τι καὶ ἀναγκαῖον ὄν.

50. Quatenus donationes in literas non relatæ valeant. Ἐπειδὴ πολλοί εἰσιν ὅτε μὲν χάριτας ἀμειβόμενοι.

51. De thesauro invento. Ἦν μὲν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον.

52. Ut tam veterum Principum quam recentiorum numismata valeant. Εἰ νεῦρα τ πραγμάτων αἱ τούτων εὔποροι ἀφορμαί.

53. Mortuos tam intra quam extra civitates sepeliri posse. Ἐμοὶ φαίνεται μὴ μόνον.

54. Dominicis diebus omnes ab operibus vacare debere. Ἀρίστη μὲν ἡ σπουδή.

55. Ut Judæi secundum Christianismi ritus vivant. Οἱ ἔμπροσθεν εἰς τὰ σκῆπτρα καθαιρούσης.

56. De ostiis marinis. Καὶ ἔστω ἡμῖν ὁ νόμος.

57. Quantum remorum piscatoriæ inter se distare debeant. Ἐπειδὴ πλείστων νόμων.

58. Ex sanguine cibum conficiendum non esse. Καὶ πάλαι τῷ νομοθέτῃ Μωσῇ.

59. Hominem liberum se vendere non posse. Εἷς καὶ ἔστω νόμος ἐστὶ τ μὴ πρεπόντων τῇ εὐταξίᾳ τῆς ἡμῶν πολιτείας.

60. De pœna qua castratores affici debeant. Πρᾶγμα πολμώμενον μὲν ἀφειδῶς.

61. Si tributorum exactores plus exegerint, qua pœna afficiendi sint. Ὡς ἢν μακάριον καὶ τῷ βίῳ σωτήριον.

62. De pœna ejus, qui rem aliquam publicam vendiderit. Ἄξιον μὲν τοὺς δημοσίων.

63. Siquis res vetitas ad hostes transvehat. Καὶ τοῦτο τ αὐτῆς οὐ αἰτίας ἔγκλημα.

64. Si quis naufragio ejectas res celaverit. Ἐκεῖνο δὲ λίαν θαυμάζω.

65. De incantatorum pœna. Ὁ μὲν ἑαυτὸν μέμφεσθαι τῷ οἴνῳ.

66. De

66. De plagio. Ὥσπερ ἐκ ἔστι καλὸν τὰ τ δίκης ζυγά.
67. Si transfugæ ſua ſponte revertantur. Καὶ τὸ ἄγαν ἀυσηρὸν καὶ ἀπότομον.
68. Quomodo monachi & clerici tutores eſſe poſſint. Τοῖς μὲν πάλαι νομοθέταις, μονοειδῶς.
69. Quomodo cœcos teſtamentum facere oporteat. Ἐπειδὴ ἀμφισβητεῖται.
70. De latronibus. Ἁπανταχοῦ τὸ κοινὸν τῆς γνώμης.
71. Qua lege in arvis vineiſve ædificetur. Γνώμην ἀρίστην τε καὶ ἐννομωτάτην.
72. Ut pacta non conſtituta pœna valeant. Τῷ παροῦσαν νομίμῳ.
73. Cum mulieribus in Eccleſiarum cœnaculis habitare non licere. Πρᾶγμα κακῶς μὲν καὶ παρὰ τῶν κωλυόντων.
74. Ante legitimum tempus matrimonium conſecrari non debere. Ἐπειδὴ ἐν τοῖς περὶ γάμων τῇ τε ἱερᾷ καὶ μεγάλῃ ἕκτῃ συνόδῳ.
75. Viginti annos natum, hypodiaconum creari poſſe. Εἰ ἐν πολιτικοῖς πράγμασι.
76. Si ſacerdos falſum teſtimonium dicat. Τὰ πρὸς τοὺς θεοκήρυκας.
77. De falſariorum pœna. Ἐν πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις.
78. Ne amplius S. C. fiant. Ὥσπερ καὶ ἐφ' ἑτέρων.
79. Sacerdotem diaconum, hypodiaconúmue, ſi uxorem ducat, à ſacro ordine removendum non eſſe. Τὰ ἅπαξ ἀνατεθειμένα τῷ Θεῷ.
80. Purpuræ ſegmenta & particulas venundari poſſe. Οὐκ οἶδα ἕως οἱ ἄνω τοῦ χρόνου.
81. Ex auro precioſisque lapillis aliquid confici, non univerſum nefas eſſe. Καὶ τοῦτον δὲ τὸν νόμον ὡς ἀπλῶς ἀφαιρεῖται.
82. De teſtamento reſignato. Πολλὰ δὲ πραγμάτων κατά τινα.
83. Trientes uſuras in mutuata pecunia licitas eſſe. Καλὸν μὲν ἦν καὶ σωτήριον.
84. Negotiari, ædificare, muneraque accipere, urbis magiſtratus poſſe. Τὰ περὶ ἀρχόντων τῶν πρὸ ἡμῶν δεδογμένα.
85. Qui pater nuptias non iterat, eum unius liberorum portionem percipere. Ἐπεὶ περὶ δὲ ἐπὶ παισὶν.
86. Siquis eccleſiaſtici ordinis ſe advocationibus, ſponſionibus, redempturis, ſimilibusve rebus dedat. Τὰς πρὸς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν βῆμα.

87. Si quis ecclesiastici ordinis, alea ludat. Οὐδ' ὅσοι τ῀ ἱερᾶς τάξεως.
88. Celebribus quibusdam in ecclesia * viris festi dies constituuntur. τῷ σεβασμίῳ τ῀ σεπτῶν Ἀποστόλων θεσπίσματι.
89. Matrimonia citra consecrationem non confirmari. Ὥσπερ τὰ τῆς νεοθετήσεως πράγματα.
90. Qui tertium matrimonium contrahunt, sacri canonis pœnis obnoxios esse. Ἔδει δὴ πλάσμα τ῀ θείας ἡμᾶς παλάμης.
91. Concubinam habere non licere. Ἀπὸ τ῀ αὐτῆς ἀδιαφορίας.
92. Si quis aliquem dedita opera oculis orbarit. Εἰ καὶ ἄλλως ἡμῶν περὶ ᾧ τῶν ὀφθαλμῶν.
93. Si sponsa ex alio uterum gestare deprehendatur. Ἐπειδὴ τοῖς ἀρχαίοις ζῶ περὶ μνησείας.
94. Legis quæ de consulatu agit abrogatio: Ἐπειδήπερ σκοπὸν ἡμῖν.
95. De avulso superiore loco & inferiorem agrum obtegente. Καὶ τοῖς ἀρχαιοτέροις.
96. De sepulchro violato. Ἔστιν ἀσύγγνωστα τ῀ ἁμαρτημάτων.
97. In contestatione litis, magistratuumque initio jurandum esse. Εἰ καὶ δοκεῖ πως ἐναπολογεῖσθαι.
98. Si eunuchi uxores ducant. Ἡ τ῀ νόμων γένεσις καὶ κατάστασιν τῆς πολιτείας.
99. Ut qui jusjurandum defert, prior de calumnia juret. Ὅσα περὶ εὐλάβειαν ὁρᾷ.
100. Si homo liber cum servilis conditionis homine matrimonium contrahat. φιλανθρώπῳ γνώμης ὄντες οἱ νόμοι.
101. Si contubernalium sive servorum conjugum alter libertatem consequatur. Οὐ μόνον ὁ τὴν ἀρχὴν ἐξ ἐλευθερίας.
102. Si prædia maritima ad constituendas piscatorias remoras per se non sufficiant. Μέγα τῷ βίῳ χαρίζεται ἡ σὺν φρονήματι καὶ λογισμῷ, τ῀ πραγμάτων κοινώνησις.

103. Quo-

* Ecce tibi illorum nomina, quorum memoriæ dies festi à Leone Imp. dicantur: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ὁ ἐν ἀρχιερεῦσι, θεῦ περιώνυμος. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, ἡ βασίλειος τῆς ἐκκλησίας σεμνότης. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ τ῀ θεολογίας ἐπώνυμος. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ γλυκὺς τ῀ Ἐκκλησίας ποταμὸς ὁ ὑπέρλαμπρος. ΙΩΑΝΝΗΣ τὸ πάγχρυσον στόμα τῦ Πνεύματος, καὶ σὺν τούτοις ΚΥΡΙΛΛΟΣ καὶ ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ, ὧν τὰ κατορθώματα ὁ θεῖος κλέος ὕμνησε τοῖς ἐρημίνοις ἐφάμιλλα.

103. Quomodo de maritimis prædiis ad conſtituendas piſcatorias remoras ſocietas ineatur. Εἴωθε μὲν δὴ τῶν γινομένων κοινωνημάτων.

104. Si piſcatoriæ remoræ legitimo intervallo non diſtent. Ἐπειδὴ ἐν τοῖς γείτοσιν.

105. Si magiſtratus res fiſcales furatus eſſe deprehendatur. Καλὸν ἡ ἐκ τῶν νόμων ἐπαγομένη τιμωρία.

106. Quantum indotatæ mulieres ex maritorum mortuorum bonis percipiant. Πρᾶγμα εὐλόγου πως δοκῶν.

107. De edendis actionibus. Ἀρεστὸν ἐστι πᾶσι καὶ τι καλὸν καὶ τῷ βίῳ συμφέρον.

108. Si quis in jus vocatus non ierit. Οὐδὲ τοῦτο τὸ καταφρονημένον.

109. Quando ſponſalia iniri matrimoniaque conſecrari poſſint. τοῖς σοφοῖς παραινοῦντες, καιρὸς πᾶσι πράγμασι.

110. Ut ſi mulier in rebus ſuis damni aliquid à marito paſſa, id ſoluto matrimonio ſibi reſarciri velit, dotem propterque nuptias donationem & reliquam mariti ſubſtantiam in commentarium conſcribat. Μετὰ τῶν ἄλλων ὅσα περὶ τοὺς γάμους.

111. Si uxor furore corripiatur. Ὡς μὲν ἁδὴν οὕτω πρὸς βίον ἀνθρώπων καθέστηκεν.

112. Si maritus furore corripiatur. τῶν μὲν πάλαι νομοθετησάντων τὴν γνώμην.

113. Quantum ſubdialia ambulacra à vicinorum ædificiis diſtare debeant. Τὰ μὲν περὶ οἰκοδομίας.

Ex Novella Leonis 117. Theodorus Balſamo ad tit. 13. Nomocanonis Photii p. 1098. refert: Ἐξ ἀποκάρσεως δ' ἀνδρὸς μὴ διδόσθαι ὑπόβολον τῇ γυναικί.

De Conſtitutionibus ejusdem Leonis tacticis atque militaribus abunde dicere me memini Volum. VI. hujus Bibl. p. 368. ſeq. uti ſpeciatim de naumachicis p. 372. ſeq.

LEONIS & fratris ALEXANDRI ab 11. Maj. A. 911. ad 6. Jun. 912.

Περὶ κλητῶν. εἶμεν δὲ καὶ κλήνεν λαχόντων. Apud Bonefidium p. 14. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 103. & ad calcem Novellar. pag. 280. edit. Amſt. 1663.

Novella promulgata A. C. 919. & reſondita in orphanotropheo. Πᾶσα κίνησις. T. 1. Juris Græco Rom. p. 102.

ΚΑΤΑΚΡΙΣΙΣ ΕΝΤΕΘΕΙΣΑ εἰς τοὺς κριτὰς, ὑπὸ Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, τῶν εὐσεβῶν βασιλέων.

Οἶμαι δὲ τῶν κρίνειν λαχόντων, οὐδένα ποτὲ πρὸς τοσαύτην ἀποκλῖναι σκαιότητα, ὡς τε ὑπὸ τοὺς ἐγκειμένους νόμους δοκιμάσαι καὶ τὰς ψήφους ἐνεγκεῖν. εἰ δέ εἰς τοσοῦτον τῆς ματαιότητος ὀλισθήσει, ἀλλοὺς μὲν, τὴν ἐν νόμοις κειμένην ὑπόσεσθαι δίκην. ἡμᾶς δὲ λαθὼν, ἥκιστα λήσεται τὸν ἀκοίμητον ὀφθαλμὸν, ὁμως καὶ ἀρᾶς ἐμπεδῶσαι τοῦτο, λίαν ἀσφαλὲς εἶναι ὠήθημεν. εὑρεῖ θεὸν μαχόμενον οὗτος, καὶ τὰς οὐρανίους καὶ ἀσωμάτους δυνάμεις, πολεμούσας αὐτῷ, ἐκπαίσει ἄωρος, καὶ τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ προσζημιωθήσεται καὶ τὴν μέλλουσαν. πῦρ καταφάγεται θεμέλια οἰκιῶν αὐτοῦ, καὶ ἔσαι δι' αἰῶνος ἠτιμωμένον τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ ζητῶν ἄρτους, ἀνθ' ὧν τὴν τῶν νόμων ἐλευθερίαν, δούλην ὑπαπεποιημένων κρίσεων ἀπειργάσατο.

CONDEMNATORIA SENTENTIA, in judices à piis orthodoxisque Imperatoribus Leone & Alexandro pronunciata.

Existimo equidem eorum neminem, qui judiciario funguntur munere, eo unquam stuporis aut insaniæ prorupturum, ut aliter quam ex præscripto legum judicium sententiamve ferre audeat. Quod si quis in tantam evaserit dementiam, reus peractus eas dependet pœnas, quæ legibus sunt irrogatæ. Sin forte nos effugerit, pervigilem tamen illum atque insomnem oculum, cui nihil non, quamlibet occultum sit, patere potest, effugere non poterit. Tametsi id ipsum imprecationibus quoque, dirisque execrationibus stabilire ac firmare non abre alienum censuimus. Inveniat itaque iste & Deum & cœlestes omnes, atque incorporeas potestates sibi nunquam non adversantes, immature ex hac vita excidat potius, quam excedat. Incommodis insuper afficiatur perpetuis: ipsius ædium fundamenta ignis tandem devoret, & posteritas eò redigatur inopiæ, ut panem ostiatim quæritet. Atque hæc jure sane optimo, propterea quod leges quas liberrimas esse oportuit, servas quodammodo atque captivas effecit fictorum pravorumque judiciorum.

ROMANI Senioris, ab A. C. 919. ad 944.

1. Novella data A. C. 921. Θεσπίζομεν ἐν πάσῃ πόλει. T. 2. Juris Græco Rom. p. 155.

2. No-

2. Novella ejusdem argumenti cum filiis Constantino, Stephano & genero Constantino, promulgata A. 928. dictante *Cosma* Magistro: *Ἄνθρωπος ἐστὶ ζηλωτόν.* Edidit Freherus T. 2. Juris Græco Roman. p. 158. & emendatiorem cum meliore versione Carolus Labbeus ad calcem observationum in Synopsin Basilicon. Paris. 1606. 8.

3. *Εἰ μὲν εὐεξίσχυσαι οἱ ἐγκαλέσαντες.* T. 2. Juris Græco Rom. p. 165.

Ex Novella *ὡς δὲ μὴ εἰσέρχεσθαι τὰς χειρὰς εἰς χωρίων κλήσεις, De prædiorum acquisitione.* Apud Bonefidium p. 24. & ad calcem Novellar. p. 281.

Περὶ ἀναλύσεως δ' πραθέντος, De rescindenda venditione, & περὶ τῆς προτιμήσεως, De prælatione. Apud Bonefidium p. 25. & ad calcem Novellar.

CONSTANTINI Porphyrogeniti, à 6. Jun. A. C. 912. ad 9. Dec. 959.

Novella 1. Romano Seniori ab Cujacio lib. V. de feudis p. 229. tributa. *Παλαιὸς νόμος ἐστὶν.* Cum Jo. Leunclavii versione, qui tredecim constitutiones Constantini primus vulgavit ad calcem *ἐκλογῆς βασιλικῶν* Basil. 1575. fol. & T. 2. Juris Gr. Rom. p. 139. & in editione operum Constantini Porphyrogeniti Græce & Latine vulgata à Jo. Meursio, Lugd. Bat. 1617. 8. p. 175. & paullo mutatis verbis p. 184. ejusdem Novellæ Epitome ex Michaele Ataliata p. 190.

2. *Περὶ πολλῶν ἀνέμαθεν.* T. 2. Juris Græco Rom. p. 142. Meurs. pag. 192.

3. Novella de militaribus fundis seu prædiis quam dictavit *Theodorus* Patricius quæstor Decapoleos. *Ὥσπερ ἐν σώματι κεφαλή.* Edidit Jac. Cujacius lib. V. de feudis p. 232. Jo. Leunclav. ad calcem Synopseos Basilicon & T. 2. p. 144. Juris Græco Rom. Meursius p. 200. & emendatiorem p. 253. ex Carolo Labbeo qui cum nova versione & notis dedit ad calcem observationum in Synopsin Basilicorum p. 26. Apud eundem p. 68. Theodorus ille, *Theodosius* appellatur. Sed p. 80. iterum Theodorus.

4. *Θεσπίζομεν ἐκ τοῦ ὠφελεῖσθαι.* T. 2. Juris Græco Rom. pag. 148. Meurs. p. 213.

5. Novella *ἡ ἀποκειμένη ἐν τῇ σακέλλῃ*, Incipit: *Ὑπὲρ ἀπολωλότος ψυχαρίου.* T. 2. Juris Gr. Rom. p. 150. Meurs. p. 217. & argumentum Novellæ ex Balsamone p. 219.

6. Μὴ ἄλλως τὸν ἀναγόμενον εἰς δικαστήριον. T. 2. Juris Græco Rom. p. 151. Meurs. p. 220.

7. Θεσπίζομεν μηδένα τῶν πολιτικῶν. T. 2. Juris Græco Rom. p. 151. Meurs. p. 222.

8. Κελεύομεν τὰς θεματικὰς κελίας. T. 2. Juris Græco Rom. p. 151. Meurs. p. 222. ubi male μαθηματικὰς pro θεματικάς.

9. Κελεύομεν μὴ ποιεῖσθαί τι κέρδος. T. 2. Juris Græc. Rom. p. 153. Meurs. p. 226.

10. Ἐπειδὴ αἱ διαθῆκαι. T. 2. Juris Græco Rom. pag. 155. Meurs. pag. 231.

11. Ἐπειδὴ ὁ σκεῖβας οὐκ ἔστι δικαστής. T. 2. Juris Græco Rom. p. 155. Meurs. p. 233.

12. Ἡ τοῦ Μωσέως νομοθεσία. Novella prior περὶ τῶν ἐκουσίως φονευόντων. T. 1. Juris Græco Rom. p. 109. Meurs. p. 234.

13. Κελεύομεν εἴ τινες τῶν Ἀρμενίων στρατιωτῶν. Carolus Labbeus ad calcem observationum in Synopsin Basilicorum p. 47. & ex eo Meurs. p. 275. & sub *Nicephori Phocæ* nomine Leunclavius T. 2. Juris Græco Rom. p. 169.

14. Ἐπειδὴ τῆς συνηθείας καὶ τῆς χρήσεως. Novella quam dictavit Theophilus Patricius & Quæstor. Emendatiorem Labbeus post Leunclavium dedit p. 52. ex eoque Meursius p. 280.

15. Ἔκθεσίν τινα περὶ λόγου. Edidit mutilum Leunclavius ad calcem Synopseos Basilicor. & T. 2. Juris Græco Rom. p. 155. Integriorem Labbeus p. 68. ex eoque Meursius p. 295.

16. Tomus unionis de quartis nuptiis: Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν. T. 1. Juris Græco Rom. p. 104. Ejus pars à verbis ἀποφαινόμεθα καινῇ γνώμῃ, apud Meursium p. 240. Meminit Balsamo ad Nomocanonem Photii tit. 13. p. 1080.

17. Novella posterior de his qui cædem sponte committunt & ad Ecclesias confugiunt. Ταῦτα νομοθετῆσαι προσήκειν. Apud Bonefid. p. 20. & T. 1. Jur. Græco Rom. p. 111. & ad calcem Novellar. p. 280.

18. Περὶ λαϊκῶν ἀδιαθέτως τελευτώντων χωρὶς παίδων. Apud Bonefidium p. 23. & ad calcem Novellar. p. 281.

Capita duo, περὶ τοῦ ἀναθεματίζεσθαι τοὺς ἀποστάτας καὶ μυλωτείους & περὶ πολυγάμων. apud Bonefidium p. 14. & T. 1. Jur. Græco Rom. p. 118. & ad calcem Novellar. p. 280. prius incipit: Ἡ δὲ κατὰ

τὸν

τὸν Ἰάνιον μῆνα. Alterum: ὁ δὲ πέμπ. τῆς ἐνάτης γεγονὼς ὅτι Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ.

Dolendum est magni Cujacii obitu interceptam editionem Novellarum Constantini Porphyrogeniti & aliarum plerarumque posteriorum Imperatorum Orientis, cujus spem fecit lib. XII. observationum cap. 22.

De Constantini Porphyrogeneti Constitutionibus militaribus, scriptisque aliis dixi Volum. VI. hujus Bibl. p. 487. seq. Nunc tantum juvat annotare in Codice Veronensi, ex quo Latine illa vertit (necdum edidit) illustris Vir Scipio Maffejus, Tactica tribui Constantino Romani Imp. filio.

NICEPHORI Phocæ, ab A. 963. ad 11. Dec. 969.

Ὁ τῷ Θεῷ Πατρὸς Λόγῳ πολύν πνα. Novella de novis monasteriis non condendis. Ejusdem Epitomen ex Balsamone, Θεσπίζομεν ὅσοι μοναστήρια, ξενῶνας &c. T. 1. Juris Græco Rom. p. 113.

Ἐπεὶ ἡ τῶν προαιρέσεων χρόνων. T. 2. Juris Græc. Rom. p. 171.

Ἀνήγαγεν ὁ Πρωτοβασταλάριος Βασιλικῷ. T. 2 Juris Græco Rom. pag. 168.

Πατρὶς δίκαιον ὁ πάντας τοὺς παῖδας. Novella quam dictavit *Simon* Patricius & primus à Secretis. Edidit emendatam Carolus Labbeus ad calcem observationum in Synopsin Basilicorum pag. 97. Pars in Jure Græco Rom. T. 2. pag. 170. seq. Θεσπίζομεν τὴν παρὰ τῶν.

Ἐπειδήπερ πνὲς τῶν κεκωλυμένων. T. 2. Juris Græco Rom. p. 171.

Ex Novellis Nicephori Phocæ Capita duo, περὶ πτωχῶν, tertium, περὶ προνομίσεως, quartum & quintum de Ecclesiis ac Monasteriis novis non exstruendis: apud Bonefidium p. 28. & ad calcem Novellar. p. 282. edit. Amst. 1663.

Θεσπίζομεν ὅσοι τῶν Ἀρμενικῶν. T. 2. Juris Græco Rom. p. 169. Constantino Porphyrogenito tribuit Carolus Labbeus p. 47.

BASILII Porphyrogeniti, ab exeunte A. 975. ad 1025. Decembr.

Capita quatuor, περὶ κτήσεως τῶν ἐκκλησιῶν &c. De possessione Ecclesiarum, de allelengyo sive mutuò fidejubentibus communis

census pensitorum, de prædiis potentiorum, & de præscriptione XL. annorum abolenda. Apud Bonefidium p. 32. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 117. & ad calcem Novellar. p. 282.

Reſcriptum de juramento à Judæis præſtando. Γνώσθησον τὴν παρῶσαν λύσιν. T. 1. Juris Græco Rom. p. 120.

Ἐπεσήμανε ἡ βασιλεία μου ἀφ' ἧς ὑπεκρατήσατε. T. 2. Juris Græco Rom. p. 172–179.

Κολάζεσθαι δεῖ καὶ τὰς ἐν ἀξιώμασι φονεῖς. T. 2. Juris Græco Rom. pag. 179.

ROMANI Junioris Porphyrogeniti, cognomine Argyri à Novembr. A. 1028. ad 11. April. 1034.

Ἡ ἀναφορά σου. ſub *Conſtantini Porphyrog.* nomine edita à Leunclavio ad calcem Synopſeos Baſilicor. & T. 2. Juris Græco Rom. p. 148. Sed ex duorum Codd. MSS. fide, Romano tribuit Carolus Labbeus, qui integriorem edidit p. 80. *de refuſione pretii militarium prædiorum.*

Θεσπίζομεν ἐάν τινες μερίδας ἔναις. Juris Græco Rom. T. 2. p. 167. & emendatior apud Labbeum p. 90.

Caput ex Novella Romani Argyri περὶ προσόδου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, De reditu magnæ Eccleſiæ & de mutuo fidejubentibus &c. Apud Bonefidium p. 34. & ad calcem Novellar. p. 283.

ZOËS, Romani uxoris.

Caput περὶ τοῦ ἀπριάτην τὰς ἀρχὰς γίνεσθαι. De magiſtratibus non vendendis. Apud Bonefidium p. 35. & ad calcem Novellar. p. 283.

MICHAELIS Ε΄ στρατιωτικοῦ, ab Auguſto A. 1056. ad 31. Aug. 1057.

Caput περὶ στρατηγίου &c. De prætorio & velamine capitis & de publicis curatoribus. Apud Bonefidium p. 35. & ad calcem Novellar. pag. 283.

ISAACII COMNENI, ab 1. Sept. A. 1057. ad Decembr. 1059.

Τυγχοῦ δὲ ἡ βασιλεία μου καὶ ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ. De canonico & conſuetudinibus, quæ dantur pro ordinatione. Apud Bonefidium p. 36. & T. 1. Juris Græco Rom. pag. 121. & ad calcem Novellar. pag. 283.

MICHAE-

MICHAELIS Parapinacei, ab Octobr. A. 1071. ad April. A. 1078.

Capitulum περὶ παρημήσεως ἐν ἀνηχρήσει. De prælatione in antichresi. Apud Bonefidium p. 37. & ad calcem Novellar. p. 283.

NICEPHORI Botaniotæ, ab 7. April. A. 1078. ad Mart. 1081.

Aurea Bulla de inceſtis nuptiis. Τὸ ταῖς μεγίσταις τῆ διοικήσεων. T. 1. Juris Græco Rom. p. 121.

Capita περὶ λύσεως γάμε * μανέντ@ ἑμοζύγε, De ſolutione matrimonii ob furorem conjugis, & περὶ χρεοκοπίας δημοσίων ὀφειλῶν, De relevatione fiſcalium debitorum. Apud Bonefidium p. 38. & ad calcem Novellar. p. 283.

ALEXII COMNENI, ab 1. April. A. 1081. ad 15. Aug. 1118.

Novella de electionibus Epiſcoporum. Εἰ καὶ ἀφρονέστερός εἰμι πάντων. Græce & Latine in Cotelerii monumentis Eccleſiæ Græcæ T. 2. p. 178 -- 197.

Ὁ κῦρ καιρὸς θεοφιλὴς. T. 1. Juris Græco Rom. p. 123.

Οἱ πονήρως τῶ σώματ@ ἔχοντες. T. 1. Juris Græco Rom. p. 124.

Novella dictata à Salomone eparcho: Πολλὰ μὲν δικαστήρια. T. 2. Juris Græco Rom. p. 179.

Πολλὰ προσαγγείλαντες ὠφέλειαν. T. 2. Juris Græco Rom. p. 185.

Ἀγαθόν σοι ζῆλον. T. 2. Juris Gr. Rom. p. 185.

Ad calcem Novellarum exhibentur p. 283. ſeq. Capita ex Conſtitutionibus Alexii Comneni undecim, 1) De ætate a) ineuntium officia. 2) De nuptiis b) amitæ & fratris filiæ cum filio fratris & patruo. 3) De ſponſalibus, c) ubi mentio Aureæ Bullæ *Nicephori* Botaniotæ, & ſanctionis Imp. *Leonis*. 4) De d) ſolutione ſponſalium, ubi mentio Conſtitutionis Leonis Philoſophi, & poſt ſuggeſtionem Jo. Thraceſii Curopalatæ & magni Drungarii, ſequitur Imperatoris reſcriptum, * quod incipit: Εἰ μηδὲν ἄλλο ἡ βασιλεία ἢ ἐννομ@ ἐπιστασία ἐστί. Ggg 3 5) De

* Meminit Balſamo ad tit. 13. Nomocanonis Photii p. 1134. edit. Juſtell.

a) Bonefid. p. 39. b) Bonefid. pag. 40. & T. 1. Jur. Græc. Rom. p. 138. c) Bonefid. p. 41. & T. 1. Jur. Græco Rom. p. 126. (d Bonefid. pag. 48. * Id. p. 51. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 134.

5) De e) chartophylace, ἡ βασιλεία μου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνεστμίας φροντίζουσα. 6) De f) doctoribus Ecclesiæ. 7) De electis g) ad Orientales Ecclesias, ubi rescriptum Imperatoris quod incipit: Ἀνήμαθεν ἡ βασιλεία μου. 8) De h) erigendis Episcopatibus in metropoles. 9) De testibus i) & benedictione matrimonii servorum, ubi Imperatoris rescriptum, quod incipit: Δύο ταῦτα ἀπὶ τοὺς οἰκοὺς τ βασιλείας μου ἦλθεν. 10) De k) oblationibus & aliis ecclesiasticis juribus, ubi rescriptum Imperatoris quod incipit: Τὴν ἀπαίτησιν καὶ διόρθωσιν τ ψυχικῶν σφαλμάτων. 11) De l) foro clericorum, & de judice per rescriptum prohibito causam ad se transmissam disceptare, ubi rescriptum Imperatoris: Διορίζεσθαι πᾶσιν ἡμῖν τοῖς τ δικαστηρίων προεδρεύουσιν ἡ βασιλεία μου.

JOANNIS COMNENI, Καλοιωάννου, ab A. 1118. ad 1143.

Aurea Bulla, καὶ τί δεῖ ἄλλο τῇ βασιλείᾳ μου. T. 1. Juris Græco Rom. pag. 147.

MANUELIS COMNENI, ab April. A. 1143. ad Septembr. 1180.

Novella de judicibus, advocatis & aliis argumentis. Incipit: Ἔννομον ἀπασίαν. T. 1. Juris Græco Rom. p. 286. & integrior emendatiorque à Carolo Labbeo p. 104. ad calcem emendationum in Synopsin Basilicor.

Aliæ Constitutiones ad calcem Novellarum Justiniani pag. 290. seq. edit. Amst. 1663.

1. Περὶ διοικητῶν τ διαθηκῶν. De executoribus testamentorum. Ex Bonefidii Jure Orientali p. 78. adde Balsamonem ad Nomocan. Photii p. 865.

2. Περὶ ἀπραξίων ἡμερῶν. De feriis. Pars Constitutionis à verbis θεσπίζομεν ὧν ἐκείνας εἶναι, qualis exstat apud Bonefidium pag. 80. Balsa-

e) Bonefid. p. 58. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 143. f) Bonefid. p. 61. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 143. g) Bonefid. p. 61. & T. 1. Juris Græco Rom. pag. 138. h) Bonefid. p. 64. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 131. i) Bonefid. p. 67. & T. 1. Jur. Gr. Rom. p. 145. k) Bonefid. p. 71. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 141. l) Bonefid. p. 75. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 139. T. 2. p. 184. Balsamo ad Nomocanonem Photii p. 951. 952.

Balſamonem ad Nomocan. Photii p. 920. ſeq. & Leunclavium ad calcem Synopſeos Baſilicor. & T. 1. Juris Græco Rom. pag. 160. Sed integra longeque emendatior edita eſt à Carolo Labbeo ad calcem notarum in Synopſin Baſilicon p. 127. Incipit: Σκοπὸς μὲν ἀνθρώποις τὸ ἑορτάζειν.

3. De ſynodica ſubnotatione Patriarchæ Lucæ de nuptiis ſeptimi gradus cognationis, ut eſt apud Bonefid. p. 85. Sed Imperatoris Edictum edidit Leunclavius T. 1. Juris Græco Rom. p. 165. incipit: Τῆς τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων.

4. De deciſione Siſinnii de nuptiis duorum fratrum cum duabus conſobrinis. Bonefid. p. 86. & T. 1. Jur. Græco Rom. p. 167.

5. De nuptiis cum duabus ſobrinis. Bonefid. p. 88.

6. De ſententiis Judicum. Bonefid. p. 88.

7. Ne morientium Epiſcoporum diripiantur bona ab exactoribus. Πρᾶγμα καὶ εἰς θεὸν πλημμέλημα τοῖς φέρουσιν.

8. De homicidiis voluntariis. Ἀδιαλείπτως βασιλεύεται μὲν ἅπασι. Bonefid. p. 92. & T. 1. Juris Gr. Rom. p. 163.

9. Ut Eccleſiarum & Monaſteriorum quæ ſunt ad urbem immobilia, intacta ſint à manu fiſci. Ἔφθασε μὲν περὶ χρόνων τινῶν λεγόμενον. Bonefid. p. 96. & T. 1. Juris Gr. Rom. p. 156.

10. De immobilibus magnæ Eccleſiæ CPol. Καὶ τῷ παλαιῷ μὲν ἐκείνῳ. Bonefid. p. 104. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 152.

11. De inſtrumentis omnium, quæ ubique ſunt Eccleſiarum ob poſſeſſionem immobilium. Aurea Bulla incipit: Ὁ μὲν τῆς Μωσέως. Bonefid. p. 109. & T. 1. Jur. Gr. Rom. p. 149.

12. De citatione abſentium. Bonefid. p. 114.

13. De tonſura mulierum degere volentium in monaſterio poſt trimeſtre facta. Bonefid. p. 115.

14. De foro Judæorum. Bonefid. p. 116.

Vide etiam quæ ex Manuelis Comneni Novella de Epiſcopis, ne citra cauſam CPoli commorentur, Balſamo p. 938. ad Photii Nomocanonem.

ALEXII COMNENI Secundi, ab Septembr. A. 1180. ad Octobr. 1183.

Ne monaſteriorum prædia deſcribantur. Incipit: Ἡ βασιλεία μου τῶν ἐκ

Περὶ ὑμετέρων ἐυχῶν. Apud Bonefid. p. 116. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 167. & ad calcem Novellar. p. 296.

ISAACI ANGELI à 12. Septembr. A. 1185. ad 10. April. 1195.

Ὁ μὴ ἐλέγχων, φησὶν ἡ γραφή. T. 1. Juris Græco Rom. p. 169.

Capita duo de metropolitanis revocantibus ad se pertinentes Episcopas jure metropolis aut Archiepiscopatus honoratas, & de nuptiis septimi gradus. Apud Bonefidium p. 119. & ad calcem Novellar. p. 296.

Ut tondeantur electorum Pontificum uxores. Incipit: Ἡ ἔννομος βασιλέως ἀπόφασις. Bonefid. p. 121. & T. 1. Juris Græco Rom. p. 175. & ad calcem Novellar. p. 297.

De canonario tributo quædam ex Isaaci Angeli Novella affert Balsamo ad Nomocanonem Photii p. 856.

JOANNIS DUCÆ Batatze, ab A. 1222. ad 1255.

Aurea Bulla, ἔσονται οἱ λευῖται ἐμοὶ. T. 1. Juris Gr. Rom. p. 276.

Caput περὶ ἐσθήτων. De vestibus externis prohibitis. Apud Bonefid. p. 124. & ad calcem Novellarum p. 297.

MICHAELIS PALÆOLOGI, ab A. C. 1259. ad 1282.

Caput de primatu & appellatione & commemoratione Papæ Romæ. Περὶ πρωτείου καὶ ἐκκλήτου καὶ μνημοσύνου τοῦ Πάπα Ῥώμης. Apud Bonefidium p. 125. & ad calcem Novellar. p. 297.

IMPERATORIS incerti.

Caput περὶ ἐπισκοπῶν κατεχομένων ὑπὸ λαϊκῶν. De Episcopatibus detentis à Laicis. Apud Bonefidium p. 126. & ad calcem Novellar. p. 297. edit. Amst. 1663.

FRIDERICI II. Imp. ab A. 1212. ad 1260. 26. Dec. Hierosolymæ & Siciliæ Regis.

Βασιλικῶν Διατάξεων Libri III. scripti circa A. C. 1230. quorum primus octoginta duo continet Capita cum totidem titulis, secundus septuaginta, tertius itidem septuaginta, MSS. in Bibl. Regis Christianissimi. Vide

Vide Celeberrimi Montfauconi Palæographiam Græcam p. 319. ubi hos præmissos Codici jambos refert:

Ῥωμης ὁ κλεινὸς εὐσεβέστατος μέδων
Αἰλίας ἂν ῥῆξ, πως δὲ καὶ Σικελίας,
φρεδερίκος κράτιστος ἐν στεφηφόροις
Νέον νόμον πίθησι Σικελῶν κράτει
Ὃν καὶ πέπομφε λυτρον ἠδικημένοις.

βασιλεὺς φρεδερίκος, αὐγουστος, Ἰταλικὸς, Σικελικὸς, ἱεροσολυμίτης, Ἀρελατένσης, εὐσεβὴς, νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος.

Omitto alios MStos diplomatum Græcorum & rescriptorum Imperialium Codices, qui exstant in variis Bibliothecis, ut in Regia Taurinensi, de qua illustris Vir Scipio Maffei Epistola ad Apostolum Zenum inserta Tomo sexto Diarii Veneti eruditorum Italiæ p. 479. seq. vel in Cæsarea, de qua Lambecius lib. VIII. p. 509. 523. vel in Monasterio S. Basilii Romæ, unde notitiam diplomatum aliquot regni Neapolitani ac Siciliæ dedit laudatus Montfauconus p. 380. seq.

BASILICORUM Editiones Latinæ.

Libri VIII. * βασιλικῶν Διατάξεων sive Imperialium Constitutionum ex sexaginta illis, in quos totum Jus Civile auspiciis Basilii, Leonis Sapientis ac denique Constantini Porphyrogenetæ redactum est, Liber XLV. XLVI. XLVII. XLVIII. & mutili XXVIII. XXIX. ex Codice Antonii Augustini, *Gentiano Hervetо* interprete, Paris. 1557. fol.

βασιλικῶν Liber LX. quo Juris Civilis tituli LXX. de criminibus & pœnis continentur, & Græcorum scholiis explicantur, *Jacobo Cujacio* interprete. Lugduni 1566. fol. ad Joannem Jacobum Cambrayum, à quo Codicem Græcum dono accepit.

Libri ab Herveto minus feliciter versi cum libro sexagesimo ex Cujacii interpretatione, Hanov. apud Wechelos 1598. & 1606. fol. curante qui præfationem præmisit Dionysio Gothofredo.

* Non sunt octo libri, sed ne quidem integri sex. Quoniam vero volumen alterum quod libros non integros XXVIII. & XXIX. complectebarur, titulorum numero prius æquabat, hinc Hervetus suspicatus est non pauciores libros quam quatuor eò contineri, ut ipse in præf. ad Joannem Morvillerium, Episcopum Aurelianensem, testatur,

Βασιλικῶν liber XXXVIII. & XXXIX. quibus Juris Civilis tituli XXXI. explicantur, additis Græcorum ſcholiis indiceque titulorum lib. 38. 39. 40. 41. 42. quos à Viglio acceperat, Jacobo Cujacio interprete. Pariſ. 1609. fol. edente poſt auctoris obitum Carolo Labbeo.

EDITIO BASILICORUM GRÆCO LATINA.

Univerſos libros ſexaginta, cum Græcorum ſcholiis ex Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi Græce luculenter edidit, verſionemque adjunxit *Carolus Annibal Fabrettus*, * Anteceſſorum Aquiſextienſium Decanus, ſervata in libro XXXVIII. XXXIX. & LX. Cujacii interpretatione. Pariſ. 1647. fol. ſeptem voluminibus. Lacunæ quædam in hoc opere adhuc obviæ fortaſſe ſuppleri poſſunt ex Codd. MSS. Vaticanis.

ECLOGA ſive SYNOPSIS BASILICORUM.

Ἐκλογὴ καὶ σύνοψις τ῀ βασιλικῶν ξ βιβλίων σὺν ἀναπομπαῖς, κ῀ στοιχείων. Ecloga & Synopſis librorum LX. Baſilicorum cum allegatione locorum ſimilium. Opus ordine literarum digeſtum, ſolo λόγῳ τὸ τίμιον, *honoris cauſa*, extra ordinem præmiſſo titulo, περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τ῀ χριστιανῶν, καὶ ἵ μηδένα καταβλασφημεῖν περὶ αὐτῆς δημοσίᾳ ἀμφισβητεῖν. *De fide orthodoxa Chriſtianorum, & ne quis audeat publice eam vocare in controverſiam.* Hoc opus MStum pridem laudavit magnus ** Cujacius: atque exſtat cum ſcholiis Græcis marginalibus manu exaratum in Bibl.

* Provinciam edendorum Baſilicorum Fabrotto demandatam annuo bis mille librarum honorario conſtituto teſtatur Claudius Sarravius p. 47. Epiſtolar. edit. primæ.

** Cujacius videtur etiam Synopſin hanc ſive Eclogam cum libro ſexageſimo Baſilicon Latine verſiſſe, licet illam non ediderit, ita enim ille A. 1564. in præf. Commentariorum ad tit. Pandectarum de excuſationibus ad Jo. Jacobum Cambrayum T. 2. Opp. *Has me egiſſe partes eo tempore nunquam pœnitebit, qui ex eis retulerim, quam tu mihi apprime commendaveras libri LX.* Βασιλικῶν *Latinam interpretationem, & hos in quibus illo frequenter utor* ἀναπομπῶν & ἀναγνώσεων (excuſationum) *libros, & alia multa, quæ mihi ſepono, illa tibi mature vindices velim - - qui CPolitana iterum legatione dextro Numine perfunctus, etiam qui juris ſtudioſis prodeſ-*

in Bibl. Cæsarea describiturque à Lambecio in limine Voluminis sexti. Habuit etiam vertitque Latine Jo. Thomas Freigius, sed cujus non exstat interpretatio. Ex alio Jo. Samburi Codice, quem Tarenti reperit versione illam donavit, Græceque & Latine primus edidit cum novellis quibusdam Imp. CPolitanorum * antea ineditis *Jo. Leunclavius*, Basil. 1575. fol. quoniam autem in versione non potuit ordinem Alphabeti repræsentare, illum plane etiam in Græcis turbavit ac deseruit, atque ejus loco capita ἐκλογῆς, ordine ipsorum Basilicorum digessit, indicem tamen titulorum CCCXLVIII. qualem in MS. repererat, ordine literarum Græce edidit, ubi primus est περὶ ἀγγαρειῶν καὶ ἀπαγγαρειῶν, postremus περὶ ἀρεταρίων de horreariis. *Caroli Labbei* observationes & emendationes in Synopsin hanc ex Codicibus Regis Christianiss. quibus multa loca restituuntur, plurimæ lacunæ replentur, scholia Græca & quædam capita primum proferuntur in lucem, prodiere Paris. 1606. 8. cum pluribus novellis Imperatorum Græcorum emendatius editis, & *glossis* veteribus ** Græco Latinis Juris verborum, quæ in Basilicis reperiuntur. Cum his conferendæ, ex quibus excerpta dat eruditiss. Montfauconus in Catalogo Codicum MSS. Bibl. Coislinianæ p. 488. seq. Ex fragmentis autem,

prodesset, sexagesimum Βασιλικῶν *simul ac non inelegans compendium omnium* Βασιλικῶν, *quod vocant* ἐκλογὴν καὶ σύνοψιν τῶν βασιλικῶν ἐξ βιβλίων σὺν ἀπομπαῖς καὶ στοιχεῖον, *reportaveris, & mihi potissimum dare volueris, palliatum ut togatum facerem, quod turbulento illo tempore videor mihi non turbulente perfecisse, jamque nunc illius editio ab optimo & integerrimo viro Cl. Sennetonio procuratur.*

* Novellæ illæ sunt 1) Constantini Porphyrogeniti Constitutiones XIII. 2) Leonis & Constantini III. 3) Romani Senioris Lacapeni II. 4) Cosmæ magistri officiorum Ψῆφοι sive Sententiæ II. 5) Romani Porphyrogeniti I. 6) Nicephori Phocæ V. 7) Basilii Porphyrogeniti II. 8) Isaaci Comneni I. 9) Nicephori Botaniotæ Aurea Bulla confirmans decreta synodalia II. sub Jo. Xiphilino facta, quæ adjunguntur. 10) Alexii Comneni VI. 11) Joannis Curopolatæ Thracesii magni drungarii viglæ Ὑπόμνημα sive Suggestio A. 6600. (CHristi 1092.) Et 12) Manuelis Comneni Constitutiones III. quarum postrema data A. 6674. (CHristi 1166.)

** Confer, si placet, quæ de his aliisque glossariis Græcis Juridicis dixi lib. IV. hujus Bibl. c. 36. §. 2. seq. His etiam accensendum 1) Nic. Rigaltii glossarium Ταχτικὸν μιξοβάρβαρον, quod est de verborum significatione, quæ ad Novellas Imperatorum, qui in Oriente post Justinianum regnarunt, de re militari Constitutiones pertinent. Paris. 1601. 4. 2) Nomenclator Græcorum Juris verborum promptuarius Juris Harmenopuli subjectus à Dionysio Gothofredo.

autem, quæ inter Scholiastas Græcos Basilicorum passim ἐκ τῶν ἰνδίκων referuntur, apparet indicem illum longe diversum fuisse à glossis, & uberiorem legum expositionem literarum ordine digestam: licet Suaresius in notitia Basilicorum §. 38. indicem illum cum glossis à Carolo Labbeo editis putabat eundem esse.

Ab hac ecloga Basilicorum etiam diversæ aliæ *νόμων ἐκλογαὶ*, quæ in Bibliothecis manu exaratæ exstant, ut illa, primo Romani Senioris anni Imperio promulgata, & quinquaginta divisa titulis, quam servat Bibl. Cæsarea, teste Lambecio VI. p. 18. & quam cum ecloga Basilicorum, quam ab Leunclavio habemus, confundit præstantissimus Historiæ Juris scriptor p. 343.

Harmenopolus quoque usus est libro, qui inscribitur *μικρὸν κατὰ στοιχεῖον, quem habemus*, inquit Cujacius VI. 10. Obs. *quemque solum ex Græcorum libris juris Budæus viderat, sic nuncupatus, quod sit parvum manuale, ordine alphabetico titulos dispositos habens. Quidam vaticinantur ejus libri auctorem esse Romanum juniorem, & hunc Romanum Juniorem filium esse Romani Lacapeni, quem ex Constantino Porphyrogenito progenitum constat, Nepotem scribere debuissent. Multa vero ejusmodi manualia Juris in Oriente fuerunt, omnibus fere patronis causarum sive rhetoribus suum sibi Codicillum & quasi via comitem conficientibus. Paulus Ægineta in præfatione:* Τὰς ῥήτρας τοῖς συντόμοις τε καὶ συνεκδήμοις ὑπ' αὐτῶν ὀνομαζομένοις χρῆσθαι δικανικοῖς συντάγμασιν, ἐν οἷς ἁπάντων ἐμφέρεται τὰ νόμων τὰ κεφάλαια πρὸς τὸ τῆς χρείας ἕτοιμον. Illud *μικρὸν νομικὸν κατὰ στοιχεῖον* MS. exstat in Bibl. Cæsarea, & incipit: Οἱ ἄνθρωποι πάντες ἢ δοῦλοι εἰσὶν ἢ ἐλεύθεροι ἢ ἀπελεύθεροι. Initium literæ ω sive ultimæ: Ὡρεῖα λέγονται τὰ οἰκοδομήματα ἤτοι τὰ σιτοδοχεῖα. Illæ porro veterum JCtorum reliquiæ licet de Latinis Græcæ factæ fuerint, tamen ut observat Leunclavius, eos habuere Græcos interpretes, qui enixe dederunt operam, ut si quid in vulgaribus libris vitiose legeretur, de vetustis exemplaribus restitutum exprimerent: si quid ambigue posse videretur accipi, de perspicua versione Græca declarationem indubiam haberet: si denique repetendum aliquid ex antiquitatis memoria foret, de eo fideliter & prolixe lector erudiretur. *Eclogarum auctor*, eodem notante Leunclavio, *παροιμίας elegantes & justas habet, quæ sunt locorum similium sive parallelorum indicationes: etiam παραγραφὰς sive παραφράσεις constitutionum intellectu difficilium non paucas, quas ita Græci interpretantur, ut casum*

(licet

(licet enim cum barbaris nostri loqui) figurent eumque præmittant, deinde constitutionem ipsam declarent: quam diligentiam in iis, quæ tam ardua non sunt, veluti supervacaneam minime præstant. Corriguntur & Digestorum atque Codicis jura non paucis in locis de posteriorum Principum sanctionibus, quas non contemnendas Basilicis inseruerunt.

CONSTANTINI HARMENOPULI

Πρόχειρον νόμων.

Harmenopulus Imperatorum Joannis Cantacuzeni & Joannis Palæologi à Consiliis diem obiit circa A. C. 1380. Ejus promptuarii Juris Civilis prima editio Græca Paris. 1540. 4. collata cum Codice MS. Regis Christianissimi & notis MSS. Cujacii passim ornata fuit Lipsiæ in Bibl. Benedicti Carpzovii τῷ μακαρίτῃ. De aliis illius editionibus, quemadmodum & de aliis præstantissimi hujus JCti scriptis dixi Volum. X. hujus Bibl. p. 273. seq. itaque hoc loco, ut de instituto Harmenopuli luculentius constet, addam illius præfationem, qua rationes ob quas post Basilii Constantini & Leonis manuale legum aliud ipse novum composuerit, exponit.

Βιβλίον νόμων πάλαι πεποίηται τοῖς πρὸ ἐμοῦ τὸν ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ καὶ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ καὶ ΛΕΟΝΤΑ, τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων, ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ὄνομα καλούμενον, ἐν ὀλίγοις τὰ τῶν νόμων διεξιὸν, ὥσπερ νῦν ἡμεῖς ἐντυγχάνοντες, πολλὰ μὲν ἐκ τῆς ὑποθέσεως ἐπιθήσειμεν, πρὶν ἢ τοῦτο διεξιέναι. ἐξ ἑκάστου γάρ φησι τῶν νόμων βιβλίου, τὰ ἀναγκαῖα καὶ χρειώδη καὶ συχνῶς ζητούμενα ἀναλεξασθαι· καὶ ταῦτα κεφαλαιωδῶς ἐν τῷδε τῷ πονήματι τῶν νόμων ἐγγράψασθαι, καὶ μηδὲν χρεὸν παραλιπεῖν, ὅσα τοῖς πολλοῖς ἐν γνώσει καθί-

Conscriptus fuerat quondam sub BASILIO, CONSTANTINO & LEONE, Principibus pietatis nomine celebratissimis, legitimæ scientiæ liber, cui quod summatim quæ ad hanc facultatem spectant, complecteretur, *Promptuario* nomen erat. In hoc cum forte incidissemus, nos in maximam pertraxit admirationem operis ipsius, antequam illud percurreremus, argumentum. Ex singulis etenim Jurisprudentiæ voluminibus se inquit apprimè necessaria, & quæ in dubium sæpissime revocantur, selecta in hoc tanquam Promptuarium jus ratione compendiaria transfudisse ac con-

καθίσασθαι δίκαιον. ἅτω πως ἐν προοιμίοις λέγει, καὶ τοιαῦτα καθυπισχνεῖται· πολλὰ δέγε καὶ δεῖν τοῦ σκοποῦ πᾶ κεκείκαμεν καὶ τῆς ὑποσχέσεως, τοῦτο διεξιόντες· τά τε γὰρ ἀναγκαιότερα παρελέλειπται τούτῳ, καὶ ὅσα τούτων ἐνδεῶς εἴρηται, ἃ μὴν ἀλλὰ καὶ ἅτω, τρέπον ἕτερον τοῦ σκοποῦ τοῦτο καὶ τῆ συνθήκης εὖ μάλα θαυμάσαντες, δεῖν ᾠήθημεν ἀνταναπληρῶσαι τούτῳ τὰ δέοντα, καὶ προθεῖναι τὰ ὑστερήματα, καὶ πλέον καὶ ἐπιθυμὴν ἀπεργάσασθαι.

Ταῦτ' ἄρα ἐν τῷ πλάτει τῶν νόμων ἐγκύψαντες, ὅσοι τε ἀνέκαθέν εἰσι παγιώδεις, καὶ ὅσοι παρὰ τῶν θειοτάτων ὕστερον βασιλέων ἐπινέονται, ἃς καὶ νεαρὰς σύνηθες ὀνομάζειν, μεθ' ὧν εἰσὶ καὶ τὰ ΡΩΜΑΪΚΑ τοῦ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ * λεγόμενα, καὶ τὰ ΕΠΑΡ-

tuliſſe, nihilque fere eorum prætermiſiſſe, quæ vulgo nota eſſe convenit. Atque ita ſane lectores invitans, magnifica hæc pollicetur. Cæterum perlecto opere, longe ab inſtituto, atque pollicitatione autorem abeſſe comperimus cum & quæ magis ſunt neceſſaria, fuerint in eo prætermiſſa, & nonnulla etiam non ſatis explicata. Itaque cum non ſine ingenti admiratione longe aliam rationem in eo opere contexendo ab authore obſervatam videremus, quam aut ipſe inſtituiſſet aut promiſiſſet, explenda in eo judicavimus, quæ cognitu per quam eſſent utilia ac neceſſaria, adjicienda quæ deſiderarentur, ut tandem per compendii modum, plenum conſurgeret opus atque abſolutum.

Hinc factum eſt, ut cum leges pene in immenſum excreviſſe ac diffuſas eſſe cerneremus, tam eas, quæ jam diu latæ præſcriptæque fuerant, quam quæ poſtea à clariſſimis principibus introductæ, quas & Novellas jam nominari conſuetum eſt, (Quibus accedunt & *Romana* quæ *Magiſtri* dicun-

*) Citatur Magiſter lib. 2. tit. 10. §. 12. lib. 3. tit. 3. §. 130. tit. 5. §§. 34. καὶ τοῦτο ἔκρινεν ὁ Μάγιστρος. lib. 4. tit. 8. §. 47. & 51. ἐδικαίωσαν οἱ δικασταὶ καὶ ὁ Μάγιστρος lib. 4. tit. 9. §. 20. lib. 5. tit. 7. §. 22. tit. 9. §. 13. ſeq. & 23. lib. 6. tit. 2. §. 15. & ſchol. ad lib. 1. tit. 1. §. 44. lib. 3. tit. 3. §. 81. ὁ Μάγιστρος ἐν σημειώματι αὐτοῦ lib. 3. tit. 3. §. 120. ταῦτα πλατύτερον εἰς τὸν περὶ γυναικῶν τόπον ἐν τῷ

ἘΠΑΡΧΙΚΆ τε, ** καὶ τ ΠΡΟΧΕΙΡΩΝ τὰ κάλλιστα, καὶ τὰ πάντων ἐκεῖθεν ἀναλεξάμενοι κάλλιστά τε ὁμοῦ καὶ ἀναγκαιότατα, καὶ τοῖς τ πρόχειρα ταῦτα συμπλέξαντες καὶ συνθέντες· τὰ μὲν, ἀναμίξ, τὰ δὲ, ἰδίᾳ, ὡς ἄριστα ἔκαστον ἔδοξε τι καὶ καθῆκεν. ἐπεὶ τὸ τ πρόχειρον βιβλίον ἐν τεσσαράκοντα ἐν τίτλοις ἐτύγχανεν, ἑπτὰς ἡμεῖς τούτους ἢ καὶ πλείους ἐπισυνάψαντες, σαφηνείας τε χάριν, καὶ τ μή τι δοκεῖν τ ἀναγκαίων ἐνδεῖν. ἓν μὲν τὸ ὅλον ἀπηργασάμεθα, ἐν ἓξ δὲ βιβλίοις τὴν ὅλην τ ἐξήκοντα τ νόμων βιβλίων πραγματείαν συντεμόντες, διείλομεν καὶ τῶν ἡπαρῶν τῶν ῬΩΜΑΪΚΩΝ τε καὶ τῶν ἘΠΑΡΧΙΚΩΝ καὶ ΠΡΟΧΕΊΡΩΝ πρόχειρον ἢ ἐξάβιβλον, ὅταν προσαγορεύσαντες. Ἐπιγέγραπται δὲ καὶ τῶν βιβλίων ἕκαστον, ὅτως·

cuntur, & *Provincialia*, & pulcherrima è *Promptuariis* decerpta jura) commodissima quæque simul & jucundissima ex his omnibus delegerimus, ac Promptuarii legibus adjunxerimus, quædam mixtim, quædam seorsim, uti consentaneum videbatur. Quoniam autem Promptuarium ipsum *quadraginta* omnino continebatur titulis, nos totidem alios aut etiam plures subnectendos duximus, idque tum perspicuitatis causa, tum ne quid eorum quæ necessaria sunt, deesse videretur. Sic igitur totum unum opus confecimus, quod in *sex* libros partiti sumus, quibus quidem id omne breviter perstrinximus, quod *sexaginta* Jurisprudentiæ voluminibus, item & Novellis, Romanis Magistri, Provincialibusque, ac Promptuarii legibus fuse, sparsimque pertractatum fuerat. Unde & librum hunc hoc inscripsimus nomine, *Promptuarium, sex conclusum libris.* Librorum porro unusquisque hunc in modum solet inscribi:

I. Τὸ

Primus

τ Μαγίστρ. ἐν δὲ τῷ περὶ κληρονομίας - - καὶ ἐν τῷ περὶ ἀδιθήκων lib. 5. tit. 9. §. 15. seq. διαταξικὸν τ Μαγίστρ διορθώσατο ψήφισμα. id. & schol. §. 21. τὸν νόμον ὅτως ἡρμήνευσεν ὁ Μάγιστρ. & tit. 11. §. 10.

** Ex his ἐπαρχικοῖς sive edictis Præfectorum prætorio, Harmenopulus lib. 2. tit. 4. p. 144. refert partem λόγο τ τ Ἀσκαλωνίτ ἰλλυστρ τ ἀρχιπάκτον ἐκ τῶν νόμων ὅτου ἐθῶν τ ἐν Παλαιστίνῃ.

I. Τὸ μὲν πρῶτον, περὶ νόμων καὶ δικαστικῆς καθεστάσεως· ἔτι τε περὶ ἀποκαταστάσεως καὶ ἐλευθερίων.

Primus de legibus ac judiciario ſtatu. Ad hæc de in integrum reſtitutione & libertatibus.

II. Περὶ δικῶν δὲ διαφόρων, καὶ καινοτομιῶν, τὸ δεύτερον.

Secundus de variis judiciorum litiumve generibus & novi operis nunciatione.

III. Τὸ δέγε τρίτον, περὶ ἐκποιήσεως δανείου τε καὶ κοινωνίας.

Tertius de alienatione, mutuo & ſocietate.

IV. Περὶ μνηστείας δὲ καὶ γάμων, τὸ τέταρτον.

Quartus de ſponſalibus & nuptiis.

V. Τὸ μέν τοι πέμπτον, περὶ διαθηκῶν, καὶ ἐπιτρόπων.

Quintus deinceps de teſtamentis & tutoribus.

VI. Τὸ τελευταῖον δὲ καὶ ἕκτον, περὶ ζημίας καὶ ποινῶν.

Sextus tandem de damno ac pœnis.*

Τὸ μὲν ἓν ὅλον ὡς ἔφθην εἰπὼν, ὃν ἐξ βιβλίοις διήρηται· πρόχειρον ἢ ἐξάβιβλον ἔτως ὀνομασθέν. οἱ δὲ παρ' ἡμῶν τοῖς προτέροις προσθέντες τίτλοις, τεσσαρακοντα ὄντες ἢ καὶ πλείους, ὡς καὶ τοῦτ' ἔφην τυγχάνουσι, προσθέντα· δὲ κακεῖνο τοῖς εἰρημένοις ἄξιον. ὡς πολλὰ μὲν ἐν τοῖς παλαιοῖς τίτλοις παρ' ἡμῶν εἰσὶ προστεθειμένα κεφάλαια, τὰ κάλλιστα μοὶ δοκεῖν καὶ ἀναγκαιότατα· εἰσὶ δὲ καί τινα τῶν ἐκ τῶν ΠΑΛΑΙΟΥ τοῖς ἡμετέροις τίτλοις προσκείμενα. ἵνα τοίνυν δῆλα ταῦτα ὦσι κἀκεῖνα, τοῖς μὲν παρ' ἡμῶν προστεθεῖσι τίτλοις καὶ κεφαλαίοις, κἂν ὁπῃ ἄρα καὶ τελῶσιν εὑρισκόμενα, τὸ ἡλιακὸν ἔχω σημεῖον ἐγγεγραφέναι, τὸ χρονικὸν δὲ παλαιοῖς, καὶ ἵνα δῆλα τοῖς ἐντυγχάνουσι πᾶσι καθίσαται, εἴγε δήπου καὶ τοῦτο εἰδέναι βέλομαι,

Totum itaque opus hoc quod PROMPTUARIUM appellare libuit, in ſex, ut jam dixi, libros tributum eſt. Adjecti autem à nobis tituli, prioribus quadraginta numero aut etiam plures, ſunt. Porro illud quoque admonùiſſe operæ pretium fuerit, multa à nobis adjecta eſſe capita veteribus titulis, quæ & pulcherrima & ſummopere neceſſaria cenſebam, quædam rurſum ex veteri libro noſtris titulis appoſita. Quare ut hæc ab illis internoſci queant, iis quidem titulis ac capitibus quæ adjecimus, ubicunque tandem obvia fuerint, ſolare ſignum extrinſecus adſcripſimus, veteribus autem Saturnium. Sic enim lectoribus fiet planiſſimum, quæ nova in hoc PROMPTUARIO, quæ

* Subjiciuntur etiam leges Georgicæ, & de Dignitatibus, nec non tituli de variis Regulis juris & de Verborum ſignificatione.

βέλοιντο. τίνα τε εἰσὶν ἐν τῷ παρόντι τούτῳ τὰ παλαιὰ, καὶ τίνα τὰ νέα, ἤτε τίτλοι λέγω, ἤτε κεφάλαια, καὶ ταῦτα μὲν ἐν τούτοις. οἱ δὲ τῶν βιβλίων τίτλοι καθ' ἕκαστον, οὕτως εἰσὶν ἔχοντες, ὡς ἐν τῇ παρούσῃ δείκνυσι καταγραφῇ, ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ βιβλίῳ τὴν ἀρχὴν ἀκριβῶς λαμβάνοντι. κ. τ. λ.

quæ vetera sunt tam capituli, quam tituli, si quis forte id scire laboret. Sed de his hactenus. Singulorum vero librorum tituli sequenti proponuntur tabula accuratè, quoad fieri potuit ex quoque libro collecti. &c.

INDICULUS
ad
Harmenopuli Promptuarium.

Numeri paginas indicant edit. Græco-Lat. A. 1587. 4.

Acephali hæretici p. 412. 413.
Alexii Comneni Novellæ p. 282. 283. 296. 305. 310. Concilium sub Alexio habitum. 310.
Cæsaris Athanasii patriarchæ Novellæ. 377. 399. 446. 451.

Basilica. 209.
Basilii (Macedonis) Constantini & Leonis Πρόχειρον. 7.
Basilii Porphyrogeniti Novellæ. 48. 452. ubi male βασιλέως excusum pro Βασιλείου.
Bestes JCtus. ὁ Βέστης ἡρμήνευσεν. 426.

Cæsar. 48. (Justinianus)
Cajus JCtus ἐν τῷ μ' β τίτλῳ. 328.
Canones Ecclesiastici. 297. Canon Apostolorum XX. 258. LXVII. 446. Nicænus XVII. 264. Trullani sive sexti Concilii VI. 368. X. 264. LIII. 302. Timothei Alexandrini Canon XV. 347.
Marci & Commodi Imperatorum Constitutio. 223.
Comnenus. Vide Alexius & Manuel.
Concilia septem. 411. Concilium sub Alexio habitum. 310. Sub Luca Patriarcha CPol. ibid.
Constantini Porphyrogeniti Novellæ. p. 57. 109. 116. 111. Novella secunda 450.
Constantini & Romani soceri. 321.

Τὰ ἐπαρχικά. 8. 144.

Jacobitæ hæretici. 412.
Iconomachi. 412.
Judæi. 459.
Juliani Aſcalonitæ Architecti νόμοι ἤτοι ἔθη τῶν ἐν Παλαιστίνῃ. 144.
Juſtinianus εὐσεβέστατος. 321. Novella CXVII. 312. Liber octavus Κώδικος. 329. Ἡ μετὰ τὸν Κώδικα νεαρά. 51.

Leonis Novellas alio ordine legit Harmenopulus, quam exſtant in editis, ut patet ex p. 25. 79. 134. 206. 210. 285. 357. 394. 429. 441. Duobus tamen locis conveniunt numeri p. 103. & 284. ſicut etiam quas paſſim laudat Balſamo ad Photii Nomocanonem. Nullo numero adſcripto Leonis Novellæ citantur ab Harmenopulo p. 50. 113. 264. 282. 289. 296. 329. 341. 342. (ubi binæ novellæ de hypobolo ſive incremento dotis) 346. 347. 355. 357. 367. 398. 437. Leoni tribuitur, quæ CXXXIV. Juſtiniani eſt p. 397.
Lex Aquilia. 436. Cornelia. 440. 450. 452. Falcidia. 399. ſq. Julia 438. &c.
Lucas Patriarcha. Habitum ſub eo Concilium. 310.

Magiſter. 8. 22. 197. 221. 230. 233. 242. 332. 333. 339. 378. 402. 403. 404. 405. 426. 441. Dionyſio Gothofredo videtur Coſmus, qui officiorum Magiſter fuit ſub Romano Seniore Imp.
Manichæi. 459.
Manuelis Comneni Novellæ. 231. 306. 310. 451.
Marci & Commodi Imperatorum Conſtitutio. 223.
Michaëlis Imp. Novella. 231.
Patriarchæ Michaëlis. 306.
Τὸ μικρὸν (πρόχειρον) τῆς τοιχείου. 119. 210. 264. adde Dionyſ. Gothofredi notas p. 438.
Monotheletæ. 412.

Neratius JCtus. 225.
Neſtoriani. 412. 413.
Nicephori Imp. Novella. 232.
Οἱ νομικοὶ ἀντίγεγραψαν. 385. Τεχνολογούμενον τῶν τῆς νομοθετῶν. 488.

Τρίτα

Τρία νόμιμα, Πολιτικὸν ex Legibus tempore ſtantis Reip. Rom. 379. ἐκ διατάξεων, ex Conſtitutionibus Imperatorum, & ἐκ τῶ πραιτωρίου. 354.
Novellarum epitomator, ὁ συντμηθεὶς τὰς νεαράς. 404. Dubito, an Julianus (ut placet viris doctis) intelligatur, de quo dixi ſupra p. 398. potius Beſtes, de quo p. 439. & 433.

Patricius. 46. 63. 253.
Τῶν Προχείρων τὰ κάλλιστα. 8. Vide ſupra Baſilius, & μικρὸν.

Ῥωμαϊκὰ ἓξ Μαγίστρου λεγόμενα. 8.
Romani Senioris Imp. Novellæ. p. 209. 221. & 227. ubi Novella cujus initium: Παλαιός ἐστι ὁ τῆς προτιμήσεως νόμος.
Conſtantini & Soceri Romani. 321.

Σχόλιον ἓξ ἐμοῦ κεφαλαίων. 325.
Timothei Alex. Canon. XV. 347.
Siſinnii Patriarchæ Novella de conjugio cum ſorore ſponſæ. 304.
Xiphilini patriachiæ. 304.
Zenonis Imp. Novella. 164. 166.

INDEX JURISCONSULTORUM, VIRORUM CELEBRIUM & HÆRETICORUM,

quorum in Baſilicis mentio,

Concinnatus à me ad editionem Græco-Latinam Fabrotti.

Numeri majores Tomum, minores paginam denotant, Parentheſi, Græci Scholiaſta innuuntur.

Adrianus Imp. (II. 545.) IV. (338.) V. (599.) VI. (149. 365. 424. 475. VII. 504. 516. 538. 655. 692. 695. 788. 812. Epiſtola de fidejuſſoribus ſingulis non in ſolidum obligatis. IV. 125.
ad Ælium. V. (575.)
ad Vivium Varum legatum Ciliciæ (II. p. 539.)
ad Valerium Varum (II. 539.)
ad Rufinum Pro-Coſ. Macedoniæ (II. 540.)
ad Sabinum Maximum (II. 540.)
ad Secundum VII. (901.
Lex II. 636. (647.

Τῷ Ἀδριανῷ τῷ θεσπότῃ ἀρεσκόμενοι. V. (633.
SCtum Adriani tempore. VI. (353.
Ab Adriano Imp. collectis usus Justinianus Imp. ad Pandectas componendos. Vide Proem. libri I. Basilicon.
Adriani aquaeductus. VI. 795. μολύβδινοι σωλῆνες τῷ Ἀχιλλέως. id. ubi Fabrottus: *aqua Achillea.*
Ἄγραφος συναίνεσις τῶν σοφῶν, non scriptus prudentium consensus. IV. (743.)
Αἰγυπτοπιάσαι. III. 23.
Lex Ælia Sentia. VI. (38. 284. 309. 408. 448. 449. 452. 455. 456. 457.
Ælius Sentius. VII. 921.
Ælianus quidem fisci debitor, Marci Antonini tempore. VI. (273
Ælius Speratus. VI. (208.
Æmilius Macer, JCtus. IV. 771. 816. VI. 751. 755.
Paulus Æmilius. VII. (921.
Æneas, Æneada. III. (95.
Africanus JCtus. II. 47. 77. 151. 153. 259. (263.) 269. 271. 294. 321. 322. 392. 430. 431. (466. 474.) 509. III. 226. 230. 271. 382. 554. (567.) 571. 575. IV. 355. 428. (570. 593.) 691. 715. V. 177. 336. (429.) 504. 562. (728.) 758. 759. 783. VI. 237. 238. 290. 291. (307. 308.*) 347. (386. 421.) 440. 467. 630. 637. VII. 137. 189. 304. 305. 707.
Afros legibus Romanis regendos. VI. 138.
Agricola, Pompeji Valentis servus. VII. (812.
Alexandri Imp. Constitutio I. 391.
Alexander Apro crimina objiciens (II. 540.) alius III. (323.
Alexius Comnenus Imp. VII. (695. πρόσταξις. III. (51.
Alfenus JCtus. II. 52. 428. 429. (446. 470. 471. 472.) 508. 660. IV. 690. 714. V. 764. 781. VI. 266. 399. 773. 791.
Alytarchia & Syriarchia. V. (28. 29. De Alytarchis supra in hoc Volumine Bibl. Græcæ p. 226.
Ἥρως Ἄμβλιχος. III. (256. seq. an Ἰάμβλιχος?
Anastasii Imp. Constitutio. II. 170. IV. (669.
ad Anthemium, Præfectum Prætorio. VI. 719. seq.
Anastasius JCtus. VII. (258.

Ana-

Anatolius JCtus. (I. 100. II. 360. 562. 566. 570. 573. 601. III. 66. 196. 469. IV. 20. 806.
Ancyrana Synodus VII. 691. 695. 696.
Andronicus, servi nomen. VI. (427.
Anianus. VII. (734.
Anonymus Basilicôn Scholiastes. II. (187. 599. 601. 650. III. 371. V. 235. 260. VII. 922. b. &c. Dorotheo junior. VI. 49. 259.
Προνόμιον & Privilegium Antiochiæ in Cœle Syria. I. 543.
Antonini Pii Imp. Constitutio I. 390. III. (190. 411. 441. 565. V. 29. 119. 245. 459. 579. 580. VI. 37. 39. 146. 282. 309. 320. 361. 365. 367. 370. 371. 372. 373. 382. 387. 388. 425. VII. 443. 816. 882.
Epistola I. 100. reseriptum V. (233.) reseriptum ad Formianos & Capenates piscatores. VI. (166. ad Calpurnium. 272.
Ἡ ὠφελίων Ἀντωνίνου & βασιλέως ἡμῶν IV. (743.
Marci Antonini Constitutio I. 557. (805. II. 32. 570. 646.) V. 172. 624. VI. 32. 37. 150. 273. 285. 313. 316. 320. 321. 350. 351. 352. 367. 437. 438. 453. 474. 493. VII. 378. 526. 567. 723. 807. Μάρκος ὁ φιλοσοφώτατος τῶν αὐθεκαστόρων III. 365. seq. ὁ θεῖος Μάρκος. IV. (754. Μάρκου ὠφελίων κωλύσασα & ἀκίνητα ἐκποιηθῆναι. V. 153. Ἐν τούτῳ τῷ θέματι ἐκτασία ἐστὶν ἡ & Μάρκου ὠφελίων. VI. 322.
Διάταξις ad Aufidium Victorinum. VI. 274.
Antoninorum fratrum Constitutio (II. 545. VI. 309. 370. Marci & Veri. 371. Divi fratres Lolliano Longino reseripsere VII. 809.
Marci Antonini & Commodi Constitutio I. 662. 663. VII. 659.
Antonini & Pertinacis. VI. (356.
Antoninus & Severus ἀντίγραφον V. (180. VI. 32. VII. 575. 774. 881.
Antoninus (Caracalla). VII. (905. 933.
Antonini (Caracallæ) Constitutio de civibus Romanis omnibus Orbis Romani etiam extra urbem Romam. VI. 146.
Apollinaris hæreticus I. 7. Ἀπολιναριστής. VII. 900.
SS. Apostolorum Canon sexagesimus septimus. VII. (676. vigesimus primus. 868.
Aquila ἄρχων II. (462.

Aquiliana Stipulatio I. 656.* 771. 776.* 777. 779. 780. 786.* 796.* 800. (804. 808. 816.) IV. 179.
Lex Aquilia I. 79. (263.) 268. (279. 280.) 386. 605. II. 13. 62. (83.) 198. 250. 251. 261. 429. (452. 453. 467. 468. 472. 476.) 505. III. (70.) 125. 148. 173. 174. 178. 179. (247. Aquilii tribuni plebis. 345. VI. 66.) IV. (383. 390. 409. 431. 439. V. 81.) 557. (605. 606. 630. 742. 744. VI. 700. 702. VII. 30. 37. 38. 39. 40.) 42. seqq. (66. sqq. 129. 146. seq. 197. 199. 235. 274. (277.) 288. (378.) 384. (388.) 391. (394. 395. 396.) 398. 400. (414. 415.) 455. 469. (479. 483. 490. 495.) 543. (550. 554. 643. 695. 696. 780. 919.
Aquilinus, servi nomen. VI. 357.
Arcadius JCtus II. 511. 515. 516. (544.
Aristo JCtus. II. 29. IV. (567.) VI. (201. 358. 416. 452. Trajani tempore. V. (350.)
Celso respondet I. 752. VI. (427.
Aristoteles ait *τὴν μήτραν τῆς γυναικὸς πέντε κόλπους ἔχειν.* V. (311. 659.
Arius hæreticus I. 171.
Armeniis injunctum, ut iisdem legibus cum Romanis utantur. VI. 137. seq. Armeniaca fiscalia. 720. 721.
Arrianus JCtus ab Ulpiano allegatus V. (585.
Alius Arrianus. VI. (557.
Arrius Menander JCtus. Vide Menander.
Articulianum SCtum. VI. (387.
Ascetriis monachis & diaconissis violatis, earumque stuprateribus nares abscindantur, ὡς τὴν νύμφην Χριστὸ ἐκκλησίαν ἐνυβρίζουσι. VII. 636.
Ascodrugi hæretici. I. 20. Tascodrugitæ II. 524. (580. 581.
Astrologi. VII. 466. *Μαθηματικὴ κατακρίνεται ὡς ἀπηγορευμένη.* 688.
Athanasius Alex. I. 18. à Constantio tyranno Oasin Ægypti relegatus. VII. (867.
Athanasius JCtus. II. (585. 586. 587. III. 94. 360.
Atilianus tutor. VI. (159.
Attia. 432.
Attius. III. (302. VI. 431. VII. 365.
Augustus *ὁ σεβαστός* III. (95. *τῷ θεῷ Αὐγούστῳ ἔδικτον.* VII. 814.
Ausonii & Olybrii Consulatus (A. C. 379.) VI. 696.

ἴσθι ὅτι τοῦτο εἰ καὶ ἐκ τῶν τοῦ Βαφίου ῥημάτων ἐστὶν, ἀλλ' ἐκαινοτομήθη ὑπὸ τοῦ Βασιλικοῦ. VII. (787.
Barrabas. VII. 863.
Ὡς ἐν τῷ Βασιλικῷ κεῖται. II. (128. 363. 379. 643. III. 195. 369. &c. σὺ δὲ τῷ Βασιλικῷ πρόσχες καὶ μὴ τῷ λογισμῷ. 572. VII. 904. εἰπὼν ὁ βασιλικὸς συμφωνήσας. 600. συντρέχει τούτῳ ὁ Βασιλικὸς λέγων. III. 170. ἄλλο θεματίζει ὁ Βασιλικὸς καὶ ἄλλο ἑρμηνεύει ὁ παλαιός. III. 290. τὸν Βασιλικὸν καλῶς λέγειν. 316. πρόσχες ὅτι οὐκ εἶπεν ὁ βασιλικὸς ἐκεῖνο. 439. συγκεχυμένη ἡ τοῦ Βασιλικοῦ ἔκδοσις. V. 100. ἴσως καὶ βασιλικῶν ἐστιν ἡ προσθήκη. 277. seq. ὅρα πῶς ἐνταῦθα ἐναντιοῦται ὁ βασιλικὸς τῷ παλαιῷ. VII. 106. σημείωσαι τὸν βασιλικὸν ἐνταῦθα λέγοντα. 667. &c.
οἱ θεῖοι βασιλεῖς. VII. (795.
Basilii Porphyrogenetæ Novella. VII. (795.
S. Basilii Canones. III. (144. 194. IV. 335. VII. 638. 648. 650. 674. 676. 677. 691. 692. 694. 695. 696. 699. 700. 917.
Belisarius patricius II. (80.) *Flav. Belisarii Consulatus* III. 91. IV. 482. VII. 684.
Beryti tantum & Romæ ac CPoli jura docere erat concessum. V. (29.
Bestes Conostaulus, Judex Veli, cujus Synopsin Novellarum laudat Nic. Comnenus p. 372. prænot. mystagog.
Βιβλιογράφοι. V. 9. (28.
Borboritæ pars Manichæorum. I. 20. II. 524. (580. 581.
Joannes Briennius. III. (186.

Sextus Cæcilius, JCtus. IV. (743. VI. 450.
Cæcilius alius. VI. (366.
Cæsar ὁ μέγας & Augustus ὁ σεβασὸς. III. (94.
Cæsareani sive Catholiciani. VII. (878.
Cajus JCtus I. 28. 43. 246. 256. 396. 412. 424. 434. 771. II. 22. 23. 48. 68. 75. 131. 143. 148. 154. 227. 238. 244. 260. 262. 270. 279. 280. 282. 288. 289. 291. 293. 313. 320. 341. 344. 357. 399. 400. 415. 416. 426. 431. 432. (468.) 508. 511. 513. 592. 596. 656. III. 7, 118. 124. 127. (162. 167. 168. 175. 182. 188. 227. (236. 237. 284. 317.) 383. (431. 454.) 560. (563.) 572. 573. 574. 576. IV. (23.) 214. 287. 328. 353. 423. 429. 515. (596.) 714. 738. 739.

739. 745. 771. 773. 781. 782. 783. 794. 824. 827. V. 98. 163. 164. 176. (242. 244.) 275. 286. 305. 306. 307. 348. 388. 389. 390. 539. 542. 546. 551. 558. (572. 591. 614. 615. 635.) 651. 665. 666. 670. 678. 679. 735. 757. 770. 775. VI. 11. 18. 63. 89. 90. 140. 141. 155. 162. 163. 174. 234. 239. 267. 268. 277. 279. 291. 296. 374. 375. 403. 405. 440. 441. 445. 459. 460. 461. 462. 465. 466. 497. 602. 603. 605. 610. 629. 635. 636. 637. 641. 649. 672. 700. 711. 765. 766. 769. 778. 801. VII. 2. 3. 37. 42. 44. 57. 118. 121. 128. 132. 134. 135. 136. 137. 138. 189. 221. 278. 297. 302. 375. 390. 392. 402. 410. 451. 455. 464. 473. 475. 476. 540.

Cajus Caſſius VI. (374.

Calligraphus. VI. 479.

Calliſtratus JCtus I. 257. II. 36. 315. 511. III. 206. IV. (263.) 292. 358. 507. (568.) 810. 833. V. 10. 734. 778. 788. VI. (158.) 436. 468. 490. 677. 680. 702. 703. VII. 439. 515. 537. 564. 585. 628. 687. 710. 715. 783. 803. 827. 833. 836. 837. 869. 871. 888.

Calocyrus JCtus II. (543. Calocyrus Sextus IV. 403. V. 26. 39. 77. 180. 269. 292. 324. 325. 410. 423. 459. 587. Proconſul. (Fabrotto interpreti Dux) 37. 44. 78. 82. 121. 144. 179. 237. 238. 253. 263. 341. 414. 430. 432. 436. 487. 537. Cyrillo junior 44.

Calpurnius Flaccus. VI. (374.

Calviſiana actio III. (27.) V. 348. (349. 596. 597.

Campanus JCtus. VI. (374.

Canatibardes. VII. 695.

Canon: οὐ τῇ γραφῇ δεῖ προσέχειν, ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ II. (66. Per extraneam perſonam δι' ἀλλοτρίας προσώπου actio non acquiritur. II. 243. δι' ἐλευθέρας προσώπου. III. 434.

Πᾶς ὁ νομικὸς κανὼν σαθρός ἐστιν, εὐχερῶς γὰρ ἀναλύεται. Omnis juris regula fragilis eſt facileque ſubverti poteſt. I. 87.

Carboniana poſſeſſio. Καρβωνιανὴ διαδοχή. III. (151. V. 252. 253.) 327. 329. 331. 332. 335. 336. ſeq. (340. ſeq. 357.) VI. 1. (25. 48. VII. 646. Carbonianum edictum. 326. ſeq. 335. 336. (341. ſeq. VII. 645.

Carthaginienſis Synodus II. (39. 558.

Cartha-

Carthaginenſibus libertas reddita. V. (480.
Caſſius JCtus. III. (292. IV. 430. V. 634. VI. 316. 408. 410. 416. 473. VII. 316. Οἱ περὶ Κάσσιον, Caſſiani VI. 254.
Caſſius Dexter, cui Antonius Pius reſcripſit. VI. (371.
Caſariani ſive Catholiciani. VII. (878.
Sergii Catilinæ Conjuratio prodita M. Tullio Ciceroni Conſuli à Julia. VII. 605.
Celſus JCtus I. 29. 30. 31. 256. II. 157. 206. 244. 500. (609.) III. 2. 31. 228. 231. (286.) 500. (508.) 556. 557. IV. 520. 522. (554. 559. 602. 615. 724.) 773. 794. V. 96. 111. 179. 381. 505. 560. (594. 596.) 700. 749. 761. 775. 778. VI. 10. 142. 177. 279. (362.) 402. 447. 448. 640. VII. 91. 110. 146. 246. 307. (332.) 584. 832.
Celſo reſpondet Ariſto JCtus. I. 752. VI. 427.
Chalcedonenſe Concilium I. 4. 18. 172. III. (139. VII. 913. 925.
Chaldæi. VII. (690. 701.
Χαρωνιακοὶ ſive Χαρωνιανοὶ, liberti, quos Latine dixerunt orcinos. VI. (517.
Chriſtianorum politia indignæ uſuræ. III. (388. Qui piorum Chriſtianorum fidem vult convellere, puniendus ut ſacrilegus. VII. (775.
Chryſippus ἀκροᾶται ἐν σοφίας παρὰ τοῖς Στωικοῖς, προσομιλεῖν θεὸν νομῶ. I. 36.
S. Chryſoſtomus in Matth. III. (137. Εἰς τὰς ἀνδριάντας. 138.
Ἐν τῷ λόγῳ τῷ περὶ ὅτι ἡ γυνὴ δέδεται νόμῳ ἐφ' ὅσον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. VII. 663.
Cibyrrhæotæ. Οἱ πλέοντες τὴν Αἰγαίαν καὶ τὰ Σάμιον, καὶ τῶν Κιβυρραιωτῶν. VII. (916. Adde Jus Græco Rom. T. 2. p. 145.
Claudianum SCtum. VI. 577.
Claudii Imp. Edictum. VI. (437. 515. Reſcriptum ad Claudianum quendam. 495.
Claudius ſupplens, quæ à Scævola pronunciata fuerant. VI. 317.
Claudius JCtus. VII. 831.
Gordius Claudius, vide Gordius.
Pactomejus Clemens, JCtus. VI. (425.
Terentius Clemens JCtus. Vide Terentius.

Cobides JCtus II. (82. III. 453. V. 280. 448. Vide Gobidas.
Codex Juſtinianeus. Τὸ τῶν Διατάξεων βιβλίον. III. (76. &c. ὁ Καδικελλίης, Scholiaſtes VII. (499. 849.
SCtum ſub Imp. Commodo, Mamilio Junco & Julio Severo Coss. VI. (369.
Conſtantini διάταξις. V. 166. VI. (125.
Conſtantini Porphyrogenitæ Novella VII. 853. ſexta I. 293. undecima VII. 691. 694. 695. 697.
Conſtantinus Nicæus JCtus. Vide infra, Nicæus.
CPolitana Synodus CL. Patrum I. 4. 18. 171.
ſecunda I. 172. Prima & ſecunda congregata in templo SS. Apoſtolorum. VII. (868.
tertia I. 172.
Cornelianus ager. III. (245.) IV. 133. 593.
Cornelia lex I. 66. (250.) 420. II. (652.) VI. 22. 272. quam Cornelius Sulla tulit VII. 574.
de falſis I. 602. (813. 814. III. 524. V. 266. VII. 504. 514.) 565. (566.) 705. ſeq. 721. ſeq. 724. 727. 735. 744.
de injuriis VII. 461. 476. (480. 481. ſeq. 574.
de ſicariis. II. (127. VI. 74. VII. 483. 556. 580. 652. 684. ſq. (696.
Cratiſtus, ſervi nomen. VI. 315.
Cupitus, ſervi nomen. VI. (380.
Curtius Valerianus. I. 686.
Cyrillus Alex I. 18.
Cyrillus JCtus II. (39. 80. 190. 191. 192. 363. 446. 447. 448. 449. 450. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 543. 545. 552. 556. 558. 559. 599. 603. 606. 613. 615. 617. 620. 627. 650. III. 23. 24. 28. 32. 35. 36. 37. 38. 39. 42. 48. 50. 51. (Alexii Comneni Imp. Διατάξιν citat 51.) 53. 60. 61. 62. 63. 139. 141. 143. 144. 145. 146. 149. 151. 153. 156. 157. 158. 160. 161. 163. 164. 165. 166. 169. 170. 171. 172. 173. 175. 178. 179. 180. 181. 182. 184. 185. 186. 187. 189. 190. 192. 206. 208. 211. 213. 214. 215. 216. 217. 233. 236. 237. 238. 239. 244. 245. 246. 247. 252. 255. 256. 257. 259. 261. 262. 267. 270. 273. 274. 278. 279. 281. 282. 284. 285. 286. 287. 289.

289. 291. 296. 297. 301. 302. 304. 311. 316. 390. 394. 395. 400. 404. 409. 411. 430. 443. 444. 445. 446. 448. 449. 451. 452. 508. 510. 511. 512. 513. 523. 525. 526. 563. 564. 565. 566. 568. IV. 18. 19. 22. 217. 218. 219. 220. 221. 223. 267. 273. 336. 337. 369. 370. 371. 372. 373. 375. 376. 377. 381. 383. 384. 385. 391. 393. 394. 396. 398. 399. 401. 402. 403. 404. 406. 410. 422. 432. 434. 439. 558. 564. 570. 586. 600. 603. 604. 611. 615. 637. 700. 701. 702. 704. 705. 707. 708. 718. 720. 721. 722. 724. V. 26. 27. 31. 32. 34. 35. 39. 42. (ἕτω ἂν ἐγὼ τῷ θαυματίῳ Κυρίλλῳ συναρείμην. 44.) 45. 47. 60. 77. 78. 79. 81. (τὸ κείμενον in Basilicis ex Cyrilli editione sumtum. 82.) 84. 85. 95. b. 99. 100. 101. 102. 116. 117. 119. 149. 168. 172. 225. 230. 235. 238. 243. 255. 277. 278. 279. 281. 282. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 405. usque ad 436. singulis paginis. Τὸ παρὸν θέμα ἐκ τῆς ζ Κυρίλλε ἐλήφθη ἐκδόσεως 431.) 448. 449. 450. 451. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 581. 586. 589. 601. 605. 620. 627. 632. 659. 698. 701. 702. 704. 706. 707. 708. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 723. 724. 741. 744. 746. VI. 26. 29. 47. 48. 50. 51. 205. 206. VII. 11. 14. 21. 37. 38. 72. 76. 80. 83. 85. (Τοῦτο τὸ θέμα κεῖται ἐν τῇ ζ Κυρίλλε ἐκδόσει, ἐ μὴν κεῖ ἐν τῷ ἰωαννίνῳ. 89.) 90. 91. 97. 98. 108. 114. 122. 125. 148. 153. 154. 156. 157. 160. 161. 162. 163. 165. 171. 178. 179. 203. 204. 206. 238. 241. 247. 252. 254. 255. 256. 257. 260. 261. 262. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 271. 350. 444. 482. 483. 484. 516. 657. 704. 757. 768. 874.

Damas, servi πραγματευτοῦ nomen. VI. (378. 380. 430.
Damasus Pontifex I. 2.
Damusianum SCtum. VI. (375. 387.
December, servi dispensatoris nomen. VI. 381.
Demosthenes Orator I. 36. VII. 855.
Devteronomium. VII. 648.
Dialecticorum Ψευδόμενα, JCtorum ἄπορα. V. (434.
Digestorum Τὰ πρῶτα I. 454. 455. 688. II. (649. III. 152. &c. Ἐν τῷ ἑβδόμῳ βιβλίῳ τῶν διγέστων πτλ. α'. II. 296. Τὸ δίγεστον. II. (409.
Diphilus, servi nomen. VI. (389. 390.

Domitia. VI. (494.
Domitius Silvanus. VII. (444.
Domitiani Imp. rescriptum. VI. (29.
SCtum Domitiani temporibus. VI. (498.
Donatistæ I. 16. 17. II. 581. III. 144. VII. 576. 606.
ὁ δὲ δόλιβος μονόβιβλος. III. (534. IV. 235. 276. 277. 278. 301. 306. 644. 646. 647. 649. 651. 652. Τὸν δὲ δόλιβος πρώτῳ μονοβίβλῳ. IV. 339. 413. Ἐγνωμεν ἐν μονοβίβλοις. VI. 123.
Dorotheus JCtus. ὁ μακαρίτης. III. (212. 265. IV. 336. 337. 338. 368. 370. 371. 372. 374. 376. 378. 379. 380. 381. 383. 384. 385. 398. 399. 401. 402. 403. V. 39. 144. 173. 260. 290. 325. 410. 414. 423. 433. 434. VI. 49. 259. 273. VII. 95. 101. 225.
Δοξαπατρὶ λύσις. Doxapatri JCti. III. (440. Τῷ Δοξαπατρῷ κυρίῳ Γεωργίῳ παρεχαφῇ. VII. 16. 317.

Ecclesiastica Privilegia non violanda, sub pœna quinque librarum auri. VII. 889.
Edictum perpetuum, τὸ κατὰ φύσιν γινόμενα ἐκ ἔρρωσαι. I. 810.
Edictum prætoris. V. (311.
ὁ ἐναντιοφανὴς φησιν. II. (109. 265. 266.) VII. 565. σημειώσαι τὸν ἐναντιοφανῆ λέγοντα. III. (170. Nimirum in Scholiis ad Basilica passim allegantur Conciliationes legum quæ pugnare inter se videntur, quas scriptor olim Græcus celebris singulari opere pluribus libris collegit & in concordiam revocare conatus est, illeque tangitur pluribus locis, interdum & reprehenditur, ut II. (109.) μάτην ἐν τῷ ἐναντιοφανεῖ εἰρῆσθαι. Stephanum διδάσκαλον appellat. III. 318. Εἰ καὶ τῷ ἐναντιοφανεῖ ἄλλως δοκεῖ. 393. ἀνάγνωθι τὸν ἐνταῦθα ὃ Ἐναντιοφανὴς τὰ κεφαλαῖον ἐπίλυσιν καλῶς ἔχουσαν. 394. 412. &c. Ἐναντιοφανῶν βιβλίῳ ε΄ λόγῳ δ΄ διγέσῳ ζ΄. V. 726. Idem auctor citat monobiblum suum de legatis & mortis causa donationibus. Ἐν τῷ χαρτίῳ μοι μονοβίβλῳ περὶ ληγάτων καὶ μόρτις κάυσα δωρεῶν. VI. 250. Παρεχαφὴ ὃ ἐναντιοφανὴς. VII. 496. 499. 640. 641. &c.
Ephesinum Concilium I. 4. 18. 171.
Epiphanius Archiepiscopus I. 10.
In Ecclesia apud Episcopum manumissi. VI. 510.

Per

Per ſancta Evangelia juratum. I. 99. III. (139. Judices & arbitri poſitis in conſpectu Evangeliis ferebant ſententiam I. (259.
Ἔνοι, ſervi nomen. VI. (356. 389. 390.
Ἥρως Eudoxius, JCtus. I. (810. Εἰ καὶ Εὐδοξίῳ τῷ ἥρωϊ καὶ τοῖς ἄλλοις παλαιοτέροις διδασκάλοις ταῦτα εἴρηται. 644. 645. III. 60. 61. VI. 227.
Euſtathii magiſtri Romani Scholium. IV. (489. ſeq. Vide Romani.
Eutyches hæreticus. I. 7. 10. 18. 172. Εὐτυχιανισταί. VII. 900.
Eutychia & Irene, ancillarum nomina. VI. (312. 316.

Fabiana actio. III. (26. 27.) 385. (447. V. 349. 596. 597. VII. 206. 208. 225. 579. Lex Fabia. 779. 780. de plagiariis. 783. ſeq. 787. ſeq.
Falcidia lex. I. 97. 177. 606. 712. 713. (761.) II. 47. (263. III. 35.) 137. (192. 206. 278. 283. 333. 397. 398. 399. 401. 403. 433. 563.) IV. 190. (409. 550. 664.) 799. 800. 802. (809.) V. 199. 205. 217. (238. 240. 242. 244. 269.) 357. 360. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 378. 379. 380. 381. 371. 372. 373. 374. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. ſeqq. 442. ſeq. 462. ſeq. (484. 494. 497. 732. VI. 177. 203. 243. 244. 257. ſeq. 353. 358. 359. (729. 757. 759. 760.
Felix. III. (161.
Firmus. VI. (355.
Florentinus JCtus. I. 28. II. 375. 431. 656. IV. 213. 691. V. 750. 759. 777. VI. 602. 603.
Fufidius JCtus. VI. (285.

Galli πτηνῶν appellant, quod Graeci σφάφιγα. IV. (557.
Garidas JCtus. Οὕτως ὁ Γαριδᾶς. II. (548. 556. 573. III. 249. 353. VII. 914. Τὸ ἐ στοιχεῖον ἐν Γαριδᾷ. 651. Τὸ ἐ στοιχεῖον. III. 78. 115. Ἐν τῇ ἐν συμφώνων διαιρέσει ἐν π στοιχείῳ. 389. Τὸ ἐ στοιχεῖον ἐν τῷ ἀγωγῶν (de actionibus) βιβλίῳ. 391. Τὸ Γαρίδα πρὸς τὸν βασιλέα κύριον Κωνσταντῖνον τὸν Δέκαν περὶ διαιρέσεως φώνων ἐκ π προσφωνήσεων τῇ ἐν Θεῷ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. VIII. 692.
Sargillianus ager. III. (407.

Geometria δημοσία διδάσκεται. VII. 689. 701.
Gloſſæ interlineares IV. (266. ſeq. 296. 366. ſeq. 430.
Gobidas JCtus Cyrillo & Stephano junior III. (182. Cobides II. 82. III. 453. Καβίδης etiam apud Balſamonem ad Nomocan. Photii p. 1178.
Gordius Claudius, lenocinii ab Imp. Severo condemnatus. VII. (641.
Licinii Gracchi ſeditio. IV. (410.
Grammatici immunes in majoribus civitatibus quini, in aliis terni. V. 3.
Codex Gregorianus. I. (811. Καὶ τὰς πολιτικὰς νόμους καὶ τὰς ἐν τῷ Ἑρμογενιανῷ καὶ Γρηγοριανῷ Διατάξεις. Adde Cujacium XX. 18. Obſervatt.
S. Gregorii Thavmaturgi Canones VII. 648.
S. Gregorii Nyſſeni Canones. VII. (692. 696. Canonica Epiſtola ad S. Letoium Melitenes Epiſcopum. 700.
Gregorius JCtus. II. (566. VII. 607. Vide in Doxopatro.
Gregorianus ager. VII. (732.
In Gypſo & Proconneſo ad metalla damnati. IV. 251. Gypſus Ægypti inſula. VII. 843. 845. 867. Vide Nic. Antonium de jure exulum p. 66.

Hæretico Chriſtianum mancipium habere non licet. V. (744.) VII. 901. neque in hæreſin ſuam trahere. VII. 889.
Hagiotheodoretus JCtus. VII. 121. Hunc præceptorem ſuum vocat Scholiaſtes Baſilicorum. 658.
Lex à Juſtiniano Imp. ſcripta ad Hermogenem, magiſtrum divinorum officiorum. IV. 481. ſeq.
Hermogenes JCtus I. 28. 32. II. 383. 386. 393. 418. 420. 425. III. 494. IV. 359. 360. 426. 507. 741. 747. V. 15. 16. 70. 163. 303. 322. 338. 378. 563. VI. 141. 180. 268. 445. 631. 648. 678. 701. 706. VII. 476. 527. 562. 599. 712.
Hermogenianus JCtus III. (234. VI. 490.
Codex Hermogenianus. I. (811. 816.
Ἥρως. III. (60. Vide Eudoxius, & Patricius, & Amblichus.
Himerius, Salomonis F. temporibus Romani Imp. VII. (676.
Hippocrates. VI. (39. 147.
Homerus VI. (100. VII. 855.

Javo-

Javolenus JCtus. II. 279. 314. 375. 401. 424. 432. 433. 436. 437. (471. 473.) 503. 514. III. 206. 229. (302.) 388. 499. (512.) 556. 577. IV. (266.) 362. 520. 523. 530. (582. 583. 601.) 686. 695. (707.) 716. (726.) 773. 797. 811. V. 96. 276. 383. 560. 675. 738. 749. 761. 762. 771. 773. 778. 779. 785. VI. 178. 205. 268. (Præceptor Juliani 281.) 403. 405. 464. 465. (475.) 610. 649. 677. 766. 770. 774. 778. 782. VII. 58. 59. 62. 64. 309. 314. 413. 476.

Jeremias Propheta. VII. (638. 650.

Ὁ Κύριος ἡμῶν ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ. VII. 663. Πεπιστεύκαμεν γὰρ εἰς τὸν θεανθρωπον ΧΡΙΣΤΟΝ. 682.

Imperatorum rescripta perpetuo valent. I. 104. Etiam Judicum sententiæ in publicos commentarios relatæ. I. 188.

Ὁ Ἰνδὲξ ἅπας ἐπιλύει. II. (111. III. 454. 491. V. 526. VII. 11. 41. 74. 90. 108. 122. 201. 205. 335. 350. 368. 591. 640. 649. 696. 704. 730. 768. 787. 788. 850. 858. Ἀναγνωθι τὸν Ἰνδικα ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς. III. 181. Εἰπον δὲ σοι τὸ ἰνδικεύων. 256. Ἀναγνωθι τὰ Ἰνδικα Στεφάνου. 445. Ἐν πλάτει τοῦ Ἰνδικοῦ. VII. 379.

Ἐν δευτέρᾳ Ἰνστιτυτίωνι. I. 690. Ὡς ἔγνως ἤδη ἐν τοῖς Ἰνστιτύτοις. V. 193.

Joannes Briennius. III. (186.

Joannes Episcopus Papa Romæ. I. 10.

Jannes Nomophylax, JCtus. II. (544. 549. 553. 558. 559. 587. 621. 648. III. 360. 390. 400. 445. 449. 450. 453. 491. IV. 658. V. 152. 226.* 346. 410.

Joannes Patricius. II. (129.

Joannes Præfectus Prætorio. I. 238. III. (92.

Isauri, pro latronibus. I. 379. VII. 442. *ubi cum bucellariis conjunguntur servisque armatis.* 450.

Isidorus JCtus II. (535. 553. 556. 558. III. 53. IV. 701. V. 355. VI. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 222. 224. 225. 226. 227. 228. 230. 231. 232. 233. 261. 262. VII. 18. 434.

Judæi I. 14. 20. 21. 22. 23. 24. II. 524. III. 188. VII. 696. 889. 900. servos Christianos habere prohibentur. 901. 906. testamentum possunt condere V. (34. non annumerantur iis, quibus ferre testimonium in judicio prohibetur. 580. 581. Libros sacros lingua Græca vel Latina legere permittuntur. I. 25.

Judæos

Judæos tranquille agentes, si turbaverint ac dimicuerint Christiani, in duplum condemnantur. VII. 415. Ex Christiano factus Judæus proscribitur. VII. 889.

Juliæ Leges II. (59. 544. 546. 547. 552. 554. 605.) 636. III. 540. IV. (407. 408. 707. 717. 719. 720. 722. 725. VI. 123. 135. 518. VII. 11. 403. (414. 444. 446. 447. 511. De adulteriis. 556. 643. 657. 665. 667. & de vi publica. 556. 563. 922. De repetundis. 761. seq. Contra peculatores. 768. seq.

Lex Julia de plagiariis. VII. (548.

Lex Julia de annona. VII. (549.) 767.

Lex Julia Petronia. VI. 276.

Julianum SCtum de petitione hæreditatis. V. 607. * seq.

Julianus JCtus I. 424. II. 51. 150. (179.) 210. 236. 258. 259. 261. (264.) 270. 276. 278. 282. 285. 315. 346. 356. 357. 390. 392. 406. 407. 422. 430. (453. 475. 500.) 590. (597.) III. 4. 121. 129. 225. 226. (292. 293.) 381. (436.) 498. 499. 521. 548. 553. 554. (565.) 571. 576. IV. 215. (220.) 240. (336.) 354. 355. (370. 413.) 428. (438.) 516. 517. (549. 551. 567. 594.) 689. 690. 691. 714. (Ἐν τῷ ις βιβλίῳ τῶν δίγεσων αὐτοῦ. 720.) 735. 751. 767. 771. 819. V. 56. (60. 75.) 90. 91. 111. (117.) 162. 207. (315.) 332. 335.) 381. 392. 393. 503. 562. (596. 597. 603. 604. 626. 630.) 652. 758. 760. 764. 772. 775. 782. 783. VI. 2. 5. 10. (35. 40.) 62. 64. 70. 143. 235. 236. 237. (245. 246. (reprehenditur à Marcello. 247. 248.) 249. 276. 277. (supplet Paulium. 279. auditor Javoleni. id.) 289. 290. (305. 308. * 316. 317.) 346. (385. 386.) 398. (415. 421. 423. 428.) 440. 448. 467. (473.) 608. 630. 637. 648. 768. 777. 800. VII. 60. 61. 62. (69. 70. 111. 132. 140. 141. 245. 303. (316.) 385. 392. (415. 480. 493.) 507. 612. (728.

Julius Miscella, Ἰούλιος Μισκέλλας, JCtus. IV. 475. Fabrotto interpreti Lex Julia miscella. Legis miscellæ mentio VI. (435.

Julioscitianus tutor. VI. (159.

Junius deportatus in insulam, ab Antonino in integrum restitutus. VII. (933.

Junianum SCtum. VI. (387.

Juris jurandi formula Magistratuum sub Justiniano Imp. & Theodora. I. 199.

Jura-

Juramentum scenicarum mulierum, μὴ ἀναχωρεῖν τ πορνείας. VII. 682.
Justinianus Θεόπιστ. Ἄνγυστ. III. 91.

Labeo JCtus. I. 42. 45. (68. 264.) II. 25. (116.) 320. 428. 436. 437. 439. (453. 482. 483. 484. 485. 611.) III. 6. (notatur à Paulo. 47.) 240. 319. IV. (219. 410. 530. 566. 567. 582. 726. 727.) 768. 770. V. (599. 657.) 771. 774. VI. (201.) 407. (410. 412. 418. 424. 427. 431. 432. 469. 475.) 647. 760. VII. (66. 71. 72. 167.) 314. (332. 334. 381. 389. 445. 479. 511. 519.
Laodicena Synodus. VII. (699.
Largianum SCtum. VI. (518.
Ἀρχαία Λατινότης, *Jus Latii.* VI. (514.
Λαυπαΐται, (λαοπαΐται) βωμολόχοι. II. (582.
Leges asservatæ in majore Ecclesia CPol. I. 195.
Leges XII. tabularum. I. 28. V. 539. δωδεκάδελτον. (694. VI. 24. 40. 41.) 61. (158. 159. VII. 66. 67. (146. 147. 148. 371. 604.
Leges non scribendæ per siglas. I. 109.
Leonides. VI. (557.
Leo Imp. τ θ εὐσεβοῦς λήξεως, piæ memoriæ. Ejus Διάταξις περὶ τῶν δευτέρων γάμων. IV. 480. 483.
Leo citatur. IV. (267. Leonis ἐρώτησις. IV. 610. Leonis præfecti Prætorio, τύπ. 414.
Leonis Philosophi *νεαρά.* T. 4. (677. Διάταξις. T. 6. 219. Novella XVIII. T. 4. (p. 224. 226. XXXIV. T. 7. p. 911. XLVIII. T. 2. pag. 557.) XLIX. T. 2. (p. 587.) LIII. T. 7. pag. 510. LIX. T. 4. p. 272. LX. T. 7. p. 867. LXI. T. 2. (p. 642.) T. 7. p. 514. LXVI. T. 7. p. 787. LXVII. T. 7. p. 860. LXXVII. T. 7. pag. 742. XCVI. τ φιλοσόφ νεαρά. T. 7. p. 510. XCIX. T. 3. (p. 186.) CV. T. 7. p. 575.
Libonianum SCtum. VII. 705. 712. (721. 731.
Licinianus servus. V. (579. 580. 582.
Licinius Rufus, JCtus. II. 513. IV. 290. VI. 329. 404.

Macedonianum SCtum. II. (181.) 361. seq. III. (67. 270. 350.) 539. (541.) 556. IV. 131. (551. 637.
Macedonius hæreticus. I. 171.

Æmilius Macer, JCtus. Vide Æmilius.
Mæcianus, JCtus. III. 559. IV. 799. 823. V. 372. 373. 447. VI. 344. 638.
Μαγικὰ βιβλία. V. 667.
Magiſtri, ſ. διδάσκαλοι Græci, & Latini quatuor immunes in minoribus civitatibus. V. 3.
ὁ Μάγιστρος ἔλεγεν. VII. 916. Vide Euſtathius & ſupra p. 434.
Manichæi & Manichææ. I. 16. 17. 18. 19. 20. II. 524. (579. 580. 582. III. 144. V. 637. VII. 576. 581. 605. Manetis Perſæ diſcipuli, eorum dogmata. II. 581. Evangelia παράγραφα καθ' ἃ φίλιππον κατὰ Θωμᾶν. id. Manichæi Nicolaitarum impietati ſucceſſerunt. 581.
Marcellus JCtus. I. 180. II. 74. (112. 115.) 153. 262. 275. 283. 295. 411. 433. (475.) 597. (622. 627.) III. 2. 205. (276.) IV. 242. (270.) 289. 290. 360. (420.) 427. 521. (ἐν τῷ βιβλίῳ δίγεστων ἕκτῳ. 547.) 554. (562. 565. 573. 586. 591. 603. 604.) 753. 800. 815. 824. V. 195. 200. (ἐν τῷ γ' δίγεστῳ. 225.) 337. 348. 360. 398. 589. 594. 624. (reprehenditur à Papiniano. 707.) 761. 765. 783. 785. (libro decimo. VI. 35.) 70. (reprehendit Julianum. 247. 248. reprehenditur à Paulo. 248.) 252. 267. 327. 348. (355. 362. 389.) 402. 479. (493. 520.) 630. 649. 803. VII. 410. 436. 437. 438. 476. (484. ex Marcello Ulpianus. 486.) 501. 507. 513. 515. 518. (libro Digeſtorum ſeptimo. 603.) 728. 748. 762. 767. 769. 770. 771. 772. 783. 792. 793. 801. 802. 825. 829. 830. 832. 871. 872. 879. 883. 886. 887. 888. 935.
Marciani Imp. Conſtitutio. VI. 697.
Marcianus JCtus. I. 28. 29. II. 375. 401. 509. III. 4. (161.) 205. (238. 243. 245. 278. 286. 308.) 383. (432.) 499. (524.) 555. IV. (20. 26. 28. 29.) 241. (269. 298.) 429. (548. 628.) 716. 794. 797. 800. 803. 820. 823. 828. V. 11. 12. 163. 195. 196. 205. 207. (258. 259.) 309. 328. (350.) 381. 382. 383. 398. 759. 764. 783. VI. 4. 10. 140. 162. 163. 164. (166.) 174. 176. 179. 234. 238. 239. 240. 242. 266. 277. 278. 296. 338. 340. 347. 348. (389.) 436. 441. 489. (493. 520.) 585. 674. 701. 704. 705. 709. 751. 764. 782. 803. VII. 4. 7. 8. 48. 58. 189. 306. 308. 309. 521. 527.

527. 539. 544. 562. 564. 584. 597. 598. 610. 612. 613. 618. 620. 623. 624. 625. 684. 685. 702. 703. 705. 707. 708. 714.
Marcianus alius. VI. (380.
Μάρκος (V. 40. videtur legendum *Μαρκιάνος*, ita & VII. 232. vel *Μαρκέλλος*, ut VII. 436. 501.
Marcus Antoninus vide Antoninus.
Martialis. VI. (377.
Mathematicorum τὰ τῶν πλάνης βιβλία concremanda I. 15.
Mauricianus JCtus. V. (630.
Priſcilla & Maximilla. II. (581.
Medici in majoribus civitatibus immunes decem, in aliis quinque. V. 3.
Medici ſervi VI. (739.) 511. *pretium ſexaginta ſolidi.* id. *Archiatri Palatii & urbis Romæ & magiſtri literarum immunes à militia.* 760.
Mela JCtus. II. (461.
Menander JCtus. VI. (30. Arius Menander. 750. 751.
Ad Meſſenium Frontonem, reſcriptum Imperatoris. VI. (314.
Michaël Ducas Imp. III. (202.
Lex Miſcella. VI. (435. Vide ſupra in Julio.
Modeſtinus JCtus. I. 29. 31. 32. 181. 256. 413. II. 50. 279. 295. 313. 314. 375. 433. 511. III. 3. 5. (23. 34.) 127. (160.) 228. 229. (248. 282.) 386. 387. (428. 451. 453. 471.) 557. 576. IV. (21.) 215. (221.) 239. 241. 242. 288. (299.) 360. 510. 512. 522. 523. (570. 606. 609.) 740. 770. 772. 773. 796. 804. 824. 827. 830. 836. V. 1. 2. 3. 5. 6. 7. 8. 9. 10. (36.) 111. 112. 177. 200. (247. 248. 256.) 383. 560. (637.) 679. 753. 761. 762. 765. 778. 782. 783. V. 17. 62. 64. 69. 90. (150.) 154. 155. 177. 267. (312.) 328. (356.) 436. 464. 640. 650. 674. 677. 680. 684. 704. 749. VII. 9. 309. (364.) 439. 473. 534. 537. 545. 564. 598. 625. 640. 687. 703. 714. 715. 748. 776. 783. 793. 802. 803. 832. 833. 836.
Μονόβιβλος τῆς πυγμαχικῆς II. (654.) τῆς ἐμφυτηκαρίας. V. (155.)
Montaniſtæ I. 20. rebaptizandi I. (143. teſtimonium ferre non poſſunt II. 524. (579. 580. 581. ubi eorum dogmata.
Muciana cautio (Scævolæ) VI. (318.
Q. Mucius JCtus. I. (70. VI. 427. 431. ejus ſententia de dote uxoris Licinii Gracchi. IV. 410.

Neocæſarienſis Synodus. VII. (675.
Neratius JCtus II. (112.) 152. 154. 228. 502. à Paulo allegatur III. (422. 423.) 498. 556. IV. 419. (564. 567. 595.) V. 337.
Neratius Priſcus, Trajani tempore. (350.) 687. (705.) VI. 243. (285.) 400. 605. 613. VII. 64. (200.) 306. 312. 476. Neratium ſequitur Marcellus (484.)
Nerva Imperator. VI. (494.
Nervā JCtus. ὁ νομικός. II. (474. 606. IV. 430.
Nerva minor, ὁ μικρός. VI. (285.
Neſtorius hæreticus I. 4. 6. 7. 9. 10. 18. 171. 172.
Neſtoriani VII. (581.) non Chriſtiani I. 18. Judaicam colentes ſuperſtitionem. II. 524. (581.)
Nicæus JCtus. II. (549. 565. 567. 615. 616. 619. 622. 623. 626. 630. 631. 650. 651. 653. 655. III. 25. 30. 31. 32. 36. 37. 38. 45. 48. 49. 51. 53. 61. 64. 69. 71. 80. 101. 113. 141. 143. 150. 154. 155. 171. 173. 174. 175. 176. 202. 203. 207. 213. 215. 217. 240. 247. 264. 272. 287. 356. 406. 414. 426. 475. IV. 273. VII. 276. 658.
Τῦ κυρῦ Κωνσταντίνυ τῦ Νικαέως. III. p. 372.
Nicæna fides. I. 2. 3. 4. 18. 171. Canon Nicænæ Synodi VII. (868.
Nicæna Synodus ſecunda. I. 172.
Nicolaitarum impietati ſucceſſerunt Manichæi. II. (581.
Nili aggerum ruptores. VII. 502. ſeq. 516. (517.) Adde Attaliatam in Jure Græco Rom. T. 2. p. 54.
Τινὲς τῶν νομικῶν. II. (129.) Οἱ ἐν Ῥώμῃ νόμους ἐξηγούμενοι. V. 4.
Nomocanon. IV. (335. VII. 604. 675. 678. 691. 696.
Τῦ Νομοφύλακος. II. (587. III. 488. IV. 19. 24. VII. 167. 323. Vide Joannes. Τῦ Νομοφύλακος ἐκ τῦ κατὰ πόδας. III. (360.
Notarii ſervi pretium, quinquaginta ſolidi. VI. 511.
Notis, σημείοις ſcripta teſtamenta. V. 286. (293.
Novella, ἡ νεαρά. II. 488. 623. &c. Ἀλλὰ νεαρὰς τῦ διαστότυ Ἰουστινιανῦ Διατάξεως III. (507. V. 225. 238. &c. Vide & ſupra in Leone.
Numa III. (95.

Oaſis Ægypti VII. 845. 867.

Oda-

Octavenus JCtus. V. (599. VI. (318. * 419.
Olympionica. III. (303.
Onesiphorus, servi nomen. VI. 317.
Ophilius JCtus. IV. (382. 431. VI. 431. 432.
Ophitæ hæretici. I. 20. II. 524. (580. & 581. ubi eorum dogmata.
Ἱερῶν Ὀργίων μηνυταί. VII. (541. 542.
Origenes in quinta Synodo damnatus. I. 172.
Orphitianum SCtum. V. (222. 228. 572.) VI. 20. 22. (43. 45. 55.) 61. (72. 75. sq. 159.

Pactomejus Clemens, JCtus. VI. (425.
Pagana superstitiones prohibentur. I. 12. seq. 14. 20. Pagani testes in judicio esse non possunt. II. 524. (580.
Ἡ Παλαιὰ τάξις τ ἐξετάσεως τ πυβλίκων δικαστηρίων, ἀνήρηται. VII. p. 551.
Οἱ Παλαιοί. I. 45. 672. II. (128.) 338. (573. 582. VI. 513. seq. 337. Ζήτει τ παλαιὸν τ κεφαλαιγ. III. (319. παλαιὸν ἀναγκαιότατον ὄντα. 401. παλαιὸν ἐ τὸ νέον χόλιον. VII. 656. 757. μὴ πλανηθῇς ὑπὸ τ παλαιῶν. 576. παλαιοὶ νόμοι. I. (811.) ὅτως φησὶν ὁ παλαιὸς, antiquus scholiastes. II. (613. 614. 615. 616. 622. 625. 626. 650. 651. 653. III. 27. 33. 55. 56. 58. 66. 73. 115. 147. 155. 159. 165. 172. 186. 188. 199. 203. 204. 213. 243. 266. 267. 268. 272. 282. 286. 290. 303. 343. 346. 347. 353. 361. 362. 390. 391. 416. 424. 426. 429. 448. 466. 475. IV. 21. 22. 24. 645. 654. 705. VI. 39. 70. 92. 95. VII. 101. 105. 106. 145. 149. 152. 167. 175. 177. 197. 202. 209. 211. 224. 234. 240. 242. 248. 268. 319. 331. 335. 345. 349. 353. 355. 356. 363. 364. 382. 383. 421. 427. 431. 433. 453. 498. 499. 500. 549. 550. 554. 567. 578. 639. 643. 645. 658. 660. 665. 753. 755. 809. 821. 836. 837. 839. 851. 859. 923. Vide supra in Eudoxio.
Palatini. VI. 733. 736. VII. 873. 878. Ἡ χολὴ τ Παλατίνων. VI. 713.
Papia lex. VI. (136.) 586. 591.
Papinianus JCtus. I. 28. 29. 771. II. 24. 25. 95. 159. 160. 245. 258. 271. 274. 283. 315. 316. 317. 322. 348. 386. 401. 408. 412. 434. 500.

500. 502. 503. 514. 597. (631. 642.) 660. III. 1. 6. (22. 24. 153.) 229. (240. 256. 280. 291. 306. 317.) 373. 374. 375. 376. (402. 404. 408. 410. 423. 430. 509. 511.) 545. 558. 559. 561. (566.) 571. 578. IV. (25.) 243. 287. 290. 292. 329. 356. 361. (397. 398. 407.) 424. 429. 513. 524. 530. (604. 614. 616. 617. 618. 619. 621. 623. 629.) 692. 693. (699. 700. 701. 706.) 715. 716. 741. 795. 797. 801. 803. 809. 816. 819. 820. 828. 834. V. 11. 12. (41.) 66. 69. 103. 163. 177. 200. 201. 216. (232. 239. 241. 248. 249.) 270. 271. 276. (281. 300.) 337. 338. 361. 362. 365. 398. 507. 561. (591. 610. 621. 634. 640. 642.) 653. (662. 663.) 679. 680. (704. 705. 707.) 739. 753. 758. 762. 788. VI. 3. 4. 11. 64. 68. 101. 141. 178. 179. 208. 242. 243. (259.) 267. 268. (274. 275.) 286. 291. 294. 295. (314.) 330. (358. 360.) 404. 405. 437. 444. 468. 480. 489. 608. 631. 678. 700. 705. 755. 770. 777. 778. VII. 4. 7. 10. (22.) 64. 246. (270.) 410. 411. 533. 544. 545. 559. 565. 583. 612. 613. 619. 625. 628. 708. 763. 767. 772. 803. 869. 927. b. (934.

Papinianus Libro XI. Ἐκ χιλιοστῶν αὐτοῦ. IV. (372. Libro decimo sexto. VI. 45.

Anti-Papinianus Pauli JCti. vide infra in Paulo.

Papyrius JCtus III. (299.) VI. 672. 700. 805.

Παραγραφή annotatio V. 231. 243. 245. 246. 584. 604. Ἐκ τῶν παραγραφῶν. 259. &c. Ἀναγνωθῆ τὴν ἐν θέματος παραγραφήν. 611.

Παραπομπαὶ allegationes III. (492. VI. 88. VII. 363. &c.

Τὰ Παράτιτλα. V. (521. VII. 387. &c.

Tarruntius Paternus, JCtus. VI. 751.

Ἥρως Patricius, JCtus. (I. 810. II. 192. 486. 644. III. 161. 344. 350.) 459. (476. 535. 536. V. 265. 487. VI. 575. VII. 677. 864.

Patricius, Romæ rogabat populum de lege ferenda. VII. (66.

Patzus JCtus (I. 34. VII. 641.

Pauliana actio. VII. 175.

Pontius Paulinus. Vide Pontius.

Paulus Apostolus. VII. 638. 663. 603. ubi Philippensium nomen per errorem obrepsit, nam Actor. XXII. nihil de Philippensibus.

Paulus JCtus I. 29. 30. 31. 32. 39. 40. 243. 245. 249. 255. (264.) 397. 410. 412. 416. 422. 426. II. 21. 22. 23. 25. 46. 48. 50. 52. 67. 73. 74. 77. 93. 94. 132. 137. 143. 144. 154. 161. 164. (190.)

194. 210. 211. 227. 230. 231. 234. 237. 238. 240. 245. 247. 252. 253. 254. 256. 257. 260. 261. 270. 276. 277. 279. 280. 282. 283. 287. 288. 290. 291. 294. 295. 302. 303. 304. 307. 309. 310. 311. 312. 313. 317. 319. 320. 321. 342. 344. 346. 347. 348. 353. 355. 357. 361. 363. 365. 366. 368. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 377. 381. 383. 385. 387. 400. 406. 407. 408. 415. 416. 424. 425. 432. 434. 435. 436. (448. 476. 485.) 496. 500. 511. 513. 514. 515. 516. (555. 556.) 592. 594. 595. 596. 597. (631. 642.) 660. III. 1. 2. 5. 7. (23. 33. 47.) 118. 119. 120. 122. 123. 124. 126. 129. (147. 148. 150. 156. 158. 159. 160. 164. 165. 168. 171. 172. 176. 177. 178. 183. 191.) 204. 205. 206. (212. 214.) 219. 221. 225. 227. 228. 229. (234. 238. 245. 261. 279. 288. 292. 294. 295. 296. 308. 309.) 377. 378. 379. 380. 381. 383. 384. 385. (392. 420. 422. 423. 424. 425. 427. 433. 447. 453.) 499. (507.) 520. 521. (524.) 545. 546. 547. 548. 552. 554. 556. 559. 560. (563. 564.) 571. 574. 575. 576. 579. IV. (26.) 213. 215. 239. 240. 241. 243. 244. 246. (268. 269. 271.) 286. 287. 289. 290. 291. 292. (301. 302. 303. 304.) 328. 329. 341. 342. 345. 346. 347. 351. 352. 353. 355. 357. 358. 359. 361. (399. 400. 402.) 416. 417. 418. 419. 423. 424. 425. 426. 427. 429. 509. 511. 512. 513. 514. 515. 526. (563. 565. 566. 567. 569. 573. 578. 595. 607. 613. 625. 627.) 686. 687. 688. 689. 690. 693. (699.) 713. 714. 715. 716. (718. 719. 724.) 733. 738. 739. 740. 752. 766. 767. 772. 773. 780. 781. 783. 795. 798. 801. 803. 806. 808. 811. 816. 820. 823. 826. 828. 833. 834. 841. V. 7. 12. 13. 14. 15. 17. (42.) 65. 67. 69. 70. 92. 97. 98. 103. 104. 124. 125. 129. (149.) 162. 163. 164. 175. 176. 178. 179. 196. 202. 203. 205. 206. 207. (223. 231. 240. 245. 249. 250. 253. 259.) 274. 275. 285. 287. 290. 305. 322. 323. 338. 348. 354. 357. 361. 377. 378. 379. 380. 384. 385. 388. 390. 444. 445. 447. 501. 506. 539. 544. 546. 551. 554. 555. 556. 557. 560. 562. (589. 611. 626. 627. 629. 632. 633.) 651. 652. 653. 668. 674. 678. 679. 682. 683. 685. 688. 734. 735. 738. 740. 748. 749. 753. 756. 761. 762. 763. 764. 773. 775. 777. 781. 784. 785. 786. VI. 3. 4. 18 (30.) 62. 70. 91. 141. 153. 154. 155. 161. 171. 173. 174. 176. 180. 234. 235. 240. 242. 243. (248.) 264. 266. 267. 268. 278. 279. (281. 285.) 287. 292. 293. 295. 296. (315.) 326. 334. 335. 336.

338.

338. 339. 341. 377. 390. 394. 397. 398. 400. 402. 405. 436. 437. 442. 443. 445. (455.) 462. 463. 467. 468. 469. (474.) 475. 598. 599. 605. 606. 607. 608. 610. 611. 612. 613. 632. 633. 638. 639. 640. 644. 647. 648. 673. 674. 677. 682. 700. 705. 706. 764. 765. 767. 768. 769. 770. 772. 773. 774. 776. 778. 780. 781. 792. 794. 800. 805. VII. 2. 3. 6. 8. 9. 36. 37. 43. 45. 46. 47. 48. 50. 55. 56. 57. 59. 61. 64. 118. 120. 129. 131. 132. 133. 135. 136. 138. 185. 186. 187. 221. 231. 232. 236. 237. 243. 245. 247. (248. 254. 264. 271.) 278. 279. 280. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 294. 301. 306. 309. 312. 313. 390. 391. 392. 397. 400. 409. 410. 411. 437. 438. 439. 459. 460. 461. 463. 469. 472. 473. 474. 475. 476. 501. 507. 508. 518. 521. 526. 527. 540. 543. 544. 559. 562. 584. 599. 624. 628. 686. 687. 703. 705. 709. 711. 712. 713. 728. 763. 769. 800. 801. 802. 803. 805. 832. 837. 839. 870. 887. 927. b. (934.) 935.

Paulus JCtus, Μονοβίβλῳ de ſponſalibus. II. (623.) Τῷ γ΄ τῶν ἀντιπατριανῶν μονοβίβλων. V. (642. VII. 272.

Libro reſponſorum, ῥεσπόνσων. III. (28. Ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ. V. (62.

Pegaſus JCtus. II. (606. V. 656. VI. (203. VII. 69.

Pegaſianum SCtum. V. (437. 457. 483.

Pepuziani hæretici. II. (581.

Pertinacis & Antonini Impp. Conſtitutio. VI. 356.

Petrus Alex. Epiſcopus. I. 2.

Petri nomen pro individuo vago paſſim ponitur, ut I. 69. 88. 90. 91. 92. & *aliis infinitis in locis. Ita nomen*

Agerii VII. 249.
Andreæ V. 676. 708.
Areſcuſæ VI. 148. 149.
Arethuſæ VI. 394. 414.
Attii VII. 365.
Caji III. 34. *Caji Seji* III. 417. VI. 314.
Dorothei I. 309.
Gregorii I. 90.
Joannis I. 761. II. (184.
Lucii Titii III. 451. VI. 211. 314. 376. *Lucia Titia* 379.

Macii

Mavii II. (124. 128. IV. 219. 724. V. 655. VI. 377. *Mavia* IV. 275. 550. VI. 211. 385.
Marci I. 544. II. 270. 271. VII. 340.
Mariæ III. 63. 304. IV. 537. V. 511. 762. VI. 142. 342.
Mucii VI. 389.
Pamphili II. 124. III. 295. 566. 568. VI. 257. 433. *Pamphilæ* VI. 602.
Pauli I. 91. 92. 246. IV. 157.
Philippi I. 748. V. 564. 675.
Primi II. 118. 175. 179. 472. IV. 301. 551. V. 643. seq. 655. seq. *Secundi* II. 39. 115. III. 24. 436. V. 253. *Tertii* II. 39. 115. *Quarti* III. 417. *Septicii* VI. 249.
Seji V. 451. *Sejæ* III. 34. IV. 602.
Sempronii I. 262. IV. 569. V. 60. *Semproniæ* VII. 364.
Stichi II. 189. III. 246. 311. 435. &c.
Theodori I. 309.
Thomæ I. 748. 761.
Titii I. 818. III. 34. *Titiæ* VI. 386. &c.

Philippi Evangelium Apocryphum. Supra in Manichæi.
Philosophi VI. 686. à tutelis excusantur. V. 3. (28.
Philoxeanus JCtus ad Novellas I. (751. II. 585. 586. III. 114. 116.
Phœnicarchæ. V. (29.
Væ tibi Pilate. VII. (863.
Τὸ Πλάτων habet. V. (34. 44. 47. 84. 144. 149. 175. 237. 245. 257. 261. 269. 296. 708. VI. 21. 89. 96. VII. 210. 212. 366. (ἐν πλάτει ἢ ἰνδικῶν. 379.) 386. ἐκ δὲ τοῦ παρὸν θέμα τῆς ἢ πλάτης ὑφῆς. 387.) 482. 488. 554. 573. 606. 675. 701. 734. 915.
φησὶ τὸ χῆ πόδας. III. (99. 342. 343. 348. 465. 467. 468. 469. &c. 514. 515. 516. 536. 541. 584. 585. IV. 224. 233. 235. 236. 237. 238. 276. 278. 279. 293. 304. 307. 338. 411. 412. &c. 415. 536. 641. 643. 646. 648. 649. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 658. 659. 660. 662. 665. 666. 668. 708. 709. 710. 711. 713. 727. V. 48. 49. 51. 53. 84. 85. 88. 107. 117. 120. 121. 122. 151. 152. 153. 154. 156. 157. 158. 161. 174. 175. 183. 185. 188. 192. 268. 269. 296. 298. 437. 438. 439. 440. 441. 457. 458. 459. 460. 461. 533. 534. 645. 646. 647. 725. 731. 733. VI. 52. 53. 57. 58. 59. 60. 79. 80. 105. 106.

106.108.113. 120. 121. 122. 128. 136.286.318. 319.320.321.457. 458.459.478.481.484.485.486.487.488.489.492.494.495.496. 497.502. 503.504.505.506.507.508.512. 514.523.524. 527. 528. 530. 531. 533.535.537.539.547. ad 561. singulis paginis. 563.568. 569.570.571.573.575.576. VII.34. 115. 181.183.209.210.229. 447.448.477.497.513.536.556.557.579. 580. 581. 582. 592. 594. 595.606. (προσαφῆς τὸ χῖ πόδας ξ θαλελαίῳ. 661.) 663.664.668. 669. 672. 673. 675.697.698.699. 702.734.743.744.765. 766. 789.791.796.820.823.862.876.904. 909. 915. 919. 923. 927. 921. b. 923. b. 924. b. 925. b. 932. 933. 934. Sæpe ita allegatur Scholiastes, qui χῖ πόδας interpretatus est, continua expositione constitutiones plerasque, quæ in Basilicis exstant. Ἔχει δὲ τὸ χῖ πόδας ὡς ἐν τῷ Βασιλικῷ κεῖται. III. 332.

Pompeja lex de parricidiis. VII. 702.

Pomponius JCtus. I. 27. 29. 181. 245. 257. II. (34.) 51. 72. (110.) 156. 209. 228. 233. 253. 257. 260. 261. 262. 276. 278. 279. 280. 281. 285. 290. 294. 295. 308. 365. 367. 372. 373. 380. 381. 382. 385. 387. 401. 416. 434. (446.) 503. 505. 510. 514. (602. 610. 622.) 658. III. 129. 130. (150. 172.) 220. 221. 223. (236. 238. 246. 254. 263. 264. 274. 284. 285.) 387. (403. 437. 441.) 500. 521. 545. 547. 548. 557. 574. 576. IV. (25.) 213. 240. (262.) 287. (337.) 340. 341. 345. 346. 347. 363. (380. 410. 420.) 424. 425. 506. 510. 511. 512. 513. 523. (567. 580. 585. 615.) 687. 688. 767. 770. 797. 808. 827. 828. V. 65. 96. 102. 177. 375. 387. (522.) 683. 684. 685. 747. 748. 753. 754. 756. 768. 773. 777. 780. 781. 785. 786. VI. 3. 9. 10. 18. 64. 80. 91. 172. 173. 178. 201. 267. 276. 287. 288. 293. 294. 297. 327. 329. 339. 343. (358.) 395. 397. 398. 401. 402. 403. 444. 467. 469. 480. 605. 633. 650. 755. 765. 766. 769. 771. 773. 774. 776. 796. 800. 805. VII. 59. 60. 133. 139. 243. 246. (254. 257. 271.) 283. 289. 290. 293. 309. 310. 393. (394.) 411. (485.) 507. 559. 883. 888.

Pontius Paulinus, Senator Rom. tempore Severi Imp. IV. (743.

Porphyrii scripta contra Christianos prohibentur. I. 3.

Jus Prætorium, viva vox Juris Civilis. I. 28. πρὸ ἐδικτῶν ποιεῖν. 79.

Pragmatica Sanctio. I. 164. 111. 235. (239.

Priscilla

Priſcilla & Maximilla. II. (581.
Priſcus, ὁ πείσκος, VI. (250. idem mihi videtur eum ſæpius allegato interprete legum antiquo, de quo ſupra in παλαιός.
Probus à Rufino circumventus. I. 661.
προθεωρήσεις legum, ut V. (596. 606. 637. & pluribus aliis locis.
πρόχειρον νόμων. III. (388. VII. 860. 915. τὸ μεμιγμένον δὲ ἔκδε ἐκ κώδικος καὶ ἐκ πρόχειρου. 921.
Procula III. (44.
Proculus JCtus. II. 24. 503. III. 557. IV. 361. 430. 524. 530. (611. 613.) 689. (583. 634.) 772. VI. 767.
Proverbiorum liber VII. (638. ubi male προοιμιῶν excuſum pro παροιμιῶν. 650.
Proverbium de donis & largitionibus, μήτε πάντα, μήτε ἀπὸ πάντων, μήτε πάντοθε. I. 202.
Pſyllus, ſervi nomen. VI. (356.
Publiciana actio. II. 223. ſeq. III. (154. 158. V. 589. 601. 647. VII. 88. 171. 172.
Pynthiodorus. V. (624.

Quintinus. V. (264.

De rebus σύνταγμα, octo voluminibus conſtans Digeſt. lib. XII. ſeq. & Baſilic. lib. XXIII. ſeq. III. (231. VII. 606. 790.
Remus à Romulo occiſus. VI. (170.
Lex Rhodia III. (193. 346. IV. 224.) Jus navale VI. 651. ſeq. Ex Lib. XIV. Digeſtor. adde Harmenopuli lib. 2. tit. 11.
Romanus, Imperator, VII. 676. 677.
Romanus JCtus. III. (56. VII. 678. 694. ἀνάμνημα τῶν Ῥωμανῶν. III. 116. 480. ἐκ τῶν ἐν τῇ πείρᾳ τῶν Ῥωμανῶν VII. (915. πίναξ ξδ'. τῆς πείρας τῶν Ῥωμανῶν. 916. Vide Euſtathii.
Romulus. III. (95. VI. 170.
Rubrianum SCtum. VI. (374. 375.
Rufinus φροντιστὴς Diſpenſator Cæſaris. I. 661.
Licinius Rufus, JCtus. Vide Licinius.

Sabinus JCtus. I. 68. III. (292. IV. 430. V. 92. 591. VI. 316. 318. 358. 374. VII. 315. 481.
Sacchus, servi nomen. VI. (312. *Samia* nomen ancillæ. 313.
Salomon JCtus. III. (361. *alius quidem Himerii pater.* VII. 676.
Salvianum interdictum ἀδάγγελμα. IV. 42.
Samaritæ I. 20. 23. 25. II. 524. (580. III. 24. 426. servos Christianos habere prohibentur. VII. (906.
Saturninus JCtus. VI. 479. VII. (516.
Scævola JCtus. II. 163. 164. 211. 308. 318. 349. 408. 439. 660. III. 2. 6. (49. 117. 153.) 229. 378. 388. (421. 454.) 559. 561. 579. IV. 287. 357. 358. 359. 362. (403.) Q. Mucius Scævola 474. 530. (554. 599. 600. 626.) 693. 695. (707. 723.) 802. 808. 835. 843. 844. V. 11. 14. (82.) 202. (252.) 276. 369. 370. 371. 372. 399. 768. 779. VI. 91. 180. (211.) 296. 297. (315. 316. 317.) 329. (357. 378. 379. 380. 381. 382.) 406. (433. 435.) 440. 444. (455.) 606. 768. 774. VII. 246. 308. (379. 389.) 436. 438. 476. 597. 616. 702. 714. 762.
Σχόλια III. (146. 153. 163. 172. 191. &c. σχόλιον δ' αὐθέντης μὲ ἀναγκαῖον ὄν. 408. σχόλιον παλαιόν. V. 483.
Σκοπελισταί. VII. 502. (504. 856.
Scriptura Sacra. ἵνα δὲ σαφέστερον ἀπὸ τ. γραφῆς καταμάθωμεν. VII. 339.
Septicius. III. (419.
Sempronianus ager. IV. (590. *pro agro* δ' δείνα. *Sic Titianus, Cornelianus*, &c.
Servius JCtus, I. 44. (70.) IV. (638.) 826. VI. (309. 410. 431. 432. VII. 41. Q. Mucii sententiam secutus. IV. (410.
Serviana actio. III. (39. 472. IV. 28. 30. 49. V. 600. 713. VII. 175. 176.
Severus Imp. IV. (743. V. 75. 95. b. VI. 321. VII. 605. 641. Epistola ad Celerem. 610.
Severi & Antonini Impp. Constitutio. I. (100. II. 114. V. 180. VI. 32. 366. 384. VII. 575. 774. 881.
Severus, nomen servi villici. VI. (381.
Sextus Cæcilius, JCtus. IV. (743. VI. 450.
Calocyrus Sextus, JCtus. Vide Calocyrus.

Solo-

Solonis lex de ἐπιῤῥείαις. VII. (541. 542.
Sophista sive Rhetores in majoribus civitatibus quini, in aliis quaterni. V. 3.
Spendophorus, servi nomen. VI. (382.
Stephanus JCtus, I. (38. II. 177. 187. 264. 450. 454. 455. (Theodori præceptor. 580.) 605. 609. 618. 619. 626. 628. 632. 633. 648. III. 68. 117. 139. 141. 145. 146. 149. 151. 152. 153. 158. 159. 160. 161. 163. 164. 166. 167. 168. 169. 172. 176. 178. 179. 180. 181. 182. 184. 185. 188. 189. 190. 192. 200. 206. 209. 211. 212. 214. 215. 216. 231. 232. 233. 236. 237. 239. 241. 244. 245. 246. 247. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 261. 262. 263. 264. 265. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 276. 277. 278. 279. 281. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 291. 292. 293. 294. 295. 297. 298. 299. (ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος ἑρμηνεύων τὸ ῥητὸν. 292. 295.) 302. 303. 307. 308. 309. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 421. 443. 444. 445. ἀναγνῶθι τὰ ἰνδικα Στεφάνου id.) 449. 450. 451. 452. 453. 454. 470. 506. 507. 512. 513. 524. 525. (ἐν ταῖς ὑφηγραφαῖς. 572.) IV. 17. 18. 19. 20. 24. 220. 274. 298. 431. 549. 559. 565. 566. 584. 590. 593. 594. 596. 600. 609. 618. 705. V. 223. 224. 234. 245. 257. 660. (ἰνδικεύων. 661.) VI. 143. 155. 164. VII. 18. 77. 106. 146. 149. 162. 172. 248. 254. 258. 259. 260. 264. 270. 321. 323. 361. 499. 534. 535. 647. 657. 849. Citatur etiam à Balsamone in nomocanonem Photii p. 811. 1118.
Synodi septem I. 171. seq.
Syriarchia. V. (28. 29.
Συροπιάσαι. III. 23.
Σύρος τις λεγόμενος. VII. (819.

Tarruntius Paternus, JCtus. VI. 751.
Tascodrugitæ, vide Ascodrugi. Dicti quod inter orandum soliti δρῦγον seu πάσσαλον digiti inserere naso, quem Phryges πόσχον appellant. II. (581.
Taurinus, Pro-Consul Adriani tempore. VII. 695.
Τεῖχος nomen viri. VII. 676.
Terentius Clemens, JCtus. II. 288. III. 3. IV. 522. 739. V. 386. VI. 390. 444. 446. 586.

Tertullianus JCtus. VI. 754.
Tertullianum SCtum I. 659. * IV. 485. V. (222. 572.) VI. 131. 61. (72. 159.
Reſcriptio Principis ad Tertullum & Maximum Conſules VII. (657.
Tetraditæ hæretici rebaptizandi I. 143.
Thais, nomen ancillæ. VI. (377.
Thalelæus JCtus I. (409. 813. II. 193. 487. 490. 562. 563. 564. 576. 578. 579. 580. 581. 582. 623. 628. 641. 643. 644. 648. 652. 654. III. 36. 51. 58. 60. 61. 66. 68. 77. 78. 79. 81. 85. 100. 114. 141. 193. 195. 196. 199. 204. 266. ſeq. 300. 332. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 345. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 357. 358. 359. 360. 362. 363. 364. 365. 370. 390. 391. 426. 464. 465. 466. 467. 469. 470. 471. 472. 474. 475. 514. 515. 518. 519. 535. 543. 544. 584. IV. 222. 223. 224. 227. 228. 233. 235. 237. 238. 239. 275. 276. 277. 278. 279. 301. 304. 306. 307. 411. 413. 414. 416. 440. 441. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 650. 653. 654. 655. 656. 657. 660. 662. 666. 704. 708. 713. (ὁ μάκαρ. 721.) 727. V. 49. 52. 86. 87. 88. 89. 107. 121. 122. 152. 156. 158. 163. 185. 261. 263. 264. 265. 267. 268. 296. 298. 300. 437. 438. 458. 460. 487. 533. 535. 647. 728. 731. (ὁ τῆς νομικῆς ὀφθαλμός. 732.) VI. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 79. 80. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 126. 127. 132. 133. 134. 136. 318. 319. 320. 323. 457. 458. 459. 478. 479. 484. 485. 486. 487. 495. 496. 497. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 513. 519. 520. 521. 523. 524. 525. 527. 528. 530. 531. 533. 536. 537. 538. 539. 547. ad 561. ſingulis paginis, 564. 565. 568. 569. 570. 571. 573. 575. 576. 578. VII. 19. 115. 116. 181. 209. 210. 212. 214. 215. 217. 229. 230. ubi vides ϖδαγραφὰς Thalelæi, corpori Baſilicorum interdum adtextas. 347. 364. 427. 435. 445. 447. 448. 450. 558. 576. 579. 580. 581. 583. 593. 594. ϖδαγραφὴ εἰς τὸ καλὰ πόδας ϑαλελαίου. 661.) 665. 666. 667. 668. 670. 672. 675. 697. 698. 699. 737. 741. 743. 744. 761. 791. 797. 820. 821. 823. 854. 865. 866. 870. 882. 915. 919. 928. 932. 934. 935.
Thebaidis Dux. I. 322.
Theodorus & Theophanes οἱ γραπτοί. VII. 864.

Theodorus JCtus, Basilicorum scholiastes I. (114. 237. II. 364. 485. 486. 487. 488. 490 499. 500. 562. 563. 565. 567. 576. 577. 579. (Stephani discipulus, 580.) 583. 585. 586. (Hermopolites. 587.) 588. 641. 643. 644. 647. 648. 654. III. 40. 54. (ὁ Διατάξεων ἐξηγητής. 57.) 68. 69. 70. 72. 74. 77. 93. 95. 99. 112. 114. 117. 192. 196. 197. 198. 199. 332. 335. 336. 337. 339. 340. 441. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. (ἐρωτῶν καὶ λύων, oppugnatur à Nicæo 356.) 357. 359. (Hermopolites 360.) 368. 371. 372. 388. 390. 464. 465. 467. 468. 469. 470. 471. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 488. 489. 515. 516. 526. 535. 537. 584. IV. 222. 226. 227. 228. 233. 234. 236. 237. 239. 275. 276. 277. 279. 280. 300. 306. 312. 333. 338. 382. 408. 411. 412. 413. 414. 440. 441. 447. 448. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 503. 641. 642. 643. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 657. 659. 662. 663. 667. 682. 683. 685. 708. 709. 711. 712. 727. 754. 768. V. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 61. 84. 85. 87. 88. 89. 96. b. 120. 121. 122. 123. 150. 151. 152. 153. 155. 157. 158. 159. 160. 161. 173. 174. 181. 182. 183. 185. 186. 187. 190. 193. 194. 261. 262. 264. 265. 267. 268. 269. 295. 296. 297. 300. 317. 346. 351. 352. 353. 355. 437. 438. 439. 440. 441. 451. 456. 457. 459. 460. 462. 482. 485. 486. 487. 488. 489. 497. 530. 531. 533. 534. 535. 537. 645. 646. 647. 648. 725. 726. 727. 728. 730. 732. 751. VI. 31. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 78. 79. 80. 81. 102. 104. 117. 118. 120. 122. 123. 126. 127. 136. 139. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 223. 227. 228. 230. 231. 232. 233. 261. 262. 263. 285. 286. 318. 319. 320. 321. 458. 477. 478. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 496. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 513. 519. 523. 524. 525. 527. 528. 532. 535. 537. 538. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 555. 556. 558. 559. 560. 562. 568. 572. 575. 576. 578. 583. 584. VII. 24. 31. 32. 33. 34. 81. 85. 115. 116. 181. 182. 184. 207. 209. 210. 212. 214. 215. 217. 228. 229. 235. 272. 339. 434. 435. 445. 446. 447. 449. 450. 498. 512. 517. 524. 525. 530. 531. 532. 536. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 592. 593. 594. 609. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 670. 671. 672. 674. 683. 697. 698. 701. 702. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 743. 744. 766. 774. 775. 788. 789.

789. 790. 791. 796. 797. 820. 821. 822. 823. 824. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 876. 877. 882. 909. 911. 927. 928. 929. 925. b. 926. b. 933. 934.

Theodosius (junior) Imperator, ὁ τῆ ἐυσεβοῦς λήξεως piæ memoriæ. IV. 465. ejus Διάταξις. (669. Theodosii & Valentiniani. VI. (123.)

Theophilus JCtus, I. (751. in Instituta II. 182. 554. ὁ μαχαίρης III. 147. 176. 180. 212. 214. 249. 287. 292. 310. 310. 319. 149. 155. 177. 184. 258. 271. 298. IV. 280. V. 644. VII. 261.

S. Thomæ encænia, Antiochiæ II. 80. Evangelium τὸ κατὰ Θωμᾶν. supra, Manichæi.

Titianus ager IV. (592. pro τὸ Δῆνα, vide Sempronianum. *Titianus quidam.* VI. (355.

Tragœdi tres per testamentum donati. VI. (355.

ὁ Θεῖος Τραϊανός. V. (350. 578. VI. 27. sub Trajano SCtum, Rubrio Gallo & Cœlio Hispone COSS. 368. 518. 619. VII. 503.

Trebatius JCtus. II. 116. VI. (412. 413. 432. VII. 782.

Trebellianium SCtum. I. 778. III. (251.) IV. 163. V. 404. (435.) 452. seq. 462. seq. (483. seq. 665. VI. (357. 359.

Fideicommissarii Trebelliani III. (145. *251. V. 642.

Trophimus JCtus. VI. (376. Videtur legendum Tryphoninus.

Synodus in Trullo. II. (625. III. 144. 389. ἐν τῷ Τρούλλῳ τῆ ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλικῆ παλατίῳ. VII. 645. 650. 683. 691. 917.

Tryphoninus JCtus I. 397. II. (121. 125.) 260. 319. 416. III. 126. 560. IV. 246. (274. 275.) 288. 359. 429. 517. 527. (628. 630. 631. 633. 634. 636. 694. 706. 716. (726.) 765. 816. V. 15. 16. 57. (246. 259. 260.) VI. 141. 142. 148. 606. VII. 139. 221. 247. 313. 411. 628. 805. 838.

ἀπὸ τῆ ς΄ τῶν διατυπωθέντων αὐτῆ. IV. (656.)

Turpillianeum SCtum II. (611. 612. 631. 652. VI. 18. 21. 24. 27. VII. 649. 669. 752. 761. 908. 921. b. 924. b. 925. b.

Tzani, V. (481.

Valentiniani & Theodosii Constitutio. VI. (123.

Vandalorum tempora, VI. 138.

Velleja-

Vellejanum SCtum. III. (472.*) 538. (540.) IV. 91. 189. seq. 199. ad 205. (840. V. 121.
Venulejus JCtus, II. 303. 404. 515. 516. IV. 810. V. 362. 667. VI. 469. 631. 805. VII. 402. 476. 518. 563. 584. 598. 762. 770. 772. 779.
Victorina, ancillæ nomen. VI. (381.
Virgilius poëta VI. (168.
Visellia lex. VII. 923. 924.
Vitrasianum SCtum. VI. (371.
Ulpianus JCtus. I. 28. 30. 31. 32. 39. 42. 43. 180. 243. 244. 246. 249. 396. 411. 412. 414. 416. 417. 424. 434. 771. II. 22. 48. 51. 67. 68. 73. 74. 76. (82.) 93. 94. 95. (111. 113. 118.) 133. 137. 140. 143. (173. 190.) 194. 195. 211. 231. 233. 235. 236. 238. 240. 241. 248. 251. 252. 253. 254. 256. 257. 260. 261. 262. 268. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 288. 289. 290. 291. 295. 301. 302. 303. 304. 307. 308. 309. 310. 312. 320. 321. 341. 342. 344. 346. 347. 352. 353. 356. 360. 361. 362. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 372. 374. 380. 381. 383. 387. 388. 389. 391. 396. 398. 399. 400. 404. 406. 407. 416. 418. 422. 428. 432. 433. (463. 473.) 500. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 514. (558.) 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. (598. 601. 602. 612. 613. 619. 624. 650.) 656. 657. 658. 659. 660. 661. III. 3. 4. 7. (33. 67.) 118. 119. 121. 122. 123. 124. 128. 129. (142. 144. *κατακλίσεων φησὶν.* 146. 149. 151. 152. 154. 158. 159. 162. 164. 166. 177. 179. 181. 187. 191.) 204. 205. (206. 207. 208. 209. 211. 214. 216.) 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 227. (234. 235. 238. 239. 241. 242. 244. 245. 247. 248. 250. 252. 258. 262. 266. 269. 270. 273. 274. 276. 278. 279. 284. 287. 288. 297. 302. (ex Papiano 306.) 307. 308. 309. 313. 315.) 381. 383. 384. 385. 387. (425. 433. 446. 455.) 494. 495. 496. 497. 498. (511.) 520. 521. (524. 525.) 544. 545. 546. 547. 548. 549. 552. 553. 556. (565. 566. 567.) 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. IV. (17. 18. 19. 21.) 213. 214. 215. (217. 219.) 240. 241. 244. (271.) 288. 290. 329. 341. 342. 346. 347. 348. 351. 353. 356. 361. (411.) 416. 417. 418. 419. 425. 426. 427. 428. 506. 507. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. (548. 549. 550. 553. 554. 561. 565. 568. 571. 575. 576. 577. 578. 580.

580. 583. 584. 588. 591. 597. 599. 600. 609. 610. 614. 619. 624.) 686. 687. 688. 692. (708.) 713. 714. 715. (719. 724.) 733. 735. 739. 740. 745. 746. 747. 749. 751. 752. 754. 755. 756. 760. 766. 767. 770. 771. 772. 773. 780. 781. 782. 783. 793. 796. 799. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 815. 816. 821. 822. 826. 827. 828. 829. 831. 833. 835. 836. 842. V. 2. 3. 5. 6. 11. 12. 55. 56. 57. 62. 65. 66. 67. 68. 90. 92. 95. 97. 98. 99. 103. 108. 110. 111. 124. 125. 127. 128. (147.) 162. 163. (173.) 175. 177. 178. 195. 196. 197. 203. 204. 205. 206. 207. (222. 223. 230. 231. 235. 236. 238. 241. 243. 245. 255. 258.) 270. 271. 274. (278.) 283. 286. 287. 299. 303. 318. 322. 323. 328. 332. 377. 379. 384. 385. 387. 391. (436.) 505. 506. 539. 541. 542. 544. 546. 547. 551. 555. 556. (573. 577. 578. 583. 588. 589. 590. 592. 593. 594. 598. 605. 607. 611. 613. 615. 616. 617. 618. 621. 622. 626. 634.) 650. 651. 653. 654. (655. 656. 660.) 666. 668. 669. 670. 672. 674. 675. 683. 686. 687. 688. 734. 735. 736. 739. 740. 748. 754. 755. 756. 757. 763. 764. 765. 771. 772. 774. 775. 779. 780. 781. 783. 784. 787. 788. 789. VI. 1. 3. 5. 7. 8. 10. 11. 13. 61. 64. 66. 68. 69. 91. (134.) 141. 142. 143. (152.) 153. 154. (156.) 164. 172. 173. 174. 175. (210.) 234. 235. 239. 240. 241. 242. 264. 276. 277. 278. 279. (282.) 286. 287. 288. 289. 291. 292. 324. 327. 331. 334. 335. 336. 341. 343. 348. 391. 396. 400. 436. 439. 440. 441. 442. 445. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 466. 467. 468. 480. (520.) 585. 598. 599. 600. 605. 612. 629. 632. 633. 634. 637. 638. 641. 643. 644. 646. 648. 649. 650. 651. 673. 676. 677. 679. 683. 684. 685. 686. 687. 699. 700. 701. 704. 705. 707. 711. 754. 764. 765. 766. 769. 770. 771. 772. 776. 777. 778. 779. 780. 782. 789. 791. 792. 793. 794. 796. 797. 798. 799. 801. 802. 803. 806. VII. 1. 2. 4. 7. 8. (14. 16.) 34. 42. 43. 45. 47. 48. 50. 55. 58. 59. 60. 61. 62. (77.) 116. 118. 128. 129. 130. 131. 132. 134. 139. 141. 184. 185. 186. 187. 220. 221. 231. 235. 236. 237. 243. 244. 245. (251. 252. 254. 260. 262. 264. 270. 272.) 273. 274. 278. 279. 280. 283. 284. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 293. 294. 296. 297. 301. 303. 304. 306. 314. (343.) 373. 375. 384. 385. 390. 391. 397. 401. 402. 408. 409. 410. 411. 412. 436. 437. 439. 450. 454. 455. 458. 459. 462. 463. 464. 465. 469. 473. 474. 475. 501. 502. 505. 513. 519. 525. 427. 533. 534. 539. 540. 541. 543. 544. 560. 561. 564. 582. 583. 596.

596. 599. 609. 610. 611. 613. 615. 617. 618. 619. 621. 623. 685. 686. 687. 705. 706. 714. 748. 749. 767. 768. 769. 772. 777. 783. 792. 797. 800. 801. 802. (823.) 825. 826. 827. 828. 832. 836. 869. 878. 884. 886. 887. (934.

Ulpianus Damascenus. VII. (905.

Ulpiani μονόβιβλος de testamentis, II. (554. 555. 557.)

Xampsonis ξενὼν seu Xenodochium CPoli. I. 179.

Xenodora I. 663. 664.

Zenonis Imp. ἡ τῆς εὐσεβοῦς λέξεως piæ memoriæ, Constitutio. I. 225. 226. 232. IV. (280.) 473. V. (592.) VI. 191. 786.

ad Domnenum. VI. 711.

Zoilus, servi nomen. VI. 341. (377.

NOTITIA BASILICORUM

AD

URBANUM VIII. PONTIF. MAX.

A JOSEPHO MARIA SUARESIO præposito Avenionensi, postea autem Episcopo Vasionensi.

I.

Libri Βασιλικῶν in sex Τεύχη, seu volumina distincti sunt, indeque dicti ἑξάβιβλος, & in libros sexaginta subdivisi, indeque ἑξηκοντάβιβλος nuncupati.

II. Imperator Basilius Macedo a) primus illis manum admovit, ut

Nnn 2

a) Constantinus Porphyrog. sive potius Leontius Byzantius in Vita Basilii Macedonis p. 66. in symmictis Allatii: Εὑρὼν δὲ καὶ τὰς πολιτικὰς νόμους πολλὴν ἀσάφειαν καὶ σύγχυσιν ἔχοντας διὰ τὴν ἀγαθὼν ὥσπερ καὶ πονηρῶν συναίρεσιν, λέγω δὴ τὴν τῶν ἀνηρημένων ἀχρησίαν περιελὼν, καὶ τῶν κυρίων ἀνακαθάρας τὸ πλῆθος, καὶ ὥσπερ ἐν συνόψει κεφαλαιοις διὰ τὸ ἐυμνημόνευτον τὴν πρότερον ἀπειρίαν ἀθελαμβάν. Joannes Guropolates Scillizes p. 37. & ex eo Cedrenus: ἀλλὰ καὶ τὰς πολιτικὰς νόμους πολλὴν ἀσάφειαν καὶ σύγχυσιν ἔχειν ἰδὼν, καὶ τούτους κατὰ τὸ πρόσηκον προσφόρως ἐπανορθώσασθαι (Cedren. ἐπανασώσασθαι) ἔσπευσεν, καὶ τὴν μὲν ἀνηρημένων ἀπώλειαν ἀθε-

ut Cedrenus asserit: ideoque Leo Sophus eidem Basilio patri suo libros hosce tribuit Novella LXXXI. b) teste Cujacio cap. 31. lib. 17. observationum Juris, & plerique Basilium βασιλικῶν auctorem esse crediderunt, in quibus fuit & Franciscus Balduinus. Ipse Basilius in præfatione ἐπαναγωγῆς, cujus initium τὸ ἀξίωμα, narrat, ut πὶ ἐν πλάτει κείμενα πάντα, seu Διατάξεις βασιλικὰς in libros quadraginta (tribuit sexaginta Cujacius,) digesserit, tum ex illis repurgatis Epitomen in titulos quadraginta distributam expresserit, sive πρόχειρον. Item in procœmio ἐκλογῆς incipiente, ὁ δεσπότης, remittit studiosos ad ἀνακάθαρσιν τῶν πλάτους, quam confecerat.

III. Etenim Basilius idem Macedo cum filiis suis Leone & Constantino, sive Alexandro πρόχειρον edidit τῶν νόμων, c) quod titulis quadraginta, seu sexaginta constabat, & extabat modo sub Leonis Imperatoris; modo Leonis & Alexandri, sive Constantini; modo Basilii, Leonis, & Constantini nominibus, & diversis præfationibus in Bibliotheca Palatina, ut adnotavit Marquardus Freherus in Chronologia Juris; at nunc reperitur in Vaticana in Codice Palatino signato numero 223. cui titulus est ἐπαναγωγὴ τοῦ σὺν Θεῷ ἐμφανεστέρου νόμου Βασιλείου, καὶ Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν Βασιλέων, cujus præfatio incipit, τὸ ἀξίωμα, & in quo tituli quadraginta continentur. Eodem in Codice aliud est inscriptum, ἐκλογὴ τῶν νόμων καὶ διόρθωσις ἐκπεθεῖσα ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἔτει ϛτμξ. hoc est 6347. à Christo nato 838. τῷ μηνὶ Μαρτίῳ ἰνδικτ. θ. præfixis nominibus Leonis & Constantini, cujus procœmium inchoatur à voce ὁ δεσπότης, est vero simillimum illi, quod editum fuit à Leunclavio Tomo II. Juris Græco-Romani d) ex membranis Sambuci cum præfatione

ἀθελεῖν, τῶν δὲ κυρίων ἀνακαθᾶραι τὸ πλῆθος. οὐκ ἔσχε δὲ καιρὸν προκαταληφθεὶς θανάτῳ. ἐξεπλήρωσε δὲ τὸ ἔργον Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετ' αὐτόν.

b) Meminit ibi Leo legis Basilii promulgatæ (ἐξενηνεγμένης) de ædificaturis in loco arationi vel vineis idoneo, quam negat legum corpori ab eo insertum fuisse. Ἐπεὶ μὴ τοῦτο τοῦ πατρὸς εἰς τὴν νόμων ἐχεάφησαν πολιτείαν.

c) De hac ecloga Legum dixi p. 407. & Harmenopuli locum dedi p. 429. seq.

d) p. 79. In illo procœmio testantur Imperatores p. 80. sed ad hanc ἐκλογὴν componendam usos fuisse opera *Niceta* quæstoris & patricii, aliorumque duorum patriciorum *Niceta* & *Marini*.

fatione deprompta è Codice Bibliothecæ Palatinæ Septemviralis, isto (ut opinor,) in quo cum sint quadraginta duo tituli, tamen in edito viginti octo tantum leguntur. Præterea in Vaticanæ Codice notato numero 856. videre est, ἐκλογὴν cum eadem epigraphe, nisi quod Basilii quoque nomen inscriptum est, sed titulos quadraginta complectitur, & alia est præfatio cujus exordium τ μέγαν, quæque præponitur exemplaribus ϛ ἐγχειριδίῳ, sive προχείρῳ, (quæ sunt in forma Enchiridii, & circumferuntur sub nominibus Leonis, & Constantini) Vaticano notato numero 857. & Palatino notato num. 196. quorum primus titulus est περὶ νόμων, sicut in Codice Palatino notato num. 223. at in Vaticano notato num. 856. ἐκλογῆς prior titulus est, περὶ συναινέσεως μνηστείας.

IV. Atque hoc Basilii πρόχειρον illud est, quod dicitur *Harmenopuli*, cum tamen Harmenopulus ipse in præfatione Hexabili diserte profiteatur illius auctores τὰς περὶ Βασίλειον, Κωνσταντῖνον, Λέοντα, & illud titulos tantum quadraginta contineat, ut adnotavit Cujacius. Harmenopuli vero prochirum longe plures, e) ex illo namque decerpsit Harmenopulus, maximamque partem redegit in suum, aliaque ex Romano, & Cosma magistro subjunxit, ut idem fatetur.

V. Harmenopuli prochirum conscriptum fuit anno à Christo nato 1143. f) evulgatum Græce Parisiis anno 1540. ab Adamo Suallembergo, Latine à Bernardo Rey 1547. & 1549. rursus Latine à Mercero Lugduni 1556. demum Græce Latineque simul à Dionysio Gothofrero; extat manuscriptum in Vaticana 848. 849. 850. 851. & Palat. 256. 369.

VI. Ante Harmenopulum anno θεογονίας 1071. seu 1077. *Michaël Attaliota* Judex, & ἀνθύπατος scripsit prochirum, g) quod πόνημα,

e) Titulos circiter LXXX. Nam liber primus habet 18. secundum 11. tertius 11. quartus 12. quintus 12. & sextus 15.

f) imo ducentis amplius annis post: non Harmenopulus natus A. C. 1320. ut notavi T. X. hujus Bibl. p. 274. ubi etiam de editionibus prochiri illius & interpretibus. Vide & supra p. 429. seq.

g) Attaliatæ compendium Michaëlis Ducæ Imp. jussu compositum, eidemque dedicatum, πόνημα νομικὸν ἤτοι πραγματικὴ ποιηθεῖσα ϗ κέλευσιν ϛ βασιλέως Μιχαὴλ Δυκὰ τοῦ ἐκ Μιχαὴλ ἀνθυπάτου ϗ κριτοῦ ϛ ΑΤΤΑΛΕΙΑΤΟΥ,

seu πραγματικὴ nominatur, quodque Leunclavius edidit Græce & Latine Tomo 2. Juris Græco-Romani, cum jam indicasset lib. 2. Notatorum in paratitla; extat exaratum calamo in Vaticanæ codicibus 640. & 856.

VII. Eodem fere tempore *Michaël Psellus* politicis versibus legum synopsin h) contexuit: habetur illa in Bibliothecis Vaticana codice 845. & Palatino Cod. 316. & Constantinopolitana, in Laurentiana Florentinarum nobilissima se vidisse testatur Antonius Augustinus, qui eam non magnifacit libro 4. emendationum cap. 3.

VIII. Laudat idem Augustinus in Notis ad Novellas πρόχειρον Βασιλικῶν καὶ στοιχεῖον, *Josephii Tenedii*, & Indicem Βασιλικῶν καὶ στοιχεῖον, cujus ea esse suspicere exemplaria, quæ servantur in Vatican. Codicib. 752. & 854. & Palatin. Cod. 222. præcipue in Codice inscripto Τιπούκειτος γενόμενος. Et Ulpianus quidem Tyrius alius à Jurisconsulto, si Casauboni sententiam cap. 2. animadvers. in Athenæum sequamur; vel ipsemet Jurisconsultus, si Cujacio fidem adhibeamus cap. 39. lib. 24. observationum Jur. ab Athenæo in libris dipnosophistarum non tantum ὀνοματοθήρης, sed etiam κειτύκειος, vocatus fuit, quòd in epulis nihil gustaret cibi, quin prius rogasset εἰ κεῖται, seu ὃ κεῖται, sive ὅτι κεῖται ejus appellatio. Hunc Indicem vulgo dici jus Alphabeticum notat ipse Antonius Augustinus in sua Bibliotheca Codicib. 181. 182. 187. Carolus Labbæus νόμιμον καὶ στοιχεῖν vocat, & glossas post illud inventas publicavit. Cujacius ἐκλογὴν, καὶ Σύνοψιν ἢ Βασιλικῶν ξ. βιβλίων σὺν τοῖς παραπομπαῖς καὶ στοιχεῖον sibi dono datam à Jacobo Cambrayo, qui retulerat illam è legatione Constantinopolitana, testatur in præfatione ad titulum ϖ΄. de excusatione Tutorum.

IX. *Antiochi Balsamonis* i) prochirum simile prochiro Michaëlis Attaliotæ, & illi quod Basilio, Leoni, & Constantino tribuitur, recenset in sua Bibliotheca idem Antonius Augustinus Codice 188. videturque cum Pselli opere confundere in voce πανδέκτης, de propriis nominibus Pandectarum.

X. *Leo* Philosophus Basilio Patri succedens inchoatum ab eodem Basilio Διατάξεων Βασιλικῶν volumen (Basilicum vocant Græci) perfecit,

h) De hac Pselli synopsi legum edita à Francisco Boscueto Paris. 1632. 8. vide Allatium de Psellis cap. 48. T. V. hujus Bibl. p. 31. seq. De ATHANASII Scholiastici delectu Legum dicam infra ad §. XXVI.

i) Vereor ne Antiochenum Patriarcham Balsamonem dicere voluerit Augustinus; de cujus synopsi è Codice & novellis dictum supra p. 403.

cit, uti Cedrenus asserit, operaque *Sabbatii* Protospatharii (uti Matthæus Blastares k) tradit, ex eoque Antonius Augustinus in Bibliotheca, libro de propr. nomin. ιϛ'. & in προλεγομένοις ad Novellas) promulgavit; hac Leonis καθάρσει Photius in procanone videtur usus Gothofredo, anno à Virginis partu circiter 886. A Leone concinnatus fuisse βασιλικῶν libros Michaël Psellus, Michaël Attaliota, Harmenopulus, Balsamon, Blastares, & Cujacius summo consensu testantur.

XI. Edidit item Leo Juris Epitomas, l) opus meris definitionibus & regulis constans, & satis elegans, quod erat in Palatina Bibliotheca, ut Freherus testatur: præter ἐξηκονταβίβλον, seu βασιλικὰ νόμιμα confeciſse Leonem Prochirum, ut instar Institutionum foret, Antonius Augustinus in Notis ad Novellas prodit, aliquando ex his, quæ ipsi & Basilio Patri simul, vel Constantino filio promiscue adscribuntur, illud fore verisimile est, forte Λέοντος ἐκλογὴν quæ reperitur in Bibliotheca Regia Parisiensi, quamque laudat Labbæus, qui ex eadem erutas glossas * emisit in lucem. Codici Vaticano 852. in quo κϛ' στοιχεῖον, præfixa legitur Imperatoris Leonis Epistola incipiens, Ιουστιανῷ, diversa à Novella prima Leonis ad Stylianum.

XII. Subsequutus Leonem *Constantinus*, ejus filius, cognomento Porphyrogeneta, revocavit has βασιλικὰς sub incudem, & novas ἀνακαθάρσεις, seu repetitam prælectionem emisit in lucem, ut cum in unum corpus quinquaginta trium locorum communium, m) Historicos omnes colligi jussisset, non minus de Jurisprudentia, quam de historia, quæ conjungendæ sunt, (ut toto libello docet Franciscus Balduinus) bene mereretur, ut observavit Casaubonus in præf. ad Polybium. Unde βασιλικῶν auctor assertus fuit à Luitprando, atque à Gentiano Herveto: hanc ἀνακαθάρσεων n) passim laudat Theodorus Balsamon.

XIII.

k) Supra p. 371.

l) Leonis Sapientis Compendium Legum citant Nic. Comnenus Papadopoli prænotionibus Mystagog. p. 361. 402. &c. laudat ejus interpretes Modestinum, Dominum, Gregorium Petro, Theophilitzem, Eudoxium, Phocam & Theodorum Hermopolitem. Alius ab hoc Theophilitaes cujus mentio in vita Basilii Macedonis in Allatii συμμίκτοις p. 19. 28. &c.

* Supra, p. 427.

m) Vide Volum. VI. hujus Bibl. p. 490. seq.

n) Idem Balsamo procem. in Nonomnonem Photii vocat τὴν τελευταίαν ἀνακάθαρσιν τῶν νόμων τὴν γενομένην παρὰ τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογέννητου.

XIII. Isti demum veri sunt Βασιλικῶν libri, qui à Constantino Porphyrogeneta ultima manu impositâ fuerunt editi.

XIV. Ad eos ipse Constantinus, Prochirum o) sive introductionem componi curavit, aut potius prochira, quæ Basilius, & Leo composuerant, recenseri: unde illius quoque nomen tot prochirorum exemplaribus inscriptum est, quæ à studiosis & causidicis Orientalibus varie interpolata concisa pro libito, & ad ipsorum usum, præpostereque descripta tam dissimilia, tamque perturbato ordine nunc reperiuntur.

XV. Βασιλικῶν ἐκλογὴν, sive synopsin p) Joan. Sambucus vir Pannonius Tarenti apud Calabros reperit, & cum versione Latina Leunclavius ipsam edidit Basileæ 1575. De illa fuse Cujacius lib. 18. cap. 37. & 38. observatt. Juris, ubi laudat etiam μικρὸν τῶν στοιχείων incerti auctoris, de quo cum non liqueat, ampliandum censeo.

XVI. Jam vero est operæ pretium recensere constitutiones Imperatorum, & responsa Jurisconsultorum, è quibus Βασιλικῶν σωματοποίαν compilarunt suprascripti tres Augusti.

XVII. In primis è Justiniani q) Codice, Digestis, Institutionibus, & Novellis collecti sunt Βασιλικῶν libri, ut vel ex epigraphis Prochirorum patet, atque ex præfatione Leonis in ἐκλογὴν Βασιλικῶν Codice Vaticano 852. quæ est τῶν στοιχείων, & ex synopsi Michaëlis Pselli Codice Vaticano 845.

XVII. Quod attinet ad libros IV. r) Institutionum, quidam tradunt eas ævo ipso, atque jussu Justiniani à *Theophilo* antecessore Constantinopolitano, & viro Illustri uno è tribus viris, quibus illas concinnandi provincia demandata fuerat, in Græcum versas fuisse. Sic Antonius Augustinus censet, & Viglius in ea se fuisse sententia quondam scribit, sed addit, postmodum se vertisse stylum, quia Theophilus id in præfatione non tacuisset, ipsumque Theophilum ætati Justiniani fuisse proximum putat, sicut & Franciscus Broëus in Chronologia Juris. Illas indicavit primum Angelus Politianus in miscellaneis, edidit postea Viglius Græce Parisiis anno 1534. cum exscripsisset nactus exemplar a Cardinali Bembo

o) A.C. 939.

p) fol. de hac supra p. 426.

q) Non pauca autem ex his, quæ in Corpore Justinianeo leguntur, sunt à Basilicis omissa vel immutata, quorum multa notat Theodorus Balsamo scholiis ad Photii Nomocanonem.

r) supra p. 353. seq.

Bembo è Veneta Bibliotheca Marciana, cui Beſſarion Cardinalis reliquerat, & dein aliud ab Joanne Baptiſta Egnatio: idemque ſupplevit primum titulum de Juſtitia, & Jure, qui deerat. Easdem Jacobus Curtius Brugenſis cum interpretatione Latina rurſus evulgavit anno 5145. mox Ludovicus Miræus Lugduni 1580. deinde Dionyſius Gothofredus, poſtremo Carolus Annibal Fabrotus Anteceſſor Aquenſis emendatiores Græce & Latine edidit Pariſiis anno 1637. Exſtant manuſcriptæ in Vaticana, & Palatino Codice 195.

XIX. Digeſta s) quoque comprehenſa libris quinquaginta, Græce reddita ſunt à Thalelæo ætate Juſtiniani, & converſa κῶλα καὶ πόδα, ut vult Balduinus in præfatione Scholiorum ad Novellas, Haloander in procemio ad Novellas aſſerit hæc ſe legiſſe. Accedunt huic ſententiæ Suallembergius in prologo ad Harmenopulum, & Cujacius cap. 31. lib. 17. & cap. 10. lib. 6. obſervationum Juris, qui Thalelæum νομικῆς ὀφθαλμὸν dictum adnotat cap. 33. lib. 13. Erat iſte Thalelæus anteceſſor & vir Illuſtris, atque unus è Collectoribus Pandectarum, ſeu Digeſtorum, ejusque meminit Juſtinianus in præfatione Codicis, & conſtitutione, omnem, ut Antonius Auguſtinus obſervat in notis ad librum de propriis nominibus Pandectarum, ubi aſſerit ſicut & Cujacius, ex hac interpretatione Thalelæi multa in Baſilicis ſupereſſe: at Matthæus Blaſtares * relatus ab Antonio Auguſtino ad Novellas in παλαιολογομένοις, Stephanum εἰς πλάτωνα interpretatum eſſe Digeſta, Cyrillum κατ' ἐπιτομὴν, Dorotheum uſum in eorum verſione μέσῃ ἕξει tradit. Thalelæum Rutilius, alii Thallelæum vocant.

XX. Codex t) in libros duodecim diviſus, in Græcum translatus etiam fuit, atque hujusmodi Codicem Græcum viſum fuiſſe in inſula Creta Suallembergus loco laudato, & Balduinus in prolegomenis affirmant reperiri. Freherus refert, ejus interpretem exſtitiſſe illum, qui Κωδικεύτης nomine laudatur in Baſilicis opinor; ſcribit tamen Matthæus Blaſtares Thalelæum Anticenſorem τὰς κώδικας εἰς πλάτωνα expoſuiſſe, Theodorum Hermopolitem συντετμημένως, ἔτι δὲ συντομώτερον Anatolium, at Iſidorum contractius Thalelæo, aliis vero duobus latius. Theodori argumenta brevia in Codicem laudari in Baſilicis Cujacius prodit, illumque paſſim laudat, ſicut & Antonius Auguſtinus, Gotho-

s) ſupra p. 356. ſeq.
* Supra p. 370.
t) ſupra p. 365.

dus; & exstat ejusdem Codicis versio *Gallica* sub Lothario facta, ut testis est Freherus, eaque se Cujacius usum esse profitetur in cap. *pastoralis* ext. de caus. possess. & propriet. & alibi exstat quoque *Turcica*, cujus in paratitlorum prologo meminit *αὐτάδης* Leunclavius.

XXI. Novellæ, seu Νεαραὶ u) centum sexaginta octo à Triboniano compositæ, ut Harmenopulus, Attaliota, Blastares, & Cujacius testantur; à variis, ut Balduinus è stylo conjicit, maluntque Gisanius in Oeconomia Juris, & Broëus post Alciatum, atque collectæ, seu potius in unum volumen conjectæ, haud diu post obitum Justiniani à quopiam collectore ignoto; privatum hominem, qui non semper ordinem temporum secutus sit, Gisanius in vita Justiniani autumat: nam licet Agathias x) meminerit libri Novellarum tanquam operis, quod proprium sit Justiniani, tamen id intelligendum est quoad rem, atque materiam, non quoad *συναγωγὴν*, ut explicat Alciatus; Justinianus quippe vivus Pandectas, seu Digesta, & Codicem, atque Institutiones edi tantum curavit. Opus igitur postumum sunt Novellæ, quæ Græce conscriptæ fuerunt, præter paucas è stylo dignosci solitas, ut auctor est Balduinus, cui succinit Antonius Contius in præfatione ad Novellas. Græce quoque conceptæ fuere constitutiones, quæ post editum primum Codicem latæ, & insertæ fuerunt Codici repetitæ prælectionis, periissèque videbantur librariorum culpa, qui avorum nostrorum memoria Græcas litteras penitus ignorabant, ut Leunclavius scribit in libro Notatorum: sed earum quamplurimas Contius & Cujacius restituerunt; unde Latinis elaborandum fuit, ut eas in linguam suam converterent. Itaque statim post Justinianum Novellas in Epitomen redactas Latinitate donavit *Julianus* Patricius, & Exconsul atque Antecessor Constantinopolitanus alius ab eo, cui Priscianus libros suos nuncupat, (eumdem putat Hub. Goltzius in præfatione ad Novellarum editionem Brugensem 1565. & ejus esse tria epigrammata, quæ leguntur in Anthologia Græca.) Sed iisdem, aut proximis temporibus, ut existimant Antonius Augustinus, & Cujacius, qui commendat ipsum cap. 40. lib. 8. observationum Juris:

u) supra p. 372. seq.

x) Agathiæ verba sunt Lib. V. p. 140. Τοιγάρτοι ἔν τινι τῶν οἰκείων νόμων ὃς δὴ νεαρὰς ἐπονομάζομεν. Disertius Harmenopulus de Justiniano: ὃ αὐτὸς καὶ νεαρὰς ἐν ἰδιάζουσι βιβλίῳ συνέταξεν.

Juris: plura de illo Alciatus cap. 46. lib. 2. Parergôn Juris. Hæc Epitome Novellarum ab Ambrosio Camaldulensi Mantuæ reperta sub titulo *Joannis* Consulis de variis quæstionibus, ut ipse Ambrosius testatur in Epistolis, quæ manuscriptæ visuntur in Vaticanæ Codice 1793. & refert Augustinus Monachus Camaldulensis in vita ejusdem Ambrosii: edita fuit cum legibus Longobardorum à Nicolao Boërio, y) tum anno 1560. à Ludovico Miræo Lugduni, mox Brugis anno 1565. cum Miræus accepisset ab Æmaro Ranconeto duo exemplaria, & unum à Russardo Cujacii opera, dein ab Antonio Augustino Parisiis 1567. & à Petro Pithœo Basilieæ 1576.

XXII. Alius sed anonymus transtulit etiam Νεαρὰς, seu Novellas, (falso Monachum Irnerius arbitratus est, jureque confutatur ab Azone,) & hujus est ea translatio, quæ vulgo nunc habetur; & dicta fuit *authentica*, quia χυ πάσα, uberius, pinguius, & ad verbum translatæ secundum illam Novellæ, unde ipsis Authenticorum nomen inhæret, ut adnotarunt Alciatus cap. 46. lib. 2. Parerg. Jur. & Contius. Fuerunt, qui *Bulgaro* Pisano Jurisconsulto & Poëtæ Græce docto illam tribuerent, cum titulum de excusat. Tutor. seu Modestini librum z) Latinum fecerit, aut saltem ejus ætate factam dicerent, ut Alciatus & Covarruvias; sed Cujacius cap. 36. l. 3. observat. Jur. & in præfatione ad Novellas tradit hunc interpretem longe antiquiorem Bulgaro commonstratum iri ab Antonio Contio, qui præstitit illud egregie, adnotans sanctum Gregorium Pontificem Maximum in locis apud Gratianum & Raimundum relatis, & sanctum Isidorum in libro Canonum, ejusdem Interpretis verba recitare, unde cum scriptores isti Justiniani sæculo proximi fuerint, illum Justiniani tempore, vel non multo post edidisse versionem suam recte suspicatur etiam Balduinus in præfatione Scholiorum ad Novellas. Hæc vero translatio in libros, Constitutiones & Capita, divisa erat, uti colligitur è Gratiano C. *illicita* 23. quæst. 3. Tituli nunc præfixi Novellis non auctoritate Justiniani fuerunt confecti, unde alii tribuunt illos Juliano, alii vetusto Interpreti, alii Haloandro, Scrimgero, Basilicis, alii Cujacii indici, uti notat ipse Cujacius ad Novellas.

XXIII. Interpres iste vetus quisquis fuerit, Barbarus à plerisque vocatus, utriusque linguæ imperitus à Viglio, indoctissimus à Leuncla-

y) Lugd. 1512. Venet. 1537. 8. De his aliisque editionibus supra p. 398.

z) Græca Modestini D. tit. de excusatione tutorum vulgata primum in Corpore Juris edit. Basil. 1541. fol. de qua supra p. 361.

vio, nihilominus à Cujacio a) commendatus, viguit olim profecto, & in Scholis regnavit; Odo, qui vixit anno ſalutis 839. apud Joannem Italum in Odonis vita in Bibliothec. Cluniac. b) patrem ſuum Abbonem ait memoriter Novellam retinuiſſe, unde ſi quando lis inter parentes fuiſſet exorta, tanta in eum Cenſuræ quoquomodo excreverat veritas, ut undique ad eum omnes confluerent. Novellarum S. Bernardus meminit in libris ad Eugenium Papam. Meminit & Concilium Pariſienſe S. Ludovico regnante habitum, relatumque in Pannormia Juonis. Ex interpretis hujus translatione decerpſit, quas inſuit Codici, c) Novellarum portiunculas Irnerius, ſeu quis alius auctoritate Friderici primi Imperatoris (ut quidam ajunt,) id peregit Balduino teſte, loco laudato. Nec Græcæ Novellæ viſæ fuerunt, donec eas Gregorius Haloander edidit primum Norimbergæ 1531. cum ſua verſione, tum Pariſiis 1542. natus Joannis Baptiſtæ Egnatii ope copiam exemplaris, quod Ludovicus Bologninus, ſeu Bononienſis è Marciana Bibliotheca deſcribendum curaverat, & Florentiæ in Laurentiana publice aſſervabatur. At quæ in illo deſiderabantur, aliasque Græcas Conſtitutiones, ſupplevit Hervagius d) & H. Scrimgerus illas è libro Cardinalis Beſſarionis Bibliothecæ Venetæ relicto, ut narrat Antonius Auguſtinus cap. 8. lib. 2. Emendationum. Edidit illas rurſus Scrimgerus cum Edictis, &c. è Bibliotheca Fuggeri Baſileæ 1558. Antonius Auguſtinus Pariſiis 1567. &c.

XXIV. Conflati quoque ſunt libri Βασιλικῶν è Juſtiniani edictis, quæ ſuperſunt tredecim, e) è Juſtini junioris, Tiberii, Zenonis, & aliorum Imperatorum, atque ipſius Baſilii Macedonis Novellis, quarum exſtant pleræque Græce Latineque à Scrimgero, Cujacio, Gothofredo, Leunclavio in Juris Græco-Romani Tomis, Enimundo Bonefidio in libris Juris Orientalis editæ, & è Conſtitutionibus Βασιλικάϊς, ἐπαρχικαῖς, Ρωμαϊκαῖς, de quibus Cujacius fuſe cap. 10. lib. 6. obſerv. Juris. Inſuper è centum viginti Novellis f) (quas evulgavit Græce H. Scrimgerus è Bibliotheca Fuggeri Baſileæ 1558. Latine converſas à ſe H. Agylæus 1560.) Leonis Imperatoris, quæ manuſcriptæ exſtant in Vaticanæ Codice

a) Lib. VIII. Obſ. c. 40.
b) pag. 15.
c) Hæ ſunt, quæ vulgo dicuntur AUTHENTICÆ Codicis, de quibus ſupra p. 399.
d) Baſil. 1541. fol.
e) de his ſupra p. 403.
f) Leonis tantum exſtant novellæ CXIII. de quibus dixi p. 409. ſeq.

dice 221. Palatino, quasque nunquam usu receptas Cujacius asserit cap. 31, lib. 17. observationum Juris, & ex illius Enchiridio, ut liquet ad calcem libri 60. Βασιλικῶν.

XXV. Ad hæc è Paratitlis, ac glossis, παραφράσεις, παραπομπάς, seu interpretationibus κατὰ πόδα ἢ κατὰ λέξιν, sive ecphrasi, metaphrasi, paraphrasi, ἑρμηνείαι speciatim sumpta, quas varii Jurisconsulti conscribebant, ac ῥοπαῖς, seu ἀγωγαῖς, περὶ τῶν νόμων Rodiæ, Georgicæ, g) de pœnis militaribus, &c. ex Rufi libris. Erant tunc præ manibus Jurisconsultorum illa paratitla, quorum libros tres h) edidit Leunclavius Latinos à se factos, quosque è libris Harmenopuli & Attaliotæ, atque è Basilicis excerptos putabat Broëus. In Vaticanæ Codice 856. & Palatino 226. exstant Græce simillima paratitla.

XXVI. Erat *Eustathii* i) Antecessoris liber, qui forte manuscriptus in Vaticanæ Codice 852. legitur sub titulo περὶ τῶν χρόνων διαστημάτων, de temporum intervallis, quemque Latine jam editum Græce publicavit Cujacius. *Athanasii* Scholastici k) de criminibus, qui fuit in Bibliotheca Antonii Augustini Codice 188. cujusque aliqua ἐκ τῶν Διγέστων, καὶ τῶν θ'. βιβλίων Κώδικος leguntur in Vaticanæ Codice 226. Palatino.

XXVII. Ἰωάννης Κωνσταντίνου πανάλιον, ex quo nonnulla eodem sunt in Codice, quique Antonio Augustino *Joannes Convidius* Anticensor, habebat

g) Leges Georgicæ exstant etiam ad calcem libri sexti promptuarii Harmenopuli pag. 465. seq. sed aliæ, quas à Balduino & Sichardo editas, dixi p. 403.

h) Theodori Balsamonis sunt, ut notavi p. 403. qui Harmenopulum ætate antecessit.

i) Hunc Eustathii librum de diversis temporum præscriptionibus & terminis in foro observandis, sine nomine auctoris habes Græce T. I. Operum Cujacii, post magni illius viri lucubrationem ejusdem argumenti, qui citat etiam latinorum Dyni & Jo. Oldendorpii commentarios de præscriptionibus, quos ait rectius de exceptionibus temporalibus potuisse inscribi. Eustathii Antecessoris CPolitani nomen præfixit, qui Græce cum versione sua edidit Simon Schardius Basil. 1561. 8. subjunctis legibus Rhodiorum navalibus, & Justiniani Imp. Militaribus ac Georgicis. Prodiit Eustathii libellus etiam cum Petri Lindenbergii numeris sacris & profanis, & Christiani Woldenbergii de numeris utriusque Juris Francof. 1670. 4. De eodem argumento Harmenopulus lib. 1. promptuar. tit. 3. & 4.

k) Hujus Athanasii Scholastici sive Advocati Emeseni ecloga sive delectus Legum ex Codice & Novellis MS. in Bibl. Cæsarea. Ἀθανασίου σχολαστικοῦ Ἐμεσηνοῦ ἔκ τε τοῦ Κώδικος καὶ τῶν Νεαρῶν διαταξέων τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἐμοίως καὶ ἐκ τῶν παπίτλων. Incip. Περὶ κατηγορίας ἐπισκόπων.

bebat enim Antonius Auguſtinus in Bibliotheca ſua iſtius Joannis nonnulla, & ex paratitlis etiam *Codonis* deſcripta è libro Cretenſi, Codicibus 183. 184.

XXVIII. Variæ *συναγωγαὶ* legum in Codice, inque Digeſtis collocatarum, cujusmodi extant in Vaticanæ Codice 226, Palatino, & in Antonii Auguſtini Bibliotheca numerabantur Codice 55.

XXIX. Sancti Patres, & Canones Conciliorum, qui laudantur titulo 39. lib. 60. *Βασιλικῶν*, &c. Nec dubito, quin tunc ſupereſſent *Ulpiani* fragmenta, ſeu tituli 29. ex Ulpiani corpore deprompti, editique nunc Toloſæ ab anno 1552. Inſtitutiones *Caji*, *Theodoſianus* Codex, reliquiæ *Gregoriani*, & *Hermogeniani*, *Pauli* receptarum ſententiarum libri, *Maciani* de aſſe, *Urbici* de limitibus, *Frontini* de aquæductibus, quorum auctorum collectionem cum interpretationibus debemus *Gojarico* viro illuſtri Comiti, & *Aniano*, viro ſpectabili factam anno ſecundo ſupra viceſimum Alarici Regis, l) editionem Sichardo, qui Baſileæ publici Juris fecit anno 1528. *Licinii Rufini* Collatio legum Romanarum cum legibus Dei, inventa, & edita à P. Pithœo. Cujac. cap. 10. lib. 13. obſerv. Juris de ea fuſe. *Papiani*, qui perperam confunditur à quibusdam cum Papiniano, nam vixit ævo Theodorici m) Regis Oſtrogothorum in Italia, uti præfatur Cujacius, Reſponſa, quæ Cujacius ipſe vulgavit cum Codice Theodoſiano.

XXX. *Βασιλικῶν* libros indicavit primus Viglius, qui in præfatione ad Inſtitutiones Theophili: *Percurri* (inquit,) *aliquando voluminis, quod* Βασιλικὸν *inſcribitur bonam partem, quæ libros quinque continebat*, n) *& titulos ex Pandectis, Codice, atque Novellis plus minus* 90. *Inter hos primus titulus eſt de excuſat. Tutorum.*

XXXI. Edidit Latine Gentianns Hervetus Lutetiæ 1557. Tomos duos, quos ab Antonio Auguſtino Romæ acceperat, & Franciſco Duareno communicarat, quibusque libri 45. de ſucceſſionibus ab inteſtato, 46. de ſtatu hominum, & rerum diviſione, 47. de donationibus, 48. de manumiſſionibus ſimul compacti, & ſeorſim ab his, ſimul tamen 28. 29.

l) Anno CHriſti 404. cœpit enim Gothis regnare Alaricus A. 382.

m) Theodoricus obiit A.C. 526. regni 33.

n) Lib. 38. 39. 40. 41. 42.

29. 30. o) de dotibus & nuptiis, quamvis mutili continentur, illi vero recusi sunt Hanoviæ 1590.

XXXII. Cujacius Latine 60. librum de Judiciis commisit prælo; hic 60. Hanoviæ quoque lucem vidit anno 1596. Ipsum autem relatum è Constantinopolitana legatione Jacobus Cambrayus dono dederat Jacobo Cujacio, qui profitetur id beneficium in præfatione commentarii ad tit. ππ'. de excusat. Tutor. & cap. 40. l. 16. observationum Juris; promiserat Cujacius 38. 39. 40. 41. & 42. libros, quos beneficio Viglii sibi commendatos (cum Viglius Hoppero dedisset, Hopperus rogatu Gisanii misisset utendos Cujacio) tunc in manibus fuisse testatur, refertque Gisanius in vita Justiniani; quin & 28. 29. & à 45. ad 49. emendatiores. Sed Cujacium mors prævenit, ejusque præclaros conatus interrupit: emisit igitur ex autographo Cujacii Carolus Labbæus libros 38. & 39. in lucem Parisiis 1609. ut è 60. libris editos utcumque habeamus Latine decem, nempe septem Herveti; munere vero Cujacii tres. Gisanius addit, se accepisse, Cujacium totum corpus Βασιλικῶν nactum esse cum scholiis Græcorum Interpretum. Broëus in Chronologia Juris p) famam esse scribit libros Basilici reliquos penes Cujacium fuisse, illoque demortuo perveniisse ad Petrum Fabrum Saniorianum Præsidem Tolosanum, cujus hæredes Thesaurum illum custodiunt, ut didici ex litteris Illustrissimi Archiepiscopi Tolosani; nec ipse Cujacius diffitetur in supra dicta præfatione ad tit. ππ'. de excusat. Tutor. In præfatione autem lib. 60. ait, se Leonis ἐξηκοντάβιβλον omnem pæne evolvisse, cujus postremum librum emitteret.

XXXIII. Antonius Augustinus inter libros Græcos MSS. Bibliothecæ suæ publice notum voluit se Βασιλικῶν habere libros duos, VII. acephalum, ut VIII. integrum Codicibus 177. & 178. item alios duos imperfectos 28. & 29. Codice 179. item quatuor alios q) 45. 46. 47. 48. Codice 180. cum Scholiis incerti & Theodori, Thalelæi, Dorothei, Cyrilli; & alterius anonymi interpretationibus. Insuper Βασιλικῶν sexaginta librorum Decadem primam à *Theodoro* Hermopolita Scholiis illustratam; atque Indicem titulorum omnium Βασιλικῶν, cujusmodi habeo domi, & procœmium quoque.

XXXIV.

o) Trigesimum non edidit Hervetus. Adde, quæ de editionibus Basilicorum supra pag. 425. seq.

p) Franciscus Broëus Chronologicam historiam totius Juris edidit Paris. 1622. 4.

q) Hi sunt, quos ex Augustini Codice Hervetus vertit.

XXXIV. In hoſce Βασιλικῶν libros ſcripſere commentarios, gloſſas, παραπομπὰς, & παραγραφὰς ἔσωθεν, quæ interlineares, ἔξωθεν quæ marginales, unde dignoſci poſſunt Βασιλικοὶ, plerique Juriſconſulti, r) è quibus Cujacius recenſet *Stephanum, Nicæum, Thalelæum, Iſidorum, Euſtathium, Endoxium, Calocyrum, Sextum, Calliſtratum, Leonem, Phocam, Modeſtinum, Domninum, Gobidam, Chumnum Joannem, Hagiotheodoretum, Doxapatrum, Gregorium, Garidam, Beſtem, Baphium, & Theophilum*; addit Freherus *Patzum, Theophilitzem, Phobenum, Theodorum* Hermopolitem, *Demetrium* Chartophylacem, quos (inquit,) enumeratos ſufficit, quia certo ſciri nequit, quibus annis vixerunt ſinguli.

XXXV. *Anonymum* præterea Cujacius vult eſſe incertum interpretem. *Baſilicum*, contextum ipſum Βασιλικῶν. *Enantiophanem* s) coacervationem pugnantium inter ſe, & ἀντινομιῶν, cujus forſitan auctor Photius, qui fatetur in Nomocanone ſe librum ſcripſiſſe περὶ ἐναντιοφανῶν, quem imitati ſunt Gilbertus Regius editis libris duobus ἐναντιοφανῶν Antverpiæ 1564. & Julius Pacius Centuriis ſeptem t) Lugduni 1606. & Hanoviæ 1605. quamvis Βασιλικῶν Conditores hiſce nominibus utuntur, quaſi propriis, ſicut & Indicis, qui Cujacio videtur πλάτος τῶν νόμων late diffuſum à Dorotheo, & Cyrilli concinnatum, quamvis uſitatior ſit Dorotheus, ut animadvertit Cujacius cap. 39. libri 24. obſervat. Juris; exſtabat hoc πλάτος ævo Theodori Balſamonis: namque is illud contulit cum recentioribus interpretibus Græcis.

XXXVI. Dionyſius Gothofredus in præfatione ad libros Βασιλικῶν Herveti, & Cujacii ex titulo 48. libri 60. & ex Græcis ad l. 5. de plagiariis, Interpretes fuiſſe tres putat, Indicem religioſum in vertendis Latinis vocibus, Baſilicum largiorem, Baphium Conſtantino Porphyrogenetæ alterum Tribonianum, multaque adjungentem.

XXXVII.

r) De ſingulis hiſce confer indicem in Baſilica, quem ſupra exhibeo. Callistratus autem & Modestinus hi diverſi ab aliis Juſtiniano ipſo longe prioribus JCtis, qui & ipſi in Βασιλικοῖς allegantur, ut recte Suareſius infra §. 41. obſervat.

s) Autore hoc uſus Theod. Balſamo præf. in Nomocanonem Photii, ubi de legibus ei ſermo, ὡσαύτως καὶ ἐν τούτοις δοκοῦντες ἐναντιοφανῆ ἐλύσαμεν κατὰ τὰς παλαιὰς ἑρμηνείας &c.

t) Pacii deinde tres aliæ centuriæ acceſſere: exſtat & conciliator Juris Joannis Merceri cum Bern. Henr. Reinholdi notis editus Duisburg. 1712. 8. & Everhardus Bronchorſt Daventrienſis centurias ſex ἐναντιοφανῶν cum conciliationibus vulgavit, emendatius recuſas Hardervici 1652. 8.

XXXVII. Laudatur & παλαιὸς, aliis τὸ παλαιὸν, quem Interpretem antiquum Digestorum, Codicis, Institutionum ætate Justiniani vixisse, ejusque permissu vertisse κατὰ πόδα libros supra scriptos Gothofredus censet, adjiciens illum subsequutos Cyrillum in Digestis, in Codice Theodorum. Cujacius mavult alios τὸ κατὰ πόδα, alios τὸ παλαιὸν condidisse vestigiis Latini textus inhærentes; huic παλαιῷ τῷ πλάτωνόμων adscribit Gothofredus. Rursus notat Cujacius, Græcis non fuisse satis habere contextum Digestorum, & Codicis Græcum compendiosiorem, qui Βασιλικῶν nomen obtineret, item alium auctoris incerti, & Cyrilli in Digesta, Theodorique in Codicem brevia argumenta, nisi fuissent aliis cumulati; in Basilicis quoque laudari observat Nomophylacem quemdam, & Romani πάτριον, vulgo Praxin, & Κωδικευτὴν, de quo superius.

XXXVIII. Ut sententiam meam ingenue promam, quosnam designent Innominatus, seu Anonymus, Enantiophanes, & Basilicus, recte indicavit Cujacius, etsi Basilici Sophistæ Suidas meminerit; in Baphii, & Indicis expositione ab eo æque, ac à Gothofredo dissentio, nam *Indicem* opinor fuisse Elenchum rerum ac vocum, quæ continentur in Basilicis, cujus fragmentum puto esse glossas, quas Carolus Labbæus edidit Paris. 1606. & plura exempla extant in Bibliotheca Antonii Augustini, Regis Christianissimi, & Vaticana.

XXXIX. *Baphium* u) expono Jurisconsultum illum, qui rubricas explanavit, seu titulos illos illustravit Notis: nam ex veteri more Jurisconsulti suorum librorum titulos minio pingebant. Unde Masuri rubrica, & rubræ majorum leges à Poëtis decantantur: hos Jurisconsultos imitati quoque sunt Græci, cum διὰ κινναβάρεως scriberent, & Imperatores, cum subscriptione ἐρυθροβάφει uterentur.

XL. Παλαιὸς x) antiquus mihi quoque videtur Interpres, nempe Stephanus Pandectarum, & Thalelæus Codicis * ex Blastare, κατὰ πόδα interpres verbis inhærens, & in ea veluti jurans.

XLI. Thalelæus cum ævo Justiniani floruerit, ut superius dictum est, falso inter Jurisconsultos, qui scripserunt in Βασιλικὰς, accensetur,

u) Baphius nomen proprium judicis veli. De Indice vide supra p. 428. & 447.

x) Hic citatur à Balsamone in Nomocanonem Photii ad tit. 13. p. 1101. & ad tit. 2. p. 881. φησὶν ὁ παλαιὸς τοῦτο ῥητῶς - - ὁ δὲ χολιαστὴς φησι τοῦτο - - ἐμοὶ δὲ δοκεῖ &c.

* Supra p. 370.

ſicut & Stephanus, Iſidorus, Theodorus, Theophilus, Phocas, cum Stephanus juſſu Juſtiniani Græcis Digeſtis inſudarit, Theodorus, & Iſidorus duo è XVII. viris, qui Latinis Digeſtis conſuendis præfuerant, & Codici præterea Græco: Theophilus Græcis Inſtitutionibus, Phocas unus è X. viris, qui laborarunt in Codice Latino, extiterint. Notiſſimum eſt Calliſtratum, & Modeſtinum antiquiores ipſo Juſtiniano fuiſſe. Itaque niſi quis oſtendat alios ab his eſſe, ſed cognomines, illi potius erunt collocandi inter Jurisconſultos, quorum è Commentariis Βασιλικὰ fuerunt compilatæ.

XLII. Scholiaſtæ vero Βασιλικῶν nuncupabantur Nicæus, Euſtathius, (niſi forſan is, de quo ſuperius §. 26.) Eudoxius, Calocyrus Dux, ſeu Proconſul, Sextus, Leo Domninus, Gobidas ſeu Cubidius, niſi forſan is, de quo ſupra §. 27. Chumnus, ſeu Domnus, Joannes forte priſcus Novellarum Gloſſator, qui editus fuit ex Bibliotheca Conradi Rittershuſii, Francofurti 1615.

XLIII. Hagiotheodoretus, Doxapater, Gregorius, Garidas, Beſtes, Theophilitzes, Patzus, Phobenus, Demetrius Chartophylax.

XLIV. Interim ampliandum donec illæ nobiles Orientis exuviæ, & hic pretioſus non auri Tholoſani ſed obryzi, & puri ac puti Juris Theſaurus vere Baſilicus eductus è privatis carceribus, quibus detinentur Βασιλικὰ liberalitate Urbani Octavi, (qui ſummus Eccleſiæ, Juſtitiæque ſacerdos, & legum parens,) ad fontem & arcem Juris, Romam ſcilicet devehatur; ut in Ῥώμῃ νέᾳ nata Baſilica in πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ foveantur, & Bibliothecæ Vaticanæ, cui merito præeſt Illuſtriſſimus Cardinalis Franciſcus Barberinus, non minus in Jurisprudentiam, poëſimque propenſus, quam fuit ante tria ſæcula Franciſcus Barberinus in utraque diſciplina feliciter verſatus, & ad quam viſendam velut ad matrem, atque ad miraculum Bibliothecarum tantus fit toto terrarum ex orbe concurſus, Βασιλικῶν textus Jurisconſultorum & litteratorum omnium maximo cum applauſu publice ſpectandus, & evolvendus inferatur.

XLV. Ita glorioſiſſimo Pontifici non ſolum pro Themide revocata, ſed etiam pro tabulis hiſce Themidis in urbem deductis S. P. Q. R. jure gratulabitur, & gratias habebit immortales. Romæ Anno CHriſti M. DC. XXXVII.

Hactenus JOSEPHUS MARIA SUARESIUS.

Ex

Ex hisce Scholiastis Βασιλικῶν Suaresio memoratis, *Phobenus* est, quem Georgium Phobenum vocat Cujacius lib. V. Observationum capite quarto, & cujus lucubrationes περὶ ὑποβόλης sive de donatione propter nuptias, & de cassο sive περὶ ἀποκηρύξεως, memorat Allatius de Georgiis p. 721. Volum. X. hujus Bibl.

Demetrii Chartophylacis, postea Archiep. Bulgariæ, librum quæstionum fuisse apud Petrum Fabrum Sanjorianum, Cujacius loco citato testatur, nonnulla Græce producens ex quæstione quinquagesima quinta. Vide Petri Fabri semestria lib. III. p. 327.

Nicolaum Hagiotheodoretum metropolitam Athenienſem ὑπέρπυρον appellat, & tempore Lucæ Patriarchæ CPol. claruisse, testatur Theodorus Balsamo ad nomocanonem Photii tit. 13. p. 1081. Lucam illum patriarchatu functum esse, constat ab A. C. 1155. ad 1169. Epistolam ab amico Hagiotheodoreti JCti scriptam, qua obitum ejus acerbe luget, communicavit mecum amicus clarissimus, à quo multa egregia publico rei litterariæ bono juvat polliceri, Jo. Christianus Wolfius, qui eam descripsit ex Codice Bodlejano.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟΝ ΕΠΙ ΚΥΡΙΩ ΤΩ ΑΓΙΩΘΕΟΔΩΡΙΤΩ ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΙ.

Ἡ μὲν ἐπιστολή, ὦ σοφώτατε, καὶ πῶς γαρ οὐχὶ παντα χόθεν ἀνθέλκυσα καὶ ἀπανιστῶσα σ' λυπηρῶ. καὶ τοῦτο μὲν τοῖς ὅπιχειρήμασι καὶ τοῖς ἐνθυμήμασι, τὸ δὲ τῇ συνθήκῃ καὶ τοῖς ῥύθμοις καὶ τῷ κάλλει τ' λέξεων ἐπανακλωμένη με πρὸς τὸ εὐθυμότερον. ἀλλ' ἐγωγε, φίλτατε ἀδελφὲ, οὐκ οἶδ' ὅτι ὅπως τῷδε τῷ φίλῳ ἀπορρυέντι πέπονθα, ἀπερριμύθητός εἰμι, καὶ οὐκ ἔχω πῶς τὴν συμφορὰν ὑπενέγκωμι. καὶ πρὸς μὲν τὰς ἄλλας περιστάσεις φιλοσοφίας εἶμαι καὶ ἀντικαθίσαμαι τοῖς λογισμοῖς, καὶ πράως ἔχω πρὸς τὰς τ' τύχης ἐπεμβολάς, καὶ ὑφίσαμαι τέως τὰς ὥσπερ πνευμάτων ἀντιμβολὰς νῷ κυβερνήτῃ συγχρώμενος· σ' δὲ φιλτάτῳ μοι φίλῳ ἀποιχομένῳ πληγεὶς εἰς βάθος τ' ψυχῆς καὶ τ' γνώμης, τὸ τ' πολλῶν πέπονθα. ἄδεκτός εἰμι πρὸς πᾶσαν παραμυθίαν, καὶ κρεῖττον τὸ πάθος καὶ λόγων καὶ λογισμῶν. τὸν γὰρ ἄνδρα ἐκεῖνον ἐδοκίμασα μὲν ἐν χρόνοις πολλοῖς, καὶ διερευνησάμενος παντα χόθεν, καὶ πεῖραν λαβὼν, ἐφεῦρον ἐν συμβυλῇ δοκιμώτατον, ἐν γνώμαις σεμνότατον. ἐν πράγμασιν ἐμπειρότατον, ἐν νόμοις εὐδοκιμώτατον, μᾶλλον δὲ ἵνα τ' ἀληθὲς εἴπω, τ' νομικῆς ὅπισθημης, ὅπερ κράτιστον. εἰ γαρ καὶ φιλοσοφίαν οὐκ ἀνέμιξε νομικῇ, ἀλλὰ τοῖς ἐκεῖθεν ῥεύμασι τὴν ῥωμαϊκὴν κα-

πηγλύκανε τέχνην, ἀλλ' ἐδ' ὡς τ ἀρίστων ἀπελιμπάνετο, ἐπόθει μὲν γὰρ ἅψασθαι τ ὑπερκαθημένης τ ὅλων φιλοσοφίας. καταπτόμενος δὲ τῶν τ πραγμάτων, καθάπερ ὑπὸ μολιβδαινῶν τινων, ὧν τ μνησήρων ἐκείνων ἐποίει, εἰς τὴν ἀποδεεστέραν ῥητορικὴν ὅλοις ἰσίοις ἐφέρετο ἐμοὶ χρώμενος κυβερνήτῃ καίτοι τῇ δεξιᾷ ἐμῷ πρετείνοντος τὴν φιλοσοφίαν, τῇ ἀριστερᾷ δὲ τὴν τέχνην τ λόγων, ἐκείνῳ ἄκων μὲν ἀφ' ἣν ἀνάγκην, ἀλλ' ἐδεξίως δὲ ὅμως τ ἀριστερῶν ἀντιβράττετο. καὶ ῥητορικῇ σομώσας τὴν γλῶτταν, καὶ νομοθετικῆς πυκάσας τὸν νῶν, αὐτοχρῆμα τριβωνιανὸς ὁ πολυθρύλλητος ἦν ὑ μόνον ἐν νεαρῇς ἀλλὰ καὶ ἐν κώδιξι καὶ ἐν διγεστοῖς, καὶ ἐν ἄλλοις ὁπόσοις τὰ πολιτικὰ συντετάχαται. ὦ γλώττης ἀνικήτου, ὦ φορᾶς τ λόγων ἀκαταχέτου ὦ ποταμοὶ ῥέοντες, ὦ κεφάλαια νομικὰ τεχνικῶς μὲν ἀναπυστόμενα, καλῶς δὲ φραζόμενα. καὶ ἀναπτυνιῶμαι καθ' ἡμέραν ἑκάστην, ὑ γὰρ ἔχω τί καὶ δράσαιμι πρὸς τὴν συμφοράν. τοῦτον ἂν φωράσας ἐν ἅπασιν ἀπαραμίλλον, ἐποιησάμην φίλον ὡς ὄντως αὐτὸν πρώτατον, εὐνούστατον, ἀδολώτατον. ὦ τ χαρίτων ὧν εἶχεν· ὦ θελκτηρίων λόγων· ὦ τ ἀμηχάνων θελγήτρων ἐκείνου· ὦ τ ἀπορρήτων ἰύγγων. πῶς ἂν ὑ μέλλω θρηνεῖν ἀπὸ τοσούτων καταβεβλημένος χαρίτων; ἡ δέ σὴ ἀπὶ τούτῳ ἐπιστολὴ, φίλτατε ἀδελφὲ, κηφίζει μὲν ἡμᾶς ἓ μέρους τῆς συμφορᾶς, καὶ τῆς ἀπὶ τῷ φίλῳ λύπης, ἐπὶ τοσοῦτον ἕως ἂν αὐτὴν ἐπερχώμεθα, πολλάκις δὲ τ ἡμέρας τοῦτο ποιοῦμεν· ἐπὰν δὲ παύσαιμεν τ χρυσῆς ἐπιστολῆς, εἰς τὰ αὐτὰ πάλιν ἀνθυποστρεφόμεθα ῥεύματα· τίς ἄρα ἔσαι τ ἀπὶ τῷ φίλῳ λύπης λήθη, ὅταν ὑδὲ τὸ σὸν λαθεκηδὲς ἡμῶν ἐγείνει;

ENIMUNDI BONEFIDII

τῦ ἀνατολικῦ νομίμου, *Juris Orientalis Libri III.*

QUanquam majus opus, quod in hoc genere paravit præstantissimus JCtus Bonefidius, non vidit lucem: tamen vel hoc specimen de insigni ejus eruditione testatur, quod Græce ille cum versione sua separatim subjuncta A. 1573. 8. ex officina Henr. Stephani primus edidit, non diu post 6. Id. Febr. A. 1574. anno ætatis duodequadragesimo defunctus, duorumque maximorum ac laudatissimorum virorum, quorum alterius collega, alterius doctor fuit, insigne testimonium promeritus. Ex his prior Jac. Cujacius lib. XI. Observatt. cap. 20. *Enimundus Bonefidius Collega meus eruditissimus, qui ad veram Juris cognitionem summam adjunxit peritiam trium linguarum simul ac pietatem & morum integritatem eximiam. Hunc si moriens roger, quod olim Aristoteles, solum habeo ex his,*

bis, qui modo quidem Jus Civile publice profitentur, quem discipulis meis ostendere possim. Alter Jac. Thuanus lib. LIX. Hist. ad A. 1574. *Sexto Eid. Februarii Genevæ cum tantum XXXVIII. annos exegisset, fato functus est Enimundus Bonefidius, Chabovii ignobili vico in Valentino agro natus, homo probus & simplex, qui cum pedem patria nunquam extulisset, tamen Hebraicis,* * *Græcis & Latinis egregie instructus erat, ut in celeberrimis Orbis Academiis operam studiis dedisse sub præstantissimis Magistris crederetur. In Jurisprudentia scientia, quam Valentiæ profitebatur, adeo excelluit, ut Jacobus Cujacius, qui principatum illius tenebat, alicubi scripserit, si moriens rogetur, ut olim de Theophrasto Aristoteles, non alium habere se, quem discipulis suis posset ostendere. Post tumultum Parisiensem à Francisco Hotomanno invitatus Genevam concesserat, ubi Jus Orientale, cujus jam specimen ediderat, majore opere illustrare aggressus, morte post biennium superveniente, spem se tanto viro auctore conceptam fefellit. Cui me nunc tanquam præceptori de me secundum Cujacium & Franciscum Roaldesium, quibus simul eodem tempore operam Valentiæ navavi, optime merito, hoc monumento parentare æquum justumque duxi.* Quæ porro in hoc Bonefidii Volumine Lectori offeruntur, hæc sunt:

Libro I. *Constitutiones* ** *Imperatorum:*

	Gr.	Lat.
Heraclii	pag. 1.	pag. 1.
Leonis Iconomachi	3.	2.
Constantini Caballini	4.	3.
Nicephori	5.	3.
Leonis Armenii	7.	5.
Theophili	8.	6.
Basilii	12.	9.
Leonis & Alexandri	14.	10.
Constantini Porphyrogeniti	14.	14.
Romani senioris	24.	17.
Nicephori Phocæ	28.	21.
Basilii Porphyrogeniti	32.	23.
Romani Argyri	34.	25.
Zoës	35.	25.

* Ideo Bonefidium inter Gallos litterarum Hebraicarum peritos celebrat Paulus Colomesius in Gallia Orientali p. 57. seq.

** Confer, quæ de hisce Constitutionibus Imperatorum notata sunt supra p. 405. seq.

Constitutiones	Gr.	Lat.
Imperatoris Michaëlis τῦ τρατιωτικῦ	pag. 35.	pag. 26.
Isaaci Comneni	36.	26.
Michaëlis	37.	27.
Nicephori Botaniotæ	38.	28.
Alexii Comneni	39.	28.
Manuelis Comneni	78.	56.
Alexii Comneni secundi	116.	84.
Isaaci Angeli	119.	86.
Joannis Ducæ	124.	90.
Michaëlis Palæologi	125.	90.
Incerti Imp.	126.	91.

Libro II. *Decreta Patriarcharum & Synodorum CPol.*

Patriarch. ab A. C.	Gr.	Lat.
400. Joannis Chrysostomi	pag. 1.	pag. 92.
458. Gennadii	3.	93.
784. Tarasii	8.	97.
806. Nicephori Confessoris	19.	105.
933. Theophylacti	21.	106.
996. Sisinnii	22.	107.
999. Sergii	34.	115.
1025. Alexii	36.	117.
1043. Michaëlis, Nicetâ protosyncello & chartophylace	38.	118.
1154. Constantini Chliareni	46.	124.
1064. Joannis Xiphilini	48.	125.
1084. Nicolai	54.	129.
1134. & 1255. Stype & Arsenii	59.	134.
1155. Lucæ	60.	134.
1169. Michaëlis Anchiali	78.	148.
1178. Theodosii	87.	154.
1226. Germani	89.	156.
1480. Manuelis	101.	165.
1289. Athanasii	112.	172.
Incertorum Patriarcharum.	115.	173.
Nomina Metropolium LXXX. & Archiepiscopalium civitatatum XXXVIII.	119.	176.

Libro

Libro III. *Responsa & Epistolæ Patriarcharum & aliorum SS. Patrum.*

	Gr.	Lat.
Adriani Papæ ad Basilium Achridenum, Archiep. Thessalon.	pag. 123.	pag. 180.
Basilii ad Adrianum.	127.	183.
Nicetæ metropolitæ Heracleensis responsa ad Constantini Episcopi quæstiones.	133.	187.
Demetrii Chomateni, Archiep. Bulgariæ.	135.	189.
Ejusd. ad Constantinum Cabasilam, metropolitam Dyrrhachenum.	145.	195.
Joannis Episcopi Citri ad eundem Cabasilam.	159.	206.
Eliæ metropolitæ Cretensis ad Dionysium monachum.	185.	224.
Nicephori chartophylacis ad Theodosium monachum Corinthium.	197.	233.
Nicetæ metropolitæ Thessalonicensis ad Basilium Cappadocem.	203.	237.
Joannis Zonaræ de profluvio seminis.	216.	247.
Theodori Balsamonis responsa ad LXIV. quæstiones Marci patriarchæ Alex. data A. C. 1193.	237.	263.
Incerti de translatione Episcoporum.	300.	309.

JOANNIS LEUNCLAVII
JUS GRÆCO-ROMANUM,

editum & locupletatum à MARQUARDO FREHERO.

QUanquam fallitur vir eruditus, a) qui inter Jo. Leunclavii Amelburni lucubrationes refert sexaginta libros Basilicorum cum notis: tamen etiam Leunclavio Jurisprudentia Græco-Romana plurimum debet,

a) Antonius Teissierius in notis ad elogia Thuanea Gallice versa & observationibus illustrata edit. quarta Lugd. Bat. 1715. 8. T. IV. pag. 188. ubi de Leunclavio: *Il a auſſi donné au public ſexaginta libros* Βασιλικῶν *cum notis.* Basilica, ut obiter hoc notem, non ita dicuntur, quod complectuntur constitutiones & leges Imperatorum, sed quod ex Corpore Juris Justinianeo & ex Legibus JCtorumque sententiis digesta sunt auspiciis Imperatorum Græcorum Basilii Macedonis, Leonis & Constantini Porphyrogeniti.

bet, is enim fuit, qui (præter paratitla, de quibus p. 403. & eclogam Basilicorum de qua p. 426.) etiam post Bonefidium ex pluribus Bibliothecis Asiæ & Europæ diligenter conquisivit, recensuitque & interpretatus est constitutiones Imperatorum Græcorum, Patriarcharum decreta & synodales sententias, scriptaque alia Juri tam Civili quam Canonico Græcorum, lucem afferentia. Post hocce opus absolutum cum A. 1593. extinctus esset Viennæ Austriæ nondum sexagenarius, editionem ejus curavit, cui erat à vivo ac spirante Leunclavio commendatum, *Marquardus Freherus* dicatumque Rudolpho II. Imperatori, Græce & Latine vulgavit Francofurti, impensis heredum Petri Fischeri 1596. fol. *Juris Græco-Romani tam Canonici quam Civilis tomi duo*, præmissa Chronologia * ab excessu Justiniani sive A. C. 564. usque ad 1460.

Tomus primus in novem libros dividitur:

Liber I. continet *Constantini Harmenopuli* nomophylacis & Judicis Thessalonicensis, quem circa A. C. 1380. vel 1383. CPoli obiisse dixi, epitome Canonum, de qua vide, si placet, Volum. X. hujus Bibl. pag. 276.

Liber II. Novellas & Constitutiones Augustales, sive Imperatorum Græcorum de rebus Ecclesiasticis. Longe plures ac pleniores quam Bonefidius dederat. Nomina Imperatorum ordine temporis & Constitutionum singularum notitiam dedi supra p. 405. seq.

Lib. III. & IV. Decretorum Synodalium libros duos, quorum prior auctior & emendatior, quam à Bonefidio editus fuerat, versione etiam in multis recensita: posterior plane novus heic prodiit. Ambo complectuntur sanctiones Patriarcharum CPol. Chrysostomi, Gennadii, Tarasii, Nicephori, Sisinnii, Sergii, Alexii, Michaëlis, Constantini Chliareni, Nicolai Grammatici, Nicolai Mazalonis, Arsenii, Lucæ, Michaëlis Anchiali, Theodosii, Germani, Manuelis, incertorum denique Patriarcharum. De singulis hisce consulendus index scriptorum, quem statim infra exhibeo.

Liber

* Hanc Chronologiam Juris utriusque & Imperii tam Orientalis quam Occidentalis usque ad A. 1670. continuatam Simon Leewius subjunxit collectioni suæ de origine & progressu Juris Romani. Lugd. Bat. 1672. 8. Præfationis Freheri uberioris & eruditæ argumenta persequitur D. Adrianus Baierus ὁ μακαρίτης in notitia centum auctorum Juridicorum n. XX. p. 127. seq.

Liber V. & VI. responsorum libros duos, Epistolarum & sententiarum de rebus Ecclesiasticis, ab Episcopis & SS. Patribus. Horum librorum utrumque prior auctior & correctior, quam à Bonefidio, posterior plane novus.

Liber VII. Theodori Balsamonis patriarchæ Antiocheni circa A. C. 1190. clari μελέται sive responsa quinque. Vide, quæ Volum. IX. hujus Bibl. pag. 188.

Liber VIII. Matthæi Monachi (*Blastaris* circa A.C. 1235.) ζητήματα καὶ ἀποθέσεις γαμικαί, quæstiones & causæ matrimoniales. Vide, quæ Vol. X. p. 493.

& Edictum *Justiniani* de fide & orthodoxa. Vide Volum. XI. pag. 441.

Liber IX. habet *Harmenopuli* libellum de sectis & fidei orthodoxæ expositionem, de qua Volum. X. p. 277.

& *Acta Synodi ad Quercum*, A. C. 403. habitæ contra S. Jo. Chrysostomum, de qua Photius Cod. 59.

Tomus secundus.

I. *Michaëlis Attaliatæ* ἀνθυπάτου καὶ κριτοῦ, Proconsulis & Judicis πόνημα νομικὸν ἤτοι πραγματικὴ, Synopsis Juris pragmatici sive in foro obtinentis, titulis XCVI. digesta, scriptaque jussu Michaelis Ducæ Imperatoris, anno Imperii ejus tertio, hoc est A. C. 1073. ut versus jambici operi præmissi testantur.

II. Ἐκλογὴ τῶν νόμων καὶ ἐπιδιόρθωσις εἰς τὸ φιλανθρωπότερον, Delectus legum & correctio in id, quod æquius & humanius est, factus auspiciis *Leonis & Constantini* Imperatorum Anno 6347. h. e. CHristi 838. Hic delectus vix dimidiam partem editus est, nec procedit ultra titulum XXVIII. exstat autem in pluribus Bibliothecis integer manu exaratus, ut dictum supra p. 407. & 468. seq. Procemium editum incipit: ὁ διατάττων καὶ ποιητὴς τῶν ἁπάντων. p. 79.

III. Novellarum Augustalium liber de rebus Civilibus & judiciariis, p. 134 - 192. Imperatorum Basilii Macedonis, Constantini Porphyrogeniti, Basilii, Constantini & Leonis, Romani senioris, Romani minoris, Nicephori Phocæ, Basilii Porphyrogeniti, Alexii Comneni & Manuelis Comneni. Plerasque harum jam ediderat Leunclavius ad calcem eclogæ Basilicorum Basil. 1575. fol. vide supra p. 427.

IV. Responsi veteris formula de nudis pactis. Incipit: Ὁμὲν δι ἔρων ἴνα ἢ μὴ δυσμένειαν. p. 192.

V. Τύπος διαθήκης παλαιὸς, ᾧ περιέχεται τὸ ἴσον τῆς διαθήκης Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Formula testandi vetus, qua continetur *Gregorii Nazianzeni* testamentum, Flavio Eucherio & Flavio Evagrio (*lege* Syagrio) COSS. A. C. 381. p. 203. De editionibus aliis hujus testamenti dixi Volum. VII. hujus Bibl. p. 524. quæ vero adversus ejus γνησιότητα solent objici, ea diluit Natalis Alex. in Hist. Eccles. Sec. IV. p. 147. edit. in fol. & Tillemontius T. 9. Memor. H. E. p. 721. & 503. seq.

VI. Τύπος διαθήκης νεώτερος, κατ' ἐπιτομήν. Formula testandi recentior epitomata, p. 206.

VII. *Eustathii* Antecessoris περὶ χρονικῶν διαστημάτων ἀπὸ ῥοπῆς ἕως ἐτῶν. De temporalibus intervallis, quæ in foro observantur, à momento usque ad centum annos, cum scholiis *Athanasii*. p. 207. Hæc editio ex MSS. Francisci Pithoei, & emendatior est & locupletior, quam priores Cujacii, Schardiique, de quibus supra p. 477. ubi etiam de Athanasio, Scholastico Emeseno.

VIII. Ἐκ τοῦ Ῥούφου, νόμοι στρατιωτικοί. *Ex Rufo, leges militares*, p. 249. Etiam has, sed sine Rufi nomine, quod ex MS. Codice Palatino restitutum est, Græce & Latine cum Eustathio legibusque Georgicis ac Navalibus vulgaverat Simon Schardius Basil. 1561. 8. Gabr. Nandæus in Bibliographia militari (Syntagmate de studio militari p. 528.) testatur, se *leges CXLI. militares Rhodiorum* cum Georgicis & Navalibus vidisse apud fratres Puteanos. Verum in editis sunt tantummodo apud Schardium LXI. apud Leunclavium LXV. neque Rhodiorum esse dicuntur, sed apud Schardium diserte *Justiniani* Imp. περὶ στρατιωτικῶν κατασάσεων καὶ ἐπιλύσεων Ἰουστινιανοῦ βασιλέως. Apud Leunclavium pro Justiniano, Rufi nomen, ut dixi, adscriptum legitur, fortasse quod Justinianus eas seligendas curavit ex legibus militaribus P. Rutilii Rufi, qui Consul fuit A. U. C. 649. de quo Guido Pancirollus lib. 1. de claris legum interpretibus cap. 10.

IX. Νόμοι γεωργικοὶ καὶ ἐκλογὴ βιβλίων τοῦ θείας πλήξεως Ἰουστινιανοῦ. *Leges colonariæ* sive *Georgicæ* ex libris divæ memoriæ Justiniani p. 256. quales subjiciuntur, promptuario Harmenopuli, atque à Sim. Schardio etiam & Francisco Balduino utraque linguæ editæ sunt, ut dixi p. 403. 477. & 432.

X. De-

X. Denique Volumen claudit Νόμος Ῥοδίων ναυλικὸς, ὃν ἐθεσπισαν οἱ θειότατοι αὐτοκράτορες Τιβέριος, Ἀδριανος, Ἀντωνῖνος, Περτίναξ, Λεύκιος Σεπτίμιος Σεβῆρος καὶ Κωνστάντιος. *Jus Navale Rhodiorum*, quod Imperatores ſacratiſſimi Tiberius, Hadrianus, Antoninus, Pertinax, Lucius Septimius, Severus, perpetuo Auguſti confirmaverunt. Præter editiones ſupra p. 403. & 459. memoratas, adde Petri Peckii commentarios in tit. D. & Cod. ad rem nauticam pertinentes, qui cum notis Arnoldi Vinnii prodierunt Amſt. 1668. 8. edente Joanne Laurentio: & Petri van den Schelling diſſ. theoretico practicam ad L. Rhodiam de jactu. Lugd. Bat. 1722. 8. Cornelii van Bynckershoek librum ad L. ἀξίωσις de jactu, Hagæ 1703. 8.

INDEX SCRIPTORUM Aliorumque

in JO. LEUNCLAVII Jure Græco-Romano memoratorum,

Compoſitus à me ad paginas edit. Marqu. Freheri.

Aaron θεοπρόφων παλαιῶν ἀπαγγέλλων ῥήματα. T. I. p. 458. 470.

Acacius presbyter. I. 557.

Acacius Berrhœæ Epiſcopus. I. 558.

Acta Apoſtolorum. I. 191.

Adjurationes, ἐφορκισμοὶ in baptiſmo. I. 340. 341.

Adrianus Imp. II. 207.

ADRIANI IV. Papæ Epiſtola ad Baſilium Achridenum Archiep. Theſſalon. I. 303 - 305.

Æchmalotus & Scaloſcepaſtus, δικολόγοι ſive cauſidici ſub Alexio Comneno. II. 181.

Agapius & Gabadius A. C. 394. Vide infra in Nectario.

Agarenorum liberi rebaptiſandi. I. 46. ſeq. 226. *cum Agarena & Judæa ſcortatus an rebaptizandus.* 385. ſeq. apud Agarenos τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἐξωμοσάμενος. 391.

Laurus & Agrippinus, Conſules ſub Tiberio. II. 265.

Alceſiorum, Ἀλκεσίων hæreſis tempore Gordiani. I. 180. hi aliis Elceſæi ſive Elceſaitæ. Eorum liber de cœlo delatus memoratur etiam

etiam Eusebio VI. 38. Hist. & Theodorito lib. 2. hæret. fab. cap. 7.
Alexander Imp. I. 104. vide infra in Leone Philosopho.
Alexander Hierapolitanus, hæreticus. I. 538.
Alexius Capandrites. I. 285. 287.
Alexius Comnenus Imp. I. 96. 98. ALEXII Comneni novellæ XI. T. I. 123 - 147. vide & notam marginalem p. 156, & p. 271. 334. 344. 345. 365. 396. 409. 410. 453. 459. seq. 466. 510. aliæ novellæ quatuor T. II. 179 - 186.
ALEXII Comneni secundi novella. I. 167 - 169.
Alexius Patriarcha CPol. I. 118. 218. 266. 269.
ALEXII hujus sententiæ synodales duæ. I. 204 - 206. aliæ tres 250 - - 262. Vide & p. 289.
Ἀλεξιακοὶ κατηχούμενοι. I. 227.
Anastasius Episcopus Nicænus. I. 274.
Amphilochius, Episcopus Iconiensis. II. 205.
Anatolius JCtus, quo ad Codicem componendum usus Justinianus. II. 2. citatur II. 218.
Michaël Anchialus, Patriarcha CPol. Vide Michaël.
Anzyranæ Synodi Canones XXV. I. 5. 6. 16. 22. 24. 26. 27. 53. 54. 56. 57. 59. 61. 68. 69. 70. 71. 491. 493. 503. 518.
Andreæ Apostoli miraculum in Abarum evectione. I. 279. Andreas Thraciæ Episcopus ab Apostolo Petro ordinatus. 442.
Andronici Lamparde, tyranni conjux Theodora. I. 246.
Angelorum cultores. I. 64. 65.
Anomœi hæretici. I. 550.
ANONYMI responsum de nuptiis ἐκ πειγωνείας. I. 406 - 408. Περὶ ψιλῶν συμφώνων, *de nudis pactis.* II. 192 - 202.
ANONYMI Compendium legum. II. 131 - 134.
Antiochenæ Synodi Canones XXV. I. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 8. 9. 11. 12. 13. 16. 20. 21. 22. 24. 32. 49. 251.
Antiochus, hæresiarches sub Hadriano. I. 180.
Antiqui sapientes, οἱ πάλαι σοφοὶ, ἔννομον πίστασίαν τὴν βασιλείαν ὠνόμασαν, regnum definiverunt, *Imperium, quod secundum leges geritur.* II. 186.
Antoninus, Consul sub Tiberio. II. 265.

Marci

Marci Antonini lex. II. 68.
Antonius presbyter. I. 290.
Apollinaris. I. 532. 535. laudatus à Damaſo, Athanaſio, Baſilio. 544.
Apollinariſta Magnus damnatus in ſecunda Synodo. 532.
Apollinariſtæ I. 548.
non rebaptizantur. I. 46. 291.
Apollo Nicænus, Apollonii poſt Dardanum diſcipulus. I. 92.
Apoſtolica & Evangelica ἀναγνώσματα. I. 477.
Apoſtolorum Canones LXXXV. I. 1. 2. 3. 4. 6. 11. 12. 13. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 30. 31. 32. 33. 36. 38. 48. 192. 221. 222. 224. 234. 282. 318. 343. 352. 363. 364. 369. 374. 376. 379. 385. 387. 390. 432. 490. 491. 494. 501. 514.
Αἱ λεγόμεναι Ϟ Ἀποστόλων διαταξεις. I. 28.
Διδασκαλίαι Ϟ ἁγίων Ἀποστόλων. I. 363. Ibidem pro διδάξεις videtur legendum διαταξεις.
Apronis in Thracia metropolita Romanus Artabasdus. I. 231. 413.
Aquilia lex. II. 48. 49.
Aquilianus Diaconus I. 556.
Arabianus, Epiſcopus Ancyranus. I. 247. 248.
ARCADII Imp. Epiſtola ad Innocentium Papam. I. 559. Ibidem mentio Epiſtolæ ejus ad Honorium fratrem.
Arius hæreticus. I. 181. 439. 522. 531. 535. 541.
Ariani I. 547. 378. ab Athanaſio oppugnati. 540.
non rebaptizantur. I. 46. 291.
Ariſtoteles. I. 316.
Armenii. I. 331. 378. 380. Armeniorum artziburium ſive jejunium. 388.
orthodoxi ſua lingua poſſunt ſacra facere. 365.
Armenii milites. II. 169. 170.
Arſacius protopresbyter. I. 557. poſtea Archiep. CPol. 558.
ARSENII, Patriarchæ CPol. Decretum Synodale. I. 217. citatur 486.
Artabasdus Paganites, myſtographus ſub Alexio Comneno. II. 180.
Romanus Artabaſtus Apronis metropolita in Thracia. I. 231. 413.
ATHANASII JCti Scholia ad Euſtathium de temporalibus intervallis. II. 207. 217. 224.
Athanaſius I. 543. 544. ὁ μεγας καὶ τὰ θεῖα σοφός. I. 352. ad Amunem monachum πολύστιχος ἐπιστολή. 353. 366. ἔν τοις λόγοις κανόνα καὶ

καὶ τὴν ἀκρίβειαν ἅπαντες οἱ ἱερὰ πατέρες ἐν ἅπασιν ἥρμοσαν. 359. libro quo Dionysium Alex. alienum ab Arii sententia esse ostendit. 539. 540.

MICH. ATTALIATÆ Proconsulis & judicis opus νομικὸν sive πραγματικὴ synopsis synopseos Basilicorum ad Michaëlem Ducam Imp. II. 1 - - 79.

Atticus Episc. Nicopolis antiquæ Epiri. I. 275.

Augusti Imp. κύρωσις. I. 102.

Augustinus ad Bonifacium. I. 545.

Aureæ Bullæ multæ, χρυσόβουλλα. II. 178.

Autorianus, præses ac judex sub Alexio Comneno. II. 180.

Balduinus & Baldituinus. I. 307.

THEODORI BALSAMONIS responsa ad quæsita LXIV. Marci, Patriarchæ Alexandrini A. C. 1203. I. 362. - 394. Ejusdem aliæ quiuque μελέται sive ἀποκρίσεις. 442 - 478. cum quinque his aliæ tres MSS. in Bibl. Cæsarea Lambec. VI. p. 53.

Balsamon I. 47. Patriarcha Antiochenus. 113. 117. 118. 130. 138. 139. 140. 143. 160. 288. Τὰς ἱερὰς ἐξηγήσεις κανόνας. 289. responsiones ad Marci Alex. quæsita memorantur. 322. 333. nonnulla reprehensa in ejus κανόνων ἑρμηνείαις καὶ νόμων καὶ ἄλλοις τοιούσδε συντάγμασι. 334. Chartophylax sub Theodosio, Patriarcha CPol. 469.

Barda ὁ ξηρὸς, ἐπιχειρέαρχης, sub Alex. Comneno. I. 138. 215. 466.

Baruch πεδιδέξιος ἀποκαθόμενος τῆς τ' Ἰουδαίας τὴν ἅλωσιν. I. 458. 470.

Basilica I. 39. 42. 213. 215. 283. 287. 312. 317. 325. 326. (Τὰ ἑξήκοντα κεφάλαια τ' βασιλικῶν. 363. seq.) 375. 380. 382. 384. 385. 391. 395. 415. 454. 464. 467. 470. II. 198. 199. 207. seq. libris sexaginta, τύχεσιν sive Voluminibus sex, jussu Leonis Philosophi. II. 2. 6. 76. πεῖπολογία τ' ἐξηγητῶν. 198. Qui Digesta probe intelligunt, facile etiam versantur in Basilicis: qui in illis cœcutiunt, neque horum vim possunt perspicerè. 199. seq.

SYNOPSIS Synopseos Basilicorum. II. 1 - 79. Vide supra in Attaliata.

Basilides hæresiarches sub Hadriano. I. 180. 541.

BASILII, Constantini & Leonis Novella de non jurando. II. 135 - 138.

νομικὸν βιβλίον. I. 178. 296. 394.

BASI-

BASILII MACEDONIS Imp. quatuor Constitutiones I. 86. 87. aliæ septem. II. 134. 135.
BASILII Porphyrogeniti Novella. I. 117. aliæ duæ. II. 172–179.
BASILII Achrideni, Archiepiscopi & Metropolitæ Thessalon. Epist. ad Adrianum IV. Papam. I. 307–309. Responsum de consanguineorum nuptiis. 309. seq. aliud 408. seq.
BASILIUS, Cappadox monachus, vide infra in Niceta Thessalon.
Basilius Magnus. I. 363. 482. 544. Ejus Epistolæ Canonicæ, Canones LXXXVI. I. 2. 4. 7. 17. 18. 23. 26. 27. 28. 37. 38. 41. 42. 43. 47. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 63. 67. 68. 69. 70. 193. 323. 336. 338. 339. 342. 343. 344. 358. 359. 384. 398. 399. 403. 404. 405. 408. 411. 412. 413. 494. 495. 496. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 509. 514. 515.
Epistola ad Diodorum Tarsensem Episc. I. 502.
ad S. Amphilochium. 502.
ad Gregorium presbyterum. 517.
in Esaiam. 193.
IV. contra Eunom. 530.
Καὶ ὁ Θεοφύλακτον μέγαν βασιλέα, ἐν τοῖς γάμοις ὁ μόνον τὸ ἐπιταγμένον ζητῶμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐνηρεπές. I. 309. ubi interpres male, βασίλειον legit, cum ad legem Imperatoris respiciatur, ut diserte p. 489.
Basilius Pecules, Judex Veli & Hippodromi præfectus. I. 120. 292.
Basilius metropolita Nicomediæ. II. 179. 183.
Basilius Philippopoleus metropolitanus. I. 215.
Basilius Protospatharius Nicephori Phocæ. II. 168. 178.
Ἡ ἐν Βενεθάλοις ἁγία σύνοδος. I. 452.
Bocchoris judicis sententia. I. 355.
Bogomilorum hæresis. I. 552. 360.
Bonosus hæreticus. I. 541.

Cæcilianus. I. 545.
Cæsarius, Gregorii Naz. frater. II. 204.
Cæsarienses Synodi Canones XV. I. 24. 28. 31. 53. 54. 55. 68. 70. Vide Neocæsarienses.
Cajus, JCtus. II. 2.

Joan-

Joannes Camaterus. Vide Joannes.
Καρὸ ικοὶ Ψάλται. I. 37.
Canon juris: Ἐπ' ἐκείνων μόνων τὰς τῶν νόμων θέσεις ἰσχύειν ἐφ' ὧν καὶ ἐξεφωνήθησαν. I. 399.
Cardinales duodecim Papæ. I. 461. seq.
Carpocrates hæresiarches sub Hadriano. I. 180.
Carthaginiensis Synodi Canones CXXXIV. I. 1. 2. 4. 5. 6. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 18. 19. 20. 21. 25. 26. 27. 28. 30. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 40. 41. 42. 43. 44. 47. 48. 49. 50. 51. 65. 67. 68. 252. 318. 342. 374. 375. 379. 382. 454. 491. 516. 517.
Κατηχήσεως ἡμέρα. I. 470. 472. 474.
Celestinus Papa I. 450. 461. 539. Epistolæ tres ad Cyrillum Alex. I. 294.
Cerdo hæresiarches sub Antonino Pio. I. 180.
Cerinthus hæresiarches. I. 541. Vide infra, Hæresiarches.
Chalcedonensis Synodus I. 536. 537. seq. 543. 546. male tertia dicitur I. 273. 274. cum quarta sit. Ejus Canones XXX. I. 4. 6. 7. 9. 11. 12. 13. 15. 18. 19. 20. 21. 28. 31. 32. 33. 34. 35. 37. 39. 43. 45. 46. 188. 194. 222. 277. 282. 290. 376. 377. 454. 504. 505. 506.
Chartophylacium in templo S. Sophiæ CPoli. I. 202. 256. Chartophylacis officium. 457. seq.
Joannes Chrysostomus. I. 363. Vide Joannes.
Michaël Chumnus. Vide infra Michaël.
Cibyrrhaotarum Dux. I. 120.
Citrensis, ὁ Κίτρους, Scholia in Canones. I. 11. JOANNIS Episcopi Citri in Macedonia, responsa ad interrogationes Constantini Cabasilæ, Archiep. Dyrrhachii. 323–335. Balsamoni suppar. 334.
Cledonius, presbyter Iconiensis, subscripsit testamento Gregorii Naz. II. 206.
Clementis Romani Epistolæ duæ & διαταγῶν libri octo. I. 363.
Comnenus. Vide Angelus, Isaacius, Manuel.
CPolitana Synodus sub Theodosio Magno. I. 293. Ejus Canones VII. I. 1. 12. 14. 16. 46. 378. 413.
CPolitanæ Synodi in Trullo Canones CII. I. 4. 6. 7. 8. 11. 13. 14. 17. 18. 23. 24. 26. 27. 28. 29. 31. 32. 35. 36. 37. 39. 40. 41. 42. 43. 45. 46.

45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 53. 54. 64. 67. 68. 69. 203. 280. 283. 326. 336. 352. 363. 365. (ubi θρόνῳ excusum pro ἐν τρούλλῳ) 369. 372. 377. 378. (Synodi sextæ Canones. I. 314. 461. 452. 444. 412. 400. 326.) 379. 380. 384. 389. 464. 488. 492. 499. 501. 506. 510. 514. 516.

CPolitanæ primæ & secundæ sub Photio, Canones XVII. I. 2. 8. 20. 23. 24. 33. 35. 36. 40. 42. 44. 322. in templo SS. Apostolorum. 369. 373. 376. seq. 386. 390.

CPolitanæ sub Leone & Constantino in templo S. Sophiæ Canones III. I. 8. 50.

Alia CPolitana Synodus. I. 246.

CPolitanæ Synodi sub Nicolao Patriarcha habitæ responsa IX. ad Monachos. I. 20. 26. 44. 52. 64. 66. 67.

ὁ ἅγιος ἰσαπόστολος μέγας Κωνσταντῖνος. I. 442. ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος. 493. τὸ Κωνσταντίνου νομιζόμενον θεσπισμα. (donatio Constantini) 451. 461.

CONSTANTINI Porphyrogeniti constitutiones tres. I. 103--109--111. seq. Vide infra in Tomus. quarta 118. Novella de tertiis nuptiis citatur 395. Novellæ undecim exhibentur T. II. 139--155.

Constantinus Bojoannes. I. 285.

Constantini Patriarchæ CPol. mentio. I. 88. 92. CONSTANTINI Lichudis, Patriarchæ CPol. synodicæ duæ. I. 264--266.

Constantinus Chliarenus Patriarcha CPol. I. 59. CONSTANTINI hujus sententia Synodica. 210. 211.

Constantinus Chiromachus, Episcopianus. I. 171.

Constantinus Ducas Imp. I. 471.

Constantini Monomachi θεσπισιώτατα διατάγματα. I. 471.

Constantinus HARMENOPULUS. Vide HARMENOPULUS.

Constantinus Aulenus Chartophylax. I. 235.

Constantinus Cabasilas. Vide infra Demetrius & Citrensis.

Constantius Imperator Arianus. I. 16.

Cornelia lex. II. 50. de sicariis. 63. de falsis. 65.

COSMÆ Magistri Officiorum tempore Romani senioris Imp. sententiæ sive responsa duo. II. 166. 167. vide & p. 158.

Cyrillus Alex. in Synodo Ephesina habuit πρωτόμια Papæ Celestini. I. 450.

I. 450. 461. 539. Epiſtolæ. Ex iis Capita Canonica V. I. 11. 30. 64. Epiſtola ad Domnum. 391. contra Cyrillum ſcripta Theodoreti. 536. Epiſt. I. & II. ad Succenſum. I. 525. 526. 529. Caput XIII. Scholiorum. 526. Commentar. in Leviticum. 529. duodecim Capitula. 543. ſcripta contra Theodorum Mopſveſtenum. id. Epiſtola qua eum quodammodo laudavit. id.

Damaſus Papa. I. 543. 544.
Dardanes Stoicus. I. 92.
David. I. 114. ὁ Ψαλμῳδός. 177. ὁ Προφήτης καὶ Θεοπάτωρ. 357.
DEMETRII Chomateni, Archiepiſcopi Bulgariæ, reſponſa. I. 311 -- 316. ad Conſtantinum Cabaſilam, Archiep. Dyrrachii. 316 --- 325. aliud ad Stephanum. 411–414.
DEMETRII Syncelli, Metropolitani Cyziceni μελέτη ſeu declaratio de conſobrinorum nuptiis. I. 397–406.
S. Demetrii monaſterium πρωτεῖον ἐγχωρίως ἐπονομαζόμενον. I. 242.
Demetrius Prienenſis, Epiſcopus. I. 265.
Didymus quinta Synodo damnatus. I. 429.
Νόμιμον δίγεστον καὶ παλαιόν. I. 407. πανηγυρικὸν βιβλ. τῶν Διγέστων. 422. ἀπ' αὐτοῦ τῶν παλαίτερ τῶν Διγέστων. II. 194. eorum εὐφράδεια καὶ πλατύτης concinnitas & copia. 199. Digeſta qui intelligit, idem etiam facile capiet Baſilica. id.
Dionyſius Alexandrinus. I. 352.
Ejus Canones IV. I. 51. 52. 67. 70. 517. τῷ μεγάλῳ Διονυσίῳ διορισμῶν. 340. ἐν τῇ πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῇ. 352. 366. 367.
Dioſcorus hæreticus. I. 378. 439. 548.
Ἀπὸ διφθέρας ἐπ' ἄμβωνος ψάλλοντες. I. 37.
DOCIMII JCti fragmentum de jure navali Rhodiorum. II. 278.
Donatiſtæ. I. 550.
Draconis leges. II. 2.

Elaphius notarius. II. 205.
Elevtherius Paphlago, hæreticus. I. 551.
ELIÆ Metropolitæ Cretenſis reſponſa ad Dionyſii monachi varias interrogationes. I. 335–341.
Emanuel (Comnenus) Imperator CPol. I. 307. Vide Manuel.
Enthuſiaſtæ. I. 551.
Ἐπάρχιον βιβλίον. I. 225. Vide infra, Judæi.

Ephe-

Ephesina Synodus. I. 274. 539. 540. Ejus Canones VIII. I. 13. (Epistola ad Synodum in Pamphylia. 15.) contra Ephesinam Synodum scriptæ Theodoreti. 536.
Epicurei. I. 536.
B. Epiphanius. I. 556.
Evagrius quinta Synodo damnatus. I. 439.
Evagrius Cypri Episcopus. I. 273.
Περὶ Εὐκλείδου μεμψιθεολόγητου. I. 471.
Euchitæ, Massaliani. I. 551.
Eudoxia, Arcadii Imp. uxor. I. 559.
Evagrius Diaconus. II. 205.
Eunomius. I. 535. 541. 550.
Eunomiani. I. 378.
Evodius, Antiochiæ Episcopus, à Petro Apostolo ordinatus. I. 442.
Evangelia tangunt jurantes. II. 125.
Eusebius Pamphili in Historia Ecclesiastica & Evangelica demonstratione. I. 295.
Eustathius. I. 15. 289. 317. 537.
Eustathius, Berytensis Episcopus. I. 277.
EUSTATHII Antecessoris περὶ χρονικῶν διαστήματων ἀπὸ μοναδὸς ἑως ρ΄ ἑκατόν. De temporalibus intervallis à momento ad centum annos. II. 207 -- 248.
Eustathius metropolita Thessalonicensis. I. 327.
EUSTASTHII Patricii Romani ὑπόμνημα de nuptiis consobrinorum. I. 414 -- 424.
Eustathius Chandrenus. I. 171.
Eustathius Monachus. II. 203.
Eustratius, Patriarcha CPol. I. 96. 98. EUSTRATII sententia synodica. p. 268.
Euthymius Patriarcha CPol. I. 104. 497.
Eutyches hæreticus. I. 548. 378. 532. 533. 535. laudatus à Leone Papa. 544.

Fabia lex de plagiariis. II. 66.
Fabiana actio. II. 227.
Falcidia lex. II. 33.

Famosus libellus, φλυαρία χάρτου. II. 74.
Flavianus CPol. I. 545.
Flavianus, Episcopus Antiochenus. I. 247. 248.

Galenus ὁ ἐν ἰατροῖς διδασκαλικώτατος. I. 368.
Gangrensis Synodi Canones XIX. I. 65. 66. 282. 289. 290. 390. 490. 491.
GENNADII Patriarchæ Epistola ἐγκύκλιος. I. 187--190. Citatur p. 2. 194.
Georgius Patriarcha CPol. I. 362. infra Xiphilinus.
Georgius Dicæophylax, postea Quæstor sub Alexio Comneno. II. 179. 183.
Anathema omnibus, quæ dicta vel scripta sunt contra Patriarchas Germanum, Tarasium, Nicephorum & Methodium. I. 108.
GERMANUS, Confessor & Patriarcha CPol. I. 281. Ejus Sententiæ Synodales tres. I. 232--238.
Grammaticus canon de patronymicis sive ἐθνικοῖς. I. 331.
Gregorianus Codex. II. 2.
Gregorii Nyssæni Epistola Canonica ad Letoium Episcopum Melitenæ, Canones VIII. I. 53. 56. 59. 60. 63. 71. libro IV. contra Ennomium. 530.
Gregorius Diaconus & Monachus. II. 203.
Gregorius Thaumaturgus clarus temporibus Severi. I. 180. 504. Ejus Canones XII. I. 180. 504.
Gregorius Theologus. I. 293. 404. 419. 496. lib. 1. ad Cledonium. 529. lib. 2. de Filio. 530. Epist. ad Thoodorum Tyanensem. 544. GREGORII Nazianzeni Testamentum Fl. Eucherio & Fl. Evagrio (leg. *Syagrio*) COSS. A. C. 381. II. 203--206.
Gregorius ὁ ξηρός. I. 384.

Hagiopolites. I. 477. ὅλη ἀκολουθία τῶ ἁγιοπολίτου. id. ψαλτῳδήματα ἁγιοπολιτικά. 478.
Αἱρεσιῶται aquam ferventem sancto calici Eucharistico infundere recusantes. I. 372.
CONSTANTINI HARMENOPULI * Nomophylacis & Judicis Thessalo-

* De hoc dictum Volum. X. hujus Bibl. p. 274 seq.

ſalonienſis circa A. C. 1380. defuncti, ἐπιτομὴ τ. θείων καὶ ἱερῶν κανόνων. I. 1–71. expoſitio fidei orthodoxæ. 552–554. liber de ſectis. 547–552. νόμοι γεωργικοὶ, leges Colonariæ ex Corpore Juris Juſtinianei excerptæ. II. 256–265. Philothei Patriarchæ confutatio anathematiſmorum Harmenopuli. 288. ſq. Citatur Harmenopulus. II. 172.

Hæretici & Judæi neque militare neque ullum in Rep. munus obire poſſunt. II. 97.

Heliodorus Nicænus, Grammaticus. I. 92.

Contra Heraclidem Epheſi Epiſc. à Chryſoſtomo ordinatum Synodus A. C. 403. ad Quercum habita I. 554. Vide infra, Synodus.

FL. HERACLII Imp. Conſtitutiones duæ ad Sergium Patriarcham CPol. I. 77–81. & 81–83.

FL. HERACLII Imp. & HERACLII Junioris Conſtantini ad Sergium Patriarcham CPol. Conſtitutiones duæ. I. 73–77. & 83–86.

Hermogenianus Codex. II. 2.

Heſychius Hiſt. Eccleſ. ſcriptor. I. 545.

Hæreſiarches de quo I. 179. videtur innui Cerinthus. Nam poſt Joannem Theologum commemoratum, ἐφάνη δέ τις, inquit, αἱρεσιάρχης, ὀνομαζόμενος ἐαυτὸν ἀποκαλύψεις δέχεσθαι, καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐπὶ γῆς ἔσται ἡ τ. Χριστοῦ βασιλεία. De Apocalypſi Cerinthi dixi in Codice pſeudepigrapho N. T. T. I. p. 955. ſeq.

Hierax Nicænus, Grammaticus. I. 92.

Hippocrates. I. 368.

Hippolytus ὁ Ῥωμαῖος συγγραφεύς, Severi temporibus clarus. I. 180.

Homerus. I. 481.

HONORII Imp. Epiſtola ad Arcadium fratrem. I. 558. 559.

Honorius Papa, damnatus à ſexta Synodo. I. 439.

Jacobi τ. ἀδελφοθέου liturgia. I. 320. 362. ſeq.

Jacobitæ. I. 369. 378.

Jacobus, Hieroſolymorum Epiſcopus, à Petro Apoſtolo ordinatus. I. 442.

Εἰκονομαχικὴ λύσσα. I. 440.

Ignatius ὁ θεοφόρος τὴν ποιμένην Πολυκάρπῳ παρέθετο. I. 179.

IMPERATORES Romani ante Conſtantinum. I. 179–180. Conſtantinopolitani usque ad Alexium Murtzuflum. 180–184.

INNOCENTII Papæ Epiſtola ad Arcadium Imp. I. 557. 558. alterius etiam ad eum ſcriptæ mentio p. 560.
JOANNIS Comneni Imp. aurea bulla. I. 147–149.
Joannes Citrenſis, vide ſupra Citrenſis.
JOANNIS Ducæ Imp. aurea bulla. I. 176–178.
Joannis Theologi exilium. I. 179.
JOANNIS Chryſoſtomi ſententia Synodalis. I. 186. 187. locus de anathemate non temere infligendo. 289. Ex ejus vita locus. 193. Epiſtola ad Theodorum Mopſveſt. 545. poſt mortem reſtitutus in integrum. 545. Synodus ad Quercum contra Chryſoſtomum habita. 554. ſeq. infra in Synodus.
ὁ μακάριος ἰωάννης, Patriarcha CPol. I. 25. 29. 47.
Joannes Hagioſlorita. I. 220.
Joannes, Arſa Epiſc. I. 232. 233.
Joannis Antiocheni Epiſt. ad Theodoſium Imp. I. 545.
Joannes Camaterus, Chartophylax. I. 284. Ejusdem CAMATERI, jam Patriarchæ CPol. Decretum Synodale. I. 285. ſeq.
Joannes Chartophylax, Jonopuli F. I. 291.
Joannes Damaſcenus. I. 372.
Joannes, Amathuntis Epiſc. I. 12. 223.
Joannes Thraceſius Curopalata, magnus Drungarius Vigilum ſub Alexio Comneno. I. 132. 215.
Joannes Xiphilinus. Vide Xiphilinus.
Flavii Joſephi ιθ' λόγος τ᾽ Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας. I. 317.
Iſaacius Angelus Imp. I. 96. 362. 517. ISAACI Angeli Novellæ duæ. I. 169–176.
ISAACI Comneni Imp. Novella. I. 12. aurea bulla citatur. I. 7.
Iſidorus (Peluſiota) I. 560.
Iſidorus JCtus, quo ad Codicem componendum Juſtinianus uſus eſt. II. 2.
Judæi & Iſmaëlitæ. I. 332. Judæi ad Chriſtianos accedentis jusjurandum, excerptum ἀπὸ ᾱ ἐπαρχικῆς βιβλίου. I. 119. 120.
Juliæ Leges. II. 53. Majeſtatis. 58. de adulteriis 60. peculatus &c. 66.
Juliani Imp. τὸ σῶμα sepulcbrum CPoli in templo SS. Apoſtolorum. I. 324.

JUSTI-

JUSTINIANI Imp. aurea bulla Ecclesiæ S. Sophiæ CPol. concessa. I. 72. Edictum * de fide Orthodoxa. 521–546. Ex Constitutione de fugientibus ad Ecclesiam. 73. Ἡ ἐκ παρὰ ἰγνωμάνου. 325. 454. &c. *Digesta* s. *Pandectæ*, libris 50. *Codex* ex tribus Codicibus Gregoriano, Hermogeniano & Theodosiano per Thalelæum, Anatolium & Isidorum, & *Novellæ* per Thibonianum, tum *Instituta*. II. 2.
Justiniani Imp. Novellæ citantur. I. 31. 32.
Justinus Imp. I. 102.
Justinus Philosophus, martyr M. Antonini tempore. I. 180.

Lampadius. I. 291.
Laodicensis Synodi Canones LX. I. 2. 3. 9. 13. 17. 19. 21. 24. 27. 28. 30. 36. 37. 40. 44. 46. 47. 49. 50. 55. 64. 65. 68. 318. 340. 348. 350. 363. 365. 370. 375. 389. 391. 495. 500. 505. 506.
Κατὰ Λατίνων. I. 50. Λατινικὰ δόγματα. 370.
Leo I. Papa. I. 544. 546.
Leo Stypiota, Patriarcha CPol. Vide infra, STUPA.
Leo Synadensis citatur. I. 294.
Leonis Philosophi quatuor uxores. I. 103. 108. 497.
LEONIS Philosophi Imperatoris διατύπωσις Episcopatuum Patriarchæ CPol. subjectorum, I. 88–102. quam supplere & emendare licebit ex Codice MS. Nobiliss. Viri Zachariæ Conradi ab Uffenbach. Vide Catalogum ejus Bibliothecæ MSS. p. 530. Adde etiam Metropolium & Archiepiscopatuum enumerationem, quam exhibet Freherus p. 244–246.
Ejusdem Novellæ citantur. I. 29. 55. 132. 334. 369. 381. 383. 387. 487. 493. 509. II. 77. 78. 79. 188.
Leonis hujus jussu Basilica composita libris LX. πύχεσιν sive voluminibus sex. II. 2.
LEONIS & CONSTANTINI ἐκλογὴ τῶν νόμων ἐν συντόμῳ per patricios Nicetam & Marinum composita A. C. 838. II. 79–130.
LEONIS (Philosophi) & ALEXANDRI fratris Novellæ duæ. I. 102. 103.
Leges XII. Tabularum ab Appio Claudio & aliis Decemviris. II. 1. 2.

Leges

* De hoc edicto circa A. C. 545. promulgato vide dicta Volum. XI. hujus Bibl. p. 441.

Leges Civiles. I. 54. 481. 487. 488. &c. Romanæ & CPol. 109. αἱ θεῖοι καὶ φιλανθρωπεῖς νόμοι. 324.
Leonides, pater Origenis, martyr ſub Severo. I. 180.
Lucas Patriarcha CPol. I. 12. 35. 58. 228. 312. LUCÆ Chryſobergæ Decreta Synodalia XIII. I. 217 - - 227. decimum quartum. 282. 283.
Lyco & Lycander, Nicæni, Stoici Philoſophi. I. 92.

Macarius Monothelita. I. 439.
Macedonius hæreticus. I. 7. 191. 439. 533. 535. 541.
Macedoniani. I. 547. 378.
non rebaptizantur. I. 46. 291.
Magnus Apollinariſta. I. 533.
Magorum doctrina à Marcione locupletata. I. 180.
Maleinorum familia. II. 173.
Manes. I. 549. Manichæus. I. 541.
Manichæi I. 378. 398. 536. 549. 551. gladio puniendi II. 129. Μανιχαΐζειν. I. 360.
MANDATA, quæ dantur Metropolitanis Archiepiſcopis & aliis, cum ordinantur. I. 426--433. ἐξάρχοις ſive legatis, quibus præfectura Patriarchalium monaſteriorum commiſſa. 433--436. Patri ſpirituali * 437. Abbatibus. 438.
MANUELIS Comneni Imp. aurea bulla & Novellæ VIII. I. 149-167. Novella alia. II. 186.-- 192. Novella Manuelis Comneni Porphyrogeniti citatur. I. 307. 313. 317. 375. 411. 484.
MANUELIS Patriarchæ CPol. ſolutiones quæſtionum & ſententiæ duæ Synodales. I. 238--243.
Marcellus (Ancyranus) I. 549.
Marcellus Diaconus & Monachus. II. 203.
Marcianus Auguſtus. I. 274. 275. ejus Edictum in Synodo Chalcedonenſi. I. 277.
Marcion hæreticus. I. 541. 549.
Marcioniſtæ. I. 378. 536.

Marci

* Confer formulam, quam habet Petrus Arcudius lib. VI. de concordia Eccleſiæ Orientalis & Occid. p. 532. ſeq.

Marci Patriarchæ Alex. interrogationes I. 321. & ad eas reſponſiones Balſamonis. 322. 333.
Marci Evangeliſtæ Liturgia. I. 362. 363. Marcus à Petro Apoſtolo ordinatus Epiſcopus Alex. 442.
Marcion Ponticus. I. 180. Vide paulo ante, Marcion hæreticus.
Templum Mariæ in Blachernis CPol. I. 77. 79. 81.
Marinus Patricius. Vide ſupra, LEONIS & CONSTANTINI.
De Martyribus libri conficti à paganis. I. 64.
Martyrius Epiſcopus Antiochenus. I. 290.
Martyrius Protodiaconus. I. 555.
Maſſiliani. I. 551. 552.
Mathematici pro Aſtrologis. I. 375.
MATTHÆI Monachi (Blaſtaris) ζητήματα καὶ ἀποθέσεις γαμικαί. I. 478–518.
Maximus Cynicus, Patriarcha CPol. I. 16.
S. Maximus Confeſſor, ὁ μέγας πατὴρ καὶ Φιλοσοφώτατος. I. 357.
Methodii Patriarchæ CPol. διατύπωσις. I. 60.
Metrophanes primus Archiepiſc. CPolitanus. I. 443.
Michaëlis Ducæ Imp. aurea bulla I. 279. ei dicata Attaliatæ Synopſis legum. Vide Attaliata.
Michaël Chumnus Archiep. Theſſalonienſis. I. 482. 487. MICHAELIS CHUMNI Nomophylacis, poſtea Metropolitæ Theſſalon. περὶ τῶν βαθμῶν τῆς συγγενείας, de gradibus cognationis. I. 519. 520.
Michaël Cerularius, Patriarcha CPol. I. 206. 224. 486. MICHAELIS hujus Synodica. I. 5. 6. 7. 27. Ejus Epiſtolæ quatuor. 263. 264.
Michaël Anchialus Patriarcha CPol. I. 15. 35. 383. MICHAELIS hujus ſententiæ quinque Synodicæ. I. 227–231.
MICH. ATTALIATA. Vide ATTALIATA.
Michaël Metropolitanus Athenienſis. I. 256. 259. 262.
Michaël, Epiſcopus Limnæ. I. 283.
Michaël Chamula. I. 171.
Michaël ὁ Μεσοποταμίτης. I. 232.
Michaël ὁ Πλευρής. I. 230.
Michaël Protoſpatharius & Tagmatophylax. II. 179. 183.
Monotheletæ. I. 376. 380. 549.
Montanus Phrygibus Paracletus. I. 180. 550.

Montaniſtæ. I. 291. vide Phryges. 378. gladio puniendi. II. 129.
Moſaica lex. I. 58. 109. 221. non prorſus abolita. 350.
Μυσαλμανίσας. I. 395.
Myſorum lingua. I. 552.

Sub NECTARIO Patriarcha CPol. habita A. C. 393. Synodus de cauſa Agapii & Gabadii Boſtrenſem Epiſcopatum ſibi vindicantium. I. 247. 248.
Neocæſareenſis Synodi Canones. I. 324. 492. 496. 500. Vide Cæſareenſis.
οἱ νεώτεροι. I. 481.
Neſtorius. I. 439. 523. 532. 533. 535. 536. 537. ſeq. 548. ſeq.
Neſtoriani. I. 369. 378. 380.
Nicæna * prima Synodus I. 180. 492. 533. 543. Canones ejus XX. I. 1. 6. 13. 14. 17. 21. 22. 27. 31. 41. 47. 60. 61. 376. 443. 459. 461. 517.
Nicænæ ſecundæ Canones XXII. I. 2. 6. 7. 13. 16. 31. 43. 45. 46. 251. 352. 373. 392.
NICEPHORI Phocæ Imp. Novella de novis monaſteriis non condendis, integra & epitomata. I. 113. (abrogata à Baſilio Porphyrog. 117.) aliæ Novellæ quinque. II. 168–171.
NICEPHORI Botoniatæ aurea bulla confirmans decreta Synodalia Patriarchæ Jo. Xiphilini. I. 121. adde p. 134.
NICEPHORI Chartophylacis reſponſa ad Theodoſium monachum incluſum Corinthi. I. 341–344. Deeſt Nicephori nomen apud Lambecium VI. p. 59.
Nicephori Patriarchæ Capita X. I. 17. 29. 44. 47. 70. Ex NICEPHORI Confeſſoris Canonibus. p. 194. 196. 197.
Nicetas Patricius. Vide ſupra, LEONIS & CONSTANT.
Nicetas Sidæ metropolita. I. 292.
NICETÆ, protoſyncelli & chartophylacis CPol. ſententia Synodica. I. 206–210. Nicetæ diaconi & chartophylacis mentio p. 270.
Nicetas Sclerus ὁ Σκληρὸς Curopalata, magnus Drungarius Vigiliarum ſub Alexio Comneno, II. 186.

NICETÆ

* De Nicæa urbe vide ſis Græcum Schòlion T. I. p. 92. & de metropolitana ejus dignitate p. 274. ſeq.

NICETÆ Mytilenæi Metropolitæ Heracleensis responsa ad interrogationes Constantini Episcopi. I. 310. 311.
NICETÆ Metropolitæ Thessalonicensis responsa ad Basilii Cappadocis monachi & aliorum interrogationes. I. 344 - - 351. ὑπόμνησις ad eundem Nicetam, 409. cum hujus responso. 410.
Nicetas Ancyræ Metropolita. I. 271.
Nicetas Bothyrites. I. 414. 424.
Nicolaitarum hæresis. I. 179.
Nicolaus Patriarcha CPol. I. 138. 384. κυρίου Νικολάου nomen, quod excidit, addendum. 388. Ejus σημείωμα συνοδικὸν. I. 7. 484. Leonem Imp. ob quartas nuptias excommunicat. I. 104. 497.
Ejus responsa IX. ad monachos in Synodo CPol. I. 20. 26. 44. 52. 64. 66. 67.
NICOLAI (Mystici) Patriarchæ CPol. sententia Synodalis I. 249. citatur. 407.
NICOLAI Grammatici, Patriarchæ CPol. sententiæ quatuor Synodales, I. 215--217. aliæ duæ. 269--281.
NICOLAI Muzalonis, Patriarchæ CPol. sententia Synodalis. I. 217. De illo Nicolao vide p. 224.
Nicolaus iterum Consul sub Alexio Comneno. II. 181.
Nomocanon. I. 470.
Novatiani. I. 550. 291. οἱ λέγοντες ἑαυτοὺς καθαροὺς καὶ καθαριστάς. id. 378.

OFFICIA palatii CPolitani. I. 184--186. Ecclesiæ majoris CPolitanæ. 304. 305. 327. seq. 456. seq. Officium Patriarchæ. 296. Episcopi. 394. II. 95. seq. Præfecti urbis CPol. II. 85. seq. Quæstoris. 87. Magistratuum. 89. seq.
Optimus Episcopus Antiochenus. II. 205.
Origenes cum itarent ad eum mulieres doctrinæ causa, se ipsum castravit. I. 180. damnatur quinta Synodo. 439. ejus hæresis. 549.
Origeniastæ. I. 556.

S. Pachomius. I. 372.
Pacificæ litteræ. I. 38.
ὁ Παλαιὸς, antiquus Basilicorum interpres. I. 375.

Palladius, Helenopolitanus Epiſc. I. 556.
Πανηγυρικῶν βιβλίων ιερὰ ἀνάγνωσις in Eccleſia. I. 477.
Papæ nomen Alexandrino Archiepiſcopo tributum. I. 450.
Paphnutius, urbis Thebis vicinæ Epiſcopus. 492.
Patriarcha Judæorum. I. 450.
Patriarchæ quinque Eccleſiæ, ut quinque ſenſus capitis. I. 443. ſeq. à Patriarchæ ſententia provocare non licet. II. 99.
PATRIARCHARUM CPol. ſententia ſive decreta, nomine nullo appoſito. I. 243–246. & 290–296. Epiſtola Syſtatica, à recens ordinato mitti ſolita, qua ſeptem Synodos amplecti ſe profitetur. p. 439. ſeq. Officium & definitio Patriarchæ. 296. II. 84. ſeq. Patriarcharum CPol. ſeries ab Andrea Apoſtolo ad Joſephum Galeſii, qui fuit ab A. C. 1268. I. 296–304.
Πατριαρχικαὶ ἄδειαι gratis concedendæ. I. 249. Πατριαρχικαὶ δωρεαί. 526. Πατριαρχικὰ ſcribuntur à Chartophylace. 458.
Pauli Apoſtoli ἐρέσις. I. 363.
Paulus JCtus. ὁ θαυμάσιος νομοθέτης. I. 422. II. 207.
Paulus Samoſatenſis. I. 548. 191.
Παυλιανίσαντες. I. 378.
Petrus Apoſtolus. I. 188.
Petri Alexandrini Canones XV. I. 38. 55. 61. 62. 67.
Petri Chartophylacis ἀλήλεξις. I. 45. Petri Diaconi & Chartophylacis CPol. mentio p. 270. PETRI hujus reſponſa ad interrogationes A. C. 1092. propoſitas. 395–397.
Petrus Fullo, hæreticus. I. 549.
PHILOTHEI Patriarchæ CPol. ſcholia ad Canones. I. 1. 2. confutatio anathematiſmorum Harmenopuli. 288.
Ἡ φιλόθεος ιστορία (Theodoreti) καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκκλησιαστικαὶ ἱστορίαι. I. 442.
Phocadum familia. II. 172.
Photinus hæreticus. I. 549. ſeq.
Photius Tyri Epiſcopus. I. 277. 375.
Phryges hæretici, tempore Commodi. I. 180. 291. Vide Montaniſtæ.
Πιττάκιον breve, ſive reſcriptum Imperatoris. Καταρωθήτω ὁ παρὼν πιττάκιον ἐν τοῖς ἡμῖν σεκρέτων χαρτίοις. II. 185.

Plato-

Platonis leges negligendæ. I. 351. Platonici. 536.
Pnevmatomachi. I. 7.
Poëtæ versus ὅτε τὰ φύλλα καὶ ἄνθεα γίνεται ἐαρ ὥρη. I. 452.
Polycarpus. Vide supra, in Ignatio.
PRECATIO regens ordinati. I. 441.
Prisca & Maximilla. I. 180. Priscilla. 550.
Praedrelius, Lyciæ Episcopus. I. 555.
Proclus, Cyzici Episcopus. I. 559.
Prophetæ dictum: Ἐν ᾧ ἔσῃ σά. ἐν τούτῳ δὴ καὶ κρινῶ σε. I. 337.
Ῥήματα ἐξ ὡρωπικῆς βιβλίου. I. 454. 455.
Proverbium, separati Mysorum & Phrygum fines. I. 126. Lydius lapis. 462. λίθης βυθὸς. 473. Κασαλίας ὕδωρ. id. κρέζειν κατὰ στόμα. id.
Psaltanagnostæ. I. 291. Psalmi ἐν τῇ ὀρθρινῇ δοξολογίᾳ. 477.
Ex MICH. PSELLI * Synopsi legum, versibus politicis. II. 15. 23. 26. 29. 33. 35. 38. 44. 66. 72.
Pyrrhus Monothelita. I. 549.

Regum libri. I. 192.
RHODIORUM Jus navale, leges à Tiberio, Vespasiano, Trajano, Pertinace, L. Septimio Severo confirmatæ. II. 265–278.
Τὰ παλαιὰ λαλοῦσι ῥογάλια. I. 474. συγγραφαὶ ταξικῶν ἀναπερικῶν. 471.
Rogerius, Siciliæ tyrannus. I. 149.
ROMANI Imp. senioris Novellæ duæ. II. 155-166. Ei Novellas quasdam Constantini Porphyrogeniti tribui, notat Leunclavius p. 142. citatur & p. 174.
ROMANI junioris, Porphyrogeniti Novella. II. 167. 168.
Romanus Musele. II. 175.
Romanus βατιλεωπάτωρ. Vide infra in, Tomus.
Romani, Christophori & Constantini Impp. aurea bulla. I. 281.
Γέγραπται γὰρ, ὁ χρὴ Ῥωμαῖον ἄνδρα νόμους ἀγνοεῖν. I. 452.
Ex RUFO νόμοι στρατιωτικοὶ leges militares. II. 249–255.

* Confer Allatium de Psellis p. 32. T. V. hujus Bibl.

Sabbatiani non rebaptizantur. I. 46. οἱ περὶ τὸν Σαββάτιον, 550.
Sabelliani. I. 547. seq. 291. 378.
Salomon JCtus, sub Alexio Comneno Magister Officiorum. II. 179.
Saraceni. I. 380.
Sardicensis Synodus. I. 543. Canones XXI. I. 1. 2. 3. 5. 6. 8. 9. 25. 32.
Episcopi Romani tomus in illa Synodo, assentiente Constante Imp. I. 16.
Saturninus hæresiarches sub Hadriano. I. 180.
Scaloscepastus. Vide Æchmalodus.
Scindapsos & Tragelaphos nugarum comminiscentes. I. 398.
SERGII, Patriarchæ CPol. sententia Synodalis. I. 203. 204. laudatur. 405.
Sergius Monothelita damnatus à sexta Synodo. I. 439. 549.
Serviana actio. II. 193.
Severianus Gabalensis Episc. I. 554. 558. 559.
Severus hæreticus. I. 378.
Silvester à Constantino Magno Πάπας καὶ θεὸν τὸν παλαιᾶς ἡμῖν ὠνόμασαι. I. 442. 461.
Simeon Cleopæ, Episcopus Hierosol. I. 179.
Simon Patricius & protasecretis Nicephori Phocæ. I. 113.
Simonis magi κακουργία καὶ πλάνη. I. 378. Σιμωνιακὴ κακία. 430. ἡ δὲ Σίμωνος αἵρεσις. id. 431.
SISINNII, Patriarchæ CPol. tomus de nuptiis consobrinorum. I. 197.—203. vide & p. 167. 209. 211. 287. 313. 385. 407. 482. alius Sisinnii tomus citatur 203.
Socratis Hist. Eccles. I. 545.
Sophronius hæreticus cum Photino faciens. I. 549.
Hermias Sozomenus. I. 293. 295.
Stephanus, Episcopus Cæsarienſis. II. 179. 183.
Stephanus Narsites, patriarchalis Notarius sub Isaacio Comneno. I.
Stephanus JCtus. II. 195. ὁ περίβλεπτος καὶ οἰκουμένης διδάσκαλος καὶ νομοθέτης Στέφανος. 171. 172.
Stephanus Scholiastes legum. I. 404. ἡ τῶν νόμων γλῶσσα ὁ Στέφανος. an idem, ad quem Demetrius Chomatenus μεγαλοδοξότατε πατρόθητί μοι αὐτάδελφε κῦρε Στέφανε. 411,

Studium

Studium Monaſterium CPoli, ſub Leone M. conditum. I. 298.
STUPÆ ſive Leonis Stypiotæ, Patriarchæ CPol. decretum Synodale. I. 217. adde p. 485. 486.
Stylianus Tzautzes, Leonis Philoſophi ſocer. I. 103. Ad hunc Stylianum, Magiſtrum Officiorum datæ plures, exſtant Leonis Novellæ.
SYMBOLUM Harmenopuli. I. 552–553.
Symbolum *τὴν πίστιν* memoriæ mandare debet baptizatus. I. 341. 533.
SYMBOLI profeſſio à Metropolitanis & Archiepiſcopis, cum ordinuntur. I. 440. adde Lambecium VIII. 453.
De Synodis, Harmenopulus in proloquio ad epitomen Canonum, in fronte Tomi I. recenſet autem Oecumenicas * 1. Nicænæ Canones XX. 2. CPolitanæ Canones VII. 3. Epheſinæ Canones VIII. 4. Chalcedonenſis Canones XXX. 5. CPolitanam II. 6. CPolitanam ſub Conſtantino Pogonato contra Monothelitus. 7. CPolitanæ in Trullo Canones CII. 8. Nicænæ ſecundæ Canones XXII. Deinde Synodos *μερικὰς* ſive particulares. 9. CPolitanæ, quæ prima & ſecunda dicitur, habitæ in templo SS. Apoſtolorum ſub Photio Patriarcha, Canones XVII. 10. CPolitanæ ad S. Sophiam ſub Leone & Conſtantino, Canones III. 11. Ancyranæ, quæ ante primam Nicænam fuit, habita Canones XXV. 12. Cæſareenſis, quæ prior fuit Ancyranâ, Canones XV. 13. Gangrenſis (poſt primam Nicænam) adverſus Euſtathium, Canones XIX. 14. Antiochenam ſub Aureliano contra Paulum Samoſatenum. 15. Antiochenæ alterius ſub Conſtantio Conſtantini Magni F. Canones XXV. 16. Laodicenſis in Phrygia Pacatiana Canones LX. 17. Sardicenſis Canones XXI. & 18. Carthaginienſis Canones CXXXIV.
Διαιρέσεις συνοδικαὶ διωρισμέναι. I. 241. *πράξεις συνοδικαί.* 483. *συνοδικῶς δεδογμένα.* 308.
Synodos ſeptem Oecumenicas amplecti ſe profitetur Patriarcha CPol. in Epiſtola ſyſtatica. I. 439. ſeq. Metropolitani & Archiepiſcopi. 440.
De quatuor Synodis, Nicæna, Cpol. Epheſina & Chalcedonenſi, Juſtinianus. I. 533.

Syno-

* Vide Volum. XI. hujus Bibl. p. 175. ſeq.

Synodus Orientalis contra Cyrillum Alex. I. 545.
SYNODUS ad Quercum Chalcedonis ſuburbium A. C. 403. contra Chryſoſtomum & Heraclidem habita à Theophilo Alex. Acacio Berrhoeæ, Antiocho Ptolemaidis, Severiano Gabalorum & Quirino Chalcedonenſi. I. 554–557. ex Photii Cod. 59.
SYNODUS in cauſa Agapii & Gabadii A. C. 394. ſupra in Nectario.
Syri orthodoxi ſua lingua poſſunt ſacra facere. I. 365.
Syſtaticæ literæ. I. 19.

TARASII, Patriarchæ CPol. Epiſtola ad Adrianum Papam Rom. I. 190 -- 195. Citatur p. 7.
Teſſarescædecatitæ. I. 550. non rebaptizantur. I. 46. 291. 378.
TESTAMENTI formula. II. 206. Teſtamentum GREGORII NAZ. 203 - - 206.
Tetraditæ non rebaptizantur. I. 46. 291. 378. eorum jejunium. 388.
Οὐδὲ ἐν τῷ πλάτει ἡ Θαλελαίᾳ. II. 244.
Thalelæus JCtus, quo ad Codicem componendum Juſtinianus uſus eſt. II. 2.
Themiſtius, Epiſcopus Hadrianopolitanus. II. 206.
Theodoreti Hiſt. Eccleſ. I. 545. ἡ φιλόθεος ἱστορία. 442. pro Neſtorio ſcripta. 536.
Theodorus BALSAMO. Vide BALSAMO.
Theodori Sholion. II. 4.
Theodorus Smyrnæus, magiſter & judex ſub Alexio Comneno. II. 180.
Theodori martyres. I. 242. 243.
Theodorus. I. 15.
Theodorus Mopſveſtenus quinta Synodo damnatus. I. 439. 542. 523. 532. 534. 535. 536. 537. 538. ſeq. 546. Ejus ἑρμηνεία Actuum Apoſtol. 536. Symbolum. 540.
Theodorus Phialites. I. 171.
Theodorus Hermopolitanus JCtus. II. 244. 246.
THEODORI Criſopuli, metropolitani Heracleenſis, τόμος ἐξιτήριος libellus abdicationis. I. 424–426.
Theodori Patriarchæ reſponſa MSS. citat Cangius gloſſar. in Φαγιζεσθαι & alibi.
Theodoſius junior Imp. I. 277.
Theodoſianus Codex. II. 2.

Theodo-

Theodosius Episcopus Hydes (in Lycaonia) II. 205.
Theodosius, Patriarcha CPol. I. 49. 469. THEODOSII hujus sententiæ duæ Synodicæ. 231. 231.
THEODOTI, Patriarchæ CPol. sententia Synodica. I. 232. Vide & p. 506.
Theodulus Macra Episcopus. I. 15.
Theodulus, Episcopus Apameensis. II. 206.
Theophilus, Episcopus Alexandrinus. I. 247. 248. 554. 560.
Theophylactus, Bulgariæ Episc. I. 322. seq. *Ἐν τῷ πρὸς Νικόλαον Διάλογον καὶ κανονικόν, τὸ ὕστερον ἐπισκοπὴν Μελισσόης πεμφθέντα παρ' αὐτοῦ λόγῳ.* I. 318.
Timotheus Alex. I. 352. Ejus responsa XVIII. I. 29. 30. 48. 51. 52. 64. 69. 70. 352. seq. 366. 367. 386. 503.
TOMUS UNIONIS de tertiis nuptiis Constantini Porphyrog. & soceri Romani βασιλεωπάτορος tempore. I. 104 -- 149. Vide Cangium in ἕνωσις. Epilogum è MS. Cæsareo Græce dedit Lambecius VIII. p. 447.
citatur I. 55. 383. seq. & 497. ubi traditur, quotannis ex ambone publice lectum. 497.
Triboniano ad scribendas Novellas usus Justinianus Imp. II. 2.
Trisagii hymnus. I. 64. ei addita à Petro Fullone verba: *qui crucifixus est propter nos.* 549.
Tryphon quidam. I. 350.
Tzita eunuchus. I. 224.

VALENTINIANI & VALENTIS Epistola ad Nicænos. I. 274. Valentiniani ad Nicomedienses. 275.
Valentinus hæresiarcha sub Antonio Pio. I. 80. 541. Valentiniani. 378.

Jo. Xiphilinus Patriarcha. I. 121. 122. 134. supra in Nicephoro Botaniata. XIPHILINI hujus tres sententiæ Synodales I. 211–215. quarta 266–268. quinta 283. seq.
Georgius Xiphilinus, Patriarcha CPol. I. 327. 362.

Zeno Imp. II. 41.
Zeno, Cypri Episcopus. I. 273.
JO. ZONARÆ, magni Drungarii sive præfecti vigilum & primi à secretis,

cretis, oratio ad eos, qui naturalem feminis fluxum habent pro μιάσματι sive pollutione. I. 351–361.

Ejus Scholion ad tomum Sisinnii, Patriarchæ CPol. I. 203.

Zoticus orphanotrophei & Samsonici xenodochei, Constantinopoli Praefectus. T. I. p. 86.

De DOSITHEO Grammatico memini me dicere Volum. VII. hujus Bibl. p. 59. Ab eo tempore, quæ ex ejus libro tertio supersunt, HADRIANI Imperatoris * Sententiæ & Epistolæ ad vetus jus spectantes, quas pridem laudavit illustravitque Cujacius XIV. 33. & XXI. 5. 6. 7. Obs. recusæ sunt nitide ex perfectiore ** Goldasti editione ad Codicem Gr. Lat. monasterii S. Galli exacta Genev. 1601. 8. in Jurisconsultissimi Viri Antonii Schultingii Jurisprudentia vetere ante-Justinianea p. 860. seq. Lugd. Bat. 1717. 4. Cum vero unicum hoc in illo opere monimentum Græcum sit, idque breve & rarius obvium, juvat hoc loco illud integrum reddere cum integris Goldasti notis & cum Latina veteri Dosithei versione, incertum, an illius, ad quem exstant Libanii Epistolæ.

I.

Θαυμαστόν ἐστι καὶ ἐπαινεῖν τοσαύτῃ εὐφυείᾳ τύτῳ τῷ βιβλίῳ 1) ἔργον μαθήτει διερμηνευόμενον. 2) Πρὸ τύτε γὰρ δυσὶν βιβλίοις συνέγραψα πάντα τὰ ῥήματα, ἃ ἠδυνήθην τῇ ἡμετέρᾳ ἑρμηνείᾳ, ὅσα ἀναγκαῖα

I.

MIrandum est & laudandum, tanto ingenio, hoc libro opus doctrinæ interpretatum. Ante hoc enim duobus libris conscripsi omnia verba, quæ potui nostra interpretatione, quæ necessaria arbitror, & omnino

* Non omnia tamen, ut hic leguntur, ad Hadriani tempora pertinere, pulchre observat Reinesius in defensione Variarum Lect. p. 90.

** Minus integras ediderat Henricus Stephanus in Glossariis veteribus Græco-Latinis p. 299. seq. A. 1572. fol. atque inde Bonav. Vulcanius Lugd. Bat. 1609. fol.

1) Ἔργον μαθήτει] Lego, μαθήσεως.

2) Πρὸ τύτε γὰρ δυσὶν βιβλίοις συνέγραψα πάντα τὰ ῥήματα] Nam de tota re Grammatica tres libros conscripsit admodum conquisite. Primo libro proletaria exsequitur & passiva illa de octo orationis partibus præcepta cum industria. Altero simplicium vocabulorum significantias tradit, & in iis, quas Nomenclaturas, & in iis, quas Glossas vocamus sive Lexica. Postremus has continet D. Adriani Imperatoris Sententias & Epistolas, cum aliis aliorum dictis & scriptis, quæ nescio quorum desidia an injuria truncata peritarunt.

καὶα 3) ὑπολαμβάνω, καὶ 4) ὅλως ὅσα ὠφέλει ἀνθρώποις φιλήσεις τῆς λαλιᾶς Ῥωμαϊκῆς· οὐκ ἐδίσασα καὶ ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ παρατεθῆναι, ἵνα ἔχῃς 5) ὅπως ἑαυτὸν γυμνάσῃς· ἀλλὰ καὶ 6) εὐτύχως τέκνοις σοῖς 7) καταλείπῃς καὶ ὑπόδειγμα φιλοπονιῶν σου. Ἤδη οὖν 8) ἀρξώμεθα 9) ἑρμηνεύειν καθ' ὡς δυνάμεθα διδάσκειν κάλλιστα. ἀλλὰ τὰ κεφάλαια τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων 10) ἑνὸς ἑκάστου παῦλα ἔσονται. ΘΕΙΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Ἢ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ, ἐξ ὧν μείζων εὐχρηστία ἀκολουθεῖ ἀνθρώποις 12) ἀπὸ τούτου δ' ἄρχοντος ἐγένετο

omnino quæ prosunt hominibus amatoribus loquelæ Latinæ: non dubitavi & in hoc libro adicere, ut habeas ubi teipsum exerceas: sed & feliciter liberis tuis relinquas & exemplum studiorum tuorum. Jam ergo incipiamus interpretari sicut possumus docere optima: sed capitula nominum & verborum uniuscujusque hæc erunt: DIVI ADRIANI SENTENTIÆ & EPISTOLÆ, ex quibus major utilitas 11) sequitur hominibus, ab eo principe fuit & loquela: propterea necessario

3) Ὑπολαμβάνω, *arbitror*] Recte cohærent ista, nec manu opus interpoli.

4) Ὅλως, *omnino*] Glossæ Cyrilli: ὅλως, *totò, omnino.*

5) Ὅπως, *ubi*] Est hæc ipsius Dosithei versio: itaque ex libro ejus 1. scribendum est, ὅπου.

6) Εὐτύχως, *feliciter*] MS. habet εὐτύχων. Latinum nomen mutatum à librario est. Sallustius Rhetor apud Curt. Pichenam Notis ad Tacitum: *Ego Sallustius legi & emendavi Romæ felix, Olibrio & Probino consulibus, in foro Martis controversias declamans oratori Endelechio. Rursus Constantinopoli recognovi, Cæsario & Attico consulibus.* Solens hic & celebris sive Hellenismus sive Ebraismus.

7) Καταλείπῃς καὶ ὑπόδειγμα: *relinquas & exemplum*] Delendæ sunt particulæ, καὶ, &, si nihil desit.

8) Ἀρξώμεθα] Cujacius inferius emendavit ἀρχώμεθα, sed ἀδιάφορα.

9) Ἑρμηνεύειν] Interpretatum oportuit, *interpretando*, non *interpretari*.

10) Ἑνὸς ἑκάστου] MS. ὡς ἕκαστοι.

11) *Sequitur hominibus*] Græcum hoc loquendi genus, Latium non agnoscit, quod quidem ego sciens sim. Pro eo apud probatos scriptores observatum est *comitari alicui*.

12) Ἀπὸ τούτου δ' ἄρχοντος ἐγένετο καὶ λαλιότης] Mendum inest loco, quod fiat ope & auxilio alius codicis haut temere eluas, præterquam cum Amplissimo Lectio

πεπ καὶ λαλιότης. διὸ ἀναγκαίως ἐστὶν ἀναγνωσία καὶ μνήμη τῶν δοθέντα, 13) εἰ μέντοι θέλομεν Ῥωμαϊστὶ λαλεῖν ἢ Ἑλληνιστὶ χωρὶς αἰτίας. ἵνα οὖν ἀρξώμεθα.

2. 14) Αἰτοῦντός τινος, ἵνα 15) στρατεύηται, Ἁδριανὸς εἶπεν, 17) Πῦ θέλεις 18) στρατεύεσθαι; 19) Ἐκείνου λέγοντος, εἰς τὸ πραιτώριον, Ἁδριανὸς ἐζήτησεν, ποῖον μῆνας ἔχεις; λέγοντος ἐκείνου, 20) Πέντε πόδας

rio ſunt legenda & memoriæ tradenda, ſi tamen volumus Latine loqui vel Græce ſine vitio: ſic incipiamus.

2. Petente quodam, ut militaret, 16) Adrianus dixit, Ubi vis militare? Illo dicente, in prætorio, Adrianus interrogavit, quam ſtaturam habes? dicente ille, Quinque pedes

punctandum cenſeas poſt nomen ἀνθρώποις, ut iſta verba integram periodum abſolvant: quod ego verum arbitror.

13) Εἰ μέντοι] Latinius, meo quidem animo, contuliſſet *ſi quidem*, quam *ſi tamen*.

14) Αἰτοῦντός τινος ἵνα στρατεύηται] Legitimæ ſtaturæ hominem, id eſt, quinque pedum & ſex unciarum, qui legi optabat inter prætorianos, jubet Adrianus exſpectare tertium ſtipendium, hoc eſt, tertium annum, & interim militare inter urbanas cohortes.

15) Στρατεύηται] Stephani codex στρατεύσῃ.

16) *Adrianus dixit*] Stephani codex, *Hadrianus reſpondit*.

17) Πῦ] Cujacianum hoc eſt. Nam in MS. libro legitur ποῖ ſæpe hæ particulæ inter ſe mutarunt. Nunc unum locum proferam ex Pythagoræ χρυσοῖς ἔπεσι.

Πῇ παρίδην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐπελέσθη; Apud Suidam in vet. ed. ποῖ παρίδην; quod genuinum eſt. Alibi Suidas: πόθεν, ποῖ, ἐπὶ πάσης μεταβολῆς τοῦτο λεκτέον, ὡς φησιν Ἀριστόπλης. Fallit ergo Heſychius diſcriminans: ποῖ, εἰς τίνα τόπον. Τὸ δὲ πῦ, ἐν τίνι τόπῳ.

18) Στρατεύεσθαι] Stephani codex, στρατεῦσαι.

19) Λέγοντος ἐκείνου, *dicente illo*] Hæc ut adjicerem, ſenſus poſtulavit.

20) Πέντε πόδας ἥμισυ] Milites olim non tantum ætate aut fortitudine, ſed etiam corporis ſtatura æſtimabantur. Qua de re videndus Cujacius Obſervat. lib. XXI. c. 5. ubi hanc ſententiam & emendavit pariter & explicavit. Ænigma Sympoſii, ſub lemmate MILES PODAGRICUS, quod & MS. S. Galli adgnoſcit, nec P. Pithœus intellexit, nec Joſephus Caſtalio. Reperio & paganos ita æſtimatos, ob formam corporis ſcilicet. Nam corporis magnitudo requiritur, ut quis pulcer dicatur. Ariſtoteles *Ethic. Nicomach. lib. IV. cap. 7.* ὥσπερ καὶ ὁ καλὸς ἐν μεγάλῳ σώματι, οἱ μικροὶ δὲ ἀσεῖοι καὶ σύμμετροι, καλοὶ δ' οὔ. Adeundi ſunt Interpretes.

πόδας, καὶ ἥμισυ, Ἁδριανὸς εἶπεν, pedes & dimidium, Adrianus dixit:

21)

pretes. Hinc Nicephorus Callistus, ubi de Salvatoris effigie & forma disserit, etiam staturæ facit mentionem, quam prisci observitaverunt. Verba ejus Latina apponam ex Interpretatione Jo. Langii: quia Græcus codex necdum in manus meas pervenit, *Ecclesiast. hist. lib. 1. cap. 40. Porro effigies formæ Domini nostri Jesu Christi, sicuti à veteribus accepimus, talis propemodum, quatenus eam crassius verbis comprehendere licet, fuit. Egregio is vividoque vultu fuit. Corporis statura ad palmos prorsus septem, &c.* Per *palmos*, credo, pedes intelligit, aut in numero mendum est: quod ut suspicer, facit Epistola fictitii Leutuli ad S. P. Q. R. quam pravatam edidit Laziardus *Histor. univers. cap.* 12. Nam manu descripta penes me servatur, in qua legitur: *Homo quidem statura procerus, scilicet XV. palmorum & medii, sed spectabilis: vultum habens venerabilem.* Alter itaque ex altero emendandus: & quidem ille ex isto, reponendaque nota, quæ interiit: ad istanc faciem, ιζ. Quæ statura non mira, nec admodum singularis. Legimus namque apud Alamannos legitimam mancipiorum mensuram fuisse palmorum amplius XIIII. Restituendum de ea re caput in Lege Ripuariorum, quod omissum & addendum est in editione Herolti. Lemma in MS. Schobingeri codice præponitur hujusmodi: *si quis servum alienum occiderit, solidos XII. in capitale restituat, aut cum alio servo, qui habeat XIIII. palmos cum pollice replicato, & duos digitos in longitudinem, & tres solidos in alio pretio superponat, quod fiunt simul solidi XV.*

Si quis Ecclesiasticum servum vel regium occiderit, tripliciter componat, hoc est, XLV. solidis.

Est hoc caput pænultimum, quod ex lege Ripuaria citat Meginfredus Chronicæ suæ lib. III. & Joh Vadianus Antiquitatum Alamanniæ lib. 2. Alamannis solens fuisse mancipia æstimare statura corporis, etiam hæc Charta docet, quæ ab Alamannis scripta in Alamannia:

In Dei nomine: ego Catauvina ancilla Dei, dono atque trado monasterium sancti„ Galloni, ubi ejus sacrum sequiescit corpus. Et hoc est, quod trado ego in Lutinach„ visura sum habere, & in alio loco, qui dicitur Beffindorf, & in locis, campis, silvis, &„ omnia, quæ inibi visura sum habere, & casatos tres his nominibus, Ragingerius cum„ infantes suos his nominibus, Righero, Wantilone, Waltricho, & uxore sua Fastrata„ & filio eorum Wolftido, & servo ejus Isamberto, & alio servo nomine Woto, &„ Haccone, qui est in concambio cum Wichardo, redemere se vult, det alium manci-„ pium XI. manuum longum. Hi sunt testes, qui præsentes fuerunt & signaverunt, sig.„ Cotauvinæ, qui hanc traditionem fieri rogavit, sig. Wichardi, sig. Tuto, sig. Wota-„ har, sig. Amalger. sig. Theotbald. sig. Mairolt. sig. Tuilo. sig. Wolfherti. sig.„ Asthari.

Ego itaque Albuinus clericus rogatus ab Catauvina hanc cartam scripsi sub die VII.„ Kalend. Octobr. in anno 1. regnante Carolomanno Rege.„

21) ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν πολιτικὴν στρατεύῃ, καὶ ἐὰν καλὸς στρατιώτης 22) ἔσῃ, 23) τρίτῳ ὀψωνίῳ δυνήσῃ 24) εἰς τὸ πραιτώριον μεταβῆναι.

xit: Interim in urbana milita, & ſi bonus miles fueris, tertio ſtipendio poteris in prætorium 25) tranſire.

3. 26) Δι' ὑπεξαλιδίαν αὐτοῦ τινος,

3. Per libellum petente quodam, ut

In hac charta illud obſervatione non arbitror indignum, jure priſco Alamannorum Feminas donaſſe ſine tutoris indicato nomine, quod jure tamen hodierno illorum exigitur, ſi vel donatum vel legatum ratum eſſe debeat. *Caſatorum, Caſalium,* & *Caſalorum* ſæpe meminere veteres Chronographi, & Chartæ, quibus, ni fallor, libertini generis homines & coloni intelliguntur, qui conductum inhabitabant. Locantur enim hodieque villæ & caſæ certâ redituum aut cenſus conditione, nec una locationis ſpecie. Diverſi autem erant ab illis ſervis, quos hodie vulgus Alamannorum *Leibaigenleuth* vocat. Sed ad Adriani ſententiam redeamus, cum qua conferantur, quæ Spartianus ſcribit in ejus vita: *De militum etiam aetatibus judicabat, ne quis aut minor, quam virtus poſceret, aut major quam pateretur humanitas, in caſtris contra morem veterem verſaretur.*

21) Ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν πολιτικὴν στρατιάν] Stephanus ἐν τόσῳ ἐν τῇ πολιτικῇ στρατείᾳ. MS. ἐν τοσαύτῳ εἰς τῇ πολιτικῇ στρατεύῃ: *in urbanam militia.* Qui Urbani, qui Prætoriani milites, notum.

22) Ἔσῃ] Stephani codex, γένῃ.

23) Τρίτῳ ὀψωνίῳ] Idem codex, τρίτῳ βαθμῷ. Renutat Doſitheus: nam βαθμὸς, ut Etymologus tradit, eſt ἡ ἐφ' ἕνα τῶν φάλαγγος στάσις. Ὀψώνιον vero *ſtipendium* ſignificat, ſeu, ut Martianus JC. loquitur, *meritum militiæ.* Gregorius Nazianzenus in Julianum: Ὀψώνιον, τὸ βασιλικὸν σιτηρέσιον καὶ αἱ ὑπαρχόντων ἐκ νόμου τοῖς ἀξιώμασι δωρεαί. Adeundus Sudas. Ponitur pro ipſo ſtipendii tempore ſeu militiæ, quod annuum erat. Capio ita Gloſſas Cyrilli: χρόνος στρατείας, *ſtipendium.*

24) Εἰς τὸ πραιτώριον] Stephanus delet articulum.

25) *Tranſire*] Stephanus, *tranſcendere.*

26) Δι' ὑπεξαλιδίαν αὐτοῦ τινος, ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ἀποκτείνῃ] Inter cauſas ſervitutis Accurſius numerat, ut celeberrimam, ingratitudinem liberti adverſus patronum, *ad §. ſervi autem, Inſtit. de jur. perſon.* Ob hanc enim à patrono in ſervitutem revocari poteſt, *l. 6. in fi D. de in integ. reſt. §. 1. Inſtit. de cap. dimin. l. pen. C. de oper. lib. l. 2. C. de libert. & eor. liber.* Ad quas & ſimiles leges Juſtinianus nos remit-

τυν. 27) ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ὀπο- ut ſuum libertum perderet, quem ante

remittit in *Novell. LXXVIII. cap. 2.* aiens: *Ex quibus liberti tale aliquid agentes rurſus & ſervitutem ſuſtinent ſecundum de his ſcriptas leges, & reſtituuntur priori conditioni.* Et pulcer eſt locus Taciti *lib. XIII. Annal.* *Actum eſt in Senatu de fraudibus libertorum, efflagitatumque, ut adverſus male meritos revocanda libertatis jus patronis daretur.* Ade deinde rationem: Quia *criminum manifeſti merito ad ſervitutem retrahuntur, ut metu coërceantur, quos beneficia non mutaviſſent.* Idque etiam apud Athenienſes receptum fuiſſe teſtatur Val. Maximus lib. 2. cap. 6. Verum enim manus injectio non aliter, quam ſententia judicis, permiſſa fuiſſe videtur inde, quod accuſatio ingrati data ſit patronis ex Ælia Sentia, ut conſtat ex *l. 70. D. de V. S.* Quæ accuſatio Græcis dicitur ἀποστάσιον. Pollux *lib. III. cap.* 8. Καὶ Δημοσθένης φησὶν ἐξελευθερικὰς νόμους, καὶ ἀπελευθερικὰς νόμους. καὶ μέντοι τῶν ἀποστάντων, ἀποστασίου δίκη ἐστί. Et *lib. VIII. cap. 1.* Ἀποστασίου δὲ δίκη, καὶ τῶν ἀφισαμένων ἀπελευθέρων. Etymologus: Ἀποστάσιον, ὄνομα δίκης ἐστὶ, καὶ τῶν ἀπελευθερωθέντων δεδομένης τοῖς ἐλευθερώσασιν, ἂν ἀφίσασθαι ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἕτερον ἐπιγράφουσι ποιεῖν ἀποστάσιον, ἐὰν ἃ κελεύουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν τοὺς ἀπελευθέρους τοῖς ἀπελευθερώσασι, μὴ ποιῶσιν. τοὺς μὲν ἁλόντας πάλιν ἔδει δουλεύειν, τοὺς δὲ νικήσαντας, τελέως ἤδη ἐλευθέρους εἶναι. Eadem Harpocration, eadem & quædam alia Sudas. An vero ex ex eadem Lege Ælia Sentia prodita ſit pœna ſervitutis, dubitari video. Et primus quidem Cujacius variis modis leges à Doctoribus allatas contorquere cœpit *Obſervat. lib. X. cap. 33. & lib. XXI. cap. 6.* Quoniam ea lege querenti patrono de ingratitudine liberti alia ratione ſatisfieret, veluti liberto damnato in lautumias, ut in hac ſententia Adriani, in qua patronus ex cauſa ingratitudinis libertum duxerat in lautumias ſecundum legem Æliam Sentiam. Verum & huic & aliis omnibus objectionibus parata erit reſponſio, ubi prius abs te, Eruditiſſime & Conſultiſſime Gœddæe, quem jure ac merito laudo, uti in aliis hac ipſa die, ita hoc meliora edoctus fuero, qui jam feliciter incœpiſti in præclariſſimo commentario tuo *ad l. heredis, 65. D. de verbor. ſignif.* Poſtulavit autem paullo poſt iſte patronus, ut eidem liberto adimeretur congiarium, quod libertinorum civium Romanorum tribus ferebant de publico ex liberalitate Principis: cui Adrianus reſpondit, improbum eſſe deſiderium ejus, qui poſtulat, de quo jam ante vindictam ſumſit, quemque damnavit in lautumias, detrahi ei & congiarium, quo tolerat vitam ſuam, quia necare eum velle videtur, ut eſt in *l. 4. D. de agnoſc. & alend. lib. &c.*

26) Δι' ἀποκλιδίου αἰτοῦντος: *per libellum petente*] Stephani codex, Διὰ βιβλιδίου ἀξιοῦντός τινος: *per lib. poſtulante quodam.*

27) Ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ἀπολέσῃ] Stephanus totum locum, non-nullis

21) ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν πολιτικὴν στρατεύσῃ, καὶ ἐὰν καλὸς στρατιώτης 22) ἔσῃ, 23) τρίτῳ ὀψωνίῳ δυνήσῃ 24) εἰς τὸ πραιτώριον μεταβῆναι.

xit: Interim in urbana milita, & ſi bonus miles fueris, tertio ſtipendio poteris in prætorium 25) tranſire.

3. 26) Δι' ἐπιστολιδίου αἰτοῦντός τινος,

3. Per libellum petente quodam, ut

In hac charta illud obſervatione non arbitror indignum, jure priſco Alamannorum Feminas donaſſe ſine tutoris indicato nomine, quod jure tamen hodierno illorum exigitur, ſi vel donatum vel legatum ratum eſſe debeat. *Caſatorum, Caſalium,* & *Caſalorum* ſæpe meminere veteres Chronographi, & Chartæ, quibus, ni fallor, libertini generis homines & coloni intelliguntur, qui conductum inhabitabant. Locantur enim hodieque villæ & caſæ certa redituum aut cenſus condictione, nec una locationis ſpecie. Diverſi autem erant ab illis ſervis, quos hodie vulgus Alamannorum *Leibaigenleuth* vocat. Sed ad Adriani ſententiam redeamus, cum qua conferantur, quæ Spartianus ſcribit in ejus vita: *De militum etiam statibus judicabat, ne quis aut minor, quam virtus poſceret, aut major quam pateretur humanitas, in caſtris contra morem veterem verſaretur.*

21) Ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν πολιτικὴν στρατιάν] Stephanus ἐν τόσῳ ἐν τῇ πολιτικῇ στρατείᾳ. MS. ἐν τοσούτῳ εἰς τῇ πολιτικῇ στρατεύσῃ: *in urbanam militia.* Qui Urbani, qui Prætoriani milites, notum.

22) Ἔσῃ] Stephani codex, γένῃ.

23) Τρίτῳ ὀψωνίῳ] Idem codex, τρίτῳ βαθμῷ. Renutat Doſitheus: nam βαθμὸς, ut Etymologus tradit, eſt ἡ ἐφ' ἕνα τὸ φάλαγγος σάσις. Ὀψώνιον vero *ſtipendium* ſignificat, ſeu, ut Martianus JC. loquitur, *meritum militiæ.* Gregorius Nazianzenus in Julianum: Ὀψώνιον, τὸ βασιλικὸν σιτηρέσιον καὶ αἱ ὑποδοχαὶ ἐκ νόμου τοῖς ἀξιώμασι δωρεαί. Adeundus Sudas. Ponitur pro ipſo ſtipendii tempore ſeu militiæ, quod annuum erat. Capio ita Gloſſas Cyrilli: χρόνος στρατείας, *ſtipendium.*

24) Εἰς τὸ πραιτώριον] Stephanus delet articulum.

25) *Tranſire*] Stephanus, *tranſcendere.*

26) Δι' ἐπιστολιδίου αἰτοῦντός τινος, ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ἀπολέσῃ] Inter cauſas ſervitutis Accurſius numerat, ut celeberrimam, ingratitudinem liberti adverſus patronum, *ad §. ſervi autem, Inſtit. de jur. perſon.* Ob hanc enim à patrono in ſervitutem revocari poteſt, *l. 6. in fi D. de in integ. reſt. §. 1. Inſtit. de cap. dimin. l. pen. C. de oper. lib. l. 2. C. de libert. & eor. liber.* Ad quas & ſimiles leges Juſtinianus nos remit-

τιν Θ, 27) ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ut ſuum libertum perderet, quem ante ἀπο-

remittit in *Novell. LXXVIII. cap. 2.* aiens: *Ex quibus liberti tale aliquid agentes rurſus & ſervitutem ſuſtinent ſecundum de his ſcriptas leges, & reſtituuntur priori conditioni.* Et pulcer eſt locus Taciti *lib. XIII. Annal. Actum eſt in Senatu de fraudibus libertorum, efflagitatumque, ut adverſus male meritos revocanda libertatis jus patronis daretur.* Ade deinde rationem: Quia *criminum manifeſti merito ad ſervitutem retrahuntur, ut metu coërceantur, quos beneficia non mutaviſſent.* Idque etiam apud Athenienſes receptum fuiſſe teſtatur Val. Maximus lib. 2. cap. 6. Verum enim manus injectio non aliter, quam ſententia judicis, permiſſa fuiſſe videtur inde, quod accuſatio ingrati data ſit patronis ex Ælia Sentia, ut conſtat ex *l. 70. D. de V. S.* Quæ accuſatio Græcis dicitur ἀποστάσιον. Pollux *lib. III. cap. 8.* Καὶ Δημοσθένης φησὶν ἐξελευθερικὰς νόμους, καὶ ἀπελευθερικὰς νόμους. καὶ μήτοι τῶν ἀποστάντων, ἀποστασίου δίκη ἐστί. Et *lib. VIII. cap. 1.* Ἀποστασίου δὲ δίκη, καὶ τῶν ἀφισαμένων ἀπελευθέρων. Etymologus: Ἀποστάσιον, ὄνομα δίκης ἐστὶ, καὶ τῶν ἀπελευθερωθέντων δεδομένης τοῖς ἐλευθερώσασιν, ἂν ἀφίσαῖται ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἕτερον ἐπιγράφονται προστάτην, ἐὰν ἃ κελεύουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν τοὺς ἀπελευθέρους τοῖς ἀπελευθερώσασι, μὴ ποιῶσιν. τοὺς μὲν ἁλόντας πάλιν ἔδει δουλεύειν, τοὺς δὲ νικήσαντας, τελέως ἤδη ἐλευθέρους εἶναι. Eadem Harpocration, eadem & quædam alia Sudas. An vero ex ea eadem Lege Ælia Sentia prodita ſit pœna ſervitutis, dubitari video. Et primus quidem Cujacius variis modis leges à Doctoribus allatas contorquere cœpit *Obſervat. lib. X. cap. 33. & lib. XXI. cap. 6.* Quoniam ea lege querenti patrono de ingratitudine liberti alia ratione ſatisfieret, veluti liberto damnato in lautumias, ut in hac ſententia Adriani, in qua patronus ex cauſa ingratitudinis libertum duxerat in lautumias ſecundum legem Æliam Sentiam. Verum & huic & aliis omnibus objectionibus parata erit reſponſio, ubi prius abs te, Eruditiſſime & Conſultiſſime Gœddæe, quem jure ac merito laudo, uti in aliis hac ipſa die, ita hoc meliora edoctus fuero, qui jam feliciter incœpiſti in præclariſſimo commentario tuo *ad l. heredis, 65. D. de verbor. ſignif.* Poſtulavit autem paullo poſt iſte patronus, ut eidem liberto adimeretur congiarium, quod libertinorum civium Romanorum tribus ferebant de publico ex liberalitate Principis: cui Adrianus reſpondit, improbum eſſe deſiderium ejus, qui poſtulat, de quo jam ante vindictam ſumſit, quemque damnavit in lautumias, detrahi ei & congiarium, quo tolerat vitam ſuam, quia negare eum velle videtur, ut eſt in *l. 4. D. de agnoſc. & alend. lib. &c.*

26) Δι' ἐπιστολιδίου αἰτοῦντος Θ: *per libellum petente*] Stephani codex, Διὰ βιβλιδίου αἰτοῦντός τινος Θ: *per lib. poſtulante quodam.*

27) Ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ἀπολέσῃ] Stephanus totum locum, nonnullis

21) ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν πολιτικὴν στρατεύῃ, καὶ ἐὰν καλὸς στρατιώτης 22) ἔσῃ, 23) τρίτῳ ὀψωνίῳ δυνήσῃ 24) εἰς τὸ πραιτώριον μεταβῆναι.

xit: Interim in urbana milita, & ſi bonus miles fueris, tertio ſtipendio poteris in prætorium 25) tranſire.

3. 26) Διὰ βιβλιδίου αἰτοῦντός τινος,

3. Per libellum petente quodam, ut

In hac charta illud obſervatione non arbitror indignum, jure priſco Alamannorum Feminas donaſſe ſine tutoris indicato nomine, quod jure tamen hodierno illorum exigitur, ſi vel donatum vel legatum ratum eſſe debeat. *Caſatorum, Caſalium,* & *Caſalorum* ſæpe meminere veteres Chronographi, & Chartæ, quibus, ni fallor, libertini generis homines & coloni intelliguntur, qui conductum inhabitabant. Locantur enim hodieque villæ & caſæ certa redituum aut cenſus conditione, nec una locationis ſpecie. Diverſi autem erant ab illis ſervis, quos hodie vulgus Alamannorum *Leibaigenleuth* vocat. Sed ad Adriani ſententiam redeamus, cum qua conferantur, quæ Spartianus ſcribit in ejus vita: *De militum etiam ætatibus judicabat, ne quis aut minor, quam virtus poſceret, aut major quam pateretur humanitas, in caſtris contra morem veterem verſaretur.*

21) Ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν πολιτικὴν στρατιάν] Stephanus ἐν τόσῳ ἐν τῇ πολιτικῇ στρατείᾳ. MS. ἐν τοσαύτῳ εἰς τῆ πολιτικῇ στρατεύῃ: *in urbanam militia.* Qui Urbani, qui Prætoriani milites, notum.

22) Ἔσῃ] Stephani codex, ᾖς.

23) Τρίτῳ ὀψωνίῳ] Idem codex, τρίτῳ βαθμῷ. Renutat Doſitheus: nam βαθμὸς, ut Etymologus tradit, eſt ἡ ἐφ' ἕνα τὸ φάλαγγος στάσις. Ὀψώνιον vero *ſtipendium* ſignificat, ſeu, ut Martianus JC. loquitur, *meritum militiæ.* Gregorius Nazianzenus in Julianum: Ὀψώνιον, τὸ βασιλικὸν σιτηρέσιον καὶ αἱ ὑπαρχίαι ἐκ νόμου τοῖς ἀξιώμασι δωρεαί. Adeundus Sudas. Ponitur pro ipſo ſtipendii tempore ſeu militiæ, quod annuum erat. Capio ita Gloſſas Cyrilli: χρόνος στρατείας, *ſtipendium.*

24) Εἰς τὸ πραιτώριον] Stephanus delet articulum.

25) *Tranſire*] Stephanus, *tranſcendere.*

26) Διὰ βιβλιδίου αἰτοῦντός τινος, ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον δουλείαν Inter cauſas ſervitutis Accurſus numerat, ut celeberrimam, ingratitudinem liberti adverſus patronum, *ad §. ſervi autem, Inſtit. perſon.* Ob hanc enim à patrono in ſervitutem revocari [illegible] *in ſi D. de in integ. reſt. §. 1. Inſtit. de cap. dimin. l. pen. l. 2. C. de libert. & eor. liber.* Ad quas & ſimiles lege[illegible]

τιν Θ', 27) ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ut ſuum libertum perderet, quem ante ἀποστάσιον remittit in *Novell. LXXVIII. cap. 2.* aiens: *Ex quibus liberti tale aliquid agentes rurſus & ſervitutem ſuſtinent ſecundum de his ſcriptas leges, & reſtituuntur priori conditioni.* Et pulcer eſt locus Taciti *lib. XIII. Annal. Actum eſt in Senatu de fraudibus libertorum, efflagitatumque, ut adverſus male meritos revocanda libertatis jus patronis daretur.* Ade deinde rationem: Quia *criminum manifeſti merito ad ſervitutem retrahuntur, ut metu coërceantur, quos beneficia non mutaviſſent.* Idque etiam apud Athenienſes receptum fuiſſe teſtatur Val. Maximus lib. 2. cap. 6. Verum enim manus injectio non aliter, quam ſententia judicis, permiſſa fuiſſe videtur inde, quod accuſatio ingrati data ſit patronis ex Ælia Sentia, ut conſtat ex *l. 70. D. de V. S.* Quæ accuſatio Græcis dicitur ἀποστάσιον. Pollux *lib. III. cap. 8.* Καὶ Δημοσθένης φησὶν ἐξελευθερικὰς νόμους, καὶ ἀπελευθερικὰς νόμους. καὶ μήτοι τῶν ἀποστάντων, ἀποστασίου δίκη ἐστί. Et *lib. VIII. cap. 1.* Ἀποστασίου δὲ δίκη, καὶ τῶν ἀφισαμένων ἀπελευθέρων. Etymologus: Ἀποστάσιον, ὄνομα δίκης ἐστὶ, καὶ τῶν ἀπελευθερωθέντων δεδομένης τοῖς ἐλευθερώσασιν, ἂν ἀφίσανται ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἕτερον ἐπιχαίρουσι προσάγειν, ἐὰν ἃ κελεύωσιν οἱ νόμοι ποιεῖν τοὺς ἀπελευθέρους τοῖς ἀπελευθερώσασι, μὴ ποιῶσιν. τοὺς μὲν ἀλόντας πάλιν ἔδει δουλεύειν, τοὺς δὲ νικήσαντας, τελείως ἤδη ἐλευθέρους εἶναι. Eadem Harpocration, eadem & quædam alia Sudas. An vero ex ex eadem Lege Ælia Sentia prodita ſit pœna ſervitutis, dubitari video. Et primus quidem Cujacius variis modis leges à Doctoribus allatas contorquere cœpit *Obſervat. lib. X. cap. 33. & lib. XXI. cap. 6.* Quoniam ea lege querenti patrono de ingratitudine liberti alia ratione ſatisfieret, veluti liberto damnato in lautumias, ut in hac ſententia Adriani, in qua patronus ex cauſa ingratitudinis libertum duxerat in lautumias ſecundum legem Æliam Sentiam. Verum & huic & aliis omnibus objectionibus parata erit reſponſio, ubi prius ab[illegible]tiſſime & Conſultiſſime Gœddæe, quem jure ac merito laudo, uti in [illegible] hac [illegible] hoc[illegible]ora edoctus fuero, qui jam feliciter incœpiſti in pr[illegible] [illegible] lo [illegible]*edis, 65. D. de verbor. ſignif.* Poſtulavit [illegible] [illegible]rto adimeretur congiarium, quod liberti[illegible] [illegible] publico ex liberalitate Principis: cui A[illegible] [illegible]us, qui poſtulat, de quo jam ante [illegible] [illegible] detrahi ei & congiarium, quo ro- [illegible] [illegible] ut eſt in *l. 4. D. de agnoſc. &*

[illegible]*nte*] Stephani codex,

[illegible]*e quædam.*

[illegible]us totum locum, non-

nullis

δουλέση, ὃν πρὸ χρόνου 28) κελεύσει ἐπάρχου γαζοφυλακίου κατὰ νόμον Αἰλιον Σεντιον 29) εἰς λαθομίας βέλτιστε, καὶ νῦν τὴν 30) ἐπίδοσιν αὐτοῦ ἠτεῖτο, Ἀδριανὸς εἶπεν· τί ζητεῖς ἄνθρωπον ante tempus justu præfecti ærarii secundum legem Aeliam Sentiam in lautumias miserat, & modo congiarium hujus peteret, Adrianus dixit: Quid quæris hominem perdere & con-

nullis omissis, ita legit: *ἵνα ἀπελεύθερον αὐτοῦ κολάσῃ, ὃς πρὸ χρόνου εἰς λιθοτομίας κατεδεδικασὸς, μετὰ ταῦτα τὴν ἐπίδοσιν αὐτῷ ἠτεῖτο. Ut libertum suum puniret, qui ante tempus in latumias damnatus, postea congiarium suum petebat.* Sed hæc sensu carent, si quis mihi sensus. Ms. pro ἠτεῖτο, habet ιητι.... ex quo Cujacius fecit *αἰτεῖτο*. verum eum idem scriptus codex legat *peteret*, verior videtur Stephani lectio.

28) Κελεύσει ἐπάρχου γαζοφυλακίου] Atqui de ingratis libertis notio solet esse præfecti urbi? Cujacius putat, id eo factum, quod libertus patronum apud præfectum ærarii calumniatus esset.

29) Εἰς λιθοτομίας, *in lautumias*] Ita Ms. an legendum, εἰς λαθμίας? Glossæ Cyrilli: *λαθμίαι, hæc Latomia, singulare non habet.* In Glossis B. Germani: *Lapidicina*, λατομία. Pro quo Λατομίον est in Glossis Cyrilli. Auctor Hermeneumatum: *Latomus, lapiducaſor. Lapicidina, ubi caduntur lapides.* Porro priscam orthographiam in voce *Lautumia*, etiam Cujacius probavit. Hinc emendandus Isidorus *Origin. lib. V. cap. ult. Est & Lautumna supplicii genus ad verberandum aptum, inventum à Tarquinio Superbo ad pœnas sceleratorum. Iste enim prior lautumnas, tormenta, fustes, metalla, atque exilia adinvenit, & ipse prior ex regibus exilium meruit.* legendum ex Mso *lautumia*, & *lautumias:* duo item Msi inibidem pro *prior* habent *primus*, utroque in loco.

30) Ἐπίδοσιν, *congiarium*] Glossæ B. Germani: *Congiarium*, ἐπίδοσις ἐπὶ τῶν νόμων, δωρεά. hoc est, *Congiarium in legibus dicitur* ἐπίδοσις, *vel* δωρεὰ. Glossæ Cyrilli: δωρεὰ Καίσαρος, μέτρον οἶνου ἐξάξεσον, *Congiarium.* Recte; nam & alibi: Ἐξάξεσον, *congiarium.* Isidorus Orig. lib. XVI. cap. pæn. *Congium autem à congiendo, id est, per augmentum crescendo vocatur. Unde postea pecunia beneficii gratia dari cœpta, congiarium appellatum est. Unusquisque enim sui temporis Imperator favorem populi captans, adjiciebat ut largior videretur in donis.* Quod de Adriano scribit exsertim Spartianus in ejus vita: *Et ad compri-*

ἀνθρωπον ἀναλίσκειν; καὶ τὴν ἐπίδοσιν ἀφαιρεῖσθαι, 31) ἀφ' ὧν ἤδη 32) ἐξηδικήθης; ἀναιδὴς εἶ.

congiarium auferre, ex quo jam judicatus es? improbus es.

4. 33) Αἰτοῦντός τινος παρὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ,

4. Petente quodam de ſuo filio, quo-

primendam (ait) *de ſe famam, congiarium duplex præſens populo dedit ternis jam per ſingulos aureis ſe abſente diviſis.* Ad hanc Principum donationem reſpexiſſe videtur Phavorinus: ἐπίδοσις, ἡ πρόιξ, καὶ ἡ ἄυξησις, καὶ προκοπὴ, καὶ προσθήκη λέγεται, καὶ ἡ χάρις. Sudas videtur ὀψώνιον appellare: ὀψώνια, κέρδη, χαρίσματα. Apud Latinos *donativum* nominatur, quo de infra dicam; item *Commoda & Liberalitates Principum.* Scævola *l. Patronus 35. in pr. D. de legat. lib. III. An & commoda, & principales liberalitates, quas libertus ex eadem tribu usque in diem mortis ſuæ conſecuturus fuiſſet, ſi ei à tribubus ſecundum voluntatem patroni ſui tunc comparata eſſet.* Vetus inſcriptio Romana apud Aldum Manutium:

TRAJANO AUG. GERMANICO DACICO. PON. MAX. TRIB. POT. VI. IMP. IIII. COS. V. P. P. TRIBUS XXXV. QUOD LIBERALITATE OPTIMI PRINCIPIS COMMODA EARUM ETIAM LOCORUM ADJECTIONE AMPLIFICAVIT.

Referebantur autem libertini cives Romani in tribus urbanas, à quibus annonæ teſſeras frumentarias, & panes civiles beneficio Principis accipiebant. Videndus Cujacius *Obſervat. lib. VII. cap. 14. lib. X. cap. 37. in fin. & d. lib. XXI. cap. 6.*

31) Ἀφ' ὧν, *ex quo*] Stephani Codex: ἐξ οὗ, *de quo.*

32) Ἐξηδικήθης; ἀναιδὴς εἶ: *judicatus es? improbus es*] Idem codex: ἐξηδικήθης, ἀναιδής; *vindicatus, es impudens?*

33) Αἰτοῦντός τινος παρὰ τοῦ ἰδίου υἱοῦ,] Cum obligatio ad ἀντίδωρα ſit naturalis, *l. 25. §. conſuluit,* 11. *D. de heredit. petit. & arg. l. 34. §. 1. D. de furt.* hinc liberi parentes ſuos vice mutua alere debent, *l. 5. in pr. & §. parens, 16. D. de agnoſc. & alend. liber. l. 1. C. de alend. liber. & Βασιλικῶν lib. XXXI.* Quo pertinent, quas congeſſit ſententias Cujacius *Obſervat. lib. XXI. cap. 7.* & Gothofred. *ad d. l. 1.* Quibus addenda Demoſthenis *orat. 1. in Ariſtogit. Legem eſſe naturæ, parentes alere, quæ beſtiis & hominibus poſita ſit.* Quam legem in hac ſententia propoſuit Adrianus: nam cum ſe à filio valitudinarium & egenum negligi, neque exhiberi quereretur pater, qui in eum omnia bona ſua inſumſerat, Imperator filio dixit: φύλαττε τὸν πατέρα σου: λέγε τοῦτο γάρ σε ἐγέννησεν.

21) ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν πολιτικὴν στρατεύσῃ, καὶ ἐὰν καλὸς στρατιώτης 22) ἔσῃ, 23) τρίτῳ ὀψωνίῳ δυνήσῃ 24) εἰς τὸ πραιτώριον μεταβῆναι.

xit: Interim in urbana milita, & ſi bonus miles fueris, tertio ſtipendio poteris in prætorium 25) tranſire.

3. 26) Δι' ἐπιστολίδιον αἰτοῦντός τινος,

3. Per libellum petente quodam, ut

In hac charta illud obſervatione non arbitror indignum, jure priſco Alamannorum Feminas donaſſe ſine tutoris indicato nomine, quod jure tamen hodierno illorum exigitur, ſi vel donatum vel legatum ratum eſſe debeat. *Caſatorum, Caſalium,* & *Caſalorum* ſæpe meminere veteres Chronographi, & Chartæ, quibus, ni fallor, libertini generis homines & coloni intelliguntur, qui conductum inhabitabant. Locantur enim hodieque villæ & caſæ certa reditumm aut cenſus conditione, nec una locationis ſpecie. Diverſi autem erant ab illis ſervis, quos hodie vulgus Alamannorum *Leibaigenleuth* vocat. Sed ad Adriani ſententiam redeamus, cum qua conferantur, quæ Spartianus ſcribit in ejus vita: *De militum etiam ætatibus judicabat, ne quis aut minor, quam virtus poſceret, aut major quam pateretur humanitas, in caſtris contra morem veterem verſaretur.*

21) Ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν πολιτικὴν στρατιὰν] Stephanus ἐν τόσῳ ἐν τῇ πολιτικῇ στρατείᾳ. MS. ἐν τοσαύτῳ εἰς τῇ πολιτικῇ στρατεύῃ: *in urbanam militia.* Qui Urbani, qui Prætoriani milites, notum.

22) Ἔσῃ] Stephani codex, γένῃ.

23) Τρίτῳ ὀψωνίῳ] Idem codex, τρίτῳ βαθμῷ. Renutat Doſitheus: nam βαθμὸς, ut Etymologus tradit, eſt ἡ ἐφ' ἕνα τὸ φάλαγγος στάσις. Ὀψώνιον vero *ſtipendium* ſignificat, ſeu, ut Martianus JC. loquitur, *meritum militæ.* Gregorius Nazianzenus in Julianum: Ὀψώνιον, τὸ βασιλικὸν σιτηρέσιον καὶ αἱ ὑπαρχόσαι ἐκ νόμου τοῖς ἀξιώμασι δωρεαί. Adeundus Sudas. Ponitur pro ipſo ſtipendii tempore ſeu militiæ, quod annuum erat. Capio ita Gloſſas Cyrilli: χρέος στρατείας, *ſtipendium.*

24) Εἰς τὸ πραιτώριον] Stephanus delet articulum.

25) *Tranſire*] Stephanus, *tranſcendere.*

26) Δι' ἐπιστολίδιον αἰτοῦντός τινος, ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ἀπολέσῃ] Inter cauſas ſervitutis Accurſus numerat, ut celeberrimam, ingratitudinem liberti adverſus patronum, *ad §. ſervi autem, Inſtit. de jur. perſon.* Ob hanc enim à patrono in ſervitutem revocari poteſt, *l. 6. in fi D. de in integ. reſt. §. 1. Inſtit. de cap. dimin. l. pen. C. de oper. lib. l. 2. C. de libert. & eor. liber.* Ad quas & ſimiles leges Juſtinianus nos remit-

τινος, 27) ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ut ſuum libertum perderet, quem δόπε- ante

remittit in *Novell. LXXVIII. cap. 2.* aiens: *Ex quibus liberti tale aliquid agentes rurſus & ſervitutem ſuſtinent ſecundum de his ſcriptas leges, & reſtituuntur priori conditioni.* Et pulcer eſt locus Taciti *lib. XIII. Annal.* *Actum eſt in Senatu de fraudibus libertorum, efflagitatumque, ut adverſus male meritos revocanda libertatis jus patronis daretur.* Ade deinde rationem: Quia *criminum manifeſti merito ad ſervitutem retrahuntur, ut metu coërceantur, quos beneficia non mutaviſſent.* Idque etiam apud Athenienſes receptum fuiſſe teſtatur Val. Maximus lib. 2. cap. 6. Verum enim manus injectio non aliter, quam ſententia judicis, permiſſa fuiſſe videtur inde, quod accuſatio ingrati data ſit patronis ex Ælia Sentia, ut conſtat ex *l. 70. D. de V. S.* Quæ accuſatio Græcis dicitur δποςάσιον. Pollux *lib. III. cap. 8.* Καὶ Δημοσθένης φησὶν ἐξελευθερικὰς νόμους, καὶ ἀπελευθερικὰς νόμους. καὶ μέντοι τῶν δποςάντων, δποςασίου δίκη ἐςί. Et *lib. VIII. cap. 1.* Ἀποστασίου δὲ δίκη, καὶ τῶν ἀφισαμένων ἀπελευθέρων. Etymologus: Ἀποστάσιον, ὄνομα δίκης ὄν, καὶ τῶν ἀπελευθερωθέντων δεδομένης τοῖς ἐλευθερώσασιν, ἂν ἀφίσανται ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἕτερον ἐπιχειρήσωσι παραφέρειν, ἃ ἂν ἃ κελεύωσιν οἱ νόμοι ποιεῖν τοὺς ἀπελευθέρους τοῖς ἀπελευθερώσασι, μὴ ποιῶσιν. τοὺς μὲν ἁλόντας πάλιν ἔδει δουλεύειν, τοὺς δὲ νικήσαντας, τελέως ἤδη ἐλευθέρους εἶναι. Eadem Harpocration, eadem & quædam alia Sudas. An vero ex ex eadem Lege Ælia Sentia prodita ſit pœna ſervitutis, dubitari video. Et primus quidem Cujacius variis modis leges à Doctoribus allatas contorquere cœpit *Obſervat. lib. X. cap. 33. & lib. XXI. cap. 6.* Quoniam ea lege querenti patrono de ingratitudine liberti alia ratione ſatisfieret, veluti liberto damnato in lautumias, ut in hac ſententia Adriani, in qua patronus ex cauſa ingratitudinis libertum duxerat in lautumias ſecundum legem Æliam Sentiam. Verum & huic & aliis omnibus objectionibus parata erit reſponſio, ubi prius abs te, Eruditiſſime & Conſultiſſime Gœddæe, quem jure ac merito laudo, uti in aliis hac ipſa die, ita hoc meliora edoctus fuero, qui jam feliciter incœpiſti in præclariſſimo commentario tuo *ad l. heredis, 65. D. de verbor. ſignif.* Poſtulavit autem paullo poſt iſte patronus, ut eidem liberto adimeretur congiarium, quod libertinorum civium Romanorum tribus ferebant de publico ex liberalitate Principis: cui Adrianus reſpondit, improbum eſſe deſiderium ejus, qui poſtulat, de quo jam ante vindictam ſumſit, quemque damnavit in lautumias, detrahi ei & congiarium, quo tolerat vitam ſuam, quia necare eum velle videtur, ut eſt in *l. 4. D. de agnoſc. & alend. lib. &c.*

26) Δι' δπολιδίου αἰτοῦντος: *per libellum petente*] Stephani codex, Διὰ βιβλιδίου ἀξιοῦντός τινος: *per lib. poſtulante quodam.*

27) Ἵνα τὸν ἴδιον ἀπελεύθερον ἀπολέσῃ] Stephanus totum locum, nonnullis

6. 48) Δι' ἴδιον λίβελλον αἰτοῦντός τινος, εἶναι αὐτῷ πρεσβείαν ἱππικῆς ἀξίας, ἀλλ' ὅτι ἵππον δημόσιον ᾐτεῖτο 50) παραλελειμμένον αὐτὸν εἶναι πρὸ διετίας ἀποφάσει ἐπάρχου ἐνὶ ἐνιαυτῷ 15)

6. Per libellum petente quodam, esse sibi 49) facultatem equestris dignitatis, sed cum equum publicum peteret, præteritum eum fuisse ante biennium decreto præfecti uno

48) Δι' ἴδιον λίβελλον τινος, εἶναι αὐτῷ πρεσβείαν &c.] Qui petit equum publicum, equestris ordinis fieri desiderat. Idcirco quod Ulpianus *Regular. tit. 7. §. 1.* ait, *ut ab Imperatore equo publico honoretur*, Gajus dixit, *ut equestris ordinis fiat*, *l. nuper, 42. D. de don. inter vir. & uxor.* Hinc Dionysius Alicarnassæus transvectionem equitum vocat πομπὴν τῶν ἐχόντων δημόσιον ἵππον. Non recte ergo Sudas ab honore separavit scribens: δῶρα καὶ δωρεαὶ διαφέρει. δωρεαὶ μὲν γὰρ, αἱ στήσεις, καὶ αἱ προεδρίαι, καὶ αἱ ἀτέλειαι, καὶ τὸ ἱερᾶσθαι, καὶ ὅσα ἄλλα λαμπρύνει ἄνδρας. δῶρα δὲ, χρυσὸς, ἄργυρος, ἵπποι, ἀνδράποδα, καὶ ὅσα ἑρμηνεύει πλοῦτον. δῶρα μὲν τὰ δωροδοκίᾳ δεδομένα, δωρεὰ (L. δωρεαὶ) δὲ ἀπὸ τιμῆς. Ἵππους intelligit δημοσίους, qui in recognitione persæpe adimebantur ob suspicionem criminis. Suetonius *Caligula: Equites Romanos severe curioseque, nec sine moderatione recognovit, palam ademto equo, quibus aut probri aliquid aut ignominiæ inesset.* Quod aperte confirmat Adriani hæc sententia, ex qua etiam illud intelligimus, in eo, qui equestrem dignitatem & ordinem ambit, duo desiderari, censum, qui est CCCC. M. æris, & probitatem morum. Qua de causa iste, qui equum publicum petebat ab Adriano, dicebat se ante biennium in transvectione fuisse præteritum, quod sententia præfecti jussus esset civitate annum exsulare, sed petere se ab Adriano. ut animadverteret, id sibi contigisse crimine per calumniam intentato operæ servorum: cujus quidem reatus Adrianus insuperhabita ratione, definit, sibi satis fore, ubi cetera vitæ suæ bonis moribus & honestati respondere posset evincere. Plura Cujacius *Observat. lib. XIV. cap. 44. & lib. XXI. cap. 9.* quibus addi possunt ea, quæ doctissimus Rævardus scripsit *Varior. lib. II. cap. 15.* & Clarissimus Lipsius *Comment. ad lib. II. Annal. Taciti.*

48) Δι' ἴδιον αἰτοῦντός τινος, *per libell. petente q.*] Stephanus διὰ βιβλίου λέγοντός τινος, *per lib. dicente quodam.* Ineptius longe verba illa, διὰ βιβλίου, conjungit superioris sententiæ verbo ἀπαγγέλλει.

49) *Facultatem*] Stephani codex, *substantiam.*

50) Παραλελειμμένον αὐτὸν *praeteritum eum*] Idem codex, παραλελεῖφθαι αὐτὸν, *praetermissum se esse.*

θρωπον καταλέσας, καὶ τὴν ἐπίδοσιν ἀφαιρεῖσθαι, 31) ἀφ' ἧς ἤδη 32) ἐξηδικήθης; ἀναιδὴς εἶ.

congiarium auferre, ex quo jam judicatus es? improbus es.

4. 33) Αἰτοῦντός τινος περὶ ἰδίου υἱοῦ.

4. Petente quodam de ſuo filio, quo-

primendam (ait) *de ſe famam, congiarium duplex præſens populo dedit ternis jam per ſingulos aureis ſe abſente diviſis.* Ad hanc Principum donationem reſpexiſſe videtur Phavorinus: ἐπίδοσις, ἡ πρόοδος, καὶ ἡ αὔξησις, καὶ προκοπὴ, καὶ προσθήκη λέγεται, καὶ ἡ χάρις. Sudas videtur ὀψώνιον appellare: ὀψώνια, κέρδη, χαρίσματα. Apud Latinos *donativum* nominatur, quo de infra dicam; item *Commoda & Liberalitates Principum.* Scævola *l. Patronus 35. in pr. D. de leg. at. lib. III. An & commoda, & principales liberalitates, quas libertus ex eadem tribu usque in diem mortis ſuæ conſecuturus fuiſſet, ſi ei à tribubus ſecundum voluntatem patroni ſui tunc comparata eſſet.* Vetus inſcriptio Romana apud Aldum Manutium:

TRAJANO AUG. GERMANICO DACICO. PON. MAX. TRIB. POT. VI. IMP. IIII. COS. V. P. P. TRIBUS XXXV. QUOD LIBERALITATE OPTIMI PRINCIPIS COMMODA EARUM ETIAM LOCORUM ADJECTIONE AMPLIFICAVIT.

Referebantur autem libertini cives Romani in tribus urbanas, à quibus annonæ teſſeras frumentarias, & panes civiles beneficio Principis accipiebant. Videndus Cujacius *Obſervat. lib. VII. cap. 14. lib. X. cap. 37. in fin. & d. lib. XXI. cap. 6.*

31) Ἀφ' ἧς, *ex quo*] Stephani Codex: ἐξ ἧς, *de quo.*

32) Ἐξηδικήθης; ἀναιδὴς εἶ: *judicatus es? improbus es*] Idem codex: ἐξηδικήθης, ἀναιδής; *vindicatus, es impudens?*

33) Αἰτοῦντός τινος περὶ ἰδίου υἱοῦ.] Cum obligatio ad ἀντίδοσιν ſit naturalis, *l. 25. §. conſuluit,* 11. *D. de heredit. petit. & arg. l. 34. §. 1. D. de furt.* hinc liberi parentes ſuos vice mutua alere debent, *l. 5. in pr. & §. parens, 16. D. de agnoſc. & alend. liber. l. 1. C. de alend. liber. & Βασιλικῶν lib. XXXI.* Quo pertinent, quas congeſſit ſententias Cujacius *Obſervat. lib. XXI. cap. 7.* & Gothofred. *ad d. l. I.* Quibus addenda Demoſthenis *orat. 1. in Artſtogit. Legem eſſe naturæ, parentes alere, quæ beſtiis & hominibus poſita ſit.* Quam legem in hac ſententia propoſuit Adrianus: nam cum ſe à filio valitudinarium & egenum negligi, neque exhiberi quereretur pater, qui in eum omnia bona ſua inſumſerat, Imperator filio dixit: φύλαττε τὸν πατέρα σου: ἀλλὰ τοῦτο γάρ σε ἐγέννησεν.

ὑξ, 34) ὅτι αὐτὸν ἠμέλει, ἀσθενοῦντα καὶ πενόμενον, καὶ τρέφειν μὴ 35) θέλει, 36) ἐν ᾧ ἁπάσας τὰς οὐσίας αὐτοῦ δεδαπανήκει. Ἀδριανὸς εἶπεν τῷ νεανίσκῳ, φύλασσε τὸν πατέρα σου (διὰ τοῦτο γάρ σε ἐγέννησεν) καὶ φρόντισον 38) ἵν μὴ πάλιν περὶ σοῦ πρός με 39) μέμψηται.

quoniam eum neglegeret valetudinarium & pauperem, & pascere nollet, in quo omnes facultates suas expenderat: Adrianus dixit juveni: 37) Custodi patrem tuum (ideo enim te genuit) & cura igitur, ne iterum de te apud me queratur.

5. 40) Κωδικίλλως 41) τίς ποτε Ἀδρια-

5. Codicillos quis Adriano tradidit

Adeo autem liberi, parentes ægrotos & egenos alere debent, ut si hoc facere neglegant, justa hæc sit causa exhæredationis, ut est *in auth. liberi, C. de episcop. audient. & Novell. CXV. cap. 3.* & exsertius in Basilicis, ut docuit Cujacius *ad Novell. XVIII.* verius certe, quam in *Observat. 7. lib. XXI.* ubi negat umquam severam hanc sententiam dictam inter parentes & liberos. Quin & inter Theologos sunt, qui legem Divinam *Deuteron. XXI.* huc extendant, ut filius, qui parentem alere nolit, ad judicem adduci possit, ibique reus peractus lapidibus obrui.

34) Ὅτι αὐτὸν, *quoniam eum*] Stephan. Ὅτι αὐτὸν, *quod se.*

35) Θέλει] MS. θέλοι.

36) Ἐν ᾧ ἁπάσας τὰς οὐσίας αὐτοῦ δεδ. *in quo omnes facultates suas expenderat*] Stephan. εἰς ὃν πᾶσαν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ δεδ: *in quem omnem substantiam suam consumserat.*

37) *Custodi*] Stephan. *Tuere.*

38) Οὖν, *igitur*] Desunt Stephano. Legendum, ἵ μή.

39) Μέμψηται] MS. μέμφεται.

40) Κωδικίλλως τίς ποτε Ἀδριανῷ παρέδωκεν,] Cum essent feneratores, qui exempli gratia creditis mille aureis, ex ea summa eodem momento subducerent C. & nihilo minus in aureos mille cautione concepta integræ summæ usuras legitimas in singulos annos stipularentur, id est, CXX. quæ sunt usuræ centesimæ, & anno quoque vertente debitam usuram centesimam in sortem redigerent, ea de re jussit Adrianus præfectum prætorio cognoscere, & ad se referre. Verba Adriani, ut ea Cujacius restituit *Observat. lib. XXI. cap. 9.* adscripsimus. Quid autem, re cognita, judicaverit Adrianus, non exprimitur. Putat Cujacius, ut in specie proposita creditori debeantur tantum DCCCC. & usura centesima ejusdem summæ, quoad usura æquasset DCCCC. Rationes petendæ ex *d. c. 9.*

41) Τίς ποτε, *quis*] Stephani codex, τὶς, *quidam.*

Ἀδριανῷ 42) παρέδωκεν, δι' ὧν ἔφασκεν πλείονας εἶναι δανειστὰς, εἶτινες 43) ἀδίκους τόκους 44) ἐξεπράττον, ἐν οἷς τινας εἰς δηνάρια χίλια ἐξ αὐτῆς ἡμέρας δηνάρια ἑκατὸν ὑποσυλλεῖν, καὶ παρεκτὸς ἑκατοστὰς λαμβάνειν, 45) καὶ τὸ αὐτὸ πάλιν δανείζειν. Ἀδελφιανὸς εἶπεν, 46) ὁ ἐξοχώτατος ἀνὴρ ἔπαρχός μου 47) περὶ τούτου πράγματος ἐκτινάσει, καὶ ἐπαγγελεῖ μοι.

didit, per quos dicebat plures esse feneratores, qui iniquas usuras exigebant, in quibus quosdam in denarios mille ex ipsa die denarios centum subducere, & extrinsecus centesimas accipere, & easdem iterum fenerari: Adrianus dixit, eminentissimus vir præfectus meus de ea re excutiet, & renuntiabit mihi.

6. 6. Per

42) Παρέδωκεν, *tradidit*] Idem ἐπέδωκεν, *porrexit*.

43) Ἀδίκους τόκους, *iniquas usuras*] MS. αὐτόκους τόκους *inusuras usuras* e particulæ non semper sunt περιττικαὶ, sed interdum αὐξητικαί.

44) Ἐξεπράττον, ἐν οἷς &c.] Ms. ἐξεπράττεον, εἰς χρυσίνους ἐξ αὐτῆς ἡμερῶν ὑποσυλλεῖν: *in denarios centum ex ipsis dierum centum subducere.* Emendo, ἐξεπράττεον, ἐν οἷς τινας εἰς χρυσίνους χιλίους ἐξ αὐτῆς χρυσίνους ἑκατὸν ὑποσυλλεῖν: *exigebant, in quibus quosdam in denarios mille ex ipsa denarios centum subducere:* χρύσινος non est, denarius, sed *solidus*, ut in Glossis Cyrilli exponitur, id est, aureus. Phavorinus, cujus auctoritas mihi non semper spernenda: habet enim à veteribus, quæ frustra alibi quæras: ἀφ' οὗ ἄνθινος στέφανος, ὁ ἐξ ἀνθέων· ὥσπερ χρύσινος σημαίνει, ἢ τοιοῦτόν τι ἐκ χρυσοῦ. ἀλλὰ τὸ μὲν ἄνθινος, εἰ μὴ τὸ στέφανος ἔχει προσκείμενον, εὐτελές (L. ἀτελές) ἐστι. τὸ δὲ χρύσινος, μόνον ἀεὶ λέγεται, καὶ δηλοῖ νόμισμα ἐκ χρυσοῦ. Synesius *epist.* 129. ἐδεξάμην χρυσίνους ἑξήκοντα. ἐξ αὐτῆς imperite redditur *ex ipsa*. Glossæ: ἐξ αὐτῆς, *actutum, è vestigio.*

45) Καὶ τὸ αὐτὸ πάλιν δαν.] Impensior Stephani lectio, καὶ τὰ αὐτὰ χρήματα πάλιν δαν: *& eandem pecuniam rursus fenerare.*

46) Ὁ ἐξοχώτατος ἀνὴρ ἔπαρχός μου] Stephan. pro μου legit ἐμὸς. Ms. ὁ ἐπισημότατος ἔπαρχός μου: *vir clarissimus prafe.*

47) Περὶ τούτου πράγματος ἐκτίνασε] Nihil, quod Cujacius putavit, deest: legendum etenim, ἐκλινάσει, *excutiet.* Stephani lectionem, ἐδίκασεν, καὶ ἀπαγγελεῖ μοι, *judicabit, &c.* qui se præferre postulat, adhuc *ignorat, qui differt ERVA lupinis.*

6. 48) Δι' ἵππου αἰτοῦντός τινα, εἶναι αὐτῷ πρόνοιαν ἱππικῆς ἀξίας, ἀλλ' ὅτι ἵππον δημόσιον ἠτεῖτο 50) παραλελειμμένον αὐτὸν εἶναι πρὸ διετίας ἀποφάσει ἐπάρχου ἑνὶ ἐνιαυτῷ 15)

6. Per libellum petente quodam, esse sibi 49) facultatem equestris dignitatis, sed cum equum publicum peteret, præteritum eum fuisse ante biennium decreto præfecti uno

48) Δι' ἵππου αἰτοῦντός τινα, εἶναι αὐτῷ πρόνοιαν &c.] Qui petit equum publicum, equestris ordinis fieri desiderat. Idcirco quod Ulpianus *Regular. tit. 7. §. 1.* ait, *ut ab Imperatore equo publico honoretur*, Gajus dixit, *ut equestris ordinis fiat*, *l. nuper, 42. D. de don. inter vir. & uxor.* Hinc Dionysius Alicarnassæus transvectionem equitum vocat πομπὴν τῶν ἐχόντων δημόσιον ἵππον. Non recte ergo Sudas ab honore separavit scribens: δῶρα καὶ δωρεαὶ διαφέρει. δωρεαὶ μὲν γὰρ, αἱ σίτησεις, καὶ αἱ προεδρίαι, καὶ αἱ ἀτέλειαι, καὶ τὸ ἱεροδωρεῖν, καὶ ὅσα ἄλλα λαμπρύνει ἄνδρας. δῶρα δὲ, χρυσὸς, ἄργυρος, ἵπποι, ἀνδράποδα, καὶ ὅσα ἑρμηνεύει πλοῦτον. δῶρα μὲν τὰ δωροδοκία διδόμενα, δωρεαὶ (L. δωρεαὶ) δὲ ὑπὸ τιμῆς. ἵππους intelligit *δημοσίους*, qui in recognitione persæpe adimebantur ob suspicionem criminis. Suetonius *Caligula: Equites Romanos severe curioseque, nec sine moderatione recognovit, palam ademto equo, quibus aut probri aliquid aut ignominiæ inesset.* Quod aperte confirmat Adriani hæc sententia, ex qua etiam illud intelligimus, in eo, qui equestrem dignitatem & ordinem ambit, duo desiderari, censum, qui est CCCC. M. æris, & probitatem morum. Qua de causa iste, qui equum publicum petebat ab Adriano, dicebat se ante biennium in transvectione fuisse præteritum, quod sententia præfecti jussus esset civitate annum exsulare, sed petere se ab Adriano. ut animadverteret, id sibi contigisse crimine per calumniam intentato opera servorum: cujus quidem reatus Adrianus insuperhabita ratione, definit, sibi satis fore, ubi cetera vitæ suæ bonis moribus & honestati respondere posset evincere. Plura Cujacius *Observat. lib. XIV. cap. 44. & lib. XXI. cap. 9.* quibus addi possunt ea, quæ doctissimus Rævardus scripsit *Varior. lib. II. cap. 15.* & Clarissimus Lipsius *Comment. ad lib. II. Annal. Taciti.*

48) Δι' ἵππου αἰτοῦντός τινα, *per libell. petente q.*] Stephanus διὰ βιβλίου λέγοντός τινα, *per lib. dicente quodam.* Ineptius longe verba illa, διὰ βιβλίου, conjungit superioris sententiæ verbo ἀπαγγέλλει.

49) *Facultatem*] Stephani codex, *substantiam.*

50) Παραλελειμμένον αὐτὸν *præteritum eum*] Idem codex, παραλελεῖφθαι αὐτὸν, *prætermissum se esse.*

51) πολυδρίῳ ἐκχωρῆσαι, 53) ἐπειδὴ διαβολὴ παρεισεληλύθει, ἣν δοῦλοι παρώξυναν. Ἀδριανὸς εἶπεν, ὅς τις ἵππον αἰτεῖ δημόσιον, 54) διωρθωμένῳ εἶναι ὀφείλει· τὰ λοιπὰ δὲ 55) ζωῆς σὺ δοκιμάσεις.

7. 56) Αἰτοῦντός τινος ἀπενεχθῆναι

uno anno municipio excedere, 52) quoniam crimen intervenerat, quod servi concitaverant: Adrianus dixit: Qui equum petit publicum, emendatus esse debet; cetera autem vitæ tu probabis.

7. Petente quodam permitti sibi patrem

51) Πολυδρίῳ ἐκχωρῆσαι, *municipio excedere*] Vertere debebat, *praeteritum se fuisse ante biennium, quum decreto praefecti unum annum municipio excessisset.* Ms. habet: *municipio escedere:* Glossæ Cyrilli: ἐκχωρῶ, *excedo, ecedo.*

52) *Quoniam*] Ms. *quomodo.* è compendio scribendi.

53) Ἐπειδὴ διαβολὴ παρεισεληλύθει, ἣν δοῦλοι παρώξυναν. *Quoniam crimen intervenerat, quod servi concitaverant*] Stephani codex: διαβολὴν δουλία ἣν αὐτοὶ παρώξ: *securum crimine, quod ipsi concitaverant.* Scripsit Dositheus: ἐπειδὴ διαβολὴ δουλικὴ παρεις. ἣν αὐτοὶ παρ. *quoniam crimen servile secutum fuerat, quod ipsi concitaverant.* Crimen pro criminatione, calumnia. Glossæ B. Germani: *Crimen,* ἔγκλημα, διαβολή. Et Cyrilli: διαβολή, *obtrectatio, criminatio, crimen.* Erequenter ita veteres, Plautus, Cicero, Livius, Gellius, JCti, Propertius:

Quid tantum merui, quae te mihi crimina mutant? i. e. quis me ita adversum te criminatur, ut me oderis? Pro παρώξυναν, Ms. codex habet, παρωξύνισαν. idem pro eo *quod servi,* legit *quod emerui.* Rescribendum est ἣν εἰς ἑαυτὸν δοῦλοι παρωξύνισαν, *quod in se servi concitaverunt.*

54) Διωρθωμένος εἶναι] Ms. ἐξημαρτῆθαι εἶναι. Corrige, ἐξημαρτημένος εἶναι. Illud διωρθωμένος, è glossemate natum est.

55) Ζωῆς σὺ δοκ.] Stephani codex, τὴ βίᾳ σε αὐτὸς δοκιμ.

56) Αἰτοῦντός τινος, ἀπενεχθῆναι αὐτῷ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ] Quidam in exsilium missus est, cujus filius Adriano supplicavit pro patre revocando. Adrianus, cum audisset patrem à præfecto exterminatum esse, respondit filio, se causam exsilii in Actis quæsiturum; indubie ut, si ea gravior foret, exsul maneret. Solebant autem ei, qui vel in consistorio principum, vel in auditorio præsidum aut magistratuum condemnabantur, in scripta vel commentarios publicos notari. Qua de re locus est restituendus apud Ansegisum *lib. II. cap. 29.* ex Bibliotheca S. Galli: *Magistratus autem, qui eadem strumenta admiserunt, & officiales, qui operam dederunt,*

ναι αὐτῷ τὸν πατέρα ἑαυτῆ 57) ἀπὸ ἐξορίας μεταπαλέσασθαι· Ἀδριανὸς εἶπεν, ἀπὸ τίνος ἐξόρισται; Ἐκείνου λέγοντος, ὑπὸ ἐπάρχου, Ἀδριανὸς εἶπεν, ἄφες ὑπομνήματα· 59) ὑπομνήματα· σὺ δὲ φρόντισον ἐπανελθεῖν 61) πρός με.

patrem ſuum ab exilio revocari, Adrianus dixit: à quo 58) exiliatus eſt? illo dicente, à præfecto: Adrianus dixit: ſine videam commentarios: 60] tu autem cura reverti ad me.

8. 62) Λέγοντός τινος, ἑαυτὸν 63) περιγεγε-

8. Dicente quodam, ſe circumven-

runt, monumentis intimentur, & donationes, vel cetera alienationes, actis intervenientibus, infirmentur. ſed hæc erunt alterius loci.

57) Ἀπὸ ἐξορίας μεταπαλ.] Stephani codex ἀπὸ ἐξορισμῷ ἀναπαλέσασθαι. Gloſſæ B. Germani: *Exilium*, ἐξορισμός. *Relegatio*, ἐξορισμὸς. *Damnabilitas* καταπεμπτις, ἐξορία. Gloſſæ Cyrilli: ἐξορία, *hoc exilium*. ἐξορισμὸς, ἐξορία ἐν νήσῳ, *deportatio*. Nam relegandi deportandique in inſulam, quam Imperator aſſignaviſſet, licentiam habuit præfectus urbi, *l. 1. §. 3. D. de offic. præf. urbi.* perpera vero & heic Doſithei tralatio: faciendum erat, *ut pater ſuus ab exilio revocaretur.*

58) *Exiliatus eſt*] Auctor Hermenevmatum: *Extorris, exiliatus.* Utitur & Symmachus, quod notavi.

59) Ὑπομνήμα]α, *commentarios*] Gloſſæ Cyrilli: ὑπόμνημα, *commentarium, actum, commentum*, ſed de his, ut dixi, alias.

60) *Tu autem*] Ms. *tu tamen*, ex nota, opinor.

61) Πρός με] Steph. πρὸς ἐμέ.

62) Λέγοντός τινος, ἑαυτὸν περιγεγράφθαι] Fabriles operæ ſeu artificiales, quæ quaſi in pecuniæ præſtatione conſiſtunt, *l. 6. D. de oper. libert.* à libertis debent ſtipulari, ut ex jure annotarunt Zaſius *Reſponſ. 1. cap. 3.* Cujacius *Obſerv. lib. XVII. cap. 14.* aut in ſingulas eas certa ſumma, *l. ult. §. 1. & 2. D. Qui & à quibus manumiſſ.* Non autem prius exigi poſſunt, quam præteritæ fuerint, *l. ſi quis, 13. §. 2. & l. quotiens, 24. D. eod.* itaque intellegenda, *lib. 6. C. eod.* Multo igitur minus plus exigi poterit, quam in ſtipulationem deductum fuerit. Quare patrono, qui operas ſtipulatus à libertis ſua impenſa, ut ſinguli denarium in diem numerarent lucro illorum animadverſo, conqueſtus eſt apud Adrianum ſe à libertis ſuis fuiſſe circumventum, & petiit ſibi plus ab eis tribui, reſpondit Adrianus, ut ſi ſaperet, denario eſſet contentus, nec rurſus quereretur.

63) Περιγεγράφθαι] Legendum ex Ms. ὑπογεγράφθαι. Gloſſæ Cyrilli:

ἐγγεγράφθαι ὑπὸ ἰδίων ἀπελευθέρων, καὶ ἔχειν ἰδια 64) ἐργαστήρια, ἐν οἷς αὐτοὶ πραγματεύονται 65) ἐκ τῶν αὐτῶ χρημάτων, καὶ μηδὲν δεῖν ἐκείνων λαμβάνειν. 66) ἦν συνήγορος τῶν ἀπελευθέρων, ἀπεκρίθη, ἐπὶ πολλῷ χρόνῳ αὐτοὺς τῷ πάτρωνι 67) αὐτῶν ἕνα ἕκαστον παρεσχηκέναι δεκαμνᾶν, καὶ ἔτι ἑτοίμους εἶναι παρέχειν, εἰ αὐτοῖς ὀπιτρέποι πραγματεύεσθαι. Ἀδριανὸς εἶπεν, Φροντίσατε ἐν μὴ πάλιν 68) μέμψηται· ἀλλὰ καὶ αὐτος νῦν κοινὸν ἔχῃ.

ventum esse à suis libertis, & habere suas tabernas, in quibus ipsi negotiantur de suis pecuniis, & nihil ab illis accipere: ergo advocatus libertorum respondit, in multo tempore eos patrono suo unumquemque præstitisse denarium, & adhuc paratos esse præstare, si illis permitteret negotiari. Adrianus dixit: Curate ergo ne iterum queratur: sed & ipse sensum communem habeat.

9. 9. Per

Cyrilli: ὑποδυθεύω, *solicito, seduco, inlicio.* Hesychius etiam & Sudas ὑποδυθεύειν exponunt ἀπατᾶν.

64) Ἐργαστήρια, *tabernas*] Ita in Excerptis Stephani. Glossæ Cyrilli: ἐργαστήριον *taberna, officina.* B. Germani: *Officina*, συνέργιον, ἐργαστήριον, σαλῶν, ὠνητόπωλις, ἐργασία. Phavorinus: ἐργαστήρια, οἱ οἶκοι, ἔνθα ἐργάζονται οἱ χειροτέχναι, καὶ ἐργαστῆρας, ἐργάτας. Glossæ eædem: *Tabernarius*, ἐργαστηριάρχης, κάπηλος. In Excerptis: *Officinatores*, ἐργαστηριάρχαι. Glossæ Cyrilli: ἐργαστηριάρχης, *tabernarius, institor.* An huc pertinet, quod de Adriano Spartianus scribit, *Ergastula servorum & libertorum tulit.* Ex quibus & Dosithei verbis emendandus simul & intelligendus Glossarius: *Ergastulorum*, ἐλευθέρων, Φυλακῶν. *Ergastulorum*, τόποι ἐν οἷς πεδῆται ἐργάζονται. Legendum enim, ἀπελευθέρων Φυλακῶν.

65) Ἐκ τῶν αὐτῶ χρημάτων] MS. ἐκ τῶν αὐτῶν χρημ. Stephani codex: ἐκ ἰδίων χρημάτων: *de sua pecunia.*

66) Οὖν συνήγορος τῶν ἀπελευθ. Stephan. ὁ συνήγορος ἦν ἀπελευθ. Glossæ Cyrilli: συνήγορος, *advocatus, rogatus, patronus.* συνηγορεία, *advocatio*, συνηγορῶ, *patrocinor.* B. Germani: *patronus causæ*, συνήγορος.

67) Αὐτῶν] Stephanus αὐτῶ.

68) Μέμψηται· ἀλλὰ καὶ αὐτος νῦν κοινὸν ἔχῃ] Ita recte emendavimus. Stephan. μέμψηται, κοινὸν νοῦν ἔχειν: *queratur, communem*

9. 69) Διὰ βιβλιδίου λέγοντός τινος, πατέρα ἴδιον δεπερφισκῶσθαι, κοινὸν νῦν μηδὲν ἔχειν. 9. Per libellum dicente quodam, patrem ſuum confiſcatum eſſe, & ſibi

nem ſenſum habere: quæ lectio profecto κοινὸν νῦν μηδὲν ἔχειν. Qui id neſcit, quod omnes ſciunt, communem ſenſum non dicitur habere. Quo ſenſu B. Hilarius Fragmentis ex op. Hiſt. *Conſcientiam publicam* vocat, ſymbolum, quod populus Dei conſcire & conſciſcere debet. Inde homines bardi & inepti communi ſenſu carere dicuntur. Horat. *lib. 1. ſat. 3.*

Simplicior ſi quis, qualem me ſæpe libenter
Obtulerim tibi, Mecænas, ut forte legentem,
Aut tacitum impellet, quovis ſermone moleſtus:
Communi ſenſu plane caret, inquimus. Videndus Phædrus *lib. 1. fab. 7.*

69) Διὰ βιβλίδιου λέγοντός τινος, πατέρα] Decuriæ urbanæ, quæ ad inſtar militarium inſtitutæ ſunt, fuerunt certa corpora & collegia privilegiata, ut vocantur in *l. leges, 4. C. Th. de decur. urb. Roma, & l. 2. C. eod.* Quod confirmatur auctoritate Gloſſarii, qui φατρίας vocat: *Decuria*, δεκανία, δεκὰς, καὶ φατρία. Earum privilegia & commoda capiebant librarii, fiſcales, cenſuales litterati homines, *l. 1. C. Th. d. t.* Qualis hic filiusfam. fuit, qui decuriam cum haberet quaſi militiam litteratam aut palatinam in quaſi caſtrenſi peculio, eam paſſus eſt ſimul cum omnibus patris ſui bonis ſententia judicis publicari, tamquam & ipſa eſſet in bonis paternis: qua de re cum poſt decennium queſtus eſſet, & ſibi eam decuriam adſereret, remotus eſt præſcriptione decenni. Adriano de auctoritate rerum judicatarum dicente pereleganter: ἐὰν γὰρ ἀρξώμεθα πράγματα κακῶς ἢ καλῶς κεκριμένα μεταπαλεῖν, οὐδὲν τετελεσμένον ἔσται. Quo comprobari viderur regula Brocardica: *Semel cauſa judicata, ſive vera ſit, ſive falſa, non retractetur*, quod jure autem noſtro ſpeciale eſt in libertatibus datis, *l. 9. §. 1. D. de manum. vind. §. eadem lege, 3. in fin. Inſt. Qui & quibus ex cauſ. man. non poſſ.* Portigi tamen poteſt in negligentes: quia ſibi imputare debent, qui non contradixerint in ipſa cauſæ actione, *arg. d. l. 9. Jus enim civile vigilantibus ſcriptum eſt*, ait Scævola *in l. pupillus, 24. in f. D. Qua in fraud. credit.* Et Impp. *in l. 2. C. de furt. Curate*, inquiunt, *cautius negotiari.* Unde Adrianus ad filium, qui neglexerat præfectum adire, cum res adhuc integra eſſet, dixit: αὖθις σαυτῷ ὑστέρησαι. Adeundus Cujacius *Obſervat. lib. XIV. cap. 32.*

καὶ αὐτὸ 70) δικυείαν 71) ἀφηῆσθαι, ἢν 72) ἀπαιτεῖ, 73) καὶ εἴ τινα ἄλλα γεγονεισαν δίκαια αὐτῶντος, Ἀδριανὸς ἐζήτησεν, πότε ὁ πατὴρ σου ἀποπεφισκωμένος ἦν; λέγοντος ἐκείνου, πρὸ ἐτῶν δέκα, 74) Ἀδριανὸς εἶπε· Διὰ τί δ' πρότερον ἤκουσας τὸν ἔπαρχον, καὶ περὶ τούτου ἐμέμψω; 75) ἐὰν γὰρ ἀρξώμεθα πράγματα κακῶς ἢ καλῶς κεκριμένα μετακαλεῖν,

sibi decuriam ablatam esse, quam petit, & si qua alia fuissent justa, quæ peteret: Adrianus inquisivit, quando pater suus confiscatus esset? Dicente illo, ante annos decem: Adrianus dixit, Quare non antea audisti præfectum, & de hoc quæstus es? si enim cœperimus res male aut bene judicatas revocare, nihil

70) Δικυείαν] Scribendum, *δικυείαν*. At Stephanus *δεκάδα*. Glossæ: *δέκας, ἡ δεκανία, decuria.*

71) Ἀφηῆσθαι] Stephan. *ἀφηνήχθαι.*

72) Ἀπαιτεῖ] Ita Cujacius. Ms. vero, *ἀπῆτι, petebat.* emendo, *ἀπῄτει.*

73) Καὶ εἴ τινα ἄλλα γεγόνεισαν δίκαια αὐτῶντος, Ἀδριανὸς ἐζήτησεν,] Hæc verba quomodo proposuimus, castigavit ita Cujacius, *Observat. lib. XXI. cap. 10.* Inter scriptum librum, & Stephani codicem dissidentes sunt variantiæ: scriptus legit, *καὶ εἴλνα ἄλλα γεγόνισαν δίκαια αὐτῶντός τινος Ἀδριανὸν: Et si qua alia fuissent justa petente quodam Ad.* Sed Stephani editio, *καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἰδίᾳ δικαίᾳ, ἅτινα αἰτῶντος Ἀδριανὸς ἠρώτησεν: Et multa alia sui juris, quæ quum peteret, Hadrianus interrogavit.* Omnino videtur Dositheus scripsisse: *καὶ ἅτινα ἄλλα πολλὰ ἐγεγόνεισαν ἃ ἰδίᾳ δικαίᾳ, ἃ ἀπαιτῶντος,* (vel *ἀναπαιτῶντος*) *αὐτὸ Ἀδριανὸς ἐζήτησεν: Et si quæ alia multa fuissent sui juris, quæ petente illo Adrianus inquisivit.*

74) Ἀδριανὸς εἶπε, Διὰ τί δ' πρότερον ἤκουσας τὸν ἔπαρχον, καὶ περὶ τούτου ἐμέμψω;] Causam, quamobrem hæc verba Cujacius externarit, non quitus sum capere. Pro illis verbis, *ἤκουσας τὸν ἔπαρχον, audisti præfectum,* veritas sententiæ exigit, ut legamus, *ἦλευσω πρὸς τὸν ἔπαρχον, adisti præfectum.* Fuit autem tum præfectus urbis Catilius Severus, ut testatur Spartianus *in Adriano.*

75) Ἐὰν γὰρ ἀρξώμεθα] Ita sensu volente restituimus. In Ms. *quæ eperimus* est pro *cœperimus:* & supra contrario exemplo *ecus* pro equus. Sic in Glossario, ubi excusum est *Animecum*, legendum est, *Animaquum, ἰσόψυχον.*

λεῖν, ἀδίκητετελεσμένον 76) ἔσαι, αὐτὸς 77) σαυτῷ ὑστερήσαι.

10. 78) Οὐρβικῷ λέγοντος, Πριμίτιβον ἐλευθερῶσαι θέλοντα 79) δοῦλον ἴδιον, κεκωλυσμένον εἶναι ἀπὸ Ρεστίτης μητρὸς ὀρφανῆς 80) (εἰς ἀδικίαν γὰρ τῆς ὀρφανῆς τοῦτο γίνεσθαι. 81) εἶναι γὰρ αὐτὸν πραγματευτὴν αὐτῆς

nihil consummatum erit. Ipse tibi defuisti.

10. Urbico dicente, Primitivum manumittere volentem servum suum, vetitum esse à Restuta matre pupillæ. (in fraudem enim pupillæ hoc fieri: esse enim eum actorem ejus, & per eum res omnes pupillæ

76) Ἔσαι] Ms. & Cujacius, ἔσθαι.

77) Σαυτῷ, *tibi*] Stephan. ἑαυτῷ, *sibi*.

78) Οὐρβικῷ λέγοντος, Πριμίτιβον] *Primitivus*, quod nomen fuit servi, ut *l. 1. in fin. D. de quæstion.* actor fuit rerum pupillarium. Cum vellet Urbicus tutor eum manumittere, prohibitus est à matre pupillæ: idque ea ratione, ne fraus fieret pupillæ, cui manumissus actum, quem gessit, reddere non cogeretur, *l. eum actum, 17. D. de negot. gest.* Alioquin tutor servos pupilli manumittere jure non vetatur, quod contra Interpretes docet Cujacius *Observat. lib. XIV. cap. 33.*

79) Δοῦλον ἴδιον) Cujacius dispunxit hæc verba, velut spuria. MS. cum Stephano agnoscit, & pro θέλοντα, legit θέλοντος. Verba sunt trajecta alia, quædam deperdita, quæ sic repono: Οὐρβικῷ λέγοντος, Πριμίτιβον δοῦλον ἰδίας ὀρφανῆς ἐλευθερῶσαι θέλοντα, κεκωλυσμένον αὐτὸν εἶναι ἀπὸ Ρεστίτης μητρὸς ὀρφανῆς: *Urbico dicente, Primitivum servum suæ pupillæ manumittere volentem, vetitum se esse à Restuta matre pupillæ.* Ita si divinasset Veritatis præstes, verius numquam potuisset.

80) Εἰς ἀδικίαν, *in fraudem*] ἀδικία, βλάβη *fraus* damnum significat. Videndus Theophilus paraphrasi Institut. *lib. 1. tit. 6. §. 3.* & Βασιλικῶν *lib. XLVIII. eclog. 3. cap.* περὶ ἐλευθερωμένων εἰς βλάβην τῶν δανειστῶν. Adde Alciatum *in l. 131. D. de V. S.* Brissonium *de verbor. quæ ad jus pert. sign. lib. VI.* &, quod mireris, Jasonem *in l. si quis cum aliter, 36. D. de V. O.*

81) Εἶναι γὰρ αὐτὸν πραγματευτὴν αὐτῆς] Non male & ista restituimus. Nam MS. lectionem non emam, quod dici solet, vitiosa nuce, ἐδ' ἰσχάδος μιᾶς.

αὐτῆς. 82) καὶ δὲ αὐτὸν τὰ πράγματα τῆς ὀρφανῆς διοικήματα.) Ἀδριανὸς 83) ἐζήτησε, ποίας ἡλικίας ἡ ὀρφανὴ εἴη; λέγοντος δὲ συνηγόρου, δέκα εἶναι ἐτῶν, Ἀδριανὸς εἶπεν, 84) πεῖσον τὰς κριτὰς, μὴ ὀφείλειν τοῦτον περὶ ταύτην προσηγορίαν ἐλευθεροῦσθαι.

pupillæ administratas.) Adrianus inquisivit, cujus ætatis pupilla esset? Dicente advocato, decem esse annorum: Adrianus dixit, suade judices, non debere eum 85) circa eam appellationem manumitti.

II. II. Di-

82) Καὶ δὲ αὐτὸν τὰ πράγματα τῆς ὀρφανῆς διοικήματα] Stephanus & Cujacius, καὶ λέγε τοῦτο πράγματα διοικεῖσθαι: *& per eum res administrari.* Nos MSi lectionem prætulimus, ex cujus interpretamento Latino addendum est, πάντα τὰ πράγματα. Notanda hinc est definitio servi *actoris*, qui Theophilo paraphrasi Instit. vocatur διοικητὴς πάσης οὐσίας hoc est, ut Plautus Asinaria, *cui omnium rerum herus summam credidit.* Et Etymologus: ἔμπορος, ὁ πραγματευτὴς, ὁ καπήλος, ὁ ναύλῳ πλέων ἐπ' ἀλλοτρίας νεώς, ἢ πραγματείας. ἦγεν ὁ διὰ παιδὸς καὶ βίᾳ τὴν πορείαν ποιούμενος. Quo significatu usurpat Scævola in *l. Sticho, 40. §. Titius, D. de statu lib.* & Ulpian. *in l. legato, 37. D. de legat. 1.* Is in multis ejusdem functionis erat cum Dispensatore, unde Paullus *in l. 51.* D. *de solut. Dispensatori, qui ignorante debitore remotus est ab actu, recte solvitur.* Multo vero dignius fuit actoris officium, quam dispensatoris. Non tamen propterea persuaserit mihi Vir Doctus, hunc servum *coadjutorem* fuisse tutori in rerum pupillarium administratione. Nam is liber homo erat, & constituebatur decreto prætoris, vel præsidis provinciæ, vel ab alio magistratu, nomine tutoris, ut etiam curatoris, eorumque periculo. Illud quidem verum est, actorem tutelarem dictum ad similitudinem actoris domestici, quod ei æque omnium rerum actus incumbat. Non enim adsentior Theophilo existimanti, actorem hunc inde dictum, quod apud acta constituatur: sicuti neque Cujacio, neque Hottomanno, & Brissonio, qui ab agendo dictum volunt, propterea quia officium ejus in litibus exercendis & persequendis actionibus positum est: longe etenim, ut dixi, latius patet.

83) Ἐζήτησεν] Stephanus & Cujacius, ἀνεζήτησεν.

84) Πεῖσον τὰς κριτὰς, *suade judices*] Stephan. πεῖσαι κριτὰς, *persuaderi judicibus.* MSi Lectio ἐλληνίζει. Sic tamen & Cicero loquitur *lib. XIII. ep.* ad Valerium: *Hæc eo spectant, ut te horter & suadeam.* Vetus Interpres *Judith. XII. v. 10. Holofernes fecit cenam servis suis, & dixit ad Vagao eunuchum suum: Vade, & suade Hebræam illam, ut sponte consentiat habitare mecum.*

85) *Circa eam appellationem*] Lego, *circa hanc app.* Glossæ B. Germani:

II. 86) Ἀγόντος τινὸς γυναικὸς τὴν

II. Dicente quadam muliere, con-

Appellatio, προσηγορία, ἔκκλησις. Cyrilli: ἔκκλητος, *adpellatio, provocatio.* Sudas: προσηγορία, προσφώνησις. Heſychius προσφωνεῖ, προσαγορεύει. Dicitur & πρόκλησις, quo de fuſe Pollux *lib. VIII. cap. 1.*

86) Ἀγόντος τινὸς γυναικὸς, τὴν ἐπίδοσιν &c.] Dicente muliere, ſibi auferri congiarium filii ſui à Titio (ita enim loquuntur JCti in fictione perſonarum) qui ſe diceret patrem ejus eſſe, & ad ſe congiarium pertinere, quaſi videlicet quæſitum ſibi jure patriæ poteſtatis: & interrogata muliere, an juſta uxor ejus eſſet, ac reſpondente, ſe civem Romanam eſſe, atque ideo capacem juſtarum nuptiarum, & cum eo tabulas nuptiales conſcriptas habere, necdum tamen nuptias contraxiſſe: quia tabulæ nuptias non faciunt, *l. donationes, 31. in fin. principii D. de donat. l. 9. l. 13. l. 22. C. de nupt. l. ult. C. de donat. ante nupt. l. 11. C. de repud. & ſimilibus.* ll. Conſequenter quia juſtus Titio, quo de agebatur, filius non erat, juſſit Adrianus, quod Titius ſibi vindicaverat congiarium, filio reddi. Soli enim filii juſti ſunt in poteſtate patris, & patri adquirunt, quæcumque adquirunt, etiam congiaria: quia congiaria non comprehenduntur in caſtrenſi vel quaſi caſtenſi peculio, quæ ex mera liberalitate Principis proficiſcuntur, aliter quam ſtipendia, & donativa, & ſalaria, quæ pro præmio militiæ, vel dignitatis, aut adminiſtrationis, & meriti alicujus quaſi debita præſtantur. Inde vero temporis cœpta eſt hæc vox latius ſumi pro merito militiæ ſeu donativo. Auctor Hermeneumat. *Congiarium, domus ſtipendii.* Lego, *Congiarium, donum ſtipendii*, quod in Gloſſis Cyrilli: δῶρον στρατιώταις, *donatum.* Lego, *donativum.* Spartianus *in Adriano: Ob cujus adoptionem ludos Circenſes dedit, & donativum populo ac militibus expendit.* Petrus Damianus *de gloria & gaudiis Paradiſi* quod carmen falſo Auguſtino tribuunt:

Chriſte palma bellatorum,
Hoc in municipium
Introduc me, da ſoluto
Militare cingulum,
Fac conſortem donativi
Beatorum civium.

Tertullianus *de reſurrect. carnis: Stipendia enim delinquentiæ mors, Donativum autem Dei, vita æterna in Chriſto Jeſu Domino noſtro.* Videndus Vegetius *lib. 2. c. 20.* & Paulus JC. *in l. 10. §. 1. D. de re militari.* Ipſam Adriani ſententiam excudendam curavimus, ut eam Cujacius è duobus exemplaribus reſtituit, & redintegravit

Obſer-

τὴν ἐπίδοσιν ℔ ἰδίᾳ υἱῷ ἀφῃρῆθαι ὑπό τινος, ὅσις ἔλεγεν πατέρα αὐτὸ εἶναι, congiarium ſui filii ablatum eſſe à neſcio quo, qui ſe dicebat patrem ejus

Obſervat. lib. XXI. cap. 7. quia vero plurima verba detraxit, & propria item nomina loco ſuo movit, non operam me luſurum arbitratus ſum, ſi utriusque libri diſcrimina fide bona tranſcriberem, & poſtibi quid ſuper utriusque contentione animi mei eſſet, autumarem. In Stephani codice legitur: Λεγ. τ. γυ. ἀφ. ὑπό τινος. αὐτόν τε υἱὸν ἴδιον εἶναι, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀνήκειν τὴν ἐπίδοσιν. ἀρνήσασθαι ἄλλος. Ἀπεκρ. γυ. Ῥω. αὐ. γε, καὶ δ. μὲν γεγεάφθαι, γ. δὲ μ. γε. Μὴ δυ. ἂν ἀπ. υἱ. ἰδ. εἶναι, π. ἃ ἐπράτετο. Ὁπότε μὴ εἴη σ. υἱ. τὴν ἐπίδος: *Dic. q.m cong. filii ſui ab. e. a ne. quo. eumque filium eſſe, & a. ſ. p. cong. neq. alius. reſp. mul., Latinam ſe fuiſſe, & tabulas quidem ſcriptas fuiſſe, nupt. vero n. f. Quum ergo non potuiſſet eum. oft. f. ſ. e. de q. a., Cum non ſit t. filius, congiarium redde.* Hæc ille: At vero in S. Galli membranis, tamenetſi exprimuntur depravatius, numero tamen plura adduntur. Rem vide: Λέγουσός τινα τὴν ἐπίδοσιν τῇ ἰδίᾳ υἱῷ ἀφ. ὑπό τινος, καὶ λέγουσος υἱὸν ἴδιον εἶναι, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀνήκειν τὴν ἐπίδοσιν. ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ, ῥωμαϊκὴν αὐτὴν γεγόναι, καὶ δέλτας μόνον συγγεγραφέναι, γ. δὲ μ. γεγ. μὴ δυ. ἂν πρὸς ἃ πλέτο. Ἀδριανὸς εἶπεν, ὅτι ἂν μὴ ᾖ σὸς υἱὸς, τὴν ἐπίδοσιν αὐτῦ. ὑπό τινος ἀφαιρεῖσθαι, ὅσις ἔλεγεν πατέρα αὐτὸν εἶναι. Ἀδριανὸς ἐκέλευσεν πρὸς ἑαυτὸν τὸν παῖδα, καὶ ἐπηρώτησεν πρὸς τίνι διατρίβοι; Ἀδριανὸς τῷ ἀνθρώπῳ εἶπεν ἀναιδές, &c. *Dicente quodam, cong. ſ. f. ab. e. ſ. a. neſ. quo, & dicente, filium ſuum eſſe, & ad ſe p. cong. Reſp. mul., Lat. ſe fuiſſe, & tab. ſo. conſ. nu. au. a. n. f. Non potenti ergo, de quo ageb., Adr. dixit: Cum ergo non erit filius tuus, congiarium ejus à neſcio quo auferri, qui ſe dicebat patrem ejus eſſe. Adrianus juſſit apud ſe puerum, & interrogavit, apud quem moraretur? Adrianus homini dixit, improb. &c.* Nunc, meo animo, partim ex illo, partim ex hoc ita reſtauranda ſententia erit: Λεγούσης τινὸς γυναικὸς, τὴν ἐπίδοσιν ℔ ἰδίᾳ υἱῷ ἀφῃρῆθαι ὑπό τινος, ὅσις ἔλεγεν πατέρα αὐτὸ εἶναι, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀνήκειν τὴν ἐπίδοσιν, Ἀδριανὸς ἐκάλεσεν πρὸς ἑαυτὸν τ παῖδα, καὶ ἐπηρώτησεν, πρὸς τίνι διατρίβοι; ..... ἀρνήσατο ἄλλος, ὑπό τινος ἀφῃρεῖσθ ἡ ἐπίδοσις, καὶ ὃς ἔλεγεν αὐτὸν υἱὸν ἴδιον εἶναι, καὶ ..... ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ, &c. *Dicente quadam muliere, congiarium ſui filii ablatum eſſe à*

καὶ φοβοῦμαι μή τι πρὸς τὸ καθῆκον 105) ποιήσωσιν, καὶ 106) ἔρημόν με καταλείπωσιν. Ἀδριανὸς εἶπεν, μηδὲν ὑλάβῃ, ἐν εἰρήνῃ γὰρ στρατεύονται. ὡς ὁ πατὴρ εἶπεν, ἐπίτρεψον οὖν μοι, Κύριε αὐτοκράτορ, 108) κἂν ὑπηρέτην αὐτῶν εἶναι, ἵνα αὐτοὺς 109) ἐπέχω. Ἀδριανὸς εἶπεν, 110) μὴ ποιήσειαν οἱ θεοὶ, ἵνα σε 111) ὑποδοῦλον extra ordinem faciant, & miserum me relinquant. Adrianus dixit, ne quid timeas: in pace enim militant: cui pater dixit, 107) remitte ergo me, Domine Imperator, vel ministrum eorum esse, ut eos attendam. Adrianus dixit, ne id faciant Dii, ut te obsequen-

ἰδιώτας, πολίτας, ἀστίτας ἀπείρους. Alioquin dicitur *paganus*, & opponitur *militi*. Glossæ Cyrilli: ἰδιώτης, ὁ κοινὸς, *privatus, paganus, plebejus*. Harmenopulus *lib. I. tit. 16.* Εἰ καὶ ἰδιῶται περὶ τῶν ἀλλήλων ἀληθοχῆς ἀνιχύρως συμφωνῶσιν, καὶ ὑπὲρ θανάτου αἰτίαν δωρεὰν εἰσάγει τὸ συμφωνον, στρατιῶται ὅμως ἐπὶ πρόσταξιν ἐξιόντες, ἰσχυρὸν ποιοῦσιν συμφωνίαν: quæ præscriptis verbis repetit *lib. I. tit. 9. §. 30.* Et *tit. 18. §. 14.* ἡ ἀληθοχὴ κελεύει περὶ πάσης ἐλευθερίας, εἴτε πρὸς στρατιώτην, εἴτε πρὸς ἰδιώτην. In quibus locis omnibus transferre decebat Mercerum non *privatum*, sed *paganum*. Non enim στρατιώτης hic est nobilis, quod *Miles* apud Latinos scriptores medii ævi. Nec ad rem pertinet, quod Julianus *Novell. VIII. cap. 6.* ἰδιώτας interpretatus est *privatos*: quia privati opponuntur ibi illis, qui in dignitate & administratione sunt.

105) Ποιήσωσιν] Scribo, ποιήσωσιν: & mox illico, καταλίπωσιν.

106) Ἔρημον, *miserum*] Lego *diserum*, ἄνιν, *desertum*.

107) *Remitte*] Corrigo, *permitte*.

108) Κἂν ὑπηρέτην αὐτῶν εἶναι, *vel ministrum eorum esse*] Optime Hesychius: κἂν, καὶ δὴ ἂν ἄλλα. Glossæ: κἂν, *saltem*: κἂν γε, *saltem*: ita distinguendum & in Glossis Germani. Terent. *Phorm. Postremo si nullo alio pacto, vel fenere*, ubi Donatus.

109) Ἐπέχω, *attendam*] Id est, in ordinem redigam. Glossæ Cyrilli: ἐπέχω, *compesco, cohibeo, reprehendo, reprimo, coërceo, inhibeo, presso*. Hesychius ἔσχε, ἐπίσχεσο, ἐπόσχε, κάτοχε, ἐπίμενε. Sudas addit φύλαττε, quem vide.

110) Μὴ ποιήσειαν οἱ θεοὶ, *ne id faciant Dii*] Plautus inquit, *Ne Dii sirint*.

111) Ὑποδοῦλον, *obsequentem*] Eleganter, ut omnia in hac sententia.

Glossæ

12. 89) Αἰτοῦντός τινος γυναικὸς περὶ φρουτιστοῦ υἱοῦ αὐτῆς, 90) ὃς αὐτῷ τεσσαρα ἐτη παρείχηκε τροφὰς, καὶ σήμερον τὴν ὀψοδοσίαν αὐτοῦ ἀφήρηκεν. 92) Ἀδριανὸς τὸν φρουτιστὴν ἐζήτησεν, πότε ἔτη ἐπίτροπος

12. Petente quadam muliere de curatore filii sui, qui ei triennium non 91) præstitit alimenta, & hodie congiarium ejus abstulit, Adrianus curatorem interrogavit, quando esset

89) Αἰτοῦντός τινος γυναικὸς περὶ φρουτιστοῦ] In hac sententia agitur de congiario, quod parentes, si moriebantur, transmittebant in liberos etiam parvulos. Mater cum quereretur de tutore filii sui impuberis apud Adrianum, & diceret per triennium cessasse tutorem in præstatione alimentorum, imo & in recenti abstulisse ei congiarium, Adrianus tutorem interrogavit, quando tutor datus esset, & quid alimentorum nomine pupillo præstitisset? Illo respondente, per absentiam contutoris factum, ut cessaret aliquamdiu in præstatione alimentorum, quod solus ille ea præstare non posset, tutorem jussit Adrianus *pro modo facultatum alimenta præstare:* quod sæpius inculcatur in jure nostro, tituio Pand. & Cod. *Ubi pupill. educ. deb. & tit. Cod. De aliment. pupill. præstand.* Et quod per causam absentis contutoris non admittit Imp. præsentis tutoris excusationem, etiam hoc æquissimum est: quia vel ab uno ex pluribus tutoribus, ceteris absentibus aut cessantibus præstandà alimenta esse constat ex re pupilli, ut scribit Cujacius *d. lib. XXI. cap. 7. in fin.* Et alioquin tutor, qui alimenta pupillo non constituit fingens inopiam pupilli, ad præfectum urbis remittatur extra ordinem puniendus, *l. 3. §. sed si non lat. D. de suspect. tut. l. 1. §. sol. D. de off. præf. urb. §. sed & si quis, Instit. de susp. tut.* quia necare velle videtur, ut heic ait Adrianus, & Paulus *in l. 4. D. de alend. & agnosc. liber. Nihil* enim *interest, occidat quis, an causam mortis præbeat,* ut inquit Ulpianus *in l. 15. D. ad l. Cornel. de sicar.* Diligens autem fuit Adrianus non solum in persequendis tutoribus, sed etiam dandis, quod in ejus vita testatur Spartianus.

89) Αἰτοῦντός τινος γυναικός] Ita supra MS. λέγοντός τινος γυναικὸς, sed & heic legendum, Αἰτήσης τινος.

90) Ὃς αὐτῷ] Cujacius ὡς αὐτῷ, *quod ei.*

91) *Præstitit*] MS. *præstiterit.*

92) Ἀδριανὸς τὸν φρουτιστὴν ἐζήτησεν, πότε ἔτη ἐπίτροπος] Glossæ Cyrilli: Φρουτιστής, *curator, procurator.* Ceterum posteriores Græci Latinum nomen retinuerunt, κυρατώρ. Ab eo diversus est ἐπίτροπος, qui Latinis *tutor* dicitur, ut passim apud Theophilum est videre, Harmenopulum, in Basilicis, Photium Patriarcham, alios. Consulendus Bestes Scholiis ad Constantinum *lib. V. tit. II.* περὶ ἐπι-

τρό-

καὶ φοβῆμαι μή τι ὀφλῶ τὸ καθῆκον 105) ποιήσωσιν, καὶ 106) ἔρημόν με καταλείπωσιν. Ἀδριανὸς εἶπεν, μηδὲν ὐλάβῃ, ἐν εἰρήνῃ γὰρ στρατεύσῃ. ᾧ ὁ πατὴρ εἶπεν, ἐπίτρεψον οὖν μοι, Κύριε αὐτοκράτορ, 108) κἂν ὑπηρέτην αὐτῶν εἶναι, ἵνα αὐτοὺς 109) ἐπέχω. Ἀδριανὸς εἶπεν, 110) μὴ ποιήσειαν οἱ θεοὶ, ἵνα σε 111) ὑποδῶλον

extra ordinem faciant, & miserum me relinquant. Adrianus dixit, ne quid timeas: in pace enim militant: cui pater dixit, 107) remitte ergo me, Domine Imperator, vel ministrum eorum esse, ut eos attendam. Adrianus dixit, ne id faciant Dii, ut te obsequen-

ἰδιώτας, πολίτας, ὁπλίτας ἀπείρους. Alioquin dicitur *paganus*, & opponitur *militi*. Glossæ Cyrilli: ἰδιώτης, ὁ κοινὸς, *privatus, paganus, plebejus*. Harmenopulus *lib. 1. tit. 16.* Εἰ καὶ ἰδιῶται ἐκεῖ τῶν ἑλλήνων ἀδόχης ἀνισχύρως συμφωνῶσιν, καὶ ὑδὲ θανάτῳ αἰτίᾳ δωρεὰν εἰσάγει τὸ συμφωνον, στρατιῶται ὅμως ἐπὶ ὠφελίταξιν ἐχώντες, ἰσχυρῶς ὃ πιῶπν συμφωνῶσιν: quæ præscriptis verbis repetit *lib. 1. tit. 9. §. 30.* Et *tit. 18. §. 14.* ἡ ἀλάταξις κελεύει περὶ πάσης ἐλευθερίας, ἔτι ὠφελὶ στρατιώτης, ἔτι ὠφελὶ ἰδιώτης. In quibus locis omnibus transferre decebat Mercerum non *privatum*, sed *paganum*. Non enim στρατιώτης heic est nobilis, quod *Miles* apud Latinos scriptores medii ævi. Nec ad rem pertinet, quod Julianus *Novell. VIII. cap. 6.* ἰδιώτας interpretatus est *privatos*: quia privati opponuntur ibi illis, qui in dignitate & administratione sunt.

105) Ποιήσωσιν] Scribo, ποιήσωσιν: & mox illico, καταλίπωσιν.

106) Ἔρημον, *miserum*] Lego *disertum*, ἔνδη ᾧ, *desertum*.

107) *Remitte*] Corrigo, *permitte*.

108) Κἂν ὑπηρέτην αὐτὼν εἶναι, *vel ministrum eorum esse*] Optime Hesychius: κἂν, καὶ δὴ ἂν ἄλλα. Glossæ: κἂν, *saltem*: κἂν γε, *saltem*: ita distinguendum & in Glossis Germani. Terent. *Pherm. Postremo si nullo alio pacto, vel fenere*, ubi Donatus.

109) Ἐπέχω, *attendam*] Id est, in ordinem redigam. Glossæ Cyrilli: ἐπέχω, *compesco, cohibeo, reprehendo, reprimo, coërceo, inhibeo, presso*. Hesychius ἔσεχε, ἐπίκεισο, ἐπέσχε, κάτιχε, ἐπίμενε. Sudas addit φύλαττε, quem vide.

110) Μὴ ποιήσειαν οἱ θεοὶ, *ne id faciant Dii*] Plautus inquit, *Ne Dii sirint*.

111) Ὑποδῶλον, *obsequentem*] Eleganter, ut omnia in hac sententia.

Glossæ

τις Ἀδριανῷ, λέγων, εἰ υἱοί μου, Κύριε, 101) στρατολογηθήσαν. Ἀδριανὸς εἶπεν, 102) ἐν ἀγαθῷ. 103) ἀπεκρίθη, ἀλλὰ 104) ἰδιῶται εἰσὶν, καὶ

quis Adriano dicens, Filii mei, Domine, militiæ capti sunt. Adrianus dixit, in bono: respondit, sed inscientes sunt, & timeo, ne quid extra

101) Στρατολογηθήσαν] MS. στρατολογέθηθαν. Pro, *militiæ capti sunt*, legendum est, *in militem lecti sunt*, id est, conscripti per sortem vel delectum. Glossæ Cyrilli: στρατολογία, *allectus, dilectus.* Germani: *Dilectus.* στρατολογία, δοκιμασία, ἀγαπηθείς. In Glossario Benedicti Floriacensis, *cap. περὶ στρατείας: Lectus*, ἐκλογή. Phavorinus στρατολογῶν exponit, στρατεύειν; quomodo Cujacius explicavit.

102) Ἐν ἀγαθῷ, *in bono*] MS. *feliciter in bono.* Illud è glossemate ortum est. Latinis enim in formula, quâ ad eos, quibus bene vellent aut precarentur, utebantur, solemne erat verbum *Feliciter.* Guntherus *lib. 4.* Ligurini:

Omnibus egregie lætis, totaque caterva
Adclamente viro faustum, feliciter, omen.

Videndus Eruditissimi Brissonii lib. VIII. Formular. Pro eo Græci ἐν ἀγαθῷ, vel ἐπ' ἀγαθῷ. Aristophanes *Ranis:* ἐπ' ἀγαθῷ μὲν τῆς πολίτης. Cujus etiam extra votum usus frequens. Thucydides *lib. V.* ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι μὲν ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ὅτι καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τὰς πρὶν ἐχθίστας πεποιήσαι. Scholiastes: οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ, οὐκ ἐπὶ συμφέροντι. Dicitur & simpliciter ἀγαθῶς. Hinc Erotianus τῶν παρ' Ἱπποκράτει λέξεων συναγωγή: Ἀγαθῶς, συμφερόντως. Contraria est ἐπὶ κακῷ, formula imprecandi. Ad quam adlusit idem Thucyd. *d. lib. V.* σώλα δὲ μὴ ἔξεσω ὄφελος Ἀθηναίοις, μηδὲ τὰς ξυμμαχίας, ἐπὶ κακῷ. Scholiastes, ἐπὶ κακῷ τῶν πόλεων.

103) Ἀπεκρίθη, *respondit*] Ita hæc addendum provocabulum ἐκεῖνος, *ille*, ut alibi semper.

104) Ἰδιῶται, *inscientes*] Admodum inscienter interpretatus est, quum oportuisset *rudes.* Isidorus *lib. X. Idiota, imperitus, Græcum est.* Glossæ Cyrilli: ἰδιώτης, ὁ μὴ τεχνίτης, *rusticus, rudis.* Germani: *Rudimentum*, ἰδιωτισμός, πρωτοπειρία. Etymologus: Ἰδιώτης, ὁ πολίτης λέγεται, καὶ ὁ ἄπειρος, καὶ ὁ ἰδιῶτης. Hesychius:

καὶ φοβοῦμαι μή τι ὀφλῶ τὸ καθῆκον 105) ποιήσωσιν, καὶ 106) ἔρημόν με καταλείπωσιν. Ἀδριανὸς εἶπεν, μηδὲν ἐυλάβου, ἐν εἰρήνῃ γὰρ στρατεύονται. ᾧ ὁ πατὴρ εἶπεν, ἐπίτρεψον οὖν μοι, Κύριε αὐτοκράτορ, 108) κἂν ὑπηρέτην αὐτῶν εἶναι, ἵνα αὐτοὺς 109) ἐπέχω. Ἀδριανὸς εἶπεν, 110) μὴ ποιήσειαν οἱ θεοὶ, ἵνα σε 111) ὑποδῦλον

extra ordinem faciant, & miserum me relinquant. Adrianus dixit, ne quid timeas: in pace enim militant: cui pater dixit, 107) remitte ergo me, Domine Imperator, vel ministrum eorum esse, ut eos attendam. Adrianus dixit, ne id faciant Dii, ut te obsequen-

ἰδιώτας, πολίτας, ἰωλίτας ἀπείρους. Alioquin dicitur *paganus*, & opponitur *militi*. Glossæ Cyrilli: ἰδιώτης, ὁ κοινὸς, *privatus, paganus, plebejus*. Harmenopulus *lib. I. tit. 16.* Εἰ καὶ ἰδιῶται περὶ τῶν ἀλλήλων ἀμφισβητῶσιν, καὶ κἂν θανάτου αἰτία δωρεὰν εἰσάγει τὸ συμφωνον, στρατιῶται ὅμως ἐπὶ ὑφ' ἑτέρου ἐξιόντες, ἰσχυρῶς δὲ πιστὴν συμφωνοῦσιν: quæ præscriptis verbis repetit *lib. I. tit. 9. §. 30.* Et *tit. 18. §. 14.* ἡ ἀμφισβήτησις κελεύει περὶ πάσης ἐλευθερίας, εἴτε ὑφ' ἑτέρου στρατιώτης, εἴτε ὑφ' ἑτέρου ἰδιώτης. In quibus locis omnibus transferre decebat Mercerum non *privatum*, sed *paganum*. Non enim στρατιώτης heic est nobilis, quod *Miles* apud Latinos scriptores medii ævi. Nec ad rem pertinet, quod Julianus *Novell. VIII. cap. 6.* ἰδιώτας interpretatus est *privatos*: quia privati opponuntur ibi illis, qui in dignitate & administratione sunt.

105) Ποιήσωσιν] Scribo, ποιήσωσιν: & mox illico, καταλίπωσιν.

106) Ἔρημον, *miserum*] Lego *disertum*, ἄνδ' ἔ, *desertum*.

107) *Remitte*] Corrigo, *permitte*.

108) Κἂν ὑπηρέτην αὐτῶν εἶναι, *vel ministrum eorum esse*] Optime Hesychius: κἂν, καὶ δὴ ἂν ἄλλα. Glossæ: κἂν, *saltem*: κἂν γὲν, *saltem*: ita distinguendum & in Glossis Germani. Terent. *Pherm. Postremo si nullo alio pacto, vel fenere*, ubi Donatus.

109) Ἐπέχω, *attendam*] Id est, in ordinem redigam. Glossæ Cyrilli: ἐπέχω, *compesco, cohibeo, reprehendo, reprimo, coërceo, inhibeo, presso*. Hesychius ἔσχε, ἐσίχησε, ἐσόχε, κάπχε, ἐπίμενε. Sudas addit φύλαξε, quem vide.

110) Μὴ ποιήσειαν οἱ θεοὶ, *ne id faciant Dii*] Plautus inquit, *Ne Dii sirint*.

111) Ὑποδοῦλον, *obsequentem*] Eleganter, ut omnia in hac sententia.

Glossæ

λον τοῖς τέκνοις σὺ ποιήσω, ἀλλὰ sequentem filiis tuis faciam, sed

112) vitæ

Gloſſæ Cyrilli: ὑπηρεσία, *miniſterium, officium, obſequium.* Germani: *Obſequia*, πειθαρχία. Cyrilli: πειθαρχῶ, *obtempero, pareo, obaudio, obſequor.* ὑπηρετῶ, *miniſtro, obſequor.* πειθήν ☉, *obtemperans, obſequens, morigerus.* S. Iſidorus *Synonymis, cap. ult. Quamvis quisque in ſæculi gloria refulgeat, quamvis purpura auroque reſplendeat, quamvis cultu pretioſo redimitus emineat, quamvis ſit multitudine præmunitus, quamvis excubantium armis protectus, quamvis innumeris obſequentium cuneis obſtipatus, quamvis agminibus tutus, ſemper tamen in pœna eſt, ſemper in angustia eſt, ſemper in mœrore, ſemper in diſcrimine.* Strabus *Alfabeto de malis ſacerdotibus:*

Honores ſacros adipiſci cupiunt,
Non ut doctrinis erudiant ſubditos,
Sed ut ſtipati turmis obſequentium
Plus venerentur. Aimoinus *de Geſtis Francorum lib. III. cap. 33. Indeque obſequentium manibus ad baſilicam S. Dionyſii delatus, &c.* Jacobus Diaconus Nonni Heliopolitani Epiſcopi, *vitæ S. Eugeniæ*, ſecundum Interpretem: *Quam ut viderunt Epiſcopi, ita nudo capite, & omni membrorum compage, ſic inverecunde tranſire cum tantis obſequiis, ut nec velamen ſuper caput poſitum, nec ſuper ſcapulas, tacentes ingemuerunt, & quaſi à peccato graviſſimo averterunt facies ſuas.* Ecce, *cum obſequiis*, ait, quod ante paullo dixerat, *cum qua maxima erat pompa puerorum & puellarum*, id eſt, ſervorum & ancillarum. Sic *officium* pro officioſo vel miniſtro. Symphoſius Interpres Hiſtoriæ Apollonii Tyrii: *Accepto ceromate docta manu circumlevit ei, deinde in ſolio fovit, & exeunte rege ab officio diſceſſit. Rex vero reſpiciens ad famulum ait: Juvenis ille, qui mihi officium fecit, vide, quis ſit.* In Paſſione S. Mammetis pueri: *Et aſcendens leo, multitudinem paganorum & Judæorum laniavit, ſalusque præſes cum ſuo officio illæſus remanſit, jubente ſancto, ne eum læderet.* In vita SSS. Agapis, & Chionis, & Hirenæ: *Tandem cum ſuis egreſſus eſt, qui eum cum luminaribus exſpectabant: viſoque eo omnes fugerunt, videntes eum talem, nullam habentem corporis partem, quæ non eſſet inquinata, & in partibus ſciſſa, &c. Videns ergo præſes ſe ab officio ſuo eſſe contemptum, neſciens quid de ſe factum eſſet, non eſt reverſus in domum ſuam, ſed cœpit concito curſu ire ad pala-*

καὶ πιωπάτη. 120) ὅσα γὰρ σὺ θεοῖς εὐχῃ ὑπὲρ ἐμοῦ, κἀγὼ τὰ αὐτὰ ὑπέρ σε εὔχομαι. ἡ γὰρ σὴ εὐσέβεια καὶ σεμνότης πάντα ποιεῖ. 121) χαίρω δὲ νὴ τὸν Ἡρακλέα, ὅτι τὰ ὑπό μου γινόμενα, πάντα σοι 122) ἀρεστὰ εἰσὶν, καὶ ἐπαινετά. Οἶδας οὖν, μῆτερ, τὴν σήμερον ἡμέραν γενέθλιόν μου εἶναι, καὶ ὀφείλομεν 123)

riſſima: quantum enim tu Deos oras pro me, & ego eadem pro te oro. Tua enim pietas & caſtitas omnia facit. Gaudeo tamen per Herculem, quoniam quæ à me fiunt, omnia tibi grata ſunt, & laudabilia. Scis ergo, Mater, hodiernum diem natalem meum eſſe, & debemus invicem cœnare. Si vis ergo,

epiſtolis præponi ſolent. Symmachus in gemino plane negotio, *lib. VI. epiſt. 38. Dictionem ſalutis antefero, quæ & voto meo ſuppetit omnia convenit, & literario debetur exordio. De hinc diligentia tua, domina filia, natalitium fratris tui commendo convivium.* Itaque χαῖρε exponendum fuit *ſalve*; vel certe pro *gaude* legendum *ave*. Et in ſequenti σεμνότης delendæ ſunt cauſſales particulæ γὰρ, *enim*, & pro *quantum* legendum eſt *Quanta*.

120) Ὅσα σὺ θεοῖς εὐχῃ ὑπὲρ ἐμοῦ: *quanta tu Deos oras pro me.*] Significantius interpretaretur: *Quæcunque tu à Diis optas mihi, eadem ego & tibi opto.* Nam εὔχομαι eſt *opto, voveo, precor*, ut in Gloſſis explicatur. Phavorinus: εὔχεσθαι, οὐ μόνον θεοκλυτεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ καυχᾶσθαι. ὅθεν καὶ τὸ καύχημα, εὐχωλή. καὶ τὸ λέγεσθαι δὲ καὶ φημίζεσθαι, εὔχεσθαι λέγεται. In hoc loco φημίζεσθαι, poſitum eſt pro ἐυφημίζεσθαι, hoc eſt εὐφημεῖσθαι, ut exponit Heſychius. Quo pacto τὸ εὔχεσθαι Xenophon uſurpavit *Hellen. lib. V.* εὔχοντο αὐτῷ πολλὰ καὶ ἀγαθά. Quem ſignificatum veriloquium ſpectat, quod tradit Euſtathius *pag. 1454.* Apud veteres etiam pro imprecari cœptum erat ſumi. Sudas, ἔυχομαί σοι πάθε, ἀντὶ τοῦ καταρῶμαι, ὡς ὁ Ἀριστοφάνης. Lucianus *epiſt. XLVI.* τὰ κάκιστα εὐχόμενος γενέσθαι: ſic *Imprecari* contrario viciſſim exemplo pro εὐφημεῖσθαι acceptum eſt à Latinis, ut alibi obſervavimus, & ὑπόδειγμα ejus rei habes apud S. Hilarium *de Trinitate lib. I. circa princ.*

121) Χαίρω, *gaudeo*] Gloſſæ: χαίρω, *gaudeo, duo, lator.* Lego *cluo, lator.*

122) Ἀρεστὰ, *grata*] Gloſſæ: Ἀρεστὸς, *placivus*: malim *placitus*.

τῶν. γυνή τις ἐξεβόησεν, Δέομαί σου, Κύριε αὐτοκράτορ, ἵνα κελεύσῃς ἐκ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ υἱοῦ μου τί ποτέ μοι δοθῆναι, 116) ἐπειδὴ αὐτός με ἀμελεῖ. Καὶ υἱὸς αὐτῆς παρεισὼν λέγει, ἐγὼ, Κύριε αὐτοκράτορ, οὐκ ἐπιγινώσκω ταύτην μητέρα. Ἀδριανὸς εἶπεν, εἰ σὺ ταύτην οὐκ ἐπιγινώσκεις μητέρα, 118) πῶς ἐγώ σε πολίτην Ῥωμαῖον.

mulier quædam exclamavit: 115) Rogo te, Domine Imperator, ut jubeas de congiario filii mei aliquid mihi dari, quando ipse me neglegit. Et filius adstans dicit, ego, Domine Imperator, non agnosco 117) eam matrem. Adrianus dixit, si tu eam non agnoscis matrem, nec ego te civem Romanum.

15. 119) Χαῖρε, μῆτερ καλλίστη καὶ

15. Gaude, Mater optima & carissima:

115) *Rogo*] Stephan. *oro.*

116) Ἐπειδὴ, *quando*] MS. ἐπεὶ, *quoniam.*

117) *Eam*] Stephanus *hanc*, ut inferius.

118) Οὔτε] MS. οὐδὲ.

119) Χαῖρε, μῆτερ καλλίστη] Adriano diem natalem precationibus mater faustum ominata est: cui hac epistola respondet Adrianus, eique vicissim bene precatur, & ad festum nativitatis concelebrandum una pariter cum sororibus invitat. Triplicem natalem coluit Adrianus, *nativitatis, adoptionis, imperii.* De primo, qui genuinus & proprius, ita Spartianus: *Natus est Romæ IX. Kalend. Febr. Vespasiano septies & Tito quinquies COSS.* Idem: *Gladiatorum munus per sex dies continuos exhibuit, & mille feras natali suo edidit.* Ad hunc natalem heic matrem suam invitat. De altero & tertio idem Spartian. *Quinto Eiduum Augusti die, legatus* (Adrianus) *Syriæ litteras adoptionis accepit, quando & natalem adoptionis celebrari jussit. Tertio Eiduum earundem, quando & natalem imperii statuit celebrandum, excessus ei Trajani nuntiatus est.* An de tertio etiam ista ejusdem capienda? *Natali suo ultimo, quum Antoninum commendaret, prætexta sponte delapsa caput ei operuit. Annulus, in quo imago ipsius sculpta erat, sponte de digito delapsus est. Ante diem natalis ejus, mestio quis ad fenatum ululans venit.* Vix puto, & ad primum refero. Iste enim ultimus ei fuit ante exitum vitæ, ut rationes putavi.

119) Χαῖρε, *gaude,*] Non vidit Dositheus, verba esse salutantis, quæ epistо-

γαὲ εἰς ἀγρὸν 127) ὥρμησεν· ἀλλὰ σπουδαίδα αὐτὴ ἔπεμψεν. βλέπε οὖν, ἵνα ὅ χιον ἐλθῇς, ἵνα δυνησώμεθα τὴν εὐκτηρίαν εἰς ἓν 128) θρησκῆσαι.

missit. Vide ergo, ut celerius venias, ut possimus optabilem in unum celebrare.

16. 129) Ἐγένετο νόμος τις τοιοῦτος ἔ

16. Fuit lex quædam ejusmodi omni-

127) Ὥρμησεν, *profecta est*,] Glossæ: *Proficiscitur*, ἀποδημεῖ, ὁρμᾷ. Etymologus: ὁρμᾶν δὲ, ὃ ἀπλῶς ἐπέρχεσθαι. Phavorinus: ὁρμάω ὦ, ὃ πορεύομαι ἐγω. Moschopulus περὶ σχεδῶν: Ὁρμάω δὲ, ὁρμῶ, ἀπὸ τῆς καθ' ὁρμὴν κινήσεως.

128) Θρησκῆσαι] Quando MS. habet θρησκεῦσαι, legendum erit θρησκεύσαι. Glossæ θρησκεύω, *colo*. Verbum est sacris Divorum proprium, qualis Imperator.

129) Ἐγένετο νόμος τοιοῦτος τις ἔ τροπος] Parricida consutus culleo cum quatuor animalibus, cane, gallo gallinaceo, vipera, & simia, in mare projiciatur, vel in amnem, *ut omni elementorum usu vivus carere incipiat, & ei talum superstiti, terra mortuo auferatur*, quod rationis dat Constantinus *in l. un. C. de his qui par. vel lib. occid.* & ex eo Justinianus §. *alia deinde lex* 5. *Instit. de publ. jud.* quod eos docuit Cicero in ea *pro Sex. Roscio*, & Ovidius *lib. IX. Metamorph.* ubi de Sculla, quæ patrem Nysum prodiderat. Hæc autem Lex non semper fuit uniformis, sed pro arbitrio majorum sæpe variabatur. Principio enim nihil cum parricida intra culleum consuebatur, ut recte atque ordine existimat Hieron. Magius *Miscellan. lib. IV. cap. 8.* Deinde Serpentes concludi cœpti sunt, ut de C. Villio prodit Plutarchus: confirmat Seneca pater *lib. V. Controvers. 4. in fi.* Livius *lib. XLVIII.* Val. Maximus *lib. I. cap. 1.* tamdem Simia, ut paret ex Juvenali *sat. VIII. & sat. XIII.* atque aliis auctoribus: denique Canis & Gallinaceus, quæ Constantinus M. addidisse, videtur doctori meo Cunr. Rittershusio. Quod si ita est, Modestini legem *pan. D. ad l. Pomp. de parricid.* Trebonianus interpolavit ex *d. l. un. C. de his qui par. &c.* Pompejus enim nihil tale in parricidas tulit, cujus Lex eadem erat cum Cornelia, ut docuit Cujacius in *Notis ad Paullum, Sentent. lib. V. tit. 24.* Accedo autem Wesembecio existimanti, sicut de Julia, ita & Pompeja Lege agi interpolata in Institt. non qualis primum lata est, sed cujusmodi tempore Justiniani in usu habe-

123) κοινῇ δειπνῆσαι. ἐὰν θέλῃς ἦν, (124) ἐνωρότερον 125) μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου λελυμένη ἔρχομαι. 126) Σαβῖνη γὰρ

ergo, tempore cum ſororibus meis lota veni. Sabina enim in villam profecta eſt: ſed ſportellam ipſa miſit.

123) Κοινῇ, *invicem*] Paullo inferius ait, εἰς ἕν. Gloſſæ: κοινῇ, ἐπίρρημα, *communiter*, κοινὴ, ὄνομα, *communis*.

124) Ἐνωρότερον, *tempore*] Lego, *temporius*, ut in duobus Gloſſariis eſt, & infra *celerius*: ὥρα pro tempore vulgatum eſt, pro quo & ὥρᾳ dixerunt. Etymologus: Μετώρᾳ ἦν, παρὰ τὸ ὥρον, ὃ σημαίνει τὸν χρόνον.

125) Μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου, *cum ſororibus meis*] Quænam iſtæ ſorores? Spartianus unius tantum meminit, quæ Serviano nupſerit, quem nonagenarium Adrianus interfecit. Ait autem: *Adriano pater Ælius Adrianus cognomento Afer fuit, conſobrinus Trajani Imperatoris; mater Domitia Paulina Gadibus orta; ſoror Paulina nupta Serviano; uxor Sabina; avus Marullinus, qui primus in ſua familia ſenator populi Romani fuit.* Enitut omnia diligenter, proculdubio ſi plures fuiſſent, non omiſſurus.

126) Σαβῖνη γὰρ εἰς ἀχθῆν ὥρμησεν] Hinc conjectari poſſit, odium, quod atrociſſimum exſtitit Adrianum inter & Sabinam, opera & magiſterio Domitiæ impetratum. Sic enim ſcribit Aur. Victor *in Epitoma: Sabina, dum prope ſervilibus injuriis afficitur, ad mortem voluntariam compulſa eſt: quæ palam jactabat, quam immane ingenium pertuliſſet, & elaboraſſe, ne ex eo ad humani generis perniciem gravidaretur.* Spartianus non voluntariam, ſed violentam memorat juſſu Adriani: *Multis aliis*, inquit, *interfectis vel aperte, vel per inſidias: quandoquidem etiam Sabina uxor, non ſine fabula veneni dati ab Adriano, defuncta eſt.* Quæ vero omnia non Domitiæ odio, verum ipſius Sabinæ tribuit moroſitati idem ille Hiſtoricus, cum ſcribit: *Septimio Claro prafecto pratorii, & Suetonio Tranquillo epiſtolarum magiſtro, multisque aliis, qui apud Sabinam uxorem, injuſſu ejus, familiarius ſe tunc egerant, quam reverentia domus aulica poſtulabat, ſucceſſores dedit: uxorem etiam, ut moroſam & aſperam, dimiſſurus, ut ipſe dicebat, ſi privatus fuiſſet.*

130) πατροκτονίαν 131) πεποιήκει, δημοσίως 132) εἰς μολγὸν πεμφθεὶς

cidium feciſſet, publice in culleum miſſus

patrem vel matrem interemiſſet: ſed & in eum, qui fratrem occiderat: & dictum parricidium quaſi parenticidium. Ceteroquin *Patricida* dicitur, ut *Matricida.* Gloſſæ B. Germani: *Matricida.* μητραλώας. Et Cyrilli: μητροκτόνος *matricida.* B. Paulus *l. ad Timoth. I. v. 9.* πατραλώαις καὶ μητραλώαις, ἀνδροφόνοις, Interpres: *Patricidis & matricidis, homicidis.* Item ut *Fratricida.* Gloſſæ Cyrilli: Ἀδελφοκτόνος, *fratricida.* Sic & *Sororicida* memini me apud neſcio quem legere. Male vero in utroque Gloſſario ſcribitur, πατρολώας, μητρολώας. Heſychius: πατραλοίας, ὁ τὸν πατέρα ἀπομάζων, πατροτύπης, καὶ τὸ μητραλοίας ἀπὸ συνθέτου. Idem: πατραλοίας, ὁ τὸν πατέρα τύπτων, ἢ κλείνων. Etymologus: Ἀλοιτὸς &c. ἢ ὁ ἀνδροφόνος, ὅθεν καὶ τὸ ἀλοιᾶν τὸ τύπτειν ἔνθεν καὶ πατραλοίας, ὁ τὸν πατέρα τύπτων. Jul. Pollux *lib. III. cap. 1.* καὶ μὲν οἵ γε πρὸς τοὺς γονέας ἐξαμαρτάνοντες, πατραλοίας, ἢ μητραλοίας ἑκάτερος αὐτῶν καλεῖται. Ἰσαῖος δὲ, καὶ πατροτύπας λέγει. Πλάτων δὲ, πατροφόνον, καὶ μητροφόνον. Σοφοκλῆς δὲ, πατροκτόνον. ὁ γὰρ πατροφόντης, καὶ μητροφόντης, ποινικός. De parentibus verberandis quæ narrant, pertinent ad explicationem *cap. 20. & 21.* Exodi, & Proverb. *cap. 23.*

131) Πεποιήκει] Lego, ἐπεποιήκει.

132) Εἰς μολγὸν, *in culleum*] MS. εἰς μολσὸν. Stephan. *in culleo.* Fulgentius Plantiades *de priſco ſerm: Culleus dicitur ſaccus, in quo rei damnati in mare mittuntur.* Fiebat autem ex corio bovino. Anianus vetus Interpres ad *l. un. C. Th. de parricidis: Si quis patrem, matrem, ſororem, filium, filiam, vel alios propinquos occiderit, remoto omnium aliorum genere tormentorum, facto de coreis ſacco, qui culeus nominatur, in quo cum miſſus fuerit, cum ipſo etiam ſerpentes claudantur, & ſi mare vicinum non fuerit, in quolibet gurgite projiciatur, ut tali pœna damnatus nullo tempore obtineat ſepulturam.* Hinc *Culleum* vel *Colleum* exponitur ταύρειος ἀσκὸς, tribus locis Gloſſarum. Et in Germani: *Culleus*, ἀσκὸς βόειος, λάσναξ. Pollux *lib. X. cap. 50.* Ἐπεὶ δὲ ἀσκὸν, καὶ ἀσκίδιον, καὶ τὰ τούτοις ὁμοίως ἐποιήσαμεν, ὅθεν χωλὸς καὶ μολγὸν αὐτῶν, ὃ ἐστι καὶ τὴν τῶν Ταραντίνων χλωῦναν, ὁ βόειος ἀσκός. Heſychius: Ἄλλοι δὲ μολγὸν τὸν βόειον ἀσκὸν, τίθεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν: plane

ad

τ̃ πρόπω πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅπως ὅσις omnibus hominibus, uti qui patri-
130) πατρο- cidium

habebatur. Quæ tamen non multo post desiit, aut certe non ab omnibus observabatur, sed gladii vel ignis pœna. Ita namque capio Cassiodori verba super illud Psalmi: Iniquos odio habui: *Filios & parentes, si adversi sunt, alienata debemus voluntate contemnere: sæpe tamen, quos flamma non terruit, quos ferrum non subdidit, necessitudinem blandimenta flexerunt.* Plura de hac Adriani sententia Cujacius *Paratit. C. de his qui par. &c.* & præceptor meus Christoph. Colerus *in Parergis Juris.* Sed heic occurrit difficultas. Nam quod heic dicitur Adrianus reduxisse veterem legem, seu potius morem, id negat Modestinus *in d. l. pa.*, qui parricidas ex constitutione Adriani ad bestias damnari scribit. Ejus verba sunt: *Deinde in mare profundum culleus jacietur: hoc ita, si mare proximum sit: alioquin bestiis obiciatur, secundum Divi Hadriani constitutionem.* Sed facilis est responsio. Adrianus veterem legem voluit frequentari in locis continentibus mari; quod si mare non esset vicinum, bestiis volait obici, ne diuturniori præsentia tanti sceleris Dii offenderentur. Quod periculum in mari non est metuendum. Theophilus *Paraphrasi:* ὥστε παντὸς σοφοῦ φεύγειν ἀυτὸν καὶ ζῶντα καὶ τελευτῶντα. ζῶν μὲν γὰρ τῷ κεκαλύφθαι· τὸ δ ἀσκῷ, καὶ εἶναι ἐν τῷ ὕδατι τ̃ δ ἀέρ· ῳ· πτει δ ἀσκῷ τ̃ρεῖται χρήσεως. τελευτήσας δὲ τ̃ γῆς ἐκ ἀξιῶται, δ ἀσκῷ φερομένῳ κατὰ τῶν ὑδάτων. Vetuit etiam fluvio immitti, quomodo mihi persuadeo, & eamdem quidem ob causam, ne in ripam projectus scilicet ignaris in locis Dii tanto piaculo proritarentur. Atque ideo plaustro quoque nigros boves junxit, non luctus publici declarandi causa saltem, sed vere etiam placandi Deos infernales, quibus, opinor, hos boves sacrificabant: qua superstitione solutus Constantinus, Princeps Christianus, & amnem præcepit, & reliquos ritus sustulit. Solitos autem nigros boves immolari Dis infernalibus, notum. Præterea in piaculo parricidii expiando, famem quoque studebant averruncare, quam inde portendi persuadebantur. Ita intellego locum Plauti *in Vidularia*: *Jube hunc insui culleo, atque in altum deportari, si vis bonam annonam.* Quo referrem Sudæ locum: Βόας θεωρεῖν, εἰς καπὴν περέχω φέρει. μελανοὶ βόες δηλῶσι τὰς λιμῶ. χρόνους: legeremque μελανοὶ βόες, nisi ὀνειροκριτικοὶ nostri refragarentur.

130) Πατροκτονίαν, *patricidium*] Rectius heic scribatur *parricidium*; quæ vox utrumque parentem complectitur. Isidorus *Etym. lib. V. cap. 26. Parricidii actio non solum in eum dabatur, qui parentem, id est, qui*

καὶ πιθήκῳ, καὶ ἀλέκτορι, καὶ κυνὶ, 134) ἀσεβῶν ζώων ἀσεβὴς ἄνθρωπος, 135) εἰς ἅμαξαν ἐζευγμένην μελανῶν βοῶν καπνισθῆναι εἰς θάλασσαν, καὶ εἰς βύθινα βληθῆναι. 137) ἔδειξαν γὰρ τὸ παράδειγμα τιμωρίας, ἵνα μᾶλλον φοβηθῶσιν 138) ὅτως ἀνόσιον ἔργον ποιῆσαι. — Νῦν οὖν δίκαια ποιεῖτε, καλὸν γὰρ παράδειγμα πᾶσιν ἀποδείξετε. —

& simia, & gallo, & cane, impiis animalibus impius homo, 136) & in plaustrum junctum nigris bobus deportaretur ad mare, & in profundum mitteretur. Ostenderunt enim exemplum poenæ, ut magis timeant tam crudele opus facere. — Nunc ergo justa facite; bonum enim exemplum omnibus ostendetis. —

17. 17. Nunc

134) Ἀσεβῶν ζώων] MS. ἀσεβέσι ζώοις.

135) Καὶ εἰς ἅμαξαν ἐζευγμένην μελανῶν βοῶν &c.] Stephani codex: καὶ ὅτι ἁμάξης ἐζευγμένης μελανοῖς βυσὶν καπνισθῇ εἰς θάλασσαν, καὶ ῥιφθῇ εἰς βαθύ. Pro εἰς βύθινα, MS. habet εἰς βύθινι. Vero simile fit priscos dixisse βύθων, pro quo hodie βυθὸς. Glossæ Cyrilli, βυθὸς, *hoc altum, profundum, gurges:* quod & βύθιον. Glossæ Germani: *profundum*, βύθιον, βαθυα, βυσσὸν. Pro βαθυα, lego βάθων, quod & βαθὺ. *Profundum* etiam Seneca appellat loco, quem supra laudavi: *Imaginabar mihi culeum, serpentem, profundum.* Ita pridem est quum tibi, Nobilissime Bukuwka, dixi accipiendam illud Justiniani *Confirmat. Instit. Quasi per medium profundum eunte:* idque ex auctoritate Theophili, παραφερόμενον: ὥσπερ διὰ μέσου βαθίζων πελάγους.

136) *Et in plaustrum junctum.*] Stephani Codex: *Et super plaustro juncto nigris bubus deferretur in mare, & projiceretur in profundum.* MS. pro *deportaretur* habet *deportari*; pro *mitteretur, misti.*

137) Ἔδειξαν γὰρ τὸ παράδειγμα] Hæc in utroque codice corruptissima, ita restituenda putavimus.

138) Οὕτως ἀνόσιον ἔργον ποιῆσαι, *tam crudele opus facere*] Stephani Codex, ἄνομον ἔργον ἐργάζεσθαι, *nefarium opus operari.* MS. pro *tam* legit *sic*, pro ποιῆσαι *facere*, ἐποίησεν, *fecit.* Quæ obelo notavimus, MS. non agnoscit, nec nos genuina arbitramur, sed ex superioribus iterata. Atque hucusque Adriani Sententiæ: sequuntur nunc alia.

17. 139) Νῦν ἂν ὁ ἐὰν ἐπιβαλῇ, ἐπὶ πέρας ἄξεις. Διὸ ἐν παντὶ πράγματι 140) φιλοπονεῖν δεῖ καὶ τῶν θελόντων πλέον τι εἰδέναι, ὁ ἔυχρηστόν ἐστιν ἀνθρωπίνῳ βίῳ, τούτῳ μάλιστα ἀπηχήσει. 141) ὅθεν δεῖ

17. Nunc ergo quod conatus fueris, ad finem adduces. Propterea in omni re ſtudere oportet à volentibus plus aliquid ſcire, quod utile eſt humanæ vitæ: hujus præcipue oratio dominabitur. Unde opor-

139) Νῦν ἂν ὁ ἐὰν ἐπιβαλῇ] Non pauca videntur deſiderari: & hæc ipſa prava ſunt, quibus induſtria noſtra ſubvenire uteumque laboravimus. Vult nos hortari ad Linguæ Latinæ & Græcæ, quod occœperimus, ſtudium; idque ne deſereremus, argumentis ſuadet ab utilitate ductis & honeſtate.

140) φιλοπονεῖν δεῖ καὶ τῶν θελόντων] Non ſatis, quid velit, intellego, nec ſenſus fallor tamen: absque codicis pellacia foret, hac colligendi formula videretur concludere:

Res utiliſſimæ in vita humana ſunt præcipuæ addiſcendæ: Literatura eſt res utiliſſima in vita humana. Ergo &c.

Poſſet itaque ſine curioſitatis adfectione locus emendari: φιλοπονεῖν δεῖ τὰς θέλοντας: quibus verbis propoſitio ſyllogiſmi continetur: τούτῳ μάλιστα, quod aſſumtionis principium eſt, non recte interpretatur, *hujus præcipue*, quod Latinum non eſt; ſed vero, *in hoc præcipue*: id namque ſignificat apud Græcos κυριεύειν τινός: quod imitati ſunt priſcorum Theologi. Juvencus *lib. IV. hiſt. Evangel.*

Dominantur eorum
Exercentque trucem ſubjectis urbibus iram.

Et Alcimus Avitus *lib. I. de orig. mundi*:

Solus habe, ſoliique prior dominare fruendo.

Quibus exemplis & Doſitheus, ſi obſcuratio ſententiæ abſoret, & vetus Latinus Bibliorum interpres poſſent excuſari. φιλοπονεῖν ἐν τινι dixere item alii. B. Gregorius Nazianzenus *hom. in ſacrum Paſcha*: ἄξιον δὲ μηδὲ τὴν τῆς βρώσεως τρόπον ἀθεώρητον εἶναι, ὅπως μηδὲ ὁ νόμος, ἄχρι καὶ τούτου τὴν θεωρίαν φιλοπονεῖν ἐν τῷ γράμματι. ſic Plato *lib. VII. de Repub.* dixit: ἐν πᾶσι τούτοις μισοπονῆ. ſic & *Studere in aliquare*, dicunt Latini. Anſegiſus *lib. II. cap. 1. In hac præcipue ſtuduerunt, ut honor ſanctæ Dei Eccleſiæ & ſtatus regni decens maneret.* Et *cap. 2. In his quippe maxime ſtudere, & de his in omnibus placitis, quæ vobiſcum habituri ſumus, vos ammonere optamus.* Plura ſuper hac phraſi in Collectan. ad Lucretium Dominus meus Giphanius.

141) ὅθεν δεῖ γραμμάτων τέχνην ἐκμαθεῖν] De litteratura adverſum

δεῖ γραμμάτων τέχνην ἐκμαθεῖν, καὶ γάρ ἐστιν 142) ὄραμα ἀπηγορείας. ἔνθεν γὰρ πάντα 143) καταυγάζονται. οὐκ ἀμαθῶς γὰρ ὁ εἰδέναι θέλων Ῥωμαϊστὶ λαλεῖν καὶ Ἑλληνιστὶ, φιλομαθῶς 144) προσεχέτω. τοῦτο γὰρ παραδείγματος χάριν προθήσομεν, ἀπη-

oportet litterarum artem perdiscere. Etenim est visus orationis: hinc enim omnia inluminantur: non indocte enim qui scire velit Latine loqui & Græce, diligenter attendat: hoc enim exempli gratia adponemus, orationem quæ est Minervæ

te, Bukuwka, pluribus in epistola dixi. Divalo rescriptum qui auctoritate sua validius corroboret, ecce tum R. David Kimchi, Doctissimus Judæorum, in libro quem ea de re inscripsit. Adscribam verba Latina, quia Ebræa pauci sunt qui intellegant: *Qui studet*, inquit, *Legis Divinæ scientiam sibi comparare, neque discit fundamentum Litteraturæ, similis est aratori, qui agit boves, & in manu ejus nulla est virga, aut stimulus aculeatus.*

142) Ὅραμα ἀπηγορείας, *visus orationis*] Inepte. ὅραμα ἀπηγορείας est notus Ebraismus, pro eo quod nos dicimus, ἀπηγορεία ἐστὶν ὁραματική. *Lumen orationis*, id est, *oratio est illuminativa*. De quo loquendi genere consulendus Beza *Annotat. in Matth. cap. 24. v. 15. in Act. 5. v. 10. in Ephes. 1. v. 14.* Ἀπηγορεία, quod heic iterato ponitur, nusquam à me lectum ἀπὸ τῆς λαλιστικῆς λόγου. Hesychius, Etymologus, Sudas, Phavorinus, alii, quos videre fuit, interpretantur ἀπολογίαν. Etymologus: Ἀπαγορεύω] ἡ ἀπὸ προθέσεως ἐκπύθα δηλοῖ τὸ χωρίζεσθαι. ὁ δὲ ἀπαγορεύειν, ἐκτὸς γίνεται τοῦ λέγειν. Qui locus est corruptus, & ita reponendus: τὸ δὲ ἀγορεύειν ἐκτὸς γίνεται τοῦ λέγειν. Sed ἀπηγορεία quid sit, nemo melius Cicerone nos docere poterit *in Bruto: Quamquam omnis locutio oratio est, tamen unius oratoris locutio hoc proprio signata nomine est.* Et *lib. II. de Orat. Illa, quæ à bono poëta dicta est flexanima, atque regina rerum oratio.*

143) Καταυγάζονται, *illuminantur*] Id est, καταφωτίζονται. Hesychius: καταυγάσαι, φῶσαι. Sudas: καταυγάζω, καταυθαδίζω, γενικῇ. ubi legendum videtur, καταφωτίζω. Gregor. Nazianzenus: τῷ φωτισμῷ τῆς γνώσεως καταυγάσθησαν.

144) Προσεχέτω] Quum MS. habeat, προσέχε, *attende*, puto scriptum fuisse, προσεχῇ, *attendat*.

ἀπηγορεύων ἅπασι θεὸν ἀθάνατος χάριν, 145) τῆς διδάσης πᾶσιν τὴν μάθησιν, καὶ τύχην πρῶτον, ἔπειτα παίδευσιν. πολλῶν γὰρ ποιεῖ ἀνθεῖν τύτους τὺς μὴ ἀμελήσαντας, 147) καὶ ποιήσαντας, ἃ ἔμαθον. τέχνη γὰρ μεταπίπτει ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον· καὶ διὰ τῦτο τέχνη ἂν ἀθανατίσειε. 148) ἐπεὶτοι ποῖα ἦν χάρις μαθεῖν, εἰ ὁ διδάσκων ἦν ἀθάνατος; ταῦτα γὰρ ἔοικε θεοὶ ἠθέλησαν, ἀναμιμνήσκοντες πρῶτον 149) πάντων θεὺς σέβεσθαι· εἶτα λιβανῳ, ἀλλὰ συνειδήσει. (πλέον γάρ ἐστι καλῶς ζῆν, ταῦτα ποιοῦντα·) 150) γονεῖς τιμᾶν

Minervæ gratia, quæ dat omnibus doctrinam, & fortunam primum, deinde scire: faciens enim facit florere eos, qui non 146) neglexerunt, & faciunt, quæ didicerunt. Ars enim transfertur ab homine in hominem: & propterea ars non moritur. Denique quæ erat gratia discere, si qui docet, erat immortalis? hæc enim esse Dii voluerunt, admonentes primum omnium, Deos colere, non ture, sed conscientia: (Plus enim est, bene vivere, hæc facientem,) Parentes dili-

145) τῆς διδάσης] MS. ἡ διδάσα.

146) *Neglexerunt*] Lego, *neglegunt.*

147) Καὶ ποιήσαντας] MS. καὶ ποιῆσαν.

148) Ἐπεὶτοι] Fort. ἔπειτα.

149) Πρῶτον μὲν θεὺς σέβεσθαι] Scis, Nobilissime Bukuwka, his dictis nihil frequentius & sollemnius in Sapientum scriptis, ea ubi tu ingenue (quo ingenio gnatus es) instillaris, possessione hujus servitutis satis ditatus ad lares redibis.

150) Γονεῖς τιμᾶν] Maximus Planudes in paraphrasi libelli Dionysii, quem Cato inscripsit seu de Moribus ad filium: Γονέας ἀγάπα. ex quo heic legendum existimo, γονεῖς ἀγαπᾶν, *parentes diligere.* Ostendi jam olim tibi, Bukuwka, consimilia vetusti Sapientis dicta in Schobingeri membrana. Ea vel nunc in memoriam tibi redigas rursum licet. Sunt vero ista: *Præstabis parentibus pietatem; cognatis dilectionem. Præstabis amicis fidem; omnibus æquitatem. Pacem cum hominibus habebis, bellum cum vitiis. Pejora sunt tecta odia, quam aperta: propterea te loquax inimicus minus, quam taciturnus offendet: perturpe est enim, quod obicitur, in obiciente cognosci. Semper dissensio ab alio incipiat, à te reconciliatio. Succurre paupertati amicorum, immo potius occurre. Talem diligentiam exhibe in amicitiis*

πιμᾶν: 151) Τέκνας ἐγγαυκαίνειν: φίλους φιλεῖν: καὶ 152). ἁπλῶς ἐνδεικνύειν, καὶ ἀνυπόπτως πάντα ποιεῖν.

diligere: Natis indulgere: Amicos amare. Et simpliciter demonstrare, & sine suspicione omnia facere,

tibi tuis comparandis. Ne incipias amare, quem deinceps possis odire. Tu primum exhibe te bonum, & sic quære alterum similem tui. Turpius nihil est, quam cum eo bellum gerere, cum quo familiariter vixeris. Vires tuas amici beneficiis, inimici injuriis sentiant. Res magna dementia est, indulgendo corrigere peccata, quam vindicando.

151) Τέκνας ἐγγαυκαίνειν] Ita MS. in interstitio linearum corrigit verbum ἐνταυκαίνειν, quod in contextu est. Aliquid monstri alunt, quod dum haruspex quispiam expiaverit, interim haruga mea inspecta ita faciendum dico, ut τῷ ἐνταυκαίνειν exterminato, recipiamus ἐνδαψιλεύειν, ne malam manum periculemur. Glossæ B. Germani: *Indulgetur*, ἐνδαψιλεύεται. Glossæ Cyrilli: ἐνδαψιλεύομαι, *indulgeo, largo.* Iterum Germani: *Indultum*, ἐνδαψιλευθέν. *Indulsata*, ἐνδαψιλευθέντα. Lego, *indultata*: nisi si malis, *indulgitata*, de quo verbo Nonius. Est vero *indulgere* heic, clementem se præbere, temperare, ut exponit idem Nonius. Cic. *lib. III. Officior. Magnus vir in primis, & qui perindulgens in patrem, idem acerbe severus in filium.* Phocylides dixit ἥπιον εἶναι. *Nutbetico:*

Παισὶ δὲ μὴ χαλέπαινε ποῖς, ἀλλ' ἤπιος ἴσθι.

Hæc cum ita scripsissem, venit ad me Jo. Tornæsius, Typographus clarissimus, & de studiis meis non mediocriter meritus, qui mihi significavit, omnino videri sibi heic legendam, τέκνοις ἐγγλυκαίνειν, *liberis indulcere*, ut est in Glossis Cyrilli, id est, dulcem & amabilem se reddere. Pervulgatum jam est, τὸ Λ, cum A solitum migrationes facere in libris Græcorum, quod nulla in pingendo differentia. Judicet Lector eruditus.

152) Ἁπλῶς ἐνδεικνύειν, *simpliciter demonstrare*] Ἁπλῶς in laudata significatione heic ponitur pro aperte, libere, & non fucate aut dolose: cui opponitur διαπλῶς, id est, vafre, versute, dolose: cui rei auctoritates memini dari à Clarissimo Scherbio in acroasibus Topicis. Jul. Pollux *lib. V. cap. 21.* Τὸ δὲ, ἁπλῶς, ἀκάκως, ἀπλάστως, ἐκφανῶς, ἀληθέως, ἐνθυμημένως, ἐνήθως. Videndus P. Faber

in

ποιεῖν, 153) καὶ μὴ ..... ἵνα ἐν παντὶ πράγματι εὐχρηστος ᾖς, καὶ πάνυ 154) τὰ ἔθιμα ζωῆς σῆς παραπηρῇς, καὶ θαυμάσεις 155) ὅτι τὸν καλῶς ποιοῦντα 156) καλῶς ἀκολουθεῖ.

cere, & non maligne, ut in omni re utilis ſis, & omnia quæ ſolent vitæ tuæ obſerves, & miraberis, quomodo bene facientem bene ſequitur.

18. Νῦν οὖν ἄρξομαι Μύθους γράφειν Αἰσωπείους, καὶ ὑποτάξω ὑπόδειγμα. 157) Διὰ τούτους γὰρ 158) αἱ ζωγρα-

18) Nunc ergo incipiam fabulas ſcribere Æſopias, & ſubiciam exemplum. Per eas enim picturæ conſtant.

in Semeſtribus. Verbum ὑποδεικνύειν mirificam vim habet, quam & B. Matthæum puto obſervaſſe, *cap. 3. v. 7.* τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Interpr. *Quis demonſtravit vobis fugere à futura ira?* Vidi quid Eraſmus, quid Camerarius, quid Stephanus: ſed Bezæ expoſitio magis eſt. Inde ὑπόδειγμα, pro παράδειγμα. Gloſſæ B. Germani: *Exemplum*, ἀντίγραφον, ἀντίτυπον, ὑπόδειγμα. Et Cyrilli: ὑπόδειγμα, *exemplum exemplar.* Doſitheus ſupra, ὑπόδειγμα ὑμαιρείας, *exemplum pœnæ.* Et infra: ὑποτάξω, ὑπόδειγμα. Paulus *ad Ebræ. 4. v. 11.* ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Interpr. *Ut ne in id ipſum quis incidat incredulitatis exemplum.* Phavorinus: ὑπόδειγμα. ἀπὸ τούτου ὀρθῶς λέγεται, παράδειγμα δέ. Quam bene, intellexiſti.

153) Καὶ μὴ . . . .] Supple, πονηρῶς, aut taliter.

154) Τὰ ἔθιμα, *quæ ſolent*] Lego, πάντα τὰ ἔθιμα, *omnia ſollemnia.* Gloſſæ Cyrilli: ἔθιμα, *ſollemnia, hæc ſueta; ſingularia non habet.*

155) Ὅτι, *quomodo*] Lego, *quod.*

156) Καλῶς, *bene*] Lego, καλὸν, *bonum:* præterea Græca ne ſit phraſis ἀκολουθεῖν τινα, haut ſcio.

157) Διὰ τούτους, *per eas*] MS. Διὰ τοῦτον, *per eum.*

158) Αἱ ζωγραφίδες συνέστησαν] Sic Plutarchus *de defect. oracul.* μύθῳ παλαιῷ καθάπερ ζωγραφήματος ἀφὴν ὑποπεριεχόμενον. De utilitate fabularum hic inſignis eſt locus. Nomen ζωγραφὶς nuſpiam alibi à me lectum, ſed γραφὶς, συγγραφὶς, & ſimilia. Videndus Pollux *lib. VII. 28.* Philoſtratus *epiſt. XXXIX.* ζωγρα-

ζωγραφίδες 159) συνίσησαν. Εἰσὶν γὰρ λίαν ἀναγκαῖαι πρὸς ὠφέλειαν τῦ βίυ ἡμῶν. Πρώτῳ οὖν τόπῳ μῦθον ἄρξομαι λέγειν ἐλάφυ.

19. 160) Ἔλαφος ἐυμεγεθὴς ὥρᾳ θέρους δίψει λυτούμενος παρεγένετο πρί τινα πηγὴν ἀψευῆ καὶ βαθεῖαν, καὶ πιὼν ὅσον ἤθελεν, 161) προσεῖχε τὰ τὲ σώματος, 162) καὶ μάλιστα μὲν ἐπῄνει τὴν φύσιν τῶν κεράτων ἀναστησαμένων εἰς πολὺν ἀέρα.....

ſtant. Sunt enim valde neceſſariæ ad utilitatem vitæ noſtræ. Primo ergo loco fabulam incipiam de cervo.

19. Cervus bonæ magnitudinis æſtivo tempore ſiti deficiens advenit ad quendam fontem linpidum & altum, & cum bibiſſet quantum voluerat, adtendebat à corpore, & maxime quidem laudabat naturam cornuorum exurgentium in multum aërem.....

Cetera deſunt.

Φία παρειῶν καὶ χειλέων βαφαί. Phavorinus: Παρδεικνύει, ἀντὶ τῦ παραζωγραφεῖ. Παρδεῖξαι βύλομαι τῷ λόγῳ καθάπερ ἐπί τινος ζωγραφῆς. Elegantiſſime & peraccommodanter ad iſtum locum.

159) Συνίσησαν] MS. συνίσηκαν.

160) Ελαφος ἐυμεγεθὴς] Non exſtat inter Æſopi fabulas. Eam jambis Latinis fecit Phædrus *lib. 1. fab. 12.* ubi Rigaltius, vir Doctiſſimus, nos mittit ad Aphthonii *fab. 18.* cujus librum videre necdum contigit. Similem habet Gabrias, cum Ignatii Diaconi epimythio: ὅτι πολλάκις τις ὠφελεῖται, ἐξ ὧν δοκεῖ βλάπτεσθαι.

161) Ἐπεῖχε τὰ τὲ σώματος] Male vertit, *attendebat à corpore*, quod Latinum non eſt, ſed ἐπέχειν heic eſt contemplari, quod Gabrias dixit ὁρᾶν.

162) Καὶ μάλιστα μὲν ἐπῄνει &c.] Ita totum locum emendavimus, cum in MS. eſſet καὶ μαλ. μὲν ἐρηλιτὴν φύσιν τῶν κεράτων ἀναστημένων τις εἰς πολὺν ἀέρα: *Et maxime quidem laudabat naturam cornuorum excelſiſſimam in multo aëre.*

Et hæc ad Doſitheum paucis diebus ſcripſi, quæ ubi in uſum tuum fore intellegam, Nobiliſſime Bukuwka, minus laborum meorum pœnituerit: & punctum autem Ampliſſ. Lectii, hoſpitis noſtrum utriusque ſi ferent, liquido auſpicio foras prodierint in dias auras luminis. Tu have & fave.

In

In Volumine decimo hujus Bibl. p. 502. pauca quædam dixi de *Thoma Diplovatatio*, Græco homine, sed qui Juris utriusque Doctor, Latine & in Italia scripsit sub extremum sæculi XV. Hujus opus de claris JCtis non exstare, valde dolendum esse mecum existimabit, qui vitam Bartoli ab eo traditam atque ideo à me infra subjunctam cognoverit. Etsi enim spinosius paullo atque incultius scripta est, tamen ex diligentia, quam in ea auctor adhibuit, apparet, de JCtis suæ maxime ætatis & aliquot ante se sæculorum multa eum nos fusse edocturum, quæ nunc omnes fugiunt. Citat ipse in capite XIV. vitæ Bartoli, *librum nonum operis sui de claris JCtis*, nec non quem ab illo distinguit *tractatum de præstantia Doctorum*. Utriusque etiam his verbis facit mentionem Mich. Neander in præclara illa præfatione ad erotemata Græcæ Linguæ, sive potius introductione ad notitiam litterariam p. 157. *Scripsit autem Baldus Perusinus etiam de commemorationibus famosissimorum Doctorum in utroque Jure*, & Thomas Diplovatacius, *patricius CPolitanus libros XII. de præstantia Doctorum & clarissimis Jureconsultis, in quibus diligentissime vir ille, teste Baptista Egnatio, Juris Civilis dignitatem explicavit, & authores ejus interpretesque omnes, à Phoroneo ducta serie, ad nostra usque tempora deduxit: sed utrumque utriusque opus aut periit jam olim, aut alicubi ab aliquibus supprimitur, ne in manus multorum veniat.*

VITA BARTOLI JCTI
*scripta à THOMA * DIPLOVATATIO, Patricio CPolitano.*

I.

BArtolus natione Picenus, patria Saxoferratensis, vir illa ætate omnium consultissimus ac copiosissimus, jurisque monarcha, natus fuit Saxoferrati, ex patre nomine *Francisco*, anno Domini 1313. Audivit grammaticam sub Reverendo Patre Fratre *Petro de Assisio*, viro experto, & miræ sanctitatis, qui Venetiis erexit domum Pietatis, & ipsum sua doctrina talem reddidit, quod in tertio & decimo anno suæ ætatis sub Domino *CYNO* de Pistorio, Doctore excellentissimo in Academia Perusina profitente, jura Civilia audire incepit, & ejus perseverante gratia taliter continue studendo profecit, quod in vigesimo anno Bononiæ repetendo, ac disputando

* Filius hic videtur fuisse unius ex tribus illis Diplovatatiis, qui ex Imperatoris Joannis Vatatzæ A. C. 1255. defuncti genere oriundi, post captam CPolin in Italiam venerunt A. 1454. teste Cangio p. 224. famil. Byz. ex Philelfi lib. XII. Epist. p. 243. Διπλοβατατζίνης mentio apud Pachymerem in Mich. Palæologo lib. III. cap. 3. Διπλοβατατζής protovestiarii & præfecti Berrhoeæ apud Cantacuzen. l. IV. 779.

tando publice de jure reſpondit, prout ipſe Bartolus refert in l. *quidam cum filium* in princ. in penult. col. ff. *de verb. obligat.* licet Angelus de Peruſio in l. 1. §. *puerilem.* ff. *de poſtulando*, dicat ſe audiviſſe, quod Bartolus in XVII. anno publice de jure reſpondit ad inſtar Nervæ Jurisconſulti. Fuit ergo auditor Cyni Peruſii, prout etiam ipſe Bartolus refert in l. *qui Romæ.* §. *Callimachus*, in princ. ff. *de verb. oblig.* & in l. 1. §. *ſuſpecti.* §. *de ſuſpectis tutor.* & in l. *quod Nerva.* in 2. col. *depoſiti.* & in l. *omnes populi*, in 7. col. ff. *de juſtitia & jure.* & dicit Baldus in c. *vaſallus. ſi de feudo fuerit controverſ. inter dominum, & agnatos*, Bartolum ſibi dixiſſe, illud quod ſumme fabricaverat ingenium ſuum, fuit lectura Cyni dubitanter reſpondentis, & relinquentis cogitandum. Fuit etiam auditor *BUTRIGARII* & *JAC. DE BELLOVISU*, prout ipſe Bartolus pluries in ſuis lecturis refert, & maxime in repet. l. *ſi is, qui pro emptore.* circa fin. ff. *de uſucap.* & in l. *ſub prætextu*, in 2. col. *de tranſact.* Audivit etiam *OLDRADUM DE LAUDE*, ut ipſe Bartolus refert in auth. *hoc locum*, in 3. col. C. *ſi ſecundo nupſ. mulier.* & etiam *RAYNERUM DE FORLI*, (Forolivienſem) ut ipſe Bartolus refert in d. auth. *hoc locum*, in 4. col. & alibi ſæpe, & poſtea fuit ejus concurrens, ut infra dicam.

II. Bartolus XXI. anno fuit doctoratus, ut ipſe refert in d. l. *quidam cum filium.* in penult. col. & fuit Bononiæ, anno Domini 1334. & die 27. Septembr. habuit in punctis l. *illud*, ff. *quod met. cauſ.* quam dedit ſibi D. Jacobus de Belloviſu, & l. 1. C. *quemadm. teſtam. aperiant.* quam ſibi dedit D. *PETRUS DE CERETIS* Bonon. prout vidi manu propria Bartoli ſcriptum.

III. Exercuit Bartolus officium aſſeſſoris, & primo fuit aſſeſſor Tuderti, & poſtea Piſis, ut ipſe refert in l. 1. §. fin. in princ. ff. *de verb. obligat.* & Baldus in l. 1. in 9. col. C. *qui accuſ. non poſſunt.* & Joan. de Anania in rubr. extra, *de delict. puer.* Fertur etiam, quod fuit Bartolus judex maleficiorum Bononiæ, & cum tunc male perpendiſſet leges, & reum quendam male examinaſſet, & furcæ ſupplicio præter meritum condemnaſſet, non bene audire cœpit: quamobrem in ædibus S. Victoris in Apennino duobus millibus paſſuum à Bononia ſitis, ubi nunc etiam ejus camera apparet, per ſeipſum revidit libros, ut ipſemet refert in procœmio ff. §. *hæc autem tria.* licet illa lectura in d. §. ſit Cyni. Poſtea ivit Piſas, & fuit aſſeſſor Poteſtatis, ut ipſe refert in d. l. 1. §. fin. & in l. *ſi is qui.* §. *quod ſi ſervus.* ff. *de acq. rer. dom.* & ibi in generali ſtudio Piſano legere incepit anno ætatis ſuæ 26. & anno Domini 1339. & repetiit d. l. *ſi is, qui*

qui pro emptore. ff. *de uſucap.* prout ipſe Bartolus in fin. dictæ ſuæ repetitionis refert, & Baldus in d. l. 1. in 9. col. & ibi multis annis legit concurrens cum dicto Raynero de Forli, ut ipſe Bartolus refert in l. *interdum.* §. fin. ff. *de verb. oblig.* ubi aſſerit ſe legere Piſis cum Raynero prædicto. & Jaſon in d. l. *omnes populi,* in repet. Ticinenſi, dicit, quod Raynerus fuit præceptor Bartoli, & poſtea ejus concurrens, & fecit in d. l. unam repetit. contrariam; in qua, ut opinor, ſtudio æmulationis, & invidiæ ſcripſit, & in omnibus de uno in unum contra Bartolum tenet, & dubitat ne evenerit Raynero id, quod præclare ſubdit Jo. Andreas in procem. Sexti, in novella, quod Machabæi ſtudio contradicendi perdiderunt ſanum intellectum, & ideo Raynerus in l. fin. C. *de ſententiam paſſis,* loquendo de Bartolo, appellat ipſum quendam magiſtellum.

IV. Fuit etiam collega in ordinaria veſpertina cum Domino SIGNOROLLO DE HOMODEIS, ſolemni Doctore ante tempora Bartoli ſecundum Card. Alexandrum in cap. 2. in fin. *de donat. inter vir. & uxor.* & propterea dicit idem Signorollus propter concurrentiam, quam habebat cum ipſo in conſil. 257. quod incipit, *Dicimus, & conſulimus,* in 4. col. Bartolus habuit opiniones fantaſticas. Et adde, quod Bartolus Piſis diſputavit plures quæſtiones, & præcipue anno Domini 1342. quæſtionem, quæ incipit, *Statuto civitatis Lucanæ,* & anno Domini 1345. quæſtionem, quæ incipit, *An per ſententiam,* & anno Domini 1346. quæſtionem, quæ incipit, *Judex maleficiorum,* & anno Domini 1347. quæſtionem, quæ incipit, *Mulier habens amplum patrimonium,* ut in fin. dictarum diſputationum apparet. Item de anno Domini 1350. legebat Piſis infortiatum, ut ipſe Bartolus refert in l. *Mævius.* §. 2. in fin. ff. *de leg.* 2. & in l. *hoc art.* in 3. & ult. col. in fin. ff. *de hær. inſtit.* & in l. *de pupillo.* §. *qui opus.* ff. *de oper. nov. nunciat.* & in l. *in ſuis.* in princip. ff. *de lib. & poſth.* dicit audiviſſe bis Infortiatum ſine alia immixtione. Et cum legiſſet Piſis per annos XI. fuit conductus Peruſium de anno Domini 1351. ad legendum, & effectus fuit civis Peruſinus, & ibi legendo factus eſt optimus, ſecundum Baldum in l. 1. in 9. col. *qui accuſ. non poſſ.* & Jo. de Anania in d. Rubr. *de delictis puerorum,* & cum ibi noviter legeret, repetiit l. *teſtamento.* C. *de impub. & aliis ſubſtit.* & prout ibi refert Paul. de Caſtro, Bartolus recitavit totam materiam juris accreſcendi, quam ipſe poſuerat in l. *re conjunct.* ff. *de legat.* 3. quam ipſe repetierat Piſis pleniſſime ultra omnes alios, & tunc Peruſii acquiſivit magnam famam, & incepit vocari COMMENTATOR, & de tota Italia illuc concurrebant omnes ſcholares, & dicit hæc audiviſſe viva

voce à Baldo. Et adde, quod Perusii Bartolus composuit Tractatum *repræsaliarum*, anno Domini 1354. & Tractatum *Tyberiadis*, anno Domini 1355. ut in dicto tractatu, in princ. refert Bartolus.

V. Fuit statura mediocris, & habebat oculos veluti fixos, & speculationi diu intentos, & eundem in locum diu directos ad formam cujusdam cogitabundi, secundum Baptistam de S. Severo in suo tractatu de modo studendi, in 21. collatione in fin. ubi dicit, quod ita vidit depictam imaginem Bartoli cogitabundi in domo recolendæ memoriæ D. Angeli de Perusio. Et ita ego vidi depictam ejus imaginem Urbini in studio Excel. tunc Principis D. Federici de Montefeltro, Urbini Ducis. Et fuit Bartolus adeo frugi vita, quod comedebat ad pondus, ut haberet intellectum pariter dispositum, & nunquam alteratum, secundum Lud. Romanum in singular. 719. quæ incipit, *Quero à te*. Et didicit etiam literas Hebraicas, ut ipse Bartolus refert in tract. *de insigniis, & armis*, in ult. col. in verb. *pro cujus declaratione*.

VI. Fuit etiam Consiliarius Regis Caroli Quarti Romanorum Imperatoris, qui inter cætera sibi concessit, ut ipse, & cæteri de agnatione sua Leonem rubeum cum caudis duabus in campo aureo portaret, ut ipse refert in Extravag. *ad reprimendum*. in princ. & in tractat. suo *de insigniis, & armis*, circa princ. & vide Angelum in l. *quisquis*. C. *ad l. Jul. majest.* & vide, quæ scribit Bartolus de seipso, in l. 1. §. fin. ff. *de dote præleg.* ubi nominat se BARTOLUM DE SAXOFERRATO.

VII. Bartolus fuit SPECULUM & LUCERNA JURIS CIVILIS, & edidit mirabilia Commenta in jure nostro, secundum Bapt. Severum in dicto tract. *de modo studendi*, 22. col. & idem Baptista ibi in 6. col. dicit, & proponit scholaribus duorum solidissima ingenia, in quorum dictis rarius invenitur error, ut illos eligant tanquam principatum tenentes inter Commentarios juris, scilicet Joan. Andream in jure Canonico, & Bartolum in jure Civili: dicit tamen Angelus de Aretio in §. *extraneo*. in 3. col. Inst. *de pup. subst.* quod creditur magis Bartolo in jure Civili, tanquam magistro omnium, & magis experto, quam Joanni Andreæ in Jure Civili, quod aliqua opinio Legistarum ita se habeat.

VIII. De Bartoli vita, & auctoritate plura ponit D. Franc. de Curte, in l. *admonendi*, in 1. col. ff. *de jurejur.* in consil. 47. quod incipit *super controversia*, in 5. col. & in consil. 26. quod incipit, *Super eo*, in 4. col. & Jo. Abbas Spanheimensis, in lib. *de Scriptorib. Ecclesiasticis*, fol. 137. & D. Nic. D. Alexander gener

gener Bartoli in repetit. l. *ſed ſi filium.* ff. *de muner. & honor.* D. Tindarus de Peruſio in tractat. *de teſt. lib.* 1. c. 9. & Bapt. Severus in d. tractat. *de modo ſtudendi,* & Jaſon in l. *quidam cum filium.* in 12. col. & ſeq. usque ad finem, ff. *de verb. oblig.* Et adde, quod Angelus in l. 1. C. *de judiciis,* & in conſil. 59. quod incipit, *Factum tale eſt,* dicit, quod Bartolus eſt LUCERNA JURIS: & idem Angelus in cõſil. 207. quod incipit, *Viſa dicta cauſa,* allegat Bartolum virum excelſum, & præceptorem ſuum: & idem Angelus in conſil. 166. quod incipit, *Pro deciſione quæſitorum,* dicit, Bartolum fuiſſe virum recolendæ memoriæ: & idem Angelus in conſil. 186. quod incipit, *Super hoc puncto,* dicit Bartolum virum excelſum, & præceptorem ſuum: & ſummum Doctorem appellat Petr. de Anchorano in conſil. 415. quod incipit, *contra hæredes,* in fin. & Baldus in c. *quam contra falſam.* in 10. col. *de probat.* dicit, quod Bartolus fuit ſummus Doctor & præceptor ſuus, & ipſum longo tempore audivit, & diſcendi cupiditate raro ab eo diſceſſit: & idem Baldus in l. *rationem.* C. *de probat.* dicit, Bartolum fuiſſe ſupremum Doctorem. Et Paulus de Caſtro in conſil. 288. quod incipit, *præſuppoſito quodam ſtatuto.* in fine, dicit, quod conſulendo temerarium videtur recedere à determinatione Bartoli: Et id. Paulus in l. *ſi adverſus,* in fin. C. *ſi adverſus rem judicatam,* dicit, quod Bartolus generaliter ſequitur plus veritatem, quam Baldus: & Alexander de Imola in conſil. 55. in 4. vol. quod incipit, *perſpectis his, quæ in them.* in 16. col. dicit, Bartolus, qualis Doctor fuerit, & nemo eſt, qui neſciat ſecundum ipſum, quod in ſimili dicit vates vulgaris: *Moſtrõ cio che poteva far la lingua noſtra.* Et dicit D. Andr. Barbatia in c. *cum tibi,* in 31. col. *de teſtam.* quod opinio Bartoli eſt tanquam Apollinis oraculum veriſſimum: & idem Andr. Barbatia in c. fin. in 11. col. *de ſucceſſ. ab inteſt.* dicit, quod Bartolus fuit lumen ardentiſſimum juris Civilis. Et Bapt. Severus in d. l. *omnes populi,* in 95. col. dicit, quod Bartolus fuit excellentis ingenii, cui nullum numen abfuit: & fuit in eo, ultra aliam ſcientiam legum, admirabilis prudentia: Et Barth. Socinus in conſil. 876. quod incipit, *Inter fratres,* in 2. col. dicit, quod Bartolus fuit optimus auriga in hac civili ſcientia: & Petrus de Ubaldis Moder. in c. *Rayn.* in fol. 51. *de teſt.* dicit, quod Bartolus ut plurimum ſequitur veritatem, æquitatem, & omnia vidit: & dicit D. Jaſon in Rubr. C. *de jure emphyt.* quod poſt gloſſam ſequitur ordinem Bartoli, cujus veſtigia ſemper adorat. Et idem Jaſon in Rubr. ff. *de offic. aſſeſſoris,* dicit, quod Bartolus fuit lucerna juris, & idem Jaſon. in l. fin. in 2. col. C. *de inſtit. & ſubſtit.* dicit, quod Bartolus fuit vir divini ingenii: & idem Jaſon in l. *admonendi,* in repetit. Paduana, in 1. col. ff. *de jurejur.* dicit, ergo ordine Bartoli obſervato, cujus veſtigia venerari ſolitus ſum. Et idem Jaſon

in

in d. l. *quidam cum filium*, in fin. dicit, ſemper in legibus Bartolum, ut terreſtre numen colui, & ejus veſtigia quantum licuit, obſervavi. Memini etiam Jaſonem Paduæ cum legeret l. *cum mota, de tranſact.* dixiſſe viva voce, quod Bartolus fuit illuminator juris, & lux cœcorum, & ubi ponit manum, vel quando dicit caſus, vel textus eſt, dicit ipſam veritatem, & ſi aliquando per aliquos reprehendatur, in hoc vere ingenium noſtrum non eſt ſufficiens inducendo, & ſpeculando prout ipſe faciebat, & *ſi non fuiſſet Bartolus, certe fuiſſemus in abrupto.*

IX. Dicit etiam D. Anton. de Prato, Doctor ſui temporis ſingularis, in ſuo repertorio Bartoli in princ. quod auctoritas Bartoli tanta ante nos, & his temporibus noſtris extitit, ut vere deficiente lege, ejus opinio pro jure ſervetur: de cujus laudibus dicere poſſumus, quod de laudibus Lucii Craſſi dicitur, quem Cicero lib. *officiorum*, Jurisconſultorum diſſertiſſimum appellat l. 1. §. *etiam.* ff. *de orig. jur.* & dicit Bapt. Severus in d. tract. *de modo ſtudendi*, in 15. col. quod in Hiſpania, & Luſitania, decreto regio, & communi illarum partium eſt ſancitum, quod in caſibus in quibus reperitur contradictio Doctorum, opinio Bartoli prævaleat tanquam principalior, & ſecundum illam judicetur. Valde etiam commendatur Bartolus per Abbatem in cap. *non minus.* in 11. col. *de immun. eccleſ.* & in conſil. 3. in 1. vol. incipit, *Caſus talis eſt*, ubi dicit, Bartolum fuiſſe juris Civilis illuminatorem: & Baldus in l. *ſcriptum*, C. *de fide inſtrument.* & Raph. Fulgoſus in cóſ. 180. incipit, *Viſo proceſſu.* in 2. col. & in conſil. 206. incipit, *pro ejus, de quo quæritur.* in 2. col. & per Antoninum Archiepiſc. Flor. in *ſua tertia parte hiſtoria*, tit. 21. c. 8. in fin. & Blondum Forlivienſem lib. 1. *de Italia illuſtrata*, in Etruria 2. regione, & in Piceno 5. regione: & dicit Baldus in l. ſuo tract. *de commemorationibus famoſiſſimorum Doctorum in utroque jure*, in pen. col. quod Bartolus fuit plusquam excelſus, & ſubtilis.

X. Legit Piſis, ſed continuavit ſemper in Peruſio, & ibi domicilium habebat: quo tempore ibi legebat Franc. Tigrini de Piſis, & erant ita amici, ut fratres: fuit enim Bartolus ſatis ſubtilis, ſed non memorioſus, in tantum, quod quando aliquid cogitabat, & non reperiebat leges ad propoſitum, ibat ad dictum D. Franciſcum, & ille ſibi dicebat leges: & dicunt Angelus & Paul. de Caſtro in l. *ſi quis ſervo*, ff. *de ſolut.* quod Bartolus de dictis D. Franciſci Tigrini fecit ſibi multum honorem, & parum ipſi D. Franciſco, quia ipſum nunquam allegabat, vel raro. Tamen D. Franciſcus prædictus in conſil. ſuo, quod incipit, *Ego Franciſcus*, num. 52. inter conſilia Bartoli dicit, Bartolum fuiſſe excellentiſſimum Doctorem.

XI. Com-

XI. Compoſuit Bartolus mirabilia Commentaria in jure Civili, & ſuper ff. *Veteri, Inforciato, ff. Nove, & Codice*, quæ modo ſunt impreſſa: & quia ſunt aliqua, quæ non ſunt Bartoli, in margine ſuis locis ſunt notata. Scripſit etiam ſuper *tribus lib. Cod.* tamen advertendum puto, quod Bartolus ſolummodo ſcripſit usque ad tit. *C. de peric. eorum, qui pro magiſtrat.* l. 11. ſecundum Angelum ibi, cum concord. de quibus per Jaſonem in d.l. *quidam cum filium*, in 14. col. & in repet. d.l. *omnes populi.* in Ticinenſi lectura in princ. & adde, quod idem dicit Alexander conſil. 192. incipit, *Viſis actis cauſæ.* in ult. col. excepta repetitione l. 1. C. *de dignit.* lib. 12. quæ vere eſt Bartoli, ut apparet ex dictis per Bartolum l. 1. *C. de condit. in public. horreis* lib. 10. & in l. fin. C. *de incol.* & ſtilus, & ordo Bartoli ibi bene convenit. Item quæ modo ſcripſit ſuper Authenticas, de quibus refert Bartolus in auth. *hoc ſi debitor*, in fin. & in l. *proſecutione.* C. *de pignor.* & in l. *ſi eum.* ff. *de excuſat. tutor.* ſcripſiſſe, hoc etiam teſtatur Baldus in auth. *ceſſante.* C. *de legit. her.* tamen in veritate, licet ſcripſerit Bartolus ſuper auth. iſta lectura impreſſa, quæ attribuitur Bartolo, non eſt Bartoli, ſecundum Alexandrum in rubr. ff. *de acq. hared.* & plene Jaſon. d.l. *quidam cum filium.* in pen. col. & ultra alios plenisſime per Bapt. Sever. in repet. l. *edita.* in 59. col. C. *de edend.* licet Alex. In l. *poſt conſanguineos. §. legitima.* in addit. Bartoli ff. *de ſuis, & legit.* allèget pro lectura Bartoli.

XII. Item ſcripſit ſecundum aliquos *ſuper Inſtituta*, & ita affirmat dictus D. Joan. Abbas in d. lib. *de ſcript. eccleſiaſticis*, fol. 177. quæ lectura à paucis annis ſub nomine Bartoli eſt impreſſa, tamen rei veritate illa non eſt Bartoli, quia non convenit ſtilo, quo in lecturis ſuis utitur, præterea ibi, in pluribus locis allegatur Bartolus, & præcipue in §. 1. Inſtit. *de libertinis*, circa medium, & in §. 1. Inſtit. *de auth. ſuc.* in princ. & ſic per conſequens non poteſt dici, eſſe Bartoli lecturam. Item ſcripſit plures Tractatus, qui ſunt impreſſi, & quia ſunt aliqui, qui attribuuntur Bartolo, qui vere non ſunt, ibi ſcripſi in addit. meis, & addidi nonnullos alios Tractatus Bartoli, qui non fuerunt impreſſi: & ideo dicit Andreas Siculus in c. *cum ſit generale.* in 68. col. *de conſtitutionibus*, quod multa attribuuntur Bartolo, quæ re vera non ſunt, & illud accidit ex modica diligentia moderna, quæ vigilias antiquorum apud Canoniſtas attribuit Joanni Andreæ, & apud Legiſtas Bartolo: & nos cœci ſecundum ipſum modo ſequimur communem errorem.

XIII. Scripſit plura *conſilia*, quæ ex modica diligentia non fuerunt recollecta, de quibus multa ſunt impreſſa, ſed non omnia. Habeo plùrima conſilia Bartoli manu propria cum ejus ſigillo, & alia recollegi plus-

quam 150. quæ cito impressioni dabuntur cum Additionibus, & locis notatis per Doctores allegantes dicta consilia. Ultimo loco Bartolus glossavit Extravagantes, *Ad reprimendum*, & *qui sunt rebelles*, & suæ glossæ textui sunt insertæ, quæ omnibus notæ sunt, de quibus dicit Bapt. Severus in tract. *de modo studendi*, in 30. col. ver. *vidistis usque nunc*, quod dicta Bartoli super dictis Extravagantibus putat majoris esse authoritatis aliquibus aliis dictis ejusdem: quia magis digeste edidit, & tanquam glossam, & dicit Bartolomæus Veronensis in auth. *sed novo jure*, in 7. col. C. *de serv. fugit.* quod Imperatores dederunt potestatem Bartolo, ut glossaret dictas Extravagantes, & sic ipse de voluntate ipsorum glossavit.

XIV. Bartolus habuit fratrem, nomine BONACCURSUM, cui insignia Doctoratus Perusii dedit, & extat Bartoli *sermo Doctoratus* ipsius, qui incipit, *Bonum est nomen tuum.* Accursus hic fuit excellentissimus Doctor, extant plura ejus consilia, & aliqua originalia ex ipsis cum sigillis sunt penes me. Habuit Bartolus duas filias, quarum alteram tradidit nuptui D. Nicolao D. Alex. de Perusio, viro domi nobili, sed scientia legum nobiliori, quem solemnem Doctorem, & generum Bartoli appellat Franc. de Curte in consil. 27. in 7. col. incipit, *Magnificus vir*, hic in jure Civili plura composuit, & scripsit, de quo scripsi in Tractatu meo *de præstantia Doctorum*, in lib. 9. *de claris Jurisconsultis.* Alteram vero nuptui tradidit D. Guilielmo de Perusio, excellent. legum Doctori, quem solennem Doctorem, & generum Bartoli & patrem Domini Salustii allegat Angelus de Aretio in §. fin. in 1. col. Instit. *de Senatusconf. Tertul.* & in §. *actionum*, in 7. col. Instit. de *actionibus.* & Laurus de Fano. in §. *caterum.* Inst. *de legit. agnat. succeff.* in 7. col. & vide Petrum de Ancharano in consil. incipit, *Hæc quando vulgaris*, de quo etiam in d. Tract. *de præstantia Doctorum*, scripsi.

XV. Tandem mortuus est Perusii anno salutis Dominicæ 1359. & die 13. Julii, anno ætatis suæ 46. & sepultus in Ecclesia Fratrum Minorum, ad latus dextrum altaris majoris, licet D. Tindarus in d. tract. *de restib.* 2. lib. c. 8. attestetur eum citius obiisse. Nam dicit, quod Bartolus 43. annum suæ ætatis agens, vita functus est, & in illa paucula ætate, tot & tanta, tam obscura, tam obtenebrata, & penitus incognita, mirabili quadam memoria, ac incredibili perspicacia in apertum duxit. Qua fere ætate cæteri omnes vix littora profunditatis scientiæ nostræ tetigissent. Quid fabricasset, inquit, si 90. annum attigisset, sicut fuere multi civilis sapientiæ professores? profecto nihil ambiguitatis, aut obscuritatis

tis in jure Civili relictum esset, unde ipsa secula lugenda sunt, secundum eum, & Archiepiscopus Florentin. in d. 3. parte suæ historiæ, lib. 21. cap. 8. & Bapt. Severus in d. tract. in 11. col. dicunt, Bartolum obiisse anno Domini 1355. & anno ætatis suæ 46. & Joan. Abbas prædictus in d. lib. *de scriptoribus ecclesiasticis*, dicit, ipsum obiisse anno Domini 1355. & anno ætatis suæ 56. Indictione octava tempore Caroli Imperatoris.

Hactenus Diplovatatius.

THEODORI Hermopolitæ synopsis & ecloga Codicis Justinianei erotematica sive per interrogationes & responsiones, in capita LXXXII. divisa MS. exstat in Bibl. Cæsarea (teste Lambecio VI. p. 15. seq.) cum præfixo Indice capitum. τάναξ τῶν συνόψεων τῶν Κωδίκων, Θεοδώρου Ἑρμοπολίτου. Κεφάλαιον ά, περὶ πίστεως &c. Finito indice, incipit: σύνοψις καὶ ἐκλογὴ ἐκ τῶν Κωδίκων Θεοδώρου Ἑρμοπολίτου. Βιβλίον ά, τίτλος γ'. κεφάλαιον ά περὶ πίστεως. Πότε τελευτῶν ὁ ἡγούμενος ὁ μετ' αὐτὸν ἀ προλαμβάνει; Ὅτε ὁ ἔχατος μαρτυρηθῇ ἐπάρετος, καθὼς φησιν ὁ νόμος. τελευτῶντος ἡγουμένου μοναχείου, προβληθῇ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ὁ πρὸς ἀρετὴν σπουδαιότερος, καὶ μὴ πάντως ὁ δευτερεύων. Τοῦτο γὰρ καὶ ἐν ταῖς νεαραῖς εἴρηται.

Πότε ἐκδίκως τῶν ἐκκλησιαστικῶν κρίνει καὶ δικάζει ὁ Ἐπίσκοπος; ὅτε οἱ πολιτικοὶ ἀρεσθῶσι ἢ δικασθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, καθὼς φησι ὁ νόμος. πῶς ἐθέλουσι καλῶς δικάζει ὁ Ἐπίσκοπος· ἄκων γὰρ &c. Alter Codex MS. integro folio in fine auctior, recensetur apud eundem Lambecium p. 33. sq. Hujus Theodori ἐκλογαὶ Basilicorum, ἤγουν δέκα βιβλίοις τῆς ἑξηκονταβίβλου, MSS. in Bibl. Regis Christianissimi, Cod. 2519. usus est Cangius, qui notat, vixisse post Alexium Comnenum, cujus novellam laudat, quique obiit A. C. 1118.

Idem Lambecius p. 11. refert in Anonymi Collectione Græca MS. legum laudari *Stephani* Antecessoris libros κώδικος συντόμου: nec non *Anonymi* τὸ βιβλίον τῶν τιτλων, & referri quædam ἐκ τῆς πανάλιος Ἰωάννου Κυδιδίου ἀντικίνσορος.

Nomen Δαπανήβους, quod pro nomine JCti *Datianebis* idem Lambecius p. 8. & 65. ponit, non dubito esse Græcis litteris male expressa verba Latina tituli *de actionibus*, additurque Græca versio περὶ ἰδικῶν ἀγωγῶν.

Libellus *Eustathii* Antecessoris *de actionibus* occurrit in eadem Cæsarea Bibl. αἱ ἐν συνόψει ἀγωγαί. τί ἐστιν ἀγωγή; ἀγωγή ἐστιν δίκαιον τοῦ ἀπαιτεῖν ἐν δικαστηρίῳ τὸ &c. Vide Lambecium VI. p. 25. Eustathium

Magiſtrum Romanum *de Hypobolo* MS. in Codice Regio Pariſ. 2023. laudat Cangius in gloſſario, quemadmodum etiam *Georgium Phorbenum* Dicæophylacem Theſſalonicenſem, (quem Phobenum dixi ſupra p. 483.) ex Codice 2227. περὶ ὑποβόλου, ὃ δικαιοφύλακος Θεσσαλονίκης Γεωργίου ὁ φορβηνοῦ.

Indiculus Scriptorum Juris Græco-Rom editorum & ineditorum, de quibus hoc capite a me dictum.

LEONIS & ALEXANDRI Impp. Conſtitutiones. pag. 415. ſeq.
Anaſtaſius JCtus. 436.
Anatolius JCtus. 437.
ANONYMI Compendium Legum, 492.
Athanaſii Patriarchæ Novellæ. 433.
Athanaſius Scholaſticus, Emeſenus. 438. Ejus Epitome MS. ex Codice, Novellis &c. 477. Scholia in Euſtathii libellum de temporibus in foro obſervandis. 490. 493.
MICHAELIS ATTALIATÆ Compendium Legum, ſive ſynopſis ſynopſeos Baſilicon. 494. 469. ſq. 489.
Antiochus Balſamo, nomen commentitium. 470.

Baphius judex Veli, JCtus. 481.
BASILII Macedonis Imp. Conſtitutiones. 407. 495.
BASILII, CONSTANTINI & LEONIS Impp. Conſtitutiones. 407. 494.
Eorundem Ἐκλογὴ ſive πρόχειρον νόμων. 408. 429. 468.
BASILICA. 425. ſeq. 439. 467. 478. ſeq. 494. τὸ πλάτος, τὸ κατὰ πόδας. 457. Index JCtorum & aliorum in Baſilicis memoratorum. 435.
Synopſis Baſilicorum. 426. 471. 472.
Scholiaſtæ. 437. 453. 454. 480. ſeq. *Joſephi Mariæ Suareſii* Notitia Baſilicorum. 467. ſeq. Confer Ægidii Menagii Anti-Baillletum. c. 40.
BASILII Porphyrogeniti Imp. Conſtitutiones. 419. ſeq. 495.
Beſtes Conoſtaulus JCtus, judex Veli, Epitomator Novellarum. 433. 435. 439.

MAT-

MATTHÆUS BLASTERES. Vide MATTHÆUS.
Emmundi Bonefidii Juris Orientalis Libri III. pag. 484.
Calocyrus Sextus, JCtus. 440.
Campanus, JCtus. 440.
MICH. CHUMNI de gradibus cognationis. 515. Scholia Attaliatam. vide Vol. X. hujus Bibl. p. 225.
Cobides ſive Gobides, JCtus. 443. 446.
Codices Legum ante Juſtinian. 342. 446.
Codonis JCti πρόχειρα MSS. 478.
ISAACI COMNENI Conſtitutio. 420.
ALEXII COMNENI Conſtitutiones. 421. ſeq. 492. ALEXII COMNENI ſecundi. 492.
JOANNIS COMNENI Conſtitutiones. 422. 502.
MANUELIS COMNENI. 422. ſeq. 504.
ISAACI ANGELI COMNENI. 424.
CONSTANTINI Copronymi Conſtitutio. 406.
CONSTANTINI Porphyrogenitî Conſtitutiones. 417. ſeq. 497. Vide & in BASILIO, & in Leone.
CONSTANTINUS HARMENOPULUS. vide HARMENOP.
Conſtantinus Nicæus, JCtus. 452. Ejus expoſitionem Novellarum citat Nicolaus Comnenus p. 371. prænotion. Myſtagog.
COSMAS, Magiſter officiorum. 434. Ejus Reſponſa duo. 497.
Joannes Cubidii (al. Convidii) JCti, πεωάλιον MS. 477. 563.
Cyrillus JCtus. 442. 443.
Datianibes, nomen JCti commentitium. 563.
Demetrii Chartophylacis & poſtea Archiep. Bulgariæ, Quæſtiones MSS. 483.
Demetrius Chomatenus. 498.
Demetrius Syncellus. 498.
Diplomata Græca. 425. De Bullarum & Diplomatum Græcorum ſubſcriptionibus Cangius ad Alexiadem. p. 253. ſq. ubi etiam p. 260. exhibet ſigillum Bullæ aureæ Balduini, Imperatoris CPol.
Tho. Diplovatatius. 555.
Docimus JCtus. 498.
Domninus Nomicus ſive JCtus, quem ad Novellas Iſaaci Comneni citat Nic. Comnenus Papadopoli prænot. myſtagog. p. 372. 402.

Dorotheus JCtus. 444.
Doxapater JCtus. 444. Sacellarium vocat Nic. Comnenus, & poſtremum JCtorum Græcorum p. 372. ubi citat ejus ſcholia ad novellas Conſtitutiones Iſaaci Angeli.

Eclogæ Legum. 428. vide ſupra in BASILIO.
ὁ Ἐναντιοφανής. 444. 480.
Ἐπαρχικά. 431. 476.
Eudoxius, JCtus. 445. Hunc puto Eudoxium eſſe Nomicum, judicem Veli, cujus ſynopſin legum citat Nic. Comnenus p. 402. prænot. myſtagog. & ſcholia ad novellas Alexii Comneni p. 345. 435.
EUSTATHIUS JCtus. Magiſter. 445. Ejus liber de temporum articulis in foro obſervandis. 477. 490. Euſtathii Patricii Romani de nuptiis conſobrinorum. 499. Scripta alia inedita. 563. ſeq.

Marquardi Freheri editio Juris Græco-Romani Leunclaviani. 487.
FRIDERICI III. Imp. Βασιλικῶν Διατάξεων libri III. MSS. 424.

Garidas JCtus. 445. Nic. Comneno Leo Garidas ſive Zaridas. Vide Vol. X. hujus Bibl. p. 514.
Georgius Dicæophylax & poſtea Quæſtor ſub Alexio Comneno. 500. Alius Georgius, Sacerdos & Nomophylax Eccleſiæ CPol. cujus explicationem in omnes Imperiales leges memorat Allatius de Georgiis p. 349. Georgius Phobenus. infra Phobenus.
Gloſſaria Græca Juris. 427.
Gobidæ Logothetæ JCti ſcholia ad novellas Leonis Sapientis citat Nic. Comnenus p. 372. prænot. myſtigog.
Gobidas ſive Cobidas JCtus. 443. 446.

CONSTANTINI HARMENOPULI πρόχειρον νόμων. 429. 469. epitome Canonum. 488. libellus de ſectis. 489. expoſitio fidei. p. 501. index ſcriptorum in prochiro citatorum. 435.
Hagiotheodoretus, Monachus & JCtus. 446. Epiſtola lugens ejus obitum, Græce primum edita p. 483. De ejus ſynopſi novellarum, & ſcholiis ad novellas Leonis, Vol. X. hujus Bibl. p. 515.
HENOTICA edicta Imperatorum Orientis. 344.
HERACLII Imp. Conſtitutiones. 405. 406. 501.

Impe-

Imperatorum ante Juſtinianum, Leges. 342. ſeq.
poſt Juſtinianum, 404. ſeq. 485. 488. 489.
Index in Baſilicis citatus Stephanum JCtum habuit autorem. 447. 481.
JOANNIS DUCÆ Vatatzæ Imp. Conſtitutiones. 424. 502.
Joannes Nomophylax. 447.
Joſephi Tenedii πρόχειρον Βασιλικῶν καὶ στοιχεῖον MS. 470.
Iſidorus JCtus. 447. Iſidorum Anteceſſorem vocat Nic. Comnenus & Logothetam Dromi, citatque ejus ſcholia in novellas Alexii Comneni p. 403.
JUSTINIANI Imp. Inſtitutiones earumque editiones & interpretes. 353. 473.
Digeſta. 356. interpretes Græci. 358. 473. editiones Digeſtorum. 359. ſeq.
Codex repetitæ prælect. 365. 473. ὁ Κωδικευτής. 442.
Novellæ. 372. ſeq. editiones & interpretationes. 398. ſq. 474. ſq.
Conſtitutiones & edicta alia. 404. 503.
Chronologia imperii Juſtinianei. 346. ſeq.
JCti, Juſtiniani tempore. 345. 357. 365. ſeq.
JCti ante Juſtinianum. 318. ſeq.
JUSTINI Imp. edicta. 404. ſeq.

Leges Georgicæ ab Harmenopulo expreſſæ. 432. 477. 490. Militares à Rufo. 490. Rhodiæ navales à Docimo. 403. 459. 491. 509.
LEONIS Armenii Conſtitutio. 406.
LEONIS Sapientis Διατάξεις Epiſcopatuum Patriarchæ CPol. ſubjectorum. 503. Conſtitutiones. 408. ſeq. 434. 449.
LEONIS & CONSTANTINI. 427. Ἐκλογὴ νόμων. 489. 503.
Vide & ſupra, in BASILIO.
LEONIS & ALEXANDRI Conſtitutiones. 415. ſeq.
Leo Sebaſtenus, Monachus & JCtus, cujus Synopſis Legum & ecthesis Canonum citatur à Nic. Comneno. Vide Volum. X. hujus Bibl. p. 528.
Joannis Leunclavii editio paratitlorum juris. 403. Eclogæ Baſilicorum & Conſtitutt. Imperatorum. 426. Jus Græco-Romanum. 487.

Magiſter. 430. 434. 445. 450. 459. Vide Coſmas & Euſtathius, & Stephanus.
Marinus Patricius. 503.

MAT-

MATTHÆI BLASTARIS Hiſtoria Juris. 367. Quæſtiones nuptiales. 489.
Matthæi Monachi Scholia in Attaliatam circa A. C. 1187. ſcripta.
MICHAELIS Stratiotici Imp. Conſtitutio. 420.
MICHAELIS Parapinacei. 421.
MICHAELIS Palæologi. 424.
MICHAEL ATTALIATA. Vide ATTALIATA.
MICHAEL CHUMNUS. Vide CHUMNUS.
Μικρὸν κ' ϛοιχεῖον. 428. 434.
Modeſtinus nomophylax, de cujus Scriptis Vol. X. hujus Bibl. p. 540.

Nicæus JCtus. Vide Conſtantinus.
NICEPHORI Imp. Conſtitutiones. 406.
NICEPHORI Phocæ. 419. 506.
NICEPHORI Botaniotæ. 421. 506.
Nicetas Metropolita Heracleenſis. 507.
Nicetas Metropolita Theſſalon. 507.
Nicetas Patricius. 503.
Nicetas protoſyncellus & chartophylax CPol. 506.
Nicolai Patriarchæ CPol. Sententiæ ſynodales. 507.

Pactomejus Clemens, JCtus. 441.
Paratitla, paragraphæ, parapompæ. 454. 480.
Paratitlorum libri à Jo. Leunclavio editi. 403. 477.
Patriarcharum CPol. decreta. 486. 488. 508.
Patricius, JCtus. 454.
Patzus, JCtus. 545. Gregorium Patzonem vocat Nic. Comnenus. Vide Volum. X. hujus Bibl. p. 515.
Pegaſus JCtus. 456.
Philotheus, Patriarcha CPol. 508.
Philoxenus JCtus, qui Novellas illuſtravit. 457.
Georgii Phobeni vel Phorbeni JCti Scripta inedita. 483. 564. Joannis Phobeni Scholia ad Novellas Conſtantini & Leonis citat Nic. Comnenus p. 394.
Phocas JCtus. Vol. X. hujus Bibl. p. 544.
Pinalius JCtus. 407. An ποινάλιον Joannis Cubidii de quo 563?
MICH. PSELLI Synopſis Legum. 470.

Rhodia

Rhodia lex nautica. 403. 479. 491.
Rhodion JCtus. 407.
ROMANI Senioris Imp. Constitutiones. 416. seq. 509.
ROMANI Junioris Porphyrogeniti. 420. 509.
Romanus JCtus. 459. Magister Eustachius.
Rufus, JCtus. 407.
Rufi leges militares. 490.

Sergius, Patriarcha CPol. 510.
Calocyrus Sextus, JCtus. 440.
Sextus Cæcilius, JCtus. 460. Sixtum sive Sextum Nomophylacem ad Novellas laudat Nic. Comnenus p. 371. prænot. mystagog.
Sisinnius, Patriarcha CPol. 510.
Stephanus JCtus indicis auctor in Basilica. 461. Lingua Legum. 510. Adde Josephi Nerii analecta T. 4. Misc. Italic. edit. Gaudentii Roberti p. 832. Stephanos duos JCtos laudat Nic. Comnenus: unum, quem Nomicum appellat, & alterum Magistrum, Judicem Velī.
Stupa, Patriarcha CPol. 511.
Josephi Mariæ Suaresii Notitia Basilicorum. 467. seq.

Tarasius, Patriarcha CPol. 512.
Josephus Tenedius, JCtus. Vide Josephus.
Thalelæus ὁ τῆς νομικῆς ἀθροίσεως. 472. Antecessor. 370. 481. Thalelæi antecessoris syntagma Novellarum omnium & scholia ad Novellas Basilii Macedonis laudat Nic. Comnenus p. 345. & 403. prænot. Mystagog.
Theodorus Critopulus metropolita Heracleensis. 512.
Theodorus Hermopolites JCtus. 473. Stephani discipulus. 461. Ejus Synopsis erotematica in Codicem Justiniani MS. 563. Ecloge Basilicorum libris X. ibid.
THEOPHILI Imp. Constitutiones. 406.
Theophilitzes Nomicus. Vide X. Volum. hujus Bibl. p. 547.
THEOPHILUS, Græcus Interpres Institutionum Justiniani Imp. 353. seq. 464. 473.
Thomas Diplovatatius. 555.

Thomas Magiſter, JCtus. Vide Volum. X. hujus Bibl. p. 547.
TIBERII Thracis Imp. Conſtitutiones. 405.
Tipucitus JCtus. Vide Volum. X. hujus Bibl. p. 547.

ZENONIS Imp. Conſtitutiones. 344. 467.
ZOES, Romani, Imp. uxoris Conſtitutio. 420.

CAPUT VII.

De PAULO Ægineta, ALEXANDRO Tralliano & aliis Medicis Græcis editis.

Catalogus Medicorum & Phyſicorum Græcorum editorum, de quibus ſparſim hactenus dictum in præſenti Bibl. 1. Medici principes Henrici Stephani. 2. Paulus Ægineta. 3. Index Scriptorum ab eo laudatorum. ib. Diocles Caryſtii Epiſtola ad Antigonum Regem. 4. Alii Diocles. ib. Alexander Trallianus. 5. Index Scriptorum ab eo laudatorum. ib. Sextus. 6. Metrodorus. 7. Oribaſius. 8. Philaretus de pulſibus & Anonymus de podagra. 9. Theophilus. ib. Medici in illa H. Stephani collectione non obvii, ut Soranus. 10. Nonus. 11. Joannes Alexandrinus. 12. Capita Crisonis κατὰ μυγμὸν. ib. Græcus Rhazis interpres. 13. Stephanus Athenienſis. 14. Moſchio & alii Gynæciorum ſcriptores. 15. Chirurgici. 16. Chymici. 17. De balneis. 18. De febribus. 19. Notitia ſcriptorum recentium, qui de Medicis eorumque vitis ſcriptisque & de Medicorum hiſteria commentati ſunt. 20.

I.

POſt JCtos non prætereundi mihi ſunt Medici, Phyſicique, quorum non paucos & celeberrimos jam dixiſſe me & notitiam eorum ſparſim in prioribus hujus Bibl. voluminibus tradidiſſe memini. Hi, ut uno conſpectu ſtatim oculis tuis, chariſſime Lector, offerantur, neque velut omiſſi hoc loco à me, poſſint deſiderari, en tibi illorum ſyllabum:

Ada-

Adamantii & Polemonis physiognomonica. lib. 3. cap. 6. §. 38. p. 170. seq.
Æliani historia animalium. lib. 4. c. 21. §. 3.
Aëtius Amidenus. Volum. VIII. p. 318. seq.
Alexandri problemata, liber de febribus &c. lib. 4. c. 25.
Anatolius περὶ συμπαθειῶν καὶ ἀντιπαθειῶν. lib. 4. c. 29.
Andromachus lib. 3. c. 26.
Anonymus poëta de herbis Deo alicui sacris. lib. 3. c. 26. p. 629. seq.
Anonymus à Petro Laurenbergio Gr. Lat. editus Hamb. 1616. 4. de partibus corporis humani. lib. 3. c. 7. p. 136.
Aretæus Cappadox lib. 4. c. 3. §. 7. p. 100. seq.
Aristoteles lib. 3. cap. 6.

Cassius Scriptor problematum. lib. 3. cap. 6. §. 38. p. 169. seq.
Curanidum scriptor. lib. 1. cap. 9. §. 8. seq.

Demetrius Pepagomenus de podagra. Vol. X. p. 398.
Democritus lib. 2. c. 23. §. 5. ejus περὶ συμπαθειῶν καὶ ἀντιπαθειῶν. lib. 4. c. 29.
Dioscorides lib. 4. c. 3.

Epiphanii Physiologus. Vol. VII. p. 427. de gemmis p. 424.
Erotianus & alii lexicorum Medicorum scriptores. lib. 4. c. 36. p. 572. ad 581.
Eutecnius Sophista, Oppiani Metaphrastes. lib. 4. c. 20.

Galenus. lib. 4. c. 17.
Gregorius Nyssenus de opificio hominis. Volum. VIII. p. 145. seq.
Geoponici. Volum. VI. p. 500. seq.

Heliodorus de Chrysopoeia. Volum. VI. p. 789. seq.
Hermetis iatromathematica & alia scripta. lib. 1. cap. 9. seq.
Hippiatrici scriptores. Volum. VI. p. 493. seq.
Hippocrates lib. 2. cap. 24.

Marcelli Sidetæ medicina ex piscibus. lib. 1. cap. 3.
Melampus. lib. 1. cap. 15. §. 2.
Meletius de natura hominis. Volum. VIII. p. 405. seq. & post præf.

Nemesius de natura hominis. Volum. VII. p. 549. seq.
Nicander poëta. lib. 3. c. 26.
Nicolaus Alexandrinus myrepsus. Volum. X. p. 292.

Oppianus poëta. lib. 4. c. 30.
Oribasii quædam. Volum. IX. p. 451.
Orpheus de lapidibus &c. lib. 1. c. 18. §. 5. seq.

Palladius iatrosophista. Volum. IX. p. 12.
Manuel Phile de animalibus. Volum. VII. p. 696. seq.
Philotheus in Aphorismos Hippocratis. lib. 2. cap. 24.
Polybus. lib. 2. cap. 24. §. 5. p. 865.
Mich. Psellus de victus ratione, περὶ χρυσοπρασίας, de lapidum virtute &c. Allatius libro de Psellis §. 34. & 51. §. 38. 47. Volum. V. hujus Bibl.

Rufus Ephesius. lib. 4. c. 3. §. 9. p. 102. seq.

Simeon Sethi de cibariorum facultate. Allatius lib. de Psellis §. 51. & 34. Volum. V. hujus Bibl. & Volum. X. p. 320. seq.
Synesius de arte magna. Volum. VIII. p. 232. seq.

Theodoritus lib. 2. seq. De providentia disserens de hominis opificio. Vide Volum. VII. p. 437.
Theophrastus. lib. 3. c. 9.
Theophylacti Simocattæ Problemata physica. Volum. VI. p. 283.

Xenocrates de alimento ex aquatilibus. Volum. IX. p. 454.

II. Quod itaque mihi adhuc restat persequendum Græcorum Medicorum editorum spicilegium, hoc capite complecti est animus, atque deinceps proximo meditos, Chemicorum maxime MSS. corpus ac Chirurgorum, & alio deinde capite Medicos deperditos in veterum scriptis memoratos strictim tradere. Placet autem facere initium ab *Henrici Stephani* de omni genere litterarum immortaliter promeriti Viri collectione insigni, quam *Medicæ artis principes* inscripsit, & duobus Voluminibus cum locupletissimo indice in majore Folii forma edidit, Guilelmoque Plancio Medico inscripsit A. 1567. Licet enim tota Latina sit, & Latinos etiam veteres Medicos junctos habeat Celsum, Scribonium,

Largum

Largum & Marcellum Empiricum: de quibus uti de *Aldina* Medicorum veterum (Latinorum duntaxat excepto Sorano) συναγωγῇ, Venetiis vulgata A. 1547. fol. dixi in Bibliotheca Latina lib. IV. cap. 12. tamen multorum Græcorum Medicorum Latinas versiones, cum Græci Codices satis emendati non essent ei ad manus, complectitur, hac serie:

1. *Aretæi* Cappadocis de causis & signis acutorum morborum libri II. Junio Paullo Crasso, Patavino interprete. p. 1.
   Ejusdem de causis & notis diuturnorum affectuum, eodem interprete, libri II. p. 19.
   Ejusdem de morborum acutorum curatione libri II. interprete eodem Crasso. p. 51.
   Ejusdem de morborum diuturnorum sive chronicorum curatione, libri II. ex laudati Crassi interpretatione. p. 81.
2. *Rufi* Ephesii de appellationibus partium corporis humani, libri III. quorum primus ex duplici auctoris editione, uberiore altera & altera breviore, eodem Crasso interprete. p. 101.
   Ejusdem de vesicæ renumque affectibus, interprete Anonymo. p. 122.
   Ejusd. fragmentum de medicamentis purgantibus, Anonymo interprete. p. 126.
3. *Alexandri* Tralliani de arte Medica libri XII. ex versione Joannis Gvinterii Andernaci. p. 131.
4. *Pauli* Æginetæ de re Medica libri septem. p. 344. interprete Jano Cornario, cujus etiam Libri totidem dolabellarum sive castigationum in Æginetam subjiciuntur. p. 703.
5. *Cassii* Medicæ quæstiones sive problemata, interprete Adriano Junio, Hornano. p. 754. cum ejusdem castigationibus adjunctis ad libri calcem. p. 767.
6. *Oribasii* Sardiani Synopseos ad Eustathium filium libri IX. interprete Joanne Baptista Rasario, Novariensi Medico ad Cosmum Medicem ex edit Veneta Anni MDLIII. p. 1. cum Rasarii castigationibus. p. 679. seq.
   Ejusd. de laqueis sive fasciis ad vulnera obliganda ex Heracle. p. 154. & de machinamentis chirurgicis ex Heliodoro aliisque, p. 161. Vido Vidio, Florentino interprete.
   Ejusdem Medicinalium collectorum ad Imp. Julianum (ex LXX.)

superstites libri XIV. decimus quintus item sed in fine mutilus, cum vigesimo quarto & vigesimo quinto, quibus de humani corporis partibus disseritur. Interprete Jo. Baptista Rasario. pag. 205.

Ejusdem ad Eunapium libri IV. primus euporiston sive de remediis facile parabilibus. p. 574. secundus de facultate simplicium. p. 592. tertius de morborum. p. 618. quartus de locorum affectorum curatione. pag. 640. eodem Rasario interprete.

7. *Sexti* Platonici de Medicina ex animalibus libri duo ex versione Gabrielis Humelbergii. p. 684.

8. Medici Latini: a) Aurelii Cornelii Celsi de re Medica libri octo, operis ab eo scripti de artibus * pars sexta. p. 1. b) Scribonii Largi liber compositionum Medicinæ ad C. Julium Callistum. p. 187. c) Marcelli viri inlustris ex magno officio Theodosii senioris liber de Medicamentis, ex editione Jani Cornarii. p. 240. præmissis de qualitate & observatione Medicinæ Epistolis 1) Largii Designatiani ad filios, 2) Hippocratis ** ad Antiochum Regem, 3) Hippocratis sive Antonii Musæ potius ad Mæcenatem, 4) Plinii Secundi ad amicos. 4) Cornelii Celsi sive Scribonii Largi potius ad C. Julium Callistum. 5) Cornelii Celsi ad Publium Natalem, & 6) Vindiciani Comitis Archiatrorum ad Valentinianum Imp. Versus LXXV. hexametros, quibus liber Marcelli clauditur, non Sereni Sammonici, ut alibi visum mihi fuit, sed ipsius Marcelli utique esse, argumentis

* Ita quidem Henricus Stephanus, ut videtur ex MSto Codice, nisi in illo numerum sextum reperiens, quod de libris intelligendum erat, de partibus operis Stephanus præter rem accepit. Sane libri quinque de agricultura libros octo Celsi de re Medica antecesserunt. Totum corpus disciplinæ rusticæ quinque libris complexum esse Celsum testis locuples est Columella libro & capite primo. Jam his à Celso subjectos fuisse, quos de arte Medica scripsit, videtur suadere exordium horum, quod incipit his verbis: *Ut alimenta sanis corporibus agricultura, sic sanitatem agris Medicina promittit.* His accedit, quod in erudita Epistola Medici Patavini celeberrimi, Jo. Baptistæ Morgagni ad V. C. Jo. Baptistam Vulpium de Celsi & Sereni Sammonici editionibus & interpretibus edita Hagæ Comitis 1723. 4. video p. 40. notari, quod in codice Celsi membranaceo Forolivinensi Alexandri Paduani ad calcem libri IV. subsignatum legitur: *Artium Aurelii Celsi liber nonus, idem Medicinæ liber quartus incipit feliciter.*

** Dioclis ad Antigonum, infra, §. 4.

mentis probabilibus facile perſuadebit lectori vir humaniſſimus atque eruditiſſimus Jo. Baptiſta ** Morgagnus. d) Q. Sereni Sammonici de Medicina præcepta ſaluberrima, verſibus hexametris. p. 415. e) Q. Rhemnii Fannii, ſive Remi Favihi Palæmonis de ponderibus & menſuris liber, itidem hexametris verſibus. p. 432. Sammonico & Q. Rhemnio additæ ſunt in margine variæ lectiones.

9. *Actuarii*, Zachariæ F. de ſpiritu animali libri duo ad Joſephum Racendytam: Julio Alexandrino, Tridentino interprete. p. 1.
Ejusdem libri VII. de urinis, ex verſione Ambroſii Leonis, Nolani per Jacobum Gopylum recenſita. p. 42.
Ejusd. de methodo medendi, libri VI. interprete Cornelio Henrico Mathiſio, Brugenſi, p. 139. cum paucis ejusdem annotationibus. p. 334. ſeq.

10. *Nicolai* myrepſi Alexandrini opus de compoſitione medicamentorum in ſectiones XLVIII. digeſtum, interprete Leonhardo Fuchſio, Medico Tubingenſi, cum ejusdem annotationibus. p. 353.

11. *Incerti auctoris* de podagra libellus, è Græco ſermone in Latinum verſus à Marco Muſuro. p. 835.

12. *Ætii* Amideni contractæ ex veteribus Medicinæ tetrabibli quatuor, ſive libri XVI. interprete Jano Cornario, p. 1.

13. *Philareti* de pulſuum differentia libellus, Albano Torino Vitodurenſi interprete. p. 834.

14. *Theophili* de exacta retrimentorum veſicæ cognitione libellus, interprete eodem Torino. p. 851.

Poſt indicem locupletiſſimum denique clauditur hoc opus locis Hippocratis quos Celſus Latine expreſſit, addita ejus interpretatione.

III. Ex his ſcriptoribus dicendi adhuc mihi reſtant Paulus Ægineta, Alexander Trallianus, Actuarius, Sextus, Theophilus, Philaretus & Anonymus de podagra.

PAULUS à patria Ægina inſula dictus *Ægineta*, a) in MSto Codice

** In laudata Epiſtola pag. 91. ſeq.

a) Stephanus Byz. notat patronymicum ab Ægina inſula Straboni eſſe Αἰγινεύς, vulgari autem uſu, ὡς οἱ πολλοὶ, Αἰγινήτης. In numis apud Holſten. ΑΙΓΕΙΝΗΤΩΝ.

dice Bibliothecæ Segvierianæ b) (hodie Coislinianæ) ὁδοιπόρος, h. e. qui obeundis ægrotorum decumbentium ædibus Medicinam c) faceret: in aliis apud Labbeum d) Paulus ἰατροσοφιστής. Claruit post medium sæculi à CHristo nato septimi, tempore Constantini Pogonati, ut testatur Gregorius Abulpharajus, Medicus Malatiensis in historia dynastiarum p. 114. *E medicis autem, qui hoc tempore floruerunt, fuit* Paulus Æginetа *Medicus sua ætate celebris: insigniter autem peritus fuit in mulierum morbis, multumque illis curæ impendit. Convenire ipsum solebant obstetrices, & eum de rebus, quæ mulieribus post partum acciderent consulere, quibus respondere dignabatur & quid facerent, in iis, de quibus quæsierant, indicare, unde eum* alkawabeli (h. e. obstetricium) *appellarunt. Scripsit librum in Medicina, in novem* e) *distinctum tractatus, quem transtulit* (in Arabicum sermonem) *Honain* f) *Ebn Isaak: & librum de affectibus mulierum.* Falluntur adeo Bibliothecarum Medicarum scriptores, qui Paulum referunt ad Theodosii junioris tempora A. C. 420. vel Renatus Moreau ad A. C. 380. Meminit ejus etiam Suidas: Παῦλος. Αἰγινήτης ἰατρός. ἔγραψεν ἰατρικὰ βιβλία ἑπτακαίδεκα. Citatur à Matthæo Silvatico in pandectis Medicinæ, à Joanne Serapione, apud quem corrupte Paulus Alagenitus vocatur tractatu 7. cap. 9. aliisque junioribus. Christianum fuisse libenter assentior Caspari Barthio hoc in Adversariis affirmanti, licet argumentum ille nullum addiderit, & ab ætate petitum fortasse non adeo possit firmum atque omni exceptione majus videri.

Hoc

b) Montfaucon. Bibl. Coislinian. p. 225.

c) Vide Menagii amœnitates juris c. 35.

d) Labbeus Bibl. nov. MSS. p. 126. ubi memorat ejus de fracturis, de lethiferis pharmacis & de colica affectione: nec non antiballomenna sive de succedaneis medicamentis, & de ponderibus ac mensuris ac chirurgica quædam, quæ omnia ex libris, quos editos habemus, excerpta sunt apospasmatia.

e) In editis sunt tantummodo septem. Sed videntur Arabes librum sextum & septimum, qui prioribus longe prolixiores sunt, unumquemque in binos distinxisse.

f) De hoc Honaino, qui Joannis Mesuæ discipulus, circa A. 260. Hegiræ (CHristi 873.) claruit, quique præter Æginetam etiam Hippocratis & Galeni plura, nec non Euclidem Arabice vertit & Almagestum Ptolemæi, vide Herbeloti Bibl. Orientalem p. 456. Ex hac Arabica Æginetæ versione profluxisse videtur barbara vetus Latina versio, quam memorat Jo. Georgius Schenckius in Bibl. Medica pag. 433. falliturque in Pandectis Brandenburgicis Christophorus Hendreichius, qui Torinianum pro illa barbara venditat.

Hoc quod dixi insigne *artis Medicæ compendium* exhibent, qui extant ejus *libri VII.* collecti ex antiquioribus Medicis, Galeno imprimis, Aëtio* Alexandro Tralliano & Oribasio. Libro *primo* hygiines institutionem sive ὑποτύπωσιν & præcepta de valetudine conservanda tradit. Libro *secundo* & *tertio* de morbis internis: *quarto* & *quinto* de venenis, morsibus, ictibus, læsionibusque & malis externis corpus afficientibus: *sexto* præclarissimo, totam chirurgicam disciplinam: *septimo* denique materiam medicam ordine alphabetico & de simplicibus ac compositis medicamentis, de antidotis, smegmatis, emplastris, de medicamentis succedaneis & de mensuris ac ponderibus. Ac morborum quidem omnis generis dignotiones causas & curationes ait se satis explicate fuisse complexum, τὸ δὲ παρὸν σύγγραμμα διαγνώσεις τε καὶ αἰτίας καὶ θεραπείας ἁπάντων περιέχει τῶν νοσημάτων, ὁμοιομερῶν, ὀργανικῶν, ἐν λύσει συνεχείας θεωρουμένων. ὃ κεφαλαιωδῶς μόνον ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἐγχωροῦν πλάτος. ὃς δείκνυε τούτων τὴν ὑγιεινὴν ἅπασαν ἐξεθέμεθα διαιτην. Ἔχαθεν δὲ ὧν περὶ ἀπλῶν τε καὶ συνθέτων φαρμάκων ἐποιησάμεθα λόγον.

Prodierunt primum *Græce* ex ædibus Aldi & Andreæ Asulani soceri, A. 1528. fol. Præmittitur operi hoc distichon jambicum:

Παύλε πόνον με γνῶθι ξ γῆς τὸ πλέον
Διαδραμόντα, φύντα ἐκ γῆς Αἰγίνης.

Hujus editionis Codicem nactus sum à capite ad calcem emendatum & suppletum è MS. Fuit is olim V. C. Marquardi Gudii: & ante eum Æbii Everhardi Vorstii, ad quem è testamento Josephi Scaligeri pervenerat.

Altera editio Græca, melior, Basileensis ex officina Andreæ Cratandri 1538. ** fol. debetur *Hieronymo Gemusæo*, qui in Epistola præfixa ad Philippum Cossejum, Constantiæ Galliarum Episcopum, ita profitetur hunc se scriptorem instauraſſe, ὃ λέγω, inquit, μεγαλοπρεπῶς ἀδὲ τραγικῶς, ἀλλ' ἀπλούστερον καὶ ἀληθέστερον φράσω, *ut si conferatur cum priore editione, dici profecto id posset, quod est apud Poëtam: quantum mutatus ab illo est.* Etiam titulus voluminis præ se fert, illud *collatione vetustissimorum exemplarium magna fide ac diligentia*

* Non minus frequenter Aëtii quam Galeni verba sequi Paulum, notat Cornarius, dolabell. in lib. 1. c. 58. seq. lib. 2. c. 20. 36. seq. &c.

** In Catalogo Bibl. Bodlejanæ hæc editio perperam traditur lucem vidisse in forma quarta.

gentia emendatum & restitutum, nec non aliquot locis auctum: ut hic liber plane nunc primum è tenebris erutus in lucem prodiisse dici possit. Ad calcem voluminis extant quædam editoris Gemusæi notæ, in quibus loca complura Pauli emendata, & interpretum notati errores. Diligentissime autem testatur se consuliſſe veterem Codicem, quem communicavit secum Joannes Ruellius, & quo Copus pridem usus fuisset: cæteros Codices tantum adhibuisse, *quoties id exigeret locus aut varius, aut difficilis, aut alioqui saucius. In paucis usi sumus conjectura, ita tamen, ut omnibus oporteat placere, quæ affirmavimus.* Video tamen ex lectionibus marginum Codicis, quem dixi Gudiani, non pauca etiam in hac Basileensi editione meliora & integriora dari posse. Eamque dum Paulum studet emendare, vitiosius interdum quædam expressisse notat Cornarius ad lib. 3. c. 20. 30. lib. 6. c. 9. &c.

Latine ex versione *Albani Torini*, Vitodurensis Helvetii, omisso sexto libro, Basil. 1532. atque ex nova recognitione, additis etiam notis, quibus versionis suæ reddit rationem. ibid. 1534. 4. qua in editione enchiridii totius Medicinæ sextus etiam liber accessit, sicut etiam in tertia, quartaque, Basil. 1546. 1555. 8. apud Jo. Oporinum. Ejusdem Torini Epistola Apologetica ad Andernacum cum versionis ejus reprehensione, Græcorum vero Æginetæ locorum plurium emendatione ex Christophori Orosii, Hispani observationibus. ibid. 1539. 8. Hujus *Christophori Orosii* sive *de* * *Horozco* castigationes in interpretes Pauli Æginetæ Torinum & Gvinterium prodierant Venet. 1536. fol.

Ex versione *Joannis Gvinterii Andernaci*, qui Joannis Lascaris antiquo exemplari, alteroque Ruellii, & aliis insuper Codicibus MSS. Pauli & antiquissimo Oribasii volumine litteris Longobardicis ** scripto usum se profitetur, interpretationem suam & præmissas operi notas dicavit Joanni Bellajo, præsuli Parisiensi, nitideque curavit excudi Paris. 1532. fol. typis Simonis Colinei, recusam Coloniæ 1534. fol. apud Joannem Soterem, (& ex *Remberti Dodonai* recognitione, *** A. 1546.) atque additis notis *Jac. Goupyli* Lugd. apud Rovil-

* Male Roscius dicitur in Catalogo Bibl. Bigotianæ pag. 32. & in Heinsianæ pag. 164. Crosius.

** Veterem Latinam Oribasii versionem, non Græcum Codicem his verbis designat Anderpacus, quod ex notis etiam ejus in Æginetam est perspicuum.

*** Franciscus Sweertius Bibl. Belgic. p. 656. Anton. Teissierius elog. Thuan. T. 3. 354.

illium 1551. & 1563. 1589. 8. in qua postrema editione præter notas Jani Cornarii, accesserunt & *Jacobi Dalechampii* Scholia, quæ lucem viderant Lugd. apud Guil. Rovillium 1567. 8.

Ex interpretatione *Jani Cornarii*, adjunctis dolabellarum sive castigationum libris septem dedolata, ut ait eruditus auctor, ac lævigata. Basileæ * 1556. fol. ex officina Johannis Hervagii: & cum iisdem notis sive dolabellis in præclaro Medicorum principum opere, apud Henricum Stephanum. 1567. fol. In hisce dolabellis Cornarius lib. 2. cap. 16. sperare jubet editionem Galeni totius Latinam à se factam, & c. 54. emblemata in Dioscoridem, & lib. 3. c. 42. &c.

Joannis Baptistæ Camutii editas in Æginetam castigationes memorat Jo. Georgius Schenckius, Bibl. Medicæ p. 433.

De ratione victus præcepta salubria *Gvilelmo Copo* interprete, ex libro Æginetæ primo, Paris. 1512. 4. apud Henr. Stephanum, & 1527. *Sebastiani Austrii Rubenaquensis* explanationem in Æginetæ præcepta de valetudine tuenda, Argentorat. 1538. 4.

De simplicibus Medicamentis, ex libro septimo Æginetæ, interprete *Othone Brunsfeldio* Argentorat. 1531. 8. addito apospasmatio de ratione victus ex laudata Copi interpretatione.

Paulus Ægineta de alimentorum facultatibus cum Apicio & Platinæ de tuenda valetudine Basil. 1541. Lugd. 1541. 8.

Librum sextum Æginetæ interpretatus est Latine *Jo Bernardus Felicianus* A. 1533. Gallice *Jacobus Dalechampius*, commentariosque addidit, quibus vetus ac recens Chirurgia illustratur. *Bartholomæi Maggii* in eundem sextum librum commentarios sed ineditos memorat Jo. Georgius Schenckius.

Excerpta de balneis. Latine in collectione Veneta de balneis pag. 487.

De febribus, itidem Latine, in opere Veneto de febribus pag. 39.

De crisi & diebus decretoriis, cum Actuario Basil. 1529. 8.

Nicolaus Rorarius, Medicus Utinensis, Venet. 1566. 8. edidit contradictiones, dubia & paradoxa in libros Hippocratis, Celsi, Galeni, Aëtii, Æginetæ & Avicennæ, cum eorundem conciliationibus: quo in scripto loca Æginetæ octo ad examen revocat, p. 560–573.

* In Catalogo Bibl. Heinsianæ pag. 157. hæc editio perperam traditur esse Græco-Latina.

Capitum distinctiones titulique ab ipso sunt scriptore, ut patet ex lib. VII. c. 18. & lib. 2. c. 26. πλατυκωπίων δὲ τὴν ἴασιν ἐυρήσεις τέτων ἐν τῷ περὶ ῥίγως ἀμέτρου καὶ ψύξεως κεφαλαίῳ μέ. Et tractationem de compositis medicamentis ultimi libri locum occupare testatur lib. 3. c. 37. citat etiam librum quartum VI. 83. Primum III. 37. Alexandriæ se versatum narrat lib. 4. c. 49.

IV. INDEX SCRIPTORUM,

compositus à me ad numeros librorum capitumque.

Acron Acrigentinus. lib. 2. c. 35.
Adamantius. ὁ δὲ Ὀρειβάσιος φησὶ κατὰ Ἀδαμάντιον. VII. ult.
Adrianum vinum. lib. 3. c. 35.
Ægyptii. VI. 88. VII. 20.
Æsculapii smegma. IV. 1.
Agapeti antidotum. lib. 3. c. 78. podagricum. lib. 7. c. 11.
Alexander Medicus. lib. 3. c. 28. 78. VII. 19. ubi acopa ἐκ γραφικῆς μέλανος ex atramento scriptorio. In Latina versione Cornarii nomen Alexandri omissum est, quem intellige Trallianum. LI. p. 41.
Amazonum pastillus. lib. 3. c. 37. lib. 7. c. 12.
Ammonii collyrium. VII. 16.
Ammythaon. IV. 32. Ejus emplastrum. VII. 17.
Andronius pastillus. lib. 3. c. 26. 42. IV. 1. 19. 20. 58. VII. 12.
Antiochi hiera. VII. 8.
Antyllus chirurgus. VI. 33. 40. 53. 62. 67. Ejus infusum per clysterem ad vomitum concitandum. VII. 10. 24. De coctura medicamentorum, quæ in emplastra mittuntur. VII. 17. (edit. Gr. Basil. pag. 301. seq.) epithema. lib. 3. c. 40. malagma. VII. 18.
Apollophanis epithema. lib. 3. c. 46. malagma. VII. 18.
Archigenes lib. 1. 1. c. 46. lib. 2. c. 12. (ubi de pulsibus) 46. lib. 3. c. 35. IV. 5. 6. 16. 34. V. 9. 12. epistola ad Atticum. III. 45. hiera. III. 68. VII. 8.
Aretæus Cappadox IV. 1.
Ariobarzanium emplastrum. lib. 3. c. 22. VII. 17.
Aristophanium medicamentum. IV. 55. emplastrum. VII. 17.
Asclepium balneum. lib. 3. c. 77. panaces. VII. 3. pag. 636. pulvillus. VII. 13.
Azanitæ medicamentum. IV. 55. VII. 19.

Basilii

Basilii medicamentum. lib. 3. c. 78. IV. 55. VII. 19.
Berenicarium nitrum. VII. 17.

Chironia ulcera, qui Chirone opus habent ad sanationem. IV. 46. Chironeum panaces. VII. 3. p. 636. edit. H. Steph.
Cleonis collyrium. VII. 16.
Cleopatræ scripta. lib. 3. c. 1. (ubi de tingendis capillis) ejus mors ab aspide. V. 18.
Constantini sapo. lib. 3. c. 24. 28. lib. 7. c. 13.
Criogenis pastillus. VII. 12.
Crito. lib. 1. c. 46. lib. 3. c. 1. IV. 7. ejus pulvillus. VII. 15.

Daca & Dalmata. VI. 88.
Dioclis Carystii Epistola ad Antigonum. lib. 1. c. 100.
Dionysia emplastrum. IV. 18.
Dioscorides. VII. 3. (pag. 616. 619. 631. 632. 635.) VII. 4.
Dioscorides Alexandrinus. IV. 24.

Erasistratus V. 19. ejus panchrestos. lib. 3. c. 22. collyrium. VII. 16.
Esdra antidotus. lib. 3. c. 32. lib. 7. c. 11.

Faustini pastillus. VI. 79. VII. 12.

Galenus. præf. lib. 1. & lib. 2. c. 1. 7. 12. 36. 46. lib. 3. c. 22. 34. IV. 18. 21. 22. 39. 48. 49. 54. V. 2. 14. 18. 24. 36. VI. 20. 21. 37. 40. 45. 52. 86. 87. 90. VII. 3. (p. 626. 627. 633.) 12. 19.
Ἐν τῷ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου. VI. 20. de compositione medicam. secundum loca. VII. 18. secundum genera. 19. libro de theriaca. VII. 3. p. 639. de antidotis. VII. 11.
Galeni hiera. VII. 8. antidotus. VII. 11. collyrium. 16. emplastrum. 17. pastillus. VII. 12.
Vetustiores Galeno. lib. 3. c. 6.

Pastillus Nere ex libris Heræ ἐκ τῶν Ἥρα. VII. 12.
Hippocrates. præf. lib. 1. lib. 2. c. 4. 7. lib. 3. c. 18. 20. 31. 67. 78. IV. 1. 22. 57. VI. 45. 79. 88. 91. 99. 112. 115. 117. 118.
Homerus. VI. 88.

Iceſii emplaſtrum. lib. 3. c. 62. 64. IV. 48. VII. 17.
Iſis emplaſtrum. VII. 17.
Julianum mulſum. III. 37.
Ἰὸς ophthalmicus Galeni tempore. VI. 20. Juſti hiera. VII. 8. paſtillus. VII. 12.

Leonides. IV. ult. VI. 32. 44. 64. 67. 78.
Lycus. V. 3. 12.
Lyſimachium. lib. 3. c. 24. lib. 7. c. 3. p. 631.

Machærionis malagma. lib. 3. c. 44. IV. 48. emplaſtrum. VII. 17.
Magni collyrium. VII. 16.
Manethonis pulvillus. VII. 13.
Marcellus. lib. 3. c. 41. 79. IV. 11. VI. 48. paſtillus Marcellius. VII. 12.
Marciaton malagma. lib. 3. c. 37.
Maſſaliotæ pulvillus ſiccus. IV. 25. VII. 13.
Mendes in Ægypto colitur. VII. 20.
Mithridatis regis antidotus. lib. 3. c. 32. V. 27. VII. 11.
Mnaſeæ emplaſtrum. lib. 3. c. 23. 46. 64. VII. 17.
Muſæ paſtillus. III. 42. 81. VI. 25. VII. 12.

Τῶ Νεαπολίτᾳ contra diuturnas palpebrarum affectiones, lib. 3. c. 22.
Neronis emplaſtrum. VII. 17.
Nicander. V. 18.
Nicolaus. IV. 37. ejus emplaſtrum. VII. 17.
Nilammonis collyrium. III. 22. VII. 16.
Nili, Νείλου ἄλοιφον ſive collyrium ex roſis. III. 22. VII. 16. malagma. VII. 18. Νήλεως Nilei epithema lib. 3. c. 37. 46. malagma. c. 49.
Nymphodori paſtillus. VII. 12.

Oribaſii ἑβδομηκοντάβιβλος. præf. libri 1. Epitomen ejus ad filium Euſtathium. ibid.
Oribaſii ex Galeno compendiaria tractatio lib. 2. c. 1. athanaſia dolorem ſedans pleuriticum. VII. 11. antidotus. ibid. paſtillus. 12. pulvillus. 13. emplaſtrum. 17. dropax. 19. Citatur & lib. III. 22. IV. 7. 16. 20. V. 3.

Paſionis paſtillus. IV. 25. VII. 12.

Pelops

Pelops Medicus. l. 3. c. 20.
Philagrii epithema. lib. 3. c. 46. malagma. VII. 18. apomeli ex Philagrio. VII. 15.
Philippi paſtillus. lib. 3. c. 42. lib. 7. c. 12.
Philonis antidotus. lib. 3. c. 45. 46. lib. 7. c. 11.
Philoxeni compoſitum. lib. 3. c. 32. lib. 7. c. 11.
Polles. IV. 16.
Polyidæ ſigillum. lib. 3. c. 40. paſtillus. IV. 25. 51. VII. 12.
Poſidonius. VII. 20. 22.
Procli antidotus podagrica. VII. 11.

Rhetorum σύντομα καὶ συνέχθημα δικανικὰ συντάγματα, ἐν οἷς ἁπάντων ἐμφέρεται τῶν νόμων τὰ κεφάλαια πρὸς ὃ τῆς χρείας ἕτοιμον, præf. libri 1.
Rufus. lib. 2. c. 36. lib. 3. c. 22. V. 3. Rufi hiera. VII. 8.

Sarapionis emplaſtrum. lib. 3. c. 64. IV. 25. VII. 17.
Soranus. IV. ult. VI. 98.
Syri. VII. 3. p. 634.

Telephia ulcera. IV. 46.
Thaidis ceratum. lib. 3. c. 25.
Themiſon decimo Epiſtolarum libro. lib. 3. c. 15.
ἡ Θεοδώρητος antidotus. libr. 3. c. 46. 50. l. 7. c. 11. Θεοδότου collyrium. VII. 16.
Timocrates. VII. 17. p. 683.
Titianus peſſus. VII. 24.
Tonſoris malagma τὸ τοῦ κυρίου. lib. 3. c. 49. lib. 7. c. 18.

Zopyrium medicamentum. lib. 7. c. 11.
Zoſimi unguentum. lib. 7. c. 21. VII. 19.

IV. DIOCLES Caryſtius, ex Caryſto Euboeæ, nomen inter Medicos celeberrimum, cujus hoc loco facienda à me mentio eſt, quoniam Epiſtolam ejus προφυλακτικὴν ſive de conſervanda valetudine ad Antigonum Regem ſervavit Paulus Ægineta lib. 1, capite ult. Atque ὑγιεινὰ ἀγγέλματα ad Antigonum Regem compoſuiſſe, teſtis etiam hippiatricorum ſcriptor lib. 2. c. 97. ἐνέτυχόν ποτε συγγράμματι Διοκλέους δοκιμωτάτου,

τῷτῳ, προσφωνῶντος λιὶ τῶν βασιλέων, Ἀντιγόνῳ εἶμαι, ὑγιεινὰ παραγγέλματα, οἷς χρώμενος τις εὐδοκιμήσει. Fuit etiam Antigonus Caryſtius ſuppar temporibus Ptolemæi Philadelphi, ſcriptor hiſtoriarum mirabilium, de quo dixi lib. 3. c. 27. §. 8. Sed Antigonus, ad quem Diocles ſcripſit, fuit Rex Macedoniæ Gonatas, cujus ad Zenonem Citieum Epiſtola cum Zenonis reſponſione exſtat apud Laërtium VII. 7. ſeq. Huic enim Antigono optime convenit, quod Diocles non modo eum laudat à ſingulari Philoſophiæ ſtudio, ſed etiam à longævitate, καὶ πλεῖσον χρόνον βεβιωκέναι, regnavit enim per annos XLIV. defunctus circa annum 240. ante natum CHriſtum, unde etiam de ætate Dioclis conſtare poteſt, quem alii male antiquiorem faciunt &, Suidæ fidem habentes, Darii Hiſtaſpis tempore vixiſſe ſcribunt. De aliis hujus Dioclis ſcriptis deperditis Tiraquellus de nobilitate p. 253. Meurſius in Bibl. Græca T. 10. theſauri Gronoviani pag. 1363. Jo. Harduinus ad Plinium T. 1. p. 108. Sunt autem hæc:

Γυναικῶν libri ad Pliſtarchum. Hos citat Athenæus & Τὸ περὶς πλείσαρχον ὑπόμνημα laudans Dioſcorides. Librum primum etiam Galenus T. 4. edit. Græcæ Baſil. p. 303. 312. Themiſtius Orat. 2. ἔχοι δὲ λέγειν καὶ ὅσα Ἱπποκράτης ὁ Κῶος, καὶ ὅσα Ἐρασίστρατος, καὶ ὅσα Διοκλῆς ἐν τοῖς συγγράμμασι παραγγέλλουσιν ὑπὲρ ὑγείας.

Liber *de paſſionibus, cauſis & curationibus.* Πάθος, αἰτίαι, θεραπεῖαι. Cœlius Aurelianus pluribus locis, & Galenus T. 3. p. 278. T. 5. p. 301. Librum trigeſimum octavum laudat Octavius Horatianus lib. 4. de phyſica ſcientia ad Euſebium filium, capite de ſemine teſtatus Dioclem hunc *ſectatorem Hippocratis, quem Athenienſes juniorem Hippocratem vocaverunt.* Secundum Hippocrati ætate famaque extitiſſe Dioclem ſcribit etiam Plinius XXVI. 2.

Anatomica. Galen. T. 5. p. 21.

Ἀρχίδαμος. Galen. T. 2. p. 19. 20. 22. 24. 25.

Περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον. Galenus T. 5. p. 661. 667. Erotianus in ἄμβων. Ῥιζοτομικόν. Schol. Nicandri p. 30.

Περὶ πυρείων. Eutocius in Archimeden de ſphæra, niſi alium Dioclem reſpicit.

Prognoſticus liber. Cœlius Aurelian. lib. IV. Chronicar. paſſ. c. 8.

Περὶ γυναικείων. Galenus T. 5. p. 475.

De egeſtionibus. Cœlius Aurelianus loco laudato.

Περὶ λαχάνων. Galenus T. 5. 649.

Περὶ

Περὶ ἑβδομάδων. Galen. T. 5. p. 649.
Περὶ διαδόσεων. id. T. 5. p. 615.
De febribus liber. Cœlius Aurelian. lib. 1. auctor. morbor. cap. 12.
De alimentorum præparatione. Oribaſ. IV. 3. medicinal. collect.
Περὶ θανασίμων φαρμάκων. Athenæus XV. p. 320.

Denique ὀψαρτυτικῶν ſcriptoribus Diocles annumeratur ab eodem Athenæo lib. XII.

Ut autem ad editam ejus ad Antigonum Epiſtolam redeam, parum illa quidem differt ab Epiſtola, quæ *Marcelli* veteris Medici Latini libro de Medicamentis præfigitur ſub nomine *Hippocratis ad Regem Antiochum.*

Cæterum ſub Dioclis nomine, ut Pauli Æginetæ verſiones omittam, etiam *Albano Torino* interprete prodiit cum verſione librorum Alexandri Tralliani, Baſil. 1541. fol.

Latine vertit præterea *Nicolaus Petrejus*, Corcyreus & ad calcem Meletii Philoſophi de natura hominis p. 184. vulgavit Venetiis 1552. 4.

Ex verſione *Antonii Mizaldi* denique Pariſ. 1573. 8. prodiit cum Arnoldi Villanovani conſilio ad Regem Arragonum de ſalubri hortenſium uſu, & variis ejusdem Mizaldi ſcriptis de Sena herba, de artificioſa comparatione hortenſium fructuum, olerum, uvarum, hortoque Medico. Et ad Scholæ Salernitanæ calcem Francof. 1612. 12. atque Hagæ Comitis 1683. 12. p. 462.

Græce & Latine exſtat ad calcem Syllogarum Phyſicarum Michaëlis Neandri. Lipſ. 1591. 8. T. 2. p. 451. Quoniam autem brevis eſt nec contemnenda, rariusque Græce obvia, eam hoc loco cum Mizaldi verſione ſubjungere juvat.

ΔΙΟΚΛΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΩ, ΒΑΣΙΛΕΙ.

I.

Ἐπειδή σοι συμβαίνει μυσικωτάτῳ πάντων βασιλέων γεγονέναι, καὶ πολὺν χρόνον βεβιωκέναι, φιλοσοφίας τε πάσης ἔμπειρον ὄντα τυγχάνειν, καὶ τοῖς μαθηματικοῖς πρωτεύοντα, ἐπιστήν.

DIOCLES
ANTIGONO Regi
ſalutem.

I.

QUoniam ſumma tibi inter omnes Reges, ANTIGONE, comparata eſt eruditio, & jam ſenilis procedit ætas, univerſæque Philoſophiæ ac Mathematicarum non vulgaris tribuitur cognitio, quibus ſingulis

πεήν. Ὑπολαμβάνων βασιλικὴν καὶ οἰκείαν εἶναι τὴν φιλοσοφίαν, τὴν περὶ τῶν ὑγιεινῶν ἀκοήν τι καὶ θεωρίαν, γέγραφάσοι πόθεν αἱ νόσοι τοῖς ἀνθρώποις συνίστανται, καὶ τίνων προγινομένων σημείων, καὶ πῶς ἄν τις αὐτοῖς βοηθῶν ἐπιτυγχάνοι. ἔστι γὰρ χειμὼν ἐν τῷ ἐρεμνῷ συσταίη ποτὲ μὴ ἄχὶ σημείων τινῶν προγενομένων, οἷσπερ παρακολουθοῦσιν οἱ ναυλικοὶ, καὶ οἱ πολύπειροι τῶν ἀνθρώπων. ἔστι πάθος ἐν ἀνθρώπου φύσει συσταίη ποτὲ μὴ ἄχὶ σημείων τινὸς προγενομένου. σὺ δὲ πειθεὶς τοῖς ὑφ' ἡμῶν λεγομένοις, παρακολουθήσεις τῇ ἀκριβείᾳ τῇ περὶ αὐτῶν. Διαιρούμεθα δὴ τὸ σωμάτιον τοῦ ἀνθρώπου εἰς μέρη τέτταρα, κεφαλὴν, θώρακα, κοιλίαν, κύστιν.

gulis clarissimus haberis, & palmam aliis longe præripis: Ego regiam quoque & familiarem tibi esse debere existimans eam philosophiæ partem, quæ ad tuendam sanitatem pertinet, idcirco tuæ Majestati hac nostra Epistola paucis complecti volui, undenam infirmitates hominibus contingant: & quibus indiciis præcedentibus augurentur, quibusve præsidiis oportune eis prospiciatur. Quemadmodum enim signa quædam minime obscura, cœli tempestatem fere semper præveniunt, quibus nautæ, & alii rerum naturæ periti, quid faciendum sit, ut tutiores evadant, facile colligunt: sic nullus præter naturam affectus homines corripit, nisi certis præcurrentibus signis ille indicatus fuerit. Tu itaque nostris ea de re præceptiunculis admonitus illas ad unguem observare minime dedignaberis. Distribuimus humanum corpus in partes quatuor: Caput, Thoracem, Ventrem & Vesicam.

II. Ἐπειδὰν γὰρ μέλλῃ πάθος περὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιπλέον συνίστασθαι, προσημαίνειν εἴωθεν ὀχετώδινος, καὶ ἀλγηδὼν κεφαλῆς, καὶ βάρος ἐν ταῖς ὀφρύσιν, ἦχοι ὦτων, νυγμοὶ κροτάφων. οἱ ὀφθαλμοὶ δὲ πρωὶ δακρύουσι μετὰ δὲ ἀμβλυώσσειν, καὶ σφραίνεται ὀδενός. τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ὀδόντων μετέωρα γίγνεται, ὅταν δὲ

II. Cum itaque morbus quispiam caput prehensurus est, certa præsagia & signa illum magna ex parte solent prædicere. Cujusmodi sunt capitis ad supercilia usque gravitas, aurium murmurans sonitus, & temporum pulsatio. Mane lachrymantur oculi & caligant: hebetatur odoratus, ac gingivæ intumescunt. Itaque dum ejusmodi præsagiorum & si-

ἐν τοιούτων τι προσημαίνῃ, τὴν κεφαλὴν δεῖ καθαίρεσθαι, φαρμάκῳ μὴ μηδενί. λαβὼν δὲ ὑσσώπου ἢ ὀριγάνου ἄκρας κεφαλὰς, τρίψας καὶ ἀναζέσας ἐν χυτριδίῳ μετὰ γλυκέως ἢ ἐψήματος ἡμικοτυλίῳ, ἔστω νῆσις ἀπορροφῶν λιχνεύειν τὸ στόμα, καὶ ἀναγαργαρίζων ἀπορευμάτιζε. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἐλαφροτάτη θεραπεία τῶν περὶ τὴν κεφαλὴν παθῶν. ἄριστον δὲ καὶ τὸ σίνηπι διαμένον. μελικράτῳ θερμῷ. τοῦτο νῆσις ἀπορροφῶν, ἀναγαργαρίζων καὶ ἀπορευμάτιζε. δεῖ δὲ προθερμαίνειν τὴν κεφαλὴν, συσκιάσαντα ὅπως ἂν τὸ φλέγμα, εὐκόπως ἐπακθῇ πρὸς τὴν ἔκρυσιν. τοῖς δὲ ἀμελοῦσι τῶν τοιούτων σημείων καὶ ὅθεν ἐπιγίγνεσθαι τὰ ἄῤῥωστήματα. ὀφθαλμίαι, ἀπογλαυκώσεις, καὶ ὦτα ῥηγνύσθαι, χοιράδες ἐν τῷ τραχήλῳ γίνεσθαι, ἐγκεφάλου σφακελισμὸς, κόρυζα, συνάγχη νύκτωρ. περιῤῥόαι, σταφυλὴ, τριχῶν μάδησις, ἕλκωσις κεφαλῆς, ὀδόντων πόνος.

III. Ὅταν δέ τι περὶ τὸν θώρακα μέλλῃ γενέσθαι, τούτων τι προσημαίνειν ἄνωθεν. ἰδρὼς ἐπιγίγνεται εἰς ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ἐν θώρακι, καὶ τὴν γλῶτταν παχεῖαν ἔχειν. πόνοι ἀλυκοὶ, ἢ πικροὶ, ἢ χωλώδη. ἐπὶ τὰς πλευρὰς ἢ ὠμοπλάτας, ἀλγήματα

& signorum quippiam animadverteris, caput confeſtim repurgandum eſſe judicato, nullis, inquam, pharmacorum præſidiis, verum, ſumptis hyſopi, vel origani ſummitatibus tritis, & in ollula ebullitis cum paſſo vel juris ſemiſextario, quibus os jejunum colluas: &, quoad pituita educatur, gargarizabis. Hoc ſane morborum capitis facillimum eſt remedium. Saluberrimum quoque fuerit decocto ſinapi in aqua mulſa & calente præmacerati, jejunum os itidem colluere, & gargarizando humorem è capite deducere. Oportet autem caput ipſum antea perblande fricare, & tegumento quopiam calefacere: ut liquefacta pituita ſublato obſtaculo, melius fluere poſſit. Quisquis præviſa ſigna & poſita remedia neglexerit, ſe morbis iſtis oportunum fore certo ſciat: nempe ophthalmiæ glaucomati, aurium dolori, ſtrumis in cervice, tabi cerebri, & ſphaceliſmo, coricæ, raucedini, anginæ nocturnæ, lapſui uvulæ, capillorum deſluvio, ulcuſculis capitis & dentium cruciatui.

III. Quando vero mali quidpiam thorax paſſurus eſt, his præſagitur & præſignificatur notis. Sudor quidem per corpus undique diffluit: ſed omnium maxime ad thoracis regionem. Lingua craſſeſcit, & ſalſa, amara, aut bilioſa expuuntur: ſpontanei dolores in lateribus & ſcapulis

μαζα γίγνεσθαι δίχα περιφάσεως. χάσμαι συνεχεῖς. ἀγρυπνίαι. πνιγμοί. ἄλγος ἐξ ὕπνου. ἀηδῶς ἔχειν τὴν ψυχήν. ψυγμοὶ σπάσις καὶ βραχιόνων. χειρῶν τρόμος. βοηθεῖν δὲ δεῖ αὐτοῖς ἐμφράσεως τῇδε τῷ τρόπῳ. ἐμεῖν παρεσκευάσθω ὡς βέλτιστα ἀπὸ δείπνου ἄνευ πλησμονῆς, ἄνευ φαρμακείας. χρήσιμοι δὲ καὶ οἱ νήστεις ἔμετοι, οὓς καλοῦσι λυὰς συρμαϊσμούς. δεῖ δὲ τ μέλλοντας συρμαΐζειν προφαγεῖν ῥαφανίδας λεπτάς, κάρδαμον, εὔζωμον, σίναπι, ἀνδράχνην. εἶτα ἐπιπίοντας ὕδωρ χλιαρὸν, ὅτως ἐμεῖν. τοῖς δὲ καταφρονοῦσι τῶν τοιούτων σημείων, τάδε ἕωθεν ἐπιγίνεσθαι τὰ ἀῤῥωστήματα. πλευρίτις, περιπνευμονία, μελαγχολία, πυρετοὶ ὀξεῖς, φρενῖτις, λήθαργος, καῦσος λυγμώδης.

IV. Ἐπειδὰν δέ τι μέλλῃ περὶ τὴν κοιλίαν πάθος ἐπιπλεῖον συνίστασθαι, τούτων τὰ προσημαίνει. πρότερον ἡ κοιλία συνεφέφεται, καὶ ὠδύνεται αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ. ἔν τε στίχα καὶ τὰ ποτὰ πικρὰ φαίνεται. γονάτων βάρος. ἰσχὺν μὴ δύνασθαι κάμψαι. πόνοι ὅλου τοῦ σώματος, καὶ δίχα περιφάσεως. νάρκη σκε-

citra manifestam causam oboriuntur, oscitationes crebræ fiunt, vigiliæ fatigant, urgent suffocationes. sitis adest, & ex somno labor & animi anxietas, infestant pectoris angustiæ, & brachiorum lassitudo, ac manuum tremula affectio. Quibus nec male, nec imprudenter ad hunc succurritur modum. Imprimis vomitus haudquaquam crapulosus, à cœna, quoad ejus fieri potest, proritandus est ac movendus: sed absque medicamento. Prosunt etiam vomitus ante pastum matutini, & jejuni, à Græcis συρμαϊσμοὶ nuncupati. Quibus igitur hoc pacto vomere placuerit, radiculas tenues, seu raphanos, nasturtium, erucam, sinapi, aut portulacam devorent, deinde aqua tepida affatim hausta vomant. Qui dicta præsagia & præsidia negligendo prætermiserint, hos metuant affectus, pleuritidem, peripneumoniam, melancholiam, febres acutas, phrenitidem, veternum, & cum singultu faucium ardorem & phlegmonem.

IV. Si quis autem morbus ventrem invasurus est, his detegitur indiciis. Venter in primis convolvitur, obmurmurat, & perturbatur: esculenta cum poculentis amarorem præ se ferunt: genuum adest gravitas, spinæ, & lumborum rigor inflexilis, cum universi corporis lassitudine, citra manifestam causam. Ubi hæc signa observas, venter, nullo

σκελῶν, πυρέτια μικρά. ὅταν τι τούτων προσημαίνει, τὴν κοιλίαν δεῖ μαλακὴν προσκατασκευάζειν μὴ διαίτῃ, ἄνευ φαρμακείας. ἔστι δὲ πλείων καὶ ἀσφαλὴς οἷς ἔστι χρώμενος ἐκ ἂν ἁμάρτοις. σεύτλια μελικράτῳ καθηψημένα, σκόρδια ἐφθά, μαλάχη, λάπαθα, λινόζωστις, μελιτώματα. πάντα γὰρ ἰσχναίνει κοιλίας ἐστίν. ἐὰν δὲ ἁπλοϊκὴν τῶν σημείων, κνήκου χύλισμα καταμιγνύειν εἰς ἅπαντα τὰ εἰρημένα, ἡδύτερα γάρ ἐστι καὶ ἀκίνδυνα. χρήσιμος δὲ καὶ ἡ λεία κεφαλὴ καθηψημένη ἐν ὕδατι πολλῷ, πύτης ὁ χυλὸς πινόμενος μετὰ μέλιτος καὶ ἁλός, εἶναι δὲ δεῖ ὡς κοτύλας τέσσαρας. ἢ τῶν ἐρεβίνθων ἢ ὀροβίων καθηψημένων τὸ ὕδωρ πινόμενον, τὴν αὐτὴν τροφὴν ποιεῖ νήστει. τοῖς δὲ ἀμελοῦσι τῶν εἰρημένων σημείων, τάδε ἔωθεν γίγνεσθαι τὰ πάθη. κοιλίας διάῤῥοια, δυσεντερία, λιεντερία, εἰλεός, ἰσχιὰς, πυρετὸς τριταῖος, ποδάγρα, ἀποπληξία, αἱμορροΐδες, ἀρθρῖτις.

V. Ὅταν δέ τι μέλλῃ πάθος περὶ τὴν κύστιν ὅτι πλέον συνίστασθαι, τάδε προσημαίνει ἔωθεν. δοκὸ σιλίων ὀλίγων πλήρη δοκεῖν εἶναι, φύσαι, ἐρυγαὶ, ἄχροιαι ὅλου τοῦ σώματος, ὕπνοι βαρεῖς, οὐρήσεις λεπταί· καὶ ἐὰν μὴ ἐπὶ φαρμάκοις, ἀλλὰ τροφῇ μαλακτέον καὶ ὑγραντέον μάλιστα. καὶ γὰρ ἄμεινον καὶ ἀσφαλέστερον οἷς ἔστι χρῆσθαι, μὴ ῥᾴδιον ἐκλιπεῖν. τούτων δὲ ἐστὶ τὰ σεύτλια, καὶ τὰ μαλάχη, καὶ τὰ λάπαθα, καὶ τὰ λινόζωστις, καὶ τὰ μελιτώματα. πάντα γὰρ ἰσχναίνει κοιλίας ἐστίν. ἐὰν δὲ ἁπλοϊκὴν τῶν σημείων, κνήκου χύλισμα καταμιγνύειν εἰς ἅπαντα τὰ εἰρημένα, ἡδύτερα γάρ ἐστι καὶ ἀκίνδυνα. χρήσιμος δὲ καὶ ἡ λεία κεφαλὴ καθηψημένη ἐν ὕδατι πολλῷ, πύτης ὁ χυλὸς πινόμενος μετὰ μέλιτος καὶ ἁλός, εἶναι δὲ δεῖ ὡς κοτύλας τέσσαρας. ἢ τῶν ἐρεβίνθων ἢ ὀροβίων καθηψημένων τὸ ὕδωρ πινόμενον, τὴν αὐτὴν τροφὴν ποιεῖ νήστει. τοῖς δὲ ἀμελοῦσι τῶν εἰρημένων σημείων, τάδε ἔωθεν γίγνεσθαι τὰ πάθη. κοιλίας διάῤῥοια, δυσεντερία, λιεντερία, εἰλεός, ἰσχιὰς, πυρετὸς τριταῖος, ποδάγρα, ἀποπληξία, αἱμορροΐδες, ἀρθρῖτις.

nullo quidem medicamento, sed victus ratione emolliendus ac lubricandus est. Nam & melius, & longe tutius est iis uti, quibus non facile potest delinqui. Ex horum classe & numero sunt beta, aqua mulsa incocta, allia elixa, malva, rumex, mercurialis, & omnia melle condita, cuncta enim hæc alvi excrementa clementer ac benigne dejiciunt. Quod si præsagiorum quidpiam magis atque magis intendatur, cnici seu cartami liquorem omnibus decoctis infundes, nam is & suavior & tutior est. Utilis etiam fuerit lævis brassica, multa aqua elixata. Hujus etenim jusculum heminæ dimidiæ, seu unciarum quinque mensura cum melle & sale haustum, summe juvabit, perinde atque cicerum decoctum jejuno stomacho eadem mensura potum, nam eundem habet effectum. Hæc signa & auxilia parvipendentibus affectiones istæ sæpenumero succedere solent, diarrhœa, dysenteria, lienteria, volvulus, coxarius morbus seu ischias, tertiana febris, podagra, apoplexia, hæmorrhoïdes, & articularis cruciatus.

V. Quando autem vesicæ mali aliquid imminet, his indiciis dignoscitur. Post exiguum cibum plenitudo infestare deprehenditur: obortiuntur flatus & inflationes, ructus & pallor universi corporis. Somni adsunt graves, urinæ tenues, aquosæ

βαρεῖς, καὶ τὰ ἕδρα πελιὰ ἢ μόλις ἐμπερευόμενα, οἰδήματα περὶ τὰ αἰδοῖα γίγνεσθαι. ὅταν ἔν τοιοῦτόν τι προσημαίνῃ, βοηθεῖν δεῖ τοῖς διυρητικοῖς ἀρώμασιν ἀσφαλέστατα. ἔστι δὲ μαραθρων καὶ σελίνων τὰς ῥίζας ἑψεῖν ἐν οἴνῳ λευκῷ εὐώδει, τὸ πίνειν ἑκάστης ἡμέρας νῆστι πρωὶ κυάθους δύο μετ' ὕδατος δαύκου, σμύρνης, ἐλαινίου, ὅ τι ἂν ἔχεις τῶν τοιούτων, ἅπαντα γὰρ ὠφελεῖ. καὶ τῶν ἑφθέντων τῶν ἀποβεβρεγμένων τὸ ὕδωρ πινόμενον μετ' οἴνου τὸν αὐτὸν τρόπον. τοῖς δὲ ἀμελοῦσι τῶν τοιούτων σημείων, τάδε εἰωθὸν ἐπιγίγνεσθαι. ὑδρωψ, αὐλὴν μέγας, ἧπαρ πόνος, λιθίασις, νεφρῖτις, στραγγουρία, πλησμὸς κοιλίας. ἐφ' ἁπάντων δὲ τῶν τοιούτων σημείων, τοῖς μὲν νηπίοις, ἡπίους καὶ τὰς θεραπείας προσάγειν. τοῖς δὲ μείζοσιν, ἐνεργεστέρας. γέγραφα δέ σοι καὶ περὶ τῶν τροπῶν τῶν εἰς τὸ ἐνιαυτὸν, ἐν αἷς ἕκαστα γίγνεσθαι. τίνα σε δεῖ προσφέρεσθαι, καὶ ἵνων ἀπέχεσθαι. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τροπῶν χειμερινῶν.

& ægerrime ſtillantes, nec non circa pudenda bubones, vel œdemata. Ubi ſeſe proferent ejuſmodi ſigna & præſagia, auxiliis lotia impellentibus & promoventibus, opportune ſuccurrendum erit. Id quod ſine periculo præſtabunt apii & fœniculi radices, in vino albo, tenui & odorato, maceratæ & decoctæ: modo cyathi duo juſculi, ſeu unciæ tres quotidie exhibeantur, mane nimirum & veſperi, cum aqua dauci, ſmirnii, vel enulæ campanæ: quodcunque horum ad manum fuerit, nam æque ſingula proſunt. Cicerum quoque præmaceratorum & coctorum aquam, ſi cum vino biberit ægrotans; idem prorſus conſequetur. Qui vero ſcripta ſigna & auxilia imprudenter neglexerit, à ſequentibus morbis ſibi metuat: Nimirum ab hydrope, lienis tumore, hepatis dolore, lithiaſi, nephritide, ſtranguria, colico cruciatu & torminibus. Cæterum, in omnibus ſignis & malis, quæ hactenus propoſuimus, infantibus quidem junioribus, clementiora medicamenta, grandioribus vero, & natu majoribus, validiora ac efficaciora exhibere conveniet. Cæterum, quoniam ſtatis anni temporibus certi quidam morbi ingruere ſolent, quæ in ſingulis alimenta tibi ſumenda fugiendave ſint, paucis exequar, auſpicatus à ſolſtitio hyberno.

VI. τροπὴ χειμερινὴ. αὕτη ἡ ὥρα αὔξει

VI. Solſtitium itaque hyemale usque

αὔξει ἐν ἀνθρώποις καταῤῥοην, ὑγρασίαν, ἕως ἰσημερίας ἐαρινῆς. δεῖ ἂν προσφέρεσθαι τὰ θερμότερα, καὶ ἀκρατέστερον πίνειν, καὶ ἀκρατοποτεῖν, καὶ ἀπὸ τ' ὀρεγάνου πίνειν, καὶ συνουσιάζειν. εἰσὶ δὲ εἰς ἰσημερίαν ἡμέραι νέ.

VII. Ἡ ἰσημερία ἐαρινή. αὕτη ἡ ὥρα αὔξει ἐν ἀνθρώποις φλέγμα, ϛ τοῦτο γλυκεῖς ἰχῶρας ϛ αἵματος ἕως πλειάδος ἐπιτολῆς. χρῶ τοῖς ὀσωδεστάτοις καὶ δριμέσι, καὶ φιλοπόνει. καὶ συνουσίαζε. εἰσὶ δὲ εἰς πλειάδος ἐπιτολὴν, ἡμέραι μϛ.

VIII. Πλειάδος ἐπιτολή. αὕτη ἡ ὥρα αὔξει ἐν ἀνθρώποις χολὴν πικρὰν, καὶ ὕστερα πικρὰς ἰχῶρας, ἕως θερινῶν τροπῶν. χρῶ τοῖς γλυκέσι πᾶσι, κοιλίας λυτικοῖς, καὶ ὡς ἐλάχιστα συνουσίαζε. εἰσὶ δὲ εἰς τροπὰς θερινὰς ἡμέραι μέ.

IX. Τροπαὶ θερινᾶί. αὕτη ἡ ὥρα αὔξει ἐν ἀνθρώποις χολὴν μέλαιναν, ἕως ἰσημερίας φθινοπωρινῆς. χρῶ ἂν ψυχρῷ, καὶ τοῖς εὐώδεσι πᾶσι. καὶ ὡς ἥκιστα συνουσίαζε, ἢ προσφέρε ἀκακότερον ἢ γέγραπται περὶ τῶν ἀφροδισίων. εἰσὶ δὲ εἰς ἰσημερίαν φθινοπωρινὴν ἡμέραι υιγ.

X. Ἰσημερία φθινοπωρινή. αὕτη ἡ ὥρα αὔξει ἐν ἀνθρώποις φλέγμα, καὶ τὰ λεπτὰ ῥεύματα. ἕως πλειάδος δύσεως. δεῖ ἂν διπορευματίζειν, καὶ

usque ad vernum æquinoctium auget in hominibus deſtillationes, humiditatesque: ac propterea calidioribus uti cibis, parciore potu, ſed meraciore, atque ex origano bibere oportet, neç non Venere uti. Numerantur ad æquinoctium dies nonaginta.

VII. Æquinoctium vernum. Hoc tempore pituita in hominibus creſcit, & dulce ſerum ſanguinis usque ad Vergiliarum ortus: eoque tum maxime ſuccoſa acriaque aſſumi debent, corpus exerceri & Venus. Sunt autem adusque Vergiliarum ortum dies ſex & quadraginta.

VIII. Vergiliarum exortus. Hoc tempore bilis amara augetur, amarumque ſerum usque ad æſtivum ſolſtitium: dulcia omnia tunc quæ alvum moveant, conveniunt. Venus quam parciſſime exercenda. Hinc ad ſolſtitium æſtivum dies quinque & quadraginta exiſtunt.

IX. Solſtitium æſtivum. Hoc anni tempus atram bilem ad usque Æquinoctium autumnale promovet: Quapropter aqua frigida atque odoratis omnibus utendum eſt, Venus pernicioſa, aut innocentius ſaltem quam de ea præſcriptum, adhibeto. Porro ſunt ad Æquinoctium autumnale, dies tres & nonaginta.

X. Æquinoctium autumnale. Hæc anni pars pituitæ copiam generat, tenuesque defluxiones, donec Vergiliæ occidant. Convenit igitur tunc

καὶ προσφέρεσθαι ἁλμύτατα καὶ ὀπωδέστατα. καὶ ἐμετοποιεῖσθαι ὡς ἐλάχιστα, φιλοπονεῖν τε καὶ ἅμα συνουσιάζειν ἀπέχεσθαι. εἰσὶ δὲ αἱ πληιάδος δύσεως ἡμέραι μς΄.

tunc humores ex capite elicere, atque acerrima maximeque succosa assumere, vomitum rarissime citare, exerceri, atque concubitum vitare. Numerantur ad Vergiliarum occasum, dies sex & quadraginta.

XI. πληιάδος δύσις. αὕτη ἡ ὥρα αὔξει ἐν ἀνθρώποις φλέγμα ἕως τροπῶν χειμερινῶν. δεῖ ἐν προσφέρεσθαι τὰ δριμύτατα. καὶ πίνειν οἰνάριον ὡς ἡδιστα. καὶ τοῖς λιπαροῖς χρῆσθαι. καὶ φιλοπονεῖν. εἰσὶ δὲ αἱ τροπὰς χειμερινὰς, ἡμέραι μέ.

XI. Vergiliarum occasus. Hoc tempore pituita ad usque Solstitium hyemale in hominibus redundat, quamobrem acerbissima quæque, vinum suavissimum assumere oportet, pinguibusque uti & exercitari. Sunt autem ad Solstitium hiemale, dies quinque & quadraginta.

Alii Diocles.

Diocles Athenienſis, poëta Comicus, de quo dixi lib. 2. hujus Bibl. c. 22.

Diocles Caryſtius Rhetor, ex quo Seneca pater in Suaſoriis ſuis & Controverſiis.

Diocles Elaites, Alcidamantis (mortis laude clari) pater, quem Muſica ſcripſiſſe narrat Suidas in Ἀλκιδάμας.

Diocles Grammaticus, cujus ſomnium refert Artemidorus IV. 72. onirocrit. Alius Diocles Grammaticus & Philoſophus ac deinde eremita Chriſtianus, de quo Palladius Lauſiaca. p. 144.

Diocles ὁ Μάγνης, Magneſius, cujus Πατδρομὴν ſive βίους φιλοσόφων laudat Laërtius pluribus locis. vide IV. 19. hujus Bibl. p. 616.

Diocles Peparethius, cujus περὶ Ἡρώων σύνταγμα allegat Plutarchus quæſt. Græc. p. 301. Hic inter primos res Romanas tradidit, laudatus olim Fabio Pictori, teſte eodem Plutarcho in Romulo pag. 19. 22. Laudat & Feſtus in *Roma*.

Diocles peripateticus Philoſophus, de quo Lucianus Eunucho T. I. p. 842. ſeq.

Diocles Phliaſius, Pythagoreus, Laërt. VIII. 46. Jamblichus de vita Pythag. c. 35.

Dio-

Diocles Rhodius Αἰτωλικῶν ſcriptor, citatus à Plutarcho de flum. Δευτέραν Περσικῶν Dioclis laudat Joſephus, pro quo Freculfus librum *ſecundum de Coloniis*, ut Meurſius obſervavit.

Diocles Sybarita Pythagoreus, eidem Jamblicho laudatus.

Diocles Syracuſanorum legislator, de quo Diodorus Sic. XIII. p. 347.

V. ALEXANDER Trallibus Lydiæ civitate, Phlegontis & aliorum virorum celeberrimum * patria, Trallianus: iatroſophiſta Paulum Æginetam (qui eum plus ſimplici vice laudat, ejusque ſcriptis uſus eſt) longe ætate anteceſſit, clarus temporibus Juſtiniani Imp. Patrem *Stephanum* ipſe memorat lib. IV. p. 230. ex quo loco Medicinam & ipſum exercuiſſe videtur colligi poſſe. ἀγαγαργάλεσμα συναγχικοῖς, ᾧ ἐχρήσατο Στέφανος ὁ πατήρ μου κἀγώ. *gargariſma, angina preſſis ſalutare, quo Stephanus pater meus uſus eſt & ego.* Fratres ipſius laudat & tam inclyta prole beatam prædicat eorum matrem Agathias libro V. Hiſtoriar. pag. 144. *Dioſcorum* Medicum, *Anthemium* ** Mathematicum celeberrimum & Architectum, *Olympium* JCtum & *Metrodorum* Grammaticum. Πατρὶς μὲν ὑπῆρχεν αἱ Τράλλεις ἡ πόλις· καὶ ἐν τοῖς καλλιμένοις γραμματικοῖς ὁ ἀδελφὸς ὁ τούτου (Ἀνθεμίου) Μητρόδωρος. Καὶ μακαρίσαιμι ἂν ἔγωγε αὐτῶν τὴν μητέρα, ἥτω ποικίλης παιδείας ἀναπλέων γονὴν ἀποκυήσασαν. Τοῦτο τὸ γὰρ τῷ ἀνδρὶ τίκτει καὶ Ὀλύμπιον, νόμων τε ἄσκησιν καὶ ἀγώνων δικαστικῶν ἐμπειρίᾳ περιεσχηκότα. Καὶ πρὸς γε ΔΙΟΣΚΟΡΟΝ καὶ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ, ἄμφω ἰατρικῆς δαήμονες ἄτω. Τούτων δὲ Διόσκορος μὲν ἐν τῇ πατρίδι κατέβιω, τὰ ἐκ τῆς τέχνης μάλα εὐτυχῶς ἐπιδεικνύμενος ἔργα. Ἄπειρος δὲ ἐν τῇ πρεσβυτάτῃ Ῥώμῃ κατῴκησεν ἐντιμότατα μετακεκλημένος. Inde Janus Guilielmus in epigrammate, quod legitur T. 3. delic. poëtarum Germanicorum p. 463.

Patria Alexandro Tralles, domus inclyta Roma,
Ars eadem qua fratri medicina fuit.
Illas, quæ Regum venerata eſt Juſtinianum,
Hoc fatis: ingenium ſcripta operoſa docent.

Itine-

* Strabo XIV. p. 649.

** Anthemio hoc Tralliano & Iſidoro Miléſio uſus Juſtinianus Imp. ad templum celebre S. Sophiæ condendum CPoli A. C. 532. Vide Procopium in Combefiſii manipulo rerum CPol. p. 284. Agathiam lib. V. p. 144. ſeq. & è recentioribus Cangii CPolin Chriſtianam lib. III. pag. 11. Anſelmum Bandurium ad Antiquitates CPol. pag. 772. Huic Anthemio Eutocius dedicavit ſuos in Apollonii Conica com-

Itinerum suorum ipse facit mentionem Alexander: in Tuscia enim versatum se narrat lib. 1. p. 80. in Gallia p. 81. in Hispania p. 82. Alius in Lydia Alexander Medicus, & antiquior in Herophili schola successor Zeuxidis, cognomento φιλαλήθης, cujus Strabo meminit in extremo libri XII. Idem præceptor Demosthenis Ophthalmici, & Aristoxeni Herophilii citatur à Galeno pluribus locis, qui & ejus librum quintum τῶν αἱρεσκόντων sive placitorum allegat, ut notavi libro IV. pag. 560. Citatur & à Joanne Alexandrino in Galenum de sectis. Antiquior etiam nostro fuit Alexander Medicus Peregrini Philosophi, de quo Lucianus sub extremum libri de morte Peregrini, T. 2. p. 590. Alius etiam & antiquior nostro Alexander philosophus peripateticus Aphrodiseus, sub cujus nomine *Problemata* sæpius edita, Alexandro potius Trallian no tribuenda quibusdam visa sunt, sicut & liber de febribus ad Apollonium, à nostri libro de febribus (qui est in opere ejus duodecimus) longe diversus, ut dixi libro IV. hujus Bibl. cap. 25. p. 73. & 74.

Exstat ejus opus Therapevticum, sive de dignoscendis & curandis morbis & affectibus corporis humani, divisum in veteri versione Latina in libros tres, in editione Torini in libros quinque, in aliis Græcis Latinis & Græco-Latinis editionibus in libros duodecim, lib. 1. de affectibus capitis & cerebri, 2. oculorum, 3. aurium, narium, faciei, dentiumque, 4. de angina, 5. tussi, 6. pleuritide, 7. sanguinis rejectione & affectibus pulmonis, ventriculi ac stomachi, 8. jecoris, lienis & aliorum intestinorum, 9. de hydrope & affectibus renum, urinæ, seminisque, 10. de affectu cotico, 11. de podagra & 12. de febribus. Institutum suum ipse exponit l. X. p. 574. πολλὰ μὲν εἴρηται τοῖς παλαιοῖς· ὧν δὲ καὶ ἡμεῖς ἐσχομεν πεῖραν ἄριστα ποιεῖν δυναμένων, τούτων ἁπάντων ἐκθήσομαι τὰς γραφάς. *Multa quidem ab omnibus veteribus prodita sunt, quorum autem nos quoque experientiam habuimus optime efficacium, horum omnium formulas apponam.* Et p. 591. ἐπεύδασα καὶ περὶ τούτων ἐκθεῖναι ὑμῖν, ὧν τι αὐτὸς ἐσχον πεῖραν καὶ ὅσα παρὰ φίλων ἀληθινῶν ἔγνων ὠφελεῖν δυνάμενα. *Conatus sum etiam de his vobis mentionem facere, quorum & ipse experientiam habui, & quæ à veris amicis juvare posse cognovi.* Βιβλίον θεραπευτικὸν appellat lib. 2. p. 122. In gratiam *Cosmæ* cujusdam amici sui laborem illum in se suscepisse, docet in limine libri 12. p. 666. αἰτήσαντί σοι, Κοσμᾶ φίλτατε, ἐξ ἐκ πείρας ἡμῶν

commentarios, ut dixi lib. 3. cap. 22. §. 21. atque etiam de inedito Anthemii libro περὶ παραδόξων μηχανημάτων, §. 11. ejusdem capitis, ex Lambecii VII. pag. 191. seq.

ἡμῖν πολλάκις εὐνοθείσας ἔτι διαφόρων νοσημάτων ἐκθέσθαι θεραπείας, ἐπίμους ὑπήκουσα. Profitetur autem & ipsi ad omnia officia obligatum se ac devinctum, & parenti ejus, à quo & in arte Medica & in aliis vitæ negotiis egregie adjutus fuerit, nihil non debere, adeoque licet ætate jam provectum, libenter hanc operam ipsorum in gratiam in se suscipere. Χάριτας ἀμφοτέροις εἰκότως ὁμολογῶν, σοί τε καὶ τῷ σῷ πατρὶ τῆς εἰς ἐμὲ παρ' ἡμῶν φιλοφρόνως ἑκάστοτε γενομένης εὐνοίας. Ὁ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ἀ μόνον ἐν τοῖς ἔργοις τ τέχνης, ἀλλὰ κ τῶν κ' βίον πραγμάτων ἀπάντων δεξιὸς ὑπουργὸς ἐγένετο. σὺ δὲ μ βαρβάρων * τὴν ἀναστροφὴν μὲν ποιούμενος, ἀφ' ἧς τὴν τῶν βιασαμένων ἡμᾶς πραγμάτων περίεσαν, παρελθὼν ἀ κεκαρτέρησας. διὸ κ' γέρων λοιπὸν πειθαρχῶ, κ' κάμνειν οὐκ ἔτι δυνάμενος τοῦτό τοι βιβλίον ἔγραψα, συνθέσεις τε μ πολλῆς περιοῦσης ἐν τοῖς ἀνθρώποις νόσοις καταληφθείσας μοι πείρας.

Methodicæ addictum fuisse sectæ multa operis loca produnt. Et qualem lib. I. p. 85. intelligat μέθοδον τεχνικὴν, exponit lib. IX. p. 528. αἱ γὰρ καλούμεναι μέθοδοι τ Ἱπποκράτους τέχνης, αὗταί εἰσιν, ὡς ἀεὶ τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων εἶναι ἰάματα. *Nam quæ Medicæ artis methodi vocantur, hæ sunt: nempe contraria contrariorum semper esse remedia.* Lib. XII. pag. 745. τὰ φθάσαντα ὑπὸ θερμότητος παγῆναι, οὐκ ἀπὸ θερμότητος, ἀλλ' ὑπὸ τ ἐναντίου ἁλίσκεσθαι πέφυκε. Et p. 759. hoc ait præcipuum esse boni Medici officium ut calida refrigeret, sicca humectet, ac vicissim; πάντα τὰ κατὰ φύσιν, τῶν ἐναντίων χρήζει πρὸς τὴν θεραπείαν. Τὰ δὲ κ' φύσιν, μᾶλλον τῶν ὁμοίων. Ἰατροῦ γὰρ τοῦτο ἄριστον ἔργον, τὸ θερμὸν μὲν ψύξαι, τὸ δὲ ξηρὸν ὑγράναι, τὸ δὲ ψυχρὸν θερμᾶναι, καὶ τὸ ὑγρὸν ξηρᾶναι. De hoc præcipuo illius sectæ dogmate multa erudite Prosper Alpinus in libris, quos edidit tredecim de Medicina Methodica, post editionem Patav. 1611. fol. nitide nuper recusis Lugduni Batav. 1719. 4. in quibus nullum inter Methodicos Alexandro nostro datum locum aliquis mirabitur.

Inter præclara ac probata medicamenta aliquibus etiam superstitiosis dat locum, aitque recte se id facere, modo per illa hominem possit servare ἕνεκα τ σῶσαι ἄνθρωπον, καὶ δυνηθῆναι νικῆσαι πάθος. Bonum enim esse vincere morbum & ægris succurrere quovis modo. Καλὸν γὰρ νικᾶν, καὶ πάσῃ μηχανῇ βοηθεῖν. Lib. IX. p. 538. quo in loco ait suffragari se Galeno, qui in libro περὶ τ καθ' ὁμηρον ἰατρικῆς testatus fuit antea se ἐπῳδὰς & incantationes fabulis annumerasse anilibus, uti etiam in libro de morbo sacro sapienter facit Hippocrates: sed inde ἐκ

* An Cosmæ Indopleustæ tangit itinera?

ἔστιν ἔκ τε μακρᾶς πείρας longi usu temporis & experientia comperisse μεγάλην δύναμιν αὐτῆς, magnam esse earum efficaciam. Sic adversus colicos dolores lib. X. pag. 592. inter alia amuleta Alexander commendat ferre in annulo insculptum lapidi Medico Herculem erectum, à quo leo suffocatur. Pag. 593. annulum ferreum circello octangulari inscriptisque ei verbis, φεῦγε φεῦγε ἰὺ χολὴ ἡ κορύδαλλος ἔζηται, atque imposita loco aposphragismatis figura, quam qui inspicit, nihil ad rem facere videbit. Et tamen testatur magnam hujus se remedii efficaciam expertum, additque talia non esse propalanda temere, sed tantummodo dignis communicanda, laudatque dictum Hippocratis τὰ ἱερὰ ἱεροῖσιν ἀνθρώποισιν δείκνυται, βεβήλοισι δὲ οὐ θέμις. *Res, quæ sacræ sunt, sacris hominibus ostendantur, nam profanis nefas.* Lib. XI. p. 656. adversus podagram jubet laminæ aureæ, quando luna est libra, vel in leone potius, inscribere versum Homericum Iliad. β. 95.

Τετρήχει δ' ἀγορὴ ὑπὸ δ' ἴσταται ἔζετο γαῖα.

Et p. 657. præservari ait à podagra, qui ad talos gestent laminæ aureæ luna desinente inscripta verba, μεί, θρεῦ, μόρ, φόρ, πυξ, ζά, ζών θέ, λάι, χρί, γέ, ζέ, ών. addito magno nomine, ἰαζ, (leg. ΙΑΩ,) αἰζύφ, ζύων, θρεύξ, βαίν, χωών. Pag. 658. jubet effodere herbam sacram, quum luna est in aquario, pronunciatis his verbis: λέγω σοι, λέγω σοι ἱερὰ βοτάνη. ἄγειν καλῶ σε εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φιλέα, ἵνα στήσῃς τὸ ῥεῦμα τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν τοῦδε ἢ τῆσδε. ἀλλ' ὁρκίζω σε τὸ ὄνομα τὸ μέγα ΙΑΩ ΣΑΒΑΩΘ, ὁ θεὸς ὁ στηρίξας τὴν γῆν, καὶ στήσας τὴν θάλασσαν ῥεύστων ποταμῶν πλεονάζων, ὁ ξηράνας τὴν τοῦ Λὼτ γυναῖκα καὶ ποιήσας αὐτὴν ἀλατίνην. λάβε τὸ πνεῦμα τῆς μητρός σου γῆς καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ ξήρανον τὸ ῥεῦμα τῶν ποδῶν ἢ τῶν χειρῶν τοῦδε ἢ τῆσδε. *Ajo tibi, ajo tibi herba sacra, eras voco te in domum Philea, ut fistas fluxionem pedum & manuum hujus viri, vel hujus mulieris. Sed adjuro te per nomen magnum JAO SABOTH, Deus qui terram firmavit & fixit mare, quod fluviis abundare facit fluentibus, qui exsiccavit uxorem Lot & fecit eam statuam salinariam, accipito spiritum matris tuæ terræ & vires ejus, & siccato fluxionem pedum aut manuum hujus viri aut mulieris.* Addit deinde, crastina die ante exortum solis accepto osse cujuscunque animalis mortui effodiendam illius herbæ radicem, & accepta illa dicendum: ὁρκίζω σε καθ' τῶν ἁγίων ὀνομάτων, ΙΑΩ ΣΑΒΑΩΘ ΑΔΩΝΑΙ ΕΛΩΪ, *Adjuro te per sancta nomina, JAO SABAOTH ADONAI ELOI,* in radicem vero injiciendum pugillum salis, additis verbis: ut sales hi non crescent

ſcent, nec augebuntur, ſic nec morbus hujus viri aut hujus mulieris &c. Et lib. XII. p. 757. multis experimentis probatum ſibi narrat amuletum contra febrem, ſi folio oleæ, communi atramento inſcribatur *κα, ροι, ες.* foliumque, quod ante ſolis ortum carpſeris, ſuſpendatur collo. Quod autem ad nomina Divina attinet, petita ab Hebræis, eorumque uſu ad morbos dæmonasque averruncandos etiam à non Chriſtianis adhibito operæ pretium eſt videre Grotium & Hammondum ad Matthæi XII, 27. Mericum Caſaubonum ad Marcum Antoninum p. 11. ſeq. Jo. Spencerum ad Origenem contra Celſum p. 17. ſeq. & 53. & quæ ex Geoponinicis congeſſi Vol. VI. hujus Bibl. p. 504. ubi etiam amuleta quædam Homerica, & alia ſuperſtitioſa hujuſcemodi reperies, qualia collegit etiam Rob. Keuchenius præfat. ad Serenum Sammonicum. A CHRISTI ſacris tamen alienum fuiſſe Alexandrum Trallianum non crediderim.

Inter præcipuos ſcriptores *de urinis* etiam Alexandrum noſtrum laudat Actuarius lib. 1. de differentiis urinarum c. 2. unde mihi perſuadeo, alio opere deperdito uberius de argumento illo tractaſſe, neque Actuarium reſpicere ad pauca illa, quæ de urinis in Therapevtico hoc traduntur lib. IX.

De morbis & affectibus oculorum tractaſſe alio opere ipſe nos docet Alexander initio libri 2. p. 122. *ἤδη μὲν ἐν ἑτέροις περὶ βιβλίοις ἀναγέγραπταί μοι περὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς παθῶν.* Sed & hoc nunquam lucem vidit.

Aphoriſmos ejus, neſcio an excerptos ex libris, quos habemus, MSS. in Bibl. Regis Chriſtianiſſimi memorat Labbeus Bibl. nova MSS. pag. 123.

Alexandri Tralliani Therapevticorum editiones.

Græca, typis luculentis ex Bibliotheca Regia Pariſ. apud Rob. Stephanum 1548. fol. cum caſtigationibus *Jacobi Goupili* ad calcem voluminis, qui Galenum, Paulum Æginetam & Aëtium utili ſtudio contulit, ſed fallitur, quando Alexandrum ex Paulo putat profeciſſe, cum Paulus (tanto junior) Alexandro paſſim ſit uſus, & eum plus ſimplici vice etiam laudet de nomine, ut ſupra demonſtravi. Addit Goupilus p. 243—259. Rhazem de peſtilentia (de quo infra,) Græce ex eadem Regia Bibl. ſuppeditatum à Petro Caſtellano,

totumque volumen dedicavit ampliſſimo apud Pariſiorum Lutetiam Medicinæ Profeſſorum Collegio.

Latina. Veterem ac barbaram verſionem in tres digeſtam libros (ex Arabico, ut par eſt credere compoſitam, nam & Arabibus haud ignotus noſter Alexander) cum expoſitione gloſſæ interlinearis *Jacobi de Partibus* & *Simonis Januenſis* in margine poſita, impreſſam ſub titulo *Alexandri Tatros Practica*, * Lugduni 1504. 4. & Papiæ 1520. 8. Venet. 1522. fol. jam notavit Jo. Georgius Schenckius. De codicibus MSS. hujus verſionis vide Cangii gloſſar. in *Heraclea* & Labbeum p. 213. Bibl. nov. MSS.

Albani Torini interpretatio Latina vel metaphraſis potius, ut jam Geſnero ſuboluit, veteris Latinæ verſionis, Baſileæ apud Henricum Petri, 1533. fol. & 1541. fol. in qua poſteriore editione Torinus ipſe, qui libris quinque diviſit, profitetur ſe paraphraſin dare, uſum duplici translatione Latina, ſed barbara, MSta & typis excuſa: Græci codicis vix tantulum fragmentum ſibi exhibitum fuiſſe ab Epiphanio, equite aurato Veneto, Alexandri Benedicti filio, initio truncatum, medio atrociſſimo vulnere ſaucium, fine ſuo mutilatum, toto alias corpore vulneratum, laceratum, carioſum, à tineis ac blattis undique deroſum, & lituris interlitum, atque uno verbo, plerisque locis illegibile. Confer Reineſii Epiſtolas ad Daumium pag. 135. & 137.

Jacobum Goupilum etiam libros Alexandri latinitate donaſſe, multo quam à Torino factum terſius ac politius, & doctiſſimis illuſtraſſe ſcholiis refert Andreas ** Tiraquellus, Goupili amicus, à quo ad edendum emendandumque Græcum opus inpulſum ſe non diffitetur in præf. Porro publicaſſe illam verſionem (quod addit J. G. Schenckius,) non dicit, neque editam eſſe exiſtimo.

Joanne Gvinterio Andernaco interprete, Argentorati apud Remigium Guidonem 1549. 8. & Lugduni apud Antonium Vincentium 1560. 12. Atque in H. Stephani artis Medicæ principibus Pariſ. 1567. fol. & cum Joannis Molinæi annotationibus Lugd. 1575. forma minore.

Excerpta *de balneis*, p. 481. Operis Veneti de balneis, A. 1594. fol.

De

* Inter Conſtantini Africani ſcripta; qui variorum Medicorum lucubrationes circa A. C. 1070. ex Arabico Latine vertit, apud Petrum Diaconum de viris illuſtribus Caſinenſibus c. 23. memoratur Practica duodecim libris.

** Tiraquellus libro de Nobilitate p. 334. ſeq.

De febribus, liber (ultimus sive duodecimus) in opere Veneto de febribus pag. 5. A. 1553. fol.

Gallice librum undecimum cum Rhaze de pestilentia vertit *Sebastianus Collinus*. Paris. 1556. 8.

Græco-Latina librorum Alexandri editio hactenus exstat unica cum versione & observationibus Andernaci, qui Goupili etiam castigationes addidit, & Græcam illius editionem cum alio Græco MS. non paucis locis meliore collatam emendavit, Basileæ apud Henricum Petrum 1556. 8.

Indiculus Medicorum & Scriptorum ab Alexandro Tralliano memoratorum.

Compositus à me ad paginas editionis Græco-Latinæ Basileensis 1556. 8.

Æsculapium sinegma, ἀσκληπιόν. pag. 629.
Aëtius de erysipelate. 779.
Agapeti antidotus contra podagram. 620.
Τὰ Ἀλεξανδρίων βηχεῖδια, καὶ μανομένα καὶ μαμβηχεῖδια. 766.
Amazonum trochiscus. 358. 516.
Amythaonis malagma. 499.
Andronius pastillus. 207.
Apollonius Medicus. 79.
Ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἐυπορίστων. 78.
Apollophanes. 98. ejus epithema. 394. malagma. ibid.
Archigenes. 80. Ταῦτα μὲν ἐκ τῶν Ἀρχιγένους. ibid. 82. de Archigene Galenus (T. 2. edit. Basil. p. 177.) *homo cum sit, difficile, non errare in multis.* 245.
Ariobarzanium emplastrum. 195. 395.
Aristotelis dictum: φίλος μὲν ὁ Πλάτων, φίλη δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια. 245. laudatur Aristoteles 360. 745.
Asclepiades ὁ Φαρμακευτής. 82. ejus μάλαγμα. 500.
Atlas cœlum gestans. 109.

Allia apud Barbaros ὄσκαι. 625.
Bithyni pastillus. 207.
Buphati medicamentum. 653.

Cosmæ,

Cosmæ, quem φίλτατον vocat, libros suos inscripsit Alexander Trallianus. 666.

Democrates Athenienſis. 83.
Didymus ἐν τῇ ἐκλαπείσῃ αὐτοῦ βίβλῳ ὕστερον καλυμένῃ. 368.
Dioſcorides. 239.

Eraſiſtratus. 667.

Fauſtinus trochiſcus. 452.

Galenus. 205. 208. 210. 216. 477. 493. 500. ὁ θειότατος. 175. 223. 228. 244. 249. 250. 299. 328. 368. 527. 538. 642. 667. 675. 678. 682. 700. 703. 758. 768. ὁ σοφώτατος. 52. ὁ νόμῳ τὴν τέχνην ἀσκήσας, εἴπερ τις καὶ ἄλλων ἰατρῶν. 732. (ubi eum oppugnat Alexander Trall. quod & alibi facit.) diu nihil eſſe incantationes credidit, deinde experientia convictus aliter ſenſit. 538.
Ejus ἱερά. 112. epithema Γαληνεῖον, ſive κηρωτή. 353.
Ἐκ τῆς Γαληνοῦ θεραπευτικῆς. 503. ἐν τῇ θεραπευτικῇ πραγματείᾳ. 675. τὸ περὶ τροφῶν. 733. ἐν τοῖς περὶ Γλαύκωνα φιλοσόφων. 738. 744.
Περὶ τοῦ καθ' ὅμηρον ἰατρικοῦ. 538.

Heraclidis Philoſophi antidotus. 618.
Herculeus morbus epilepſia. 62. *Herculeum collyrium.* 144. Hercules ſuffocans leonem, amuletum contra colicam paſſionem. 592.
Hermolaus, & magnus Hermolaus, nomen collyrii. 132. 133. 141. 153.
Hippocrates. 19. 273. 305. 482. 496. 667. 682. ὁ θεῖος. 102. θειότατος. 268. 276. 306. 683. 736. 739.
Ejus dictum *ſanctæ ſanctis.* 593.
Ars Hippocratis, pro arte Medica. 528.
Homerus. 370. 656.

Jacobus Pſychreſtus. 645. 649. μέγας ἀνὴρ καὶ θεοφιλέστατος περὶ τὴν τέχνην γενόμενος. 249.
Pſychreſtus dictus, ὅτι ὑγρᾷ καὶ ψυχρᾷ τροφῇ ἐκέχρητο. 249.
Indum ſmegma. 629. 630.
Julianium ἐξύμελι. 189. 614.

Λημνία σφραγίς. 226. 293. 195. ſuppoſititia. 302.
Livianum collyrium. 139. 148.

Magnus, Medicus. Ἐκ τῶν Μάγνε. 260.
Marcelli trochiſcus. 452, antidotus. 577.
Μαρκιάνε. 357.
Marſinus Thrax. 81. Thraces. 592.
Medici antiqui. 433. 454. 744. 767. &c.
Mithridatium antidotum. 244.
Mnaſeæ medicamentum. 294. 427. 433.
Moſchio. 84. Vide Theodorus.
Muſurium collyrium ἐκ τῆ ἱερατικῆ τάξε. 129.
Muſæ trochiſcus. 483.

Nicolai (Damaſceni) palmulæ. 230. 259. 462.
Nili epithema. 493.

Oraculum Democrati Athenienſi datum de morbo comitiali curando. pag. 83.
Oribaſii aliquoties meminiſſe Alexandrum & Aëtii ſcribit Andernacus: ſed Aëtium ſemel, Oribaſium laudatum ab eo nunquam memini.
Orphei contra morbum comitialem. 81.
Oſtanes. 83.

Paſſionis paſtillus. 207.
Philagrius. 228. 472.
Philo. Φιλώνειον. 271. Philonis antidotus. 577.
Philodotus Medicus. 110.
Philumenus. 413. 423.
Pollucis (Πολυδεύκε) collyrium. 129.
Proteus, collyrii nomen. 147.
Polyidi paſtillus. 207.

Παρὰ Ῥωμαίοις φαρίχυλος, farris cremor. 290. εὗρον ἐγὼ πολλὰς τῶν ἐν Ῥώμῃ ἰατρῶν. 733.
Rufus. 744.

Σεβήρειον ξηρίον. Severi pulvis. 146.

Stephanus Medicus, Alexandri Tralliani pater. 230.
Strato. 84. medicamentum contra comitialem morbum ὅπερ κεῖται ἐν τῷ τρίτῳ Στράτωνος. 80. ἐν τῆς Στράτωνος, λέγει δὲ ὄφεως εἶναι. 81.

Θεοδώρητος ἀντίδοτος. 70. 457. collyrium Θεοφίλου. 131. Θεῦ χεῖρ. 534.
Theodorus Medicus. ἐκ τῆ δευτέρᾳ, Θεοδώρᾳ. 79. Theodorum Priſcianum hunc eſſe ſuſpicatur Reineſius p. 137. Epiſt. ad Danmium.
Theodorus Moſchio. Ejus liber LVIII. p. 81.
Theodotius philoſophus. Ejus antidotum. 645. 148. 149. 159. 260.
Theognoſtus, Democratis præceptor, 83.

Xenocrates Medicus. 79. Ejus trochiſcus. 772.

Zalachthes. 83.
Zoili collyrium. 145.

In nulla Alexandri editione, neque collectione veterum Medicorum exſtat ejusdem *ad Theodorum*, quem φίλτατον appellat *Epiſtola*, περὶ ἑλμίνθων, *de lumbricis*, hominis corpori infeſtis eorumque curatione, quam qui primus edidit vertitque Latine ad calcem quatuor librorum Variar. lectionum, Venet. 1570. 4. Hieronymus Mercurialis, *Quod*, inquit, *Alexandri ſit Epiſtola, primo indicat Codicis Vaticani, à quo illam accepi vetuſtas, deinde ſcribendi modus, atque orationis character, poſtremo Arabum ſcriptorum fides, qui cum quadam quæ ſolum in hac Epiſtola reperiuntur, eo pacto citent, quo res Tralliani conſueverunt, ſane videntur ipſam veluti illius genuinam agnoviſſe.* Hanc licet recuſam ſubinde cum Mercurialis Variis Lect. & aliis ſcriptis Venet. 1644. fol. & ad calcem libri ejus de morbis puerorum Francof. 1584. 8. tamen rarius obviam dare hoc loco non dubito, cum ſit brevis & de auctoris diligentia & candore teſtetur.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἈΛΕΞΆΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΙΑΝΟΥ, Περὶ ἑλμίνθων.

I.

Γέγραφάς μοι φίλτατε ΘΕΟΔΩΡΕ περὶ τῦ σῦ παιδὸς ἀπολέσθαι κινδυνεύοντος, ὅπως ἂν τῶν ἑλμίνθων ἁπά-

ALEXANDRI TRALLIANI De Lumbricis Epiſtola.

I.

PEr literas à me THEODORE amiciſſime efflagitaſti, ut puero tuo jam à ventris animalibus jugulari peri-cli-

Αημνία σφραγίς. 226. 293. 195. suppositia. 302.
Livianum collyrium. 139. 148.

Magnus, Medicus. Ἐκ τῶν Μάγνα. 260.
Marcelli trochiscus. 452. antidotus. 577.
Μαρχιάνη. 357.
Marsinus Thrax. 81. Thraces. 592.
Medici antiqui. 433. 454. 744. 767. &c.
Mithridatium antidotum. 244.
Mnaseæ medicamentum. 294. 427. 433.
Moschio. 84. Vide Theodorus.
Musurium collyrium ἐκ τῆς ἰερατικῆς τάξεως. 129.
Musæ trochiscus. 483.

Nicolai (Damascenі) palmulæ. 230. 259. 462.
Nili epithema. 493.

Oraculum Democrati Athenienſi datum de morbo comitiali curando. pag. 83.
Oribasii aliquoties meminisse Alexandrum & Aëtii scribit Andernacus: sed Aëtium semel, Oribasium laudatum ab eo nunquam memini.
Orphei contra morbum comitialem. 81.
Ostanes. 83.

Passionis pastillus. 207.
Philagrius. 228. 472.
Philo. Φιλώνειον. 271. Philonis antidotus. 577.
Philodotus Medicus. 110.
Philumenus. 413. 423.
Pollucis (Πολυδεύκης) collyrium. 129.
Proteus, collyrii nomen. 147.
Polyidi pastillus. 207.

Παρὰ Ῥωμαίοις φαρίχυλον, farris cremor. 290. εὗρον ἐγὼ πολλὰς τῶν ἐν Ῥώμῃ ἰατρῶν. 733.
Rufus. 744.

Σεβήρειον ξηρίον. Severi pulvis. 146.

Stephanus Medicus, Alexandri Tralliani pater. 230.
Strato. 84. medicamentum contra comitialem morbum ὅπερ κεῖται ἐν τῷ τρίτῳ Στράτωνος. 80. ἐν τοῖς Στράτωνος, λέγει δὲ ὄφεως εἶναι. 81.

Θεοδώρητος. ἀντίδοτος. 70. 457. collyrium Θεοφίλιον. 131. Θεῖα χεῖρ. 534.
Theodorus Medicus. ἐκ τῆ δευτέρᾳ, Θεοδώρᾳ. 79. Theodorum Priſcianum hunc eſſe ſuſpicatur Reineſius p. 137. Epiſt. ad Danmium.
Theodorus Moſchio. Ejus liber LVIII. p. 81.
Theodotius philoſophus. Ejus antidotum. 645. 148. 149. 159. 260.
Theognoſtus, Democratis præceptor. 83.

Xenocrates Medicus. 79. Ejus trochiſcus. 772.

Zalachthes. 83.
Zoili collyrium. 145.

In nulla Alexandri editione, neque collectione veterum Medicorum exſtat ejusdem *ad Theodorum*, quem φίλτατον appellat *Epiſtola*, περὶ ἑλμίνθων, *de lumbricis*, hominis corpori infeſtis eorumque curatione, quam qui primus edidit vertitque Latine ad calcem quatuor librorum Variar. lectionum, Venet. 1570. 4. Hieronymus Mercurialis, *Quod*, inquit, *Alexandri ſit Epiſtola, primo indicat Codicis Vaticani, à quo illam accepi vetuſtas, deinde ſcribendi modus, atque orationis character, poſtremo Arabum ſcriptorum fides, qui cum quædam quæ ſolum in hac Epiſtola reperiuntur, eo pacto citent, quo res Tralliani conſueverunt, ſane videntur ipſam veluti illius genuinam agnoviſſe.* Hanc licet recuſam ſubinde cum Mercurialis Variis Lect. & aliis ſcriptis Venet. 1644. fol. & ad calcem libri ejus de morbis puerorum Francof. 1584. 8. tamen rarius obviam dare hoc loco non dubito, cum ſit brevis & de auctoris diligentia & candore teſtetur.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΙΑΝΟΥ, περὶ ἑλμίνθων.

I.

Γέγραφάς μοι φίλτατε ΘΕΟΔΩΡΕ περὶ τοῦ σοῦ παιδὸς ἀπολέσθαι κινδυνεύοντος, ὅτως ἂν τῶν ἑλμίνθων ἀπα-

ALEXANDRI TRALLIANI De Lumbricis Epiſtola.

I.

PEr literas à me THEODORE amicisſime efflagitaſti, ut puero tuo jam à ventris animalibus jugulari perici-

ἂν προσενέγκωσι, τροφὴν ἐμοῖσι ζώοις τὸν ἐυθὺς, καὶ τρέφονται συνεχῶς καὶ ἀπορῦπις ἀνακλίσεως ἄλλο τι ἢ ἐν ἄλλῳ ὅπῳ ἐπέσυσιν ἢ μέχρι πολλοῦ, ἐς πλευσμὸν ὅταν ἔχωσιν ἰσχάλεως ἰδρῶτας ψυχρόν τι, ἐς συγκοπικόν. τοῦτο ἐστὶ τῶν ἐχόντων ἕλμινθας σημεῖα, μηκέτι δὲ μηδὲν ἄλλως βοηθεῖν, καὶ προσφέρειν ὀρθῶς, ἢ ὅσα πιστεύεται τὰς ἕλμινθας ἀναιρεῖν.

bum offeras, eum ſtatim vomunt. Continuo vertuntur, & quaſi nullum decumbendi commodum ſitum invenientes in alium, atque alium ſubinde locum ſeipſos diu jactant. Denique cùm in extremo ſunt, frigidis ſudoribus, ac animi defectionibus ſollicitantur. Hæc ſunt eorum, quos ventris animalia infeſtant, indicia; quibus nulla alia ratione auxiliaberis, nec quicquam aliud cum fructu præbebis, niſi ea, quæ lumbricos necare creduntur, exhibeas.

Θεραπεῖα ἑλμίνθων μετὰ πυρετοῦ.

III. Ὅτι μὲν λεπύνουσα δίαιτα πᾶσι τοῖς ἔχουσιν ἕλμινθας ἁρμόζει, παντὶ που δῆλον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔστι πολλοῖς τῶν λεπτυνόντων ἀπάντων ἡ μία τις διαφωνία, ἀλλὰ ποικίλη καὶ διάφορος, τὸ μὲν αὐτῶν μετρίως σαφῶς θερμασίας, ἐς πολλῆς, τὸ δὲ μετρίως ἐς ἀνεπαισθήτως, καὶ σπανιόν ἐστιν εὑρεῖν τοὺς πυρετοὺς ἔτοις παροξύνοντας, εὔδηλον ὡς εἰσὶ πυρετὸς ἅμα τε ἕλμινσιν ἐνοχλεῖν φαίνοιτο, ὡς ἥδε τοῖς σφόδρα ἐς λεπύνειν δυναμένοις χρῆσθαι ἐς ἀναιρεῖν αὐτοὺς ἐς φθείρειν πεφύκασιν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς μετρίως ὡς ἐυδέχεται, θερμαίνειν, καὶ λεπύνειν δυναμένοις. ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα, τό τε σελίνου ῥίζης τὸ ἀπόβρεγμα, καὶ τὸ χαμαιμήλου, καὶ τῶν μυρικίων καλαμῶν, ὧν ἡ ὕλη μάλλον, ἢ καλάγλυχον κέκληται μὴ λεπύνον. εἰσὶ δὲ διάφορα τὰ τοιαῦτα

Lumbricorum cum febre curatio.

III. Attenuantem vivendi rationem omnibus lumbricos habentibus convenire, unicuique clarum eſt: ſed quoniam etiam apud vulgares attenuantium quorumlibet non unum diſcrimen eſt; ſed variæ, ac diverſæ differentiæ, quando eorum aliud manifeſta ac inſigni calliditate pollet; aliud moderate, & inſenſibiliter calefacit; Item raro contingit quin febres exacerbentur; Conſtat quod ubi febris cum lumbricis vexat, non rebus magna attenuandi facultate præditis, etiam ſi animalia illa interimere, & corrumpere conſueverunt; ſed potius cum iis, quæ utcunque contingit moderate calefacere ac attenuare poſſunt; cujusmodi ſunt aqua, in qua radix apii, & chamæmelum, & ea, quæ vocantur miſchilia, ſint macerata,

εἰσι καὶ περὶ ποῖα μᾶλλον μέρη οἱ πλεονάζοντες ἕλμινθες καὶ πολὺ πρότερον αὐτοῦ τούτου οἱ πλεονάζοντες ἕλμινθες, ἔρχου ἴσως ἐπὶ τὴν θεραπείαν αὐτῶν. συμβαίνει γὰρ δάκνεσθαι τῇ ναυσίᾳ τὸν παῖδα, καὶ στρέφεσθαι: ἐνδέχεται δὲ καὶ ἀπὸ χολώδους χυμοῦ, καὶ μοχθηροῦ καὶ διαφθορᾶς, τὰ αὐτὰ γίνεσθαι, μὴ ὂν ἐξ ἐπινοίας, ἀλλὰ μετὰ σκέψεως ἅμα πάντα εἰ φανῇ ἀκριβῶς, τότε καὶ αὐτὸς ἔρχου ἐπὶ τὴν θεραπείαν θαῤῥῶν.

qui sexdecim pedum longitudinem prope æquarunt. Atque hæc est ipsorum differentia. Gignuntur porro ex ciborum corruptione, ac humorum crudorum putrefactione. Cum igitur primo cognoveris qui sint, & circa quas potissimum partes sint vermes qui abundant, tum curationem ipsorum aggredere. Accidit namque, ut puer nausea mordeatur, ac torqueatur, at idem etiam à bilibus, & pravis humoribus, nec non à corruptione efficitur: si igitur tibi non suspicanti, sed diligenter consideranti simul omnia exacte apparuerint, tunc ipse ad curationem confidenter accedito.

Σημεῖα τῶν ἐντὸς ὄντων ἑλμίνθων.

II. Διαγνώσῃ δὲ τοὺς ἕλμινθας ἔκ τε τῶν προηγησαμένων ὀψοφαγιῶν τε πολλῶν καὶ ἀπεψιῶν ὧν προηγεῖσθαι παχυτέραί τε καὶ πλείονες τῶν ἐδεσμάτων ἐδόθησαν, καὶ βαλανείων συνέχειαι, καὶ μὴ τροφήν, γίνονται δὲ αὐτοῖς τόρμοι, καὶ τεῖναι, καὶ δήξεις, καὶ συστολαὶ τινες ἀναιδεῖς εἰς ἄρθρα. ἤδη δὲ συνεχομένοις τῷ πάθει καὶ τῶν ἑλμίνθων αὐξανομένων ὀδοντιλμοί, καὶ οἱ σφυγμοὶ μικροὶ γίνονται, καὶ ἀμυδροὶ, καὶ τοῖς ἐκλείψεσι, καὶ παλινδρομήσεσι, οἱ δὲ ἀφῆκτοι ψύχονται, καὶ παραφρονοῦσιν, καὶ τρίζουσι τοὺς ὀδόντας. καὶ τὴν γλῶσσαν ἐκ χοιλῆ τρίβουσι, καὶ λαιμῶδες, καὶ σπασμώδεις ἀναστενάζουσι ἀπὸ δ' στόματος, καὶ ἀποσκιρτῶσι καὶ ἂν

Signa animalium in ventre existentium.

II. Lumbricos cognosces, tum vigiliarum, tum cruditatum præcedentium copia, quas plurimorum, atque crassiorum esuliorum esus, nec non assiduæ eæque post cibum & balinea antecedunt. Fiunt vero ipsis tormina, punctiones, morsus, & quædam ad articulos turpes contractiones; sunt etiam, qui hac affectione detenti lumbricisque plurimum crescentibus, pulsus parvos, & obscuros habeant; aliquibus deficientes, rursumque redeuntes fiunt. Alii frigefiunt, delirant, dentibus fremunt, labiaque lingua premunt. Ad hæc ab ore pestiferum nescio quid, & putridum efflant, inappetentia laborant, & quemcunque cibum

ἐν προσενέγκωσι, τροφὴν ἐμοῦσι ταύτην εὐθύς, καὶ τρέφονται συνεχῶς καὶ ἀποροῦντες ἀναπλήσεως ἄλλο τι ἐξ ἄλλου τόπου ἐπιοῦσιν ἢ μέχρι πολλοῦ, ἐπὶ τελευταίου ὅταν ἔχωσιν ἰσχάλεως ἰδρῶτας ψυχροῦ τι, καὶ συγκοπικόν. ταῦτα ἐστὶ τῶν ἐχόντων ἕλμινθας σημεῖα, μηκέτι δὲ μηδὲν ἄλλως βοηθεῖν, καὶ προσφέρειν ὀρθῶς, ἢ ὅσα πεπίστευται τοὺς ἕλμινθας ἀναιρεῖν.

bum offeras, eum ſtatim vomunt. Continuo vertuntur, & quaſi nullum decumbendi commodum ſitum invenientes in alium, atque alium ſubinde locum ſeipſos diu jactant. Denique cum in extremo ſunt, frigidis ſudoribus, ac animi defectionibus ſollicitantur. Hæc ſunt eorum, quos ventris animalia infeſtant, indicia; quibus nulla alia ratione auxiliaberis, nec quicquam aliud cum fructu præbebis, niſi ea, quæ lumbricos necare creduntur, exhibeas.

Θεραπεία ἑλμίνθων μὲτ πυρετοῦ.

III. Ὅτι μὲν λεπτύνουσα δίαιτα πᾶσι τοῖς ἔχουσιν ἕλμινθας ἁρμόζει, παντὶ που δῆλον, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς πολλοῖς τῶν λεπτυνόντων ἀπαράλλακτός τις μία τις διαφορά, ἀλλὰ ποικίλη καὶ διάφορος, τὸ μὲν αὐτῶν μετέχον σαφοῦς θερμασίας, καὶ πολλῆς, τὸ δὲ μετρίως καὶ ἀνεπαισθήτως, καὶ σπανίον ἐστιν εὑρεῖν τοὺς πυρετοὺς ἔτους παροξύνοντας, εὔδηλον ὡς εἰσὶ πυρετοὶ ἅμα τε ἕλμινσιν ἐνοχλοῦσι φαίνοιτο, ὡς οὐδὲ τοῖς σφόδρα καὶ λεπτύνειν δυναμένοις χρῆσθαι καὶ ἀναιρεῖν αὐτοὺς καὶ φθείρειν εἰώθασιν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς μετρίως ὡς ἐνδέχεται, θερμαίνειν, καὶ λεπτύνειν δυναμένοις. ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα, τό τε σελίνου σπέρμης τὸ ἀποβρεγμα, καὶ τὸ χαμαιμήλου, καὶ τῶν μισχιλίων καλουμένων, ὧν ἡ ὕλη μάλλον, ἢ καλάγλιχον κέκληται μὴ λεπτύνον. εἰσὶ δὲ διάφορα τὰ διαῦτα

Lumbricorum cum febre curatio.

III. Attenuantem vivendi rationem omnibus lumbricos habentibus convenire, unicuique clarum eſt: ſed quoniam etiam apud vulgares attenuantium quorumlibet non unum diſcrimen eſt; ſed variæ, ac diverſæ differentiæ, quando eorum aliud manifeſta ac inſigni caliditate pollet; aliud moderate, & inſenſibiliter calefacit; Item raro contingit quin febres exacerbentur; Conſtat quod ubi febris cum lumbricis vexat, non rebus magna attenuandi facultate præditis, etiam ſi animalia illa interimere, & corrumpere conſueverunt; ſed potius cum iis, quæ utcunque contingit moderate calefacere ac attenuare poſſunt; cujusmodi ſunt aqua, in qua radix apii, & chamæmelum, & ea, quæ vocantur miſchilia, ſint macerata,

τοιαῦτα ἢ τὰ πάνυ θερμαίνοντα τὰς πυρεξίας αὔξει καὶ καταβάλλει τὴν δύναμιν, διόπερ εἰκότως ὄντων πυρετῶν, ἀνοίκεια εἰσὶ τὰ τοιαῦτα, ὅσα δὴ πάνυ τὸ πικρὸν καὶ δριμὺ κέκτηται.

Περὶ ὑπαγωγῆς γαστρός.

IV. Ὑπαγωγὴ ἔστι γαστρὸς διὰ ὑδρελαίου, ἢ μελίκρατος ὑδαρεῖ ἢ χαμαιμήλου μὴ μέλιτος. ἔξωθεν δὲ τῷ οἰνελαίῳ δεῖ βρέχειν τὸ ἀπλάγχνον διαβραχίσματος πρὸς ὀλίγον ἀψίνθιον.

Περὶ τῶν σφόδρα πυρεσσόντων.

V. Εἰ δὲ σφόδρα ὁ πυρετὸς αὐτοῦ σοι φαίνοιτο πάνυ, καὶ τὸ ῥοδόμελι δίδου, ἢ γὰρ εὐστόμαχόν ἐστιν καὶ ὀλίγην ἐνοῦσαν αὐτῷ δριμύτητα ἀφαιρετικόν. ἀφαιρεῖ δὲ καὶ αὐτὴ ταύτην ἔστι δὲ καὶ ἄδιψον, καὶ λῆξαι πυρέσσοντα. τοῦτο δὲ μὴ παρόντος ὑδρορόφατον δίδου ἢ ὑδρορόδινον: ἔξωθεν δὲ κηρωθὲν ῥόδινον καλῶς σκευασθὲν. δεῖ γὰρ τὸ κηρὸν ἐν ὕδατι πολλάκις διαπλύνειν, καὶ ἕτως τὸ ῥόδινον ἐπιβάλλειν κεκλυσμένον, ἡφέμα τε εἴψειν, ὥστε μὴ καῆναι τὸ ῥόδινον. ἔστω δὲ τὸ ἴσον τῷ κηρῷ. μὴ δὲ τὸ μυγμὸν καλῶς, ὀλίγων σταλαγμῶν ἕως ἂν ψυχθῇ. ψύξας αὐτὸ καὶ μικρὸν εἰς ἂν ἐνωθῇ, εἶτα ἐπὶ χαλκῆς ἐπιβαλὼν πάτης ἐν τῇ θυείᾳ καὶ τρίβε σωθῆναι, ἐπιβάλλων ὀλίγον ὑδρορόδινον, ἕως ἂν γλίσῃ μαλακὸν πάνυ,

quorum materia potius viſciditatem, quam attenuandi vim poſſidet (ejuſmodi autem diverſa ſunt) quandoquidem, quæ multum calefaciunt, ut febres augent, ſic virtutem dejiciunt; iccirco merito febre exiſtente, ea minime congruunt, quemadmodum amara, & acria ſunt.

De ventris ſubductione.

IV. Liquatur venter cum hydrelæo, vel cum melicrato aquoſo, vel cum chamemelo, & melle: extrinſecus vero madefaciendum eſt viſcus vino, & oleo, in quibus abſinthii modicum ſit maceratum.

De iis, qui vehementer febriunt.

V. Si vehemens febris adeſſe tibi videatur, tum roſaceum mel præbeto; nam & ſtomacho accommodatum eſt, & ob exiguam quandam ſibi inexiſtentem amaritudinem lumbricos interimit: Præter hæc ſitim levat, & febrem ſolvit. Eo vero deficiente, hydroroſatum propinato. Extrinſecus ceratum roſarum optime paratum conveniet. Oportet enim ceram in aqua ſæpius abluere, atque ita optimum roſaceum injicere, atque lente coquere, ita, ut roſaceum non comburatur, (ſint autem ceræ, & roſacei pondera paria) tum poſtquam exacte mixta fuerint, parum deſiſtes, quousque refrigeretur; cum autem paullatim ipſum refrigeraveris, donec

πάνυ, ἢ δίωρον. ἐὰν δὲ ὕστερον σκευασθῇ, καὶ τῷ πυρετῷ μάχεται, ὥσπερ τι καὶ ἄλλο παρεγχλεῖ, καὶ τὰς ἕλμινθας ἐκπιέσαι ἄμει τὸ κάτω γαστρός, καὶ νεκρὰν τὴν ὄρεξιν, καὶ ἀσθενοῦσαν ἐπεγείρει. καὶ πρὸς ἄλλα δὲ πάθη ἄμεινον ποιεῖ καλῶς οἷον ἔρυσιπέλατα, καὶ ἀνθράκων, ἢ ὡς ἐν δακτυλίῳ φλεγμονάς. καὶ ἐπὶ ῥευματισμῷ δὲ ποδῶν ἄμεινον, καὶ χολώδες ὂν τὸ ἐπίρρινον, καὶ κεφαλαλγίαν δὲ χρονίαν, ἄμει θερμότητα γινομένην ὠφελεῖ καὶ ἁπλῶς ὅτου πολύχρηστον κηρωτὴν ἐκ ἂν εὕροις. καὶ ἄμει τὸ ἀγχύσης δὲ ἐὰν ἅλως σκευασθῇ, χρησιμώτατον ὄν ἐφ' ὧν ἐστι πυρέσσις, καὶ ῥᾷκη εἰς ὑδρέλαιον ἄρμοττα. ποιεῖ δὲ τὸ ἔλαιον εἰ ὃν χαμαιμήλινον. ἐν δὲ τῷ ὕδατι τῷ ἐπιμιγνυμένῳ δεῖ ἐμβάλλειν μελίλωτα, καὶ χαμαίμηλον, ᾧ ὀλίγον ἀψίνθιον, καὶ ἅλως ὀστέζεννυσθαι. ῥᾷκη δὲ ἐπιφορεῖσθω, μὴ πάνυ θερμῷ. εἰ δὲ θερμαπύσεις ὠφελήσει δὲ, ἐκτὸς μέντοι ἢ αἰψινθίου. πικρῶν γὰρ ἢ δεῖ θερμαίνειν ἅμα τὴν κάτω γαστέρα, τἀναντίον γὰρ ἀναθερμαίνεται αἱ ἕλμινθες μᾶλλον ἐν τοῖς ἄνω. διόπερ εἰ μὴ πάνυ κωλύει ὁ πυρετὸς, ἐπιβάλλειν δεῖ μέλι. ἅλως γὰρ ἅμα, καὶ τὰς ἕλμινθας προέρεται ἐπὶ τὸ κάτω, καὶ τὰ τιλῆς τρέφειν δυνάμενα ἐπείθεται πέπτα, καὶ γλίχρα ὄντα. εἰ δὲ καὶ τύλων γινομένων, ἐπιμένει τὰ τῶν πυρετῶν,

nec unitum ſit, ex æneo vaſe omnia in mortarium conjice, ac valenter tunde: roſacei parum infundens, quousque admodum molle, & liquidum evadat: ſi igitur in hunc modum paratum ſit, febri, ſi quid aliud, adverſatur, & lumbricos per inferiorem ventrem ducit, emortuam & imbecillam appetendi vim excitat: ad alias ſimiliter fervidas affectiones veluti eryſipelata, carbones belle facit: & inflammationes ano innaſcentes, & acres, bilioſasve pedum fluxiones, inveteratosque capitis dolores, ex caliditate ortos juvat: Et (ut uno verbo dicam) nullum aliud ceratum ita multis uſibus accommodatum reperies. Ceratum etiam ex Anchuſa ſi eodem modo paretur, ubi febris ſollicitat, utiliſſimum eſt: Panni etiam hydrelæo imbuti optimi ſunt. Efficax autem eſt oleum, ſi ſit chamemelinum; in aquam vero quæ oleo miſcetur, melilotum, chamemelum, & abſinthii modicum injicere oportet, atque ita fervere; ſed lana non multum calida applicanda eſt. Quod ſi etiam ventrem laveris, remoto tamen ſi voles abſinthino, utilitatem attuleris: neque ulla amara per inferiorem ventrem, cuiquam adminiſtrabis, quoniam animalia ex adverſo potius ad ſuperiores partes in hiſce recurrunt: & iccirco niſi febris multum prohibeat, mel injiciendum eſt, nempe quod

λῶν, καὶ δίψα πολλὴ ὑπάρχει, κέλχησο καὶ τῇ ἄλλῃ δίαιτῃ τῇ ψύχειν τε, καὶ ὑγραίνειν δυναμένῃ. ὁ γὰρ σφοδρὸς καὶ πυρετὸς, χολώδη ὑπομιξίαν χυμῶν δείκνυσι ἐν τῷ σώματι. ὅπερ τῶν ὄντων προσφέρειν δεῖ πιτάνην μετὰ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ, καὶ καὶ λεπύνειν δυναμένου. καὶ μὴ θαυμάσῃς εἰ πρὸς ψύξιν, ἐχρησάμην, ἀεὶ γὰρ πρὸς ὃ καλεπώτερον ἐνίσασθαι, χρὴ παυδάζειν ἐυκρασίαν ἀεὶ ποιεῖσθαι τῷ σώματι. ταύτης γὰρ παρούσης ἔξον ἐστὶ καὶ τοῖς λεπύνουσιν ἀβλαβέστερον κεχρῆσθαι, λειτὸν ὄξος τι βραχὺ, καὶ ῥίζης σελίνου ἐν τῇ ἑψήσει αὐτῆς, ἐμβάλλουσας. ὅλως καλλιστος, καὶ ὠφελιμώτατος ὁ χυλὸς αὐτῆς. εἰ δὲ μηδὲν παραλάβῃ τῶν εἰρημένων, ὅδεν ἄλλο ἢ τροφὴ ζῶν ἑλμίνθων γένεσθαι μᾶλλον. ἀλλὰ καὶ ζῶν λαχάνων ἐσθίειν τὰ ἔντερα. καὶ τοὺς θελακίνους τὰ καλάμια μαρύλλα ἑφθὰ εἰς ὀξύκρατον αὐτὰ ὑδαρὲς ἀναβάπτειν. εἰ δὲ ἀκαίρως ἔχει καὶ διψώδης ὁ κάμνων, καὶ ᾧ πέπων τὴν ἐντερώνην δίδου. ἔχει γὰρ καὶ ῥυπτικὸν, ἀλλὰ καὶ συκάμινα. πῶμα δὲ μὴ ᾧ ἦν γαστέρα ὑπάγειν, καὶ ἄλλως πως ἑλμίνθων εἰσὶν ἀναιρετικά. δίδου πάντα εἰς κόρον. ἀλλὰ πολλάκις καὶ δι' ἀσθένειαν τροφῆς αὐτῶν τῶν ἐντέρων εἰς βοῦβωνα πίπτει, ὥστε καὶ διὰ ᾧ δέρματος αὐτὰ ὀφθῆναι διεξιόντας, νυνὶ δὲ καὶ πρὸς τὸ πυρετὸν καὶ

quod simul, & lumbricos, & quæcunque crassa & vivida ipsos nutrire apta sunt, deorsum trahat. His autem omnibus peractis, si febris, & sitis magnitudo adhuc perseveret, utere etiam reliquo victu, qui refrigerare & humectare queat. Vehementia namque febris, bilioſi succi mixtionem in corpore indicat. Quamobrem his ptissanam cum aliquo quod refrigerare & humectare, atque attenuare valeat offerre necessum est; nec te admiratio capiat, si refrigerantium usum commendem, quoniam semper ei quod magis urget, obsistendum est; studendumque semper, ut corporis bona temperies inducatur, nimirum qua præsente tutius de cetero attenuantibus uti licet, veluti si parum aceti, apiive radicis inter coquendum injeceris, sic optimus ac utilissimus ejus succus evadet. Verum enimvero si nihil prædictorum insit, nil aliud efficietur, quam lumbricorum nutrimentum. Ex oleribus intybum, & lactucas marullas vulgo dictas, coctas, oxicrato aquoso intinctas comedat. Quod si ægrotus vexetur, sitique exerceatur, peponis interiora offer: absterſoria enim facultate non caret, quin &, mora exhibeas, quippe quæ non modo alvum ducant, verum etiam aliquo pacto animalia ejus interimant. Omnia usque ad satietatem concedito. Quandoquidem

καὶ περκάνας ἰχθύας διδῷ πεσσυλλήφους ἐν τῇ ἰάσει ὄξος, ἀλλὰ σφύκεως. ποσῦλα, καὶ σὺν τῶν ἐχόντων ἕλμινθας μετὰ πυρετοῦ.

quidem sæpe observatum est ea ob alimenti inopiam ita intestina laceraſſe, ut per cutim ipsam egredi visa sint. Ad hæc propter febrem saxatiles quoque pisces, qui in coctura acetum præhabuerint dabis, similiter, & palumbos. Atque tot dicta sint de iis, qui à lumbricis, & febre simul tentantur.

Περὶ τῶν ἐχόντων ἕλμινθας ἄνευ πυρετοῦ.

VI. Εἰ δὲ ἀπύρετος κατάσχοι, μηκέτι τὸ ῥοδόμελι δίδου. μήτε πέπονα ἐυχερῶς. ἀλλὰ καὶ τὸ πόμα, καὶ ἡ τροφὴ πᾶσα, γνίσθω λεπτύνουσα. οἷον δοτὸ σελίνων τε, καὶ πράσσων. ἢ καυκαλίδος. ἢ γιγγιδίου. ἔστι δὲ καὶ σκορόδων, ἀμυγδαλέων πικρῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. μελάνθιόν τε σὺν κύμινον μετ' ὄξους συγκείμενον. καὶ μαστίχη ἢ κάππαρις ἁμύζει τύπος, καὶ τὸ τοῦ ἀβροτόνου ζέμα, τὸ κόμης δὲ ἀψινθίου, καὶ τὸ τοῦ ἡδύοσμου καὶ τὸ τοῦ δικταμνου, καὶ τὸ καλούμενον κύφι ἱερατικόν. καὶ ἡ θηριακὴ καὶ πρὸς τοῦτο ἁρμόζει. οὐ μόνον τοὺς ὄντας φθείρειν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους οὐ συγχωρεῖ δοθῆναι ἔτος τοσοῦτον πῖν ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ μηνός. καὶ ἔγωγε πολλάκις ἐπέτυχον δεδωκὼς αὐτὴν σὺν τῶν πολλὰς ἐχόντων ἕλμινθας μετ' ἀναπτοσπῆς σφαλῆναι. καὶ ὁ γαγάτης δὲ λίθος, πάνυ ποιεῖ. καλῶς δὲ ποιεῖ, ἐπάν τι καὶ ἄλλο, κοκκία διδόμενα ἔσωθεν, καὶ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενα. καλῶς

De iis, quos sine febre lumbrici vexant.

VI. Si æger febre careat, neque rhodomel, neque peponem prompte concedas, sed tam potus, quam cibus omnis attenuatorii sint, veluti apium, & porrum, vel caucalis, vel herba bisacutum vocata. Interdum etiam allia, amygdalæ amaræ, atque similia. Melanthium, ciminum aceto conditum, nec non mastiche, vel capparis. Convenit his, & decoctum abrotani, comæ absinthii, majoranæ, dictamni. Cyphi item sacrificiorum vocatum. Præter hæc theriaca non solum ad existentes lumbricos, interimendos valet, verum etiam eorum generationem inhibet, si quis semel, vel bis in mense eam bibendam præbeat. Et ego sæpius eam in magnam cum stomachi subversione lumbricorum copiam habentibus felici successu exhibui: facit multum, & lapis gagates. Belle quoque faciunt, si quæ alia granatorum grana data intus exteriusque applicata. Multum

καλῶς δὲ ποιεῖ καὶ ἡ παυσία χολὴ μὴ μυελῷ ἐλαφείῳ ὥσπερ καὶ μὴ κεδρίας μιγνυμένη. ὁμοίως δὲ ποιεῖ καὶ τὸ θέρμινον ἔλαιον, μὴ μυελῷ ἐλαφείῳ, καὶ ᾧ ὀμφαλὸς ἐπιπέπλασται. καὶ ἡ κηρωτὴ δὲ ἡ γαλπία ὁμοίως ποιεῖ. καὶ ταῦτα μὲν ἀρκούντως δοκεῖ μοι ἔχειν. ἐν γὰρ εἰρῆσθαι περὶ αὐτῶν εἰκότως ὁποίοις δεῖ βοηθήμασι χρῆσθαι πρὸς τὰς ἐν τῷ σώματι πλεοναζούσας ἕλμινθας, εἰ μὴ πυρέττοι ὑπάρχοι. ἵνα δὲ καὶ ἐπίμως ὑπομιμνήσκω τῶν καθ' μέρος, καὶ μηδὲν πολλῶν βιβλίων ἐκθήσομαί σοι πλὴν εἰς ὅσα τῶν τε ἀρίστων τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν ἄκρως ὑπ' ἐμοῦ μεμαρτυρημένων τῇ πείρᾳ, ἐξεύρον, καὶ πρῶτον γε τῶν τὰς πλατείας ἕλμινθας ἀναιρεῖν δυναμένων μνημονεύσομεν. εἰκὸς δὴ τῶν ἄλλων μᾶλλον αὗται ἐπικίνδυνοι εἰσί.

Περὶ τῶν τὰς πλατείας ἀναιρούντων ἕλμινθας, Ἀλεξάνδρου.

VII. Κάρδαμον ἕλμινθας πλατείας ἕλκει καταπινόμενον. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ κόστος καὶ τὸ κίκινον ἔλαιον πινόμενον. καὶ κάρυα βασιλικὰ πλείονα βρωθέντα, ἕλμινθας πλατείας ἐκβάλλει καὶ ἀναιρεῖ: ἕλμινθας ἐκβάλλει φλοιὸς ῥοδακινέας, φύλλα μυρσίνης, ῥοιᾶς ἄνθη. καὶ ἑλμινθοβότανον τρίψας πότιζε, συκαμινέας τε ῥίζης ὁ φλοιὸς ἐν ὕδατι ἑψηθεὶς, καὶ τὸ ἡλιοτρόπιον πινόμενον μικρὸν μὴ δὲ καρπὸν σὺν νίτρῳ, καὶ ὑσσώπῳ, καὶ κάρδαμον, σὺν ὕδατι πινόμενον

valet, & fel taurinum, medullæ cervinæ, quemadmodum, & cedriæ commixtum. Pariter juvat oleum lupinorum: cum medulla cervina umbilico inunctum, ſicut & Galeni ceratum. Atque de his ſatis mihi dictum videtur. Nam de ipſis ſufficienter dictum eſt, quibus auxiliis adverſus animalia in corpore exuberantia uti oporteat, ſi febris adſit. Quædam tamen particularia libenter monebo, neque multis libris tradenda exponam, ſed ea tantum, quæ, & ab optimis medicinæ auctoribus, & à me ſumma experientia comprobata inveni. Primum igitur eorum mentionem faciam, à quibus lati lumbrici occiduntur, cum ab iis majus, quam ab aliis periculum impendeat.

De iis, quæ latos lumbricos necant.

VII. Naſturtium potu ſumptum latos lumbricos extrahit, ſimiliter & coſtus, ac oleum ricininum bibita. Nuces quoque regiæ magna copia devoratæ, lata ventris animalia jugulant, atque expellunt, ſicut & mali perſicæ cortex, myrti folia, malique punici flores. Ad hæc herbam lumbricariam, ſive corallinam tritam bibendam dabis. Mori radicis cortex aqua coctus, deinde potatus, nec non heliotropium parvum cum ſemine, nitro, ac hyſſopo bibitum; naſturtium præterea,

μενον ἕλμινθας ϛρογγύλας, καὶ πλατείας ἐκβαίνουσι μ̄ γάρ, ἢ μέλ⟨ι⟩ ⟨ϑ⟩, < γ΄. ἐκλειχόμενον, καὶ χαμαιλέοντ⟨ος⟩ λευκῆς ἡ ῥίζα πωθεῖσα ὀξυβάφῳ πλήϑ⟨ει⟩ σὺν οἴνῳ αὐστηρῷ μ̄ ὀρίγανῳ ἀφεψήματ⟨ος⟩ ἕλμινθας ἐκβάλλει. ὑσσώπῳ, καὶ καρδάμῳ ἡ ῥίζα πίταρ⟨ος⟩ < μ̄ μελικράτῳ ἐκλαμβανόμενον ἕλκει, βέλπον μὲν τοι μ̄ σκαμμωνίας ἢ ἐλλεβόρου μέλαν⟨ος⟩ ὀβολῶν β, εἰ δὲ σκίροδα φάγῃ, ⟨ϑ⟩ λάξῃ ϑυλυπέρια τὴν ῥίζαν ἐκλειῶν τῷ μέλιτι, ἐξάγει ἕλμινθας πλατείας. σὺν οἴνῳ δὲ πινομένη < πλήϑ⟨ει⟩ ϛρογγύλας ἐκβάλλει: ἡ χυλὸς κεκαυρείᾳ μ̄ κυμίνῳ ἐπιπλέμεν⟨ος⟩, ἕλμινθας ἐκβάλλει. μέλανθιον ὕδατι λευωθὲν καὶ ἐπικατατλαδὲν ⟨ϑ⟩ ὀμφαλῷ, ὁμοίως ποιεῖ. καὶ σικύου ἀχρίου, ἡ ῥίζα ἑψημένη ὑδρομέλιτι. καὶ τύτῳ, ἐπιβαλλομένου μετὰ τὸ ἑψηθῆναι, λινοσπέρμου μέρη β. ϑερμίνου ἀλεύρου μέρ⟨ος⟩ ἕν. καὶ πάλιν ἑψημένῳ, καὶ καταπλασσομένου τὰ ἄνω πάντα μέρη τύτων, καὶ πλατείας ἀναιρεῖ, καὶ ϛρογγύλας. καὶ ἁπλῶς σφόδρα κινδυνευόντων ὑπὸ ἑλμίνθων ἔξωθεν προσφέρεται, καὶ ϑαυμασίως.

Περὶ τῶν ϛρογγύλας ἀναιρούντων ἕλμινθας.

VIII. Ἀναιρεῖ δὲ καὶ ἐκβάλλει ἕλμινθας ϛρογγύλας, καὶ τὸ σπέρμα τ⟨ῆς⟩ ἡμέ-

terea, tum rotundos, tum latos lumbricos extrahit, si cum gari, vel mellis drachmis iij. lambatur. Chamæleonis albi radix oxybaphi pondere in vino austero cum origani decocto pota lumbricos ejicit, quod similiter facit hyssopi, & nasturtii radix quatuor drachmarum pondere cum melicrato exceptæ, sed melius cum scammonii, sive ellebori nigri obolis duobus: si vero quis allia edat ac filiculæ fœminæ sumat radicem, cum melle terens latos lumbricos educit, & eadem radix drachmæ pondere bibita rotundos pellit. Centaurii succus cum cimino impositus, lumbricos ejicit. Melanthium aqua maceratum, & emplastri forma umbilico appositum, idem facit; idem cucumeris silvestris radix cum hydromelle elixata, cui si etiam post elixationem injecerimus feminis lini partes duas, lupinorum farinæ unam, ac deinceps iterum coquatur, & superioribus omnibus partibus emplastri forma adhibeatur, tam latos, quam rotundos lumbricos necat, quinimmo iis omnibus indifferenter, qui à quibusvis ventris animalculis magno periculo sollicitantur, extrinsecus adhibetur, ac mirifice auxiliatur.

De iis, quæ rotundos lumbricos occidunt.

VIII. Interimit atque pellit lumbricos rotundos, brassicæ domes-

ἡμέρας κράμβης. καὶ μάλιστα τῆς ἀγριωτέρας πινόμενον καὶ ἔλαιον κοινὸν παλαιὸν μετὰ πηγάνου ἑψηθὲν, καὶ ποθὲν θερμὸν χυμοὺς ς΄ καὶ πλῆθος ἀλμύθων στρογγύλων ἐκβάλλει. καὶ ἀνδράχνης ὁ χυλὸς πινόμενος. καὶ θαλασσία ἀψίνθη ἑψηθεῖσα ἢ καθ' αὑτὴν ἢ μετὰ ὀρύζης, καὶ ληφθεῖσα μετὰ μέλιτος, ἀσκαρίδας στρογγύλας ἐκλύσασα, ὑποξάγουσα τὴν κοιλίαν, καὶ λίθον γαγάτην ἑψήσας ὕδατι δίδε πίνειν καὶ ὕσωπον ἑψηθὲν μετὰ σύκων, καὶ ὑδάτος, καὶ πηγάνου ποθὲν, ἃ αὐτὰ ποιεῖ καὶ σὺν μέλιτι, ἐκλειχόμενον. καὶ χυλὸς ἡδύοσμου μετὰ ὄξους πινόμενος. καὶ καλαμίνθη πινομένη σὺν ἁλσὶ καὶ μέλιτι ἐφθή τε, καὶ ὠμὴ τετριμμένη, λίαν ἕλμινθας στρογγύλας, καὶ ἀσκαρίδας ἐκβάλλει. ὁ θύμος πινόμενος μετὰ μέλιτος, ὁ τε κοριάνδρου σπέρμα ὀλίγον ποθὲν μετὰ γλυκέος ἕλμινθας ἐκβάλλει, καὶ τὴν λεπίνοιαν * ἐπιπλέον κινεῖ.

Περὶ ἀσκαρίδων.

IX. Κέδρος σκώληκας, καὶ ἀσκαρίδας κλυζομένη φθείρει. οἶνον, ὁ ἄλευρον ἑψήσας σὺν μελανθίῳ καταπλάσατε. κάλλιον δὲ γίνεται εἰς κρίθινον εἰ ζέμα χαμαιμήλου ἑψήσας ἀμακλύζεις. κλύσει δὲ ὁ σκώληκας παντοίους, ὁ ἀσκαρίδας, καὶ τὸ ῥίνισμα τοῦ ἐλέφαντος δοθὲν παντοίας ἕλμινθας φθείρει καὶ καλαμίνθη, ξηρὰν βάλλων εἰς σεξτ. β΄. καὶ ὕψε μέχρι

* leg. κοιλίαν, ventrem.

sticæ, ac præsertim Ægyptiæ semen potu acceptum, oleum commune vetustum cum ruta coctum, calidumque potum drathmarum sex pondere, rotundos lumbricos expellit. Portulacæ succus potatus, ac absinthium marinum elixatum, vel solum, vel cum oriza melle acceptum ascaridas, & rotunda animalia ventrem solvens educit. Lapidem gagatem aqua coctum bibendum præbeas: idem operatur hyssopum cum ficubus aqua, & ruta potu sumptum, atque etiam cum melle lambendo acceptum: succus menthæ cum aceto bibitus, calamentum sale, & melle bibitum, tam coctum, quam crudum, ac valde tritum lumbricos rotundos & ascaridas ejicit. Thymum cum melle potu acceptum, nec non coriandri semen modicum cum passo bibitum lumbricos educit, mentemque plurimum agitat.

De ascaridibus.

IX. Cedrus, vermes atque ascaridas clysteri infusa occidit, vinum & farinam cum melanthio simul coquens emplastri forma adhibe: melius autem fit si hordeaceam farinam in chamomeli decocto incoquens clysterem pares, occidit vermes quoslibet, ascaridasque. Etiam eboris rasura data vermes omnes perdit: & calamentum aridum sextariis aquæ duobus injicito, tum

μάχου συνέψησις πάχος. τοῦτο καὶ πᾶσι σκωλήκεσι ἕλμινθας ἐ ῥᾴδιον ἕλκειν μέλι ἐμπάσσας χλιαίνων πόλλε, ἢ ἄλοην, δίδου ἐ ἔντευον μετὰ ὄξους. καὶ σκόροδα ἐσθιόμενα ποιεῖ. καὶ ὁ ἀβρότονον ζωννύμενον: ἕως συστάσεως πάχος, δίδεται πρὸς ἕλμινθας. βέλτιον δὲ καὶ εἰ ὄξος προσπλέξης τῷ ζέματι. ἔστι καὶ ἄλλα μυρία εἰρημένα ὑπὸ τῶν παλαιῶν, εἰ καλῶς προσέχοις, καὶ ἀκριβῶς ποιήσοις.

coquito, usque ad tertiæ partis consistentiam: hoc auxiliatur adversus quosvis lumbricos. Oleum rosaceum cum defruto tepefaciens potandum præbeto. Dato quoque aloem, ac intybum cum aceto. Alia manducata prosunt. Abrotanum ebullitum usque ad tertiæ partis consistentiam adversus ventris animalia datur; melius autem evadit, si acetum decoctioni admiscea-tur. Sunt mille alia à Veteribus memoriæ tradita, si recte adhibeas, ac exacte componas.

VI. Libellus de Medicina ex animalibus, homine, puello puellaque, quadrupedibus & avibus, qui exstat sub *SEXTI* nomine, velut è Græco versus ad Oribasii calcem in artis Medicæ principibus H. Stephani exhibetur hoc titulo: *Sexti Philosophi Platonici liber de medicina ex animalibus, Gabriele Humelbergio Ravenspurgensi Medico interprete.* At neutiquam ex Græco vertit, sed quem repererat Latinum castigavit & cum scholiis suis, quæ à Stephano omissa sunt, edidit Humelbergius: licet & ipse Græci putavit esse scriptoris Sexti, Chæronensis, qui Plutarchi sororis filius fuit. *Est*, inquit, *de animalium & eorundem partium membrorumque contra varia morborum humani corporis genera medicinis & curationibus liber humanæ saluti perquam utilis & lectu non injucundus*, à Sexto *Philosopho Platonico conscriptus. Cujus sententias & medicinas sapiuscule citant viri doctissimi, & inprimis* Petrus Hispanus, *qui postea ad Christiana Reip. gubernacula evectus, sub Joannis XXI. nomine summum gessit Pontificatum, idque in libello, quem* Thesaurum pauperum *inscripsit. Nec illum silentio præteriit in chirurgia sua, sed frequentius testimonio ejus utitur clarissimus avi sui chirurgus*, Petrus Largilata, *cujus auctoritate* Sextum Platonicum *scripsimus, non* Placitum, *uti perperam exemplar nostrum habet. Is enim semper sub Platonici nomine ipsum citat, nec male. Fuit namque Platonicus Philosophus, Plutarchi ex sorore nepos qui in Adriani & M. Antonini Impp. tempora incidit, ceu Chronographi & Historici testantur. Nam ut Chronicis ait Eusebius, Plutarchus Charoneus & Sextus Philosophi insignes habentur Adriani principatu. Hunc etiam audivit*

M. Antoninus, uti Julius Capitolinus ſcribit his verbis: Audivit & Sextum philoſophum Chæronenſem, Plutarchi nepotem. *Equorum progeniem originem trahere laude ſibi ducit Apulejus ille Madaurenſis in aſino aureo, ubi ait:* Fabulam Græcanicam incipimus, lector intende, lætaberis. Theſſaliam, nam & illic originis maternæ noſtræ fundamenta à Plutarcho illo inclyto, ac mox Sexto Philoſopho nepote ejus prodita, gloriam nobis faciunt. *Hujus itaque Sexti de animalium medicina librum ab innumeris, quibus ſcatebat mendis, non ſine labore repurgatum, adjunctis ſcholiis noſtris, quo magis ad ſe lectorem alliciat, tibi dedico.* Cæterum ſolenne multis Sextum hunc Chæroneum cum aliis Sextis confundere, ut ad Sextum Empiricum notare me memini, à quo non minus diverſus fuit, quam ab Sexto hoc, ſcriptore, ut ſane videtur Latino, licet ex Græcis Medicis plerasque obſervationes ſuas hauſerit. Itaque verum puto *Sexti Placiti*, quod in MS. Codice Humelbergius reperit nomen, qui librum illum cum ſcholiis publicavit Tiguri 1539. 8. Ante Humelbergium idem nomen invenit in aliis duobus Codicibus MSS. Franciſcus Emericus Opparienſis ſive Oppurianus, qui edidit Norimb. 1538. 4. ſub titulo *Sexti Placiti, Papyrienſis*, (Jacobo Dondo, Patavino in libro aggregationum *Papienſis.*) Edidit etiam ſub Sexti Placiti nomine D. Andreas Rivinus Lipſiæ 1654. 8. cum aliis brevibus lucubrationibus Latinorum Medicorum, Q. Sereni Sammonici de morbórum curatione, Marcelli Empirici ſeu Vindiciani carmine de Medicina, & Epiſtola ad Valentinianum Imperat. Priſciani ſive Rhemnii Fannii de ponderibus & menſuris, Conſtantini Africani, Medici & Monachi Caſſinenſis de animalium virtutibus naturalibus, & Theodori diæta. Inter hos Conſtantinus ille, clarus circa A. C. 1070. quæcunque de eodem argumento refert, fere ex Sexto Placito hauſit ad verbum, etſi inſcriptio habet: *Conſtantini Africani Medici liber de animalium virtutibus naturalibus ab Æſculapio acceptus.* Hinc Conradus Geſnerus in indice auctorum, quibus uſus eſt ad opus de quadrupedibus: *Æſculapium neſcio quis ex animalibus remedia deſcripſit, quæ pleraque eadem apud Sextum Platonicum reperio.* Caſpar Barthius lib. XXXVIII. c. 1. Adverſar. tribuit *Apulejo* Platonico, quadam ſimilitudine libri de herbis, qui ad Apulejum refertur, ductus, de quo dixi in Bibl. Latina. Nam quicquid eſt Platonici in hoc ſcriptore, id totum debemus Petro Largilatæ & Humelbergii ſuſpicioni, ex Placiti nomine & Sexti Chæronei cum Apulejo Platonico conjunctione id conjicienti. Cæterum Sextus Chæroneus non Platonicus fuit, ſed Stoicus: atque Sextos in veterum ſcriptis obvios hac occaſione quantum licet diſtinguere, fortaſſe operæ fuerit pretium.

SEXTI

SEXTI alii.

Sextus *Ælius*, JCtus, à quo Jus Ælianum. De illo Ennius apud Ciceronem lib. 1. de Oratore c. 45. & lib. 1. Tusc. c. 9.

Egregie cordatus homo catus Ælius Sextus.

Vide Pighii annales ad A. U. C. 555. & quæ viri docti ad Pomponium de origine Juris.

Sextus Julius *Africanus*, Christianus scriptor Chronici, quod desiit in A. C. 221. de illo lib. V. hujus Bibl. c. 1. p. 268. sq. & de illius Cestis lib. III. c. 24. p. 595. seq.

Sextius *Caballus*, notus scurra, de quo Martialis I. 42. *qui Galbam salibus suis & ipsum passes vincere Sextium Caballum.*

Cæcilius Sextus, JCtus temporibus Trajani Imperatoris. De illo Gellius XX. 1. & è recentioribus Ægidius Menagius c. 23. Amœnitatt. Juris.

Sextus *Chæronensis*, Stoicus, Plutarchi sororis filius, M. Antonini præceptor, de quo Tho. Gatakerus ad librum 1. M. Antonini. Hic est Sextus Philosophus, quem sub Adriano floruisse testatur Syncellus p. 349.

Sextus Christianus scriptor, qui sub Imp. Severo Græce scripserat librum de resurrectione, quem ex Eusebii V. 27. Hist. laudat S. Hieronymus c. 50. de scriptor. Eccles. Sed is pridem intercidit.

Sextus Medicus *Empiricus*, idemque Philosophus Scepticus post M. Antonini tempora, de quo dixi lib. IV. c. 17. & in prolegomenis ad novam Græco-Latinam illius scriptoris editionem, quam cum notis dedi excusam Lipsiæ 1718. fol.

Sextus *Fadius*, Medicus, discipulus Niconis illius, cujus librum περὶ πολυφαγίας memorat Cicero lib. VII. ad Trebatium Epist. 20.

Sextus Julius *Frontinus*, de quo in Bibl. Latina II. 19. Hujus vitam accurate nuper composuit vir eruditiss. Joannes Polenus, præmisitque libro de aquæductibus magna cura emendato illustratoque Patav. 1722. 4.

Sextus *Gellius* in origine gentis Romanæ citatur à Victore in libro ejusd. argumenti c. 16. pro quo alii incerta conjectura Cnejum Gellium legunt, multis aliis laudatum annalium Rom. scriptorem.

Sextus Herius inter Stoicos à Jonsio memoratur, non memini ex quo veteri

veteri ſcriptore. Alius Herius Aſinii Pollionis filius, de quo Seneca pater præf. ad lib. 5. excerptorum è controverſ.

Sextus martyr, Catanæ in Sicilia. Martyrolog. Rom. 31. Dec.

Sextius Niger, Medicus Græcus, cujus ſcriptis ſe uſos profitentur Dioſcorides in præfat. Plinius pluribus locis, Plinius Valerianus IV. 5. Galenus, Cœlius Aurelianus aliique.

Sextus Græcus *Nomophylax*, cujus annotationes in Novellas laudat Nic. Comnenus Papadopoli p. 371. prænot. myſtagog.

Sextus *Papyrius*, JCtus, à quo jus Papyrianum, quo Leges regiæ continebantur, collectæ tempore regis Rom. ultimi Tarquinii Superbi. Vide quæ viri docti ad Pomponium de Origine Juris.

Sextus Peducæus, *Sexti F. is, qui hunc noſtrum reliquit, effigiem & humanitatis & probitatis ſuæ filium, cum doctus tum omnium vir optimus*; Ita de eo Cicero II. 18. de finibus.

Sextus *Pompejus* magni patruus, qui præſtantiſſimum ingenium contulerat ad ſummam juris Civilis & ad perfectam Geometriæ & rerum Stoicarum ſcientiam, teſte Cicerone in Bruto c. 47.

Sextus *Pompejus Feſtus*, Grammaticus, de quo in Bibliotheca Latinâ.

Sextus *Pomponius*, JCtus Hadriani temporibus, de quo in ſupplem. Bibl. Latinæ IV. 9. p. 794.

Sextus Euſebio teſte ac Rufino *Pythagoricus*, ſcriptor ſententiarum, quas vertit Rufinus. Dixi de illis in Bibl. Latina IV. 3.

Quintus Sextius pater, Auguſti temporibus, de quo Seneca Epiſt. 64. *Lectus eſt deinde liber Q. Sextii Patris, magni ſi quid mihi credis viri, & licet negent Stoici.* Plura de hoc Tho. Gale præf. ad opuſcula Mythologica Phyſica & Ethica §. 11. & de utroque patre & filio Nic. Faber ad præf. lib. 2. controverſiarum Senecæ patris.

Condianus Sextus, vir eruditus, Maximi *Quintilii* F. interfectus à Commodo Imp. de quo ad Dionem Caſſium p. 819.

Sextius *Rhetor* frigidus, quem perſtringit Catullus carm. 44. De aliis Sextiis ac Sextiliis Joan. Glandorpius in Onomaſtico Romano p. 802. ſeq.

Sextus *Rhetor* parum eloquens in cujus ſcite pictam imaginem hoc exſtat epigramma lib. 2. Anthologiæ c. 46. p. 247.

Εἰκὼν ἡ Σέξτου μελετᾷ, Σέξτος δὲ σιωπᾷ.
Ἔντερ ἔχει μικρὸν· ὁ δὲ ῥήτωρ ἔκτοθεν ἐστίν.

quod

quod ita vertit Tho. Morus p. 237. Opp.

Ipſe tacet Sextus, Sexti meditatur imago,
Ipſa eſt rhetor imago, ab imagine rhetor imago eſt.

Sextus *Rufus*, ſcriptor breviarii ad Valentinianum II. & libelli de regionibus urbis Romæ, de quo in Bibl. Latina III. 11.

Sextus *Turpilius*, Poëta Comicus Latinus, cujus pauca quædam inter veterum Poëtarum fragmenta ſuperſunt, collecta à Rob. & Henrico Stephano Pariſ. 1564. 8.

Sextus Aurelius *Victor*, ſub Theodoſii magni liberis clarus, de quo in eadem Bibl. III. 9.

Sextus, ad quem Martialis III. 38.

Quæ te cauſa trahit vel quæ fiducia Romam
Sexte? quid aut ſperas aut petis inde? refer.
Cauſſas, inquis, agam Cicerone diſſertius ipſo &c.

Ad calcem ſcriptorum Sexti Empirici ſubinde in Codicibus ſolent ſubjici breves diſputationes quædam ſcriptæ Dialecto Dorica & Scepticis oppoſitæ, quæ Empirico quidem abſurde, neſcio an veriſimilius, quod fieri à nonnullis video, Sexto Chæronæo tribuuntur, quem & Stoicum fuiſſe & à Dialecto Dorica non abhorruiſſe conſtat. In Codice Cizenſi Sexti Empirici ad extremum illarum diſputationum leguntur hæc verba: Τῶν δ' σκεπτικῶν Σέξτου τῶν πρὸς ἀνδρήσιν δέκα ὑπομνημάτων δωρικῆς διαλέκτου ἐντεῦθεν ἕως δ' τέλους. ζητεῖται δὲ εἰ καὶ τὸ παρὸν σύγγραμμα Σέξτου ἐστίν. Henricus Stephanus haſce διαλέξεις ſine nomine auctoris edidit inter fragmenta Pythagoræorum. Joannes Northus, V. C. qui vertit Latine, tribuit neſcio cui *Mimanti* ductus conjectura ex loco, qui in Tho. Galei opuſculis Mythologicis Phyſicis & Ethicis p. 722. exſtat his verbis: Ἐστεί τοι καὶ ἐξῆς καθήμμοι ἂν λέγοιμεν ΜΙΜΑΣ εἰμὶ, τὸ αὐτὸ μὲν πάντες ἐρεῖμεν, ἀλαθὴς δὲ μόνος ἐγὼ ἐστὶ καὶ εἰμί. Verum in MSS. Codicibus non legitur Μίμας, ſed μύσας, unde tota illa conjectura concidit. Quoniam autem alia quoque in iis emendatius ex MSS. expreſſa dari à me poſſunt, operæ pretium eſt integras, ſunt enim breves & lectu non indignæ, hoc loco cum laudati Northi verſione exhibere,

ΔΙΑΛΕΞΙΣ Α.
DISPUTATIO I.

Περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν.
De bono & malo.

Διστοὶ λόγοι λέγονται ἐν τῇ Ἑλλάδι ὑπὸ τῶν φιλοσοφούντων περὶ τῶν ἀγαθῶν

DUplex fertur in Græcia Philoſophorum ſententia de bono & malo:

ἀγαθῶ καὶ τῶ κακῶ. τοὶ μὲν γὰρ λέγονλι ὡς ἄλλο μέν ἐστι τὸ ἀγαθὸν, ἄλλο δὲ τὸ κακόν. τοὶ δὲ, ὡς τὸ αὐτό ἐστι, καὶ τοῖς μὲν ἀγαθὸν εἶη, τοῖς δὲ κακόν· καὶ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ, τοτὲ μὲν ἀγαθὸν, τοτὲ δὲ κακόν. ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς τοῖςδε πολιτίθεμαι· σκέψομαι δὲ ἐκ τῶ ἀνθρωπίνω βίω, ὧν ἄπιμελὲς, βρώσιός τε καὶ πόσιος καὶ ἀφροδισίων. τοῦτα γὰρ ἀσθενοῦντι μὲν κακά ἐστιν, ὑγιαίνονλι δὲ καὶ δεομένω, ἀγαθά. καὶ ἀκρασία τοίνυν τούτων, τοῖς μὲν ἀκρατέσι, κακόν· τοῖς δὲ ἰατροῖς, ἀγαθόν. ὁ τοίνυν θάνατος, τοῖς μὲν ἀποθανοῦσι κακὸν, τοῖς δ' ἐπιφιλοτίμοις καὶ τυμβοποιοῖς ἀγαθόν. γεωργία τε καλῶς ἐξενείκασα τοὺς καρποὺς, τοῖς μὲν γεωργοῖς ἀγαθὸν, τοῖς δὲ ἐμπόροις κακόν. τὰς τοίνυν ὁλκάδας συντρίβεσθαι καὶ διαθραύεσθαι, τῷ μὲν ναυκλήρῳ κακὸν, τοῖς δὲ ναυπηγοῖς ἀγαθόν. ἔτι, τὸ σίδηρον κατατρίβεσθαι καὶ ἀμβλύνεσθαι καὶ συντρίβεσθαι, τοῖς μὲν ἄλλοις κακὸν, τῷ δὲ χαλκεῖ, ἀγαθόν. καὶ μὰν τὸ κέρμον διαθραύεσθαι, τοῖς μὲν ἄλλοις κακὸν, τοῖς δὲ κερμευτῆσιν, ἀγαθόν. τὰ δὲ ὑποδήματα κατατρίβεσθαι καὶ διαρρήγνυσθαι, τοῖς μὲν ἄλλοις κακὸν, τῷ δὲ σκυτεῖ ἀγαθόν. ἐν τοίνυν τοῖς ἀγῶσι τοῖς γυμνασικοῖς καὶ τοῖς μουσικοῖς καὶ τοῖς πολεμικοῖς, αὐτίκα ἐν τῷ γυμνικῷ τῷ σταδιοδρόμῳ τὰ νίκα, τῷ μὲν νικῶντι ἀγαθὸν, τοῖς δὲ ἡσσαμένοις, κακόν. καὶ τοῦτο δὲ καὶ τοὶ παλαισταὶ καὶ πύκται. καὶ τοὶ ἄλλοι πάντες μουσικοί, αὐλίκα τὰ κιθαρωδία τῷ μὲν νικῶντι ἀγαθὸν, τοῖς δ' ἡσσαμένοις, κακόν. ἔν τε

malo: Etenim quidam afferunt, aliud plane bonum aliud malum: quidam vero idem utrumque; sed his bonum, illis malum; eidemque homini quandoque bonum, quandoque malum. Ego certe hisce assentior, res illas perpendens quarum studiosa est humana vita, scilicet cibum, potum & Venerem: Hæc enim ægrotanti mala, sano autem & indigo bona; & horum usus nimius, ipsis incontinentibus malum, sed medicis bonum. Imo mors obeuntibus quidem malum, sed libitinariis & tumulos struentibus bonum: & quod ex cultura terra feliciter emittat fructus, agricolis bonum, mercatoribus vero malum: ut conterantur navigia & diffringantur, navicolario malum, naupegis tamen bonum. Porro ut ensis rubigine corrodatur, obtusus fiat, & comminuatur, aliis quidem malum, fabro ærario bonum: & ut fictilia frangantur, cæteris quidem malum, figulis vero bonum: Ut atterantur calcei & disrumpantur, aliis certe malum, at sutori bonum. In certamine sive gymnastico sive musico seu militari, exempli causa, in stadio cursorio gymnico victoria vincenti bonum, devictis vero malum. Eademque obtinet ratio inter pugiles & luctatores, nec non musicos omnes; Nam ad citharam modulatio vincenti bonum, superatis autem malum. Sic etiam in bello:

τῷ πολέμῳ καὶ τοῖς παισίν: πρῶτον ἐρῶ αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων νίκην, ὃν δὲ ἐνίκων τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς συμμάχους, Λακεδαιμονίοις μὲν ἀγαθόν, Ἀθηναίοις δὲ καὶ τοῖς συμμάχοις κακόν. ἀπὸ νίκαι ἂν τὸ Ἑλλάνες τὸν Πέρσαν ἐνίκασαν, τοῖς μὲν Ἕλλασιν ἀγαθόν, τοῖς δὲ βαρβάροις κακόν. ἀ τοίνυν καὶ Ἰλίου ἅλωσις, τοῖς μὲν Ἀχαιοῖς ἀγαθόν, τοῖς δὲ Τρωσὶ κακόν. καθάπερ καὶ τὰ τῶν Θηβαίων καὶ τὰ τῶν Ἀργείων πάθη. καὶ ἃ τῶν Κενταύρων καὶ Λαπιθῶν μάχη, τοῖς μὲν Λαπίθαις ἀγαθόν, τοῖς δὲ Κενταύροις κακόν, καὶ μὰν καὶ ἃ τῶν θεῶν καὶ γιγάντων λεγομένα μάχα καὶ νίκα, τοῖς μὲν θεοῖς ἀγαθόν, τοῖς δὲ γίγασιν κακόν.

Ἄλλος δὲ λόγος λέγεται, ὡς ἄλλο μὲν πράγμα ἀγαθὸν ἂν, ἄλλο δὲ, τὸ κακὸν, διαφέρον, ὥσπερ καὶ τὸ νόημα, ὅτῳ καὶ τὸ πρᾶγμα. ἐγὼ δὲ οὐκ αὐτὸ τοῦτο διαμφισβητῶ. δοκῶ γὰρ ἔμοιγε ἀδύνατον ἡμῖν εἶναι ἀγαθὸν καὶ κακὸν, εἰ τὸ αὐτὸ καὶ μὴ ἕτερον ἑκάτερον εἴη· καὶ γὰρ θαυμαστόν τ' εἴη. οἶμαι δὲ καὶ ἄν τινα αὐτὸν ἔχειν ἀντιλέγεσθαι, εἰ τις αὐτὸν ἔροιτο,** ὃ νῦν λέγομεν, Εἰπὲ δή μοι, ἤδη τινὰς γονέας ἀγαθὸν ἐποίησας; φαίη τις, Καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα. τὰ ἄρα κακὰ καὶ μεγάλα καὶ πολλὰ τούτοις ὀφείλεις, ἅπερ τῶν ἐστι τὸ ἀγαθὸν τῷ κακῷ. Τί δὲ, τοὺς συγγενέας ἤδη τι ἀγαθὸν ἐποίησας; τοὺς ἄρα συγγενέας κακὸν ἐποίεις.

bello & juventute*, primum dicam. Lacedæmoniorum victoria quam de Athenienſibus & fœderatis reportarunt, ipſis quidem bonum, Athenienſibus & ſociis malum. Et victoria, qua Græci Perſas fuderunt, ipſis bonum, at barbaris malum: Sic Ilii expugnatio Achæis bonum, Troibus malum. Eadem dicantur de miſeriis, quæ Thebanis & Argivis contigerunt. Inſuper, quod inter Lapithas & Centauros gerebatur bellum, Lapithis quidem bonum, Centauris vero malum. Pugna etiam quam Deos cum gigantibus habuiſſe ferunt, & ſecuta victoria Diis ſane bonum, ſed gigantibus malum.

Altera ſententia, diverſum quid bonum, diverſum malum affirmat, non nomine magis quam re ipſa diſtinguendum. Ego vero illud hoc modo dijudico. Credo equidem, nobis non poſſe conſtare, quæ res bona quæve mala, ſi idem eſſet utrumque non diverſum quid; & illud merito miretur quiſpiam. Nec puto habitnrum quod reſpondeat, ſi quis hæc dicentem ita interrogaret. Dicas obſecro mihi, an quid boni parentibus præſtitiſti? reponet forſan, Imo multa & præclara. Tu igitur illis pœnas multorum ac gravium malorum debes, ſi idem bonum malumque cenſendum eſt. Quid autem, propinquos bono quopiam affeciſti? Eos-

*Northus legit πρώτως, & vertit: *& recentiora primum narro.* **MS. αἴροιτο.

εις. Τί δὲ, τοὺς ἐχθροὺς ἤδη κακῶς ἐποίησας; καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἄρα ἀγαθὰ ἐποίησας. ἄγε δή μοι καὶ τόδε ἀπόκριναι, ἄλλο τι ἢ τοὺς πλουσίους ἐλεεῖσθαι, ὅτι πολλὰ καὶ μεγάλα ἔχουσι· πάλιν εὐδαιμονίζεις, ὅτι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ πράσσουσι, εἴπερ τοῦτό καὶ κακὸν καὶ ἀγαθόν. τὸν δὲ βασιλέα τὸ μέγαν οὐδὲν κωλύει ὁμοίως διακεῖσθαι τοῖς πλουσίοις. τὰ γὰρ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀγαθὰ αὐτῷ, πολλὰ κακὰ καὶ μεγάλα ὄντα, εἶτα τούτων ἐστὶ τἀγαθὸν καὶ κακόν. καὶ τάδε μὲν πρὸς τοῦτο πάντως εἰρήσθω. ἐμὶ δὲ καθ' ἕκαστον, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν καὶ ἀφροδισιάζειν. τοῦτο γὰρ τοῖς ἀσθενέσι * πᾶσι ποιεῖν ἀγαθόν ἐστιν αὐτοῖς, εἴπερ τοῦτον ἐστὶν ἀγαθὸν καὶ κακόν. καὶ τοῖς νοσέουσι, κακόν ἐστι τὸ νοσεῖν καὶ ἀγαθόν, εἴπερ τοῦτον ἐστὶ καὶ ἀγαθὸν τῷ κακῷ. καθάπερ δὴ καὶ πάλαι πάντα τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ εἴρηται. καὶ ἐγὼ λέγω τί ἐστι καὶ ἀγαθόν, ἀλλὰ τοῦτο πειρῶμαι διδάσκειν, ὡς ἐγὼ τοῦτον εἴη κακὸν καὶ ἀγαθόν, ἀλλ' ἑκάτερον.

Eosdem igitur & malo. Quid dein, an hostibus quid mali intuleris? Etiam & illos multis & præclaris bonis cumulasti. Age vero & illud aliud responde, quare vel pauperes misereris, eo quod multis & ingentibus malis opprimuntur, vel rursus divites beas, quod bene & prospere agant, si idem bonum & malum? Profecto nihil obstat, quin rex magnus Persarum eadem versetur conditione cum egenis; Nam multa & magna bona quibus abundat, in ejusdem gravitatis mala transibunt, si idem bonum malumque. Hæc ad rem generaliter sumptam dicta sufficiant. Sed & singula *illa* percurro, à cibo, potu & venere incœptans. Infirmis bonum est hæc omnia pro libitu usurpare, si idem bonum & malum: parique ratione ægrotantibus morbus ac firma valetudo perinde bona sunt. Hoc autem ad cætera omnia applicandum, quæ in isto priore sermone conduntur. Interim tamen quid bonum sit & malum non determino, illud solum probare annixus ad idem utrumque non posse referri, sed alterutrum tantum.

ΔΙΑΛΕΞΙΣ Β.

Περὶ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ.

Λέγουσι δέ τινες καὶ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ διττοὶ λόγοι. τοὶ μὲν γὰρ φασὶ ἄλλο μέν ἦμεν τὸ καλὸν, ἄλλο δὲ

DISPUTATIO II.

De honesto & turpi.

DUo etiam feruntur sermones de honesto & turpi. Nam quidam aliud esse honestum asserunt, aliud turpe,

* MS. ἀσθενοῦσι τοῦτο ποιεῖν, & mox νοσέουσι.

δὲ τὸ αἰσχρὸν, διαφέρον ὥσπερ καὶ τῷ ὀνόματι, οὕτω καὶ *τὸ πρᾶγμα· τοῖ δὲ, τὸ καλὸν καὶ αἰσχρόν. κἀγὼ πειράσομαι, τόνδε τὸν τρόπον ἐξαγεύμενος. αὐλικὰ γὰρ παιδίῳ ὡραίῳ ἐρασθῆ μὲν χρηστῷ χαίρεσθαι, καλὸν, μὴ ἐρασθῆ δὲ κακῷ, αἰσχρόν. καὶ τὰς γυναῖκας λοῦσθαι ἔνδον, καλόν. ἐν παλαίστρᾳ δὲ, αἰσχρόν· ἀλλὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐν παλαίστρᾳ καὶ ἐν γυμνασίῳ, καλόν. καὶ συνίμεν τῷ ἀνδρὶ, ἐν ἀσυχίᾳ μὲν, καλὸν, ὅπου τοίχοις κρυφθήσεται· ἔξω δὲ, αἰσχρὸν, ὅπου τις ὄψεται. καὶ τὸ μὲν αὐτῆς συνίμεν ἀνδρὶ καλόν. ἀλλοτρίῳ δὲ αἴσχιστον. καὶ τῷγε ἀνδρὶ τᾶ μὲν ἑαυτῶ γυναικὶ συνίμεν, καλόν· ἀλλοτρίᾳ δὲ, αἰσχρόν. καὶ κοσμεῖσθαι, καὶ ψιμυθίῳ χρίεσθαι, καὶ χρυσία περιάπτεσθαι, τῷ μὲν ἀνδρὶ αἰσχρὸν, τᾶ δὲ γυναικὶ καλόν· καὶ τὸς μὲν φίλως εὖ ποιεῖν, καλόν. τὸς δὲ ἐχθρὸς, αἰσχρόν. καὶ τὸς μὲν πολεμίως φεύγειν αἰσχρὸν, τὸς δὲ ἐν σταδίῳ ἀγωνιστὰς, καλόν. καὶ τὸς μὲν φίλως καὶ τὸς πολίτας φονεύειν, αἰσχρόν. τὸς δὲ πολεμίως, καλόν. καὶ τάδε μὲν ὧδε πάντων.

Εἰμὶ δ' ἐφ' ἃ καὶ πόλιές τι αἰσχρὰ ἄγονται καὶ τὰ ἔθνεα. οὕτω Λακεδαιμονίοις τὰς κόρας γυμνάζεσθαι ἀσχημοσύνως, καὶ ἀχίτωνας παρέχειν, καλόν· Ἴωσι δ' αἰσχρόν. καὶ τὸς παῖδας μὴ μανθάνειν μουσικὰ καὶ γράμματα, καλόν· Ἴωσι δ' αἰσχρὸν μὴ ὀπίσασθαι ταῦτα πάντα. Θετταλοῖσι δὲ καλὸν

turpe, tam re quam nomine distinguendum: Quidam vero idem utrumque, cujus sententiæ modum explicare conabor. Ut igitur formosus puer amatori probo gratificetur, honestum, non probo autem turpe: ut fœminæ domi laventur honestum, in palæstra turpe; sed ut viri id & in palæstra faciant & Gymnasio, honestum. Ut fœminæ cum viris congrediantur privatim, ubi parietes absondunt, honestum, extra vero in conspectu cujusquam turpe: & ut à maritis suis comprimantur, honestum, sed ab alieno; turpissimum: Ut etiam vir propria fruatur uxore, honestum, aliena autem turpe. Viro turpe est, molliter ornatus incedere cerussave oblitus vel aurum appensum gerere, sed mulieri honestum. Sic amicis benefacere honestum, inimicis turpe: Hostes fugere turpe, certantes autem in stadio, honestum: cives & amicos necare turpe, sed hostes honestum. Et hæc de omnibus dici supponantur.

Transeo autem ad ea, quæ gentes & civitates turpia ducunt. Ut igitur puellæ discinctis brachiis se exerceant, & veste depositâ prodeant, Lacedæmoniis honestum, Ionibus turpe videtur: & ut pueri Musices & literarum ignari sint, inter illos honestum, at hujusmodi insciti inter Iones turpis. Thessali

* MS. τὸ σῶμα.

καλὸν τὰς ἵππους ἐκ τῆς ἀγέλας λαβόντι, αὐλοὺς δαμάσαι, καὶ τοὺς ὀρέας βοῦς τε λαβόντι, αὐτοὺς σφάξαι καὶ ἐκδεῖραι καὶ κατακόψαι· ἐν Σικελίᾳ δὲ αἰσχρὸν, καὶ δούλων ἔργα. Μακεδόσι δὲ καλὸν δοκεῖ ἦμεν, τοὺς κόρους, πρὶν ἀνδρὶ γαμεσθαι, ἐρᾶσθαι καὶ ἀνδρὶ συγγίνεσθαι· ἐπεὶ δὲ καὶ γαμεῖσθαι, αἰσχρόν. Ἕλλασι δ' ἄμφω αἰσχρόν. τοῖς δὲ Θρᾳξὶ κόσμος τοὺς κόρους στίζεσθαι. τὸ δὲ Σκύθαι καλὸν νομίζοντι, ὃς ἄνδρα κλανὼν ἐκδείρας τὴν κεφαλὴν, τὸ μὲν κόμιον τοῦ ἵππου φορεῖ, ὁ δ' ὀστέον χρυσώσας καὶ ἀργυρώσας πίνει ἐξ αὐτοῦ, καὶ σπένδει τοῖς θεοῖς· ἐν δὲ τοῖς Ἕλλασιν, οὐδὲ κ' ἐς τὴν αὐτὴν οἰκίαν συνεισελθεῖν βούλοιτ' ἄν τις τοιαῦτα ποιήσαντι. Μασσαγέται δὲ τοὺς γονέας κατακόψαντες κατεσθίοντι, καὶ τάφος κάλλιστος δοκεῖ ἦμεν, ἐν τοῖς τέκνοις ταφῆναι· ἐν δὲ τᾷ Ἑλλάδι ἄν τις ταῦτα ποιήσῃ, ἐξελαθεὶς ἐκ τᾶς Ἑλλάδος, κακὰ ὀπταθάνῃ, ὡς αἰσχρὰ καὶ δεινὰ ποιέων, τοὶ δὲ Πέρσαι, κοσμεῖσθαί τι, ὥσπερ τὰς γυναῖκας, καὶ τοὺς ἄνδρας, καλὸν νομίζοντι, καὶ τᾷ θυγατρὶ, καὶ τᾷ μητρὶ, καὶ τᾷ ἀδελφᾷ συνίμεν· τοὶ δὲ Ἕλληνες, καὶ αἰσχρὰ καὶ ὠφάνομα. Λυδοῖς τοίνυν τὰς κόρας πορνευθείσας, καὶ ἀργύριον ἐνεργήσασθαι, καὶ ὕτω γαμεῖσθαι καλὸν δοκεῖ ἦμεν. ἐν δὲ τοῖς Ἕλλασιν, οὐδεὶς καθέλει γαμεῖν. Αἰγύπτιοί τε ἃ ταῦτα νομίζοντι καλὰ τοῖς ἄλλοις.

honestum putant equos & mulos ex armento ablatos domare, bovesque raptos jugulare, & pelle detracta discindere: hæc autem Siculi turpia ac servorum opera censent. Puellas nondum collocatas amari & à viris comprimi inter Macedones honestum: post nuptias vero turpe; Utrumque inter Græcos turpe. Puellarum frontes notis quibusdam interpungi, Thracibus ornamentum videtur. Scythis quidem honestum, ut cum quis hominem occiderit, capitis, cute divulsa, partem crinitam ante equum gestet, ossea vero auro vel argento obducens, ex illa bibat Diisque ipsis libamina fundat. Græcorum autem nullus easdem ædes ingredi vellet una cum viro, qui tale quid fecerit. Massagetæ parentes suos obtruncantes comedunt & optima videtur sepultura, ita in sobolis ventre condi: sed in Græcia si quis tale quippiam committeret, ejectus statim misere periret, ut qui rem turpem ac horrendam patrasset. Persæ viros delicatule ornari instar fœminarum honestum putant, ut & cum filia, matre ac sorore congredi: at Græci turpia hæc & iniqua. Lydis puellas, quum prostituto corpore pecunias corrasserint, ita tandem nubere honestum videtur: inter Græcos autem nemo harum ullam in uxorem duceret. Ægyptii non eadem statuunt honesta quæ cæteræ gentes:

ἄλλοις. τῆδε μὲν γὰρ γυναῖκας ὑφαίνειν καὶ ἐργάζεσθαι, καλόν· ἀλλὰ τηνεὶ τοὺς ἄνδρας, τοὺς δὲ γυναῖκας περᾶσθαι ἄμπερ τῇ δὲ τοὶ ἄνδρες. τὸν πηλὸν δεύειν ἐοῖς χερσὶ, τ' σῖτον τοῖς ποσὶ, τήνοις καλόν. ἀλλ' ἀμῖν τὸ ἐναντίον. εἴρηκα δ' ἂν ἐγὼ τὰ καλὰ εἰς ἓν χελεύη συνενεῖκαι πάντας ἀνθρώπους ἃ ἕκαστοι νομίζουσι, καὶ πάλιν ἐξ ἀνθρώπων τοὶ τὰ αἰσχρὰ λαβεῖν, ἃ ἕκαστοι ἀγνοοῦσι, ὐδὲν καλυφθήμεν, ἀλλὰ πάντας πάντα ἀμφιλαβέειν. ὐ γὰρ πάντες ταὐτὰ νομίζουσι. παρεξέρχομαι δὲ καὶ ποίημά τι·

Καὶ γὰρ τ' ἄλλον ὧδε θνητοῖσι νόμον
Ὅππῃ ἀμείρων, ὐδὲν ἂν πάντῃ καλὸν,
Οὐδ' αἰσχρὸν· ἀλλὰ ταὐτ' ἐποίησε λαβὼν
Ὁ καιρὸς αἰσχρὰ, καὶ ἀμαλάξας καλά.

Ὡς δὲ τὸ σύνολον εἰπεῖν, πάντα καιρῷ μὲν καλὰ ἐστὶ, ἐν ἀκαιρείᾳ δ', αἰσχρά. τί ὧν διεπραξάμην; ἔφαν ἀποδεῖξαι ταὐτὰ αἰσχρὰ καὶ καλὰ ὄντα. καὶ ἀπέδειξα ἐν τούτοις πᾶσι.

Λέγεσθαι δὲ καὶ περὶ τῶ αἰσχρῶ καὶ καλῶ, ὡς ἄλλο ἑκάτερον ἔῃ. ἐπεὶ αἴ τις ἐρωτήσαι τοὺς λεγοντας ὡς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα αἰσχρὸν καὶ καλόν ἐστιν, αἴ ποκά τι αὐτοὺς καλὸν ἔργασαι, αἰσχρὸν ὁμολογησοῦσι, εἴπερ τοῦτ' καὶ τὸ αἰσχρὸν καὶ τὸ καλόν. καὶ αἴ ἴνα καλὸν

gentes: Alibi certe fœminas texere & operari honestum, hic autem viros. Mulieres officiis funguntur, quibus alibi viri solent: cæmentum manibus subigere, panem vero pedibus, inter illos honestum, sed apud nos obtinet contrarium. Sane si quis juberet omnes homines in unum locum deferre, quæ turpia putant, & dein & simul congestis excerpere, quæ singulis honesta videntur; nihil superfuturum credo, sed omnes omnia desumpturos: non eadem enim omnes colunt. Apponam autem poëticum fragmentum:

Spectabis alias hæc loco datas viris
Leges, hinc discès nihil honestum, & sic nihil
Ubique turpe, reddit ast occasio
Idem nunc turpe, dein mutata, iterum bonum.

Ut totam rem verbo compingam, omnia opportuna quidem honesta, intempestiva vero turpia. Quid ergo confeci? dixi me velle eadem honesta ac turpia demonstrare, quod his omnibus absolvi.

Cæterum aliis fertur sermo de honesto ac turpi nempe qui utrumque diversum quid affirmat, quandoquidem si quis prioris sententiæ patronos rogaret, an quid honestum unquam peregerint, etiam & illud turpe agnoscant necesse est, si idem honestum ac turpe. Et si vi-

καλὸν εἰδέναι ἄνδρα, τοῦτον καὶ αἰσχρὸν τὸν αὐτόν. καὶ αἶ πινά καὶ λευκὸν, καὶ μέλαινα τοῦτον τὸν αὐτόν. καὶ καλὸν γ' ἐστὶ τοὺς θεοὺς σέβεσθαι, καὶ αἰσχρὸν ἄρα τοὺς θεοὺς σέβεσθαι, αἴτιον τοῦτον αἰσχρὸν καὶ καλόν ἐστι: καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ ἀπάντων εἰρήσθω μοι. τρέψομαι δὲ ἐπὶ τοὺς λόγους αὐτῶν οὓς λέγουσι. αἱ γὰρ ταὶν γυναῖκα καλὸν ἐστι κοσμεῖσθαι, τὴν γυναῖκα αἰσχρὸν κοσμεῖσθαι, αἴτιον τοῦτον αἰσχρὸν καὶ καλόν. καὶ τἄλλα κατὰ τοῦτον. ἐν Λακεδαίμονι ἐστὶ καλὸν ταῖς παῖδας γυμνάζεσθαι, ἐν Λακεδαίμονι ἐστὶν αἰσχρὸν ταῖς παῖδας γυμνάζεσθαι. καὶ τἄλλα ὅτως. λέγουσι δὲ ὡς αἵ τινες τὰ αἰσχρὰ ἐκ τῶν ἐθνέων πάντοθεν συνενείκαιεν, ἔπειτα συγκαλέσαντος κελεύοιεν, ἃ τις καλὰ νομίζει, λαμβάνειν πάντα, καὶ ἐν καλῷ αἴτινεχθῆμεν. ἐγὼ θαυμάζω αἵ τὰ αἰσχρὰ, συνενειχθέντα καλὰ ἐσεῖσθαι, καὶ οὐκ οἶα περ ἦνθεν. αἱ γὰρ ἵππους ἢ βοῦς ἢ ὄις ἢ ἀνθρώπους ἄγαγον, οὐκ ἄλλο τί κα ἀπάγαγον. ἐπεὶ οὐδὲ αἱ χρυσὸν ἤνεικαν, χαλκὸν ἀπήνεικαν· οὐδὲ αἱ ἀργύριον ἤνεικαν, μόλιβδόν κα ἀπέφερον. ἀντὶ δ' ἄρα τῶν αἰσχρῶν καλὰ ἀπαγαγόντα, φέρε δὴ αἱ ἄρα τις αἰσχρὸν ἀπάγαγε, τοῦτον δ' ἂν, καλὸν ἀπάγαγε. ποιητὰς δὲ * μάρτυρας ἐπάγονται, πολὺ ἀδοναν ὅ ποτ' ἀλάθειαν ποιοῦντι.

si virum quempiam honestum cognoverint, eundem etiam turpem: si album quempiam, etiam & illum ipsum nigrum: Deosne venerari honestum? venerari ergo quoque turpe. Et hæc de omnibus dici supponantur. Sed memet converto ad rationes quas illi afferunt: Si mulierem belle ornari honestum, & eandem ita ornari turpe, si pro eodem honestum ac turpe reputandum. Parique ratione cætera. In Sparta puellas se exercitare honestum, in Sparta quoque puellas se exercitare turpe est: aliaque consimili modo. Dicunt autem, si quis turpia ex omni undequaque gente in medium adduceret, deindeque mandaret singulos ea, quæ honesta putant capere, omnes omnia sumpturos, & pro honestis reportaturos. Mirum quid, si turpia in unum locum delata, honesta fierent, & non eadem, quæ adducebantur. Si equos, boves, oves aut homines attulerint, non aliud certe asportarent: Nec aurum ferentes, æs domum reduxerint, aut plumbum referent, quod argentum intulerunt. Pro bonis erga mala retulerint: age vero si quis turpe quid adduceret, illud quoque bonum asportaret. Poëtas autem testes inducunt, qui non pro rerum veritate, sed hominum delectatione carmina sua componunt.

ΔΙΑΛΕ-

* Infra p. 627.

DISPU-

ΔΙΑΛΕΞΙΣ Γ.

Περὶ δικαίου καὶ ἀδίκου.

Διττοὶ δὲ λόγοι λέγονται καὶ περὶ τοῦ δικαίου καὶ περὶ τοῦ ἀδίκου. οἱ μὲν, ἄλλο ἡμῖν τὸ δίκαιον, ἄλλο δὲ, τὸ ἄδικον. τοὶ δὲ, τωὐτὸ δίκαιον καὶ ἄδικον. κἀγὼ τούτῳ πειράσομαι τι μωρεῖν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ ψεύδεσθαι ὡς δικαιόν ἐστι λέξω, καὶ τὸ ἐξαπατᾶν. τοὺς μὲν πολεμίους ταῦτα ποιεῖν, αἰσχρὸν καὶ πονηρὸν οὐκ ἐξεῖποιεν· τοὺς δὲ φιλτάτους, ἀ. αὐτίκα τοὺς γονέας· αἰ γὰρ δέοι τὸ παιδίον ἢ τὴν μητέρα φάρμακόν τι γαστέρα φαγεῖν, * καὶ μὴ θέλοι, ἀ δίκαιόν ἐστι, ἐὲν τῷ ῥοφήματι καὶ ἐν τῷ ποτῷ δόμεν, καὶ μὴ φᾶμεν ἐνῆμεν; ἤκων ἤδη ψεύδεσθαι καὶ ἐξαπατᾶν τοὺς γονέας, καὶ κλέπτειν μὰν τὰ τῶν φίλων, ἐ βιᾶσθαι τοὺς φιλτάτους δίκαιον. αὐτίκα αἴ τις λυπηθείς τι τῶν οἰκείων καὶ ἀχθεσθεὶς μέλλοι αὐτὸν διαφθεῖραι ἢ ξίφει ἢ σχοινίῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ, δίκαιόν ἐστι πεῦτα κλέψαι, αἰ δύναιτο· αἰ δὲ ὑστερίξαι καὶ ἔχοντα καταλάβοι, ἀφελέσθαι βίᾳ; ἀνδραποδίζεσθαι δὲ πῶς ἀ δίκαιον τοὺς πολεμίους, αἴ τις δύναιτο ἑλὼν πόλιν ὅλαν ἀποδόσθαι; τοιχωρυχεῖν δὲ τὰ τῶν πολιτῶν κοινὰ οἰκήματα, δίκαιον φαίνεται. αἰ γὰρ ὁ πατὴρ ὑπὸ θανάτῳ, καπηλευσάμενα τοῦ τῶν ἐχθρῶν, δεδεμένος εἴη, ἆρα ἀ δίκαιον

DISPUTATIO III.

De justo & injusto.

Duo itidem feruntur sermones de justo & injusto: Etenim quidam aliud esse justum aliud injustum putant, quidam vero idem utrumque, quam sententiam defendere conabor. Et primo ostendam fallere & mentiri justum esse. Dicat igitur quispiam, ita tractare inimicos turpe & improbum: amicissimos vero nequaquam, exempli causa parentes. Si enim oportet patrem aut matrem medicamentum deglutire, nec volet, annon justum est sorbili quodam aut potu diffusum porrigere & inesse dissimulare? Justum igitur parentes mendacio fallere, ut & subripere bona amicorum, & charissimis vim inferre. Nam si quis ob res quasdam familiares graviter tristitia affectus sibi lethum conscisce cogitaret sive ense vel resti aut alio telo, annon justum est hoc clanculum subripere, si quis posset, aut si tardior adveniens jam in manibus habentem deprehenderit, per vim auferre? quis unquam dubitavit justumne esset, inimicos in servitutem rapere, si modo quis posset ** totam civitatem expugnare? sed & ædes civium nostrorum publicas perrumpere justum videtur: nam si pater inimicorum factione oppressus, in vinculis ad mortem servaretur, annon justum

* MS. πιὲν ἐ φαγέν. ** captam urbem reddere libertati.

δίκαιον διορύξαντα κλέψαι καὶ σῶσαι τὸν πατέρα; ἐπιορκεῖν δέ, αἴ τις ἀπὸ τῶν πολεμίων λαφθεὶς ὑποδέξαιτο, ὀμόσας ἢ μὲν ἀφεθεὶς τὴν πόλιν προδῶσειν, ἆρα ὅτῳ δίκαια ποιήσαι ἐπιορκήσας; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ δοκῶ· ἀλλὰ μᾶλλον τὴν πόλιν, καὶ τοὺς φίλους, καὶ τὰ ἱερὰ σῶσαι πατρῷα, ἐπιορκήσας. ἦ καὶ ἆρα δίκαιον καὶ τὸ ἐπιορκεῖν, καὶ τὸ ἱεροσυλεῖν. τὰ μὲν ἴδια τῶν πόλεων ἐῶ· τὰ δὲ κοινὰ τὰς Ἑλλάδος, τὰ ἐκ Δελφῶν καὶ τὰ ἐξ Ὀλυμπίας. μέλλοντος τῶ βαρβάρω τὴν Ἑλλάδα λαβεῖν, καὶ τὰς σωτηρίας ἐν χρήμασιν εἶναι, οὐ δίκαιον λαβεῖν, καὶ χρῆσθαι εἰς τὸν πόλεμον; φανεῖεν δὲ τοῦς φιλτάτως δίκαιον ἐπεὶ καὶ Ὀρέστας καὶ Ἀλκμαίων, καὶ ὁ Θεὸς ἐχρησε δίκαια αὐτοῖς ποιῆσαι. Ἐπὶ δὲ τὰς τέχνας τρέψομαι, καὶ ταῦτα ποιητῶν. ἐν γὰρ τραγῳδοποιΐᾳ καὶ ζωγραφίᾳ ὃς εἰς πλεῖστα ἐξαπατᾷ ὁμοία τοῖς ἀληθινοῖς ποιῶν, ὅτος ἄριστος. Θέλω δὲ καὶ ποιήματα τῶν παλαιοτέρων μαρτύριον εἰσαγαγέσθαι. Κλεοβελίνης,

Ἄνδρ' εἶδον κλέπτοντα, κ' ἐξαπατῶντα βίᾳ· ὡς*
Καὶ τὸ βίᾳ ῥέξαι τοῦθ' δικαιότατον·

ἦν πάλαι ταῦτα. Αἰσχύλος δὲ ταῦτα,

Ἀπάτης δικαίας ὑπερφατεῖ Θεός.
Ψευδῶν δὲ καιρὸν ἔσθ' ὅτοι τιμᾷ Θεός.

justum est, effringentem abripere patrem & liberare? Nec non pejerare: si quis enim ab hostibus captus juramento dato spondeat se dimissum urbem suam proditurum, an ille sancte observans justa peraget? Ego certe non ita sentio: sed potius si civitatem suam & amicos & templa patria, perjurus conservet. Pejerare igitur justum est, ut & sacra spoliare: quæ privatim ad quamlibet civitatem spectant, prætermitto; sed totius Græciæ sacra publica, è Delphis & Olympia, si periculum sit, ne barbari Græciam subjugarent, & spes salutis in sola pecunia ponatur, annon justum est desumere & in belli usus collocare? Justum etiam charissimos necare, cum id fecerint Orestes & Alcmæon, & juste feciſſe in oraculo pronuntiavit Deus. Ad artes me converto & poëtarum imprimis: Etenim in conficiendis tragœdiis & pingendi disciplina, qui plurimum fallit, veris maxime similia confingens, is optimus. Veterum autem poëmata in testimonium afferam. Cleobulines,

Cognovi quendam fallentem & vi spoliantem:
Vi facere hoc, certe res magis æqua fuit.

hæc olim erant: Æschyli vero ista:

Bonos nec ipse Jupiter spernit dolos.
Est tempus quando mendacem laudat Deus.

Dicitur

* an βιαίως? Λέγε-

Λέγεται δὲ ὁ τῶδε ἀντικείμενος λόγος, ὡς ἄλλο τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικόν ἐστι, διαφέρον, ὥσπερ καὶ τῶνυμα, οὕτω καὶ τὸ πρᾶγμα· ἐπεὶ αἴ τις ἐρωτῴτο τοὺς λέγοντας, ὡς τὸ αὐτὸ ἐστιν ἄδικον καὶ δίκαιον, εἶτα δή τι δίκαιον πρὸς τῶν γονέων ἔπραξαν, ὁμολογοῖεν καὶ ἄδικα ἄρα. τὸ γὰρ αὐτὸ ἄδικον καὶ δίκαιον ὡμολογήσαμεν. φέρε, ἄλλον δὲ, αἴ τινα γινώσκει δίκαιον ἄνδρα, καὶ ἄδικον ἄρα τὸν αὐτόν. καὶ μέγαν τοίνυν καὶ μικρὸν καὶ ταὐτόν. καὶ τοι πολλὰ ἀδικήσας ἀποθανέτω πραξάμενος. καὶ περὶ μὲν τούτων ἅλις. εἰμὶ δὲ ἐφ' ἃ λέγοντες ἀξιόουσι τὸ αὐτὸ καὶ δίκαιον καὶ ἄδικον ἀποδεικνύειν. τὸ γὰρ κλέπτειν τὰ τῶν πολεμίων, δίκαιον καὶ ἄδικον ἀποδεικνύειν, τοῦτ' αὐτό. αἴκ' ἀληθὴς ὁ τήνων λόγος καὶ τἄλλα καὶ ταὐτό. τέχνας δ' ἐπάγονται ἐν αἷς οὐκ ἔστι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον. καὶ τοὶ ποιηταὶ ὅτι ποτ' ἀλήθειαν, ἀλλὰ ποτὶ τὰς ἀδονὰς τῶν ἀνθρώπων, τὰ ποιήματα ποιέοντι.

Dicitur autem alius sermo huic contrarius, aliud esse justum aliud injustum, tam re quam nomine distinguendum: Cum, si quis interroget idem esse utrumque asserentes, an justum quid parentibus præstiterint? injustos se quoque confitentur. Nam idem justum & injustum agnoscunt; age vero, si quem alium justum cognoverint, etiam & illum injustum: si magis vel minus justum, eodem modo: & sane multa injuste perpetrans ob ista moriatur. Et de his quidem satis. Transeo autem ad ea, ex quibus illi idem justum & injustum flagitant. Hoc ipsum, bona inimicorum subripere, & justum & injustum ostendere licet, si vera sit illorum sententia: cæteraque pari ratione. Artes vero inducunt, in quibus justum & injustum non conspicitur. Et poëtæ non pro rerum veritate, sed hominum delectatione carmina componunt.

ΔΙΑΛΕΞΙΣ Δ.

Περὶ ἀληθείας καὶ ψεύδους.

Λέγονται δὲ καὶ περὶ τῶ ψεύδους καὶ τᾶς ἀληθείας διττοὶ λόγοι, ὧν ὁ μὲν φατὶ, ἄλλον μὲν τὸν ψεῦσαν ἦμεν λόγον, ἄλλον δὲ τὸν ἀληθῆ· τοὶ δὲ, τὸν αὐτόν. αὐ κἀγώ. τῶδε λόγω πρῶτον μέν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι λέγονται· ἔπειτα δὲ, ὅταν λόγος ῥηθῇ, ἂν μὲν ὡς λέγεται ὁ λόγος, οὕτω γένηται.

DISPUTATIO IV.

De veritate & falsitate.

SEd & de veritate & falsitate duplex fertur sententia; una quidem, alium esse sermonem verum, alium falsum asserit; altera vero, eundem utrumque; Igitur ipse illud primum ajo, quod iisdem verbis ambo dicuntur, dein post quam ex ore profertur sermo, si ita, ut

δίκαιον διορύξαντα κλέψαι καὶ σῶσαι τὸ πατέρα; ἐπιορκὴν δὲ, αἴ τις ὑπὸ τῶν πολεμίων ληφθεὶς ὑποδέξαιτο, ὀμόσας ἢ μὴν ἀφεθεὶς τὴν πόλιν προδῶσεν, ἆρα ὅτῳ δίκαια ποιῆσαι εὑρεκήσας; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐ δοκῶ· ἀλλὰ μᾶλλον τὴν πόλιν, καὶ τοὺς φίλους, καὶ τὰ ἱερὰ σῶσαι πατρῷα, ἐπιορκήσας. ἤδη ἆρα δίκαιον καὶ τὸ ἐπιορκεῖν, καὶ τὸ ἱεροσυλεῖν. τὰ μὲν ἴδια τῶν πόλεων ἐᾷ· τὰ δὲ κοινὰ τὰς Ἑλλάδος, τὰ ἐκ Δελφῶν καὶ τὰ ἐξ Ὀλυμπίας. μέλλοντα τῷ βαρβάρῳ τὴν Ἑλλάδα λαβεῖν, καὶ τὰς σωτηρίας ἐν χρήμασιν ἑσὰς, οὐ δίκαιον λαβεῖν, καὶ χρῆσθαι εἰς τὸ πόλεμον; φανεῖεν δὲ τοῖς φιλοτίμοις δίκαιον· ἐπεὶ καὶ Ὀρέστας καὶ Ἀλκμαίων, καὶ ὁ Θεὸς ἔχρησε δίκαια αὐτοῖς ποιῆσαι. Περὶ δὲ τὰς τέχνας τρέψομαι, καὶ ταῦτα ποιητῶν. ἐν γὰρ τραγῳδοποιΐᾳ καὶ ζωγραφίᾳ ὅσις πολλὰς ἐξαπατᾷ ὁμοίας τοῖς ἀληθινοῖς ποιέων, οὗτος ἄριστος. Θέλω δὲ καὶ ποιήματα τῶν παλαιοτέρων μαρτύριον ἐπαγαγέσθαι. Κλεοβουλίνης,

Ἄνδρ' εἶδον κλέπτοντα, κ' ἐξαπατῶντα βίᾳ· ὡς*
Καὶ τὸ βίᾳ ῥέξαι τοῦθ' δικαιότατον·

ἦν πάλαι ταῦτα. Αἰσχύλος δὲ ταῦτα,

Ἀπάτης δικαίας οὐκ ἀποστατεῖ Θεός.
Ψευδῶν δὲ καιρὸν ἔσθ' ὅτοι τιμᾷ Θεός.

justum est, effringentem abripere patrem & liberare? Nec non pejerare: si quis enim ab hostibus captus juramento dato spondeat se dimissum urbem suam proditurum, an ille sancte observans justa peraget? Ego certe non ita sentio: sed potius si civitatem suam & amicos & templa patria, perjurus conservet. Pejerare igitur justum est, ut & sacra spoliare: quæ privatim ad quamlibet civitatem spectant, prætermitto; sed totius Græciæ sacra publica, è Delphis & Olympia, si periculum sit, ne barbari Græciam subjugarent, & spes salutis in sola pecunia ponatur, annon justum est desumere & in belli usus collocare? Justum etiam charissimos necare, cum id fecerint Orestes & Alcmæon, & juste fecisse in oraculo pronuntiavit Deus. Ad artes me converto & poëtarum imprimis: Etenim in conficiendis tragœdiis & pingendi disciplina, qui plurimum fallit, veris maxime similia confingens, is optimus. Veterum autem poëmata in testimonium afferam. Cleobulines,

Cognovi quendam fallentem & vi spoliantem:
Vi facere hoc, certe res magis æqua fuit.

hæc olim erant: Æschyli vero ista:

Bonos nec ipse Jupiter spernit dolos.
Est tempus quando mendacem laudat Deus.

Dicitur

* an βιαίως; λέγε-

Λέγεται δὲ τῷδε ἀντικεῖσθαι λόγος· ὡς ἄλλο τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικόν ἐστι, διαφέρον, ὥσπερ καὶ τῶνυμα, οὕτω καὶ τὸ πρᾶγμα· ἐπεὶ αἴ τις ἐρωτῴσαι τοὺς λέγοντας, ὡς τὸ αὐτὸ ἐστιν ἄδικον καὶ δίκαιον, εἶτα δή τι δίκαιον πρὸς τοὺς γονέας ἔπραξαν, ὁμολογοῦσι καὶ ἄδικοί ἄρα. τὸ γὰρ αὐτὸ ἄδικον καὶ δίκαιον ὁμολογέουσι ἡμῖν. φέρε, ἄλλον δέ, αἴ τινα γνώσκῃ δίκαιον ἄνδρα, καὶ ἄδικον ἄρα τὸν αὐτόν. καὶ μέγαν τοίνυν καὶ μικρὸν καὶ ταυτόν, καὶ τοι πολλὰ ἀδικήσας ἀποθανέτω πραξάμενος. καὶ πρὸς μὲν τούτων ἅλις. εἰμὶ δὲ ἐφ' ἃ λέγοντες ἀξιοῦντι τὸ αὐτὸ καὶ δίκαιον καὶ ἄδικον ἀποδεικνύειν. τὸ γὰρ κλέπτειν τὰ τῶν πολεμίων, δίκαιον καὶ ἄδικον ἀποδεικνύειν, τοῦτ' αὐτό. αἰκ' ἀληθὴς ὁ τῆνων λόγος καὶ τἄλλα καταυτό. τέχνας δ' εἰσάγονται ἐν αἷς οὐκ ἔστι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον. καὶ τοὶ ποιηταὶ οὐ ποτ' ἀλάθειαν, ἀλλὰ ποτὶ τὰς ἀδονὰς τῶν ἀνθρώπων, τὰ ποιήματα ποιέοντι.

Dicitur autem alius sermo huic contrarius, aliud esse justum aliud injustum, tam re quam nomine distinguendum: Cum, si quis interroget idem esse utrumque asserentes, an justum quid parentibus præstiterint? injustos se quoque confitentur. Nam idem justum & injustum agnoscunt; age vero, si quem alium justum cognoverint, etiam & illum injustum: si magis vel minus justum, eodem modo: & sane multa injuste perpetrans ob ista moriatur. Et de his quidem satis. Transeo autem ad ea, ex quibus illi idem justum & injustum flagitant. Hoc ipsum, bona inimicorum subripere, & justum & injustum ostendere licet, si vera sit illorum sententia: cæteraque pari ratione. Artes vero inducunt, in quibus justum & injustum non conspicitur. Et poëtæ non pro rerum veritate, sed hominum delectatione carmina componunt.

ΔΙΑΛΕΞΙΣ Δ.

Περὶ ἀληθείας καὶ ψεύδους.

Λέγονται δὲ καὶ περὶ τῶ ψεύδεος καὶ τᾶς ἀληθείας διττοὶ λόγοι, ὧν ὁ μὲν φατὶ, ἄλλον μὲν τὸν ψεῦσαν ἦμεν λόγον, ἄλλον δὲ τὸν ἀληθῆ· τοὶ δέ, τὸν αὐτόν. αὐ κἀγώ. τῶδε λόγω πρῶτον μέν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι λέγονται· ἔπειτα δέ, ὅταν λόγος ῥηθῇ, ἐν μὲν ὡς λέγηται ὁ λόγος, ὅτω γένηται.

DISPUTATIO IV.

De veritate & falsitate.

SEd & de veritate & falsitate duplex fertur sententia; una quidem, alium esse sermonem verum, alium falsum asserit; altera vero, eundem utrumque; Igitur ipse illud primum ajo, quod iisdem verbis ambo dicuntur, dein post quam ex ore profertur sermo, si ita,

νῆσαι, ἀληθὴς ὁ λόγος· ἂν δὲ μὴ γενῆσαι, ψευδὴς ὁ αὐτὸς λόγος. αὐτίκα κατηγορεῖς ἐπιβουλίαν τινὸς, οὐκ ἐγένετο τοῦργον, ἀληθὴς ὁ λόγος· εἰ δὲ μὴ ἐγένετο, ψευσάς. καὶ τῶ ἀπολογουμένω ὡσαύτως ὁ λόγος. καὶ ἡ τοῦ διδασκαλία † αὐτὸν λόγον καὶ ψεύσαν καὶ ἀληθῆ κέκτηνται. ἐπεὶ τοι καὶ ἐξῆς καθήμενοι αἱ λέγουμεν μύσας* εἰμί· τὸ αὐτὸ μὲν πάντες ἐρῶμεν, ἀληθὴς δὲ μόνος ἐγώ. ἐπεὶ καὶ εἰμί. δῆλον ἂν εἴη ὁ αὐτὸς λόγος, ὅταν μὲν αὐτῷ παρῇ τὸ ψεῦδος, ψευσάς ἐστιν. ὅταν δὲ τὸ ἀληθές, ἀληθής. ὥσπερ καὶ ἄνθρωπος τὸ αὐτό, καὶ παῖς, καὶ νεανίσκος, καὶ ἀνὴρ, καὶ γέρων ἐστίν.

Λέγεσθαι δὲ καὶ ὡς ἄλλος εἴη ὁ ψεύσας λόγος, ἄλλος δὲ ὁ ἀληθὴς, διαφέρων τῶνυμα. αἱ γάρ τις ἐρωτήσαι τοὺς λέγοντας, ὡς ὁ αὐτὸς λόγος εἴη ψεύσας καὶ ἀληθὴς, ὃν αὐτοὶ λέγοντι, πότερός ἐστιν, αἱ μὲν ψεύσας, δῆλον ὅτι δύο εἴη· αἱ δ' ἀληθὴς ἀποκείναιτο, καὶ ψεύσας ὁ αὐτὸς ἔτος. καὶ ἀληθές τί ποκα εἶπεν, ἢ ἐξεμαρτύρησε· καὶ ψευδῆ ἄρα τὰ αὐτὰ ταῦτα. καὶ αἴ τινα ἄμφω ἀληθῆ οἶδε, καὶ ψεύσαν τὸν αὐτόν. ἐκ δὲ τῶν λόγων λέγουσι ταῦτα, ὅτι γενομένω μὲν τῷ πράγματος ἀληθῆ τὸν λόγον, ἀγενήτω δὲ ψεύσαν. ἐκὼν διαφέρει αὐτοῖς τοὺς δικαστὰς, ὅ, τι κέκτηνται. ἐ γὰρ παρεῦσι τοῖς πράγμασιν. ὁμολογέουσι δὲ καὶ αὐτοὶ, ὡς μὲν τὸ ψεῦδος ἀνα-

ut dicitur res ipsa facta fuerit, verus est sermo, si non facta, falsus ille ipse. Verbi causa cum sacrilegii quempiam insimules, si tale quid commissum, verus est sermo, si non commissum, falsus. Sic etiam se purgantis oratio, talis est. Et Judices in confessu eundem sermonem verum ac falsum pro libitu decernunt. Imo & nos hic juxta sedentes, si dicamus singuli, Ego sum initiatus, idem certe dicimus omnes, sed verum ego solus, cum & talis ipse sim. Clarum igitur eundem sermonem si illi falsitas adjungatur, falsum esse; sin veritas, verum. Sicut etiam hoc ipsum, homo, puerum, juvenem, virum & senem denotat.

Dicitur vicissim, alium esse sermonem verum, alium falsum, & re ipsa & nomine differentem. Si quis enim eundem esse utrumque dicentes interrogaret, qualis est sermo, quem ipsi asserunt: Si falsum esse respondeant, constat res diversas esse, sin verum, & falsus quoque ille ipse arguitur: & an quis vera multa dixit aut attestatus est? etiam & illa ipsa falsa: & si quis veracem virum cognoverit, & illum quoque mendacem. Absque ratione vero affirmant, re peracta verum esse sermonem, non peracta falsam: nam tum maxime refert, quid decernant judices: rebus enim dum transiguntur, non intersunt. Ipsi confi-

teatur,

* al. vitiose Μίμας.

μείμικται, ψεύσεται ἡμῶν· ὃ δὲ τὸ ἀληθὲς, ἀληθῆ. τῶν δὲ ὅλων διαφέρει.

Ταὐτὰ τοὶ μαινόμενοι καὶ τοὶ σωφρονοῦντες, καὶ τοὶ σοφοὶ καὶ τοὶ ἀμαθεῖς, καὶ λέγουσι καὶ πράσσουσι. καὶ πρῶτον μὲν ὀνομάζουσι ταὐτὰ γᾶν καὶ ἄνθρωπον, καὶ ἵππον, καὶ πῦρ, καὶ πάλλα πάντα. καὶ ποιοῦσι ταὐτὰ, καθηνται, καὶ ἔδουσι, καὶ καθεύδουσι, καὶ τἄλλα καπιῶντι. καὶ μεῖον καὶ τῶν πρᾶγμα καὶ μέζον καὶ μεῖον ἐστι, καὶ πλέον καὶ ἔλασσον, καὶ βαρύτερον καὶ κουφότερον. οὕτω γὰρ εἴη ἂν ταὐτὰ πάντα. τὸ γὰρ ἔλαττον τοῦ βαρύτερον τ' μνᾶς, καὶ κουφότερον τῶν δύο ταλάντων. τῶν ἄρα καὶ κουφότερον καὶ βαρύτερον. τὸ ζώει ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ οὐ ζώει, κατ ταὐτὰ ἐστι καὶ οὐκ ἔστι. τὰ γὰρ τηδὲ ἔστι, ἐν τῇ Λιβύῃ οὐκ ἐστιν, οὐδὲ γε τὰ ἐν Λιβύῃ, ἐν Κύπρῳ, * τὰ τἄλλα κῆ τ' αὐτὸν λόγον. οὐκῶν τὰ ἐστὶ τὰ πράγματα τὰ οὐκ ἐστί.

Τοί τινες λέγοντις τὼς μαινομένως καὶ τὼς σοφὼς, τὰ τὼς ἀμαθεῖς ταὐτὰ διαφέρεσθαι, καὶ λέγειν, καὶ τἄλλα ἑπόμενα τῷ λόγῳ, οὐκ ὀρθῶς λέγουσι. εἰ γὰρ τις αὐτὼς ἐρωτήσαι, εἰ διαφέρει μανία σωφροσύνης, καὶ σοφία ἀμαθίης, φασὶ ναί. εὖ γὰρ καὶ ἐξ ὧν πράσσουσι ἑκάτεροι, δῆλοι εἰσὶ ὡς ὁμολογησοῦντι. οὐκῶν καὶ ταὐτὰ πράσσουσι, καὶ τοὶ σοφοὶ μαίνονται, καὶ τοὶ μαινόμενοι σοφοὶ, καὶ πάντα συμπεράσουσι· τὰ ἔτ' ἄρχεται ὁ λόγος, πότερον οἷόν τε δεδιέναι τοὶ σωφρονοῦντις λέγουσι ἢ τοὶ μαινόμενοι. ἀλλὰ γὰρ φασὶ ὡς ταὐτὰ μὲν

tentur, cui immiscetur falsitas, falsum, cui veritas verum. Hoc autem toto cœlo differt.

Similiter autem insani & sobrii, docti & indocti & vocant res & agunt: primo ita vocant ista terram, hominem, equum, ignem, cæteraque omnia; dein eadem agunt, sedent, edunt, bibunt & decumbunt, similique modo cætera. Sed & eadem res & major & minor est, numerosior pauciorque, gravior & levior. Sic enim sint sane hæc omnia: talentum mina ponderosus, duobus talentis levius; idem ergo gravius & levius. Ita etiam idem homo vivit & non vivit: eadem res est & non est: quæ enim hoc loco sunt, in Africa non sunt. Quæque in Africa, non in Cypro; cæteraque pari ratione. Res igitur sunt, & non sunt.

Qui vero asserunt insanos, sapientes & indoctos similiter agere & appellare, cæteraque in isto sermone condita, non recte dictunt. Si enim quis ipsos interrogaret, an à sobrietate distinguatur insania, ab insscitia sapientia, confitentur statim. Constat enim ex his, quæ faciunt alterutri, quod id agnoscent. Si igitur eadem agant, sequitur, sapientes insanire, insanos sapere, & omnia sic perturbantur. Dein inutilis quæstio, num oportuna loquantur sapientes an insani? ajunt vero eadem utrosque dicere rogatos, sed

*. Num in Cypro fuit auctor, cum hæc scriberet vel diceret?

μὲν λέγουσι, ὅταν τις αὐλῶς ἐρωτᾷ· ἀλλὰ τοῖς μὲν σοφοῖς, ἐν τῷ δέοντι, τοῖς δὲ μαινομένοις, οὐ δὲ δεῖ· καὶ ἔστι λέγοντες, δεκάδι μικρὸν πλεῖόν τι προσθέντες, οὐ δεῖ καὶ μὴ δεῖ· ὥστε οὐ μηκέτι τοῦτο ἡμῖν. ἐγὼ δὲ οὐ πράγματος τοσούτου προσθέσεως ἀλλοιοῦσθαι δοκῶ τὰ πράγματα, ἀλλ' ἁρμονίας ἀλλαγείσας· ὥσπερ γλαῦκος καὶ γλαυκὸς, ξάνθος καὶ ξανθὸς, ξῦθος καὶ ξυθός. ταῦτα μὲν οὖν ἁρμονίαν ἀλλάξαντα διήνεγκαν. τὰ δὲ μακρῶς καὶ βραχυτέρως ῥηθέντα τύρος καὶ τυρὸς, σάκκος καὶ σάκος. ἄτερα δὲ, γράμματα ἀλλάξαντα, καρῆνα καὶ κρανᾶ, ὄνος καὶ νόος. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἀφαιρεθέντος οὐδενὸς τοσοῦτον διαφέρει, τί δὴ αὖ τις ἢ προσθεῖ τι, ἢ ἀφαιρεῖ; καὶ ὅτι δείξω οἷόν ἐστι. εἴ τις ἀπὸ τῶν δέκα ἓν ἀφέλοι, οὐκ ἔτι δέκα οὐδὲ ἓν εἴη. ἐπὶ ἄλλα καταλῦτε. τὸ δὲ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον καὶ ἡμεῖ καὶ μὴ ἡμεῖν ἐρωτῶ, τί ἢ τὰ πάντα ἐστίν; οὐκοῦν εἴ τις μὴ φαίη ἡμεῖν, ψεύδεται· τὰ πάντα εἰπόντες, πάντα ἂν πῆ εἶεν.

sapientes opportune, insanos autem, & cum non decet. Hoc igitur asserentes parvum quiddam adjiciunt, videlicet si decet, vel non decet; unde sequitur non idem esse. Cæterum ego tali quopiam adjecto res ipsas variari non arbitror, sed contentum immutatum. Exempli gratia γλαῦκος & γλαυκὸς, ξάνθος & ξανθὸν, ξῦθος & ξυθὸς; hæc enim variante concentu differunt: quædam tardius vel celeriter prolata, τύρος & τυρὸς, σάκκος & σάκος. Alia literas transponunt, ut καρῆνα κρανᾶ, ὄνος νόος. Si igitur nihil dempto, tanta est differentia, quid si quis aliquid adjiciat aut subtrahat? & hoc quale sit, ostendam. Si quis à numero denario unum auferat, quod reliquum neo unum est nec decem. Quantum autem ad illud, eundem hominem esse & non esse, rogo omnia num sint? Qui enim dicit non esse, mentitur; quia omnia cum dicunt, utique illa usquam esse oportet.

DISPUTATIO V. *

An virtus & sapientia doceri possint.

Λέγεται δέ τις λόγος ὅτι ἀληθὴς, ὅτι κενός· ὅτι μὲν σοφία καὶ ἀρετὴ διδακτὸν εἴη, ὅτι μαθητόν. τοῖς δὲ ταῦτα λέγουσι ταῖσδε ἀποδείξεσι χρῶνται, ὡς οὐκ οἷόν τε εἴη, ἂν ἄλλῳ

Dicitur etiam sermo, nec verus nec tamen inanis, sapientiam & virtutem nec disci nec doceri posse. Qui autem ita asserunt, his rationibus demonstrant, quia fieri non

potest,

* Nullus hic titulus, nulla distinctio in MS.

ἄλλῳ διδαθίης, ἔτι αὐτὸ ἔτι ἔχων. μία μὲν δὴ αὕτη. ἄλλα δὲ, ὡς αἱ διδακτὸν ἦν, διδασκαλοί κα ὑποδεδεγμένοι ἦεν, ὡς τὰς μωσικὰς. Τρίτα δὲ, ὡς τοὶ ἐν τᾷ Ἑλλάδι γενόμενοι σοφοὶ ἄνδρες, τὰ αὐτῶν τέκνα ἂν ἐδίδαξαν καὶ τοὺς φίλους. πέμπτα δὲ, ὅτι ἤδη τινὲς τῶνδε σοφιςὰς ἐλθόντες, οὐδὲν ὠφελήθεν. πέμπτα δὲ, ὅτι πολλοὶ ἐ συγγενόμενοι σοφισαὶς, ἄξιοι λόγω γεγένηνται.

potest, ut quod alii tradas, illud etiamnum ipse habeas: hæc una ratio. Alia vero, si doctrina comparari poterat, hujusce præceptores exstarent æque ac Musices. Tertia, tum etiam viri sapientes, quos tulerit Græcia, filios suos & amicos instituissent. Quarta, quosdam qui sophistas frequentarunt, nihil percepisse commodi. Quinta, plures cum sophistis nunquam versatos, celebres tamen evasisse.

Ἐγὼ δὲ κάρτα εὐήθη νομίζω τόνδε τὸν λόγον. γινώσκω γὰρ τοὺς διδασκάλους γράμματα διδάσκοντας ἀ καὶ αὐτὸς ἐπιστάμενος τυγχάνει, κ' κιθαριςὰς κιθαρίζειν. τοὺς δὲ ἂν δευτέραν ὑποδείξιν, ὡς ἄρα οὐκ εἰσὶ διδάσκαλοι ὑποδεδεγμένοι, τί μάν τοι σοφιςαὶ διδάσκοντι, ἀλλ' ἢ σοφίαν καὶ ἀρετάν; ἢ τί δὲ Ἀναξαγόρειοι καὶ Πυθαγόρειοι ἦεν; τὸ δὲ τρίτον, ἐδίδαξε Πολύκλειτος τὸν υἱὸν ἀνδριάντας ποιεῖν. καὶ αἱ μέν τις μὴ διδάξῃ, ἐ σαμῆνον. αἱ δ' ἔστιν διδάξαι, τεκμαίρεον ὅτι δυνατόν ἐστι διδάξαι. τέταρτον δὲ, αἱ μή τοι τοὺς σοφῶν σοφιςῶν σοφοὶ γίνεσθαι. καὶ γὰρ γράμματα πολλοὶ οὐκ ἔμαθον μαθόντες. ἔστι δέ τις καὶ φύσις. αἱ δέ τις μὴ μαθὼν τοὺς σοφιςῶν ἱκανὸς ἐγένετο εὐφυὴς, καὶ γενόμενος ῥᾳδίως συναρπάξαι τὰ πολλὰ ὀλίγα μαθών· παρ' ὃν-

Cæterum ego hunc sermonem valde fatuum arbitror. Etenim probe novi præceptores literas, & citharistas artem citharam pulsandi docere, quorum tamen ipsi periti manent. Ad secundam rationem, nullos haberi magistros; quid aliud docent sophistæ quam virtutem & sapientiam? aut quare appellantur quidam Anaxagorei aut Pythagorei? ad tertiam, Polycletus filium suum simulacra fingere docuit. Et si quis docere non volet, illud nequaquam arguit. Sed si licet, constat quod doceri potest. Ad quartam respondeo, quid si quidam sophistas doctos adeuntes, ipsi sapientes non evaserint? Nam & literas discentes plures, non tamen attingunt; etenim multum valet indoles. Si quis autem sophistarum consortio non utens, idoneus evasit, nempe is felici ingenio aptus natus fuit pauca discendo multam doctrinam arripere.

περ καὶ τὰ ὀνόματα μανθάνομεν, καὶ τούτων ἢ ἤτοι πλέον, ἢ τι ἔλασσον· ὁ μὲν τοῦδε πατρὸς, ὁ δὲ τοῦδε μητρός. εἰ δέ τῳ μὴ πιστὸν ἐστὶ τὰ ὀνόματα μανθάνειν ἅμα, ἀλλ' ἀπιστούμενος ἅμα γίνεσθαι, γνώτω ἐκ τῶνδε· εἴ τις εὐθὺς γενόμενον παιδίον ἐς Πέρσας ἀποπέμψαι, καὶ τηνεῦτα τρέφοι, κωφὸν Ἑλλάδος φωνᾶς, πσίζοι καὶ καὶ εἴ τις τηνοῦθεν τῆδε κομίζοι, Ἑλλανίζοι κα. ἴτω μανθάνομεν τὰ ὀνύματα. καὶ τὼς διδασκάλως, ἐκὶ ἄμες; ἃ λέλεκταί μοι ὁ λόγος, καὶ ἔχεις ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μέσην; καὶ ἃ λέγω ὡς διδακτός ἐστιν, ἀλλ' ὅτι ἀποχρῶντά μοι τῆναι τὰ ἀποδείξεις.

pere. Ut à quibus rerum nomina discimus: & hæc certe aliquando magis, aliquando minus; partim à patre, partim vero à matre. Sed si quis non credat nomina addiſci, ſed cum ſcientia quadam ſimul exoriri, inde cognoſcat; Si quis infantem ſtatim poſtquam natus eſt, in Perſiam mittat, ibique educet Græcæ linguæ ignarum, Perſice loquetur: ſi quempiam ibi natum huc tranſportaret, Græce ſcilet. Præceptores vero nonne agimus nos? Nonne ſermonem meum peregi, ejusque principium, medium & finem habes? Nec affirmo illum doceri poſſe, ſed quod hæc mihi ſufficiunt argumenta.

Λέγουσι δέ τινες τῶν δημαγορούντων, ὡς χρὴ τὰς ἀρχὰς ἀπὸ κλάρου γίνεσθαι, ἃ βέλτιστα πρᾶξαι νομίζοντες. εἰ μὲν γάρ τις αὐτὸν ἐρωτῴη τ' ταῦτα λέγοντα, τί δὴ σὺ τοῖς οἰκέταις οὐκ ἀπὸ κλάρου τὰ ἔργα ἀποκλαροῖς, ὅπως ὁ μὲν ζευγηλατήσει, αὐτὸ ὀψοποιὸς λάχῃ ὀψοποιεῖν, ὁ δὲ ὀψοποιὸς ζευγηλατῇ; καὶ πάλλα κῆ ἔστι. καὶ πῶς ἃ καὶ τοὺς χαλκέας καὶ τοὺς σκυτέας συναγαγόντες καὶ τέκτονας καὶ χρυσοχόας ἀποκληροῦσθαι καὶ ἠναγκάσαμεν, ἂν ἄρ' ἕκαστος λάχῃ τέχναν ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ μὴ ἂν πίσταται. τοιοῦτον δὲ καὶ οἱ ἀγῶσι τὰς μουσικὰς ἀποκληροῦσι τοὺς ἀγωνιστάς. καὶ ὁ, τι κ' ἕκαστος λάχῃ, ἀγωνίζεσθαι· αὐλητὴς κιθαρίζετω τυχὸν, καὶ κιθα-

At quidam populares oratores aſſerunt, quod oportet, Magiſtratus ſorte conferri; non recte quidem ſentientes. Etenim interrogare licet talia dicentem, cur non & tu ſervis opera ſorte diſtribuis, ita ut jugarius coqui officium ſortitus opſonia paret, ut coquus plauſtrum agat: cæteraque hujusmodi. Et quare non fabros, ſutores, ſtructores, aurarios convocantes, ſorte opera partiamur, & cogamus quemlibet artem quam ſortitus eſt exercere, non illam qua inſtructus eſt. Eodemque recidit, ſi Muſico certamine ſorte deſignentur Agoniſtæ, & in eo, quod ſortitus eſt, contendat quisque: ita fortaſſe tibicen citharam pulſabit, citha-

riſta

πρόσεχης τ νῶ, ἀλλὰ τύτων παρελθοῦσα γνώμα μᾶλλον αἰσθησιν σύνολον ὁ ἐμαθες. δευτέρων δὲ μελέτων, ἂν κα ἀκούσῃς. τὸ γὰρ πολλάκις πυθ ἀκοῦσαι καὶ εἰπεῖν, εἰς μνήμαν παρεγκύβ. τρίτον, ἂν κα ἀκούσῃς, ἔπειτα εἴδας ἐπιθυθαι, οἷον τὸν δεῖ μεμνᾶσθαι Χρύσιππον, κατθέμεν ἐπὶ τ χρυσὸν καὶ τ ἵππον. ἄλλο, πυρελάμπην, κατθέμεν ἐπὶ πῦρ καὶ τ λάμψιν. πάθε μὲν πρὸ τῶν ὀνομάτων. τὰ δὲ πράγματα ἔτως. πρὸ ἀνδρείας, ἐπὶ τὸν Ἄρη καὶ τ Ἀχιλλῆα· περὶ χαλκείας δὲ, ἐπὶ τ Ἥφαιςον· περὶ δειλίας, ἐπὶ τ Ἔρωτα.

primo si animum admodum advertas. Nam dum mens una per transiens, magis totum apprehendet, quod didiceris. Secundo si mediteris assidue audiendo: eadem enim sæpius audire & repetere, ad memoriam multum juvat. Tertio si rerum quas addis, imagines reponere noveris; exempli gratia, si *Chrysippum* meminisse voles, in *auri* & *equi* imagine conserves: si vermiculum *Pyrilampen* appellatum, imagineris *ignem* & *splendore*. Hæc quidem de verbis. De rebus autem hoc modo: Quæ ad fortitudinem spectant, in *Achille* reponenda; quæ ad artem fabrilem, in *Vulcano*; quæ ad timiditatem in *Ερωτα*.

MS. Εἰ. ὅτι τὸ ἐπιλοιπὸν ἐκ ἐυρέθη.

VII. JOANNES, Zachariæ F. Christianus scriptor, clarus tempore Andronici Palæologi senioris circa A. C. 1300. licet ab aliis traditur vixisse A. 1100. Notior est ACTUARII nomine, quæ tamen fuit appellatio dignitatis, propriæ Medicis, de qua eruditiss. Cangius: *Ἀκτουάριος inter dignitates Palatinas occurrit in Catalogo dignitatum Palatinarum ex Codice Regio n. 49. ea vero spectabat duntaxat Medicos. Anonymus de iisdem dignitatibus:*

Καὶ τοῖς ἰατροῖς Ἀκτουάριον ὄρα.

Gregorius Acropolita cap. 39. ἀπέλεγε δὲ τοῖς λεγομένοις ὁ ἰατρὸς Νικόλαος· ἀνὴρ ἥκιστα μὲν φιλοσοφίας μεταχών, ἄκρος δὲ τὴν εἰκαίαν τέχνην. μάλιστα τὴν ἀπὸ πείρας γνωσκομένην -- Ἀκτουάριος δὲ ἐκλήθη πρίν. Pachymeres lib. 6. c. 36. ubi de morte Michaëlis Palæologi Imp. ὡς γὰρ ἡ νυκτερὶς ἐνέστη, καὶ ἤδη ἐν τῷ θανάτῳ, καὶ μᾶλλον τοῖς ἰατροῖς προσδόκιμος ἦν, τῷ μὲν Ἀκτουαρίῳ καθασίλα ἐκ ἀσφαλὲς τ ἐπομμήσειν τὰ τ κινδύνου ἐδόκει. Habetur inter opuscula Pselli in Cod. Reg. Paris. fol. 102. μονῳδία εἰς τὴν Ἀκτουαρίου ἀδελφήν. Sed & in Codice Barocciano 131. Oxo-

nius, μονωδία τὸ Ἀκτουάριον ἰατρόν, Ὀκτάριον vocant codices Cæsarei apud Lambecium VII. p. 213. & 124. Prochoprodromus MS. contra Hegumenum:

Εἶδος πανάριστον ἰατρὸν, εἶδες τεχνίτην μέγαν,
Δίεβη καὶ Ὀκτάριον ἢ καὶ τὸν Καπυλείην,
Δίεβη καὶ Θεὸν Γαληνὸν καὶ Θεὸν Ἀριστοτέλην.

Unde vero id nominis, medicis potissimum attributum, quod pluribus inquirit ad Pachymerem Petrus Possinus, T. 1. p. 366. seq. & T. 2. p. 469. fateor mihi incompertum, ut & an Joannes Zachariæ filius, qui vulgo Ἀκτουάριος indigitatur, hanc dignitatem obtinuerit: qui quidem si Josephus Racendytes ad quem librum de affectibus spiritus animalis scripsit, is est Racendytes, (quod parum est verisimile) cujus meminit Nicetas in Alexio Comneno lib. 2. n. 5. p. 328. vixerit sub eodem Imperatore: Sed fuit non Alexius verum Andronicus Palæologus senior, à quo ad Hyperboreos Scythas (ita Russos idem Nicetas in Manuele lib. 4. c. 2. p. 84. appellat) legatum pro gente sua (Græcorum) missum se narrat Actuarius initio lib. 1. de methodo medendi. Nam in Codice Cæsareo liber 1. inscribitur Apocauco, qui Apocaucus sub Andronico Palæologo seniore vixit: itaque ad hoc ævum jure eum revocat Lambecius lib. VI. p. 113. Idem testatur in aliis Codicibus eum vocari Πυροστόλιον, & in alio Πυροστόλιον νέον ἀρχιτρόν. Vide p. 115. 118.

Ejus scripta sunt:

1) Σύνταγμα περὶ ὕδρων, *libri septem de urinis* Græce necdum editi, sed qui MSti exstant in Bibl. Cæsarea, teste Lambecio VI. p. 88. & 111. & in Coisliniana p. 447. aliisque. Sunt autem:

De differentiis urinarum liber I.
De judiciis urinarum libri duo. II. III.
De urinarum causis libri duo. IV. V.
De praedictionibus ex urinis libri duo. VI. VII. Περὶ ἀναγνώσεως παθῶν libri II. MSti in Bibl. Caroli de Montchal, teste Labbeo pag. 124. Bibl. Nov. MSS.

Ἐξήγησις εἰς τὸ Πυροστόλιον εἰς τὴν διάγνωσιν, MS. Lambec. VI. p. 13 &

Latine Libri VII. de urinis, *Ambrosio Leone* Nolano, Marini F. interprete, & Venet. apud Laur. Vitalem 1549. 4. Paris. 1522. 4. apud Sim. Coli-

* Apud Lindenium & Meckbium perperam legas Ambrosii Leonis *interpretatio Graeca lib. VII. de urinis.* Apud Tiraquellum de nobilitate pag. 331. *Leonolanum* pro Leone Nolano.

Colinæum: & cum Antonii Thylesii, Consentini libello de coloribus & Pauli Æginetæ de Crisi ac diebus decretoriis & eorum signis, & Andreæ Leonnii Medici Epistola ad Philippum Buchamerum de urinarum προγνώσει non negligenda. Basil. apud Andr. Cratandrum 1529. 8.

Ex eadem Leonis versione à *Jacobo Goupylo* recognita, Paris. apud Jo. Rovignum 1548. 8. & Lugd. 1556. 8. & eodem anno forma minore: & in artis Medicæ principibus, apud H. Stephanum 1567. fol. & Trajecti ad Rhen. 1670. 8. additis scriptis 1) Jodoci Willichii Reselliani de probationibus urinarum cum scholiis Medicis Hieron. Reusneri, Leorini, & remediorum, ex urina desumtorum expositione. 2) Thomæ Willis dissertatione de urinis ad Radulphum Bathurstium. 3) Guil. Strateni de fallaci urinarum judicio. 4) Aristotelis de coloribus libello, Cœlio Calcagnino interprete. 5) Antonii Thylesii de coloribus.

Compendium Conradi Gesneri, Tigur. 1541. 8.

Alexandrum & *Theophilum* de urinis laudat Actuarius lib. 1. de differentiis urinarum c. 2. De Alexandro p. 593. de Theophilo dicturus sum infra. Tantum hoc loco notabo librum, quem à Palladio iatrosophista Alexandrino de urinis scriptum & à Fed. Morellio A. 1608. editum scribit eruditiss. Conringius introduct. in Medicin. c. 6. §. 5. p. 418. non esse Palladii sed Theophili.

Avicennam de urinis, ex Arabico Græce vertisse Actuarius dicitur, cujus exempla duo apud Dominicum Montesaurum, Veronensem exstitisse memorat Jo. Georgius Schenckius, Bibl. iatrica p. 7. Goupylus trium Codicum meminit. Inediti de urinis scriptores Græci referentur à me infra, capite VIII.

2) Θεραπευτικῆς μεθόδου. *De methodo medendi libri VI.* ad *Apocaucum* sive *Apocauchum*, qui apud Joannem Cantacuzenum Imperatorem gratiosus, magnisque dignitatibus functus fuit, & cum Actuario apud Josephum Racendytam * Philosophiæ & Medicinæ operam dederat, τῷ θαλαμευομένῳ (Cubiculariorum Imperatoris præfecto: vide Pollinum ad Pachymerem T. 1. p. 406. seq.) τῷ Ἀποκάυκῳ (in Jo. Cantacuzeni historia, qui passim hujus Apocauci meminit, scribitur Ἀπόκαυχος) τῷ κὲ αἰτοῦ. Χρηματίσαντι μεγάλῳ Δουκί. Nunquam Græce hoc opus prodiit. In Codice Cæsareo MS. liber

* Vide Lambecium, VI. p. 112.

primus & ſecundus una ſerie juncti leguntur titulo *Epitomes Medicinæ*, βιβλίον ἰατρικὴν πραγματείαν ἔχον πᾶσαν πέψιν ἐν ἐπιτόμῳ. Tertius autem inſcribitur θεραπευτικῆς μεθόδου, & liber ſextus θεραπευτικῆς μεθόδου βιβλίον δεύτερον. Quartus περὶ θεραπευτικῆς μεθόδου τῶν κατὰ μέρος παθῶν. Quintus diviſus in Capita CCCXX. θεραπευτικῆς μεθόδου βιβλίον πέμπτον. Ita apud Lambecium VI. p. 113. in alio tamen p. 115. receptus in editis ordo librorum ſervatur. MS. hoc opus θεραπευτικῆς μεθόδου & περὶ συνθέσεως φαρμάκων etiam in Codice Bavarico 136. Latine, *Henrico Mathiſio*, Brugenſi Medico, interprete, Venet. 1554. 4. Pariſ. 1554. 4. & in operibus Actuarii Lugd. apud Jo. Tornæſium 1556. forma minore. Atque in Medicæ artis principibus H. Stephani. 1567. fol.

Actuarius *de medicamentorum compoſitione*, ſive Methodi medendi liber V. & VI. interprete *Joanne Ruellio*, Sveſſionenſe, Pariſ. 1539. 12. & Venet. 1541. forma minore. Et Pariſ. 1546. 8. cum præf. Dionyſii Corronii ad Franciſcum I. Galliæ Regem. Perperam in Hendreichii pandectis dicitur in hos Actuarii libros ſcripſiſſe Dionyſius Coronæus. Perperam etiam apud Lindenium & Merklinum & in Bælii Lexico liber de compoſitione Medicamentum à ſex libris de methodo medendi diſtinguitur. Prodierunt & hi libri duo Baſileæ apud Robertum Winter 1540. 8. cui editioni Conradus Geſnerus Græce & Latine ſubjunxit excerptam à ſe ſuccedaneorum medicaminum tabulam ex Galeno, Dioſcoride, Aëtio & Paulo Ægineta.

Ex hoc opere excerptum *de febribus* apoſpaſmation in opere Veneto de Febribus p. 176.

De veneſectione MS. Labbe p. 124. Bibl. nov. MSS.

De diæta liber, Schenckio memoratus.

3) Περὶ ἐνεργειῶν καὶ παθῶν τῆς ψυχικῆς πνεύματος καὶ τῆς κατ' αὐτὸν διαίτης, *de actionibus & affectibus ſpiritus animalis, ejuſque victu ac nutritione*, libri II. Græce primo editi *Jac. Goupyli* beneficio, Pariſ. apud Martinum Juvenem 1557. 8. Scripti hi libri ad amicum Philoſophum, qui mentis noſtræ naturam intelligentia præditam & à ſpiritibus animalibus membra noſtra moventibus diſtinctam demonſtrarent, ὅτι ἐν ἡμῖν θεῖον ἓν νοερὸν πνεῦμα πέφυκεν, ὃ δὴ διαλάμπον ὅλῃ τῇ ψυχικῇ τάξει καὶ κυ-

κινητικῷ. * πνεύματα τὰς ἐν ἡμῖν διανοητικὰς ἐνεργείας - - - In ejus gratiam fuſcepiſſe ſe hanc lucubrationem non diffitetur, quem non amicum modo ſed divinum parentem appellat, ᾧ τῷ τηλικούτῳ καθηγεμόνι σου φίλῳ καὶ θείῳ πατρί. Nomen hujus amici addidit interpres Latinus *Joſephum Racendytam*, haud dubie ex MSto Codice: nam & in Cæſareo Græco Vindobonenſi, de quo Lambecius VI. p. 111. additur: σοὶ δὲ φιλοσοφώτατον κύριον Ἰωσήφ. Fuit hic Joſephus Racendyta Actuarii & Apocauchi, qui apud Joannem Cantucuzenum gratioſus fuit, præceptor, cujus epitome Rhetorica MSta exſtat in eadem Bibl. Vindobonenſi, teſte Neſſelio IV. p. 41. n. LXX. vide & Lambecium VI. p. 112. & Jo. Boivinium ad Nicephorum Gregoram p. 778. ubi Apocauci hujus & Hippocratis effigies ex veteri Hippocratis Codice MS. Quos vero lib. 1. c. 9. Actuarius laudat verſus Empedoclis, habent etiam Ariſtoteles II. 4. Metaphyſ. Sextus Empiricus contra Grammaticos ſect. 303. contra Logicos ſect. 92. 121. & Chalcidius p. 131. 305. De Actuarii placitis conferendus Jo. Conrad. Batchuſen Diſſ. XVII. de Medicinæ origine & progreſſu p. 290. ſq.

Latine *Julio Alexandrino* Tridentino interprete. Venet. 1547. 8. & 1554. 4. atque inter alia Actuarii ſcripta Lugd. 1556. 8. & Pariſ. apud Morell. 8. atque in Medicæ artis principibus H. Stephani An. 1567. fol.

De puerorum doctrina ſive educatione liber verſibus ſcriptus & Venet. apud Petrum de Nicolonis de Salio 1567. 8. qui inter Actuarii lucubrationes memoratur à Lindenio & Merklino, atque inde in pandectis Hendreichii, non Actuarii eſt, ſed interpretis ejus Julii Alexandrini, editus primum Venet. 1547. 8.

Πυρετικὰ περὶ τῶν σφυγμῶν. *De ponderibus.* MS. Lambec. VI. p. 117.

Actuarii *commentarii in Aphoriſmos Hippocratis*, Jo. Georg. Schenckio teſte ſervantur MSS. apud Felicem Paciotum, Urbinatem.

Regalium ſermonum libri ſecundi, Gibertus Longolius dialogo de avibus commeminit, eodem Schenckio annotante.

VIII. ORIBASIUM patria communis cum Galeno, Pergamus perinde ornavit judice Eunapio, a) uti eloquentes viros terra Attica; nam

* Non ſollicitandum hoc verbum, falliturque Goupylus qui διανοητικῷ ſuponendum jubet, & interpres, qui reddit *intelligibilem*.

a) Eunap. vit. Sophiſtar. p. 139.

nam ſicut Athenas doctrina & dicendi arte, ita Pergamum Medicinæ ſcientia Apollinis Æſculapiique cultu b) nobilem fuiſſe conſtat. Diſcipulus fuit Zenonis *Cyprii Medici ſimul cum Magno Antiocheno & Jonico Sardiano, c) unde & ipſe Sardianus, quod per tempus eſſet Sardibus verſatus, à Suida dicitur. Apud Julianum Cæſarem gratioſus, pro Medico ipſi fuit, ſed longe alia etiam cum eo tractaſſe patet, vel ex Epiſtola Juliani XVII. ſcripta ad hunc Oribaſium, & quod Eunapius refert, illius operam Juliano profuiſſe, ut ad Imperium eveheretur, idque diſertius expoſuiſſe ſe teſtatur in hiſtoriarum libris, quos intercidiſſe dolemus. A Juliano conſtitutum CPoli Quæſtorem, Suidas memoriæ prodidit. Addit p. 250. Cedrenus miſſum etiam Delphos, & ſciſcitanti oraculum, reſponſum illud jam deficere, & nullum amplius eſſe. Inde poſt Julianum extinctum exilio damnatus à Valentiniano Imp. per artis ſuæ excellentiam etiam inter barbaros exſplenduit, donec revocatus domum & in integrum reſtitutus opulentam duxit uxorem, quatuor ex illis filiorum pater, cum quibus adhuc ſuperſtes vixit, cum Eunapius amicus ipſius libros Sophiſtarum componeret. Chriſtianum fuiſſe ægre mihi perſuadeo. In anthologia epigrammatum Græcorum d) hoc in ejus librum, neſcio quem, legitur diſtichon:

Λίην Ὀρειβασίου, τὸν ἀθάνατον δόλῳ τέχνην
Πολλάκι δειμαίνουσα μίτης ἀνεβάλλετο μοίρη.
Inclyti Oribaſii divinam ſæpius artem
Parca timens facilis differt mortalibus horam.

Nec non in Oribaſium ipſummet tetraſtichon e) quod ſubjunxi:

Ἰητὴρ μέγας ἔστο Ἰουλιανῷ βασιλῆος
Ἄξιος εὐσεβίης δῖος Ὀρειβάσιος.
Εἶχε γὰρ οἷα μέλιστα σοφὴν νόον, ἄλλοθεν ἄλλα
Ἰητρῶν προτέρων ἄνθεα δρεψάμενος.

Molza: *Hic eſt ille olim medicæ notiſſimus arte*
Juliano Regi, magnus Oribaſius.
Qui medicas populatus opes & dicta priorum,
Qualis apis lecto ſedula flore micat.

De

b) Hinc Æſculapius in numis Pergamenorum, de quo Serenus Sammonicus,
Qui colis Ægeas, qui Pergama, quique Epidaurum.

* Ad hunc Zenonem Archiatrum Epiſtola Juliani Imp. XLV. qua eum Alexandriæ ab exilio reſtituit.

c) Eunapius p. 137. 142.

d) lib. 1. pag. 85. Vincentius Opſopæus annotat diſtichon hoc compoſitum eſſe in Oribaſii libros quatuor πρὸς τοὺς ἀπορήσαντας τῶν ἰατρῶν.

e) lib. 4. pag. 486.

De ejus ſcriptis Photio Codd. CCXVI. ſeq. & Suidæ memoratis jam dicere me memini Volum. IX. p. 451. ſeq. ubi etiam de plerisque Latinarum verſionum, quæ ſolæ viderunt lucem, editionibus: adjecto indice ſcriptorum, qui in ſuperſtitibus ἑβδομηκονταβίβλῳ libris laudantur. Nunc tantum addo Romæ A. 1543. 4. *Auguſtino Riccio*, Medico Lucenſi curante prodiiſſe Græce libri quinti capita primora ſex: & libri primi ad Eunapium caput decimum quartum de aquis, una cum Galeni, Rufi, Dioclis & Athenæi Medici fragmentis de eodem argumento, & ſubjuncta ſeparatim Latina interpretatione. In Bibl. inſignis Bigotianæ Catalogo T. 2. p. 147. memorantur Oribaſii collectiones quædam Medicæ excuſæ Græce Pariſ. 1556. 8. quem in librum nunquam incidi. Verſionem MS. Gallicam ſcriptorum Oribaſii auctore *Adamo de la Vallée*, vidiſſe ſe teſtatur Antonius Verderius in Bibliotheca Gallica p. 12.

Libri duo de ligamentis & machinamentis chirurgicis ex Heracle ſive Heraclide Epheſio, Sorano & Heliodoro exſtant etiam Latine ex Vidi Vidii verſione in Geſneri collectione ſcriptorum Chirurgicorum vulgata Tiguri 1555. fol. In poſteriore hoc cap. 4. ſq. etiam mentio organorum Andreæ, Apellidis architecti c. 4. 26. Philiſtionis Fabri, Heraclidæ Epheſii, Menecriti, Nilei, c. 4. & 25. Herodoti architecti c. 8. & Nymphodori c. 4. & 25. mentio, & ſummi Hippocratis ex Galeno c. 6. & ex Rufo c. 29. Galeni de machinamentis, Paſicratis c. 8. 16. 17. 23. & 26. Ariſtionis c. 17. 23. & Archimedis c. 26.

Synopſis Medica ad filium Euſtathium libris IX. ex Jo. Baptiſtæ Raſarii verſione Venet. 1555. 8. Ex Oribaſii ἑβδομηκονταβίβλῳ quæ ſuperſunt, eodem Raſario interprete. Pariſ. 1555. 8.

Evporiſton ad Eunapium, ex Rufo, Dioſcoride & Galeno collectorum vetus verſio contractior cum Cœlii Aureliani tardarum paſſionum libris Baſil. 1529. fol. à Jo. Sichardo edita tribus libris ea vix tangit, quæ Raſarii verſionis liber primus complectitur: Succedit deinde poſt caput de aquis eligendis, ex Herodoto Medico: ſynopſeos ad filium Euſtathium liber primus cum hac præfatione: *Ex juſſione Domini Juliani divi Auguſti collecti ſunt ex omni regione Archiatri, ex quibus elegit optimos & probatos Medicos numero LXXII. inter quos & mea electa eſt parvitas, ut diverſis antiquorum auctorum libris in unum congregatis, ea quæ utiliora in curationibus poſita erant ad ſanitatem hominum, in parvis voluminibus omnia continerentur. Quo facto in LXXII. libris à nobis comprehenſa ſunt. Ex*

quibus libris, dulciſſime fili Euſtathi, ſynopſin tibi fieri ſperaſti, conſideravi quia non utile ſit tibi peregrinanti &c. In Raſarii verſione nihil tale de LXXII. archiatris legitur, neque LXXII. librorum mentio, ſed tantum LXX. Citantur in ſynopſeos novem libris;

Acro Agrigentinus VI. cap. 24.

Adamantii medicamenta III. p. 40. 41. edit. H. Stephan. VII. 6. IX. 58.

Æſchrion III. p. 55.

Æſculapii ſacerdos & miniſter VIII. 2.

Andronis paſtillus III. p. 47. VII. 12. 27.

Antylli commentarii de coctione medicamentorum ad emplaſtra II. 61.

Apollinaris pſilothrum III. 49.

Apollonii commentarii I. 14. Pergamenus VIII. 13.

Apollophanis malagma III. p. 45.

Archigenes I. 21. VIII. 56.

Aſclepiades III. p. 51. Aſclepiam ſmegma. 53.

Baſſus III. p. 49.

Cleonis collyrium III. p. 51.

Crito I. 21.

Demoſthenes ophthalmicus VIII. 40.

Diocles V. 31. 33.

Dionis collyrium III. p. 51.

Dioſcorides III. p. 55. VI. 39. VIII. 20.

Dioſpoliticum antidotum III. p. 56.

Eraſiſtrati παγχρης⊙ III. p. 51. V. 32.

Galenus I. 7. lib. III. p. 35. 44. 45. 53. 54. 55. 56. V. 29. 38. VI. 7. 31. 42. VII. 27. VIII. 4. 23. 34. 35. 39. IX. 3. 6. 35. de compoſitione medicamentorum κατὰ τόπους II. 59.

Heras III. p. 48.

Herodotus Medicus VII. 32. 33.

Lyci medicamentum III. p. 57.

Mithridatium IX. 4.

Mnaſæi commentarii. Vide infra, Philomeni.

Muſa III. p. 48.

Nili diarhodon. VIII. 41.

Paſi-

Pasionis pastillus III. p. 48.
Philagrius III. p. 54. IX. 60.
Ex Philomeni Mnasæi commentariis III. p. 45. ex Philumeni scriptis 49. VI. 38. 41. VIII. 6. 8. 11. 17.
Philippus scribit IX. 5.
Philonis antidotum III. p. 54.
Polletis geranion III. p. 36. 38.
Polyarchi epithema IX. 54. malagma 56.
Procli pastillus podagricus III. p. 48.
Quinti antidotum III. p. 56.
Rufi commentarii III. p. 47. hiera p. 57. 58. VI. 25. VIII. 47. IX. 28. 36. 47.
Theophrastus VIII. 56.
Zenophili antidotum III. 56.

Quemadmodum autem libri Evporiston ad Eunapium, quem optimum atque ornatissimum appellat, in Rasarii versione sunt quatuor, * quorum secundus de simplicibus, tertius de morborum varii generis curatione, quartus de curatione locorum affectorum tractat: sic in veteri versione post tres Evporiston libros primo respondentes, & Medicinæ compendium sive librum primum synopseos, sequitur liber de curationibus, atque alius medicaminum ac trochiscorum. Scriptores, quorum in quatuor Evporiston libris fit mentio, hi sunt:

Acro Agrigentinus III. 1.
Andronis medicamentum III. 27. pastillus 49. V. 38. 45. 52. 133.
Apollonius præf. lib. I. Pergamenus cap. 9.
Attici lib. I. c. 20.
Dioscorides præf. lib. I.
Diospoliticum antidotum IV. 140.

* iidem fortassis quos Suidas memorat libri quatuor Orisibasii πρὸς τὰς ἀπορωτέρας τῶν ἰατρῶν, quod male vertitur ab Hieron. Wolfio & Æmilio Porto, etiam à doctissimo novissimæ editionis curatore *ad Medicos dubitantes vel inopes consilii*, cum sit reddendum: *ad illos, quibus Medicorum copia non datur*, ut recte Gesnerus, & Oribasii præfatio perspicue confirmat.

Galenus, vir admiratione dignus de medicamentis facile parabilibus. præf. lib. I. ejus confectio ex capitibus papaveris IV. 134. τρίτη 137.

Hippocratis lib. I. c. 14.

Lemnium sigillum sive terra sigillata IV. 78. 88. 111.

Mnasæi medicamentum IV. 44. 45. malagma, 124.

Musæ pastillus III. 49. IV. 68. 127.

Nili collyrium IV. 49.

Polyidæ IV. 38. 128.

Rufus vir maximus libro ad privatos homines. præf. lib. I. Ephesius. ib.

Commentaria in aphorismos Hippocratis edita primum Latine à Jo. Guinterio Andernaco Paris. 1533. 8. apud Simonem Colinæum, deinde Basileæ 1535. Venetiis 1553. & Patav. 1658. 8. recusa sunt. Illa facilius est dicere non esse Oribasii, quam auctorem ejus verum designare. Latine composita esse videntur & à Christiano auctore. Et ipse tamen auctor in præf. monente Ptolemæo * Evergete scripsisse se fingit, multis etiam Galeno seculis junior. Sed totus ejus locus est adscribendus: *Quæstio*, inquit, *oboritur, an Hippocratis Coi liber aphorismorum sit proprius? Apud veteres enim multi nuncupati sunt Hippocrates, unde afferunt aliqui, librum istum Hippocratis Coi non esse. Quibus hoc pacto respondetur.* Rufus, Pelops, Lycus *aliique multi, librum hunc* Hippocratis Coi *esse affirmaverunt. Deinde, quod nemo tale opus aggressus sit post Hippocratem, quem Philosophi* amicum naturæ *dixerunt. Tentavit quidem* Democritus ** *talem conscribere, sed non potuit. Quin etiam apud Græcos aphorismi primum ex studiosissima Hippocratis Coi opera, & solicita indagine inclaruerunt. Apud Latinos autem translatione* Pelopis, *qui cautissime verbum è verbo trans-*

* Ambiguum hic locus tenuit Jo. Henricum Meibomium præf. ad ὅρκον Hippocratis pag. 10.

** G. Jo. Vossius lib. de Philosophia p. 83. *Nescio unde illud hauserit Oribasius, quum præfatione commentarii in Aphorismos Hippocratis ait tentasse Democritum ad instar Hippocratis, aphorismos scribere, sed nequivisse. Equidem ne id quidem pro certo habeo, aphorismos istos sit ab Hippocrate scriptos digestosque. Nec enim à vero abludit eorum opinio, qui ab alio ex variis Hippocratis operibus bono judicio excerptos arbitrantur.* Sicut novos ex Hippocrate aphorismos excerpsit edidítque Vir clariss. Jacobus Spon. Lugd. 1684. 12.

transferens, imitatum eſt Hippocratis brevitatem. Interpretes extitere Hippocratis Pelops, Lycus, Rufus, Soranus, Domnus, Galenus, Attalio *& multi alii. Sed & ego ipſe commentarios conſcripſi monente* Ptolemæo Evergete, *poſt ſeptuaginta* perfectiſſimorum Medicorum examinationem, qui una Medicinam prælegerunt, & philoſophicas quæſtiones diſcuſſerunt - - Qui initiantur arti, primo legant ſacramentum* (ὅρκον) *ipſius Hippocratis, inde librum præceptorum,* (παραγγελίας) *tertio librum hunc* (aphoriſmorum) *in quo totius artis ſpeculatio continetur. Docti hunc poſtremum relegant, ut ea, quæ in aliis legerint, hic omnia commemorent - -* Soranus *diviſit in partes tres,* Rufus *in quatuor,* Galenus *in ſeptem.*

Indiculus in Oribaſium ad aphoriſmos Hippocratis.

Amazones ad lib. VI. aphoriſm. 40.
M. Antonius II. 32. lege Antoninus. ita & 54.
Attalio in aphoriſmos Hippocratis. *præf.*
CPolitanum incendium. IV. 48.
Democritus aphoriſmos ſcribere conatus non potuit. *præf.*
Domnus in aphriſmos Hippocratis. *præf.* & IV. 36.
Eremitarum mentio. II. 5.
Galenus I. 25. 36. 37. II. 4. 5. 8. 15. 16. 28. 32. 43. 54. IV. 20. 25. 36. 50. 61. 71. VI. 1. 40. VII. 11. in prognoſticis II. 5. & 12. in aphoriſmos Hippocratis. *præf.* Galeni magiſter Pelops. *ibid.*
Glauco Philoſophus. II. 32.
Hippocrates amicus naturæ. *præf.* in libris, quos alii epidemia, alii demia vocaverunt. I. 26. Ejus ſacramentum, liber præceptorum & aphoriſmi. *præf.* multi Hippocrates. *ibid.*
Leviticum genus, ex quo ſolo & Regio ad altare licebat accedere. VI. 30.
Lycus in aphoriſmos Hippocratis. *præf.* & II. 16. IV. 36. 50.
Mallonis & Ottomillæ medicamenta. II. 55.
Pelops magiſter Galeni. *præf.* Latinus aphoriſmorum Hippocratis interpres. *ibid.* citatur II. 16. IV. 36. & 50.
Perſidis Imperator. II. 49.

* Confer quæ de LXXII. Medicis ſupra p. 641.

Philosophus refert, ad odorem mellis, quadraginta dies vixisse quendam. lib. 1. aphor. 12.

Romanorum Lex de ætate militum. V. 10. Rubrum vinum Romani centria cauponis appellant. II. 10. lege centenaria. Apud Romanos dicitur, quod bene datur, bene susscipitur, bene concoquitur. II. 43.

Rufus in aphorismos Hippocratis. *praf.* & IV. 36.

Soranus in aphorismos Hippocratis. *praf.*

Terentii fabulæ & comœdiæ. II. 39.

Timor addidit alas. II. 35.

Isidori Peluſiotæ inter Epistolas lib. I. 437. hæc ad Oribasium Medicum legitur: *Ἰατρικὴ μὲν τῷ δημόκριτον σώματος νόσους ἀκέσεται, σοφίη δὲ ψυχὴν παθέων ἀφαιρέεται. ἐπεὶ ὧν ἀμφοτέρης μετέληφας, καὶ θατέρα χέχρησαι πρὸς ἕτερος, πάθη σωμάτων ἰώμενος, τῇ ἑτέρᾳ σαυτὸν ἐξιάτρευσον, τὴν λείπουσαν ὑγείαν προσκτώμενος, ἧς ἄνευ ἔτι ἰατρὸς ἄριστος, ἔτι σοφὸς ἔσῃ τῷ πράγματι. Medicina, ut ait Democritus, corporis morbis medetur, sapientia autem animum passionibus liberat. Quoniam igitur utrimque es particeps, atque altera ad corporum morbos ab aliis propulsandos uteris, fac alterius opera tibi ipsi medearis, eam videlicet quæ tibi deest sanitatem insuper tibi concilians, citra quam nec optimus medicus, nec sapiens revera es futurus.* Laudatur Oribasius ab Aëtio, Paulo Ægineta & aliis Medicis junioribus: ipse plurimum sequitur Galenum, cujus jam magna Alexandriæ cœperat esse auctoritas, cum ipse Zenoni operam dedit, & Medicam artem ex illo hausit Oribasius, qua de schola Medica Alexandrina juvabit consulere Hermannum Conringium lib. 1. de Medicina Hermetica cap. 9. & diss. 1. Antiquitatt. Academic. Luculentum imprimis de illius celebritate testimonium exstat Ammiani Marcellini, supparis Oribasio scriptoris lib. XXII. cap. ult. *Medicina autem, cujus in hac vita nostra nec parca nec sobria, desiderantur adminicula crebra, ita studia augentur indies, ut licet opus ipsum redoleat* (h. e. res indicet peritum artificem) *pro omni tamen experimento sufficiat Medico ad commendandam artis auctoritatem, si Alexandriæ se dixerit eruditum.*

Oribasii fragmentum de victus ratione per quodlibet anni tempus utili, Latine cum Plinio Valeriano vulgavit Albanus Torinus Basil. 1528. fol. Incipit: *Optimum etiam fuerit per singula anni tempora victus rationem observare.*

Ori-

Oribasius de simplicibus, cum Octavii Horatiani evporiston libris IV. Physica Hildegardis de Pinguia sive libris IV. de elementorum, fluminum aliquot Germaniæ, metallorum, leguminum, fructuum & herbarum, piscium denique, volatilium & animantium terræ naturis & operationibus: Theodori Physici diæta, & Æsculapio de morborum causis, descriptione & cura, Argentor. 1533. & 1544. fol.

Ex Oribasii scriptis excerpta de aquis & balneis, Augustino Gadaldino, Mutinensi interprete, in opere Veneto de balneis, 1553. fol.

IX. PHILARETI, inquit Tiraquellus, *exstat liber de pulsibus, citaturque ex libro trium tractatuum à Rasi lib. I. Continentis c. 9. & aliis.* Mox refertur *Philertus, qui scripsit de pulsibus,* neque dubitandum, eundem hunc esse cum priore: Philaretum autem illum haud diversum à *Philotheo* sive *Theophilo* introsophista sive Medicinæ professore, ac deinde protospathario, qui Heraclii Imp. temporibus claruit, præceptor Stephani Athenienſis, de cujus utriusque scriptis mox infra sum dicturus, atque in illis etiam de editionibus brevis hujus libelli de pulsibus, Græce adhuc in Bibliotheeis latentis, quem sub Philareti nomine reperit Albanus Torinus, Latineque vertit: & H. Stephanus ex Torini interpretatione inter Medicæ artis principes recudi fecit ad calcem Aëtii. Ait autem Philaretus sive Theophilus, quotquot hoc argumentum ante se tractassent, vel imperfecte in illo versatos, vel accurate quidem & eleganter, sed prolixioribus libris illud esse persecutos, quo posteriore nomine haud dubium est notari ab eo libros Galeni de pulsibus, licet in hoc scriptum nec ipsum nec alium de nomine commemorat scriptorem, nisi quod capite quarto arteriam dictam notans ὠδὸς τῆς ἀέρος πρῶν, ad etymologicos provocat.

ANONYMI scriptoris liber in capita XXXIX. distributus *de Podagra,* quem ex Græco versum à *Marco Musuro* & Romæ An. 1517. Leone X. Pontifice publicatum, idem H. Stephanus Nicolao Myrepso Latine subjicit, in Codicibus quibusdam MSS. tribuitur *Psello,* sed præter rem, cum jussu Michaëlis Palæologi sæculo XIII. declinante scriptus sit à *Demetrio Pepagomeno,* & sub ejus nomine cum alterius viri docti interpretatione Græce & Latine editus seperatim à Guilelmo Morello Paris. 1558. 8. divisus in capita XLVI. Vide Allatium de Psellis cap. 52. Volum. V. hujus Bibl. & quæ notavi Volum. X. p. 398. Nullos scriptores allegat hic scriptor, nisi ducem artis Hippocratem identidem, ac rarius Gale-

Galenum. Inter alia laudat Hippocratis, quod vocat oraculum: *si medica comedat, medicaque bibat homo, in nullam invidit morbum.* Neque tamen Hippocratem latuit alias quoque ad mortem, atque ita ad morbos quoque esse vias: satis autem duxit à tritissimis mortales dehortari.

Denique H. Stephani collectionem Medicorum principum claudit Theophili de urinis liber, de quo non contemnendo scriptore atque cæteris etiam illius, quæ apud Stephanum desiderantur lucubrationibus dicere ab hoc loco non fuerit alienum.

THEOPHILUM a) Medicum, Protospatharium † sive armigerorum primum b) eundemque Monachum ac Philosophum in antiquis Codd. dictum reperio. Christianus certe fuit, ut variis in locis clarissime indicat, vixitque circa tempora Heraclii Imperatoris. Aristotelis disciplina haud leviter imbutum observat Martinus Rota præf. ad commentarium Philothei ad aphorismos. Ex illius scriptis ad nos pervenere:

1) ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ *βιβλία* Ε. De corporis humani fabrica lib. V. * velut Epitomen quandam exhibentes præstantissimi operis Galeniani de usu partium. Græce edidit Parisiis *Guilelmus Morellius* A. 1555. 8. subjuncta separatim Latina *Junii Pauli Crassi* versione, quæ lucem vidit etiam Venet. 1536. 8. Basil. 1539. 4. Paris. 1540. 16. & una cum Aretæo, Palladio & Rufo

a) Antiquioris cujusdam Medici Theophili mentio occurrit apud Galenum de symptomatum differentiis c. 3. qui cætera prudens erat ac sanus, nisi quod tibicines in angulo domus assidue sonare ac pulsare quærebatur. Theophilus quoque Comœdiarum scriptor Græcus Suidæ laudatus Medicus fuit patria Epidaurius, si credimus G. M. Kœnigio in Bibliotheca. At Suidas neque Medicum vocat, neque Epidaurium, sed inter dramata ejus primo loco refert ἰατρὸν & Ἐπιδαύριον. Laudatur & inter Græcos de agricultura scriptores Theophilus quidem à Varrone ac Columella. Notus etiam Theophilus cui Lucas & ipse Medicus idemque scriptor divinus dicavit Evangelium & Acta Apostolorum, de quo præter interpretes adeundæ Wilhelmi Ernesti Tentzelii dissertationes selectæ parte I. p. 207. seq.

† Ita Theophilum vocat Codex Cæsareus apud Lambecium VII. p. 165. & Latinus librorum de hominis fabrica interpres utique è MS. Codice.

b) De hac dignitate vide Meursii, Cangiique glossaria. Quanquam vero elogium πανσέβαστος, quod Theophilo suo Lucas tribuit, non male fortassis congruat Protospatharo, quales etiam illustres & μεγαλοπρεπεῖς sive magnifici appellabantur: operam tamen & oleum perdunt, qui Chronologia inconsulta Theophilum Lucæ cum nostro eundem esse volunt apud Tho. Guidotum in notis ad Theophili librum de urinis p. 142.

* Non quatuor tantum, ut excusum est in Labbei Bibl. nova MSS. p. 127.

Rufo per eundem Craſſum, & Stephano Alexandrino per Auguſtinum Gadaldinum in Latinam linguam converſis, ipſiusque Craſſi quæſtionibus XLII. naturalibus. Baſil. A. 1581. 4. Hoc eximium Theophili opuſculum univerſam membrorum hominis formationem ad Conditoris optimi maximi & ſapientiſſimi gloriam pie referens, ſcitiſſimis veterum Patrum ἱστορίαις ornatum Græce ac Latine ad novam editionem paravit Venerandus Ulmenſium Præſul, D. *Elias Veiellius*, ut ipſe auctor eſt in diſſertatione c) epiſtolica de dignitate ac præſtantia ſtudii Medici pa. 54. Sed beato Viri meritiſſimi obitu, qui A. C. 1706. 23. Febr. contigit, conſilium hoc interceptum lector mecum dolebit. Interim cum lectione ejus ſcripti ſim delectatus, illudque utiliter evolvi à Medicis & non Medicis mihi perſuadeam, integrum quoniam rariſſime eſt obvium, Græce & Latine ad voluminis hujus calcem recuſum exhibeo.

2) ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΑΦΟΡΙΣΜΟΥΣ, Commentarius in Hippocratis Aphoriſmorum libellos ſeptem, * ſub *Philothei* nomine Latine editus Venetiis A. 1549. 8. & Spiræ A. 1581. 8. interprete *Ludovico Corrado* Mantuano. Integer fere præterea inſertus commentariis in eosdem Aphoriſmos compoſitis ab Antonio Muſa Braſſavolo: Græce nondum vulgatus, ſed MS. obvius in Bibliotheca Marquardi Gudii aliisque. Vide Labbei Bibl. novam MSS. p. 127. Neſſelium parte 4. p. 44. & Lambecium VII. p. 165. ubi obſervabis illum in uno codice Bibliothecæ Cæſareæ tribui *Theophilo* protoſpathario: in alio *Stephano* Athenienſi, Theophili diſcipulo, de quo infra, & qui eum commentarium ut plura alia ſua, ἀπὸ φωνῆς Θεοφίλου five ex ore Magiſtri ſui Theophili excepit.

3) ΠΕΡΙ ΟΥΡΩΝ. Libellus de urinis, earum coloribus, natura, ſignificatione &c. qui in codice Cæſareo tribuitur Theophilo Monacho, & incipit his verbis: Τὴν περὶ τῆς τῶν ὑδρῶν διαφορᾶς πραγματείαν,

c) Prodiit Ulmæ A. 1692. 4.

* Libri ſeptimi aphoriſmos XXV. poſtremos ſine interpretatione omiſit Philotheus. Scriptores nullos laudat præter Hippocratis epidemia & ex quo magnam partem excerptus eſt ejus commentarius, Galenum. Meminit & ad aphoriſmum 16. libri I. legis Medicorum, quæ ſecundum naturam ſe habent, ea conſervari à ſimilibus: & quæ præter naturam ſunt, ea à contrariis curari.

τέαν, cum in Morelli editione tantum legatur: τὴν περὶ τῶν ὕρων πραγματείαν. Lectionem codicis Cæsarei res ipsa & argumentum libelli videtur confirmare; quod præcipue versatur circa differentias urinarum, ut tanto magis mirer Johannem Actuarium, qui cum in opere hujus argumenti lib. 1. c. 2. post laudatum Hippocratem ac Galenum, Theophili nostri meminisset his verbis: *Magnus* d) *quin etiam, atque Alexander,* e) *ac post hosce etiam Theophilus, atque quidam alii, qui circa hæc studia invigilantes quoddam plus aliis scripsisse de urinis videntur*; mox negat illos scriptores de differentiis urinarum tractasse. Libellum Theophili una cum altero

d) Hunc Magnum, Antiochenum Iatrosophistam, hoc est Medicum Professorem, Oribasii æqualem memorat etiam plus simplici vice insimulque reprehendit Theophilus, vocans ἰατρὸν μὲν τῷ λόγῳ ἄπειρον δὲ τῷ πράγματι, *Medicam artem quidem doctum, sed qui in praxi Medica parum valeret.* De eodem Magno Eunapius in eius vita: σιωπᾶν μὲν ἐν τῷ λέγειν τοὺς ἰατροὺς ἠνάγκαζε, διεφθαρμένην δὲ οὐκ ἐδόκει δύνασθαι καλῶς λέγειν. *Sermone quidem Medicos ad silentium redigere poterat, sed non æque curandi erat peritus quam dicendi.* Quamobrem falsam esse puto inscriptionem Codicis Bodlejani, quam libello Theophili à librario præfixam reperit Guidotius p. 141. Περὶ ὕρων, Μάγνου, λόγος Θεοφίλου, cui adversa est, sed non minus falsa subscriptio: Τέλος τῶν ὕρων Θεοφίλου λόγος Μάγνου. Magni libellum de urinis vel certe ejus Epitomen in Bibliotheca Bodlejana inveniisse se putat Guidotius p. 151. sub titulo: Ἐπιτομὴ περὶ ὕρων σύντομος διδασκαλία, atque in hoc occurrere (vide p. 167.) quæ ex Magno allegat Theophilus. Locum etiam è Magno, quem male Mesuen pro Emeseno vocat, inedito περὶ ὕρων Græce affert p. 184. Magni Emeseni Medici explicationem MS. in Urinalia Hippocratis cum figuris, in Bibl. Mich. Cantacuzeni fuisse CPoli, ex Schenckii Bibl. Medica jam notavit Guidotius p. 150. qui eodem in loco plures Magni nomine Medicos Galeno, Aëtio, Cœlio Aurelliano, PhilotheoÆgio aliisque memorandos colligit. Quod verò p. 147. Stephanum Magnum Sophistam de urinis scripsit MS. extare in Bibliotheca Regis Galliæ, emendandum puto ex Labbeo, qui p. 127. MSta memorat Stephani Alexandrini scholia in Magni librum de urinis. Qui præter Magnum à Theophilo de hoc argumento laudantur nulli alii sunt, quam Hippocrates περὶ ὕρων ἐξηγησάμενος, & Galenus ἐν τῇ περὶ κρίσεων πραγματείᾳ, digni utique laude, sed qui rem non absolverint ac perfecerint. ὅτι μὲν γὰρ οἱ ἄνδρες ἐπαίνων ἄξιοι, ὅτι περ ἔθελον ἐπεδείξαντο εὑρεῖν τε χρήσιμον ἐν τῷ βίῳ, χάρις μέν τοι γε τῶν ἀνδρῶν πλείων ἢ ἀνελίττειν τὴν διδασκαλίαν ἐπιστᾶσι. Citatur iterum Hippocrates c. 10. 15. 18. 21. & ejus aphorismi c. 17.

e) Trallianus puta, Medicus, de quo supra p. 593. seq.

tero ejusdem scriptoris de pulsibus (infra recensendo) primus Latine vertit *Pontius Virunius* Tarvisinus f) Græce & Latine doctus, qui Alexandri VI. & Julii II. Pontificum temporibus vixit. Versio ejus videtur esse, quæ cum Joannitio aliisque sine nomine interpretis excusa est in collectione, cui titulus *Artis Cellæ*, Venet. 1483. curante Francisco Argillagnes de Valentia & A. 1493. cum dicteriis (ut vocantur) marginalibus Gregorii à Vulpe, & A. 1524. per Hieronymum de Saliis, iterumque cum Joannitio & aliis Argentorat. 1535. 8. Post hanc simplicem & inaffectatam translationem, nova majoribus verborum ambagibus concepta versio *Albani Torini* Vitodurensis, integriore codice g) usi primum edita est Basil. A. 1535. 8. sub titulo: *Theophili de exacta retinentorum visicum cognitione*, & ab Henrico Stephano inter Medicæ artis principes recusa A. 1567. fol. Primus Græce edidit

f) Vide Andream Ubaldum in vita Pontii Virunii, Gesnerum in Bibl. & Diarium Venetum (Giornale de' letterati d'Italia) T. 24. p. 277. ubi præterea inter scriptores Græcos Latine à Virunio versos memorantur *Paulus Ægineta*, *Aëtius*, *Magnus Siculus* & *Melampus*.

g) In Torini versione caput 11. est de lotiis, hypostasi sive subsidente materia carentibus, quod in aliis editt. desideratur, & Guidotius negat se in ullo codice Græco reperisse. Vicissim Epilogus & c. 18. de sedimentis cervisiæ in Torini pariter & Virunii versione non exstant, quæ jam restituit Morellus, Torino autem, occasione omissi epilogi gravem dicam scribit Guidotius p. 234. his verbis: *Totum hunc pium epilogum neglexit Torinus Arianorum aut Socinatis forsan erbori favens: DEI etiam nomen ubique interponit loco CHristi, cujus Deitatem ne nominare quidem est dignatus, tametsi solenniter adeo & crebro illum invocet Theophilus.* Epilogus ille ita se habet: Καὶ περὶ μὲν τ τῶν ὕρων διδασκαλίας κατὰ τι γένη καὶ εἴδη καὶ διαφορὰς καλῶς ἐκπεπήκαμεν. Εὐχαριστήσωμεν οὖν ΧΡΙΣΤΩΙ τῷ ἀληθινῷ ΘΕΩΙ ἡμῶν, τῷ ἐνισχύσαντι ἡμᾶς εἰς τ ἄρσιν τ αὐτῆς πραγματείας, καὶ ἀξιώσαντι ἡμᾶς καὶ ἀρχὴν καὶ τέλος ποιήσασθαι αὐτῆ, εἰς διόρθωσιν τῶν ἐσφαλμένων ἐκ πάσης προαιρέσεως μανθάνειν. Sic in Prologo: ἀκόλουθον ἦν ἡμῖν ἐστι περὶ ὕρων μέλλοντας διδάσκειν, παρακαλέσασθαι ΧΡΙΣΤΟΝ τ ἀληθινὸν ΘΕΟΝ ἡμῶν, ἀρωγὸν καὶ ὁδηγὸν γενέσθαι εἰς τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν, ὅπως ἀξιωθείημεν ἀνελλιπῆ καὶ ἀνυσιφῆ τὴν παύτην ἐκπλέσαι. Et cap. 10. ἵνα τέλειον τὸν ὅρον ἀποδείξωμεν, παρακαλεσώμεθα ΧΡΙΣΤΟΝ τ ἀληθινὸν ΘΕΟΝ ἡμῶν ὁδηγὸν γενέσθαι &c.

Fredericus Morellus cum nova ſua verſione & notis præfixo titulo Ἰατροσοφίστου περὶ οὔρων, Pariſ. 1608. 12. Ejus editionis exemplo hanc notam præfixerat manu ſua Vir clariſſ. Marquardus Gudius: *Cum in Codice Regio auctoris nomen non exſtaret, Morellus more ſuo novi quiddam reperiſſe ſe exiſtimans libellum hunc Latine utcunque verſum, nil cætera moratus, prelo tradidit. Interea operis jam procedentibus, miſellus animadvertit & libellum iſtum ab Albano Torino interprete lucem antea vidiſſe, & auctorem ejus eſſe Theophilum. Itaque hujus nomen poſt paginam 24. titulo admiſcere cepit, eademque de re in notis ſuis lectorem monuit.* In eodem exemplo ſuo Gudium varia loca verſionis Morellianæ caſtigare memini, præcipue quod οὐρεῖται *urinam reddit*, Morellus perperam & pluribus vicibus legerat οὐ ῥεῖται, verteratque: *non funditur, non fluit*, &c. Pleraque horum obſervata etiam Renato Charterio, qui Morellianam editionem Græco-Latinam cum Regio Codice denuo collatam in luculenta ſua operum Hippocratis & Galeni editione recudendam dedit Tomo VIII. Pariſ. 1639. fol. poſt librum Galeno adſcriptum de urinis (cujus non pauca ἀνάλεκτα in Theophilo leguntur,) & Galeni de urinis compendium, libellumque alium ejusdem argumenti ex Hippocrate, Galeno & aliis collectum. Denique *Thomas Guidotius* Anglus, ope codicis Bodlejani non modo emendatiorem hunc libellum edidit, ſed & multos hiatus unum præcipue ingentem h) à verbis p. 104. ἔστι μὲν οὖν ἡ ῥῆσις ad p. 132. οἱ δὲ καταλάβοι in omnibus ſuperioribus editionibus obvium ſupplevit, novam verſionem notasque eruditas, & lectu dignam præfationem i) de potulentorum viis ad renes & veſicam, rectoque Uroſcopiæ uſu præfixit, librumque ejusdem Theophili de excrementis infra recenſendum ſubjunxit Lugd. Bat. 1703. 8. Miraberis fortaſſe, quod brevem hunc libellum etiam in Epitomen jam pridem fuit, qui redegerit. Nam in Bibliotheca Cæſarea teſte Lambecio & Neſſelio parte 3. p. 40. occurrit manu exarata ἐκ τῆς Θεοφίλου Μοναχοῦ περὶ οὔρων σύνοψις. Ἐρώτησις, πῶς γίνεται τὸ οὖρον; Ἀπόκρισις· ἀπὸ τροφῆς. Ἢ ἀπὸ τὸ ἔδιμον, ἢ ἀπὸ &c. In eruditiſſimi Cangii Appendice ad Gloſſarium mediæ & infimæ Græcitatis p. 84. hæc allegantur è Johannis Prisdianorum Epiſcopi libro

h) Conſer Guidotii notas p. 212.

i) Fuſius hæc recenſetur in Actis eruditorum Lipſienſibus A. 1703. p. 124. ſq.

libro de urinis MS. ἀκολούθως ἐπὶ τοῖς Φιλαγρίῳ ὁ Μάγνος, ἰατρὸς μὲν τῷ λόγῳ, ἄπειρος δὲ τῷ πράγματι. Quæ eadem leguntur etiam in libello Theophili p. 2. Allegatur Theophilus de urinis ab Honorio Auguſtodunenſi lib. IV. de Philoſophia Mundi cap. 19.

4) ΠΕΡΙ ΔΙΑΧΩΡΗΜΑΤΩΝ. *De excrementis alvi*, & judicio Medico ex illis ferendo libellus, in cujus præfatione ait ſe ſuperiore tractatu de differentiis urinarum ſufficienter egiſſe: ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ διαφορᾶς οὔρων ὁ πρὸ τοῦδε λόγος ἱκανῶς ἐξηγήσατο, δέον ἡμῖν ἐν τῷ νῦν λόγῳ διδάξαι τῶν διὰ γαστρὸς ἐκκενουμένων περιττωμάτων τὰ γένη, καὶ τὰς διαφορὰς αὐτῶν καὶ τί σημαίνουσιν ἓν ἕκαστον αὐτῶν. Hunc eo usque ineditum ex Codice MS. Bibl. Bodlejanæ primus Græce vulgavit, & Latine vertit idem *Thomas Guidotius* & libro de urinis ſubjecit Lugd. Bat. 1703. 8. Extat & bis manu exaratus in Bibl. Auguſtiſſimi Imp. teſte Neſſelio parte 3. p. 22. 47. ut Bibliothecas Galliæ & Italiæ omittam. In hoc ſcripto ſæpius laudatur Hippocrates, alius vero ſcriptor nullus. Fluxum hæmorrhoidum ſponte ac ſine dolore fluentium teſtatur capite XI. τὴν κοινὴν συνηθείαν dictum eſſe Ἀσκληπιασμόν, eam opinor ob cauſſam, quod natura in hoc, optimi Medici & Æſculapii vice perfungitur.

5) ΠΕΡΙ ΣΦΥΓΜΩΝ. *De pulſibus* libellus ex Galeno collectus, unde in Codice Cæſareo inſcribitur Θεοφίλου ἐκ τῆς προγνωστικῆς Γαληνοῦ περὶ σφυγμῶν, apud Neſſelium parte 3. p. 38. Incipit: τί ἐστι σφυγμός; Sub Theophili nomine legerat & Latine verterat *Pontius Virunius*, ut ante dixi. Vertit etiam *Albanus Torinus*, & libro Theophili de urinis præmiſit, ſed edidit ſub hac inſcriptione: PHILARETI * *Medici de pulſuum ſcientia commentariolus peritilis & neceſſarius.* Baſil. 1533. 8. inde recuſum Argentorat. 1535. 8. & inter Medicos principes H. Stephani A. 1567. fol. Nimirum Theophili nomen mutatum ante notavi in *Philothei*, quod idem ſignificat, imo in *Ptolotei* etiam transformatum eſt, ſi credimus Lindenio. Apud Simlerum vero perperam *Philarchus* legitur pro *Philaretus*: ut apud Voſſium cap. XI. libri de Philoſophia, §. 42. Philotheus ſive Theophilus noſter confunditur cum *Philoto* Amphiſſenſi, M. Antonii Medico, de quo Plutarchus p. 928. Cæterum

* Vide ſupra p. 647.

sub Theophili nomine etiam in Galliæ Bibliothecis hunc de pulsibus libellum Græce (qua lingua necdum adspexit lucem) offendit Labbeus Biblioth. nova MSS. p. 127.

6) Præterea in Bibliothecis manu exarata occurrunt hæc Theophili opuscula: Liber *de febrium differentia*, Περὶ διαφορᾶς πυρετῶν ἐν ἐπιτομῇ. Quem ex ore Theophili excepit Stephanus Atheniensis, * unde in plerisque codicibus vel Stephano soli vel Theophilo & Stephano tribuitur. Ex Hippocrate & Galeno collectus incipit: Σκοπὸν ἔχομεν ἐν τῷ παρόντι συγγράμματι περὶ τῶν πυρετῶν διαφορᾶς σύντομον ἐνθεῖναι βουλόμενοι. Deest hoc opusculum in syntagmate veterum auctorum Græcorum, Arabum & Latinorum de febribus Venetiis à Gasp. Bindono A. 1576. edito in fol. Vide Nesselium parte 3. p. 27. 30. 38. 50. & 55. Theophili Περὶ φλεβοτομίας sive *de venæsectione* memorat Labbeus Bibioth. nov. MSS. p. 127. Eundem mihi persuadeo esse Philosophum, cujus opus Astrologicum *de eventibus bellicis* Deucalioni nescio cui inscriptum servat Bibliotheca Cæsarea, teste eodem Nesselio parte 4. p. 135, Θεοφίλου φιλοσόφου πόνοι περὶ καταρχῶν πολεμικῶν. Incipit: Ἡ φυσικὴ τῶν ἀστέρων ἰδιοτροπὴ ὡς κοσμικῶτατα Δευκαλίωνι ἐκ ἐπιφανοῦς μόνην ἔχει τὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ ποικίλην καὶ διάφορον πρὸς πᾶσαν ἀνθρωπίνην βιωτικότητα, εἰ καὶ μάλιστα &c. Nam & Stephanus Theophili discipulus Apotelesmatica scripsit, memorata Labbeo p. 127. Biblioth. nov. MSS. & Nesselio parte 4. p. 63.

ALII THEOPHILI.

Ad ea, quæ de variis Theophilis atque speciatim de Theophilo Antiocheno ** librorum ad Autolycum celebri scriptore notavi Volumine V. hujus Bibl. p. 92. seq. hæc pauca, quæ adjungam habeo. Præter exemplar Bibliothecæ Matthiæ Ungarorum Regis, è quo editiones *Theophili Antiocheni* sumtæ fuerint, nullum se Codicem vel Romæ vel usquam alibi reperire potuisse, testatur Latinus Latinius T. 2. Epist. p. 113. Novissime

* Conferenda sunt, quæ de febribus differit Stephanus Atheniensis in commentariis ad Galeni lib. 1. Therapevt. ad Glauconem.

** Hunc cum Theophilo antiquiore, cui Lucas Evangelista Actorum Apostolicorum librum dedicat, confundit præter alios Hugo de S. Victore prænotionibus elucidatoriis de sacris scriptoribus cap. 16. Alii Theophili quidam nominantur in Bibl. Theologico Philolog. Bremensi T. IV. p. 488. 507. seq.

sime *libros ad Autolycum* ad Codices Bodlejanum & Reg. Paris. recognitos cum emendata versione & notis eruditis vulgavit Venerandus noster *Jo. Christophorus Wolfius* Hamb. 1723. 8. qua insigni editione libenter interim utentur docti, donec Cl. Viro *Davidi Wilkinsio* placuerit novam suam cum *Rich. Bentleii* castigationibus & *Henr. Dodwelli* diatriba de hujus scriptoris ætate & *Joannis Masson* dissertatione in eundem chronologica in lucem dare. *Anglice* etiam eosdem Theophili libros cum Tertulliano de præscriptione adversus hæreticos vertit & cum notis suis edidit vir eruditus *Josephus Betty*, Oxon. 1722. 8. In Bibliotheca Theologico Philologica Bremensi T. V. p. 163. lego etiam Hermiam additum, quem in exemplo quod evolvi, frustra quæsivi. Quod autem Anglicus interpres à Theophilo suo p. 208. putat allegari *librum*, quem ipse scripserit *de genitura Mundi*, non nego credulus illi, verius enim est respici ad primum Moysis librum, ut à laudato Wolfio recte fuit annotatum.

De Theophili Antiocheni commentario in Evangelium hæc Zachariæ Chrysopolitani adscribere juvat T. 19. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 738. *Non absonum videtur, Evangelium compendiose nos recipere in uno opere Theophili Episcopi, vel Tatiani seu Ammonii Alexandrini, aut alius cujuslibet, congruo componentis ordine unam ex quatuor narrationem.* Idem p. 472. *Ad hæc Pater Hieronymus in homilia de villico iniquitatis, introducens Theophili expositiones, hanc ejus laudem adjecit: Theophilus Antiochenæ Ecclesiæ septimus post Petrum Apostolum Episcopus, quatuor Evangelistarum in unum opus dicta compingens, ingenii sui nobis monumenta demisit.* Meminit iterum p. 855.

In veteri inscriptione apud illustrem doctrina & dignitate virum Gisbertum Cuperum in Harpocrate p. 126. Θεόφιλος Θεοφίλου Ἀντιοχεὺς μελαμφόρος.

Theophili *Persa* opus adversus Dositheum Samaritanum memorat Hebed Jesu catalogo librorum Chaldaicorum. Confer Rich. Simonis Bibl. selectam Gallice editam T. 2. p. 289.

De Theophili *Cæsareensis* Episcopi octaeteride adeundus Samuel Petitus eclog. Chronolog. p. 151. Ex ejus Epistola Synodica adversus eos, qui quartadecima lûna cum Judæis Pascha celebrabant, locum affert Rabanus Maurus libro de computo c. 64. T. 1. Misc. Baluzii p. 60.

A Theophilo, cui S. Hippolytus Portuensis Episcopus dicavit librum de Antichristo, non diversus fortassis ὁ κριτὴς Θεόφιλος, quem alloquitur S. Methodius apud Epiphanium T. 1. pag. 540. C. 560. D. 590. C.

Theo-

Theophilus venerabilis *Alexandriæ* Episcopus, quem Rabanus laudato c. 86. p. 82. ait scripsisse, Salvatorem nostrum quarta decima quidem luna traditum, quinta decima autem crucifixum, die tertia resurrexisse, hoc est septima decima luna. Hic est Theophilus, de quo Gennadius c. 33. de scriptor. Eccles. & de cujus *Epistolis paschalibus* expendenda diss. Critica Vitrii, S. I. in memoriis litterariis Trevoltinis A. 1719. p. 162. & in ephemeridibus eruditorum Parisiensibus ejusdem anni T. 2. edit. Amst. pag. 123. Plura etiam de hoc Theophilo Raynaudus T. VIII. Opp. p. 242. seq. Ex ejus πρὸς τὴν φρονοῦσας τὰ Ὠριγένους fragmentum apud Theodoritum dialog. 2. p. 191. & in actis Concilii Ephesini parte 1. c. 4. Ex ejus *Epistola ad Porphyrium* Antiochiæ Episcopum, in Synodo V. Collat. 5. Λόγος εἰς τὸ μυστικὸν δεῖπνον qui exstat inter S. Cyrilli Alex. scripta T. V. parte 2. p. 370. Theophilo tribuitur ab Leone Allatio. Theophili Alexandrini dissertatio de homine Græce & Latine cum versione & notis Fed. Morelli prodiit Paris. 1608. 8. Titulus est: Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας λόγος, τίνι ὁμοιῶται ἄνθρωποι. Sed si quis hanc homiliam evolvat, facile animadvertet scriptorem non quarti sæculi, sed longe juniorem, qui de gravi jugo Ismaëlitarum conqueritur p. 3. ἀφ' οὗ δὲ ἐπῆλθεν ἡμῖν ὁ βαρὺς ζυγὸς τῶν Ἰσμαηλιτῶν. Neque Theophili ætatem sapit, quod p. 16. legas: καὶ ἐπεκαλεῖτο τὰς ἁγίας εἰς βοήθειαν. Cæterum ex Codicibus MSS. quos evolverunt Allatius ad Eustathium Antiochenum p. 254. Lambecius VIII. p. 364. & Cotelerius T. 2. monument. Ecclesiæ Græcæ p. 669. constat auctorem esse *Christophorum* Patriarcham Alexandrinum, unum ex tribus illis Episcopis, qui ad Theophilum Iconomachum scripsit celebrem illam pro cultu sacrarum imaginum *Epistolá, quæ Græce & Latine edita est à Francisco Combefisio Paris. 1664. 4. in manipulo rerum CPolitanarum p. 110--145. & à Michaële le Quien in nova Joannis Damasceni Operum editione T. 1. p. 629--647. Notum autem est Theophilum illum imperitasse ab A. C. 829. usque ad A. 842. unde de ætate hujus Christophori simul constare potest, quam etiam recte Caveus atque Oudinus annotaverunt. Quoniam autem rarissime obvia est illa Morelli editio, neque usquam repetita, quod sciam **** quæ Dupinii etiam dili-

* Confer, quæ de illa Epistola dixi Volum. VI. hujus Bibl. p. 688. & VIII. p. 802.

** Cotelerius T. 2. monum. p. 669. *Pseudo Theophilus Alexandrinus, seu pseudo Chrysostomus Savilii T. 8. p. 857. qui ex multis variarum Bibliothecarum Codicibus verus est Christophorus Alexandrinus, sermone cui vita humana sit similis.* Illam in Chrysostomo Savilii frustra quæsivi.

diligentiam fugerit, & Lambecii, nec inspecta Tillemontio, qui de Theophilo Alexandrino diligentissime disserit T. XI. memor. H. E. pag. 441--499. operæ pretium duxi eam hoc loco integram subjicere, præfixa Codicis Cæsarei inscriptione.

Τὲ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ
Παλεμάρχυ Ἀλεξανδρείας,
Παραίνεσις ψυχωφελὴς φανερώσα τίνι ὁμοιῶται ὁ βίος ὗτος, καὶ εἰς ποῖον τέλος καταγρέφει.

Sancti Patris nostri
CHRISTOPHORI
Patriarchæ Alexandrini,
Paranesis in usum animarum demonstrans, cuinam similis sit vita hæc hominum, & in quem finem desinat.

FREDERICO MORELLIO interprete.

I.

Πάντας μὲν, ἀγαπητοὶ, τὲς καθ' καιρὸν ἀρχιερεῖς τε καὶ ποιμέναρχας, ὁ δὲ ἡμῶν καὶ ἐν ἡμῖν ἱεραρχῶν θεῖος λόγος διεγείρει πρὸς ἐπιμέλειαν καὶ πρόνοιαν, καὶ φροντίδα τῆς σωτηρίας πάντων ποιούμενος, ὡς ἡμᾶς σὺν τῷ λαῷ, καὶ δι' ἡμῶν αὐτῶν φιλανθρώπως παιδεύων καὶ ποιμαίνων· ὁ εἰπὼν τῷ Μωσῆ ἀθυμήσαντι, ὅτι σὺ εἶ ὁ ποιμαίνων τὸν λαόν μου· ἀλλ' ἐγὼ λέγω σοι. ὃν ἐπικαλούμεθα σήμερον, ὡς τὰς πηγαίας δωρεὰς ἀμειώτως δωρούμενος, ῥωννύη τὴν ἡμῶν ἀσθένειαν τῇ αὐτῦ δυνάμει, καὶ σοφίζη τὴν ἡμῶν ἀφροσύνην τῇ αὐτῦ ἀνεξιχνιάστῳ σοφίᾳ τε καὶ χάριτι.

I.

OMnes hujus ævi antistites & pastorum principes (charissimi) Divinus sermo, qui per nos, & in nobis sacro principatui præest, ad curam, & provisionem excitat, & sollicitudinem salutis universorum gerit dum nos & populi cœtum, & per nos ipsos benigne corrigit & pascit; qui mœsto Mosi & animum despondenti dixit: a) *Non es tu, qui populum meum pascis, sed ego per te.* Hoc DEI verbum hodie invocamus, quod, ut fontana munera, diminutionem nullam admittentia, largiens, infirmitatem nostram virtute sua corroboret, & insipientiam nostram erudiat sua maxime arcana & ineffabili sapientia atque gratia.

II. Ὅταν ἐν ἐμοὶ τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ ἐννοῶ καὶ ἀναλογίζομαι, ἐξίσταμαι καὶ ἀποροῦμαι, ὡς ἐκεῖ-

II. Quando multum cogito & in meo corde voluto ea, quæ Adamo primo homini, à DEO creato con-

a) Exod. IV, 12.

ἐκεῖνος ὁ χειρὶ θεοῦ πλασθεὶς καὶ συνόμιλος θεοῦ γνώμῃ, καὶ προφητικῆς χαρίσματος ἀξιωθεὶς, καὶ οἰκητήριον τὸν παράδεισον ἔχων, καὶ ἐκ πάντων τῶν ὑπὸ γῆς ἀναγορευθεὶς μίαν ἐντολὴν παρέβη, καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐστερήθη· πάσης γὰρ τῆς πατρικῆς τιμῆς καὶ βασιλείας καὶ πασῶν τῶν θείων δωρεῶν ἐν μιᾷ ῥοπῇ γυμνωθεὶς ἐξέπεσε, καὶ ἐκ παραδείσου ἐξόριστος γέγονε, καὶ εἰς βάθος πλωχείας καὶ θαλασσωρίας κατήντησεν.

III. Ὅταν οὖν τὸ ἓν πλάσμα τῆς παρακοῆς ἐκείνου συγκείνας τοῖς ἀναρίθμητοις ἡμῶν ἁμαρτήμασιν, ἀπογνώσει βυθίζομαι. ὅταν δὲ εἰς τὸ καθ' ἓν τὴν λῃστὴν τὸν νῦν ἐπανάγω, καὶ γνῶ ὅτι διὰ ἑνὸς λόγου σέσωται, ἐξαλειφθέντων αὐτοῦ πάντων τῶν ἁμαρτημάτων, ἀναψύχω τῇ ἐλπίδι, καὶ προσδρέχω προθύμως τῇ μετανοίᾳ, ἐπειδὴ ἐκεῖνος τῷ ἔργῳ πέπωκε, καὶ οὗτος διὰ ἑνὸς λόγου σέσωται. ἐκεῖνος θαύματα ἐξαίσια εἶδε, καὶ παρήκουσεν· οὗτος οὐδὲν ὁρᾷ, εἰ μὴ τὸν Χριστὸν καὶ τὸν ἐσταυρωμένον,* ἐπιμεμφόμενον, καὶ πιστεύει. πολὺ ἐν τῷ διαφορᾷ, καὶ τῇ ἰσότητι τὸ ἄνισον, νόσου ψυχῆς καὶ σώματος τὸ ἀνόμοιον. ὁ γὰρ εἶχεν ἐπί-

* 1. Cor. II, 2.

tigerunt, obstupesco, & dubii atque anxietatis plenus sum, dum ambigo qui vir ille DEI manu fictus, ejusque familiari colloquio potitus, & prophetici muneris honore decoratus, qui Paradisi hortum amœnissimum pro domicilio habebat, promulgatus princeps omnium quæ in terra degebant, simulatque unum transgressus est mandatum, omnibus illico bonis privatus ac destitutus fuerit. Enimvero omni pristino honore & imperio atque omnibus donis divinis uno temporis momento spoliatus excidit, & Paradiso exclusus exulavit, atque in profundum inopiæ & ærumnæ gurgitem incurrit.

III. Proinde cum unum illius inobedientiæ lapsum cum innumeris erratis nostris compono, desperationis immergor pelago. Verum quando animum ad ea, quæ latroni acciderunt reduco, & novi eum unica oratiuncula servatum esse, omnibus ejus erratis deletis, spe reficior, & alacritur ad pœnitentiam recurro; quandoquidem ille ob factum ceciderat; hic etiam per dictum unum servatus est: ille miracula stupenda viderat, & inobediit. Hic nihil noverat, nisi Christum, & eum cruci affixum ignominiaque affectum, & credidit. Magnum igitur discrimen est æqualitatis, vis inæqualis, animi morbi & corporis dissimilis: neque enim

alia

ραν ἀρετὴν ὁ λῃστής· εἰ μὴ τὸ εἰπεῖν Ἓ μόνον, μνήσθητί μου Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ὅσοι ἐν Χριστῷ μαθηταὶ ὄντες, συγκληρονόμοι αὐτοῦ ἠλπίζετε, ἀγωνίσασθε τοιαύτην πίστιν ἔχειν, καὶ εὐσεβῶν τρόπων ἔργα ἐπιδείκνυσθαι. πᾶς γὰρ ἄνθρωπος βαπτισθεὶς εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, καὶ τῆς θείας κοινωνίας μεταλαβεῖν ἀξιωθεὶς, ἃ λέγει αὐτῷ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, μὴ ἀδικήσῃς. μὴ ῥαπίσῃς τινά. ἀλλὰ τί λέγει. ἄκουσον· ἐὰν ἀδικηθῇς, ὑπόμεινον· ἐάν τις ῥαπίσῃ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ Ἓ τὴν ἄλλην. ἐάν τίς σε ἀγκαρεύσῃ μίλιον ἕν, ὕπαγε δύο. ταῦτα οὖν ἅπαντα ὑπομεῖναι, ἀδὺς τῶν Χριστιανῶν κατεδέχεται. ἀφ' οὗ δὲ ἐπῆλθεν ἡμῖν ὁ βαρὺς ζυγὸς τῶν Ισμαηλιτῶν, καταδεχόμεθα τούτων βαρύτερα ἀκούοντες, καὶ μὴ βλέμενοι ὑπομεῖναι· εἰ γὰρ ὑπομένοιμεν τοιαῦτα ὑπὲρ τῶν ὁμοπίστων, πλείονα ἂν μισθὸν εἴχομεν. ὅτι Χριστιανὸς ἐὰν ἀδικήσῃ τινὰ, τριπλῆν τὴν ζημίαν ὑπομένει· οὐδὲ γὰρ τὸ δεύτερον ῥάπισμα δέχεται, ἀλλ' αὖθις ἄλλον ἀδικῆσαι τολμᾷ.

IV. Δεῖ ἐν πᾶσι Χριστιανὸν ὑπὲρ πᾶσαν ἁμαρτίαν πάντοτε μετανοεῖν τῷ

alia virtute latro fuit præditus, nisi quod dixerit, solum hoc dumtaxat, *Memento mei Domine * in regno tuo.* Quicumque ergo, discipuli Christi cum sitis, etiam cohæredes ejus fieri speratis, ut tali fide fitis præditi, contendite, & morum piorum opera præstate. Etenim omnis lustrali Baptismatis aqua tinctus in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti; & Divinæ communionis participatione honoratus, patientia instructus esse debet: siquidem sanctum Evangelium non dicit, Ne injuriam inseras: Ne impingas alapam. non. verum, quid ait? audi: si injuria læsus fueris, suffer, patere: b) *Si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram. Si quis te angariaverit mille passus, abde cum illo & alia duo.* Atqui hæc ab ejusdem fidei cultore perpeti, nullus Christianorum admittit. Verum ex quo tempore grave jugum Ismaëlitarum nos oppressit, his graviora admittere, audire, & vel inviti tolerare cogimur. Etenim si hæc pateremur ab iis, qui eandem colunt fidem, majorem obtineremus mercedem: quia si quem Christianus læserit, triplicem sustinet mulctam: Non enim secundum colaphum admittit, sed ipse alterum injuria afficere audet.

IV. Quocirca par est Christianum ob unum quodque erratum, pœni-

* Luc. XXIII, 42. b) Matth. V, 39.

τῷ Θεῷ γνησίως, πρὸ τ ἀπαραίτητυ ἀποφάσεως ⸗ θανάτυ, καὶ μὴ πλανηθῆναι τῇ ἀπάτῃ ⸗ βίυ τύτυ. ὡμοιώθη γὰρ ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐν τῷδε τῷ βίῳ ἀνθρώπῳ οἰκήσαντι ἐν αὐλῇ μετ τ ἰδίας γυναικὸς καὶ μονογενῦς παιδὸς καὶ δούλυ ἑνός· ἐν ᾗ αὐλῇ ἦν ὄφις θανατηφόρος. ὁ δὲ ἀνθρωπ⸗ ἐκεῖν⸗ ἀκούσας παρ ἄλλων ὅτι ὄφις ἐκεῖν⸗ τὺς εἰσερχομένυς εἰς τὴν αὐλὴν ἐκείνην ὑπὸ γηρεῶν δρεπάνων θανατῖ, ὤφειλεν ἢ ἐκ τ αὐλῆς ἐκείνης ἐξελθεῖν, ἢ τ ὄφιν ἀποκτεῖναι, τυπτήσι τ δαίμονα τ φιλαργυρίας καὶ τ ἐπιθυμίας. καὶ ὅμως ἐλθὼν ⸗ ἀποκτεῖναι τ ὄφιν, εὗρεν ἐμπεσόντα αὐτῷ τὸ νόμισμα ὀλόχρυσον, καὶ λαβὼν αὐτὸ εἶπεν, ὅτι εἰ ἤθελεν ἀποκτεῖναι ἡμᾶς ὁ ὄφις ἕτος, οὐκ ἂν τ νόμισμα τῦτο ἡμῖν ἐδωκεν· χ ἐχάρη, λέγων, ἴσως καὶ ἄλλο ἡμῖν νόμισμα φέρει, καὶ οὐκ ἀποκτενῶ αὐτόν. καὶ ἐλθὼν τῇ ἐπαύριον, εὗρεν ἄλλο νόμισμα, καὶ διελογίσατο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, ὅτι ὄφις ἕτος οὐκ ἔστιν ἄξι⸗ θανάτυ, ἀλλὰ καὶ ἡμῆς μεγάλης.

V. Καὶ διέμειν* ὁ ὄφις καιρὸν ἱκανὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν πάλιν αὐτῷ τὸ νόμισμα, ⸗ ἐν μηδενὶ αὐτῦ βλάπτων· καὶ ἐχάρη ὁ ἄνθρωπ⸗ ὅτι οὐκ ἐφόνευσε τὸν ὄφιν. εἶχε δὲ ὁ ἄνθρωπ⸗ ἵππον πολύτιμον· ⸗ ἐλθὼν ὁ ὄφις ἔδακνεν αὐτόν. Αὐλὴ μέν ἐστιν ὁ βί⸗ ἕτος, ἀγαπητέ· ὄφις δὲ ὁ κοσμοκράτωρ. ἐχθρὸς, ὁ τὴν πίστιν ἐκάστ τηρῶν,

* Interpres legit: διέμενεν.

pœnitentiam non ficte apud Deum agere ante sententiam de inexorabili morte enuntiatam, & non errore vitæ hujus abduci. Etenim vita nostra similis effecta est in hoc ævo, homini qui incoluit ædes cum uxore sua, & unigena filio, atque uno famulo: in quibus ædibus serpens erat letifer. Vir ille cum ab aliis audisset, serpentem istum ingredientes domum illam à priscis seculis enecare, debuit aut ex illa domo egredi, aut anguem interficere, malum videlicet genium avaritiæ & libidinis: attamen profectus ad occidendum serpentem, invenit ante pedes suos numisma è puro solidoque auro; hoc nummo accepto, Si vellet, inquit, occidere nos hic anguis, haud quaquam istud numisma nobis daret: & gaudio delibutus ait, Forte an etiam aliud adferet numisma; & non interimam ipsum: ac postridie reversus alium invenit nummum, & hæc cum animo suo reputavit dicendo, serpens hic morte dignus non est, imo pretio ingenti.

V. Perseveravit vero serpens longo satis tempore per singulos dies rursus ipsi numisma exhibere, nullaque in re ipsum lædere; & gavisus est homo, quod non occidisset serpentem. Is porro equum magni pretii habebat, ad quem cum venisset anguis, ipsum momordit. Domicilium est hæc vita, charissimi, ser-

τηρῶν, ὅπως πᾶν θανατώσῃ· ἔστι δὲ νόμισμά ἐστιν ἡ πονηρὰ ἐπιθυμία, ἡ πάντας ἀθέσμους εἰς ἀπώλειαν· ὁ δὲ ἰὸς τοῦ ὄφεως ἔστιν ἡ ἁμαρτία, ἡ πάντας τοὺς πειθομένους αὐτῇ θανατοῦσα, καθὼς φησιν ὁ ἀπόστολος. ἡ γὰρ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα κύει θάνατον. διὰ γὰρ τὴν ἀμέλειαν ἡμῶν, πέμπει ὁ θεὸς θάνατον εἰς τὰ κτήνη ἡμῶν· ἐκφοβῶν ἡμᾶς, ὅπως ἡμεῖς σωφρονήσωμεν.

VI. Εἶτα ἰδὼν ὁ ἄνθρωπος τὸ ἵππον αὐτοῦ θανατωθέντα ὑπὸ τοῦ ὄφεως, ἐλυπήθη. καὶ ἤρξατο ἀναθεματίζειν τὴν αὐλὴν καὶ τὸν ὄφιν, καὶ διαλογίζεσθαι ἐν ἑαυτῷ, λέγων· ἐφ' ὅσον ὁ ἰὸς τοῦ ὄφεως τούτου θανατοῖ, συμφέρει ἡμῖν θανατῶσαι αὐτὸν, πρὶν ἡμᾶς θανατώσει· καὶ ἐλθὼν τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτὸν, εὗρε τὸ νόμισμα καὶ τὸ ἔθος· καὶ εἶπε· τὸν μὲν ἵππον ἀπωλέσαμεν, διὰ τί καὶ τὸ καθημερινὸν νόμισμα ἀπολέσομεν. ἐφ' ὅσον τὸ ἄλογον μόνον ἐφόνευσε, ἐν τοῖς ἀνθρώποις οὐ βλάπτει, διὰ τί καὶ θανατώσωμεν αὐτόν. καὶ ἀφῆκε τὸν ὄφιν ζῶντα. καὶ ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος κέρδος, καθημέραν λαμβάνων τὸ νόμισμα, καὶ ἐν μηδενὶ βλαπτόμενος· καὶ ὅτι εἶδεν ὁ ὄφις τὸν ἄνθρωπον ἀμελήσαντα, ἦλθε καὶ ἔδακε τὸν δοῦλον αὐτοῦ κοιμώμενον· ἵνα μή τις εἴπῃ, καὶ διὰ

serpens est mundi princeps hostis, qui calcaneum cujusque observat, ut quemvis interimat: nummus autem est prava cupiditas, quæ omnes ad exitium impellit. Virus denique serpentis est peccatum, quod omnes sibi obtemperantes necat, ut ait Apostolus: c) *Nam concupiscentia concipiens gignit peccatum: peccatum autem perfectum concepit mortem.* Etenim propter incuriam nostram DEUS interitum in pecudes nostras mittit, nos exterrendo, ut sapiamus.

VI. Postea homo intuitus equum suum interemptum ab angue, dolore percitus est, ædes & serpentem exsecrare cœpit, atque ita secum ipse disserere, Quia virus serpentis hujus enecat, conducit nobis eum interficere priusquam nos perimat: & cum ad occidendum ipsum venisset, nummum pro more reperit, aitque, Equum quidem perdidimus, sed quare etiam quotidianum numisma perdemus? quatenus autem brutum solum interemit, & homines non lædit, cur etiam ipsum interficeremus? & ita & anguem viventem dimisit, & occasionem lucri captavit, nummum capiens quotidie, ac nulla in re offensus: tum serpens cum hominem negligentem admodum vidit, venit, & servum ejus dormientem momordit, ut ne quis hæc dicere,

c) Jacob. I, 15.

ἀλλὰ τί ἀπῆλθεν εἰς τὸν τόπον τοῦ ὄφεως; ἢ ἀλλὰ τί ὁ δοῦλος μὴ παρεφυλάξατο μὴ ῥίπτειν ἑαυτὸν εἰς τὸν θάνατον; τὸ γὰρ τοῦ ἄφρονος τοῦ θανάτου ἐγίνωσκεν; εἶτα κεκράξαντος τοῦ δούλου ἦλθεν ὁ κύριος αὐτοῦ σπεύδων καὶ καταρώμενος τὸν ὄφιν καὶ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ἐγνώρισε τὴν αὐλὴν ἐκείνην· ὅτι καὶ ἡμεῖς ἐν ταῖς εὐημερίαις οὐ μνημονεύομεν τοῦ θανάτου· ἐν δὲ ταῖς θλίψεσιν ὀλιγωροῦμεν, καὶ ἀναθεματίζομεν τὸν βίον καὶ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ἐγνωρίσαμεν αὐτόν· καὶ λέγομεν ἕκαστος, ἀληθῶς ἀπάρτι, οὐ μὴ πλανηθῶ τῇ ἀπάτῃ τοῦ βίου τούτου τοῦ ματαίου. καὶ πάλιν ὡς κύων ὅτι τὸν ἴδιον ἐμεῖν, οὕτως ὅτι τὴν ἁμαρτίαν στρεφόμεθα, καὶ τῶν προτέρων χείρονα διαπεπαράμεθα, μήτε τὸ κρίσεως, μήτε τοῦ θανάτου φροντίζοντες. ἐν γὰρ τῇ εὐημερίᾳ καὶ τῇ ἀμεριμνίᾳ, εὑρίσκει παρεισδυσιν ἡ ἁμαρτία· καὶ καθάπερ τὸ ὄρνεον ὕλος τηρεῖ τὸν κροκόδειλον, ἕως ἂν ἴδῃ αὐτὸν ἡδέως καὶ ἀμερίμνως ὑπνώσαντα, καὶ τὸ στόμα ἀνεῳγμένον ἔχοντα· καὶ τότε εἰσπηδήσαν εἰσέρχεται διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ εἰς τὴν κοιλίαν αὐτοῦ, καὶ διαῤῥήξαν τὴν γαστέρα αὐτοῦ, ἐξέρχεται, καταλιπὼν αὐτὸν νεκρόν. οὕτω καὶ ἡμᾶς θανατοῖ ἡ ἁμαρτία μὴ τὴν πρᾶξιν· ἀλλὰ ἡμεῖς φθάσαντες διὰ μετανοίας ζωοποιήσωμεν ἑαυτούς.

ret, Cur nam abiit ad locum serpentis? aut, quare hic non cavit sibi, ne se morti objiceret? quis enim incertum intempestivæ mortis tempus cognovisset? deinde vociferante servo, venit herus ejus properans, & detestans ac diris devovens serpentem & horam qua domum illam noverat. Quandoquidem etiam nos in rebus prosperis, mortis non meminimus, in adversis autem despondemus animum, & vitam execramus & horam in qua vitam percepimus; ac singuli dicimus: vere in posterum non vagabimur errore vitæ *hujus* inanis delusi: at denuo, ut *canis* *ad proprium vomitum, ita ad delictum nos convertimus, & pejora prioribus peragimus, neque judicii, neque mortis curam habentes. Etenim in prosperitate, & incuria peccatum invenit ingressum atque irrepit, ac veluti ales Hylus ** crocodilum observat, quoad videat suaviter ac secure sopitum & aperto ore hiantem; ac tunc avis insiliens per os ejus subit in ventrem, & discerpto ejus ventre exit, belluâ mortua relicta. Sic etiam nos peccatum neci tradit post facinus: verum nos, per pœnitentiam prævertamus, ac nobismetipsis vitam restituamus.

VII. Ἀλλ' ὅπου τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. ἰδὼν οὖν ὁ ἄνθρωπος τὸν δοῦλον αὐτοῦ συνεχόμενον, μετεπέμψατο τοὺς ἰατροὺς, παρεκάλεσεν αὐτοὺς, ὅπως μελέτησι

VII. Sed ad propositum revertamur. Cum igitur ille vir servum suum sauciatum vidisset, medicos accersivit, eosque obsecravit, ut curam

* 2. Petr. II, 22. ** Aliis *hydrus*, vide Valesium ad Ammian. XXII. 5.

μελῆσθαι αὐτοῦ, καὶ πολλὰ ποήσαντες φάρμακα, οὐδὲν ὠφέλησαν. ὕστερον ἀπέθανεν ὁ δοῦλος αὐτοῦ. καὶ ὤμοσεν ὁ ἄνθρωπος ἀποκτεῖναι τὸν ὄφιν· καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τόπον, εὗρε τὸ νόμισμα, καὶ λαβὼν αὐτὸ, εἶπεν· ὁ δοῦλος τιμῇ ἠγοράσθη, καθάπερ καὶ τὸ ἄλογον· καὶ τὸ χορηγούμενον ἡμῖν καθ' ἑκάστην ἡμέραν νόμισμα χρείττον ἐστὶ τῆς τιμῆς αὐτῶν. φυλαξώμεθα οὖν, καὶ ἐκεῖνο δυνάται ἡμᾶς βλάψαι· καὶ τυφλωθεὶς τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς φιλαργυρίας, ἀφῆκε τὸν ὄφιν, καὶ ἔμεινε κατὰ πάλιν ὕστερος. καὶ ὅτε εἶδεν ὁ ὄφις τὸν ἄνθρωπον μὴ φροντίζοντα τοῦ θανάτου, ἦλθε ἕρπων νυκτὸς, καὶ ἔδακε τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ὅτε ὠργίσθη ὁ Θεὸς τῷ Θάρρᾳ τῷ πατρὶ τοῦ Ἀβραὰμ, ἐθανάτωσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸ τρίτον, ὃν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἠγάπησεν, ἵνα ὁ πατὴρ σωφρονήσῃ, καὶ οὐκ ἐσωφρόνησεν· ἐποίει γὰρ καὶ εἴδωλα, καὶ ἐπώλει τοῖς εἰδωλολάτραις· ἐπέζη δὲ ἔτη ὁ αἰὼν, εἰς εἴκοσιν ἑβδομὰς ἔτη βτλβ. καὶ οὐδεὶς πρότερον ἀνθρώπων πρὸ πατρὸς υἱὸς ἐτελεύτα, εἰ μὴ ὁ Λαμὲχ ὁ υἱὸς τοῦ Μαθουσάλα. καὶ θαυμάσασα ἡ θεία γραφὴ ἐπεσημήνατο λέγουσα, καὶ ἀπέθανεν Ἀρὰν ἐνώπιον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Θάρρα ἐν τῇ γῇ τῆς γενέσεως αὐτοῦ.

curam ejus haberent: qui cum multa ei remedia haurienda porrexiſſent, nihil juverunt: tandem enim interiit. Idcirco aſſeveravit herus ſe ſerpentem occiſurum. At profectus ad cubile ſerpentis invenit nummum, eoque accepto dixit: Famulus pretio redemptus eſt, quemadmodum etiam brutum: & numiſma, quod nobis quotidie ſuppeditatur, præſtantius eſt pretio ſervi & equi. Caveamus igitur in poſterum, & non amplius lædere nos poterit. Itaque avaritiæ cupidine excœcatus ſerpentem dimiſit, atque ita rurſus perſeveravit. Quare cum ſerpens animadverſiſſet, hominem mortis negligentem eſſe, venit noctu irrepens, & filium ejus morſu appetit. Quando DEUS ſuccenſuit Thareo Patri Abrahami, filium ipſius tertium, quem præter alios diligebat, morte præripuit, ut pater ſaperet. Is vero ſe non emendavit: namque idola fabricabatur, & idololatris venui exponebat. Tunc vero Mundi ætas d) viceſimum ſæculum exegerat. (MMCCCXXXII.) Ac nullus antea hominum filius ante patrem obierat, præter Lamech, filium Mathuſalæ: idque admirata ſcriptura ſacra notavit his verbis: e) *Et mortuus eſt Aram ante Thare patrem ſuum in terra nativitatis ſuæ.*

VIII.

VIII. Age

d) Allatius in alio Codice reperit γσλβ ἦσαν λειπόν.
e) Gen. XI, 28.

VIII. Καὶ λαλήσωμεν πάλιν τὸν λόγον περὶ τοῦ ὄφεως. κραζούσης τοῦ παιδὸς φωνῇ μεγάλῃ, ἦλθεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὀδυρόμενος καὶ κλαίων, καὶ τὸ ὑὸν κεφάλων, καὶ ἀναθεματίζων τὴν ὥραν ἐν ᾗ τὴν αὐλὴν ἐκείνην, καὶ τὸν ὄφιν ἐγνώρισεν· ἐπειδὴ ὁ υἱὸς μονογενὴς αὐτῷ ἦν. ἔτως εἰώθαμεν καὶ ἡμεῖς ἡνίκα ἴδωμέν τινα ζωὸν νεώτερον ἀποθνήσκοντα πρὸ ὥρας, μισεῖν τὸν βίον καὶ ἀναθεματίζειν τὴν ἑαυτῶν ζωὴν, καὶ λέγειν· εἴθε μὴ ἐγεννήθημεν, μὴ ἐγνωρίσαμεν τὸν βίον τοῦτον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ μάταια. ἀβάλε τῇ ἀνθρωπότητι. τί ἀπάρτι προσδοκῶμεν ἐλεεινοί. ἐὰν ἔτος ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ νεαζούσῃ ἡλικίᾳ, καὶ ἀκμῇ τῆς νεότητος ἀπέθανε, τί ἐλπίζομεν ἡμεῖς; ἔτως, ὁ μὴ ἀπατήσει ἡμᾶς ὁ βίος ἔτος ὁ μάταιος· ἔτε ἡ ἁμαρτία τοῦ λοιποῦ. καὶ ἐκ τῶν δακρύων ἡμῶν ἐν οἷς ὀφθαλμοῖς ὄντων, καὶ τὸ νεκρὸν προσεχόντων, καὶ τὰς κεφαλὰς ἐν ξενα-γμοῖς ἄνω καὶ κάτω κινούντων, καὶ ὀμνυόντων, μηκέτι φροντίζειν βιωτικῶν πραγμάτων, περὶ κληρονομίας μαχόμεθα, καὶ τοῖς ὑπηρέταις παραγγέλλομεν ἀσφαλῶς τὰ πράγματα φυλάττειν, λέγοντες, φυλάξατε, ἀδελφοὶ, τὰ πράγματα· ἀρκεῖ ἡ θλῖψις ἡμῖν περὶ τοῦ νεκροῦ. σήμερον ἀπαραμυθήτως κλαίομεν καὶ ὀδυρόμεθα καὶ θρηνοῦμεν, καὶ αὔριον ἀθάνατοι λογιζόμεθα.

VIII. Age ſermonem de ſerpente inſtitutum perſequamur. Cum filius ingeniti clamore vociferaretur: acceſſit pater mœrens & deflens, & quiritans, væque iterans, diris horam devovens, in qua & caſam & ſerpentem noverat, quia filius unigena ipſi erat. Sic etiam in more nobis poſitum eſt, cum id ætatulæ adoleſcentulum ante diem mori cernimus, ut vitam odio proſequamur, atque ætati noſtræ imprecati dicamus: Utinam nunquam nati eſſemus: utinam hanc vitam minime agnoviſſemus, & quæ inania ſunt in ea: hei *humanæ conditioni!* quid exinde miſerandi expectaremus? ſi hic juvenis in florentibus annis & ſtatu ætatis interiit: quid nos ſperamus? in poſterum haud quaquam decipiet nos hæc inanis vita, neque peccatum alliciet. Sed lachrymis adhuc ex oculis fluentibus, & animis ad funus attentis, & capita in gemitibus ſurſum ac deorſum quatientes, ac jurantes nullam amplius curam negotiorum ad vitam pertinentium habituros: de hereditate contendimus, ac miniſtris injungimus, ut rem tuto ſervent, ac dicimus, Rem conſervate, fratres, ſufficit nobis vexatio ob mortuum. Hodie flemus & mœremus ac lugemus, nulla conſolatione adhibita, & craſtina die ita affecti ſumus, quaſi immortales eſſemus.

IX. ἀλλὰ

IX. Sed

IX. Ἀλλὰ ἀναλάβωμεν τὸν λόγον ὅθεν αὐτὸν καπλίπομεν· ἐπειδὴ τὰ ἀκόλουθα εἰπεῖν καπειγόμεθα. ἰδὼν γὰρ ὁ ἄνθρωπος τὸ ἰὸν αὐτοῦ δάκρυσιν ὀλοφυρόμενον, καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ πατρὸς ἐπικαλούμενον, συνήθροισε τοὺς ἰατροὺς, ἐπαγγειλάμενος δώσειν αὐτοῖς ὅ τι ἂν αἰτήσωσιν, ἐὰν τὸ ἰὸν αὐτοῦ ἐλευθερώσωσι τοῦ θανάτου. καὶ πολλὰ κοπιάσαντες, ὠφέλησαν οὐδέν. ἀπέθανεν γὰρ ὁ παῖς, καὶ λυπηθεὶς ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὤμοσε μὴ ἐᾶσαι τὸν ὄφιν ζῶντα, λέγων, ἕως πότε μωραινομένῳ ἑαυτὸν ὁ ἄφρων· καὶ ἐ φονεύσω τὸν κατηραμένον ὄφιν πρίν με φονεύσει· καὶ ἀπελθὼν ἵ φονεῦσαι αὐτὸν, εὗρε τὸ νόμισμα, καὶ λαβὼν αὐτὸ, ἤρξατο εἰς ἑαυτὸν ἀπονίζων, καὶ λέγων· τί ποιῶ, ὁ υἱός μου ἀπέθανε, καὶ ἔχα εἰ παρεφυλάξατο, μὴ ἂν ὁ ὄφις βλάψαι αὐτὸν ἠδύνατο. ἡμεῖς γὰρ φυλαξόμεθα ἐγώ τε καὶ ἡ γυνή μου, καὶ ἐ δύναται ἡμᾶς βλάψαι. ἐζημιώθην τὸ ἰόν μου. διὰ τί ἵνα ζημιωθῶ καὶ χρυσόν, νομίσματα τριακόσια ἑξήκοντα πέντε. καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. ἔμεινεν δὲ πάλιν καιρὸν ὁ ὄφις, παρέχων αὐτῷ καθημέραν νόμισμα ἓν τῷ ὑπομιμνήσαι τὸν ἄνθρωπον καὶ προτιμῆσαι τὴν τοῦ βίου ματαιότητα.

X. Ἦλθεν δὲ πάλιν ὁ ὄφις ἄφνω, καὶ ἔδακε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. ὅτως ἐχε-

IX. Sed unde digressa est, eo redeat oratio; quia ea, quæ secuta sunt, dicere properamus. Intuitus ille filium suum lacrymarum vim effundentem, & patris auxilium implorantem, medicos convocavit, iisque promittit se, quidquid petiissent daturum, si quidem filium eruerent ab interitu: at illi, cum multum laborassent, nihil profuerunt: mox ergo filius interiit, & pater dolens, asseveravit, se non permissurum, ut serpens viveret: Quousque tandem meipsum, inquit, inepte deludam insipiens, & non exsecrandum anguem interficiam, priusquam me interimat? mox profectus ad serpentem occidendum, nummum reperit, eoque sumpto, cœpit ipsum inspicere, & dicere: Quid agam? filius meus interfectus est: & fortasse si cavisset sibi, neutiquam serpens eum lædere potuisset: ego certe & uxor mea cavebimus, ut anguis nocere nobis non possit: in filio meo sum multatus: cur vero? an ut etiam jacturam faciam quæstus annui nummorum trecentorum sexaginta quinque? Itaque serpentem dimisit: is autem rursus occasionem captare pergebat, homini nummum unum quotidie suggerendo, ut ille socordiæ traderet se, & vitæ vanitatem in pretio haberet.

X. Post reversus adhuc serpens ex improviso, uxorem ejus momor-

VIII. Καὶ λαλήσωμεν πάλιν τὸν λόγον περὶ τοῦ ὄφεως. γραζοντος δὲ παιδὸς φωνὴν μεγάλην, ἦλθεν ὁ πατὴρ αὐτῷ ὀδυρόμενος καὶ κλαίων, καὶ τὸ καὶ κεφάζων, καὶ ἀναθεματίζων τὴν ὥραν ἐν ᾗ τὴν αὐλὴν ἐκείνην, καὶ τὸν ὄφιν ἐγνώρισεν· ἐπειδὴ ὁ υἱὸς μονογενὴς αὐτῷ ἦν. οὕτως εἰώθαμεν καὶ ἡμεῖς ἡνίκα ἴδωμέν τινα βιαίως νεώτερον ἀποθνήσκοντα πρὸ ὥρας, μισεῖν τὸν βίον καὶ ἀναθεματίζειν τὴν ἑαυτῶν ζωὴν, καὶ λέγειν· εἴθε μὴ ἐγεννήθημεν, μὴ ἐγνωρίσαμεν τὸν βίον τοῦτον, τὸ ἐν αὐτῷ μάταιον. ἀβάλε τῇ ἀνθρωπότητι. τί ἀπάρτι προσδοκῶμεν ἐλεεινοί. ἐὰν οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ νεαζούσῃ ἡλικίᾳ, καὶ ἀκμῇ τοῦ νεότητος ἀπέθανε, τί ἐλπίζομεν ἡμεῖς; οὗτος, ὃ μὴ ἀπατήσει ἡμᾶς ὁ βίος οὗτος ὁ μάταιος· ὅτε ἡ ἁμαρτία τοῦ λοιποῦ. καὶ εἰ τῶν δακρύων ἡμῶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὄντων, τὸ νεκρὸν προσεχόντων, τὰς κεφαλὰς ἐν ζεναγμοῖς ἄνω τε κάτω κινούντων, τε ὀμνυόντων, μηκέτι φροντίζειν βιωτικῶν πραγμάτων, περὶ κληρονομίας μαχόμεθα, τε τοὺς ὑπηρέτας παραγγέλλομεν ἀσφαλῶς τὰ πράγματα φυλάττειν, λέγοντες, φυλάξατε, ἀδελφοὶ, τὰ πράγματα· ἀρκεῖ ἡ θλῖψις ἡμῖν περὶ τοῦ νεκροῦ. σήμερον ἀπαραμυθήτως κλαίομεν καὶ ὀδυρόμεθα καὶ θρηνοῦμεν, καὶ αὔριον ἀθάνατοι λελείμεθα.

IX. Ἀλλὰ

VIII. Age sermonem de serpente institutum persequamur. Cum filius ingeniti clamore vociferaretur: accessit pater mœrens & deflens, & quiritans, væque iterans, diris horam devovens, in qua & casam & serpentem noverat, quia filius unigena ipsi erat. Sic etiam in more nobis positum est, cum id ætatulæ adolescentulum ante diem mori cernimus, ut vitam odio prosequamur, atque ætati nostræ imprecati dicamus: Utinam nunquam nati essemus: utinam hanc vitam minime agnovissemus, & quæ inania sunt in ea: hei humanæ conditioni! quid exinde miserandi expectaremus? si hic juvenis in florentibus annis & statu ætatis interiit: quid nos speramus? in posterum haud quaquam decipiet nos hæc inanis vita, neque peccatum alliciet. Sed lachrymis adhuc ex oculis fluentibus, & animis ad funus attentis, & capita in gemitibus sursum ac deorsum quatientes, ac jurantes nullam amplius curam negotiorum ad vitam pertinentium habituros: de hereditate contendimus, ac ministris injungimus, ut rem tuto servent, ac dicimus, Rem conservate, fratres, sufficit nobis vexatio ob mortuum. Hodie flemus & mœremus ac lugemus, nulla consolatione adhibita, & crastina die ita affecti sumus, quasi immortales essemus.

IX. Sed

IX. Ἀλλὰ ἀναλάβωμεν τὸν λόγον ὅθεν αὐτὸν καταλίπομεν· ἐπειδὴ τὰ ἀκόλουθα εἰπεῖν κατεσπεύγαμεν. ἰδὼν ὁ ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ δάκρυσιν ὀλοφυρόμενον, καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ πατρὸς ἐπικαλούμενον, συνήθροισε τοὺς ἰατρούς, ἐπαγγελάμενος δώσειν αὐτοῖς ὅ τι ἂν αἰτήσωσιν. ἐὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐλευθερώσωσι τοῦ θανάτου. καὶ πολλὰ κοπιάσαντες, ὠφέλησαν οὐδέν. ἀπέθανεν οὖν ὁ παῖς, καὶ λυπηθεὶς ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὤμοσε μὴ ἐάσαι τὸν ὄφιν ζῶντα, λέγων, ἕως πότε μωρεύσει ἑαυτὸν ὁ ἄφρων· καὶ ἐγὼ φονεύσω τὸν καταρημένον ὄφιν πρίν με φονεύσει· καὶ ἀπελθὼν τοῦ φονεῦσαι αὐτὸν, εὗρε τὸ νόμισμα, καὶ λαβὼν αὐτὸ, ἤρξατο εἰς ἑαυτὸν ἀπιτίζων, καὶ λέγων· τί ποιῶ, ὁ υἱός μου ἀπέθανε, καὶ τάχα εἰ παρεφυλάξατο, οὐκ ἂν ὁ ὄφις βλάψαι αὐτὸν ἠδύνατο. ἡμεῖς δὲ φυλαξόμεθα ἐγώ τε καὶ ἡ γυνή μου, καὶ οὐ δύναται ἡμᾶς βλάψαι. ἐζημιώθην τὸν υἱόν μου. διὰ τί ἵνα ζημιωθῶ καὶ χρόνον, νομίσματα τριακόσια ἑξήκοντα πέντε. καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. ἔμενεν οὖν πάλιν καιρὸν ὁ ὄφις, παρέχων αὐτῷ καθημέρην νόμισμα ἓν τῷ ὑπομεμνῆσαι τὸν ἄνθρωπον καὶ καταμῆσαι τὴν τοῦ βίου ματαιότητα.

X. Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ ὄφις ἄφνω, καὶ ἔδακε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. ὅτως ἰσχὺ-

IX. Sed unde digressa est, eo redeat oratio; quia ea, quæ secuta sunt, dicere properamus. Intuitus ille filium suum lacrymarum vim effundentem, & patris auxilium implorantem, medicos convocavit, iisque promittit se, quidquid petiissent daturum, si quidem filium eruerent ab interitu: at illi, cum multum laborassent, nihil profuerunt: mox ergo filius interiit, & pater dolens, asseveravit, se non permissurum, ut serpens viveret: Quousque tandem meipsum, inquit, inepte deludam insipiens, & non exsecrandum anguem interficiam, priusquam me interimat? mox profectus ad serpentem occidendum, nummum reperit, eoque sumpto, cœpit ipsum inspicere, & dicere: Quid agam? filius meus interfectus est: & fortasse si cavisset sibi, neutiquam serpens eum lædere potuisset: ego certe & uxor mea cavebimus, ut anguis nocere nobis non possit: in filio meo sum multatus: cur vero? an ut etiam jacturam faciam quæstus annui nummorum trecentorum sexaginta quinque? Itaque serpentem dimisit: is autem rursus occasionem captare pergebat, homini nummum unum quotidie suggerendo, ut ille socordiæ traderet se, & vitæ vanitatem in pretio haberet.

X. Post reversus adhuc serpens ex improviso, uxorem ejus momor-

ἔρχεται ὁ θάνατος ὡς κλέπτης, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκῶμεν, καὶ ἁρπάζει ἡμᾶς. ἔκραξε καὶ ἡ γυνή· ἦλθεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὀδυρόμενος καὶ θρηνῶν, καὶ ἀκούσαντες οἱ γείτονες καὶ οἱ φίλοι καὶ αἱ συγγενεῖς συνήχθησαν κλαίοντες. ἐκάλεσε πάλιν ὁ ἄνθρωπος τοὺς ἰατροὺς ὑπισχνούμενος μισθὸν παρέχειν αὐτοῖς, ἐὰν ῥύσωνται τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐκ τοῦ θανάτου. καὶ πάνυ πολλὰ κοπιάσαντες, οὐδὲν ὠφελῆσαι ἴσχυσαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ἡ γυνή, καὶ ἔμεινεν ὁ ἄνθρωπος μόνος μεμονωμένος ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ λαβὼν τὴν βουλὴν τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ συγγενῶν περὶ τοῦ ὄφεως, ἀνηγγείλας αὐτοῖς πάντα τὰ γεγονότα· συνεκελεύσαντο αὐτῷ πάντες τὸν ὄφιν ἀποκτεῖναι, ἐπεὶ καὶ αὐτὸν μέλλει θανατῶσαι· καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, τηρεῖ ὅπως ἐξελθόντα τὸν ὄφιν, θανατώσῃ αὐτόν. ἀτενίζει δὲ εἰς τὸν τόπον τοῦ νομίσματος, καὶ βλέπει κείμενον ἐκεῖ μαργαρίτην λευκὸν καὶ καθαρὸν καὶ πολυτίμητον, ἰσοσταθμον τοῦ νομίσματος. καὶ θεὶς χαρᾶς γεμόμενος, λαβὼν τὸν μαργαρίτην διέτρεφεν ὧδε κἀκεῖ ἐν τῇ παλάμῃ αὐτοῦ, ἐν ἀγαλλιάσει πολλῇ, ὡς φιλαθόμενος τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικός, καὶ πάντων τῶν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐπειδὴ ὁ ὄφις οὗτος ἤλλαξε τὴν χροιὰν τοῦ νομίσματος εἰς τὴν καθαρότητα καὶ λευκότητα τοῦ μαργαρίτου, πάντως καὶ

dit. Ita mors subit, ut fur, qua die non expectamus, & nos abripit. Mulier vociferatur; & vir ejus lugens & deplorans accedit. Et hoc audito amici & cognati flentes convenerunt. Homo iterum medicis accersitis pollicetur eis se pecunias largiturum, si uxorem ejus à morte liberaverint: at illi multis laboribus exanthlatis, juvare minime potuerunt. Quare interiit mulier: & solus viduus ac desertus domi remansit; & amicorum ac consanguineorum consilio usus, cum super serpente cuncta, quæ prius evenerant, ipsis commemoraſſet, idem ei omnes consilium dederunt, ut anguem interimeret: quandoquidem futurum erat, ut herum quoque interficeret. Sed cum ad locum veniſſet, observaturus egredientem serpentem, ut eum necaret; dum sedem numismatis attendit, & in eo jacens margaritum cernit, candidum, & purum, ac pretiosum, æqualis molis atque erat numisma: ingenti gaudio delibutus, acceptam margaritam in hanc & illam partem obvertebat in vola manus, præ lætitia summa ac lubentia, ut jam oblitus necis filii & conjugis & omnium suorum: dixitque apud se, Quoniam hic serpens nummi colorem & speciem in puritatem & candorem uniohis commutavit; prorsus etiam pestiferum virus suum amisit,

ἐ τ θανατηφόρον αὐτῦ ἰὸν ἤλαξε. καὶ ἀκέπ βλάπλει πνά.

XI. Ὦ τ ἀνοίας ὅτως ἡμᾶς ἅπαντα πάντας, ἀγαπητοὶ, τ ἀρχαῖον καὶ πλάνη ἔ μεταίτιος τῦτο βίου. ἵνα ἀπαλλοτριώσῃ ἡμᾶς τ σωτηρίας καὶ τ ἔ θεῖν φιλανθρωπίας, καὶ παραδώσει ἡμᾶς τῷ αἰωνίῳ πυρί. ὅτω ἐ τὸ δέλεαρ τῶν ἁλιέων ἐστί. καὶ διὰ τῦθ καλεῖται δέλεαρ, ἐπειδὴ δόλος ἐστὶν ἐν ἀγκίστρῳ ἀπατῶν τὺς ἰχθύας. κινεῖται γὰρ ἐμπερισθεν ἔ ἰχθύος τὸ δέλεαρ ἀπατηλῶς· ἵνα τῦτον κρεμάμενον ἐν τῷ ἀγκίστρῳ καταγέλαστον πᾶσιν ἀποδείξῃ, ἐ τῷ πυρὶ παραδώσῃ. ὧδε δὴ ἐ ἡμεῖς ἅπαντες ὑπ ἔ πονηροῦ ἀπατώμεθα. ὅλως γὰρ ὁ κόσμος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται· γινάσκομεν δὲ ἅπαντες τὴν βλάβην τῆς ἁμαρτίας· καὶ πρὸς αὐτὴν σπουδαίως καὶ προθύμως τρέχει, ἵνα ὁ λέων τὴν συντρίψας καταφάγῃ.

XII. Εἷς ὁ ἠπατημένος ἄνθρωπος ἀπὸ πολλῆς χαρᾶς ἔ μαργαρίτης, ἤρξατο ἐκεῖτε καθαίρειν τ τόπον, ἐ ῥαντίζειν καὶ θυμιᾶν· ἐ εὐωδιά τινὰ ἐκλείπειν. ἐποίησε δὲ ὁ ὄφις χρόνον, καθ ἑκάστην ἡμέραν παρέχων αὐτῷ μαργαρίτην πολύτιμον, καὶ ἰδὼν ὁ ἄνθρωπος τὸ πλῆθος τῶν μαργαριτῶν, εἶτα λαβὼν χρυσίον, ἐποίησεν ἐξ αὐτῦ πυξίον, καὶ ἔβαλεν ἐν αὐτῷ τὺς μαργαρίτας καὶ τὰ λοιπὰ νομίσματα. καὶ λοιπὸν ἤρξατο ζητεῖν τόπον ἁρμόδιον καὶ φυλακτικὸν, ὅπως κρύψῃ αὐτό· ἐ πολλὰ ἐρευ-

amisit, nec amplius cuiquam nocebit.

XI. O dementiam! Sic nos omnes (chariſſimi) ſerpens antiquus fraude & errore inanis hujus vitæ decipit, ut nos à ſalute & DEI benignitate avertit, atque igni ſempiterno tradit: ita quoque ſe habet piſcatorum eſca, ac propterea nominatur eſca, quia fraus eſt in hamo, quo piſces falluntur: agitatur enim fraudulenter eſca ante piſcem, ut eum pendentem in hamo piſcator omnibus ridendum proponat, & in ignem conjiciat: ita profecto nos omnes à malo decipimur. Mundus quippe omnis omnino jacet in malo: quisque vero nocumentum delicti cognoſcit; & ad id tamen celeriter & alacriter currit: interim animam conterit & devorat.

XII. Poſtilla deceptus homo præ gaudio immenſo, margariti locum purgare cœpit, luſtrare, aſpergere, & ſuffire, ibique ſuaveolentes odores quosdam profundere. Anguis autem per ſingulos dies perſtitit exhibere ipſi impenſi pretii margaritum: ille tum margaritarum linea & copia oblectatus, tum aureorum nummorum acervo, ciſtellam ſibi elegantem condidit, in eamque uniones conjecit & nummos reliquos: & impoſterum cœpit locum aptum quærere, & commodum & tutum ad cuſtodiam, in

ἐρευνήσας οὐχ εὗρεν· εἰ μὴ ὑποκάτω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· καὶ ὀρύξας τὴν γῆν ἔκρυψεν αὐτόν· μήτε τέκνων, μήτε γυναικὸς φροντίζων· καὶ ἐν ὅσῳ ἐτέρφα ἀμεριμνως, ἦλθεν ὁ ὄφις ἄφνω, καὶ ἔδακε τὸ πόδα αὐτοῦ· κραξάντος δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνήχθησαν πάντες οἱ γείτονες καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ καὶ οἱ συγγενεῖς, κλαίοντες, καὶ μεμφόμενοι αὐτῷ, καὶ λέγοντες· οὐκ εἴπομέν σοι, ἀποκτεῖναι τὸν ὄφιν, ἐπεὶ καὶ σὲ μέλλει θανατῶσαι; ἀληθῶς σὺ σεαυτὸν ἀπέκτεινας. εἶτα ἐκάλεσε καὶ αὐθις ἰατρούς. καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς βοηθῆσαι αὐτῷ, ὑποχόμενος μεθ' ὅρκου δώσειν αὐτοῖς ἃ τι ἂν αἰτήσοντας, εἰ ῥυσθῇ ὑπὸ θανάτου· καὶ πάμπολλα φάρμακα αὐτῷ ποτίσαντες, οὐκ ἴσχυσαν αὐτὸν ὠφελῆσαι. ὕστερον δὲ ἀπορήσας πάσης ἀνθρωπίνης βοηθείας, καθὼς ὁ δίκαιος Ἰὼβ φησὶν, ὅτι ἐνέβλεψεν εἰς ἀντίλημψιν, καὶ οὐκ ἦν· καὶ ὁ Δαβὶδ πάλιν, μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχουσι, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνθρώποις, οἷς οὐκ ἔστιν σωτηρία· ὅτε γοῦν ἠπορήσεν ἐκ πάντων, προσέφυγε τῷ Θεῷ λέγων· Κύριε, Κύριε, τὸ ἅπαξ τοῦτο μόνον μοι χάρισαι, τὸ ζῆν, ὅπως μετανοήσω. καὶ ὑπέσχετο, ὑπὲρ μὴ σὲ ἀθετήσω, ἐὰν ὑπὲρ μὴ πλανήσει με ὁ καλέσας ἐκ βίου, καὶ ἡ φιλαργυρία δὲ λοιπὸν· ἀλλὰ σκορπίσας πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ μονάσας, καθίζομαι δὲ λοιπὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ,

quo eam occultaret: ac diu perscrutatus non invenit, nisi sub capite suo & cervicali: deinde effossa terra abdidit; neque jam filii neque uxoris curam habens. Verum interim dum securus deliciaretur, irrepit ex templo, & pedem ejus momordit. Qui cum alta voce exclamasset, vicini & amici & cognati ejus omnes congregati sunt, flentes & increpantes ipsum, atque ajentes: Nonne diximus tibi interficiendum esse serpentem, quia futurum erat, ut te interimeret: verum tu te ipsum interfeceisti. Deinde medicos accersivit, & eos rogavit sibi opitulari, pollicitus cum jurejurando, quicquid à se flagitarent, si à morte servaretur: illi multis medicatis potionibus ei præscriptis & porrectis succurrere non potuerunt: quare tum humano omni auxilio destitutus, (ut cum justus Job ait: f) *Respexi ad auxilium, & nullum erat:* ut etiam David: g) *Nolite,* inquit, *confidere in principibus, in filiis hominum, in quibus non est salus.*) cum, inquam, ab omnibus destitutus ac depositus esset, ad DEUM confugit, sic precando: Domine, Domine, hoc semel mihi tantum concede, ut vivam, ac resipiscam: haud unquam amplius spernam: neque me unquam vita hæc molesta in errorem indu-

f) Job. XXX, 26.
g) Ps. CXLVI, 3.

ἐρήμῳ, ἀποταξάμενος τοῖς βιωτικοῖς πράγμασιν καὶ ἀπιθυμίαις ἀβρότοις καὶ φροντίζω τῆς ἐμαυτοῦ σωτηρίας, καὶ τῆς σῆς εὐαρεστήσεως· ἔγνων γὰρ ὅτι ὅλος ὁ βίος ἐστὶ ματαιός ἐστιν καὶ ἀνόνητος. καὶ ἐπεκαλεῖτο τοὺς ἁγίους εἰς βοήθειαν, ποιήσας ἐλεημοσύνας πολλὰς εἰς τοὺς δεομένους, καὶ λόγον τῷ Κυρίῳ δεδωκὼς, μηκέτι ἀθετῆσαι αὐτόν· καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ ὁ Θεὸς, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὴν ζωὴν αὐτοῦ.

inducet, nec avaritia in posterum: sed erogatis & distributis omnibus meis facultatibus, cœlibatum colam, & deinceps in solitudine consistebo: omnibus humanæ vitæ negotiis abdicatis, & libidinibus immodicis valere jussis, salutis meæ curam habebo, idque operam dabo, ut tibi complaceam. Atenim novi omnem hanc vitam inanem esse atque infructuosam. Deinde sanctos ad auxilium suum implorabat; eleemosynis multis in egenos collatis; & obstricta fide Domino, se non amplius numen despecturum: exaudivit eum DEUS, & vitam ei largitus est.

XIII. Ἀναστὰς οὖν ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας, καὶ ὑγιάνας, ἐπελάθετο τῆς συνοχέσεως, καὶ τοῦ ὅρκου, ὃν ὀμόσας τῷ Θεῷ, καὶ εἰπὼν ἐν ἑαυτῷ· ἐλπίζω ὅτι ὅσον τὸ ἅπαξ τοῦτο ἐσώθην, ὃ μὴ βλαβῶ ἔτι τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τοῦ ὄφεως ἐκείνου. εἰ γὰρ ἦν ὁ ἰὸς αὐτοῦ θανάσιμος ὡς τὸ πρὶν, οὐκ ἂν ὑγιὴς ἔτυχον, καὶ ἐῤῥύσθην τοῦ θανάτου. ἰδοὺ πλεονάσω συνοχὰς, καὶ συντάξεις, καὶ πάλιν ἐκτίσεις ἀθετήσεις καὶ ὑποτάξεις. ὦ τῆς ζημίας· πάλιν ἦν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ εἰ μὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τῆς γῆς. αὐτὸς γὰρ μόνος ἀδικεῖ ἐν πάσῃ τῇ κτίσει παροργίζων, καὶ ἀθετῶν τὸν Θεόν. εἶτα ἐσκέφθη ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐμετὸν, καὶ εἰς τὰ τῶν ἀσεβῶν χείρονα· ὥσπερ καὶ οἱ ὑποχείριοι τῆς θαλάσσης μὴ ὑποτάσσοντες σωζό-

XIII. Jam vero recreatus à morbo, & sanitate recuperata, promissi oblitus est, & juramenti, quod DEO præstiterat; & secum sta locutus est: Quoniam semel sum servatus; spero me ab illo serpente non amplius læsum iri. Nam si virus ejus mortiferum fuisset antea, haudquaquam sanus effectus essem, & à morte liberatus. Vide pollicitum operosum, & apparatum ac propositum; ac rursus celerrimum contemptum ac recessum. O gravem mulctam! bonum huic homini extitisset, h) si natus in terris nunquam fuisset! solus enim homo in omnibus rebus conditis DEUM despicit, & ad iram provocat. Itaque hic ad vomitum suum * rediit, &

h) Matth. XXVI, 24. Marc. XIV, 21. * 2. Petr. II, 22.

σωζόμθοι· ⁊ οἱ ἐξ ἀῤῥωστίας μετὰ ἀπελπισμὸν ⁊ ἀθυμίαν ἀνισάμενοι· καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ μὴ φυλακὴν καὶ βασάνους καὶ ἀποφάσεως θανάτου ἀπολυόμθοι· βιῶδον δὴ τὸν τρόπον καὶ ἡμεῖς ἅπαντες ποιοῦμθ· καὶ ἐν μὲν ταῖς θλίψεσι καὶ τοῖς πειρασμοῖς μετανοοῦντες, εὑρίσκομθ ἄνεσιν καὶ εὐημερίαν· πάλιν ἐπὶ τὴν ἁμαρτίαν ἐπιστρεφόμεθα, καὶ εὑρισκόμεθα κτίζοντες, καὶ πάλιν καταλύοντες· ⁊ λοιπὸν ἀνωφελῶς κοπιῶντες, ὡς ὁ καρκίνος· ποτὲ μὲν ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν· ποτὲ δὲ ἐπὶ τὰ ὀπίσω τρέχειν ἀγωνιζόμθος· ⁊ μὴ μᾶλλον εἶναι εὐθὲν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ εὐκόλως θηρεύεται· εἰς γὰρ οἰκοδομῶν, ⁊ εἰς καθαίρων· τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις.

XIV. Ἔπειτα ἐπιστρέφει ἐπὶ τὴν ἰδίαν τάξιν αὐτοῦ τὴν ἀρχαίαν ⁊ ματαίαν, λαμβάνων τὸν μαργαρίτην καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὡς τὸ ἑσπέρας, ⁊ λέγων, ἐπίστρεψον ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου· ⁊ ἐν ὀσῳ πάλιν ἐτρύφα, καὶ ἀμεριμνως διέκειτο· ἦλθεν ὁ ὄφις, ⁊ ἔδακε τὴν χεῖρα αὐτοῦ· κράξαντος δὲ αὐτοῦ φωνῇ μεγάλῃ· συνήχθησαν πάλιν οἱ γείτονες, ⁊ οἱ φίλοι καὶ οἱ συγγενεῖς, ἐνε-

διζον-

ad pejora prioribus: ut qui à periculo maris & naufragii, rebus desperatis servantur: & qui ab adversa valetudine, nulla sperata salute, & testamenti tabulis confectis, resurgunt & convalescunt: itemque latrones, qui post carcerem & cruciatus, & mortis sententiam, absolvuntur: eodem certe modo nos etiam omnes facimus, atque in ærumnis & tentationibus pœnitentia affecti, invenimus pausam, relaxationem, ac prosperitatem; rursus ad peccatum revertimur, & modo construentes, modo diruentes comperimur: ceteroquin inutiliter laboramus, instar Cancri, qui nunc antevorsum, interdum retrorsum currere contendit, & non eo, quod plane & expedita ejus via sit, facile & commode venatur: i) *Unus enim ædificans, & unus destruens: quæ utilitas in utroque est?*

XIV. Postremo vir iste ad suum morem priscum & vanum revertitur, margaritam capit, ut prius, quotidie, aitque: *Revertere anima mea ad requiem tuam.* k) atque interim dum rursus deliciis indulgeret, & secure admodum degeret; rediit serpens, ac manum ejus momordit: tum eo clamore magno votiferante, vicini, amici & cognati iterum congregati sunt, & obtrectantes dixerunt: Quousque tandem errore impli-

i) Ecclesiastic. XXXIV, 25.
k) Ps. CXIV, 7.

δίζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες· ἕως ποτὲ προσκατεληλυθὼς εἰ τῇ πλάνῃ, ἣ σε συνάγει τὸν νῦν σε; ἕως πότε ἀνέχεται σε ὁ Θεός· ἔδωκας αὐτῷ λόγον μετ' ὀρκου, καὶ πάλιν ἠθέτησας; πλανῶς εἰς σε πεπλήρωται τὸ προφητικὸν ἔπος· ὅταν ἀπέκτεινεν αὐτὸς, τότε ἐζήτουν αὐτόν· ἐπεστράφησαν, καὶ ὄρθριζον πρὸς τὸν θεόν. καὶ πάλιν ἤρξατο λέγειν· Κύριέ μου, Κύριε, οἶδα ὅτι ἐψευσάμην, καὶ ἠθέτησα τὸν Κύριόν μου καὶ Θεόν· καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἣν ἐπηγγειλάμην οὐκ ἐφύλαξα· λοιπὸν τὸ ἔτος τοῦτο, καὶ αὖθις δοκίμασόν με, εἰ ἐσυνῆκα τὴν πλάνην, καὶ ἔγνων τὸν δόλον, καὶ οὐκέτι ἵνα πλανηθῶ ἔτι λοιπόν. ἐὰν εὐχάριστος ταῦτα, ἐπήκουσεν αὐτοῦ ὁ Θεός, καὶ ἔζησεν.

XV. Λοιπὸν ἤρξατο πάλιν καθημέραν μικρὰν ῥαθυμεῖν, καὶ ἀμελεῖν, ἕως ἐστράφη εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ πέξιν, λέγων· Διὰ τί, ἵνα οἱ μαργαρῖται ἅτινα πολύτιμοί εἰσι, ἀπολλύωνται, πολλῶν πτωχῶν μήτε ἄρτον ἐσθιόντων φαγεῖν; ἀλλὰ συνάξω καὶ δώσω τὰ πλείστα τοῖς πένησι, καὶ λογισθήσεταί μοι ἐλεημοσύνη εἰς δικαιοσύνην. εἶθ' ἵνα ἀναχωρῶ, καὶ μετανοῶν, ἵνα, διὰ τοῦτο ἐχαρίσατό μοι ὁ Θεὸς τὴν ζωήν. Βλέπετε ἀγαπητοὶ, τὴν τοῦ βίου ἀπάτην καὶ πλάνην; ὑπέκρινε πολλάκις τὴν ἐλεημοσύνην ὁ διάβολος, ἵνα μὴ καθοδηγήσῃ αὐτῷ

implicitus eris, & animum tuum non colliges? quamdiu tolerabit te DEUS? huic votum jurejurando suncupasti; & rursus despectui habuisti. In te vere completum est Propheticum dictum: 1) *Cum occideret eos, quærebant eum: & cum misericordiam obtinerent, pejora præsiterunt.* Hic iterum dicere incepit: Domine, Domine, nosti, quod mendax fuerim, & quod à Domino, Deoque meo defecerim, & promissum, quod pollicitus fueram, non servaverim. Restat hic annus, explora me iterum, quia non intellexi errorem, & fraudem nexui: sed non amplius continget, ut errore abripiar in posterum. Cum ita precatus esset, DEUS ipsum exaudiit, & incolumis vixit.

XV. Ceterum cœpit rursus quotidie paulatim socordiæ & incuriæ tradere se, donec apud pristinum institutum suum rediit: Eccurnam, ajebat, hæ margaritæ, quæ tanti pretii sunt, perirent, cum pauperes ne panem quidem inveniant ad comedendum? verum colligam, & erogabo plurima pauperibus: ac reputabitur mihi eleemosyna ad justitiam: deinde ita recedam ad solitudinem, & pœnitentia ducar: atque ideo fortasse Deus mihi vitam largitus est. Videte, charissimi, vitæ hujus fraudem & errorem. Simulaverat sæpe miser eleemosynam,

ne

(1 Ps. LXXVII, 34.

αὐτῷ τὸ κέρδος· καὶ τοῦτο δῆλον ὅτι μὴ ταῦτα ἐμίσησεν καὶ τοὺς πλουσίους, ἀνέργους καὶ ἀλαζονείτους ὀνομαλῶν αὐτούς, καὶ κεφήσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐλεημοσύνης, δέδωκεν αὐτὸν τῇ εὐημερίᾳ καὶ μέθῃ καὶ λαγείᾳ· καθ' ἑκάστην ἡμέραν μετρῶν τὸ χρυσίον αὐτοῦ, καὶ τοὺς μαργαρίτας. καὶ ἐπὶ τούτῳ εὐφραινόμενος, καὶ ὡς ἐπὶ θανάτῳ εἰς τέλος ἀμεριμνῶν, καὶ λέγοντος, ψυχή, φάγε, πίνε, εὐφραίνου, εἶτα ἐπληθύνθησαν τὰ ἀγαθά σου· καὶ διαλογιζομένου, πῦ κρύψει τὰ λοιπὰ αὐτοῦ νομίσματα, ἤγουν τὰ χρήματα, ὡς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ὁ πλούσιος ἔλεγε, καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω. ὡς οὖν εἰρήθη, ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἀπαιτοῦσι τὴν ψυχήν σου· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; ἔτι οὖν ἐκείνου ταῦτα διαλογιζομένου, καὶ λέγοντος, ἐλθὼν ἐξαίφνης ὁ ὄφις ἐδραξάτο τῆς καρδίας αὐτοῦ μὴ ἀπαφαγμῶν. κεφάλης δὲ αὐτοῦ πάλιν, συνηχθησαν οἱ γείτονες καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ, ἀπομάζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες· πάνυ κακῶς διεπεράξω εἰς τὴν σεαυτοῦ ψυχήν, ἄθλιε· προεδείξέ σοι ὁ Θεὸς τὴν θανατηφόρον βλάβην τοῦ ὄφεως τούτου, καὶ διὰ τοῦ υἱοῦ ἠγαπημένου, καὶ διὰ τῆς γυναικός σου. καὶ σὺ ἔφθασας ἤδη τὸ θάνατον δεύτερον· καὶ ἔδωκας λόγον τῷ Θεῷ μηθ' ὁρκῳ, μηκέτι ἀπατηθῆναι τῇ ἀπάτῃ τοῦ πατρὸς τούτου βίου, καὶ ἐπήκουσέ σου ὁ Θεὸς, καὶ ἀνέστησέ σε ἐκ

ne lucrum sibi excideret: atque id ex eo conspicuum fuit, quod postea odio habuit pauperes; inertes & improvidos eos appellans, & manus suas ab eleemosyna coercens, voluptati, ac vinolentiæ & lasciviæ dedit se, aurum suum & margaritas singulis diebus dinumerans. Sic eo adhuc oblectante se, & de morte ad extremum securo; cum diceret: m) *Anime mi, comede, bibe, epulare, quia bona tua multiplicata sunt:* & cum apud se cogitaret, ubinam nummos suos occultaret, ut dives ait in Evangelio: n) *Destruam horrea mea, & majora faciam:* huic etiam dictum est: *Stulte, hac nocte repetunt animam tuam; quæ vero parasti, cujus erunt?* itaque illo hæc adhuc secum agitante & loquente, repente serpens illapsus, apprehendit cor ejus, & discerpsit. Ibi tum clamore ab ipso excitato, congregati vicini & amici ejus, probris eum dedecorantes, dicunt: Male prorsus animæ tuæ infelix consuluisti: indicaverat tibi DEUS lethalem serpentis hujus noxam, & per equum & per famulum & per filium dilectum, & per uxorem tuam: at tu properasti jam ad secundam mortem: & promissum DEO dederas cum juramento, fore ut non amplius decipereris errore inanis hujus vitæ: & exaudivit te DEUS, & excitavit iterum à mortuis,

m) Luc. XII, 29.
n) Luc. XII, 18.

ἐκ τῶν νεκρῶν δεύτερον, καὶ ἐσυνῆκας, ὃ ἠπατημένε· καλῶς ἂν ἡ θεία γραφὴ λέγει, ὅτι συντριβὴ θεραπεύει καρδίαν φρονίμου· ἄφρων δὲ μαστιγωθεὶς, οὐκ αἰσθάνεται· συνεβουλεύσαμέν σοι πολλάκις θανατῶσαι τὸν ἐχθρὸν, πρὶν σὲ αὐτὸς θανατώσει. Ὃ παρήκουσας ἡμῶν, λοιπὸν ἀναπολόγητος εἶ ἐκ πάντων. ὁ δὲ ἐξενέγκας τοὺς μαργαρίτας καὶ τὸ χρυσίον ἔδειξεν αὐτοῖς, λέγων. ταῦτα πάντα ἐξ αὐτοῦ ἐκέρδησα. οἱ δὲ κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, εἶπον αὐτῷ, οὐαί σοι. ἐπλανήθης ἄθλιε· ταῦτα γὰρ πάντα ἄλλοι μέλλουσι κληρονομῆσαι καὶ διαλαῦσαι αὐτῶν· σὺ δὲ τὸν Θεὸν παρώργισας, καὶ τὴν ψυχήν σου ἀπώλεσας, καὶ ἑαυτὸν τῷ αἰωνίῳ πυρί.

XVI. Καὶ πάλιν ἤρξατο κλαίειν, καὶ λέγειν· ὦ Κύριέ μου, ὁ ἅπαξ τοῦτο ἐπάκουσόν μου, καὶ δοκίμασόν με μόνον Θεέ μου καὶ Κύριε, καὶ ἐλέησόν με, καὶ μὴ παραλάβῃς με νῦν ἀνέτοιμον ὄντα καὶ ἀκάθαρτον. συνήθροισε δὲ καὶ τοὺς ἰατροὺς πανταχόθεν, καὶ ὤμοσε δοῦναι αὐτοῖς πάντα ὅσα κέκτηται, καὶ δουλεῦσαι αὐτοῖς, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἐὰν ἐλευθερώσωσιν αὐτὸν ἐκ θανάτου· καὶ ἔλεγλε αὐτοῖς παρεστώμενος· ὦ ἀδελφοὶ, οὐκ οἴδειν ἐως νῦν ὅτι οὕτως ἐστὶ πικρὸς ὁ θάνατος. ἀβούλε μοι τῷ ἐλεεινῷ καὶ ταλαιπώρῳ. ἐγὼ ἀληθείας ἐμαυτὸν ἐπλάνησα ἐκ τῆς εὐθείας ὁδοῦ. καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ὁ ἐλεῶν με, ἀλλὰ καὶ ὁ αἰωνιζόμενος ζητεῖται ζωῆς.

tuis & non intellexisti, ô decepte! Pulcre igitur Scriptura sacra monet: o) *Contritionem sanare cor prudentis: stultum autem flagellatum non sentire.* Sæpe tibi consilium dedimus necandi hostem priusquam te neci traderet, & dicto nostro audiens non fuisti: ut jam omni excusatione careas: ille eductis margaritis & aureis nummis prolatis ostendit iis, aitque, hæc omnia sum ab eo lucratus. Hi capita moventes responderunt, væ tibi miser! his enim omnibus heredes alii futuri sunt, qui his potientur: at tu DEI iram provocasti, & animam tuam profligasti, ac tradidisti te igni sempiterno.

XVI. Hic iterum cœpit flere ac dicere, ô Domine mi, semel adhuc exaudi me, & explora me, DEUS meus & Dominus, & miserere mei, & ne assumas me nunc imparatum & impurum. Deinde accersivit undequaque medicos, & juravit se largiturum ipsis omnia, quæ possidebat, & obtemperaturum ac famulaturum ipsis, omnibus diebus vitæ suæ, si eriperent eum à morte: quibus hæc, cruciatus addidit: ô fratres nesciebam huc usque tam acerbam esse mortem! hei mihi miserando & ærumnoso: revera ego me ipsum in errorem induxi, & à recta via deflexi: idcirco non est, qui miseratur mei: interim æterna

o) Prov. XXIII, 35. Jerem. V, 3.

ζωῆς. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν πᾶσαν παρεκλησιν καὶ ἀγῶνα ἐποίησατο, καὶ διὰ ἰατρῶν καὶ φίλων πολλῶν, ὅπως μὴ θάνατος καὶ ὁ ἄπαξ ἐκεῖνος καὶ ἥδεν ἤνυσεν. Θεὸς γὰρ ὀργιζομένῳ τίς αὐτῷ βοηθῆσαι δύναται. Θεοῦ γὰρ μὴ ἐνεργοῦντος, πᾶς κόπος ἰατρῶν ἀνωφελὴς καὶ ἀνενέργητος. εἶτα ἀπέθανεν παλαίπωρος, πικρῷ θανάτῳ καὶ χαλεπῷ γνώσκων ἀκριβῶς ὅτι ἄλλοι τὰ ὑπ' αὐτοῦ μετ' ἀδικίας καὶ ὅρκου καὶ πλεονεξίας συναχθέντα, κληρονομήσουσι, καὶ ἀπολαύσουσιν ἀχαρίστως αὐτῶν· αὐτὸς δὲ πορεύεται γυμνὸς, καὶ κατηφὴς· τὰς ἁμαρτίας ἔχων μόνον, καὶ τοῖς ἀφορήτοις βασάνοις ἀδυνήτως καὶ ἀκαταπαύστως εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

privor. Ut semel dicam, omnem precationem & contentionem adhibuit, & per amicos plurimos, ut à morte erueretur, idque hac vice tantum: at nihil perfecit; nam DEO irato quis opitulari posset? quippe DEO non juvante, nec operante, omnis medicorum labor inanis est: itaque obiit calamitosus acerba & amara morte, cum probe nosset alios bonorum à se injuste atque avide & cum perjurio comparatorum hereditatem adituros, iisque ingratiis fruituros: cum ipse nudus & mœstus proficisceretur, peccatis tantum oneratus, & intoleranda cum aculeis dolorum indesinentium tormenta in perpetuum perpessurus.

XVII. ὅθεν παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ, ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ καὶ παντὶ ὥρᾳ καὶ ἡμέρᾳ· ἐπιστρεφέσθω πρὸς ἕν φιλάνθρωπον Θεὸν ἡμῶν διὰ μετανοίας καὶ δακρύων καὶ ἐξομολογήσεως καὶ ἐλεημοσύνης δαψιλῶς, ὅπως καὶ τὰ ἁμαρτήματα ἡμῖν συγχωρηθῶσι, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτύχωμεν· χάριτι δὲ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

XVII. Quocirca precor vos omnes, charissimi, ut in omni tempore & loco; & quavis hora, & quovis die, convertatis vos ad DEUM nostrum, hominum amantem, per pœnitentiam & lachrymas, & accuratam confessionem & eleemosynam largam, ut errata nostra nobis condonentur, & æterna bona consequamur, gratia & benignitate Domini nostri JESU Christi, cui gloria & potestas in secula seculorum. Amen.

X. SORANI Medici nomine Græce quædam habemus, alia Latine. Utraque unius ejusdemque esse scriptoris non fuerit necesse, cum plures Soranos claruisse constet, etiam Medicos. Sed primum quæ ad

rum

nos pervenerunt scripta referre placet, deinde Soranos diversos in veterum scriptis commemoratos recensere, ac distinguere.

Græce habemus

1) *Vitam Hippocratis*, quæ in Codicibus Græcis magni illius Medicorum principis servata, operibus illius præfigi solet. Nec fallitur, qui ex hoc velut specimine velit cognoscere, quale fuerit deperditum, quod dolemus, opus βίοι καὶ αἱρέσεις ἰατρῶν, quod à Sorano Ephesio juniore compositum, Suidas testatur. Licet enim doctos quosdam viros secutus pridem aliter senserim lib. 2. c. 24. §. 1. tamen re attentius considerata video nullis idoneis argumentis Sorano vitam illam eripi, quæ MSS. Codicum consensu ei tribuitur: nam Soranus, qui in illa allegatur, non Ephesius, sed antiquior Cous est: quæ autem de secta & dogmatibus Hippocratis Ephesius dixerat, potuerunt à librario, qui vitam tantum excerpere voluit, omitti vel etiam separatim à Sorano tradi βίοι & αἱρέσεις: Certe quæ Tzetzes ex Sorano Ephesio de Hippocrate narrat, ex hac vita tantum non ad verbum, & eodem ordine esse expressa, qui legere & conferre voluerit, negare nemo poterit. Illam itaque vitam Græce & Latine hoc loco, ut etiam non Medicis sit obvia, quoniam brevis est, subjungendam, & quæ Jo. Tzetzes ex eadem repetit, addenda existimavi.

VITA HIPPOCRATIS,

SORANO Ephesio juniore auctore.

Ἱπποκράτης γένει μὲν ἦν Κῷος, υἱὸς Ἡρακλείδου καὶ Φαιναρέτης, εἰς Ἡρακλέα καὶ Ἀσκληπιὸν δὲ γένος ἀναφέρων. ἀφ' ὧν μὲν εἰκοστός, ἀφ' ὧν δὲ ἑνδεκαταῖος. μνημονεύει δὲ τῆς γενεαλογίας αὐτοῦ Ἐρατοσθένης, καὶ Φερεκύδης, καὶ Ἀπολλόδωρος, καὶ Ἄρειος ὁ Ταρσεύς. μαθητὴς δὲ γέγονεν Ἡρακλείδου τοῦ ἰδίου πατρός εἶτα Ἡροδίκου, καί τινας δὲ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου ῥήτορος. φιλοσόφου δὲ Δημοκρίτου Ἀβδηρίτου.

HIppocrates genere Cous fuit Heraclidæ & Praxitheæ filiæ Phenaretes filius. Ad Herculem autem & Æsculapium originem generis sui referebat, ab alteroque se vigesimum, ab altero decimumnonum se numerabat. Ejus autem genealogiæ Eratosthenes mentionem facit, & Pherecydes, & Apollodorus, Arius item Tarsensis. Cæterum parentis sui Heraclidæ discipulus fuit, deinde Herodici, & ut quidam tradunt, Gorgiam Leontinum rhetorem audivit, & Democritum

δηείτυ. καὶ δὲ τὰς Πελοποννησιακὰς ἤκμασε χρόνους. γνωσθεὶς ὡς φησιν Ισόμαχος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῆς Ιπποκράτους αἱρέσεως, καὶ ὢν πρῶτον ἔτος τῆς ὀγδοηκοστῆς Ολυμπιάδος. ὡς δὲ Σωρανὸς ὁ Κῷος ἐρευνήσας τὰ ἐν Κῷ γραμματοφυλακεῖα πεσεῖν φησι, μοναρχοῦντος Αβεράδα, μηνὸς ἀγριανοῦ ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ· παρ' ὃ καὶ ἐναγίζειν ἐν αὐτῇ μέχρι νῦν Ιπποκράτει φησὶ τοὺς Κῴους. συνασκηθεὶς δὲ ἐν τῇ ἰατρικῇ καὶ τοῖς ἐγκυκλίοις μαθήμασι, τῶν γονέων αὐτοῦ τελευτησάντων, μετῆλθε τὰς ἰδίας πατρίδος. ὡς μὲν κακοήθως Ἀνδρέας φησὶν ἐν τῷ περὶ τῆς ἰατρικῆς ψευδολογίας, ἅμα δὲ ἐμπρῆσαι τὸ ἐν Κνίδῳ γραμματοφυλακεῖον. ἄλλοι δὲ φασὶν, ὅτι προθέσει τοῦ καὶ τόπους ἀποπλύματα θεάσασθαι, καὶ συγγυμνασθῆναι ποικιλώτερον. ὡς δὲ Σωρανὸς ὁ κῶος ἱστορεῖ, ὄνειρος αὐτῷ παρέσῃ κελεύων τὴν Θεσσαλῶν γῆν κατοικεῖν.

II. Τὴν δὲ σύμπασαν ἑλλάδα θεραπεύων ἐθαυμάθη. ὥστε καὶ ὑπὸ Περδίκα τοῦ Μακεδόνων βασιλέως φθισικῷ νομισθέντος κληθέντα δημοσίᾳ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν μετ' Εὐρυφῶντος, ὃς καθ' ἡλικίαν πρεσβύτερος ἦν αὐτοῦ καὶ σημειώσασθαι ψυχῆς εἶναι τὸ

critum philosophum Abderiten: floruit temporibus Peloponnesiacis, natus (velut Istomachus in primo de Hippocratis secta tradit) primo octogesimæ Olympiadis anno. Soranus vero Cous, qui Coorum bibliothecas perscrutatus est, addit, sub Abriadæ monarchia, Agriani mensis septima & vicesima die, in qua etiam usque in hunc diem Coos Hippocrati omnia sacra facere tradit. Porro quum in arte Medica totoque disciplinarum orbe exercitatissimus esset, functis vita parentibus, ex patria discessit, ut quidem maligne de eo Andreas in eo, quem de Medicinæ origine scripsit libro, prodit, propterea quod publicam Gnidiorum bibliothecam igne concremasset. Alii autem eo proposito eum patriam reliquisse dicunt, ut rei medicæ effectus & successum per multos locos cognosceret, & in his variis modis exercitaretur. Quemadmodum vero Soranus Cous narrat, Somnus deus eum per somnium admonuit, quo se ad Thessalorum regionem inhabitandam conferret.

II. Cæterum per omnem Græciam Medicinæ gloria omnibus admirationi fuit, adeo ut etiam à Perdicca Macedonum rege, qui tabe laborare putabatur, vocatus publice sit, ad ipsumque una cum Euryphonte, qui ipso ætate major erat, pervenit, animique hunc regis affectum

τὸ πάθος. ἦρξε γὰρ μὴ ὃν ἐκ παλλακῆς Ἀλεξάνδρου θάνατον Φίλας τῆς παλλακίδος αὐτῷ, πρὸς ἣν δηλώσασά τε γεγονός, ἐπειδὴ παρεφύλαξεν αὐτῆς βλεπομένης παντελῶς ἐκεῖνον τρέπεσθαι, λύσαι μὲν τὴν νόσον, ἀνακλήσασθαι δὲ τὸν βασιλέα. παρεκλήθη δὲ ὑπὸ τῶν Ἀβδηριτῶν πρὸς αὐτοὺς ἀπελθεῖν, καὶ Δημόκριτον μὲν, ὡς ἐκ μανίας θεραπεῦσαι, ῥύσασθαι δὲ λοιμοῦ τὴν πόλιν ὅλην. ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἰλλυριῶν καὶ Παιόνων βαρβάρων γῆν λοιμοῦ κατασκήψαντος, καὶ δεομένων τῶν ἐκεῖ βασιλέων πρὸς αὐτοὺς ἐλθεῖν, ἅμα τῶν περὶ σφᾶς, τίνα ἦν ἐκεῖ τὰ πολλὰ τῶν πνευμάτων μαθών, ἐκείνους μὲν ἀπράκτους ἀπέπεμψε. συλλογισάμενος δὲ τὴν νόσον ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἥξειν, προεῖπεν ὃ γενησόμενον, καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν μαθητῶν ἐπεμελήθη. τοσοῦτον δὲ φιλέλλην ὑπῆρξεν, ὥστε τὴν δέξης αὐτοῦ μέχρι Περσῶν διαπύστου γενομένης, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὑπ' Ἀρταξέρξου διὰ Ἰσάνιδος τῆς Ἑλλησποντίων ὑπάρχου ἐπὶ μεγάλαις δωρεαῖς δεομένης πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, διὰ τὸ σεμνὸν καὶ ἀφιλάργυρον καὶ φιλοικεῖον ἀρνήσασθαι. ὡς καὶ τοῦτο διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς δηλοῦται. ἐρρύσατο δὲ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα πολεμεῖσθαι μέλλουσαν ὑπὸ Ἀθηναίων, Θεσσαλῶν δεηθεὶς ἐπι-

ctum esse certis signis deprehendit. Post mortem enim Alexandri parentis unam ex pellicum numero Philam nomine Perdiccas deperibat, ad quam quum rem ipsam Hippocrates detulisset, postea ex illius conspectu omnino illum mutari observavit, atque ita morbo depulso regem conservavit. Vocatus est & Abderam, quo præsens ipse Democritum ab insania liberaret, atque eo sanato à tota urbe pestem depelleret. Quin & in Illyricum plurimasque barbaras terras peste ingruente, & illarum gentium regibus ipsum ad se vocantibus, quum à legatis ipsorum, qui venti in illis regionibus vigerent, didicisset, ipsos re infecta dimisit. At vero quum prudenti ratiocinatione pestem in Atticam grassaturam prævidisset, futurum id prædixit, & tum civitatum, tum discipulorum curam gessit, in tantumque Græciæ amator fuit, ut, quum ipsius nominis celebritas usque ad Persas divulgaretur, atque ea gratia ab Artaxerxe per Histanidem Hellespontiperfectum magnis muneribus & precibus, ut ad ipsum veniret, invitaretur, ob honestatem argentique contemptum, ac Græciæ amorem, regi id denegarit, quemadmodum & hoc ex epistola ejus ad illum manifeste ostenditur. Propriam porro patriam liberavit, quum Athenienses ei bellum illaturi essent, Thessalis ad auxilium ferendum

πεισθῆναι. διὸ καὶ λαμπρῶν ἔτυχε τιμῶν παρὰ Κώοις· ἀλλὰ καὶ Θετταλοῖς καὶ Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις, οἵτινες καὶ δεύτερον αὖθις ἀφ' Ἡρακλέους δημοσίᾳ τοῖς Ἐλευσινίοις ἐμύησαν, καὶ πολίτην ἐγράψαν, καὶ τὴν ἐν πρυτανείῳ σίτησιν ἔδοσαν εἰς ἐκγόνους. ἀφθόνως δὲ τοὺς φιλητηδείους ἐδίδαξε τὴν τέχνην μὴ δὲ περισκοποῦς ὅρκῳ.

III. Ἐτελεύτα δὲ παρὰ Λαρισαίοις, ὅτε καὶ Δημόκριτος φέρεται τελευτήσας. καὶ οἱ μὲν ἐνενηκοστῷ ἔτῶν, οἱ δὲ πέ φασιν, ἄλλοι ρδ'. τινὲς ρϑ'. πεθάφθαι δὲ μεταξὺ Γυρτῶνος καὶ Λαρίσσης. καὶ δείκνυται ἄχρι δεῦρο τὸ μνῆμα. ἐν ᾧ μέχρι πολλοῦ σμῆνος ἦν ἐργαζόμενον μέλι. ἀφ' οὗ τὰ ἀφθόντα παιδάρια χρίεσθαι παρὰ τῷ τάφῳ ῥαδίως ἀπήλλαττον αἱ πίτθαι. ἐν δὲ πολλαῖς εἰκόσιν ἐσκευασμένος τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ γράφεται, ὡς μέν τινες λέγουσι, ἐν πίλῳ παρασήμου εὐγενείας, καθάπερ Ὀδυσσεύς. ἄλλοι δὲ τῷ ἱματίῳ. καὶ τούτων οἱ μὲν δι' εὐπρεπείαν, ἐπεὶ φαλακρὸς ἦν. οἱ δὲ διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς κεφαλῆς. οἱ δὲ δὴ ἔμφασιν τοῦ δεῖν δὲ ἡγεμονικὸν χωρίον φρουρεῖν. οἱ δὲ τοῦ φιλα-

dum rogatis. Quapropter ſplenditos honores apud Coos conſequutus eſt: imo & apud Theſſalos Argivoſque & Athenienſes, qui eum Eleuſiniis ſacris ſecundum ab Hercule publice initiarunt, & civem conſcripſerunt, atque in Prytaneo alimenta tum ipſi tum poſteris ejus dederunt. Liberaliter autem & minime invidioſe ſtudioſos artem edocuit, decenti jurejurando prius adſtrictos.

III. Vita functus eſt apud Lariſſæos, quando & Democritus obiiſſe traditur, atque alii quidem nonageſimo ætatis ſuæ anno, alii octogeſimo quinto, alii centeſimo quarto, quidam vero centeſimo nono, deceſſiſſe tradunt. Sepultus autem eſt inter Gyrtonem & Lariſſam, ubi usque in hunc diem monumentum ejus cernitur, in quo ſane ad multum tempus examen apum mellificantium erat, quo melle ad infantium oris ulcuſcula juxta tumulum illito, nutrices ea facile perſanabant. Porro in multis imaginibus velato capite pingitur, ut quidam ajunt pileo, quod nobilitatis ſignum eſt: nam hoc modo etiam Ulyſſes pileatus cernitur: Alii autem pallio velatum dicunt: atque ex his aliqui decoris gratia id fieri aſſerunt, quandoquidem calvus erat: aliqui vero ob capitis imbecillitatem id fieri perhibent, aliqui autem ſignificanter id ab eo factum volunt, nimi-

τὸ πάθος. ἤρα γὰρ μὴ τῶν ἐκ παλρὸς Ἀλεξάνδρῳ θανάτῳ φίλας τ' παλλακίδος αὐτῷ, πρὸς ἣν δηλώσαντα τὸ γεγονός, ἐπειδὴ παρεφύλαξεν ἑαυτῆς βλεπομένης παντελῶς ἐκεῖνον τρέπεσθαι, λύσαι μὲν τὴν νόσον, ἀνακλήσασθαι δὲ τὸν βασιλέα. παρεκλήθη δὲ ὑπὸ τῶν Ἀβδηριτῶν πρὸς αὐτοὺς ἀπελθεῖν, καὶ Δημόκριτον μὲν, ὡς ἐκ μανίας θεραπεύσαι, ῥύσασθαι δὲ λοιμικὴν πόλιν ὅλην. ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἰλλυριῶν καὶ Παιόνων βαρβάρων γῆν λοιμῷ κατασκήψαντος, καὶ δεομένων τῶν ἐκεῖ βασιλέων πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, ἅμα τῶν πρέσβεων, τίνα ἢν ἐκεῖ τὰ πολλὰ τῶν πνευμάτων μαθὼν, ἐκείνους μὲν ἀπρόκλητος ἀπέπεμψε. συλλογισάμενος δὲ τὴν νόσον ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἥξειν, προεπιὼν τὸ γνησόμενον, καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν μαθητῶν ἐπεμελήθη. τοσοῦτον δὲ φιλέλλην ὑπῆρξεν, ὥστε τ' δέξης αὐτῷ μέχρι Περσῶν ἀφαπύστου γνωμένης, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὑπ' Ἀρταξέρξου διὰ Ἰσάνδου τῶν Ἑλλησποντίων ὑπάρχου ἐπὶ μεγάλαις δωρεαῖς δεομένου πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, διὰ τὸ σεμνὸν καὶ ἀφιλάργυρον καὶ φιλοικεῖον ξενήσασθαι. ὡς καὶ τοῦτο διὰ τ' πρὸς αὐτὸν ἀπιστολῆς δηλοῦται. ἐρρύσατο δὲ τὴν ἑαυτοῦ παλαιὰν πολεμεῖσθαι μέλλουσαν ὑπὸ Ἀθηναίων, Θεσσαλῶν δεηθεὶς ἐπι-

ctum esse certis signis deprehendit. Post mortem enim Alexandri parentis unam ex pellicum numero Philam nomine Perdiccas deperibat, ad quam quum rem ipsam Hippocrates detulisset, postea ex illius conspectu omnino illum mutari observavit, atque ita morbo depulso regem conservavit. Vocatus est & Abderam, quo præsens ipse Democritum ab insania liberaret, atque eo sanato à tota urbe pestem depelleret. Quin & in Illyricum plurimasque barbaras terras peste ingruente, & illarum gentium regibus ipsum ad se vocantibus, quum à legatis ipsorum, qui venti in illis regionibus vigerent, didicisset, ipsos re infecta dimisit. At vero quum prudenti ratiocinatione pestem in Atticam grassaturam prævidisset, futurum id prædixit, & tum civitatum, tum discipulorum curam gessit, in tantumque Græciæ amator fuit, ut, quum ipsius nominis celebritas usque ad Persas divulgaretur, atque ea gratia ab Artaxerxe per Histanidem Hellespontiarchum magnis muneribus & precibus, ut ad ipsum veniret, invitaretur, ob honestatem argentique contemptum, ac Græciæ amorem, regi id denegarit, quemadmodum & hoc ex epistola ejus ad illum manifeste ostenditur. Propriam porro patriam liberavit, quum Athenienses ei bellum illaturi essent, Thessalis ad auxilium feren-

δηθοηθῆσαι. διὸ καὶ λαμπρῶν ἔτυχε τιμῶν παρὰ Κώοις· ἀλλὰ καὶ Θεσσαλοῖς καὶ Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις, οἵ τινες καὶ δεύτερον αὐτὸν ἀφ' Ἡρακλέους δημοσίᾳ τοῖς Ἐλευσινίοις ἐμύησαν, καὶ πολίτην ἔγραψαν, καὶ τὴν ἐν πρυτανείῳ σίτησιν ἔδοσαν εἰς ἐκγόνους. ἀφθόνως δὲ τοὺς ἀτιτηδείως ἐδίδαξε τὴν τέχνην μὴ ἓξ ὅρκου ὄντας.

III. Ἐτελεύτα δὲ παρὰ Λαρισσαίοις, ὅτε καὶ Δημόκριτος φέρεται τελευτήσας. καὶ οἱ μὲν ἐνενηκοστὸν ἔτων, οἱ δὲ πέ φασιν, ἄλλοι ρδ'. τινὲς ρϑ'. τέθαπται δὲ μεταξὺ Γυρτῶνος καὶ Λαρίσσης. καὶ δείκνυται ἄχρι δεῦρο τὸ μνῆμα. ἐν ᾧ μέχρι πολλοῦ σμήνος ἦν ἐργαζόμενον μέλι. ἀφ' οὗ τὰ ἀφθῶντα παιδάρια χρίσαντα παρὰ τῷ τάφῳ ῥᾳδίως ἀπήλλαττον αἱ τίτθαι. ἐν δὲ πολλαῖς εἰκόσιν ἐσκιαγραφημένος τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κρύπτεται, ὡς μέν τινες λέγουσι, ἐν πίλῳ παρασήμῳ εὐγενείας, καθάπερ Ὀδυσσεύς. ἄλλοι δὲ τῷ ἱματίῳ. καὶ τούτων οἱ μὲν διὰ εὐπρεπείαν, ἐπεὶ φαλακρὸς ἦν. οἱ δὲ διὰ τὸ αἰδεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. οἱ δὲ διὰ ἀμφοτέρα τὰ δέον παρ' ἡγεμονικὰ χωρίου φύσεως. οἱ δὲ τὸ φιλα-

dum rogatis. Quapropter ſplenditos honores apud Coos conſequutus eſt: imo & apud Theſſalos Argivoſque & Athenienſes, qui eum Eleuſiniis ſacris ſecundum ab Hercule publice initiarunt, & civem conſcripſerunt, atque in Prytaneo alimenta tum ipſi tum poſteris ejus dederunt. Liberaliter autem & minime invidioſe ſtudioſos artem edocuit, decenti jurejurando prius adſtrictos.

III. Vita functus eſt apud Lariſſæos, quando & Democritus obiiſſe traditur, atque alii quidem nonageſimo ætatis ſuæ anno, alii octogeſimo quinto, alii centeſimo quarto, quidam vero centeſimo nono, deceſſiſſe tradunt. Sepultus autem eſt inter Gyrtonem & Lariſſam, ubi usque in hunc diem monumentum ejus cernitur, in quo ſane ad multum tempus examen apum mellificantium erat, quo melle ad infantium oris ulcuſcula juxta tumulum illito, nutrices ea facile perſanabant. Porro in multis imaginibus velato capite pingitur, ut quidam ajunt pileo, quod nobilitatis ſignum eſt: nam hoc modo etiam Ulyſſes pileatus cernitur: Alii autem pallio velatum dicunt: atque ex his aliqui decoris gratia id fieri aſſerunt, quandoquidem calvus erat: aliqui vero ob capitis imbecillitatem id fieri perhibent, aliqui autem ſignificanter id ab eo factum volunt, nimi-

φιλαπόδημα πεμήκειν. οἱ δὲ τῆς ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἀσαφείας. οἱ δὲ πρὸς πρόφασιν ἔφασαν δεῖν καὶ τῷ ὑγιαίνειν φυλάσσεσθαι τὰ βλάπτοντα. τινὲς δέ, ὅτι χειμέλιον πρὸς τὸ τῶν χειρῶν ἀπόδυσιν, συμπεριλαμβάνων τὸ ἱματίῳ περιεχυμένον ἐπιτίθει τῇ κεφαλῇ.

rum, quod principem rationalis animæ ſedem probe munitam & contectam eſſe oporteat. Alii ſignum peregrinationes amantis eſſe ferunt: alii vero rurſus obſcuritatem ſcriptorum ipſius per hoc ſignificari contendunt. Alii poſtremum in teſtificationem id fieri volunt, quod etiam ſanitatis tempore ea, quæ lædere poſſunt, cavere debeamus. Quanquam quidam affirment, quod in adminiſtratione rerum gerendarum, ne quid à circumfluo pallio manus ipſius impedirentur, idipſum complicatum in caput rejicere conſueverit.

IV. Περὶ δὲ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ πολλὴ γέγονε διαφωνία, ἄλλων ἄλλα δοξασάντων. ὅθεν ἂν εὑμαρὲς τὸ περὶ αὐτῶν ἀποφήνασθαι, διὰ τὸ πολλὰς αἰτίας ὑπισχνεῖσθαι τῇ κρίσει. πρῶτον τὴν ἐπωνυμίαν. δεύτερον τὸ δύνασθαι τὸ χαρακτῆρα τῆς φράσεως τηρῆσαι. τρίτον διὰ τὸ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν, ποτὲ μὲν ῥωμαλεώτερον, ἄλλοτε ἀσθενέστερον διὰ τὴν ἡλικίαν συγγράφειν. καὶ ἄλλας δὲ μὴ τούτων αἰτίας ὀξὺν εἰπεῖν. ἀφιλάργυρος δὲ καὶ τρόποις σεμνὸς καὶ φιλέλλην ὑπῆρχεν, ὅπ καὶ τοὺς ὁμοεθνεῖς ἐθεράπευσε συμπάσῃ σπουδῇ, ὡς καὶ λοιμῶν ὅλας ῥύσασθαι πόλεις, καθάπερ εἴρηται. ὅθεν καὶ λαμπρῶν ἔτυχε τιμῶν, οὐ παρὰ Κώοις μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἀργει-

IV. Cæterum de ſcriptis ipſius multa diſſenſio eſt: quare fit, ut quum alia alii opinentur, non facile ſit de ipſis certum quid pronunciare, ob multas præſertim cauſſas, quæ judicii certitudinem obfuſcant: velut eſt primum quidem cognomen. Secundo quod dictionis characterem poſſibile ſit ſervare. Tertio quod unus & idem modo robuſtiore, modo remiſſiore dictione per ætatem utatur: neque deſunt etiam aliæ præter has cauſſas, ſi referre libeat. Pecuniarum autem penitus contemptor fuit, moribusque ſanctis, ac Græcorum amator: quare etiam gentiles ſuos ſumma diligentia curavit, adeo, ut à peſte omnes ipſorum civitates liberarit, quemadmodum ſupra dixi. Unde & ſplendidos honores non apud Coos tantum, ſed & apud Argi-

Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις. παῖδας δὲ καταλιπε θανὼν δύο, Θεσσαλὸν καὶ Δράκοντα, ϛ μαθητὰς παμπληθεῖς ἐπιφανεστάτους δὲ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας λέγεται καταλιπών.

Argivos & Athenienſes eſt conſequutus. Filios à morte reliquit duos, Theſſalum & Draconem, diſcipulorum vero magnum numerum. Clariſſimi vero, ipſius filii fuiſſe perhibentur.

JOANNES TZETZES

Chiliad. VII. hiſt. 155.

Paulo Laccifio, Veronenſi interprete.

Οὗτος ὁ Κῶος ἰατρὸς, ὁ μέγας Ἱπποκράτης,
Πατρὸς μὲν ἦν Ἡρακλειδᾶ, μητρὸς δὲ φαιναρέτης,
Τελῶν ἑπτακαιδέκατος Ἀσκληπιοῦ σπερμάτων.
Μετὰ γὰρ Τροίας ἅλωσιν, ἐν τῇ περαίᾳ Ῥόδου,
Ὁ Ποδαλείριος υἱὸς Ἀσκληπιοῦ ὑπάρχων,
Ἱπποκόλοχον ἐγέννησεν, ὃς Σώστρατος ἐξέφυ.
Οὗ Δάρδανος· ὃς Κρίσαμις, ὅπερ Κλεομυττάδης,
Οὗπερ υἱὸς Θεόδωρος· ὃς δὲ Σώστρατος ἄλλος·
Οὗπερ Σωστράτου Κρίσαμις ὁ δεύτερος ἐξέφυ.
Κρισάμιδος, Θεόδωρος δεύτερος πάλιν ἔφυ.
Ἐκ Θεοδώρου τούτου δὲ, ὁ Σώστρατος ὁ τρίτος.
Οὗ Νέβρος· ὃς Γνωσίδικος· ἐξ οὗπερ Ἱπποκράτης·
Τοῦ πρώτου Ἱπποκράτους δὲ υἱοῦ τοῦ Γνωσιδίκου

ΠαῖΣ

ISte Cous Medicus, magnus Hippocrates,
Patre quidem erat Heraclide, matre autem Phænareta,
Exiſtens ſeptimus decimus, ex Æſculapii progenie.
Poſt enim Trojæ captionem, in trajectione Rhodi,
Podalirius filius Æſculapii exiſtens
Hippolochum genuit, ex quo Soſtratus natus eſt,
Ex quo Dardanus, ex quo Criſamis, ex quo Clemyttades,
Cujus filius Theodorus, ex hoc autem Soſtratus alius.
Ex quo Soſtrato, Criſamis ſecundus natus eſt.
Criſamide Theodorus ſecundus rurſum natus eſt.
Ex Theodoro hoc autem Soſtratus tertius,
Ex quo Nebrus, ex quo Gnoſidicus, ex quo Hippocrates.
Primi Hippocratis autem, filii Gnoſidici,

Filius

Παῖς ἦν Ἡρακλειδὴς· ὑπὲρ οὗ καὶ Φαιναρέτης

Filius erat Heraclidas: ex quo, & Phænareta,

Ὁ μέγας, ὁ καὶ δεύτερος, γίγνεται Ἱπποκράτης.

Ille magnus, qui & secundus, fuit Hippocrates.

Ὃν ὁ πατὴρ Ἡρακλειδὰς τὰ ἰατρῶν διδάσκει.

Quem pater Heraclidas, quæ medicorum sunt, docet:

Οἱ ἐκ τῆς Σηλυβρίας τε Ἡρόδικος σὺν τούτῳ.

Quinque ex Selybria Herodicus, cum hoc.

Γοργίας Λεοντῖνος δὲ τὴν τέχνην τῶν ῥητόρων.

Gorgias Leontinus vero artem rhetorum,

Φιλοσοφίαν μετ' αὐτοὺς Δημόκριτος ἐκεῖνος.

Philosophiam post ipsos Democritus ille.

Ἐν Κῷ βιβλιοφύλαξ δὲ δειχθεὶς ὁ Ἱπποκράτης,

In Coo autem librorum custos designatus Hippocrates,

Τὰ παλαιὰ τῶν ἰατρῶν ἐξέπεμψε βιβλία.

Antiquos medicorum exussit libros,

Καὶ βιβλιοφυλάκιον. διὸ ὁ φυγὼν ἐκεῖθεν

Et librorum armamentarium, quapropter fugiens illinc

Ἐν Ἡδωνοῖς διέτριβεν, Ἑλλάδι Θετταλίᾳ,

In Hedonis moratus est, Græcia Thessalia,

Τῷ Ἀρταξέρξῃ σύγχρονος· ὑπάρχων καὶ Περδίκκᾳ.

Artaxerxæ contemporaneus existens, & Perdiccæ.

Υἱοὶ δ' Ἱπποκράτους δὲ ὁ Θεσσαλὸς καὶ Δράκων.

Filii Hippocratis autem, Thessalus atque Dracon,

Οὓς καὶ τὸν Πραξαγόραν δὲ τὸν Κῷον καὶ ἑτέρους

Quos, & Praxagoram Coum, atque alios,

Ἰατρικὴν ἐδίδαξεν. ἔγραψε δὲ βιβλία

Medicinam docuit, scripsitque libros

Τρία τε καὶ πεντήκοντα. ἔτη καὶ τελευτᾷ δὲ . . .

Tres & quinquaginta. Deinde moritur autem,

Ἐτῶν ὑπάρχων ἑκατὸν ὁμοῦ τε καὶ τεσσάρων.

Annorum existens centum simul atque quatuor.

Θανὼν ἐτάφη μέσον δὲ Λαρίσσης καὶ Γυρτῶνος.

Mortuus autem sepultus est medio inter Larissam atque Gyrtonem.

Ἑπτὰ τοὺς Ἱπποκράτης δὲ γίνωσκε σοφωτάτους.

Septem Hippocrates autem scito fuisse:

Τὸν γνωσιδικὸν πρῶτον μὲν Ἡρακλειδᾶ δεύτερον,	Gnosidici primum quidem, Heraclidæ autem secundum,
Τὸν Θετταλὸν, τὸν Δράκοντος, δύο υἱοὺς Θυμβραίου.	Illum Thessali, illum Draconis, duos filios Thymbræi,
Καὶ τὸν ἕβδομον Πραξιάνακτος ἕβδομον Ἱπποκράτην.	Et illum Praxianactis septimum Hippocratem.
Ἑπτὰ οἱ Ἱπποκράτεις μὲν ἕτος δ' ἐζωγραφεῖτο,	Septem Hippocrates quidem: iste autem pingebatur
Σείσων αὐτὸ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ τῷ ἱματίῳ.	Contegens suum caput suo cum vestimento.
Τέσσαρας τὰς αἰτίας δὲ τούτου φασὶν ὑπάρχειν.	Quatuor autem causas hujus dicunt esse:
Ἢ γὰρ ἀλγῶν τὴν κεφαλὴν, ἢ ὡς τῶν ἀποδήμων,	Vel enim dolens caput, vel velut peregrinus,
Ἢ ὡς δεικνὺς ἅτε λογισμοῦ ὄργανον πεύτην ὄντα,	Vel tamquam ostendens ratiocinationis instrumentum id esse.
Ἢ πῶς δεῖ χειρουργίαν δεῖ χρὴ κεφαλὰς καλύπτειν.	Vel quo modo in chirurgiis oporteat caput operire,
Τοῦτο ἐποίει ὁ ἀνὴρ καὶ οὕτω ζωγραφεῖται.	Hoc faciebat vir, & sic depingitur.
Κακῶς τινες δὲ λέγουσιν ἐμπειρικὸν τὸν ἄνδρα,	Male autem quidam dicunt, empiricum virum.
Ἐξ Ἐφεσίου Σωρανοῦ τὰ Ἱπποκράτους ἔφην.	Ex Ephesio Sorano res Hippocratis exposui.
Ὃς Ἱπποκράτης ἰατρὸς, Ἡρακλειδᾶ, ὁ Κῷος,	Qui Hippocrates medicus, Heraclidæ, Cous,
Ἔλεγεν, ἐγνωμόστευε τῶν ἰατρῶν τὰ χείρη,	Jubebat (sententiis erudiebat medicorum genera)
Ἐπ' ἀλλοτρίαις ξυμφοραῖς ἰδίας τρυγᾶν λύπας.	In alienis calamitatibus proprias vindemiare tristitias.

2) Fertur Sorani περὶ μήτρας καὶ αἰδοίων γυναικείων, *de vulva & muliebri pudendo* libellus, sive ἀποσπασμάτιον, quod Græce vidit lucem ad calcem Rufi Ephesii Paris. 1554. 8. ex officina Adriani Turnebi: Latine ex *Jo. Baptistæ Rasarii* interpretatione prodiit subjunctum Theophili libris V. de corporis humani fabrica, quos à Junio Paulo Crasso Patavino versos Latine excudit Guil. Morelius Paris. 1556. 8. In illo citantur

tur Methodici Herophilus, - - - - Chius, Diocles & Themiſon. Conferenda, quæ ex Sorano de muliebribus affectibus affert Aëtius tetrabili IV. libro 4. ſ. 72. ſeqq. 83. ſeqq.

3) Introductio in artem Medicam, ab Albano Torino Baſil. 1528. f. apud Andream Cratandrum cum Oribaſii fragmento de victus ratione, Plinii Valeriani libris V. de re Medica, Apulejo de herbarum virtutibus & Antonii Muſæ de betonica, primum vulgata Latine hoc titulo: *Sorani Epheſii, inſignis Peripatetici & vetuſtiſſimi archiatri in artem medendi iſagoge ſaluberrima.* Poſtea prodiit ex Aldi officina inter veteres Medicos Latinos p. 159. Venet. 1547. fol. Torinus quidem ex Græco verſam non dubitat: & Sorani Cilicis, Medici vetuſtiſſimi eſſe putavit Jo. Lonæus Boſchius, Matheſeos & Medicinæ Profeſſor Ingolſtadienſis, Oratione de Medicinæ auctoribus. Sed Sorano Epheſio etiam, qui Trajani & Hadriani temporibus ſcripſit, juniorem eſſe conſtat, quum capite XIII. nominetenus laudet Galenum. Capite quinto Mecoenatem alloquitur, eo nomine notans non celebrem illum Auguſto Imp. charum, ſed neſcio quem cui futuro Medico præcepta ſua in uſum vertenda commendat. *Et quum hoc factum fuerit, perduces ad propriam ſanitatem agrotum.* Scriptores præterea nullos allegat, quam cap. 1. Eraſiſtratum, cujus dictum laudat, *feliciſſimum eſſe* in Medico, *ubi & in arte ſit perfectus, & moribus ſit optimus.* Tum cap. 4. & 23. Hippocratem & cap. 5. *memor etiam ſit juramenti Hippocratis, ut ab omni culpa ſe abſtineat, maxime à venereo & corruptibili actu. Ea, quæ in domibus aguntur & dicuntur, tanquam myſteria celanda exiſtimet.* Denique capite 16. laudat Homerum, ſummumque auctorem appellat. Cæterum iſagogen hancce non Græci ſed Latini veteris ſcriptoris eſſe, argumentis haud contemnendis diſputat Marſilius Cagnatus libro IV. variarum Obſervationum cap. 2. cui aſſentitur Voſſius de hiſtoricis Græcis lib. III. p. 415. & in Originum opere ſive etymologico Latino p. 209. & 233. edit. primæ, nec non libro de philoſophia p. 98. Fortaſſe Cœlio Aureliano debetur, Medico celebri Methodico, & plura ex Sorano ſolito mutuari, ita ut Cœlii hujus ſcripta tantum non pro Latino Sorano venditet Hieronymus Mercurialis in Variis Lectionibus p. 6. 26. 92. &c.

4) Sorani de ponderibus & menſuris, MS. Græce cum Heronis Geometricis & de menſuris memorat Labbeus p. 127. Bibl. novæ MSS.

5) Περὶ δεσμῶν, de ligamentis chirurgicis MS. in Niceteæ veteri

Chirurgorum Græcorum collectione, de qua infra cap. VIII. Vide Casp. Bartholinum III. 3. de tibiis veterum p. 349. & quæ Latine ex Sorano in Gesneri collectione scriptorum Chirurgicorum p. 330. b. 333. b. 335. b. 336. 337. b.

SORANI * VARII.

SOranus *augur* imperitus, cujus meminit Cicero lib. 1. de divinat. cap. 47.

Soranus Barea falsa P. Egnatii Celeris delatione, Magistri sui & philosophi Stoici, interfectus à Nerone. Vide Tacitum XVI. 32. Dionem sive Xiphilin. p. 713. seq. Scholiastem Juvenalis I. 33. VI. 151.

Soranus *Cilix*, Medicus. Vide infra, Mallotes.

Soranus *Cous*, qui in vita Hippocratis à Sorano juniore scripta bis allegatur.

Soranus Menandri & Phœbes F. *Ephesius* Medicus, qui Alexandriæ versatus est, & postea artem suam exercuit Romæ temporibus Trajani & Hadriani, ut Suidas narrat, testatus eum πλείστα καὶ κάλλιστα, quamplurima & pulcherrima scripsisse. Ex his fuere, quæ citat Cœlius Aurelianus, *liber de adjutoriis*, *libri causarum* sive αἰτιολογουμένων, *libri de cænotetis* (κοινοπήτων) & *de febribus*: necnon μονόβιβλος Φαρμακευτικὸς & libri περὶ Φαρμακείας Galeno laudati, qui eum Methodicum & Attali discipulum fuisse testatur. Confer, quæ infra de hoc Sorano Methodico. Ex ejus libro *de fasciis* Oribasius, & in Galeni edit. Paris. T. 12. p. 505. &c.

Soranus *Ephesius* junior, itidem Medicus, cujus memorat Suidas libros quatuor γυναικείων sive de morbis muliebribus. Vitas Medicorum, & de sectis, atque syntagmata libris distributa decem. Hujus videtur esse *vita*, quæ exstat *Hippocratis*, quam supra dedi: nec non quod *de pudendo muliebri* exstat fragmentum: & quæ ex Sorano Aëtius tetrabibli IV. libro quarto. Citatur etiam à Moschione cap. 150.

Soranus Medicus *Methodica* sectæ instructissimus, cujus *volumina quatuor* Tertullianus lib. *de anima* cap. 6. memorans, ait in iis plenissime de illa commentatum, corporalemque substantiam ei vindicasse, etsi fraudaverit immortalitate. Meminit iterum c. 8. 14. 15. 25. 44. nec non S. Cyprianus Epistola LXIX. Etiam S. Augustino Soranus Medicinæ auctor nobilissimus lib. V. contra Julian. c. 51. & retra-

* Nomen SORANI, ex antiquissimo usu, pater Ditis. Vide Servium ad XI. Æneid. 785. qui Hirpinos populos inde Soranos dictos annotat.

retractation lib. 2. c. 62. Non diversus hic à Sorano Ephesio priore, de quo supra, & qui citatur apud Etymologum & à Paulo Ægineta, vel quem inter Philosophos laudat Jo. Sarisberiensis, Policratici p. 17.

Soranus *Mallotes* Cilix Medicus antiquissimus, Hippocratis temporibus non longe junior, cujus Suidas mentionem facit. Sorani etiam inter interpretes Hippocratis meminit Oribasius, vel quisquis auctor commentarii præf. in Hippocratis aphorismos.

Soranus *prætor*, quem obtruncatum Syllæ imputat Florus III. 21. 26.

Q. *Sorani* & C. Antonii Cos. nominibus singulæ *Epistolæ* Latinæ mutuæ *de incontinentia libidinis Cleopatræ Reginæ* feruntur ad calcem Priapeiorum & in appendice Petronii, ut dixi in Bibl. Latina IV. cap. 1. 689. Sorani, qui Cleopatræ tempore vixit, mentio apud Tzetzem Chiliad. VI. vers. 300.

D. *Valerius Soranus*, cum Q. Valerio Sorano laudatur à Cicerone in Bruto c. 45. *vicini & familiares mei, non tam in dicendo admirabiles, quam docti & Græcis literis & Latinis.*

Q. *Valerius Soranus* Grammaticus, à Pompejo ob proditum arcanum Romæ nomen datus neci, teste Plinio III. 5. & Solino c. 1. & Plutarcho in Pompejo p. 623. De ejus *epoptidon* sive arcanorum Grammaticorum libris Turnebus & Harduinus ad præfationem Plinii. Jo. Glandorpius *spectaculorum libros* appellat pag. 876. Onomastici Rom. Litteratissimus togatorum omnium Soranus hic dicitur Ciceroni III. 11. de Oratore. Laudant etiam Varro sexto de Lingua Lat. & apud Gellium II. 10. sed erudite de illo Petrus Bælius in Dictionario historico.

XI. NONUS Medicus Imperatori Constantino Porphyrogenito A. C. 959. defuncto inscripsit, quod ejus jussu testatur se suscepisse componendum, præceptorum Medicæ artis curationisque morborum breviarium. Τὰς προσαχθείσας ΕΠΙΤΟΜΑΣ ἀφ' ἑνὸς τῆς θείας ἐν θεῷ Αὐτοκράτορι περὶ ΤΗΣ ΤΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΘΕΩΡΗΜΑΤΩΝ συναγωγῆς ἑαυτοῦσα καὶ τὸ δυνατὸν διὰ συντομίας ὁμοῦ καὶ σαφηνείας πάσης τὴν ἰατρικὴν ἐπελθών. De aliis Compendiis vel excerptis varii argumenti, eodem Imperatore duce & auspice per varios viros doctos illius ætatis concinnatis dicere me memini Volum. VI. hujus Bibl. p. 490. seq. De Nonô hoc mentionem, qui fecerit in veterum scriptis, nullus mihi succurrit, librum autem

drinus, ille cujus ex Arabico b) versi commentarii peterudili in eundem sextum Epidemiorum superstites, digni qui plurium manibus teneantur. Audit. enim magnum Athenæum Sophista: vixit Alexandriæ, ut conflatur ex parte 6. cenum. 24. memorat Trifidemum maximi Sophistæ & Jonchii sui Jonici, ejus puto, qui cum Oribasio c) Zenonem audivit: denique tota oratione, Magistri ad discipulos perso-nam refert. Videtur autem vixisse seculo sexto declinante. Diversus, ut videtur hic à Joanne Alexandrino Philopono Grammatico, licet & hunc *Physica* ac Medica tractasse colligas, quod illius commentarii in Aristotelis Physica d) exstant, & librum Philoponi de pulsibus memorant Gesnerus ac Tiraquellus e) habuitque MStum Reinesius, f) nescio an diversum vel eundem cum libro de pulsibus, qui prodiit sub *Philaretti* nomine, & quem Theophili Protospatharii esse notavi p. 613. & 647. Sane Philoponum Medicum, quem ex Paulo Ægineta idem Tiraquellus g) memorat, apud Paulum non reperi. Cæterum commentarius Joannis Alexandrini in sextum Epidemiorum prodiit Latine cum Joannicii Arabis articella sive in artem parvam Galeni, Venet. 1483. fol.

CRITO Medicus celebris in aula Trajani Imperatoris, ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ οἰκίαν ἰατρεύσας, teste Galeno lib. 1. περὶ κρίσεως T. 2. edit. Græcæ Basil. p. 163. Pro peritissimo artis suæ habitur apud Martialem XI. 62.

Quod sanare Criton non quod Hygea potest.

Incertum an idem Crito Gortyniæus Cretensis, cujus medicamenti formulam affert Galenus lib. 8. περὶ κρίσεως T. 2. p. 294. 295. vel quo usum se profitetur Plinius libro XVIII. historiæ: fuere enim & alii Critones, ut notare me memini lib. 2. c. 23. §. 35. etiam Critonem Medicum antiquiorem, Erasistrati clarum ætate memorat Galenus T. 4. edit. Græcæ Basil. p. 8. 10. vide & T. 2. edit. Paris. p. 340. ubi eundem Empiricum fuisse docet ex Acronis schola: Floruit autem Erasistratus tempore Antiochi Soteris, qui A. 262. ante CHRISTUM natum obiit Olympiad. CXXIX. 3. Porro alter ille, quem Trajani ævo dixi floruisse, præter libros περὶ τῶν ἀπλῶν φαρμάκων, quorum quartum laudat Galenus lib. 2. περὶ γένη & lib. 6.

b) Arabice prius translati ex Græco fuerunt hi commentarii, unde ille locus huc loco translatus est.

c) Vide supra p. 640.

d) De his Volumine IX. hujus Bibl. p. 364.

e) Gesnerus in Bibl. p. 423. b. & Tiraquellus de nobilitate p. 371.

f) Reinesius Epist. ad Daum.

g) Tiraquell. p. 389.

lib. 6. T. 2. edit. Basil. p. 337. 392. scripserat libros quatuor κοσμητικῶν sive de arte munditiem corporis. * & formæ pulchritudinem excolendi ac conservandi libros IV. quibus Archigenis, Cleopatræ Reginæ, Heraclidæ Tarentini & aliorum scripta de hoc argumento contracta ab eo fuisse idem Galenus lib. 1. κῆ πάσης p. 163. testatur. Nihil ex ejus ingenii monumentis supereſt, præter fragmenta apud Galenum, atque argumenta capitum operis de arte cosmetica, quæ qualis apud veteres fuerit, ex his cognoscere licebit. Librum secundum Critonis laudat & Galenus 7. κῆ γένη T. 2. p. 419. E recentibus de hoc argumento suffecerit laudare duo scripta vernacula, unum Tobiæ Vogelii curieuser Haut-Diener, vorstellend der menschlichen Haut Schönheit und Heßlichkeit, wobey zu deren Erhaltung und Verbesserung dienliche Mittel vorgeschlagen werden, Lips. 1690. 12. alterum Anonymi Neuentdeckte Geheimniß von der Schönheit der Damen, wie solche durch bewehrte Mittel zu erlangen, beständig zu erhalten, und bey ereignender Abnehmung wieder zu repariren sey; aus dem besten Frantzösischen Autoribus zusammen getragen, ibid. 1704. 12.

Argumenta Librorum IV. CRITONIS Κοσμητικῶν.

Τοῦ πρώτου τῶν Κρίτωνος κοσμητικῶν κεφάλαια. Διαφυλακτικὰ τριχῶν. αὐξητικὰ τριχῶν. προφυλακτικὰ τριχῶν. βάμματα πολιῶν. βάμματα ὥστε ξανθὰς καὶ χρυσιζούσας ποιεῖν. σμήγματα τριχῶν. ἀλίμματα προφυλακτικά. προσώπου τὰ πανούμενα. προσώπου ἀλίμματα λαμπρυντικά. προσώπου καταπλάσματα λαμπρυντικά. ὀφρύων ἀλίμματα. ὀφρύων μελάσματα. ὀφθαλμῶν ἀλίμματα. σμηγμάτια ἐγχρίσια. πρὸς δυσωδίαν μυκτήρων. ὀδόντων ἀποτρίμματα. διαμασήματα πρὸς δυσωδίαν στόματος.

Τοῦ δευτέρου κεφάλαια· ῥύμματα πρὸς

Primi libri Critonis de ornatu capita: Conservantia capillos. Augentia capillos. Præservantia capillos. Tinctura canorum. Tincturæ flavos, & aurieolores capillos reddentes. Smegmata capillorum. Illitiones præservantes. Faciem erugantia. Illitiones faciem nitidam reddentes. Cataplasmata faciem nitidam reddentia. Superciliorum illitiones. Supercilia denigrantia. Oculorum illitiones. Illitiones ex stibio. Ad graveolentiam narium. Dentifricia. Manducationes. Ad fœtorem sub alis affrictiones. Manducationes ad fœtorem oris.

Secundi libri capita: Quæ nigre-

* Optimam Κοσμητικὴν τέχνην animi virtutibus exornandi commendat Theodoritus l. V. hæret. fabul. c. 10. T. 4. Opp. p. 227.

πρὸς τὰς ἐπὶ τῷ τραχήλῳ μελανίας. ἐπίχεσμα πρὸς τὰς τῶν μασχαλῶν συνιδρώσεις. ἐπίχεσμα μαστῶν ἀφυλακτικά. καυλίας καθαρτικά. σμήγματα χειρῶν λαμπρυντικά. πρὸς τὰς ἐκ τόκου μελανίας. πρὸς τὰς ἐκ τόκου ῥυτίδας. πρὸς τὰς ἐκ τόκου ῥαγάδας. ἐπιχείσματα πρὸς τὰς τῶν ὀμφαλῶν ἐξοχάς. ἀπὸ παιδίων ἀφυλακτικά. παρθενίας ἀφυλακτικά. πρὸς τὰς καθύγρους καὶ καταψύχρους γυναῖκας. πρὸς ὑλὰς μέλανας. ψίλωθρα τριχῶν. σμήγματα λεπτυντικὰ παντοῖα. ἐπίχεσμα ἀφανιστικὰ τριχῶν. σμήγματα ὅλου τοῦ σώματος. καθαρτικὰ λαμπρυντικὰ παντοῖα. καταπλάσματα ἀρωματικὰ τῶν ἱματίων. εὐώδεις βαφαὶ ἱματίων. ῥάσματα θαλάμων, καὶ περιπάτων. θυμιαμάτων παντοίων σκευασία. χρισμάτων, καὶ μύρων παντοίων σκευασία. ἀμυγδαλίνα, βαλανίνα, καρυΐνα, σησαμίνα, μυρσίνα, σχοίνα, δαφνίνα, ῥοδίνα, μηλευκίνα, μηλίνα, οἰνανθίνα, σαμψυχίνα, τηλίνα, συσίνα, ἃ ἔνιοι κρίνινον καλοῦσι, κικίνα, ἰρίνα, ναρκισσίνα, φοινικίνα, κυπρίνα, κροκίνα, ναρδίνα, ἀμαρακίνα, ἡδύχροα, μενδησία, μαλαβαθρίνα.

dines colli repurgent. Illitiones ad exudationes sub alis. Illitiones mammillas conservantes. Ventrem purgantia. Smegmata manus nitidas reddentia. Ad nigredines à partu. Ad rugas à partu. Ad fissuras à partu. Illitiones ad eminentes umbilicos. Quæ pueros impuberes, conservant. Quæ virginitatem conservant. Ad humectas, & frigidas mulierculas. Ad cicatrices nigras, Depilatoria pilorum. Smegmata attenuantia omnis generis. Illitiones capillos abolentes. Smegmata totius corporis. Repurgatoria nitorem inducentia omnigena. Consperſiones aromaticæ vestium. Odoratæ tinctura vestium. Aspersiones thalamorum & ambulacrorum. Suffimentorum omnigenorum compositiones. Illitionum & unguentorum omnis generis compositiones, videlicet amygdalini, balanini, nucum, sesamini, myrtei, lentiscini, laurini, rosacei, gleucini, melini, œnanthini, sampsuchini, telini, susini, quod aliqui crinimum, hoc est liliaceum, appellant, cicini, irini, narcissini, phœnici, cyprini, crocini, nardini, amaracini, hedychroi, mendesii, malabathrini.

τὰ περὶ τὴν κεφάλαιαν. πρὸς πίτυρα παντοῖα. πρὸς τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ ἐκβεβρασμένα. πρὸς ἀχῶρας. πρὸς φθείρας, καὶ κόνιδας. πρὸς ἀλωπεκίας. πρὸς τὰς ἐν τῷ μετώπῳ ψωρώ-

Tertii libri Critonis capita: Ad furfures omnigenos. Ad capitis eruptiones. Ad achoras, hoc est ulcera manantia. Ad pediculos & lentes. Ad alopecias. Ad scabio-

sas

ψυδρώδεις διαθέσεις. πρὸς φακούς. πρὸς ἐφήλεις. νίμματα ἀπὸ ἡλίου. πρὸς στίγματα. πρὸς σφυμάτια. πρὸς ἰούθυς. πρὸς θλιβυκτίδα. πρὸς τὰ ἐπὶ τῶν γενείων ὀχθώδη. πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν γενείων λειχῆνας. λειχήνων ἐπιχρίσματα. ἐπιθέματα ἐκδορικά. χλωρὰ μετὰ τὰς ἐκδορὰς ἐπιθέματα. λευκὰ πρὸς ἀπόλωσιν. φάρμακα μαλακτικὰ ἐπιτριβόμενα λειχήνων.

Τῷ τετάρτῳ κεφάλαια· πρὸς ἀλφοὺς μέλαινας, καὶ λευκάς. πρὸς ἕλκη μέλαινας. πρὸς λευκάς. πρὸς λέπρας. πρὸς ὄνυχας ψωριῶντας. πρὸς κνησμώδεις διαθέσεις. πρὸς ψύδρακας, καὶ ἐκδάρματα. πρὸς τὰς ἑρπητικὰς διαθέσεις. πρὸς ψωριάσεις. πρὸς θύμους. πρὸς ἀκροχορδόνας. πρὸς μυρμηκίας. πρὸς ὀμφαλῷ ἐμπνευματώσιν. πρὸς ἐντέρων καταλίθησιν. πρὸς ὑδροκήλας. πρὸς λεπαδίσμους. πρὸς τοὺς ἀποπίπτοντας ἀρχούς. πρὸς χείμεθλα. πρὸς τὰς ἐν ποσὶ ῥωγμάς.

Ἐν τούτοις τοῖς πόροις βιβλίοις, ὁ Κρίτων ἐπιμελέστατα σχεδὸν ἅπαντα ἔγραψε τὰ δόκιμα κοσμητικὰ φάρμακα, προσθεὶς αὐτοῖς καὶ τὰ κομμωτικά, νόθον κάλλος ἐκ ἀληθινὸν ἐκποριζοντα, διὸ κἀγὼ παραλείψω μὴ αὐτά.

sas faciei affectiones. Ad lentigines. Ad maculas à Sole provocatas. Lotiones faciei. Ad ſtigmata. Ad liventia. Ad ſugillata. Ad varos. Ad puſtulas nocte erumpentes. Ad menti tuberçula. Ad menti impetigines, impetiginum illitiones. Epithemata excoriatoria. Emplaſtra viridia, quæ ab excoriatione imponuntur. Emplaſtra alba ad cicatricem inducendam. Pharmaca emollientia, quæ impetiginibus affricantur.

Quarti libri capita: Ad alphos, id eſt vitiligines nigras, & albas. Ad cicatrices nigras. Ad leucas, hoc eſt vitiligines altius inſidentes. Ad lepras. Ad ungues ſcabioſos. Ad pruriginoſas affectiones. Ad tubercula parva pſidracas Græcis appellata, & ad excoriata. Ad ſerpiginoſas affectiones. Ad ſcabidos. Ad thymos, verrucæ genus. Ad penſiles verrucas. Ad formicarias, latioresve verrucas. Ad umbilici inflationem. Ad inteſtinorum delapſionem. Ad hydrocelas. Ad apellas. Ad procidentes anos. Ad chimetla, hyemis tempore oborta ulcera. Ad rimas pedum.

In his quatuor libris Crito diligentiſſime omnia ferme exornatoria pharmaca ſcripſit, appoſitis etiam comptoriis, quæ ſpuriam pulchritudinem, non veram inducunt, quæque ego prætermittam.

πρὸς τὰς ὑπὸ τῦ τραχήλυ μελανίας. Ἐπιχρίσματα πρὸς τὰς τῶν μασχαλῶν συνιδρώσεις. Ἐπιχρίσματα μαζῶν ἀμφυλακτικά. κολλύσεις καθαρτικά. σμήγματα χειρῶν λαμπρυντικά. πρὸς τὰς ἐκ τῦ μελανίας. πρὸς τὰς ἐκ τῦ ῥυτίδας. πρὸς τὰς ἐκ τῦ ῥαγάδας. Ἐπιχρίσματα πρὸς τὰς τῶν ὀμφαλῶν ἐξοχάς. ἀνήβων παιδίων ἀμφυλακτικά. παρθενίας ἀμφυλακτικά. πρὸς τὰς καθύγρους καὶ καταψύχρους γυναῖκας. πρὸς ἀλὰς μέλανας. ψιλωθρα τριχῶν. σμήγματα λεπτυντικὰ παντοῖα. Ἐπιχρίσματα ἀφανιστικὰ τριχῶν. σμήγματα ὅλυ τῦ σώματος. καθαρτικὰ λαμπρυντικὰ παντοῖα. καταπλάσματα ἀρωματικὰ τοῖς ἱματίοις. ἐπαίδευς βαφὰς ἱματίων. ῥάσματα θαλάμων, καὶ ἀμβράτων. θυμιαμάτων παντοίων σκευασία. χρισμάτων, καὶ μύρων παντοίων σκευασία. ἀμυγδαλίνυ, βαλανίνυ, καρυΐνυ, σησαμίνυ, μυρσίνυ, σχοίνυ, δαφνίνυ, ῥοδίνυ, μηλίνυ, μελευκίνυ, μηλίνυ, οἰναν θίνυ, σαμψυχίνυ, τηλίνυ, συσίνυ, ἃ ἔνιοι κρίνινον καλοῦσι, κυκίνυ, ἰρίνυ, ναρκισσίνυ, φοινικίνυ, κυπρίνυ, κροκίνυ, ναρδίνυ, ἀμαρακίνυ, ἡδυχρόυ, μενδησίυ, μαλαβαθρίνυ.

dines colli repurgent. Illitiones ad exudationes ſub alis. Illitiones mammillas conſervantes. Ventrem purgantia. Smegmata manus nitidas reddentia. Ad nigredines à partu. Ad rugas à partu. Ad fiſſuras à partu. Illitiones ad eminentes umbilicos. Quæ pueros impuberes, conſervant. Quæ virginitatem conſervant. Ad humectas, & frigidas mulierculas. Ad cicatrices nigras, Depilatoria pilorum. Smegmata attenuantia omnis generis. Illitiones capillos abolentes. Smegmata totius corporis. Repurgatoria nitorem inducentia omnigena. Conſperſiones aromaticæ veſtium. Odoratæ tincturæ veſtium. Aſperſiones thalamorum & ambulacrorum. Suffimentorum omnigenorum compoſitiones. Illitionum & unguentorum omnis generis compoſitiones, videlicet amygdalini, balanini, nucum, ſeſamini, myrtei, lentiſcini, laurini, roſacei, gleucini, melini, œnanthini, ſampſuchini, telini, ſuſini, quod aliqui criniuum, hoc eſt liliaceum, appellant, cicini, irini, narciſſini, phœnici, cyprini, crocini, nardini, amaracini, hedychroi, mendeſii, malabathrini.

Τῦ τρίτυ κεφάλαια· πρὸς πίτυρας παντοῖα. πρὸς τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ ἐκβεράσματα. πρὸς ἀχῶρας. πρὸς Φθείρας, καὶ κόνιδας. πρὸς ἀλωπεκίας. πρὸς τὰς ἐν τῷ μετώπῳ ψωρε-

Tertii libri Critonis capita: Ad furfures omnigenos. Ad capitis eruptiones. Ad achoras, hoc eſt ulcera manantia. Ad pediculos & lentes. Ad alopecias. Ad ſcabioſas

ψυδρώδεις ἀλφοῖσις. πρὸς φακούς. πρὸς ἐφήλεις. νίμματα σεσωσμένα. πρὸς στίγματα. πρὸς παλιώματα. πρὸς στικτικά. πρὸς ἰονθύους. πρὸς θηπυκνίδα. πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν γενείων ὀχθώδη. πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν γενείων λειχῆνας. λειχήνων ἐπιχρίσματα. ἐπιθέματα ἐκδορικά. χλωρὰ μετὰ τὰς ἐκδορὰς ἐπιτιθέμενα. λευκὰ πρὸς ἀπόλωσιν. Φάρμακα μαλακτικὰ ἐπιτριβέντα λειχήνων.

Τὰ τέταρτα κεφάλαια· πρὸς ἀλφοὺς μέλαινας, καὶ λευκάς. πρὸς οὐλὰς μέλαινας. πρὸς λευκάς. πρὸς λέπρας. πρὸς ὄνυχας ψωριῶντας. πρὸς κνησμώδεις ἀλφοῖσις. πρὸς ὑυδράκας, καὶ ἐκδέρματα. πρὸς τὰς ἑρπητικὰς ἀλφοῖσις. πρὸς ψωριάσεις. πρὸς θύμους. πρὸς ἀκροχορδόνας. πρὸς μυρμηκίας. πρὸς ὀμφαλοῦ ἐμπνευματωσιν. πρὸς ἔντερων καταπόθησιν. πρὸς ὑδροκήλας. πρὸς λειποδέρμους. πρὸς τοὺς σεσαπότας ἀρχούς. πρὸς χείμεθλα. πρὸς τὰς ἐν ποσὶ ῥαγάδας.

Ἐν τέτταρσι τοῖς τέτρασι βιβλίοις, ὁ Κέλσων ἐπιμελέστατα σχεδὸν ἅπαντα ἔγραψε τὰ δόκιμα κοσμητικὰ φάρμακα, προσθεὶς αὐτοῖς τὰ κομμωτικὰ, νόθον κάλλος ἐκ ἀληθινὸν ἐκποριζοντα, διὸ κἀγὼ παραλείψω μὴ αὐτά.

sas faciei affectiones. Ad lentigines. Ad maculas à Sole provocatas. Lotiones faciei. Ad ſtigmata. Ad liventia. Ad ſugillata. Ad varos. Ad puſtulas nocte erumpentes. Ad menti tuberçula. Ad menti impetigines, impetiginum illitiones. Epithemata excoriatoria. Emplaſtra viridia, quæ ab excoriatione imponuntur. Emplaſtra alba ad cicatricem inducendam. Pharmaca emollientia, quæ impetiginibus affricantur.

Quarti libri capita: Ad alphos, id eſt vitiligines nigras, & albas. Ad cicatrices nigras. Ad leucas, hoc eſt vitiligines altius inſidentes. Ad lepras. Ad ungues ſcabioſos. Ad pruriginoſas affectiones. Ad tubercula parva pſidracas Græcis appellata, & ad excoriata. Ad ſerpiginoſas affectiones. Ad ſcabidos. Ad thymos, verrucæ genus. Ad penſiles verrucas. Ad formicarias, latioresve verrucas. Ad umbilici inflationem. Ad inteſtinorum delapſionem. Ad hydrocelas. Ad apellas. Ad procidentes anos. Ad chimetla, hyemis tempore oborta ulcera. Ad rimas pedum.

In his quatuor libris Crito diligentiſſime omnia ferme exornatoria pharmaca ſcripſit, appoſitis etiam comptoriis, quæ ſpuriam pulchritudinem, non veram inducunt, quæque ego prætermittam.

XIII. Est etiam hic locus dandus RHAZEO, Ῥαζῆ, Zachariæ filio, qui vulgo *Rasis*, scriptori Muhamedano, qui ad Almansorem Iseni, Hispaniarum Caliphæ, proregem, postea Anno Arabum 393. (CHRISTI 1002.) * extinctum, plura scripsit, quæ ex Arabico Latine versa ** per Gerhardum Cremonensem sæpius viderunt lucem: inter alia autem composuit etiam librum περὶ λοιμικῆς, *de morbo pestilentiali*, ejusque curatione, qui ἐξελληνισθὶς ἀπὸ τῆς Σύρων διαλέκτου, ex Syro versus Græce prodiit ad calcem Alexandri Tralliani, curante Jacobo Goupylo, Paris. 1548. fol. cum præfatione Græci interpretis, qui se ait hunc laborem in se suscepisse jussu Imperatoris (Constantini Ducæ, ut suspicor,) quoniam Galenus argumentum hoc in scriptis suis tractare neglexisset. ἀλλ' ἐν πεισόμενοι τῷ προστάγματί σε, θεόσεπτε καὶ αἰσεβαστε αὐθεκάτορ, τὴν περὶ ταῦτα σοφὴν τάξιν ΡΑΖΗ, καλλίστην καὶ τελειοτάτην περὶ τῆς λοιμικῆς νόσου πραγματείαν ΣΑΡΑΚΗΝΙΚΑΙΣ λέξεσιν ἐκτεθειμένην εἰς τὴν Ἑλληνίδα μεταμειψάμενοι φωνὴν ἠνεγκάμεν τῷ κράτει σε κ. τ. λ. Citat Rhazes Galenum ἐν ταῖς τῶν ἀφορισμῶν ἐξηγήσεσιν p. 244. neque ullius alterius scriptoris, neque Græci neque Arabis facit mentionem.

Vocabula Arabica interpres servavit duo: unum p. 246. χάαρε quod interpretatur *rem sui generis*, τὸ κατ' αὐτό. & alterum p. 248. ῥαίπ, acidiorem lactis ageſcentis saniem.

Latinæ versiones exstant tres, una *Georgii Vallæ*, Placentini, ad Paulum Pisanum Venetum Patricium Decemvirum, Venet. 1498. fol. & cum Benedicto Veronensi de febri pestilentiali, Paris. 1528. 4. & Basil. 1529. 8. cum Psello de ratione victus, & Joannis Manardi, Ferrariensis Medici A. 1536. defuncti expositione in artem Galeni.

altera *Jo. Gvinterii* Andernaci, Argentorat. 1549. 8. cum Alexandrino Tralliano.

tertia *Nicolai Machelli*, Medici Mutinensis. Venet. 1555. 8. & 1586. 8.

Rhasis tractatus nonus ad Regem Almansorem de curatione morborum particularium. Latine prodiit Paris. 1534. 8. apud Simonem Colinæum, &c.

XIV. STE-

* Rodericus historia Arabum c. 31. Pagi ad A. C. 998. n. 15.

** Vide Merklini Lindenium renovatum in Abubeter (rectius Abubekr) Rhazes, p. 4. seq. Plures hujus Rasis lucubrationes MSS. Arabice in Bibl. Leidensi.

XIV. STEPHANUS Athenienſis, Theophili, de quo ſupra p. 648. dixi diſcipulus, Heraclii Imp. ſuppar temporibus non diverſus fuiſſe videtur à Stephano Alexandrino a) Medico & Philoſopho h. e. Chemico. b)

Stephani Athenienſis *explanationes* eruditæ *in Galeni librum priorem Therapeuticum ad Glauconem* Græce editæ ſunt Venetiis apud Aldum A. 1536. 8. Latine Auguſto Gadaldino c) Mutinenſi interprete cum paucis ejusdem ſchollis & caſtigationibus ibid. apud Juntas A. 1554. 8. Lugduni d) apud Sylvium A. 1555. 8. ibidem apud Frellonium Anno 1558. 8. & ad calcem Medicorum antiquorum Latine redditorum à Junio Paulo Craſſo Baſil. 1581. 4. Præter triumviros notiſſimos Hippocratem, Platonem & Galenum, (cujus etiam libros de pulſibus commentario illuſtraſſe ſe innuit p. 30. & 70. edit. Juntinæ) laudatur ab hoc Stephano p. 18. b. Medicus quidam Anatomicus *Angelevas*, aliunde mihi incompertus & ignotus: *Ac Angelevas quidem ait à glandulis in veſicam vaſa tendere* &c.

Scriptum *de re Medica, ordine Alphabetico* exaratum memorat Labbeus d. 127. idem dubio procul (de quo Lambecius lib. 2. Commentar. p. 598. ſq. & Neſſelius parte 3. p. 29. & 55.) Alphabetum Medicum Empiricum ex Dioſcoride & Stephano collectum, quod inſcribitur: Βίβλος Διοσκορίδε καὶ Στεφάνε Ἀθηναίε τ̃ φιλοσόφε, συλλεχθεῖσα φαρμάκων ἐμπειρίας, κ̃ Ἀλφάβητον σαφῶς ἐκτεθεῖσα. Incipit: Ἄβρωτα λέγεται δὲ μυῶν καὶ σκωλήκων τὰ βιβλία, ἰμάλια καὶ χαρτία, ἀψίνθιον ξηρὸν διατρωγνυμένον ἐν τοῖς κιβωτίοις. Ἄδηλον λέγεται φυλαχθῆναι εἰ θέλεις, &c. Fortaſſe ex eodem libro petita *remedia contra dolores dentium & capitis* aliosque nonnullos morbos, quos ſub nomine Στεφάνε ἰατρ̃ Ἀθηναίε φιλοσόφε inter Anonymi cujusdam collectanea Græca Miſcellanea MSS. reperit Neſſelius parte 4. p. 119. Neque omittendum, quod Matthias Theodorus Melaneli, Medicus Antwerpienſis libro de Melancholia ex Galeni, Rufi & Aëtii ſcriptis, neſcio per quem, collecto & à ſe Latine reddito

a) Eadem ſententia Gerh. Joh. Voſſii lib. de Philoſophia p. 109. Fortaſſe Athenienſis à Patria, Alexandrinus dicitur, quod ibi verſatus & Medicam artem ibi docuerit exercueritque.

b) Chemicos κατ' ἐξοχὴν Philoſophorum & Ariſtarum nomine veniſſe notatum in obſervationibus ſelectis Hallenſibus parte 6. Obſervatt. 22. ſeq. Stephanum autem iſtum etiam Philoſophum Oecumenicum dictum reperio.

c) Gadaldinus perperam excuſum eſt in Bibl. Attica Meurſii T. 10. theſauri Antiqu. Gr. Gronoviani pag. 1612.

d) Apud Lindenium traditur prodiiſſe illo anno Lutetiæ.

dito adjunxit Stephani Medici cognomento Magistri (Διδασκάλου, quo nomine mox venire observabis Stephanum Alexandrinum,) *exquisitissimum oculare* collyrium ex Græco Latine à se translatum & primum editum Antwerp. 1540. 4.

Stephani Athenienſis *commentarius in prognosticum Hippocratis* Græce manu exaratus fuit in Bibliotheca Renati Moreau.

De ejusd. Stephani *Apotelesmaticis*, e) libro *de differentiis febrium*, commentario *in Hippocratis Aphorismos*, scholiisque *in librum Magni de urinis*, mentionem feci paulo ante in Theophilo. Stephani Alexandrini *novem πράξεις* sive *lectiones* f) *de arte Chemica* MStæ occurrunt Græce in variis Bibliothecis Galliæ, Italiæ, Germaniæ: fueruntque Lugduni Batavorum apud Jo. Elichmannum, teste Lindenio, qui *novem libros de divina & sacra arte Chysopoeia* appellat. In Bibliotheca Cæsarea non tantum Græce exstant, g) sed Latine quoque Anonymo quodam interprete. Titulus est: Στεφάνου Ἀλεξανδρέως οἰκουμενικοῦ h) φιλοσόφου καὶ διδασκάλου μεγάλης καὶ ἱερᾶς ταύτης τέχνης περὶ χρυσοποιίας πράξεις ἐν Θεῷ πρώτη. Incipit: Θεὸν τῶν πάντων αἴτιον καὶ βασιλέα τῶν ὅλων, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων ἐκλάμψαντα μονογενῆ Υἱὸν σὺν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι ὑμνήσαντες &c. Hæ actiones novem Latine prodierunt *Domitio Pizimento* interprete, Patavii 1573. 8. cum

e) Labbe Bibl. nova MSS. p. 127.

f) Vide, quæ de vocabulo πράξις notavi Volum. VII. hujus Bibl. p. 451. & ad Marinum de vita Procli c. 22. & in Codice Apocrypho N. T. Tom. I. pag. 142. Hinc & πράξαι, lectiones frequentare. Jo. Moschus in prato spirituali cap. LXXVII. ἀπηλθομεν ἐν μιᾷ εἰς τὸν οἶκον Στεφάνου τοῦ σοφιστοῦ ἐγὼ καὶ ὁ κύριος Σωφρόνιος ἵνα πράξωμεν. Ab hoc Stephano Sophista & à Stephano nostro Athenienſi atque Alexandrino diversus Stephanus Medicus Edessenus ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν ἰατροῖς λόγιος, ad Regem Persarum missus à Justiniano legatus, de quo Procopius II. 26. de bello Persico. Stephanum omitto juniorem Philosophiæ discipulum, qui ex Arabico Latine vertit Haly Arabis circa A. C. 1122. clari opus spissum Medicum in partes duas theoricam & practicam divisum, singulis iterum decem libros complectentibus, quod Latine prodiit Venetiis 1492. fol. opera Bernardi Ricii de Novaria. Allegat hic Haly præter Græcos Hipppocratem, Galenum, Paulum, Oribasium, Magnumque, etiam Arabes Aaronem, Messium (Mesuen) & Joannem Scrapionem.

g) Confer Nesselium parte 3. p. 14. seq.

h) Conringius de Medicina Ægypt. p. 25. ait CPolitanum potius dicendum hunc Stephanum quam Alexandrinum si fuerit Doctor Oecumenicus. At enim Oecumenicus potuit etiam dici propter artis & scientiæ amplitudinem, non ob dignitatem patriæ vel urbis, in qua docuit, fuitve versatus.

cum Democrito de arte magna, Syneſiique, Pelagii & Michaëlis Pſelli ſcriptis ejusdem argumenti. Tribuuntur autem Stephano Athenienſi, atque Heraclio Imperatori ab auctore dicatas, diſerte traditur in titulo actionis nonæ p. 57. Hunc ita porro affatur Stephanus: *DEUS te, ô Imperator, & Rex Regum, univerſalem & Regem, liberam plenamque poteſtatem habentem fecit in omnibus terris & oſtendit, ut dominareris omnibus ſuis creaturis cum benevolentia & ſapientia, qui ſua dextra, qua cuncta continet & facit, Divinitatis inſtinctum largitus eſt: & ex ſuo perenni fonte omnes latitias & egregia dona depromſit, & varias bonorum operum tua Serenitatis à DEO coronata, & pietatis multifaria ſpecies oſtendit: nec non te ſervum & confeſſorem ſolum unius veri DEI & JESU CHRISTI Filii DEI viventis, quem Ille miſit in terras. Jure igitur tibi reliquum eſt, ô Rex à DEO coronate, ambulare cum timore DEI & cum charitate non ficta, ut poſſis per gratiam Domini noſtri JESU CHRISTI fontes aqua viventis educere, & illius ſublimis voti compos fieri, ut aſſiſtas à dextris DEI. Quoniam non digna ſunt, qua nunc videntur*, &c.

Memorantur ab eodem Stephano

Ægypti ſtudioſi & Prophetæ pag. 33. b.
Agathodæmon p. 58. 59. b.
Divina & allegorica ſcripta p. 33. b.
Jacobus Cabidarius & Magiſtrianus præceptores p. 30. b.
Maximus Chimes p. 60.
Cleopatra p. 61. b. 62. 64. b.
Hoc arcanum didicimus, fratres, tum à DEO, tum à patre noſtro Comario antiquo p. 64. b.
Democritus (in quem commentatur Stephanus) præſtantiſſimus vir & omnium virtutum magiſter p. 28. b. perſpicax magiſter & philoſophus & interpres p. 32. b. annon audiſti philoſophum dicentem p. 38.
Hermes p. 58. b. 31. 33. b.
Orpheus p. 26.
Oſtanes reſpondens Cleopatræ p. 61. b.
Philoſophus p. 49. b. Vide Democritus.
Sacra & Divina ars Philoſophorum, i. e. Chymicorum, p. 41. b.
Oſtende Stephani tui laudem p. 43. b.
Ad Theodorum Epiſtola p. 30. Magiſtrianus Theodorus & Jacobus Cabidarius præceptores p. 30. b.

Theo-

dito adjunxit Stephani Medici cognomento Magiſtri (Διδασκάλου, quo nomine mox venire obſervabis Stephanum Alexandrinum,) *exquiſitiſſimum oculare* collyrium ex Græco Latine à ſe translatum & primum editum Antwerp. 1540. 4.

Stephani Athenienſis *commentarius in prognoſticum Hippocratis* Græce manu exaratus fuit in Bibliotheca Renati Moreau.

De ejusd. Stephani *Apoteleſmaticis*, e) libro *de differentiis febrium*, commentario *in Hippocratis Aphoriſmos*, ſcholiisque *in librum Magni de urinis*, mentionem feci paulo ante in Theophilo. Stephani Alexandrini *novem πράξεις* ſive *lectiones* f) *de arte Chemica* MStæ occurrunt Græce in variis Bibliothecis Galliæ, Italiæ, Germaniæ: fueruntque Lugduni Batavorum apud Jo. Elichmannum, teſte Lindenio, qui *novem libros de divina & ſacra arte Chyſopoeia* appellat. In Bibliotheca Cæſarea non tantum Græce exſtant, g) ſed Latine quoque Anonymo quodam interprete. Titulus eſt: Στεφάνου Ἀλεξανδρέως οἰκουμενικοῦ h) φιλοσόφου καὶ διδασκάλου μεγάλης καὶ ἱερᾶς ταύτης τέχνης περὶ Χρυσοποιίας πράξις ἐν Θεῷ πρώτη. Incipit: Θεὸν τῶν πάντων αἴτιον καὶ βασιλέα τῶν ὅλων, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων ἐκλάμψαντα μονογενῆ Υἱὸν σὺν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι ὑμνήσαντες &c. Hæ actiones novem Latine prodierunt *Dominico Piximento* interprete, Patavii 1573. 8. cum

e) Labbe Bibl. nova MSS. p. 127.

f) Vide, quæ de vocabulo πρᾶξις notavi Volum. VII. hujus Bibl. p. 451. & ad Marinum de vita Procli c. 22. & in Codice Apocrypho N. T. Tom. I. pag. 142. Hinc & πράξαι, lectiones frequentare. Jo. Moſchus in prato ſpirituali cap. LXXVII. ἀπηλθομεν ἐν μιᾷ εἰς τὸν οἶκον Στεφάνου τοῦ σοφιστοῦ ἐγὼ καὶ ὁ κύριος Σωφρόνιος ἵνα πράξωμεν. Ab hoc Stephano Sophiſta & à Stephano noſtro Athenienſi atque Alexandrino diverſus Stephanus Medicus Edeſſenus ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν ἰατροῖς λόγιος, ad Regem Perſarum miſſus à Juſtiniano legatus, de quo Procopius II. 26. de bello Perſico. Stephanum omitto juniorem Philoſophiæ diſcipulum, qui ex Arabico Latine vertit Haly Arabis circa A. C. 1122. clari opus ſpiſſum Medicum in partes duas theoricam & practicam diviſum, ſingulis iterum decem libros complectentibus, quod Latine prodiit Venetiis 1492. fol. opera Bernardi Ricii de Novaria. Allegat hic Haly præter Græcos Hipppcratem, Galenum, Paulum, Oribaſium, Magnumque, etiam Arabes Aaronem, Meſſium (Meſuen) & Joannem Scrapionem.

g) Confer Neſſelium parte 3. p. 14. ſeq.

h) Conringius de Medicina Ægypt. p. 25. ait CPolitanum potius dicendum hunc Stephanum quam Alexandrinum ſi fuerit Doctor Oecumenicus. At enim Oecumenicus potuit etiam dici propter artis & ſcientiæ amplitudinem, non ob dignitatem patriæ vel urbis, in qua docuit, fuitve verſatus.

cum Democrito de arte magna, Syneſiique, Pelagii & Michaëlis Pſelli ſcriptis ejusdem argumenti. Tribuuntur autem Stephano Athenienſi, atque Heraclio Imperatori ab auctore dicatas, diſerte traditur in titulo actionis nonæ p. 57. Hunc ita porro affatur Stephanus: *DEUS te, ô Imperator, & Rex Regum, univerſalem & Regem, liberam plenamque poteſtatem habentem fecit in omnibus terris & oſtendit, ut dominareris omnibus ſuis creaturis cum benevolentia & ſapientia, qui ſua dextra, qua cuncta continet & facit, Divinitatis inſtinctum largitus eſt: & ex ſuo perenni fonte omnes letitias & egregia dona depromſit, & varias bonorum operum tua Serenitatis à DEO coronata, & pietatis multifaria ſpecies oſtendit: nec non te ſervum & confeſſorem ſolum unius veri DEI & JESU CHRISTI Filii DEI viventis, quem ille miſit in terras. Jure igitur tibi reliquum eſt, ô Rex à DEO coronate, ambulare cum timore DEI & cum charitate non ficta, ut poſſis per gratiam Domini noſtri JESU CHRISTI fontes aqua viventis educere, & illius ſublimis voti compos fieri, ut aſſiſtas à dextris DEI. Quoniam non digna ſunt, qua nunc videntur*, &c.

Memorantur ab eodem Stephano

Ægypti ſtudioſi & Prophetæ pag. 33. b.
Agathodæmon p. 58. 59. b.
Divina & allegorica ſcripta p. 33. b.
Jacobus Cabidarius & Magiſtrianus præceptores p. 30. b.
Maximus Chimes p. 60.
Cleopatra p. 61. b. 62. 64. b.
Hoc arcanum didicimus, fratres, tum à DEO, tum à patre noſtro Comario antiquo p. 64. b.
Democritus (in quem commentatur Stephanus) præſtantiſſimus vir & omnium virtutum magiſter p. 28. b. perſpicax magiſter & philoſophus & interpres p. 32. b. annon audiſti philoſophum dicentem p. 38.
Hermes p. 58. b. 31. 33. b.
Orpheus p. 26.
Oſtanes reſpondens Cleopatræ p. 61. b.
Philoſophus p. 49. b. Vide Democritus.
Sacra & Divina ars Philoſophorum, i. e. Chymicorum, p. 41. b.
Oſtende Stephani tui laudem p. 43. b.
Ad Theodorum Epiſtola p. 30. Magiſtrianus Theodorus & Jacobus Cabidarius præceptores p. 30. b.

Theo-

Theophilus p. 59. b..
Vox ait ſacra: inventus eſt Pan à creatione Ægypti quæſitus p. 60.
Aliud eſt verboſa, ἡ μυθικὴ, alchymia, aliud vero ἡ μυστικὴ, arcana & abdita p. 30. b.

Sapientiſſimæ ſententiæ problema p. 43. b. ἐξετάσωμεν τὸ σοφωτάτης ἐννοίας τὸ πρόβλημα· ἐννέα γράμματ' ἔχω &c. Ad hunc locum illuſtrandum afferre lubet obſervationem acutiſſimi viri G.G.Leibnitii τῶ μακαρίτε ex Miſcellaneis Berolin. T. 1. p. 19. ubi accedit illis, qui problema illud ſive ænigma chymicum non dubitant ſolvi poſſe, ſi *arſenicum* eodem denotari ponamus: quanquam certum videtur, Stephano noſtro aliud vocabulum in mente fuiſſe, quod litteris ſuis reddebat numerum non 150 vel 506, prout a pro unitate vel millenario accipiatur, verum 1694. Sed en tibi viri eruditiſſimi verba: *Habetur in nonnullis Manuſcriptis Codicibus opus, quod inſcribitur:* Στεφάνε Ἀλεξανδρέως οἰκυμενικῦ φιλοσόφε καὶ διδασκάλε τὸ μεγάλης καὶ ἱερᾶς τέχνης πραξεις. *Stephani Alexandrini Oecumenici Philoſophi Magiſtri magna & ſacra artis Praxes. Ad Heraclium Auguſtum opus fuiſſe ſcriptum ferunt. Ibi prævi ſexta habentur verſus,* * *quos ita emendatos (paſſim enim corrupte leguntur) exhibemus:*

Ἐννέα γράμματ' ἔχω, πτερασύλλαβός εἰμι, νόει με.
Αἱ τρεῖς αἱ πρῶται δύο γράμματ' ἔχουσιν ἑκάστη,
Ἡ λοιπὴ δὲ τὰ λοιπὰ, καὶ εἰσὶν ἄφωνα τὰ πάντα.
Τῶ παντὸς δ' ἀριθμῶ ἑκατονταδες εἰσὶ ** δὶς ἑπτά,
Καὶ τρεῖς τρὶς δεκάδες καὶ δὶς τρία. *** Γνῶς δὲ τις αἰνῖ,
Οὐκ ἀμύητος ἴσῃ † πὰρ ἱερῶ σοφίης.

Que

* Leguntur etiam ih Sibyllinis lib. 1. p. 171.
** Utique legendum δὶς ἑκτώ. Vide infra notulam n.
*** MS. Leibnitii & meum πίσαρες: atque ita legit etiam interpres Dominicus Pizimentus p. 43. b. & 46. In Sibyllinis eſt σὺν γ' ἑπτά: Si eſſet σὺν δὶς ἑπτά optime ad Sibyllæ mentem quadraret Jo. Aurati ἐσὸς Σωτὴρ refert enim numerum 1692. Iſ. Voſſii ἀνέκφωνος reddit 1696. itaque & ille probavit, lectionem δὶς τρία c. VIII. de Sibyllinis. Johannis vero Harduini μαθαρόφωνος p. 31. Chronolog. V. T. ad deridendos lectores excogitatum exiſtimo, quod continet numerum 1697. Joannis porro Brentii φασσφόρος reddit 1711. apud Joannem Hartungum T. 2. Lampadis Gruteri Criticæ pag. 648. qui ſe Heidelbergæ publicis lectionibus Sibyllina interpretatum teſtatur.
† Sibyllina: θείης παρ' ἱμείρε σοφίης.

Quæ Latino versu ita reddidi:

Litterulis noscor quadrisyllabus ipse novenis:
Syllaba habet binas, nisi quod tenet ultima ternas,
Vocales quatuor, quinis non propria vox est.
Bis septem vicibus numerum centuria totum
Ingreditur, decadesque novem, tum bis tria. Si me
Noveris, hinc aditus ad sacra nostra patent.

Nos versus mystice explicat Stephanus sensu proprio dissimulato. Sed constat significari Arsenicon, * *quod tali schemate patet:*

Syllabæ	1		2		3		4		
Literæ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vox	A	P	C	E	N	I	K	O	N
Vocales	1	.	.	2	.	3	.	4	.
Consonantes	.	1	2	.	3	.	4	.	5
Numeri.	1000.	100.	200.	5.	50.	1.	20.	70.	50.

	1000.	100	200	5	50	1	20	70	50	1496.
		bis septem centuriæ 1400		ter tres decades 90		bis tria 6				1496

Satis

* Hæc ænigmatis istius explicatio Leoni Svavio jam subolvit in scholiis ad lib. Theophrasti Paracelsi de vita longa c. 5. Basil. 1568. 8. ac probatur etiam Olao Borrichio de

Theophilus p. 59. b..
Vox ait ſacra: inventus eſt Pan à creatione Ægypti quæſitus p. 60.
Aliud eſt verboſa, ἡ μυθικὴ, alchymia, aliud vero ἡ μυστικὴ, arcana & abdita p. 30. b.

Sapientiſſimæ ſententiæ problema p. 43. b. ἐξετάσωμεν δὲ σοφωτάτης ἐννοίας τὸ πρόβλημα· ἐννέα γράμματ' ἔχω &c. Ad hunc locum illuſtrandum afferre lubet obſervationem acutiſſimi viri G.G. Leibnitii τῆς μαχαίρης ex Miſcellaneis Berolin. T. 1. p. 19. ubi accedit illis, qui problema illud ſive ænigma chymicum non dubitant ſolvi poſſe, ſi *arſenicum* eodem denotari ponamus: quanquam certum videtur, Stephano noſtro aliud vocabulum in mente fuiſſe, quod litteris ſuis reddebat numerum non 150 ſ vel 506, prout α pro unitate vel millenario accipiatur, verum 1694. Sed en tibi viri eruditiſſimi verba: *Habetur in nonnullis Manuſcriptis Codicibus opus, quod inſcribitur:* Στεφάνου Ἀλεξανδρέως οἰκουμενικοῦ φιλοσόφου καὶ διδασκάλου τῆς μεγάλης καὶ ἱερᾶς τέχνης πραξεις. *Stephani Alexandrini Oecumenici Philoſophi Magiſtri magnæ & ſacræ artis Praxes. Ad Heraclium Auguſtum opus fuiſſe ſcriptum ferunt. Ibi prauſi ſexta habentur verſus,* * *quos ita emendatos (paſſim enim corrupte leguntur) exhibemus:*

Ἐννέα γράμματ' ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με.
Αἱ τρεῖς αἱ πρῶται δύο γράμματ' ἔχουσιν ἑκάστη,
Ἡ λοιπὴ δὲ τὰ λοιπὰ, καὶ εἰσὶν ἄφωνα τὰ πάντα.
Τῶν παντὸς δ' ἀριθμῶν ἑκατονταδες εἰσὶ ** δὶς ἑπτά,
Καὶ τρεῖς τρὶς δεκάδες καὶ δὶς τρία. *** Γνῶς δὲ τις εἰμι,
Οὐκ ἀμυητὶ ἴσῃ † παρ' ἐμοῦ σοφίης.

Qua

* Leguntur etiam ih Sibyllinis lib. 1. p. 171.
** Utique legendum δὶς ἑκτώ. Vide infra notulam n.
*** MS. Leibnitii & meum πασαρες: atque ita legit etiam interpres Dominicus Pizimentus p. 43. b. & 46. In Sibyllinis eſt σὺν γ' ἑπτά: Si eſſet σὺν δὶς ἑπτά optime ad Sibyllæ mentem quadraret Jo. Aurati ἐκ Σωτῆρ refert enim numerum 1692. Iſ. Voſſii ἀνέκφωνος reddit 1696. itaque & ille probavit, lectionem δὶς τρία c. VIII. de Sibyllinis. Johannis vero Harduini μαδαρόψων p. 31. Chronolog. V. T. ad deridendos lectores excogitatum exiſtimo, quod continet numerum 1697. Joannis porro Brentii φασσφόρος reddit 1711. apud Joannem Hartungum T. 2. Lampadis Gruteri Criticæ pag. 648. qui ſe Heidelbergæ publicis lectionibus Sibyllina interpretatum teſtatur.
† Sibyllina: θείης παρ' ἐμοίγε σοφίης.

Que Latino versu ita reddidi:

Litterulis noscor quadrisyllabus ipse novenis
Syllaba habet binas, nisi quod tenet ultima ternas,
Vocales quatuor, quinis non propria vox est.
Bis septem vicibus numerum centuria totum
Ingreditur, decadesque novem, tum bis tria. Si me
Noveris, hinc aditus ad sacra nostra patent.

Hos versus mystice explicat Stephanus sensu proprio dissimulato. Sed constat significari Arsenicon, * *quod tali schemate patet:*

Syllabæ	1		2		3			4	
Literæ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vox	A	P	C	E	N	I	K	O	N
Vocales	1	.	.	2	.	3	.	4	.
Consonantes	.	1	2	.	3	.	4	.	5
Numeri.	1000.	100.	200.	5.	50.	1.	20.	70.	50.

1000.	100	200	5	50	1	20	70	50	1496.
	bis septem centuriæ 1400	ter tres decades 90		bis tria 6					1496

Tttt Satis

* Hæc ænigmatis istius explicatio Leoni Svavio jam suboluit in scholiis ad lib. Theophrasti Paracelsi de vita longa c. 5. Basil. 1568. 8. ac probatur eum Olao Borrichio de

*Satis faciunt autem litera pro numeris ſumta, ſi α ſignificat 1000, & ι. unitatem * ut nonnunquam uſurpari Grammatici notant. In Codice Stephani, quem vidi, legitur, ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς ὀκτὼ, καὶ τρεῖς τρὶς δεκάδες καὶ τέσσαρες. Et in fine τῆς παρ' ἐμοῦ ὠφελείας. Sed hæc numeris minus reſpondent. Et crediderim, obſcurandi veri vocabuli conſilio quadam ſive ab auctoribus, ſive à deſcribentibus immutata.*

Aimarus Ranconetus Præſes Senatus Pariſini, apud Cardanum, (lib. 10. de Var. Rer. Cap. 150. T. 3. Opp. p. 208.) eosdem verſus in neſcio quo Codice reperit. Legit autem ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς, n) ὠκτὼ Ϛ τρεῖς τρὶς δεκάδες, σὺν τ' ἑπτὰ; quaſi eſſent duæ centuriæ, & octo ac novem, id eſt 17 decades. Computat ſolas conſonantes, & ſemel omittit N. *Itaque* P, Σ, N, K *dare 100, 200, 50, 20, id eſt 370, nempe duas centurias, 200, & 17 decades, ſeu 170. porro σὺν τ' ἑπτὰ interpretatur cum T. 300, ἑπτὰ ſeu 7. Decades, quod rurſus facit 370. Sed vocales non computari, eundem numerum bis confici,* N *ſemel omitti, ἑκατοντάδες legi δὶς, pro δύο, parum congrua ſunt.*

Alterum ænigma extat apud Baſilium Valentinum, & his verſibus Germanicis continetur:

Fünf Bücher hat uns zugericht
Moſes allein durch Gotts Gedicht,
Die *wen'ger Zahl* ſein'n Büchern folgt,
Wie da geboten iſt ſein'm Volck,
Drey Patriarchen *ſtumm*
Erclärns in einer Summ,

Ein

de ortu & progreſſu Chemiæ p. 100. Sam. Reyhero c. 3. de numeris chemicis, ubi alia ejusmodi, ſicut & apud Morhofium lib. I. polyhiſt. p. 105. & Georg. Wolgangum Wedelium τὸν μαχαίρην Exerc. Medicophilolog. decade IX. diſſ. 7.

* Hujus rei exempla & teſtimonia idonea optem vir eruditiſſ. addidiſſet: uti certum eſt ſigma interdum pro ſenario uſurpati, ſicut in Codice Mediceo Manethonis apoteleſmaticorum liber ſextus βιβλίον Σ, ut præteream quæ notavit Grotius ad Apocalyps. XIII. ult. & parte 2. Epiſt. 480. ad Salmaſ. & 491. 492. & Henricus Noris, Cardinalis in Epochis Syromacedonum p. 302.

n) Illuſtris Leibnitius ipſe in Codice ſuo δὶς ὀκτὼ ſe reperiſſe non diſſitetur. Ita & Dominicus Pizimentus legit: ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς ὀκτὼ, vertit enim: *centenaria bis octo*, non tantum p. 43. b. ſed & p. 46. *centenaria ſunt ſexdecim, ex perfectorum complemento.* Sunt autem perfecti numeri *ſenarius* atque *denarius*. Ita etiam Codex meus Græcus MS. atque ita & in Sibyllinis legitur.

Ein Zeuge redt mit höchſter Stimm,
Wer gar *nichts* gilt, iſt lehr im Sinn,
Funfzig iſt mehr denn *Fünf* die Zahl
Und ſind doch nur *zween* überall,
Tauſend beſchlieſſens End zugleich,
Wers verſteht, der iſt gantz reich.
Fünf Ding *im Leb'n* ſolchs offenbaren,
Und *fünf im Tode* dabey auch waren,
Viere ſprechen das Urtheil aus,
Das *ein'* allein richt aus den Strauſs.

Hæc ita Latine olim adoleſcens converti; & explicationem margini adſcribo:

V *Quinque* libros fecit Divino Numine Moſes,
I Quos *numerus* Joſuæ ſuſcipit inde *minor*.
CTR *Tres muta* populis Patriarchæ voce loquuntur,
I *Unicus* hoc teſtis vera dediſſe probat.
O *Nil* agit, hæc qui non attenta mente revolvit,
a) *duæ litera* LV Nec *quinquaginta quinque* ſubeſſe videt.
M Sunt tamen illa *duo*, a) queis ſi *millena* ſubirent,
b) *finalis*, Divitias ſapiens *fine* b) parare poteſt.
in ſyllaba prima V *Naſcenti quinos* comites aſſiſtere cernes,
in ſyllaba ultima V *Quinque* etiam comites mox *morienti* erunt.
Syllabæ quatuor. Sunt *quatuor*, quorum nutu ſententia fertur:
Una vox, Vitriolum. Judicio prodit res tamen *una* ſuo.

Nempe Germani ſæpe pro Vitriolo legunt ſcribuntque Victriol, *corrupte, quaſi à victoria derivaretur; cum conſtet,* Vitrum *Latinis etiam colorem cæruleum ſignificare.*

At Ænigma Baſilianum à Græco diſſentire videtur. Ita eſt: erunt tamen fortaſſe, qui conciliationem comminiſcentur. Noſtrum *Vitriolum*, noſtrum *Arſenicum clamant illi, qui ſe unos philoſophos appellandos contendunt. Nempe eſt in arcanis eorum ſchedis, ad qua aliquando, tanquam ad Eleuſinia ſacra admiſſus ſum, materia quædam, cui utrumque nomen non inepte attribui poſſit.* Hactenus illuſtris Leibnitius.

XV. GYNÆCIORUM ſive de mulierum tum aliis tum gravidarum, parientium & puerperarum affectibus & morbis, ſcriptorum veterum recentiumque collectio fertur ex triplici editione, quarum prima

lucem vidit Basileæ 1566. 4. apud Thomam Guarinum: secunda Basileæ per Conradum Waldkirck, 1586. 4. & tertia Argentinæ 1597. fol. apud Lazarum Zetznerum. Primam dedit, Caspar Wolfius Tigurinus, secunda Caspari Bauhino Basileensi Medico, tertia Israeli Spachio Argentinensi debetur.

In prima familiam ducit

1. Caspari Wolfii Harmonia Gynæciorum, sive de morbis muliebribus liber collectus digestusque ex Cleopatra, ex Moschionis Latino veteri interprete, & ex libro Matricis dicto, & Theodori Prisciani libro tertio ad Salvianum, qui Gynæcia inscribitur, p. 1–186.
2. Ex Albucasis, Medici Arabis, clari circa A. C. 1080. libro secundo methodi medendi capita à 72. ad 78. de ratione curandi aliquot affectus mulierum & extrahendi fœtus, secundinas &c. p. 187–214.
3. Erotis Medici, * liberti Juliæ, quem aliqui Trotulam inepte nominant, Muliebrium liber longe quam ante emendatior, p. 215–310.
4. Nicolai Rochei Medici, qui Parisiis A. 1542. scripsit, liber de morbis mulierum curandis, collectus ex veterum Græcorum, Latinorum & Arabum monumentis & ex propria experientia, p. 311–550.
5. Ludovici Bonaciali, Medici Ferrarienſis clari circa A. C. 1530. Muliebrium libri duo, nunc longe commodius distincti in sua capita, & à mendis innumeris liberati p. 554–770.
6. Jacobi Sylvii, Medicæ rei apud Parisios interpretis Regii commentarius de mensibus mulierum & hominis generatione sive fœcunditatis & sterilitatis causis, denuo per Alexandrum Arnaudum diligentissime castigatus, p. 771–868.
7. ΜΟΣΧΙΩΝΟΣ περὶ γυναικείων παθῶν, *Moschionis*, Medici Græci, de morbis muliebribus liber distinctus in Capita CLXIII. Græce ex Cod. MS. Bibliothecæ Augustanæ, cum Conradi Gesneri scholiis & emendationibus, nunc primum editus opera & studio Caspari Wolfii, p. 1–45.

8. Ia-

* Et stylus & alia, scriptorem hunc veterem Latinum Juliæ Augusti ætate longe inferiorem demonstant, quem Doctorem Salernitanum fuisse notat Tho. Bartholinus dist. 6. de legendis libris p. 167. In prologo primoque ipso capite & 4. 5. 8. 10. 13. laudatur Galenus. Capite 20. Trotula obstetrix sive magistra operis. Cap. 61. nobiles Salernitanæ & Saracenæ mulieres. Etiam cap. 61. aquæ vitæ de meliore destillatæ mentio, & c. 63. laudatur pulvis ordinatus per Magistrum Geraldum. Cap. 2. Medicus quidam in regione Franciæ. Vide Jo. Rhodium ad Soribonium Largum p. 11. & Jo. Baptistæ Margagni Epistolam de Celso & Sereno Sammonico p. 69. seq.

8. *Ἰάματα διάφορα Ἀνωνύμου τινός*, Anonymi medicamenta quædam adversus affectus cutis & capillorum capitis, capita VII. Græce in MS. Codice reperta ad Moschionis calcem, p. 46--50.

In editione secunda Anni 1586. 4. quæ duobus dividitur voluminibus, hæc priore exhibentur:

1. Felicis Plateri, Medici Basileensis, qui annos LXXVIII. natus A. 1614. obiit, de mulierum partibus generationi dicatis icones, una cum explicationibus.
2. *Moschionis περὶ γυναικείων* Græce cum Gesneri scholiis.
3. Casp. Wolfii harmonia Gynæciorum.
4. Erotis, muliebrium sive de passionibus mulierum liber.
5. Nic. Rochei de morbis mulierum.
6. Ludovici Bonaciolæ enneas muliebris ad Lucretiam Borgiam Ferrariæ Ducissam, ex vetusto exemplari à mendis innumeris integritati & ordini restituta, p. 222--303. Sed omissa præfatio, quæ ruborem Ducissæ Julio II. non ignotæ incutere potuit, legiturque in prima editione Ferrariensi sine temporis nota in fol.
7. Jac. Sylvii de mensibus mulierum & hominis generatione.
8. Jacobi Rueff, Chirurgi Tigurini, de conceptu & generatione hominis. & iis, quæ circa hæc potissimum considerantur, libri VI. quos Tiguri 1554. 4. edidit, p. 341--424.

Volumine posteriore:

9. Hieronymi Mercurialis (A. 1606. ætatis LXXVI. defuncti) de morbis muliebribus, circa conceptum, partum, nutritionem partus, & universum stutum uteri, libri VI. ex editione Basil. 1582. 8.
10. Jo. Baptistæ Montani Veronensis (defuncti A. 1551.) de affectibus uterinis libellus cum ejusdem decem consiliis muliebribus, pag. 197.
11. Victoris Trincavelli, Medici Veneti & Professoris Patavini A. 1568. denati Consilia Muliebria III. p. 252.
12. Albertini Bottoni, Philosophi ac Medici Patavini, qui A. 1596. senex obiit, de morbis muliebribus liber pag. 269. ex edit. Patavino 1585. 4.
13. Joannis le Bon, Regis Galliarum & Cardinalis Gvisiani Medici, therapia puerperarum, p. 389.
14. Ambrosii Paræi, Regis Galliarum chirurgi primarii, de hominis ge-

neratione liber, p. 404. excerptus ex ejus operibus junctim editis Paris. 1582. fol.

15. Albucasis Arabis de morbis muliebribus capita, p. 489.

16. Franciſci Rouſſeti, Medici Galli, ὑστεροτοκία ſive de partu Cæſareo liber, è Gallica editione Pariſ. 1581. 8. verſus Latine à Caſpare Bauhino, p. 501.

17. Lithopædii ſive embryonis petrefacti in urbe Senonenſi, qualem A. 1585. in Epiſtola ad Bauhinum D. Jo. Alboiſius deſcripſit, icon addenda commentariis Mauritii Cordæi in Hippocratem de morbis mulierum, p. 564–566.

In editione tertia A. 1597. fol. eadem omnia, niſi quod tertiæ partis loco hæc acceſſerunt:

18. Caſparis Bauhini, Medici Baſileenſis, de partu Cæſareo ad Franciſcum Rouſſetum appendix, p. 480.

19. Mauricii Cordæi, Medici Pariſ. Commentarius ad Hippocratis librum 1. de morbis mulierum, p. 492. ex edit. Pariſ. 1585. fol.

20. Martini Akakiæ Catalaunenſis de morbis muliebribus libri duo. pag. 745.

21. Ludovici Mercati, Pinciani, Gynæciorum, ſive de mulierum, virginum & viduarum, de ſterilium & prægnantium, de puerperarum & nutricum paſſionibus, morbis & ſymptomatis libri IV. p. 803. editi pridem ab auctore Pinciæ A. 1579. 4. recuſi Baſil. 1588. 4. Madrit. 1594. fol. & tomo quarto operum Francof. 1608. fol.

MOSCHIONIS nomen inter veteres Medicos Græcos neutiquam ignotum, nam & Plinius ejus meminit XIX. 5. *ſcripſit & Moſchion Græcus unum de raphano volumen.* Tertullianus de anima cap. XV. *ut neque extrinſecus agitari putes prircipale iſtud ſecundum Heraclitum, neque per totum corpus ventilari ſecundum Moſchionem.* Moſchionis κοσμητικὸν laudat Galenus de medicamentis ſecundum locos T. 2. edit. Baſil. p. 158. γέγραπται δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὑπό τε Ἀσκληπιάδη καὶ Ἡρακλείδη τῷ Ταραντίνῳ καὶ Ἐλεφαντίδι καὶ Μοσχίωνι ἀλλ' ἔξ κοσμητικῶν, ἐξ ὧν ἐγραψε καὶ αὐτὸς τὰ ὑπ' Ἀσκληπιάδου συγγεγραμμένα. meminit iterum Moſchionis in libris de medicamentis ſecundum genera T. 2. p. 339. 340. p. 357. & p. 391. Aſclepiadis nonnulla recenſuiſſe notat quarto de differentiis pulſuum T. 3. p. 51. indeque dictum eſſe διορθωτὴν ſive correctorem.

Μοσχίων

Μοσχίων ὁ διορθωτὴς Ἀσκληθείς, ἐπειδή τινα τῶν ὑπ' Ἀσκληπιάδου λελεγμένων ἐπηνωρθώτο, μὴ πάντη πειθόμενος τ' ἀνδρί. Moschionis emplastrum Aëtius IV. 13. p. 755. Theodori Moschionis librum LVIII. laudat Alexander Trallianus p. 81. qui ex Moschione iterum quædam affert p. 84. qui Latino veteri interpreti & Torino est Muscienus.

Sed longe junior Moschio est, cujus liber de iis, quæ ad partum pertinent in gratiam obstetricum Græcarum ex Latino versus & capitibus XXXII. auctus exstat in jam memoratis tribus Gynæciorum collectionibus, in quibus omnibus deest præfatio Græca, quam in Codice suo MSto legit Is. Causaubonus a) & ex Codice Cæsareo à Lambecio b) vulgatam hoc loco cum veteri Latina versione à Græcis licet quandoque abhorrente apponam:

Ὅπηνίκα συνεχῶς ἡμῖν ἐν ταῖς γυναιξὶν ἡ μαῖα ἐγεγόνει ἀναγκαῖα, καὶ ἀδημίαν ἐφεύρομεν φιλόπονον ὖσαν, ἢ γράμματα ἑλληνικὰ μεμαθηκυῖαν· εἰ δὲ καὶ μεμαθήκει, πάντα ἐν τῇ τῶν Λατίνων διαλέκτῳ μετέφρασεν ἂν τὰ γυναικεῖα, ὅπως δυνηθῇ γινώσκειν τῷ λόγῳ τὰ ἀναγνώστως πάντα. Ἐγὼ τοίνυν ΜΟΣΧΙΩΝ, πολλὰ ἤδη ὁρῶ ὡς παντεχόθεν μεπνευγκεῖν ἐκ τ' ἀληθείας τὸν λόγον, μᾶλλον μὴν ἂν κατασκευασμένα καὶ ἀπιμελέστερον κεκαθαρμένα, καθάπερ ἐν τῷ ὀφθαλμικῷ καὶ χειρουργικῷ ἔξ φιλιατρῦ, ἀλλὰ μὴν καὶ ποιημαλικὴ ἀνέγνωμεν, ἔδοξεν ἐμοὶ ταῦτα τὰ γυναικεῖα ἐκ τ' τῶν Λατίνων μετατρέψαι διαλέκτῳ. ἔχεις τοίνυν καὶ μέγιστον μέρος πρὸς ὁλόκληρον δύναμιν ἀκολουθήσας μεπενέγκοιμι, ὅπως δυνήσαιμι τὴν τῶν γυναικῶν ψυχὴν τούτῳ τῷ λόγῳ ἐξιλαρύναι, ἤρεσεν ἡμῖν, ὅπως τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐπαναμφῶν ἐν ἐπιθυμῇ ποιήσω, ἵνα πάντα ἑτοιμοι καὶ ἡ μεγεθος τ' πραγματείας ποιήσωμαι, πρὸς οὓς ἐπιθυμοῦντας πολλὴν τὴν ἀκολουθίαν σύντομον τῶν λεχθέντων ἀποδώσω· καὶ πρὸς ταῦτα ἄλλα τριακοντάδυο κεφάλαια προσέθεικα, ἵνα ἐξ ἁπάντων ἠθροισμένων ὑπόμνημα ἱκανὸν δυνηθῇ εἶναι. ἐπὶ τούτοις δὲ ἁπλῶς ἠβουλήθην λέξαι, ἵνα τὸ δῆλον λέξω τ' τῶν ῥημάτων πρὸς χρῆσιν ταῖς γυναιξὶν, ὅπως καὶ ταῖς ἀπείροις μαίαις δηλαδὴ τε ἐκτεθείν-

a) Casaubonus in limine Casaubonianorum editorum à Venerando nostro Wolfio, ubi notat stilum barbarum esse ac vix νοηθῶν. *Plane θαύματα iste loquitur, non ῥήματα. Non Græcam, non Latinam agnosco phrasin.*

b) Lambec. VI. p. 135. qui antiquum & præstantem scriptorem redolere ait. Sed rectius Reinesius: *hunc Alexandri Tralliani Moschione & Alexandro ipso multo juniorem esse, & seculis rudioribus media, si non infima, Græcia vixisse certum est.*

dito adjunxit Stephani Medici cognomento Magistri (Διδασκάλου, quo nomine mox venire observabis Stephanum Alexandrinum,) *exquisitissimum oculare* collyrium ex Græco Latine à se translatum & primum editum Antwerp. 1540. 4.

Stephani Athenienſis *commentarius in prognosticum Hippocratis* Græce manu exaratus fuit in Bibliotheca Renati Moreau.

De ejusd. Stephani *Apotelesmaticis*, e) libro *de differentiis febrium*, commentario *in Hippocratis Aphorismos*, scholiisque *in librum Magni de urinis*, mentionem feci paulo ante in Theophilo. Stephani Alexandrini *novem πράξεις* sive *lectiones* f) *de arte Chemica* MStæ occurrunt Græce in variis Bibliothecis Galliæ, Italiæ, Germaniæ: fueruntque Lugduni Batavorum apud Jo. Elichmannum, teste Lindenio, qui *novem libros de divina & sacra arte Chysopoeia* appellat. In Bibliothecâ Cæsarea non tantum Græce exstant, g) sed Latine quoque Anonymo quodam interprete. Titulus est: Στεφάνου Ἀλεξανδρέως οἰκουμενικοῦ h) φιλοσόφου καὶ διδασκάλου μεγάλης καὶ ἱερᾶς ταύτης τέχνης περὶ χρυσοποιίας πράξις ἐν Θεῷ πρώτη. Incipit: Θεὸν τῶν πάντων αἴτιον καὶ βασιλέα τῶν ὅλων, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων ἐκλάμψαντα μονογενῆ Υἱὸν σὺν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι ὑμνήσαντες &c. Hæ actiones novem Latine prodierunt *Dominico Piximento* interprete, Patavii 1573. 8. cum

e) Labbe Bibl. nova MSS. p. 127.

f) Vide, quæ de vocabulo πράξις notavi Volum. VII. hujus Bibl. p. 451. & ad Marinum de vita Procli c. 22. & in Codice Apocrypho N. T. Tom. I. pag. 142. Hinc & πράξαι, lectiones frequentare. Jo. Moschus in prato spirituali cap. LXXVII. ἀπηλθομεν ἐν μιᾷ εἰς τὸν οἶκον Στεφάνου τοῦ σοφιστοῦ ἐγὼ καὶ ὁ νύμφιος Σωφρόνιος ἵνα πράξωμεν. Ab hoc Stephano Sophista & à Stephano nostro Athenienſi atque Alexandrino diverſus Stephanus Medicus Edeſſenus ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν ἰατροῖς λόγιος, ad Regem Perſarum miſſus à Juſtiniano legatus, de quo Procopius II. 26. de bello Perſico. Stephanum omitto juniorem Philoſophiæ diſcipulum, qui ex Arabico Latine vertit Haly Arabis circa A. C. 1122. clari opus ſpiſſum Medicum in partes duas theoricam & practicam diviſum, ſingulis iterum decem libros complectentibus, quod Latine prodiit Venetiis 1492. fol. opera Bernardi Ricii de Novaria. Allegat hic Haly præter Græcos Hippocratem, Galenum, Paulum, Oribaſium, Magnumque, etiam Arabes Aaronem, Meſſium (Meſuen) & Joannem Serapionem.

g) Confer Neſſelium parte 3. p. 14. ſeq.

h) Conringius de Medicina Ægypt. p. 25. ait C'Politanum potius dicendum hunc Stephanum quam Alexandrinum ſi fuerit Doctor Oecumenicus. At enim Oecumenicus potuit etiam dici propter artis & ſcientiæ amplitudinem, non ob dignitatem patriæ vel urbis, in qua docuit, ſuitve verſatus.

Dioclis γυναικεῖα συγγράμματα Galenus lib. 2. in VI. epidem. Atque Aretæus, ubi de marasmo disserit, testatur se γυναικεῖα scripsisse, ut Hippocratis libros duos περὶ γυναικείων, qui exstant, velut omnibus notissimos dicere omittam. Sed Moschionis verba se ipsum iterum, uti in præfatione fecerat, nominantis audiamus: Καὶ ταῦτα τὰ αἴτια ἃ ἐγὼ Μοσχίων καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ τῶν ἐλλήνων ποιησάμενος τὴν δυσχρηστίαν ἔλυσα. Σωρανὸς δὲ ἄλλας προσίθεται αἰτίας. In antiqua versione Latina vocatur *Muschio*, Simeon Januensis & Matthæus Silvaticus subinde appellant *Musionem*, ut notat Reinesius Epist. 51. ad Daumium pag. 137. *Diversas autem*, inquit, *utramque tamen barbaram, Latinas editiones hujus Moschionis fuisse, patet ex iis, quæ allegant ex Moschione Simon & Matthæus: suboluit hoc etiam Gesnero. Quin videtur ex altera manasse Græcum textum, alteram è Græco, & hæc quidem fuse trado lib. V. Var. Lect. cap. 15.* Libri tres posteriores Variarum Lectionum Reinesii, quod dolendum, non viderunt lucem, exceptis pauculis capitibus ad calcem Epistolarum ad Daumium, in quibus illud de Moschione haud legitur. Asclepiadis γυναικεῖα memorat Galenus 1. κ γίν T. 2. edit. Græcæ Basil. p. 325.

Moschionem *de pessariis* scripsisse, Jo. Georgius Schenckius in Bibliotheca Medica annotat. Non puto autem aliud ejus de hoc argumento fuisse scriptum, præter ea quæ de illis tradit libro περὶ γυναικείων capite 131. & (ubi commendatur etiam pessus *Mnasea* Medici) c. 135.

Nescio quales sint vel cujusnam Moschionis ὑποθῆκαι, quæ servantur MSS. inter libros Is. Vossii in Bibloth. Academiæ Lugduni Batavorum.

De Moschione Comico & Tragico dixi lib. 2. hujus Bibl. c. 9. & 22. Ejus fragmentum prolixius de rudi hominum vita paulatim exculta, quod incipit, πρῶτον δ' ἄνεμι, exstat post Fulvii Ursini Carmina novem fœminar. p. 274. seq. Alia in Jac. Hertelii sententiis Comicorum p. 624. seq.

Moschion alius, cujus librum de ingenti nave Hieronis laudat Athenæus V. p. 206.

Moschionis parasiti mentio apud eundem Athenæum VI. p. 242.

XVI. CHIRURGICOS * paucos scriptores Græcos Veteres, & plures Latinos recentiores uno corpore junctim Latine edendos cura-

* *Vulnerarii* hi dicti Romanis. Vide, quæ de Archagathe Vulnerario Plinius XXIX. 1.

Theophilus p. 59. b.

Vox ait ſacra: inventus eſt Pan à creatione Ægypti quæſitus p. 60. Aliud eſt verboſa, ἡ μυθικὴ, alchymia, aliud vero ἡ μυστικὴ, arcana & abdita p. 30. b.

Sapientiſſimæ ſententiæ problema p. 43. b. ἐξετάσωμεν τὸ σοφωτάτης ἐννοίας τὸ πρόβλημα· ἐννέα γράμματ' ἔχω &c. Ad hunc locum illuſtrandum afferre lubet obſervationem acutiſſimi viri G.G. Leibnitii τοῦ μακαρίτου ex Miſcellaneis Berolin. T. 1. p. 19. ubi accedit illis, qui problema illud ſive ænigma chymicum non dubitant ſolvi poſſe, ſi *arſenicum* eodem denotari ponamus: quanquam certum videtur, Stephano noſtro aliud vocabulum in mente fuiſſe, quod litteris ſuis reddebat numerum non 1505 vel 506, prout α pro unitate vel millenario accipiatur, verum 1694. Sed en tibi viri eruditiſſimi verba: *Habetur in nonnullis Manuſcriptis Codicibus opus, quod inſcribitur:* Στεφάνου Ἀλεξανδρέως οἰκουμενικοῦ φιλοσόφου καὶ διδασκάλου τῆς μεγάλης καὶ ἱερᾶς τέχνης πραξεις. *Stephani Alexandrini Oecumenici Philoſophi Magiſtri magnæ & ſacræ artis Praxes. Ad Heraclium Auguſtum opus fuiſſe ſcriptum ferunt. Ibi prava ſexta habentur verſus,* * *quos ita emendatos (paſſim enim corrupte leguntur) exhibemus:*

Ἐννέα γράμματ' ἔχω, πτερασύλλαβός εἰμι, νόει με.
Αἱ τρεῖς αἱ πρῶται δύο γράμματ' ἔχουσιν ἑκάστη,
Ἡ λοιπὴ δὲ τὰ λοιπὰ, καὶ εἰσὶν ἄφωνα τὰ πάντα.
Τοῦ παντὸς δ' ἀριθμοῦ ἑκατονταέδες εἰσὶ ** δὶς ἑπτά,
Καὶ τρεῖς τρὶς δεκάδες καὶ δὶς τρία. *** Γνῶς δὲ τις εἰμι,
Οὐκ ἁμάρτῃ· ἴσῃ δ' † πὰρ ἐμοῦ σοφίης.

Qua

* Leguntur etiam in Sibyllinis lib. 1. p. 171.

** Utique legendum δὶς ἑκτώ. Vide infra notulam n.

*** MS. Leibnitii & meum πίσαρες: atque ita legit etiam interpres Dominicus Piziмentus p. 43. b. & 46. In Sibyllinis eſt σὺν γ' ἑπτά: Si eſſet σὺν δισὶ ἑπτά optime ad Sibyllæ mentem quadraret Jo. Aurati ἔτος Σωτῆρ refert enim numerum 1692. If. Voſſii ἀνέκφωνος reddit 1696. itaque & ille probavit, lectionem δὶς τρία c. VIII. de Sibyllinis. Johannis vero Harduini μαδαρώσεων p. 31. Chronolog. V. T. ad deridendos lectores excogitatum exiſtimo, quod continet numerum 1697. Joannis porro Brentii φασσοφόρου reddit 1711. apud Joannem Hartungum T. 2. Lampadis Gruteri Criticæ pag. 648. qui ſe Heidelbergæ publicis lectionibus Sibyllina interpretatum teſtatur.

† Sibyllina: θείης παρ' ἐμοῖγε σοφίης.

Alfonſi Ferrii, Neapolitani, Medici noſtro ſeculo clariſſimi, de ſclopetorum ſive archibuſorum vulneribus libri III. p. 287.

Corollarium de ſclopeti ac ſimilium tormentorum pulvere, p. 304.

De caruncula ſive callo, quæ cervici veſicæ innaſcuntur, opuſculum Chirurgis omnibus imprimis utile, p. 303.

Joh. Langii, Lembergii, Illuſtriſſ. Principum Palatinorum Rheni, &c. Medici doctiſſimi, Themata Chirurgica XI. ex opere ejus Epiſtolarum Medicinalium excerpta, p. 311.

Cl. GALENI * de faſciis liber, Vido Vidio ** Florentino interprete, p. 321. Ex Codice, in quo Galenus, Soranus, Heliodorus: & ab interprete inſerta quædam ex Sorano p. 330. b. 333. a. b. 335. b. 336. 337. b. & ex Heliodoro p. 333. b. 334. b. 335. b. 336. b.

ORIBASII de laqueis liber ex Heracle, eodem interprete, p. 338. adde, quæ ſupra p. 641.

Ejusdem ex Heliodoro de Machinamentis liber, eodem interprete, pag. 341.

Jacobi Dondi, Patavini Medici præclari, quem *Aggregatorem* cognominant, enumeratio remediorum ſimpliciorum & compoſitorum ad affectus fere omnes, qui à Chirurgo curantur, p. 369. Variis capitibus, ordine ſingula Alphabetico.

Examen Leproſorum authoris innominati, p. 391. a.

Conradi Geſneri obſervationes de medicinæ Chirurgicæ præſtantia & antiquitate ad Geryonem Seilerum, Medicum Auguſtanum. p. 393.

Ejusdem enumeratio alphabethica virorum illuſtrium, qui rem Chirurgicam vel ſcriptis vel artis uſu excoluerunt, p. 395.

Figura, quibus res Chirurgica mire illuſtratur, multæ variæque paſſim

* In hoc citatur Amintas pag. 328. b. 329. 332. Apollonius junior p. 333. Apollonius Tyrius p. 333. Diocles p. 324. a. b. Glaucias p. 324. a. b. 325. 326. a. b. 330. b. Hippocrates p. 321. a. b. 322. 329. 331. Mantias p. 321. Menecrates p. 329. Menecritus pag 336. Molpus p. 324. Perigenes p. 324. 326. b. 331. Phalereus p. 328. b. Soſtratus p. 331. b. 333. Ut & hoc addam, thoracis Romani, quem cataphractum dicunt, mentio p. 331. b.

** Hujus Vidi Vidii, qui Franciſci I. Regis Galliæ archiater fuit, & A. C. 1567. diem obiit, exſtat opus excuſum Pariſ. 1544. fol. Chirurgia é Græco in Latinum converſa, in qua HIPPOCRATES de ulceribus, cum Vidii commentariis, Hippocrates de fracturis, de articulis & de officina medici, cum commentariis GALENI, Galeni de faſciis liber. ORIBASII de laqueis & machinamentis libellus. Eadem recuſa tomo ultimo operum Vidi Vidii, junctim excuſorum Venetiis 1611. fol. ac deinde ſæpius Francofurti 1626. 1645. 1667.

adjectæ ſunt, inſtrumentorum, & aliæ; plurimæ vero faſciarum, laqueorum & machinamentorum in Galeni & Oribaſii libris.

Fuerunt autem pleraque omnia tunc Germaniæ nova, & quæ alibi prius impreſſa fuerant, longe tunc emendatiora.

Indices acceſſerunt duo, alter capitum ab initio, alter alphabeticus *in* fine voluminis.

XVII. CHEMICI ſcriptores Græci præcipue adhuc inediti in Bibliothecis deliteſcunt, de quibus dicere animus eſt infra capite VIII. ubi accuratius recenſebo illam collectionem MS. ex qua *Heliodorum* Volum. VI. p. 789. & *Syneſium* Volum. VIII. p. 232. in lucem protuli. Quoniam autem ſub antiquis Græcorum ſcriptorum nominibus etiam varia ſcripta Chemica typis edita feruntur, quanquam Latine illa quidem & incerta fide, tamen & horum notitiam brevem præſenti loco adjungere haud ab re fuerit.

De *Hermetis* tabula ſmaragdina aliisque ſcriptis ſub *illius nomine*, dixi lib. I. cap. 10. In præſenti tantum addo *Phyſicam Hermetis*, quæ exſtat T. I. theatri Chemici p. 408. nihil aliud eſſe, quam *Gerardi Dornei* in tabulam ſmaragdinam commentarium: Et eandem *tabulam ſmaragdinam*, ſive *verba ſecretorum* Hermetis Trismegiſti, commentariis *Wilhelmi Chriſt. Kriegsmanni* illuſtrata extare etiam in Jo. Jacobi Mangeti Bibliotheca Chymica curioſa Genev. 1702. fol. T. 2. p. 380. & Hermetis tractatum in ſeptem capitula diviſum, *de lapidis Phyſici ſecreto*, qui incipit: *in tam longa ætate non deſtiti experiri*, cum ſcholiis Anonymi p. 400. Hermetis liber *de Compoſitione* ex Arabico verſus prodiit inter Philoſophiæ Chymicæ quatuor vetuſtiſſima ſcripta Francof. 1605. 8. Tres porro Hermetes Chymicos diſtinguit Olaus Borrichius in conſpectu ſcriptorum Chemicorum p. 3. cujus verba adſcribam: *Præter* Tabulam ſmaragdinam *exſtant quidem varia* Hermetis *(poſterioris haud dubie) opuſcula Chemica, ſæpe à Græcis, Latinisque ad partes vocata, ut ſunt* Ἑρμοῦ φυσικαὶ βαφαὶ, Ἑρμοῦ ἀρχικὴ βίβλος, *item*, ὅσα ἀπὸ Ἑρμοῦ, καὶ τῶν φιλοσόφων ἦσαν ἑρμηνέα *per* Olympiodorum *ſcripta; denique* variæ ſententiæ Hermeticæ *in antiquo* Syneſio, *in* Turba Philoſophorum, *in* Margarita pretioſa Petri Boni Lombardi, *in* libro Secretorum Calid, *in* Seniore Zadith, Hortulano, Roſario, Rupeſciſſa, Iſaaco Hollando, Alberto Magno, Arn. Villanovano, Ariſtotele Chemico, Bernh. Treviſano, aliisque *laudatis; quæ an ex Germanis* Hermetis ſecundi *ſcriptis hauſta ſint, multis ambiguum eſt.*

Id

Id conſtat, ab omnibus Hermetici ſtudii amatoribus, immo quod ſuperat, ab omnibus in praxi Chemica ad complementum operis feliciter provectis germanas æſtimari. Sed quid de ſeptem capitulis Hermetis, *qua publici juris ſunt, pronunciandum? extra omnem dubitationis aleam ea recentiori cuidam ſcriptori, ſive* Hermeti tertio *attribuenda ſunt, & quidem pio, atque ad DEUM anhelanti Magiſtro, quique poſt varia experimenta, quibus fruſtra inſudavit, ſolius DEI vivi inſpiratione artem, quod fatetur, perdidicit, qua utique in* ſecundum Hermetem, *ex columnis, tabuliſque* Hermetis primi *inſtitutum cadere nequaquam poſſunt. His adjice, quod* ultimus *hic* Hermes *filios præteritorum Philoſophorum ſæpe alloquatur, & ad* libros antiquorum, *immo vero, alicubi ad* Avicennam *provocet, quodque quatuor elementorum cognitionem profiteatur, qua utique ævo* Hermetis ſecundi *neutiquam conveniunt.*

DEMOCRITUS Abderita de arte magna, cum *Syneſii, Pelagii, Stephani* Alexandrini & *Michaëlis Pſelli* ſcholiis atque commentariis prodiit ex Dominici Pizimentii Vibonenſis verſione, Patav. 1573. 8. ad Antonium Perronettum, Cardinalem. Hic Pizimentius, qui Romæ A. 1570. ſcripſit, narrat Codicem Græcum emiſſe ſe à Corcyreo quodam, qui Venetiis Romam ſe contulerat. Democriti ſcriptum incipit his verbis: *Natura naturæ gaudet, & natura naturam vincit, & natura naturam retinet.* In Græco inſcribitur: Δημοκρίτου φυσικὰ καὶ μυστικά. Apud Latinum interpretem: *Ex rebus naturalibus & myſticis Democriti.* Malim: *ex ſcriptis naturalibus.* Prodiit etiam cum Antonii Mizaldi memorabilium centuriis Colon. 1572. 12.

ARISTOTELES de perfecto magiſterio, lucem vidit in Gvil. Grataroli collectione ſcriptorum Alchemiæ p. 188. Baſil. 1561. fol. & Tomo ſecundo edit. Baſil. 1572. 8. atque in theatro Chemico, Urſellis 1602. & Argentorat. 1613. 8. Tomo tertio p. 56–118. & in Bibl. Chymica Mangeti T. 1. p. 638.

Ariſtotelis *Practica Philoſophici lapidis*, inter opuſcula veterum Philoſophorum de Alchemia, Francof. 1550. 4. & in theatri Chemici Tomo quinto. Argentorat. 1622. 8. & in Bibl. Chymica Mangeti p. 659. Non is eſt hic ſcriptor, ut notatum Borrichio, * qui ſe velit haberi Stagiritam Alexandri magni præceptorem, ſed qui profitetur ingenue, ab Arabibus Philoſophis, imo ab ipſo Avicenna ſe didiciſſe. In additionibus memorantur etiam Arabes Emanuel, Raſis &c.

* Conſpectu ſcriptorum chemicorum §. 16.

Expoſitio *Epiſtolæ Alexandri Regis*, in Tomo primo ſcriptorum artis auriferæ Baſil. 1593. 8. Imprimis hoc loco meretur commemorari farrago, quæ inſcribitur *Turba Philoſophorum* & *allegoriæ Sapientum* in artis auriferæ ſcriptorum collectione Baſil. 1593. & 1610. 8. volumine primo, ubi etiam *Mariæ* Prophetiſſæ practica: & in theatri Chemici Tomo quinto. Argentorat. 1622. 8. & in Mangeti Bibl. chemica p. 445. 480. duplex Turbæ Philoſophorum editio. *Ex Arabum*, inquit Borrichius, *ſententiis magnam partem conflata eſt, aliis quibusdam Latinis, Græcisque adjunctis* Turba Philoſophorum, *quæ antiqua dictorum Chemicorum farrago paſſim citatur ab* Alano, Alberto Magno, Petro Bono Lombardo, *aliisque ſuperiorum ſeculorum Magiſtris. Quis autem fuerit ille Ariſteus, qui Pythagoricos diſcipulos ita in unum coegit, nemini hodie compertum. Id ſatis evidens, dictionem ſapere modos Antiquorum Chemicorum, & in Græcis, Arabibusque ſimilia plura occurrere.* Kircherus *in* Turbam *obliquior eſt, ſed immerito: ſit plena tautologiis, barbariſmis, gryphis, & quandoque ineptiis, dummodo ſub his ſpinis non raro colligantur roſæ. Sæpe intermiſcent hi ſcriptores variis male conſarcinatis collectionibus ſententiolam unam illuſtrem vix auro redimendam. Ita* Bernhardus Treviſanus *in hoc Magiſterio* Roſcius, *agnoſcit ſe, poſt inanem infinitorum librorum lectionem, ab uno* Parmenide *in Turba, rectam in viam reductum fuiſſe.*

Index in TURBAM PHILOSOPHORUM

ad paginas * *Mangeti T. 1. Bibl. Chemicæ.*

Aaron cum Maria Prophetiſſa ſorore Moyſis. 477. 478.
Acratus. 461.
Acſubofes. 449.
Actomanus. 489.
Adami patris noſtri mentio p. 447. Abelis & Sethi filiorum. 478.
Admion 488.
Dicta Ægyptiorum nos in errorem introducunt. 487.
Afflontus. 456.
Agadimon. 463. 493. (Agathodæmon) Agadmon. 487. Agmon. 494.

Ana-

* Pag. 445. incipit exemplar primum Turbæ, LXXII. ſermonibus ſive capitibus, Pag. 467. Allegoriæ ſapientum diſtinctionibus ſive capitibus 29. & Pag. 480. alterum Turbæ exemplar ſententiis LXXVIII. Et p. 495. ænigma ex viſione Arilei Philoſophi & allegoriis Sapientum.

Anaſtratus. 492. Aſtratus. 491.
Anaxagoras. 446. 461. 480. 491.
Archelaus. 494.
Ardarius. 484.
Arisleus Philoſophus. 446. 447. 448. 480. Abladi filius. 495. ex ejus viſione ænigma. ibid.
Arislei Epiſtola de intentione libri. 445. Arisleus genitus Pythagoræ, diſcipulus ex diſcipulis Hermetis. ibid.
Ariſtenes. 481.
Armenius Archiæ filius. 495.
Arras. 460.
Arzoch. 491.
Aſcanius. 489. Aſtanius. 450.
Aſſotes. 487.
Aſſuberes. 483.
Aſtanius. 458. Aſcanius. 489.
Aſtratus. 491.
Attamus. 858. 464. Attamanus. 493.
Averca. 495.

Babylonienſes Philoſophi. 446. 493.
Bacoſcus. 453.
Bacſen. 454. 455, 457. Baſſen. 486.
Balgus. 461. 462. 492.
Barſenites. 487.
Belinus. 478.
Bellus. 484. 485. 490.
Belus. 451. 453. 459.
Bodillus. 492.
Bonellus. 454. 456. 461. 462. 488.
Bonites. 462.
Borates. 485.
Bracus. 464.

Cadmon. 489.
Cerus. 453.
Chambar. 486.

Gon-

Conſtans. 461. 491.
Cranſes. 488.
Cuſtos. 454. 486.

Dardaris. 451. 458. 484. 489.
Democritus Lucæ diſcipulus. 446. medicus. 475. ſeq.
Diomedes. 454. 486.
Antiqui Doctores. 493.

Echamiſius. 495.
Eelihe. 471.
Effiſtus. 457. Epiſtes. 488.
Emiganus. 493.
Epiſtes. 488. Effiſtus. 457.
Exemiganus. 463.
Eximenus. 447. 481. Exumenus. 460. Eximundus. 480.
Eximeſias Admiri filius. 495.
Exuardus. 446.

Florus. 464. 493.
Frictes. 450. 483.

Geber 472.
Gregorius. 453.

Hercules Rex * Stephano Alexandro: *cum tempore noſtro Philoſophorum caput ſis.* 472.
Hermes. 445. 456. 460. 467. 470. 478. 480. 483. Philoſophorum caput. 488.
Hermiganus. 463.
Horfolcos. 459. 463.

Jargus. 457.
Indorum Philoſophi. 446.
Iximidrus. 445. Ixundrus. 460.

Largus. 488.
Locuſtor. 446. 481.
Lucas. 446. 449. 463. 481.

Magi-

* leg. Heraclius Rex Stephano Alexandrino.

Magiſter, vide Pythagoras.
Magiſter dixit, qui laborat in libris noſtris legendis, eisque vacat, nec variis implicitus eſt cogitationibus, Deumque precatur, in regno regnabit, donec morietur. 488.
Mandinus. 493.
Maria. 457. ſoror Moyſis. 477. 478. Maria mira ſonat breviter, quod talia donat &c. Filia Platonis conſortia jungit amoris. 478.
Meditantalus. 495.
Menabdus. 452. Menebdus. 485.
Montenus. 469.
Morſoleus. 490.
Moyſes. 454. 458. 462. 469. Moſius. 489. Moſcus. 492.
Mundus ait Turbæ. 451. 459. 462. 464. 484. 489. 492.

Nephitus. 487.
Nicarus. 454.

Obſemoganus. 491.
Orfulus. 491.

Pandolfus. 446. 452. 459. Pandophis. 480. Pandulphus. 484. 490.
Paris, Belchioti filius. 495.
Parmenides. 446. 448. 482. 495.
Phaliſcus. 495.
Philoſophus. 463. 464. Vide Arisleus, Pythagoras &c.
Philoſophi in libris ſuis. 484. cum legimus in libris Philoſophorum. 489. legendi ſunt libri Philoſophorum. 493.
Veri Philoſophi. 488.
Philotis. 494.
Pithem. 491.
Plato. 458. 473. 475. 489.
Pythagoras. 447. 449. 450. 451. 454. 459. 461. 463. 472. 480. 481. 490. 495. Magiſter, vatum caput, tantum domum DEI & ſapientiæ habuit, quod nemini poſt Hermetem datum eſt. 445.
Tertia Synodus Pythagorica. 480.

Rarſon. 493.

Salomon, filius David. 472. in libris LXX. meis quos narraturus ſum. ibid.

Quidam Sapiens. 473.
Socrates 450. 483. ad Platonem. 472. 473. 475.
Stephanus. 472. vide ſupra, Hercules, Stephani dicta. 479.
Theophilus. 452. 462. 485. 492.
Ait Turba. 446. 447. 495. &c. reſpondet Turba. 482. 483. &c. qui nobiſcum in hac arte hunc librum compoſuerunt, qui Turba dicitur, Philoſophi cum ſint, non debent vocari diſcipuli. 451. notandum eſt, venerabilis turba. 486.
Yſindrus. 480. Yſimidrus. 490.
Zenon. 453. 461. 484. 486. Zenon. 487.
Zimon. 451. 455. 457.

INDEX SCRIPTORUM

In Theatri Chemici voluminibus, & duobus Bibliotheca Chemica Mangeti obviorum.

	Theatr. Tom.	pag.	Bibl. Chem. Tom.	p.
Alani Philoſophi dicta de lapide philoſophico	III.	810.	-	-
Alberti Magni compendium de mineralibus & de Alchemia	II.	139. 185.	-	-
- - de concordantia Philoſophorum. Compoſitum de compoſitis. Liber VIII. capitulorum	IV.	911. 929. 948.	-	-
Nathan. Albinei D. Med. Carmen aureum ad Janum Cuſinum	-	-	II.	387.
- - Ænigma	-	-	II.	388.
Anonymi opus ad album	IV.	1079.	-	-
Anonymi Hydrolithus Sophicus, ſeu Aquarium Sapientum	-	-	II.	537.
Anonymi veteris Philoſophi Conſilium Conjugii, ſeu de maſſa Solis & Lunæ	-	-	II.	423.
Anonymi congeries Paracelſicæ Chemiæ de transmutationibus metallorum	-	-		
Anonymi Cato Chemicus	-	-	I.	368.
- - Propoſitiones XXIV.	IV.	654.	-	-
- - Liber mutus, Alchemiæ myſteria filiis artis nudis figuris aperiens	-	-	I.	939.
- - de ſecretiſſimo Philoſophorum arcano	IV.	621.	-	-
- - Epiſtola de metallorum materia & artis imitat.	III.	189.	-	-
- - Roſarius minor	II.	466.	-	-

	Theatr. Tom.	pag.	Bibl. Chem. Tom.	p.
Anonymi tractatus in verba: Studio namque florenti	IV.	1076.	-	-
- - Roſarium abbreviatum à Balbiano editum VIII. capitibus	III.	725.	II.	133.
- - de magni lapidis compoſitione & operatione	III.	1.	-	-
- - Clangor buccinæ	-	-	II.	147.
- - Correctio fatuorum	-	-	II.	165.
- - Lumen juvenis experti novum	IV.	1053.	-	-
- - Theſaurus Philoſophiæ	-	-	II.	192.
- - Dialogus inter Naturam & filium Philoſophiæ	-	-	II.	326.
- - Dialogus Mercurii Alchymiſtæ & Naturæ	IV.	509.	-	-
- - de alchemia, verſibus	III.	828.	-	-
- - trames facilis & planus ad auream Hermetis arcem	-	-	II.	887.
- - Tractatus Philoſophicus ad rubrum & album	IV.	1132.	-	-
- - liber praxeos Alchemicæ cum Andreæ Libavii additionibus	IV.	324.	II.	700.
- - Opus breve ad rubrum cum Sole per aquas fortes	IV.	1112.	-	-
- - reſponſio ad Hertodtum à Todtenfeld, pro Philaletha	-	-	II.	699.
- - Myſterium occultæ naturæ	-	-	II.	619.
Anonymi, qui Dom. de Eſpagnet creditur, enchiridium Phyſicæ reſtitutæ	-	-	II.	626.
- - ſuper verba, Mercurium frigidum bibit	IV.	1100.	-	-
- - ſuper Arcanum Hermeticæ Philoſophiæ	-	-	II.	649.
Ariſtotelis de perfecto Magiſterio	III.	56.	I.	638.
- - de practica lapidis Philoſophici	-	-	I.	659.
Artephii clavis ſapientiæ	IV.	221.	I.	503.
Avicennæ de Alchemia, octo capita, & de congelutinatione lapidum	-	-	I.	626. 636.
- - ad Regem Haſen de re recta, & declaratio lapidis Philoſophici ad filium Alboali	IV.	972. 986.	-	-
Aureliæ occultæ Philoſophorum partes II. M. Georgio Beato interprete	IV.	525.	II.	198.
Jo. Aurelii Augurellii P. Ariminenſis chryſopoeia &	III.	201. 253.	II.	371. vellus

	Theatr. Tom.	pag.	Bibl.Chem. Tom.	p.
vellus aureum sive chrysopoeia majoris minor ad Leonem X. libri III. heroico carmine cum libro Geronticon, itidem versibus heroicis.				
Auriga Chemicus sive Theosophiæ palmarium	III.	942.	-	-
D. J. B. de spiritu Mundi, positiones	-	-	II.	876.
Rogerii Baconis speculum Alchemiæ de secretis operibus artis & Naturæ, & de nullitate Magiæ	II.	433.	I.	613. & 616.
Adolphi Balduini in Academia Naturæ Curiosor. Hermetis, aurum superius & inferius auræ superioris & inferioris Hermeticum	-	-	II.	856.
Justus à Balbian Flander rosarii abbreviati editor	III.	723. 810.	-	-
Jo. Jacobi Becheri Spirensis Oedipus Chymicus	-	-	I.	306.
Nicolai Bernaudi à Crista Arnaudi Delphinatis Philosophi in ænigmaticum Epitaphium Bononiense commentariolus	III.	836.	II.	317.
alia ejus	III.	871. 881. 961.	-	-
Bernhardus, Comes Marchiæ Trevisanæ de secretissimo Philosophorum opere Chemico	I.	773.	II.	388.
- - Responsio ad Thomam de Bononia, Medicum Caroli VIII.	-	-	II.	399.
Salomonis de Blauenstein interpellatio ad Philosophos contra Kircherum	-	-	I.	113.
Petri Boni, Lombardi Ferrarienſis Margarita pretiosa novella.	-	-	II.	1.
Olai Borrichii de ortu & progressu Chemiæ	-	-	I.	1.
- - Conspectus celebrium scriptorum Chemicorum	-	-	I.	38.
Jo. Brasescbi, Brixiani, dialogus de genuina librorum Gebri sententia	-	-	I.	565.
- - Lignum vitæ	-	-	I.	911.

	Theatr. Bibl. Chem. Tom.	pag.	Tom.	p.
Andreæ Brentii collectanea variarum sententiarum Philoſoph.	IV.	379.	-	-
Calid filii Jaici, ſecreta artis	-	-	II.	184.
Calid Regis liber trium verborum, ex MSto præcellentiori	-	-	II.	189.
Caravantis Hiſpani practica	III.	190.	-	-
Gaſtonis Clavei apologia chryſopoeiæ contra Thom. Eraſtum	II.	1.	-	-
Gabrielis Clauderi de tinctura univerſali contra Kircherum	-	-	I.	119.
Andreæ Cnöffelii reſponſum ad D. I. B. poſitiones, quod in ſe continet reſerationem tumbæ Semiramidis	-	-	II.	880.
Ludovici de Comitibus, Maceratenſis Medici tractatus de liquore Alcaheſt & de lapide Philoſophorum	-	-	II.	764.
- - de ſale volatili Tartari				
- - Metallorum & Metallicorom Naturæ operum ex orthophyſicis fundamentis elucidatio libris IV. cum appendice de explicatione ſymbolæ Crucis.				
Coſmopolitæ, vide Sendivogii.				
Jo. Dauſtenii Roſarium arcanum Philoſophorum ſecretiſſimum	-	-	II.	309.
Joannis Dee, Londinenſis, Monas hieroglyphica	II.	203.	-	-
Gerhardi Dornei artis chemiſticæ libri III. aliaque ſcripta	I.	216.	-	-
Gaſtonis Dulconis tractatus tres	IV.	322. 440.		
Pauli Eck de Sultzbach qui A. 1489. ſcripſit, clavis Philoſophorum	IV.	1139.	-	-
Efferarii Monachi de lapide Philoſophorum ad Apoſtolicum quendam	III.	136.	-	-
- - Theſaurus Philoſophiæ	III.	146.	-	-
De Elia artiſta nova diſquiſitio	IV.	241.	-	-

	Theatr. Tom.	pag.	Bibl. Chem. Tom.	p.
Petri Johannis Fabri, Medici Regis Galliæ, ad Fridericum, Ducem Holſatiæ	-	-	I.	291.
Jo. Chryſippi Faniani de jure artis Alchemiæ	I.	28.	I.	210.
Marſilius Ficinus Florentinus de arte Chemica	-	-	II.	172.
Nicolai Flamelli commentarius in Dionyſium Zachariam	I.	848.	II.	350.
- - Summarium Philoſophorum	-	-	II.	368.
Michaëlis Friben, in Academia Naturæ Curioſorum Cleandri, brevis enumeratio hactenus à ſe in Chemia actorum	-	-	II.	875.
Gebri Indiæ Regis, Arabum Philoſophi ſumma perfectionis Magiſterii libris IV.	-	-	I.	519.
- - Inveſtigatio Magiſterii	-	-	I.	558.
- - Teſtamentum	-	-	I.	562.
Joannis Gerhardi exercitationes in Gebri libros II. ſummæ perfectionis	-	-	I.	568.
- - Analyſis partis practicæ Raym. Lulli	-	-	I.	778.
Claudii Germani, Medici Pariſ. icon Philoſophiæ occultæ	-	-	II.	485.
Joannis Graſſei, alias Cortalaſſei, Syndici Stralſundenſis, Arca arcani de ſummis Naturæ myſteriis, ex ruſtico ejus majore & minore & Phyſica naturali rotunda, per viſionem Caballiſticam deſcripta	-	-	II.	588.
Jodoci Greveri presbyteri ſecretum	III.	783.	-	-
Joh. Friderici Helvetii vitulus aureus	-	-	I.	196.
Hermetis Trismegiſti tabula Smaragdina cum commentariis Jo. Chr. Kriegsmanni & Gerhardi Dornei	-	-	I.	380.
	I.	408.	I.	389.
Hermetis de Lapidis phyſici ſecreto cum Anonymi ſcholiis	IV.	627.	I.	400.
Theobaldi de Hochlande de Alchemiæ difficultatibus	I.	121.	I.	336.
Gvil. Johnſonii Lexicon Chymicum	-	-	I.	217.
Iſaaci Hollandi fragmentum de lapide Philoſophorum	II.	142.	-	-

Joan-

	Theatr. Tom.	pag.	Bibl. Chem. Tom.	p.
Joannis Iſaaci Hollandi opera mineralia, ſive de lapide Philoſophico	III.	320.	-	-
Kalid, vide Calid.				
Athanaſii Kircheri de lapide Philoſophorum	-	-	I.	45.
Lambsprinck, Nobilis Germani, de lapide Philoſophico	III.	860.	-	-
Davidis Lagnei conſenſus Medicorum Chemicorum	IV.	813.	-	-
Jo. de Laſniovo de Lapide Philoſophorum	IV.	657.	-	-
Wenceslai Lavinii, Moravi, de cœlo terreſtri	IV.	324.	-	-
Auctoris Divi Leſchi genus amo, tractatus XII. & ænigma	IV.	478.		502.
Andreæ Libavii additiones ad Anonymi librum praxeos Alchemicæ	IV.	324.	II.	700.
Raymundi Lullii teſtamentum pars theorica & practica	IV.	1.151.	I.	707. 763.
- - Compendium animæ transmutationis artis metallorum ad Rupertum, Anglorum Regem	IV.	121.	I.	780.
Ejusdem Compendii exemplar aliud	-	-	I.	853.
- - Teſtamentum noviſſimum	-	-	I.	790.
- - Elucidatio Teſtamenti ſ. repertorium	III.	820.	I.	823.
- - Lux Mercuriorum	-	-	I.	824.
- - Praxis univerſalis magni operis ex tertia diſt. libri quintarum eſſentiarum	III.	162.	-	-
- - Experimenta	-	-	I.	826.
- - Ars Compendioſa ſive Vademecum	-	-	I.	849.
- - Epiſtola de accurtatione lapidis benedicti	-	-	I.	863.
- - Poteſtas divitiarum, expoſitio teſtamenti Hermetis	-	-	I.	866.
- - Clavicula & apertorium	III.	309.	I.	872.
- - Compendium artis Alchemiæ & Naturalis Philoſophiæ	-	-	I.	875.
- - Tractatus de lapide & oleo Philoſophorum	-	-	I.	879.
- - Codicillus ſeu Vademcum & Cantilena	-	-	I.	880.

Excer-

	Theatr. Bibl. Chem. Tom.	pag.	Tom.	p.
Excerptum è Caroli-Cæſaris Malvaſiæ commentario in Epitaphium ænigmaticum Bononienſe	-	-	II.	717.
Merlini allegoria	-	-	II.	191.
Nicolai Melchioris Cibinenſis Transſylvani Proceſſus ſub forma Miſſæ	III.	853.	-	-
Gvidonis de Motanor, Philoſophi Galli ſcala Philoſophorum	-	-	II.	134.
Morienus Romanus de compoſitione Alchemiæ	-	-	I.	509.
Dan. Georg. Morhofii de metallorum transmutatione Epiſtola	-	-	I.	168.
Thomæ Muſeti, Londinatis, dialogus apologeticus de jure & præſtantia chemicorum Medicamentorum	I.	75.	-	-
- - Epiſtolæ quinque medicinales	I.	97.	-	-
Nicolai Nigri Happelii chiragogia Heliana de auro Philoſophico necdum cognito	IV.	296.	-	-
	IV.	326.	-	-
Diſquiſitio Heliana aphoriſmi Baſiliani	IV.	368.	-	-
Thomæ Northoni Crede mihi, ſive Ordinale	-	-	II.	285.
Odomari Magiſtri practica &c.	III.	164.	-	-
Orthelii commentarius in Sendivogii Novum Lumen	-	-	II.	516.
Ortholani practica Pariſiis probata A. 1358.	IV.	1028.	-	-
Jo. Auguſtini Panthei, Veneti, ars & theoria transmutationis metallicæ cum Voarchadumia numeris & iconibus illuſtrata	II.	528.	-	-
Pantaleonis bifolium metallicum	-	-	II.	718.
- - tumulus Hermetis apertus	-	-	II.	728.
- - Examen alchemiſticum	-	-	II.	736.
- - Diſceptatio de lapide phyſico, in qua tumba Semiramidis ab anonymo phantaſtice non Hermeticè ſigillata recluditur, vacuaque eſſe oſtenditur	-	-	II.	744.
Bernardi G. Penoti de præparatione & uſu medicamentorum Chemicorum	I.	672.	-	-

Ber-

	Theatr. Tom.	Bibl. Chem. pag.	Tom. p.
Bernardi G. Penoti quæſtiones & reſponſiones atque alia	II.	146.	- -
Philalethæ introitus apertus ad occluſum Regis palatium	-	-	II. 661.
- - de metallorum metamorphoſi	-	-	II. 676.
- - brevis manuductio ad Rubinum cœleſtem	-	-	II. 686.
- - fons Chemicæ Philoſophiæ	-	-	II. 693.
Jo. Franciſci Pici Mirandulani Comitis libri III. aurei de auro tum æſtimando tum conficiendo tum utendo, ad Conjugem	II.	357.	II. 558.
Jo. Pontani Philoſophi Epiſtola de lapide Philoſoph.	III.	826.	- -
Proceſſus quinque variorum auctorum	III.	848.	- -
Joſephi Quercetani Armeniaci reſponſio ad Jac. Aribertí Veridonis Epiſt. de ortu & cauſis metall.	II.	170. 180.	- -
Quadriga aurifera	III.	891.	- -
Richardi Anglici Correctorium	II.	442.	II. 266.
Georgii Riplei, Philoſophi Angli, Ord. Canonicor. regular. Brittlintonenſis, duodecim portæ axiomatum philoſoph.	II.	123.	II. 275.
Robertus Vallenſis de veritate & antiquitate artis Chemicæ	I.	1.	- -
Joannis de Rupeſciſſa Ord. Minor. liber Magiſterii de confectione veri lapidis Philoſophorum	III.	191.	II. 80.
- - Liber Lucis	III.	297.	II. 84.
- - Roſarium Philoſophorum ex duplici exemplari	-	-	II. 87.119
Philippi Jacobi Sachs à Lewenheimb aurum Chymicum	-	-	I. 192.
Sendivogii Poloni, vulgo Coſmopolitæ, novum lumen Chemicum	-	-	II. 463.
- - Dialogus Mercurii, Alchemiſtæ & Naturæ	-	-	II. 475.
- - Tractatus de ſulphure	-	-	II. 479.
- - Apographus Epiſtolarum hactenus ineditarum ſuper Chemia	-	-	II. 493.
Petri de Silento opus	IV.	1113.	- -
Sympoſii ænigmata quædam	III.	858. 881.	- -

	Theatr. Tom.	pag.	Bibl. Chem. Tom.	p.
Dan. Stolcii de Stolcenberg, Bohemi Hortulus Hermeticus	-	-	II.	895.
Thomæ Aquinatis de lapide Philosophico &c. & Thesaurus Alchemiæ ad fratrem Reinaldum	III.	277.	-	-
- - liber lilii benedicti	IV.	1082.	-	-
Jo. Ferdinandi Hertodt à Todtenfeld, Med. D. & Physici provincialis Moraviæ, Epistola Philalethæ opposita	-	-	II.	697.
Trevisani, vide Bernard.				
Joannes Trithemius de spagirico artificio	I.	437.	-	-
	IV.	663.		
Tumba Semiramidis, Hermetica sigillata	-	-	II.	759.
Tuba philosophorum exemplar 1.			I.	400.
2.	V.		I.	480.
allegoriæ sapientum	-	-	I.	467-494
ænigma Arilei	-	-	I.	495.
exercitationes XV. in Turbam	-	-	I.	497.
Ægidii de Vadis dialogus inter Naturam & filium Philosophiæ cum tabula, qua vocabula ænigmatica metallorum explicantur	II.	95.	-	-
Basilius Valentini, Ord. S. Benedicti, de magno lapide antiquorum Sapientum	-	-	II.	409.
- - Duodecim claves	-	-	II.	413.
- - Opus ad utrumque	IV.	1061.	-	-
- - de prima materia lapidis Philosophici	-	-	II.	421.
- - Appendix & perspicua repetitio de magno lapide	-	-	II.	422.
Laurentii Venturæ Veneti de ratione conficiendi lapidis Philosophici	II.	244.	-	-
Arnoldi de Villanova thesaurus thesaurorum, rosarium Philosophorum	III.	118.	I.	662.
- - Novum Lumen	-	-	I.	676.
- - Perfectum Magisterium Gaudium, lumen luminum, flos florum	-	-	I.	679.

	Theatr. Tom.	pag.	Bibl. Chem. Tom.	p.
Arnoldi de Villanova Epiſtola ad Regem Neapolitanum	-	-	I.	683.
- - Speculum Alchemiæ	IV.	584.	I.	687.
- - Carmen	IV.	614.	I.	698.
- - Quæſtiones eſſentiales & accidentales ad Bonifacium VIII.	IV.	616.	I.	698.
- - Semita Semitæ	-	-	I.	702.
- - Teſtamentum	-	-	I.	704.
- - Practica ex libro breviarii librorum Alchemiæ	III.	129.	-	-
Evaldi Vogelii, Belgæ, de lapidis Phyſici conditionibus ad Gebrum & Lullium rectius intelligendos	III.	565.	-	-
Dionyſii Zacharii, Philoſophi Galli, opuſculum Chemicum	I.	804.	II.	336.
Senioris Zadith tractatus de Chymia, cum Aurelia occulta	-	-	II.	191.
Hieronymus de Zanetinis contra Angelum pro Alchymia	IV.	277.	-	-

XVIII. DE BALNEIS omnia, quæ exſtant apud Græcos, Latinos & Arabas tam Medicos, quam quoscunque cæterarum artium probatos ſcriptores, qui vel integris libris, vel quoquo alio modo hanc materiam tractaverunt, junctim exhibere ſe profitetur, qui hanc collectionem edidit Thomas Junta cum præfatione ad Franciſcum Contarenum, Zachariæ Equitis F. Venetiis apud Juntas, 1554. fol.

Ex Ariſtotelis problematibus. p. 470.
Aëtio. 482.
Alex. Tralliano. 480.
Aretæo. 480.
Avicenna. 321.
Averroë in Avicennam 417. & ex ejus *Colliget*. 434.
Abimeron Abynzohar. 434.
Abhengvefit Arabe. 429.
Alcadinus poëta Siculus de balneis Puteolanis. 203.

Aleardus Pindemontibus, Veronenſis de Balneis Calderii ſive Calderianis ad Hermolaum Barbarum. pag. 141. b. 189. b.
Antonius Gvainerius de Balneis civitatis Aquenſis in Monteferrato. 43.
Antonius Fumanellus Veronenſis de aquis Caldekianis. 183.
ex Bavero de Baveriis de balneo Porrettæ & aliis. 143.
Barthol. à Clivolo Taurinenſis de Balneis. 247.
Barthol. de Montagnana de balneis Patavinis. 37.
Chriſtoph. Barzizio Bergomenſe. 225.
Claudianus de fontibus Aponi. 91.
Conr. Geſnerus de Germaniæ & Helvetiæ Thermis. 289.
ex Celſo. 303.
Dioſcoride de mineralibus ſimplicibus & aqua. 238.
Franciſci de Senis de balneo Petrioli. 182.
Galenus & Hippocrates de aquarum natura & de balneis. 439.
Gentilis de Fulgineo. 181. & ex ejus expoſit. in Avicennam. 346.
Georgius Agricola de natura eorum, quæ ex terra effluunt. 273.
Georgius Franciottus Lucenſis de balneo Villenſi. 157.
Gvil. Gratarolus de termis Rheticis agri Bergomatis. 192.
Hippocrates. 439.
ex Hieron. Gardane, en balneum articulari morbo competat. 226.
Jacobo de Partibus in Avicennam. 352.
Jo. & Jac. de Dondis Patavini de fontibus calidis agri Patavini. 90.
Jo. Damaſceni aphoriſmis. 438.
Jo. Antonius Pantheus Veronenſis de fontibus Calderianis in agro Veronenſi. 110.
ex Joanne de Sancto Amando. 221.
Jo. Elyſius Neapolitanus de totius Campaniæ balneis. 208.
Jo. Franciſci Branchaleonis Neapolitani de balneis dialogus. 240.
ex Jo. Herculani Commentariis ad Almanſorem in Avicennam. 320. 418.
Jo. Joviani Pontani libro Meteororum de fontibus & fluminibus. 217.
Julii Delphini, Jo. Andreæ Cella nova & Bernardini Paterni Conſilia de balneis Aquenſibus. 303.
Laurentius Bertolinus de balneo Corſennæ. 155.
Leonardi Fuchſii ex compendio medicinæ excerpta. 271.
Ludovicus Paſinus, Patavinus, de thermis Patavinis, ac de quibusdam Italiæ balneis. 197.

Lud.

Lud. Zimalia, Bergomas, de balneis S. Pancratii, agri Bergomatis. p. 190.
ex Lucretio libro VI. 213.
Meſuæ Canonibus univerſalibus ejusque expoſitoribus. 422.
Matthæus Bendinellus de balneis Lucenſibus Villæ & Corſennæ. 145.
Mengus Blanchellus, Faventinus de balneis. 58.
Mich. Savanarola de balneis & thermis univerſalibus. 1.
Nic. Maſſæ Veneti de balneis Calderianis Epiſtola. 299.
ex Oribaſio de aquis & balneis. 474.
Ovidii ex libro XV. Metamorphoſ. 215.
Paulo Ægineta. 486. b.
Petro Aponenſi Conciliatore & ejus additionibus in Meſuem. 427.
Petrus Paulus Paravicinus de Maſinenſibus & Burmienſibus thermis. pag. 194.
Petrus de Tuſſignano de balneis Burmi apud Volturenos. 193.
ex Plinii Hiſt. Naturali. 232.
Pogii Florentini Epiſtola de balneis Helvetiæ. 291.
ex Rabi Moſe. 438.
Raſis ex Continente & ex libro ad Almanſorem, Herculanique commentariis. 320.
ex Seneca. 229.
Serapione. 430.
Siraſi Arabis in Avicennam commentariis. 340.
Theodorici, Oſtrogottorum Regis, de balneis Aponi Epiſtola. 93.
Turæ Bononienſis recepta aquæ balnei de Porretta. 46.
ex Turriſani, plusquam Commentario in microtechnes Galeni lib. III. balneandi Canones. 222.
Thermi ad Timavi oſtia, auctore Jovita Rapicio. 307.
Ugonis Semenſis ex Conſiliis, 221. & in Avicennam. 387.
Ugolinus de Montecatino de balneorum Italiæ proprietatibus. 47.
ex Vitruvio Roſcio Parmenſi excerpta de aquis. 227.
Joannis Antonii Sicci, Cremenſis, de balneis, præmiſſa veteri icone balnei, qualem dedi ad Sextum Empiricum. p. 30.

XIX. Medicorum antiquorum Græcorum, Latinorum, Arabum, DE FEBRIBUS * commentationes collectæ ſtudio Joannis Fernelii pro-

* Video & laudari collectionem ſcriptorum de hoc argumento vulgatam Lugd. 1517. 4. ſed in eam nunquam incidi.

prodierunt Venetiis 1576. fol. In hoc volumine recuſo ibid. 1594. fol. obvia ſcripta de hoc argumento vel apoſpaſmatia:

Hippocratis, ex commentariis Joannis Marinelli p. 1.
Oribaſii p. 9.
Noni p. 14.
Pauli Æginetæ p. 39.
Alexandri Tralliani p. 45.
Aëtii Amideni p. 58.
Avicennæ p. 67.
Raſis ſive Abubeker Rhazes p. 100.
Conſtantini Africani p. 102.
Abenzoaris liber p. 106.
Averrois p. 109.
Iſaaci p. 118. 130.
Serapionis p. 153.
Haly p. 165.
Jo. Actuarii p. 176.
Celſi p. 179.
Sereni Sammonici p. 184. Plinii p. 184.
Garioponti p. 187.
Bernhardi Gordonii p. 208.
Petri de Apono Quæſtiones p. 218.
Arnoldi Villanovani p. 241.
Philonii p. 254.
Nicolai Florentini de febribus Epitome p. 285.

XX. Claudam hoc caput ſuccincta notitia ſcriptorum, qui in hiſtoria Medicorum illuſtranda ad præſentem usque ætatem elaborarunt, licet juſtum corpus hiſtoriæ Medicæ, & pleniorem accuratioremque hiſtoriam litterariam Medicorum veteris ac recentis ævi adhuc deſideramus. Neque veterum tantum ſcripta nusquam exſtant* *Sorani* utriusque *Hiſtomachi* Epheſii & *Andreæ* Medici: ſed nec lucem viderunt promiſſa de hoc argumento vel etiam affecta opera doctorum virorum recentis ætatis *Joannis Baptiſtæ Capponi*, a) *Ægidii Menagii*, b) *Thomæ Reineſii*,

* De his ſupra p. 675. 676.

a) De hujus hiſtoria Medica univerſali promiſſa vide Morhofium lib. 1. polyhiſt. p. 212. edit. primæ.

b) Menagius amœnitat. juris cap. 27. & anti Bailleti c. 20. Henr. Meibomius Epiſtola mox lau-

ſii, c) *Jo. Henrici Meibomii*, d) *Georgii Hieronymi Welſchii*, neque *Julii Gvaſtavini* e) Patricii Genuenſis vitæ illuſtrium Medicorum, aut *Joannis Tortellii* f) Aretini, liber de Medicina & Medicis: aut Hiſtoria Medicorum & Phyſicorum *Martini Fogelii* noſtri * τῦ μακαρίτε, in manibus homi-

laudanda: *Supereſt adhuc & exornat noſtri ævi gloriam Ægidius Menagius, qui publico dudum promiſit Medicorum hiſtoriam, eamque brevi edendam jam ante hos ſex annos præſenti mihi ſpem fecit, quamvis necdum prodierit.*

c) Reineſius Epiſt. 16. ad Jo. Vorſtium data A. 1653. Jonſius lib. 2. c. 8. de ſcriptoribus Hiſt. Philoſoph.

d) Henricus Meibomius in Epiſtola de Medicorum hiſtoria ſcribenda ad V. C. Georg. Hieron. Welſchium, Medicum Auguſtanum Helmſt. 1669. 4. patris ſui A. 1655. inſtitutum ita enarrat: *Geſſit eo fere modo ſe parens, quo in Hiſtoricis Græcis Latinisque, aliisque ſcriptoribus vir ſummus, Gerardus Joannes Voſſius. Initio introductionem quandam præmiſit, in qua de vaſto Medicinæ ambitu & de Medicorum ſectis ordinibusque, ex Antiquitate omni pluribus agit. Deinde libro* primo *eos, qui ab orbe condito usque ad Urbem conditam:* ſecundo *qui ab Urbe condita usque ad natum Chriſtum:* tertio *qui à nato CHriſto usque ad ſæculi decimi quinti medium vixerunt.* Quarto *denique* omnes, *quorum in incerto ætas eſt, ordine Alphabetico enumerat. Quod ſi enim libeat illos quoque, qui poſt annum reparatæ Salutis MCCCCL. fuerunt Medici, colligere & in theatrum producere,* ille pulveris Erythræi ſiderumque micantium ſubducat numerum prius, *quam omnes nobis ſiſtat.* Poſtea refert à patre moriente ſibi tum XVI. annos nato opus commendatum, ut maturior annis ederet, teſtaturque multa ſe obſervaſſe & addidiſſe, ſed præcipue in Medicis Arabibus aquam ſibi hærere non diffitetur. Vide & Henr. Meibomii Addenda ad Voglerum pag. 181. Gunther. Chriſtoph. Schelhammerum ad Conringii introductionem ad Medicin. p. 127. Conringiana pag. 26. edit. primæ. G. Hieron. Welſchii vitam p. 56. & Morhofii lib. 1. polyhiſt. 52. 59.

e) Philippus Labbe in Bibl. Bibliothecarum.

f) Giornale de' letterati d' Italia T. XI. p. 312.

* Morhof. lib. 1. polyhiſt. p. 62. Vinc. Placcius ὁ μακαρίτης lib. de anonymis & Pſeudonymis p. 39. edit. primæ.

hominum verſantur. Neque *Bourdelotii* g) opus vidimus, quod omnes Bibliothecas Medicas longe poſt ſe relicturum ſcripſit A. 1702. vir clariſſimus Daniel Clericus: aut Hiſtoriam Medicinalem, quam à *Dionyſio Dodartio* h) A. 1707. defuncto parari, jam A. 1689. teſtatus eſt Joannes Baptiſta Lantinus. Etiam *Philippi Labbei* i) ſupplementa ad Lindenium de ſcriptis Medicis, & *Georgii Franci de Franckenau* k) ad Wolfgangi Juſti Chronologiam Medicorum, fato utriusque intercepta dolebunt mecum harum litterarum ſtudioſi.

Hiſtoriæ Medicæ Scriptores.

Antonius Poſſevinus, S. J. libro XIV. Bibliothecæ ſelectæ.

Jo. Beverovicii idea Medicinæ veterum. Lugd. Bat. 1637. 8.

Hermanni Conringii in univerſam artem Medicam ſingulasque ejus partes introductio, Helmſt. 1651. 4. edente Sebaſtiano Schefero: & cum aucta-

g) Dan. Clericus præf. ad Hiſt. Medicinæ A. 1702. Gallice editam (quam eidem Bourdelotio dedicavit) poſt commemoratos Lindenium ac Merklinum: *mais Mr. Bourdelot va bien tôt rendre public un grand ouvrage ſur la méme matiere, qui effacera tout ce qui a precedé, & où il ajoutera ſon jugement ſur une bonne partie des livres & ſes conſeils ſur le choix de ceux qui doivent compoſer la Bibliotheque d'un ſavant Medicin.* Et in alia præf. ad edit. A. 1723. *il ſeroit à ſouhaiter que ceux qui ont beritè de la belle Bibliotheque & des écrits de Mr. Bourdelot, mort depuis quelque tems, miſſent au jour un Catalogue que ce ſavant homme avoit fait de tous les livres en Medicine qui étoit beaucoup plus étendu & plus exact qu' aucun de ceux qui ont paru juques à preſent. Il y avoit méme joint une eſpece de Critique fort abregée pour faire connoitre plus particulierement qu' on ne le peut apprendre par les titres, ce qu'il y a de meilleur dans une partie de ces livres. Cet ouvrage étoit deja fort avancé il y a plus de vingt ans, comme l' auteur m' avoit fait l' honneur de me l' ecrire, en ſorte que depuis ce tems là il pourroit l'avoir achevé. C'eſt dommage qu'une piece de cette nature demeure enſevelie dans la pouſſiere d'un cabinet.*

h) Præf. ad Salmaſium de homonymis hyles iatricæ.

i) Labbeus Bibl. nov. MSS. p. 125.

k) Dan. Clericus loco laudato.

auctario D. *Guntheri Christophori Schelhammeri*, ibid. 1687. 4. additis Casp. Bartholini de studio Medico, ex edit. Hafn. 1628. Petri Castelli Romani, Nobilis Messanensis optimo Medico, ex edit. Messan. 1637. Jo. Antonii van der Linden manuductione ad Medicinam, ex edit. Lovan. 1639. & *Joannis Rhodii* introductione ad Medicinam paullo accuratiorem & Jo. Rhodii Bibliotheca Medica familiari ac paullo diffusiori, ex MS.

Zacuti Judæi Ulyssiponensis, A. 1642. Amst. denati, Historiarum Medicinalium in principum Medicorum scriptis, libri X. tomo primo ejus operum Lugd. 1649. & 1657. fol. Liber undecimus praxin Historiarum complectitur.

Joannis Neandri, Bremani, Medicinæ natalitia,(*) sectæ earumque placita, tum ejus catacrypses ac restauratores, & ad nostra usque tempora propagatores, cum historiis eorum, vitis ac scriptis. Bremæ 1623. 4.

D. *Christiani Joannis Langii*, Medici Lipsiensis, defuncti A. 1701. 29. April. historia Medica, tomo primo ejus operum præmissa Lips. 1704. fol.

Joannis Conradi Barchusen, Medici Ultrajectini, Historia Medicinæ, in qua, si non omnia, pleraque saltem Medicorum ratiocinia, dogmata, hypotheses, sectæ &c. quæ ab exordio Medicinæ usque ad nostra tempora inclaruerunt, dialogis XIX. pertractantur, Amst. 1710. 8. Idem liber auctior & redactus in formam dissertationum XXVI. de Medicinæ origine & progressu, Trajecti ad Rhen. 1723. 4.

Jo. Philippi Burggrafii de Medicæ artis & Medicorum fatis, Libitina ovans fatis Hygiæ, Francof. 1701. 12.

Danielis Clerici, Medici Genevensis, pars prima Historiæ Medicinæ, Gallica lingua scriptæ, prodiit Genev. 1696. 12. & Anglicæ versionis mentio in Historia operum eruditorum A. 1699. p. 275. editæ Lond. 1700. Deinde tres partes Gallicè viderunt lucem, quarum ultima desinit in anno CHRISTI ducentesimo, excusæ Amstelod. 1702. 4. Denique longe auctiores, atque cum sciagraphia brevi continuationis ab anno CHRISTI ducentesimo in præsentem ætatem, Amst. 1723. 4. Bibl. Françoise de Mr. Camusat, T. 2. p. 167.

(*) Contra sinistrum Labbei judicium hic liber defenditur à Theodoro Crusio. Vergnügung müßiger Stunden/ parte IX. p. 71. seq.

Andreæ Ottomari Gelike, Medici hodie Duisburgenſis, hiſtoria Medicinæ univerſalis, periodus prima Hebræorum & ſecunda Ægyptiorum, Francof. ad Viadrum 1717. 8. periodus tertia & quarta Græcorum ab Æſculapio ad Hippocratem, ibid. 1718. 8. quinta de Hippocratis Medicina, id. 1719. 8. ſexta de ſtatu Medicinæ ſub Hippocratis poſteritate ad fatalem quam appellat artis Medicæ diviſionem in diæteticem, pharmacevticen ac chirurgicen, ibid. 1720. 8.

Gotfridi Andreæ Zahnii diſſ. de origine, progreſſu & dignitate Medicinæ, Veſaliæ 1708. 12. Hiſtory of the works of the learned A. 1710. pag. 18.

Theodori Janſonii ab Almeloveen inventa novantiqua, h. e. brevis enarratio ortus & progreſſus artis Medicæ ac præcipue de inventis vulgo novis, antiqua ætate cognitis, Amſt. 1684. 8.

Jo. Bernierii Hiſtoire Chronologique de la Medicine & des Medicins; Hiſtoria Chronologica Medicinæ & Medicorum, ubi de origine & progreſſu artis Medicæ aliisque ad eam pertinentibus diſſeritur, nec non de officiis mutuis ægrotantium Medicorumque, Gallice Pariſ. 1695. 4. ſecunda editio emendata & quibusdam locis contractior. Prior inſcribebatur Eſſais de Medecine, Pariſ. 1689. 4. Acta Erudit. T. 1. ſupplem. p. 451.

Salomonis Cellarii Origines & Antiquitates Mediçæ, Halæ Saxon. 1696. 8. Filius hic fuit celebris viri Chriſtophori Cellarii, in flore ætatis extinctus.

Bernhardi Albini Oratio de incrementis & ſtatu artis Medicæ ſæculi XVII. Lugd. Bat. 1711. 4. Journal des Savans 1712. Dec. p. 659.

Jodoci Kelleri de excellentia Medicinæ libri.

Michaëlis Doringii, Uratislavienſis, de Medicina & Medicis, adverſus iatromagiſtas & pſeudiatros, libri II. Gieſſæ 1611. 8.

Leonardi de Capua, Medici Neapolitani, parere, diviſato in otto ragionamenti, ne' quali narrando ſi l' origine e'l progreſſo della Medicina, chiaramente l' incertezza della medeſima ſi manifeſta. Napoli 1689. 4. cui editioni ſecundæ acceſſerunt ad octo diſſertationes de incerto artis Medicæ, aliæ tres de incerto medicamentorum. Similiter & in tertia, Bononiæ 1714. 8. tribus Vol.

Jo. Henrici Meibomii commentarius ad Magni Aurelii Caſſiodori formulam Archiatrorum, Helmſt. 1668. 4.

Scripto-

Scriptores Hiſtoriæ Naturalis.

Paſchalis Galli index eorum qui in Phyſica & alia ſcripta Ariſtotelis commentati ſunt, auctus deinde à *Guilelmo du Vall*, occurrit in pleriſque Græco-Latinis Ariſtotelis editionibus.

Jo. Jacobi Scheuchzeri, Medici Tigurini, Bibliotheca ſcriptorum Hiſtoriæ naturalis, Tiguri 1716. 8.

Jacobi le Long, Presbyteri Oratorii Pariſ. A. 1721. d. 13. Auguſt. denati, notitia ſcriptorum hiſtoriæ naturalis Galliæ, quæ Scheuchzeri libro p. 213. ſubjicitur, exſtat etiam locupletior in viri illius præſtantiſſimi Bibliotheca Hiſtoriæ Gallicæ, edita Pariſ. 1719. fol. pag. 24. ſeq.

Cornelii à Beughem ſyllabus recens exploratorum in re Medica, Phyſica & Chemica, excerptus ex Actis Naturæ curioſorum & Alphabetico ſcriptorum ordine digeſtus, Amſt. 1696. 12.

Bernhardi Valentini, Medici Gieſſenſis, de ſcriptis à membris Collegii Naturæ curioſorum ſeparatim editis, hiſtoria literaria, ſubjecta legitur ejus armamentario naturæ Syſtematico, Gieſſæ 1709. 4.

Dan. Georgius Morhofius in Polyhiſtore Phyſico & Medico.

Jac. Fridericus Reimmannus, Superintendens hodie Hildeſienſis, introductione in hiſtoriam literariam Germanorum, edita Germanice parte 3, c. 1. p. 474. ſeq. Hall. 1709. 8.

Sigismundi Jacobi Apini diſſertatio de incremento Phyſices per Medicos facto, Altdorf. 1719. fol. Journal des Savans A. 1720. Septembr. pag. 314.

*** *** ***

Jo. Jacobi Mangeti Bibliotheca Medico-practica, Genev. 1695. fol. 4 Volum.

Ejusdem Bibliotheca pharmaceutico-Medica, Genev. 1703. fol. 2 Volum.

De obſervationum Medico-Phyſicarum ſcriptoribus videndus Joannes Schenckius à Gravenberg in præfatione ad Obſervationes ſuas Medicas, vulgatas Lugd. 1643. & Francofurti 1665. fol.

The rational Phyſicians library by *Abdias Cole* and *Nichols Culpeper*, Lond. 1661. fol.

De Medicis antiquis & recentibus.

Philippi Melanchthonis Orationes de Hippocrate, Galeno, Avicenna &c. in ejus tomis declamationum plus ſimplici vice editis.

Conradi Geſneri præfatio ad Galeni opera, Baſil. 1562. fol. ubi de Galeno ejusque ſcriptis & interpretibus, & de artis Medicæ inſtauratoribus.

Othonis Brunsfeldii, Moguntini, Catalogus illuſtrium Medicorum, ſive de primis Medicinæ ſcriptoribus, Argentorati apud Jo. Schottum 1530. 4.

Symphoriani Campegii ſive *Champerii*, Lugdunenſis, de claris ſcriptoribus Medicinæ veteribus & recentioribus, una cum ejus lucubratione de legum conditoribus, atque aliis opuſculis, 8. & cum *Remaci Fuchſii*, Limburgenſis, vitis aliquot illuſtrium Medicorum, Lugd. 1531. 8. & Pariſ. 1541. 8. Idem hic eſt Campegius cujus *Epiſtolæ* pro Medicorum Græcorum defenſione prodierunt cum *Bernardi* Unger, Germani, Epiſtolis pro defenſione Medicorum Arabum, ad calcem annotatiuncularum Sebaſtiani Montui, in errata recentium Medicorum per Fuchſium collecta, Lugd. 1533. 8.

Robertus Conſtantinus in nomenclatore inſignium ſcriptorum atque Indice Bibl. & Pandectarum Geſneri, Pariſ. 1555. 8.

Wolfgangi Juſti Chronologia illuſtrium Medicorum, Francof. ad Viadrum 1556. 8.

Marcus Squarcialupus inter ſcriptores de vitis Medicorum laudatur à Reineſio Epiſt. XVI. ad Jo. Vorſtium.

Caſparis Peuceri vitæ illuſtrium Medicorum, Argentorat. 1573.

Stephani de Villa vitæ duodecim Principum Medicinæ & de artis Medicæ originibus, Hiſpanicè. Burgis veteris Caſtellæ 1647. 8.

Jo. Lonai Boſchii Oratio de optimo Medico & Medicinæ auctoribus T. I. Oratt. Ingolſtadienſium.

Henrici Blacuodæi, Scoti, de claris Medicis, Pariſ. 1608. 8.

Nicolaus Tinquellus, diligentiſſimus ſcriptor, opere de Nobilitate.

Philibertus Bertinus, Auſſonienſis Burgundus, de claris Medicis ſcripſiſſe dicitur apud Labbeum in Bibliotheca Bibliothecarum.

Petri Caſtellani vitæ illuſtrium Medicorum, qui toto orbe ad ipſius usque tempora floruerunt, Antwerp. 1618. 8. & in tomo decimo theſauri

ſauri Antiquitatum Græcarum Jacobi Gronovii. Catalogum Medicorum Alphabeticum, quorum vitas perſequitur Caſtellanus, habes apud Lindenium & Mercklinum.

Renatus Moreau in libro de miſſione ſanguinis in pleuritide, Pariſ. 1622. 8. edito quamplurimos Medicos Græcos, Latinos, Arabes, Barbaros ordine temporis recenſet.

Gerardus Joannes Voſſius de Medicis antiquis egregia quædam annotavit libro poſtumo de Philoſophia cap. XI. XII. XIII. XIV. Hagæ Com. 1658. 4. atque inter opera Voſſii junctim edita Amſt. 1701. fol. Tomo tertio.

Epitaphia Medicorum in *Dodonis Richea* theatro funebri, Salisburgi 1673. 4. parte 3. p. 307.--344.

Jacobi Ruef, Tigurini, Catalogus Medicorum & Aſtrologorum. Et

Joannis Bartholomæi, Sveidnicenſis, elogia Medicorum apud Labbeum memorantur.

Plurimorum Medicorum vitas refert *Paulus Freherus* in theatro virorum eruditorum, parte tertia fol. *Iſaacus Bullart*, additis iconibus nitide in æs inciſis in Academia ſcientiarum vulgata Gallice, Pariſ. 1682. fol. T. 2. p. 65. ſeq.

Icones Medicorum aliquot veterum ac recentium, ex Bibliotheca *Joannis Sambuci*. Antwerp. fol. A. 1574. 1603. 1615.

De Scriptis Medicorum.

Conradi Geſneri pandectarum, ſive Bibliothecæ realis liber XIV. qui eſt de Medicis & naturalis Philoſophiæ ſcriptoribus p. 181. ſeqq. Tiguri 1548. fol.

Paſchalis Galli, Villæfanenſis Pictonis, Bibliotheca Medica, Baſil. 1590. 8.

Iſmaëlis Spachii, Argentinenſis, nomenclator ſcriptorum Græcorum, Arabum, Latinorum, veterum & recentium Medicorum, ſecundum locos communes digeſtus, Francofurti 1591. 8. Argentorati 1597. fol.

Bibliæ iatrica ſive Bibliotheca Medica mactata, continuata, conſummata, qua velut faviſſa, auctorum in ſacra Medicina ſcriptis cluentium, reique Medicæ monumentorum ac divitiarum theſaurus clauditur, auctore *Jo. Georgio Schenckio* à Gravenberg, Philiatro,

Hagenoënsium Alsatiæ poliatro, Comitisque Hanoënsis Physico-Medico. Francof. 1609. 8. Ordine Auctorum Alphabetico, liber minime contemnendus & multorum etiam MSS. pandens notitiam.

Sigismundi Reguli Bibliotheca Medica, Lugduni apud Liberalium 1673. 12. Mentio in Bibliotheca volante Jo. Cinelli parte XIX. p. 101.

Petri à Castro Bibliotheca Medici eruditi, Patav. 1654. 12.

Barthol. Moseri thesaurus Bibliatricus, sive Bibliotheca Medica gemina, onomastica & classica. Dilingæ, fol. prodiisse dicitur, mihi necdum inspecta.

De *Joannis Rhodii* Bibliotheca Medica dixi supra in historiæ Medicæ scriptoribus.

Jo. Antonida van der Linden, Doct. & Professoris Medicinæ Practicæ primi in Academia Lugd. Bat. de scriptis Medicis (*) libri duo, quorum primus scriptores, alter materiam & argumenta librorum ordine alphabetico recenset. Amst. 1637. & auctior semper 1651. & 1662. 4. Auctarium se ad hoc opus parare testatus est *Philippus Labbeus* in Bibl. nova MSS. p. 125. sed quod lucem non vidit.

Georgii Abrahami Mercklini, D. Reip. Norimberg. Domusque Teutonic. ibidem Medici Ord. & Academici Curios. Chironis, Lindenius renovatus auctusque, Norimb. 1686. 4. Hunc utilissimum & locupletiorem hactenus in isthoc genere librum ab viro aliquo docto recenseri, suppletumque & emendatum continuari in præsens usque tempus esset utique operæ pretium.

Martini Lipenii Bibliotheca realis Medica, ordine materiarum Alphabetico, ut cæteræ ejus Bibliothecæ, Theologica, Juridica & Philosophica concinnata. Francof. 1679. fol.

Simonis Pauli, Bibliopolæ Argentoratensis, Catalogus librorum Medicorum, 8.

Cornelii à Beughem, Embricensis, Bibliographia Medica & Physica, scriptores ab A. 1650. ad 1680. excusos, referens. Amst. 1681. 12.

De

(*) Per errorem p. 237. & 642. edit. A. 1662. 4. à Lindenio Henricus Ernstius laudatur, tanquam Bibliothecæ Medicæ scriptor, quem constat edidisse Catalogum MSS. Bibliothecæ Medicæ, quæ est Florentiæ.

De Medicis certarum nationum, ætatum, &c.

De Medicis & re Medica HEBRÆORUM *Auguſtinus Calmet*, Monachus Benedictinus, diſſ. ſecunda præmiſſa commentario in Eccleſiaſticum. Pariſ. 1714. 4. Gallice.

Joannis Leonis, Africani, vitæ Medicorum XXVIII. ARABUM, Latine apud Hottingerum Bibliothecarii quadripartiti pag. 246.-291. Adde ejusdem theſaurum philologicum p. 344. Pauli Colomeſii opuſcula p. 140. & Iſaacum Voſſium de Sibyllinis Oraculis p. 281. & Henrici Meibomii Epiſt. de Medicorum Hiſtoria ſcribenda, qui præterea laudat *Elaigbas Abmed Ebn Caſen* de doctis Arabibus, & hiſtoriam Medicorum & Philoſophorum Arabum, Latine translatam ab *Andrea Alpago*, necdum editam. Vide & Catal. MSS. Arabicorum Jacobi Golii in fol. num. 83. & in octavo num. 15. & 29. D. Theophilum Spizelium Ἐν μανάξιτην, ſpecimine Bibliothecæ univerſalis in *Abiobſeibea*. De pluribus etiam Medicis Arabibus conſulere juvabit Gregorium Abulpharajum in dynaſtiarum hiſtoria.

De Medicis veteribus GRÆCIS dixi præſenti capite, & de LATINIS Bibl. Latinæ Lib. IV. cap. 12.

Joachimi Viti Wigandi de philiatrorum GERMANORUM itineribus, Friburg. 1678. 12.

De Medicis Germanis ſæculi XVI. *Melchior Adamus* in vitis, Heidelberg. 1620. 8. Francof. 1653. 8. & 1705. fol. Syllabum Medicorum quorum vitas refert, habes apud Lindenium, Mercklinumque.

De Medicis ſæculi XVII. *Henningi Witte* memoriæ Medicorum, decades duæ, Francof. 1676. 8.

En tibi Medicorum, quarum vitæ à Wittenio referuntur, nomina:

defunctus A.

1664. *Marci Banzeri, D. & Prof. Witeb. nomen in indice ſecundæ decadis exſtat, ſed in libro ipſo memoria vitæ ejus deſideratur.*

1629. Caſpar Bartholinus, D. & Prof. Hafnienſis, p. 48.

1670. Daniel Beckerus, D. & Prof. Regiomontanus, p. 271.

1609. Carolus Cluſius, D. & Prof. Lugd. Bat. p. 6.

defunctus A.

1619. Hieron. Fabricius ab Aquapendente, D. & Profeſſor Patavinus, pag. 38.
1652. Jacobus Fabricius, D. & Prof. Roſtochienſis, p. 144.
1656. Thomas Finckius, D. & Prof. Hafnienſis, p. 189.
1659. Henricus Fuiren, D. & Prof. Hafn. p. 193.
1644. Jo. Baptiſta Helmontius, Philoſophus per ignem, p. 125.
1637. David Herlichius, D. & Poliater Stargard. p. 73.
1648. Caſpar Hofmannus, D. & Prof. Altdorf. p. 132.
1636. Gregorius Horſtius, D. archiater Ulmenſis, p. 67.
1653. Lud. Jungermannus, D. & Prof. Altdorf. p. 157.
1660. Georgius Kirſtenius, D. & Prof. Stetinenſis, p. 209.
1640. Petrus Kirſtenius, D. & Prof. Upſalienſis, p. 112.
1662. Chriſtianus Lange, D. & Prof. Lipſienſis, p. 215.
1664. Jo. Antonides van der Linden, D. & Profeſſor Lugd. *Bat.* pag. 243.
1673. Gvernerus Rolfinckius, D. & Profeſſor Jenenſis, p. 264.
1671. Jo. Theodorus Schenckius, D. & Prof. Jenenſis, p. 279.
1638. Daniel Sennertus, D. & Prof. Witeb. p. 88.
1613. Erneſtus Sohnerus, D. & Prof. Altdorf. p. 18.
1663. Adolphus Vorſtius, D. & Prof. Lugd. Bat. p. 222.
1654. Olaus Wormius, D. & Prof. Hafnienſis, p. 163.

De Medicis Argentoratenſibus, Acta Jubilæi Academiæ Argentoratenſis, A. 1638. p. 255. ſeqq. ad 275.

De Hafnienſibus *Tho. Bartholinus* in ciſta Medica, Hafniæ 1662. 8.

De Helmſtadienſibus *Juſtus Chriſtophorus Bœhmerus*, Guelferbyti 1719. 4.

De Jenenſibus *Jo. Caſpar Zeumerus*, Jenæ 1711. 8.

De Maximorum Pontificum archiatris, *Proſperi Mandoſii*, il teatro de' Medici Ponteficii, Rom. 1696. 4. Galleria di Minerva T. 2. p. 21.

De Medicis Mediolanenſibus *Joannes Baptiſta Sylvaticus*, Mediolan. 1687. 4.

Barthol. Corte notitia Medicorum Mediolanenſium & de inventis Italorum in arte Medica, notizie iſtoriche intorno a gli Medici ſcrittori Milaneſi &c. Mediolani 1718. 4. Acta Erud. A. 1723. p. 254.

De Mediolanenſibus Medicis etiam conſulendus Jo. Baptiſta Silvaticus in Collegii Mediolanenſium Medicorum origine, antiquitate, neceſſitate, Mediolan. 1607. 4.

Joſephi

Josephi Lanzoni de iatro-physicis Ferrariensibus, qui Medicinam scriptis exornarunt, Bononiæ 1691. 4. Galleria di Minerva T. 2. pag. 244.

De Medicis Parisiensibus *Gabriel Naudæus* libro de antiquitate scholæ Medicæ Parisiensis, Paris. 1628. 8.

De Medicis Sanctis, Regibus, Theologis, Clericis, Monachis, Philologis, Poëtis, &c.

De CHRISTO Medico D. *Elias Veielius* ὁ μαχαιρης diss. de præstantia & dignitate studii Medici ad mentem SS. Patrum, Ulm. 1692. 4. p. 37. seq. D. *Conradus Jobrenius* (*) Francof. ad Viadrum 1703. & D. *Andreas Ottomarus Gœlike* in Historia Medica universali p. 77. seq. *Guilelmus Ader* de ægrotis Evangelicis, (**) Tolosæ 1620. 8. & tomo nono Criticorum sacrorum, Londini primum, deinde in Belgio & Francofurti recusorum; *Georgius Wolfgangus Wedelius* ὁ μαχαιρης in Centuriis exercitationum Philologico-Medicarum, ut Centur. 2. diss. 8. & decad. 2. diss. 2. decad. 4. diss. 6. decad. 5. diss. 10. *Thomas Bartholinus* diss. de morbis Biblicis, Hafniæ 1672. Francof. 1673. 8. & tomo quinto fasciculorum V. C. Thomæ Crenii, Roterd. 1695. 8. ubi etiam liber ejusdem Bartholini de Paralyticis Novi Test. recusus ad editionem A. 1662. 8. *Io. Andreæ Danzii* diss. de curatione CHRISTI Sabbatica, Jen. 1699. 4. *Christianus Iobrenius* supra laudatus de morbis Biblicis Novi Test. Francof. ad Viadrum 1704. 4. Spectat & huc *Hieronymus Iordanus* Brunsvicensis, Medicus & Physicus Gœttingensis libro περὶ Θεῖα sive de eo quod Divinum est aut supernaturale in morbis humani corporis, ejusque curatione, Francof. 1651. 4. Argumenta capitum LXXV. in quæ opus divisum est, recenset Lambecius

(*) Unschuldige Nachrichten von alten und neuen Sachen A. 1717. p. 463. seq.

(**) Incerta & dubiæ fidei videntur, quæ de Aderi libro inedito contrarii argumenti de morbis iisdem per naturalia remedia curabilibus narrat personatus Vignolius Marvillius T. 3. Misc. p. 153. Nec ipse enim nec alius est qui vidisse illum se referat.

lib. 2. de Bibl. Vindobonenſi pag. 689. ſq. Exſtat & D. *Chriſtiani Warlizii* liber de morbis Biblicis è prava diæta animique affectu pravo reſultantibus, edita Witeb. 1714. 8.

De *angelis Medicis* Andreas Tiraquellus p. 265. libri de Nobilitate.

Ludovicus Miegius de Medicis extraordinariis Novi fœderis, Rinthelii 1692. 4.

De Apoſtolorum & Apoſtolicorum virorum, Divina facultate in nomine CHRISTI ejiciendi dæmonia atque medendi morbis, *Hugo Grotius* ad Marci XVI. 17. & *Tobiæ Pfannerus* libro de charismatibus ſive donis miraculoſis antiquæ Eccleſiæ, Francof. 1680. 12. capite 2. & 5. de facultate ſuſcitandi mortuos, id. pag. 271. ſeq. venena impune edendi ac bibendi, id. cap. 4. &c. D. *Jo. Andreas Schmidius*, diſſ. de curatione morborum per oleum ſanctum (*) Jenæ 1695. *Philippus Jacobus Hartmannus* de geſtis Chriſtianorum ſub Apoſtolis pag. 224. ſeq. *Antonius Daldinus Alteſerra* libro VII. Aſceticon ſive Originum Aſceticarum cap. 7. p. 380. ſeq. de gratia curationum & exorcizandi data Monachis.

In Græcorum Eccleſia celebres Sancti *ἀνάργυροι Coſmas* & *Damianus*, qui gratis omne morborum genus curarunt. Confer de his Svicerum & Cangium in voce *ἀνάργυροι*, & quæ Volum. IX. hujus Bibl. p. 68. ſeq. Similiter Menologia ac Menæa de Cyro & Joanne, Pantaleone & Hermolao, Sampſone & Diomede, Thallelæo & Tryphone. Vide Anſelmum Bandurium ad Origines CPolitanas, T. 2. Imperii Oriental. p. 624. His denique addas Godfridum de Haga, cognomine Sonderdanck, veluti qui nullam gratiam referri ſibi pateretur, Medicum Alberti & Guilelmi Ducum Bavariæ & Comitum Hollandiæ, de quo Acta Sanctorum T. 1. Junii p. 135.

Medicos Seleucienſes, S. Theclæ ægrotis medenti invidentes perſtringunt Acta S. Theclæ apud Jo. Erneſtum Grabium Tom. 1. ſpicilegii Patrum p. 117.

Io. Molani, Theologi Lovanienſis, Medicorum Eccleſiaſticorum diarium, Lovanii 1595. 8.

Abrahami

(*) Præter interpretes ad Jac. V. 15. & ſcriptores de extrema unctione, quos laudavi in Bibliographia antiquaria, conferri poterunt Seldenus de Synedriis lib. 2. c. 7. § 11. Steph. le Moyne ad Varia Sacra p. 1049. ſeq. Jac. Rhenferd Opp. Philolog. p. 213. ſeq. & Rev. D. Salomo Deylingius parte 3. Obſ. ſacr. p. 376. ſeq.

Abrahami Bzovii, Ord. Præd. nomenclator ſanctorum, profeſſione Medicorum, anniverſariam quorum feſtivitatem univerſalis celebrat Eccleſia, Colon. 1623. 12.

Guilelmi du Vall, Ponteſiani Medici, Hiſtoria monogramma ſive pictura linearis ſanctorum Medicorum & Medicarum, in expeditum redacta breviarium. Adjecta eſt ſeries nova ſive auctarium de ſanctis præſertim Galliæ, qui ægris opitulantur certosque procurant morbos, cum digreſſiuncula de plantis nomenclaturæ ſanctioris, Pariſ. 1643. & 1649. 4.

De Medicis ſanctis *Andreas Tiraquellus* opere de Nobilitate pag. 262. ſeq. *Theophilus Raynaudus* S. J. in heteroclitis ſpiritalibus pag. 399. ſeq. D. *Io. Frid. Mayerus* ὁ μανιάτης ecloga Evangelica XIX. Trinit. *Thomas Bartholinus* de paralyticis Novi Teſt. p. 57.

Chriſtiani Benedicti Carpzovii diſſ. de Medicis ab Eccleſia pro Sanctis habitis, Lipſiæ 1709. 4. Nova literaria Hamburgenſia illius anni p. 442.

Pharmacopola ſancti, S. Æmilius, cujus memoria colitur 6. Decembr. & S. Apollonius, cujus Heraclides in paradiſo facit mentionem.

Chirurgi ſancti, S. Athanaſius 3. April. & S. Cyrus 31. Januar.

Medici Epiſcopi, Archiepiſcopi, Cardinales, Pontifices Maximi; vide Tiraquellum lib. de Nobilitate p. 273. Sirmondum ad Ennodium p. 40. Proſperum Mandoſium de Pontificorum Max. archiatris. (Acta Erud. A. 1697. p. 183.)

Io. Georgii Meintelii Theologus Philiater, Germanicè, Noribergæ 1717. 8. Unſchuldige Nachrichten von alten und neuen Sachen A. 1717. pag. 1088.

Valentini Henrici Vogleri programma ad ſacræ Phyſicæ & Medicinæ ſtudioſos. Helmſt. 4.

D. *Chriſtianus Polycarpus Lederlinus* im Leben der Deutſchen Gelehrten, Anno 1719. pag. 222. ſeqq. & 454. ſeqq. colligit exempla Medicorum Theologorum.

Io. Henrici von Seelen, Rectoris Lycei Lubecenſis, diatriba de meritis Medicorum in ſacram Scripturam, Lubec. 1719. 4. Idem vir clariſſimus promiſit etiam diſſertationem de Medicis Theologis, itemque aliam de Medicis parum religioſis, ſicut in Theologia ceſpitantes Medicos perſtrinxit B. D. Abrahamus Calovius præfat. doctrinæ

publicæ de persona CHRISTI ἀνθρώπου, & diatribam de Medicis pseudo-Theologis promisit Venerandus D. Georg. Henr. Goetzius meletem. Annæomontan. p. 436.

Caroli Drelincurtii Oratio de Medicorum Pietate. Monspelii 1653. 12.

D. Georgii Henrici Goezii, Præsulis tunc Annæomontani, hodie Lubecensis, disquisitio Lipsiæ 1700. 4. edita, exstat in ejus meletematis Annæbergensibus An. 1707. 8. pag. 433. seq. recusa de Theologis pseudo Medicis, seu num Theologo (ejusve uxori §. VII.) artem Medicam exercere liceat? quod negat contra Martinum Schoockium Exerc. var. XIX. Ultraj. 1663. Amst. 1688. 4. Ac profecto lucri causa id facere, vel plane imperitiam vendere capite luentibus, turpissimum haud dubie est Sacerdoti, quo etiam tota Venerandi viri disputatio collineat: at mussante vel absente Medico, certum & exploratum remedium quis non tam libenter ex sacri hominis manu recipiat, quam ex alius cujuscunque? Vel quis ausit affirmare soli Theologo non esse permissum *sanare homines*, quod etiam Sabbato facere CHristus ipse ringentibus Pharisæis non dubitavit? Atque in hanc sententiam, quod sub certis conditionibus fas sit etiam Sacerdoti Medicum se gerere ac medicamentis curare ægrotos B. D. Jo. Diecmannus T. 2. scriptor. Germanice junctim editorum p. 189. præter Reformatum Theologum Andream Hyperium de ratione studii Theol. lib. 1. c. 6. p. 57. ejusque expilatorem Laurentium Villavincentium, Eremitam Augustinianum de recte formando studio Theologico Colon. 1578. 8. p. 33. laudat è nostratibus Arnoldum Mengeringium inform. Conscientiæ Evangelic. p. 1066. 1067. Johannem Meelführerum Vindic. Evangel. decad. 10. disp. 2. §. 99. D. Casp. Zieglerum de Diaconis vet. Ecclesiæ p. 266. Jo. Adamum Osiandrum Theologiæ Casualis parte V. p. 557. Appendicem Consil. Theolog. Georgii Dedekenni p. 605. Ernestum Stockmannum hodegetici pestilentialis sacri p. 306. & 307. & B.D. Philippi Jacobi Speneri Theologische Bedencken parte 1. p. 754. seq. Vide & Melissantis, sive Jo. Gottfrid Gregorii gelehrten Historicum p. 128. sq. Porro Parisiis A. 1696. 12. Gallice auctore Medico Regio Agnano prodiit libellus, cui titulus *le Prestre Medicin*, in quo disputatur, nihil esse congruentius, quam ut Sacerdotes & Monachi medicinam faciant: quod & ab Ægyptiis Regibus, qui iidem etiam fuerunt Sacer-

Sacerdotes, & in multis aliis populis omni tempore factitatum, & Doctori Legis etiam injunctum à CHristo, ut exemplum Samaritani imitetur, *Vade, & tu fac similiter*, Luc. X, 37. Inde in Ecclesia Christiana per multorum sæculorum spacium vix usquam repertum esse Medicum, qui non fuerit Episcopus, aut presbyter aut Monachus: *pendant plusieurs siecles l'Eglise n'a pas eu un Medicin qui ne fust ou Evêque, ou Pretre, ou Religieux. Quantité de Rois ont pris leurs Medicins dans les Cloitres. Les Papes ont eu souvent leurs Chapelains pour Medicins, & les Chanoines ont souvent fait profession de la Medicine. Les Medicins de la Faculté de Paris n'eurent dispense & permission de se marier qu'en 1480.* a) *que le Cardinal de Touteville la leur accorda en reformant l'Université.* Hæc qui legerit, minus mirabitur viro eruditiss. Joanni Mabillonio adeo probatam sententiam Jo. Baptistæ Helmontii, ut eam libro suo de studiis Monasticis b) insereret lectoribusque commendaret. Cum enim statuisset, non esse connivendum religiosis, ut morbos aliorum quam fratrum suorum in Monasteriis curent, eamque in rem laudasset duas S. Bernardi Epistolas ad religiosos S. Germerii, c) subjungit:

a) Suite du Menagiana p. 333. *Les Medicins étoient autrefois tous Clercs, & ce ne fut qu'en 1452. que le Cardinal d'Etouteville dans le tems de sa legation en France leur apporta la permission de se marier.* Cæterum, ut Monachi se gerant pro Medicis, valde periculosum esse generi humano, disputat auctor libri Gallice editi Hagæ 1699. 12. *le Medicin de soy même* p. 265. seq. Uti monialibus consuetudinem Medicorum dissuadet Antonius Dadinus Alteserra p. 335. Asceticon. Utrum teneantur homicidii Clerici vel Monachi, si curationem eorum mors insequatur, vide Nic. Compenum Papadopoli p. 258. seq. prænotionum Mystagog.

b) Mabillon. de studiis Monasticis part. 9. cap. 2. p. 422. versionis Latinæ auctore Udalrico Standigl, Benedictino, Campodun. 1702 8.

c) S. Bernardi Epist. 67. 68. Addam hoc loco, quæ de Talapoinis Siamensium Monachis legi apud Louberium descriptione regni Siamensis edita Gallice Amst. 1700. 12. T. 2. p. 31. *L'art de la Medecine ne leur est pas défendu: ils s'enmêlent beaucoup. C'est pourquoi bien loin que les Siamois se scandalisent de voir les Missionnaires exercer la medicine, c'est par là principalement qu'ils les souffrent, & qu'ils les aiment. Il faut que les Missionaires guérissent gratuitement les malades, ou par l'art de la medecine, ou par miracle.*

Aliam ab hac, alienamque prorſus opinionem fovet, Johannes Baptiſta vanHelmont, *vir, ſi doctrinam ſpectes, ſingulariter illuminatus; ſi zelum Chriſtianum, religioſe accenſus; ſi reliquum animi typum, rotunde modeſtus. Quippe qui cogitatus ſuos, paganico ſcholarum veterno heroïce repugnantes, Eccleſiæ judicio cenſuraque paſſim humiliter ſubjicit, quantumvis ab altiori profectos illapſu, & multa experientia ſuccollatos. Inter variora, quæ pingui ſane Minerva de variis rebus concepit incomparabilis iſte Philoſophus, judicia, numerari meretur & hoc; nimirum quod à ſtudio medicinæ non modo non vitietur Eccleſiaſticorum ſtatus aut profeſſio, ſed ornetur potius: vitiari, proſtituique capta tum, quando neglectus ejusdem invaluit, contemptus aut oblivio. Ab re fortaſſe non fuerit pulcherrimas hujus Auctoris periodos inſerere, quas eloquenter contexuit in Tractatu* De virtute magna verborum ac rerum. d) Operatio ſanandi, *verba ſunt auctoris,* à primordio fuit in Eccleſia per verba, ritus, exorciſmos, aquam, panem, ſalem, herbas; „Idque nedum „contra diabolum, & effectus magicos, ſed & morbos omnes. Etenim „ſanatio in CHriſto Domino incepit, per Apoſtolos continuavit, & „modo eſt, atque perennis permanet. Sed poſtquam piorum Eleemo„ſynæ in ampliſſima beneficia, dignitatesque ſurrexerunt, leges ſunt in„ventæ, jurisdictiones, cauſas, proceſſus aſſumpſerunt, per modum prin„cipum ſæculi: ſubductiones, immunitates quoque, atque privilegia ſuc„ceſſere: neglectæ ſunt morborum ſanationes, proximorum opitu„lationes, & refrixit charitas. Phariſæi & Levitæ tranſierunt, nec vul„neratum ſemel aſpexerunt; imo non ſolum denegarunt oleum vulne„ribus infundere, ſed per leges cavetur, ne ſe rei medicæ ingerant ſa„cerdotes. Et recte quidem, ſi de medendi methodo Galenica intelli„gatur; non autem de applicatione magnæ virtutis, quæ in verbis, her„bis, ac lapidibus ineſt: ſicque converterent infideles in verbo Domini, „Adeoque ſanatio ægrorum de præcipuis ſcopis eſt in Eccleſia, quæ ho„die ita eſt neglecta, in converſione infidelium, ut rariſſima ſint mira„cula ejusmodi, putantque ſola concione hæreticos & infideles conver„tere. Defectus eſt Cleri, incuria eſt, negligentia, & ignorantia, non „autem debilitas CHriſti aut impotentia Eccleſiæ. Dolui ſæpe mecum, „quod in veteri, ac in figurali Religione, ut leproſi mundarentur, ad ſa„cerdotes mitterentur, (noſtri ipſos dedignantur & effugiunt) & tan„tundem non fiat in Eccleſia CHriſti. Certe! ſpreta ſunt media, qui„bus DEUS, tam in Eccleſia, quam in natura ſua reliquit pietatis ſtigmata, „ita ut quoties per ſuam debilitatem non cognoſcerent aliquem cauſarum

d) Helmontii Opera p. 761. ſeq.

ſarum nexum, confeſtim ad Rempublicam Diaboli relegaverint, ſine" omni ſcrutinio."

Ego vero (ſub meliori judicio Eccleſiæ) autumo, ubi honor DEI," proximi ſanitas, charitas agentis, media non impia concurrunt, rem" non leviter proſcribendam. Multa enim hodie adhuc ſpectantur in Ec-" cleſia CHriſti, DEUM noſtri non oblitum: nam *per formulas conſuetas*" naturalem *adventum locuſtarum, aliorumque inſectorum avertunt*, vel in" unum locum ligant, quoties nimirum Decimarum metus de remedio" cogitandum ſuadet. Idem de fulmine & grandine contingeret. Sed in" oblivionem abierunt formulæ. Sic etiam morborum omnium curatio fuit" in Eccleſia, ſed abiit in oblivionem, quaſi in deſpectum." *Hac Helmontius.*

Impentores, Reges & Principes Medicos, referunt Andreas Tiraquellus lib. de Nobilitate p. 266. ſeq. Matthias Berneggerus Oratione V. pag. 150. ſeq. D. Jo. Frid. Mayerus *ὁ μακαρίτης* in homilia, Germanice in 4. Hamburgi edita, cui titulus: JESUS, der helffende König.

Introductionem in hiſtoriam literariam ſcriptorum, qui *Medicinam forenſem* commentariis ſuis illuſtrarunt, edidit *Andreas Ottomarus Gulike*, Medicus Duisburgenſis, Francof. ad Viadrum 1723. 4.

De Medicis virorum principum amicis Caſaubonus ad Svetonii Cæſarem cap. 4. qua occaſione juvat annotare quod Jacobus Antonius Mareſcottus, Medicus, profeſſus eſt, tria ſe ſacræ arti Medicæ debere, quibus caruiſſet ſi propoſitum à parentibus aliud vitæ genus ſuſcepiſſet; ſanitatem athleticam ætatis anno LXXXII. centum aureorum millia, atque intimam innumerorum illuſtrium amicitiam, ut narrat Carolus Patinus in Gymnaſio Patavino p. 84.

Caroli Drelincurtii Apologia Medica, non exulaſſe Medicos Romanos 600. annos, nec poſtea ſervos tantum feciſſe Medicinam. Lugd. Bat. 1672. & in opuſculis 1680. 12. *Jac. Sponius* recherche d'antiquité diſſ. 27. Lugd. 1683. 4.

De *Medicis Philoſophis* Andreas Tiraquellus lib. de Nobilitate, p. 295. ſeq.

De *Medicis Philologis*, diatriba Epiſtolica *Georgii Franckii de Franckenau*, Medici Witebergenſis ac poſtea Hafnienſis, ad D. Godfridum Thomaſium, Witeb. 1691. 4.

Danielis Guilelmi Molleri indiculus Medicorum Philologorum ex Germania oriundorum, Altdorf. 1691. 4.

Iacobi Burchardi, Medicus humanitatis ſtudiorum vindex, addita *Ioannis Caſelii* Epiſtola A. 1610. data ad Henningium Arniſæum de doctis Medicis ſæculi XVI. Gvelpherbyti 1716. 8. Acta Erud. Tom. 6. ſupplem. p. 480.

Chriſto-

Chriſtophorus Arnoldus præfatione Epiſtolica ad Proſperi Pariſii numiſmata diſſerit de Medicis qui ſtudium veterum numiſmatum illuſtrarunt, Norimb. 1683. fol.

De *Medicis Poëtis* Thomæ Bartholini diſſertatio prodiit Hafniæ 1669. 8. adde Andream Tiraquellum libro de Nobilitate, p. 274.

De *fœminis Medicinæ peritia inſignibus* idem Tiraquellus, p. 405. ſeq. Vide & Joannem Rhodium notis ad Scribonium Largum p, 193. ſeq.

De *ſervis Medicis* idem Tiraquellus, p. 426. & 463.

De Botanicis.

Conradi Geſneri Catalogus ſcriptorum de re herbaria, editus cum Hieron. Trago de ſtirpibus Argent. 1552. Ejusdem Geſneri ſyllabus auctorum de ſimplicibus & de hortis Germaniæ. ibid. 1561.

Io. Antonii Bumaldi Bibliotheca Botanica. Bononiæ 1657. forma minore.

Olai Bromelii Catalogus librorum Botanicorum, Chloridi Gothicæ ſive Catalogo ſtirpium circa Gothoburgum naſcentium ſubjectus. Gothoburgi 1694. 8.

Botanicorum hiſtoriam luculentam una cum ipſorum iconibus undique ſingulari ſtudio conquiſitis parabat Medicus ac Botanicus celeberrimus, *D. Auguſtus Quirinus Rivinus*, quem dum hæc ſcribo diem audio obiiſſe ſupremum Lipſiæ in patria mea Anno ſuperiore 1723. die 30. Decembr. ætatis LXXII.

Hiſtoriam Botanices atque notitiam celebrium Botanicorum tradidit *Joſephus Pitton Tournefort* in limine inſtitutionum rei herbariæ, quod egregium opus lucem vidit Pariſ. 1700. 4. Ab eo præterita ſupplet *Antonius Juſſieu* in diſſertatione edita Gallice de progreſſu Botanices Pariſ. 1717. 4. & in elogiis Botanicorum à Turnefortio omiſſorum, quæ leguntur in Juſſiei appendice triplici ad illius inſtitutiones rei herbariæ, ibid. 1919. 4.

De Anatomicis.

Thomæ Bartholini Bibliothecam Anatomicam incendio Hageſtedano An. 1669. periiſſe dolendum eſt.

Andreæ Laurentii Hiſtoria Anatomica prodiit Francof. 1615. 8.

Andreæ Ottomari Gœlike, Medici hodie Duisburgenſis hiſtoria Anatomiæ nova æque atque antiqua, conſpectum ſcriptorum ad noſtra usque tempora exhibens. Halæ Magdeburg. 1713. 8.

D. Lau-

D. Laurentii Heisteri, Medici Altdorfini nuper, hodie Helmstadiensis, Oratio de incrementis Anatomiæ hoc sæculo XVIII. cum subjuncto programmate de inventis Anatomicis hujus sæculi Helmstad. 1720. 8.

Io. Henrici Schultze, Medici Altdorfini, historiæ Anatomicæ specimen. Altdorf. 1721. 4.

Iacobi Duglas Bibliographiæ Anatomicæ specimen, sive notitia insignis scriptorum, qui ab Hippocrate ad Harveum rem Anatomicam scriptis illustrarunt. Lond. 1715. 7. Bibl. Angloise T. 1. p. 307. Journal des Savans A. 1715. Sept. p. 342.

Danielis Clerici & *Io. Iacobi Mangeti* Bibliotheca Anatomica sive recens in Anatomia inventorum thesaurus. Genev. 1685. 1699. 2. Volum. Vide Acta Erud. A. 1685. p. 296. Theatrum Anatomicum. Genev. 1718. fol. 2. Volum.

De Chirurgis.

Conradi Gesneri de Medicinæ Chirurgicæ præstantia & antiquitate enumeratio alphabetica virorum illustrium, qui rem Chirurgicam vel scriptis vel artis usu excoluerunt, exstat in collectione scriptorum de Chirurgia, Tiguri 1555. fol. 393–408.

Andreæ Ottomari Gelike historia chirurgiæ antiqua sive conspectus plerorumque, si non omnium scriptorum veterum, qui chirurgicem usque ad sæculi XVII. initia scriptis suis exornarunt. Halæ Magdeburg. 1713. 8.

Ejusdem historia Chirurgiæ recentior, scriptores sæculo XVII. & sub initium sæculi XVIII. claros persequens. ibid. 1713. 8.

Ioannis Iacobi Mangeti Bibliotheca Chirurgica, sive rerum ad artem Machaonicam spectantium thesaurus, Genev. 1721. fol. quatuor Volum. Journal des Savans 1721. Jul. p. 105.

Index funereus Chirurgorum Parisiensium ab An. 1315. ad 1714. auctore M. J. D. V. Trevoltii 1714. 12. Journal des Savans 1715. p. 200.

De Medicis ocularibus, Joannes Rhodius in notis ad Scribonium Largum p. 76. seq.

De unguentariis. id. p. 124.

De Chymicis.

Petri Borelli Bibliotheca Chemica quater mille circiter ſcriptores, ſed parum diſtincte atque explicate, referens ordine licet Alphabetico, Pariſ. 1654. 12. Heidelberg. 1656. 12. & *Nathanis Albinei.* Genev. 1654. 1673. 8.

Olai Borrichii conſpectus ſcriptorum Chemicorum illuſtriorum, libellus poſtumus, cui præfixa hiſtoria Vitæ ab ipſo conſcripta. Havniæ 1697. 4. & in *Io. Iacobi Mangeti* Bibliotheca Chymica ſive collectione ſcriptorum præſtantiſſimorum Chemicorum. Francof. 1702. fol. Vide Acta Erud. illius anni p. 233.

Ejusdem *Borrichii* de ortu ac progreſſu Chemiæ diſſertatio. Hafniæ 1668. 4. atque in eadem Mangeti Bibliotheca.

Hermanni Conringii de Hermetica Medicina libri duo, quorum primus agit de Medicina pariterque omni ſapientia veterum Ægyptiorum: altero non tantum Paracelſi, ſed etiam Chemicorum, Paracelſi laudatorum, aliorumque, potiſſimum quidem Medicina omnis, ſimul vero & reliqua univerſa doctrina examinatur. Helmſt. 1648. 4. & editio ſecunda longe emendatior & auctior una cum apologetico adverſus Borrichium. 1669. 4.

Hermetis, Ægyptiorum & Chemicorum ſapientia ab Herm. Conringii animadverſionibus vindicata per *Olaum Borrichium.* Hafniæ 1674. 4.

William Cooper, Catalogve of Chymical books which have been written originally or translated into Engliſch, in three parts. Lond. 1672. 1675. 8. the third part containing an index of ſuch things, published in the Philoſophical Transactions of the Royal Society as pertain to Chymiſtry, or the Study by Art in the animal, vegetal or mineral kingdoms.

De *Ioannis Philippi Manlii* indice MSto Chymicorum, vide Nova litteraria Weſtphaliæ A. 1718. p. 146.

Frid. Rothſcholtzii Sileſii Bibliotheca Chemica A. 1719. prodromus Catalogi Bibl. Chemicæ curioſæ &c.

CAPUT

CAPUT VIII.

De MEDICIS Græcis ineditis.

Corpus Chemicorum Græcorum MSS. in Variis Bibliothecis. 1. Thomæ Reinesii de Codice Gothano judicium. 2. Codicis mei, qui Regii Parisiensis, sed parum emendatum parumque integrum apographum est, recensio cum variis observationibus. 3. Index Chemicorum Græcorum Alphabeticus. 4. Corpus Chirurgorum Græcorum MSS. 5. Scriptores inediti de urinis. 6. De Ælii Promoti & aliorum scriptis Medicis Græcis varii argumenti necdum excusis. 7.

I.

DOlendum est, Corpus Chemicorum Græcorum quod cum versione Latina in lucem dare voluit Leo Allatius, a) necdum lucem vidisse: neque enim antiquitatis tantum sed & doctrinæ & operationum quarundam causa operæ pretium esset edi illud recensitum & explicatum à viro aliquo docto artis Medicæ Chemicæque pariter & Græcæ linguæ bene perito, comparatis inter se MSS. quæ in Bibliothecis pluribus Italiæ, Germaniæ, Galliæ complura adhuc supersunt. Asservatur etiam Latina versio, sed quæ indiget accurata recensione, atque recensio Græci contextus diligenti imprimis & accurata notatione atque interpretatione signorum & characterum Chemicorum, quæ singulari capitulo (infra num. 31.) explicantur quidem, sed in apographis recentibus passim perperam expressa sunt, adeoque toti sermoni caliginem vix superabilem etiam intelligentibus & sagacibus lectoribus obducunt, sicut etiam in præstantissimi Cangii appendice glossarii Græci p. 8. seq. notas Chemicas hinc inde valde inemendate excusas esse, monet Celeberrimus Montfauconus Palæographiæ Græcæ pag. 375. ubi disserit de Codice Chemicorum Græcorum qui exstat *Mediolani*, in Bibl. *Ambrosiana*. Codicum aliorum in Bibl. *Vaticana*, *Regia* Paris. *Escurialensi*, *Venetæ* S. Marci, Monachiensi *Bavarica*, & *Colonienſi*, meminit Olaus Borrichius in Ægyptiorum & Chemicorum sapientia p. 79. & libri

(*) Borrich. de ortu & progressu Chemiæ p. 97. Labbeus p. 129. Bibl. nov. MSS.

de ortu ac progreſſu Chemiæ pag. 97. Ex Regio Pariſ. plura produxit Salmaſius exercitationibus ad Plinium. Meminit & Delrio disquiſitt. Mag. p. 71. Labbeus Bibl. nov. MSS. pag. 129. Caſaubonus Exercit. in Baron. cap. 10. pag. 70. De *Caſareis* Græcis & Anonymi Latina verſione MS. in Biblioth. Vindobonenſi, Lambecius libro VI. pag. 168. usque ad 193. Codicis *Gvelpherbytani* mentionem facit Jacobus Tollius Epiſt. itinerar. I. p. 8. teſtatus ſe quædam ex illo deſcripſiſſe atque cum Cæſareo contuliſſe. De Codice chartaceo *Untislavienſi* in Bibl. *Rhedigerianâ*, quem idem qui Cæſareos Cornelius Nauplienſis Andreæ F. circa A. C. 1565. deſcripſit, conſulere juvabit Novam librorum rariorum collectionem faſciculo IV. Halæ Saxon. 1715. 8. p. 767. De *Segvierianis* Catalogus vetus MSS. Bibl. Segvierianæ editus Pariſ. 1686. 12. p. 107. In Bibl. *Altenburgenſi*, quæ *Gotham* translata eſt, non modo apographum exſtat Latinæ verſionis anonymi deſcriptæ ex Codice Cæſareo, ſed etiam manu Reineſii paſſim caſtigatum Codicis Pariſienſis Græcum, ut Venerandus D. Erneſtus Salomo Cyprianus in Catalogo Codicum MSS. Biblioth. Gothanæ p. 71. & 87. annotavit, ubi etiam edidit eruditam ejusdem Reineſii cenſuram quam vernacula ille lingua conſignavit, ego Latine verſam, additis obſervationibus quibusdam hoc loco ſubjungam:

V. C. THOMÆ REINESII Judicium,

De Collectione MSS. Chemicorum Græcorum, quæ exſtat in Biblioth. Gothana.

1. In hoc MS. Codice Græco, quem Sereniſſ. Dux Saxoniæ Wilhelmus b. m. Friderici Wilhelmi, adminiſtratoris Elector. Saxoniæ filius, qui A. 1632. obiit, è Codice Biblioth. Auguſtanæ a) A. 1623. curavit deſcribi, varia obvia ſunt ſcripta, quæ partim certis & haud dubiis auctoribus, partim aliis quorum minime ſunt tribuuntur, partim ex ſimilibus ſed haud nominatis ſcriptoribus excerpta & in hoc volumen collecta ſunt, omniaque tractant de divina quam vocant arte, de lapide Philoſo-

a) Hunc Codicem Regii Pariſienſis eſſe apographum, Reineſius infra ſuſpicatur. De Gothano autem conſuli etiam poteſt D. Georg Wolfgang Wedelius introductione in Alchymiam & Dan. Georgius Morhofius lib. I. Polyhiſt. c. II. pag. 102. ſeq. Altenburgo Gotham translatum teſtatur Wilh. Erneſtus Tentzelius Bibl. curioſæ A. 1704. pag. 443.

loſophorum ſive Magiſterio magno, quomodo nempe metalla imperfectiora ad perfectionem perduci atque in aurum vel argentum transmutari queant: nec non de vaſis fornacibusque variis & diverſis operationibus quibus etiamnum hodie, qui in re Chymica laborant, ſolent uti, ſed & brevis de ponderibus & menſuris tractatio. Brevis etiam notitia, quomodo (in Ægypto, haud dubie) ex hordeo polenta fiat & cereviſia coquatur. Nec non de gradationibus ignis, coloribusque & aliis ad hoc opus ſpectantibus uſitatisque operationibus. Et quoniam hæc ars nullo non tempore verbis allegoricis per parabolas & ænigmata tradi conſuevit, unde Zoſimus λοξὰς γραφὰς & Stephanus praxi tertia f. 10. b. ἀλληγορικὰς appellat, nec non per certos characteres & ſigna deſcribi ac denotari, adjunctum quoque eſt Lexicon in quo docetur quid per verba longo alio ſenſu apud Græcos auctores ſolita uſurpari ſignificetur, & characteres ſignaque in hoc volumine obvia explicantur, ſicut etiamnum hodie lexica ejusmodi & arcanam per notas ſcriptionem Chemici uſurpare conſueverunt. Præter hæc omnia à fol. 139. ad 142. exſtat deſcriptio aurifodinarum in Ægypto & Æthiopia, & quomodo in iisdem mancipia ad operas à præfectis angariarum compellantur, & qua ratione metallum illud omnino tractetur: quæ autem, quod probe notandum, ſuppreſſo auctoris nomine petita ſunt ex veteri hiſtorico, qui vixit ante hos mille & octingentos annos, *Agatharchide* Cnidio lib. V. de mari rubro cap. IX. X. & XI. apud Photium Cod. CCL.

2. Eſt porro hicce Codex expreſſus ex illo, quem ajunt alicubi exſtare in Italia & cujus meminere Robertus Vallenſis libro de veritate & antiquitate artis Chemicæ, & Geſnerus in Bibliotheca: vel ex illo qui aſſervatur in Bibl. Regis Chriſtianiſſimi, laudaturque ab Iſaaco Caſaubono ad Baronii annal. Exercit. I. c. 10. & à Salmaſio in Exercitationibus Plinianis. Quæ enim hic ex illis profert, in MSto fide collationis meæ ad verbum leguntur omnia: Dicitur & Joannes Dee, Medicus Londinenſis in Anglia, qui Monada hieroglyphicam ſcripſit atque Regi Romanorum Maximiliano A. 1564. dedicavit, Phyſica Democriti cum ſcholiis Syneſii, Pelagii & Stephani MSS. habuiſſe. Eadem etiam à Dominico Pizimentio verſa Latine & A. 1574. Coloniæ cum Mizaldi memorabilibus prælo data ſunt. Ac quanquam hæc ſcripta, ſi non omnia, certe plura, * translata in Latinam linguam & in theatro chymico, in turba Philoſophorum, in tomis aurei velleris, atque aliis ejusce-

* Pauciſſima certe, ac fere nulla, ut collectiones illas conferenti patebit.

modi operibus publicata sunt, siquidem & Democriti Physica ac Magica ab Hermolao Barbaro ad Dioscoridem: Pselli Epistola ad Xiphilinum Patriarcham à Jo. Daniele Mylio b) in Basilica Philosophica: Zosimi opuscula, Stephani praxis & alia ab aliis citantur: attamen quantum sciam Græce nec dum typis exscripta fuerunt, quod sane mererentur, quoniam multa non contemnenda ex antiquitate in illis continentur, atque ex illis origines & initia artis ex tam longinquo tempore possunt intelligi. Cæteroqui quoniam perobscura sunt & fragmentis constant meris, fortasse ad alchemiam ipsam provehendam parum poterunt conducere, quæ recenti ætate præceptis, & exemplis pulcherrime illustrata est à Zwingero, Libavio, Sala, Crollio, Bignino & ejus interpretibus Hartmanno, Fabro, Brendelio, Billichio, Sennerto, Mylio aliisque, ut multiplices processus particulares artis transmutatoriæ silentio involvam. Universe de scriptis hisce nosse juvat, omnia illa à monachis quibusdam aliisque doctis Alexandriæ primum, deinde CPoli interjecto tempore composita, in unum collecta corpus, atque inde *in Italiam*, Regiamque Bibliothecam Gallicam perlata, ibique asservata esse. Perquam est credibile, eo perveniisse illa per exules CPolitanos, quandoquidem ab A. 1400. ac deinceps usque ad urbem in Mahomedis potestatem redactam multi in Italia & Gallia excepti fuere, ut Bessarion, Emanuel Chrysoloras, Lascaris, Argyropulus, Gaza, Apostolius, Chalcocondylas, Nicolaus Trachaniotes, M. Cananus, Andronicus Callistus, Georgius Trapezuntius aliique: sicut & alios Codices ut Corinthi, (hoc enim verum ejus nomen est non Cointi vel Quinti) Smyrnæi paralipomena Iliados & Odysseæ Homericæ, Coluthi poëma, Orphei Crotoniatæ Argonautica & alia rariora ex Græcia secum attulerunt.

3. Ut autem de scriptoribus, quorum in hoc Codice MS. exstant nomina, singillatim nonnulla notem, pars eorum Ethnici, pars Christiani c) Athenis primum vixere circa A. C. 400. deinde Alexandriæ Ægypti,

b) Etiam edita Latine à Dominici Pizimento, una cum Democrito, Stephano, Pelagio. Patav. 1573. 8.

c) Quoniam collector haud dubie Heraclii Imp. temporibus junior & Christianus fuit, ac pro lubitu ex variis scriptis, quæ voluit, non excerpsit modo & digessit, sed etiam interpolavit, hinc ex Christianismi aut temporum vestigiis, quæ passim in hac collectione apparent, vel etiam ex citatione scriptorum, non licet firmiter concludere vel de ætate vel de religione illorum, quorum nomina apospasmatis præfixa sunt. Et quoniam apud Herodotum, Clementem Alex. & alios vetustiores scriptores, ubi de Ægy-

Ægypti, nutrice illa Philoſophorum præ ipſis Athenis, ut Camerarius in vita Syneſii demonſtrat. Nam & ante illud tempus ibi & in Perſia cum Imperator eſſet Diocletianus ars auri conficiendi à Judæis Chriſtianis atque Ethnicis frequentata fuit, ut Svidas in voce Χημία teſtatur: & conſtat *Heliodorum* ſub cujus nomine opuſculum f. 42. legitur, ortum Alexandria & à parentibus ſuis Hermia Ædeſiaque una cum Ammonio fratre inſtituendum datum eſſe Proclo * clariſſimo illius temporis Philoſopho. Fieri etiam poteſt, ut hic arti illi addictus peritusque, & Theodoſio Magno aliquid ſcriptorum ſuorum dedicaverit: eſt enim probabile Imperatorem hunce artis ſingulari captum amore ac voluptate, & in aula ipſius hanc à pluribus exercitam fuiſſe, quoniam *Eugenius* quoque (ſive Fl. Eugenius Præf. Urbis, ſive alter, qui apud eum propter artem & eloquentiam, tanta enim eruditione præſtabat, ut aperta ſchola oratoriam profiteretur, inquit Zoſimus libro IV. magna auctoritate & gratia valebat: poſtea autem quoniam poſt Valentinianum interfectum ſtolide ſperaret ope Arbogaſtis Franci Occidentale obtinere Imperium, ab Imperatore in prælio victus captus & capite truncatus eſt, ut apud Zoſimum lib. IV. & Paulum Diaconum lib. II. legas,) eidem arti deditus fuit, ſicut etiam proceſſus ipſi tributus f. 190. a. refertur. At enim illum *Heliodorum* horum eſſe carminum auctorem credere haud fas eſt. Si enim illa conferantur cum S. Gregorii Nazianzeni carminibus, qui iisdem temporibus vixit, differentia nimis evidenti, poëma miſerum ſoloecimis ſcatens & vitiis proſodicis, ac vix lectu dignum apparebit, ex quo ipſo & tempus, quo ſcriptum eſt, colligitur. Græculi enim infimæ ætatis in ſumma barbarie carminum hujuſcemodi genere delectabantur, unde & Pſellus Legum ſynopſin ad Michaëlem Ducam circa A. C. 1100. & Tzetzes ac Conſtantinus Manaſſes ſuas hiſtorias circa An. 1200. & Nicephorus Calliſtus ſynopſin totius ſcripturæ circa A. 1300. verſibus politicis partim, partim jambicis deſcripſere, quorum excerpta æmulatus ſcriptor hic fuit. Nomina enim *Archelai*, *Hierothei*, *Theophraſti* commentitia ſunt omnia: carmina vero inepta unius omnia auctoris, neque aliud quicquam quam *Stephanus* verſibus expreſſus, ut taceam mira de-

com-

Ægyptiorum doctrina agunt, etiam apud Plinium altum eſt de Chemica arte ſilentium, ideoque non dubito cum Conringio & Reineſio potius, quam cum eruditiſſ. Borrichio facere, & quæcunque ſub antiquiſſimis nominibus in hac collectione jactantur, ſaltim Diocletiani & Theodoſiorum temporibus juniora exiſtimare.

* Duos Heliodoros hic confundit vir doctus. Et Proclum conſtat Theodoſio juniorem extitiſſe,

compoſita, exclamationes multiplices & parum neceſſarias repetitiones, quæ hiſce in carminibus ad nauſeam usque leguntur. Certum quoque eſt Heliodorum illum, quem dixi Ethnicum, è ſecta Platonica fuiſſe, ut ex Damaſcio in vita Iſidori apud Damaſcium Codice CCXLII. apparet: auctor autem horum carminum Chriſtianus. Sub memorato Imperatore Theodoſio, ut ex Svida novimus, vixit quoque *Pappus*, Philoſophus Alexandrinus, cujus collectaneorum Mathemat. libri habentur, ſub cujus nomine proceſſus in hoc Codice f. 189. b. occurrit.

4. Quod ad *Syneſium* attinet, cujus ſcholia in Democriti Phyſica & Myſtica ad Dioſcorum ſacerdotem magni Serapidis f. 71. ſeqq. exſtant, vixit ſane Theodoſiorum tempore Syneſius aliquis, Athenisque & Alexandriæ litteris operam dedit, & poſtea A. C. 410. Epiſcopus Cyrenes in Libya creatus, cujus ſcripta publicis typis noviſſime A. 1633. Lutetiæ à Dionyſio Petavio cum notis mandata ſunt. Huic autem jam dicta ſcholia tribui nequeunt, quoniam in illis error puerilis de *Oſtane* ac Democrito, de quo infra dicam, deprehenditur: Syneſium autem illum peritiſſimum doctiſſimumque ſcripta ipſius teſtantur, quem tam craſſæ inſcitiæ arguere nefas. Neque in ejus ſcriptis vola vel veſtigium de arte hac Chemica, d). neque de familiaritate cum Dioſcoro, cum tamen vitæ ſuæ curriculum integrum Epiſtola LVII. prolixe deſcripſerit, etiam de genere ſuo, de ſtudiis, connubio, liberis, fratre, amicis & variis cum quibus luctandum ipſi fuit rebus adverſis mentionem paſſim faciat. Sub idem tempus ſcripſit etiam *Zoſimus*, Philoſophus Alexandrinus, cujus varia ſcripta brevia etiam in hoc Volumine paſſim reperiuntur, quæ tamen jure ipſi tribui omnia nequeunt. Nam in illis mentio fit ſimplicium quorundam, vetuſtis Medicis Græcis ignotorum, uſurpatorum autem deinde nominatorumque demum ab Perſis atque Arabibus, qualia ſunt Βελιλὴν, Νανφὲ, Θέγαμας, Ζονδία, Ταὶλε, Χαὶλι, &c. hinc apparet poſt Perſarum Arabumque demum tempora, cum jam inciperent Græci artem quam amiſerant, à Perſis & Arabibus iterum repetere, quod circa A. C. 900. factum eſſe intelligitur, hæc ſcripta maximam partem eſſe compoſita. Quod ſi obſervaſſet Salmaſius, caput περὶ ποιότητος Χαλκοῦ ξανθοῦ, quod in præſenti Codice MS. f. 112. b. ſub titulo βαφὴ ξ ἰνδικοῦ σιδήρου legitur, non adſcripſiſſet Zoſimo, ne dicam, quod in ipſo capite Zoſimus nomi-

d) Morhofius ὁ μαχαίρης à Reineſio diſſentiens lib. 1. Polyhiſt. p. 106. objicit Syneſium Epiſtola 142. ad Herculeanum propalata quædam Philoſoph. & myſteria ipſi exprobare. Omitto alia à viro doctiſſimo notata, quæ apud ipſum legi poſſunt.

nominatim allegetur. Siquidem & ſcriptum, quod Zoſimo Salmaſius tribuit, in quo Arabes & Muhamedani eruditi atque artifices οἱ σοφοὶ τῶν ἰσμαηλιτῶν appellantur, non veterem illum Zoſimum, ſed alium juniorem auctorem habet. Saraceni enim Ægyptum demum A. 640. ſibi ſubjecere, eamque regionem annis ſexcentis tenuerunt, & ei per Caliphas ſuos imperitavere, in eaque urbem potentem Alcairum condiderunt circa A. 970. atque ad firmandam dominationem ſuam varias artes, Medicinam præcipue, Aſtronomiam & Chemiam coluere, poſtquam Perſiam omnesque ejus opes ſibi vindicaſſent: ab Anno quippe 750. ac deinceps quatuor potentes principes Saracenici invicem ſe in regno exceperunt Almanſor, Hazon, Raſchydus, Almainus & Almaimon, qui non ſolum ipſi in omni genere artium præſtabant, ſed & viros doctos ſive Chriſtianos ſive Judæos ex variis gentibus in aulas ſuas invitarunt, & craſſa barbarie ac caligine interim Italiam, Galliam, Germaniam, Græciamque occupante, per illos Oriens & Ægyptus poſſeſſione artium & eruditionis omnis vigebat florebatque quam maxime, itaque & Sultanorum eorundem auſpiciis libri utiliſſimi Homerus, Pindarus, Hippocrates, Plato, Ariſtoteles, Euclides, Dioſcorides, Galenus, Syntaxis magna Ptolemæi, atque ut nonnulli volunt Auguſtini etiam, Ambroſii, Hieronymi, Leonis & Gregorii M. opera in Arabicam linguam translata ſunt. Quod autem jam dictus Zoſimus haud diverſus ſit ab Hiſtoriarum ſcriptore, qui Theodoſio juniore imperitante circa A. C. 420. Comes & exadvocatus fiſci fuit, cujus libros editos habemus, minime dubium videtur. Quanquam enim, ut ex ejus libello ad Theoſebiam apparet, de creatione hominis, de Filio DEI homine facto, & crudeliſſima paſſo commeminit, tamen veteres fabulas Ægyptias Platonicasque ſpeculationes, (quibus docti in Ægypto apprime dediti erant, utpote quæ ad Chriſtianorum doctrinam propius quam Ariſtotelis Philoſophia accedebant, quibus & præcipuorum ex Ethnicis Philoſophorum Plotini, Amelii, Porphyrii, Jamblichi, Procli referta ſcripta, ex quibus fabulis etiam hæreſiarcha Valentinus, & ipſe Ægyptius, delirium de æonibus & alia commenta, ut ex Epiphanio patet, hauſit & confirmavit,) illas Zoſimus repetiit ex Poemandro Trismegiſti, ingenio ſuo exornavit, ſublimeque myſterium ad miſeram artem ſuam applicavit, & viſionem propheticam Ezech. XXXVII. de arefactis ac diſperſis defunctorum corporum oſſibus retulit ad ſcriptum ſuum de fornacibus Chymicis, ſicut alii Artiſtæ Canticum Canticorum Salomonis & alia S. Scripturæ loca obtorto collo traxere ad chry-

compoſita, exclamationes multiplices & [illegible]ucinatur Salmuthus ad Panci-
quæ hiſce in carminibus ad nauſea[illegible] ex Agricola Roſinum appellat, &
eſt Heliodorum illum, quem di[illegible]ndit: perinde ut idem Salmuthus
ex Damaſcio in vita Iſidori [illegible]Olympiodorus vocat Orum Chryſochi-
auctor autem horum [illegible]Chryſorichum, atque nominat Chanothum,
tore Theodoſio, [illegible] ſive *Chimes*, à quo etiam ars appellata
Alexandrinus [illegible]quam vetuſtiſſimi Prophetæ ac doctoris men-
jus nomine [illegible]inus, Olympiodorus, Stephanus. Hic Chemis, qui
4. [illegible]principiis *Parmenidem* teſte f. 173. Olympiodoro fuit ſe-
& Myſ[illegible] eſt cum nomine *Chemmi*, quod Pharaoni cuidam
ſtant. [illegible] Diodorus Siculus lib. 1. & cum nomine filii Pa-
Ale[illegible], qui appellatus fuit Cham ſive Chamephes. Hic cum
ny[illegible] primus poſt diluvium in Ægypto regnavit, & ab ejus no-
mine quoque ſacerdotes doctique Ægyptii regionem ſuam in ſcriptis ar-
canis nuncupavere Chemiam, ut Plutarchus libro de Iſide & Oſiride me-
morat prodidit. Denique etiam in Zoſimo notandum, quod f. 196.
duntaxat meminit interpretis, qui Ptolemæi temporibus Biblia
Hebraica in Græcam & Ægyptiam verterit linguam, cum ex communi
ſententia hoc à pluribus factum eſſe tradatur: nec non quod refert Bi-
blia tunc non in Græcam tantum, ſed etiam Ægyptiis vernaculam lin-
guam fuiſſe translata, quod nusquam alibi legas, niſi huc, quod admo-
dum eſt dubium, trahere velis. Philonem lib. 1. de vita Moſis mentionem
facientem feſti, quod Judæi atque Ethnici Ægyptii quotannis in inſula
Pharo, ubi verſio Græca concinnata eſt, in illius memoriam celebraverint, atque ob eam cauſam ſolenniter convenerint. Zoſimi mentionem facit etiam Svidas & Χημευτικὰ ſcripſiſſe teſtatur, vocatque Philoſophum Alexandrinum: Sicut Photius in Bibl. Codice 170. memorat λόγους ejus Χημευτικούς. In hoc autem MSto f. 100. a. & f. 105. a. fortaſſe à natali ſolo appellatur Panopolita.

5. Poſt hunc ſcripſit *Olympiodorus*, cujus libellus f. 166. b. incipit. Salmaſii autem opinio, qui extremis illum Græciæ temporibus ait ſcripſiſſe, ideo falſa eſſe videtur, quoniam Stephani, qui circa A. C. 620. floruit, artisque hujus peritus fuit, nusquam: Zoſimi autem ac Syneſii, qui paullo eum præceſſerunt, ſæpius meminit. Eſt porro hoc ſcriptoribus hujuſcemodi ſolenne, ut omnes anteceſſores ſuos in arte allegent & de nomine citent libenter. Neque alius meo judicio eſt Olympiodorus iſte ab illo nato Thebis Ægyptiis, qui hiſtoriam ſui temporis ab A. C. 400.

ad

ad 425. libris XXII. scripserat, Theodosioque juniori dedicaverat. Quoniam idem f. 182. Hermetem ἐν τῇ Κυρανίδι βίβλῳ allegat, hinc colligas falsum esse, quod Gerhardus Cremonensis præfat. libri virtutum Physicalium collecti experientia Kyrannidarum Kyranni Regis Persarum, & post eum Barthius lib. XI. Adversar. c. 17. affirmavit libellum illum A. 1168. primum CPoli ex Persico sive Arabico in Græcum fuisse conversum: ut omittam, quod Zosimus l. 9. de Chemia ad Theosebiam Hermetem in Physicis, quod scriptum non diversum est ab hoc, de quo dixi, allegat. Laudat illud è Zosimo fragmentum e) Scaliger notis ad Chronicon Eusebii f. 243. in quo est Angelos Egregoros (sic ab Orientalium Ecclesiarum Doctoribus per figmenta Judæorum ad Genes. VI, 1. sq. seductis appellati sunt angeli mali, quos cum filiabus hominum coiisse & generasse Gigantes, statuerunt,) docuisse fœminas Chemiam, aliasque inutiles & malas artes. Tertull. lib. de cultu fœminar. & Clemens Alex. l. 2. pædagog. c. 12. Cosmeticem seu fucatoriam, omnemque mundum muliebrem. Seldenus I. de Diis Syris cap. 10. ex apocryphis Enochi etiam Matheseos inventionem quam Angeli isti fœminas docuerunt, attribuit. Vide Lactantium lib. 2. Divin. institutt. c. 15. Stephanum Gobarum apud Photium Cod. 232. c. 26. Raderi animadvers. ad Chronicon Alex. p. 17. seq. Falluntur quoque, cum existimant nomen Regis esse Kyranum, ut facit Schenckius Observatt. f. 649. & Montius practicæ suæ pluribus locis. Nic. Caussinus ad Hori Appollinis Hieroglyphica & in Polyhistore symbolico vocat eum Kyranidem, Hadr. Junius Adag. XXIV. 3. auctorem Κυρανίδων. f) Libelli enim hoc nomen, nam auctor vel cui communiter adscribitur Hermes, Hormor, sive Hormisda,

e) Petitum ex Syncello p. 13. ἄξιον δὲ καὶ Ζωσίμου τοῦ Πανοπολίτου φιλοσόφου χρῆσιν τινὰ τοῦδε τοῦ θεάματος ἐκ τῶν γεγραμμένων αὐτῷ περὶ Θεοσέβειαν ἐν τῷ ἐνάτῳ τῆς Ἰμοὺθ βιβλίῳ. Vocem Ἰμοὺθ Ægyptiaca lingua Chemiam notare conjicit Reinesius pag. 385. Var. Lect. Etiam in fragmento Enochi de egregoris legas angelum Azaël homines docuisse καὶ τὰ μέταλλα τῆς γῆς καὶ τὸ χρυσίον πῶς ἐργάσωνται καὶ ποιήσωσιν αὐτὰ κόσμια ταῖς γυναιξίν, quæ verba tamen de arte Chemica non necesse est intelligere.

f) Adde, si placet, quæ de Curanidum libro dicta lib. 1. hujus Bibl. c. 9. & de Olympiodoro Volum. VI. p. 237. seq. IX. p. 400. de Zosimo VI. p. 612. & de Synesio VIII. p. 232.

misda, quo nomine plures viri docti & Reges in Perſia variis temporibus vixerunt, ut A. C. 270. & 290. Diocletiani ætate, & 570. Atque idem Diocletianus haud dubie præter abolitionem veteris Ægyptiæ temporum ſupputationis, non ſolum libros Ægyptiorum de auro conficiendo ſcriptos, Svida teſte, g) ideo flammis juſſit tradi, ne erepta illis hac arte tam facile rebellare poſſent: ſed idem etiam fecit libris Perſarum, quos de chryſopœia conſequi potuit, quoniam & ibi ars illa ætate admodum frequentabatur, atque Perſæ identidem Romanis negotium faceſſebant. Significat autem nomen Kyranidum, collectum & ex multis congeſtum volumen. Et quoniam Perſæ & Arabes ex ſuorum aliorumque Philoſophorum Magia illud compoſuere, vocarunt illud Curanon, ſicut & Alcoranus recentioribus Græcis κυράνιον dicitur, quaſi dicas collectionem præceptionum Divinarum. Præcipue nomen illud Kyranidum libro primus interpres Græcus impoſuit. Græci autem ſcriptores vocabulum illud ſervavere, quoniam fortaſſe non intellexerunt, *vocaturi* alioqui *συναγωγὴν*, *συλλογὴν* vel *σύνοψιν*, ac terminatione *modo* leviter deflexa ad linguam ſuam accommodaverunt. Utrum vero eundem Olympiodorum auctorem habeant Commentarii in Platonis Gorgiam, Alcibiadem, Phædonem, Philebum, Phædrum: nec non in Ariſtotelis Meteorologica, poſteriora Analytica & Metaphyſica, definire non adeo facile aut expeditum. Conjecturæ meæ, Olympiodorum hunc, Philoſophum Alexandrinum, eundem eſſe cum Hiſtoriæ ſcriptore, maxime favet, quod teſte Photio Cod. 80. refert ipſe ſe eſſe τὸ ἐπιτήδευμα ποιητήν. Ποιηταὶ enim hi ſcriptores appellant illos, qui artem ſacram docent exercentve. Unde extremo hujus MS. Codicis: *γίνωσκε, ὦ φίλε, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν, Πλάτων, Ἀλεξοπίλης, Ἰωάννης ὁ ἱερεὺς, Δημόκριτος, Ζώσιμος ὁ μέγας, Ὀλυμπιόδωρος, Στέφανος ὁ φιλόσοφος, Σοφὸς ὁ ἐν Περσίδι, Ὀσάνης ἀπὸ Λιγύπτου*, &c. & ipſum artis exercitium ſive doctrina *μυσηρίου, ποίησις* vocatur f. 80. b. Interpres autem Photii, quid

g) Svidas in Διοκλητιανὸς & Χημεία, ex Joanne Antiocheno in excerptis Peireſc. p. 834. *ὅτι δὴ καὶ ἐν τοῖς περὶ Χημίας ἀργύρου καὶ Χρυσοῦ τοῖς παλαιοῖς αὐτῶν γεγραμμένα βιβλία διερευνησάμενος ἔκαυσε, πρὸς τὸ μηκέτι πλῆθος Αἰγυπτίους ἐκ τῆς περιγινομένης πλούτου τέχνης, μήτε χρημάτων αὐτοὺς θαῤῥοῦντας περὶ σφῶν τῶν λοιπῶν Ῥωμαίοις ἀνταίρειν.* Alius ſcripta alchymiſtarum fumum dantia ex fulgore, commendaret iis, quos cum paupertate & inopia colluctari velit.

quid eo loco ποιητὴς esset, non intellexit, vertit enim: *professione poëtam*, quasi carminibus pangendis deditum, quod longe secus est: simulque erratum est in isto, cum λόγους χαμευνικοὺς vertit *sermones frigidos* apud eundem Photium Cod. 170. vocem ἀπὸ τῆς χειμῶνος deductam esse opinatus.

6. *Stephanum* patet Christianum fuisse, quoniam loca quædam ex Evangeliistis, etiam Epistolas S. Pauli sæpius allegat. In dogmate autem de Spiritu S. quod ille à Patre solo exeat, praxi septima communem cum omnibus quotquot Ecclesiis Orientalibus & Græcis tunc temporis fuere addicti errat errorem. Vixit tempore Imp. Heraclii, & in omnibus hisce scriptis nullum est, quo pronunciata & doctrinæ veterum melius explicantur.

7. De *Democrito*, cujus in scriptis hisce non modo frequenter fit mentio, sed cujus etiam libellus de colore purpuræ, de auro, argento & gemmis conficiendis f. 62. b. itemque alius Leucippo dicatus f. 212. b. exstat, inepta, licet vetus opinio est, non diversum esse ab eo qui Abderis in Thracia temporibus Persicæ Monarchiæ vixit, cui sententiæ diserte adstipulatur Pseudo-Synesius f. 73. a. Idem legas in Græco h) Eusebii Chronico f. 43. Sed narrationem eam Scaliger non esse Eusebii verum Panodori Monachi Ægyptii Chronographi, qui sub Arcadio Imp. floruerit: excerptamque à Georgio Syncello, qui totam ejus Chronographiam exscripserit circa A. C. 792. farragini isti insertam putat. Eusebii non esse, valde verisimile est: neque enim D. Hieronymus in Eusebianis reperit: Ægyptio autem autori ea oratio maxime convenit, cum faciat ad commendationem gentis, à qua Græcorum Sophorum famosissimus fuerit institutus & adscitus. Et quia Ostanis nomen omnibus

h) In Chronico Syncelli pag. 248. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ Ἀβδηρίτης φυσικὸς φιλόσοφος ἤκμαζεν, ἐν Αἰγύπτῳ μυηθεὶς ὑπὸ ΟΣΤΑΝΟΥ καὶ Μήδῳ, καλεῖται ἐν Αἰγύπτῳ ὡδὲ τῶν τηνικαῦτα βασιλέων Περσῶν ἄρχειν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱερῶν, ἐν τῷ ἱερῷ τε Μέμφεως σὺν ἄλλοις ἱερεῦσι καὶ φιλοσόφοις, ἐν οἷς ἦν καὶ ΜΑΡΙΑ τις Ἑβραία σοφὴ, ἣ ΠΑΜΜΕΝΗΣ. συνέγραψεν ὡεὶ χρυσᾶ καὶ ἀργύρᾳ καὶ λίθων καὶ πορφύρας λοξῶς. Ἀλλ' ἔτοι μὴν Δημόκριτος καὶ Μαρία ἐπηνέθησαν παρὰ Ὀστάνου, ὡς πολλοῖς καὶ σοφοῖς αἰνίγμασιν κρύψαντες τὴν τέχνην. Παμμένης δὲ παπύρωσαν ἀφθόνως γεγράφαντος.

bus Perſarum Magis commune factum eſſe fatetur ipſe Scaliger, non debebat de Oſtane, Democriti Myſtagogo (ſi cetera vera eſt iſta narratio) dubitare, quod Oſtanem, Xerxis in Græciam comitem, de quo Plinius lib. XXX. cap. 1. noſcere per ætatem non potuerit Democritus. An oblitus erat, Xerxem in Græciam tranſeuntem cum exercitu, apud Democriti patrem divertiſſe, quod teſtatur ex Herodoto Laërtius? Quandoquidem enim Democritus, ut illi ajunt, ab Oſtane in Ægypto, quo iter ſuſcepiſſe dicitur, artem didicit, ab eodem etiam in templo Memphitico, totius Collegii Ammonei ſive ſacerdotalis initiatus atque inter membra illius adſcitus fuit: Oſtanes autem ille, ut ex fragmento f. 66. dilucet, fuit Chriſtianus, hinc evidenter colligitur illa Democrito i) tributa Abderitæ minime eſſe. Et licet obtenderit aliquis, quod & ipſe verum eſſe exiſtimo, fragmentum illud Oſtani falſo ac præter rem adſcribi: tamen ex ſtylo etiam patet libellum iſtum ab antiquiſſimo Democrito neutiquam eſſe profectum. Veteris tamen ſcriptoris *iſta ſunt* qui naturam mineralium bene perſpectam habuit & artis Medicæ *peritus* fuit, ac fortaſſe aliquis hoc nomine qui ante Conſtantinum M. cui Democritus myſtagogus fuiſſe traditur, tempore Regis Saporis (hic enim eſt qui in Codice MS. f. 85. Sophar appellatur) in Perſiam profectus eſt artis ſacræ hauriendæ cauſa: Sapor autem usque ad A. C. 270. regno præfuit, unde probabiliter conjicias hunc Democritum circa A. C. 300. qui adeo tertius hujus nominis erat, in Ægypto verſari potuiſſe. Fortaſſe etiam hæc quæ Syneſius & alii de Oſtane ac Democrito referunt, commentitia ſunt omnia, ſcriptaque alios longe habent auctores, qui ut autoritatem operibus ſuis adderent, nomina illis veterum Philoſophorum propter arcanarum artium peritiam toto orbe clariſſimorum inſcripſere. Neque adeo mirum vetuſtiſſimo illi Phyſico Democrito ſcripta hæc rudi iſto ac ſimplici ſæculo tributa & pro Democriteis habita eſſe, quoniam jam Plinii ætate ſimile aliquid contigit ut apparet ex lib. XXIV. c. 17. & lib. XXX. c. 1. Apud Laërtium in vita Democriti, Gellium lib. X. cap. 12. & Columellam lib. VII. de re ruſtica traditur hypomnemata Boli, (in vulgatis perperam eſt Doli) Mendeſii quæ fuere de re pecuaria, ſub nomine Democriti falſo eſſe prodita. Multique adeo conati ſunt portentoſas fabulas ſuas ſub ſplendido Democriti nomine hominibus commendare, quemadmodum ſimilis res Hermeti Tris-

i) Adde, ſi placet, quæ de Democrito tributis ſcriptis lib. 2. hujus Bibl. cap. 23. & de Bolo Mendeſio cap. 13.

Trismegisto accidit, & poëtæ, qui quingentis, sexcentis vel septingentis annis post Senecam vixerunt, carminibus suis Senecæ nomen præfixere. Sed & sæpius dicto Democrito libellum de colore purpuræ & περὶ ζωμοῦ tribuerunt, quoniam ex Laërtio meminerunt eum scripsisse περὶ χυμῶν de humoribus, & περὶ χροιῶν de coloribus, licet argumentum utrinque plurimum differat.

8. Idem de *Cleopatra* dicendum, quam hi scriptores faciunt conjugem unius ex Regibus Ægypti Ptolemæis, at Stephanus praxi IX. cum Ostane colloquentem inducit. Quanquam enim dixeris Ostanem intelligi secundum, Alexandri M. in expeditionibus suis comitem, sicut Ostanes primus fuit comes Xerxis: constat tamen ex tribus primis Ptolemæis, qui per centum annos ab Alexandri morte in Ægypto regnarunt, nulli conjugem Cleopatram fuisse. Et quomodo Cleopatræ aut scriptoribus Geoponicis (*) veteribus è quibus pars scripti de mensuris ac ponderibus f. 114. a. repetita est, tribui potest, cum in illo fiat mentio triginta argenteorum, quorum pretio CHRISTUM Dominum Judas prodidit, sicuti etiam memoratur Jobum morbo & calamitate sua per septem annos ac dimidium laborasse. Clausula scripti per recentissimum Græculum adjecta est, ut ex vocabulis μόδης, κεμελ colligere licet. Cæterum scriptis ejuscemodi, de quorum auctoribus vel certo non constat, vel quæ alienis tribuuntur auctoribus, nihil inde decedit de pretio, sed merito id modo attenditur, quid in illis lectores doceantur.

9. De *Michaële Psello* notum est vixisse CPoli circa A. C. 1080. ac deinceps. Inter eruditissimos suæ ætatis in Græcia, arcanis artibus ac scientiis delectatus, quam plurima scripsit, quorum pleraque adhuc in Bibliothecis delitescunt, uti ex indicibus Bibliothecarum vel apud Possevinum cognoscere licet.

10. *Lexicon* recentiorem habet auctorem ante annos circiter ducentos & quinquaginta.

11. Multa in hoc Codice MS. inepta & exarata inemendatissime, multa confusa passim, ut pauciissima recte cohæreant, quod speciatim de Democriti ac Synesii opusculis dictum velim, quæ manu mea locis innumeris quantum per cursoriam lectionem fieri potuit correxi, crassioresque mendas expunxi, ac simul ubi & quomodo contextus discerptus vel transpositus sit demonstravi. Conjicio etiam plura scripta in hoc Volumine deesse. Nam Salmasius ex Codice regio memorat de ratione

(*) Etiam Geoponicorum collectorem non dubium est fuisse Christianum.

ratione colorem ſplendoremque debitum addendi ſmaragdis & aliis gemmis, de modo rotundandi margaritas, vel flaveſcentibus aut decoloribus reſtituendi ſplendorem alboremque, quæ artificia inter χειρόκμητα pertinent, quorum f. 192. b. fit mentio, & qualia Democritum ſcripſiſſe Plinius lib. XXIV. c. 17. teſtatur. Etiam in hoc MS. Volumine f. 184. laudatur Zoſimi βίβλος κλειδῶν, qui f. 103. κλειδίον, auctorque eſt Svidas Zoſimum XXIV. libros litterarum ordine ad Theoſebiam ſororem de arte chemica ſcripſiſſe. Quandoquidem vero Codex hic ex Regio deſcriptus eſt, male utique fecit librarius, quod inſigne antiquitatis monumentum non modo tam turpiter depravavit, ſed mutilavit etiam, adeoque labore hoc ſuo vix ac ne vix quidem panis, quem interim comedit, pretium promeruit. Optandum etiam, ut apographum hoc cum exemplari originario ſive avtographo conferendi daretur locus, quo pacto opus hocce eruditis & antiquitatis amantibus utile ac multis modis commodum eſſet futurum.

Altenburg. m. April. 1634. Th. Reineſius D.

III. Hactenus eruditiſſimus Reineſius. Nunc apographum Græcum Codicis Pariſ. quod beneficio Celeberrimi Viri Pauli Vindigii habeo, licet parum integrum minusque emendatum ſit, recenſere juvat. Occurrit igitur in illo:

1) ΗΛΙΑΔΩΡΟΥ φιλοσόφου πρὸς Θεοδόσιον τὸν μέγαν βασιλέα περὶ τῆς τῶν φιλοσόφων μυστικῆς τέχνης διὰ στίχων ἰάμβων. Hoc ſcriptum verſibus jambicis 269. conſtans Græce edidi Volum. VI. hujus Bibl. p. 790. neque diverſum eſſe ejus auctorem ab Heliodoro, cujus Æthiopica habemus, in Vaticano Æthiopicorum Codice annotatum reperit Gerhardus Falckenburgius his verbis: γράφει δὲ διὰ στίχων ἰάμβων τὴν ξ Χρυσῆ ποίησιν πρὸς τὸν αὐτὸν Θεοδόσιον (ad Theodoſium majorem) ὡς φησὶ Γεώργιος ὁ Κεδρηνός. Idem non quidem in Cedreni edito volumine, ſed in alio Chronico anecdoto reperit Cangius, quem vide in voce ποίησις. Etiam Chemicam artem in Æthiopicorum libris ſub cortice amorum Theagenis & Charicleæ latere, Petri Borelli parum credibilis ſuſpicio eſt in Bibl. Chemica p. 113. Præterea chirurgicum hujus an alterius Heliodori opuſculum deſcripſiſſe ſe ex Codice MS. Bibl. Mediceæ teſtatur, & locum ex illo Græce affert Tho. Bartholinus lib. de unicornu cap. 1. p. 7. Saltim veriſimilius eſt hunc Heliodo-

liodorum ſcriptorem eſſe Chemici carminis, Chriſtianum profeſſi, quam Heliodorum Hermiæ & Ædeſiæ F. ethnicum Philoſophum. Reineſio tamen non ab re indignum utroque & longe videtur eſſe junioris ſcriptoris: quanquam ſoloeciſmos erratáque proſodica, quæ illi objicit, librarii potius, quam ſcriptoris ipſius eſſe exiſtimaverim. Nota autem in alio Codice præmitti XIII. verſus politicos, inſcribique πραγματείαν ἐκ τῆς μυστικῆς χημείας·

Ταύτης τῆς βίβλου μέλλων ἐμβαίνειν πύλην
ἔξω τ' μέθης βιωτικῶν φροντίδων
ἣν εὑρεῖν ἐμμενὴς εὕρηται &c.

2) ΖΩΣΙΜΟΥ περὶ ἀρετῆς συνθέσεως ὑδάτων. Incip. Θέσις ὑδάτων ἐστὶ κίνησις καὶ αὔξησις καὶ ἀποσωμάτωσις·

Παραινέσεις. Τοῦτο τὸ θεῖον ὕδωρ &c.

3) ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ περὶ εὐσταθείας & χρυσοῦ. Incipit: Τὰ θειώδη ὑπὸ τῶν θειωδῶν κρατοῦνται. In hoc apoſpaſmatio citatur Apollinis *oraculum*. φησὶν ὁ Ἀπόλλων ἐν τοῖς χρησμοῖς, καὶ πνεῦμα μελάντερον ὑγροῦ ἄχραντον. nec non ὁ σοφὸς ΖΩΣΙΜΟΣ ἐν βιβλίῳ κλειδῶν. Denique allegatur ἡ ΜΑΡΙΑ. Apud celeberr. Montfauconum in palæographica Græca p. 375. memoratur ex Codice Chemicorum Græcorum Ambroſiano Mediolanenſi: *Chriſtiani labyrinthus Salomonis de temperando ferro, conficiendo cryſtallo & de aliis naturæ arcanis.* Vide infra num. 8.

4) Ejusdem ad Sergium περὶ & θείου ὕδατος. Incipit: ὁ περὶ & θείου ὕδατος λόγος βέλτιστε ΣΕΡΓΙΕ &c. Citatur præter Zoſimum Democritus ejusque dictum à Pelagio etiam infra num. 19. laudatum: Τί ὑμῶν καὶ τῇ πολλῇ ὕλῃ; ἑνὸς ὄντος & φυσικοῦ ἐχὶ εἴδους ἀλλὰ ὕδατος.

5) Οἷον εἶναι χρὴ τοῖς ἤθεσι τὸν μελλόντα τὴν ἐπιστήμην. Χρεὼν εἶναι τὸν μελλόντα τὴν ἐπιστήμην πρῶτον μὲν φιλόθεον καὶ φιλάνθρωπον, σώφρονα, ἀφιλάργυρον, ψεύδους ἀποστρεφόμενον καὶ πάντα δόλον καὶ κακουργίαν καὶ φθόνον. Εἶναι δὲ ἀληθῆ, καὶ πιστὸν παῖδα τ' ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ συναΐδιον Τριάδος. Ὁ μὴ τοιαῦτα κάλλιστα καὶ θεάρεστα ἤδη κτησάμενος ἢ κτήσασθαι σπουδάσας, ἑαυτὸν ἀπατήσει, τοῖς ἀνεφίκτοις ἐπιχειρῶν, καὶ βλαβήσεται ἐπιπολῆς μᾶλλον.

6) Juris jurandi formula: Ὄμνυμί σοι, καλὲ παῖ, τὴν μακαρίαν καὶ σεβασμίαν Τριάδα, ὡς οὐδὲν ἀπέκρυψα τῶν ἐμοὶ παρ' αὐτῆς δεδομένων ἐν ταμείοις ψυχῆς μυστηρίων τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ πάντα σοὶ γνωρ-

ἀθεντα μοι θεόθεν περὶ τῆς τέχνης ἀφθόνως ἐτέθηκα ταῖς ἡμετέραις γραφαῖς. Contraria hæc formula adjurationibus de arte hac occultanda, quas dedi lib. 5. cap. 1. p. 78. & ex hac ipsa collectione (infra num. 46.) vulgaverat Olaus Borrichius lib. de Ægyptiorum sapientia c. 3. p. 47. Quod in MS. meo sequitur, visum mihi est non omittendum: ἡ μυστικὴ ἡ τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἱερογραμματέων Αἰγύπτιε θεία καὶ ἀληθὴς ἡ τῶν φύσεων συγγένεια πέφυκε τὰς ὁμοουσίους φύσεις. Τῷ ὄντι ὁ ΟΡΦΑΙΚΟΝ ὁμοούσιον ἐστὶ ἡ ΕΡΜΑΪΚΗ λύρα, ἐν ᾗ τῶν ὑσιῶν ποθητὴ καὶ ἐναρμόνιος ἀπολείπεται συμφωνία.

7) ΖΩΣΙΜΟΥ τοῦ Πανοπολίτου γνησία γραφὴ περὶ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας τέχνης τῆς τοῦ ☉ καὶ ☽ ποιήσεως. Incipit: Λαβὼν τὴν ψυχὴν τοῦ ♀ τὴν ὑσαν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τῆς ☽ &c. Citatur *Democritus* & *Epibechius*, nec non dictum *Mariæ*: Ἐὰν μὴ τὰ δύο γένηται ἓν, τετίσθω ἐὰν μὴ τὸ φεύγοντα συγκεκαυμένοις τοῖς μὴ φεύγουσιν, ὐδὲν ἔσαι τῶν προσδοκωμένων.

8) Μέθοδος δι' ἧς ἀποπλεῖται ἡ σφαιροειδὴς χάλαζα, κατασκευαθεῖσα παρὰ τοῦ ἐν τέχνῃργίᾳ Διαβοήτου τοῦ ΣΑΛΜΑΝΑ. Incipit: Λαβὼν λεπτοτάτας Χαλάζας &c.

9. Τῶν μαργάρων σκευασία. Λεύκωσις σωμάτων καὶ ῥυπαρῶν. Λεύκωσις μαργάρων κιρρῶν. Βάλε εἰς γάλα κυνὸς λευκῆς &c. πῆξις μαργάρων· ποίησις ☽. ποίησις ☉ καταβαφὴ λίθων καὶ σμαραγδων. Bili vulturis incoquendæ gemmæ, unde rectius imbibent colores, περὶ οὗ καὶ ὁ θειοτέρους λέγει ΜΩΥΣΗΣ ὁ σοφώτατος ἐν τῇ οἰκείᾳ Χυμευτικῇ βίβλῳ. Σμαραγδου ποίησις. Εἰς τὸ γενέσθαι τὸν κρύσταλλον ἀπαλόν. Κατασκευὴ εἰς τὸ βάψαι λίθον ἐρυθρόν.

10. Ἑρμηνεία τοῦ ἁγιωτάτου Χρυσοποιίας ἱερομονάχου τοῦ ΚΟΣΜΑ. Incip. ἡ ἀληθινὴ αὕτη καὶ μυστικὴ χυμία κόπου μόνου δεῖται, ἐξόδου δὲ ἀδεμιᾶς, οὐ γὰρ ἔστι τὸ πᾶν καὶ δι' οὗ τὸ πᾶν.

11. Ἔκ τινος παλαιοῦ ΖΩΣΙΜΟΥ τινός. Incip. Λάβε ὠὰ πόσαρα ἐν ἀγγείῳ βαλὼν ὀξυχάλκῳ ἐυρυχώρῳ. &c. Adjuncta pauca ἐκ τοῦ μεγάλης τέχνης ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ.

12. Ἀνεπιγράφου Φιλοσόφου περὶ τοῦ ὕδατος τοῦ λευκώσεως. Incip. ὥσπερ γὰρ τὰ ῥυπαρὰ ἱμάτια καθύνεσθαι &c. Clauditur doxologiâ: Θεὸν δεξάζοντες ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι προσκυνούμενον λατρευόμενον

μθμον ὑπὲρ πάσης τ αὐτ κλίσεως νῦν Ϛ ἀεὶ Ϛ εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

13. Ἀνεπιγράφε φιλοσόφε περὶ ⊙ πυίας. Incip. σύμφωνοι γὰρ ἅπαντες καπίησαν &c.

14. ΖΩΣΙΜΟΥ Ϛ θείε περὶ ἀρετ ϗ ἑρμηνείας. Incip. Καὶ ἰδὲ βωμὸς φιαλοειδὴς &c.

15. ΟΣΤΑΝΟΥ φιλοσόφε πρὸς ΠΕΤΑΣΙΟΝ περὶ τ ἱερᾶς ταύτης Ϛ θείας τέχνης. Incip. ut in Codice Cæsareo apud Lambecium VI. p. 170. τῆς φύσεως ϐ ἄτρεπτον. Desinit & hoc aposphasmation in doxologia: συνεργοῦν Ϙ Ϛ τῇ ἀφράτῳ Ϛ παντοδυναμίᾳ δυνάμει Ϛ σοφίᾳ χρησαμένε, Ϛ ἐκ Ϛ μὴ ὄντ Ϙ εἰς τὸ εἶναι τὰ σύμπαντα Ϛ ἀχθῆναι Ϛ γενέσθαι Ϛ μορφῶσαι κελεύσαντ Ϙ, ᾧ ϗ πρέπ Ϙ νέμειν δεῖ, αὐτῷ μόνῳ ϗ καθολικῷ ϗ ἀληθινῷ Θεῷ σὺν τῷ ζωαρχικῷ τ ἡμετέρας ζωῆς καὶ σωτηρίας Χριστῷ Ἰησοῦ, σὺν τῷ νοερῷ Ϛ ἡγεμονικῷ θείῳ Πνεύματι δόξα Ϛ μεγαλοπρέπεια εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας ἀμήν.

16. ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ φιλοσόφε περὶ τ θείας αὐτῆς τέχνης ἀφ' στίχων ἰάμϐων. Versibus Jambicis 265. Incipit:

Οἱ τῶν σοφιστῶν ἄνδρες ὥσπερ ῥήτορες
Εὐδαιμονοῦντες Ϛ βιῶντες πανσόφως
Καὶ τὴν φύσιν δὲ γνόντες πάντων κτισμάτων &c.

Desinit in hac doxologia:

- - Ϛ μηδὲν ἐς πρᾶξιν τελεῖν
ἀλλ' ἢ Θεῷ τὸν αἶνον ὕτως ὡσσφέρειν,
τῷ ὄντι Πατρὶ ἐκφύσαντι τὸν γόνον,
αὐτῷ τε γεννηθέντι τῷ Θείῳ Λόγῳ
συνεκπορευτῷ ὄντι Θείῳ Πνεύματι
νῦν πάντας εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀμήν.

MS. Græce & Latine memorat etiam Lambec. VI. p. 191.

17. ΙΕΡΟΘΕΟΥ φιλοσόφε περὶ τ αὐτῆς θείας ϗ ἱερᾶς τέχνης ἀφ' στίχων ἰάμϐων. In meo Codice vix versus sunt LXIV. Incip.

- - εἰς παιδείαν ἀῤῥήτων λόγων.

Etiam hic scriptor agnoscit artem illam desiderantibus & digne petentibus à DEO tribui

Χριστὸς Θεὸς νέμοντ Ϙ ἐξ ὕψους χάριν.

Simile Hierothei carmen versum CCXXX. infra num. 52.

18. ΑΡΧΕΛΑΟΥ *Φιλοσόφυ περὶ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς τέχνης*, versus jambici CCCXXII. Incip.

ἡ πάνσοφος δὲ θεῖα τέχνη τῶν σοφῶν
τεχνικῶς ἔχουσα τὴν θεωρίαν
σοφεργικὴν ἔντεχνον ἐνεργὸν φέρει &c.

Clauditur & hoc carmen doxologia, *τῷ Πατρὶ σὺν Λόγῳ τε θείῳ Πνεύματι*, unde Christianum esse scriptorem colligas, quod & Lambecius VI. p. 191. annotavit.

19. ΠΕΛΑΓΙΟΥ *Φιλοσόφυ περὶ τ̃ θείας ταύτης κ̀ ἱερᾶς τέχνης.* Fragmentum, quod tantummodo habeo, incipit: *ὁ ϙ ὑ βάπτει ἀλλὰ βάπτεται, ἐὰν γὰρ βαφῇ ὅτι βάπτει.* In Codice Cæsareo integri apud Lambecium p. 190. hoc est initium: *οἱ μὲν προγενέστεροι κ̀ ἱερασαὶ δὲ ἀνάπαλαιοι Φιλόσοφοι ἔφησαν, ὅτι πᾶσα τέχνη ἕνεκεν ϓ τέλους αὐτ̃ ὑπονοεῖται τῷ βίῳ οἷον* &c. Citat Zosimum seniorem, *ὅθεν Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΖΩΣΙΜΟΣ ἔλεγεν, ὅτι* &c. Atque iterum simpliciter Ο ΑΡΧΑΙΟΣ. Laudatur & Democriti dictum itemque aliud Philosophi, quod eidem tributum Democrito, reluti supra num. 4. Hujus Pelagii scriptum Latine à Pizimentio versum prodiit, ut notare me memini p. 709.

20. ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ *Φιλοσόφυ Ἀλεξανδρέως πρὸς* ΠΕΤΑΣΙΟΝ *τ̀ βασιλέα Ἀρμενίας εἰς τὸ κατ' ἐνέργειαν* ΖΩΣΙΜΟΥ *ὅσα λέγει* ΕΡΜΟΥ *κ̀ τῶν Φιλοσόφων ἦσαν εἰρημένα.* Incipit: *Γίνεται ἡ τελειότης λόγου μηνὸς Μεχὶρ κέ κ̀ ἕως Μεσωρὶ κέ* &c. In hoc apotelesmatio multa non indigna relatu, quæ excerpere juvat. *Ἔθος γὰρ τοῖς ἀρχαίοις συγκαλύπτειν τὴν ἀλήθειαν, κ̀ τὰ πάντα τοῖς ἀνθρώποις ἐνδηλα λέγειν ἀλληγορικῶν λόγων κ̀ τέχνης ἐνφιλοσόφυ ἀποκρύπτειν, ὑ μόνον δὲ ἀλλὰ τοὺς τιμίους τούτους τόπους τῇ ἀφεγγεῖ αὐτῶν κ̀ σκοτεινοπαθῇ ἐκδόσει συνεσκίασαν, ἀλλὰ κ̀ αὐτὰ τὰ κοινὰ ῥήματα δι' ἄλλων τινῶν ῥημάτων μεταφέρειν, εἰς ὅτι αὐτὸ Πλάτωνα κ̀ Ἀριστοτέλην ἀλληγορήσαντας - - - Αὐτὴν δηλαδὴ τὴν ψάμμον ἀνωθεν χυθεῖσαν, ἥτινα οἱ ἀρχαῖοι λίθ̃ κύκλον ὄνομα ἐπέθηκαν λιθάργυρον. κ̀ εἰς αὐτὴν ἐστιν εὑρεῖν κ̀ τὸ πεντασύλλαβον * κ̀ τὸ ἐννεαγράμμον - - - γνῶς ὅτι τὰ σκωλήκια δὴ τ̃ ὅλον μυστήριον, ὅλοι γὰρ εἰς αὐτὰ κρέμανται δὲ ἀποβλέπουσι, κ̀ τὰ μυρία αἰνίγματα εἰς αὐτὰ ἀνατρέχει, κ̀ αἱ βίβλοι αἱ πεσαῦται αὐτὰ αἰνίττονται. -- ἄυται αἱ Αἰγυπτίων γραφαὶ κ̀ πανη-*

* In vocem tamen λιθάργυρος, ænigma, de quo supra p. 696. neutiquam quadrat.

πειήσεις καὶ δόξαι, χρησμοὶ τε δαιμόνων καὶ ἐνθέσεις προφητῶν. Sæpius citatur *Zosimus*, sed & *Democritus*, *Agathodæmon* & *Maria*. Zosimi dictum ab aliis etiam laudatum: ἐὰν μὴ τὰ σώματα ἀσωματώσῃς καὶ ποιήσῃς τὰ δύο ἕν, οὐδὲν τῶν προσδοκωμένων ἔσται. Sed quæ ex ejusdem τῇ τελευταίᾳ ἐποχῇ πρὸς Θεοσέβειαν afferuntur, adscribenda sunt, quæ & infra num. 45. repetuntur, nihilo magis integra: Ὅλων τε τῆς Αἰγύπτου βασίλειον ὦ γύναι ἐστὶ τῶν δύο τούτων τεχνῶν συνέστηκε, τῶν τε κηρύκων καὶ τῶν φυσικῶν ψάμμων. ἡ γὰρ καλυμμένη θεία τέχνη, τυτέστιν ἡ δογματικὴ περὶ ἣν ἀσχολεῖσθαι ἅπαντες οἱ ζητοῦντες τὰ χειροτεμήματα * ἅπαντα τὰ τῆς ἱμιάς τέχνας, τὰς τέσσαρας φημὶ, δεκτόν τε ποιεῖν μόνοις ἐξεδόθη τοῖς ἱερεῦσιν. ἡ γὰρ φυσικὴ ψαμμουργικὴ βασιλέων ἦν. ὥστε καὶ ἐὰν συμβῇ ἱερέα ἢ σοφὸν λεγόμενον ἑρμηνεύσαντα τὰ ἐκ τῶν παλαιῶν ἢ ἀπὸ προγόνων ἐκληρονόμησεν, καὶ ἔχων καὶ ἰδὼν τὴν γνῶσιν αὐτῶν τὴν ἀκώλυτον, οὐκ ἐτοίμει, εἱμωρεῖτο γὰρ ὥσπερ οἱ τεχνῖται οἱ Περσάμμοι βασιλικὸν τύπειον νόμισμα, οὐκ ἑαυτοῖς τύπτουσιν, ἐπεὶ ἱμωρεῖσθαι. ἔτω καὶ ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι τῶν Αἰγυπτίων οἱ τεχνῖται τῆς ἐξηγήσεως, οἱ ἔχοντες τὴν γνῶσιν τῆς ἀμμοστολυσίας καὶ ἀκολυθίας, οὐκ ἑαυτοῖς ἐποίουν, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐσχάτευον τὸ εἰς τοὺς θησαυροὺς ἐργαζόμενοι. εἶχον δὲ καὶ ἰδίους ἄρχοντας ὑπερκειμένους ἐπάνω τῶν θησαυρῶν, καὶ ἀρχισχατήγους, καὶ πολλὴν τυραννίδα τῆς ἐξηγήσεως. νόμος γὰρ ἦν Αἰγυπτίοις, μηδὲ ἐγγράφως αὐτὰ ἵνα ἐκδιδῶνται. Τινὲς δὲ μέμφονται ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΝ καὶ τοὺς ἀρχαίους, ὡς μὴ μνημονεύσαντας τούτων τῶν δύο τεχνῶν, ἀλλὰ μόνων τῶν λεγομένων ἱμείων. μάτην δὲ αὐτοὺς μέμφονται. ὁ γὰρ ἠδύνατο φίλοι ὄντες τῶν βασίλεων Αἰγύπτου, καὶ τὰ πρωτεῖα ἐν προφητικῇ αὐχοῦντες, πῶς ἠδύνατο ἀναφανδὸν μαθήματα τῶν βασιλέων δημοσία ἐκθέσθαι, καὶ δῶναι ἄλλοις πλούτου τυραννίδα. ὅτε εἰ ἠδύναντο ἐξεδίδων, ἐφθόνουν γάρ. μόνοις δὲ Ἰουδαίοις ἐξὸν ἦν λάθρα ταῦτα ποιεῖν καὶ γράφειν καὶ ἐκδιδόναι ἀμέλει γοῦν εὑρίσκομεν ΘΕΟΦΙΛΟΝ τὸν Θεογένους, γράψαντα ὅλα τὰ τῆς χειρογραφίας εὐτυχείᾳ, καὶ ΜΑΡΙΑΣ τὴν καμινογραφίαν, καὶ ἄλλους Ἰουδαίους, καὶ ΣΥΝΕΣΙΟΣ πρὸς Διόσκορον γράφων &c. Ad Ptolemæi Bibliothecas allegat his verbis: καλεῖται δὲ καὶ παρθένος γῆ, καὶ γῆ αἱματώδης. Ταῦτα δὲ εὑρήσεις ἐν ταῖς πτολεμαΐοις βιβλιοθήκαις.

21. ΖΩΣΙΜΟΥ πρὸς Θεόδωρον κεφάλαια.

22. Ἀντιγράφου Φιλοσόφου. Definit in his verbis: ἄκουσον πρώτου μεμυτῦ. λαβὼν λιθαργύρου πυρίτην πύρωσον ἐπ' ἀνθράκων, ἕως γίνεται

* al. χειροτεχνήματα vel χειρόκμητα.

ται τῷ πυελ ὅμοιος, καὶ ἀνελόμενος καταβαψον εἰς ὕδωρ ψυχρὸν, καὶ βάλε αὐτῷ τῷ δακτύλῳ σου σίαλον, καὶ ἐὰν αὐτὸ ἀναπίῃ, καλῶς ἐπυρώθη, καὶ τότε εἰς τὴν βαφὴν ἀνάθες.

23. ΠΑΠΠΟΥ φιλοσόφου. Incipit per jus jurandum de veritate processus, quem describit, ὄμνυμί σοι τὸ μέγαν ὅρκον ὅτις ἂν σὺ ᾖ. Θεὸν φημι τὸ ἕνα τὸ εἰδει καὶ ᾧ τῷ ἀριθμῷ, τὸ ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τῶντε στοιχειώσεων τὴν τετραχῆν καὶ ἃ ἐξ αὐτῶν, ἔτι δὲ καὶ ἃς ἡμέτερας ψυχὰς λογικάς τε καὶ νοερὰς ἐνώσαντα σώματι, ὃν δὴ ἐνάτων χερουβικῶν ἐπεχόμενον καὶ ὑπὸ πνευμάτων ἀγγελικῶν ἀνυμνούμενον. Ait, se καὶ πλάτωνα ea de re scripsisse ad *Stephanum*, per epitomen autem ad *Mosen*, ὡς καὶ πλάτων πρὸς ΣΤΕΦΑΝΟΝ τὸν θεοφιλέστατον ἐξεθέμεθα, καὶ τῇ κατ' ἐπιτομὴν ἡμῖν πραγματείᾳ πρὸς ΜΩΥΣΕΑ τὸν πρεσβύτερον. Hinc & Pappum illum & Moysen juniores esse constat, & Christianos. Citatur & λόγος, nescio an ipsius Pappi περὶ ἀστρίσεως ὡς ὕδατος, & subjicitur ΜΩΥΣΕΩΣ διάλυσις, quam & in Cæsareo Codice subjectam Pappo reperit Lambecius VI. p. 189.

24. ΕΥΓΕΝΙΟΥ, &

25. ΙΕΡΟΘΕΟΥ περὶ τῆς ἱερᾶς τέχνης. Clauditur hoc voto: τούτῳ χρὴ συνεργοῦντα Ἐμμανουὴλ ὁ ζωαρχικὸς ὁ Θεὸς Λόγος καὶ ἀπαυγάσμα τοῦ ἁγίου Πνεύματος. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ Σωτὴρ καὶ δοτὴρ καὶ αἴτιος πάντων ἀγαθῶν· δι' αὐτοῦ πλεῖται τοῖς πιστοῖς καὶ ἀξίοις τοῦτο τὸ θεῖον μυστήριον, τὸ τῆς ψυχῆς ἴαμα καὶ πανὸς μόχθου λυτήριον. Ἀλλ' ὅς ποτε τοῦτο εὑρηκὼς καὶ δοθεὶς παρὰ θεοῦ καὶ οἰκονόμων, καὶ τυχὼν τῶν ἐφιεμένων δεδόσθαι ὑπὸ τοῦ ὑψίστου Ἐμμανουὴλ, ὑπουργὸς καὶ οἰκονόμος αὐτοῦ γενήσεται ἐν ταύτῃ τῇ θείᾳ τέχνῃ καὶ ἐν ἅπασι. καὶ τὸ δίκαιον μέρος εἰς οἰκοδομὴν τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν καὶ εἰς προσοίησιν πλουσίων ὑπέρ τε αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν ἐμῶν ἀναγκῶν ἐγκλημάτων ποιήσαντα καὶ μισθὸν βίου λαβέσθαι, ἵνα ἀφθόνως ἡ πρᾶξις γενήσεται - - ἧς (αἰωνίου βασιλείας) γένοιτο τυχεῖν πάντας ὑμᾶς διὰ εὐχῶν καὶ λιτῶν τῆς παναμώμου καὶ θεοτόκου Μαρίας καὶ Ἰωάννου τοῦ τρισμακαρίου καὶ προδρόμου, ἅμα τε καὶ τῶν ἀκηράτου ὁμογύρεως τῶν θείων Ἀποστόλων, Προφητῶν τε αὖθις καὶ πάντων τῶν Ἁγίων· γένοιτο, ἀμήν.

26. ΖΩΣΙΜΟΥ τοῦ Πανοπολίτου περὶ ὀργάνων καὶ καμίνων, additis iconibus. Incipit: Τὰ τοῦ θείου ὄργανα πρὸ πάντων δεῖ ἐκδύναι. Ejusdem περὶ τοῦ θείου ὕδατος. Incipit: τοῦτο ἐστι τὸ θεῖον καὶ μέγα μυστήριον. Ejus-

Ejusdem περὶ τῆς τριβίκης καὶ τῆς σωλῆνος. Incipit: Ποίησον, φησὶν ΜΑΡΙΑ, ἐκ χαλκοῦ ἐλάττω σωλῆνας τρεῖς &c. Mentio & *Salamonis*, additurque, vasa illa rectius fieri posse εἴ τις μεταιδευθῇ τὰ πνευματικὰ Ἀρχιμήδους ἢ Ἥρωνος, καὶ τῶν ἄλλων, καὶ τὰ μηχανικὰ αὐτῶν, Subjicitur ἕτερος κάμινος ΜΑΡΙΑΣ, ἧς ἐν ὁ ΑΓΑΘΟΔΑΙΜΩΝ ἐμνημόνευσεν, additis iconibus. Deinde de lapide Philosophiæ sive Philosophorum citantur *Hermes*, *Democritus*, *Olympiodorus* & *Joannes*, Ἰωάννης ὁ ἀρχιερεὺς ἐν τῇ τῆς Χρυσοποιίας ἐξηγήσει, *Zosimus* præterea & *Stephanus*. Etiam Lambecius VI. p. 179. ex Cæsareo Codice memorat Zosimi, περὶ ὀργάνων καὶ καμίνων γνήσια ὑπομνήματα. Incipit: περὶ δὲ ὧν στοιχείων τὸ ὧν στοιχεῖον τροχοειδὲς τὸ διμερές &c.

27. ΖΩΣΙΜΟΥ πραξις ἐν ὁράμασι περὶ τῆς συνθέσεως τῶν ὑδρῶν. Incipit: μόλις πόθῳ εἰς ἐπιθυμίαν ἐλθὼν τοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ τὰς ἑπτὰ κλίμακας &c.

28. Τοῦ μακαρίτου καὶ πανσόφου ΨΕΛΛΟΥ Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην ΞΙΦΙΛΙΝΟΝ περὶ χρυσοποιίας. Incipit: Ὁρᾷς ὦ δέσποτα ὃ ποιεῖς, ὁ ἐμὸς δυνάστης καὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς τυραννὶς ὅπῃ ἔχει τῆς φιλοσοφίας μεγέθους ἅπτῃ τὴν ἐμπύρεμον καταβιβάζων τέχνην καὶ βάναυσον. Hæc Mich. Pselli Epistola Latine exstat versa à Pizimentio cum scriptis Stephani & aliorum, quos p. 709. memoravi. Patriarcha Xiphilinus Ecclesiæ CPolitanæ præfuit ab A. C. 1064. ad 1075. Laudat in hac Epistola Psellus Strabonem Geographum, Platonis in Ægyptum Siciliam & plerasque Africæ partes susceptа itinera & sapientiam Democriti Abderitæ, quam pandere se profitetur.

29. Ὁ ΖΩΣΙΜΟΣ περὶ τῆς ἀσβέστου. Incipit: λαβὼν ἀλαβάστινον λίθον, ὅπερ νυχθήμερον &c. Citatur *Stephanus*, διὸ ὁ Στέφανος τῶν φιλοσόφων φησίν. DEUM muneris tanti datorem Christiano ore celebrat his verbis: σὲ γὰρ αἰνοῦσιν ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, θρόνοι, κυριότητες, ἀρχαὶ, ἐξουσίαι, δυνάμεις, τὰ πολυόμματα Χερουβὶμ καὶ τὰ ἑξαπτέρυγα Σεραφίμ. Ænigma additur Chemicum:

μέσον ἵσαμαι τῆς γαίας καὶ ἔστ πόλυ
τρίγραμμός εἰμι συλλαβὴν φέρω μίαν.
ὁ ψηφος μοι χίλια πεντακόσια
καὶ ὁ εὑρὼν με σοφὸς ὢν τῶν γραμμάτων,
ὁ δὲ μὴ εὑρὼν με, οὐκ οἶδεν τὸ ἄλφα, ἐν
ἀπαρχῇ σὺν τῷ βῆτα καὶ δέλτα - -

30. Τῆς

30. Τῆς ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ *περὶ σαθμῶν καὶ μέτρων ἐξήγησις καὶ πλάτος πρὸς ἐυχερῆ ἔυρεσιν ἑκάστης μυᾶς καὶ λίτρας καὶ ὀγγίας καὶ δραχμῆς καὶ γράμμα[τ]ος.* Confer Galenum T. 4. edit. Basil. p. 467.

31. *Ἑρμηνεία τῶν* ΣΗΜΕΙΩΝ, *τ᾽ ἱερᾶς τέχνης καὶ χρυσοῦλυ βίβλυ.* Hujusmodi notas Chemicas & ſigna ac characteres longe plures ex Codicibus regiis publicavit Cangius in appendice gloſſarii Græci p. 8. ſeq. ſed auctore abſente non ſatis accurate interdum expreſſas, ut jam ſupra notare me memini ex eruditiſſ. Montfauconi * palæographia Græca p. 375.

32. ΛΕΞΙΚΟΝ *χ᾽ στοιχεῖον τ᾽ ἱερᾶς τέχνης πρῶτον ἑλληνικόν.* Incipit: *ἀφροδίτης ἀστέριον ἐστὶν ἄνθος.* Hoc lexicon ſive gloſſas Chemicas totum ſuis locis idem Cangius utiliſſimo ſuo atque præſtantiſſimo gloſſario inſeruit, collatis etiam aliis ejuſmodi gloſſis MSS. Lambecio itidem inſpectis & Salmaſio, ut dicere me memini *lib.* IV. c. 36. §. 9.

33. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ *φυσικὰ καὶ μυστικά.* ** Hic libellus Latine quidem ex verſione Pizimentii prodiit, ut dixi p. 709. atque incipit à verbis: *Ἡ φύσις τῇ φύσει τέρπεται, καὶ ἡ φύσις τὴν φύσιν νικᾷ, καὶ ἡ φύσις τὴν φύσιν κρατεῖ.* In MS. meo autem præmittitur, OSTANEM Democriti in hac arte Magiſtrum ſuſcitatum ab eo ex inferis, interrogatumque de arte, reſpondiſſe prohiberi ſe à dæmone, quominus hanc doceret, cæterum libros ſuos in templo reconditos exſtare.

* Uti ſolet accidere cum procul auctoris conſpectum res hujusmodi intricatæ & perplexæ typis dantur, multi nævi inter edendum irrepſerunt, qui plerumque poſſunt incautum Lectorem in errorem deducere. Notæ quippe ut plurimum non vocibus per eas ſignificatis reſpondent, ſed aliis ſubſequentibus, ut hinc magna perturbatio oriatur. Literæ aliæ pro aliis poſitæ in ſignis hujusmodi omnia confundunt, notæ eædem cum explicationibus ſuis aliquando plus quam decies repetuntur. His omnibus mederi non potuit vir ille doctiſſimus (Cangius) & Galliæ decus, tum quia procul poſitus (nam Lugduni edebatur opus) editionem curare ſuam nequibat, tum quia vix dum in lucem gloſſarium prodierat, cum ille è vivis exceſſit. Nam ſi ſuperſtes hæc retractare potuiſſet, has utique mendas ſuſtuliſſet: in extremis quippe laborans multa ab ſe in Gloſſario Græco recognita mihi transmiſit, ut in exemplari ſuo emendarem, quæ vitio laborare: adderem quæ deficere jam ipſe vel moribundus animadverterat. *Hæc celeberr. Montfauconus.*

** Apud eundem pag. 375. *Democriti Phyſica Myſtica de confectione Azymi* vitioſe excuſum pro *de confectione Auri.*

exstare. δύσκολον ἔχω λέγειν ἀκ ἀπειρέπτου αὐτὸ ὃ δαίμονος. μόνον δὲ εἶπεν, αἱ βίβλαι ἐν τῷ ἱερῷ εἰσιν. Postinde scrutantibus nihil aliud repertum, quam verba illa. Eandem narrationem & idem scripti hujus, quod in MS. meo est initium, etiam Lambecius VI. p. 170. e Cæs. Codice annotavit, sed pro βαλὼν εἰς λίτρας ἁ πορφύρας, meus rectius habet: λαβὼν λίτρας σκωρίας ἁ. Qui porro in Latina Pizimentii versione Hepammenes est, in Græco rectius *Pammenes*, à quo didicisse se Democritus profitetur. ἄντη ἡ ΠΑΜΜΕΝΟΥΣ (πραξις) ὅθεν ἐμὲ ἐπαιδεύσαθ τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ ἱερεῦσι.

34. ΣΥΝΕΣΙΟΥ φιλοσόφυ πρὸς ΔΙΟΣΚΟΡΟΝ ἱερέα ὃ μεγάλυ Σαραπιδος ὃ ἐν Ἀλεξανδρεία, εἰς βίβλον ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ ὡς ἐν σχολίοις. Hæc Synesii scholia in Democriti libellum Græce vulgavi Volumine VIII. hujus Bibl. p. 233. addita Latina Pizimentii, quæ sola lucem antea viderat cum Democrito, Pelagio, Psello, Patavii 1573. 8. & recusa etiam Norimbergæ 1717. 8. una cum recentis scriptoris tumba Semiramidis Hermetice sigillata. Ejusdem argumenti scriptum Synesianum ex Codice Bibl. Cæsarea versum Anglice exstat ad calcem Basilii Valentini in Anglicam conversi linguam Lond. 1678. 8. & Germanice curante Frid. Rothscholtzio, Silesio, Altdorf. 1718. 8. Meminit & Synesius de *Ostane* p. 234. & *Epibechii* p. 240.

35. ΣΤΕΦΑΝΟΥ Ἀλεξανδρέως οἰκυμενικῦ φιλοσόφυ κὴ διδασκάλυ τῆς μεγάλης κὴ ἱερᾶς ταύτης τέχνης περὶ χρυσοποιΐας πράξεις sive lectiones IX. ad *Heraclium* Imp. Prima incipit: Θεὸν τῶν πάντων ἀγαθῶν αἴτιον κὴ βασιλέα τῶν ὅλων κὴ τ ἐξ αὐτοῦ πρὸ τῶν αἰώνων ἐκλάμψαντα μονογενῆ Υἱὸν συν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι ὑμνήσαντες. De his lectionibus Stephani, Christiani scriptoris ex versione Pizimentii Latine pridem editis dixi supra p. 694. ex quibus excerpta tantum leguntur in meo Codice, sed πράξεις integræ superstant Græce in Codicibus Cæsareis, Regiis, aliisque. Post praxin sive lectionem secundam solet sequi *Epistola ad Theodorum*, quæ in Cæsareo Codice incipit: περὶ ὃ ἀρχῆ γνῶθι ὡς πολλὰς γεωργὰς ἀχρήστους ἔχει κὴ εἰ μὴ &c. Ex hac Epistola in meo MS. apographo legitur hoc excerptum: ἄλλο ὅθεν ἡ μυθικὴ χυμία, ἄλλο ἡ μυστικὴ κὴ ἡ κρυπτή. Καὶ ἡ μὲν μυθικὴ πολυπλοκία λόγων συγχέεται, ἡ δὲ μυστικὴ λόγῳ δημιουργίας κόσμον μεθοδεύει, ἵνα ὁ Θεόφρων κὴ Θεογενὴς ἄνθρωπος ἀφ τῆς εὐθείας ἐργασίας κὴ θεολογικῶν κὴ μυστικῶν λόγων μανθάνῃ.

Neophyti Monachi collectanea iatrica capitulis DCXLIV. Antiballomena cum nominum Persicorum explicatione. περὶ βοτανῶν καὶ ἄλλων τῶν παντοίων εἰδῶν θεραπευτικῶν σύγχεις καὶ χρήσιμος εἰσαγωγή. Cod. Reg. 957.

Nicephori Blemmydæ varia opuscula Medica in Bibl. Cæsarea.

Nicomedis iatrosophistæ Lexicon. Cod. Reg. 2147.

Olymnii Alexandrini fragmentum de diebus criticis. Labbe p. 126.

Romani κυβερνήσις sive Cubicularii de acutis & diuturnis morbis. in Bibl. Cæsarea.

Sethi lexicon botanicum in Bibl. Cæsarea.

Simeonis Magistri Antiocheni περὶ πτηνῶν πετεινῶν καὶ πικτῶν καὶ χερσαίων ζώων δυνάμεως. Cod. Reg. * 957.

Stephani Magnetis empirica, Cod. Colbert. 1477.

Stephani Athenienſis de febrium differentia. in Bibl. Cæsarea.

Theophanis de diæta ad Constantinum Porphyrogenitum. in Bibl. Cæsarea & Cod. Reg. Paris. 2216.

Theophili Συναγωγὴ περὶ κοσμικῶν κατεχῶν. Cod. Reg. 2137.

καὶ περάσειν, καὶ ὅτως ἐστὶ τὸ ΕΝΝΕΑΓΡΑΜΜΑΤΟΝ μαθεῖν. καὶ ὅτως φησὶ, ἄψει τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ Λόγου τὸν ἀπαθῆ παθητὸν νεοφανῆ.

44. ΙΩΑΝΝΟΥ Ἀρχιερέως τοῦ ἐν ἐναγίοις (apud Cangium in ποίησις, τοῦ σκευασίας τοῦ θείας, sed Lambec. VI. p. 175. τοῦ ἐν ἐυαγίοις τοθίας) ὡδὶ τοῦ θείας τέχνης. Incipit: ἐὰν μὴ ἡ σύγκρασις τῶν στερεῶν ἀποπλεσθῇ, εἰς κενὸν καὶ μάταιον πᾶς πόνος ⊂ κάμα⊃ λογισθήσεται ἡμῖν.

45. ΖΩΣΙΜΟΥ Θηβαίου μυστικὴ βίβλος. Incipit: ἔνθεν βεβαιῦται ἄλλη τις βίβλος. ΖΩΣΙΜΟΣ Θεοσεβείᾳ χαίρειν. ὅλον τὸ τοῦ Λιγύπτου βασίλειον, ὦ γύναι, ἀπὸ τῶν δύο τούτων τῶν τεχνῶν ἐστιν &c. Narrat in hoc apoſpaſmatio Zoſimus artem ab Ægyptiis diligentiſſime clam habitam, qui vero eam exercuiſſent, in Regum uſus id feciſſe, ſolis autem proditum Judæis, ut ex Olympiodoro retuli ſupra num. 20. Mentio libri Hermetis, cui titulus φυσικαὶ βαφαί, & Democriti, qui ſolus ex antiquis aliquid de arte prodiderit.

46. ΙΣΙΣ προφήτης τῷ υἱῷ ΩΡΩΙ. In hoc apoſpaſmatio, Angelus Amnaël docet myſterium Chryſopœiæ & per omnia ſacra adjurat myſtam illud aliis non prodere, quam formulam adjurationis dedi lib. V. hujus Bibl. p. 78. Aliæ jurandi formulæ his contrariæ in præſenti collectione num. 6. & 23.

47. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ βίβλος ἑ, μεσφωνηθεῖσα ΛΕΥΚΙΠΠΩΙ. Incipit: Περὶ τυπίων τῶν τεχνῶν τῶν Λιγυπτίων, μεσφήταις Περσικοῖς βίβλως ἐχραψα τῇ κοινῇ Διαλέκτῳ πρὸς ἥνδε μάλιστα ἁρμόζονται. ἡ δὲ βίβλος ἐκ τῆς κοινῆς, αἰνίγματα γὰρ ἔχει μυστικά &c.

48. Ανωνύμου. Incipit: ἐὰν τὸν χαλκὸν ἀσκίαστον ποιήσεις &c.

49. ΑΓΑΘΟΔΑΙΜΩΝ εἰς τὸ χρησμόν. ΟΡΦΕΩΣ συναγωγὴ καὶ ὑπόμνημα. Incipit: Ἀγαθοδαίμων ΟΣΙΡΙΔΙ χαίρειν· ἤδησοι τοῦτο πίπτειν γράφω ἐκ τῶν ἀρχαίων χρησμῶν &c.

50. Η ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ποίησις.

51. Μῆνες Ῥωμαίων, Μάρτιος φαμενὼθ &c.

52. Ἀνωνύμου περὶ τοῦ πυριωτάτης καὶ πολυφήμου χρυσοχοϊκῆς, περὶ τοῦ λαγαρῆσαι τὸ χρυσίον καὶ ἄργυρον, περὶ τοῦ κολλήσεως τοῦ ἀργύρου. περὶ τοῦ χρυσῶσαι &c. Huic loco conveniunt, quæ de arte aureis characteribus & liquore aureo ſcribendi olim frequentata, & de chryſographis notavit celeberrimus Montfauconus p. 5. Palæographiæ:

AD LECTOREM.

Dignam atque inexhauſtam intuentibus, corpus noſtrum quotidie offert materiem amandi admirandique Optimi Opificis, & Bonitatem Ejus, Sapientiam ac Potentiam aſſiduis laudibus pradicandi. Nam & de microcoſmo hocce & terrella, quam animus noſter incolit, vere affirmaveris, quod de majore mundo pronunciavit acutus ſcriptor Arabs, quem Philoſophi αὐτοδίδακτον *nomine clariſſ. Pocokius vulgavit, illi eſſe ſeptuagies millenas facies, & faciei unicuique ſeptuagies millena ora, & unicuique ori ſeptuagies millenas linguas, quibus laudet eſſentiam unius illius Veri Entis, illamque ſanctificet ac celebret indefinenter. Itaque à tot ſaculis, imo à tot jam millenariis annorum in eo occupata eſt fuitque laudabilis Anatomicorum innumerabilium induſtria, ut opificii hujus compagem & artificium penitius luſtratum accuratius explicent, atque oculis & conſiderationi omnium exponant: & plura adhuc non diffitentur relicta poſterorum indaganda ſtudio. Quanquam vero recentis ætatis attentio atque acumen multa non inficianda feliciter obſervavit, qua priorum oculos & aciem fefellerunt: tamen & veterum in hoc minime contemnendum eſt ſtudium, pietas vero imitanda inprimis, qua ad laudem Conditoris omnia unice referre laborarunt. Qua in utraque parte princeps* Galenus *in opere incomparabili de uſu partium diligentis ac ſagacis obſervatoris, & pii hominis partes egregie implevit, * profeſſus hanc ſibi videri τὴν ὄντως εὐσέβειαν ac germanam pietatem, non ſi bene multas taurorum hecatombas offens, ſed ſi noſcere ipſe prius ex DEI operibus ſtudeas, deinde & aliis demonſtres οἵος μέν ἐστι τὴν σοφίαν, οἵος δὲ τὴν δύναμιν, ὅσος οἵος δὲ τὴν χρηστότητα, quanta ſit Sapientia, qua Potentia, qua Bonitate denique. Hujus operis Galeniani, prolixioris paullo, quam ferat ſtomachus quorundam hominum, cum epitomen haud inſcitam compoſuerit Chriſtianus ſcriptor* Theophilus *protoſpatharius, ** eam ratius hactenus obviam reducere in lucem, ac ſtudioſorum etiam eorum, qui Medica arti ſe non conſecraverunt, lectioni commendare volui. Huic ſi quis alios vetuſtos ſcriptores de eodem argumento junxerit Gracos quidam* Gregorium *Nyſſenum*, Nemeſium, Chryſoſtomum, *(homilia XI. ad populum Antiochen.)* Theodoretum, *(lib. 3. ſeq. de Providentia)* Meletiumque, *& Latinos* Ciceronem, *(lib. 2. de Natura Deor. c. 53.)* Plinium *(libro VII. Hiſt. Nat.) &* Lactantium, *lib. de hominis opificio: ne is tempus non male collocaverit, ſed in ſe ipſo propius noſcendo amplum gaudendi ac de DEI Bonitate & Majeſtate exultandi campum habebit. Vale!*

* Vide librum IV. hujus Bibl. cap. 17. p. 550.

** De ſcriptore hoc ſupra p. 648. ſeq.

THEO-

ΔΙΗΓΗΣΙΣ

Περὶ τῦ ποιῆσαι χρυσᾶ κεφάλαια ἐν βιβλίοις.

ΛΑβε χρυσάφην καθαρὸν καὶ λέπινον, καὶ ἀνάμιξον μ̄ ἀργυρίῳ ἐν πυρὶ εἰς τὸ χωνήν· εἶτα βάλε τιάφην καὶ ἀνάμιξον μ̄ αὐτὸ θῆι μάρμαρον πορφυρῖν, καὶ τρίψον αὐτὰ ὅσον σοι δυνατόν, ἵνα γήνηται ὥσπερ παπαλή, Ϲ θὲς αὐτὰ εἰς πηνάκιν ἀγανοτὸν πήλινον· καὶ θὲς αὐτὸ ἐν πυρὶ μαλθακῖν, καὶ σκέπασον μ̄ ὀσράκι καθαρῦ, καὶ θπιμελίθητι ἵνα ἑκκαῇ (sic) ἕως ἂ ἐρυθριάσει. ἔπειτα ψυχεὶν θήτω ἐν μαρμάρῳ πορφυρῖν, καὶ τρίψον μ̄ ὕδατ☉ πολῦ, καὶ μικρῦ σπογκαρίῳ, καὶ σύναξον αὐτὸ, καὶ βάλε εἰς ἀγγεῖον καθαρὸν, καὶ ἔα αὐτὸ ὀλίγον, ἕως ἂ νὰ καθαρίσει κάτω· καὶ ῥίψας τὸ ὕδωρ πάλιν πλύνον αὐτὸ, ἕως ἂ καθαρισθῇ ἀπὸ τῆς ὕλης. καὶ ὅταν θέλῃς γράψεις, βάλε ἀφ' ἑαυτέρας κομίδιν μεθ' ὕδατ☉, καὶ σύγκαυσον μ̄ χρυσαφίῳ. εἶτα γράψον πρῶτον τὰ κεφάλαια. εἶτα πῆθι ἕτερον μ̄ ὤχρας ἀναμιγμένα μετὰ ϗ κομιδίῳ, ἢ λαγχάνη μ̄ κυναβάρεως. ἐπάνω δὲ αὐτῶν τῶν κεφαλαίων γράφε μ̄ ζωγραφικῦ κονδυλίῳ, ὡς ἔθος ἔχει τῶν κονδυλίων, καὶ ἀποτελεῖ τὰ χρυσᾶ.

ENARRATIO

De Arte conficiendi aurea capitula in Libris.

SUme aurum purum & commiſce, miſceque cum argento in igne in vaſculo *conflatorio:* Deinde injice ſulphur & cum illo commiſce in marmore Porphyretico, & pro viribus contunde, ita ut fiat quaſi pulvis, & pone illud in paropſide figlina lævigata: admove igni exiguo, & operi operculo figlino mundo: curatoque ut calefiat, donec ruborem contrahat. Deinde cum frigidum erit, repone in marmore Porphyretico, & contunde cum aqua multa, & cum ſpongia (abſterge): poſtea collige & injicito in vaſculum mundum, & deſine modico tempore, donec infra demiſſum expurgetur: ac ejecta aqua, rurſum ablue illud, donec à materia emaculetur. Cum autem ſcribere voles, à veſpera injice gummi cum aqua, & cum auro calefacito. Deinde ſcribe primum capitula, tum pone aliud cum ochra ſeu flava materia & gummi commixtum, aut cum cinnabari. Supra autem ipſa capitula ſcribe cum penicillo pictorio, eodem modo quo penicilli adhiberi ſolent, & literas fac aureas.

μορίων, καὶ διὰ τίνα ἡ κίνησις αὐτῶν, ἢ διὰ ποίας αἰτίας τὰ πρὸς αὐτὰ ὕτως γεγόνασιν.

II. Ἔστιν οὖν τὰ μέρη τοῦ σώματος, τὰ μὲν ψυχικὰ, τὰ δὲ σωματικὰ τε καὶ φυσικά. καὶ αὐτῶν τῶν ψυχικῶν, τὰ μὲν κινητικὰ, τὰ δὲ αἰσθητικά. τῶν δὲ φυσικῶν, τὰ μὲν ζωτικὰ, τὰ δὲ θρεπτικά. κεφαλὴ δὲ καὶ χεῖρες, σκέλη, θώραξ, ὀσφὺς, μείζονα καὶ εὐεκτικώτερα πάντων τῶν τοῦ σώματος μορίων γεγόνασιν. ἐν αὐτοῖς γὰρ πάντα τὰ μέρη περιέχεται, τά τε φυσικὰ, καὶ τὰ ψυχικὰ, ζωϊκά τε καὶ θρεπτικά. πρώτων οὖν περὶ τῶν περιεκτικῶν μορίων εἴπωμεν, ὅπως πρεπόντως ἐχόμενα ἡ τε θέσις, καὶ ἡ διάπλασις αὐτῶν, καὶ ἡ ἐνέργεια, καὶ ἡ χρεία. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αὐτῶν τῶν περιεκτικῶν μορίων, τὰ μὲν οὐ ζῆν ἕνεκα γέγονεν, ὡς κεφαλὴ καὶ θώραξ καὶ ὀσφύς. τὰ δὲ οὐ καλῶς ζῆν, ὡς χεῖρες καὶ πόδες. πρῶτα περὶ χειρῶν εἴπωμεν, ὅτι δεόντως κατεσκευάθησαν. συνθέτων δὲ καὶ αὐτῶν μερῶν, ἔκ τε βραχίονος καὶ πήχεως, καὶ ἄκρων χειρῶν, ἀρξώμεθα τοῦ λόγου ἀπὸ τῶν ἄκρας χειρὸς, ὅτι εἰς τοσοῦτον ἦκει σοφίας ἡ τέχνη τοῦ Φύσεως, ὡς μήπω πάσαν αὐτὴν εὑρῆσθαι τοσοῦτον χρόνου ζητουμένην ὑπὸ τηλικούτων ἀνδρῶν. ἐπεὶ δὲ ὕτως ἐστὶν ὁ δημιουργὸς ἡμῶν σοφὸς, ὡς μὴ μίαν ἑκάστου τῶν αὐτοῦ γενομένων ἔχειν χρείαν, ἀλλὰ καὶ δύο, καὶ τρεῖς, πολλάκις καὶ πλείους, διὰ

tium functio, & unde prodit earum motio, & quibus de causis hæc singula ad hunc modum instituta sunt.

II. Igitur alia corporis membra animalia sive animata sunt, alia corporea & naturalia: rursus ex animalibus alia moventia, alia sentientia: naturalium vero aliqua vitalia, aliqua nutrientia. Caput autem, manus, crura, pectus, lumbi, majora creata sunt, & capaciora inter cæteras corporis partes: his enim omnia membra continentur naturalia, animata, vitalia, & nutrientia. In primis itaque de continentibus partibus habeatur oratio, ut decenter eorum positus, forma, functio, & usus sese habeant. Cæterum, quoniam & ex his membris nonnulla vitæ causa creata sunt, ut caput, pectus, & ilia: nonnulla melioris vitæ, ut manus & pedes: prius de manibus sermo sit, appositè videlicet eas esse compositas. Cumque ex humero, cubito & summis manibus constent, à summa manu nostra ordiatur oratio: tantum videlicet sapientiæ atque artis in ea fabricanda naturam ostendisse, ut nondum tota à tam claris viris tanto tempore vestigata, inveniri potuerit. Cæterum quoniam conditor nostri DEUS adeo sapiens est, ut quicquid ab eo creatum est, pluribus usibus, non uni tantum, duobusve,

55. Ἀνωνύμυ περὶ ℥ ὠῦ. Incipit: οἱ παλαιοὶ φασιν περὶ ℥ ὠῦ, οἱ μὲν λίθον - - οἱ δὲ ℥ κόσμυ μίμημα &c.

56. ΤΟΥ ΙΕΡΟΘΕΟΥ περὶ λίθυ τῶν Φιλοσόφων, versus Jambici CCXXX. Incip.

ἀπάρξομαι πρῶτα λέξας ὑφηδίσάτυ
Εἰπὼν λίγυ πόνημα &c.

Vide & supra n. 17. 25. & de Cæsareo Codice Lambecium VI. p. 191.

57. Ἀνωνύμυ ἀρχὴ τῆς ℥ πλάτος τῶν ἔργων ἐξηγήσεως. Incipit: λάβε τὰ λευκὰ καὶ ξανθὰ τῶν ὠῶν &c. τὸ ὕδατος ἐργασία ℥ ἀρσενικὸν ὄξυς. ὀνομαβποιία αὐτυ. ἀρχὴ τῆς ἐργασίας ℥ ἀέρος. ὀνομασία αὐτυ. ἀρχὴ τ ἐργασίας ℥ πυρός. ἀρχὴ τ ἐργασίας τ γῆς, ἤτοι τῆς παγκράτυς ἀσβέσυ. ὀνομαβποιία αὐτῆς. ἡ ἕνωσις τῶν τεσάρων στοιχείων. ὀνομαπποιία ℥ ὠῦ, αὐτὸ γάρ ἐσιν τὸ μυσήριον τῆς τέχνης.

58. Ἀνωνύμυ περὶ τ θείας τέχνης τῶν Φιλοσόφων. Incipit: ἡμεῖς μὲν ἐν αἰνίγμασιν γράψαντες - - Laudat *Philosophum*, intelligens *Democritum*, & *Cleopatræ* βαφικὴν ἐξήγησιν.

59. Χρυσοποίησις. σκευασία ἀφρονίτρυ ℥ ζητυμένυ εἰς τὰς κολλήσεις ☉ ☽ ♀. Κινναβάρεως σκευασία.

IV. Index Græcorum (*) Chemicorum, de quibus hactenus dictum.

Africanus. Julius Africanus, qui in cestis suis etiam Chemica attigit. Confer Reines. p. 352. Var. Lect.

Agatharchides de aurifodinis in Ægypto & Æthiopia, supra p. 749.

Agathodæmon, n. 20. 26. 31. 32. 43. 47. & in Græco qui hic subjicitur indice.

Ano-

(*) In Codice Regio Paris. 618. apud Cangium in ποιητής & Gothano apud Reines. p. 155. Var. Lect. γίνωσκε ὦ φίλε ἐ τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν. ἀρχὴ Πλούτων, Ἀγησιπόλης, Ἑρμῆς, Ἰωάννης ἱερεὺς τ σκευασίας τ θείας, Δημόκριτος, Ζώσιμος ὁ μέγας, Ὀλυμπιόδωρος, Ἐλέφανος ὁ Φιλόσοφος. Σοφὰρ ὁ ἐν Περσίδι. Διόσκορος ὁ ἱερεὺς ℥ μεγάλυ Σαραπίδος ℥ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὁ Οὐάνης ἀπ Αἰγύπτυ ἐ ὁ Κομάριος ἀπ Αἰγύπτυ, ἡ Μαρία καὶ ἡ Κλεοπάτρα ἡ γυνὴ Πτολε-

μαίυ

Anonymus, n. 5. 9. 12. 13. 22. 37. 39. 42
Anonymus περὶ χρυσογραφίας sive de arte aureis characteribus scribendi, p. 772.
Apollonidem Chemicis accensetur Reinesius p. 380. Var. Lect. Vide tamen Rever. Wolfii notas ad Theophilum Antiochen. p. 92.
ὁ ἀρχαῖος, Zosimus, n. 19.
Archelaus, n. 18. & in Græco indice. Huic plurimum tribuit Borrichius conspectu scriptor. Chem. § 11. Morhofio videtur, qui περὶ θαυμασίων ab Antigono citatur. Sed longe junior est.
Aristoteles, p. 756. & in Gr. indice. de Alchymia, Arabice memoratur à Labbeo p. 255. Bibl. nov. MSS.
Athenagoras. Volum. VI. huj. Bibl. p. 803. seq.
Aureum vellus, Svidas in δέρας ex Joanne Antiochensi, Salmas. p. 1097. in Solin. Hadr. Junius V. 12. animadvers.
Christianus, n. 3. 4.
Chrysogonus Polydorus. Labbe p. 197. Bibl. novæ MSS.
Claudianus, Græcis Chemicis accensetur in Græco indice & à Borrichio p. 97. de ortu & progressu Chemiæ. Etiam Latinus Poëta Claudianus in carmine de raptu Proserpinæ Chemicum artificium tegit, si Jo. Nic. Furichio credim'.
Cleopatra, conjux Ptolemæi Regis, n. 30. 36. 54. p. 759. & Lamb. VI. p. 174. 178.
Comarius Ægyptius Philosophus, n. 36. & in Græco indice.
Cosmas Hieromonachus, n. 10.
Democritus, n. 4. 7. 20. 26. 33. 45. 47. 54. p. 757. & Lambec. VI. p. 168.
Dioscorus, sacerdos magni Serapidis Alexandriæ, ad quem Synesius, n. 34. & p. 752.
Epibechius, n. 7. 34. & in Græco indice. al. Ἐπιβόχιος vel Ἐπιβύχιος, vel Pebechius etiam, vitiose.
Eugenius, n. 24. & p. 751.
Heliodorus, n. 1. & p. 751. Borrichius conspectu scriptorum Chemicor. § 13. (an idem ad quem Synesii Epist. 17. & 107.?)
Heraclius Imperator ad quem Stephanus, p. 695. n. 35.
Hermes, n. 20. 26. 43. 45. Lambecius VI. p. 175.
Ἑρμαϊκὴ λύσις, n. 6.
Hierotheus Philosophus, (Lambecio videtur is, cujus isagoge in scalam

μαΐαν & βασιλέως, Πορφύριος καὶ Ἐπιβύχιος, Πελάγιος, Ἀγαθοδαίμων, Ἡράκλειος ὁ βασιλεὺς, Θεόφραστος, Ἀρχέλαος, Πέτασις, Κλαυδιανὸς, ἀνεστίχραφος φιλόσοφος, Μένος ὁ φιλόσοφος, Πανσυρις, Σέργιος. Οὗτοι εἰσιν οἱ πανεύφημοι καὶ οἰκυμενικοὶ διδάσκαλοι καὶ νέοι ἐξηγηταὶ τῶν Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους. αἱ δὲ χῶραι ἐν αἷς τελεῖται τὸ θεῖον ἔργον τοῦτο, Αἴγυπτος, Θράκις, Ἀλεξάνδρεια, Κύπρις, καὶ εἰς τὸ ἱερὸν & Μέμφεως.

ſcalam Jo. Climaci exſtat MS. in Biblioth. Vindob.) n. 17. 25. 52. Borrichius conſpectu ſcriptor. Chemicorum §. 10.
Jamblichus, n. 46.
Liber ἰμὼθ, Zoſimi ad Theoſebiam ſororem, p. 755.
Joannes, Sacerdos ſive Pontifex, n. 26. 44. & p. 776. Lambec. VI. p. 175
Joannis Damaſceni ἐκ τῆ διέτεως, n. 50.
Iſis ad Horum filium, n. 46.

Ad Leucippum ſcribit Democritus, n. 47.
Maria, n. 3. 7. 20. 26. 41. p. 757. & 776
Menes Philoſophus, (al. Μήν.) pag. 776.
Michaël Patriarcha, ad quem de modo conficiendi aurum ſcripſit Michaël Pſellus. Labbe p. 199. Bibl. novæ MSS.
Moſes ὁ προφήτης ἐν τῇ οἰκείᾳ χημευτικῇ πόξει, n. 9. 23. Lambec. VI. p. 189.
Neophytus Monachus Cod. Reg. Pariſ. * 618. & 957.
Nicephorus Blemmydes, περὶ χρυσοποιΐας, περὶ τῶν φυσικῶν ἀρχῶν, &c. MS. in Bibl. Regia Pariſ. vide Labbeum Biblioth. nova MS. p. 129. & Petri Borelli Bibl. Chemicam p. 48.
Olympiodorus, n. 20. 26. 40. p. 754. & 776.
Orpheus, n. 47. ὀρφεικὸν ὁμοίωσιον, n. 6.
Oſiris. ad Oſiridem ſcribit Agathodæmon. n. 47.
Oſtanes Medus, Democriti præceptor, n. 4. 15. 33. 34. 36. p. 757. & 776.
Ἡ μεγάλη τέχνη τῶν παλαιῶν, n. 11.
Pammenes, n. 33. p. 757.
Paraſeuris, p. 776.
Pappus, n. 23. Lambec. VI. p. 188.
Pebechius vide Epibechius.
Pelagius, n. 19. & p. 776.
Petaſius, Rex Armeniæ, n. 15. 20. p. 776.
Philippus Sidetes. Vide Lambecium VI. p. 179.
Philonis Philoſophi Chemica memorat Labbeus pag. 218. Bibl. novæ MSS.
Philoſophus anepigraphus, p. 775. (Democritus n. 54.) vide Borrich. conſpect. ſcriptor. Chemic. §. 12.
Plato, p. 756. & 775.
Porphyrius, p. 776.
Ptolemæi Bibliothecæ, n. 20.
Mich. Pſellus, n. 28. & p. 759.
Rinaldus, n. 49.
Salmana, n. 8.
Salomo, n. 3, 26.
Apollonidis liber Σαμψυθί. Reineſ. Var. lect. p. 380.
Sergius, n. 4. p. 776.
Sophar Perſa, Magiſter Oſtanis Medi, p. 776.
Stephanus Philoſophus Alex. n. 23. 26. 35. p. 694. 757. & 776.

Ejus πρόξεις, Morhofius p. 102. polyhiſt. *proceſſus* interpretatur. Et conſtat ſane vocem illam paſſim ita in Chemicorum libris accipi. Sed ſi quis Stephanum evolvat, videbit neutiquam ab eo novem tradi proceſſus, ſed potius novem πρόξεσι hoc eſt lectionibus, ut p. 694. expoſui, argumentum, quod ſibi propoſuit, illuſtravi.

Syneſius n. 34. & p. 752. Lambecius VI. 172. ſeq.

Petrus Theoctonicus de methodo Alchemiæ, memoratus Labbeo p. 129. 272. Bibl. novæ MSS.

Theodorus ad quem Stephan[a], n. 35.

Theophraſtus, n. 16. & p. 776. Lambec. VI. p. 191. Borrich. conſpectu ſcriptor. Chemic. §. 9.

Theoſebia ad quem Zoſimus, n. 45.

Xiphilinus, Patriarcha CPol. n. 28.

Zachlas, Propheta Ægyptius, apud Apulejum 2. Metamorphoſ.

Zoſimus Thebanus, Pelagio ὁ χρυσῶ, n. 19. aliis ὁ μέγας, p. 776. & n. 45.

Zoſimus Panopolites, (idem fortaſſe quem cum Pelagio interfecit Zeno Imp.) n. 1. 3. 4. 7. 14. 20. 21. 26. 27. 29. 38. 41.

Hæc de Græcis Chemicis dicta ſufficiant, quam artem à Græcorum curioſioribus adhuc impigre exerceri Borrichio confeſſus eſt Allatius, Græcus gente, qui cum Latina verſione ſcriptores hujus argumenti in lucem dare voluit. Vide Borrichii conſpectum Chemicorum §. 14.

V. Non minus dolendum eſt illam Allatii voluntatem in edendis Chemicis, quam Jacobi Tollii in vulganda *Chirurgorum* Græcorum collectione interceptam fuiſſe, qui hanc ex Codice Florentino cum Vidi Vidii partim (de quo ſupra p. 707.) cum ſua verſione editurum ſe promiſit in litteris ad Frid. Benedictum Carpzovium τὸν μακαρίτην datis Florentiæ 1687. Id. Novembr. Conſtat autem præter illa, quæ Vidio debemus, necdum vulgatam iſtam συναγωγὴν, aſſervari Græce in variis Bibliothecis * Italiæ, Galliæque. Auctor collectionis *Nicetas* Medicus, ſcripta, ex quibus illa; iconibus etiam iliuſtrata conſtat, ſunt præter *Hippocratis*, *Dioclis*, *Amyntæ*, *Nymphodori*, *Pauli* ** *Æginetæ* & *Palladii* nonnulla, *Ruſique* Epheſii,

HAIO-

[a] De Codice Florentino in Bibl. S. Laurentii vide Bartholinum de tibiis veterum p. 349. Jac. Sponium itineris in in Græciam p. 14. edit. Germanicæ, D. Guntherum Chriſtoph. Schelhammerum ad Herm. Conringii introduct. in artem Medicam pag. 402. Georgii Paſchii de novis inventis p. 309. De Codicibus Gallicis meminit Labbeus Bib. nov. MSS. p. 152 ſeq. 211.

[**] Pauli iatroſophiſtæ liber de fracturis earumque differentiis MS. Græce etiam in Bibl. Auguſtana.

ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τραυμάτων. περὶ περιδονισμῶ κρανίω. περὶ ὀστώδους ἐκφύσεως, περὶ ἀκροτηριασμῶ, περὶ τῶν κῆ τὰς δακτύλως συμβαινόντων.

ΓΑΛΗΝΟΥ περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ καταγμάτων.

ΑΡΧΙΓΕΝΟΥΣ περὶ ὑποδεδραμότος αἵματος. περὶ τῆς τῶν ῥαφῶν διαστάσεως περὶ τῶν ἀφαιρεθησομένων μερῶν.

ΟΡΕΙΒΑΣΙΟΥ ἐκ τῶν Γαληνῶ περὶ καταγμάτων κῆ ἐξαρθρημάτων. περὶ θλιδέσμων.

ΑΝΤΙΛΛΟΥ περὶ ὑδροκεφάλων.

ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΟΥ ᾧ βιβλῶ ὅτι κῆ διὰ νόσον χρονίαν ἐξάρθροι γίνεται.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ Κιλικίως ἐκ τ περὶ ἄρθρων πραγματείας.

ΣΩΡΑΝΟΥ περὶ σημείων καταγμάτων ᾧ κρανίω. περὶ θλιδέσμων.

Etiam Latinam verſionem Chirurgicorum MS. in Bibl. Regis Chriſtianiſſimi memorat Labbeus Bibl. nova MSS. p. 277. & libros duos Chirurgicorum collectos à *Magno*, (illo ni fallor de quo Eunapius) fuiſſe apud Scipionem Tettium, docet p. 385.

VI. Præter Actuarium, Magnum & Theophilum ſive Philotheum & Stephanum Alex. *de urinis*, quos ſupra retuli, plures adhuc exſtant manu exarati Græci ſcriptores, ut *Abicianus* neſcio quis de urinis & pulſibus quem memorat Labbeus p. 122. Bibl. novæ MSS. *Athenæus*, Ἀθηναίω περὶ ὕρων σύνοψις ἀκριβής, qua uſus Cangius, ex Cod. Colbert. 3614. *Conſtantinus* Africanus περὶ ὕρων in Bibl. Cæſarea. *Joannes* Epiſcopus Priſdryanorum circa Bulgariam (Περισδριανῶν) περὶ ὕρων διάγνωσις κῆ πραγματία ἀρίστη Cod. Reg. 3497. *Maximi Planudæ* de urinis, *Meletius* Monachus de urinis & differentia urinarum, verſibus politicis. Cod. Reg. 3175. *Nicephori Blemmydæ* cantica Medica de urinis & de phlebotomia, in Bibl. Cæſarea. *Anonymi* περὶ κλοχίων ἀρρώστων de matulis ægrotantium Cod. Colbert. 3614. μέθοδος τῶν ἰατρῶν Γαληνῶ φιλοσόφω. ibid. σύνοψις ἀκριβεστάτη περὶ ὕρων ἐρμηνευθεῖσα ἐκ τῆς ἰατρικῆς τέχνης τῶν Περσῶν. Cod. Colbert. 4230. & in Bibl. Cæſarea. *Piropuli* (Πειροπύλω) & aliorum in Bibl. Coisliniana p. 448.

VII. Latent & alii adhuc Græci Medici in Bibliothecis, quos viri docti quibus facultas datur inſpicere, ſi digni videantur editione, publicæ luci non invidebunt: *Ælii Promoti* Alexandrini Medici liber περὶ ἰοβόλων καὶ δηλητηρίων φαρμάκων MS. in Bibl. Vaticana, ex quo nonnulla profert Hieron. Mercurialis III. 4. Var. lect. illa tamen non eſſe antiqui illius, (Oſtanis Magi diſcipuli, qui Xerxi in Græciam trajicienti, teſte Plinio XXX. 1. comes adfuit,) ſed Æſchrionis Empirici, quem præceptorem ſuum laudat Galenus, vide diſputantem Antonium Poſſevinum XIV. 17. Bibl. ſelectæ p. 163.

Alluarii & *Aëtii*, quæ non ſunt in vulgatis libris, nec non *Adamantii*, *Africani*, *Dioſcoridis*, *Sorani* & aliorum de menſuris ac ponderibus, inedita memorat Labbeus p. 123. Bibl. novæ MSS.

Alexandri Sophiſtæ liber de temperatura & mixtione herbarum ſacrarum. Bibl. Bodlejan. codice Baroccian. 150.

Anonymi περὶ τροφῶν σύνταγμα ad Imp. Pogonatum Cod. Reg. Pariſ. 2147.

Ἑρμηνεία βοτανῶν Γαληνῷ περὶ φαρμάκων, Cod. Reg. 2146. alius botanicus Anonymus, Cod. Reg. 2104. Anonymorum gloſſæ lexicaque botanica & iatrica in variis Codd. Et περὶ λίθων δυνάμεων Codd. Reg. * 945. & *2206.

Ex *Antonii Camtacuzeni* Obſervationibus Medicis excerpta in Biblioth. Cæſarea.

Archigenis & *Philagrii* de calculis in renibus cum remediis ad calculoſos.

Bothri, Regis Perſarum, de utilitate & remediis è vulture.

Calliſti de Antidotis, trochiſcis, emplaſtris, oleis, in Bibliotheca Cæſarea.

Conſtantini Meliteniotæ antidotarium ex Medicamentis Perſicis: οὗτοι οἱ ἀντίδοτοι ἐμεθερμηνεύθησαν ἐκ τῶν Περσῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ Κωνσταντίνου ἱερέως ὁ Μελιτηνιώτου. Cod. Reg. 2686.

Conſtantini Rhegini, poſtea Monachi Caſinenſis ἐφόδια τῶν ἀποδημούντων *viaticum peregrinantium* ex Syriaco, libri VII. de morbis omnis generis curandis, MSS. in Bibl. Cæſarea (Lambec. VI. p. 125.) Regia Pariſ. & Colbertina.

Didymi

Didymi Alex. de marmoribus & lignis omnium generum.

Euphemi Siculi & *Philippi* Xeri, Rhegini compositiones medicamentorum.

Georgii Sanginatícii, Consulis Romani & Comitis Lateranensis, ὀνομασίαι τῶν μελῶν ἔξ ἀνθρώπου ad Nicolaum V. Papam (circa A. C. 1450.) versibus politicis. Hic est *Hypatus* de partibus corporis humani, quem citat Cangius in ἀναχία & alibi, ex Cod. Reg. * 1510. Ejusdem de pulsibus. id.

Heronis Philosophi florilegium de re Medica.

Hierophili Sophistæ περὶ τροφῶν κύκλος τὸ ποίους δηλοῖ χρῆσθαι ἑκάστῳ μηδὲ καὶ ὁποίους ἀπέχεσθαι. Cod. Barocc. 150. in Bibl. Bodlej.

Hippocratis Epistola ad Ptolemæum Regem de structura hominis. Labbe pag. 124.

Hypati, vide supra in Georgio.

Joannis Damasceni de pharmacis ad purgandum idoneis. in Bibliotheca Cæsarea.

Joannis iatrosophistæ λόγος καὶ ποίημα πάντων τῶν παθῶν καὶ τῶν ἀδόλων τὰς θεραπείας πρὸς ἓν ἕκαστον τὴν τάξιν. Capitulis CCLII. Cod. Reg. Paris. * 126.

Joannis Episcopi Prisdianensis excerpta ex antiquis Medicis collecta. Labbe p. 125.

Leonis Philosophi & Medici synopseon iatricæ, seu Medicinæ libri VII. ad quendam Georgium. in Bibl. Cæsarea & Cod. Reg. 3511.

Marcelli περὶ σφυγμῶν, in Bibl. Cæsarea.

Melani Cocini Κοκίνου excerpta iatrica ἐρμηνεία πάνυ ὠφέλιμος εἰς ὃν πυρετόν. Cod. Reg. * 1261.

Meletius in aphorismos Hippocratis.

Mich. Pselli definitionis Medicæ & Medicarum quæstionum solutiones, & περὶ καινῶν ὀνομάτων ἐν νοσήμασι. Cod. Reg. 3502.

Ejusd. πόνημα ἰατρικὸν ἄριστον περὶ ἰάσεων. ibid. περὶ γεωργικῶν. ibid. Synopsis artis Medicæ ad Constantinum Porphyrogenitum capitulis CXVIII.

Neophyti Monachi collectanea iatrica capitulis DCXLIV. Antiballomena cum nominum Perſicorum explicatione. περὶ βοτανῶν καὶ ἄλλων τῶν παντοίων εἰδῶν θεραπευτικῶν σκέψεως καὶ χρήσιμος εἰσαγωγή. Cod. Reg. 957.

Nicephori Blemmydæ varia opuſcula Medica in Bibl. Cæſarea.

Nicomedis iatroſophiſtæ Lexicon. Cod. Reg. 2147.

Olympii Alexandrini fragmentum de diebus criticis. Labbe p. 126.

Romani κυβικλησίου ſive Cubicularii de acutis & diuturnis morbis. in Bibl. Cæſarea.

Sethi lexicon botanicum in Bibl. Cæſarea.

Simeonis Magiſtri Antiocheni περὶ πάσων πετεινῶν καὶ νηκτῶν καὶ χερσαίων ζώων δυνάμεως. Cod. Reg. * 957.

Stephani Magnetis empirica, Cod. Colbert. 1477.

Stephani Athenienſis de febrium differentia. in Bibl. Cæſarea.

Theophanis de diæta ad Conſtantinum Porphyrogenitum. in Bibl. Cæſarea & Cod. Reg. Pariſ. 2216.

Theophili Πανσυναγωγὴ περὶ κοσμικῶν κατοχῶν. Cod. Reg. 2137.

THEOPHILI
Protoſpatharii
DE
FABRICA CORPORIS HUMANI
LIBRI V.
GRAECE ET LATINE

AD LECTOREM.

Dignam atque inexhauſtam intuentibus, corpus noſtrum quotidie offert materiem amandi admirandique Optimi Opificis, & Bonitatem Ejus, Sapientiam ac Potentiam aſſiduis laudibus prædicandi. Nam & de microcoſmo hocce & terrella, quam animus noſter incolit, vere affirmaveris, quod de majore mundo pronunciavit acutus ſcriptor Arabs, quem Philoſophi αὐτοδίδακτον nomine clariſſ. Pocokius vulgavit, illi eſſe ſeptuagies millenas facies, & faciei unicuique ſeptuagies millena ora, & unicuique ori ſeptuagies millenas linguas, quibus laudet eſſentiam unius illius Veri Entis, illamque ſanctificet ac celebret indefinenter. Itaque à tot ſæculis, imo à tot jam millenariis annorum in eo occupata eſt fuitque laudabilis Anatomicorum innumerabilium induſtria, ut opificii hujus compagem & artificium penitius luſtratum accuratius explicent, atque oculis & conſiderationi omnium exponant: & plura adhuc non diffitentur relicta poſterorum indaganda ſtudio. Quanquam vero recentis ætatis attentio atque acumen multa non inficianda feliciter obſervavit, qua priorum oculos & aciem fefellerunt: tamen & veterum in hoc minime contemnendum eſt ſtudium, pietas vero imitanda inprimis, qua ad laudem Conditoris omnia unice referre laboraverunt. Qua in utraque parte princeps Galenus *in opere incomparabili de uſu partium diligentis ac ſagacis obſervatoris, & pii hominis partes egregie implevit, * profeſſus hanc ſibi videri τὴν ὄντως εὐσέβειαν ac germanam pietatem, non ſi bene multas taurorum hecatombas offeras, ſed ſi noſcere ipſe prius ex DEI operibus ſtudeas, deinde & aliis demonſtres οἷός μέν ἐστι τὴν σοφίαν, οἷός δὲ τὴν δύναμιν, ὁποῖός δὲ τὴν χρηστότητα, quanta ſit Sapientia, qua Potentia, qua Bonitate denique. Hujus operis Galeniani, prolixioris paullo, quam fert ſtomachus quorundam hominum, cum epitomen haud inſcitam compoſuerit Chriſtianus ſcriptor* Theophilus *protoſpatharius, ** eam ratione hactenus obviam reducere in lucem, ac ſtudioſorum etiam eorum, qui Medicæ arti ſe non conſecraverunt, lectioni commendare volui. Huic ſi quis alios vetuſtos ſcriptores de eodem argumento junxerit Græcos quidam* Gregorium *Nyſſenum,* Nemeſium, Chryſoſtomum, *(homilia XI. ad populum Antiochen.)* Theodoretum, *(lib. 3. ſeq. de Providentia)* Meletiumque, *& Latinos* Ciceronem, *(lib. 2. de Natura Deor. c. 53.)* Plinium *(libro VII. Hiſt. Nat.) &* Lactantium, *lib. de hominis opificio: na is tempus non male collocaverit, ſed in ſe ipſo propius noſcendo amplum gaudendi ac de DEI Bonitate & Majeſtate exultandi campum habebit. Vale!*

* Vide librum IV. hujus Bibl. cap. 17. p. 550.

** De ſcriptore hoc ſupra p. 648. ſeq.

THEO-

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ.

Βιβλίον α'.

THEOPHILI
Protospatharii
De corporis humani fabrica,
LIBER I.

Junio Paulo Crusso, Patavino Interprete.

I.

Ὅτι μὲν πάντα τὰ ζῶα, τετράποδα καὶ ἑρπετὰ, πτηνά τε καὶ ἔνυδρα τῇ γενέσει τοῦ Θεοῦ γέγονε, μαθεῖν ὕδιν ἀπὸ τῶν θείας γραφῆς. Ἐξαγαγέτω γάρ φησιν, ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος, τετράποδα καὶ ἑρπετὰ, καὶ θηρία. καὶ πάλιν, Ἐξαγέτωσαν τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν κατὰ γένος, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. ὅτι δὲ μόνος ὁ ἄνθρωπος χειρὶ Θεοῦ ἐπλάσθη, καὶ τοῦτο μαθεῖν ἔστιν ἀπὸ τῶν ἁγίας γραφῆς. Ἔπλασε γάρ φησιν τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. συνθέτου οὖν τοῦ ἀνθρώπου γεγονότος ὑφ' οὗ δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ τὸ μὲν ψυχῆς νοερᾶς οὔσης, καὶ ἀσωμάτου, καὶ ἀοράτου, τοῦ δὲ σώματος αἰσθητοῦ καὶ συνθέτου κατασκευαζομένου, ἄπωμεν περὶ τῆς συνθέσεως αὐτοῦ, πόθεν τε σύγκειται, καὶ ἐκ ποσῶν καὶ ποίων μορίων κατασκευάζη, καὶ τίς ἡ ἐνέργεια τῶν αὐτοῦ μορίων,

I.

Omnium animantium genera, quadrupedum, reptilium, volucrum, & aquam colentium, DEI arbitratu esse genita, divina nobis testantur volumina. Inquiunt enim: *Producat terra animam viventem per singula genera, quadrupedes, & reptilia, & feras.* Et iterum: *Producant aqua reptilia animarum viventium per singula genera, & volatilia volantia super terram, per stabilimentum cœli.* Hominem autem solum manu DEI creatum esse, nos docent sacræ literæ; ajunt enim: *Hominem finxit, glebam terræ capiens, & in faciem ipsius afflavit spiritum vitæ, & factus est homo cum anima vivente.* Igitur cùm homo à DEO nostri opifice ex anima & corpore constans factus fuerit, anima quidem intellectuali, & incorporea, & invisili, corpore autem sensili & composito: de ejus compositione sermonem faciamus, unde componitur, ex quot, & qualibus constat partibus, & quænam est ejus par-

μορίων, καὶ τῆς ἑκάστου ἡ κίνησις αὐτῶν, καὶ διὰ ποίας αἰτίας τὰ παῦτα ὕτως γεγόνασιν.

II. Ἔστιν οὖν τὰ μέρη τοῦ σώματος, τὰ μὲν ψυχικὰ, τὰ δὲ σωματικὰ τε καὶ φυσικά. καὶ αὐτῶν τῶν ψυχικῶν, τὰ μὲν κινητικὰ, τὰ δὲ αἰσθητικά. τῶν δὲ φυσικῶν, τὰ μὲν ζωτικὰ, τὰ δὲ θρεπτικά. κεφαλὴ δὲ καὶ χεῖρες, στέλη, θώραξ, ὀσφὺς, μείζονα καὶ εὐχυτικώτερα πάντων τῶν τοῦ σώματος μορίων γεγόνασιν. ἐν αὐλοῖς γὰρ πάντα τὰ μέρη εὐέχεσθαι, τά τε φυσικὰ, καὶ τὰ ψυχικὰ, ζωϊκά τε καὶ θρεπτικά. πρῶτον οὖν περὶ τῶν εὐεκτικῶν μορίων ἐπῶμεν, ὅπως πεπόντως ἔχωσιν ἡ τε θέσις, καὶ ἡ διάπλασις αὐτῶν, καὶ ἡ ἐνέργεια, καὶ ἡ χρεία. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αὐτῶν τῶν πρακτικῶν μορίων, τὰ μὲν τοῦ ζῆν ἕνεκα γέγονεν, ὡς κεφαλὴ καὶ θώραξ καὶ ὀσφύς. τὰ δὲ τοῦ καλῶς ζῆν, ὡς χεῖρες καὶ πόδες. πρῶτα περὶ χειρῶν ἐπῶμεν, ὅτι δεόντως κατεσκευάσθησαν. συνθέτων δὲ καὶ αὐτῶν ὄντων, ἔκ τε βραχίονος καὶ πήχεως, καὶ ἄκρων χειρῶν, ἀρξώμεθα τοῦ λόγου ἀπὸ τῶν ἄκρας χειρὸς, ὅτι εἰς ὄργανον ἦκεν σοφίας ἡ τέχνη τῆς φύσεως, ὡς μήπω πᾶσαν αὐτὴν εὑρῆσθαι ὄργανον χρεῖον ζητουμένην ὑπὸ τηλικούτων ἀνδρῶν. ἐπεὶ δὲ ὕτως ὄντι ὁ δημιουργὸς ἡμῶν σοφὸς, ὡς μὴ μίαν ἑκάστου τῶν αὐτοῦ γνωσθέντων ἔχειν χρείαν, ἀλλὰ καὶ δύο, καὶ τρεῖς, πολλάκις καὶ πλείους, διὰ

tium functio, & unde prodit earum motio, & quibus de causis hæc singula ad hunc modum instituta sunt.

II. Igitur alia corporis membra animalia sive animata sunt, alia corporea & naturalia: rursus ex animalibus alia moventia, alia sentientia: naturalium vero aliqua vitalia, aliqua nutrientia. Caput autem, manus, crura, pectus, lumbi, majora creata sunt, & capaciora inter cæteras corporis partes: his enim omnia membra continentur naturalia, animata, vitalia, & nutrientia. In primis itaque de continentibus partibus habeatur oratio, ut decenter eorum positus, forma, functio, & usus sese habeant. Cæterum, quoniam & ex his membris nonnulla vitæ causa creata sunt, ut caput, pectus, & ilia: nonnulla melioris vitæ, ut manus & pedes: prius de manibus sermo sit, appositè videlicet eas esse compositas. Cumque ex humero, cubito & summis manibus constent, à summa manu nostra ordiatur oratio: tantum videlicet sapientiæ atque artis in ea fabricanda naturam ostendisse, ut nondum tota à tam claris viris tanto tempore vestigata, inveniri potuerit. Cæterum quoniam conditor nostri DEUS adeo sapiens est, ut quicquid ab eo creatum est, pluribus usibus, non uni tantum, duobusve,

busve, aut tribus sit accommodum: propterea jam facillimum fuerit, multos ex his quæ obscuriora sunt, prætermittere quæpiam. Tu igitur tecum cogita, in animalis corpore nihil esse ignavum, nihil immobile: sed omnia variis modis decenter structa, utilem operam præstare, divinas facultates ipsis summo creatore largiente. At quia partium usus ignoratis functionibus, inveniri nequeunt, ideo cujusque functionibus prius explicatis, ad usus illico transibimus.

III. Per manus homo hostibus opponitur, arma à creatore manus accipiens: per ipsas & vestem texit, & domum, & navem construit, & leges scribit, & libros rerum monumenta componit, & feras animantes alias ad servitia, alias ad escam perdomat. Quare postquam homini manus data est, instrumentum variarum figurarum, variarum magnitudinum apprehensivum, quatenus ad corripiendum naturaliter apta est, melius ipsi fuit, quemadmodum & est, multifidam esse: nam in multa scissa partes, multo majores moles facilè complectitur, & minutissima corpuscula diligenter assequitur, magna enim corpora digitis distentis undique ambiens comprehendit: exigua vero, non ipsa tota capere conatur: diffugerent enim: sed ad hæc capienda,

Gggg 2

δυοῖν δακτύλοιν τοῖς ἄκροις. ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς τὸ πολυειδῆ σχήματα ἐπιλαμβάνειν καλῶς, ἔχεις πολυειδῶς. καὶ γὰρ ὅτι ὁ σφαιροειδὴς, σφαιρᾶσθαι δύναται, καὶ κύκλον αὐτὸ ἐπιλαμβάνουσα, καὶ ἐς εὐθῆ ἡ κοίλα, ἀσφαλῶς ἐπιλαμβάνει. ἐπεὶ δὲ πολλὰ τῶν σωμάτων μείζονα τὸ ὄγκον ἔχει, ὡς πρὸς μίαν χεῖρα συμμαχον ἑκατέραν ὁ δημιουργὸς θεὸς ἡμῶν πεποίηκεν, ὥστε ἀμφοτέρας ἐξ ἐναντίων ἐπιλαμβανούσης, μηδὲν ἀπολείπεσθαι. διὰ τοῦτο τοίνυν ὠσαύτως καὶ πρὸς ἀλλήλας πεφύκασιν ἴσαι.

IV. Τῇ θέσει δὲ οὐκ ἐπ' εὐθείας πάντας ἔχουσι δακτύλους συνεπέθεικεν. ἐχρῆν γὰρ τὸν ἕνα τοῖς τέτταρσιν ἀντικεῖσθαι, ὥσπερ καὶ νῦν ἐστίν. οὕτω γὰρ ἔχει θέσεως καὶ κινήσεως ὁ εἷς, ὥστε ὀλιγοφόρμιγγι μετ' ἐκείνων τεττάρων ἐνεργεῖν, ὡς μηδὲ τὸ σμικρότατον σῶμα διαφεύγειν, οἷον κέγχρον, καὶ τρίχας, καὶ ἀκάνθας, καὶ τὰ ὅμοια. διὰ τοῦτο ἂν καὶ μαλακοὶ καὶ εὐφερεῖς, καὶ ὄνυχας ἔχοντες κατεσκευάσθησαν. εἰ γὰρ ἂν ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν σμικρῶν τε καὶ σκληρῶν σωμάτων ἠδύναντο, εἰ ὑμενώδεις μόνον αὐτῶν ὁ πέρας ἦν ὕφρας τειναρῶν ἐδέοντο πρὸς τὸ μὴ ἀνατρέπεσθαι. τοῦτο δ' ἂν ὄνυχες. πάλιν δὲ ὄνυξι μόνοις οὐκ οἷόν τε λαβεῖν

pienda, sufficiunt duorum digitorum summitates. Pariter & ad multiformes figuras ritè capiendas multiplici scissura partita est; nam circa globosum aliquod, & ipsa in globum curvari potest, ipsum in orbem cingens: recta autem & cava, secure amplectitur. Verum quoniam pleraque corpora ampliora sunt, quam ut manu contineri valeant, alteri alteram opem ferre faber sapientissimus nostri DEUS imperavit: quare utraque ex adverso cingente nihil non teneri potest. Eam ob causam in se vicissim vergunt, & æquum magnitudinis modum prorsus fortitæ sunt.

IV. Positu autem non omnes digitos secundum rectum collocatos habent: siquidem unum reliquis quatuor oppositum esse oportebat, quemadmodum & nunc collocatus est. Sic enim ex digitis unus positus est, atque movetur, ut ad singulum aliorum quatuor curvatus operam præstet, ut neque vel minimum quicquam possit evadere, ut millum, pili, spinæ, & id genus alia. Atque ideo molles, teretes, & unguibus præmuniti creati sunt: neque enim exigua corpora & dura arripere valerent, si eorum extremitas carnea tantum foret; munimento igitur quopiam, unguibus videlicet, ne repellerentur, indiguerunt. Iterum solis unguibus

quic-

τ τοιούτων ὑδέν. σκληροὶ γὰρ ὄντες, ἀπὸ τ σκληρῶν ὁμοῦ ὀλισθήσουσι. διὰ ταῦτ ἄρα τ μὲν σαρκώδους ὑσίας ἐν ταῖς τ δακτύλων κορυφαῖς τὸ τ ὀνύχων ὀλισθηρὸν ἐπανορθωμένης, τ δὲ ὀνύχων τὸ τ σαρκὸς εὐανάτρεπτον συνεχόντων, ὄργανον ἀντιληπτικὸν ἁπάντων τῶν τε σκληρῶν ἅμα καὶ σμικρῶν σωμάτων ὁ δάκτυλος γέγονε. πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι χρεῖαι τῶν ὀνύχων. ἐπεὶ τοίνυν τὸ ἔργον τ χειρὸς ἡ ἀντίληψις, δῆλον ὡς τὸ πρῶτον τ ἐνεργείας αὐτῆς μόριόν ἐστι τὸ κινοῦν αὐτὴν πρῶτον. τοῦτο δέ ἐστιν οἱ μύες. τὰ δ' ἄλλα πάντα, τὰ μὲν ἕνεκα τ βέλτιον γλυφέσθαι τὰς ἐνεργείας. τὰ δὲ, τῶν ὧν οὐκ ἄνευ γλυφέσθαι δυνατόν. τὰ δὲ ὑπὲρ τ κεφαλῆς πάντων ἐδημιουργήθη. τὸ μὲν δὴ γλυφον τῶν ὀνύχων τ βελτίονος ἕνεκα ἐγένετο, ἵνα τὰς κορυφὰς τ δακτύλων στηρίζῃ. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ σκληροὶ συμμέτρως γεγόνασιν, ὅτι οὐκ ἀμυντήρια ὅπλα θεὸς τῷ ἀνθρώπῳ δεδώρηται, καθάπερ τοῖς ἀλόγοις ζώοις. ἥμερον γὰρ τὸ ζῷον καὶ λογικόν. διὰ τί δὲ περιφερεῖς εἰσὶ πάντοθεν, ὅτι καὶ κυκλοτερὲς σχῆμα δυσανάτρεπτόν ἐστι πάντων τῶν σχημάτων τῶν γωνίας ἐχόντων. ἄθραυστα γὰρ τὰ τοιαῦτα. εὐξάνονται δὲ οὐκ εἰς πλάτος καὶ βάθος, ἀλλὰ μόνον εἰς μῆκος ταῖς θέσεσι τ ἀναπλησίως. ὥστε καὶ τὸ πέρας αὐτῶν εἶναι ἀντικαθισάμενον τοῖς

quicquam hujusmodi apprehendi nequiret: duræ enim cum sint, à duris dilaberentur. Quamobrem carnea materia in summis digitis unguium lubricitatem moderante, contra unguibus carnis ad resistendum imbecillitatem confirmantibus, digitus, ad omnia tam dura quam parva instrumentum tenacissimum effectus est. Sunt autem & multa alia ex unguibus emolumenta. Itaque cum manus officium sit apprehensio, in confesso est, primum functionis illius membrum esse primum illam movens, hoc autem est, ipsi musculi: cætera vero omnia alia, ut melius functiones fiant, creata sunt: alia eorum rationem habent, sine quibus functiones obire nequeunt, alia vero omnium præcipui causa sunt fabrefacta. Sane genus unguium ob melius genitum est, ut digitorum extrema roboraret; idcirco enim & mediocriter duri sunt, quoniam ultricibus armis humanum genus à DEO non fuit condonatum, quemadmodum brutæ animantes: mite namque animal homo est, & ratione utens. At quare undique rotundi sunt? An quoniam rotunda figura inter omnes angulares minime est patibilis, eo quod minime refringi potest? Augescunt vero non in latum aut profundum, sed haud aliter ac pili,

τῶν ὀστέων αἴτιος ἀναμέσης, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ὡς ἄκρον τῆς προμηθείας τὸ κατὰ τοὺς ὄνυχας τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ ἡμῶν.

V. Τὸ δὲ τῶν ὀστέων γένος ἐν τοῖς δακτύλοις ὅτι καὶ αὐτοῖς βέλτιον ἕνεκα γέγονε, ἐκ τῶν δὲ αὐτῶν μάθοις. κινεῖσθαι μὲν γὰρ πολυειδῶς ὑπάρχει καὶ αὐτοῖς καὶ χερσὶ τῶν ὀστέων, ὥσπερ καὶ πολύποσι. τὸ ἰσχνὸν δὲ ἐκ ἂν ἴσχυε, δοκοῦσα ἀνδρατικὴ καὶ σκληρὰ μοῖρα. πῶς δὲ ἔστιν ἐν ταῖς τῶν ζώων σώμασι τὸ γένος τῶν ὀστέων. ἐπεὶ δὲ καμπτεσθαι, καὶ ἐκτείνεσθαι, καὶ πολυειδῶς ἅμα κινεῖσθαι οἱ δάκτυλοι πεφύκασιν, ἅτε ἐξ ἑνὸς ὄντες, ἅτε ἴσοι τὸ μέγεθος ἐγγενόμενοι, ἀλλ' ἐκ τριῶν καὶ ἀνίσων ἀλλήλοις συντιθεμένων, ὡς εἰς ἅπασαν ἐπίγνωσιν εὐθέως σχηματίζεσθαι. πρὸς δὴ ταῦτα χρήσιμος καὶ ἡ τῶν σαρκῶν γένεσις συνειλημένη τοῖς ὀστοῖς, καὶ σκέπουσα παντάχοθεν, καὶ τὰς κενὰς χώρας ἐν τῇ κάμψεσιν ἀναπληροῦσα, ὡς φαίνεσθαι καὶ σὺν καὶ εὐθὺ κειμένους πασσάλους δακτύλους, ἐξωθεν μὲν ὀλιγοσάρκους, ἢ κόλλως, ἔσωθεν δὲ καὶ ἐν τοῖς παλαιοῖς μέρεσι παλαίειν, ὡς εἰ καί τι τῶν ὑγρῶν σωμάτων ἐθέλοις κατέχειν, ὑπλίαν ἐργασάμενος τὴν χεῖρα, μὴ ἐᾶν αὖθις ἐκρυῆναι. εἰ δὲ πρὸς τύπους, μαλάττειν καὶ τρίβειν ὅσα μετρίως μαλακά. αὗται μὲν ἴδιαι χρεῖαι τῶν

in longitudinem tantum: quapropter ſecundum extrema carnis eos conterere valentibus reſiſtuntur: ita humanorum unguium ſtructura ab opifice noſtri DEO maximam providentiam ſortita eſt.

V. Ipſum quoque oſſium digitos conſtituentium genus melioris cauſa factum eſſe, inde diſcendum eſt, ſiquidem & multiformiter citra oſſa, non ſecus ac polypi moveri poſſent: firmamentum autem non haberent, indigentes, renitente & dura particula, quale eſt in animantium corporibus oſſium genus. Præterea, quoniam & curvari, & extendi, & variis ſimul motibus agitari digiti naturaliter apti ſunt, neque ex oſſe uno, neque eodem magnitudinis modo ſuere formati, ſed ex tribus & in æqualibus inter ſe articulatè junctis, ut ad quodcunque opus præſto effigiem capiant. Ad hæc ſanè utilis eſt, & carnis creatio, quæ oſſibus adhæreſcit, undique tegens, & loca replens in flexuris vacua: ut in quatuor digitis ſecundum directum collocatis, extrinſecus paucam aut nullam carnem videre liceat, interius autem & à lateribus plurimam: ut ſi aliquod humidum ſupina manu continere velis, nihil prorſus effluat: præterea carne molliantur & atterantur, quæcunque mollia ſunt. Hæc utique propria ſunt carnis in manu emolumenta:

ἐν χερσὶ σαρκός. αἱ δὲ κοιναί, τὸ οἷον προβλημά τι, τοῖς ἐσώδεσι σώμασι τὴν σάρκα εἶναι, καὶ ὅτι ἅπασαν θερμὴν ἐντὸς ἑαυτῆς ἔχει τὴν ἐκ τοῦ αἵματος ἰκμάδα. καὶ ὅτι θερμὴ ἴσα συμμέτρως δρήγει καὶ ἴσον ἐν ταῖς ἀμβλείαις κρύος τε καὶ θάλπος. ἀλλὰ περὶ μὲν σαρκὸς γενέσεως τ ἐν τοῖς δακτύλοις ἐχέτω τοσαῦτα.

VI. περὶ δὲ τ ἄρθρων φύσεως τῶν ἐν τοῖς δακτύλοις, ῥητέον, καὶ διευκρινητέον τό, τε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ μέγεθος, καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τ τρόπον τ διαρθρώσεως. περὶ μὲν πλήθους, ὅτι διὰ τριῶν ὀστέων ἐπεληλυθῆναι τούτους καὶ μόνων, ἀναγκαῖον ἦν. τὰ γὰρ ἐκ πλειόνων συγκείμενα μορίων, ῥᾴον πάσχει τῶν ἐξ ἐλαττόνων. ἐλάττω δὲ τῶν τριῶν οὐκέτι ἐγίνετο, τὴν ποικιλίαν τῶν κατὰ μέρος σχημάτων ἐκ ἂν ἔχε τοσαύτην. ἵν ἔν καὶ κινῆται πολυειδῶς, καὶ φύγῃ τὴν εὐπάθειαν, ὁ τῶν ἓξ ἀριθμὸς αὐτάρκης. περὶ δὲ μεγέθους, οὐκ χρὴ τὸ προσπαγμένον ὑπερέχειν τοῦ μετ αὐτό, πρόδηλον παντί. τὸ μὲν γὰρ ὀχεῖ. τὸ δὲ ὀχεῖται. μεῖζον δὲ εἶναι τὸ βαστάζον τοῦ βασταζομένου. ψεύδεται γὰρ ἐπέρως τοῦτο ἀμήχανον, μὴ κατὰ βραχύ μειωμένου τοῦ μεγέθους τῶν ὀστῶν. καὶ διὰ τοῦτο ἔλαττον χρὴ εἶναι τοῦ πρότερα τὸ δεύτερον.

VII. περὶ δὲ τοῦ σχήματος αὐτῶν, οὐκ μὲν ἀπὸ πλατυτέρας τ ἄνω βάσεως εἰς στενοτέραν τὴν κάτω πλευρὰ, πᾶς

menta: communia autem, quoddam ceu propugnaculum ossèis corporibus caro est, & omnem à sanguine veluti rorem calidum intra se continet, cumque moderatè calens sit, æque in excellenti frigore atque in calore opitulatur. Et de digitorum carne hactenus dictum sit.

VI. De ipsorum autem artubus deinceps agendum, eorumque multitudo, magnitudo, figura, modusque juncturæ, examinanda sunt. De multitudine, quod tribus tantum internodiis constare digitos necesse est. Nam quæ ex pluribus partibus componuntur, noxæ magis patent quam quæ ex paucioribus: ut si ex paucioribus quam tribus tam varias figuras subire non possent; ut igitur multis motionibus moveatur, minimeque periculis objiciantur, ternarius numerus fuit aptissimus. De magnitudine autem neminem latet, os primo loco positum, sequenti majus esse: illud enim vehit, hoc vehitur: at vehens, vecto majus esse oportet. Secus autem id fieri nequit, quin paulatim ossium magnitudo minuatur: ideoque secundum priore minus esse necesse est.

VII. Quantum ad figuram pertinet, quod à latiore basi superiore in arctiorem inferiorem desinant, eadem

ταὐτὰς ἔχει τοῖς περὶ τὸ μεγέθους εἰρημένοις αἰτίας. ὅτι δὲ καὶ περίφερῆ, ἵνα δυνατάθειαν ἀλλαττον. ἁπάντων γὰρ τῶν σχημάτων τὸ τοιοῦτον δυνατὰθέσατον, ὡς ἂν εὐθυμίαν ἔχον ἐξοχὴν ὑπὸ τῶν περιεστηκότων ἐξωθεν ἀποθραυσθῆναι δυναμένην. διὰ τί δὲ ἀκριβῶς μὴ ἔξωθεν κυρτὸν, ἔνδοθεν δὲ καὶ τῶν πλαγίων οὐκ ἀκριβῶς. καὶ τοῦτο τὸ βελτίονος ἕνεκα. τοῖς μὲν γὰρ ἐντὸς μέρεσιν οἱ δάκτυλοι καὶ τρίβονται καὶ μαλάττονται, καὶ λαμβάνουσι τὰ σύμπαντα. χεῖρον δ' ἂν ἐγίνετο, κυρτῶν ταύτη γινομένων τῶν ὀστῶν. τοῖς δ' ἐκτὸς οὐδὲν τούτων ὑπ' ἄλλην τινὰ ἐπέργειαν ἐνεργοῦντες, ἀκριβῶς κατεσκευάθησαν κυρτά. ἐν δ' ἂν τοῖς πλαγίοις, τὸ μὲν δυνατα-θὲς ἔχον ἂν ἀλλήλοις φερομένους. ἐδέοντο δὲ ἐν τῷ συνάγεσθαι, μηδεμίαν ὑπολιπεῖν χώραν κενὴν ἐν τῷ μεταξύ. ὅκυν ἐχρὴν αὐτὰς κυρτὰς ταύτη γενέσθαι. πίστις δὲ ἱκανὴ ὁ λεγόμενος, τὸ μὲν μεγάλε δακτύλε τὸ μικρῷ, τὸ μὲν τὴν ἄνωθεν, τὸ δὲ τὴν κάτωθεν περιφέρειαν ἀκριβῶς γενέσθαι κυρτήν. ὅτε γὰρ ἐφαρμόζοντο ταυτὶ πρὸς ἀλλήλους, οὐδ' ὁμίλουν ἑτέρῳ δακτύλῳ. θαῦμα μὲν δὴ καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθῷ θεῷ ἡμῶν τὸ δημιουργήσαντος ὅτως τὴν τῶν ὀστῶν καταστευήν. θαῦμα δὲ ἀλλὰ ἦτον τὸ τῆς ἁρμονίας τρόπος. ὁ γὰρ ἁπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχεν ἐκ τριῶν ὀστῶν ἕκαστον διήρθρωσθαι τῶν τεσσάρων δακτύλων, ἀλλ' ὥσπερ οἱ τῶν θυρῶν

eædem ſunt cauſæ, quas & de magnitudine diximus. Teretia ſunt quoque, quoniam minus patiuntur: omnium enim figurarum tutiſſima, rotunda eſt: eo quòd nihil habet eminens, quod externis occurſans refringi queat. Cæterum quare extrinſecus exquiſitè convexa videntur, intrinſecus & à lateribus non item? An id etiam melioris notæ cauſa factum fuit? nam digiti internis partibus terunt, ſubigunt, capiuntque omnia: quod deterius fieret, ſi hac parte oſſa gibba forent. Exteriore autem nihil quicquam iſtorum, neque aliud quippiam agentia, ad unguem gibba fuerunt: ſed à lateribus ſeſe mutuo defendentia, ægrè à peregrinis cauſis violantur: opus eſt autem cum inter ſe committuntur, ne ulla rima patens inter ea relinquatur: quare hac parte, ut eſſent rotunda, non decuit. Dictis noſtris inde fides acquiritur: magni digiti ſuperiorem, minimi inferiorem ambitum ad amuſſin fuiſſe rotundum; à nullo namque partes hæ defendebantur, neque alteri digito adhæreſcebant. Id utique eſt boni DEI noſtri miraculum tam eleganter oſſium compoſituram ſtatuentis, miraculumque nihilominus ipſe junctarum modus: eo, quod neque ſimpliciter, neque utcunque externis oſſibus unusquisque quatuor

ρῶν τροφίγγες, οὕτως καὶ τῶν ἄρθρων ἕκαστον ἐξοχὰς κοιλοτήτων ἀντιμβαινούσας ἔχει σύμμετρα. εὐρυτέρας μὲν γὰρ τῆς κοιλότητος γιγνομένης, χαλαρὸν ἂν ἦν τὸ ἄρθρον· στενοτέρας δὲ, δυσχερὴς ἂν ἡ κίνησις ἐγίνετο μηδεμίαν ἀναστροφὴν ἔχουσα. καὶ κίνδυνος ἦν μικρὸς, τὰς ἐξοχὰς τῶν ὀστῶν θραυσθῆναι στενοχωρουμένας. ἀλλ' οὐδέτερον τούτων ἐγένετο, καὶ πάσας τὰς τῶν ὀστῶν κοιλότητας οἷον ἄμβωνές τινες κύκλῳ περιθέουσιν, ἀσφάλειαν μεγάλην τοῖς ἄρθροις παρεχόμενοι, ἵν' μήποτε ἐκπεσεῖν ἄνευ τινὸς ἐξαισίας ἀνάγκης.

VIII. Ἀλλ' ἐπεὶ πάλιν ἐκ τῆς οὕτως ἀσφαλοῦς κατασκευῆς κίνδυνος ἦν, τὰς κινήσεις δυσχερέστερον γίνεσθαι, τὰς τῶν ὑπερεχὰς ἐκτρίβεσθαι, διὰ τοῦτο θείᾳ βοηθείᾳ χρῆται ὁ Δημιουργὸς τούτοις δεδώρηται, χόνδρῳ μὲν γὰρ πρότερον τούτων ὑπαλείψας τὰ ὀστᾶ ἑκάτερον, ἔπειτα δὲ τοῖς χόνδροις οἷον ἔλαιον λιπαρὸν καὶ γλίσχρον χυμὸν, εὐκίνητόν τε ἅμα καὶ ἀνέκπλυτον ἅπασαν διάρθρωσιν τῶν ὀστῶν ἀπεργάσατο. ἦν μὲν δὴ καὶ τὸ τὰς κοιλότητας τῶν ὀφρύων τέχνασμα τῆς δημιουργίας ἱκανὸν κωλύειν τὰς διεκπτώσεις τῶν ἄρθρων. ἀλλ' οὐκ ἐπίστευσεν αὐτῷ μόνῳ τὴν φυλακὴν ὁ Θεὸς, εἰδὼς πολλὰς πολλάκις βιαίους τε καὶ σφοδρὰς κινήσεις καταλήψε-

tuor digitorum coagmentatus est, sed quemadmodum valvarum cardives, sic articulorum quilibet eminentes quosdam tumores in cava illis magnitudine respondentia subeuntes possident. Nam si capax nimis esset sinus, laxior artus labasceret: si angustior, ægrè motus fieret, nullam habens in conversione lubricitatem: discrimenque haud mediocre instaret, ne ossium tubercula nimis arctata frangerentur. Sed neutrum horum factum est, omnesque ossium sinus veluti colliculi quidam ambiunt, magnum præsidium artubus præbentes, ut nunquam citra insignem necessitatem luxatio fiat.

VIII. Cæterum quoniam adhuc tam munita structura periculo non vacabat, quin motus difficilius prodirent, atque illæ prominentiæ elliderentur, propterea geminum subsidium adversus hæc à summo creatore paratum est: nam cartilaginem prius utrique ossi illinens, cartilaginesque quodam ceu oleo, pingui viscidoque humore perfundens, bene versatilem simul & firmissimam universam ossium compagem comparavit. Erat sane in sinibus summorum ossium sufficiens artis opus, ad arcendam artuum luxationem: non ei tamen soli hanc curam Divina providentia mandavit, cum multoties multis vehementi-

ληψομένας τὸ ζῶον. ἵν' ἂν παντάχοθεν ἀκριβῶς ἅπαν ἄρθρον φερηθῇ, συνδέσμους πρὸς ἕ ἑκατέρων ἐξέφυσεν, ἑκατέρου καθάπτοντας εἰς θάτερον. εἰσὶ δὲ αὐτῶν, οἱ μὲν ὥσπερ νεῦρα στρογγύλοι τε καὶ παχεῖς, οἱ δὲ ὥσπερ ὑμένες πεπλατυσμένοι τε καὶ παχεῖς, κατὰ τὴν χρείαν τῶν ἄρθρων οἷσιν γεγονότες μέγιστοι καὶ παχύτατοι, ὥστε τὰ κυριώτατα τῶν ἄρθρων φέρειν καὶ συνδεῖν· οἱ λοιποὶ δὲ ἐν τοῖς ἀκυροτέροις αὐτῶν καὶ μικροτέροις. ταῦτ' ἂν ἅπαντα κοινῶς ὁ τῶν ἄρθρων ἐπιχείρησατο, καὶ ὁ τοὺς δακτύλους· ἐν τούτοις γὰρ ἔπρεπε μάλιστα· μικραὶ μὲν γὰρ αἱ διαρθρώσεις αὐτῶν· ἀλλ' ἀκριβῶς ἐγγεγλυμμέναι, λεπτοῖς τε ἴσοις πανταχόθεν ἐστεφανωμέναι, καὶ χόνδροις ἐπαλληλιμμέναι, καὶ συνδέσμοις ὑμενώδεσι συνημμέναι. τὸ δὲ μηδαμῆ τοὺς ὀφρύας τῶν ὀστῶν ἴσας ἐργάζεσθαι, ἀλλ' ἔξωθεν μὲν πολὺ μείζους, ἔσωθεν δὲ ἐλάττους, μέγιστον δεῖγμα καὶ τοῦτο τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἐν δακτύλου κατασκευῇ. μικραὶ μὲν γὰρ γιγόμεναι, ἐπέκειντο ἂν τῆς ἐχάτης ἑκατέρωσε συνεχώρουν ἀνακλᾶσθαι τοῖς ἄρθροις· μείζους δὲ οὔσας ἔσωθεν ἦσαν, ἐκώλυον ἂν ὀπίσω πλέον κάμπτεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο ἐλάττους μὲν ἔνδοθεν, μείζους δὲ ἐκτός. διὰ τί δὲ σκληρὰ καὶ ἀμύελα, καὶ πυκνὰ τὰ τῶν δακτύλων ὀστᾶ· ἢ ὅτι γυμνὰ πάντη, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαθῆ; μέγιστον ἄρα

bus ac violentis motibus animalia vexatum iri cognoſceret. Igitur ut abſolute & ab omni parte articulus quisque in tuto eſſet, copulas quasdam ab utroque oſſe produxit, ab altero ad alterum pertingentes: quarum aliæ ceu nervi, rotundæ craſſæque ſunt, aliæ inſtar membranarum oblongarum craſſarumque, pro artuum uſu maximæ & craſſiſſimæ, ut maxime principes artus cuſtodiant atque devinciant: ignobiliores vero minoribus copulis continentur. Hæc ſane omnia univerſim in omnibus artubus conditor noſtri Deus fabrefecit, ſed præcipuè in digitis: in his enim maxime decorum eſt; nam exigui ſunt digitorum articuli, ſed accurate verticillati, & gracilibus orbibus undique coronati, cartilaginibus veſtiti, vinculisque membranoſis copulati. Verum & oſſium ſupercilia nequaquam paria effecta eſſe, ſed extra multo majora, interius autem minora: ingens id quoque Divinæ ſapientiæ in faciendis digitis indicium fuit. Minora namque ſi exterius fuiſſent, ultra ſummam diſtentionem articulos retrorſum flecti permiſiſſent: ſi majora interius, multum curvari digitos vetuiſſent, proptereaque minora interius, majora exterius fuere locata. Sed quare dura, non medulloſa, denſaque ſunt digitorum oſſa? An quia nuda, & ob id injuriis

ἄρα βοήθημα αὐτοῖς ἡ τοιαύτη κατασκευὴ πρὸς δυσπάθειαν. Τὰ μὲν δὴ τῶν ὀστῶν τῶν ἐν τοῖς δακτύλοις, ὧδε ἔχει.

IX. Τὰ δὲ τῶν μυῶν, ἐν τῷ περὶ μυῶν κινήσεως βιβλίῳ τοῦ Γαληνοῦ αὐτάρκως εἴρηται. περὶ δὲ τενόντων, καὶ ἰνῶν, καὶ ὑμένων, τῶντε τὴν χεῖρα καὶ τοὺς δακτύλους κινούντων, εἴσω τε τὴν ἐκτὸς κίνησιν, καὶ εἰς τὴν ἔνθεν, καὶ εἰς πλάγια, ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ περὶ μυῶν κινήσεως βιβλίῳ τοῦ Γαληνοῦ, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῆς ἀνατομικῆς αὐτοῦ ἐγχειρήσεως διείληπται. περὶ δὲ νεύρων, καὶ ἀρτηριῶν, καὶ φλεβῶν, εἰπεῖν ἡμῖν ὑ προκειται. ὅτι μὲν γὰρ ἐγκέφαλος, καὶ καρδία, καὶ ἧπαρ ἀρχαί· καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου τὴν ἀρχὴν ὁ νωτιαῖος λαμβάνει, ἐκ δὲ τοῦ νωτιαίου ἑ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα τὴν ψυχικὴν δύναμιν· ἐκ καρδίας δὲ τὴν σφυγμικὴν αἱ ἀρτηρίαι· αἱ δὲ φλέβες ἐξ ἥπατος τὴν θρεπτικὴν, ἐν τῷ περὶ Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνα βιβλίῳ τοῦ Γαληνοῦ, ἱκανῶς λέλεκται.

X. Ὑπόλοιπον δ' ἂν εἴη περὶ τῶν ἐντὸς τῆς ἄκρας χειρὸς διελθεῖν. Διὰ τί τὸ λεῖον καὶ ἀτραχὲς ἐστι, καὶ σκληρὸν, εἶτα τὸ κοῖλον ἑ μέσον, ὅπερ καὶ θέναρ καλεῖται. τοῦ γὰρ μυὸς τοῦ κατὰ τοὺς τέσσαρας δακτύλους ἑνὸς ὄντος μικροῦ καθ' ἕκαστον δάκτυλον, ἰδίως δύο δάκτυλοι κατὰ τὸν μέγαν εἰσίν· οἱ καὶ τὰ καλούμενα θέναρα ποιοῦντες, περιέχον-

riis obnoxia? unde maximo illis præsidio est talis materiæ modus, ne facile patiantur. Digitorum quidem ossa ita à natura fuere instituta.

IX. At de musculis, in libro de musculorum motu à Galeno scripto, satis abunde dictum est: de tendonibus, de fibris, & membranis manum digitosque introrsum, extrorsum, & ad latera moventibus, itidem in Galeni libro de musculorum motu, & in primo de Arte dissecandi comprehensum est. De nervis autem, arteriis, & venis, sermonem facere intentio nostra non est. Et cerebrum quidem, cor & jecur, principes partes esse, & à cerebro spinæ medullam oriri, ex eaque, & ipso cerebro nervos animalem, ex corde arterias pulsatricem, ex jecore venas nutritoriam vim haurire, in Galeni volumine de Hippocratis Platonisque decretis latissime est disputatum.

X. Supereſt de his, quæ intra summam manum sunt, differere: propter quid media manus, quæ & thenar Græce vocatur, Latine vola, lævis, glabra, dura, & concava est: musculo enim cuique digitorum quatuor uno & exiguo concesso, proprie duo in digito, qui magnus vocatur, thenara appellata

Neophyti Monachi collectanea iatrica capitulis DCXLIV. Antiballomena cum nominum Perſicorum explicatione. περὶ βοτανῶν καὶ ἄλλων τῶν παντοίων εἰδῶν θεραπευτικῶν σκέψεως καὶ χρήσιμος εἰσαγωγή. Cod. Reg. 957.

Nicephori Blemmydæ varia opuſcula Medica in Bibl. Cæſarea.

Nicomedis iatroſophiſtæ Lexicon. Cod. Reg. 2147.

Olympii Alexandrini fragmentum de diebus criticis. Labbe p. 126.

Romani κυβικλησίου ſive Cubicularii de acutis & diuturnis morbis. in Bibl. Cæſarea.

Sethi lexicon botanicum in Bibl. Cæſarea.

Simeonis Magiſtri Antiocheni περὶ πίνων πετεινῶν καὶ πηκτῶν καὶ χερσαίων ζώων δυνάμεως. Cod. Reg. * 957.

Stephani Magnetis empirica, Cod. Colbert. 1477.

Stephani Athenienſis de febrium differentia. in Bibl. Cæſarea.

Theophanis de diæta ad Conſtantinum Porphyrogenitum. in Bibl. Cæſarea & Cod. Reg. Pariſ. 2216.

Theophili Ἐπισυναγωγὴ περὶ κοσμικῶν καταρχῶν. Cod. Reg. 2137.

THEOPHILI
Protoſpatharii
DE
FABRICA CORPORIS HUMANI
LIBRI V.
GRAECE ET LATINE

AD LECTOREM.

Dignam atque inexhauſtam intuentibus, corpus noſtrum quotidie offert materiem amandi admirandique Optimi Opificis, & Bonitatem Ejus, Sapientiam ac Potentiam aſſiduis laudibus prædicandi. Nam & de microcoſmo hocce & terrella, quam animus noſter incolit, vere affirmaveris, quod de majore mundo pronunciavit acutus ſcriptor Arabs, quem Philoſophi ἀνωνύμως nomine clariſſ. Pocokius vulgavit, illi eſſe ſeptuagies millenas facies, & faciei unicuique ſeptuagies millena ora, & unicuique ori ſeptuagies millenas linguas, quibus laudet eſſentiam unius illius Veri Entis, illamque ſanctificet ac celebret indefinenter. Itaque à tot ſæculis, imo à tot jam millenariis annorum in eo occupata eſt fuitque laudabilis Anatomicorum innumerabilium induſtria, ut opificii hujus compagem & artificium penitius luſtratum accuratius explicent, atque oculis & conſiderationi omnium exponant: & plura adhuc non diffitentur relicta poſterorum indaganda ſtudio. Quanquam vero recentis ætatis attentio atque acumen multa non inſcianda feliciter obſervavit, quæ priorum oculos & aciem fefellerunt: tamen & veterum in hoc minime contemnendum eſt ſtudium, pietas vero imitanda inprimis, qua ad laudem Conditoris omnia unice referre laboraverunt. Qua in utraque parte princeps Galenus *in opere incomparabili de uſu partium diligentis ac ſagacis obſervatoris, & pii hominis partes egregie implevit,* * *profeſſus hanc ſibi videri τὴν ὄντως εὐσέβειαν ac germanam pietatem, non ſi bene multas taurorum hecatombas offeras, ſed ſi noſcas ipſe prius ex DEI operibus ſtudeas, deinde & aliis demonſtres* οἷος μέν ἐστι τὴν σοφίαν, οἷος δὲ τὴν δύναμιν, ὁποῖος δὲ τὴν χρηστότητα, *quanta ſit Sapientia, qua Potentia, qua Bonitate denique. Hujus operis Galeniani, prolixioris paullo, quam fert ſtomachus quorundam hominum, cum epitomen haud inſcitam compoſuerit Chriſtianus ſcriptor* Theophilus *protoſpatharius,* ** *eam rarius hactenus obviam reducere in lucem, ac ſtudioſorum etiam eorum, qui Medicæ arti ſe non conſecraverunt, lectioni commendare volui. Huic ſi quis alios vetuſtos ſcriptores de eodem argumento junxerit Græcos quidam* Gregorium *Nyſſenum,* Nemeſium, Chryſoſtomum, *(homilia XI. ad populum Antiochen.)* Theodoretum, *(lib. 3. ſeq. de Providentia)* Meletiumque, *& Latinos* Ciceronem, *(lib. 2. de Natura Deor. c. 53.)* Plinium *(libro VII. Hiſt. Nat.) &* Lactantium, *lib. de hominis opificio: ne is tempus non male collocaverit, ſed in ſe ipſo propius noſcendo amplum gaudendi ac de DEI Bonitate & Majeſtate exultandi campum habebit. Vale!*

* Vide librum IV. hujus Bibl. cap. 17. p. 550.

** De ſcriptore hoc ſupra p. 648. ſeq.

THEO-

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΝ Α'.

THEOPHILI
Protospatharii
De corporis humani fabrica,
LIBER I.

Junio Paulo Crusso, Patavino Interprete.

I.

Ὅτι μὲν πάντα τὰ ζῶα, τετράποδα καὶ ἑρπετὰ, πτηνά τε καὶ ἔνυδρα γῆ νέυσει τοῦ Θεοῦ γέγονε, μαθεῖν ἔξεστιν ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς. Ἐξαγαγέτω γὰρ φησιν, ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος, τετράποδα καὶ ἑρπετὰ, καὶ θηρία. καὶ πάλιν, Ἐξαγέτωσαν τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν κατὰ γένος, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. ὅτι δὲ μόνος ὁ ἄνθρωπος χειρὶ Θεοῦ ἐπλάσθη, καὶ τοῦτο μαθεῖν ἔστιν ἀπὸ τῆς ἁγίας γραφῆς. Ἔπλασε γὰρ φησιν τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. συνθέτου οὖν τοῦ ἀνθρώπου γενομένου ἔργου τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ τὸ μὲν ψυχῆς νοερᾶς οὔσης, καὶ ἀσωμάτου, καὶ ἀοράτου, τοῦ δὲ σώματος αἰσθητοῦ καὶ συνθέτου κατασκευασθέντος, ἔπωμεν περὶ τῆς συνθέσεως αὐτοῦ, πόθεν τε σύγκειται, καὶ ἐκ πόσων καὶ ποίων μορίων κατασκευάσθη, καὶ τίς ἡ ἐνέργεια τῶν αὐτοῦ μορίων,

I.

Omnium animantium genera, quadrupedum, reptilium, volucrum, & aquam colentium, DEI arbitratu esse genita, divina nobis testantur volumina. Inquiunt enim: *Producat terra animam viventem per singula genera, quadrupedes, & reptilia, & feras.* Et iterum: *Producant aqua reptilia animarum viventium per singula genera, & volatilia volantia super terram, per stabilimentum cœli.* Hominem autem solum manu DEI creatum esse, nos docent sacræ literæ; ajunt enim: *Hominem finxit, glebam terræ capiens, & in faciem ipsius afflavit spiritum vitæ, & factus est homo cum anima vivente.* Igitur cùm homo à DEO nostri opifice ex anima & corpore constans factus fuerit, anima quidem intellectuali, & incorporea, & invisili, corpore autem sensili & composito: de ejus compositione sermonem faciamus, unde componitur, ex quot, & qualibus constat partibus, & quænam est ejus partium

μορίων, καὶ πῶς ἕκαστ᾽ ἡ κίνησις αὐτῶν, ἢ διὰ ποίας αἰτίας τὰ τοιαῦτα ὕτως γεγόνασιν.

II. Ἔστιν οὖν τὰ μόρια τοῦ σώματος, τὰ μὲν ψυχικὰ, τὰ δὲ σωματικὰ τε καὶ φυσικά. ἢ αὐτῶν τῶν ψυχικῶν, τὰ μὲν κινητικὰ, τὰ δὲ αἰσθητικά. τῶν δὲ φυσικῶν, τὰ μὲν ζωτικὰ, τὰ δὲ θρεπτικά. κεφαλὴ δὲ καὶ χεῖρες, σπλὴν, θώραξ, ὀσφὺς, μείζονα καὶ πλειοτικώτερα πάντων τῶν τοῦ σώματος μορίων γεγόνασιν. ἐν αὐλοῖς γὰρ πάντα τὰ μόρια πλείχεται, τά τε φυσικὰ, καὶ τὰ ψυχικὰ, ζωϊκά τε καὶ θρεπτικά. πρῶτον οὖν περὶ τῶν περιεκτικῶν μορίων εἴπωμεν, ὅπως πεπόντως ἐχώρει ἡ τε θέσις, καὶ ἡ διάπλασις αὐτῶν, καὶ ἡ ἐνέργεια, καὶ ἡ χρεία. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ καὶ αὐτῶν τῶν περιεκτικῶν μορίων, τὰ μὲν τοῦ ζῆν ἕνεκα γέγονεν, ὡς κεφαλὴ καὶ θώραξ καὶ ὀσφύς. τὰ δὲ τοῦ καλῶς ζῆν, ὡς χεῖρες καὶ πόδες. πρῶτα περὶ χειρῶν εἴπωμεν, ὅπ δεόντως κατεσκευάθησαν. συνθέτων δὲ καὶ αὐτῶν ὤμων, ἔκ τε βραχίονος καὶ πήχεως, καὶ ἄκρων χειρῶν, δεξώμεθα τὸν λόγον ἀπὸ τῆς ἄκρας χειρὸς, ὅτι εἰς τοσοῦτον ἦκει σοφίας ἡ τέχνη τῆς φύσεως, ὡς μήπω πᾶσαν αὐτὴν εὑρῆσθαι τοσοῦτον χρόνον ζητουμένην ὑπὸ τηλικούτων ἀνδρῶν. ἐπεὶ δὲ ὕτως ἐστὶν ὁ δημιουργὸς ἡμῶν σοφὸς, ὡς μὴ μίαν ἕκαστον τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ γινομένων ἔχειν χρείαν, ἀλλὰ καὶ δύο, καὶ τρεῖς, πολλάκις καὶ πλείους. διὰ

tium functio, & unde prodit earum motio, & quibus de causis hæc singula ad hunc modum instituta sunt.

II. Igitur alia corporis membra animalia sive animata sunt, alia corporea & naturalia: rursus ex animalibus alia moventia, alia sentientia: naturalium vero aliqua vitalia, aliqua nutrientia. Caput autem, manus, crura, pectus, lumbi, majora creata sunt, & capaciora inter cæteras corporis partes: *his* enim omnia membra continentur naturalia, animata, vitalia, & nutrientia. In primis itaque de continentibus partibus habeatur oratio, ut decenter eorum positus, forma, functio, & usus sese habeant. Cæterum, quoniam & ex his membris nonnulla vitæ causa creata sunt, ut caput, pectus, & ilia: nonnulla melioris vitæ, ut manus & pedes: prius de manibus sermo sit, appositè videlicet eas esse compositas. Cumque ex humero, cubito & summis manibus constent, à summa manu nostra ordiatur oratio: tantum videlicet sapientiæ atque artis in ea fabricanda naturam ostendisse, ut nondum tota à tam claris viris tanto tempore vestigata, inveniri potuerit. Cæterum quoniam conditor nostri DEUS adeo sapiens est, ut quicquid ab eo creatum est, pluribus usibus, non uni tantum, duobusve,

διὰ τὰ μᾶλλον ἤδη τὰ ἀφανέστερα τῶν πολλῶν θεωρεῖν ἔνιοι γένοιντ' ἂν μοι, καὶ τὸ μὲ ζῴου σῶμα μηδὲν ἔργον, μηδ' ἀκίνητον, ἀλλὰ πάντα πάντοίαν ἐμπεφυκέναι, ἐνέργειαν ἐνεργοῦντα τῇ τοῦ προσηκούσης κατασκευῆς, καὶ θείας αὐτοῖς δυνάμεως τῷ δημιουργῷ χαριζομένην. ἐπεὶ δὲ μὴ ἐνδέχεται τὰ μορίων ἐξευρίσκειν τὴν χρείαν, ἀγνοουμένων τὰς ἐνεργειῶν, διὰ τοῦτο ἑκάστου τὰς ἐνεργείας ἀναμνησάντες, ἐπὶ τὰς χρείας εὐθέως μεταβησόμεθα.

III. Διὰ τὰ χειρῶν ἄνθρωπος πολεμίοις ἀντιτάττεται, ὅπλον ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ τὰς χεῖρας λαβών. δι' αὐτῶν καὶ ἱμάτιον ὑφαίνει, καὶ οἶκον, καὶ ναῦν κατασκευάζει, καὶ νόμους γράφει, καὶ βίβλους τοῖς ὑπομνήμασι συγγράφεται, καὶ ἄρχια ζῷα ὑποτάττει, τὰ μὲν πρὸς ὑπηρεσίαν, τὰ δὲ τροφῆς ἕνεκεν. ὥστε ἐπειδὴ ἀντιληπτικὸν ὄργανον ἐδόθη ἡ χεὶρ τῷ ἀνθρώπῳ, παντοίων μὲν σχημάτων, παντοίων δὲ μεγεθῶν, καὶ ὅσον πέφυκεν ἀντιλαμβάνεσθαι, ἄμεινον ἦν αὐτῇ, ὡς καὶ γέγονε, σχισθῆναι πολυσηδῶς, εἰς πολλὰ γὰρ σχισθεῖσα, καὶ σὺν πολὺ μείζονας ὄγκους ῥᾳδίως ἀναλαμβάνει, καὶ θηρᾶ τὰ σμικρότατα τῶν σωμάτων ἀκριβῶς. τοῖς μὲν γὰρ σώμασιν ἐπεκτείνεται· τῇ δὲ σχίσει τῶν δακτύλων πᾶσι ἀναλαμβάνουσα· τοῖς μακροῖς δὲ ὅλῃ προσλήψιν ἐπιχειρεῖ. διεσχίσθαι γὰρ· ἀλλ' ἀρκεῖ πρὸς ταῦτα δυοῖν

busve, aut tribus sit accommodum: propterea jam facillimum fuerit, multos ex his quæ obscuriora sunt, prætermittere quæpiam. Tu igitur tecum cogita, in animalis corpore nihil esse ignavum, nihil immobile: sed omnia variis modis decenter structa, utilem operam præstare, divinas facultates ipsis summo creatore largiente. At quia partium usus ignoratis functionibus, inveniri nequeunt, ideo cujusque functionibus prius explicatis, ad usus illico transibimus.

III. Per manus homo hostibus opponitur, arma à creatore manus accipiens: per ipsas & vestem texit, & domum, & navem construit, & leges scribit, & libros rerum monumenta componit, & feras animantes alias ad servitia, alias ad escam perdomat. Quare postquam homini manus data est, instrumentum variarum figurarum, variarum magnitudinum apprehensivum, quatenus ad corripiendum naturaliter apta est, melius ipsi fuit, quemadmodum & est, multifidam esse: nam in multa scissa partes, multo majores moles facilè complectitur, & minutissima corpuscula diligenter assequitur, magna enim corpora digitis distentis undiquè ambiens comprehendit: exigua vero, non ipsa tota capere conatur: diffugerent enim: sed ad hæc capienda,

ἀναγκαῖόν ἐστι τ̀ ϖῆχυν εἰς τοσ̃τον τ̃ χερκίδ̃ μείζονα εἶναι, εἰς ὅσον ϖερ̀ ἡ Δ̀ιάρθρωσις αὐτ̃ χρησιμωτέρα ταῖς ἄλλαις τ̃ς χειρὸς ἐνεργείαις ὑπάρχει. ϖερὶ μὲν δὴ τ̃ τ̃ ϖήχεως κὰι τ̃ς χερκίδ̃ ὀσ̃ων, θέσεώς τε Ĉ Δ̀ιαπλάσεως, κὰι κινήσεων ἀμφοτέρων, ὡδ̃ ἔχει. τίνες δὲ μ̃ῦες κὰι τίνονες οἱ κινο̃ῦντες αὐτ̀α, ἐν τῷ ϖερὶ μυ̃ῶν κινήσεως Γαληνὸ̃ αὐτοπρόσωπος εἴρηται.

XV. Λείποιτο δ̃ ἂν ἔτι κὰὶ τ̀ τ̃ βραχίονα τ̃ ϖήχεως εἰπεῖν. γίνεται δὲ ὥτως τ̃ ϖήχεως αἱ κορυ̃ναι τῇ μεγάλῃ κοιλότητι τ̃ βραχίον̃ Δ̀ιαρθρούμεναι, τὴν ἔκτασιν κὰι τὴν κάμψιν τ̃ χειρὸς ἀπεργάζονται, ὥσπερ ἡ τ̃ς χερκίδ̃ ϖρὸς τ̀ βραχίονα τὴν ὀλίσθ̃ Ĉ ϖρανὴς Ĉ ὑπτιον κίνησιν. ἀκριβ̃ται δὲ ἀμφοτέρων αἱ Δ̀ιαρθρώσεις τ̃ τε χερκίδ̃ κ̃ τ̃ κορωνῶν τ̃ ϖήχεως ϖρὸς βραχίονα ϖαντα̃χόθεν ϖεισφυγόμεναι τα̃ις βαθμίσι τ̃ κοιλότητος τ̃ βραχίον̃, ὡς μὴ ὑπολείϖεσθαι χώραν κενὴν μεταξύ· ὥστε ἐν ταύτ̃ς ἐκτάσεσι τ̀ χειρὸς, ϖρὸς τὰ ϖίσω μὴ ἀνακλᾶσθαι τὴν χεῖρα, μηδ̃ αὖ ϖάλιν εἰς τ̀α ϖαλάγια. ἀλλ̀ ἐκτείνεσθαί τε κὰὶ κάμϖτεσθαι μόνον τὴν χεῖρα συμμέτρως. σύνδεσμοι δέ τινες ἰσχυροὶ κ̃ τ̃ς τ̃ ὑϖοφύσεων χώρας ἀνίσχοντες, συναϖτουσί τε κὰὶ συσφίγγουσι κυκλοτερῶς ϖεικείμενοι τὴν Δ̀ιάρθρωσιν ὅλην. ὡς μὴ ἐκϖίϖτειν ῥᾳδίως τα̃ις κορώναις Ĉ τ̃ ἀγκῶνα ἐκ τ̃ ὑϖοκειμένης κοιλότητ̃. τὸ δὲ τ̃ βραχίον̃ ὀστ̃ν, κυρτὸν μέν ἐστιν ἐν τοῖς ἔξωθεν μέρεσιν, ἐν

merum pertinent, cum cubitus excellat, tanto radio major esse debuit, quanto articulus ad alias manus functiones utilior fuit. De radii cubitique ossium situ, forma, motibusque ita res habet. At qui sunt musculi, & tendones ipsa moventes, in Galeni libro de lacertorum * motibus abunde dissertum est.

XV. Supersunt adhuc ea de cubito dicenda, quæ secundum humerum sunt: ita vero se habent. Cubiti excessus, in magno humeri sinu inserti, manui tentionem & curvationem largiuntur: quemadmodum radii ad humerum nexus motum supinum, pronumque efficiunt: utriusque autem, radii videlicet & cubiti, capitulorum ad humerum commissura perfecte absolvitur, imis cavi humeri partibus arctè adhærescens, adeo, ut nihil vacui interjaceat. Quare cum manus tenditur, retro non labitur neque ad latera, sed erigitur curvaturque moderate. At vincula quædam valentia in commissurarum sedibus enata, universum articulum ambientia copulant & devinciunt, ut non facile illi duo extantes vertices, coronæ vocati, & ancon, ex subjecto sinu elabi queant. Verum humeri os extra gibbum est, interius cavum, idque opificis nostri DEI providentia effectum est, siqui-

* Musculorum.

τοιούτων ἐδέη. σκληροὶ γὰρ ἂν ἦσαν, ὑπὸ τῶν σκληρῶν ὁμοῦ ἐλιμαίνοντο. διὰ ταῦτ' ἄρα τὸ μὲν σαρκώδους ὑσίας ἐν ταῖς τῶν δακτύλων κορυφαῖς ὂν τῆς ὀνύχων ὀλισθηρὸν ἐπανορθουμένης, τῆς δὲ ὀνύχων τὸ τῆς σαρκὸς εὐανάτρεπτον στηριζόντων, ὄργανον ἀντιληπτικὸν ἁπάντων τῶν τε σκληρῶν ἅμα καὶ σμικρῶν σωμάτων ὁ δάκτυλος γέγονε. πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι χρεῖαι τῶν ὀνύχων. ἐπεὶ τοίνυν τὸ ἔργον τῆς χειρὸς ἡ ἀντίληψις, δῆλον ὡς τὸ πρῶτον τῆς ἐνεργείας αὐτῆς μόριόν ἐστι τὸ κινοῦν αὐτὴν πρῶτον. τοῦτο δέ ἐστιν οἱ μύες. τὰ δ' ἄλλα πάντα, τὰ μὲν ἕνεκα τοῦ βέλτιον ἡρῆσθαι τὰς ἐνεργείας. τὰ δὲ, τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ἡρῆσθαι δυνατόν. τὰ δὲ ὑπὲρ τὰ κεφαλῆς πάντων ἐδημιουργήθη. τὸ μὲν δὴ ἡμῶν τῶν ὀνύχων ἕνεκα βελτίονος ἔνεκα ἐγένετο, ἵνα τὰς κορυφὰς τῶν δακτύλων στηρίζῃ. διὰ τοῦτο γὰρ οἱ σκληροὶ συμμέτρως γεγόνασιν, ὅτι μὴ ἀμυντήρια ὅπλα θεὸς τῷ ἀνθρώπῳ δεδώρηται, καθάπερ τοῖς ἀλόγοις ζώοις. ἥμερον γὰρ τὸ ζῷον καὶ λογικόν. διὰ τί δὲ περιφερεῖς εἰσὶ πάντοθεν, ὅτι καὶ κυκλοτερὲς σχῆμα δυσαναθέτερόν ἐστι πάντων τῶν σχημάτων τῶν γωνίας ἐχόντων. ἄθραυστα γὰρ τὰ τοιαῦτα. εὐξάνονται δὲ οὐκ εἰς πλάτος καὶ βάθος, ἀλλὰ μόνον εἰς μῆκος ταῖς θήκαις ἐφαπτησίως. ὥστε κἂν τὸ πέρας αὐτῶν εἶναι ἀντικαθιστάμενον τοῖς

quicquam hujusmodi apprehendi nequiret: duræ enim cum sint, à duris dilaberentur. Quamobrem carnea materia in summis digitis unguium lubricitatem moderante, contra unguibus carnis ad resistendum imbecillitatem confirmantibus, digitus, ad omnia tam dura quam parva instrumentum tenacissimum effectus est. Sunt autem & multa alia ex unguibus emolumenta. Itaque cum manus officium sit apprehensio, in confesso est, primum functionis illius membrum esse primum illam movens, hoc autem est, ipsi musculi: cætera vero omnia alia, ut melius functiones fiant, creata sunt: alia eorum rationem habent, sine quibus functiones obire nequeunt, alia vero omnium præcipui causa sunt fabrefacta. Sane genus unguium ob melius genitum est, ut digitorum extrema roboraret; idcirco enim & mediocriter duri sunt, quoniam ultricibus armis humanum genus à DEO non fuit condonatum, quemadmodum brutæ animantes: mite namque animal homo est, & ratione utens. At quare undique rotundi sunt? An quoniam rotunda figura inter omnes angulares minime est patibilis, eo quod minime refringi potest? Augescunt vero non in latum aut profundum, sed haud aliter ac pili,

καὶ συραγγώδης καὶ κοίλως ἔνδοθεν, ἅμα μὲν ὥστε ἀβαρὴς εἶναι. ἅμα δὲ καὶ τὴν τροφὴν ἑαυτῇ τῇ κοιλότητι ἐναποτίθεσθαι, ἥπερ δὴ τὸ μυελὸν ὀνομάζομεν.

ob hancque magnitudinem inanior, interius cavernosus & concavus, simul ut levis sit, & proprium alimentum in cavitate illa reponat, quam sane medullam nominamus.

XVII. Διὰ τί δὲ ἓν μὲν ὀστοῦν ἐν τῷ βραχίονι, δύο δὲ ἐν τῷ πήχει; ἢ ὅτι καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ πήχεως, καὶ σφόδρα ἀναγκαία καὶ πολλάκις γινομένη; ἢ διότι ἡ τοῦ βραχίονος κεφαλὴ μεγάλη, καὶ σιμὴ, καὶ ἀδαμῶς κονδυλώδης; διὸ καὶ τὴν δεχομένην αὐτὴν κοιλότητα τοῦ ὠμοπλάτης, ἀ κοτύλην γεγονέναι, ἀλλὰ γλήνην, μηδαμόσε ὀφρύας προεχούσαν, λεπτοῖς δὲ καὶ χαλαροῖς καὶ ὑμενώδεσι συνδέσμοις καὶ ὅλῳ ὤμῳ ἄρθρον διειλημμένην. καὶ πῇ μὲν τὰ τῶν χειρῶν κατασκευῆς τῆς τε τῶν ὀστῶν, καὶ συνδέσμων, καὶ ἄρθρων, ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

XVII. Præterea, quare humerus ex osse uno, cubitus ex binis constat? An quoniam cubiti functio sane admodum necessaria, crebroque usui esse solet? aut quoniam humeri caput magnum est simumque, & minime extuberans? Quamobrem scapulæ sinus, in quem id inseritur, non in heminæ formam, sed pupillæ, cavatus est minime extantibus labiis circumdatam, gracilibus, laxis, membranosisque copulis secundum humeri commissuram deligatus. Hactenus de manuum fabrica, quatenus ad ossa, copulas, artusque pertinet, tractatum est.

XVIII. Καιρὸς ἂν λοιπὸν ἐξηγήσασθαι πῇ τὰ τῶν σκελῶν κατασκευῆς, καὶ τῶν ἄκρων ποδῶν, τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν αἰτουμένους, ὅπως μεγαλύνωμεν αὐτὸν ἐν τοῖς δημιουργήμασιν αὐτοῦ. πῶς γὰρ τοῖς πεζοῖς ζώοις μόνον τὸν ἄνθρωπον δίπουν εἰργάσατο, καὶ ὑ μόνον δίπουν, ἀλλὰ καὶ ὄρθιον. καὶ θείαν γὰρ χαμαὶ μὴν ἐκπεφυκότα τὴν ῥάχεως τὸ σκέλη πεποίηκεν. εἰ γὰρ τὰ πτηνὰ δίποδα καὶ ἄνω τὰ ὦπα ἔχοντα ἐδημιουργήθη, ἀλλὰ πρὸς τὰς ὀρθὰς γωνίας ἡ ῥάχις τοῖς σκέλεσιν αὐτοῖς διάκειται βαδίζουσιν, ὥσπερ ἀνθρώπῳ ἐν τῷ καθέζεσθαι, ἡ μὲν

XVIII. Reliquum modo est, crurum structuram summorumque pedum explicare, Dei prius ope implorata, ut eum ex propriis operibus extollere ac celebrare valeamus. Inter cæteras omnes gressiles animantes solum hominem Deus bipedem creavit, neque solum bipedem, sed etiam erectum: nam secundum rectam lineam ex dorso orientia crura produxit. Quamvis enim & aves bipedes sunt, sursumque spectantes, ad rectos tamen angulos spina ipsarum gradientium cruribus alli-

ρῶν γρόφιγγες, οὕτως καὶ τῶν ἄρθρων ἕκαστον ἐξοχὰς κοιλοτήτων ἀντιμβαινούσας ἔχει σύμμετρα. εὐρυτέρας μὲν γὰρ τῆς κοιλότητος ὑγρομιμήσης, χαλαρὰν ἂν ἦν τὸ ἄρθρον· στενοτέρας δὲ, δυσχερὴς ἂν ἡ κίνησις ἐγίνετο μηδεμίαν ἀναστροφὴν ἔχουσα. καὶ κίνδυνος ἦν μικρὸς, τὰς ἐξοχὰς τῶν ὀστῶν θραυσθῆναι στενοχωρουμένας. ἀλλ' οὐδέτερον τούτων ἐγένετο, καὶ πάσας τὰς τῶν ὀστῶν κοιλότητας οἷον ἄμβωνές τινες κύκλῳ περιθέουσιν, ἀσφάλειαν μεγάλην τοῖς ἄρθροις παρεχόμενοι, ὥστε μήποτε ἐκπεσεῖν ἄνευ τινὸς ἐξαισίας ἀνάγκης.

VIII. Ἀλλ' ἐπεὶ πάλιν ἐκ τῆς οὕτως ἀσφαλοῦς κατασκευῆς κίνδυνος ἦν, ὡς ἔστι κινήσεις δυσχερέστερον γίνεσθαι, τὰς τῶν ὑπερεχὰς ἐκτρίβεσθαι, διὰ τοῦτο θεία βοήθεια τοῦ Δημιουργοῦ τούτοις δεδώρηται· χόνδρῳ μὲν γὰρ πρότερον τούτων ὑπαλείψας τὰ ὀστῶν ἑκάτερον, ὑπαλείψας δὲ τοῖς χόνδροις οἷον ἔλαιον λιπαρὸν καὶ γλισχρὸν χυμὸν, εὐκίνητόν τι ἅμα καὶ ἀνέκπλυτον ἅπασαν διάρθρωσιν τῶν ὀστῶν ἀπεργάσατο. ἦν μὲν οὖν καὶ τὸ τὰς κοιλότητας τῶν ὀφρύων τοῦ σχάσματος τῆς δημιουργίας ἱκανὸν κωλύειν τὰς διεκπλάσεις τῶν ἄρθρων. ἀλλ' οὐκ ἐπίστευσεν αὐτῷ μόνῳ τὴν φυλακὴν ὁ Θεὸς, εἰδὼς πολλὰς πολλάκις βιαίους τε καὶ σφοδρὰς κινήσεις καταλήψε-

tuor digitorum coagmentatus est, sed quemadmodum valvarum cardines, sic articulorum quilibet eminentes quosdam tumores in cava illis magnitudine respondentia subeuntes possident. Nam si capax nimis esset sinus, laxior artus labasceret: si angustior, ægrè motus fieret, nullam habens in conversione lubricitatem: discrimenque haud mediocre instaret, ne ossium tubercula nimis arctata frangerentur. Sed neutrum horum factum est, omnesque ossium sinus veluti colliculi quidam ambiunt, magnum præsidium artubus præbentes, ut nunquam citra insignem necessitatem luxatio fiat.

VIII. Cæterum quoniam adhuc tam munita structura periculo non vacabat, quin motus difficilius prodirent, atque illæ prominentiæ elíderentur, propterea geminum subsidium adversus hæc à summo creatore paratum est: nam cartilaginem prius utrique ossi illineris, cartilaginesque quodam ceu oleo, pingui viscidoque humore perfundens, bene versatilem simul & firmissimam universam ossium compagem comparavit. Erat sane in sinibus summorum ossium sufficiens artis opus, ad arcendam artuum luxationem: non ei tamen soli hanc curam Divina providentia mandavit, cum multoties multis vehementi-

γλιέσθαι, τῦτο ἀναργές. πρὸς πάσας γὰρ ἁς δυσχωρίας ἁρμόττει ἡ τοιαύτη κατασκευή, εἰ πῃ δεηθείη ἐν ὑψηλοῖς ἀνιέναι τοίχοις, ἢ δένδροις, ἢ πέτραις. ἀλλὰ κοίλας μὲν ἀπέμα κάτωθεν, ἄνωθεν δὲ κυρτὰς εἶναι. ἐπεὶ βέλτιον ἡ βάδισις γίνεσθαι, τὸν μὲν πόδα ἁπτὶ γῆς ἑστηκότα, τὸν δὲ σκέλος τὸν ἕτερον περιφερόμενον, ἀνάγκη ἄκρας μὲν τὰς πόδας, ἑδρας ἕνεκα γεγονέναι, τὰ δὲ σκέλη, τὸ κατὰ βραχὺ ἀμείψεως. καὶ γὰρ πολλάκις δι' αἰτίαν τινὰ τῶν ἄκρων ποδῶν ἀποκοπέντων, δύναται κόνδυλοι ἁπτόμενοι περιπατεῖν οἱ ἄνθρωποι. ὡς τοίνυν ἐπεὶ ἕδρας ἕνεκα γεγόνασιν οἱ ἀκρόποδες, ἀνάγκη καὶ πλατεῖς εἶναι, καὶ πολύμηκες, καὶ πολυσχιδεῖς, καὶ κοίλας κάτωθεν, κυρτὰς δὲ ἄνωθεν. ὥσπερ γὰρ αἱ χεῖρες τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἄρθρων ἐπιτήδειαι πρὸς τὸ τὰ σώματα περιπλέκεσθαι, ἵνα οἱ πόδες ὡς μάλιστα χεῖρας μιμησάμενοι, καὶ πολυσχιδεῖς μὲν ταῖς διαρθρώσεσι γλισχόμενοι, κοῖλοι δὲ κατ' ἐκεῖνα, καθ' ἃ ἐρείδεσθαι τοῖς κυρτοῖς ἐδάφεσιν ἔμελλον, παντὶ χωρίῳ καλῶς πεφύκασιν ἁπτερείδεσθαι. πρέπον ἄρα ἦν τοιαύτην ποδῶν κατασκευὴν ἐγγενέσθαι τῷ ἀνθρώπῳ, οὐχ ὡς βαδιστικῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς λογικῷ ζώῳ. μάθοις δ' ἂν ἀναργέστερον ὃ λεγόμενον, εἰ ἁπὶ λεπτῆς κλίμακος ἴδοις ἀναβαίνοντά τινα. προλαμβάνουσαν γὰρ ὄψει τὴν τοῦ ποδὸς κοιλότητα τὴν βαθμίδα, τῷ ἑκατέρω-

gos, latos, molles, & multifidos esse debuisse: talis enim fabrica ad omnia difficilia loca permeanda est idonea, si forte altos parietes, aut arbores, aut saxa conscendere oporteat. Sed eos etiam à terra subcavos, superius convexos esse oportuit. Quamobrem quoniam ad hunc modum ambulatio perficitur, pede uno terram premente, altero autem crure se promovente, necesse utique fuit extremos pedes firmamenti causa, crura vero motionis per locum creata esse: frequenter enim aliqua ex causa resciſſis pedibus, contis quibusdam nixi homines deambulare potuerunt. Propterea cum summi pedes stabilitatis causa facti fuerint, eos latos esse, oblongos, multifidos, inferius cavos, superiusque convexos coëgit necessitas. Nam sicut manus articulorum varietate ad complectenda corpora fuerunt accommodæ, ita & pedes quam maxime manus æmulati, multifidi quidem articulis, eaque ex parte cavi, qua convexo solo inniti debuerant, omni loco firmiter inhærere exquisite apti sunt. Hanc ob causam talem pedum structuram homini adesse expedivit, non solum quatenus grestile, verum etiam quatenus rationabile animal est. Inde autem evidentius, quod diximus, percipere poteris, si quempiam gra-

ἄρχα βοήθημα αὐτοῖς ἡ τοιαύτη κατασκευὴ πρὸς δυσπάθειαν. Τὰ μὲν δὴ τῶν ὀστῶν τῶν ἐν τοῖς δακτύλοις, ὧδε ἔχει.

IX. Τὰ δὲ τῶν μυῶν, ἐν τῷ περὶ μυῶν κινήσεως βιβλίῳ τοῦ Γαληνοῦ αὐτάρκως εἴρηται. περὶ δὲ τενόντων, καὶ ἰνῶν, καὶ ὑμένων, τῶντε τὴν χεῖρα καὶ τοὺς δακτύλους κινούντων, εἴστε τὴν ἐκτὸς κίνησιν, καὶ εἰς τὴν ἐντὸς, καὶ εἰς πλάγια, ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ περὶ μυῶν κινήσεως βιβλίῳ τοῦ Γαληνοῦ, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῆς ἀνατομικῆς αὐτοῦ ἐγχειρήσεως διείληπται. περὶ δὲ νεύρων, καὶ ἀρτηριῶν, καὶ φλεβῶν, εἰπεῖν ἡμῖν οὐ προσκειται. ὅτι μὲν γὰρ ἐγκέφαλος, καὶ καρδία, καὶ ἧπαρ ἀρχαί· καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου τὴν ἀρχὴν ὁ νωτιαῖος λαμβάνει, ἐκ δὲ τοῦ νωτιαίου τοῦ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα τὴν ψυχικὴν δύναμιν· ἐκ καρδίας δὲ τὴν σφυγμικὴν αἱ ἀρτηρίαι· αἱ δὲ φλέβες ἐξ ἥπατος τὴν θρεπτικὴν, ἐν τῷ περὶ τοῦ κατὰ Ἱπποκράτην καὶ Πλάτωνα βιβλίῳ τοῦ Γαληνοῦ, ἱκανῶς λέλεκται.

X. Ὑπόλοιπον δ' ἂν εἴη περὶ τῶν ἐντὸς τῆς ἄκρας χειρὸς διελθεῖν. Διά τι λεῖον καὶ ἀτελίχον ἐστὶ, καὶ σκληρὸν, εἴτε τὸ κοῖλον τὸ μέσον, ὅπερ καὶ θέναρ καλεῖται. τοῦ γὰρ μυὸς τοῦ κατὰ τοὺς τέσσαρας δακτύλους ἑνὸς ὄντος μικροῦ καθ' ἕκαστον δάκτυλον, ἰδίως δύο δάκτυλοι κατὰ τὸν μέγαν εἰσίν· οἱ καὶ τὰ καλούμενα θέναρα ὑπογαστρίους, περιέχον-

riis obnoxia? unde maximo illis præsidio est talis materiæ modus, ne facile patiantur. Digitorum quidem ossa ita à natura fuere instituta.

IX. At de musculis, in libro de musculorum motu à Galeno scripto, satis abunde dictum est: de tendonibus, de fibris, & membranis manum digitosque introrsum, extrorsum, & ad latera moventibus, itidem in Galeni libro de musculorum motu, & in primo de Arte dissecandi comprehensum est. De nervis autem, arteriis, & venis, sermonem facere intentio nostra non est. Et cerebrum quidem, cor & jecur, principes partes esse, & à cerebro spinæ medullam oriri, ex eaque, & ipso cerebro nervos animalem, ex corde arterias pulsatricem, ex jecore venas nutritoriam vim haurire, in Galeni volumine de Hippocratis Platonisque decretis latissime est disputatum.

X. Superest de his, quæ intra summam manum sunt, differere: propter quid media manus, quæ & thenar Græce vocatur, Latine vola, lævis, glabra, dura, & concava est: musculo enim cuique digitorum quatuor uno & exiguo concesso, proprie duo in digito, qui magnus vocatur, thenara appellata

χονται μέγιστοι· δι' ὧς ὃ, τε σαρκώδες τῆς χειρὸς ὑψηλὸν γίνεται, ⸌ ὃ μέσον κοῖλον· καὶ ⸌ δακτύλων ὁ, τε μέγιστος, καὶ ὁ σμικρότατος ἀπ' ἀλλήλων ἀπάγονται. καὶ μὴν καὶ μυὸς ἕνεκα ⸌ τε μεγάλου καὶ ⸌ λιχανοῦ μῦς σαρκώδης ἐργάσασθαι τὸ ταύτης μέρος τῆς χειρὸς ἐδόκει. ἐξηγήσασθαι δὲ χρὴ τὸν ὑποφυόμενον τῷ δέρματι τῆς χειρὸς ἔσωθεν τένοντα, τὴν ἐκφυσιν ἔχοντα ἐκ ⸌ μέσου μυὸς ⸌ εὐθέος, ὃς ἐλάττων ἐστὶ τῶν ἄλλων τεσσάρων μυῶν, ὥστε μηδὲ κινεῖ τινα διάρθρωσιν· ἐπιπολλῆς δὲ ὑπὸ τὸ δέρμα, τὴν μέσην χώραν ⸌ κοιλώματος εἴληφεν. ἀποφύεται μὲν οὖν ὁ τένων οὗτος πρὶν ἐπὶ τὴν ⸌ καρποῦ διάρθρωσιν ἀφικέσθαι. πλατύνεσθαι δὲ ἄρχεται καθ' ἑκείνην πρῶτον, ἐντεῦθέν τε φαίνεται καθάπερ τι δεύτερον δέρμα λευκὸν καὶ πυκνὸν καὶ ἀναιμον, ὑποτεταγμένον παντὶ τῷ δέρματι κατ' ἄκραν τὴν χεῖρα καὶ τοὺς δακτύλους ⸌ σύμφυτον· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ ἄκρᾳ χειρὶ καὶ τοῖς δακτύλοις δέρμα ὃ ἔντος οὐκ ἀποδέρεται. διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ ὃ τῶν ποδῶν δέρμα, ἔτι τε ὃ μέτωπον καὶ ὀλίγου δεῖν ἅπαν ὃ πρόσωπον, ἄλλα τε τινα τῶν ⸌ ζώων, οὐκ ἔστιν ἀποδεῖραι διὰ τὴν τοιούτων τενόντων ἢ μυῶν εἰς αὐτὰ κατὰ φύσιν. καθόλου δὲ χρὴ γιγνώσκειν, ὡς ἤτοι ⸌ μεταδοῦναι χρῆμα αἰσθήσεως ἀκριβεστέρας, ἢ κινήσεως τῆς

καθ'

constituentes, maximi sunt, per quos pars carnosa manus altior sit, & medium concavum, & ex digitis maximus atque minimus longissime ab aliis diducuntur: quin etiam musculus, qui inter magnum digitum indicemque est, ut ea manus pars carnosior redderetur, factus fuit. At in in præsentia exponere oportet, tendonem sub manus cute interna adhærescentem, à medio musculo recte exorientem: *qui musculis aliis quatuor minor est, eo* quod nullum articulum movet: superne autem sub cute mediam cavitatis sedem sortitus est. Exoritur sane tendo ista antequam ad manus cubitique communem junctura (carpon Græci vocant, nostri brachiale) perveniat: sed apud illam primum dilatari incipit, indeque veluti secunda cutis, alba, densa, & exanguis apparere incipit, universæ cuti in summa manu per coalitum substratus, & hanc ob causam in summa manu, digitisque cutis interna excoriari nequit: atque ob idipsum, pedum cutis, præterea frons, & fere tota facies, aliaque nonnulla in animali membra propter hujusmodi tendonum, aut musculorum cum ipsis concretionem, cute spoliari non possunt. Atqui in universum sciendum est, aut exquisitioris sensus impartiendi, aut motus voluntarii causa, cutim

hanc

κατ' ὁρμὴν, δυσπεριτρεπτον δὲ σκληρὸν δὲ ἀτριχον εἰργασαι τὸ δέρμα, καὶ καθαφύονται διὰτοι εἰς αὐτὸ πίνοντες. ἔπρεπε δὲ ταῖς χερσὶν ἀνθρωπίναις ὑπαρχούσαις δυσπεριτρεπτον ἔχειν τὸ ἐντὸς δέρμα καὶ ἄτριχον, ὡς πρὸς ἄλλα τε πεποιημένας, δὲ μάλιστα πρὸς τὴν τῶν σμικρῶν σωμάτων ἀσφαλῆ τε δὲ ἀκριβῆ λαβήν. καὶ μέντοι δὲ αἰσθητικώτερον παντὸς τοῦ ἄλλου δέρματος. ἄλλο γὰρ ἕτερον ἐχρῆν μὲν εἶναι τὸ ἀντιληπτικὸν, ἕτερον δὲ τὸ ἁπτικὸν ὄργανον· καὶ τὸ μὲν ἕτερον λαμβάνειν ἕκαστον τῶν ἐκτὸς, ἄλλο δὲ κρίνειν τῶν ληφθέντων θερμότητα καὶ ψυχρότητα, δὲ σκληρότητα καὶ τὰς ἄλλας ταιαύτας διαφορὰς· αὐτὸ εὐθέως ἅμα τῷ λαμβάνειν ἕκαστον ἀμείνων ἐστὶ καὶ συνδιαγινώσκει ὁποῖόν τι τὴν φύσιν ἐστί. συντελεῖ δὲ καὶ σμικρὰ πρὸς ἀκριβῆ διάγνωσιν ἁπασῶν τῶν ποιοτήτων καὶ τὸ ἄτριχον τοῦ δέρματος, ἐκ τοῦ τὸ λατυνθῆναι τόνου ἀποφύσεως ἀπεργαθὲν, καὶ μάλιστα διὰ τὰς ἐν τῷ θέρει μαλαγὰς ἐμπλάστρων τε καὶ χειροπλάστων· διὰ ταῦτα δὴ τοὺς τοιούτους πόρους εἰς τὰ τῶν χειρῶν ἔνδον ἡ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν πρόνοια ἐνέφυσε δέρματα. ἔστι μὲν τοῦ κατασκευῆς τοῦ ἄκρας χειρὸς, ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

XI. Εἰς δὲ τὰ λοιπῶν μορίων τὸ ὅλης χειρὸς μετέλθωμεν τὴν ἐξήγησιν, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ πήχεως ποιησάμενοι, ΧΡΙΣΤΟΝ τὸν ἀληθινὸν ΘΕΟΝ ἡμῶν παρακαλέσαντες καὶ ὁδηγὸν γενέσθαι, ὅπως μὲν ἐν ἐκτάσει καὶ κάμψει τῆς ὅλης χειρὸς

hanc ægrè alterabilem, duram & glabram fuisse creatam, talesque in ipsa tendones insertos esse. Decebat vero manus, apprehensoria organa, cuti interna difficulter alterabili esse præditas: quippe & ad alia factæ sunt, & ad exiguorum corporum tutam diligentemque capturam. Est utique cutis hæc ultra omnem aliam sensitiva: quandoquidem non aliud esse decebat apprehensorium instrumentum, aliud tactorium: neque aliud externa quæque apprehendere, aliud apprehensorum caliditatem, frigiditatem, duritiam, cæteraque id genus discrimina judicare, sed simul atque aliquid corripuerit, præstat ut & correpti naturam dignoscat. Non parum autem & accuratæ qualitatum omnium dignotioni cutis glabritas conducit, ex tendonis dilatati processu exoriens, potissimumque ob emplastrorum, & aliorum quæ manu fiunt subactionem, vola manus id præstante: atque ideo ejusmodi tendones, internis manus cutibus optimi Dei providentia inservit. Et de summæ manus structura hactenus.

XI. Ad reliquarum totius manus partium expositionem accingamur, initiumque à cubito sumamus, prius Christum verum Deum nostrum nobis fautorem, itinerisque ducem adesse precati. Totius manus ten-

χειρὸς ὁ πῆχυς καὶ τὸ τούτῳ ἄρθρον ἐργάζεσθαι, τὴν δὲ εὐεξροφὴν πρὸς τὸ πρηνῆ τε ὑπίαν γνώσθαι τὴν χεῖρα, ἡ κερκὶς καὶ τὸ παύτης ἄρθρον, πᾶσι τοῖς ἐμπείροις ἀναλομικῆς ἐγχειρήσεως δῆλόν ἐστιν. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξ πήχεως καὶ τ κερκίδος ἄρξασθαι ὀ, τε καρπὸς καὶ τὸ μετακάρπιον, ἀπ' αὐτῶν ἀρξώμεθα τῆς ἐξηγήσεως. θαυμάσωμεν δὲ τὴν σοφίαν ἔ Δημιουργοῦ Θεοῦ ἡμῶν, πῶς τὰ μεγάλα ἔ ὀστῶν, μηρόν τε φημι καὶ κνήμην, καὶ τὰ λοιπὰ ἐξ ἑνὸς ὀστοῦ. τὸν δὲ καρπὸν σμικρὸν καὶ στιδανὸν, ὅτε ἐκ τοσούτων ὀστῶν συνεθηκεν. ἀλλ' ἐὰν ἀκριβῶς καταμάθωμεν τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν χρείαν αὐτοῦ, πάνυ καὶ ἀναγκαῖον εἶναι αὐτ κυρώσομεν ἐκ πολλῶν ὀστῶν συγκεῖσθαι, σμικρῶν τε καὶ ἀμυέλων· καὶ τὴν σύνταξιν αὐτῶν ἅμα συνδέσμων εὐρώστων γεγονέναι. δυσπαθὲς γὰρ τὸ ἐκ πολλῶν ὀστῶν σύνθετον ὀστοῦν. καθάπερ γὰρ τὰς ἀσπίδας ἐκ μιᾶς σανίδος, ἀλλ' ἐκ πολλῶν καὶ μικρῶν οἱ κατὰ τοὺς πολέμους ἔμπειροι συνηθείκασι, διὰ τὸ μὴ εὐκόλως θραύεσθαι· τ αὐτὸν τρόπον καὶ ὅδε ἔ καρπὸς καὶ ἔ μετακαρπίς.

XII. Διὰ τί δὲ τὸ μὲν μετακάρπιον ἐκ τεσσάρων ὀστῶν σύγκεισθαι, ὁ δὲ καρπὸς ἐξ ὀκτώ. ὅτι τὸ μὲν μετακάρπιον διαρθροῦσθαι τοῖς τέτρασι δακτύλοις τοῖς καθ' εὐθεῖαν κειμένοις. ὁ γὰρ μέγας, ὃν καὶ ἀντίχειρα καλοῦμεν, ὁ τῷ μετακαρπίῳ διαρθροῦται, ἀλλὰ τῇ ἐξοχῇ ἔ πήχεως τῇ συναπτομένῃ τῷ καρπῷ. ὅτι

tionem, flexuramque, à cubito, ejusque articulo præstari: pronam vero & supinam manum à radio ejusque articulo fieri neminem inciſoriæ artis peritum præterire arbitror. At quoniam cubitum & radium carpus, id eſt brachiale, palmaque præcedunt, ab ipſis explicare ordiemur, ſapientiamque Divini opificis demirabimur, quo modo magna oſſa, femur ſcilicet, crus, & alia, ex uno tantum oſſe: brachiale vero exiguum, *nulliusque* precii, ex tot oſſiculis inſtruxerit. Verum ſi diligenter ejus functionem uſumque percipimus, prorſus neceſſarium eſſe affirmabimus, cum ex multis paruis & medulla privatis oſſibus fuiſſe contextum, eorumque ſtructuram robuſtis ligamentis fuiſſe firmatam. Os enim ex multis oſſibus compoſitum, valentiſſimum eſt. Nam ſicuti bellicæ rei periti clypeos, ne facile rumpantur, non ex una lignea tabula, ſed ex multis parvisque componunt: eadem eſt brachialis & palmæ ratio.

XII. Cæterum quare palma ex quatuor, brachiale ex octo oſſibus conſtat? An quia ex palma quatuor digiti e regione poſiti oriuntur? magnus enim, quem & pollicem appellamus, non palmæ inſeritur, ſed cubiti tuberculo, quod cum brachiali committitur. Quoniam autem, cum quatuor ſint palmæ oſſa, debe-

ὅτι δὲ τεσσάρων ὄντων τῶν μεταχαρπίων ὀστῶν, ἔμελλε τὸ αὐτῷ μεταχάρπιον διαρθροῦσθαι καὶ τὸ ἕτερον πέρας τῷ καρπῷ, δηλαδὴ τεττάρων ὄντων τῶν ὀστῶν καὶ τοιούτῳ καρπῷ, οὐκ ἦρκει δὲ ἀλλὰ τὴν σμικρότητα, προσέθηκεν ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια τοῖς τέτρασιν ἄλλα τέσσαρα ἐν δυσὶ σίχοις, κοιλαινόμενα καὶ τὴν ἕνωσιν αὐτῶν εἰς ὑποδοχὴν τῶν τοῦ μεταχαρπίου ὀστῶν, ὡς εἶναι πάντα τὰ ὀστᾶ τοῦ καρποῦ ὀκτώ. μαθήσοις δ' ἂν τὸ λεγόμενον, εἰ ἀληθές ἐστιν, ἐξ ἀνατομῆς. διὰ τί δὲ τὰ τοῦ καρποῦ ἰσᾶ, σιμὰ μὲν ἔνθεν, κυρτὰ δὲ ἔκθεν. ἵνα ταῖς ἀνακλάσεσι τῆς ἄκρας χειρὸς, μήτε πέρα τοῦ μέτρου παρεκβαίνηται, μήτε ἀσθενικὸν μένῃ, καὶ ὡς ἂν εἴπῃ τις παράλογον. ὡσαύτως δὲ φαμὲν καὶ περὶ τῶν ὑποφύσεων τε καὶ ἀποφύσεων ἁπασῶν τῶν ἐν τοῖς κώλοις, ἔνθα χρὴ διάρθρωσιν γίνεσθαι ὀστῶν, καὶ μάλιστα μεγάλων, κυρτὸν μὲν εἶναι χρὴ τὸ ἐμβησόμενον, κοῖλον δὲ τὸ ὑποδεχόμενον ὀστοῦ καὶ περιφερὲς παντάχοθεν· ὥστε μὴ ἀλισθαίνειν ἐν ταῖς σφοδραῖς κινήσεσι τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐμβαίνοντος ὀστοῦ. ἐπεὶ τοίνυν καὶ τὸ καρπὸν ἔδει διαρθροῦσθαι τοῖς πήχεώς τε καὶ κερκίδος πέρασι, δέοντως ἑκάτερον τῶν ὀστῶν διαφυσιν ἔσχε, κυρτὴν μὲν καὶ περιφερῆ τοῖς ἐκτὸς, κοίλην δὲ τοῖς ἐνδοθεν. ἀλλ' ἡ μὲν κερκὶς παντάχοθεν ὀφρὺν ἔχει περιθέουσαν, ὑφ' ἧς ἀκριβῶς σφίγγεται τῷ ταύτης πέρατι ὁ καρπός· ὁ δὲ πῆχυς οὐκέτ' ὁμοίως, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔσωτε καὶ πρὸς τὴν κερκίδα

debebat ea ſecundum alterum extremum brachiali conjungi, ſi quatuor tantum fuiſſent oſſa brachialis, non ſatis ob ſuam parvitatem feciſſent: Dei ſapientia quatuor illis per duos proceſſus totidem adjecit, in vertices ſinuata: ut palmæ oſſium tubercula, dum illis committuntur, recipiant, adeo, ut brachialis oſſa octo numero ſint. Dictorum autem noſtrorum veritatem ex diſſectione percipies. At quare brachialis oſſa intra ſima, extra gibba fuere? vt ne manus, dum reflectitur, ſupra modum convertatur, & ne ſine fulcro aliquo, veluti reſoluta labaſcat. Idem de omnibus appendicibus, proceſſibusque dicendum, ubi oſſa & præcipue magna committi opus eſt, quod quidem ingreditur, tuberoſum: quod autem recipit, verticillatum & undique rotundum eſſe oportet, atque ita evenit, caput ſubeuntis oſſis neque in fortioribus motibus elabi. Poſtquam igitur & brachiale cum radii cubitique extremis connecti neceſſe fuit, jure utrunque os quandam appendicem habuit gibbum, rotundumque exterioribus, interioribus ſinuatum. Sed radius ſupercilium circumambiens undique, quo diligenter ejus termino brachiale ſtringitur. Sed cubitus non ita habet, pars enim interior, & ad radium

ſpe-

κίδα βλέπον τοιῶτον, τὸ δ' ἄλλο τὸ κῦ μῆκός τε καὶ εὐρυχωρείαν ὅλε ᾧ κώλε πέρας, εἰς περιφερῆ κεφαλὴν τελευτᾷ, ἣ περιβέβληται τὸ πώτης τεταγμένον ὀστοῦν τὴν ᾗ καρπῷ γληνοειδῆ κοιλότητα· ὥστε διπλῆν εἶναι κῦ τὸ καρπιαῖον διάρθρωσιν, καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς, τὴν ὀπὶ τὸ πρανές τε καὶ ὕπτιον ἀπιστροφὴν τῆς χειρὸς γίνεσθαι· διὰ δὲ τῆς ἄλλης τῆς μεγάλης ἐκτείνεσθαι καὶ κάμπτεσθαι τὸ κῦ τὸ καρπιαῖον ἄρθρον.

XIII. Περὶ δὲ θέσεως καὶ διαπλάσεως τῆς κερκίδος ἐκ πήχεως ἐξῆς ἂν εἴη ῥητέον. ἡ μὲν δὴ θέσις αὐτῆς λοξὴ γέγονεν, ἡ δὲ ᾗ πήχεως εὐθεῖα. κῦ γὰρ τὴν φύσιν τῆς κινήσεως ἑκατέρας, ἐκρῆν εἶναι καὶ τὴν θέσιν ἑκατέρᾳ τῶν ἕξεων. ἡ μὲν γὰρ καθ' ἕκτασίν τε καὶ κάμψιν κίνησις, ὡσαύτως δὲ πήχεως γίνεται ὅλε ᾗ κώλε καθ' εὐθεῖαν γινομένη· ἡ δὲ ὀπὶ τὸ πρανὲς ἐκ τὸ ὕπτιον, καὶ κῦ τὰ παλάγια τῆς χειρὸς κίνησις ὑπὸ τῆς κερκίδος γίνεται. εὐλόγως ἄρα λοξὴ μὲν ἡ κερκὶς, εὐθὺς δὲ ὁ πῆχυς ἐστίν. διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν βραχίονα ἡ διάρθρωσιν ἑκατέρων τῶν ὀστῶν ἀνόμοιον ἐγκοίλου· τὸ μὲν γὰρ πήχεως πρὸς τὸ βραχίονα δύο ἀποφύσεις εἰσὶ, κυρτὴ μὲν ἔξωθεν, ἔσωθεν δὲ κοίλη· μία μὲν ἐκ τῶν ὀπισθίων τε καὶ κάτωθεν αὐτοῦ μερῶν, ἥπερ δὴ καὶ μείζων ἐστίν· ἑτέρα δὲ ἐκ τῆς ἄνωθέν τε καὶ πρόσθεν, ἐλάττων ἐκείνης, ἐσραμμένων δὲ πρὸς ἀλλήλας τῶν κοιλοτήτων καὶ ἡνωμένων, μία μεγάλη κοιλότης γίνεσθαι ἐοικυῖα τῷ

spectans, talis est, totum reliquum in longitudinem, latitudinemque totius membri, extremum in rotundum caput intumescit, qua os hic collocatum se in brachialis sinuosam cavitatem conjicit. Quare brachiale duos articulorum ordines continet, quorum uno manus & inclinatur & resupinatur, altero autem majore brachialis actus tenditur, & recurvatur.

XIII. De positu autem *formaque* radii, & cubiti, deinceps *dicere* tentabo. Radii positus obliquus est, cubiti rectus, nam pro motus in utroque natura, utriusque etiam situs esse debuit. Siquidem tentionis flexionisque motus per cubitum secundum totius membri rectitudinem fit: inclinatio vero, supinitas, & ad obliqua conversio, per radium ministratur. Non ab re igitur radius obliquus, cubitus rectius positus est, propterea & cum humero utriusque ossis commissura dissimilis facta est, cubiti enim humerum versus duo vertices extantes, sunt gibbi extra, interius sinuati: quorum unus à posterioribus inferioribusque partibus est, qui & major est: alter à superioribus prioribusque anteposito minor: in sese autem vergentibus, conjunctisque cavis unus magnus sinus literæ Sigma persimilis efficitur. Hos autem excessus

ambos

τῷ σῶμα χεάμματι. ἐνομάζυσι δὲ ἑκάς ἀπὸφύσις ταύτας, ἀμφοτέρας μὲν κορώνας, διότι πλείφερῆς εἰσιν ἀμφοτέρας· τὴν δὲ μεγάλην τὴν ὄπισθεν Ἀθηναῖοι μὲν ὠλέκρανον, Ἱπποκράτης δὲ ἀγκῶνα. ἡ δὲ ὅλης τῆς χειρὸς εἰς τὰ πλάγια κινήσεων, αἱ μὲν ὑπτὸ τὸ ὕπτιον ἐλάττυς εἰσὶν ἐπέργαμαι, αἱ δὲ ὑπτὸ τὸ ὕπτιον μείζυς καὶ ἀναγκαιότεραι· καὶ διὰ τῦτο ἡ τὴν τῦ κερκίδος θέσιν ἐπιμοιροτέραν ὑπακύειν ὅπῃ τὸ πρανὲς, διαύτην ἡ πρόνοια ἡ θεὸς κατεσκεύασε, τὸ μὲν ἄνω πέρας ὅπῃ τὴν ἔξωθεν κεφαλὴν ἡ βραχίονος ἀγαγῦσα, τὸ δὲ κάτω ὅπῃ τὸν μέγαν ἐκείνασα δάκτυλον. ἐναντίαν δὲ εἴπερ ἔσχε τὴν θέσιν, ἧκισα ἂν ὅπῃ τὸ πρανὲς ἡ τὸ ὕπτιον ἐκεκίνητο. διὰ ταῦτα μὲν δὴ κερκὶς λοξὴ κατεσκευάθη καὶ ὠδίπως λοξή.

XIV. Διὰ τί δὲ ὑπείκειται τῷ πήχει; ὅτι μακρότερος αὐτῆς ὁ πῆχυς, καὶ τὸ πλεῖσον τῦ πρὸς τὸν βραχίονα διαρθρώσεως αὐτὸς ἐπέχει. εὔλογον δὲ ἦν ὀχεῖσθαι τὸ βραχύτερον ὀστῦν ὑπὸ τῦ μακροτέρυ. διὰ τί δὲ ἀμφοτέρων, τὰ μὲν ἐν τῷ μέσῳ, λεπτότερα· τὰ δὲ καθ' ἀγκῶνά τε καὶ καρπὸν, παχύτερα. ὅτι τὰ μὲν ἐχρῆν χώραν τοῖς μυσὶ παρέχειν, τὰ δὲ ὀγκωθῆναι ταῖς ὑπιφύσεσιν. αὗται δὲ πρὸς πᾶς διαρθρώσεις εἰσὶ χρήσιμοι. διὰ τί δὲ αὐτῶν ἡ περιφερῶν, πήχεως μὲν τὸ καθ' ἀγκῶνα παχύτερον, κερκίδος δὲ τὸ πρὸς τὸν καρπόν· ἢ ὅτι κοινὴ μὲν ἀμφοῖν ὕβρις ἡ πρὸς τὸν καρπὸν διάρθρωσις· ἐν δὲ τῷ πρὸς τὸν βραχίονα πλεονεκτῆν, ἀναγ-

ambos quidem coronas à rotunditate nominant: magnum quidem posteriorem Attici olecranum, Hippocrates autem anconem appellat. At universæ manus in obliqua motionum, quæ ad supinum trahunt, minores sunt, quæ in pronum majores & magis necessariæ: atque idcirco radii positum magis in prona vergentem immensa Dei sapientia collocavit, superiorem extremitatem ad exterius humeri caput adducens, inferiorem ad magnum digitum protendens. Quod si contrarium huic positum sortitus esset, minime in pronum supinumve moveri potuisset. Hæc in causa fuere, ut radius obliquus, atque ita obliquus locaretur.

XIV. Sed quare cubito superjacet? Quoniam longior eo cubitus est, plurimumque ejus, quæ cum humero fit commissuræ obtinet: rationique erat consentaneum, brevius os à longiore gestari. Item quare utriusque media tenuiora sunt, quæ anconem brachialéque contingunt pleniora? An quoniam ea sedem musculis præbere, hæc ad excessus intumescere oportuit? hi vero ad commissuras utiles sunt? At quare cubiti extremitas anconi propinqua plenior est, radii contra, quæ brachiale attingit? An quia communis utrique est cum brachiali connexio? Sed in his, quæ ad humerum

ἀναγκαῖόν ἐστι τ̃ πῆχυν εἰς πρόσθιον τ̃ κερκίδ⟨ος⟩ μείζονα εἶναι, εἰς ὅσον περ ἡ ἀρθρωσις αὐτ̃ χρησιμωτέρα ταῖς ἄλλαις τῆς χειρὸς ἐνεργείαις ὑπάρχει. ὡς μὲν δὴ τ̃ πήχεως καὶ τῆς κερκίδ⟨ος⟩ ὀστῶν, θέσεώς τε καὶ ἀρθρώσεως, καὶ κινήσεων ἀμφοτέρων, ὡδ' ἔχει. τίνες δὲ μῦες καὶ τίνες οἱ κινοῦντες αὐτά, ἐν τῷ περὶ μυῶν κινήσεως Γαληνῷ αὐτάρκως εἴρηται.

XV. Λείποιτο δ' ἂν ἔτι καὶ τ̃ βραχίονα τ̃ πήχεως εἰπεῖν. γίνεται δὲ ἕτερος τ̃ πήχεως αἱ κορῶναι τῇ μεγάλῃ κοιλότητι τ̃ βραχίονος ἀρθρούμεναι, τήν τε ἔκτασιν καὶ τὴν κάμψιν τ̃ χειρὸς ἀπεργάζονται, ὥσπερ ἡ τῆς κερκίδ⟨ος⟩ πρὸς τ̃ βραχίονα τὴν ὑπτίαν τε καὶ πρανῆ τε καὶ ὕπτιον κίνησιν. ἀκριβῶς δὲ ἀμφοτέρων αἱ ἀρθρώσεις τ̃ τε κερκίδ⟨ος⟩ καὶ τ̃ κορωνῶν τ̃ πήχεως πρὸς βραχίονα παντάχοθεν συμφυγόμεναι ταῖς βαθμίσι τ̃ κοιλότητος τ̃ βραχίονος, ὡς μὴ ἀπολείπεσθαι χώραν κενὴν μεταξύ· ὥστε ἐν ταῖς ἐκτάσεσι τ̃ χειρὸς, πρὸς τετάσθω μὴ ἀνακλᾶσθαι τὴν χεῖρα, μηδ' αὖ πάλιν εἰς τὰ πλάγια. ἀλλ' ἐκτείνεσθαί τε καὶ κάμπτεσθαι μόνον τὴν χεῖρα συμμέτρως. σύνδεσμοι δέ τινες ἰσχυροὶ καὶ τ̃ ἐπιφύσεων χώρας ἀνέχοντες, συνάπτουσί τε καὶ συσφίγγουσι κυκλοτερῶς περικείμενοι τὴν ἀρθρωσιν ἑλικοειδῶς. ὡς μὴ ἐκπίπτειν ῥᾳδίως τῆς κορώνας τ̃ ἀγκῶνα ἐκ τ̃ ὑποκειμένης κοιλότητος. τὸ δὲ τ̃ βραχίονος ὀστοῦν, κυρτὸν μέν ἐστιν ἐν τοῖς ἔξωθεν μέρεσιν, ἐν

merum pertinent, cum cubitus excellat, tanto radio major esse debuit, quanto articulus ad alias manus functiones utilior fuit. De radii cubitique ossium situ, forma, motibusque ita res habet. At qui sunt musculi, & tendones ipsa moventes, in Galeni libro de lacertorum * motibus abunde dissertum est.

XV. Supersunt adhuc ea de cubito dicenda, quæ secundum humerum sunt: ita vero se habent. Cubiti excessus, in magno humeri sinu inserti, manui tentionem & curvationem largiuntur: quemadmodum radii ad humerum nexus motum supinum, pronumque efficiunt: utriusque autem, radii videlicet & cubiti, capitulorum ad humerum commissura perfecte absolvitur, imis cavi humeri partibus arctè adhærescens, adeo, ut nihil vacui interjaceat. Quare cum manus tenditur, retro non labitur neque ad latera, sed erigitur curvaturque moderate. At vincula quædam valentia in commissurarum sedibus enata, universum articulum ambientia copulant & devinciunt, ut non facile illi duo extantes vertices, coronæ vocati, & ancon, ex subjecto sinu elabi queant. Verum humeri os extra gibbum est, interius cavum, idque opificis nostri DEI providentia effectum est, siqui-

* Musculorum.

ἐν δὲ τοῖς ἔσωθεν, κοῖλον, καὶ τοῦτο τῇ πρόνοίᾳ τοῦ δημιουργοῦ θεοῦ ἡμῶν. πρὸς ἀλλήλας γὰρ βλέπειν τὰς χεῖρας, ἄμεινον· καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν κοῖλα τοῦ βραχίονος, εὐθὺς, τὰ δὲ κυρτὰ πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀπέστραπται.

XVI. Μῦες δὲ τέτταρες οἱ κινοῦντες τὸ βραχίονα, δύο μὲν ἔσωθεν, δύο δὲ ἔξωθεν. ἐπίκεινται δὲ ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ, τέμνοντες ἀλλήλους κατὰ γωνίας ὀξείας καὶ ἀμβλείας τῷ Χ γράμματι σχεδὸν παραπλησίως, πρὸς τὸ σκεπάσαι τὸ βραχίονα πανταχόθεν, ὡς μὴ σχεδὸν λιπεῖν χώραν γυμνήν. μέγιστον δὲ θαῦμα τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, ὅτι διττοῖς κινήσεσι λοξοῖς μίαν εὐθεῖαν ἀπεργάζονται. ἀρχόμενοι γὰρ οἱ μὲν ἕτερον τῶν τοῦ πήχυος καμπύλων μυῶν ἀπὸ τῶν ἔνδοθεν μερῶν καὶ ἀπὸ μοῦ χωρίου, καὶ φερόμενοι ἔνθεν ἐπὶ τὰ πρόσω τοῦ βραχίονος· οἱ δὲ ἕτερον τὴν ἔκφυσιν ἐκ τῶν ἔξω μερῶν τοῦ βραχίονος, εἴσω δὲ ἐνθεῦθεν ἀγόμενα ἐπιστρεφομένου, πρόδηλος μὲν ἡ θέσις ὅτι τῷ Χ γράμματι ὡμοίωται· πρόδηλος δὲ καὶ ἡ τῆς κινήσεως λοξότης. ἀμφότεροι δὲ τείνοντες μὲν καὶ εὐθὺ ἀκριβῶς κάμπτουσι τὸν πῆχυν· ἐπιστρεπόμενοι δὲ τῆς εὐθύτητος, ἐφ' ἑκάτερα παρεκτρέπουσι. διὰ τί δὲ ὁ βραχίων τοῦ πήχεως μείζων· ὅτι οἱ κινοῦντες τὸ βραχίονα μῦες, μείζους εἰσὶ τῶν τοῦ πήχυος κινούντων μυῶν· ὥστε εἶναι καὶ τοὺς ὄγκους τῶν ὑποκειμένων αὐτῶν ὀστῶν, μείζονας. καὶ διὰ τοῦτο ὁ βραχίων τοῦ πήχεως μείζων ἐστί· διὰ δὲ τὸ μεγέθος αὐτοῦ χαυνότερος, καὶ

siquidem manus, ut sese respicerent, atque in sese vergerent, melius fuit: atque propterea humeri simum introrsum, gibbum vero extrorsum fuit positum.

XVI. Musculi autem quatuor humerum moventes, bini extra, binique intra positi sunt: alterque alteri incumbit, sese acutis angulis & obtusis ad X. literæ figuram intersecantes, ut humerum undique ita contegerent, ne locum aliquem nudum relinquerent. Sed in eorum fabrica id præcipue mirabile est, quod geminis obliquis motibus unum rectum constituunt. Nam cum lacertorum cubitum curvantium unus ab internis summi humeri partibus oriens, inde ad anteriora humeri descedat, alter ab exterioribus humeri locis incipiens, inde sensim ab interna flectatur, in confesso est eorum positum X. elemento non esse absimilem. Evidens quoque est eorum motus obliquitas, ambo autem trahentes se secundum rectum exquisite cubitum curvant, sed à recto declinantes ad alterum latus circumducunt. Verum quare humerus cubito major? Quoniam & eum cientes musculi cubitum moventibus majores sunt: quare & ossium moles eis subjacentium majores esse oportuit: atque ideo humerus cubito major fuit,

καὶ συναγωγὸς καὶ κοῖλον ἔνδοθεν, ἅμα μὲν ὥστε ἀβαρὲς εἶναι, ἅμα δὲ καὶ τὴν τροφὴν ἐαυτῷ τῇ κοιλότητι ἐναποτίθεσθαι, ἥπερ δὴ ἐγκέφαλον ὀνομάζομεν.

XVII. Διὰ τί δὲ ἓν μὲν ὀστοῦν ἐν τῷ βραχίονι, δύο δὲ ἐν τῷ πήχει; ἢ ἵνα καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ πήχεως, καὶ σφύδρα ἀναγκαία καὶ πολλάκις γινομένη; ἢ διότι ἡ τοῦ βραχίονος κεφαλὴ μεγάλη, καὶ σιμὴ, καὶ ὑδαμῶς κονδυλώδης; διὸ καὶ τὴν δεχομένην αὐτὴν κοιλότητα τῆς ὠμοπλάτης, ὑ κοτύλην γεγονέναι, ἀλλὰ γλήνην, μηδαμόσε ὀφρύας περιέχουσαν, λεπτοῖς δὲ καὶ χαλαροῖς καὶ ὑμενώδεσι συνδέσμοις τοῦ τε καλοῦ ὤμου ἄρθρον διειλημμένην. καὶ περὶ μὲν τῆς τῶν χειρῶν κατασκευῆς τῆς τε τῶν ὀστῶν, καὶ συνδέσμων, καὶ ἄρθρων, ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

XVIII. Καιρὸς ἂν λοιπὸν ἐξηγήσασθαι περὶ τῆς τῶν σκελῶν κατασκευῆς, καὶ τῶν ἄκρων ποδῶν, τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν αἰτησάμενοι, ὅπως μεγαλύνωμεν αὐτὸν ἐν τοῖς δημιουργήμασιν αὐτοῦ· πῶς ἐν τοῖς πεζοῖς ζώοις μόνον τὸ ἄνθρωπον δίπουν εἰργάσατο, καὶ ὐ μόνον δίπουν, ἀλλὰ καὶ ὄρθιον. καθ' ἑαυτὸν γὰρ χρεμμηνὴν ἐκπεφυκότα τῆς ῥάχεως τὸ σκέλη πεποίηκεν. εἰ γὰρ τοῖς πτηνὰ δίποδα καὶ ἄνω τὰ ὦπα ἐχουσα ἐδημιουργήθη, ἀλλὰ πρὸς τὰς ὀρθὰς γωνίας ἡ ῥάχις τοῖς σκέλεσιν αὐτοῖς διακεῖσαι βαδίζουσιν, ὥσπερ ἀνθρώπῳ τῷ καθέζεσθαι, ἡ μὲν

ob hancque magnitudinem innascia interius cavernosus & concavus simul ut levis sit, & proprium alimentum in cavitate illa reponat, quam sane medullam nominamus.

XVII. Præterea, quare humerus ex osse uno, cubitus ex binis constat? An quoniam cubiti functio sane admodum necessaria, crebroque usui esse solet? aut quoniam humeri caput magnum est simumque, & minime extuberans? Quamobrem scapulæ sinus, in quem id inseritur, non in heminæ formam, sed pupillæ, cavatus est minime extantibus labiis circumdatam, gracilibus, laxis, membranosisque copulis secundum humeri commissuram deligatus. Hactenus de manuum fabrica, quatenus ad ossa, copulas, artusque pertinet, tractatum est.

XVIII. Reliquum modo est, crurum structuram summorumque pedum explicare, Dei prius ope implorata, ut eum ex propriis operibus extollere ac celebrare valeamus. Inter cæteras omnes gressiles animantes solum hominem Deus bipedem creavit, neque solum bipedem, sed etiam erectum: nam secundum rectam lineam ex dorso orientia crura produxit. Quamvis enim & aves bipedes sunt, sursumque spectantes, ad rectos tamen angulos spina ipsarum gradientium cruribus alli-

μὲν ῥάχις ταῖς μηροῖς πρὸς ὀρθὰς γωνίας κεῖται, οἱ μηροὶ δὲ τῇ κνήμῃ. τὰ δ' αὖ τετραπόδων, οὐχ ὕτως. πάντα γὰρ εἰς τὰ πρόσω τὰς καμπὰς ἔχει τῶν ὀπισθίων σκελῶν, καθάπερ τὰ ἐμπροσθεν, εἰς τὰ πίσω. καὶ γὰρ ταῖς καμπαῖς πρὸς ἄλληλα ποιεῖται τὰ τετράποδα ζῶα, ὁμοίαν τρόπον βαδίζοντα τοῖς ὀπὶ τῶν χειρῶν ἕρπουσι βρέφεσιν· ὥστε σοφῶς ὁ ἀγαθὸς θεὸς ἡμῶν τοιούτους πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἐσχημάτισεν, ὀρθοὺς μὲν, καὶ καθημένους ταῖς κατὰ τὸν βίον ἐνεργείαις ἐργάζεσθαι, πρηνεῖς δὲ καὶ ὑπτίους, τῶν τοιούτων ἐνεργεῖν ἀδύνατον, καὶ ἄλλως ὀρθίους ἐσηκότας εἰς τὸ οὐράνιον ἐπίμωμον ἀναβλέπειν τῷ ὄμματι, καὶ νῷ καὶ χερσὶν ἐκλέγειν πρὸς τὸν καλοκἀγαθίαν ἐν οὐρανοῖς θεὸν ἡμῶν τὸ ἀγαθόν τε καὶ ἅγιον, εἰς αἶνον τῶν θαυμασίων αὐτοῦ καὶ ὕμνον. τούτου τοίνυν χάριν τοιούτους τοὺς ἀνθρώπους ἐδημιούργησεν. εἰ γὰρ ὁ καλούμενος οὐρανοσκόπος ἰχθὺς τὸ ὄμμα ἄνω ἔχει, ἀλλὰ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἄμοιρος ἄλογος γάρ. ἀλλὰ τὸ προκείμενον δὲ λοιπὸν ἐπανέλθωμεν.

XIX. Εἴπωμεν οὖν καὶ τὰ τῶν σκελῶν καλοκἀγαθίας. ὥσπερ γὰρ ἡ χεὶρ ἀνθλητικὸν ὄργανον, οὕτω τὸ σκέλος βαδιστικὸν ἐμηχανήθη, ὡς ἂν πρέπῃ ζώῳ σοφῷ, λογικῷ τε καὶ ἡμέρῳ. ὅπου μὲν οὖν προμήκεις τε καὶ πλατεῖς, καὶ μαλακοὺς, καὶ πολυχιδεῖς ἔπρεπε τοὺς πόδας ἡνί-

alligatur: ſicut in homine, dum ſedet, ſpina femoribus, tibiis femora, per rectos angulos inhæreſcunt. In quadrupedibus autem non ita conſtitutum: ſiquidem iis omnibus prorſum verſus poſteriora crura flectuntur, ſicut priora retrorſum. Contrarias enim quadrupedes crurum flexuras efficiunt, pueris repentibus quam ſimillimæ. Quare ſapienter Deus noſter homines ſic omnino formavit, ut erecti aut ſedentes vitæ negotia obirent: proni autem, aut ſupini, nihil prorſus facerent. Atque alioqui erectos facili in cœlum intuitu ſuſpicere juſſit: mentemque & manus ad bonum purumque Deum cœlorum incolam laudandum, ejusque mira opera celebranda attollere naturaliter apti ſumus. Hujus itaque rei cauſa tales nos DEUS inſtituit: quamvis enim piſcis ille uranoſcopus, id eſt cœli ſpeculator nominatus, oculos in ſuperna corporis parte contineat, Dei tamen cognitionis eſt expers, cum ſit ratione privatus. Verum ad ſuperius propoſitum reuertamur.

XIX. Dicamus itaque de crurum conſtitutione, quoniam quemadmodum manus capiendi inſtrumentum, ita crus ambulandi, inſtitutum fuit, ut ſapiens animal, rationabileque & manſuetum decuit. Igitur neminem præterit, pedes oblon-

ἐμμήνου καθάρσεως· καὶ αὐξάνεται τῷ βρέφει, σάρξ καὶ μέλος γεγονώς, μέχρις ἡμερῶν τριάκοντα. εἶτα ἡ τοῦ Θεοῦ ἄπειρος δημιουργικὴ σοφία παύτην τὴν σάρκα ἀφαπλάττει εἰς ἀνθρώπινον σχῆμα, ὅσα τὴν μόρφωσιν, εἰ μὲν ἦ τὸ κυούμενον ἄρρεν, ἐν ἡμέραις τριάκοντα· εἰ δὲ θῆλυ, ἐν ἡμέραις μβ τὸ μακρότατον. τὴν δὲ αἰτίαν φράσομεν, ὅταν περὶ τῶν γονητικῶν μορίων διεξηγώμεθα. εἰδοποιηθεῖσα οὖν ἡ σάρξ, καὶ τὸ οἰκεῖον σχῆμα ἀπολαβοῦσα, τρέφεται καὶ αὐξάνεται, ἀκίνητος ὅσα ἕως μηνῶν τριῶν, εἰ ἄρρεν τὸ κυούμενον ἦ· εἶτα ἄρχεται κινεῖσθαι· τὸ δὲ θῆλυ, οὐχ ὡς τὸ ἄρρεν· ὑγρότερον γὰρ τὸ θῆλυ καὶ ἀσθενέστερον, καὶ διὰ τοῦτο μακροτέρου δεῖται χρόνου πρὸς κίνησιν· ἐν γὰρ τῷ τετάρτῳ μηνὶ κινεῖται τὸ θῆλυ. αὐξάνεται οὖν καὶ μικρὸν τὸ ἔμβρυον, κινούμενον ἕως ἂν τελεσθῇ ὁ ἐννεαμηνιαῖος χρόνος. εἶτα τῷ δεκάτῳ μηνὶ ἡσυχάσασα ἡ καθεκτικὴ δύναμις, ποιοῦσιν ἄλλην δύναμιν, ἥτις ὀνομάζεται ἀποκριτική, ὠθοῦσα τὸ ἔμβρυον, καὶ ἐκβάλλουσα ἔξω, ὥστε γενηθῆναι ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον. ταῦτα τὰ ἀφάτου φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ τὰ δημιουργήματα.

VI. Ἀλλὰ ῥητέον περὶ τῆς ἐν γαστρὶ ἀποκριτικῆς δυνάμεως. χυλοποιηθέντα τὰ σιτία ἐν τῇ γαστρί, καὶ τρέποντα κόσμον δεξαμενῆς τε πέψεως, ἐκπέ

ratur, atque ita ambo fermentantur, unaque ſubſtantia fiunt: fœtus autem menſtruo purgamento nutritur, & pedetentim augeſcit, carnis tantum formam usque ad trigeſimum diem ſortitus, deinde immenſa DEI in creando ſapientia, carnem illam in humanam ſpeciem efformat: ſi fœtus mas fuerit, diebus triginta figuram largita: ſi fœmina, ſummum duobus & quadraginta. Cauſam vero huiſce rei, cum de genitalibus partibus loquemur, explicabimus. Itaque efformata caro, propriaque figura inſignita, alitur creſcitque, motu in tertium usque menſem carens: ſi mas fuerit, inde motu cieri incipit; at fœmina, non ita ut mas: humidior enim, imbecilliorque eſt, atque ideo longiori tempore ad motum eget: nam quarto menſe fœmina movetur. Igitur paulatim creſcit fœtus & movetur, donec novem menſium tempus elapſum fuerit: poſtea menſe decimo virtus contentrix perfuncta munere, alteri virtuti expulſoriæ nominatæ cedit: ea fœtum pellit, in lucemque excludit, atque ita in mundum homo editur. Hæc ſunt ineffabilis DEI in homines amoris opera.

VI. At nunc de expulſoria ventriculi facultate loquamur. Poſtquam in ſtomacho cibi verſi in humorem ſunt, & concoctio abſoluta eſt,

πρωθῶ αὐτὴν περιπλύνεσθαι τὰς τε δακτύλους καὶ τὴν πέρναν ὡς δυνατὸν, καὶ ἄτω τὴν βάσιν ἀπεργάζεσθαι εὐφερῆ, δίκην χειρὸς εὐλαμβάνουσαν τὸ ὑποκείμενον σῶμα.

graciles ſcalas conſcendentem intuitus fueris: gradus enim comprehendentem pedis cavitatem cernes, eos utrinque digitis, calcaneoque quoad ejus fieri poteſt complectentibus, ſicque pedis baſim rotundam fieri, inſtar manus ſubjectum corpus ambientem.

XX. Καὶ τοῦτο γὰρ ὅμοιοι ταῖς χερσὶν οἱ πόδες εἰσίν. ἀντίχειρ δὲ αὐτοῖς ὐ δέδοται, διὰ τὸ ἕδρας μόνον εἶναι ὄργανα. ἀλλὰ καὶ τῷ καρπῷ παρεμπλήσιον ἔχουσι τὸ λεγόμενον ταρσὸν, καὶ τῷ μετακαρπίῳ τὸ πρὸς τὸ νευτέρων ἰατρῶν ὀνομασθὲν πέδιον. τὰ μὲν οὖν τρία μέρη ποιοῦσι τοῦ ποδὸς, εἴπερ τῆς χειρός εἰσιν, οἱ δάκτυλοι, τὸ πέδιον, ὁ ταρσός· ὧν οὐδέν ἐστιν ἄλλῳ ζώῳ πλὴν ἀνθρώπῳ. τὸ δὲ ὑποκείμενον τῇ κνήμῃ μέρος τοῦ ποδὸς σύνθετον ὄν, ἴδιον ὄνομα οὐ κέκτηται. σύγκεισθαι δὲ ἐκ τριῶν ὀστῶν, ἀστραγάλου τε, καὶ πέρνης, καὶ τοῦ κληθέντος ὑπό τῶν ἀνατομικῶν ἰατρῶν, σκαφοειδοῦς. ὁ δὲ ταρσὸς καὶ τὸ πέδιον, κἂν σύνθετα ὦσι, τῶν συνήθων ὀνομάτων τετυχήκασι. λέξομεν οὖν ἕκαστον τῶν ἀπλῶν ἐν τῷ ποδὶ μορίων, ἥ τε σχῆμα κέκτηται, καὶ πίνα τὴν θέσιν, ὅπως τε τὰ πρὸς ἄλληλα σχέσεώς τε καὶ συνδέσεως ἔχουσι, καὶ ὅσις ἀριθμὸς αὐτῶν ἐστιν· ἀλλὰ καὶ τοῦ μαλακότητος καὶ πυκνότητος, καὶ

XX. Secundum hoc igitur manuum ſimiles pedes fuerunt. Pollex autem aliis oppoſitus digitis, pedibus conceſſus non fuit, cum ſuſtentationis tantum ſint organa, ſed brachialis ſimilem eam partem habent, quæ tarſus dicitur, & poſtbrachiali reſpondentem eam, quæ à junioribus medicis pedion, Latine planta eſt nominata. Hæ utique tres pedis partes tribus, quæ ſunt in manu, correſpondent, digiti, planta, atque tarſus, quarum nulla alii ab homine animali ineſſe reperitur. Pedis autem pars tibiæ ſubjecta, cum ſit compoſita, nulla propria nomenclatura inſignita eſt, tribus ea oſſibus conſtat, talo, calcaneo, eoque quod à medicis diſſectoriis naviculare os appellatur. Tarſus autem & planta, quamvis ſunt compoſiti, uſitata tamen nomina ſortiti ſunt. Dicemus itaque ſingula ſimplicium pedis partium, qua figura ſint prædita, & ad quid referantur, quomodo ſeſe reſpiciant, atque inter ſe collocentur: prætęrea quis ipſarum numerus habea-

ἐμμήνου καθάρσεως· καὶ αὐξάνεται κατὰ βραχύ, σάρξ καὶ μένον γεγονώς, μέχρις ἡμερῶν τριάκοντα. εἶτα ἡ τοῦ Θεοῦ ἄπειρος δημιουργικὴ σοφία παύσην τὴν σάρκα διαπλάττει εἰς ἀνθρώπινον σχῆμα, ὅσα τὴν μόρφωσιν, εἰ μὲν ἄρρεν τὸ κυούμενον ἄρρεν, ἐν ἡμέραις τριάκοντα· εἰ δὲ θῆλυ, ἐν ἡμέραις μβ΄ τὸ μακρότατον. τὴν δὲ αἰτίαν φέρομεν, ὅταν περὶ τῶν γυναικείων μορίων διεξηγώμεθα. εἰδοποιηθεῖσα οὖν ἡ σάρξ, καὶ τὸ οἰκεῖον σχῆμα ἀπολαβοῦσα, τρέφεται καὶ αὐξάνεται, ἀκίνητος ὅσα ἕως μηνῶν τριῶν, εἰ ἄρρεν τὸ κυούμενον ἢ· εἶτα ἄρχεται κινεῖσθαι· τὸ δὲ θῆλυ, οὐχ ὡς τὸ ἄρρεν· ὑγρότερον γὰρ τὸ θῆλυ καὶ ἀσθενέστερον, καὶ διὰ τοῦτο μακροτέρου δεῖται χρόνου πρὸς κίνησιν· ἐν γὰρ τῷ τετάρτῳ μηνὶ κινεῖται τὸ θῆλυ. αὐξάνεται οὖν κατὰ μικρὸν τὸ ἔμβρυον, κινούμενον ἕως ἂν τελεσθῇ ὁ ἐνεαμηνιαῖος χρόνος. εἶτα τῷ δεκάτῳ μηνὶ ἡσυχάσασα ἡ καθεκτικὴ δύναμις, ἥτις ὀνομάζεται ἀποκριτική, ὠθοῦσα τὸ ἔμβρυον, καὶ ἐκβάλλουσα ἔξω, ὥστε γεννηθῆναι ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον. ταῦτα τὰ ἀφάτου φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ τὰ δημιουργήματα.

VI. Ἀλλὰ ῥητέον περὶ τῆς ἐν γαστρὶ ἀποκριτικῆς δυνάμεως. χυλοποιηθέντα τὰ σιτία ἐν τῇ γαστρί, καὶ πεπόντα κόσμον δεξαμένης τῆς πέψεως, ἐκπί

ratur, atque ita ambo fermentantur, unaque substantia fiunt: fœtus autem menstruo purgamento nutritur, & pedetentim augescit, carnis tantum formam usque ad trigesimum diem sortitus, deinde immensa DEI in creando sapientia, carnem illam in humanam speciem efformat: si fœtus mas fuerit, diebus triginta figuram largita: si fœmina, summum duobus & quadraginta. Causam vero huisce rei, cum de genitalibus partibus loquemur, explicabimus. Itaque efformata caro, propriaque figura insignita, alitur crescitque, motu in tertium usque mensem carens: si mas fuerit, inde motu cieri incipit; at fœmina, non ita ut mas: humidior enim, imbecilliorque est, atque ideo longiori tempore ad motum eget: nam quarto mense fœmina movetur. Igitur paulatim crescit fœtus & movetur, donec novem mensium tempus elapsum fuerit: postea mense decimo virtus contentrix perfuncta munere, alteri virtuti expulsoriæ nominatæ cedit: ea fœtum pellit, in lucemque excludit, atque ita in mundum homo editur. Hæc sunt ineffabilis DEI in homines amoris opera.

VI. At nunc de expulsoria ventriculi facultate loquamur. Postquam in stomacho cibi versi in humorem sunt, & concoctio absoluta

est,

τὴ διαρθρώσεως ἔργον, πρὸς ἃς τὴ κνήμης τε καὶ περόνης ἀποφύσεις· τὸ δὲ εἰς τὴ πλάγιον μεταφέρειν, τὸ αὐτῆ ἀστραγάλε τὸ πρὸς τὸ σκαφοειδὲς διαρθρώσεως. ἡ δὲ πέρνα ἕδρας ἕνεκα γεγονυῖα, δικαίως μείζων πάντων τῶν ἐν τῷ ποδὶ ὀστῶν γέγονεν. ἔστι δὲ, κάτωθεν μὲν πλατεῖα τε καὶ λεία, ὄπισθεν δὲ περιφερὴς, δύο κοιλότητας ἔχουσα, εἰς ἃς ὑποδέχεται τὰς τε ἀστραγάλε ἐξοχάς. ὁ γὰρ ἀστράγαλος μέσος κεῖται τὴ κνήμης καὶ περόνης καὶ πέρνης, ἄνωθεν μὲν διαρθρούμενος τῇ κνήμῃ καὶ τῇ περόνῃ, κάτωθεν δὲ τῇ πέρνῃ καὶ τῷ σκαφοειδεῖ ὀστῷ, συνδέσμοις ἰσχυροῖς ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἄρθροις ἐσφιγγμένος. ποῖ μὲν οὖν τὴ συντάξεως τῶν ὀστῶν καὶ ἄκρου ποδὸς, καὶ τὴ θέσεως αὐτῶν καὶ κινήσεως, ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

XXII. Τὸ λοιπὸν δ' ἂν εἴη περὶ τῶν σκέλους ὀστῶν διελθεῖν, ἐξηγησάμενος πρότερόν τι καὶ σχήματος αὐτῶν καὶ μεγέθους, θέσεώς τε καὶ κινήσεως, καὶ τὴ ἐν αὐτοῖς διαρθρώσεως. ἔστιν οὖν ἡ κνήμη, πρὸς μὲν τὸ ἄνω πέρας παχεῖα, πρὸς τὸ κάτω δὲ ἀπολείπεται βραχὺ τὸ μεγέθους, ῥάχιν ἔχουσα ἐμπεφυκυῖαν ἀπὸ τὸ ἄνω μέρους ἕως κάτω, ὑπικειμένη μὲν τῷ σκαφοειδεῖ ὀστῷ, τῇ δὲ περόνῃ συγκειμένη. ἀμφοτέρων δὲ τὰ κάτω πέρατα, τὴ τε κνήμης καὶ τὴ περόνης, ἡνωμένα ὄντα, διαρθροῦνται τῷ ἀστραγάλῳ ἰσχυροῖς καὶ νευρώδεσι συνδέσμοις· τῷ δὲ μηρῷ διαρθροῦνται τὰ ἄνω αὐτῶν πέρατα. ἔστιν οὖν ἡ περόνη πρὸς-

tendere, ac ſurſum verſum deorſumque convertere ad tibiæ ſuræque proceſſus, peculiare talaris articuli munus eſt, verum ad obliqua converſio, ejusdem tali articulo ad os naviculare vergente, perficitur. At calx ſuſtinendi cauſa fabrefactus, haud injuria cæteris pedis oſſibus grandior fuit, à terra latus lævisque, à tergo rotundus, duos ſinus habens, in quos tali capitula ſuſcipit. Ipſe namque talus medius inter tibiam, ſuram, & calcem ſitus eſt, à ſuperioribus tibiæ ſuræque commiſſus, inferius autem calci navicularique, prævalidis vinculis utrobique deligatus. De extremi pedis oſſium ordine, eorumque poſitu, ac motu, ſatis diſſeruimus.

XXII. Modo ſupereſt de cruris oſſibus ſermonem facere, & eorum figuram, molem, poſitum, motiones, commiſſurasque explicare. Igitur tibia ſuperiori capite craſſa eſt, inferiori parum gracileſcit, ſpinam præ ſe habens ſuperne usque ad inferiora promiſſam, naviculari oſſi incumbens: ſuræ autem deligata, utriusque inferiora extrema, tibiæ videlicet ac ſuræ, talo valentibus nerveisque copulis annectuntur. Sura vero extrinſeca parte tibiæ adhæreſcit, ſane admodum tenuis, cruri tamen accommoda, inferiori enim articulo quo talo con-

θρωπον μεθ' ἑπέρας ἢ χειρόνων, καὶ νγιαίνειν, καὶ πρὸς τὰς πράξεις ἀμείμπτως ἐνεργεῖν. τὸ κῶλον δὲ ἀνώτερον ἔ ἀπευθυσμένον κεῖται, ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι παρεγκλίνον ἐγκάρσιον πρὸς τὰ δεξιά. τοῦτο ἐμφραττόμενον ἢ ὑπὸ φλέγματος, ἢ ὑπὸ παχέος πνεύματος ὀδύνας ἀνιαρὰς ἐπάγει τοῖς τοῦτο παθοῦσιν, ὡς μὴ δύνασθαι ὑπομένειν τὸ σφοδρὸν τῶν πόνων. τὸ δὲ τυφλὸν καὶ αὐτὸ τῶν παχέων ἓν ὄν, πρὸς μὲν τὰ δεξιὰ κεῖται κατώτερον ἔ δεξιοῦ νεφροῦ· κολποῦται δὲ πλατυνόμενον κυκλοτερῶς, διέξοδον μὴ ἔχον, δι' ἣν καὶ τύφλωμα ἔσχηκε. τῷ τῇ εὐρύτητι αὐτοῦ, ὥσπερ τις δευτέρα γαστήρ, κατέχει τροφὴν εἰς ἀπόθεσιν, καὶ τοῖς πλησιάζουσι μορίοις παρέχει ταύτην ἐν ταῖς διαλιμνίοις ἀσιτίαις. συνεργεῖ δὲ εἰς ἕξιν καὶ τὸ κῶλον διὰ τὸ μέγεθος αὐτοῦ, καὶ τὸ σκολιὸν τῆς θέσεως, κατέχον καὶ αὐτὸ τροφήν. τὸ δὲ λεπτὸν ἔγκειται μὲν ἔ τυφλοῦ, ἑλικοειδῶς δὲ κεῖται, διὰ τὸ χρονίζειν ἐν αὐτῷ τὸ περιεχόμενον ὑπ' αὐτοῦ χυλόν, πρὸς τὸ ἀφαρπάζεσθαι τοῖς μεσεντερικοῖς φλεβίοις, παραδιδοῦσι ἕκαστον πρὸς τὰς ἐν ἥπατι πύλας. εἰ γὰρ εὐθεῖαν τὴν θέσιν ἔσχε τὸ λεπτὸν ἔντερον, ἀθρόως ἂν ὑπῆρχετο κάτω ὁ ἐν αὐτῷ δοθιενόμενος χυλός, ὥστε κολοβὴν γίγνεσθαι τὴν πρὸς τὸ ἧπαρ ἀνάδοσιν. ἡ δὲ νῆσις, ὑπέρκειται μὲν ἔ λεπτοῦ ἐντέρου, κεῖται δὲ ἑλικοειδῶς καὶ

festantur, adeo, ut putredine corrodatur, excidatque vna tunica: vivat tamen cum altera homo, valeatque, & sine vitio fungi suis muneribus possit. At intestinum *colon* vocatum, supra rectum jacet: quod à siniſtra parte incipiens, in dexteriorem obliquum convertitur; id intestinum pituita crassove spiritu obstructum, adeo ingentes dolores id patientibus concitat, ut eorum magnitudinem sustinere non possint. At *cæcum* intestinum, & ipsum unum de crassioribus, in dextra quidem parte infra dextrum renem jacet: sinuatur autem, ac late in orbem funditur, & impervium est, ideoque ei tale vocabulum fuit. Hujusmodi intestinum sinu suo tanquam altero ventriculo alimentum ad futuram necessitatem continet; idque vicinis membris in jejunio ex longa fame distribuit. Huic quoque rei colon suffragatur, & ob suam amplitudinem, & ob situs obliquitatem, ipsum etiam alimenta continens. Inde *tenuius* intestinum supra cœcum porrigitur, in plures orbes vehementer implicitum, ut in ipso contentus succus diutius maneat, & à medianis vasculis raptus ad jecoris portas derivetur: nam si rectum tenue intestinum poneretur, repente ad inferiora per ipsum means succus laberetur, atque

τὸ κνήμης τὸ μηρόν. ἡ δὲ ἐπιγονατὶς ἡ κατὰ μύλη καλυμένη, νευροχονδρώδες ἐστὶν ὀστέον, τὰ πρόσω μέρη τὸ διαρθρώσεως ἁπάντα καταλαμβάνει, καλύπτουσα μὲν τὸ αὐτὸ τὸ μηρὸν ὀλισθάνειν εἰς τὰ πρόσω, κατ' ἐκεῖνα μάλιστα τὰ χήματα τὰ καλύμενα, γνὺξ καὶ ὀκλαξ· ἤδη δὲ καὶ τὸ μὴ καταπίπτειν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς καθάπτοις χωρίοις, προπίπτοντος εἰς τὰ πρόσω τὸ πᾶν ἡμῶν σῶμα φυόμενον, καὶ μικρὰν ὠφέλειαν παρέχεται.

prolabi impedit, secundum eas maxime figuras, quæ à Græcis γνὺξ & ὀκλαξ vocantur, Latine sonant in genua, & flexis genibus. Quin etiam non parum opus affert, ne corpus nostrum corruat, in locis præsertim declivibus totum in priora propensum.

XXIII. Ὁ δὲ μηρὸς ἁπάντων τῶν ἐν τῷ σώματι ὀστῶν, εὐλόγως μέζων ἐγένετο. πρῶτος δὲ ὅτος ὑπερήρεισται τῇ κοτύλῃ, καὶ πρῶτος ἅπαντα τὸν ὑπερκείμενον ὄγκον τὸ σώματος ὑπικούμενον ἔχει. διαρθροῦται δὲ ἡ κεφαλὴ τὸ μηρὸς τῇ κατ' ἰσχίον κοτύλῃ, διὰ συνδέσμων τριῶν εὐρώστων τε ἅμα καὶ στρογγύλων. ἑνὸς μὲν ἐκ τῶν ἔξω μερῶν ὅλης τὸ διαρθρώσεως περιτεταμένου, δευτέρου δὲ ἐκ τῶν ἔσω, τρίτου δὲ ἐκ τῶν μεταξὺ τὸ ὀπίσω, καὶ τῷ μέσῳ χώρας. ὃ καὶ εὐθὺ δ' ἐκπέπτωκε ὁ μηρὸς, ἀλλὰ κυρτὸς μὲν εἰς τὰ πρόσω καὶ τὰ ἔξω ὅλον, σιμὸς δὲ ὀπίσω πως ἐστὶ τὸ ὅλος. αὐτὴν δὲ αὐτὸς τὸ ἰδέαν καὶ εἰπεῖν εἶδεν Ἱπποκράτης, καὶ καταγνῦσι φυλάττειν, καὶ μὴ διαστρέφειν εὐθύς. ὅσους γὰρ ὁ μηρὸς φύσει εὐθύτερος τὸ δέοντος ἐγένετο, βλαισοῦνται κατὰ γόνυ. ἐξ ἀνάγκης δὴ κυρτοῦσθαι δεῖ τὸ μηρὸν πρόσω πως καὶ ἐκτός. ἀπαγόμενος γὰρ τὸ κοτύλης λοξῶς, χώρας εὐρείας παρέχει τοῖς βυβλῶσι, καὶ πῖς ἐντὸς μέ-

XXIII. Cæterum non ab re aliis corporis nostri ossibus grandius femur creatum est: primum namque heminæ innititur, primumque totam superiorem corporis molem sibi incumbentem sustinet: ipsius vero caput in sinum coxæ conjicitur, tribusque robustis pariter ac rotundis copulis devincitur: prima exterioribus totius commissuræ circumtenta, altera interioribus, tertia inter priora posterioraque mediam sedem occupante. At femur ipsum non recta protenditur, sed à prioribus extrinsecisque gibbum: simum vero à posterioribus & internis. Talem hujus figuram etiam dicere novit Hippocrates, atque fractum conservare, neque protinus distorquere præcepit: quibuscunque enim femur directius quam oporteat, factum est, hi secundum genua obtorquentur, vacciique reddantur. Quamobrem necessario fe-

ὅσις καὶ οἰσοφάγος καλεῖται, καὶ αὐτὸς ὁμοίως δίχιτων· ἴνας δὲ ἔχουσιν ἡ τε γαστὴρ καὶ ὁ οἰσοφάγος· καὶ ἡ μὲν ἐντὸς χιτῶνος εὐθείαις ἰσὶν ἕλκουσαι τὰ σιτία, πλαγίαις δὲ ἐγκαρσίοις περιστέλλουσαι. εἰσὶ δὲ ἐν τῇ γαστρὶ καὶ λοξαί τινες, συμπλεκόμεναι ταῖς ἐγκαρσίοις, καὶ συνεργοῦσαι πρὸς κάλοχὴν καὶ ἀφομονὴν τῶν ἐν τῇ γαστρὶ σιτίων. ἡ δὲ οὐσία τοῦ γαστρὸς, σαρκὶ λευκῇ καὶ ἀναιμοῦ, καὶ τῶν ἐντέρων ὡσαύτως· ἀλλ' ἡ μὲν τῶν λεπτῶν, ὁμοία. ἡ δὲ τῶν παχέων, σαρκωδεστέρα καὶ πιμελώδης. εἰσὶ δὲ αἱ ἴνες τῶν λεπτῶν ἐντέρων καὶ τῶν παχέων, ἐγκάρσιοι πᾶσαι, καὶ αἱ τῶν ἔσωθεν χιτώνων, καὶ αἱ τῶν ἔξωθεν· διαχωρήσεως γὰρ ὄργανα· πλὴν ὀλίγαι τινές εἰσιν ἴνες εὐθεῖαι, συμπλεκόμεναι ταῖς ἐγκαρσίοις, ἵνα μὴ ἀθρόαι αἱ διαχωρήσεις γίνωνται. μάλιστα δὲ συμπλέκονται εὐθεῖαι ἴνες πολλαὶ ταῖς ἐγκαρσίοις τοῦ ἀπευθυσμένου· πάντα γὰρ τὰ προσφερόμενα τῷ στόματι, εἰς γαστέρα καὶ ἔντερα χωρεῖ. κατώτερον δὲ πάντων τὸ ἀπευθυσμένον ἔντερον. καὶ πολλάκις ὀστᾶ καταπιόντες ἵπποι, ἄλλοι δὲ νόμισμα, καὶ ἄλλοι φόλιν, πάντα εἰς τὸ ἀπευθυσμένον ἐχήκασι χωρήσαντα, ἃ καὶ διατείνασιν αὐτὸ τῇ σκληρότητι. διὰ τοῦτο ἐν τῇ θεοῦ δημιουργικῇ σοφίᾳ τὰ ἀναγκαζόμενα ἰσχυρότερα τῶν ἄλλων ἀπεργάζεσθαι. διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ τὸ κῶλον τὸ ἐντὸς πνευ-

stomachus supra contiguus est, œsophagus etiam appellatus, gula à Latinis, & ipse duplici tergore munitus. Fibras vero ventriculus & stomachus habent: in interiore quidem tunica rectas, quibus cibus detrahitur: in exteriore transversas, quæ cingunt, & amplectuntur. Sunt & in ventriculo obliquæ quædam fibræ, transversis intertextæ, retentioni moræque cibi in ventriculo opitulantes. At ventriculi substantia caro quædam albida & exanguis est: intestinorum quoque talis est, sed gracilium penitus similis, crassorum plenior ac pinguior. Cæterum tenuium crassorumque juxta intestinorum fibræ, tam interiorum quam exteriorum tunicarum omnes transversæ sunt: excretoria enim sunt instrumenta, præterquam quod paucæ quædam rectæ fibræ transversis intertexuntur, ne copiosæ ac repentinæ excretiones fiant: potissimum vero in recto intestino multæ rectæ fibræ cum transversis permiscentur. Nam quicquid ore assumimus, in ventriculum ac intestina delabitur. Infimum vero omnium, rectum est: & plerumque cum alii ossa devorassent, alii nummum, alii squamam, omnia in rectum delapsa, ibi retenta sunt, distentionemque duritia sua fecerunt: quare Dei creatrix sapientia ea cæteris valentiora facit,

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ.

Βιβλίον β'.

I.

Ἐν τῷ πρὸ τοῦδε βιβλίῳ περὶ μὲν τῆς ὅλης πραγματείας, τὰ δὲ περὶ τὰς τῶν χειρῶν καὶ ἄκρων ποδῶν τε σκελῶν κατασκευῆς διῃλθομεν ἐξηγούμενοι, ἅπερ δὴ καὶ τὸ καλῶς ζῆν τὸν ἄνθρωπον, ἢ αὐτῶν ἕνεκεν γίνεσθαι· ἐπεὶ δὲ τὰ τρέφεσθαι ταῦτα καὶ πάλιν πάντα τὰ ζώῃ μόρια ἀναγκαῖον ἦν, τὴν δὲ θρέψεως προηγεῖτο ἡ ἐξομοίωσις, αὐτῆς δὲ πάλιν ἡ πρόσφυσις, ταύτης δὲ ἡ πρόσθεσις, τῆς δὲ προσθέσεως ἡ διὰ τῶν ἀγγείων τῆς κοίλης φλεβὸς ἀνάδοσις εἰς ὅλον τὸ σῶμα, ταύτης δὲ ἐκ τῆς κελεχιαίας φλεβὸς εἰς τὴν κοίλην μετάληψις τοῦ αἵματος, τῆς δὲ κατὰ τὴν κελεχιαίαν φλέβα αἱματοποιήσεως προηγεῖται ἡ διὰ τῶν μεσαραϊκῶν φλεβῶν ἀνάδοσις τοῦ ἐκ γαστρὸς καὶ λεπτῶν ἐντέρων χυλοῦ, αὕτη δὲ ἡ γαστὴρ χυλοποιεῖ τὰ σιτία πρώτως ὑποδεχομένη διὰ τοῦ οἰσοφάγου καὶ τοῦ φάρυγγος, δοὺς τῶν ὀδόντων προλεανθέντα, καλῶς ἂν ἔχοι ἐν τῷδε τῷ γράμματι δοὺς τὴν γαστρὸς ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν. πάντων γὰρ τῶν προσφερομένων ἐδεστῶν τε καὶ ποτῶν πρώτως ὑποδοχεὺς αὕτη κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

II. Εἴπωμεν δὴ πρότερον περὶ τῆς θέσεως αὐτῆς, εἶτα περὶ τοῦ σχήματος καὶ

THEOPHILI,

De humani corporis fabrica,

Liber II.

I.

IN ſuperiore libro totius hujus operis primo, de manuum, extremorum pedum, crurumque conſtitutione ſermonem fecimus, ea membra melioris vitæ cauſa homini fuiſſe conceſſa declarantes. Cæterum quoniam & ipſa & reliqua omnia animalis membra neceſſario nutriuntur: nutricationem vero aſſimilatio prævenit, hanc rurſus agglutinatio, quam applicatio antecedit, & hanc ipſa per cavæ venæ vaſcula in totum corpus digeſtio, quam item ex caudicis vena in cavam ſanguinis derivatio: ſanguinis autem in caudicali vena confectionem, ſucci ex ventriculo gracilibusque inteſtinis per medianas venas diſtributio antevertit: at ipſe ventriculus cibos primum ſuſcipiens, per gulam & fauces deſcendentes, prius dentibus attritos in ſuccum vertit: non alienum fuerit, in hac ſecunda operis parte à ventriculo narrationem ordiri, quandoquidem & conditor noſtri DEUS ipſum primum aſſumpti cibi potusque receptaculum conſtituit.

II. Itaque primum de ejus poſitu loquamur, mox de figura & viri-

δοθεν, καὶ τ ἔμπροσθεν, οἱ καπτηγαστριοι μῦες οκτω τ ἀριθμόν· τούτων συζυγίαι τέτταρες, ὀρθίαι τ ἀνθρώπου δηλονότι σχηματιζομένων· ὧν ἡ πρώτη συζυγία διάκειται, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῶν νώτων πλευρῶν, καταφερομένη δὲ λοξὴ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν, καὶ πλευρώσα πρὸς τὰ τ ἥβης ὀστᾶ· ἡ δὲ δευτέρα, ἐναντία ταύτης, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τ λαγόνος ὀστῶν, ἀνερχομένη δὲ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν, λοξὴ, καὶ πλευρώσα εἰς τ ξιφοειδῆ χόνδρον· τέμνουσα δὲ τῇ διαβάσει αὐτ τὴν πρώτην συζυγίαν πρὸς ὀξείας καὶ ἀμβλείας γωνίας, καταλήγει τῷ χ γράμματι ἀπλησίως· ἡ δὲ τρίτη, ἄρχεται μὲν ἀπὸ τ ξιφοειδοῦς χόνδρου, καταφέρεται δὲ ὀρθία εἰς τὰ τ ἥβης ὀστᾶ. εὐθεῖα δὲ γραμμὴ διαχωρίζει τὰς μῦας τ δευτέρας συζυγίας ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, μέση κειμένη τ δύο μυῶν, ἀπὸ τ ξιφοειδοῦς χόνδρου ἕως τῶν τ ἥβης ὀστῶν. ἡ δὲ τετάρτη πάντων μυῶν ἐσωτέρα κεῖται, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῶν τ ὀσφύος σπονδύλων, προσερχομένη δὲ ἐγκάρσιος εἰς τὰ πρόσω, καὶ ἐνειλημένη τῇ τρίτῃ συζυγίᾳ κατ' ἀμφοτέρα τὰ μέρη, τό τε δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν, ὡς ἐνειλημένας τὰς τέτταρας συζυγίας, ἐοικέναι ἡνιοχικῇ φαντασίᾳ, καὶ περιλαμβάνειν τήν τε γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐντός. συνεργοῦσι δὲ πρός τε τὴν ἀποπάτησιν, καὶ τὴν φωνὴν, καὶ πρὸς τὸ μὴ ἑτοίμως πνευματοῦσθαι τὰ σπλάγχνα. ἔξωθεν δὲ πάντων τούτων τὸ δέρμα σκέπασμα κεῖται κοινὸν τ ζώων μορίων.

X. Καὶ

musculi octo numero positi sunt, horum quatuor sunt paria, si homo rectus collocetur: quorum primum à spuriis costis prodiens, & oblique descendens in priora, ad pubis ossa terminatur: secundum è contrario à coxendicis ossibus incipiens, & in priora oblique descendens, ad cartilaginem gladii formam referentem desinit, atque in transitu primum par ad acutos obtusosque angulos secans, figuram x literæ persimilem facit: tertium vero à cartilagine gladiali exoriens, recta in pubis ossa descendit, & per rectam lineam musculos secundi paris intersecat à dextra lævaque, medium inter duos musculos à gladiali cartilagine usque ad ossa pubis collocatum: at quartum par omnium musculorum intimum, à lumborum vertebris incipiens, transversum ad priora progreditur, & cum tertio pari utraque ex parte tam dextra quam sinistra committitur: quippe quod cætera musculorum paria conjungat, atque aurigalis fasciæ instar ventriculum & interiora constringat. Ad excernendum, ad vocem emittendam, ad arcendam viscerum inflationem, opem ferunt: super hæc omnia exterius cutis, commune omnium animalis membrorum tegumentum ponitur.

X. Uni-

δυναμέη ἐκκριθῆναι πεύην ἅπὶ τῷ πτύειν, ὠθεῖ τὸ ἐκκριθὲν ἔξω τῇ ἀποκεκτικῇ αὐτῆ δυνάμει, ἐς ἔμετον παρορμῶσα τὸ ζῶον, ὡς τὸ μὴ τῷ ἄχθει πνιγμὸν αὐτῷ γρύσαι.

IV. Τὸ δὲ σχῆμα τῆς γαστρὸς, τοιοῦτον· ἐπειδὴ ἐυδοκίης ἕνεκα σιτίων γέγονεν, ἔμελλε δὲ καὶ τὸ μεταξὺ τόπον καθέξειν, ἄπαχύς τε καὶ αὐλινὸς ἐν μέσῳ κειμένη, εὐλόγως σεσηκὼς ἐγένετο καὶ ἐκκριθείς· πρόσθιος μὲν ἦν τὸ ὄρθιον σχῆμα, χώρην παρέχουσα, ἐν οἷς δεξιοῖς μὲν τῷ ἥπατι, ἐν οἷς ἀριστεροῖς δὲ τῷ αὐλῶνι. εὐρύτερον δὲ ὁ πυθμὴν αὐτῆς ὅσῳ τοῦ ἄνω τόπου, ἀφ' ὧ καταῤῥοπον αὐτὴν εἶναι, ἀοῦ ἐν ἀνθρώπῳ ὀρθὸν· ἐκκριθεὶς δὲ ἐγλύφη, ἀφ' ὧ δυσπαθές. ἁπάντων γὰρ τῶν σχημάτων, ἐν μὲν σφαιροειδεῖ ὁ κύκλος δυσπαθέστερός ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς στερεοῖς σώμασιν ἡ σφαῖρα, διαθραύεσθαι μὴ δυναμένη. ἐπεὶ δὲ ἀναγκαῖον ἔργον πεπίστευται ἡ γαστὴρ πέψαι γὰρ καὶ χυλοποιῆσαι τὰ καταποθέντα σιτία παρεσκεύασται· θερμότητος ἐδεῖτο πλείστης. ἀφ' ὧ δὲ τὸ μὴ ἐξαρκοῦν τὸ αὐτῆς μόνον τῇ φύσιν θερμὸν πρὸς τὸ ἔργον αὐτῆς, ἐνενόμησεν ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία θάλπεσθαι ταύτην, ἐκ δεξιῶν μὲν ἐκκριθεῖσα τὸ ἧπαρ ὡς λαβὰς διάπυρον, ἐξ ἀριστερῶν τὸν αὐλῶνα τε αὐτῇ ἕνεκα χρείας, ὄπισθεν δὲ τοὺς ῥαχίτας μῦας σὺν τῇ ῥάχει, ἐμπεσόντα δὲ ὑπερείμενον τὸ σπλῆν σκέπειν καὶ θερμάλγειν αὐτήν. ἐστι δὲ

cibum complecti valens, vi ſua expultrice ſupervacuum extrudit, ad vomitum animal ſtimulans, ut ne cibi pondere ſuffocetur.

IV. Ventriculi autem figura ita ſeſe habet. Poſtquam ciborum capiendorum cauſa paratus eſt, totumque locum medium occupare debuit, inter jecur lienemque poſitus, non ab re oblongus & rotundus factus fuit: oblongus quidem ſecundum rectam figuram, ut ſedem in dextra jecinori, in ſiniſtra lieni concederet. Ejus ima pars ſuperiore latior eſt, cum declivis ipſe ſit, ob rectam hominis ſtaturam: rotundus eſt autem, ut minus periculis pateat: ſiquidem inter omnes figuras in planis circulus, in ſolidis corporibus globus tutior eſt, cum retundi refringive nequeat. Cæterum cum neceſſarium munus ventriculo commiſſum fuerit, (ad macerandos enim in ſuccumque vertendos aſſumptos cibos creatus fuit) plurimi caloris indiguit: ejus autem proprium atque inſitum calidum tanto operi ſufficere non poterat: idcirco Divina ſapientia ipſum foveri curavit, à dextris jecur inſtar ferventis lebetis ſtatuens, à ſiniſtris ejusdem uſus cauſa lienem: à tergo ſpinales muſculos ſpinamque ipſam, ante incumbens omentum ventriculum contegere,

ipſum-

εὐπεψίας ἀπολαμβάνουσιν ἐξ αὐτῆς, πρὸ ὀλίγου ἀπεδείξαμεν· καὶ ὅτι πεμφθέντα ἔτι μένει ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ὠθεῖται πρὸς ἔντερα, καὶ τοῦτο καλῶς εἴπομεν. ἐξερχόμενον δὲ τὸν χυλὸν διὰ τοῦ πυλωροῦ εἰς τὴν δωδεκαδάκτυλον ἐκφυσιν, ὑποδέχεται αὐτὸν ἡ νῆσις ἑλικοειδῶς κειμένη. εἶτα τὸ λεπτὸν ἔντερον, καὶ αὐτὸ ἑλικοειδῶς κείμενον. ἐν τούτοις τοῖς ἐντέροις καταπείρονται φλέβια πολλὰ τὰ ὀνομαζόμενα μεσαραϊκά, μείζονά τε καὶ ἐλάττονα, ἐκφυόμενα ἀπὸ τῶν σιμῶν τοῦ ἥπατος. τοῦτο ἁρπάζουσι τὸν καθαρώτατον χυλὸν, καὶ τὸ σκύβαλον δὲ ὑποχωρεῖ εἰς τὰ παχέα ἔντερα· ἀναφέρουσι δὲ τὸν αὐτὸν χυλὸν πρὸς τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος, εἰς τὸν τόπον τὸν ὀνομαζόμενον πύλας ἥπατος. ταύτην τὴν εὐστοχωνυμίαν ὠνόμασεν ἀνήρ τις δεινὸς περὶ τὰ μαθήματα, ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἀσκληπιάδου χρόνων· ἐκ τότε ἂν καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο ἐπωνόμασται ὑπὸ τῶν σοφῶν ἰατρῶν. ἐν ταύταις δὲ ταῖς πύλαις συναθροίζονται αἱ μεσαραϊκαὶ φλέβες, ὡς ἐν ῥίζῃ δένδρου, τριχοειδεῖς καὶ ἀραχνοειδεῖς οὖσαι. μέλλουσας δὲ ἐν σφοδραῖς κινήσεσιν ἁλίσκεσθαι παθήμασιν, οὐκ εἴασεν ἀσυμβίβλητος ἡ τοῦ θεοῦ πρόνοια, ἀλλὰ καταφύτευσεν ἐν ταῖς χίσεσιν αὐτῶν, οἷον ἀναπλήρωμα, σάρκα παχεῖαν, λευκὴν, ὑποπίμελον, συναθροισμὸν ἀγγείων πολλῶν περιέχουσαν, καὶ ἀδένας μικροὺς τινὰς καὶ

bus decentem coctionis gradum accipere, paulo ſuperſus comprehenſum eſt: eaque concocta non amplius in ventriculo moram ducere, ſed pelli ad inteſtina, & id quoque recte diximus. Exeuntem itaque per janitorem ſuccum, in appendicem duodecim digitorum longitudinem implentem, jejunum in ſinus flexuoſum ſuſcipit. Hujusmodi inteſtina multis venulis, quæ medianæ nominantur, ſparſa ſunt, majoribus & minoribus ex ſimo jecoris enaſcentibus: hæ puriſſimum ſuccum rapiunt. Scybalum autem, hoc eſt, excrementoſa pars, deorſum in craſſa inteſtina dejicitur: ipſum autem illum ſuccum in cava jecoris ducunt, ad locum, quæ portæ jecoris vocantur: ſic illum vir quidam bene doctus Aſclepiadæ temporibus cognominavit: exinde usque ad hanc tempeſtatem ſic à ſapientibus appellatus fuit: in ejusmodi portis medianæ venulæ, ut in arboris radice colliguntur, capillamentis araneisque perſimiles. Verum cum in vehementioribus motibus ipſas diſruptum iri periculum eſſet, eas divina providentia munimento fulcroque carere noluit, ſed earum in ramos diviſuras carne quadam craſſa, candida, ſubpingui, veluti ſupplemento firmavit: ea multa ſimul vaſcula, & glandu-

las,

φρὰς αἱ φυσικαὶ, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις μορίοις, πασαρεῖς εἰσιν, ἑλκτικὴ, καθεκτικὴ, ἀλλοιωτικὴ καὶ ἀποκριτικὴ, ἐκ τῶνδ' ἂν μάθοις· πᾶν μόριον τοῦ σώματος ὀρεκτικὸν τροφῆς, ἐξ ἀνάγκης ἐκεῖνο ἕλκει τε καὶ ἀρέγεται. ἵνα δὲ ἀπολαύσῃ αὐτῆς, ἀλλοιῶσαι σπεύδει τοῦτο πρὸς τὴν ἑαυτοῦ πάντως οὐσίαν. τὸ δὲ ἀλλοιωθῆναι μέλλον, χρόνου δεῖται· χρόνου δ' οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς κατοχῆς· κατισχεθῆναι οὖν δεῖ τὰ σιτία πρὸς τὸ ἀλλοιωθῆναι. προηγεῖται δὲ ἡ καθεκτικὴ δύναμις τῆς ἀλλοιωτικῆς. πότερον οὖν ἀρκεῖ ταῦτα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ εἶναι φυσικὰς δυνάμεις ἐν τῇ γαστρί· ἢ χρὴ περαιότερον ἄλλο λέγειν καὶ τῶν ἑτέρων μορίων; κατισχεῖ μὲν γὰρ ἡ γαστὴρ τὰ σιτία, μέχρι περ ἂν πεφθῶσι· κατισχύσει δὲ καὶ αἱ μῆτραι τὸ ἔμβρυον, ἕως ἂν τελέσωσιν. ἀλλὰ πολλαπλάσιον ὁ χρόνος τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως τοῦ ὑστεροῦν, ἢ ὁ τῆς γαστρός. ἔλξασα γὰρ ἡ μήτρα τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα, ἀναγκαλίζεται ὡς οἰκεῖον καὶ φίλιον, περισφίγξασα ἑαυτὴν παντοχόθεν, καὶ μεμυκυῖα τῷ στόματι, ὡς μηδὲ πυρῆναν μήλης διελθεῖν δι' αὐτῆς δύναασθαι. καταχεθὲν οὖν τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα, συναναμίγνυται, καὶ συναλλοιοῦται τῷ σπέρματι τῆς θηλείας. ἀναζυμοῦνται οὖν ἀμφότερα, καὶ γίνεται οὐσία μία. τρέφεται οὖν τὸ ἔμβρυον ἀπὸ τῆς ἐμμή-

turales facultates esse positas, sicut & in reliquis membris, attractoriam videlicet, contentricem, alteratricem, & expulsoriam, ita sane discere poteris: quodlibet membrum alimenti appetens, necessario illud attrahit, cujus est appetens: ut autem eo frui queat, in suam ipsius naturam omnino convertere studet, sed quod immutandum est, temporis indiget; tempus autem, nisi illud retineatur, interesse non poterit: retinenda sunt igitur tantisper, donec convertantur ciboria: præcedit autem commutatricem vis retentoria. Num igitur hæc satis probaverint, in ventriculo naturales vires inesse? An aliud quippiam clarius & evidentius, deque alio etiam membro exponere opus ferit? Cibos utique ventriculus continet, donec concocti fuerint: continent vero & vulvæ fœtus, donec absolvantur. Sed tempus continendi in vulva fœtus, multo longissimum est, quam cibi in ventriculo: attracto namque maris semine, vulva id tanquam domesticum familiareque amplectitur, se ipsam undique in arctum compellens, propriumque ostiolum claudens, adeo ut ne specilli quidem mucro introire valeat: concussum igitur masculi semen cum muliebri semine permiscetur, simulque alte-

δὲ τὸ ἀπολαβεῖν αὐτὸ τὴν κύστιν, καὶ ἀλλοιῶσαι πρὸς τὴν ἰδίαν οὐσίαν αὐτῆς, ἐκπέμπεται τὸ περιττὸν εἰς τὴν νῆστιν ἢ ἔνλεον, διὰ δ' ἐξάγονται αὐτὸ πόρου· τὸ δὲ γεῶδες καὶ παχὺ καὶ οἷον τρύξ δ' αἵματος βέλτιον εἰς πυθμένα· ἔστο διώκεται μὲν ἐκ δ' ἥπατος ὡς περιττὸν, ἕλκεται δὲ ὑπὸ δ' σπληνὸς ὡς φίλιον, ὑπὸ δ' ἐν αὐτῷ καταφυομένου πόρου. ἔστο τὸ περίττωμα ἀλλοιοῖ ὁ σπλὴν, καὶ μεταβάλλει κ' τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οὐσίαν εἰς μελαγχολικὸν χυμὸν ἰδίαν τε καὶ δυνάμει. μέλας γὰρ ὁ σπλὴν, καὶ μανὸς τὴν οὐσίαν καὶ χαῦνος, ἐ δ' ἀραιότερον σκέπασμα. ἵνα γὰρ τ' χυμὸν τὸν παχὺν καὶ γεώδη ἀλλοιώσῃ, καὶ μεταβάλλῃ εἰς ἕτερον εἶδος, τοιοῦτος ἐ γέγονε, ἐ ἐστί. διακρίνει δὴ τ' καταργασθέντα χυμὸν ἡ ἐν σπληνὶ ἀποκριτικὴ δύναμις· κ' τὸ μὲν λεπτὸν κ' καθαρὸν ὡς πρὸς σύγκρισιν μελαγχολικοῦ χυμοῦ, καθέχει πρὸς τροφὴν κ' αὔξησιν αὐτοῦ· τ δ' ἄχρηστον αὐτῷ ἐκπέμπει εἰς γαστέρα· ἐκπεμφθὲν δὲ εἰς γαστέρα, χρήσιμος γίνεται τῷ ζώῳ, φύρει γὰρ ἐ κατ' αὐτὴν, κ' διεγείρει τὸ ζῶον πρὸς ὄρεξιν. καταλείπεται δὲ καὶ ἐν τοῖς σπλοῖς δ' ἥπατος κ' τὴν κοιλιακὴν φλέβα τὸ καθαρώτατον αἷμα σὺν τῷ ὑδατώδει περιττώματι· κ' τοῦτο προνοίας μείζονος· παχὺ γὰρ ὂν τὸ αἷμα ἐ καθαρὸν ἐ δεόμενον μεταvero id à veſicula ſuſceptum in ejus propriam ſubſtantiam converſum eſt, ſupervacuum per educentem fiſtulam in jejunum inteſtinum evomitur. Terrea autem craſſaque pars, & veluti fæx ſanguinis, in fundum ſua gravitate decumbit: ea ex jecinore tanquam abundans excluditur, ſed à liene ceu familiaris per meatum in illam pertinentem attrahitur: hujusmodi excrementum à liene alteratur, & ſecundum ejus propriam ſubſtantiam in melancholicum ſuccum & ſpecie, & viribus permutatur: niger enim lien eſt, raraque & inani ſubſtantia, & multis arteriis pervius, raroque integumento velatus: nam ut craſſum terreſtremque ſuccum in aliam formam alterando traducat, talis & eſt, & factus fuit: igitur confectum ſuccum vis in liene ſequeſtratoria partitur, ejusque tenue & purum (ut in melancholico ſucco fieri poteſt,) ad ſui eſcam incrementumque retinet, reliquum autem ſibi inutile ad ventriculum expellit, quod in commodum animalis vertitur: roborat enim, quas contingit ventriculi partes, animalisque appetentiam excitat. Itaque in ſimis jecoris intra venam illam truncalem ſanguis puriſſimis cum aqueo excremento relinquitur, idque altioris providentiæ opus fuit: ſiquidem

cum

μὲν οὖν ἐν αὐτῇ δυνάται, ὠθεῖται δὲ ὁ πεφθεὶς χυλὸς ἐν τῇ γαστρὶ ὑπὸ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως εἰς τὸ πυλωρὸν, καὶ εἰς τὰ λεπτὰ ἔντερα. κατεσταλμένα δὲ ὄντα ἐν τοῖς λεπτοῖς ἐντέροις τὰ μεσαρεϊκὰ φλέβια, ἕλκουσι τὸν καθαρώτερον χυλὸν, καὶ ἀναφέρουσι πρὸς τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος εἰς τὸν τόπον τὸν ὀνομαζόμενον πύλας· τὸ δὲ παχύτερον τοῦ χυλοῦ καὶ κοπρῶδες, καὶ, ὡς εἴπομεν, τὸ πιτυρώδες ἀποκλίνεται πρὸς τὰ παχέα τῶν ἐντέρων.

VII. Εἰσὶ δὲ τὰ παχέα ἔντερα, σαρκώδη μὲν τὴν οὐσίαν, διχίτωνα δὲ πάντα· τῇ θέσει δὲ, καὶ τῷ σχήματι, καὶ τῇ ἐνεργείᾳ διαφέροντα. τὸ γὰρ ἀπευθυσμένον πάντων κατώτερον κεῖται καθ' εὐθεῖαν τῆς ἄκρας τοῦ ῥάχεως ἐντὸς, ἕως τοῦ δακτύλου τοῦ ὀνομαζομένου σφιγκτῆρος, συστέλλοντος καὶ συσφίγγοντος τὸ πέρας τοῦ ἀπευθυσμένου, ὡς μὴ ἐὰν ἀπροαιρέτων ἡμῶν, τὴν κόπρον, ἢ τὸ πνεῦμα, ἢ ἄλλο τι ἐξέρχεσθαι. προαιρετικὸν γὰρ ὄργανον ὑπάρχει ὁ σφιγκτὴρ μῦς, ἐν μὲν τῇ ἀποπατήσει χαλώμενος, ἐν δὲ τῇ κατοχῇ συστελλόμενος. διχίτωνα δὲ πάντα τὰ ἔντερα κατεσκευάσθη τῇ προνοίᾳ τοῦ φιλαγάθου δημιουργίας τοῦ Θεοῦ. ἐπικαίροι γὰρ ἕλκωσεις εἰς αὐτὰ γίνονται ἐκ φλεγμονῶν ἀξιολόγων προηγησαμένων ἐν αὐτοῖς, ὡς τῇ σήψει διαβρωθῆναι, καὶ πεσεῖν τὸν ἕνα χιτῶνα· ζῆν δὲ τὸν ἀν-

θρω-

est, eo loco amplius morari nequeunt, igitur concoctus in ventriculo succus, ab expultrice vi in imam partem, quæ à Græcis pyloros vocatur, à nostris janitor appellatur, & in tenuia intestina propellitur: medianæ autem venulæ in tenuibus intestinis sparsæ, mundissimum succum attrahunt, & ad cava jecoris, in locumque portas nominatum deferunt: crassior vero succi fæculentaque pars, atque, ut ita dicam, furfuracea, ad crassa intestina detruditur.

VII. Ea vero omnia substantia quidem carnosa sunt, & ex duabus tunicis constantia; situ tamen, figura, functione differunt. *Rectum* namque omnium infimum est, è regione extremæ spinæ interius collocatum, usque ad annulum musculum, qui sphincter Græce à constringendo dicitur: stringit enim, clauditque recti extremum, ut ne invitis nobis stercus, aut flatum, aut quippiam aliud egredi permittat: quandoquidem voluntarii motus musculus hic astrictorius instrumentum est, ubi aliquid excernitur, laxatus: ubi suppriméndum est, contractus. Omnibus vero intestinis optimæ DEI artis providentia duas tunicas largita est: siquidem ex phlegmonis magnis antecedentibus, nonnunquam perniciosis ulceribus ipsa in-

προσψαύειαι χειρὶ, κυρίως· κατωθεν δὲ καθ' ὃ ἅπτεται τῇ γαστρὶ, σιμόν. καπόπαρξαι δὲ, ἡ μὲν ἐργαζομένη τὸ αἷμα φλὲψ, ἥπις καὶ σπλεχνία καλεῖται, ἐν τοῖς σιμοῖς δ' ἥπατος· ἐν δὲ τοῖς κυρτοῖς, ἡ ὀνομαζομένη κοίλη. καὶ συμβάλλουσιν ἀλλήλαις ἥπε σπλεχνία φλὲψ, καὶ ἡ κοίλη, καὶ τὰς περατώσεις αὐτῶν σενοτάτας ἔσας. διὰ ὧν δὲ περατώσεων τέτων μεταλαμβάνει ἡ κοίλη φλὲψ τὸ αἷμα ἀπὸ δ' σπλεχνίας καθαρὸν καὶ πεπεμμένον συν τῷ ὑδατώδει ἀθικτώματι. ἀποβλασάνει ὧν ἡ κοίλη φλὲψ ἀπὸ δ' ἄκρου τῶν κυρτῶν δ' ἥπατος, ἔνθα ἀσοσήζηται ταῖς φρεσὶν, οἷον περιφέρεμενον ἐκ ῥίζης μέγισον, ἄνω τε καὶ κάτω φερομένου, ἀπικείμενον τῇ ῥάχει· καὶ τὸ μὲν ἄνω φέρεται διὰ τῆς ἀπῆς δ' διαφράγματος ἕως τῶν κλειδῶν, ἀπικείμενον τῇ ῥάχι· ἀποφυσιᾷ δέ πνα πέμπει ἀδρὰν εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν, εἰς τὸ χορηγεῖν αὐτῇ αἷμα πρὸς τροφήν· τὸ δὲ ἀνελθὸν εἰς τὰς κλεῖδας, χίζεται διχῆ, καὶ πάλιν αὖ τὰ χισθέντα χίζονται διχῆ· καὶ τὸ μὲν ἐν τῶν χισθέντων διέρχεται διὰ δ' ὤμυ πρὸς τὴν χεῖρα καταχιζομένην εἰς βλαστήματα πολλὰ μείζονά τε καὶ ἐλάττονα· τὸ δὲ ἄλλο χίσμα διὰ δ' τραχήλυ ἀνέρχεται πρὸς τὴν κεφαλήν· ἔτο δὲ γίνεται εἰς τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερά. ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων χισμάτων εἰσὶν αἱ σφαγίτιδες φλέβες. λέξομεν δὲ περὶ αὐτῶν,

rigæ nomine prædita est: nam humores excoctos naturales vires bene regunt, atque in melius recta ducunt. Igitur rite inexplicabilis DEI sapientia jecur in fibras quatuor sive lobos separavit: ipsas namque ventriculo, veluti excalfactorium tegumentum, ad juvandam coctionem superimposuit: fibris enim tanquam digitis, majorem ventriculi partem complectitur. Verum non in omnibus *hominibus* quatuor fibras jecur habet, sed *in* iis, qui proceritate excellunt: superius autem qua manu tangitur, gibbum est: intrinsecus, qua ventriculo inhæresci, cavum. At vena sanguinem coquens, quæ & caudicaria dici potest, in cavo jecoris in plures finditur: in gibbo vero, quæ cava vocatur, atque inter sese caudicaria vena & concava osculis venularum arctissimis committuntur: per. hæc sane oscula, cava vena ex caudicaria mundum concoctumque sanguineum cum diluto illo excremento exhaurit: itaque ex summo jocinoris gibbo cava vena exoritur, qua transverso septo suspenditur, ac veluti ab radice truncus maximus sursum deorsumque spinæ adhæresces, porrigitur: quæ ascendit, sursum per discriminis foramen usque ad jugula spinæ incumbens, fertur: sed ab ipsa ramus magnus in dexterum cordis

sinum

καὶ αὐτὴ, πλησίον δ ἥπατος, κενὴ πάντοτε, δι' αὐτὸν συρρέοντος εἰς αὐτὴν χολώδη χυμόν. ὁ γὰρ πόρος τ χοληδόχου κύστεως ὁ ἐξάγων τὸ χολῶδες περίττωμα, εἰς αὐτὴν ἐμβάλλει τὸ αὐτὸ περίττωμα. τῇ δριμύτητι δὲ τ χολώδους περιττώματος ὀλιθαίνει πᾶσα τροφὴ ἡ μέλλουσα κατέχεσθαι ὑπὸ τ αὐτῆς νήστιδος· διὰ τοῦτο ἄρα καὶ τὴν ἐπωνυμίαν προσέλαβε. κενὴ δὲ ὑπάρχει, πολὺν ἕλκει τ χυλὸν ἀπὸ τ γαστρὸς, καὶ διὰ τοῦτο πολλαὶ φλέβες τ μεσαραϊκῶν ἀγγείων ἐν αὐτῇ καταφύονται. ὑποδέχεται δὲ τ νήστιδος ἡ δωδεκαδάκτυλος ἔκφυσις, ἔντερον ὑπὸ καὶ αὐτὴ τ λεπτῶν, δωδεκαδάκτυλον τὸ μέγεθος ἔχουσα. διὰ τοῦτο δὴ αὐτὴν Ἡρόφιλος ὠνόμασε δωδεκαδάκτυλον· ἡ θέσις δὲ αὐτῆς κατ' εὐθείαν. καταφύονται δὲ ἐν αὐτῇ ὀλίγα φλεβία τ μεσαραϊκῶν, διὰ τὸ πρώτως αὐτὴν ὑποδέχεσθαι τ ὑπὸ γαστρὸς ἐξερχόμενον χυλόν. εἰ γὰρ καὶ παρηγέται ταύτης ὁ πυλωρὸς πλησίον τ γαστρὸς κείμενος, ἀλλὰ μικρὸς καὶ στενός ἐστι, ἔξοδος καὶ μόνος τ γαστρὸς ὤν.

que imperfecta ad jecur digestio fieret. Mox *jejunum*, super tenue intestinum ingreditur, & ipsum flexuose apud jecur positum, semperque inane, propter biliosum humorem in ipsum delabentem: meatus namque vesicæ felleæ supervacuam bilem educens, in ipsum jejunum eandem eructat. Igitur hujusce excrementi fellei acrimonia fit, ut totum alimentum in jejuno moraturum dilabatur, atque ideo jejunum nominatur. Cum sit autem vacuum, magnam succi copiam de ventriculo sugit: & hanc ob causam multæ venæ ex mesaraicis vasculis in ipso inseruntur. Inde super hoc appendix quædam est *duodecim digitorum* longitudinis, & ipsa inter gracilia intestina connumerata: cumque ejus longitudo duodecim digitorum sit, propterea ab Herophilo Græce δωδεκαδάκτυλος nominatur: rectus est autem ejus positus, paucæque mesaraicæ venulæ in ipso insertæ sunt: quoniam in ipsum primum exiens, de stomacho succus ingreditur: quamvis hoc janitor superior est, proxime ad ventriculum collocatus: brevis tamen & angustus, exitusque tantum ventriculi est.

VIII. Ὑπέρκειται δὲ πάντων τ σπλάγχνων ἡ γαστὴρ, δύο χιτώνων ὑπὸ καὶ τ δὲ συνέχειαν ταύτης ὁ στόμαχος ἄνωθεν, ὅστις

VIII. Primus autem intestinorum omnium ventriculus est, qui ex duobus tergoribus constat, cui stoma-

χωρὶς ἀντιπαστάσεως. Τὸ ἐλχθὲν ὧν λαμβάνοντες οἱ νεφροὶ, μεταστευάζουσι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ὑσίαν, ἀποτελοῦντες αὐτὸ εἰς ἰδέαν οὖρου. Ἕστι δὲ παρεγγύουσιν οἱ αὐτοὶ νεφροὶ ἐκπέμποντες διὰ τῶν οὐρητήρων εἰς τὴν ὑποδοχὴν κύστιν. εἰσὶ δὲ οἱ οὐρητῆρες ἀγγεῖα στενὰ προμήκη, ἐκφυόμενα μὲν ἀπὸ τῶν νεφρῶν, καταφυόμενα δὲ εἰς τὴν κύστιν, ἓν ἐκ δεξιῶν, καὶ ἓν ἐξ εὐωνύμων. βάλλουσι δὲ πλησίον τὸ τραχήλου τῆς κύστεως. ὁ δὲ πόρος τῆς κύστεως εἰς ὃν βάλλουσιν οἱ οὐρητῆρες, λοξὸς, καὶ διὰ τοῦτο ἐκ ἐᾷ τὸ οὖρον παλινδρομεῖν ὡς τὸ ὀπίσω. ἐκ δύο δὲ χιτώνων νευρωδῶν σύγκειται ἡ κύστις πυκνῶν καὶ πεπιλημένων, διὰ τὸ εἶναι τὸ περιεχόμενον ἐν αὐτῇ ὑγρὸν, λεπτομερές τε καὶ ὑδατῶδες. εἰς δὲ τὸ τραχήλου τῆς κύστεως κεῖται ὁ σφιγκτὴρ μῦς, περιλαμβάνων καὶ σφίγγων τὸ τραχήλου τῆς κύστεως ἀκριβῶς, μὴ ἐῶν ἀκουσίως ἐκρεῖν τὸ οὖρον. προαιρετικὸν γὰρ ὄργανον ὁ μῦς.

XV. Ὑποστρέψαντες ὧν εἴπωμεν περὶ τῆς κοίλης φλεβός. κατέχεται γὰρ ὁ μέγας αὐτῆς ἀγωγὸς ὀπισθίμενος τῇ ῥάχει ἕως τοῦ ἱεροῦ, ἔνθα δὴ τὸ ἱερὸν ὀστοῦν. σχίζεται μὲν οὖν κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον διχῇ. εἶτα τὰ τμήματα πάλιν εἰς τέσσαρα, κἀκεῖνα αὖθις εἰς ἄλλα, καὶ ἐκπέμπονται ἀρδεύειν τῇ ἑαυτῶν αἵματος ὑγρότητι πάντα τὰ κατώτερα μέρη, ἄλλαι μὲν φλέβες πρὸς

citra revulsionem attraheret. Quamobrem renes, quod attraxerunt, capientes in suam ipsorum substantiam convertunt, & in urinæ formam permutant: hanc ipsi renes sejungunt per urinarios meatus in vesicam urinæ receptaculum emittentes. Sunt autem urinarii meatus, quos Græci ureteres vocant, vascula angusta, oblonga, à renibus orientia, vesicæque inserta, unum à dextra, alterum à læva: desinunt vero juxta vesicæ cervicem. Sed vesicæ foramen, in quod urinaria vascula perveniunt, tortuosum est, atque ideo urinam relabi non permittit. Ex duabus autem nervosis, densis, compactisque tunicis vesica componitur, eo quod tenuem humorem aqueumque contineat: verum in ejus cervice adstrictorius musculus ponitur, eam exacte complectens atque concludens, neque involuntarie urinam exire permittens. Est enim musculus, electionis instrumentum.

XV. Cæterum revertentes, de cava vena sermonem absolvamus. Magnus ipsius canalis spinam premens, ad caudam usque, ubi sacrum os est, delabitur: eo in loco bipartito scinditur: deinde secta illa rursus in quatuor, iterum ea in alia: emittunturque, ut sanguineo humore omnes inferiores partes irrigentur: aliæ quidem venæ ad dextrum

πνευμάτωται ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἐμφάξεσι, καὶ ἀναιρεῖς ἀδύνας τοῖς ἐμφερχθεῖσιν ἀπφέρει τῷ σκολιῷ τ θέσεως· καὶ διὰ τοῦτο ταῖς ἐγκαρσίοις αὐτὸ ἰσὶ συμπλεκόμεναι ἶνες εὐθεῖαι, ἰσχυροποιοῦσαι τὰς χιτῶνας αὐτὸ, ἵνα μὴ ἐν ταῖς βίαις τ διαθέσεων διαῤῥαγῶσι. ταῦτα δ ἀγαθῇ θεῷ ἡμῶν τὰ βουλήματα, καὶ ὅλως ἀπὸ σωτηρία γεγόνηται. τοιαῦτα μὲν δὴ τ ἐντέρων, ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· λέγειν δὲ τὴν τάξιν αὐτῶν εἰκὸς, στόμαχον, κοιλία, πυλωρὸς, δωδεκαδάκτυλος ἔκφυσις, νῆστις, λεπτὸν, τυφλὸν, κῶλον, καὶ ἀπευθυσμένον.

IX. Ἐπίκειται δὲ τούτοις πᾶσι καὶ τοῖς ὑποκειμένοις σπλάγχνοις ὅσα κατωτέρω δ διαφράγματος κεῖται, ὥσπερ τι σκέπασμα, ὁ ὠμοπλάτιος ὀνομαζόμενος ὑμήν. χρεῖαι δὲ δ ὑμένος τρεῖς τοῖς ζώοις πολλαί. μία μὲν ὡς σκεπάσματος, δευτέρα δὲ ὡς διαφράγματος τ τε σπλάγχνων καὶ τ ἐπικειμένων αὐτοῖς μυῶν· τρίτη δὲ πρὸς τὸ θᾶττον ὑπιέναι τὰ περιττώματα τ ξηρᾶς τροφῆς· καὶ τέταρτον, πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως πνευματοῦσθαι τὸν ἐντερον καὶ τὴν γαστέρα· καὶ πέμπτον, πρὸς τὸ πάντα τὰ καλωτέρω τ φρενῶν συνδεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ, καὶ συναλείφεσθαι, ὅπως σαρξὶ τῇ σαρκὶ προσεγγίζῃ, καθάπερ καὶ τὰ ἔξωθεν κῶλα ὑπὸ τ δέρματος ἐνδύονται. ἐπίκειται δὲ τῷ προειρημένῳ ὑμνὶ ἔξωθέν τε καὶ ἔνδοθεν,

facit, quæ majorem vim patiuntur. Eandem ob causam & colon inteſtinum intus magis quam alia, infeſtosque dolores obſtructionem patientibus ſitus flexuoſi anfractu infert: atque ideo transverſis ejus fibris rectæ tunicas roborantes intexuntur, ne vi diſtentionis effringantur. Hæc DEI noſtri optimi fuere conſilia, atque ita animalium ſaluti proſpexere. De inteſtinis ſatis copioſe dictum arbitror, ſi eorum ordinem expoſuerimus: is ita ſe habet: Gula, ventriculus, janitor, duodecim digitorum appendix, jejunum, tenue, cœcum, colon, & rectum.

IX. Contegit autem hæc omnia, adjacentiaque viſcera, quæcunque infra ſeptum transverſum ſita ſunt, veluti operculum, membrana quædam, quæ περιτόναιον à Græcis nominatur. Ex hac animalibus commoda multa proveniunt: primo, quod contegit: ſecundo, quod à ſuperincumbentibus muſculis viſcera diducit: tertio, ut celerius aridi alimenti ſupervacua deſcendant: quarto, ne facile inteſtina, ventriculusque inflentur: quinto, ut omnia infra diaphragma ab ea colligantur atque ceu illinantur, ut caro carni cohæreat, quemadmodum & extrema membra cute veſtiuntur. Super membranam peritonæon extra, intus, & à fronte abdominis

muſculi

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ,

Βιβλίον γ'.

I.

Περὶ τῆς κατασκευῆς τ ἀνθρώπου ἐκθησόμενοι ἐν τῷ πρὸ τ βιβλίῳ, τὰ περὶ τ θρεπτικῶν αὐτ μορίων καλῶς διήλθομεν, εἰπόντες αὐτῶν τήν τε θέσιν, καὶ τὸ μέγεθος, ἔτι δὲ τ ἐνεργείας αὐτ, καὶ τ χρείας· ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ τ περὶ τ κατασκευῆς τ ἀναπνευστικῶν μορίων ἤκομεν διηγήσασθαι, χρισὸν τ ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπικαλεσάμενοι, ἐπειδὴ πάντα δι αὐτ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτ ἐγένετο οὐδέν.

II. Ἄρξομαι δ' ἀπὸ τ καρδίας, καθ' ὃ καὶ ῥίζα καὶ πηγὴ τ ἐμφύτ θερμασίας αὐτὴ καθέστηκε, διὰ τῶν ἀρτηριῶν τὴν πνευματικὴν θερμασίαν καθ' ὅλον τὸ σῶμα ἐκπέμπουσα ζωογονεῖ πάντα αὐτ τὰ μόρια. διὰ τὴν καρδίαν γὰρ καὶ τὰ λοιπὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα γέγονεν, ὅπως τὸ ἐν αὐτῇ ἔμφυτον θερμὸν καταψύχηται, καὶ αὔξῃ, καὶ τρέφηται. διὰ τοῦτο δ' ἡ τ ἀγαθ Θεοῦ ἡμῶν πρόνοια πνεύμονα κατεσκεύασεν, ἵνα δι αὐτ ἑλκόμενος ὁ ἔξωθεν ἀὴρ, πέμπηται πρὸς τὴν καρδίαν, ψύχων τὸ ἐν αὐτῇ θερμὸν, καὶ τρέφων, καὶ αὔξων. ἐπειδὴ δὲ ὁ πνεύμων ὑ καθ' αὑτὸν κινεῖται, ἀλλὰ τῇ κινήσει τ θώρακος συγκινεῖται

* Job. I. 2.

THEOPHILI
PROTOSPATHARII,
De ſpirabilium membrorum ſtructura,
LIBER III.

I.

DE hominis fabrica in libro hunc præcedente locuti, de ejus nutritivis particulis curioſe diſputavimus, earum poſitum, & magnitudinem, functiones præterea atque uſus recenſentes. In præſenti autem hujus voluminis parte, ſpirabilium viſcerum ſtructuram explicare accingimur, CHriſto prius vero DEO noſtro invocato, quoniam omnia per ipſum facta ſunt,* & ſine ipſo nihil factum eſt.

II. Igitur à corde initium capiam, quippe quod ingeniti caloris radix & fons eſt, ipſumque per arterias in univerſum corpus diffundens omnibus ejus partibus vitam elargitur: nam cordis cauſa reliqua ſpirabilia organa creata ſunt, ut ejus inſitus calor refrigeretur, augeſcat, & nutriatur: idcirco boni DEI noſtri providentia pulmonem ſpirandi officinam procreavit, ut attractus per ipſum externus aër in cor transmittatur, ejus calorem refrigerans, nutriens, augensque. Verum quia non per ſe pulmo, ſed ad motum pectoris cietur, ne vacuum in rerum natura ſit, initium exponendo-

X. Καθόλυ δὲ χρὴ γινώσκειν, ὅτι πάντα τὰ θρεπτικὰ ὄργανα μετέσχηκεν ὀλίγου τινὸς νεύρου, ἵνα ἡ διαγνωστικὴ τῶν λυπούντων αὐτὰ χυμῶν. εἰ γὰρ ἀναίσθητα παντελῶς ἦσαν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ διαφθεῖραι τὸν ἄνθρωπον. ὀξυμοῦ γὰρ γενομένου ἀπὸ ξανθῆς χολῆς, ἢ ἐμφυσήσεως, ἢ γαστέρα, ἢ στόμαχον, ἢ ἧπαρ, ἢ σπλῆνα, ἢ εἰς ἄλλο τι τυχὸν θρεπτικὸν μόριον, εὐθέως τῶν ἰατρῶν ἀγωνιζομένων ἐκμοχλεῦσαι τὸ λυποῦν, ἢ διὰ φλεβοτομίας, ἢ διὰ καθάρσεως, ἢ ἐμέτων, ἢ κλυστήρων, τί ἂν ἔπαθεν ἄνθρωπος, εἰ ἀναίσθητα παντελῶς εἶχε τὰ θρεπτικὰ μόρια, ὡς μὴ αἰσθάνεσθαι τῶν πόνων. πολλάκις γὰρ ἠλκώθη ἔντερον ὑπὸ δριμυτέρου χυμοῦ, καὶ πολλάκις διεβρώθη, καὶ κίνδυνον ἐπήγαγε, καθὰ καὶ Ἱπποκράτης φησὶ, δυσεντερίαν ἂν ὑπὸ χολῆς ἄξηαι μελαίνης, θανάσιμον. διὰ ταῦτα ἡ προγνωστικὴ τοῦ θεοῦ δύναμις ἐνέφυσε τοῖς θρεπτικοῖς μορίοις νεῦρον αὐξέρκως πρὸς αἴσθησιν, ἵνα αἰσθανόμενα τῶν πόνων ἀναγκάζωσι τοὺς ἀνθρώπους θεραπεύεσθαι.

X. Universum autem sciendum est, omnia nutritoria instrumenta parvo aliquo nervo fuisse donata, ut infestantes humores dignoscerent: nam si sensus penitus essent expertia, nihil obstaret, quin homo brevi esset periturus: quandoquidem, si, cum flava bilis ventriculum, gulam, intestina, jecur, lienem, aut quodpiam aliud nutritorium membrum vellicat, aut obstruit, confestim Medici aut sanguinis missione, aut purgatione, aut vomitu, aut clysteriis vexantem succum expellere conantur: Quid cum homine ageretur, si nutricationis menbra prorsus sensu carerent, nihilque doloris perciperent? sæpius enim intestinum aliquod ab acriori succo vulneratum, sæpius erosum, non spernendum periculum intulit, quemadmodum etiam scriptum reliquit Hippocrates: Tormina si ab atra bile oriantur, mortiferum est: hanc ob causam consultoria DEI potestas nutritivis particulis nervum pro sensu idoneum inseruit, ut doloribus perculsæ, homines ad ipsarum curationem impellerent.

XI. Ἀρξώμεθα οὖν ἀπὸ τῆς περὶ τὸ ἐν τῷ ἥπατι ἀναδόσεως, ὅπως τε γίνεται, καὶ διὰ τίνων ἀγγείων, ἔστω γὰρ προκείμενα λέγειν. ὅτι γὰρ πάντα τὰ σιτία τε καὶ ποτὰ ὑπὸ τὸ γαστρὸς χυλοποιῆται, καὶ τὸν πεπονθότα κόσμον τῆς ὑπε-

XI. Initium igitur à digestione, quæ fit in jecore, accipiamus, quomodo, & per quæ vascula perficiatur: id enim mihi est propositum. Esculenta omnia & poculenta in ventriculo liquescere, ejusque viri-

περιλήμματα ἀπωθῆται. ἐκ εὐθὺς δὲ ἀπὸ τ̃ φάρυγγος ἕλκει ἡ καρδία· μέσος γὰρ ὁ πνεύμων κεῖται τ̃ τε φάρυγγος καὶ τ̃ καρδίας· καὶ τοῦτο τ̃ ἀγαθ̃ προνοίας τ̃ θεοῦ ἡμῶν. εἰ γὰρ ἀμέσως ἐκ τ̃ φάρυγγος εἵλκεν ἡ καρδία, καὶ αὖθις εἰς τὸ ἐκτὸς ἀπεδίωκε τὸ πνεῦμα, δυοῖν θάτερον ἡμῖν ἀναγκαῖον κακὸν ἐγίνετο, ἢ ἀκαίρως εἰσπνεῖν ἀέρα μοχθηρὸν, ἢ μηδόλως εἰσπνέυσιν πνίγεσθαι προσχρῆμα. Διὰ ταῦτα μὴν ἡ δημιουργικὴ τ̃ θεοῦ σοφία, ἡ τὴν καρδίαν μόνην ἀναπνευστικὸν ἐποίησεν ὄργανον, ἀλλ' ἔξωθεν αὐτῇ περιέθηκε πνεύμονα καὶ θώρακα, Διασκευάζοντας ἐκείνῃ καθαρὸν τ̃ ἀέρα, ἅμα δὲ καὶ φωνεῖν τὸ ζῶον Διὰ τ̃ συριγγ̃ αὐτῶν ποιοῦντας.

V. Μέσην δὲ ἄρα παντὶ τῷ κύτει τ̃ θώρακος αὐτὴν ἐγκατέθετο, ὅπως ἰσορρόπως ἕλκῃ ἅπασαν τὴν ἐκ τ̃ πνεύμονος καταψυξιν, ἅμα δὲ καὶ τ̃ τῷ θώρακι προσπιπτόντων βλαβερῶν ἀπαχθῇ πορρωτέρω. κύ̃ τὸ μέσον δὲ τ̃ θώρακ̃ ὅλος ἡμέσιν εὐρώστοις Διαφράττεται ἄνωθεν τ̃ κλειδῶν ἕως κατωθεν τ̃ ξιφοειδ̃ χόνδρου, καὶ μέχρι βάθους τ̃ ῥάχεως, χωρίζουσι τὴν δεξιὰν κοιλίαν τ̃ θώρακος καὶ τὴν ἀριστερὰν· καὶ ἄλλως δὲ ἀναγκαίαν χρείαν τῷ ζώῳ παρέχουσι. πολλάκις γὰρ τὰ δεξιὰ βλαβέντα ἰσχυρῶς, ἡμίπνουν καὶ ἡμίφωνον τὸ ζῶον τηρεῖ, ἀβλαβῶν τῶν ἀριστερῶν Διαφυλαττομένων, ὡς

refrigeſcit: dum contrahitur, fuliginoſa recrementa propellit, neque ſtatim à faucibus cor ſpiritum adducit: medius enim pulmo inter fauces corque intereedit, idque divinæ eſt providentiæ teſtimonium, nam ſi protinus à faucibus cor animam acciperet, rurſumque expelleret, duorum incommodorum alterum evenire neceſſe foret, aut importune aërem lædentem immitti, aut dum *nihil* attrahitur, confeſtim ſuffocari. Propterea igitur DEI conditrix ſapientia non cor ſolum ſpirabile viſcus machinata eſt, ſed extra pulmonem pectusque ipſi aërem purgantes, temperantesque circumdedit, ſimulque per ipſorum compreſſionem vocem animali fabrefecit.

V. Atqui intra pectoris inane exquiſite medium cor eſt poſitum, ut æque totum ex pulmone refrigerium abducat, itemque ut longius à noxiis in pectus incidentibus ſummotum ſit: totum autem pectus prævalidis membranis medium interſepitur: ſuperius à jugulis, inferius à cultrali cartilagine, usque ad profundam ſpinam, in dextrum ſiniſtrumque ventriculum diviſum, qui neceſſarium alioqui animali uſum præſtant: quandoquidem plerumque dextra pars læſa, animal ex dimidio ſpirans & ſemivocale ſervavit, incolumi ſiniſtra

καὶ μεγάλας πάνυ πολλὰς συνδήσασα, ἀφ' ἧς αὐτῆς σαρκὸς πάσας ἕλκει φλέβας καὶ ἀσαλεύτους ἀποτελέσασα. ταύτην τὴν σάρκα ὠνόμασαν μεσεντέριον, ἀφ' ὃ μέσον κεῖται τῶν ἐντέρων, ἕτεροι δὲ μεσάραιον, ἀφ' ὃ μέσον αἴρεσθαι πάντων τούτων τῶν ἀγγείων· ἄλλοι δὲ καλλίχρεας· ἡδίστην δὲ εἰς τὸ ἐσθίεσθαι. παρὰ τῆς ἀφάτου δημιουργίας θεοῦ τὰ φρονήματα.

las, quas adenas vocant, magnas, parvasque valde multas continet, ipſamet carne venas omnes devinciens, ipſisque ſtabilitatem largiens: carnem hanc meſenterion, quod media inter inteſtina ſita eſt, nominaverunt, alii meſaræon, quod media inter omnia hæc vaſa attollatur, alii callicreas, quod eſui ſit jucundiſſima, ſed Latini lactes, uſitato vocabulo appellaverunt. Hæc prudentiſſimæ DEI artis fuere conſilia.

XII. Ἀπὸ δὲ τῶν ῥίζης πασῶν τούτων τῶν φλεβῶν, ἐκφύεταί τις φλὲψ, οἷον περὶ στέλεχος δένδρου, καταχιζόμενον εἰς κλῶνας πολλοὺς μείζονάς τε καὶ ἐλάττονας· αὕτη ἡ στελεχιαία φλὲψ καταχίζεται εἰς τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς βλαφοῖς αὐτῆς στενοτάτοις οὖσι, πρώτως δεχομένη τε ἐκ τοῦ γαστρὸς καὶ τῶν ἐντέρων καθαρώτατον χυλὸν, προκατεργασμένον εἰς αἵματος ὕλην. μετέχουσι γάρ πως αἱματοποιητικῆς δυνάμεως καὶ αἱ μεσαραϊκαὶ φλέβες, ἀμυδρᾶς δηλονότι καὶ ἐλαχίστης. δεξαμένη οὖν τὸν χυλὸν ἔστιν ἡ στελεχιαία φλὲψ, καταστευάζει αὐτὸν αἷμα. ἀφαιρεῖσθαι δὲ τὸ αἷμα μὴ τὸ κατασκευασθῆναι αὐτὸ, καὶ τὸ μὲν κοῦφον καὶ ἀεροῶδες, ὅπερ ἐστὶν ἡ ξανθὴ χολὴ, ὑψοῦται μετέωρον, καὶ ἐκπέμπεται εἰς τὴν χοληδόχον κύστιν, ἀφ' ἧς πόρος αὐτῆς ἐστὶν εἰσάγων εἰς αὐτὸν τὸ χολῶδες περίττωμα. μὴ δὲ

XII. Ex harum omnium venarum radicibus, una quædam vena ceu arboris truncus enaſcitur, qui in ramos multos, majores minoresque dividitur, hæc truncalis (ut ita dicam,) vena, in ſima jecoris parte ſcinditur ramulis ſuis anguſtiſſimis, primum ex ventriculo atque inteſtinis ſuccum defæcatiſſimum ad ſanguinis generationem ante elaboratum ſuſcipiens: participant enim & meſaraicæ venæ, quæ medianæ à Latinis vocantur, vi quadam ſanguifica, licet obſcura & minima. Itaque poſtquam ſuccum hunc truncalis vena ſuſcepit, ipſum in ſanguinem mutat: ſanguis autem, poſtquam factus eſt, dividitur, & ex ipſo levis pars & aërea, quæ flava bilis eſt, ſupernatat, & in fellis veſicam per canaliculum in ipſam felleum excrementum derivantem, effunditur. Cum

ἵνα καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ φυλάττηται καὶ τοῦτο τὸ μέρος, καὶ ἵνα πρὸς τὸ ἔσω ἔξωθεν προσβολὰς ἀποπλήσας ἀπάγῃ τῆς καρδίας. ῥέπει δὲ μικρὸν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ὀξὺ τοῦ κώνου, ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ ἐγκαίου τοῦ πνεύματος ἐν γαστρί. ἐν δεξιᾷ δὲ, τοῦ πνεύματος κοιλίαν ἡ φύσις ἐμιήσατο, ὡς ἐν τῇ δεξιᾷ τοῦ αἵματος. μέσον δὲ τῆς βάσεως τοῦ κώνου, καὶ τοῦ ὀξέος γύρωθεν εἰσὶν αἱ κοιλίαι τῆς καρδίας δύο· τούτων, ἡ μὲν δεξιὰ, ἡ δὲ ἀριστερά· αἱματικὴ μὲν ἡ δεξιὰ, περιέχουσα πνεῦμα ὀλίγιστον. πνευματικὴ δὲ ἡ ἀριστερὰ, περιέχουσα αἷμα ὀλίγον. καὶ γὰρ καὶ αἱ ἀρτηρίαι πνεῦμα περιέχουσαι καὶ αἵματος ὀλίγα μεταλαμβάνουσι τροφῆς χάριν, ὡς αὐτὴ καὶ αἱ φλέβες αἷμα περιέχουσαι καὶ πνεύματος μεταλαμβάνουσι, χάριν τοῦ ζῆν· ῥιπίζεσθαι γὰρ δεῖ ἅπαν μόριον τοῦ μέλλοντος ζῆν σώματος.

VII. Ἀπὸ δὲ τῆς βάσεως τῆς καρδίας, ὅπερ καὶ κύριον αὐτῆς μέρος ὀνομάζεται, ἐκπεφύκασιν ἀγγεῖα· ἐκ μὲν τῆς αἱματικῆς κοιλίας ἡ φλὲψ ἡ ἀρτηριώδης, ἐξάγουσα τὸ αἷμα τὸ ἀπὸ τῆς κοίλης φλεβὸς εἰσαγόμενον εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν τῆς καρδίας, καὶ ἐπάγουσα εἰς τὸ πνεύμονα, πρὸς τροφὴν καὶ αὔξησιν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐν αὐτῷ ἀγγεῖον· ἐκ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κοιλίας τῆς καρδίας ἐκπέφυκεν ἡ ἀρτηρία ἡ μεγάλη, ἡ ὀνομαζομένη πνευματικὴ, ἢ ἐνίων δὲ ἀορτή. αὕτη ἐκπέμπει

mum habens, ut & ſpiritus cordis incola hac parte conſervetur, atque ut externos in ſternon occurſus à corde ſummoveat; paulum in ſiniſtram coni acies vergit, à proprii ventriculi ſpiritu exurente pertracta, in ſiniſtra autem parte ſpiritus ventriculum natura molita eſt, quemadmodum in dextra ſanguinis. Verum in medio baſis cuſpidisque ſpacio utrinque ſunt cordis ſinus gemini: horum unus dexter eſt, alter ſiniſter; ſanguinis quidem dexter eſt receptaculum, paucum ſpiritum continens: at ſpiritus fons ſiniſter, modicum ſanguinis habens: quandoquidem & arteriæ ſpiritu affluentes, exiguo ſanguine alimenti cauſa participant, contra venæ ſanguinis plenæ, & ſpiritus aliquid vitæ cauſa retinuerunt: victuri enim corporis parti ventilatione opus eſt.

VII. Cæterum à cordis baſi, quæ ejus princeps pars nominatur, vaſcula oriuntur: ex ſanguineo ventriculo arterialis vena, ſanguinem ex cava in dextrum cordis ſinum derivatum exhauriens, in pulmonemque profundens, ut ipſe ipſiusque vaſcula alantur ac augeantur: at ex ſiniſtro cordis cavo grandis arteria exoritur, quæ ſpirituoſa à nonnullis & aorta vocata eſt: hæc per totum corpus diſſipata vagatur, omnes ejus partes refrigerans, vita-

ἐμπλησθῆναι ἐν τῇ κοίλῃ φλεβὶ, γενομένων δὲ συμβολῶν ὑσῶν ἀπὸ κοίλης φλεβὸς πρὸς τὴν σπλεχνίαν, δεῖται δὲ ὑδαλώδους περιπώματος· ὡς ὀχήματος καὶ ὁδηγοῦ, ὅπως τῇ εἰσδύσει λεπτοῦ σώματος, συνεισέλθῃ καὶ τὸ παχύ.

XIII. Ἔστιν οὖν ὁ ἧπαρ σῶμα σύνθετον, ἐκ φλεβῶν ἀγγείων συγκείμενον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ δοχείας τοῦ γαλακτώδους πρὸς φλεβὶ ἀγγείῳ τὸ ῥιπίζεσθαι. μετέχει δὲ καὶ νεύρου, ἵνα ᾖ αἰσθητικὸν ἀπὸ προσγινομένων κακῶν· ἡ δὲ οὐσία τοῦ ἥπατος σαρξ ἁπαλή ἐστι καὶ ἐρυθρά, οἷον αἷμα νεοπαγές. ὃ τὸ καλεῖται παρέγχυμα· ἐνδέδυται τὸ ἧπαρ, πρὸς μὲν φλέβας καὶ δοχείας ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν, ἔξωθεν δὲ τὸ περίτοναιον σχιζόμενον εἰς λοβοὺς τέσσαρας. καί τις ἀνὴρ τῶν μαθηματικῶν ἰατρῶν τοῖς λοβοῖς ὀνόματα προσηγόρευσε ταῦτα, τράπεζα, ἑστία, μάχαιρα, καὶ ἡνίοχος. πρεπόντως γὰρ ἡ ἄφατος τοῦ θεοῦ σοφία κατέχισεν αὐτὸ εἰς λοβούς. παρέθηκε γὰρ αὐτῷ τῇ γαστρὶ οἷόν τι θερμαντικὸν σκέπασμα συνεργοῦν τῇ πέψει. τοῖς λοβοῖς δὲ αὐτὸ ὡσπερεί τισι δακτύλοις μείζονα τῆς γαστρὸς τόπον περιλαμβάνει· οὐ δὴ πᾶσι δὲ ἀνθρώποις τέσσαρας λοβοὺς ἔχει τὸ ἧπαρ, ἀλλ' ὅτι τοῖς μακροκάπνοις. ἔστι δὲ τὸ ἧπαρ, ἄνωθεν μὲν κατ' ὀ

πρὸς-

cum ſanguis purior craſſus ſit, & eum in cavam venam permeare oporteat, anguſtiſſimique meatus ſint, quibus ea cum caudicaria committitur, aqueo excremento, veluti vehiculo ac duce indiguit, ut cum tenui corpore ſimul etiam craſſum pervaderet.

XIII. Quamobrem jecur corpus eſt compoſitum, ex venis differentibus conſtans, arterias præterea venis appoſitas refrigerandi cauſa continens: nervo etiam participat, ut ſenſu invadentium malorum afficiatur. At jecoris ipſius ſubſtantia caro quædam eſt mollis & rubra, veluti recens concretus ſanguis: ea parenchyma à Græcis appellatur: quæ undique ſupraque & infra venis atque arteriis perforatur, exterius peritonæo membrana involvitur, & in quatuor fibras ſcinditur. Quidam autem ex mathematicis medicis, fibris hæc nomina impoſuit: prima focus dicta eſt, maxime namque ad ſucci coctionem facit, quemadmodum focus ad coquenda cibaria: ſecunda menſæ nomen ſortita eſt, quoniam menſæ vicem gerit, ſiquidem membrorum alimenta in ipſa apponuntur: tertia culter nominatur: dividit enim, ſegregatque inter ſe humores, aut ſi quid craſſius diſtribuendum ſit, id ſecat, atque commutat: quarta vero au-

καταχὴν τ̃ ἐλχθέντος ὑπὸ τ̃ καρδίας ὑλώδους πνεύματος, ἀλλ' οὐδ' ἐᾶσιν ἔξω παλινδρομεῖν τὰ ἐλχθέντα ἐν ἀκαρεῖ τῷ χρόνῳ. τὴν προσωνυμίαν δὲ ὑμένες ἔτοι τριγλώχινες καλεῖσθαι ἐκ τ̃ ὁμοιότητος τ̃ τριγλωχίνων. ὁμοιοι γὰρ κ̃ πάντα τοῖς τριγλωχισιν εἰσίν.

X. Ἀλλὰ καὶ τὰ ὦτα τ̃ καρδίας διὰ ταύτας τὰς αἰτίας γέγονε. κοῖλα γάρ εἰσι καὶ πρόχειρα, καὶ ὑποδοχεῖα ἐξωθεν ἑκατέρω τ̃ εἰσαγόντων σωμάτων τὰς ὕλας, καθάπερ τι ταμεῖον τροφῆς, ὡς μὴ κινδυνεύσαι ποτε ῥαγῆναι τὸ ἀγγεῖον ἑλκύσης ἀθρόως τι καὶ σφοδρῶς τ̃ καρδίας, ἀλλ' ἐκ τ̃ κοιλότητος τ̃ ὦτων κατ' ὀλίγον χορηγεῖσθαι. ὑπιβέβληται δὲ τῇ καρδίᾳ περιλαμβάνων αὐτὴν ὁ περικάρδιος ὑμὴν, ὥσπερ τι ἔρκος ἢ οἰκος ἀσφαλὴς, ἐκφυόμενος μὲν ἀπο τ̃ βάσεως αὐτ̃, στενόμενος δὲ κ̃ βραχὺ, καὶ τελευτῶν ὁμοίως καὶ αὐτὸς τῇ καρδίᾳ, εἰς τὴν κορυφὴν τ̃ κώνου τῷ στέρνῳ συνημμένος. ἀφέστηκε δὲ ἀπο τ̃ καρδίας παντα χόθεν τοσαύτην διάστασιν, ὡς διαστελλομένη αὐτὴν ἱκανῶς ὑποδέχεσθαι. εἰ γὰρ ὀλίγῳ πλέον ἀφεστήκει, ἐβλαπτεν ἂν τ̃ θώρακος τὴν εὐρύτητα ταῖς κ̃ τὰς ἀναπνοὰς ἔσω τε κ̃ ἔξω φορᾶις τ̃ πνεύματος· εἰ δ' ὀλίγον ἀπ' αὐτῆς ἀφεστήκει, ἐστενοχώρει ἂν αὐτὴν ἐν ταῖς μεγάλαις διαστολαῖς τ̃ καρδίας. ἔστιν δ' ἡ οὐσία τ̃ περικαρδίου χιτῶνος, νευρώδης τε παχεῖα, μέση καθεστηκυῖα σκληρότητος

lis ſpiritus à corde attracti adjuvant, immo neque ea, quæ breviſſimo tempore attracta ſunt, retro effluere permittunt: appellationem autem eam à ſimilitudine tricuſpidum telorum adeptæ ſunt, quibus perſimiles ex toto fuerunt.

X. Aures præterea cordis iisdem de cauſis comparatæ fuerunt. Etenim cavæ rotundæque ſunt & exterius oſtiis humores in cor admittentibus appoſitæ, tanquam alimenti promptuarium, ne unquam repente contentiusque trahente corde, vaſculum diſruptionis periculum ſubeat, ſed ex aurium gremio paulatim commeatus ſubvehatur. Exterius autem cor firmo eſt opertum membranæ involucro, quæ ab hoc pericardios Græce vocata eſt, inſtar valli cujusdam, domusque munitiſſimæ. Hæc à cordis baſi incipiens, paulatim arctior fit, tandemque una cum corde in coni aciem gracileſcit, & oſſi pectoris, quod ſternon vocatur, conjungitur. A corde vero undique tanto abeſt ſpatio, quantum diſtento cordi ſatis eſſe valeat: quod ſi longius diſtaret, pectoris cavum impediret, dum in anhelitu trahitur ſpiritus ac redditur. At ſi minus ſpatii intereſſet, ipſum cor cum latius diſtenditur, in anguſtiis verſaretur. Membranæ hujus ſubſtantia nervoſa & craſſa eſt, & inter

τῶν, ὅτι σοὶ ἐγκεφάλῳ μέλλομεν αἱ-
ματῶν. τὸ δὲ καλεχόμενον ἧ πρέμνη
ἢ αὐτὸ φέρεται διὰ τ' ῥάχεως, ὥσπερ
τις ἀγωγὸς μέγας σχιζόμενος εἰς
πολλὰς φλέβας μικρᾶς τε καὶ με-
γάλας, καλασπειρόμενος εἰς τὸ πᾶν
σῶμα καὶ δεδεύων ἅπαντα αὐτὸ τὰ
μόρια.

sinum progreditur, ut ei sanguinem pro alimento subvehat. Quod autem ex ea ad jugula conscendit, in duas partes dividitur, rursumque ipsæ divisæ partes in binas finduntur: unaque ex his per humerum ad manum descendit, in plura germina majora minoraque discerpta: altera per cervicem in caput evadit. Id autem utrinque tam à dextra quam à sinistra efficitur: item ex magnis sectis jugulares venæ exeunt: verum de ipsis nostra erit oratio, cum cerebri naturam explicabimus. At truncus venæ cavæ descendens, & ipse per spinam incedit, ceu magnus aquæ ductus, in venas multas exiguas & ampliores, per universum corpus dissipatus, omnesque ejus particulas irrigans.

XIV. Ἐκ δὲ τ μεγάλ ἀγωγῦ τ καταρχομένν ἀπὸ τ ῥάχεως ἀπο-
φύονται δύο ἀγγεῖα, ἓν μὲν εἰς τὸ δεξιὰ, ἓν δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ, πρὸς ἕνα
ἕκαστον νεφρόν. ἕλκεται δ' ὑπὸ τ νεφρῶν δι' αὐτῶν τῶν ἀγγείων τὸ
ὑδατῶδες περίττωμα τ αἵματος. οὐκ ὁμοίως δὲ ἡ ἕλκη γίνεται
ἀπὸ τὴν θέσιν αὐτῶν. ὁ γὰρ δεξιὸς
νεφρὸς, ἀνώτερος φαίνεται κείμε-
νος τ ἀριστερῦ, ὡς ὑπό τινων προσψαύειν
τῷ μεγάλῳ λοβῷ τ ἥπατος. ἕλκυ-
στιν ἓν οἱ νεφροὶ πρωτοδεύτερα. εἰ γὰρ
ὁμοῦ εἵλκεν καὶ κ τ αὐτὸν χρόνον
ἰσοσθενῶς, ἐκώλυεν ἂν ἀλλήλων τὴν
ἐνέργειαν, τῇ ἀντιπαράσει ἀντέλκον-
τες ἑαυτούς. ἔστο ἡ τ ἀγαθῦ θεῦ
προνοία προσιδοῦσα, κατέθετο τ δεξιὸν
νεφρὸν ὑψηλότερον, καὶ πλησίον τῆς
κοίλης φλεβὸς, ὅπως τῇ ἐγγύτητι ἕλκῃ
χω-

XIV. Ex hoc magno rivo per spinam descendente, duo vasa egrediuntur, in dextram unum, alterum in sinistram, singulumque in rene inseritur. Igitur à renibus per hujusmodi fistulas aqueum sanguinis recrementum attrahitur: non eodem autem tempore uterque ob situm differentem, attrahit: siquidem ren dexter, superior sinistro est, adeo, ut in quibusdam ipsam magnam jecoris fibram contingat. Trahunt itaque renes unus post alterum, quoniam si eodem simul tempore æque valenter traherent, alter alterius functionem retrahens impediret. Id boni DEI providentia præsentiens, dextrum renem superiorem, & venæ cavæ proximum collocavit, ut vicinitate

citra

χωρὶς ἀντιπαστάσεως. Τὸ ἐλχθὲν ὑπ' αὐτῶν λαμβάνοντες οἱ νεφροὶ, μεταστευάζουσι πρὸς τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν, ὅπερ ἐστὶ λῦσις αὐτοῦ εἰς ἰδίαν ὕλην. Ἵνα δὲ διακένωσιν οἱ αὐτοὶ νεφροὶ ἐκπέμποντες διὰ τῶν οὐρητήρων εἰς τὴν ὑποδοχὴν κύστιν. εἰσὶ δὲ οἱ οὐρητῆρες ἀγγεῖα στενὰ προμήκη, ἐκφυόμενα μὲν ἀπὸ τῶν νεφρῶν, καταφυόμενα δὲ εἰς τὴν κύστιν, ἓν ἐκ δεξιῶν, καὶ ἓν ἐξ εὐωνύμων. βάλλουσι δὲ πλησίον τοῦ πραχήλου τῆς κύστεως. ὁ δὲ πόρος τῆς κύστεως εἰς ὃν βάλλουσιν οἱ οὐρητῆρες, λοξός, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐᾷ τὸ οὖρον παλινδρομεῖν εἰς τὰ ὀπίσω. ἐκ δύο δὲ χιτώνων νευρωδῶν σύγκεῖται ἡ κύστις πυκνῶν καὶ πεπιλημένων, διὰ τὸ εἶναι τὸ περιεχόμενον ἐν αὐτῇ ὑγρὸν, λεπτομερές τε καὶ ὑδατῶδες. εἰς δὲ τὸ πραχήλου τῆς κύστεως κεῖται ὁ σφιγκτὴρ μῦς, περιλαμβάνων καὶ σφίγγων τὸ πράχηλον τῆς κύστεως ἀκριβῶς, μὴ ἐᾶν ἀκουσίως ἐκρεῖν τὸ οὖρον. προαιρετικὸν γὰρ ὄργανον ὁ μῦς.

citra revulsionem attraheret. Quamobrem renes, quod attraxerunt, capientes in suam ipsorum substantiam convertunt, & in urinæ formam permutant: hanc ipsi renes sejungunt per urinarios meatus in vesicam urinæ receptaculum emittentes. Sunt autem urinarii meatus, quos Græci ureteres vocant, vascula angusta, oblonga, à renibus orientia, vesicæque inserta, unum à dextra, alterum à læva: desinunt vero juxta vesicæ cervicem. Sed vesicæ foramen, in quod urinaria vascula perveniunt, tortuosum est, atque ideo urinam relabi non permittit. Ex duabus autem nervosis, densis, compactisque tunicis vesica componitur, eo quod tenuem humorem aqueumque contineat: verum in ejus cervice adstrictorius musculus ponitur, eam exacte complectens atque concludens, neque involuntarie urinam exire permittens. Est enim musculus, electionis instrumentum.

XV. Ὑποστρέψαντες ἂν εἴπωμεν περὶ τῆς κοίλης φλεβός. κατέχεται γὰρ ὁ μέγας αὐτῆς ἀγωγὸς ὀπισθεμπροσθεν τῇ ῥάχει ἕως τοῦ ἰσχίου, ἔνθα δὴ τὸ ἱερὸν ὀστοῦν. σχίζεται μὲν οὖν κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον δίχῃ. εἶτα τὰ τμήματα πάλιν εἰς τέσσαρα, κἀκεῖνα αὖθις εἰς ἄλλα, καὶ ἐκπέμπονται δρεδένειν τῇ αἵματος ὑγρότητι πάντα τὰ κατώτερα μέρη, ἄλλαι μὲν φλέβες πρὸς

XV. Cæterum revertentes, de cava vena sermonem absolvamus. Magnus ipsius canalis spinam premens, ad caudam usque, ubi sacrum os est, delabitur: eo in loco bipartito scinditur: deinde secta illa rursus in quatuor, iterum ea in alia: emittunturque, ut sanguineo humore omnes inferiores partes irrigentur: aliæ quidem venæ ad dextrum

πρὸς τὸ δεξιὸν σκέλος καὶ τὸ ἀριστερὸν ἕως τῶν ἄκρων ποδῶν διὰ βάθους τε καὶ ἁπλότητος· ἄλλαι δὲ πρὸς τὰς ὄρχεις καὶ τὸν καυλόν· ἄλλαι δὲ πρὸς τὰ σπερματικὰ ἀγγεῖα καὶ τὰς κυρσοειδεῖς εὐδιαφόρους· ἄλλαι δὲ πρὸς τὴν κύστιν, καὶ εἰ θῆλυ τὸ ζῶον, καὶ πρὸς μήτραν. καὶ πρῶτον μὲν τῶν θρεπτικῶν μορίων αὐτάρκης ὁ λόγος· λοιπὸν ὁπόσα ἀκολουθεῖ κατὰ τάξιν, ἵνα γλήχαι θρέψις.

XVI. Ἔστι μὲν οὖν πρώτη εἴσοδος εἰς τὸ στόμα· δευτέρα δὲ, ἡ διὰ τῶν ὀδόντων λέανσις· τρίτη, ἡ διὰ τῆς γλώσσης σφαιροποίησις· τετάρτη, ἡ διὰ τοῦ οἰσοφάγου κατάποσις· πέμπτη, ἡ διὰ τοῦ γαστρὸς χυλοποίησις. ἕκτη, ἡ διὰ τῶν μεσαραϊκῶν φλεβῶν ἀνάδοσις· ἑβδόμη, ἡ ἐν τοῖς σιμοῖς τοῦ ἥπατος ἐξαιμάτωσις· ὀγδόη, ἡ ἀπὸ τῶν σιμῶν μετάληψις τοῦ αἵματος ὅτι τὸ κυρτόν. ἐννάτη, ἡ διὰ τῆς κοίλης φλεβὸς ἀνάδοσις τοῦ αἵματος εἰς ὅλον τὸ σῶμα· δεκάτη, ἡ ἐκ τῶν φλεβῶν ἀπόδοσις τοῦ αἵματος εἰς τὰς μύας, ἥτις ὀνομάζεται πρόσθεσις· ἑνδεκάτη, ἡ τοῦ αἵματος πρὸς τὰς μύας ἀναζύμωσις, ἥτις ὀνομάζεται πρόσφυσις· δωδεκάτη δὲ, ἡ μεταβολὴ τοῦ ζυμωθέντος εἰς ὁμοιότητα τῶν σαρκῶν καὶ τοῦ δέρματος, ἥτις ὀνομάζεται ἐξομοίωσις· τρισκαιδεκάτη δὲ, ἡ θρέψις. ἐν τῇ ἀρχῇ οὖν τοῦ λόγου τῆς ἀναλύσιν ἀρξάμενοι, ἐν τῷ τέλει τῆς διαιρέσιν ἐπληρώσαμεν, θεοῦ ὁδηγήσαντος καὶ ἐνεργήσαντος.

dextrum ſiniſtrumque, ad extremos usque pedes profunde atque in ſuperficie incedunt: aliæ ad teſtes & colem, aliæ ad ſeminaria vaſcula & varicoſos aſſeſſores, aliæ autem ad veſicam: & ſi fœmina ſit, ad uterum. At de alumnis particuli hæc puto ſatis fore. Reſiduum eſt explicare, quæcunque ordinate, ut fiat nutricatio, ſequantur.

XVI. Igitur primus eſt in os introitus: ſecunda per dentes attritio, tertia per linguam in globum formatio, quarta per gulam devoratio, quinta in ventriculo in humorem converſio, ſexta per meſaraicas venas diſtributio, ſeptima in cavo jecoris ſanguinis generatio, octava ex cavo in gibbum ſanguinis migratio, nona per cavam venam ſanguinis in totum corpus digeſtio, decima ſanguinis ex venis in muſculos profuſio, quæ appoſitio vocatur: undecima eſt ſanguinis cum muſculis fermentatio, quæ adhæſio dicitur: duodecima eſt fermentati ſanguinis in carnium cutisque ſimilitudinem permutatio, quæ aſſimilatio nominatur: decima tertia eſt ipſa nutritio. Ab initio ſermonem per reſolutionem orſi, in fine per diviſionem abſolvimus, DEO duce atque favente.

πῶ φωνῆς, ποιητικὸν μὲν αἴτιον, ὁ ἐγκέφαλος κινῶν τὸ θώρακα περαιτέρω πεπαιρετικῶς. μακροτέρας μὲν οὖν αἰτίου ὁ ἐγκέφαλος. τὸ γὰρ πόρρω αἴτιον ἡ ψυχὴ, κελεύσασα τῷ ἐγκεφάλῳ κινεῖν τὸν θώρακα. ἔπειτα τὸ ποιητικὸν αἴτιον διττῶς λέγεται, τὸ μὲν μακροτέρως, τὸ δὲ πόρρω. εἴη δ' ἂν ἐνταῦθα δηλονότι τῆς φωνῆς δηλαδὴ ἐπὶ πορρωτάτω ποιητικὸν αἴτιον ἡ πάντων αἰτία καὶ συνεκτικὴ τοῦ θεοῦ σοφία, ἡ ὅτως δημιουργήσασα καὶ κατασκευάσασα τοῦ ἀνθρώπου τὰ μέρια. ὑλικὸν δὲ τὸ ἔξω φερόμενον πνεῦμα τῆς ἐκπνοῆς· ὀργανικὸν δὲ, ἡ τραχεῖα ἀρτηρία καὶ ὁ κοινὸς χιτὼν αὐτῆς καὶ ἡ στόμαχος· τελικὸν δὲ, αὐτὴ ἡ φωνή.

XIII. Ἡ μέν τοι τραχεῖα ἀρτηρία, καὶ βρόγχος καλεῖται, ἀπὸ τὸ ἐκ πολλῶν βρογχίων συγκεῖσθαι. βρόγχια δέ ἐστι σώματα χονδρώδη κύκλου παραπλήσια· καὶ καθάπερ πολλοὶ κύκλοι συνελθόντες καὶ μιγέντες ἀλλήλοις κατὰ μῆκος κύλινδρον ἀποτελοῦσιν, ὅτως καὶ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία, καθ' ὃ μὲν ἐκ πολλῶν βρογχίων συντεθέντων ἀποτελεῖται, βρόγχος καλεῖται· καθ' ὃ δὲ ἐκ πολλῶν κύκλων, κύλινδρος. οὐκ ἔστι δὲ ὅλος ὁ κύκλος τῶν βρογχίων χόνδρος. τὸ γὰρ ὄπισθεν μέρος αὐτῶν τὸ παραπεφυκὸς τῷ οἰσοφάγῳ, νευρῶδές ἐστιν, ὡς εἶναι τοὺς κύκλους πάντας, κατὰ μὲν τὰ ἔμπροσθεν καὶ πλάγια, χόνδρους· κατὰ δὲ τὰ ὄπισθεν, νευρώδεις, διὰ τὸ μὴ θλίβειν τὸν οἰσόφαγον. συνῆπται δὲ ὁ, τε στόμαχος, καὶ ἡ τραχεῖα

finis: ideo in homine vocem cerebrum facit, pectus motu voluntatis attollens. Igitur proxima vocis causa cerebrum est: longinquior vero est anima, cerebro motum pectoris imperans. Deinde quoniam efficiens causa bifariam dicitur, una prope, altera procul: erit utique & hoc loco longinquissima vocis causa, omnium causa, contentrixque omnium, Divina sapientia, quæ ita humana membra condidit & fabricata est. At vocis materia spiritus est, per exspirationem ejectus: finis autem, ipsamet est vox.

XIII. Aspera quidem arteria & bronchus nominatur, quia ex multis bronchiis componitur: bronchia vero corpora sunt cartilaginea circuli imaginem referentia. Atque ut multi compositi circuli, inter seseque in longitudinem impliciti, eam figuram, quæ cylinder dicitur, constituunt, ita etiam aspera arteria, quatenus ex multis compositis bronchiis integratur, bronchi vocabulum consequitur: quatenus vero ex multis circulis, cylinder appellatur. Non est autem totus bronchiorum circulus, cartilago, posterior enim ipsorum pars gulæ adhærescens, nervea est, adeo ut omnes circuli oblique & à lateribus cartilaginosi, secundum posteriora vero nervi natura præditi sint, ne

gulam

ται κ τὴν δ κενὴ ὑποχώρησιν, τὴν ἀρχὴν τ ἐξηγήσεως π ἀναπνευστικῶν μορίων ἀπὸ δ θώρακος ποιήσομαι.

III. Ἔστι μὲν οὖν ὁ θώραξ, σῶμα σύνθετον, ἐκ δεξιῶν μὲν καὶ ἀριστερῶν π πλευρῶν συγκείμενον, ἔμπροσθεν δὲ ὑπὸ δ στέρνε καὶ δ σήθυς, ὄπισθεν δὲ ὑπὸ π ιβ' ἀπονδύλων τ ῥάχεως π ἀφωρισμένων τῷ θώρακι, εἰς ἃς συναρθροῦνται οἱ αὐτοὶ ἀπόνδυλοι ταῖς ἑκατέρωθεν παγίσι τῶν πλευρῶν. στέρνον μὲν οὖν τὸ ὑπὲρ τ μαζὸν ἐστὶ· τὸ δὲ μεταμάζιον, σῆθος. ἄνωθεν μὲν οὖν ἀφορίζεται ὑπὸ π κλειδῶν καὶ δ τραχήλε, κάτωθεν δὲ ὑπὸ δ διαφράγματος, ὡς εἶναι τὴν θέσιν δ θώρακος ὑπὲρ π φρενῶν. ὄργανον οὖν ἐστὶν ὁ θώραξ πνευματικὸν, ἀναπνευστικὸν, κινούμενον κ προαιρέσιν. ὑπὸ μυῶν γὰρ καὶ νεύρων αὐτῷ ἡ κίνησις. κοῖλος δέ ἐστιν ἔσωθεν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ φαινόμενον· ἀναπληροῖ δὲ πᾶσαν τὴν εὐρυτητα αὐτε ὁ πνεύμων φωνητικὸν ἅμα καὶ ἀναπνευστικὸν ὄργανον γνώμεθα. εἴπωμεν τοίνυν πρῶτ τ χρείας αὐτῶν ἐντεῦθεν ἀρξάμενοι.

IV. Ἡ χρεία τ ἀναπνοῆς τοῖς ζώοις ἐδείχθη διὰ τ καρδίαν, δεομένης αὐτ δ ἔξωθεν ἀέρος. ἀναψύχει γὰρ αὐτὴν ὁ ἔξωθεν ἀὴρ εἰσπνεόμενος ὑπὸ θερμότητος ζέουσαν. διπλῆς δὲ τ κινήσεως τ ἐν τῇ καρδίᾳ ὔσης, κ διαστολὴν, καὶ συστολὴν, ἐν μὲν τῷ διαστέλλεσθαι, καταψύχεται· ἐν δὲ τῷ συστέλλεσθαι, τὰ λιγνυώδη πρῶτ-

nendorum ſpirantium membrorum à pectore faciam.

III. Itaque pectus eſt corpus compoſitum ex dextris lævisque coſtis: in priore autem duobus ex oſſibus conſtans, quorum unum στῆθος, alterum στέρνον Græci vocant: à tergo duodecim ſpinæ vertebris, quæ una cum pectore deſinunt: inter ſeſe autem vertebræ utrinque coſtarum compagibus deligantur. Sternon quidem, os ſupra mammas vocant: quod infra eſt, ſtethos: ſuperius quidem jugulis & collo terminatur, ab inferioribus transverſo ſepto: ſupra enim pectus eſt. Igitur pectus ſpiritus inſtrumentum eſt, ipſum trahens, reddensque, voluntatis motu agitatum: nam per muſculos & nervos ipſi motus ineſt, interius concavum, ut ſenſus declarat; totum vero internum ſpacium pulmo occupat, vocale ſimul, ſpirabileque inſtrumentum. Verum hinc exorſi, eorum commoda exponamus.

IV. Spirationis uſum in animalibus propter cor fuiſſe à natura inventum demonſtravimus, quod ſane externi aëris indiget: ſiquidem externus aër attractus, ipſum calorem præfervidum refrigerat. Duplex vero cum ſit in corde motus, per diſtenſionem videlicet & contractionem, dum diſtenditur,

εὐπεψίας ἀπολαμβάνουσιν ἐξ αὐτῆς, περὶ ὀλίγου ἀπεδείξαμεν· καὶ ὅτι περιφθέντα οὐκέτι μένει ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ὠθεῖται πρὸς ἔντερα, καὶ τοῦτο καλῶς εἴπομεν. ἐξερχόμενον δὲ ὁ χυλὸς διὰ τοῦ πυλωροῦ εἰς τὴν δωδεκαδάκτυλον ἐκφυσιᾷ, ὑποδέχεται αὐτὸν ἡ νῆσις ἑλικοειδῶς κειμένη. εἶτα τὸ λεπτὸν ἔντερον, καὶ αὐτὸ ἑλικοειδῶς κείμενον. ἐν τούτοις τοῖς ἐντέροις καταπείρονται φλέβια πολλὰ ἃ ὀνομαζόμενα μεσαραϊκά, μείζονά τε καὶ ἐλάττονα, ἐκφυόμενα ἀπὸ τῶν σιμῶν τοῦ ἥπατος. ταῦτα ἁρπάζουσι τὸν καθαρώτατον χυλόν, καὶ τὸ σκύβαλον δὲ ὑποχωρεῖ εἰς τὰ παχέα ἔντερα· ἀναφέρουσι δὲ τὸν αὐτὸν χυλὸν πρὸς τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος, εἰς τὸν τόπον τὸν ὀνομαζόμενον πύλας ἥπατος. ταύτην τὴν περιγωνυμίαν ὠνόμασεν ἀνήρ τις θεῖος περὶ τὰ μαθήματα, ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἀσκληπιάδου χρόνων· ἐκ τοῦ ὃν καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο ἐπωνόμασται ὅτως ὑπὸ τῶν σοφῶν ἰατρῶν. ἐν παίζοις δὲ ταῖς πύλαις συναθροίζονται αἱ μεσαραϊκαὶ φλέβες, ὡς ἐν ῥίζῃ δένδρου, τριχοειδεῖς καὶ ἀραχνοειδεῖς οὖσαι. μελλούσας οὖν ἐν σφοδραῖς κινήσεσιν ἀλίσκεσθαι πάσμασιν, οὐκ εἴασεν ἀσυμβίβλητος ἡ τοῦ θεοῦ πρόνοια, ἀλλὰ καταφύτευσεν ἐν ταῖς χίσεσιν αὐτῶν, οἷον ἀναπλήρωμα, σάρκα παχεῖαν, λευκὴν, ὑποπίμελον, συναθροισμὸν ἀγγείων πολλῶν περιέχουσαν, καὶ ἀδένας μικρούς τε καὶ

bus decentem coctionis gradum accipere, paulo superfus comprehenfum eft: eaque concocta non amplius in ventriculo moram ducere, fed pelli ad inteftina, & id quoque recte diximus. Exeuntem itaque per janitorem fuccum, in appendicem duodecim digitorum longitudinem implentem, jejunum in finus flexuofum fuftipit. Hujusmodi inteftina multis venulis, quæ medianæ nominantur, fparfa funt, majoribus & minoribus ex fimo jecoris enafcentibus: hæ puriffimum fuccum rapiunt. Scybalum autem, hoc eft, excrementofa pars, deorfum in craffa inteftina dejicitur: ipfum autem illum fuccum in cava jecoris ducunt, ad locum, quæ portæ jecoris vocantur: fic illum vir quidam bene doctus Afclepiadæ temporibus cognominavit: exinde usque ad hanc tempeftatem fic à fapientibus appellatus fuit: in ejusmodi portis medianæ venulæ, ut in arboris radice colliguntur, capillamentis araneisque perfimiles. Verum cum in vehementioribus motibus ipfas difruptum iri periculum eflet, eas divina providentia munimento fulcroque carere noluit, fed earum in ramos diviſuras carne quadam craffa, candida, fubpingui, velutî fupplemento firmavit: ea multa fimul vafcula, & glandu-

las,

καὶ μεγάλας πάνυ πολλὰς συνδήσασα, ἀφ' ἧς αὐτῆς σαρκὸς πάσας ἑαυτὰς φλέβας καὶ ἀσαλεύτους ἀποτελέσασα. ταύτην τὴν σάρκα ὠνόμασαν μεσεντέριον, ἀφ' οὗ μέσον κεῖσθαι τῶν ἐντέρων, ἕτεροι δὲ μεσάραιον, ἀφ' οὗ μέσον αἴρεσθαι πάντων τούτων τῶν ἀγγείων· ἄλλοι δὲ καλλίκρεας· ἡδίστην δὲ εἰς τὸ ἐσθίεσθαι. παρὰ τῆς ἀφάτου δημιουργίας θεοῦ τὰ βουλεύματα.

XII. Ἀπὸ δὲ τῆς ῥίζης πασῶν τούτων τῶν φλεβῶν, ἐκφύεταί τις φλὲψ, οἷόν περ στέλεχος δένδρου, καταδιζόμενον εἰς κλῶνας πολλοὺς μείζονάς τε καὶ ἐλάττονας· αὕτη ἡ στελεχιαία φλὲψ καταδύεται εἰς τὰ σιμὰ τῆς ἥπατος σὺν τοῖς βλαφοῖς αὐτῆς στενοτάτοις οὖσι, πεπόνως δεχομένη τε ἐκ τῆς γαστρὸς καὶ τῶν ἐντέρων καθαρώτατον χυλὸν, πεκαλειργασμένον εἰς αἵματος ὕλην. μετέχουσι γάρ πως αἱματοποιητικῆς δυνάμεως καὶ αἱ μεσαραϊκαὶ φλέβες, ἀμυδρᾶς δηλονότι καὶ ἐλαχίστης. δεξαμένη οὖν τὸν χυλὸν ὅλον ἡ στελεχιαία φλὲψ, κατασκευάζει αὐτὸν αἷμα. ἀφικνεῖται δὲ τὸ αἷμα μὴ τὸ κατασκευασθῆναι αὐτοῦ, καὶ τὸ μὲν κοῦφον καὶ ἀεροῦδες, ὅπερ ἐστὶν ἡ ξανθὴ χολὴ, ὑψοῦται μετέωρον, καὶ ἐκπέμπεται εἰς τὴν χοληδόχον κύστιν, ἀφ' ἧς πόρος αὐτῆς ἐστὶν εἰσάγων εἰς αὐτὸν τὸ χολώδες περίττωμα. μὴ δὲ

las, quas adenas vocant, magnas, parvasque valde multas continet, ipſamet carne venas omnes devinciens, ipſisque ſtabilitatem largiens: carnem hanc meſenterion, quod media inter inteſtina ſita eſt, nominaverunt, alii meſaræon, quod media inter omnia hæc vaſa attollatur, alii callicreas, quod eſui ſit jucundiſſima, ſed Latini lactes, uſitato vocabulo appellaverunt. Hæc prudentiſſimæ DEI artis fuere conſilia.

XII. Ex harum omnium venarum radicibus, una quædam vena ceu arboris truncus enaſcitur, qui in ramos multos, majores minoresque dividitur, hæc truncalis (ut ita dicam,) vena, in ſima jecoris parte ſcinditur ramulis ſuis anguſtiſſimis, primum ex ventriculo atque inteſtinis ſuccum defæcatiſſimum ad ſanguinis generationem ante elaboratum ſuſcipiens: participant enim & meſaraicæ venæ, quæ medianæ à Latinis vocantur, vi quadam ſanguifica, licet obſcura & minima. Itaque poſtquam ſuccum hunc truncalis vena ſuſcepit, ipſum in ſanguinem mutat: ſanguis autem, poſtquam factus eſt, dividitur, & ex ipſo levis pars & aërea, quæ flava bilis eſt, ſupernatat, & in fellis veſicam per canaliculum in ipſam felleum excrementum derivantem, effunditur. Cum

δὲ τὸ ἀπολαβεῖν αὐτὸ τὴν κύστιν, καὶ ἀλλοιῶσαι πρὸς τὴν ἰδίαν οὐσίαν αὐτῆς, ἐκπέμπεσθαι τὸ περιττὸν εἰς τὴν νῆσιν ἢ ἔντερον, ἀφ' ἧς ἐξάγονται αὐτὸ πόρῳ· τὸ δὲ γεῶδες καὶ παχὺ καὶ οἷον τρυξ ἧς αἵματος βεβιθὲν εἰς πυθμένα· ἧτο διώκεσθαι μὲν ἐκ ἧπατος ὡς περιττὸν, ἕλκεσθαι δὲ ὑπὸ ἧς σπληνὸς ὡς φίλιον, ὑπὸ ἧς ἐν αὐτῷ καθαρυομένης πόρῳ. ἧτο τὸ περίττωμα ἀλλοιοῖ ὁ σπλὴν, καὶ μεταβάλλει κῆ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οὐσίαν εἰς μελαγχολικὸν χυμὸν ἰδέᾳ τε καὶ δυνάμει. μέλας γὰρ ὁ σπλὴν, καὶ μανὸς τὴν οὐσίαν καὶ χαῦνος, ἐ δ' ἀρτηρίας παμπόλλας ἔχων, καὶ ἀραιότερον σκέπασμα. ἵνα γὰρ τ χυμὸν τὸν παχὺν καὶ γεώδη ἀλλοιώσῃ, καὶ μεταβάλλῃ εἰς ἕτερον εἶδος, οἷος ἐ γέγονε, ἐ ἐστί. ἀφανίζει δ' ἂν τ καταργαθέντα χυμὸν ἡ ἐν σπληνὶ ἀποκριτικὴ δύναμις· κῆ τὸ μὲν λεπτὸν κῆ καθαρὸν ὡς πρὸς σύγκρισιν μελαγχολικοῦ χυμοῦ, καθέχει πρὸς τροφὴν κ αὔξησιν αὐτοῦ· τ δ' ἀχρηστον αὖθις ἐκπέμπει εἰς γαστέρα· ἐκπεμφθὲν δὲ εἰς γαστέρα, χρήσιμον γίνεται τῷ ζώῳ, τύφει γὰρ ἐ κατ' αὐτὴν, κῆ διεγείρει τὸ ζῶον πρὸς ὄρεξιν. καταλείπεσθαι ἄρα ἐν τοῖς σπλαγχνοῖς ἧ ἧπατος κῆ τὴν στελεχιαίαν φλέβα τὸ καθαρώτατον αἷμα σὺν τῷ ὑδατώδει περιττώματι· κῆ τοῦτο προνοίας μεῖζον. παχὺ γὰρ ὂν τὸ αἷμα ἐ καθαρὸν ἐ δεόμενον μετα-

vero id à veſicula ſuſceptum in ejus propriam ſubſtantiam converſum eſt, ſupervacuum per educentem fiſtulam in jejunum inteſtinum evomitur. Terrea autem craſſaque pars, & veluti fæx ſanguinis, in fundum ſua gravitate decumbit: ea ex jecinore tanquam abundans excluditur, ſed à liene ceu familiaris per meatum in illam pertinentem attrahitur: hujusmodi excrementum à liene alteratur, & ſecundum ejus propriam ſubſtantiam in melancholicum ſuccum & ſpecie, & viribus permutatur: niger enim lien eſt, raraque & inani ſubſtantia, & multis arteriis pervius, raroque integumento velatus: nam ut craſſum terreſtremque ſuccum in aliam formam alterando traducat, talis & eſt, & factus fuit: igitur confectum ſuccum vis in liene ſequeſtratoria partitur, ejusque tenue & purum (ut in melancholico ſucco fieri poteſt,) ad ſui eſcam incrementumque retinet, reliquum autem ſibi inutile ad ventriculum expellit, quod in commodum animalis vertitur: roborat enim, quas contingit ventriculi partes, animalisque appetentiam excitat. Itaque in ſimis jecoris intra venam illam truncalem ſanguis puriſſimis cum aqueo excremento relinquitur, idque altioris providentiæ opus fuit: ſiquidem

cum

συμφθῆναι ἐν τῇ κοίλῃ φλεβὶ, γενομένων δὲ συμβολῶν ὑγρῶν ἡ κοίλης φλεβὸς πρὸς τὴν σπλαγχνικὴν, δεῖται ἡ ὑδαρώδους περιττώματος· εἰς ὀχήματος καὶ ὁδηγοῦ, ὅπως τῇ εἰσδύσει λεπτῆς σώματος, συνεισέλθῃ καὶ τὸ παχύ.

XIII. Ἔστιν ἄρα ὁ ἧπαρ σῶμα σύνθετον, ἐκ φλεβῶν διαφόρων συγκείμενον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ ἀρτηρίας τροφικὰς τοῖς φλεψὶ διὰ τὸ μιπίζεσθαι. μετέχει δὲ καὶ νεύρου, ἵνα ᾖ αἰσθητικὸν τῶν προσγινομένων κακῶν· ἡ δὲ οὐσία τοῦ ἥπατος σαρξ ἁπαλή ἐστι καὶ ἐρυθρὰ, οἷον αἷμα νεοπαγές. ὅπερ καλεῖται παρέγχυμα· ἐνδέδυται τὸ ἧπαρ, τοῖς μὲν φλέβας καὶ τὰς ἀρτηρίας ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν, ἔξωθεν δὲ τὸ περίτονον περιζόμενον εἰς λοβοὺς πόσαρσις. καί τις ἀνὴρ τῶν μαθηματικῶν ἰατρῶν τοῖς λοβοῖς ὀνόματα προσηγόρευσε ταῦτα, τράπεζα, ἑστία, μάχαιρα, καὶ ἡνίοχος. πρεπόντως δὲ ἡ ἄφατος τοῦ Θεοῦ σοφία καθίκισεν αὐτὸ εἰς λοβούς. παρέθηκε γὰρ αὐτῷ τῇ γαστρὶ οἷόν τι θερμαντικὸν σκέπασμα συνεργοῦν τῇ πέψει. τοῖς λοβοῖς δὲ αὐτοῦ ὡσαύτως πως δακτύλοις μείζονα τῆς γαστρὸς τόπον περιλαμβάνει· διὸ δὴ πᾶσι μὲν ἀνθρώποις πόσαρσις λοβοὺς ἔχει τὸ ἧπαρ, ἀλλ' οὐ τοῖς μακροπαίτοις. ἔστι δὲ τὸ ἧπαρ, ἄνωθεν μὲν καθ' ὃ πρὸς-

cum ſanguis purior craſſus ſit, & eum in cavam venam permeare oporteat, anguſtiſſimique meatus ſint, quibus ea cum caudicaria committitur, aqueo excremento, veluti vehiculo ac duce indiguit, ut cum tenui corpore ſimul etiam craſſum pervaderet.

XIII. Quamobrem jecur corpus eſt compoſitum, ex venis differentibus conſtans, arterias præterea venis appoſitas refrigerandi cauſa continens: nervo etiam participat, ut ſenſu invadentium malorum afficiatur. At jecoris ipſius ſubſtantia caro quædam eſt mollis & rubra, veluti recens concretus ſanguis: ea parenchyma à Græcis appellatur: quæ undique ſupraque & infra venis atque arteriis perforatur, exterius peritonæo membrana involvitur, & in quatuor fibras ſcinditur. Quidam autem ex mathematicis medicis, fibris hæc nomina impoſuit: prima focus dicta eſt, maxime namque ad ſucci coctionem facit; quemadmodum focus ad coquenda cibaria: ſecunda menſæ nomen ſortita eſt, quoniam menſæ vicem gerit, ſiquidem membrorum alimenta in ipſa apponuntur: tertia culter nominatur: dividit enim, ſegregatque inter ſe humores, aut ſi quid craſſius diſtribuendum ſit, id ſecat, atque commutat: quarta vero au-

προσψαύειαι χειρὶ, κυρτόν· κατωθεν δὲ καθ' ὃ ἐπίκειται τῇ γαστρὶ, σιμόν. καπόσπαρται δὲ, ἡ μὲν ἐργαζομένη τὸ αἷμα φλὲψ, ἥπις καὶ σπλεχιαία καλεῖται, ἐν ταῖς σιμοῖς δ' ἥπασος· ἐν δὲ ταῖς κυρτοῖς, ἡ ἀναμασομένη κοίλη. καὶ συμβάλλυσιν ἀλλήλαις ἥτε σπλεχιαία φλὲψ, καὶ ἡ κοίλη, καὶ τὰς περατώσεις αὐτῶν σενοτάτας ἔσας. διὰ ὧν τ περατώσεων τέτων μεταλαμβάνει ἡ κοίλη φλὲψ τὸ αἷμα ἀπὸ τ σπλεχιαίας καθαρὸν καὶ πεπεμμένον συν τῷ ὑδατώδει ἀποπώματι. ἀποβλασάνει δ' ἐν ἡ κοίλη φλὲψ ἀπὸ δ' ἄκρυ τῶν κυρτῶν δ' ἥπασος, ἔνθα σεσοήρηται ταῖς φρεσὶν, οἷον περιρέμενον ἐκ ῥίζης μέγισον, ἄνω τε καὶ κάτω φερόμενον, ἐπικείμενον τῇ ῥάχει· καὶ τὸ μὲν ἄνω φέρεται διὰ τῆς ἀπῆς δ' διαφράγματος· ἕως τῶν κλειδῶν, ἐπικείμενον τῇ ῥάχι· ἀποφυσιν δὲ τινα πέμπει ἀδρὰν εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν, εἰς τὸ χορηγεῖν αὐτῇ αἷμα πρὸς τροφήν· τὸ δὲ ἀνελθὸν εἰς τὰς κλεῖδας, χίζεται διχῆ, καὶ πάλιν αὖτα τὰ χιωθέντα χίζονται διχῆ· καὶ τὸ μὲν ἓν τῶν χιωθέντων διέρχεται διὰ δ' ὤμυ πρὸς τὴν χεῖρα καταχιζομένην εἰς βλασήματα πολλὰ μειζονά τε καὶ ἐλάτονα· τὸ δὲ ἄλλο χίσμα διὰ δ' τραχήλυ ἀνέρχεται πρὸς τὴν κεφαλήν· ἔτο δὲ γίνεται εἰς τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερά. ἐξ αὐτῶν δὲ τ μεγάλων χισμάτων εἰσὶν αἱ σφαγίτιδες φλέβες. λέξομεν δὲ περὶ αὐτῶν,

rigæ nomine prædita est: nam humores excoctos naturales vires bene regunt, atque in melius recta ducunt. Igitur rite inexplicabilis DEI sapientia jecur in fibras quatuor sive lobos separavit: ipsas namque ventriculo, veluti excalfactorium tegumentum, ad juvandam coctionem superimposuit: fibris enim tanquam digitis, majorem ventriculi partem complectitur. Verum non in omnibus hominibus quatuor fibras jecur habet, *sed in iis*, qui proceritate excellunt: superius autem qua manu tangitur, gibbum est: intrinsecus, qua ventriculo inhæresci, cavum. At vena sanguinem coquens, quæ & caudicaria dici potest, in cavo jecoris in plures finditur: in gibbo vero, quæ cava vocatur, atque inter sese caudicaria vena & concava osculis venularum arctissimis committuntur: per. hæc sane oscula, cava vena ex caudicaria mundum concoctumque sanguineu cum diluto illo excremento exhaurit: itaque ex summo jocinoris gibbo cava vena exoritur, qua transverso septo suspenditur, ac veluti ab radice truncus maximus sursum deorsumque spinæ adhæresces, porrigitur: quæ ascendit, sursum per discriminis foramen usque ad jugula spinæ incumbens, fertur: sed ab ipsa ramus magnus in dexterum cordis sinum

τῶν, ὅτι σὺν ἐγκεφάλῳ μέλλομεν αὐτῶν. τὸ δὲ καταφερόμενον τοῦ πρέμνου καὶ αὐτὸ φέρεται διὰ τῆς ῥάχεως, ὥσπερ τις ἀγωγὸς μέγας χιζόμενος εἰς πολλὰς φλέβας μικράς τε καὶ μεγάλας, καταπειρόμενος εἰς τὸ πᾶν σῶμα καὶ ἀδενῶν ἅπαντα αὐτῷ μόρια.

sinum progreditur, ut ei sanguinem pro alimento subvehat. Quod autem ex ea ad jugula conscendit, in duas partes dividitur, rursumque ipsæ divisæ partes in binas finduntur: unaque ex his per humerum ad manum descendit, in plura germina majora minoraque discerpta: altera per cervicem in caput evadit. Id autem utrinque tam à dextra quam à sinistra efficitur: item ex magnis sectis jugulares venæ exeunt: verum de ipsis nostra erit oratio, cum cerebri naturam explicabimus. At truncus venæ cavæ descendens, & ipse per spinam incedit, ceu magnus aquæ ductus, in venas multas exiguas & ampliores, per universum corpus dissipatus, omnesque ejus particulas irrigans.

XIV. Ἐκ δὲ τοῦ μεγάλου ἀγωγοῦ τοῦ καταφερομένου διὰ τῆς ῥάχεως ἀποφύονται δύο ἀγγεῖα, ἓν μὲν εἰς τὰ δεξιὰ, ἓν δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ, σχεδὸν ἕνα ἑκάτερον νεφρόν. ἕλκεται δὴ ὑπὸ τῶν νεφρῶν δι' αὐτῶν τῶν ἀγγείων τὸ ὑδατῶδες περίττωμα τοῦ αἵματος. οὐχ ὁμόχρονος δὲ ἡ ἕλξις γίνεται διὰ τὴν θέσιν αὐτῶν. ὁ γὰρ δεξιὸς νεφρὸς, ἀνώτερος φαίνεται κείμενος τοῦ ἀριστεροῦ, ὡς ὅπου πάνυ προσψαύειν τῷ μεγάλῳ λοβῷ τοῦ ἥπατος. ἕλκυσεν οὖν οἱ νεφροὶ πρωτοδεύτερα. εἰ γὰρ ὁμοῦ εἵλκετον καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἰσοσθενῶς, ἐκώλυεν ἂν ἀλλήλων τὴν ἐνέργειαν, τῇ ἀντιπαστάσει ἀνθέλκοντες ἑαυτούς. ἔστω δὴ τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ πρόνοια προειδυῖα, καταθεὶς τὸν δεξιὸν νεφρὸν ὑψηλότερον, καὶ πλησίον τῆς κοίλης φλεβὸς, ὅπως τῇ ἐγγύτητι ἕλκῃ χω-

XIV. Ex hoc magno rivo per spinam descendente, duo vasa egrediuntur, in dextram unum, alterum in sinistram, singulumque in rene inseritur. Igitur à renibus per hujusmodi fistulas aqueum sanguinis recrementum attrahitur: non eodem autem tempore uterque ob situm differentem, attrahit: siquidem ren dexter, superior sinistro est, adeo, ut in quibusdam ipsam magnam jecoris fibram contingat. Trahunt itaque renes unus post alterum, quoniam si eodem simul tempore æque valenter traherent, alter alterius functionem retrahens impediret. Id boni DEI providentia præsentiens, dextrum renem superiorem, & venæ cavæ proximum collocavit, ut vicinitate

citra

χωρὶς ἀντιπαστάσεως. Τὸ ἐλχθὲν ἂν λαμβάνουσες οἱ νεφροὶ, μεταστευάζουσι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ὑσίαν, ὅπερ ἐστὶ λῦσες αὐτὸ εἰς ἰδέαν οὖρου. ἔστι δὲ διακένωσιν οἱ αὐτοὶ νεφροὶ ἐκπέμποντες διὰ τ ὑρητήρων εἰς τὴν ὑροδόχον κύστιν. εἰσὶ δὲ οἱ ὑρητῆρες ἀγγεῖα στενὰ προμήκη, ἐκφυόμενα μὲν ὑπὸ τῶν νεφρῶν, καταφυόμενα δὲ εἰς τὴν κύστιν, ἓν ἐκ δεξιῶν, καὶ ἓν ἐξ εὐωνύμων. βάλλουσι δὲ πλησίον τ τραχήλου τ κύστεως. ὁ δὲ πόρος τῆς κύστεως εἰς ὃν βάλλουσιν οἱ ὑρητῆρες, λοξὸς, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐᾷ τὸ οὖρον παλινδρομεῖν ὡς τὰ ὀπίσω. ἐκ δύο δὲ χιτώνων νευρωδῶν σύγκεισθαι ἡ κύστις πυκνῶν καὶ πεπιλημένων, διὰ τὸ εἶναι τὸ περιεχόμενον ἐν αὐτῇ ὑγρὸν, λεπτομερές τε καὶ ὑδατῶδες. εἰς δὲ τ τραχήλου τ κύστεως κεῖται ὁ σφιγκτὴρ μῦς, περιλαμβάνων καὶ σφίγγων τ τράχηλον τ κύστεως ἀκριβῶς, μὴ ἐῶν ἀκουσίως ἐκρεῖν τὸ οὖρον. προαιρετικὸν γὰρ ὄργανον ὁ μῦς.

XV. Ὑποστρέψαντες δὲ εἴπωμεν περὶ τ κοίλης φλεβός. κατέχεται γὰρ ὁ μέγας αὐτῆς ἀγωγὸς ὀπίσθιον τῇ ῥάχει ἕως τ ἰερᾶς, ἔνθα δὴ τὸ ἱερὸν ὄστεόν. σχίζεται μὲν ἐν κατ ἐκεῖνον τ τόπον διχῇ. εἶτα τὰ τμήματα πάλιν εἰς τέσσαρα, κἀκεῖνα αὖθις εἰς ἄλλα, καὶ ἐκπέμπονται καταδένειν τῇ ὑγρᾷ αἵματος ὑγρότητι πάντα τὰ κατώτερα μέρη, ἄλλαι μὲν φλέβες πρὸς

citra revulsionem attraheret. Quamobrem renes, quod attraxerunt, capientes in suam ipsorum substantiam convertunt, & in urinæ formam permutant: hanc ipsi renes sejungunt per urinarios meatus in vesicam urinæ receptaculum emittentes. Sunt autem urinarii meatus, quos Græci ureteres vocant, vascula angusta, oblonga, à renibus orientia, vesicæque inserta, unum à dextra, alterum à læva: desinunt vero juxta vesicæ cervicem. Sed vesicæ foramen, in quod urinaria vascula perveniunt, tortuosum est, atque ideo urinam relabi non permittit. Ex duabus autem nervosis, densis, compactisque tunicis vesica componitur, eo quod tenuem humorem aqueumque contineat: verum in ejus cervice adstrictorius musculus ponitur, eam exacte complectens atque concludens, neque involuntarie urinam exire permittens. Est enim musculus, electionis instrumentum.

XV. Cæterum revertentes, de cava vena sermonem absolvamus. Magnus ipsius canalis spinam premens, ad caudam usque, ubi sacrum os est, delabitur: eo in loco bipartito scinditur: deinde secta illa rursus in quatuor, iterum ea in alia: emittunturque, ut sanguineo humore omnes inferiores partes irrigentur: aliæ quidem venæ ad dextrum

πρὸς τὸ δεξιὸν σκέλος καὶ ὃ ἀριστερὸν ἕως τ ἄκρων ποδῶν διὰ βάθους τε καὶ πλάτους· ἄλλαι δὲ πρὸς τὰς ὄρχεις καὶ τ καυλόν· ἄλλαι δὲ πρὸς τὰ σπερματικὰ ἀγγεῖα καὶ τὰς κυρτοειδεῖς ὠδηκίδας· ἄλλαι δὲ πρὸς τὴν κύστιν, καὶ εἰ θῆλυ τὸ ζῶον, καὶ πρὸς μήτραν. καὶ ταῦτα μὲν τ θρεπτικῶν μορίων αὐτάρκης ὁ λόγος· λοιπὸν ὁπόσα ἀκολουθεῖ κατὰ τάξιν, ἵνα γένηται θρέψις.

XVI. Ἔστι μὲν οὖν πρώτη εἴσοδος εἰς τὸ στόμα· δευτέρα δὲ, ἡ διὰ τ ὀδόντων λέαινσις· τρίτη, ἡ διὰ τ γλώσσης σφαιροποίησις· τετάρτη, ἡ διὰ τ οἰσοφάγου κατάποσις· πέμπτη, ἡ διὰ τ γαστρὸς χυλοποίησις. ἕκτη, ἡ διὰ τ μεσαραϊκῶν φλεβῶν ἀνάδοσις· ἑβδόμη, ἡ ἐν τοῖς σιμοῖς τ ἥπατος ἐξαιμάτωσις· ὀγδόη, ἡ ἀπὸ τ σιμῶν μετάληψις τ αἵματος ἐπὶ τὰ κυρτά. ἐννάτη, ἡ διὰ τ κοίλης φλεβὸς ἀνάδοσις τ αἵματος εἰς ὅλον τὸ σῶμα· δεκάτη, ἡ ἐκ τ φλεβῶν ἀφάπθησις τ αἵματος εἰς τοὺς μῦας, ἥτις ὀνομάζεται πρόσθεσις· ἑνδεκάτη, ἡ τ αἵματος πρὸς τοὺς μῦας ἀναζύμωσις, ἥτις ὀνομάζεται πρόσφυσις· δωδεκάτη δὲ, ἡ μεταβολὴ τ ζυμωθέντος εἰς ὁμοιότητα τ σαρκῶν καὶ τ δέρματος, ἥτις ὀνομάζεται ἐξομοίωσις· τρισκαιδεκάτη δὲ, ἡ θρέψις. ἐν τῇ ἀρχῇ οὖν τ λόγου τ ἀνάλυσιν ἀρξάμενοι, ἐν τῷ τέλει τ διαίρεσιν ἐπληρώσαμεν, θεοῦ ὁδηγήσαντος καὶ ἐνεργήσαντος.

dextrum ſiniſtrumque, ad extremos usque pedes profunde atque in ſuperficie incedunt: aliæ ad teſtes & colem, aliæ ad ſeminaria vaſcula & varicoſos aſſeſſores, aliæ autem ad veſicam: & ſi fœmina ſit, ad uterum. At de alumnis particulis hæc puto ſatis fore. Reſiduum eſt explicare, quæcunque ordinate, ut fiat nutricatio, ſequantur.

XVI. Igitur primus eſt in os introitus: ſecunda per dentes attritio, tertia per linguam in globum formatio, quarta per gulam devoratio, quinta in ventriculo in humorem converſio, ſexta per meſaraicas venas diſtributio, ſeptima in cavo jecoris ſanguinis generatio, octava ex cavo in gibbum ſanguinis migratio, nona per cavam venam ſanguinis in totum corpus digeſtio, decima ſanguinis ex venis in muſculos profuſio, quæ appoſitio vocatur: undecima eſt ſanguinis cum muſculis fermentatio, quæ adhæſio dicitur: duodecima eſt fermentati ſanguinis in carnium cutisque ſimilitudinem permutatio, quæ aſſimilatio nominatur: decima tertia eſt ipſa nutritio. Ab initio ſermonem per reſolutionem orſi, in fine per diviſionem abſolvimus, DEO duce atque favente.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ,

ΒΙΒΛΙΟΝ γ'.

I.

Περὶ τῆς κατασκευῆς τ ἀνθρώπυ ἐκδιηγούμθα ἐν τῷ πρὸ τδε βιβλίῳ, τὰ πρὸς τ τροφικῶν αὐτ μορίων καλῶς διήλθομθ, ἐπόντες αὐτῶν τὴν τε θέσιν, καὶ τὸ μέγεθος, ἔτι δὲ τὰς ἐνεργείας αὐτ, καὶ τὰς χρείας· ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ τὰ πρὸς τ κατασκευῆς τ ἀναπνευστικῶν μορίων ἥκομεν διηγήσασθαι, Χριστὸν τ ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν ἐπικαλούμθοι, ἐπειδὴ πάντα δι αὐτ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτ ἐγένετο οὐδέν.

II. Ἄρξομαι δ' ἀπὸ τ καρδίας, καθ' ὃ καὶ ῥίζα καὶ πηγὴ τ ἐμφύτυ θερμασίας αὕτη καθέστηκε, διὰ τῶν ἀρτηριῶν τὴν πνευτὴν θερμασίαν καθ' ὅλου τ σῶμα ἐκπέμπουσα ζωογονεῖ πάντα αὐτ τὰ μόρια. διὰ τὴν καρδίαν γὰρ καὶ τὰ λοιπὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα γέγονεν, ὅπως τὸ ἐν αὐτῇ ἔμφυτον θερμὸν καταψύχηται, καὶ αὔξῃ, καὶ τρέφηται. διὰ τοῦτο δὲ ἡ τ ἀγαθ Θεὸς ἡμῶν πρόνοια πνεύμονα κατεσκεύασεν, ἵνα δι αὐτ ἑλκόμθος ὁ ἔξωθεν ἀὴρ, πέμπηται πρὸς τὴν καρδίαν, ψύχων τ ἐν αὐτῇ θερμὸν, καὶ τρέφων, καὶ αὔξων. ἐπειδὴ δὲ ὁ πνεύμων ὐ καθ' αὑτὸν κινεῖται, ἀλλὰ τῇ κινήσει τ θώρακος συγκινεῖται

* Job. I. 2.

THEOPHILI PROTOSPATHARII,

De ſpirabilium membrorum ſtructura,

LIBER III.

I.

DE hominis fabrica in libro hunc præcedente locuti, de ejus nutritivis particulis curioſe diſputavimus, earum poſitum, & magnitudinem, functiones præterea atque uſus recenſentes. In præſenti autem hujus voluminis parte, ſpirabilium viſcerum ſtructuram explicare accingimur, CHriſto prius vero DEO noſtro invocato, quoniam omnia per ipſum facta ſunt,* & ſine ipſo nihil factum eſt.

II. Igitur à corde initium capiam, quippe quod ingeniti caloris radix & fons eſt, ipſumque per arterias in univerſum corpus diffundens omnibus ejus partibus vitam elargitur: nam cordis cauſa reliqua ſpirabilia organa creata ſunt, ut ejus inſitus calor refrigeretur, augeſcat, & nutriatur: idcirco boni DEI noſtri providentia pulmonem ſpirandi officinam procreavit, ut attractus per ipſum externus aër in cor transmittatur, ejus calorem refrigerans, nutriens, augensque. Verum quia non per ſe pulmo, ſed ad motum pectoris cietur, ne vacuum in rerum natura ſit, initium exponendo-

ται κ τὴν ὑ κενὴ ὑποχώρησιν, τὴν ἀρχὴν τ ἐξηγήσεως τ ἀναπνευστικῶν μορίων ἀπὸ τ θώρακος ποιήσομαι.

III. Ἔστι μὲν οὖν ὁ θώραξ, σῶμα σύνθετον, ἐκ δεξιῶν μὲν καὶ ἀριστερῶν τ πλευρῶν συγκείμενον, ἔμπροσθεν δὲ ὑπὸ τ στέρνε καὶ τ στήθους, ὄπισθεν δὲ ὑπὸ τ ιβ' ἀποσπόνδυλων τ ῥάχεως τ ἀφωρισμένων τῷ θώρακι, εἰς ἃς συναρθροῦνται οἱ αὐτοὶ ἀπόνδυλοι ἑκατέρωθεν παγίσι τῶν πλευρῶν. στέρνον μὲν οὖν τὸ ὑπὲρ τ μαζὸν ἐστ· ὃ δὲ μεταμάζιον, στῆθος. ἄνωθεν μὲν οὖν ἀφορίζεται ὑπὸ τ κλειδῶν καὶ τ τραχήλε, κάτωθεν δὲ ὑπὸ τ διαφράγματος, ὡς εἶναι τὴν θέσιν τ θώρακος ὑπὲρ τ φρενῶν. ὄργανον οὖν ἐστὶν ὁ θώραξ πνευματικὸν, ἀναπνευστικὸν, κινούμενον κ προαιρέσιν. ὑπὸ μυῶν γὰρ καὶ νεύρων αὐτῷ ἡ κίνησις. κοῖλος δέ ἐστιν ἔσωθεν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ φαινόμενον· ἀναπληροῖ δὲ πᾶσαν τὴν εὐρυτῆτα αὐτ ὁ πνεύμων φωνητικὸν ἅμα καὶ ἀναπνευστικὸν ὄργανον ὑπάρχων. εἴπωμεν τοίνυν πρῶτ τ χρείας αὐτῶν ἐντεῦθεν ἀρξάμενοι.

IV. Ἡ χρεία τ ἀναπνοῆς τοῖς ζώοις ἐδείχθη διὰ τ καρδίαν, δεομένης αὐτ ὑ ἔξωθεν ἀέρος. ἀναψύχει γὰρ αὐτὴν ὁ ἔξωθεν ἀὴρ εἰσπνεόμενος ὑπὸ θερμότητος ζέουσαν. διαλῆς δὲ τ κινήσεως τ ἐν τῇ καρδίᾳ ὔσης, κ διαστολὴν, καὶ συστολὴν, ἐν μὲν τῷ διαστέλλεσθαι, καταψύχεται· ἐν δὲ τῷ συστέλλεσθαι, ἃ λιγνυώδη πρότε-

nendorum ſpirantium membrorum à pectore faciam.

III. Itaque pectus eſt corpus compoſitum ex dextris lævisque coſtis: in priore autem duobus ex oſſibus conſtans, quorum unum στῆθος, alterum στέρνον Græci vocant: à tergo duodecim ſpinæ vertebris, quæ una cum pectore deſinunt: inter ſeſe autem vertebræ utrinque coſtarum compagibus deligantur. Sternon quidem, os ſupra mammas vocant: quod infra eſt, ſtethos: ſuperius quidem jugulis & collo terminatur, ab inferioribus transverſo ſepto: ſupra enim pectus eſt. Igitur pectus ſpiritus inſtrumentum eſt, ipſum trahens, reddensque, voluntatis motu agitatum: nam per muſculos & nervos ipſi motus ineſt, interius concavum, ut ſenſus declarat; totum vero internum ſpacium pulmo occupat, vocale ſimul, ſpirabileque inſtrumentum. Verum hinc exorſi, eorum commoda exponamus.

IV. Spirationis uſum in animalibus propter cor fuiſſe à natura inventum demonſtravimus, quod ſane externi aëris indiget: ſiquidem externus aër attractus, ipſum calorem præfervidum refrigerat. Duplex vero cum ſit in corde motus, per diſtenſionem videlicet & contractionem, dum diſtenditur,

ψυχῶμενα ἀπωθῆται. ἐκ εὐθὺς δὲ ἀπὸ τῆς φάρυγγος ἕλκει ἡ καρδία· μέσος γὰρ ὁ πνεύμων κεῖται τῆς τε φάρυγγος καὶ τῆς καρδίας· καὶ τοῦτο τῆς ἀγαθῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. εἰ γὰρ ἀμέσως ἐκ τῆς φάρυγγος εἵλκεν ἡ καρδία, καὶ αὖθις εἰς τὸ ἐκτὸς ἀπεδίωκε τὸ πνεῦμα, δυοῖν θάτερον ἡμῖν ἀναγκαῖον κακὸν ἐγίνετο, ἢ ἀκαίρως εἰσπνεῖν α�έρα μοχθηρὸν, ἢ μηδόλως εἰσπνέεσθαι πνίγεσθαι προσχρῆμα. διὰ ταῦτα μὴν ἐν ἡ δημιουργικὴ τοῦ Θεοῦ σοφία, ἃ τὴν καρδίαν μόνην ἀναπνευστικὸν ἐποίησεν ὄργανον, ἀλλ' ἔξωθεν αὐτῇ περιέθηκε πνεύμονα καὶ θώρακα, διασκευάζοντας ἐκείνῃ καθαρὸν τὸν α�έρα, ἅμα δὲ καὶ φωνεῖν τὸ ζῶον διὰ τῆς συστολῆς αὐτῶν ποιοῦντας.

refrigescit: dum contrahitur, fuliginosa recrementa propellit, neque statim à faucibus cor spiritum adducit: medius enim pulmo inter fauces corque intereedit, idque divinæ est providentiæ testimonium, nam si protinus à faucibus cor animam acciperet, rursumque expelleret, duorum incommodorum alterum evenire necesse foret, aut importune aërem lædentem immitti, aut dum nihil attrahitur, confestim suffocari. Propterea igitur DEI conditrix sapientia non cor solum spirabile viscus machinata est, sed extra pulmonem pectusque ipsi aërem purgantes, temperantesque circumdedit, simulque per ipsorum compressionem vocem animali fabrefecit.

V. Μέσην δὲ ἄρα παντὶ τῷ κύτει τοῦ θώρακος αὐτὸν ἐγκαθέτο, ὅπως ἰσορρόπως ἕλκῃ ἅπασαν τὴν ἐκ τοῦ πνεύμονος κατάψυξιν, ἅμα δὲ καὶ τοῦ τῷ θώρακι περιστοιχόντων βλαβερῶν ἀπαχθῇ πορρωτέρω. κεῖται δὲ μέσον δὲ ὁ θώραξ ὅλος ἡμέσιν ὑρωστοις διαφράττεται ἄνωθεν τῶν κλειδῶν ἕως κατωθεν τοῦ ξιφοειδοῦς χόνδρου, καὶ μέχρι βάθους τοῦ ῥάχεως, χωρίζουσι τὴν δεξιὰν κοιλίαν τοῦ θώρακος καὶ τὴν ἀριστεράν· καὶ ἄλλως δὲ ἀναγκαίαν χρείαν τῷ ζώῳ παρέχουσι. πολλάκις γὰρ τὰ δεξιὰ βλαβέντα ἰσχυρῶς, ἡμίπνουν καὶ ἡμίφωνον τὸ ζῶον τηρεῖ, ἀβλαβῶν τῶν ἀριστερῶν διαφυλαττομένων, ὡς

V. Atqui intra pectoris inane exquisite medium cor est positum, ut æque totum ex pulmone refrigerium abducat, itemque ut longius à noxiis in pectus incidentibus summotum sit: totum autem pectus prævalidis membranis medium intersepitur: superius à jugulis, inferius à cultrali cartilagine, usque ad profundam spinam, in dextrum sinistrumque ventriculum divisum, qui necessarium alioqui animali usum præstant: quandoquidem plerumque dextra pars læsa, animal ex dimidio spirans & semivocale servavit, incolumi sinistra

εἰς ἃ καὶ παῦλα πάθη, ἄφωνον καὶ ἄπνουν τὸ ζῶον ἅπαν ἐργάζεται. περιλαμβάνει δὲ τὴν καρδίαν ὁ πνεύμων, ὥσπερ τισὶ δακτύλοις τοῖς τέσσαρσι λοβοῖς αὐτοῦ χρώμενος. ὁ γὰρ πέμπτος ὁ μικρὸς καὶ φυλακὴς τῆς καρδίας ἕνεκα γέγονεν, ἀλλ' ὑποστήγμα καὶ οἱονεὶ βάσαγμα τῆς κοίλης φλεβός· καὶ διὰ τοῦτο καὶ χειλότητα εἰς τὸ αὐτοῦ ἄνω μέρος ἔσχηκεν εἰς ὑποδοχὴν τῆς φλεβός, ὅπως μὴ ἐκτρέπηται δεξιὰ ἢ ἀριστερά. ὁ δὲ αὐτὸς λοβὸς καὶ εἰς τὰ δεξιὰ παρεγκλίνει. ἡ γὰρ κοίλη φλὲψ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ἐκφυομένη, δεξιωτέρα πως ἀνέρχεται πρὸς τὴν τοῦ θώρακος εὐρυχωρίαν τῆς δεξιᾶς κοιλίας· τὸ δὲ μέσον αὐτῆς βασάζεται ὑπὸ τοῦ βλαστοῦ αὐτῆς, τοῦ καταφυέντος εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν τῆς καρδίας, χορηγοῦν αὐτῇ αἷμα πρὸς τὸ τρέφεσθαι. τὸ δὲ ἄνω μέρος κοίλης φλεβὸς τὸ πρὸς ταῖς κλεῖσι, βασάζεται ὑπὸ ἀδένος τοῦ ὀνομαζομένου θύμου. ἀπὸ δὲ τῶν κλεισῶν χιζομένη, τὰς σφαγίτιδας φλέβας ἀποτελεῖ, καὶ ἄλλας πολλάς, τὰς μὲν εἰς ὠμοπλάτας καὶ χεῖρας ἐκπεμπομένας, τὰς δὲ εἰς κεφαλὴν καὶ ἐγκέφαλον. περὶ μὲν οὖν θέσεως καρδίας καὶ πνεύμονος, καλῶς εἴρηται.

VI. Περὶ δὲ τοῦ σχήματος αὐτῆς, νυνὶ λέξομεν. ἔστιν οὖν ἡ καρδία κωνοειδὴς τῷ σχήματι· καὶ ἡ μὲν βάσις αὐτῆς πρὸς τῷ μέρει τῆς ῥάχεως ἠρμοσται· τὸ δὲ ὀξὺ, πρὸς τῷ στέρνῳ, ὑπὸ βλῆμα σαρκὸς ὑπικείμενον ἔχον πολὺ, ἵνα

stra remanente, qua & ipsa laborante, totum protinus animal voce spirituque privatur. At cor vitale principium, à pulmone quatuor fibris tanquam digitis utente præcingitur: quinta enim exigua est, neque muniendi cordis causa creata, sed stratum quoddam, & venæ cavæ ceu vehiculum, atque ideo in summa parte ad eam venam recipiendam in sinum desinit, ne in dextram aut sinistram labaretur. Eadem etiam fibra in dextram vergit: nam cava vena ab jecore exoriens, dexterior ad dextri in pectore sinus cavitatem ascendit, ejus vero medium à suo ipsius ramo sustentatur, qui in dextrum cordis sinum se insinuans, ei ad alimentum sanguinem submini-strat: superior cavæ venæ pars ad jugula repens, à glandula thymo appellata sustinetur: super jugula scissa jugulares venas profert, & alias multas, quasdam ad scapulas & manus, quasdam ad caput cerebrumque discurrentes promittit. De cordis pulmonisque situ abunde dictum sit.

VI. At de figura nunc orationem habeamus. Coni figuram refert cor, ejusque basis è regione spinæ statuitur, mucro è regione pectoralis ossis, quod sternon dicitur, carnis tegumentum satis firmum

ἵνα καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ φυλάττηται καὶ τοῦτο τὸ μέρος, καὶ ἐὰς πρὸς τὸ στέρνον ἔξωθεν προσβολὰς ὑπεκπίπτουσας ἀπαίρῃ τῆς καρδίας. ῥέπει δὲ μικρὸν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ὀξὺ τοῦ κώνου, ἑλκόμενον ὑπὸ τοῦ ἐκκαιόντος πνεύματος ἐν γαστρί. ἐν δεξιᾷ δὲ, τοῦ πνεύματος κοιλίαν ἡ φύσις ἐσχημάτισε, ὡς ἐν τῇ δεξιᾷ τοῦ αἵματος. μέσον δὲ τῆς βάσεως τοῦ κώνου, καὶ τοῦ ὀξέος γύρωθεν εἰσὶν αἱ κοιλίαι τῆς καρδίας δύο· τούτων, ἡ μὲν δεξιὰ, ἡ δὲ ἀριστερά· αἱματική μὲν ἡ δεξιὰ, περιέχουσα πνεῦμα ὀλίγον. πνευματικὴ δὲ ἡ ἀριστερὰ, περιέχουσα αἷμα ὀλίγον. καὶ γὰρ καὶ αἱ ἀρτηρίαι πνεῦμα περιέχουσαι καὶ αἵματος ὀλίγα μετέχουσι τροφῆς χάριν, ὡς αὐτὴ καὶ αἱ φλέβες αἷμα περιέχουσαι καὶ πνεύματος μετέχουσι, χάριν τοῦ ζῆν· ῥιπίζεσθαι γὰρ χρὴ ἅπαν μόριον τοῦ μέλλοντος ζῆν σώματος.

VII. Ἀπὸ δὲ τῆς βάσεως τῆς καρδίας, ὅπερ καὶ κύριον αὐτῆς μέρος ὀνομάζεται, ἐκπεφύκασιν ἀγγεῖα· ἐκ μὲν τῆς αἱματικῆς κοιλίας ἡ φλὲψ ἡ ἀρτηριώδης, ἐξάγουσα τὸ αἷμα τὸ ἀπὸ τῆς κοίλης φλεβὸς εἰσαγόμενον εἰς τὴν δεξιὰν κοιλίαν τῆς καρδίας, καὶ ἐπάγουσα εἰς τὸ πνεύμονα, πρὸς τροφὴν καὶ αὔξησιν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐν αὐτῷ ἀγγείων· ἐκ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κοιλίας τῆς καρδίας ἐκπέφυκεν ἡ ἀρτηρία ἡ μεγάλη, ἡ ὀνομαζομένη πνευματικὴ, ὑπὸ ἐνίων δὲ ἀορτή. αὕτη ἐκπέμπει

mum habens, ut & ſpiritus cordis incola hac parte conſervetur, atque ut externos in ſternon occurſus à corde ſummoveat; paulum in ſiniſtram coni acies vergit, à proprii ventriculi ſpiritu exurente pertracta, in ſiniſtra autem parte ſpiritus ventriculum natura molita eſt, quemadmodum in dextra ſanguinis. Verum in medio baſis cuſpidisque ſpacio utrinque ſunt cordis ſinus gemini: horum unus dexter eſt, alter ſiniſter; ſanguinis quidem receptaculum dexter eſt, paucum ſpiritum continens: at ſpiritus fons ſiniſter, modicum ſanguinis habens: quandoquidem & arteriæ ſpiritu affluentes, exiguo ſanguine alimenti cauſa participant, contra venæ ſanguinis plenæ, & ſpiritus aliquid vitæ cauſa retinuerunt: victuri enim corporis parti ventilatione opus eſt.

VII. Cæterum à cordis baſi, quæ ejus princeps pars nominatur, vaſcula oriuntur: ex ſanguineo ventriculo atterialis vena, ſanguinem ex cava in dextrum cordis ſinum derivatum exhauriens, in pulmonemque profundens, ut ipſe ipſiusque vaſcula alantur ac augeantur: at ex ſiniſtro cordis cavo grandis arteria exoritur, quæ ſpirituoſa à nonnullis & aorta vocata eſt: hæc per totum corpus diſſipata vagatur, omnes ejus partes refrigerans, vita-

πεται καπνωδεροείη εἰς πᾶν τὸ σῶμα ἔ ζώου, ῥιπίζουσα καὶ ζωογονοῦσα πάντα αὐτὸ τὰ μόρια. τὸ μὲν δὴ περὶ ἔ σχήματος αὐτ καὶ τ μορίων ἑκάστ τ θέσεως, ὧδε ἔχ.

VIII. Τὰ δὲ περὶ τ ὅλης αὐτ οὐσίας, διαληπτέον. σάρξ ἐστιν ἡ καρδία σκληρὰ καὶ δυσπαθὴς, ἐξ ἰνῶν πολυειδῶν συγκειμένη, ἀλλαττούσα τ μυῶν τ ἰσι. τοῖς μὲν γὰρ μυσὶ μονοειδὴς ἡ τ ἰνῶν φύσις. ἢ γὰρ εὐθείας μόνον ἔχουσι κ μῆκος, ἢ ἐγκαρσίας κ τὸ πλάτος ἑαυτῶν. ἅμα δὲ ἀμφοτέρας οὐδείς. ἡ καρδία δὲ καὶ πρὸς ἀμφοτέρας ἔχει, καὶ τρίτας ἐπ' αὐτοῖς λοξάς· ἀλλὰ καὶ σκληρότητι, καὶ τόνῳ, καὶ τῇ συμπάσῃ ῥώμῃ τε καὶ δυσπαθείᾳ πολὺ διαλλάττουσιν αἱ τ καρδίας ἶνες ἁπασῶν τ ἄλλων. οὐδενὸς γὰρ οὕτως ὀργάνου συνεχοῦς καὶ σφοδροῦ ἐστι τὸ ἔργον, ὡς τ καρδίας· ὥστε εὐλόγως εἰς ῥώμην τε ἅμα καὶ δυσπάθειαν ἡ ἔ σώματος αὐτ οὐσία κατεσκεύασται. τὸ δὲ πολυειδὲς τῶν ἰνῶν τ καρδίας διὰ πολλ κ διαφόρους κινήσεις αὐτῶν· τ γὰρ εὐθειῶν ἰνῶν ἐνεργουσῶν, ἕλκει· τ δὲ ἐγκαρσίων, ἐκκρίνει· ἀμφοῖν δὲ ἐνεργουσῶν καὶ σὺν αὐτοῖς τῶν λοξῶν, κατέχ.

IX. Εἰς δὲ τὴν αὐτὴν κατοχὴν συνεργοῦσι καὶ οἱ τριγλώχινες ὑμένες, ἀποφράττοντες τὰ στόματα τ ἀγγείων. καὶ ἔ μόνον συνεργοί εἰσιν εἰς κατ-

vitalique calore ſuſtentans: & venalis arteria nuncupata, ab aſperis per pulmones diviſis aërem trahens & in cordis penetralia refundens. De cordis figura, ejusque partium ſitu hæc diſſeruimus.

VIII. Totam ejus ſubſtantiam nunc docebimus: Cor eſt caro dura, noxiis cauſis valde reſiſtens, ex varii generis fibris compoſita à muſculis per fibras differens. Muſculi namque unius tantum generis fibris conſtant: aut enim rectas tantum ſecundum longitudinem, aut transverſas ſecundum latum fibras habent: ſimul vero utrasque nullus habere viſus eſt. At cor non ex his utrisque modo, verum etiam ex obliquis componitur, quin etiam duritia, tenore, omnique robore & firmitate, cordis fibræ longe cæteris omnibus antecellunt: nullius enim inſtrumenti ita, ut cordis aſſidua eſt, ac vehemens opera. Quare non injuria corporis ejus ſubſtantia robuſta firmaque facta eſt; ſed fibrarum eſt varietas, ob motiones per diſtenſionem compreſſionemque factas: nam per rectas attrahit, per transverſas expellit, per utrasque obliquis additis retinet.

IX. Ad ipſam quoque retentionem, tricuſpides membranæ vaſculorum oſcula obſtruentes faciunt, neque ſolum retentionem materialis

καταχὴν τ̃ ἐλχθέντος ὑπὸ τ̃ καρδίας ὑλώδους πνεύματος, ἀλλ' οὐδ' ἐᾶσιν ἔξω παλινδρομεῖν τὰ ἐλχθέντα ἐν ἀκαρεῖ τῷ χρόνῳ. τὴν δὲ προσωνυμίαν δὲ ὑμένες ἔτοι τριγλωχῖνες καλεῖσθαι ἐκ τ̃ ὁμοιότητος τ̃ τριγλωχίνων. ὅμοιοι γὰρ κ̃ πάντα τοῖς τριγλωχισιν εἰσίν.

X. Ἀλλὰ καὶ τὰ ὦτα τ̃ καρδίας διὰ ταύτας τὰς αἰτίας γέγονε. κοῖλα γάρ εἰσι καὶ εὐφερῆ, καὶ εὐδοκείμενα ἔξωθεν ἑκατέρᾳ τ̃ εἰσαγόντων σωμάτων τὰς ὕλας, καθάπερ τι ταμεῖον τροφῆς, ὡς μὴ κινδυνεύσαι πόλεραγῆναι τὸ ἀγγεῖον ἑλκύσης ἀθρόως τι καὶ σφοδρῶς τ̃ καρδίας, ἀλλ' ἐκ τ̃ κοιλότητος τ̃ ὤτων κατ' ὀλίγον χορηγεῖσθαι. ὑπιβέβληται δὲ τῇ καρδίᾳ περιλαμβάνων αὐτὴν ὁ περικάρδιος ὑμήν, ὥσπερ τι ἕρκος ἢ οἰκος ἀσφαλὴς, ἐκφυόμενος μὲν ὑπὸ τ̃ βάσεως αὐτ̃, σκεπόμενος δὲ κ̃ βραχὺ, καὶ τελευτῶν ὁμοίως καὶ αὐτὸς τῇ καρδίᾳ, εἰς τὴν κορυφὴν τ̃ κώνου τῷ στέρνῳ συνημμένος. ἀφέστηκε δὲ ὑπὸ τ̃ καρδίας πανταχόθεν τοσαύτην διάστασιν, ὡς διαστελλομένη αὐτὴν ἱκανῶς ὑποδέχεσθαι. εἰ γὰρ ὀλίγον πλέον ἀφεστήκει, ἐλαττον ἂν τ̃ θώρακος τὴν εὐρύτητα ταῖς κ̃ τὰς ἀναπνοὰς εἴσω τι κ̃ ἔξω φορᾶις τ̃ πνεύματος· εἰ δ' ὀλίγον ἀπ' αὐτ̃ ἀφεστήκει, ἐστενοχώρει ἂν αὐτὴν ἐν ταῖς μεγάλαις διαστολαῖς τ̃ καρδίας. ἔστιν δ' ἡ ὑσία τ̃ περικαρδίου χιτῶνος, νευρώδης τε καὶ παχεῖα, μίσῃ καθεστηκυῖα σκληρότητος

lis spiritus à corde attracti adjuvant, immo neque ea, quæ brevissimo tempore attracta sunt, retro effluere permittunt: appellationem autem eam à similitudine tricuspidum telorum adeptæ sunt, quibus persimiles ex toto fuerunt.

X. Aures præterea cordis iisdem de causis comparatæ fuerunt. Etenim cavæ rotundæque sunt & exterius ostiis humores in cor admittentibus appositæ, tanquam alimenti promptuarium, ne unquam repente contentiusque trahente corde, vasculum disruptionis periculum subeat, sed ex aurium gremio paulatim commeatus subvehatur. Exterius autem cor firmo est opertum membranæ involucro, quæ ab hoc pericardios Græce vocata est, instar valli cujusdam, domusque munitissimæ. Hæc à cordis basi incipiens, paulatim arctior fit, tandemque una cum corde in coni aciem gracilescit, & ossi pectoris, quod sternon vocatur, conjungitur. A corde vero undique tanto abest spatio, quantum distento cordi satis esse valeat: quod si longius distaret, pectoris cavum impediret, dum in anhelitu trahitur spiritus ac redditur. At si minus spatii interesset, ipsum cor cum latius distenditur, in angustiis versaretur. Membranæ hujus substantia nervosa & crassa est, & inter

σητές τε καὶ μαλακότητος. εἰ μὲν γὰρ σκληρότητος μετέχοι πολείονος, ἔθλασε ἂν τῇ γειτνιάσει τὸ πνεύμονα στερφόν τε καὶ μανὸν ὄντα· εἰδ' αὖ μαλακότητος, ἔθλαβε ἂν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν. Διὰ ταῦτά τοι ὥσπερ τῇ θέσει σύμμετρος, ὕτω καὶ τῇ οὐσίᾳ ἐστίν. ἀλλὰ περὶ μὲν τὰς καρδίας καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς ἀγγείων, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ὤτων, ἔτι τε τὰς οὐσίας αὐτῶν καὶ ἐνεργείας, ἱκανὰ ταῦτα.

XI. Ἐξηγητέον δὲ ἤδη καὶ κατασκευὴν τὴν τοῦ πνεύμονος. πολίγμα δή τι καὶ ἔστι τὸ σπλάγχνον, ὥσπερ καὶ τὰ ἧπαρ, ἀγγεῖα πολλὰ ἔχον, μαλακῇ σαρκὶ, καθάπερ ἐν σπόγγῳ τινὶ, τὰς μεταξὺ χώρας ἀναπεπληρωμένον. ὁρμᾶται δὲ τῶν ἀγγείων, τὸ μὲν ἐκ τῆς ἀριστερᾶς κοιλίας τῆς καρδίας, τὸ δὲ ἐκ τῆς δεξιᾶς, τὸ δὲ ἐκ τῆς Φάρυγγος. ἐντεῦθεν γὰρ ἀρτηρία, καταχίζεται τρόπον ὁμοιότατον ἅπαντα. σχίζεται δὲ ὁ πνεύμων εἰς λοβοὺς τέτταρας, ὧν δύο μὲν καθ' ἑκάτερον μέρος οἱ μεγάλοι, πέμπτος δ' ὁ μικρὸς ἐν τοῖς δεξιοῖς, ὃς διὰ τὴν ἀναπνοὴν γέγονεν, ἀλλ' εἰς ὑπηρεσίαν τῆς κοίλης Φλεβὸς, ἀπὸ τοῦ διαφράγματος ἄχρι τῆς καρδίας ὠθεῖ ἐκπεφυκώς· παρακείνται δὲ τῇ τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ κατατεινόμεναι εἰς τὸν πνεύμονα ἑκατέρωθεν αἱ λοιπαὶ δύο, καὶ αὗται κατατεινόμεναι σὺν αὐτῇ εἰς αὐτὸν τὸν πνεύμονα· ἡ μὲν Φλὲψ ἀρτηριώδης, ἐξάγουσα ἀπὸ τῆς δεξιᾶς κοιλίας τῆς καρδίας

ter duritiam mollitudinemque mediocris; quoniam si durior esset, vicinitate pulmonem rarum fistulosumque collideret, contra si mollior, pectoralium ossium asperitate tunderetur. Idcirco ut situ, ita etiam substantia media effecta est. Hactenus de corde, vasculisque ab eo prodeuntibus, de auribus, & pericardia membrana, præterea de horum omnium substantia, muneribusque narravimus.

XI. In præsentia pulmonis artificium exponamus. Id viscus textura quædam est, ex pluribus vasculis integrata, molli carne tanquam culcitra medias plagas infarciens: at vasorum unum ex sinistra cordis cella, alterum ex dextera, tertium ex faucibus prodit. Igitur his de locis prodeuntia modo quam simillimo omnia in ramos sparguntur, in quatuor fibras pulmo ipse dividitur, quarum duæ utraque ex parte magnæ sunt, quinta in dexteriore parte non spiritus causa creata est, sed ut cavæ venæ à transverso discrimine ad cordis usque aurem porrecta servitio esset. Verum prope asperam arteriam reliqua duo vasa collocantur, per pulmonem utrinque divisa, unaque cum ipsa aspera arteria per totum id viscus ramorum serie distributa: arterialis quidem vena ex dextro cordis sinu sangui-

δίας αἷμα, ἐ πεπτάγυσα τῷ πνεύμονι· ἡ δὲ ἀρτηρία φλεβώδης, ἐπάγυσα τὸ ἐκ τ τραχείας ἀρτηρίας πνεῦμα, εἰς τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν τ καρδίας. αὕτη δὲ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία λαμβάνει τ ἔξωθεν ἀέρα, διαστελλομένη τῷ πνεύμονι ὑπὸ τ ῥινῶν καὶ τ φάρυγγος. ὁ γὰρ θώραξ ὄργανόν ἐστι ψυχικὸν, κινούμενον κ τὴν τοῦ τόπου κίνησιν, κ διαστολὴν καὶ συστολὴν, ὑπὸ μυῶν καὶ νεύρων. διεσταλη τοιγαροῦν ὁ θώραξ, ἐπηκολούθησε δὲ τῇ τοῦ κενοῦ ὑποχωρήσει συνδιαστελεὶς καὶ ὁ πνεύμων. κινεῖται δὲ ἡ καρδία κ διαστολὴν καὶ συστολὴν, ἀλλὰ φυσικῶς· σὺν αὐτῇ δὲ ἐ αἱ τοῦ σώματος ἀρτηρίαι πλεῖσαι καὶ αὗται κ διαστολὴν ἐ συστολὴν ἴσως τῇ καρδίᾳ κ πᾶσα ἐ φυσικῶς. ἡ δὲ πνεύμονος κίνησις ὅτι φυσική ἐστιν, ὅτι προαιρετική. κ συμβεβηκὸς γὰρ κινεῖται, καὶ ὑ καθ' αὑτόν. ἕλκεται δὲν ὁ ἔξωθεν ἀὴρ ὑπὸ τ πνεύμονος διαστελλόμενος· αὕτη δὲ ἡ ἔσω φορὰ τ πνεύμονος, ἐνομάζεται εἰσπνοή· διακρίνεται, δὲ ὁ ἑλχθεὶς ἀὴρ ἐν τῷ πνεύμονι, καὶ ὁ μὲν καθαρώτερός τε καὶ χλιαρὸς, ἕλκεται αὖθις ὑπὸ τ καρδίας, ἐ κ ἀρτηριῶν ὅλῳ τ σώματος δοθὲ τ πνεύμονος διὰ τ φλεβώδους ἀρτηρίας· ὁ δὲ λιγνυώδης καὶ περιττωματικὸς, ἐκπέμπεται διὰ τῆς τραχείας ἀρτηρίας καὶ κ ῥινῶν ἔξω. ἡ τοιαύτη δὲ φορὰ, ἐκπνοὴ ὠνόμασται· τὸ δὲ τ εἰσπνοῆς κ ἐκπνοῆς σύνθετον ἀποτέλεσμα, ἀναπνοὴ ἐνομάζεται· διαπνοὴ δὲ, ἡ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι διὰ κ ἀρτηριῶν

nem hauriens, in pulmonem rigat: venalis vero arteria ex aspera spiritum abducens, in sinistrum cavum cordis impellit. At ipsa aspera per nares, faucesque extrinsecus animam, dum pectus dilatatur, exhaurit: pectus namque animabile, ut ita dicam, instrumentum est, locali motu secundum electionem per musculos & nervos dilatando contrahendoque agitatum. Igitur pectus dilatatur, pulmo pariter distentus (ut vacuo succedat,) consequitur: cæterum cor distensione contractioneque natura movetur: cum ipso vero corporis arteriæ pleræque, & ipsæ dilatatione compressioneque modo prorsus assimili vi naturæ agitantur. Sed pulmonis motus neque natura neque electione perficitur, siquidem ex accidenti, non per se movetur. Itaque extrinsecus aër dilatato pulmone attrahitur, idque inspiratio nominatur. Tractus autem aër dividitur: mundissimus enim, ac tepidus iterum à corde, totiusque corporis arteriis ex pulmone per arteriam venalem attrahitur: fuliginosis autem, atque excrementis affluens, per asperam arteriam naresque redditur, id exspiratio vocatum est: sed quod inspiratione expirationeque componitur ἀναπνοὴν Græci, spirationem nostri appellaverunt: at διαπνοὴ Latine diffla-tio, ea est, quæ toto corpore ab arte-

πρεῶν γινομένη εἰσπνοὴ καὶ ἐκπνοὴ ἐκ τῶν ἀσθμάτων πόρων. ἡ δὲ ἀναπνοῆς εἰσὶν αὐτῇ τρεῖς. ἡ μὲν γάρ ἐστιν ἀβίαστος, ἡ δὲ βιαστὴ, ἡ δὲ μᾶλλον ἔτι. ἀβίαστος μὲν οὖν οὖσιν ἀναπνοὴ, ἡ κατὰ φύσιν γινομένη· βιαστὴ δὲ, ὅταν ἦθι διὰ δρόμου, ἢ διὰ παλαίσματος, ἢ διὰ νόσον τραχυτέραν διαυτὴν ᾖσθαι. ἔτι δὲ μᾶλλον, ὅταν διά τινα χρείαν ἀναγκαίαν ἀναγκάζῃται ὁ ἄνθρωπος κατέχειν τὸ πνεῦμα, ὡς δεῖ τῶν ψαλλόντων καὶ τῶν νηχομένων. γίνεται δὲ ἡ μὲν ἀβίαστος ἀναπνοὴ ὑπὸ τῆς διαφράγματος μόνης πρὸς τὴν ἰδίαν ἀρχὴν συστελλομένης, καὶ διαστελλούσης τὰ ὑπόκεινα· ἡ δὲ βιαστὴ ἀναπνοὴ γίνεται ὑπό τε διαφράγματος, συνεργούντων καὶ τῶν μεσοπλευρίων μυῶν· ἡ δὲ τῶν ψαλλόντων καὶ τῶν νηχομένων, ὑπό τε διαφράγματος, καὶ τῶν πλευρικῶν μυῶν τῶν τε ἔξω καὶ τῶν μεγίστων τῶν ἀναστώντων τὰς ὠμοπλάτας. οἱ γὰρ ἔσω μεσοπλευρικοὶ συστέλλουσι τὰ ὑπόκεινα· ὁ δὲ ὑπόκεινος συστελλόμενος, ὑποπιέζει τὸν πνεύμονα, θλίβων αὐτὸν καὶ περιστέλλων, ὃν τρόπον ὑπὸ χειρῶν τις ἐκπιέζει σπογγίον· καὶ τὸ πνεῦμα ἔξω ἐκπέμπει τὸ ἐλχθὲν ἐκ τοῦ ἔξωθεν ἀέρος. ἐξερχόμενον δὲ τὸ πνεῦμα, ποιεῖ τὴν ἐκπνοήν.

arteriis per ſenſum latentia itinera fit inſpiratio & exſpiratio. At ſpirationis tres ſpecies ſunt, prima eſt non coacta, altera coacta, tertia adhuc coacta magis: non coacta ea eſt, quæ vi tantum naturæ efficitur: coacta, quando curſu, lucta, aut vehementiore morbo talis redditur; adhuc vero magis cogitur, cum hominem interdum diutius ſpiritum continere neceſſe fuerit, ut canentibus aut natantibus accidit. Non coacta ſpiratio per ſolum transverſum ſeptum, ad proprium principium contractum, pectusque diſtendens abſolvitur: coacta vero, per ſeptum intercoſtalibus muſculis adjuvantibus, ſed canentium atque natantium per ſeptum & coſtales exteriores muſculos, perque maximos ſcapulas attollentes efficitur: ſiquidem interni intercoſtales muſculi pectus contrahunt, contractum pectus pulmonem urgens & undique coactans deprimit, inſtar manuum ſpongiam comprimentium. Atque ita ſpiritus ab externo aëre abductus emittitur, qui exiens exſpirationem facit.

XII. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἄνθρωπος καὶ φωνεῖ, καὶ διαλέγεται· πᾶν δὲ ἀποτέλεσμα τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γινομένων ὑπὸ αἰτίων γίνεται· τὸ δὲ αἴτιον τετραχῶς, ἢ ποιητικὸν, ἢ ὀργανικὸν, ἢ ὑλικὸν, ἢ τελικὸν, εἴη ἂν τὸ ἐν ἀνθρώπῳ

XII. Verum enimvero quoniam homo & vocalis eſt, & ſermocinatur, quicquid autem in homine fit, cauſas habet, cauſaque quadripartita eſt: aut enim effectrix, aut inſtrumentaria, aut materia, aut finis:

πρὸ φωνῆς, ποιητικὸν μὲν αἴτιον, ὁ ἐγκέφαλος κινῶν τὸ θώρακα περαιρετικῶς. προσεχὲς μὲν οὖν αἴτιον ὁ ἐγκέφαλος. τὸ γὰρ πόρρω αἴτιον ἡ ψυχὴ, κελεύσασα τῷ ἐγκεφάλῳ κινεῖν τὸν θώρακα. ἔπειτα τὸ ποιητικὸν αἴτιον διττῶς λέγεται, τὸ μὲν προσεχῶς, τὸ δὲ πόρρω. εἴη δ' ἂν ἐνταῦθα ὅλη τῆς φωνῆς δηλαδὴ ἐπὶ πορρωτάτω ποιητικὸν αἴτιον ἡ πάντων αἰτία καὶ συνεκτικὴ ἡ θεία σοφία, ἡ ὅτως δημιουργήσασα καὶ καλασκευάσασα τὰ ἀνθρώπου μέλη. ὑλικὴ δὲ τὸ ἐξιὸν φερόμενον πνεῦμα τῆς ἐκπνοῆς· ὀργανικὸν δὲ, ἡ τραχεῖα ἀρτηρία καὶ ὁ κοινὸς χιτὼν αὐτῆς καὶ ἡ στόμαχος· τελικὸν δὲ, αὐτὴ ἡ φωνή.

XIII. Ἡ μέν τοι τραχεῖα ἀρτηρία, καὶ βρόγχος καλεῖται, ἀφ' οὗ τὸ ἐκ πολλῶν βρογχίων συγκεῖσθαι. βρόγχια δέ ἐστι σώματα χονδρώδη κύκλου παραπλήσια· καὶ καθάπερ πολλοὶ κύκλοι συνελθόντες καὶ μιγέντες ἀλλήλοις κατὰ μῆκος κύλινδρον ἀπετέλεσαν, ὅτως καὶ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία, καθ' ὅ μὲν ἐκ πολλῶν βρογχίων συντεθέντων ἀπετελεύτα, βρόγχος καλεῖται· καθ' ὃ δὲ ἐκ πολλῶν κύκλων, κύλινδρος. οὐκ ἔστι δὲ ὅλος ὁ κύκλος τῶν βρογχίων χόνδρος. τὸ γὰρ ὄπισθεν μέρος αὐτῶν τὸ προσκείμενον τῷ οἰσοφάγῳ, νευρῶδές ἐστιν, ὡς εἶναι τοὺς κύκλους πάντας, κατὰ μὲν τὰ ἔμπροσθεν καὶ πλάγια, χόνδρους· κατὰ δὲ τὰ ὄπισθεν, νευρώδεις, διὰ τὸ μὴ θλίβειν τὸν οἰσόφαγον. συνῆπται δὲ ὁ, τε στόμαχος, καὶ ἡ τραχεῖα

finis: ideo in homine vocem cerebrum facit, pectus motu voluntatis attollens. Igitur proxima vocis causa cerebrum est: longinquior vero est anima, cerebro motum pectoris imperans. Deinde quoniam efficiens causa bifariam dicitur, una prope, altera procul: erit utique & hoc loco longinquissima vocis causa, omnium causa, contentrixque omnium, Divina sapientia, quæ ita humana membra condidit & fabricata est. At vocis materia spiritus est, per exspirationem ejectus: finis autem, ipsamet est vox.

XIII. Aspera quidem arteria & bronchus nominatur, quia ex multis bronchiis componitur: bronchia vero corpora sunt cartilaginea circuli imaginem referentia. Atque ut multi compositi circuli, inter seseque in longitudinem impliciti, eam figuram, quæ cylinder dicitur, constituunt, ita etiam aspera arteria, quatenus ex multis compositis bronchiis integratur, bronchi vocabulum consequitur: quatenus vero ex multis circulis, cylinder appellatur. Non est autem totus bronchiorum circulus, cartilago, posterior enim ipsorum pars gulæ adhærescens, nervea est, adeo ut omnes circuli oblique & à lateribus cartilaginosi, secundum posteriora vero nervi natura præditi sint, ne

gulam

χεῖται δρῖμεῖα, διά πνος χιτῶνος ἑνὸς κοινῦ ὑπαλείφοντος αὐτὰ ἑαυτῶν τε καὶ ἔξωθεν· καὶ διὰ τοῦτο ἐν ταῖς καταπόσεσι καλασπωμένη ἡ οἰσοφάγος, ἀναστέλλεται ὁ λάρυγξ. ἔστι δὲ ὁ χιλὸς ὑγρός, τὴν οὐσίαν λεπτὸς καὶ πυκνὸς, καὶ συμμέτρως ξηρός. εἰ γὰρ ἀραιὸς ἦν, ἑτοίμως ἀνεδέχετο ῥεύματα· καὶ διάβροχος γιγνόμενος, βραγχώδη τὴν φωνὴν ἀπετέλει· εἰ δὲ πάλιν ξηρότερος ἦ συμμέτρου, κακόφωνος ἂν ἐγίνετο ὁ ἄνθρωπος. πολλάκις γὰρ ἐν διακαέσι πυρετοῖς ἀναξηραινομένων ἢ ὑπὸ τὴν φάρυγγα καὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν, πὰς ὑπὸ Ἱπποκράτους κλαγγώδεις ὀνομασμένας φωνὰς γίνεσθαι συμβαίνει. ὅτως δὲ καὶ τοῖς ζώοις ὅσα μακρὸν ἔχει τὸν τράχηλον καὶ σκληρὸς τοὺς χόνδρους, συμβαίνει γίνεσθαι οἷον γεράνοις καὶ τοῖς ὁμοίοις. ὃ γάρ φησιν Ὁμηρος περὶ τούτων,

„ Κλαγγηδὸν δὲ πέτονται ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοάων.

ἀποδέδεικται δὲ μὴ δύνασθαι γίνεσθαι φωνὴν ἄνευ τοῦ στενωθῆναι τὴν διέξοδον τοῦ λάρυγγος· ὠθροωτέραν δὲ γίνεσθαι τὴν ἐκσόβολὴν τοῦ πνεύματος. εἰ γὰρ ἀτρέμα τὸ πνεῦμα ἔξω φέροιτο, τὴν χωρὶς ψόφου συντελουμένην ἀποτελέσει φωνήν· εἰ δὲ ἀθρόως τε καὶ σφοδρῶς, τὴν μὲν ψόφου ἐκτονὴν ἀπεργάσεται, ὅπερ ἐστὶν ὃ στενάζειν. ἵνα δὲ φωνήσῃ τὸ ζῶον, δεῖται μὲν πάντως καὶ τοῦ κατωθεν

* Iliad. γ'. ϛ.

gulam duritia collidant. Gula autem & aspera arteria, una quadam communi tunica, ipsas intus extraque involvente, committuntur, idque in causa est, ut devorando, dum gula detrahitur, guttur ascendat. Substantia tenui & densa ea membrana est, & moderate sicca: nam si rarior esset, facile fluxionibus vexaretur, & humidior reddita raucam vocem efficeret: item si aridior, asperam vocem homo ederet, siquidem in ardentioribus febribus, plerumque sedibus circa fauces asperamque arteriam arefactis, clangorosas (ut ita dicam,) ab Hippocrate appellatas voces fieri necesse est, atque ita in animalibus procerum collum, aridasque cartilagines habentibus, ut gruibus, & id genus aliis fieri contigit, quare de his cecinit * Homerus:

Cum clangore volant liquidi super aquoris undas.

Ostensum est præterea, vocem formari non posse, nisi transitus gutturis arctetur, occursusque exeuntis spiritus vehementior repentinusque sit. Nam si tarde spiritus emittatur, efflationem sine strepitu edet: quod si celeriter & repente, cum strepitu efflationem faciet, quod suspirium dicitur. Ut vero vocem animal efformet, aëris ab inferioribus sursum versum prorsus vehemen-

τωθεν ἄνω φορᾶς ἀθρωοτέρας, καὶ τ κ τὸν λάρυγγα διεξόδε στενοτέρας, κ βραχὺ δὲ ἐκ τ στενῆ ἀνευρυνομένης. ὅπερ ἐργάζεται ἡ ἐπιγλωττίς.

XIV. Ἔστι δὲ ἡ ἐπιγλωττὶς, σῶμα χονδρῶδες, ἐπιπωμάζον τ λάρυγγα. ὁ γὰρ σύμπας λάρυγξ σύγκειται ἐκ τριῶν χόνδρων, ὧν πρῶτός ἐστιν ὁ θυρεοειδὴς, δεύτερος δὲ ὁ ἀκαλόνομαστος, τρίτος δὲ ὁ ἀρυταινοειδής. διήρθρωνται δὲ πρὸς ἀλλήλους οἷον χόνδροι συνδεόμενοι διὰ μυῶν κ νεύρων, πρὸς τὸ ἀνοίγεσθαι τ λάρυγγα κ κλείεσθαι. ἀνοίγεται μὲν γὰρ ἐν ταῖς ἀθρόαις ἐκπνοαῖς ὑπὸ τῶν ἔξω μυῶν διὰ πλείονος πνεύματος βαρείαν τε κ μεγάλην τὴν φωνὴν ἐργαζόμενος· κλείεται δὲ παντελῶς ὑπὸ τ ἐπιγλωττίδος ἐν ταῖς καταπόσεσιν. ἵνα μὴ ἀθρόως θάνατος καταλάβῃ τὸ ζῶον, ταῦτα τὰ τ ἀφάτε θεε σοφίας δημιουργήματα. πολλάκις γὰρ ὑστερησάσης τ ἐπιγλωττίδος κλεῖσαι, ὑγρότης ἐν ποτῷ παραδραμοῦσα, κεχνεῖν ἀναγκάζει τ ἄνθρωπον, ὡς ῥήγνυσθαι τῇ βίᾳ δ ἐμπεσόντος τοὺς ὀφθαλμοὺς, κ προπετεῖς γίνεσθαι· εἰ δὲ μίξ παραδράμῃ, αἰφνίδιον ἐπάγει θάνατον. ἀλλ ἐξηγητέον ἓκ τῶν τριῶν χόνδρων δ λάρυγγος τὸ, τε σχῆμα, κ τὴν ἐνέργειαν.

XV. Ἔστιν ἓν, ὁ μὲν πρῶτος χόνδρος, θυρεοειδὴς, κείμενος ἔμπροσθεν τ

mentiore motu transituque per guttur indiget, anguſtiore quidem, ſed paulatim ab anguſto in latius ſe pandente, quod præſtat vocata epiglottis.

XIV. Eſt autem epiglottis, corpus cartilaginoſum, guttur contegens. Totum enim guttur ex tribus cartilaginibus conſtat, quarum prima thyreoides, hoc eſt clypeo ſimilis, dicitur: altera, nomine carens, tertia arytænoides, id eſt, ſitulæ aſſimilis. Inter ſe vero, utpote cartilagines nervis muſculisque revinctæ committuntur, ad claudendum ac reſerandum guttur; in ſubitis enim efflationibus guttur ab exterioribus muſculis aperitur, per plurimum ſpiritum gravem ingentemque vocem efficiens, penitus autem ab epiglottide occluditur, dum aliquid devoratur, ne repentina morte animal intereat. Hæc ſunt inenarrabilis DEI ſapientiæ opera: nam ſæpius epiglottide lentius claudente inter bibendum humor illapſus ſcreatum citat, oculosque erumpere ac veluti proſilire cogit: quod ſi mica inciderit, confeſtim necatur animal. Sed jam ad trium gutturis cartilaginum expoſitionem tranſeamus, quæ ſcilicet earum ſit figura, quæ functio.

XV. Igitur prima gutturis cartilago thyreoides, id eſt, clypealis,

τραχήλου, καὶ κάτω τῆς ῥάχεως, ὅστις καὶ φαίνεται καὶ καλεῖται τετράπλευρος, θυρεῷ σφενδαπλήσιος τῷ σχήματι, ἐξ οὗ δὴ καὶ τὴν προσωνυμίαν ἐκλήσατο, ἔοικε γὰρ θυρεῷ· ὁ δὲ δεύτερος ὄπισθεν καὶ ἔσω κεῖται, προσψαύων τῷ στόμαχῳ, ἀνόμοιος δὲ τοῖς φαινομένοις πᾶσιν, οἷς καὶ μηδὲν ἔοικώς, ἀκαθνέμαστος ὠνομάσθη· ὁ τέλος δὲ, τῇ μὲν θέσει ἄνω καὶ μέσος κεῖται τῶν δύο τούτων, ἀρυταίνῃ σφενδαπλήσιος, ὅθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχηκεν ἀρυταινοειδὴς λεγόμενος. ἔστι δὲ ἀρύταινα ξυλουργικὸν σκεῦος, ᾧπερ ἀρδῶσι οἱ ναυτικοὶ εἰς τὸ ἀνιέναι τὸ ἐν τῇ νηὶ ὑπολάζον ὕδωρ, οἱ κηπευτικοὶ δὲ πρὸς ἄρδειν τοὺς κήπους. τούτῳ τῷ ἀρυταινοειδεῖ χόνδρῳ ὑπέκειταί τι σκέπασμα νευροχονδρῶδες τὴν οὐσίαν, τοιοῦτον τὸ μέγεθος ἔχον, ὅσον ὅδε τὸ ἄνοιγμα τοῦ ἀρυταινοειδοῦς χόνδρου, πρὸς τὸ κλείειν αὐτὸν παντάπασιν. ὀνομάζεσθαι δὲ τοῦτο τὸ μόριον γλωττίς. ἔοικε γὰρ ταῖς τῶν αὐλῶν γλώτταις τε καὶ γλωττίσιν· ταύτας γὰρ ἀμφοτέρως προσαγορεύουσι. κατασκευάζεσθαι δὲ ἡ γλωττὶς αὕτη ὑπὸ ὑμένων τινῶν ἅμα σώμασι γλιχροῖς, ὑπερεφομένων πρός τε στόμαχον, καὶ τὸ σῶμα τοῦ λάρυγγος. διὰ τοῦτο δὲ ὑμενώδες τὸ σῶμα τῆς γλωττίδος ἐγίνετο, πρὸς τὸ μήτε πλῆρες πνεύματος ῥήγνυσθαι, μήτε δὲ λάρυγγος εὐρυνομένου ἢ συστελλομένου ταῖς ἐναντίαις αὐτοῦ κινήσεσιν ἑπόμενον εἰς κίνδυνον ἔρχεσθαι ῥήξεως. ὑγρὸν δὲ οὐκ ἁπλῶς,

lis, in priore cervicis parte infra mentum posita est, quæ & videtur, & quadrilatera appellatur, clypei imaginem referens, unde & cognomen assumpsit: secunda posterius atque intus collocatur, gulæ contigua, nullius eorum, quæ sensu percipiuntur, assimilis, quare & nomine carens dicta est: tertia vero, sedem superiorem, mediamque inter hasce duas nacta est, arytænæ id est situlæ simili: indeque appellationem traxit, arytænoides vocitata. Arytæna vero ligneum vasculum est, quo nautæ ad hauriendum è navi supervacuum humorem, olitores autem ad irrigandos hortos uti solent. Huic situlari cartilagini quoddam operculum, mediæ inter nervum, cartilaginemque naturæ superimponitur tanta magnitudine, quantum ipsius cartilaginis hiatus patet, ut iste videlicet exquisite occludatur: huic vero linguæ nomen inditum est, quoniam tibiarum linguis ac lingulis (utrumque enim dicitur,) est persimilis: ex membranis autem quibusdam, tenacibusque corpusculis, gulam versus gutturisque ostium versatilibus, hæc lingula componitur: eamque ob causam ejus corpus membranosum est, ne spiritus plenum disrumpatur: neve gutturis dilatati aut compressi contrarias motiones sequens, in fracturæ periculum incidat. Humidum

ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ γλιχρόν πως ὑπάρχει καὶ λιπαρόν, ἵνα ἐπιπήγνηται διὰ παντὸς, καὶ ἐξαρκῇ χρόνῳ πολλῷ· ὥστε μηδ' ἐτοίμως αὐτὸ διορύσσειν, μήτε ξηραινομένης, κινδυνεύσαι διαφθαρῆναι τὴν φωνήν. εἴτε γὰρ τῶν διακαόντων πυρετῶν ἡ δύναμις φθέγγεσθαι, πρὶν διαβρέξαι τὸν λάρυγγα, καὶ ὅσοι διὰ καύματος ὁδοιπορήσι σφοδροῦ, ταὐτὸ τοῦτο πάσχουσιν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς γλωτίδος τοῦ λάρυγγος ἱκανὰ πεῖρηται.

XVI. Περὶ δὲ τῶν παλινδρομούντων νεύρων ὅτι καὶ αὐτὰ ὄργανα φωνῆς εἰσιν, ἐκ τῶν δ' ἂν μάθοις. ἔκτη γάρ τίς ἐστι συζυγία τῶν ἀπὸ ἐγκεφάλου πεφυκότων νεύρων εἰς τὸν θώρακα διὰ τῆς τραχήλου καταιοῦσα· καὶ ταύτης ὅταν ἐν τῷ θώρακι γένηται, συζυγία τις ἀποφυομένη νεύρων ἑτέρων μικροτέρων ἀναφέρεται διὰ τῆς τραχήλου τῆς τραχείας ἀρτηρίας, ἐπιβαίνουσα ἐν τῷ λάρυγγι· ἐντεῦθεν δὲ ἀτρέμα λοξὰ δύο ταῦτα νεῦρα πρὸς τὴν ἔσω τε καὶ ἄνω χώραν αὐτοῦ φερόμενα, καταπείρονται εἰς ἅπαντας τοὺς τὸν λάρυγγα κινοῦντας μῦς, ὡς διὰ τοῦτο πρῶτα ὄργανα γίνεσθαι φωνῆς. παλινδρομοῦντα δὲ λέγονται, ὅτι καταιόμενα διὰ τῆς τραχήλου ἕως τοῦ θώρακος, πάλιν δι' αὐτῆς τῆς τραχήλου ἀνέρχονται εἰς τοὺς λάρυγγος χόνδρους. εἰ θέλεις δὲ μαθεῖν ὅτι πρῶτα φωνῆ ὄργανα τὰ παλινδρομοῦντα νεῦρα, πρόσεχε τὸν νοῦν. εἰ γὰρ τέμοις αὐτὰ, ἢ θλά-

dum quoque est, non tamen simpliciter, sed viscidum quodammodo & pingue, ut semper humectetur, longioriquè tempore duret, ut neque facile humore dilabente, neque facile siccescente vocem corrumpere periclitetur: siquidem in deurentibus febribus loquendi facultas tollitur, nisi prius guttur humescat: idem etiam perpetiuntur, per magnum æstum iter facientes. De gutturis lingula satis copioſe disſeruimus.

XVI. In præsentia vero recurrentes nervos, vocis edendæ instrumenta esse, hinc percipere possis. Est enim quoddam foxtum à cerebro orientium nervorum conjugium in pectus per collum descendentium ab hoc, postquam in pectus descenderit, altera quædam minutorum nervulorum conjugatio exoriens, sursum versum per collum arteriam asperam calcans revertitur, gutturique inseritur: inde paulatim duo hi nervi obliqui ad internam superioremque gutturis partem subeuntes per omnes ipsum movemtes musculos sparguntur, atque ideo primaria hæc vocis instrumenta fuere. Verum ideo recurrentes nominantur, quoniam per collum in pectus usque descendentes, iterum per idem collum ad gutturis cartilagines revertuntur: quod si certior fieri volue-

ἡ θλάσης, ἡ βράχχω διαλάβης, ἡ φωνὴ ἧς ζώου πλείους ἀπολλύται· ὥστε ἀναπνευστικῶν τε καὶ φωνητικῶν ὀργάνων ὄντων, θώρακός τε καὶ πνεύμονος, καὶ τραχείας ἀρτηρίας, ἔτι τε λάρυγγος, καὶ τῆς ἀνοιγόντων τε καὶ κλειόντων μυῶν, ἔτι τε τῆς ἐπιγλωττίδος, καὶ τοῦ κοινοῦ χιτῶνος τοῦ λάρυγγος καὶ τοῦ στομάχου, πρῶτα μὲν ὀργανα φωνῆς τὰ παλινδρομοῦντα νεῦρα· τὰ δ' ἄλλα πάντα τῶν ὧν οὐκ ἄνευ λόγον ἐπέχει.

volueris recurrentes nervos præcipua vocis instrumenta esse, ad id animum adverte, si eos aut secueris, aut contuderis, aut laqueo distrinxeris, animalis vox funditus tollitur. Quamobrem cum pectus, pulmo, aspera arteria, præterea guttur, aperientes claudentesque musculi, epiglottis, i. lingula: communisque gutturis & stomachi membrana, spirabilia sint, & vocalia instrumenta, præcipui utique sunt vocis auctores recurrentes nervi, cætera omnia eorum rationem habent, sine quibus fieri non potest.

XVII. Ταῦτα τοίνυν τὰ ἀναπνευστικὰ καὶ φωνητικὰ ὀργανα ἐνεργοῦσι, διαστελλομένου τε καὶ συστελλομένου τοῦ θώρακος. ἡ δὲ διαστολὴ τοῦ θώρακος γίνεται τοιῶσδε· δώδεκα παγίδες εἰσὶ μιᾶς ἑκάστης τῶν πλευρῶν· ὥστε εἶναι τὰς παγίδας τῶν δύο πλευρῶν, κδ'. προσήρτηνται δὲ αὐταὶ ἑκατέρωθεν τοῖς ιβ'. σπονδύλοις τοῦ ῥάχεως τοῖς ἀφωρισμένοις τῷ θώρακι. αἱ μὲν οὖν ἀνώτεραι ιδ' συναρθροῦνται τοῖς ὀπισθίοις τοῦ στέρνου, ἑκατέρωθεν ἑπτὰ κατ' ὀξείας γωνίας· ἐν δὲ τῇ ἀδιάσῳ ἀναπνοῇ ἐλκόμεναι κάτω πρὸς τὴν γαστέρα αἱ συναρθρώσεις αὐταὶ ὑπὸ τῶν φρενῶν, ἀναγκάζονται τὰς ὀξείας γωνίας τῶν συναρθρώσεων ἀμβλείας ἀποτελεῖν, ὥστε φέρεσθαι τὸν θώρακα κάτω. καταφερόμενος δὲ ὁ θώραξ, θλίβει τὴν γαστέρα· θλιβομένη δὲ ἡ γαστὴρ, ἐξογ-

XVII. Igitur hæ spirabiles vocalesque machinæ dilatato compressoque pectore operantur: at pectus hunc in modum distenditur. Cujusque lateris duodecim sunt costæ, ut duorum laterum sint viginti quatuor, utrinque vero ipsæ dorsi vertebris pectore terminatis committuntur: superiores quatuordecim, cum sterni ossibus ab utroque latere septem, secundum acutos angulos copulantur, & in spiratione vi carente, hæ commissuræ in ventrem à septo transverso detractæ, acutos angulos obtusos facere coguntur. Quare pectus deorsum labitur: delabens vero, ventriculum comprimit, compressus ventriculus, turget: deinde iterum contractum pectus ad su-

ἐξογκᾶται· εἶτα πάλιν συστελλόμενος ὁ θώραξ ἀναπαύεται πρὸς τὰ ἄνω, ὡς μὴ τότε χαλᾶσθαι τὸ διάφραγμα· χαλώμενον γὰρ τὸ διάφραγμα, δίδωσι χώραν τῇ κοιλίᾳ, ἀποκαταστῆναι εἰς τὴν ἑαυτῆς κοίτην· ἔστι δὲ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις γινόμενον διαστέλλεσθαι καὶ συστέλλεσθαι ποιεῖ τὴν γαστέρα· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἄπειροι ἀναβολῆς ἀπολωλέναι, οἰόμενοι ἕλκειν τὴν κοιλίαν πνεῦμα ἐν πάσῃ ἀναπνοῇ, καὶ πάλιν ἐκπέμπειν, καὶ διὰ τοῦτο διαστέλλεσθαι καὶ συστέλλεσθαι· εἰ δὲ βιαιοτέρως πως ἀναπνεύσειε τὸ ζῶον, οὐ μόνον κάτω φέρεσθαι ποιεῖ τὸν θώρακα, ἀλλὰ καὶ ἔξω τῶν μεσοπλευρίων μυῶν τῶν ἔξω ἐνεργησάντων· εἰ δ' ἀναγκαθείη τις ποτὲ καθέξειν τὸ πνεῦμα, οὐ μόνον κάτω καὶ ἔξω φέρεται ὁ θώραξ, ἀλλὰ καὶ ἄνω τῶν μεγίστων ἐνεργησάντων μυῶν τῶν ὠμοπλάτας ἀναπαυόντων.

XVIII. Αἱ δὲ ὑπόλοιπαι δέκα παγίδες αἱ καλούμεναι, ἀποτελείπονται μὲν τῷ μήκει, καὶ ἀνομάζονται νόθοι. προσήρτηνται δὲ τῷ διαφράγματι ἀποπερατούμεναι εἰς χόνδρους, καὶ τοῦτο δι' ἄκραν πρόνοιαν τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ ἡμῶν. ὑπέκειντο γὰρ τῇ γαστρὶ αἱ νόθαι πλευραί· καὶ εἰ δὶ ὅλης ὀστᾶ ἦσαν, εὐπαθῶς ἂν ἐθραύοντο ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσπιπτουσῶν πληγῶν· θραυόμενα δὲ, ἃ πρὸς ἃ ἐντὸς ὠθούμενα, ἐνεπήγοντο ἐν τῇ γαστρὶ, ὡς ἐπακολουθῆσαι θάνατον. ἀλλὰ καὶ ἄλλως χρήσιμον τὸ ἀποπερατωθῆναι· εἶπε πάλιν συστελλόμενος ὁ θώραξ ἀναπαύεται πρὸς τὰ ἄνω, ὡς μὴ τότε χαλᾶσθαι τὸ διάφραγμα· χαλώμενον γὰρ τὸ διάφραγμα, δίδωσι χώραν τῇ κοιλίᾳ, ἀποκαταστῆναι εἰς τὴν ἑαυτῆς κοίτην· ἔστι δὲ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις γινόμενον διαστέλλεσθαι καὶ συστέλλεσθαι ποιεῖ τὴν γαστέρα· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἄπειροι ἀναβολῆς ἀπολωλέναι, οἰόμενοι ἕλκειν τὴν κοιλίαν πνεῦμα ἐν πάσῃ ἀναπνοῇ, καὶ πάλιν ἐκπέμπειν, καὶ διὰ τοῦτο διαστέλλεσθαι καὶ συστέλλεσθαι· εἰ δὲ βιαιοτέρως πως ἀναπνεύσειε τὸ ζῶον, οὐ μόνον κάτω φέρεσθαι ποιεῖ τὸν θώρακα, ἀλλὰ καὶ ἔξω τῶν μεσοπλευρίων μυῶν τῶν ἔξω ἐνεργησάντων· εἰ δ' ἀναγκαθείη τις ποτὲ καθέξειν τὸ πνεῦμα, οὐ μόνον κάτω καὶ ἔξω φέρεται ὁ θώραξ, ἀλλὰ καὶ ἄνω τῶν μεγίστων ἐνεργησάντων μυῶν τῶν ὠμοπλάτας ἀναπαυόντων.

periora retrahitur: atque propterea transversum septum laxatur, laxatum vero, locum ventriculo præbet, ut in suum ipsius vacuum concedat: id non semel sed crebrius factum, ut & ventriculus dilatetur comprimaturque, efficit. Atque ideo dissectionis imperiti falluntur, ventriculum in spirando adducere spiritum, ac rursus emittere, & hoc pacto dilatari contrahique putantes. Quod si quando violentius spiret animal, non deorsum modo ferri pectus coget, verum etiam extra intercostales musculos, exterius munere suo defunctos. At si quis diutius interdum spiritum continere urgeatur, non solum deorsum, extraque feretur pectus, sed etiam supra maximos musculos scapulis sursum trahentes adducetur.

XVIII. Reliquæ autem decem costæ inferius sitæ longitudine deficiunt, & spuriæ dictæ sunt, in cartilaginemque degenerantes, transverso discrimini appenduntur: id summæ optimi DEI providentiæ fuit artificium: ventriculo enim spuriæ costæ incumbunt: quod si totæ osseæ forent, facile ab extra incidentibus ictibus colliderentur, colliderentur, collisæ autem, atque intro in ventriculum retrusæ, necem inferrent. Ob aliud etiam utile fuit, spuriarum costarum laqueos

in

τωθῆναι τ νόθων πλευρῶν ἐις παγίδας εἰς χόνδρους. ἐπικείμεναι γὰρ τῇ γαστρὶ, ἀκολυθεῖν αὐτῇ ἔμελλον ἀφισαμένῃ τε καὶ προπετὲς ἠρομένῃ. πολλάκις γὰρ ἀκρασίᾳ χρησάμενον τὸ ζῶον βρωμάτων τε καὶ ποτῶν, εἰς ὄγκον ἐκ τὴν γαστέρα ἐξαιρομένην, ὡς διαῤῥήγνυσθαι κινδυνεύειν. χαλᾶσθαι ἂν ἔδει τὰς νόθους πλευρὰς, συνεσερχομένας τε & συνεξερχομένας τῷ ὄγκῳ αὐτῆς. τοῦτο δὲ τὸ ἔργον ἐκ ἂν ἦν, εἰ ὀστώδη διὰ παντὸς ἦσαν. διὰ τοῦτο ἦν πρὸς τὸ συμφέρον ἡ ἄφατος & θεῖα σοφία τε καὶ φιλανθρωπία προνοουμένη & ζώων, τὰς περαιώσεις τ νόθων πλευρῶν εἰς χόνδρους ἀπετελείωσεν, ἃ μόνον ἁψίδας, ἀλλὰ καὶ τ ξιφοειδῆ χόνδρον, ἀπαπερεάσμα & ὄντα, κ τὸ στόμα τ γαστρὸς πιθηκεν οἷον ἢ περίβλημά τε καὶ πρόβλεισμα, ὥστε φυλάττειν τὸν στόμαχον ἀπαθῆ ταῖς ἔξωθεν προσβολαῖς. ἔνθι ἦν οἱ χόνδροι, ὅ, τε ξιφοειδὴς, καὶ οἱ ἀποπερατούμενοι ἐν ταῖς νόθοις πλευραῖς, προσήρτηνται τῷ διαφράγματι.

in cartilaginem remolleſcere: nam ventriculo inhærentes, ipſum ſeſe modo attollentem, modo reſidentem, ſequi debuerant: ſæpius enim intemperantius cibo potuque expletum animal usque adeo ventriculum in tumorem exerit, ut in diſcrimen diſruptionis incurrat. Igitur hac ratione ſpurias coſtas in cartilaginem verſas molliri neceſſe fuit, ut cum ventris mole pariter ſubſidere attollique valerent, quod neutiquam fieret, ſi oſſea prorſus natura rigerent. Hanc ob rem DEI ineffabilis ſapientia ſummusque erga homines amor, eorum commodo proſpiciens, ſpuriarum coſtarum extrema, cartilagine remollivit: neque tantum hæc, ſed etiam gladialem cartilaginem, quæ pectorale os, ſtethos nuncupatum terminat, ventriculi oſtio veluti propugnaculum quoddam atque vallum ſuperimpoſuit, ut idipſum oſtiolum incolume ab externis incurſionibus tueretur. Itaque id genus cartilagines, gladialis ſcilicet & ſpurias coſtas terminantes transverſo ſepto ſuſpenduntur.

XIX. Τῦ διαφράγματος δὲ, ἡ μὲν ἰδίως οὐσία μῦς ἐστὶν· ἀμφιάσματα δὲ αὐτῷ δύο γεγόνηται, κάτωθεν μὲν ἡ κεροφὴ & πεδιαίου χιτῶνος, ἄνωθεν δὲ ἡ βάσις & τῆς πλευρικῆς περιζωκότος ὑμένος. ἐφάπτεται γὰρ ὁ περιζωκὼς ἐν ἅπαντι τῷ κύτει & θώρα-

XIX. Cæterum transverſi ſepti propria eſſentia muſculus eſt, duobus amiculis includitur, ab inferiori parte peritonæi tunicæ ſummitate à ſuperiori coſtas veſtientis membranæ infima baſi: hæc enim ſuccingens appellata membrana, toti pecto-

θώρακος ἔνδον, ὑπαλείφων αὐτὸν, καὶ τὸ πνεύμονα, καὶ τὴν καρδίαν, ἅπαντά τε τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα μέχρι τῆς φάρυγγος καὶ ὑπερῴας, γλώττης τε καὶ στόματος, καὶ τὸ τῆς κεφαλῆς ἁπάντων μορίων, καὶ αὐτὸ τὸ ἐγκεφάλου. ὃν γὰρ τρόπον ἐνδέδυται τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἔξωθεν ὁ δέρμα, ὡς μὴ ἀσκεπές φαίνεσθαί τι μόριον, μηδὲ πολλὰν ἄλλο καὶ ἄλλο τὸ αὐτὸν τρόπον ἔσωθεν ὑμὴν τις ὑποτείνεται, ὑπαλείφων ἅπαντα τὰ μόρια τοῦ ζώου· καὶ τῷ μὲν κοινῷ ὀνόματι ὀνομάζεσθαι ὑμὴν καὶ ὑπαλείφων. Διαιρεῖται δὲ εἰς δύο, εἴτε τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρία, καὶ τὰ ὑπερῴνω τῶν φρενῶν, καὶ ὅσον μὲν ἐστι κάτωθεν τῶν φρενῶν, ὀνομάζεται περίτναιον· ὅσον δὲ ὑπὲρ τὰς φρένας, ὀνομάζεται ὑπεζωκώς. ὅτι δὲ ἡ οὐσία τῶν φρενῶν μῦς ἐστι, μαρτυρεῖ τὸ φαινόμενον, εἴ τις χίσας τὸ ζῶον ἐπιτηδείως αὐτόπτης τῆς θέσεως αὐτῶν γένηται. τὸ δὲ σχῆμα τῶν φρενῶν περιφερές ἐστι καὶ ἀνόμοιον. τὸ μὲν γὰρ ἔνδον αὐτῶν, νευρῶδες· τὸ δὲ γύρωθεν τοῦ νευρώδους, καθ' ὃ προσήρτηται ταῖς νόθοις πλευραῖς καὶ τῷ ξιφοειδεῖ χόνδρῳ, σαρκῶδες, ὃ συμφύον δὲ ταῖς νόθοις πλευραῖς κατ' ἄκρον, ἀλλ' ὑπερκύπτει τις αὐτῶν μοῖρα καθ' ὑποχόνδριον, οἷον χάραξ· χάραγι γὰρ ταύτην προσεικάσαν. Φυεῖ δὲ ἐκ νόθος πλευρᾶς καὶ τοῦ ξιφοειδοῦς χόνδρου, αὐτάς τε τὰς φρένας, καὶ τὸ ἧπαρ, καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρός.

pectoris concavo ſubſternitur, ipſum pulmones, cor, omniaque ſpirabilia inſtrumenta ad fauces usque, & palatum, linguam, os, & omnes capitis cerebrique ſedes involvens, quoniam quo modo totum hominis corpus in exterius cutem induitur, ne ulla particula nuda videatur, neque altera alteri coaleſcat: perinde interius membrana quædam omnia animalis veſtiens protenditur. Hæc communi quidem nomine membrana, & illinens vocatur. In duas vero partes, infra ſeptum videlicet & ſupra ſeptum diſtinguitur: quantumque ejus infra ſeptum eſt, peritonæon Græci vocant: quantum vero ſupra, ſuccingens membrana nominatur. Septi quidem eſſentiam muſculum eſſe, ſenſus clare teſtatur: ſi quis animal artificioſe diſſecans, ejus poſitum ipſe oculis cernat. Figura ſane rotunda eſt, & inæquali: ejus namque medium nervoſum eſt: quod circa eſt, quo ſpuriis coſtis & gladiali cartilagini connectitur, carne conſtat, nec extrema ora ſpuriis coſtis adhæreſcens, quin ejus aliqua pars eas ſecundum præcordia ſuperat, perinde ac vallum quoddam: vallo enim hanc partem aſſimilant, atque adulterinas coſtas, gladialem cartilaginem ipſum ſeptum, jecur, portamque ventriculi defendit.

XX. XX.

ΧΧ. φερέτωσαν δὲ καὶ οἱ μαστοὶ τὴν καρδίαν, ἐπικείμενοι τῷ στέρνῳ, ἅμα μὲν σκέπουσαι αὐτὴν ὑπακείμενοι, ἅμα δὲ καὶ θερμαίνοντες, ἀμοιβήν τινα αὐτῇ βραχεῖαν ἀποδιδόντες, ἀμοίως τοῖς ἔξωθεν, ἐπιθερμοῦντες ἡμῖν ἐρίοις ὑφάσμασιν, ἃ πίνα ψυχρὰ περιτεθέντα τῷ σώματι, κἄπειτα ὑπ' αὐτοῦ θερμανθέντα, μικρὸν ὕστερον ἀνιθερμαίνει. καὶ τ' αὐτὸν ἔν τρόπον ἡ τ' μαστῶν ἀδενώδης οὐσία σκέπασμά τε ἅμα τ' καρδίας ὂν, καὶ θερμαινομένη πρὸς αὐτ' ἀνιθερμαίνῃσι· ἐμνημονεύσαμεν δὲ μαστῶν ἐν τῷ παρόντι λόγῳ, ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἀναπνευστικοῖς μορίοις ἡ θέσις αὐτῶν τέτακται· τὴν δὲ ἐνέργειαν αὐτῶν καὶ τὴν χρείαν ἐροῦμεν, ὅταν περὶ τ' γεννητικῶν μορίων ἐξηγεῖσθαι μέλλωμεν.

ΧΧ. Mammæ utique & ipsæ pectori impositæ cordi præsidio sunt, ipsum subjectum contegentes pariter, & calore foventes, reciprocum quoddam, licet exiguum beneficium ipsi vicissim retribuentes: instar laneæ texturæ, nos exterius protegentis, quæ frigida corpori imposita, mox ab eo calefacta paulo post ipsum mutuo calore perfundit. Itaque haud aliter mammarum glandulosa substantia, simul & cordis quoddam est tegumentum, & ab eo incalescens, contra ei mutuum calorem elargitur. Mammarum autem hoc in loco meminimus, quoniam earum sedes prope anhelitus membra collocatur, sed ipsarum officium, & usum, inferius exponemus, de genitalibus partibus sermonem habituri.

ΧΧΙ. τὸ δὲ καλούμενον ὑοειδὲς ὀστοῦν, σμικρὸν μὲν ἐστι τῷ μεγέθει· χρείας δὲ μεγίστας καὶ πλείστας παρέχει τῷ ζώῳ. οἱ γὰρ τ' λάρυγγα ἀνοίγοντες καὶ κλείοντες μύες, ἐξ αὐτοῦ πεφύκασι, καὶ ἕνιες μύες πρὸς τοὺς ὠμοπλάτας ἀνατεινόμενοι στενοὶ καὶ μακροί· ἄλλοι δὲ πρὸς τὴν γένυν. καὶ ὅστις ἂν ἐθέλοι καταμαθεῖν, ἀνατεμέτω, ἢ φοιτάτω πρὸς ἀνατόμους, ὅπως μὴ μόνον ἐξ αὐτοῦ ἐκφυομένους μῦας ἐκμάθοι, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἰδέαν. ἔστι μὲν οὖν καὶ τὴν οὐσίαν τὸ ὑοειδὲς ὀστοῦν, πῆ μὲν

ΧΧΙ. At os, quod à forma ypsili literæ ypsiloides nominatur, mole quidem pusillum est, sed ingentia commoda & plurima animali impartitur: musculi enim guttur claudentes, ac referantes ex eo oriuntur: alii præterea ad scapulas pertinentes angusti & longi, item ad mentum alii. Quod si quis hæc certius velit perdiscere, aut aliquod animal ipse dissecet, aut ad dissecandi magistros accedat, ut non musculos modo ab eo prodeuntes, verum etiam & essentiam & figuram percipiat. Igitur os

μὲν ὀστῶν, πῆ δὲ χόνδρου. ὀνόμυμον δὲ τοῦτο τὸ ὀστῶν. οὐ μόνον γὰρ ὑψοειδὲς ὀνομάζεται, ἀλλὰ καὶ λαβδοειδές. ὅμοιον γάρ ἐστι δυσὶ γράμμασι, τῷ τε Υ καὶ Λ. τὴν δὲ θέσιν τοιαύτην ἔχει· αἱ πατειναὶ πλευραὶ, ἐπὶς τὴν μέσην αὐτοῦ χώραν ἀφίκνυσι, πλάτος ἔχουσαι τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἀξιόλογον, ἀφ' ἧς πάλιν ὀρθιαί τινες ἀναπίπτουσαι δύο πλευραὶ ἀλλήλοις, βραχὺ διεστῶσαι ἀπ' ἀλλήλων, σύνδεσμον ὑμενώδη τὴν μεταξὺ χώραν ἔχουσαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν μυῶν καὶ τῶν συνδέσμων τῶν ἐκ τοῦ λαβδοειδοῦς ὀστοῦ πεφυκότων, ὕστερον ἐροῦμεν. νυνὶ δὲ καταπαυστέον τὸν περὶ τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων λόγον.

ypsiloides partim ossea, partim cartilaginea natura constat, geminaque nomenclatura censetur: non solum enim ypsiloides, sed etiam lambdoides nominatur, quod duarum literarum Υ, & Λ similitudinem ostendit. Situs ejus ita se habet. Humiles costæ ad mediam ejus regionem, satis pro loci ratione capacem perveniunt, ex qua rursum duæ quædam rectæ costæ æque distantes, brevi intercapedine separatæ, membranosam quandam copulam medio spacio continentes protenduntur. Cæterum musculos copulasque ex osse lamdali prodeuntes, in sequentibus memorabimus. In præsentia de spirabilibus instrumentis sermonem finiamus.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ δ'.

I.

ΟΤΙ μὲν οὖν τρεῖς ἀρχαί εἰσιν αἱ διοικοῦσαι τὸ ζῷον σῶμα, ἐγκέφαλος, καρδία, ἧπαρ, πᾶσιν ἀνωμολόγηται· ὅτι δὲ ὁ μὲν ἐγκέφαλος διὰ νεύρων χορηγεῖ παντὶ τῷ σώματι αἴσθησίν τε καὶ κίνησιν· ἡ δὲ καρδία διὰ τῶν ἀρτηριῶν ῥιπίζουσα τὸ πᾶν σῶμα ζωογονεῖ· τὸ δὲ ἧπαρ διὰ τῶν φλεβῶν ὡς δι' ὀχετῶν τινων ἄρδει τὸ σωματοῦν τὰ μόρια, καὶ

THEOPHILI PROTOSPATHARII, De corporis humani fabrica, LIBER IV.

I.

THria esse principia corpus animalis gubernantia, cerebrum, cor, atque jecur, omnibus in confesso est: præterea per nervos cerebrum in totum corpus, sensum motumque diffundere: cor per arterias totum corpus ventilans, vitalitatem largiri: jecur per venas tanquam per canaliculos, corporis membra irrigare, alere, atque augere,

καὶ τρέφει, καὶ αὔξει αὐτὸ, καὶ τοῦτο πεπεισμολόγηται. περὶ μὲν οὖν τῆς καρδίας καὶ τῶν εἰσαγόντων εἰς αὐτὴν ἀγγείων, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς ἐξαγόντων, αὐτάρκως εἴρηται. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων ἐξηγησάμεθα· νῦν δὲ περὶ τῆς ἐγκεφάλου μεγαληπρεποῦς, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀρξαμένων ἡμῶν, ἐπειδὴ καὶ οἰκονομεῖται ἡ ἐγκεφάλου αὐτὴ κατεσκευάσθη· εἰσενὲκ δὲ βάσεως τῆς κεφαλῆς ὑπάρχει ὀτοράχηλος, περὶ ἧς καὶ πρότερον λεκτέον.

gere, id quoque pro certo habetur. De corde autem, & vasis in ipsum adducentibus reddentibusque, satis copiose dissertum est, spirandi etiam organa supra posuimus. Nunc ad cerebri enarrationem transeamus, à capite initium sumentes, quoniam veluti cerebri domus conditum fuit, ceu vero capitis fulcrum cervix ipsa subjicitur, de qua & prius agendum ducimus.

II. ὁ ἄνθρωπος ζῶόν ἐστι λογικὸν, φωνητικόν τε καὶ διαλεκτικόν· ἡ δὲ φωνὴ διὰ τῶν πνεύμονός γίνεται· ὁ δὲ πνεύμων διοικεῖσθαι τῶν σώματος μεταξὺ γὰρ πνεύμονος καὶ σώματος ὁ λάρυγξ ἔστι καὶ ἡ φάρυγξ. πᾶν δὲ τὸ ἐκ σπονδύλων συγκείμενον, ἔξοχον δὲ τῶν ὤμων ἕως τῆς κεφαλῆς, τοῦτο τράχηλος ὀνομάζεται· τὸ δὲ ὑπερθεν ἐπικείμενον τῷ τραχήλῳ, τοῦτο κεφαλὴ ὀνομάζεται. ἔχει δὲ τὸ μῆκος πρὸς μάλιστα σφαίρας εἰκός· τὸ δὲ μέγεθος πρὸς ἀναλογίαν τοῦ τραχήλου. κεφαλὴ γὰρ μεγάλη σὺν καρτερῷ τῷ αὐχένι, ἀγαθὴ κεφαλή· κεφαλὴ δὲ μεγάλη σὺν ἰσχνῷ τῷ αὐχένι, οὐκ ἀγαθή. ἡ δὲ μικρὰ κεφαλὴ, πάντα ἐξυθενημένη. εἰ γὰρ ὁ ἐγκέφαλος ῥωμαλέος, δῆλον ὡς καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ πρυμνὸς νωτιαῖος· εἰ δὲ ἀμφότερα, δῆλον ὡς ἐκ τῶν περιεχόντων τούτους ὀστέων εὐρύχωρα. φασὶ γὰρ τῶν ἰατρῶν οἱ σοφώτεροι ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου διαπλατ-

II. Homo est animal ratione utens, vocale & sermocinans: vox per pulmones editur, hi à reliquo corpore sejuncti sunt: inter pulmones enim atque os, guttur & fauces intercedunt, totum vero id, quod ex vertebris componitur, supra humeros atque infra caput, id collum seu cervix dicitur, quod illi superimponitur, caput vocatum est, cujus longitudo pilæ oblongæ persimilis est, magnitudo autem collo proportione æquatur: siquidem magnum caput cum valida cervice bonum est, at cum graćili cervice grandius caput, non bonum. Parvum autem caput omni ex parte repudiatur: nam si cerebrum robustum est, & spinæ medullam ab eo orientem talem esse constat: quod si utraque talia sunt, & ossa continentia ampla esse necesse est. Ajunt enim doctiores Medici, à cerebro caput, à spinæ medulla dorsi ver-

πλάτεσθαι· ὑπὸ δὲ ᾧ νωτιαίᾳ μυελῷ, τὰς ἀστοοδύλους τ ῥάχεως, πρόσ-ϛάξει δηλονότι ᾧ κτίσαν]α ἡμᾶς.

III. Τῆς μὲν ὧν κεφαλῆς, ὃ τρι-χώδη μέρος, καλεῖται κρανίον, συγ-κείμενον ἐξ ὀστῶν ἓξ· εἰσὶ δὲ ταῦτα, τὸ μέτωπον, τὸ ἰνίον, τὰ δύο βρέγ-ματα, καὶ τὰ δύο λιθοειδῆ· ταῦτα τὰ ὀστᾶ ἡμῶν ἕνωνται πρὸς ἄλληλα ῥαφαῖς πριονοειδέσιν. ἀφορίζει δὲ, ἡ μὲν στεφανιαία ῥαφὴ, τὸ μέτωπον ὀπέρ ἐστιν ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν μὴ τοὺς ὦπας κείμενον, ἐξ ἧς καὶ τὴν προσ-ωνυμίαν ἔχει μέτωπον· ἡ δὲ λαβ-δοειδὴς τὸ ἰνίον ὄπισθέν τε καὶ ὑπερθεν ᾧ πρώτῳ ἀστοοδύλῳ κείμενον. εἰσὶ ταῖς β ῥαφαῖς πρὸς ἀλλήλας ἡ κατὰ κορυ-φὴν μέση ἐπ' εὐθείας κειμένη, ὡς ἐοι-κέναι τὸ τῶν τριῶν ῥαφῶν χῆμα, τῷ Η γράμματι. Διαχωρίζει δὲ ἡ κατὰ κορυφὴν ῥαφὴ, τὰ ὀστᾶ ᾧ κρανίου, ταῦτα δὲ τῇ κατὰ κορυφὴν μέσῃ ῥαφῇ ἑκατέρωθεν δύο ῥαφαὶ παρ-άλληλοι, αἱ καλοῦνται λεπιδοειδεῖς, ὡς εἶναι τ κεφαλῆς ἰδίας ῥαφὰς ἑ, ἔμ-προσθεν μὲν, τὴν στεφανιαίαν, ἥτις δὴ πρόσφορός· ὄπισθεν δὲ, τὴν λαβ-δοειδῆ, ἐοικυῖαν τῷ Λ γράμματι· ἀπὸ δὲ τ λαβδοειδοῦς ῥαφῆς ἕως τ στεφα-νιαίας, τὴν κατὰ κορυφὴν μέσην ἐπ' εὐθείας κειμένην. παράλληλοι δὲ ταύτῃ ἑκατέρωθέν εἰσιν αἱ λεπιδοει-δεῖς. δύο δὲ ἄλλαι κοιναὶ ῥαφαὶ ᾧ τε κρανίου καὶ τ ἄνω γνάθου, ὄπισθεν πρόσω φερόμεναι, κ ὦτων ὑπεράνω, ὑπο-

vertebras efformari, ita imperante, qui nos condidit, DEO.

III. Pars capitis crinita, calvaria nominatur, ſex oſſibus integrata: ea vero ſunt, frons, occipitium, duo vocata bregmata, hoc eſt ſincipitis oſſa, duoque lapidea: hæc ſerratis pectinatim ſunt ſtructa compagibus: at coronalis ſutura frontem, qui prius eſt, & ab averſa parte poſt oculos poſitus (unde & à Græcis metopon cognominatur,) determinat: lamdalis occipitium poſterius, & ſupra primam vertebram collocatum circumſcribit. Haſce duas ſuturas, ea quæ medium verticem recta diducit, inter ſe committit: ſicque harum trium ſuturarum figura H literam repræſentat. Ea vero, quæ in vertice eſt, ſutura, calvariæ oſſa disjungit: verum ſuturæ medium verticem ſecanti, duæ utrinque rectæ porrectæ adjacent, & ſquammoſæ vocantur. Itaque propriæ capitis ſuturæ numero quinque ſunt, coronalis quidem ante in orbem procedens: poſterius lambdalis, Λ literæ ſimilis, à lambdali ad coronalem usque, ea quæ per medium verticem recta procedit: huic autem duæ utrinque proximæ adjacent, ſquammoſæ vocatæ: duæ item aliæ, calvariæ & ſuperioris malæ communes, à poſteriore parte in priorem

ſupra

ὑποχωρίζωσι τὰ λιθώδη ὀστᾶ, δύο ὄντα ἑκατέρωθεν, δεξιόν τε καὶ ἀριστερὸν, καθ' ἑκάτερον δὲ, ὄπισθεν αὐτῶν τε καὶ ὑπερθεν κείμενα, τρίπλευρα μὲν τῷ σχήματι, λίθῳ δὲ παραπλήσια τὴν οὐσίαν, ἐξ ἧς τὴν προσωνυμίαν ἐκτήσαντο. Τὸ δὲ ἰνίον, τρίπλευρον μὲν καὶ αὐτὸ τῷ σχήματι· τῇ δὲ σκληρότητι, τὰ μὲν λιθοειδῶν ὀστῶν ἀπολειπόμενον, τὰ μετώπου δὲ εἰσιττεῦον. αὐτὸ δὲ τὸ μέτωπον διαφερὲς μὲν τῷ σχήματι, τῇ δὲ σκληρότητι ὅσον ἀπολείπεσθαι τοῦ ἰνίου, διαπεύει τὰ βρεγμάτων. τὰ δὲ βρέγματα πάντων τῶν κεφαλῆς ὀστῶν χαυνότερα καὶ σηραγγώδη, ὡς ὑπερφερῆ, τετράπλευρα τῷ σχήματι, διεχόμενα, ἔμπροσθεν μὲν ὑπὸ τῆς στεφανιαίας ῥαφῆς, ὄπισθεν δὲ ὑπὸ τῆς λαμβοειδοῦς, ἑκατέρωθεν δὲ ὑπὸ τῆς μέσης καὶ τῶν θηλαλήλων αὐτῇ.

supra aures pertinentes, atque ossa lapidea discernentes, quæ utrinque à dextra aure atque sinistra post supraque collocantur, figura trilatera, substantia lapidea, unde cognomen etiam adepta sunt. Verum & occipitium forma trilaterum est, duritia lapideis ossibus cedit, frontem autem superat: ipsa quidem frons rotunda est, quo autem occipitio mollior, tanto sincipitis ossibus durior: at ossa sincipitis reliquis capitis ossibus inaniora sunt, & cavernosa, utpote aliis superstantia, figura quadrilatera, prius coronali sutura terminata, lambdali posterius, utrinque vero media, & ab illa æque distantibus.

IV. Σοφῶς δὲ καὶ ἀγαθὴ θεοῦ πρόνοια· ἐρραμμένου τὸ κρανίου τὰ κεφαλῆς κατεσκεύασεν, ὡς εἶναι αὐτὸ διαπνευστόν· ἁπάσης γὰρ ἀτμοῦ καὶ καπνοὶ, καὶ τὰ αἰθαλώδη, καὶ τὰ λιγνυώδη περιττώματα ἀνωφερῆ· καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὑψηλότατα τὰ κρανίου ὀστᾶ μανά τε καὶ σηραγγώδη κατεσκευάσθησαν. ἕδη δὲ περιττωμάτων, πόσαρα, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἐν τῷ σώματι ὑγρὰ πόσαρα, αἷμα, φλέγμα, ξανθὴ χολὴ, καὶ μέλαινα. ἀπὸ μὲν οὖν τοῦ αἵματος, ἀτμοὶ γίνονται· ἀπὸ δὲ τοῦ φλέγματος, τὰ λιγνυώδη· ἀπὸ δὲ τῆς ξανθῆς χολῆς, καπνοί· ἀπὸ

IV. Itaque bona Dei providentia sapienter comparatum est, ut pluribus futuris capitis calvaria coagmentaretur: ipsam enim vaporibus permeabilem esse decuit, quandoquidem omnes halitus ac fumi, & fuliginosa fumidaque excrementa sursum petunt: ideoque excelsissima capitis ossa rara & fistulosa natura molita est. Excrementorum autem genera quatuor sunt, quemadmodum & humores in corpore quatuor numerantur, sanguis, pituita, flava bilis, atque atra: ex sanguine vapores, ex pituita fu-

ἀπὸ δὲ τῆς μελαίνης, ἢ αἰθαλώδη, ταῦτα ἢ περιττώματα πορευόμενα πρὸς ἃ ἄνω, εἰ ἐκωλύοντο διαφορεῖσθαι, ἠλίσκετο ἂν ὁ ἄνθρωπος καταῤῥοίς τε καὶ κορύζαις δυσιάτοις, ἢ καὶ ἀνιάτοις, ἢ καὶ πνιγμῷ, ἀπολήψίας τε καὶ στροφώσεσιν· ἐκωλύετο δὲ, ἐκ παντοίων θερμῶν βρωμάτων τε καὶ πομάτων, καὶ μάλιστα ἐκ παλαιοῦ οἴνου, ὡς ἀτμοὺς γονιμωτάτους πολλοὺς. Φασὶ δέ τινες ἐν πολέμοις πλωμάτων γεγονότων, ἀποπλυθῆναι τὰ ὀστᾶ τῷ χρόνῳ κείμενα, καὶ εὑρεθῆναι κεφαλὰς ἀῤῥαφους. Διαγινώσκει δὲ τὰς τοιαύτας κεφαλὰς ὁ λόγος εὐπαθεῖς καὶ νοσώδεις, νοσερούς τε τοὺς τὰς τοιαύτας κεφαλὰς ἔχοντας. πρὸς μὲν οὖν κεφαλῆς, τοσαῦτα.

mea exhalatio, quam lignyn dicunt, ex bile flava fumi, ex atra, fuliginosa excrementa redundant. Hæc sane excrementa, superiora corporis petentia, si diffiari nequirent, distillationibus, gravedinibusque homo aut ægre curabilibus, aut ex toto insanabilibus caperetur, vel etiam strangulatu, comitiali, aut vertigine: ipsum præterea esca, potuque calidiore, præsertim vino vetere, utpote multum evaporante temperare necessum foret. Nonnulli bellorum temporibus, post prælia asserunt ossa longiori tempore in campis strata, carne tabescente nuda apparuisse, inventaque esse capita futuris carentia. Verum hujusmodi capita facile vitium pati, & morbis esse exposita, facileque hujusmodi homines in morbos incidere ratio demonstrat. De capite hactenus.

V. ὁ δὲ ἐγκέφαλος περιέχεται ὑπὸ τοῦ κεφαλῆς ὡς ὑπό τινος ὀροφῆς, καθὰ δὲ τὴν οὐσίαν ὅλην ὁμοιοτάτος τοῖς νεύροις, οἷς ἔμελλεν ἀρχὴ γενέσθαι, πλὴν ὅσῳ μαλακώτερος αὐτῶν ὑπάρχει· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο ἔπρεπε, τῷ πάσας μὲν τὰς αἰσθήσεις ἐκδεχομένῳ, πάσας δὲ φαντασίας φαντασιουμένῳ, καὶ πάσας νοήσεις νοεῖν· τὸ γὰρ εὐαλλοίωτον ἐν πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἔργοις τε καὶ παθήμασιν ἀπαιτηδειότερον. εὐαλλοιωτότερον γὰρ τὸ μαλακώτερον ἢ σκληρότερον. Διὰ ταῦτα

V. At cerebrum capite, tanquam quodam sub tecto continetur, essentia nervorum quam simillimum, quorum fons & pater esse debuit. Solum ipsis mollius est, idque jure, omnia sensilia accipienti, omnes imagines cogitanti, omnia intellectilia intelligenti, concessum fuit: mobilitas enim omnibus his functionibus affectibusque aptissima est. Quod autem molle est, duriore mobilius; hisce de causis, nervis tenerius cerebrum

ταῦτα μέν τι μαλακώτερός ἐστιν ὁ ἐγκέφαλος τῶν νεύρων. διὰ δὲ τὸ εἶναι διττὴν τὴν τῶν νεύρων φύσιν. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστὶ μαλακώτερα τὰ δὲ σκληρώτερα· διττὸς καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐγένετο, μαλακώτερος μὲν ὁ ἐμπροσθιος, σκληρότερος δὲ ὁ ὀπισθιος, ὃς ἐγκρανίός τε καὶ παρεγκέφαλος ὀνομάζεται. διαχωρίζει γὰρ τὸν ἐγκέφαλον ἔμπροσθέν τε καὶ ὀπισθεν, ἡ τῆ λαβδοειδεῖ ῥαφῆ ὑποκειμένη δ' ὑμένος χώρησις. τὸ δὲ χῆμα τοῦ ἐγκεφάλου, οἷόν περ καὶ τὸ περίεχον αὐτὸ κρανίον· μηνίγγες δέ εἰσιν αἱ περιέχουσαι τὸν ἐγκέφαλον, ὥσπερ τινα ὄσαι τοῦ ἐνδύματα καὶ σκεπάσματα. εἰσὶ δὲ δύο, ἡ μὲν ἐκτὸς ὁ κρανίος· ἡ δὲ ἐντὸς, σκληρά, ἡ παχεῖα ὅσα κατὰ τὴν σύστασιν· παχυτέρα δὲ γίνεται κατὰ τὴν μέσην ῥαφὴν καὶ κατὰ τὴν λαβδοειδῆ περὶ τὸ ἄλλο αὐτῆς μέρος, ὅσον τετραπλάσιον· ὥστε τῇ ἐπαναδιπλώσει αὐτῆ τῇ περὶ τὰς ῥαφὰς γινομένῃ, σωλῆνί τινι ἐοικέναι. τοῦτον τὸν σωλῆνα ὠνόμασαν οἱ περὶ τὸν Ηρόφιλον, πύελόν τε καὶ χώνην· ἡ μὲν ὑποδεχομένη τὰς πόρους κοιλότης ἀπὸ τοῦ χήματος, πύελος ὀνομάζεται· ἀπὸ δὲ τῆς χρείας, χώνη. τέτρηται γὰρ εἰς τὸ κάταντες αἰσθητῷ πόρῳ, ὡς χώνην μιμεῖσθαι. καὶ γὰρ κατέρχεται δι' αὐτοῦ τὰ περιττώματα πρὸς ὑπεροῶνα καὶ φάρυγγα. δικαίως δὲ γέγονε σκληρὰ ἡ παχεῖα μήνιγξ, ὡς ἀμυντήριον πρόβλημα ταῖς τοῦ κρανίου προσβολαῖς ἐγκείμενον. ἀλλ' ἥ γε λεπτὴ μήνιγξ, τὸ ἐμφυὲς ἐστι σκέπασμα τοῦ ἐγκεφάλου.

rebrum fuit. Cæterum cum gemina sit nervorum natura (alii enim molliores, alii duriores) geminum quoque cerebrum effectum est, mollius in priore, durius in aversa parte, quod & encranium Græce, quasi intra calvariam, & cerebellum nominatur: cerebrum enim prius posterusque, lambdali futuræ subjecta membranæ laxitas terminat. Figura cerebri talis est, qualis est ejus receptaculum calvaria. Membranæ ipsum supra subterque velantes, ceu quædam ejus amicula atque operimenta duæ sunt, una extra calvariam, altera intus dura crassaque materia: sed qua futuram mediam, lambdalemque tangit, crassescit magis. Ejus reliqua pars quadrupla est, secundum futuras autem conduplicata, folio assimilatur: id Herophilus σωλῆνα Græce, hoc est pelvim infundibulumque nominavit. Inanitas meatus admittens, à figura pelvis dicitur, ab ea quam habet utilitatem, infundibilum. In declive enim sensili foramine terebrata est, ut infundibulum imitetur: nam per ipsam recrementa ad palatum faucesque labuntur. Quamobrem jure optimo crassa membrana, dura creata fuit, tanquam defensorium propugnaculum adversus calvariæ percussus oppositum. At membrana tenuis, insitum est cerebri tegumentum: ab

καὶ γὰρ δὴ καὶ ἀφέστηκεν αὐτῆ ἡ παχεῖα μῆνιγξ. εἰ γὰρ μὴ μέση κατεπέγη ἡ λεπτὴ, ἀλλ' ἀμέσως ἔστηπε τὸ ἐγκέφαλον, ἔθλιβεν ἂν αὐτὸν τῆς σκληρότητος μαλακὸν ὄντα. Διὰ τοῦτο δὲ κρανίῳ καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ πόρρω ἀφεστηκότων τῇ θέσει καὶ τῇ οὐσίᾳ, μέσον ὡς μήνιγγας ἡ ἀγαθὴ Θεοῦ κατέθετο σοφία, τὴν μὲν σκληρὰν ἔσωθεν δὲ κρανίῳ διὰ τὴν σκληρότητα αὐτῆς, ἔξωθεν δὲ τὴν λεπτὴν, ὡς περιέχεσθαι τὴν λεπτὴν μῆνιγγα ὑπὸ τῆς παχείας, αὐτὴν δὲ τὴν λεπτὴν μῆνιγγα περιέχειν τὸ ἐγκέφαλον. τὸ γὰρ οὐσίας δὲ ἐγκεφάλῳ καὶ πόρρω ἀφέστηκεν ἡ λεπτὴ μῆνιγξ. ἔστω ἄρα δὲ ἐγκεφάλῳ πρῶτον σκέπασμα καὶ στήριγμα ἡ λεπτὴ μῆνιγξ, συνδέσα καὶ ἑδραιώσα αὐτὸν, ὡς ἀσάλευτον διαφυλάττεσθαι. ὅσον δέ ἐστιν ἡ λεπτὴ μῆνιγξ ἐγκεφάλῳ σκληροτέρα, τοσοῦτόν ἐστι τῆς παχείας μήνιγγος μαλακωτέρα· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ παχεῖα μῆνιγξ ὅσον δὴ τῆς λεπτῆς σκληροτέρα, τοσοῦτον ὀστοῦ μαλακωτέρα. ὀνομάζεται δὲ ἡ λεπτὴ μῆνιγξ, χωροειδὴς, ὡς χωρίον ἀμέσως δὲ ἐγκεφάλῳ ὑπάρχουσα.

VI. Ἐπεὶ δὲ τὸ τῆς κεφαλῆς κρανίον σφίγγεσθαι παντοχόθεν δέον ἦν· ἐκ πολλῶν γὰρ ὀστῶν συγκεῖσθαι· οὐκ ἔασεν αὐτὸ ἀσυνόητον ἡ τοῦ Θεοῦ δημιουργία. Διαπεράσασα γὰρ τὴν παχεῖαν μῆνιγγα διὰ τῶν ῥαφῶν δὲ κρανίῳ ὑπὸ κρανίον ἔσαν, ὡς δὴ κρανίον γλυφέσθαι· ἐξ αὐτῆς τε συνδέσμους ἀποφύσασα, συμπλέξασά τε τοῖς αὐτοῖς συν-

ipso enim crassa diducta est: quandoquidem nisi tenuis intercederet, sed statim durior cerebrum involveret, ejus duritia ipsum molle collideretur. Itaque inter calvariam cerebrumque longe posito & natura distantes optimi DEI consilium medias membranas conjecit, duram sub calvaria, ob ejus duritiam, sub ea tenuem, ut crassiore membrana tenuis contineatur, ipsa cerebrum contineat ab ejus natura non multum aliena. Igitur primum cerebri tegmen & fulcrum tenuis membrana est, ipsum revinciens ac firmans, ut stabile atque inconcussum teneatur. Verum quanto tenuis hæc membrana cerebro durior, tanto est crassiore mollior: item crassior quo tenui durior, eo calvariæ osse mollior: vocatur autem tenuis membrana localis, utpote locus cerebri proximus.

VI. Quoniam vero capitis calvariam omni ex parte coerceri munirique opus erat, quod ex multis ossibus integratur, id non inconsultum præteriit Divina sapientia: crassam namque membranam sub calvaria positam, per ejus suturas trajiciens, super calvariam constituit, ex eaque copulas producens, & easdem complicans & in unum cogens,

δέσμας καὶ εἰς ἓν συναγαγοῦσα ἐξύφανεν ἐξ αὐτῶν τ περικράνιον ὀνομαζόμενον χλῶνα, συνδεῖν τε καὶ περισφίγγειν πανταχόθεν τὸ κρανίον, ὡς ἀσάλευτον διαφυλάττειν. περιέχεται δὲ ἡ λεπτὴ μήνιγξ, ὑ μόνον τ ἐγκέφαλον, ἀλλὰ καὶ ὃ χωροειδὲς πλέγμα, ὅπερ καὶ δικτυοειδὲς ὀνομάζεσθαι, διὰ τοῦτο ἐκλήθη χωροειδές.

cogens, ex ipsis membranam pericranion vocatam, contexuit, quæ contineret undique calvariam, & colligaret, ne ulla ex parte concussa labaret. Cæterum tenue involucrum, non cerebrum solum, sed etiam localem texturam, quam & reticularem vocant, ambiens; ideo etiam ipsum locale dictum fuit.

VII. Ἔχει δὲ τὸ χωροειδὲς πλέγμα τὴν γένεσιν τοιάνδε. τῆς μεγάλης ἀρτηρίας τῆς ἐκφυομένης ἀπὸ τ ἀριστερᾶς κοιλίας τ καρδίας τ ὀνομαζομένης πνευματικῆς, ἀνερχομένης διὰ τ ῥάχεως ἐντὸς ἕως ὑ τραχήλου, ὡσαύτως δὲ καὶ τ κοίλης φλεβὸς, ἐκφυομένης μὲν ἀπὸ τῶν κυρτῶν ὑ ἥπατος, ἀνερχομένης δὲ καὶ αὐτῆς κάτωθεν ἕως ὑ τραχήλου, συμπαρακειμένης τε τῇ αὐτῇ ἀρτηρίᾳ, σχίζονται κατὰ τὸν τράχηλον διχῇ, ὡς ἀπὸ πρέμνου ὄρπηκες. αὗται δὲ αἱ διχαζόμεναι τ φλεβῶν ὀνομάζονται σφαγίτιδες φλέβες. συνχίζεται δὲ τῇ φλεβὶ καὶ ἡ ἀρτηρία, καὶ ἀνερχόμεναι ὁμοῦ ἕως κεφαλῆς, καταχίζονται εἰς πολλὰ ἀγγεῖα μείζονά τε καὶ ἐλάττονα, ὑ μόνον διὰ πολῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ βάθους. καταπείρονται δὲ ἐν πυκνῷ τε ἀγγείᾳ τῶν φλεβῶν τε καὶ τ ἀρτηριῶν, εἰς ὃ σῶμα ὑ ἐγκεφάλου, συμπλεκόμενα πρὸς ἄλληλα ὥσπερ δίκτυον. τοῦθ τὸ δίκτυον ὀνομάζεσθαι, δικτυοειδὲς πλέγμα καὶ χωροειδὲς· καὶ διὰ τοῦθ καὶ ἡ λεπτὴ μήνιγξ τῆς αὐτῆς περιστατικῆς πυ-

VII. Localis autem textura hanc habet sui ortus rationem. Grandis arteria è sinistro cordis gremio, spirituoso vocato, prodiens, secundum spinam interius ad collum usque pertinet: pariter & vena cava è convexo jecoris oriens, & ipsa ab inferioribus partibus ad collum usque ascendens, prope arteriam adjacet, inde utraque per collum ut ex trunco furculi, in duas partes scinduntur: hæc venarum segmenta, jugulares venæ vocatæ fuerunt. Pariter arteria perinde ac vena scinditur: simulque ad caput subeuntes, in multa majora minoraque vascula sparguntur, non in superficie modo, verum etiam profundius. Itaque hi venarum arteriarumque ramuli, per cerebri corpus inter se retis instar contexti disperguntur: atque hujusmodi rete, reticularis textura, localisque nominatur: propterea & tenuis membrana, quod ad eam texturam simul & cerebri corpus complectitur,

χεκεν, ὡς περιεκλικὴ ὖσα ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου. ἐν τῇ πρώτῃ δὴ μίσει τῇ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον, καταφύσαί τις αὐτὴν ὀνομαζόμενον κωναρίον. ἔνθεν τὰ ἀγγεῖα τοῦ πλέγματος, τὸ μὲν φλεβῶδες τρέφουσι τὸ σῶμα τοῦ ἐγκεφάλου, τῆς δὲ ἀρτηρίας, ζωογονοῦσι, ῥιπίζοντα, καὶ τὰ λιγνυώδη περιττώματα ἀποδιώκοντα.

VIII. Ἔστι δὲ τὸ σῶμα τοῦ ἐγκεφάλου, τὴν μὲν οὐσίαν λεπτὸν, καὶ ἄναιμον καὶ ὑποπίμελον, ὡς ἐξ ἀφροῦ πινός πεπηγός, τῷ κοινῷ δὲ ὀνόματι ὀνομάζεσθαι μυελὸς, ὥσπερ τῷ ἰδίῳ, ἐγκέφαλον. περιέχεσθαι δὲ τῇ κεφαλῇ, ὡς ἐν οἴκῳ τινὶ, πᾶσαν κίνησιν ἐκπέμπων τῷ σώματι, αἰσθητικήν τε καὶ αἰσθητικὴν διὰ τῶν νεύρων, διὰ δὲ καθήκοντος. ἐν αὐτῷ, ψυχικοῦ πνεύματος δηλονότι, ὁρᾶσιν μὲν, καὶ ὄσφρησιν, ἀκοήν τε, καὶ γεῦσιν, διὰ τῶν μαλακῶν νεύρων· πᾶσαν δὲ κίνησιν αἰσθητικὴν τῶν μορίων, διὰ τῶν σκληρῶν. πρεπόντως γὰρ ὁ ἐγκέφαλος τὸν ὑψηλὸν τόπον κατέσχηκε τοῦ σώματος τῇ προνοίᾳ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ, ὅπως ὡς ἐκ μιᾶς πηγῆς ἅπαντα τὰ μόρια τοῦ προσώπου ἀρδεύωνται ἀφθόνως ὑπὸ τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος. τὰ γὰρ κατωτέρω τοῦ τραχήλου μόρια μέχρι τῶν ποδῶν, οὐκ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλ' ἐκ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἔχει χορηγουμένην τήν τε κίνησιν καὶ τὴν αἴσθησιν.

IX. Ἔστι δὲ ὁ νωτιαῖος μυελὸς, ὥσπερ τις ἐγκέφαλος μακρὸς, ἐκφυό-

eandem appellationem est assecuta. In prima sane, quæ in cerebro fit, partitione glandula quædam, quam conarion vocant, inserta est. Ex his sane vasculis venæ cerebri, corpori alimentum subministrant, arteriæ vitam largiuntur, ventilantes, fumeasque sordes propellentes.

VIII. Cerebri utique corpus substantia tenue est, exangue, & subpingue, veluti ex spuma quadam concretum: communi quidem nomine medulla vocatur, proprio cerebrum: id capite, quodam veluti domicilio continetur: omnem voluntarium motum sensumque corpori per nervos profundens, animabili spiritu tanquam quodam vehiculo deferente: visum quidem, odoratum, auditumque & gustatum, per molles: omnem vero particularum voluntarium motum, per duros nervos impartiens. Decenter itaque boni DEI providentia excelsissimam corporis sedem cerebro colendam dedit, ut ab uno tanquam fonte omnes faciei partes uberrime per animabilem spiritum irrigentur. At infra collum ad pedes usque, particulæ omnes non à cerebro, sed à spinali medulla motum sensumque transmissos exhauriunt.

IX. Verum spinæ medulla ceu quoddam est oblongum cerebrum, à po-

φυόμενον μὲν ἀπὸ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ ἐνομαζομένου παρεγκεφαλίδος· καταφερόμενον δὲ διὰ τοῦ ῥάχεως, μέχρι τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ, ὅπως τῇ γειτνιάσει τῆς θέσεως, ἀκοπωτέρου κινῆ τὰ καλούμενα μέρη τοῦ σώματος. διὰ δὲ σφοδρὸν ἦν τῆς κινήσεων, εὐλόγως, ὁ, τε ὀπίσθιος ἐγκέφαλος, καὶ ὁ νωτιαῖος μυελὸς σκληρότεροι τοῦ ἐμπροσθίου ἐγκεφάλου γεγόνασιν.

X. Ἴδωμεν δὴ τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος τὸ καθυπηρέσιον, εἰ μέλλομεν θαυμάζειν τοῦ θεοῦ δημιουργήματα. θεασώμεθα δὲ τοῦτο ἐξ ἀναβύσεως. εἰ γάρ εὐχέρως τις ἀτρέμα κλάσας κρανίον ἕξαροι τὰ ὀστᾶ πάντα, γυμνὸν καταλιπὼν τὸν ἐγκέφαλον, χίσας τε αὐτὸν ἐπιτυχῶς, εὑρήσει κοιλίας ἐν αὐτῷ διαφραπομένας ὑπὸ ὑμένων λεπτοτάτων τε καὶ διαυγῶν, καὶ χωριζομένας ἀπ' ἀλλήλων δεξιά τε καὶ ἀριστερά, ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν. ἐν ταύταις δὲ ἐγκεφάλου περιέχεσθαι τὸ ψυχικὸν πνεῦμα λεπτομερές τε καὶ ἀθόλωτον, καὶ καθαρώτατον· τοῦτο τρέφεσθαι καὶ διαμένειν ἐκ τε τοῦ ἐκ τῆς καρδίας ἀναφερομένου διὰ τῶν ἀρτηριῶν πνεύματος, καὶ τοῦ ἔξωθεν περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος. συστελλόμενος γὰρ καὶ διαστελλόμενος ὁ ἐγκέφαλος, ἐν μὲν τῇ διαστολῇ τὸν ἔξωθεν ἕλκει ἀέρα διὰ τῶν ῥινῶν· ἐν δὲ τῇ συστολῇ, συνέχει. ἑλκόμενος δὴ ὁ ἔξωθεν ἀήρ, χωρίζεται διὰ τῶν ῥινῶν ἔνθα πέφυκεν ἡ ῥὶς, πρὸς τὴν ἀρτηρίαν, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον μέρος τοῦ ἀέρος ἕλκεται κατὸ τοῦ πνεύμονος· τὸ δὲ ἄλλο ἀνέρχεται πρὸς τὸν ἐγκέφαλον.

XI. Καὶ

à posteriore cerebri parte, cerebello vocata enascens, indeque per spinam usque ad sacrum os defluens, ut situs propinquitate inferas corporis partes minus laborioſe promoveat: quare ob motus vim nimiam, & posterius cerebrum, & spinæ medulla, haud injuria priori cerebro duriores fuerunt.

X. Age nunc animabilis spiritus domicilium videamus, si DEI opera pro dignitate admirari volumus: id vero per dissectionem intuebimur. Si quis enim rite & paulatim calvariam frangens ossa omnia abstulerit, nudum relinquens cerebrum, id rursus artificioſe findens, specus inveniet membranis tenuissimis pellucidisque interseptos, atque inter seſe à dextra & à siniſtra prius & posterius discretos. Intra hæc cerebri cava, animalis spiritus, tenuis, purus, mundissimusque versatur. Verum spiritu à corde per arterias ad caput subvolante & exterius nos cingente aëre alitur, diuturnitatemque consequitur: comprimitur enim, distenditurque cerebrum, per distentionem aërem per nares attrahit, in comprimendo retinet. Igitur externus aër attractus intra nares, qua ad palatum foramen patet, distribuitur: atque ejus plurimum in pulmones trahitur, reliquum in cerebrum abit.

XI. Nisi

XI. Καὶ ἔστιν ὁ τῶν ῥινῶν πόρος, ἔσοδός τε καὶ ἔξοδος τοῦ ἐγκεφάλου. εἰδὲ μὴ ἐσεδέχετο ὅσον εὐθύτερον ἄλλον καὶ κατάντη πλὴν τῶν ῥινῶν πόρου, ἀπεῖρηδιον ἠφύσθαι, πρὸς ἔξοδον μὲν τῶν τοῦ ἐγκεφάλου περιττωμάτων, εἴσοδον δὲ τῇ ὀσφρήσει αἰσθητῶν ὀσμῶν. τὰ γὰρ ἐξ ἐγκεφάλου περιττώματα οὐ μόνον ῥυτὰ καὶ ἐξίτηλα, ἀλλὰ καὶ παχέα καὶ πυώδη, ὡς ἐν καταῤῥοις τε καὶ κορύζαις, ἃ δὴ βλέννας μὲν οἱ παλαιοὶ ὀνομάζουσι, μύξας δὲ οἱ νεώτεροι. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι δύο τινὲς ὀχετοὶ καθάρσεις, ἐξερευγόμενοι δι' ὑπερῴας εἰς τὸ στόμα, ἅπαντος ἐγκεφάλου τὰ περιττώματα, ὅταν γε πλήρης περιττωμάτων γένηται ὁ ἐγκέφαλος, ἢ αὐτὸς ἑαυτῷ δυσκρασώτερος γένηται. καλῶς γὰρ ἔχων ὁ ἐγκέφαλος, δέχεται διαπνεῖσθαι διὰ τῶν δύο πόρων τῶν μόνων τῶν ῥινῶν. πεπόνθως δὲ ὁ ἐγκέφαλος τὸ ὑστέρταλον τῆς κεφαλῆς τόπον κατέλαβεν, εἰς κατοικίαν ἑαυτῷ, ὥσπερ ἰδίας οἰκοδεσπότης δορυφόρους ἔχων κύκλωθεν ἁπάσας τὰς αἰσθήσεις, τὴν ὅρασιν, τὴν ὄσφησιν, τὴν ἀκοὴν, τὴν γεῦσιν, καὶ τὴν ἁφὴν, ἃς πινὰς καὶ ἐκπέμπων καθ' ὅλου τοῦ σώματος, αἰσθητικὸν αὐτὸ ἀποτελοῦσα, χορηγῶν αὐτῷ αἴσθησίν τε καὶ κίνησιν, διὰ τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος.

XI. Nasi quidem cavitas iter quoddam est, qua itur ad cerebrum ac discenditur, neque alia rectior via ac declivior, præter nasi foramina inveniri potuisset, quæ cerebri purgamenta educeret, & olfactu sensiles odores admitteret: nam cerebri sordes non fluidæ modo sunt & exiles, sed etiam crassæ & purulentæ, ut in distillationibus & gravedinibus videre licet. Eas veteres Græci blennas, recentiores myxas, hoc est, mucos appellare consuevere. Duæ aliæ cloacæ declives sunt, in os per palatum ex toto cerebro supervacua evomentes, quando excrementis abundaverit cerebrum, aut aliqua intemperie affectum fuerit: nam secunda utens valetudine, ipsum per se valet per nasi vel sola foramina propria, excrementa discutere. Decenter itaque supremum capitis culmen in suam domum tanquam dominus cerebrum sibi vendicavit, omnibus sensibus, visu, olfactu, auditu, gustatu, tactuque ceu satellitibus undique stipatum: quos & in totum corpus effundens, ipsum sensorium facit, per animabilem spiritum ipsi motum sensumque suppeditans.

XII. Ἐκφύεται μὲν οὖν ἡ πρώτη συζυγία τῶν νεύρων ἀπὸ τῶν ἐμπροσθίων κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, κατερχομένη πρὸς ἑκατέραν κοιλότητα τῶν ῥινῶν, δι' ὧν

XII. Primum sane par nervorum, ex primis cerebri ventriculis exiens, ad utrumque nasi foramen discurrit, in causaque est, ut odoramenta

ἀν νεύρων καὶ τὴν διάγνωσιν ποιεῖται τῶν αἰσθητῶν ὁ ἐγκέφαλος. ἐπεὶ δὲ οἱ πόροι τῆς ῥινὸς πλησίον εἰσὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀνεωγμένοι δὲ οἱ αὐτοὶ πόροι διὰ παντὸς, ἠκολούθει δὲ ἐκ τούτου μεγάλη βλάβη τῷ ἐγκεφάλῳ ἐγγίνεσθαι διὰ τὸ ἀθρόως εἰσέρχεσθαι ψυχρὸν ἀέρα, ἢ ἀτμὸν θολερὸν καὶ ἀκάθαρτον. ἢ πεχέως κενοῦσθαι τὰ χρήσιμα τοῦ ἐγκεφάλου ὑγρὰ σὺν τοῖς ἀχρήστοις καὶ τὰ εὔχρηστα, πεισθήσιν ἡ τοῦ θεοῦ ἀγαθὴ σοφία χρῆναι τὴν διέξοδον τοῦ χρανίου ὀστᾶ ποικίλως κατατετρημένα ὀπαῖς λοξαῖς ὥσπερ σπογγιὰν, ὥστε μήτ' ἔξωθεν ἄλλο τι περιπίπτειν σῶμα σκληρὸν, μήτ' ἀκραιφνῆ τὴν ψύξιν εἰσπνεόντων ἡμῶν, εὐθὺ τοῦ τοῦ ἐγκέφαλον εἰσιέναι κοιλιῶν. ταῦτα τὰ ὀστᾶ ὠνόμασαι τοίνυν τοῦ ἀναβμικῶν, ἠθμοειδῆ· τοίνυν δὲ τοῦ Ἱπποκράτης σπογγοειδῆ, καὶ κρείσσων αὕτη ἡ ἐνομασία. οἱ μὲν γὰρ ἠθμοὶ, εὐθύτρητοι· τὰ δὲ ὀστᾶ ταῦτα σκολιὰς τὰς ὀπὰς ἔχουσι δίκην σπογγιᾶς. μόνον δὲ ἡ σκληρὰ μήνιγξ σκέπουσα τὸ ἐγκέφαλον διατέτρηται δίκην ἠθμοῦ. τῷ σκολιῷ γὰρ τοῦ τὰ ὀστᾶ διατρήσεων, ἐκωλύοντο ἂν ἐκκαθαίρεσθαι τὰ τοῦ ἐγκεφάλου περιττώματα, εἰ μὴ χρόνῳ παμπόλλῳ τοῦ βραχὺ διηθοῦντο· καὶ τοῦ ἀτμῶν δὲ ἄνοδος, οὐδ' ὅλως ἂν ἐγίνετο τῷ πάχει εἰργομένη. συνεισέρχονται δὲ οἱ ἀτμοὶ τῷ ἀέρι τοῦ τὴν εἰσπνοήν. τὰ δὲ τοῦ τὸ ἐγκέφαλον περιττώματα, συνεξέρχονται τῷ ἀέρι τοῦ ἐκπνοῆς. ὁ γὰρ εἰσπνεόμενος ἀὴρ ἐμποδιζόμενος ταῖς λοξότησι τοῦ ἐν τοῖς

menta cerebrum ſentiat. Verum enimvero quoniam hi narium meatus prope cerebrum ſunt, ſemperque patent, ingentia damna cerebrum acciperet, ex aëris frigidi aut vaporis turbulenti immundique ſubita irruptione, aut quod ſimul cum inutilibus ſuccis boni quoque ex cerebro cito elaberentur. Ideo bona DEI ſapientia oſſa quædam varie obliquis cavernulis inſtar ſpongiæ perforata, in tranſitu calvariæ collocavit, ut ne corpus ullum durius extrinſecus incideret, aut ſincera frigiditas recta in cerebri ſinus penetraret. Oſſa hæc ab inciſoriæ artis profeſſoribus Græce, ἠθμοειδῆ id eſt, incerniculi vicem gerentia, ab Hippocrate ſpongioſa, & rectius, appellata ſunt: ſiquidem incernicula rectis foraminibus pertuſa ſunt, oſſa vero hæc in obliquum, ut ſpongiæ ſunt terebrata. Sola autem dura membrana cerebrum operiens, cribri more foratur: nam ob tortuoſa oſſium foramina, excrementorum cerebri exitus impediretur, niſi longiori tempore paulatim percolarentur: contra, vaporum aſcenſus craſſitudine vetante neutiquam fieret. Ob id igitur vapores una cum aëre, dum fit inſpiratio, ingrediuntur, & cerebri ſupervacua, dum aër efflatur, ſimul exeunt. Quamobrem aër attractus, dum inter oſſium flexuoſos anfractus reluctatur,

τοῖς ὀστοῖς σηραγγων, χλιαίνεται εἰσερχόμενον καὶ διακενέσαι, τὸ παχύτερον ἴσχεται καὶ παλινδρομεῖ, καὶ ὡς εὐδύνει ἀκάθαρτον ὥστε βλάπτειν τὸ ἐν ταῖς κοιλίαις τοῦ ἐγκεφάλου ψυχικὸν πνεῦμα, ἀλλ' εἰσέρχεται τὸ διακεκριθὲν χλιαρόν τε καὶ πεπεμμένον, καὶ λεπτομερέστατον εἰς τροφὴν καὶ αὔξησιν τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος.

XIII. Διὰ γὰρ ταύτην τὴν ἀσφαλῆ εἴσοδόν τε καὶ ἔξοδον τοῦ ἀέρος, ἐξεπήδησαν κάτωθέν τε καὶ ἄνωθεν χόνδροι, σύριγγας ἔχοντες πολλὰς τοῦ αὐτῆς ἕνεκεν χρείας. ὅτοι οἱ χόνδροι ὀνομάζονται μυξωτῆρες. σκεπάσματα δὲ αὐτῶν μυξωτήρων, τὰ ὀστᾶ τοῦ ῥινός, δύο ὄντα τὸν ἀριθμὸν, δεξιόν τε καὶ ἀριστερὸν, ἠνωμένα πρὸς ἄλληλα ὑπὸ ἄνωθεν αὐτῶν ἕως μέσου, ῥάχιν ποιοῦντα, ὥστε εἶναι τὸ ἐντὸς κενόν. ταῦτα δὲ ὀστᾶ οὐκ ἔασεν ἕως ἄκρου κατελθεῖν τοῦ μεγέθους τοῦ ῥινὸς, ἡ τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ πρόνοια· σφαλερὸν γάρ· ἀλλ' ἐξέφυσεν ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν, καὶ κάτω, χόνδρους κοιλότητας ἔχοντας, δεξιάν τε καὶ ἀριστεράν, καὶ ὑποφραττομένας τὰς αὐτῶν κοιλότητας ἑτέρῳ χόνδρῳ, τῷ καλουμένῳ, ὡς μὲν τοῖς ἰατροῖς, διαφράγματι· ὡς δὲ τοῖς ποιηταῖς, κίονι καὶ σύριγγι. αἱ δὲ κοιλότητες ὡς μὲν τοῖς ἰατροῖς ὀνομάζονται μυκτῆρες· ὡς δὲ τοῖς ποιηταῖς θάλαμοι. τὸ δὲ τῆς ῥινὸς πλήρωμα, ὡς μὲν τοῖς ἰατροῖς ὀνομάζεται, ἀκρορίνιον· παρὰ δὲ τοῖς ποιηταῖς, σφαῖρον. τὰ δὲ ἐδάφη τῶν κοιλωμάτων

ctatur, calefcit evadens, & fecernitur, atque ejus pars craſſior retinetur, retroque convertitur, neque fæculenta ſuccedens intra cerebri ventres animabilem ſpiritum contaminat: ſed ſecreta pars tepida concocta, & tenuiſſima ad alendum augendumque animabilem ſpiritum pervadit.

XIII. Idcirco propter hunc tutiorem introitum aëris, & egreſſum, ſupra ſubterque cartilagines ſpiramentis pluribus perviæ ad hunc uſum poſitæ fuerunt: id genus cartilagines Græce myxoteres appellantur, ipſarum tegumenta bina naſi oſſa ſunt, inter ſe ſuperne ad medium usque ferruminata, & dorſum facientia, adeo, ut interius inanis cavitas pateat. Oſſa hujusmodi ad extremam naſi magnitudinem deſcendere, optimi DEI providentia non permiſit, periculum enim foret: ſed ante, poſt, ſubterque cartilagines quasdam creavit, dextrum ſiniſtrumque cavum habentes, & ipſa cava alia cartilagine diremit, quæ à medicis ſeptum, à poëtis columna ſeu columella vocatur: cavitates autem apud medicos narium vocabulum habent, à poëtis thalami dicuntur: at naſi acies à medicis Græce acrorrhinion, quod Latine ſonat naſi extremum, nominatur: poëtæ ſphærion, id eſt, orbiculum vocant, ſed

μαλῶν τοῦτο τοῖς ποιηταῖς ὀνομάζουσι ληνόν. τὰ δὲ ἑκατέρωθεν τῆς ῥινὸς, πτερύγια. διὰ τί δὲ ὅλη ἡ ῥὶς οὐκ ἐξ ὀστῶν σύγκειται, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄνωθεν αὐτῆς μέρος ἕως τοῦ μέσου ἐξ ὀστῶν· τὸ δὲ κάτωθεν ἐκ χόνδρων. ἢ ὅλη τὸ μὲν ἄνω μέρος, τεῖχος τῶν ὀφθαλμῶν ἑκατέρωθεν ὑπέγεγονεν· εἰ δὲ κατήρχετο ἕως ἄκρου τῆς ῥινὸς τὰ δύο τοῦτα ὀστᾶ, ἐθλάσθη ἂν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσβολῶν, ἢ καὶ ἀπερρήγνυντο ῥᾳδίως κρατύνεσθαι ὄντα, ἀλλ' ὑπ' ἂν ὑπερίζοντος ὑπό τε χειρῶν τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου κατερχόμενα ὑγρὰ, ὑπ' ἂν συνεστέλλοντο καὶ διεστέλλοντο τὰ πτερύγια τῆς ῥινὸς, τῇ σκληρότητι τῶν ὀστῶν ἀκίνητα διαμένοντα. διὰ τοῦτο ἡ δημιουργικὴ τοῦ θεοῦ σοφία κατεφύτευσεν ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς ῥινὸς χόνδρον, ἵνα τὰς τῶν σκληρῶν σωμάτων προσκλάσας προσβολὰς ῥᾳδίως ὑπομένῃ τῇ δυσπαθείᾳ αὐτοῦ, καὶ ὑποπιέζωνται τοῖς δακτύλοις ἐν τῇ θλημμύρᾳ τῶν ὑγρῶν, καὶ ἵνα διαστέλλωνται τὰ πτερύγια τῆς ῥινός. πολλάκις γὰρ ἐν περιπνευμονίαις καὶ φρενίτισι καύματος πολλοῦ τοῦ πνεύμονα ὄντος, δεόμεθα πλείστης ἐμψύξεως· ἢ καὶ διὰ δρόμων καὶ παλαίστρας σφοδρότερον ὑποκινηθέντες δεόμεθα πολὺν ἀέρα ἕλκειν τὸν ἔξωθεν καὶ ἀνοίγομεν τὰ πτερύγια τῆς ῥινὸς· ὥστε εὐρυχωρα γίνεσθαι πρὸς τὸ ἱκανῶς ἐμψύξαι, καὶ ἀβλαβῆ τὸν ἄνθρωπον φυλάξαι. πολλοὶ γὰρ στενορρίνοι διαπαλαθέντες, ἀναγκάζονται ἐν τοῖς ἀγῶσι

sed cavitatum pavimenta poëtæ torcularia appellarunt, at quæ naſi cartilagini utrinque adjacent, alas. Cæterum quare naſus totus oſſeus non eſt, ſed pars ſuperior usque ad dimidium ex oſſibus, inferior ex cartilaginibus componitur? An quoniam pars ſuperior murus oculorum utrinque factus eſt? verum ſi usque ad extremum naſum hæc oſſa proceſſiſſent, externis appulſibus retunderentur, vel etiam fragilia cum ſint, facile perfringerentur. Præterea quomodo humores à cerebro delabantes manibus exprimi poſſent? item naſi alæ contrahi tendique nequiſſent, ſi oſſea duritie immobiles perſtitiſſent, eam ob cauſam opifex DEI ſapientia extremo naſo cartilaginem indidit, ut durorum corporum incidentes ictus ſua firmiore natura facile ſuſtineat, & humorum defluentium copia dum emungitur, nares ipſæ comprimi valeant, atque ut alæ dilatentur. Nam plerumque inflammato pulmone, aut cerebro, magnum pulmonis æſtum abunde refrigerare opus eſt. Præterea curſu aut lucta vehementius fatigati, multum extrinſecus aërem ducere cogimur, inde naſi alas pandimus, ut ad ſatis refrigerandum, incolumitatemque hominis cuſtodiendam ſufficiant: multi enim anguſtis naribus creati, in certaminibus ſuffocantur: quin etiam circa

ἀγῶσιν. ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν ἵππων ἔμπειροι ἰατροὶ, τὰς ῥῖνας αὐτῶν σχίζουσιν, εἰ φύσει στεναὶ εἶεν. ἀναγκάζονται γὰρ οἱ στενόρρινοι τῶν ἵππων ἐν πολλῷ δρόμῳ θερμότατοι ὄντες.

equorum valetudinem periti medici, eorum nares proſcindunt, ſi natura arctiores fuerint, quandoquidem equi anguſtis naribus, longo curſu valde incalentes, ſuffocari conſueverunt.

XIV. Διὰ τί δὲ διαύτη κατεσκευάθη ἡ ῥὶς, καὶ τοιούτῳ σχήματι; ἢ εὐπρεπείας χάριν; πολλάκις γάρ τινες λωβηθέντες, καὶ τὸ τοῦ ῥινὸς ἀποβαλόντες ἄκρον, αἰσχίστοι τῇ θέᾳ γεγόνασιν, ὡς δυσχεραίνειν ἅπαντας τὴν ὄψιν αὐτῶν. εὐπρεπείας ἂν ἕνεκα κατεσκευάθη ἡ ῥὶς, ἅμα τε καὶ ὀχετὸς ἐστὶν τοῦ εἰσόδου τε καὶ ἐξόδου τοῦ ἀέρος, διά πολλὰς αἰτίας εἰσερχομένης αὐτοῦ, ἃς καὶ πρόσθεν ἐγράψαμεν.

XIV. Cur autem naſus hoc modo & tali figura formatus eſt? an ornamenti cauſa? multi enim ferro laceri, ac ſummo naſo privati, turpiſſimo ſpectaculo fuere, ut obvius quisque ægre id ferret, atque averſaretur: quare decoris cauſa naſum DEUS molitus eſt, ac ſimul, ut ingredientis exeuntisque aëris quædam fiſtula eſſet, ob plures, quas ſupra poſuimus cauſas. De naſi artificio ſatis ample loquuti fuimus.

XV. Περὶ μὲν οὖν τῆς κατασκευῆς τοῦ ῥινὸς, ἱκανὰ τὰ εἰρημένα. ῥητέον δὲ καὶ περὶ ὀφθαλμῶν, τὴν δοχὴν ποιησαμένοις ἀπὸ τοῦ καθήκοντος νεύρου τοῦ ἐξ ἐγκεφάλου τοῦ μαλακοῦ· ἐπειδὴ καὶ ταῦτα ἐκ τῶν ἐμπροσθίων τοῦ ἐγκεφάλου κοιλιῶν πεφύκασι χορηγεῖν τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν ὄρασιν· μαλακὰ δέ εἰσι καὶ ταῦτα, καθάπερ καὶ τὰ εἰς τὴν ῥῖνα φερόμενα, καὶ ὅτε μίαν συζυγίαν ἀμφοτέρας ἐθέλεις ὀνομάζειν, ἢ τὰ δύο, πρώτην τε καὶ δευτέραν, οὐχ ἁμαρτήσεις. ἀμφότεραι γὰρ τῶν ἐμπροσθίων τοῦ ἐγκεφάλου κοιλιῶν ἐκπεφύκασιν, καὶ ἀμφοτέρων μαλακῶν νεύρων συζυγία ἐλέχθησαν. ὥσθ' ὁ γὰρ τοῦ Γαλ-

ληνοῦ

XV. In præſentia oculorum naturam docere opus eſt, prius nervo molli à cerebro veniente declarato, quoniam & hi ex prioribus cerebri cavis prodeuntes, ut viſum oculis ſuggerant, natura conſuluit. Sunt quidem & hi molles, quales etiam nervi ad naſum deſcendentes, quod ſi utrosque unum par, aut duo primum & ſecundum nominare velis, nihil erraveris: utrunque enim ex prioribus cerebri ventribus enaſcitur, & utrumque mollium nervorum par ſtatuitur: nam apud Galenum medicum ſapientiſſimum, non primum par, ſed utrumque primum vocatum eſt, cum ab ea-

dem

λήνη δ' σοφὴ ἰατρὸς, ἡ πρώτη συζυγία, ἀλλ' ἀμφότεραι πρῶται ἐκλήθησαν, ὡς ἐνός πατρὸς ἐκπεφυκυῖαι, καὶ ὡς μαλακῶν νεύρων ἀμφότεραι ὕσταται ἀρχαί. Ταῦτα τὰ μαλακὰ νεῦρα, τὰ εἰς τὰς ὀφθαλμὰς καθήκοντα, εἰς τὴν ὄρασιν χορηγεῖν, ὀνομάζονται πνεύματα· ἐπειδὴ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα δι' αὐτῶν ἐκπέμπεται, διαφέρον πως τῶν χρωμάτων ἑκάστου ἰδιότητας τῷ πρώτῳ ὀργάνῳ τῆς ὀφθαλμῆς· ἐσόμενον γὰρ τῷ ὀφθαλμῷ τριῶν ὑγρῶν ὄντων, κρυσταλλοειδὲς, ὑαλοειδὲς, ὠοειδὲς, πρῶτον ὄργανον ὀπτικὸν, τὸ κρυσταλλοειδὲς ἐγίνετο· τὰ δ' ἄλλα, τροφῆς ἕνεκα.

XVI. Ἔστι δὲ ὁ ὀφθαλμὸς κατὰ τὸ σχῆμα, σφαιροειδές. Τὸ γὰρ σφαιροειδὲς σχῆμα, εὐπερίγραπτον καὶ εὐκινητότερον τῶν ἄλλων σχημάτων ἐστὶν· ἔοικε δὲ κωδίᾳ τῇ βοτανῃ· τῇ δὲ ὑσίᾳ, ῥυδῆ· ἐξ ὑγρῶν γὰρ ἡ σύνθεσις αὐτῆς. τῷ δὲ μεγέθει ηλίκη καὶ ἡ κοίτη αὐτῆ κατεσκευάσθη· ἐπεὶ δὲ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς, καθὼς φησιν ὁ κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς ἁγίοις εὐαγγελίοις ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν· ὁ δὲ λύχνος ὑπὲρ ἐδάφους ἔχει τὴν θέσιν, ἐν δὲ μέσῳ τόπῳ, ἀλλ' ἐφ' ὑψηλοῦ ὅπου κεῖται, εἰ μέλλοι φωτίζειν ὅν τι οἶκον ἅπαντα, καὶ τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ τούτου δημιουργικὴ σοφία εἰδυῖα ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου λαμβάνειν τὴν ὄρασιν τοὺς ὀφθαλμοὺς, πλησίον τοῦ ἐγκεφάλου τὴν θέσιν αὐτῶν ἐπεχείρησατο· καὶ

dem radice utrumque pullulet, & mollium nervorum utrumque sit initium. Hi molles nervi oculos petentes, ut in ipsos visibilem vim irrigent, visorii nominantur, quoniam ab anima cognominatus spiritus, coloris cujusque differentias distinguens, per ipsos primo oculi instrumento, crystallino videlicet inhærentes, emittitur: siquidem cum in oculo tres sint humores, crystallinus, vitreus, & ovorum albo similis: primum visionis instrumentum crystallinus est, reliqui alimento sunt.

XVI. At oculus figura est globosa: ea enim cæteris est decentior & mobilior, atque herbæ codyæ vocatæ, id est capitis papaveris similitudinem refert: & labili est materia, siquidem ex humoribus componitur: magnitudine autem tanta est, quantum est ejus conceptaculum. Verum quoniam corporis lucerna est oculus, ut JESUS CHristus verus DEUS noster in sanctis Evangeliis testatur:* at lucernæ sedes non in pavimento, non medio, sed altissimo loco est, si totam domum, domusque incolas splendore perfundere debeat: itidem & ejus artificiosa sapientia ex cerebro visoriam facultatem oculos haurire cognoscens, eos prope cerebrum collocavit: eumque hominis ambulatio in priora

* Matth. VI. 22. Luc. XI. 34.

καὶ ἐπειδὴ ἡ πρόσπασις τοῦ ἀνθρώπου ὅτι τὰ ἔμπροσθεν βλέπει, τὸ ἔμπροσθεν τόπον ἐξελέξατο· καὶ δύο τὸν ἀριθμὸν αὐτοὺς ἐποίησε, ἵνα ὁ μὲν πλῆθος τοῦ ἑλκυσμοῦ αὐτοῦ ὦσι· ποτὲ γὰρ ἑνὸς ἀμαυρωθέντος, διακαίεσθαι τὸν ἄνθρωπον μὴ τοῦ ἑνός. πολλοὶ γὰρ ἵνα ἀριθμοῦ ῥεῦμα ἢ ἀμφοτέρας τὰς ὀφθαλμὰς ἀπώλεσαν, ἢ τὸ ἕνα. καὶ ἄλλως δὲ χρήσιμον τὸ δύο εἶναι τοὺς ὀφθαλμούς. ἐ μόνον γὰρ τὰ ἔμπροσθεν ὁρᾶν χρὴ, ἀλλὰ καὶ τὰ πλάγια, καὶ τὰ ὀπίσω σκοπεῖν.

XVII. Ῥυτοὺς δὲ ὄντας κατ' οὐσίαν τοὺς ὀφθαλμοὺς, οὐκ ἔασε γυμνοὺς, οὐδ' ἁπλῶς κεῖσθαι, ἀλλὰ χώρας αὐτοῖς κατεσκεύασεν ἐξοχὰς ἐχούσας, ὥσπερ χάραξας ἐκ τῶν ἄνω μερῶν τοὺς ὀφρύας. ἐκ δὲ τῶν κάτω ἀναπέπταται τὰ τῶν προσώπων μῆλα· μέσον δὲ τῶν δύο ὀφθαλμῶν, τὸ ἰσθμὸν τῆς ῥινός. ἑκατέρωθεν δὲ αὐτῶν δεξιά τε καὶ ἀριστερὰ, τὰ δύο ζυγώματα, τὰ ἀποτειχίσματα τῶν κροταφιτῶν μυῶν. ἐνέδυσε δὲ τούτοις καὶ χιτῶνας, οἵ τινες ἐνομάζονται βλέφαρα.

XVIII. Κλείουσι μὲν οὖν τὸ δύο μυῶν, ἀνοίγονται δὲ ὅσοι μυὸς ἑνός, καὶ τοῦτο πεπόντως. ὁ γὰρ ὑπὸ δύο ἡνιόχων ἀναχαιτίζεται ἵππος. μᾶλλον μὲν οὖν ὥσπερ ὁ ἡνίοχος δι' ἑνὸς χαλινοῦ πείθει δύο ἵππους ἢ τέτταρας, οὕτως τοὺς δύο μῦς τοὺς κλείουσι τὸ βλέφαρον ἀνοίγει εἷς μῦς. τοῦτο δέ φησι καὶ Ἱπποκράτης ἐν τῷ προγνωστικῷ, ῥικνὸν βλέφαρον. τῶν γὰρ κλειόντων

tendat, priorem etiam oculis locum delegit: geminosque fecit, ob ejus miserationis ubertatem, ut uno interdum captus oculo, altero regi homo posset: plerique enim ob acrem fluxionem aut ambos, aut unum saltem oculum amiserunt. Et binos alioqui esse oculos utile est: quoniam non priora solum cernere, sed etiam in obliquum & à tergo aspicere necesse est.

XVII. Ipsos præterea *fluxili* materia constantes, nudos, aut in summa cute expositos nequaquam dimisit, sed intra concavas sedes reposuit, & excelsis undique partibus vallavit: primum enim superiora superciliis obducuntur, genæ deinde ab inferiori parte tutantur. nasi ossa oculis interjecta sunt: utrinque vero à dextra & à læva, bina sunt vocata juga, ceu temporalium musculorum propugnacula: oculos præterea membranis vestivit, quas palpebras appellant.

XVIII. Has vero duo musculi claudunt, unus tantum aperit, neque id absurde factum est, non enim à duobus aurigis unus equus compescitur: contra potius, ut unus auriga uno freno duos aut plures circumagit equos, sic & binos palpebram claudentes musculos, unus tantum recludere valet. Hanc autem & in libro præsensionum, retortam palpebram Hippocrates

κλειόντων δ' ἑνὸς παθόντος, ὁ ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐργεῖ, καὶ γίνεται μέσον κλάσις κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, τοῦτό ἐστιν τὸ ῥινόν. καλεῖται δὲ ὁ βλέφαρον παρὰ τοῖς ποιηταῖς κάλυμμα καὶ ὀπωπολίς, ὅγε μὴν ἔγκοιλος τῶν βλεφάρων περιδρόμος, κόγχος καλεῖται· αἱ δ' ἐν αὐτῷ γραμμαὶ, παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς ῥυτίδες ὀνομάζονται· παρὰ δὲ τοῖς ποιηταῖς, ὀλίγγες. ὁ δὲ κάτωθεν τῶν βλεφάρων ὁ ἀσάλευτον, παρὰ μὲν τοῖς ἰατροῖς ταρσὸς καλεῖται, παρὰ δὲ τοῖς ποιηταῖς κοιλίς· ἐπεὶ δὲ πολλάκις ἀνέμῳ πνεύσαντος σφοδρῷ, διασκορπίζονται ἐν τῷ ἀέρι κονίαι, καὶ κάρφη, καὶ κυρήβια, καὶ ψήγματα, καὶ τὰς ὀφθαλμὰς καταβλάπτουσιν, ἐξέφυσε τείχας ἀναυξήτους ἡ πρόνοια τοῦ θεοῦ καὶ τῶν βλεφάρων τὸ περίδρομον καὶ τὸ ὑποκείμενον τῷ βλεφάρῳ ταρσῷ. ὑπείληφε δὲ ἀμφοτέρα τὰ βλέφαρα, ὁ μὲν ἄνω ὁ περίσσιος ὑμὴν, ἐκφύμενος ὑπὸ τῶν ὀφρύων· ὁ δὲ κάτω, ἐκφύμενος ὑπὸ τῆς μήλων. ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ῥέοντας ἱδρῶτας ὑπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ μετώπου, ἵνα μὴ πρὸς τὰς ὀφθαλμὰς καταῤῥέωσιν, ἐξέφυσε καὶ τὰς ὀφρύας, ἐπείρας τείχας ἀναυξεῖς, κάμψασα τὸ ἄθροισμα τῶν τριχῶν τῆς ὀφρύων ὑπὸ ῥῖνα καὶ κροτάφους, ὡς καμάρους δοῦσ γλυφίδας τὰς ὀφρύας· ἅμα μὲν προδηγεῖσθαι πρὸς ῥῖνα ἐκ κροτάφων τοὺς ἱδρῶτας· ἅμα καὶ ἐπερείσασαν τῷ περισσῷ χαρίζεσθαι, ὅτι μὲν ἂν ἐν

crates appellavit: nam claudentium musculorum altero affecto, unus tantum in officio manet: fitque secundum rectam lineam medium, quod κλάσις Græce dicitur, fractio à Latinis dici potest. Hæc est ab Hippocrate retorta palpebra appellata, à poëtis operimentum, & epicœle, id est, subconcava. Concavus quidem palpebrarum ambitus, concha vocatur, sed ipsius lineæ, à medicis rugæ, à poëtis vertigines dicuntur. Inferior palpebrarum pars, quæ immota jacet, apud medicos tarsos vocatur, apud poëtas cœlis. Cæterum quoniam plerumque violentiore spirante vento pulvis, festucæ, conchulæ, & minuta cujusque rei fragmenta per aërem disjecta oculos infestare solent, pilos quosdam nihilo magis augescentes palpebris, subjectoque palpebris tarso Divina providentia in orbem consevit. Utramque autem palpebram membranæ vestiunt: superiorem, membrana os ambiens, à superciliis nascens, inferiorem à genis prodiens. Quin etiam ob sudorem à capite & fronte defluentem, ne in oculos feratur, pilis incremento carentibus supercilia munita sunt, horumque pilorum in superciliis agmen in nasum & tempora curvatum est, ut arcum quendam fornicemve repræsentent, cum ut sudorem ad nasum & tempora divertant, tum

ut

τοῖς ὀφθαλμοῖς δῶν ἡ τοῦ βλέπειν ἐνέργεια, πᾶσι δῆλον. πῶς δὲ βλέπουσι, καὶ τίς ἡ αἰτία τοῦ βλέπειν αὐτοῖς, καὶ ἀπὸ ποίων χιτώνων ἡ σύνθεσις αὐτῶν, καὶ πόσα ὑγρὰ ἐν τοῖς χιτῶσιν αὐτῶν περιέχονται, ῥητέον.

ut decorem & venuſtatem facieilargiantur. Itaque in oculis eſſe cernendi munus, omnes dilucide noverunt, ſed quomodo cernant, quæque cernendi cauſa, ex quibus conſtent tunicis, quotque intra eas humores includantur, jam explicare tentabo.

XIX. Ἀπὸ τοίνυν τῶν ἔμπροσθεν κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, ἐξ αὐτοῦ δηλαδὴ τοῦ σωμάτος αὐτοῦ, συζυγία τις νεύρων προσκειμένη μαλακῶν τῇ τοῦ ῥινὸς συζυγίᾳ, ἑκατέρωθεν προτείνεται, ἐν ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐν ἐξ ἀριστερῶν. τούτῳ τῷ ὀπτικῷ νεύρῳ ἐκφυομένῳ τοῦ ἐγκεφάλου συνεκφύονται ἥ τε λεπτὴ μήνιγξ καὶ ἡ παχεῖα· καὶ ἀμφιβρέψασαι ἀμφὼ σὺν τῷ νεύρῳ τὸ σχῆμα τοῦ ὀστοῦ, καταλαβὸν τὴν χώραν τοῦ ὀφθαλμοῦ. εἶτα τὸ μὲν νεῦρον πλατυνθὲν περιλαμβάνον τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρόν· ἡ δὲ λεπτὴ μήνιγξ σὺν τῷ νεύρῳ πλατυνομένη, χιτῶνα τὸ ἀμφιβληστροειδῆ ποιοῦσα. ἐπεκτεινόμενος δὲ ὁ ἀμφιβληστροειδὴς χιτὼν περιέχων καὶ τὸ ὑελοειδὲς ὑγρὸν, συμπεριλαμβάνει τὸ ῥαγοειδῆ χιτῶνα, περιέχοντα τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν, καὶ μέρος τι τοῦ ὑελοειδοῦς εἰς τροφὴν τοῦ κρυσταλλοειδοῦς. εἶτα ἀνέρχεται μὲν ὁ ἀμφιβληστροειδὴς ἕως τοῦ στεφάνης τοῦ ὀνομαζομένης ἴριδος· κἀκεῖ ἐνύεται τῷ περιοπτικῷ χιτῶνι τῷ λευκῷ. ἐκφυόμενος γὰρ ὁ λευκὸς χιτὼν ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐστὼν ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ μεγάλου κανθοῦ καὶ

XIX. Itaque à prioribus cerebri finibus, ex ipſa videlicet ejus materia, quoddam nervorum mollium conjugium naſi nervis adjacens, utrinque porrigitur, unusquo in dexteriore parte, alter in ſiniſtra eſt. Cum hoc viſivo nervo ex cerebro naſcente, ſimul & tenuis & craſſa membrana oriuntur, utraque cum nervo oſſis foramen pervadentes, in oculi regionem perveniunt: ibi nervus dilatatur, humoremque à cryſtalli ſimilitudine cryſtalloidem Græce vocatum complectitur: tenuis vero tunica cum nervo ampliata reticularem membranam facit: hæc magis extenta & vitreum humorem includens, ſimul & tunicam, rhagoidem à Græcis ex uvæ acini ſimilitudine dictam, continet: hæc rurſum cryſtallinum humorem, partemque vitrei nutrimentum cryſtallino ſubminiſtrantis amplectitur. Inde reticularis tunica, usque ad appellatam Græce ſtephanem, Latine coronam, quæ & iris dicitur, aſcendit, ibique cum alba membrana os

am-

καὶ ἀπὸ τῆς μέρους τῆς μικρᾶς καυθῆς, πλατύνεται, διηκόμενον πᾶσι τοῖς ὀφθαλμοῦ μορίοις, ἐπεκτεινόμενον μέχρι τοῦ στεφάνης· κἀκεῖ ἐνῦται τοῖς λοιποῖς χιτῶσιν. αὕτη γὰρ ἡ στεφάνη ἕνωσίς ἐστι καὶ κοινὸς ὅρος πάντων τῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ χιτώνων. καλεῖται δὲ ἶρις καὶ κύκλος τοῦ ὀφθαλμοῦ. ὅθεν λιπαρωτέρα οὖσα ἡ παχεῖα μήνιγξ τοῦ λεπτοῦ ὄσα, καὶ αὐτὴ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου συνεξελθοῦσα τὸ ὀστοῦν πλατυνομένη σχεδὸν τὸ σφαιροειδὲς ὑγρὸν, ἐξ οὗ γίνονται τὰ δάκρυα. γίνονται δὲ τὰ δάκρυα, ἐκπιεζομένης τοῦ ὀφθαλμοῦ ἢ διὰ ψύξιν, ἢ διὰ θλῖψιν.

XX. Εἰ δέ τις φήσει, διὰ τί ἡ τοιαύτη ἐστὶν ἑτοίμη καὶ εὐπορος; φαμὲν διὰ τὸ χορηγεῖσθαι ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ πάντα ἐκ τῶν πλησιαζόντων μορίων, αὖθις δὲ ἐκεῖνα ἐξ ἄλλων κατὰ τὸν Ἱπποκράτους λόγον, πάντα ἐκ τούτων, ξύροια μία καὶ πάντα συμπαθέα. ἀνέχεται δὲ μέχρι τοῦ στεφάνης ἡ αὐτὴ μήνιγξ ἕως τοῦ στεφάνης λεπυνομένη καὶ διαυγὴς ἀποπλυμένη, καὶ λειοτάτη γλωμίδι, ὥσπερ τι κεραίτιον ἐξεσμένον· καὶ ἀναπληροῖ τὴν ἐντὸς εὐρυχωρίαν τοῦ κύκλου, γλωῶσα τὸν κεραβοειδῆ χιτῶνα. ἔστι δὲ ὁ κεραβοειδὴς χιτὼν πάντων ἐκτὸς κείμενος, τῷ λεπτῷ τῆς ὑσίας αὐτοῦ ἀπερρήγνυτο ἂν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων σωμάτων· διὰ τοῦτο ἡ δημιουργία τοῦ θεοῦ συνέθηκε τῷ χιτῶνι τούτῳ καὶ ὕπερα τινὰ λεπτὰ καὶ διαυγῆ σώμα πε-

ambiente in unum coit: ſiquidem alba membrana ab oculi oſſibus veniens, ex parte magni, & ex parte parvi anguli dilatatur, omnibus oculi partibus inhærens, & usque ad iridem ſe diffundens, ibique cum cæteris tunicis jungitur. Iris enim quid aliud eſt, quam coitus, communisque omnium oculi tunicarum finis? vocatur vero corona, iris, & oculi circulus. Igitur craſſa tunica, tenui & viſorio nervo capacior oſſis foramen egreſſa, & latius ſe pandens, humorem ovi albo ſimilem continet, ex quo lachrymæ profluunt: fiunt autem, frigore aut compreſſu oculum urgente.

XX. At ſi quis rogaverit, unde iſte humor in dolore tam fœcundus & paratus? reſpondebimus, à cerebri humoribus materiam ſuggeri, illisque à propinquis partibus, rurſumque & illis ab aliis, juxta Hippocratis dictum: *Omnia ex iis confluxus unus & conſpiratio una, & omnia ſimul patibilia.* Eadem membranula ſub iride, extenuata & pellucida, lævisſimaque effecta, inſtar cujusdam perpoliti corniculi interius circuli inane complet, corneam tunicam efficiens. Verum tunica hæc cornea omnium extima cum ſit, tenuique corpuſculo, ab exterius incurſantibus reſcindi potuiſſet. Idcirco Divina ars huic tunicæ alia hujusmodi gracilia nitida-

μαζα, ὥσπερ πύχας πινάς· ὡς πετραλάσιον γλυκάζειν τ κεραλοειδῆ χιτῶνα, ἵνα τῷ μὲν διαυγεῖ τ σωμάτων ἀνεμποδίστως γίνηται ἡ ἐραλικὴ πνεύματος ἡ εἴσοδος· τῇ δὲ συνθέσει τῶν χιτώνων αὐτὸ ὀνομάζουσιν οἱ ἀνατομικοὶ ἀσινῆ ἢ ταῖς ἔξωθεν ἐπιβολαῖς. ἔστι δὲ ἡ τάξις τ χιτώνων αὐτή· πρῶτος ὁ κερατοειδής, δεύτερος ὁ ῥαγοειδής, τρίτος ὁ ἀμφιβληστροειδὴς, καὶ τέταρτος ὁ ὑπερφυκώς, ὁ λευκός. ὁ δεύτερος ὢν, ὁ ῥαγοειδὴς, σφαιροειδὴς μὲν τῷ σχήματι· ῥαγὶ γὰρ σταφυλῆς ἔοικε· μέλας δὲ τὴν χροιάν, διὰ τὸ περιέχειν τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρόν. τῶν γὰρ ὀφθαλμῶν ἡδίστα χρώματα τὰ ἐπισυγγίζοντα τῷ μέλανι χρώματι, καθάπερ εἰσὶ τὰ πράσινα καὶ τὰ κυανᾶ· λυπηρὰ δὲ τὰ λαμπρά. τὸ γὰρ κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν διαυγές τε ὂν καὶ λαμπρὸν, καθάπερ ὁ κρύσταλλος, πεπεισμένους δ τοιούτῳ τετύχηκε περιβλήματος. τοιοῦτόν τι μηχάνημα πονηρὸν πεποίηκε Διονύσιος ὁ τ Σικελίας τύραννος, ἀμυντήριον τῶν κολαζομένων· δεσμωτήριον κατασκεύασεν ἀδιάπνευστον, παντάχοθεν σκότους ἐμποιοῦν· πλησίον δὲ δ δεσμωτηρίου κατασκεύασεν ἕτερον οἶκον λαμπρότατον πάνυ κεκοσμημένον· χρονισάντων δὲ τ δεσμωτῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, εἶτα πρὸς τ λαμπρὸν οἶκον ἠγμένων, τυφλώσεις ἐγίνετο· περιφερὲς δὲ ἐστι τὸ σχῆμα δ κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν ἀπολειπόμενον τ σφαίρας· τὸ γὰρ ἔμπροσθεν αὐτοῦ μέρος, ὥσπερ φακὸς

tidaque corpora, veluti plicas quasdam composuit: atque inde quadrupla fit cornea tunica, ut corporum perspicuitate expeditum sit visorii spiritus iter, sed corporum eorum appositu, quæ ἀεδονες à dissectionis magistris vocantur, externis injuriis minime sit obnoxia. Tunicarum ordo is est: prima cornea, secunda uvea seu acinalis, tertia aranealis sive reticularis, quarta superinhærens, alba appellata. Igitur secunda acinalis, figura est rotunda: nam uvæ acino similis est, calore atra, quoniam crystallinum humorem claudit: colores enim in atrum vergentes, oculis jucundissimi sunt, ut fuscus & cyaneus: molesti sunt splendidi. Itaque crystallinus humor perspicuus, ut crystallus, fulgensque, jure hujusmodi septo cinctus est. Id genus quandam atrocem machinam Dionysius Siciliæ tyrannus in reorum supplicium excogitavit: carcerem quendam diffiabilem sane, sed undique tenebricosum, extruendum curavit: prope hunc alterum domicilium luce clarissimum, & calce illitum, ædificari jussit: atque ita rei diu in carcere macerati, postea in splendidissimam domum ducti occœcabantur. Rotunda est autem crystallini humoris figura à globo deficiens: ejus enim prior pars instar lentis compressa est: ea parte acinalis membrana rotundo foramine cava est,

extra

φακὸς τέτρηται δὲ κ) τοῦτο τὸ μέρος. ὁ δὲ ῥαγοειδὴς χιτὼν, κ) κύκλον ὀπίβλημα ἔχων, ἔξωθεν τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα κ) μόνον. ὅπως δὲ μὴ πρόσψαυσῃ ὁ κερατοειδὴς χιτὼν, κ) τοῦ τὸ τρῆμα, ἅ χρυσαλλοειδὲς ὑγρὸν, προενοήσατο ἡ δημιουργικὴ σοφία τ θεοῦ· ἅμα μὲν ὀπὶ πλέον ἀναγαγοῦσα ἐκτὸς τὴν κατ' εὐθὺ τ τρήματος κειμένην μοῖραν τ κερατοειδοῦς· ἅμα δὲ ὑγρῷ λεπτῷ κ) καθαρῷ οἷον περ τὸ ἐν τοῖς ὠοῖς ὄζει, πρεσχοῦσα τὸν χρυσαλλοειδῆ. κ) τρίτον ὀπὶ τούτοις αἰθεροειδές τε κ) ἀραχνοειδές, πληρώσασα πνεύματος ἅπασαν τὴν χώραν τῆς κόρης, τὸ βλέπειν ἀπεργάσατο· τὸ γὰρ ὀπτικὸν πνεῦμα τὸ ἐξ ἐγκεφάλου κατερχόμενον διὰ τ ὀπτῆς τ μαλακῆς νεύρου μέχρι τ χρυσαλλοειδοῦς ὑγροῦ τ κόρης κατέρχεται ἀνεμποδίστως. ἐνδέδυται δὲ, τὸ μὲν πρὸς τῷ τρήματι μέρος τ χρυσαλλοειδοῦς ὑγροῦ, χιτῶνα ἀραχνοειδῆ, λευκόν τε κ) λαμπρὸν ἐκ τ μαλακῆς νεύρου γινηθέντα. τὸ γοῦν εἴδωλον τ κόρης ὡς ἐν κατόπτρῳ τινὶ τούτῳ τῷ χιτῶνι, συνίσταται σιλπνῷ κ) λείῳ ὄντι ὑπὲρ ἅπαντας.

XXI. Τ ὑγρότητος δὲ δαψιλοῦς ἐν τῷ ῥαγοειδεῖ χιτῶνι περιεχομένης, μέλανες εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοὶ, ὥσπερ εἰ ὀλίγη εἴη ἡ ὑγρότης, γλαυκότης ἐγγίνεται. διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ γλαυκόφθαλμοι, πρὶν εἰς γήρας ἐλθεῖν, τυφλοῦνται. μέσης δὲ τ ὑγρότητος ἕξης, τοιαύτης ἰδέας εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοὶ, ὁποίας ἡ τ ἱεράκων.

XXII. Ἐπεὶ δὲ κατ' εὐθεῖαν ἡ ὄρασις extra ſuperveniens ſola cornea, veluti quoddam operculum includit. Cæterum ut ne cryſtallinum humorem cornea membrana contingeret, Divina cavit ſapientia: nam ſimul & corneæ particulam è directo foramini adverſam latius tendens, & humore tenui ac mundo, ovi albo ſimili cryſtallinum circumfundens: adhæc tertio æthereo luminoſoque ſpiritu locum totum pupillæ refarciens, videndi facultatem ſuppeditat: viſorius namque ſpiritus è cerebro veniens, per mollis nervi fiſtulam in cryſtallinum usque humorem ac pupillam patenti calle perlabitur: at cryſtallini humoris pars pupillam ſpectans, tenuiſſima tunica, quæ inde aranealis dicitur, candida fulgentique, ex molli nervo genita involvitur. Igitur pupillæ imago, ceu quodam in ſpeculo in hac membrana, ſplendida omniumque lævissima conſiſtit.

XXI. Quando vero humor copioſior acinali tunica continetur, nigri ſunt oculi: contra ſi paucus, glauci: atque id eſt in cauſa, ut eos habentes oculos ante ſenectutem cœci evadant: ſi moderata inſit humiditas, ejusmodi ſunt oculi quales habent accipitres.

XXII. Quoniam autem viſio in-

ὄρασις γίνεται, ἐλλιπὴς ἂν ὑπῆρχεν, εἰ ἀκίνητοι ἔμελλον οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ παντάπασιν ὀλίγιστα ἂν ἑώρων οἱ ἄνθρωποι. Διὰ τοῦτο ἦν ἄρχι πολλοῦ δεῖ ἀγεσθαι ὁ δημιουργὸς Θεὸς ἡμῶν πεποίηκε· καὶ σὺν αὐτοῖς ὅλον εὐκίνητον ἀπεργάσατο τὸν τράχηλον, καὶ δύο αὐτοὺς διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐποίησε, διεσῶτων ἀπ' ἀλλήλων ἀξιολόγως.

directum fit, manca utique esset ac deficiens, si rigentes atque immobiles essent oculi, prorsusque pauciſſima viderent homines. Propterea opifex noſtri DEUS lubricos eos, plurimumque circumagi, & cum ipſis pariter totam cervicem converti voluit. Hanc eandem ob cauſam binos, & ſatis magno intervallo inter ſe diſcretos eſſe curavit.

XXIII. Εἴπερ οὖν ἐχρῆν μὲν αὐτοὺς κινεῖσθαι, διὰ μυῶν δὲ ἅπασα κίνησις γίνεται, δῆλον ὡς καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μῦς ἐπιθῆσαν πρὸς κίνησιν. αἱ τοίνυν κινήσεις τῶν ὀφθαλμῶν εἰσὶν ἑξ· μία μὲν, ἔσω πρὸς τὴν ῥῖνα· ἄλλη δὲ, ἔξω πρὸς τὸν μικρὸν κανθὸν, ἄλλη δὲ ἄνωθεν ὑπὸ τὰς ὀφρύας, ἄλλη δὲ κάτω, πρὸς τὰ μῆλα, ἑτέρα δὲ περιστρέφουσα, *. διὸ καὶ εὔλογον ἦν τὰς ἡγεμόνας τῶν κινήσεων μῦας ἴσους εἶναι κατ' ἀριθμὸν ταῖς τοιαύταις κινήσεσι, καὶ δὴ γεγόνασι, δύο μὲν ἐκ τῶν πλαγίων, εἷς ἑκάτερον κανθὸν, ἄλλος δὲ ἄνωθεν, ἕτερος δὲ κάτωθεν, ἄλλος δὲ περιστρέφων τὸν ὀφθαλμὸν, ἄλλος δὲ μέγας κατ' αὐτὴν τὴν ῥίζαν τοῦ νεύρου στηρίζων καὶ σφίγγων τὸν ὀφθαλμὸν, μὴ ποτὲ περιπετῆ ποτὲ γένηται. τούτων οὖν αἱ ἑξ μῦες, οὐ μόνον ταῖς κινήσεις ἀποτελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς χώρας τῶν περιεχόντων ὀστῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀναπληροῦσι. κατασπᾶται δὲ ἡ δευτέρα συζυγία τῶν ἀπ' ἐγκεφάλου νεύρων ἡ σκληρὰ εἰς τοὺς μῦας

XXIII. Itaque ſi eos motu cieri oportuit, & per muſculos omnis fit motio, muſculos oculis movendis eſſe conceſſos, nemo eſt, qui dubitet. Motus plane oculorum ſeni ſunt numero: primus introrſum ad nares, alter extra ad parvulum angulum, tertius ſurſum ad ſupercilia: quartus deorſum in genas, quintus circumvolvens, ſextus ſiſtens & retinens. Quare & ratio exegit totidem eſſe muſculos, harum motionum opifices, duos ex obliquo ſecundum utrumque angulum, tertium ſuperius, quartum inferius, quintum, oculum circumagentem, ſextum majorem in ipſa nervi radice ſtabilientem coërcentemque oculum, ne quando extra ſedem proſiliat. Igitur ſeni hi muſculi non ſolum motus auctores ſunt, verum etiam oſſium oculos continentium inanes cavitates implent: verum ſecundum nervorum durorum conjugium, è cerebro exoriens,

μένας τύτες, χορηγῦσα αὐτοῖς τὴν κίνησιν, διὰ τ ψυχικῦ πνεύματ⊙.

riens, per hoſce muſculos ſpargitur, in ipſos movendi potentiam per animabilem ſpiritum derivans.

XXIV. Ἔστω δή τις κύκλ⊙ ὁρώμεν⊙ ὑπὸ θατέρυ τ ὀφθαλμῶν, εἶτα θατέρυ συγκεκλεισμένυ· ἀπὸ δὲ τ κέντρυ μέχρι τ ὁρώσης αὐτὸν κόρης εὐθεῖά σοι νοείσθω μηδαμόθεν παρεγκλίνυσα, μηδὲ τρεπομένη τ κατ' εὐθὺ στάσεως. ἔπινόει μοι δὲ πάλιν ἀπὸ τ κόρης ἐπὶ τὴν περιορίζυσαν τὸν κύκλον γραμμὴν, ἣν δὴ καὶ περιφέρειαν καλῦσιν, ἄλλας εὐθείας γραμμὰς παμπόλλας, ἐφεξῆς ἀλλήλαις ἐκπεταμένας· καὶ τὸ μὲν ὑπὸ π τ εὐθειῶν τύτων, καὶ τ κύκλυ περιειλόμενον σχῆμα, κῶνον ὀνόμαζε· κορυφὴν δὲ τ κώνυ νόει τὴν κόρην, καὶ βάσιν τ κύκλον. τὴν δὲ ἀπὸ τ κέντρυ τ κύκλυ τετραμένην εὐθεῖαν ἁπασῶν τ ἄλλων εὐθειῶν, καὶ παντὸς τ κώνυ μέσην ὑπάρχυσαν, ἄξονα καλεῖ· ἐπιφάνειαν δὲ, τὸ ἄνω πέρας τ τοιύτυ σχήματ⊙. μὴ δὴ πῦπα, τόδε μοι νόει τὸ κατ' ἄξονα τ κώνυ τ ἀπὸ τ κόρης ἐπὶ τὸ κέντρον τ κύκλυ διὰ τ ἀέρ⊙ τεταμένυ αἰωρᾶσθαί πνα κέγχρον ἢ π τοιῦτον σμικρόν. ἂν ἐπισκοπῇ δηλαδὴ τὸ κέντρον τ κύκλυ, κωλύσει δὲ τὴν κόρην ὁρᾶν αὐτὸ πάντως, ὅπερ γὰρ σῶμα τεθὲν μεταξὺ τ ὄντος ὁρωμένυ καὶ τ ὁρώσης ὄψεως, ἐμποδίσει, καὶ μὴ ἐάσει καλῶς ὁραθῆναι τὸ ὑποκείμενον. τύτυ δὲ ἢ τελείως ἀρθέντ⊙, ἢ παραχθέντ⊙ εἰς πλάγιον, ὁρᾶσθαι πάλιν αὐτὸ συμβαίνει. ταῦτα

XXIV. Eſto ſane circulus aliquis ab uno tantum oculo, adhuc altero clauſo inſpectus, ab ejus centro usque ad pupillam ipſum videntem recta tibi linea nullam in partem declivis, neque à recto poſitu deflectens cogitetur: rurſum à pupilla usque ad lineam circulum claudentem, quæ à Græcis peripheria appellatur, alias complures rectas lineas deinceps inter ſe collocatas pertinere animo concipias, figuramque ab hiſce rectis lineis & circulo circumſcriptam, conum appellato: ejus aciem pupillam ponito, baſim vero circulum: ſed rectam à circuli centro exeuntem, & inter alias rectas totumque conum mediam axem dicito, item ſuperficiem hujuſce figuræ ſuperiorem extremitatem. His demum poſitis, in axe coni à pupilla, ad circuli centrum per aërem medium pertinentis, milium aut tale quippiam exiguum ſuſpendi imaginator: id ſane orbis centrum occultabit, pupillamque ab ejus viſione penitus arcebit. Quodcunque enim corpus inter externum viſionis objectum, & oculum interponitur, impediet, neque rite objectum videri permittet: id ſi aut penitus amoveatur, aut in latus pro-

ταῦτα τοίνυν καταμαθὼν, ἐκ ἂν δόξειας εὐλόγως τὰς μαθηματικὰς ἀποφήνασθαι κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ὁρᾶσθαι τὰ ὁρώμενα. καλεῖ ἐν μοι τὰς εὐθείας ταύτας ὄψεις, καὶ τὴν περιφέρειαν δ' κύκλου δι' ἐκείνων τ ὄψεων ὁρᾶσθαι λέγε. τὸ δὲ κέντρον αὐτὸ δι' ἑτέρας ὄψεως, καὶ δὴ τ ἄξονα δ' κώνου πεπηγμένης· τ δὲ σύμπαν ἐπίπεδον δ' κύκλου, διὰ πλειόνων ἄλλων ὄψεων ἐπ' αὐτὸ διηκόντων· ὅσαι δ' ἂν τούτων γε τ ὄψεων ἴσον τοῦτο ἄξονα ἀπέχωσι, καὶ καθ' ὁπηνοῦν ἐν τῷ ἐπιπέδῳ εἰσὶν, ὁμοταγεῖς ἐνόμαζε. οὕτω γὰρ ἀπὸ κέντρου τ κόρης ἐξερχόμενον τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα, ἐπερείδεσθαι τῷ ἀέρι, ὥσπερ τισὶ κώνῳ. πλατύνεται δὲ πρὸς τὸ δ' ὁρωμένου μέγεθος, καὶ δ' τὸν αὐτὸν τρόπον γίνεται ἡ ὅρασις. εἶδες δέ μοι καὶ ἐκ ὀπῆς στενῆς ἀκτῖνας ἡλίου διαπεμπομένας καὶ πόρρω φερομένας, ἀδαμόθεν κεκλιμένας, ἀδὲ καμπτομένας, ἀλλ' ἀκριβῶς κατ' εὐθεῖαν προύσας. τοιαύτην μοι νόει καὶ τὴν τ ὄψεων εὐθυπορίαν.

XXV. Ἕκαστον δὲ τ ὁρωμένων πάντως, ὥσπέ τινος τ προσπιπτουσῶν αὐτῷ καταφαίνεται ὄψεων. ἐνίοτε μὲν δὲ ἐπέκεινα δ' ὁρωμένου σώματος, ἡ ὄψις ὑπερεκτείνεται· ἐνίοτε δὲ πρὸς τοῦνδον ὑπάγεται. ἐμὲν ἀλλὰ καὶ τὸ καθορώμενον θατέρῳ τ ὀφθαλ-

pellatur, rursum objectum visu percipietur. Hæc quispiam rite condocefactus, nonne sapienter mathematicos tradidisse asseverabit, visilia cuncta secundum rectas lineas videri? Igitur has rectas visiones appella, & orbis circumferentiam, ut ita dixerim, illis visionibus cerni dicito, sed ejus centrum alia visione sentiri, quæ per coni videlicet axem perficitur: totum vero circuli planum complurибus aliis in ipsum pervenientibus visionibus: at quæcunque visiones æque ab axe distant, & in aliqua plani parte consistunt, ejusdem ordinis appellentur: Græce ὁμοταγεῖς. Ita namque è pupillæ centro visorius spiritus egrediens, aëra tanquam conus quidam innititur, & ad visilis rei magnitudinem ampliatur, atque ad eundem modum efficitur visio. Verum enimvero vidistine unquam solis radios per angustum foramen ingressos, proculque tendentes nullam in partem declinantes neque deflexos, sed directissime procurrentes? Talem tu visionum rectum incessum mente concipito.

XXV. Quamobrem visile quodque ab aliqua in ipsum incidente visione prorsus aspicitur. Interdum quidem ultra visile corpus visio protenditur, interdum ad citeriora contrahitur. Item quod alterutro oculorum cernitur, si dextro, & in pro-

θαλμῶν, τῷ δεξιῷ μὲν, εἰ μὲν ἐγγυίον ποι κεῖται, ὡς ἐν ἀριστερῷ μέρεσιν κεῖσθαι φανταζεσθαι. εἰ δὲ πόρρω ποι μᾶλλον, ἐν δεξιοῖς. τῷ εὐωνύμῳ δὲ, τὸ μὲν πλησίον ἐν δεξιοῖς κεῖσθαι δοκεῖ· τὸ δὲ πόρρω, ἐν ἀριστεροῖς· τὸ δ' ἀμφοῖν, μεταξύ. εἰ δέ γε ἡ κόρης ἄνω τυχὸν, ἢ κάτω παραληφθεῖσα πεσχθείη, διπλᾶ δοκεῖ καθορᾶσθαι τὰ ἁπλᾶ.

XXVI. Ἀλλὰ ῥητέον ἤδη περὶ τῶν συζυγιῶν τῶν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου νεύρων. περὶ μὲν δὴ τῶν μαλακῶν νεύρων, ὅτι ἐκ τῶν ἐμπροσθίων κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφάλου φύονται· καὶ ὡς ἡ μὲν μία χορηγεῖ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν ὄρασιν· ἡ δὲ ἄλλη ταῖς ῥισὶ τὴν ὄσφρησιν, ἱκανῶς εἴρηται, καὶ ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν ἐμπροσθίων τοῦ ἐγκεφάλου κοιλιῶν φύεται σκληρὰ ἑτέρα πέξις νεύρων, χορηγοῦσα τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν κίνησιν. δεικτέον δὴ τρίτης συζυγίας· ἡ τρίτη δὴ συζυγία, ἐκφύεται μὲν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ αὐτὴ, πλησίον τῆς δευτέρας, καταφυομένη διὰ τῆς βάσεως τοῦ ὀστοῦ τοῦ ὑποκειμένου τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ ὀνομαζομένου σφηνοειδοῦς· καταστέλλεται δὲ εἰς τὰ κατὰ πρόσωπον μόρια, καὶ εἰς τὴν γλῶτταν, καὶ εἰς τὰ προσκείμενα τῇ γλώττῃ μόρια, εἰς τὸ ὑπαλλόφωνα καλούμενον σῶμα, καὶ τὸ φάρυγγα, τὴν ἐπιγλωττίδα τε, καὶ τὸν λάρυγγα, καὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν, καὶ τὸ στόμαχον. τοῖς μὲν δὴ κατὰ πρόσωπον μορίοις χορηγεῖ αἴσθησίν τε καὶ κίνησιν, ὡς

propinquo fit, in sinistra parte esse videbitur: si procul magis, in dextra: quod sinistro autem spectatur, propius in dextra, longinquius in sinistra magis positum creditur: at quod utroque sentitur, medium tenere locum existimatur: quod si forte pupilla sursum versum aut deorsum à propria sede pellatur, omnia sese oculis duplicia repræsentabunt.

XXVI. Jam vero tempus instat, nervorum conjugia è cerebro nascentia recensere. Sed molles nervos è cerebri prioribus cellulis emanare, eorumque par unum ad oculos visivam facultatem, alterum ad nares olfactoriam subvehere, satis dilucide, supra positum est. Præterea ex iisdem prioribus cavis, alium nervorum durorum ordinem oculis motum irrigantem, oriri docuimus: sed initium à tertio conjugio faciamus. Itaque tertius nervorum ordo ex cerebro & ipse prope secundum nascitur, ossis basi subter cerebrum positi, cunealisque vocati adhærescens, sed per faciei partes & linguam, linguæque finitima loca dissipatur, adhuc & in membranam, os, fauces, epiglottida, guttur, asperam arteriam, gulamque vestientem diducitur: faciei sane partibus, præterea temporum & maxillaribus musculis, labiis, & nasi alis sensionem motumque impartitur; linguæ vero,

ὡς τοῖς κυρίως φωνὴν, καὶ τοῖς μαστηρσι, καὶ τοῖς χείλεσι, καὶ τοῖς τῆς ῥινὸς πτερυγίοις· τῇ δὲ γλώττῃ καὶ τῷ στόματι, καὶ τῷ φάρυγγι, τῇ τε ἐπιγλωττίδι, καὶ τῷ λάρυγγι, καὶ τῇ τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ, καὶ τῷ στομάχῳ, αἰσθησιν καὶ μόνην. ἡ γὰρ κίνησις τούτοις ἀπὸ τῆς ἕκτης ὑπουργεῖται συζυγίας.

XXVII. Ἔστι δὲ ἡ γλῶσσα, τῇ μὲν οὐσίᾳ μυώδης· τὸ δὲ μέγεθος αὐτῆς πρὸς τὴν εὐρυχωρίαν τοῦ στόματος· τὸ δὲ σχῆμα προμήκης· τῇ δὲ τὸ ἄκρον αὐτῆς, πτερυγοειδές. ὄργανον δέ ἐστι λαλητικόν τε καὶ γευστικόν· τὴν κινησιν χορηγουμένης αὐτῇ ἀπὸ τῆς ἑβδόμης συζυγίας ἀπ' ἐγκεφάλου πεφυκότων νεύρων. ἡ δὲ ἔκφυσις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ὑοειδοῦς ὀστοῦ γίνεται, καὶ ἔστι συνδεδεμένη τῇ ῥίζῃ τῆς γλώττης.

XXVIII. Ὅτι δὲ τοῦ στόματος δύο γνάθοι εἰσὶν, ἡ μὲν ἄνω, ἡ δὲ κάτω, φανερόν. κινεῖται δὲ μόνη ἡ κάτω διὰ τὸ λεαίνεσθαι τὰς τροφάς· μένει δὲ τὸ ἓν ἀκίνητον. εἰ γὰρ τὰ δύο ἐκινεῖτο, ἔμενεν ἂν ἀνενέργητα καὶ ἀμφοῖλεα· ἀλλ' ὥσπερ ὅτι τῶν δημητριακῶν λίθων ὁρῶμεν ὅτι λεαίνεται ὁ σῖτος τοῦ κάτω μένοντος ἀσαλεύτου, οὕτω καὶ ἡμᾶς γίνεσθαι. εἰ δ' ὅτι τῶν ζώων τὸ ἄνω τοῦ γνάθου ἐκινεῖτο, οὐκ ἂν ἐτυγχάνετο βλάβη τούτοις ἂν ἐπισεισθείη τοῦ ἐγκεφάλου σαλευομένου. καθαιρεῖται δὲ ἡ κάτω γνάθος ἀπὸ μυώδους πλατύσματος, ἐκφυόμενος μὲν ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀκρωμίων, καθαφυόμενος δὲ πρὸς τὸ

XXVII. Lingua vero materia quidem est musculosa, magnitudinem vero oris portione consequitur: figura oblonga est, tereti mucrone, locutionis gustatusque instrumentum est: motus ei à septimo nervorum è cerebro fluentium conjugio subministratur. Ejus excessui ab osse Y psili elementi formam habente ortus est, is & linguæ radici colligatur.

XXVIII. Oris profecto duas esse maxillas, unam supra, alteram infra, omnibus clarum est. At sola inferior cibi exterendi causa movetur, altera immobilis manet: nam si utraque moveretur, utraque inutilis & ociosa foret. Sed quemadmodum in molaribus lapidibus videmus frumentum inferiore immoto confringi, ita & in nobis: sed contra fit, quandoquidem animantibus si maxilla superior moveretur, non vulgare nocumentum cerebro ex concussu ingrueret. Inferior sane musculosa latitudine detrahitur, quæ ex posterioribus capitis excessibus (acromia Græci vocant)

τὸ κάτω μέρος τ γένυος, ἕως τῆς ἄκρης ἐκείνης, ἔοικε δὲ ὁ μυώδης πλάτυσμα γυναικείῳ φιαλίῳ τῷ κοινῶς λεγομένῳ στομομανίκῳ· κλείεται δὲ ἡ κάτω γνὺς ὑπὸ ἀμφοτέρων τ κροταφιτῶν μυῶν· μασσᾶται δὲ τὰς τροφὰς κινηθεῖσα μυλοειδῶς ὑπὸ τῶν μασητήρων μυῶν.

XXIX. Περιέχουσι δὲ αἱ γνύες ἀμφοτέρους τοὺς ὀδόντας σὺν τοῖς τούτων φωλεοῖς. ἑκατέρα τ γνύων, ὀδόντας ἑξκαίδεκα. ἔμπροσθεν μὲν οὖν εἰσὶν οἱ τομεῖς τ δριμὺν πίσσαρες, ὀξεῖς καὶ πλατεῖς, οἷοι ἐνδακόντες δοκοῦσι τέμνειν· ἑξῆς δὲ οἱ κυνώδοντες, ἑκατέρωθεν εἷς, πλατεῖς μὲν τὴν κάτω βάσιν, ὀξεῖς δὲ ἄνω, καθάπερ οἱ τ κυνῶν. ὀπισθίδιοι δὲ εἰς τὸ πλᾶν τὰ σκληρὰ τ ὀστῶν. ἐφεξῆς δ' ἑκατέρωθεν, οἱ γόμφιοι, οὓς καὶ μύλας ὀνομάζομεν, πλατεῖς καὶ σκληροὶ, καὶ μεγάλοι, καὶ τραχεῖς, ὀπισθίδιοι. ***

Λείπει τι.

XXX. *** καὶ σκεπτόμενον· καὶ ἦν τὸ ὄζειν ἄτοπον. εἰ γὰρ λάσιον ἦν, ὑ μόνον δυσειδὴς τὸ πρόσωπον ἐφαίνετο, ἀλλὰ καὶ ἄγριον, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκώλυε βλέπειν. κινηθὲν δὲ τὸ τ προσώπου δέρμα, γραμμὰς ἐποιήσει τοὺς ὀνομαζομένους στολίδας.

vocant) enascitur, & infimæ maxillæ parti usque ad ipsam summam inseritur: similis est hæc musculosa amplificatio muliebri phialæ, quam vulgo Græci stomomanicon appellant. Ab utrisque vero temporum musculis inferior mandibula clauditur: eadem instar molaris lapidis, à manforibus musculis agitata, escas atterit, atque comminuit.

XXIX. Maxillæ utrosque dentium ordines cum sedibus suis, quas Græci phatnia, nos præsepia dixerimus, continent: earum singula sexdecim dentes exigit, ex iis quaterni primi, quia secant, à Græcis τομεῖς nominantur, acuti, & lati, ut mordicus secent idonei: hi deinde quatuor caninis dentibus, singulo utrinque cinguntur secundum basin latioribus, superius acuminatis, quales cernuntur in canibus: hi ad dura ossa conterenda apti sunt, ultra quos ab omni parte maxillares, quos & molares vocamus, lati, duri, grandes, asperi, idonei. ***

Quædam hîc deficiunt.

XXX. *** & circumtenta, proptereaque glabra est: nam si hirta esset, non solum aspectu fœda, sed etiam efferata facies videretur, oculorumque munus prohiberetur: permota vero facie cutis rugas efficit, quæ à Græcis stolides nominantur.

XXXI. Αἱ ἐν τῷ ὑπὸ τὸ μετώπιν περιεχόμεναι ἐμπροσθίαι κοιλίαι τοῦ ἐγκεφάλου, τὸ φανταστικὸν μέρος περιέχουσι. τριῶν γὰρ καθόλου ἐνεργειῶν ὑπὸ τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος ἀποπλυμένων, φαντασίας, μνήμης τε, καὶ διανοίας, τρεῖς καὶ ἀφορίζονται τόποι τοῦ ἐγκεφάλου εἰς κατοικίαν αὐτῶν, ὁ ἔμπροσθεν, καὶ ὁ ὄπισθεν, καὶ ὁ μέσος· ἐν μὲν οὖν τῷ ἔμπροσθεν τόπῳ, ἡ φαντασία καθοικεῖ. ἐν δὲ τῷ μέσῳ, ἡ διάνοια· ἐν δὲ τῷ ὀπίσω, ἡ μνήμη. εὐλόγως δὲ ταύτης ἔτυχον τῆς τάξεως. πρότερον γὰρ φαντάζεται ὅπερ ἕκαστον ἔχει τὸ ἐμφανιζόμενον· κἄπειτα τὰ ὁπωσοῦν δόξαντα οἱονεὶ φορείῳ τῇ μνήμῃ ἐναποτίθεται, ἵνα καιρῷ καλοῦντος, πρὸς τὸ χρειώδες ἀναλαμβάνωνται. πῶς δὲ καὶ τίνα τρόπον ὁ Ὅμηρος λέγει ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ θεῖον Εὐαγγέλιον· διὰ τί γάρ, φησὶν, ἀναβαίνουσι διαλογισμοὶ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; οὐκ ἔχω εἰπεῖν. πολλὰ γὰρ οἱ ἰατροὶ ψηλαφήσαντες περὶ λογισμῶν καὶ μνήμης ἀπωλείας, ποίῳ τόπῳ πάσχοντος γίνεται, οὐδένα εὗρον, πλὴν τοῦ ἐγκεφάλου· διὰ τοῦτο οὖν καὶ τὰ ἁρμόδια πρὸς θεραπείαν ἐπιθέματα, καὶ πυρίας, καὶ τὰ ἄλλα βοηθήματα, τῇ κεφαλῇ προσφέρουσιν, ὡς τῇ καρδίᾳ. μώρωσις γὰρ καὶ μελαγχολία, μανία

XXXI. Igitur priores cerebri ventriculi fronte contenti, imaginatricem animæ partem possident: tres enim cum sint, ab animabili spiritu procedentes functiones, imaginatio, memoria & cogitatio: tria similiter in cerebro tanquam hospitia discreta sunt, prior, posterior, mediusque ventriculus: in priori imaginandi potentia inhabitat, in medio cogitandi, in postremo memoria. Non sine summa autem ratione hunc ordinem habuerunt: prius enim, quicquid in quolibet evidens est, imaginationes excitat: deinde quæ utcunque cogitata fuerint, in memoria veluti in quadam custodia reconduntur, ut occasione invitante ad usus nostros depromantur. Cæterum cur poëta Homerus, & plerique alii Græci scriptores, animæ principatum in corde esse prodiderunt? quin etiam & ipsum Divinum Evangelium huic sententiæ clarissime accedit. *Quare enim*, inquit, * *cogitationes ascendunt in corda vestra?* Hanc ego quæstionem dissolvere nequeo. ** Medici namque cum multas de ratiocinii memoriæque interitu disputationes agitaverint, quo loco passio fieret, nullum alium præter cerebrum invenire potuerunt: quocirca & accommodata ad curationem epithemata, fomenta, aliaque auxilia non cordi,

* Luc. XXIV. 38. ** Dices animam corde & sanguine affici ac cupere, cerebro percipere ac speculari.

νία τε καὶ ἀπληξία, καὶ κάρος, καὶ φρενίτις, κατοχή τε, καὶ λήθαργος, καὶ παραφροσύνη, καὶ ἀπιλησμοσύνη, ἀποπληξία τε καὶ παραπληξία, πάντα γίνεται ἐγκεφάλου πάσχοντος, ἢ θερμανθέντος, ἢ ψυχθέντος, ἢ ξηρανθέντος, ἢ ὑγρανθέντος ἢ σώματος αὐτοῦ, ἢ καὶ τῶν περιεχόντων αὐτὸν μηνίγγων, ἢ διά τινας αἰτίας ἐμφραχθέντων ἢ ἀπ' αὐτοῦ ἐκφυομένων νεύρων. περὶ μὲν οὖν τῆς κεφαλῆς, τοσαῦτα.

cordi, sed capiti applicuerunt: siquidem stultitia, atra bilis, furor comitialis, morbosus sopor, insania, occupatio, lethargus, delirium, oblivio, nervorum resolutio, aut omnis corporis, aut partis, omnia hæc vitia affecto cerebro eveniunt, ejus videlicet corpore, aut incalescente, aut refrigerato, aut arefacto, aut humescente, vel etiam membranis ipsum vestientibus itidem vitiatis, seu nervis ab ipso prodeuntibus ob aliquas causas obturatis. De capite hæc enarrasse satis fuerit.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ Ε.

I.

ΠΕρὶ δὲ τῆς ραπιαίας μυελοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ πεφυκότων νεύρων, ἔπι δὲ τῆς κατασκευῆς ἁπάντων τῶν γονιμικῶν μορίων, ἐν τῷ παρόντι λόγῳ τὴν ἐξήγησιν ποιησόμεθα. ἐπεὶ δὲ κοιναὶ μοῖραί εἰσι τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς τραχήλου, δι' ὧν ἀναπνέομέν καὶ φθεγγόμεθα, δέον ἐκ τούτων ἄρξασθαι, ἐπειδὴ πρώτως ταῦτα διήρθρωνται τῇ κεφαλῇ καὶ ἀλλήλοις.

THEOPHILI PROTOSPATHARII, De artificio corporis humani. LIBER V.

I.

DE spinæ dorsi medulla, ortisque ab ea nervis, præterea de omnium genitalium partium formatione, sermo noster in præsenti volumine disputabit: quoniam vero communes capiti colloque partes sunt, per quas annuimus, renuimus, ipsumque caput ad obliqua circumagimus, ab istis initium facere opus est, quoniam primum hæ capiti atque inter se committuntur.

II. Ὅτι μὲν οὖν κίνησις ἀδεμία ἀστῶν γίνεται χωρὶς τοῦ διηρθρῶσθαί τε ἅμα καὶ διὰ μυῶν συνάπτεσθαι, δεδειχται πολλάκις· καὶ ὡς χρὴ πάντως εἶναι μὲν

II. Nullum sane ossium motum fieri, nisi artus constituant, & per musculos cohæreant, plerumque ostensum est, prorsumque oportere

μὲν τὸ κινῶν, μῦν· τὸ δὲ κινούμενον, τὴν τῶν ὀστῶν σύνθεσιν. ὅλη δὲ ἡ κίνησις τῶν ἄρθρων, διὰ συνδέσμων εὐρώστων τε ἅμα καὶ μετρίως σκληρῶν γίνεται, δέδεικται καὶ τοῦτο, καὶ ὡς χρὴ τοὺς συνδέσμους περιλαμβάνειν κυκλοτερῶς τὰ κινούμενα τῶν ὀστῶν ἄρθρα, ὅπως μὴ ἐξίστασθαι τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου· καὶ ὅλη ὁ μῦς σύνθετον σῶμά ἐστιν ἐξ ἁπλῆς σαρκὸς συγκείμενος καὶ νεύρου, καὶ ὅτι τὴν κίνησιν πᾶς μῦς ἐκ τοῦ νεύρου ἔχει.

III. Ἀρχὴ μὲν οὖν πάντων τῶν νεύρων ἐστὶν ὁ ἐγκέφαλος, καταπαρείσης εἰς αὐτὸν, οἷον εἰς ἄρουραν λιπαρὰν, τῆς λογικῆς ψυχῆς ἡ πρώτως, ἡ διὰ μέσου τοῦ νωτιαίου· ὁ γὰρ νωτιαῖος μυελὸς, ἐκφύεται μὲν ἀπὸ τοῦ ἐπιπέδου ἐγκεφάλου, καταρχεται δὲ διὰ τῆς ῥάχεως ἕως τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ, τὴν οὐσίαν ὁμοιος ὢν τῷ ἐγκεφάλῳ, διὰ τοῦτο γὰρ καὶ μακρὸν ἐγκέφαλον αὐτὸν οἱ ἰατροὶ ὀνομάζουσι. παμπόλλας δὲ νεῦρα ἐκφύεσθαι ἐξ αὐτοῦ εἰς ἀποβλαστήματα μεριζόμενα μυρία. σύμπαν δὲ τὸ σῶμα μεταλαμβάνει δι' αὐτῶν, πρώτων μὲν κινήσεως, ὕστερα δὲ αἰσθήσεως.

IV. Τὸ δὲ τῆς κεφαλῆς ἄρθρον, ὡς ἂν τὴν ῥίζαν ἁπάντων τῶν κινούντων τὰ κάτω τοῦ ζώου μόρια νεύρων ἐν ἑαυτῷ περιέχον ἀσφαλέστατον ἁπάντων τῶν ἄρθρων εὐλόγως ἔχει τὴν κατασκευήν. ἡ δὲ ἀσφάλεια διά τε τοῦ πάχους τῶν συνδέσμων, καὶ τοῦ πλήθους τῶν μυῶν, καὶ

motorem esse musculum, & quod moveatur, ossium compagem. Item artuum motiones prævalentes juxta & moderate duras copulas fieri, id quoque docuimus: adhæc necessario copulas ossium motos artus in orbem cingere, ne unum ab altero distet: & musculum corpus esse, ex simplici carne nervoque conflatum, denique, musculo à nervo motus facultatem præstari, omnia hæc superius enucleavimus.

III. Omnium nervorum radix cerebrum est, in ipso *tanquam in* agro quodam rationabili anima consita, aut primo, aut per mediam spinæ medullam: quæ à posteriore cerebro nascitur: per spinam autem dorsi ad sacrum usque os delabitur, materia cerebro omnino simili constans: quocirca & longum cerebrum eam Medici nominaverunt. Permulti ex hac nervi oriuntur, in germina infinita diducti: per istos omne corpus primum quidem motu, deinde & sensione participat.

IV. Cæterum capitis artus, utpote nervorum omnium inferiora animalis membra moventium fontem in seipso continens, tutissimam inter omnes artus molitionem jure adeptus est: tutela sane atque stabilitas copularum crassitudine, musculorum copia, totiusque coag-

men-

καὶ αὐτῆς τ κ τὴν σύνθεσιν ἀκρι-βείας ἐσί. διήρθρωται ἓν ἡ κεφαλὴ τῷ πρώτῳ σπονδύλῳ καὶ τῷ δευτέρῳ, τῷ μὲν πρώτῳ κ ταῖς κοιλότησιν αὐτῷ ἀντιμβαινούσων τ κυρτοτήτων τ κεφαλῆς, ἐπιλαμβανούσας ἑκατέρωθεν μίαν· ὁ δὲ δεύτερος σπόνδυλος ὀδοντοφυσίν τινα ἔχων ἀνάντη τε καὶ προμήκη, διὰ ῥωμαλεωτάτου συνδέσμου κ ταύτην τὴν ὀδοντοφυσιν τῇ κεφαλῇ συνάπτεται. διὰ ταύτης ἓν τ πρὸς τ δεύτερον σπόνδυλον συναφείας ἡ κεφαλὴ κατανεύει καὶ ἀνανεύει. πλὴν δὲ τὰ πλάγια κινεῖται ἡ κεφαλὴ, διὰ τ πρὸς τ πρῶτον σπόνδυλον διαρθρώσεως· σημαίνεται δὲ διὰ μυῶν καὶ τενόντων. ὀνομάζεται μὲν ἓν ἡ ἀνάντης ὀδοντοφυσις κ δευτέρου σπονδύλου, ὑπὸ μὲν τ νεωτέρων ἰατρῶν, πυρηνοειδὴς· ὑπὸ δὲ τ παλαιῶν, ὀδούς, καὶ Ἱπποκράτης ὕτως αὐτὴν ὠνόμασεν. ἀποδείχθη δὲ μὴ γίνεσθαι κίνησιν χωρὶς μυῶν. κινεῖται ἄρα ἡ κεφαλὴ ἄνω τε καὶ κάτω, δεξιά τε καὶ ἀριστερὰ διὰ μυῶν.

V. Εἰσὶ δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σπόνδυλοι τ ἀριθμὸν, κδ. ὧν μὲν τῆς κεφαλῆς, καθ' ὃ διαρθροῦται πρὸς τ πρῶτον καὶ δεύτερον σπόνδυλον, ἕως τ ἀρχῆς τ τῦ θώρακος σπονδύλων, ζ', ἕως ἓ νῶτα. ὧν δὲ ἓ θώρακος σπόνδυλοι τ ἀριθμὸν δυοκαίδεκα, ἐπειδὴ καὶ πλευραὶ ἑκατέρας πλευρᾶς δυοκαίδεκα. ἀνόμοιοι δὲ οἱ ἓ νῶτα σπόνδυλοι τοῖς ἓ θώρακος. κατωτέρω δὲ τ ῥάχεως, σπόνδυλοι τ ἀριθμὸν, mentationis firmitate præstatur: igitur caput cum prima secundaque vertebra committitur, cum prima tuberosis capitis processibus in ipsarum foramina sese insinuantibus, singulo utrinque complectente: at secunda vertebra processum quendam acclivem oblongumque exigens, per ipsum valentissima copula capiti annectitur, per hanc utique ad secundam vertebræ adhæsionem annuit caput, renuitque: ad latera autem per primæ vertebræ commissuram convertitur, sed per musculos tendonesque firmatur. Acclivis secundæ vertebræ processus à recentioribus Medicis spicillaris, à vetustioribus dens appellatur: sic ipsum nominavit Hippocrates. Demonstratum vero est, absque musculis motum non dari. Itaque sursum versum, deorsum, in dextrum, in sinistrum, per musculos caput commovetur.

V. Vertebræ in homine sunt quaternæ vicenæ, à capite quidem, ubi primæ secundæque vertebræ committitur, usque ad vertebrarum thoracis initium, septem, quæ cervicis sunt: ipsius thoracis duodecim: quandoquidem & utriusque lateris nexus sunt duodecim: sed cervicis, thoracisque vertebræ dissimiles sunt: in inferiore dorso vertebræ sunt quinque: at omnes sunt

θμὸν, ε. ἅπαντες δὲ οἱ σπόνδυλοι, κοῖλοι μὲν ἔσω ἐντὸς ἑαυτῶν· συσσήρηνται δὲ ἀλλήλοις διὰ συνδέσμων εὐξώστων τε καὶ μετρίως σκληρῶν, περιέχεσθαι τὴν ἐνδοτέρω κοιλότητα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ. ἐπειδὴ δὲ καὶ κύπτειν ἔμελλεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνανεύειν, οὐκ ἠρκέθη ἡ ἀγαθὴ τοῦ Θεοῦ πρόνοια εἰς μόνους τοὺς κατὰ μέρος συνδέσμους δεσμεῖν τοὺς σπονδύλους· ἀναγκαία γὰρ ἐστι καὶ ἰσχυρὰ ἡ χρεία· ἀλλ' ἔξωθεν μὲν τὸ ἀκάνθης τοῦ ῥάχεως, ἐπέθηκε σύνδεσμον, ξανθὸν μὲν τῇ χροιᾷ, νευροχονδρώδη δὲ τῇ οὐσίᾳ, ἀπὸ κεφαλῆς ἄκρας συνδήτα ἁπάσας διαρθρώσεις τοῦ σπονδύλων κοινὸν σύνδεσμον. ὑ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκπέρωθεν ὁ συνδέσμος τόνδε, καταπέρωσε τοὺς ῥαχίτας μῦας τοῦ αὐτῆς ἕνεκα χρείας, ἅμα καὶ ἀναπληρώσεως τῶν κενῶν τόπων ἑκάστου σπονδύλου, ἀπὸ μὲν πρώτου, ἕως τοῦ κδ. τούτους τοὺς ῥαχίτας μῦς ὀνομάζει ἡ κοινὴ συνήθεια, ἀπωφύσια. κατωτέρω δὲ τοῦ σπονδύλων τὸ ἱερὸν ὀστοῦν κεῖται, ὥσπερ κρηπίς τις καὶ βάσις τοῦ σπονδύλων ὄντα. συνδέουσι δὲ οἱ σπόνδυλοι πρὸς ἀλλήλους, ἐξοχάς τινας ὥστε ἀμβωνας τοῦ τὸ μέρος τοῦ ἀκάνθης κέκτηνται, ὅπως μὴ ἀνακλᾶται εἰς τὰ ὀπίσω ἡ ῥάχις. ἐπεὶ δὲ ὄπισθεν τῇ ῥάχει ἡ τε κοίλη φλὲψ, καὶ ἡ ἀορτικὴ ἡ μεγάλη, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, εὐλόγως σιμοὶ τοῦ ἐντὸς γεγόνασιν, ὅπως μὴ ἐπικλινομένων τοῦ ἀνθρώπων, παραφέρῃς τὸ ῥάχεως γινομένης, θλίβοιντο τὰ ἀγγεῖα ἐνταῦθα.

VI. Διὰ

mediæ perforatæ, validis ligamentis & mediocriter duris cohærentes, ſpinæque medullam cavis tenuibus continentes. Verum quoniam curvare ſe homo ad neceſſaria opera, & ſupinum reflectere debuerat, Divina providentia non ſolis copulis privatim vertebras inter ſe colligantibus contenta fuit (neceſſaria eſt enim, ingensque utilitas) ſed extrinſecus aliam copulam colore flavo, materia inter nervum cartilaginemque media ſuperdedit, omnes vertebrarum artus communi vinculo continentem. Neque id ei ſatis fuit, ſed utrinque à lateribus copulæ dorſales muſculos ad eundem uſum, utque etiam vertebrarum inania ſpacia farcirent, collocavit: hos dorſales muſculos communis loquendi conſuetudo Apacia nominat. Sub vertebris ſane ſacrum os, ceu fulcrum quoddam & baſis ſubjicitur: inter ſe autem vertebræ deligatæ, proceſſus quosdam jugorum montis inſtar ſecundum ſpinæ regionem exigunt, ne in poſterius ſpina recurvetur. Præterea cum vena cava & grandis arteria à ſuperioribus ad inferiora deſcendentes ſpinæ adhæreſcant, prudenter vertebræ interius paulum ſinuatæ fuerunt, ut ne, cum ſe inclinant homines, ſpinaque in orbem flectitur, ea vaſa collidantur.

VI. Cæ-

VI. Διὰ τί δὲ ἐκ πολλῶν ὀστῶν ἡ ῥάχις συντίθεται, καὶ οὐκ ἐξ ἑνὸς ὀστοῦ γέγονε, καὶ διὰ τί οὐκ ἐκ τριῶν ἢ τεττάρων μεγάλων, ἀλλ' ἐκ πολλῶν καὶ σμικρῶν; εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἑνὸς ὀστοῦ γέγονεν, ἀκλινεῖς ἂν καὶ ἄκαμπτοι οἱ ἄνθρωποι διὰ παντὸς ἦσαν, καθάπερ ξύλον· εἰ δὲ καὶ ἠναγκάζοντο καμπτεσθαι ἐν ταῖς ἀπινευσεσιν ἅμα καὶ ἀνανεύσεσιν, ἐκλῶντο ἂν τὰ ὀστᾶ κραῦρα ὄντα καὶ θραυστῆς φύσεως. εἰ δὲ ἐκ τριῶν ἢ τεττάρων μεγάλων ὀστῶν συνδεθέντων ἀλλήλοις ἡ ῥάχις ἐγένετο, ἐθλᾶτο ἂν ὁ νωτιαῖος μυελὸς πιεζόμενος ἐν ταῖς κοιλίαις τῶν ἰσῶν, ἀπικλινομένων τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἐκτός. καὶ γὰρ ὀρθὰς γωνίας ἡ κλάσις τῶν ἄρθρων ἐξ ἀνάγκης ἐγεγόνει ἄν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπηκολούθησεν ἂν θάνατος. νῦν δὲ τῶν καμπτομένων καὶ ἀνθρώπων καὶ εἰς πλάγια περιφερομένων, τοῦ ῥάχεως περιφερῶς γιγνομένης, ἄθλιπτος ὁ νωτιαῖος διαφυλάττεται.

VI. Cæterum cur ſpina ex multis oſſibus integratur, neque ex uno tantum oſſe conſtat? Aut cur non ex tribus quatuorve magnis oſſibus, ſed ex pluribus, minutisque? An ſi ex uno tantum oſſe conſtaret, neutiquam ſe inclinare, neque ullam in partem deflectere inſtar ligni homines potuiſſent? quod ſi curvari interdum, dum annuunt renuuntque cogerentur, oſſa friabilia, fragibilisque naturæ in plura fragmenta diſſilirent: at ſi ex tribus quatuorve grandioribus oſſibus effecta eſſet, ipſius medulla in oſſium foraminibus recondita, dum homo ad neceſſaria negotia curvatur, disjiceretur: articulorum enim flexio ad rectos angulos fieret, atque ita mors cita ſequeretur. Nunc autem curvatis hominibus, & ad latera converſis, ſpina in orbem reflexa, medulla illæſa inviolataque ſervatur.

VII. Διὰ τί δὲ οἱ κάτωθεν σπόνδυλοι τῶν ἄνω μείζους καὶ τὴν αὐτὴν τάξιν εἰσίν; ὅτι καὶ τὸ βαστάζον τοῦ βαστα-ζομένου μεῖζον χρὴ εἶναι· διὰ τοῦτο ἂν καὶ μέγιστον ἁπάντων ἡ φύσις ἐποίησε τῶν ὀστῶν τὸ κατωτάτω, καθάπερ τινὰ κρηπίδα πᾶσι τοῖς σπονδύλοις ὑποβαλλομένην. δεύτερος δὲ τῷ μεγέθει ἐστὶν, ὃ συνταπτόμενος αὐτῷ σπόνδυλος ὁ κδ. διὰ τοῦτο ἀεὶ μέχρι τῆς κεφαλῆς γίνεται. διὰ τί δὲ οἱ ἄνωθεν τῶν κάτω εὐρυχωρότεροι κοῖλοι

VII. Sed quare inferiores vertebræ eodem ordine poſitæ, ſuperioribus majores ſunt? An quia ferens, quam id quod fertur, majus eſſe neceſſe eſt? Ideo & natura imum os omnium maximum molita eſt, quod vertebris omnibus tanquam fundamentum ſubſternitur: magnitudine ſecunda eſt illi contigua vertebra viceſimaquarta, idemque ad caput usque aſcendens ſemper invenies. Cur vero ſuperiores

καὶ τῶν ἑαυτῶν καλεσκευάθησαν κοιλότητας. καὶ μὲν πρῶτον λόγον, διὰ τὴν ἐκφυσιν τῆς νωτιαίου, ὡς εἶναι αὐτὸν καὶ τὰ ἀνώτερα μέρη αὐτοῦ, ἀσθενέστερον τῶν κάτω· καὶ δεύτερον λόγον, διὰ τὸ εἶναι τὰς ἄνω σπονδύλους κυφοτέρας τῶν κάτω. τὸ δὲ ἱερὸν ὀστοῦν ὑποκείμενον πᾶσι τοῖς σπονδύλοις, εὐλόγως πάντων ῥωμαλεώτερον ἐγένετο καὶ νᾶσον, ὡς κρηπὶς καὶ βάσις οὖσα τῶν σπονδύλων. καιρὸς ἂν εἴη καὶ τὰς ὠμοπλάτας δηλῶσαι μόρια, καὶ δεῖξαι τὴν χρείαν αὐτῶν. ἐπεὶ ἂν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος δεῖται πάντως ὑποβαίνειν κοιλότητος πρὸς τὸ κινεῖσθαι.

VIII. Ταύτης ἕνεκα τῆς κοιλότητος, ἔδει τε αὐχένα τὴν ὠμοπλάτης ἐκφῦσαι, καὶ τις ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ πέρας ἐγγλυφίδα κοιλίαν, τηλικαύτην τὸ μέγεθος, ἡλίκη μάλιστα ὑποδοχὴ ἐστιν ἀφαρθρωθῆναι τῇ κεφαλῇ τοῦ βραχίονος. αὕτη μὲν ἡ χρεία πρώτη ἐστὶν καὶ μεγάλη, δι' ἣν αἱ ὠμοπλάται κατεσκευάθησαν. δευτέρα δὲ, διὰ τὸ φυλάττειν αὐτὰς τὰ ὀπίσθεν τοῦ θώρακος, καὶ δι' αὐτῶν τὸ τῆς ψυχῆς ταμιεῖον τὴν καρδίαν, ἐκεῖ γὰρ πλεῖον ἠσφάλισται, ὂν οἷς τὸ ἐκ χειρῶν ἀμυνεῖν βιαθείας.

IX. Διὰ τοῦτο γὰρ τὸ ῥάχιν ἰδίως ἑκατέραν τῶν ὠμοπλατῶν, ἡ θεία πρόνοια ἀπέφυσε. βραχὺ γὰρ ἐπαυξήσας τὸ ἄνω πέρας τῆς ὠμοπλάτης, ὑπὲρ

riores vertebræ inferioribus inaniores capacioresque ſunt? In primis ſane propter medullæ ſpinalis exortum, ut ejus ſummæ partes inferioribus ſolidiores eſſent: ſecundo, ut ſuperiores vertebræ inferioribus leviores, non adeo ipſas pondere fatigarent. Sacrum os autem cunctis vertebris ſubſtratum, ritè omnibus robuſtius firmiusque factum eſt, utpote baſis ſuſtentaculumque vertebrarum. Jam ad partes prope *omoplatas* à Græcis vocatas, à noſtris ſcoptula operta, poſitas declarandas, ipſarumque utilitates indicandas tranſeamus.

VIII. Itaque quoniam humeri caput in aliquo cavo, ut mobilis eſſet, omnino inſeri debuit, hujuſce cavi gratia proceſſus quidam cervicis inſtar à lato ſcapularum oſſe exigitur, isque ſummo vertice ſinuatur, ut ſuperius humeri caput poſſit recipere. Hæc eſt prima ſummaque utilitas, ob quam lata ſcapularum oſſa creata ſunt. Altera eſt, ut averſas pectoris partes, per easque animæ promptuarium, cor videlicet, tueantur. Ille namque locus optime munitus eſt, quod manuum ſubſidio defendi non poteſt.

IX. Idcirco & propriam ſpinam ab utroque ſcapularum lato oſſe Divina providentia exeruit: hujus enim oſſis ſummum verticem modice

ὑπὲρ

ἐπὶ τὸ ὀρθίον τε ἀνατείνασα καὶ ταύτῃ τὴν κλεῖδι συνάψασα, τό καλούμενον ἀκρώμιον ἐχύνησεν, ἅμα μὲν σκέπην καὶ φρουρὰν ἐσόμενον τῆς κατ' ὦμον διαρθρώσεως· ἅμα δὲ καὶ κωλύον ἐκπίπτειν ἄνω τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος· εὐθὺς δὲ καὶ τὴν ὠμοπλάτην αὐτὴν ἀφεστηκυῖαν τοῦ θώρακος. εἰ γὰρ ἐνταῦθα μηδὲν προσυπῆκτο τῇ διαρθρώσεως, εὐπετῶς ἂν ἐκ τοῦ παντὸς τοῦ περιπλόου ἔξωθεν ἐβλάπτετο· ῥᾳδίως δ' ἂν ὑπερέβαινεν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐπὶ τὸν αὐχένα τῆς ὠμοπλάτης, ὡς ἂν μήτε κοτύλην βαθεῖαν ἔχοντα, μήτε ἄμβωνας μεγάλους. εἰ γὰρ μὴ συνῆπτο ἅδε τῷδε ἡ κλεὶς, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν αὐτὴν τὴν ὠμοπλάτην ἀσφαλῶς ἄνω φέρεσθαι, καὶ ὑπερχωρεῖν ἐντεῦθεν τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον, καὶ πολλὰς τοῦ βραχίονος ἐμποδίζειν κινήσεων· ἐν γὰρ τῷ πλεῖστον ἀφεστάναι τοῦ θώρακος, τὸ πολυειδῶς αὖπω κινεῖσθαι μάλιστα ὑπάρχει. εἰ δέγε ἔψαυε τῶν πλευρῶν, ἢ ὅλως ἐγγὺς ἐπῆκτο, καθάπερ ἐπὶ τῶν τετραπόδων, ἔχει ἂν οὕτως τὸ στέρνον τε καὶ τὸ ἀντικείμενον ὦμον ἐπωμίδας τε καὶ τραχήλου, οὐκ ἂν οἷόν τε ἦν ποιεῖσθαι φορὰς τῶν χειρῶν· ὥσπερ οὐδ' ἐπειδὰν ἐξαρθρωθεὶς ὁ βραχίων προσπέσῃ ταῖς πλευραῖς. πρὸς οὐδὲν γὰρ τῶν ἀντικειμένων μερῶν ἐν τοῖς τοιούτοις παθήμασιν ἀναλεῖναι δυνάμεθα τὰς χεῖρας, ὡς ἂν προσπιπτούσης μὲν τῷ βραχίονι τῶν πλευ-

dice adaugens, & in rectum attollens, ibique jugulum connectens, id quod à Græcis acromion nominatur, efficit, tegmentum pariter humeralis articuli, præsidiumque futurum, nec non & humeri caput sursum prolabi non permissurum, protinusque ipsum scapularum latum os longius à thorace discedens retenturum. Nam hoc loco si nihil ad articuli custodiam poneretur, facile à quocunque deforis incursante læderetur, ac facile humeri caput ad lati ossis scapularum excessum prosiliret, utpote neque profundum sinum, neque altiora supercilia habentem. Nisi enim cum hoc, jugulum connecteretur, nihil vetaret, quin latum os scapularum super thoracem incideret, & humeri articulum angustiorem efficeret, multasque ipsius humeri motiones impediret. Eo quod enim longissime à pectore distat, ipsi potissimum multiformis datur mobilitas: nam si costas attingeret, aut prorsus, proxime situs esset, quemadmodum in quadrupedibus juxta os pectoris sternon dictum, oppositumque tergum epomidas vocatas, & collum habuit, nullo pacto manuum in orbem motiones fieri valerent: quemadmodum nec quando luxatus humerus super costas ceciderit: ad nullam enim oppositarum partium in id genus affectibus manus tendere possumus,

πλευρῶν κυρτότητα. ἀπωθημένης δὲ αὐτὸν εἰς τε τὰ ἐκτὸς καὶ τὰ πλάγια. τοῦτ' ἂν ἐγίνετο ἂν ἡμῖν τὰ παθήματα, καὶ τῷ τῆς φύσιν ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ πλεῖσον μὲν ἀπῆχθη τοῦ στέρνου τὸ ἀκρωμιον.

X. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ καθάπερ τέγμα τὴν κλεῖν ἡ τοῦ θεοῦ δημιουργία κατέθετο. τῷ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ δίποδι καὶ ὀρθοστάτικῷ ζώῳ ὄντι, πλατὺν μὲν τὸ θώρακα ἐποίησε, τὸ κατ' ὦμον δὲ ἄρθρον ἐξωτέρω τέτακται κατέθετο. τῆς δ' αὐτῆς ἔχεται προνοίας καὶ ἡ τῶν κλειδῶν ἥμεσις. ἐπεὶ γὰρ ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τὰς ἕδρας τὰς ὠμοπλάτας ἑκατέρας τῶν κλειδῶν, ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ τε κατὰ τὸ στέρνον ὀστοῦ καὶ τοῦ περὶ τὸν ἐν ταῖς ὠμοπλάταις ῥάχεως κατέθετο· τὰς δὲ κενὰς χώρας τῶν ἑκατέρωθεν τῆς ῥάχεως ὠμοπλατῶν διὰ μυῶν ἀνεπλήρωσε τῶν κινούντων τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον. διὰ τί δὲ οὐκ ὀρθὴν ἀπὸ τοῦ στέρνου τὴν κλεῖν ἐπὶ τὰς ὠμοπλάτας ἐξέτεινεν, ἀλλὰ πῆ μὲν κυρτὴν, πῆ δὲ σιμήν; εἰ γὰρ ὀρθαὶ αἱ κλεῖδες πρὸς τὰς ὠμοπλάτας ἐξετάθησαν, οὐκ ἂν ὁ θώραξ ἀξιόλογον ἔσχε διάστασιν.

XI. Διὰ τί δὲ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐπιφερὴς κατεσκευάσθη, καὶ ἡ ὑποδεχομένη κοιλότης γλυφή; ἢ ὅτι ἐν πολλαῖς ἅμα καὶ ποικίλαις κινήσεσιν ἡ ξύμπασα χεὶρ παρεσταρum convexo humero sese objiciente, ipsumque extrorsum & in latera protrudente. Igitur iidem nobis ad hunc modum naturaliter habentibus affectus obvenirent, nisi humeri cum scapula nexus, acromion Græci nominant, longissime à pectore abesset.

X. In medio intervallo ceu firmamentum quoddam, jugulum Divina sapientia collocavit: siquidem homini bipedi animali, & erecto ingredienti latum sane *pectus* constituit: at humeralem articulum exterius molita est. Eandem providentiam & juguli creatio testatur: cum enim lata ossa scapularum in exteriorem partem recurvari necesse esset, utrunque jugulum inter pectorale os & extremam latorum scapularum ossium spinam situm est, sed vacua ossium istorum spacia, ab utroque spinæ latere musculis humeralem articulum cientibus replentur. At quare non directum ab osse pectoris jugulum, ad ossa lata scapularum, natura produxit, sed alibi gibberosum, alibi sinuatum? An si directe jugula ad scapularum lata ossa pertinerent, non satis ample pectus posset dilatari?

XI. Quare autem superius humeri caput rotundum est, ipsum recipiens sinus modice cavus? An quoniam tota manus ad multos juxta variosque ciendos motus idonea,

ραστευάζομήν τὴν κεφαλὴν τῷ βραχίονι· ἐδεῖτο περιφερῆ κεκλῆσθαι, τὴν δὲ ὑποδεχομένην αὐτὴν κοιλότητα, μήτε βαθεῖαν ἱκανῶς, μήτε εἰς ὀφρύας μεγάλας τελευτῶσαν, συνδεῖται μὲν ὧν τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον συνδέσμοις ὑμενώδεσι πολλοῖς τε καὶ ἰσχυροῖς· κινεῖται δὲ ὑπὸ μυῶν τε καὶ τενόντων ἄνω καὶ κάτω, δεξιὰ τε ἀριστερὰ, ἔσω ἄμα καὶ ἔξω. ὅστις δὲ θέλει διαγνωστικὸς εἶναι τῶν τοιούτων συνδέσμων, μυῶν τε καὶ τενόντων, ἀνατεμνέτω, εἰ μὲν εὐπορεῖ, πιθήκους, εἰ δὲ μὴ πάρεισι πίθηκοι, ἄρκτους· εἰ δὲ ἀπορεῖ καὶ τούτων, ἐν τοῖς τυχοῦσι ζώοις· πάντως δὲ ἀνατεμνέτω.

nea, humeri caput rotundum, & id recipientem cavitatem, haud ita profundam, superciliisque humilioribus cinctam habere debuit? Igitur humeralis articulus multis & validis membranosis copulis deligatur: at sursum versus & deorsum, in dextrum & in sinistrum, introrsum juxta & extrorsum, per musculos tendonesque movetur. Quicunque vero id genus copulas, musculos, & tendones cupit dignoscere, simias, si in promptu dentur, dissecato: harum si copiam non habeat, ursos: si & his careat, obvia quæque animalia, dummodo aliqua dissecet.

ΧΙΙ. Μεταβῆναι δὲ καιρὸς ἤδη τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, καὶ δεῖξαι τὴν τοῦ θεοῦ δημιουργικὴν σοφίαν, ποία τίς ἐστιν ἡ περὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀστῶν τούτων. ὑποπεραιώσασα γὰρ τὴν σύνθεσιν τοῦ ῥάχεως, ἐνέφυσεν ἤδη τῷ πέρατι αὐτῆς τὸ καλούμενον ἱερὸν ὀστοῦν· ἑκατέρωθεν δὲ τῶν πλαγίων αὐτοῦ συνέφυσε δύο ὀστᾶ τῷ μεγέθει τοῦτο πολυπλάσια· τῷ δὲ σχήματι πολυειδέστατα· πρὸς μὲν τὰς λαγόνας ἀνατείνασα τῷ μεγίστῳ μέρει σφῶν αὐτῶν. ταῦτα δὲ καλοῦνται λαγόνια ὀστᾶ· εἰς δὲ τὰ πλάγια καὶ τὰ κάτω, τῷ βραχεῖ ἐνευτείνασα, ἅπερ ὀνομάζονται ἰσχία, κυκλοτερεῖς καὶ βαθείας κοιλότητας ἔχοντα εἰς τὸ ὑποδέχεσθαι τὰς κεφαλὰς τῶν μηρῶν. αὗται

XII. De coxæ articulo deinceps dicemus, artificiosamque DEI sapientiam circa horum ossium compagem ostendemus. Natura spinæ compositionem absolvens, ejus fini sacrum vocatum os adjecit: cujus à lateribus ossa duo longe majora, & figura multiformia collocavit, ad ilia usque maximam illorum partem producens (appellantur autem ilium ossa), ad latera etiam, & deorsum versus paulatim extendens. Id genus ossa coxæ nominantur, sinus verticillatos profundosque habentia, in quos femorum capita conjici debeant. Hujusmodi cavitates à Græcis cotylæ vocantur, à Latinis heminæ dici possunt. Con-

αὗται αἱ κοιλότητες ὀνομάζονται κοτύλαι· ἡ δὲ ἐχεῖχον αὐτὰς ὀστῦν, ἰσχίον, καθά φησι καὶ Ὅμηρος,

Ἰσχίῳ ἐνεγρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσιν.

XIII. Ἐπεὶ οὖν ἔργον μέγιστον καλὰ τοῦτο ἄρθρον ἔμελλε γίνεσθαι· σκέλος γὰρ μακρὸν καὶ βαρύ, συγκείμενον ἐξ ὀστῶν, ὑπὸ συνδέσμων δεδεμένον, καὶ μυσὶ περιβεβλημένον, ἐκτείνεσθαί τε καὶ κάμπτεσθαι δεόμενον, ὡς βαδίσεως ὄργανον ἐσόμενον. ἐκ ἦρκει δὲ ἡ κοιλότης μόνη ἡ ὑποδεχομένη τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἀπαλλαγὴν πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο· ἐδεῖτο γὰρ πολλῶν τε συνδέσμων· τοῦτο χάριν ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία, ἐκ μὲν τοῦ πυθμένος τῆς κοτύλης ἐξέφυσε τροχοειδῆ νεῦρον, χονδρώδη σύνδεσμον καταφυόμενα εἰς τὴν τοῦ μηροῦ κεφαλήν, συνδοῦντα αὐτὰς τοῦ μὴ ἐξολισθεῖν γίνεσθαι· ἐκ δὲ τῶν ὀφρύων τῆς κοτύλης ἐξέφυσεν ἄλλους συνδέσμους, συνδοῦντας κυκλοτερῶς ἅπασαν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ, οἱ τροχοειδεῖς μονωτάτους, καθάπερ ἡ ἐκ τοῦ πυθμένος αὐτῆς ἐκφυσις, ἀλλὰ πλατεῖς καὶ ἀσφαλῶς περιθέοντας τὰς ὀφρύας τῆς κοτύλης, πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ἄρθρου. ὅταν ἐν αὐτοῖς οἱ σύνδεσμοι ἢ ὁ ὑπὸ τοῦ πυθμένος ἐκφυόμενος ὑγρανθῶσι διὰ τὸ ῥεῦμα ὀλισθάνειν αὐτῶν συγχωροῦσιν εἰς τέσσαρας τόπους, ἢ ἔξω ἢ ἔσω, ἢ ἔμπροσθεν ἢ ὀπισθεν· διὰ τοῦτο καὶ τοὺς αὐτοὺς συνδέσμους σκληροτέρους καὶ ξηροτέρους Θεὸς ἀπειργάσατο.

XIV. Ἐπεὶ

Iliad. ε. 306.

tinenti eas ossi, coxæ vocabulum est: unde inquit *Homerus:

Vertitur in coxa, nostri & dixere cotylam.

XIII. Igitur quandoquidem maximum opus ab hac commissura præstari debuit, crus enim longum & grave est, ex ossibus constans, copulis alligatum, musculis vestitum, tentione curvatuque indigens, utpote ambulatus organum futurum: solus autem coxæ sinus femoris tuberosum caput recipiens, tanto muneri satis non fuit (multis enim colligantibus opus erat) DEI erga homines amor ex heminæ fundo teretem nervum promisit, cartilaginosum vinculum femoris capiti insertum, adstringensque, ne facile elabatur: inde ex heminæ oris aliæ copulæ oriuntur, totum femoris caput in orbem constringentes, non teretes & solæ, qualis quæ ex fundo porrigitur, sed latæ, valenterque heminæ oras ad commissuræ præsidium ambientes. Itaque cum id genus vincula, illudque etiam, quod de fundo exoritur, aliqua fluxione maduerint, femoris caput in quatuor loca exilire permittunt, aut extrorsum versus, aut introrsum, aut in priores partes, aut in posteriores, propterea has easdem copulas duriores aridioresque Divina sapientia condidit.

XIV. Quo-

XIV. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἤρκει μόνον ἡ σύνταξις τ̃ ὀστῶν πρὸς βάδισιν, ἢ πρὸς ἑδρασιν, ἀλλὰ καὶ κεῖσθαι, καὶ ἵστασθαι, καὶ βαδίζειν ἔδει τὸν ἄνθρωπον ὀρθοπρεπατητικὸν ὄντα, ἐνέδυσε τὰ ὀστᾶ τ̃ σκέλους ἀπὸ τ̃ κοτύλης μέχρι τ̃ γόνυ μυὰς μείζους τε καὶ πολλὰς κύκλωθεν εἰς ἀπευρώσεις πλευσώσας, καὶ πάλιν ἑτέρας ἀπὸ τ̃ κ̃ τ̃ γόνυ διαρθρώσεως μέχρις ἀστραγάλων καὶ πτέρνης, μυὰς πολλάς τε καὶ παχεῖς, καὶ μάλιστα κ̃ τὰ ὄπισθεν τ̃ σκέλους μέρη, ἃ γαστροκνημίας ὀνομάζομεν. τούτους ἁπαντάσας πρός τε τὴν κίνησιν τ̃ κατὰ τὸ σκέλος ἄρθρων ἡ δημιουργία τ̃ Θεοῦ κατεσκεύασε, καὶ πρὸς ῥώμην τ̃ αὐτ̃ σκέλους καὶ εὐπρέπειαν, ὥσπερ τινὰ ἐνδύματα περιθεῖσα παντοχόθεν τοῖς σκέλεσι.

XV. Καὶ ἀνωτέρω τούτων πάντων, τὸ πάνυ φρονιμικὸν αὐτοῖς καὶ ὠφέλιμον τῇ τ̃ ἀνθρώπων καθέδρᾳ κατεσκεύασεν. ἀνωτέρω γὰρ ἀμφοτέρων τ̃ σκελῶν, κάτωθεν δὲ καὶ ἑκατέρωθεν τ̃ ἱερὸν τὸ πλατὺ ὀστοῦν, ἐπειδὴ πρὸς ὀρθὰς γωνίας ἐν τῷ καθ̃ ζεσθαι τ̃ ἄνθρωπον τὸ τ̃ κοτύλης ἄρθρον κατεσκεύασε· ἐδεῖτο δὲ περιβλημάτων πολλῶν μὲν εἰς ἀναπλήρωσιν τ̃ κενῶν χωρίων ἀμφοτέρων τ̃ ἄρθρων, τ̃ δὲ πρὸς εὐπρέπειαν, τῶν δὲ εἰς μόνιμον ἕδραν τ̃ τῶν ἀνθρώπων καθήσεως, κατέφυσε μυὰς πολλοὺς ἀδρούς καὶ τῇ θέσει ποικίλους· ἄλλους μὲ λοξούς, ἄλλους δὲ ἐγκαρσίους, ἄλλους δὲ εὐθεῖς ἐγκατέμιξε κ̃ τοῖς πυγαῖς

XIV. Quoniam vero oſſium ſtructura non ad ambulandum ſolum, & ad ſtandum ſatis erat, verum etiam & jacere, & ſtare, & ambulare hominem erecto corpore oportebat, cruris oſſa ab hemina ad genu, majoribus multisque muſculis in nervoſam naturam deſinentibus undique ſtipavit. Itemque à genu commiſſura ad malleolos usque & calcaneum, aliis frequentibus craſſisque muſculis oſſa illa, potiſſimum poſteriores partes, quas ſuras appellamus, communivit, iſtos omnes & ad cruris artus movendos, & ad vim decoremque ſibi addendos, ſumma DEI providentia creavit: ceu quædam enim amicula, eos cruribus circumpoſuit.

XV. Verum ſuper hæc omnia ejus conſilium atque utilitas, in comparanda homini ſede apparuit: nam ſupra utraque crura, ſed infra ſacrum os, & ab utroque latere, quoniam ad rectos angulos in ſedendo heminæ commiſſura curvatur, multisque tegmentis cum ad inania amborum artuum ſpacia replenda, tum ad decorem augendum, ſtabilitatemque ſedenti homini præſtandam opus erat: multos ſolidos muſculos, & ſitu diverſos, alios obliquos, alios transverſos collocavit, rectos alios ſecundum clunes interpoſuit, ad utrumque munus obeundum, ut ſtantibus

γὰς, εἰς ἀμφοτέρων τ᾽ ἐπεργειῶν ἀναπληρωσιν, ἰσαμένων μὲν τ᾽ ἀνθρώπων ἀπρεπειαν, καθημμένων δὲ ἀνωδυνίαν καὶ ἀσφαλῆ ἕδραν, χωριζομένην τ᾽ τὴν πυγὴν δεξιά τε καὶ ἀριστερᾶ.

XVI. Κατὰ δὲ τὰ πρόσω μέρη κυκλοτερέσιν ἀναφύσεσιν ἀξιολόγοις τὸ μέγεθος, εἰς ταυτὸν ἀλλήλοις ἰόντα τὰ καλύμματα ἤδης ἐστὶ, σιμὰ κ᾽ τὴν ἔνδον αὐτῶν ἀπιφάνειαν ὄντα, συνήρμοσται διὰ χόνδρου, ὡς μίαν κοιλότητα γυέσθαι μεγάλην, καλύπτουσάν τε ἅμα καὶ φερούσαν τῇ τε κύστει, τ᾽ τῇ μήτρᾳ, καὶ τῷ ἀπευθυσμένῳ ἐντέρῳ. ὑπέρκειται μὲν ἡ μήτρα, τ᾽ δυοῖν τὸ δὲ ἀπευθυσμένον ἔντερον ὑπόκειται. ἡ δὲ μήτρα μέσον ἀμφοτέρων κεῖται. τῷ μὲν γὰρ ἀπευθυσμένῳ ἐντέρῳ ἐπίκειται, τῇ δὲ κύστει ὑπόκειται.

XVII. Εἴπωμεν δὴ πρῶτον περὶ τ᾽ θέσεως αὐτῆς, ὡς κρείττων ὅπως οὐκ ἦν εὑρεθῆναι τῇ ὑστέρᾳ, πλὴν ἔνθα κατεσθη. ὅτως γὰρ τ᾽ πρὸς ἀφροδίσιον ὁμιλίαν ἐπιτήδειος, καὶ πρὸς τὴν τ᾽ σπέρματος ὑποδοχὴν, καὶ πρόσπτι τὴν τ᾽ κυήματος αὔξησιν. ἐπὶ πλεῖστον γὰρ ἀλύπως διαστέλλεσθαι πέφυκεν ἡ ὑστέρα, εἰς τὴν τ᾽ τελειωθέντος ἐμβρύου ἐκπυησιν, ὡς ἂν πρὸς τὰ κάτω τε καὶ πρὸς τὰ σκέλη ἔξοδος τ᾽ κυηθέντος ῥᾴων ᾖ. ὁ γὰρ τ᾽ ὑστέρας αὐχὴν, εἴσοδος μέν ἐστι τ᾽ σπέρματος, ἔξοδος δὲ τ᾽ τελειωθέντος ἐμβρύου. τὸ γὰρ γυναικεῖον αἰδοῖον, διανοίγεται μὲν ἐν ταῖς συνουσίαις, πᾶσαν ὑπενεγκεῖν ὡς δι᾽ εὐρείας ὁδὸν φερέ-

scilicet ornamentum, sedentibus indolentiam, tutamque sedem secundum clunes in dextrum & sinistrum bipartitas compararent.

XVI. A prioribus autem partibus, rotundis processibus insignem magnitudinem habentibus, vocata pubis ossa in unum coeuntia, & in exteriora recurvata, per cartilaginem committuntur, unamque spacioſam concavitatem faciunt, vulvam, vesicam, rectum *intestinum* contegentem juxta atque tuentem: duobus superior vesica est, rectum intestinum subjacet, vulva medium locum tenet: nam super intestinum, subter vesicam est.

XVII. Igitur primum situs ejus rationem exponamus. Nullus sane locus vulvæ aptior, quam iste inveniri potuit, & ad venereos amplexus, & ad semen recipiendum, & ad fœtus incrementum: vulva enim in maximum tumorem ad absolutum fœtum pariendum naturaliter distendi potest, ut deorsum versus, & ad crura facilior sit fœtus emissio. Nam vulvæ cervix seminis est introitus, & jam absoluti fœtus ad exitum via: muliebre namque genitale in concubitu adeo distentum patescit, ut recta injectum semen subito atque affatim in uteri ventriculos subeat: facto conceptu

tam

φερόμενον τὸ σπέρμα, ἀθρόον ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὰς κοιλίας τῆς ὑστερῶν. συλλήψεως δὲ γεγονυίας εἰς βραχὺ μέμυκεν, ὡς ἀβαθὲς εἶναι πρός τε τὰ ἔσω καὶ ἔξω. πλεωθεὶς δὲ ὑπὸ κυήματος, ὅτι πλεῖστον διίσταται, ὡς ὅλον αὐτὴ διέρχεσθαι τὸ ἔμβρυον.

XVIII. Εὐλόγως ἅμα νευρώδης ἅμα καὶ σκληρὸν μετρίως κατασκευάσθη. τὸ δὲ κυτος τῆς ὑστερῶν μερίζεται εἰς κόλπους δύο, ἕνα ἐν τοῖς δεξιοῖς, καὶ ἕνα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, καθὼς φησι καὶ Ἱπποκράτης, ἔμβρυα τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μᾶλλον· ἔοικε δὲ ἡ μήτρα τῷ τοῦ γράμματι, ὡς εἶναι τῷ μὲν ι τ, τῷ δὲ ἄκρον τὸ γυναικείου αἰδοίου· τὸ δὲ ἄνωθεν, ὁ τράχηλος τῆς μήτρας· ἡ δὲ μίξις τῷ ι μετὰ τῆς κεφαλῆς ἐγκαρσίως, ἔστι δὲ κυτος τῆς μήτρας, εἶναι δὲ χρὴ τὸ ἐγκάρσιον ι τῆς κεφαλῆς τῷ τ, ἀμφίκυρτον, ὡς εἶναι τὰς ἑκατέρωθεν κυρτότητας, τὰς κεραίας τῆς μήτρας. πλησίον δὲ τῆς κεραιῶν ἀμφοτέρων, κεῖσθαι τὰ θηλείας οἱ ὄρχεις, ὡς πρὸς ἑκάτερον λαγόνα βάλλοντες τὸ σπέρμα, ἑκάτερος εἰς ἑκατέρων τῆς κεραιῶν. οὐχ ὁμοίους δὲ τῷ σχήματι, ὡς ὑπὸ τῶν ἀρρένων, οὐδὲ μείζους ὁμοίως, ἀλλὰ μικροτέρους καὶ σκληροτέρους, καὶ παλαιρώτερους, ὡς φακοειδεῖς εἶναι τῷ σχήματι.

XIX. Γίνεται δὲ ἡ σύλληψις τρόπον τινὰ ὅταν ὑπὸ τῆς συμφύτου πνεύματος ἡ τοῦ σπέρματος ὑγρότης ἀκινητὸν

XVIII. Igitur non inconsulto nervosa, modiceque dura est uteri substantia. Interius autem uteri cavum in duos sinus distinguitur, à dextra unum, alterum à læva, proinde masculos fœtus in dextra, fœminas in sinistra magis concipi dicebat Hippocrates. Uterus sane T literæ imaginem refert, ita tamen, ut hujus literæ pediculus in muliebris genitalis summo collocetur: superior vero uteri pars, ejus cervix est: at pediculi cum transverso capite connexio, uteri caua laxitas est. Verum transversam T literæ virgulam, utrinque recurvam esse necesse est, ut utrobique facta curvitas, uteri cornua repræsentet. Prope utrumque cornu, fœminæ testes siti sunt, utpote ab utroque latere semen uterque in utrumque cornu jacientes. Neque figura similes marium testibus sunt, nec æque grandes, sed minores, duriores, imbecilliores, lenticularique forma præditi.

XIX. Ad hunc sane modum in utero fit graviditas, quando ab ingenito spiritu, seminis humor intra vulvæ

ἀκονιζομένη τοῖς τῆ ὑστερῶν ἐμπέσῃ, χιλῶσι τραχέσιν οὖσι, συναναμίγνυται τῷ τῆ θηλείας σπέρματι γλιχρῷ καὶ αὐτῷ ὄντι, καὶ ὡς ἂν αὐτή τε γλιχρὴ ὑπάρχουσα, καὶ σκληροῖς ὁμιλήσασα σώμασι δίκην ἀλοιφῆς ἑτοίμως κολλᾶται. κἀντεῦθεν ἤδη μιᾷ καιρῷ ῥοπῇ πολλὰ γίνεται θαυμασιὰ ἔργα ὑπὸ τῆς δημιουργίας τῆ Θεῆ περὶ τὴν ἀρχὴν τῆ τῆ ζώου διαπλάσεως· αὐτῆς μὲν τῆς μητρας τραχέως συσταλῆναι περὶ τὸ σπέρμα, μύσαι δὲ σύμπαντα τὸν αὐχένα, καὶ μάλιστα τὸ ἔνδον στόμιον αὐτῆ, τὴν δὲ ἀλείφουσαν ὑγρότητα τῆς τραχύτητος τῆ ὑστερῶν ὑπὸ τὴν ἐντὸς ἅπασαν αὐτῶν ταθεῖσαν, ὑμένα λεπτὸν ἀποπλεσθῆναι τὸ καλούμενον ἀμνεῖον, οὗ χάριν φασὶν ὑποδέχεσθαι τὸν οἷον ἰδρῶτα τῆ κυομένου. ἐξ αὐτῆ δὲ τῆ σπέρματος, καὶ τὸ ἀλλαντοειδὴ χιτῶνα γενέσθαι, ὃν εἰς τὴν κύστιν αὐτῆ συντεταμένον ἀθροίζειν ἐν ἑαυτῷ ἄχρι τῆ ἀποκυήσεως, τὸ οἷον ὄρον τῆ κυομένου. τρίβις δὲ ἐξωθεν ἐν κύκλῳ περιβέβληται τὸ χωρίον, χιτὼν ἰδίως καὶ αὐτὸς ὑπάρχων τρίτος, ὃς διά τινος πόρου συντίθησι πρὸς τὴν τῆ κυομένου κύστιν. τούτῳ αἱ καλούμεναι τοῦ χωρίου ἀρτηρίαι καὶ φλέβες ἅπασαι καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκφύονται τῷ κυομένῳ πασαρες γινόμεναι, καθάπερ ἐκ ῥιζῶν πολλῶν ἀθροιζόμενα πρέμνα, δύο μὲν ἀρτηρίαι, δύο δὲ φλέβες, μέσον δὲ αὐτῶν περιέχουσι τὸν οὐραχὸν καλούμενον ὑπὸ ἀναβμικοῦς, τὸν ἐκ

vulvæ tergora, natura aſperiora detruſus inciderit, cum muliebri ſemine, & ipſo tenaciore permiſcetur: ipſe etiam, utpote viſcidus aſperaque contingens corpora, facile inſtar unguinis adhæreſcit. Inde jam unico temporis momento multa admirabilia opera à ſummo artifice DEO, initio creandi animalis perficiuntur. Vulva celeriter circa ſemen contrahitur: tota cervix, potiſſimum tamen interius ejus oſtiolum diligenter concluditur, humor interiorem vulvæ faciem inungens, & ejus aſperitudinem lævigans, membrana fit, quam Græci amnion vocant. Hanc ajunt eum, qui fœtus veluti ſudor eſt, recipere. Ex ipſo autem ſemine altera membrana gignitur, eam Græci à farciminis ſimilitudine allántoidea nominarunt. Hæc foramine in veſicam pertinente, cava intra ſe infantis veluti lotium, usque ad partus tempora colligit. Extra has in orbem tertia quædam membrana ſuperdatur, quam Græci chorion, Latini ſecundas dixere: & per iter quoddam usque ad infantis veſicam perforatur. Hoc in meatu ſecundarum venæ, arteriæque omnes, infanti eo more quatuor enaſcuntur, quo ex multis radicibus collecti caudices oriuntur. Duæ ſunt arteriæ, duæ venæ: quarum medius eſt urinæ canalis, urachos inde apud Anatomicos appel-

ἐκ ᾧ πυθμένος ἐξοχετεύοντα τὸ ἔρον εἰς τ' ἀλλαντοειδῆ χιτῶνα. ἐφ' ἑκάστῳ γὰρ δὴ σώματι τ εἰς τὸν ἐχόντων ἀγγείων, δι' ὧν καὶ τ καταμηνιον ἐφίεσθαι, αὗται γινώνται περὶ τ τῆς κύεσι καιρόν. συνδεῖ δὲ αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας λεπτὸς ὑμὴν, ἀλλ' ἰσχυρὸς, ὃς περιφύομενος ἅπασι τοῖς ἀγγείοις ἔξωθεν, τ ὑστερῶν δὲ τοῖς ἔνδον μέρεσιν ἐκφύομενος, σκέπει καὶ φρουρεῖ, καὶ συνδεῖ ἅπαντα τὰ ἀγγεῖα, καὶ αὐτὴν τὴν ὑστέραν. ζαῦτα τὰ ἀγγεῖα προέρχονται κ' τ ὀμφαλὸν ἔμβρυϊ· ἐκ δ' αὐ τῆς ὀμφαλῆς, μία μὲν φλὲψ ἐκ τ δύο συντιθεῖσα, ἀνήκει μέχρι τ σιμῶν τ ἥπατος, τροφὴν τῷ ἐμβρύῳ προσάγουσα· αἱ δὲ ἀρτηρίαι τὸ μῆκος τ καρδίας ἐκφυγεῖσαι, τῇ κ' ῥάχιν ἀρτηρίαι συμφύονται, καὶ δι' αὐτῆς προσάγουσι τῇ καρδίᾳ τὸ πνεῦμα. πᾶσα γὰρ τροφὴ καὶ ζωὴ τῷ ἐμβρύῳ διὰ τ ὀμφαλῆς προσφέρεται.

XX. Εἰ λαβὼν ἔν τις ἐγκύμονα αἶγα, χίσας τ αὐτὴν ἐπιτηδείως βουλοιθείη γνῶναι, εὑρήσει τὸ μὲν ἔμβρυον ηχόμενον ἐν τῷ περιεχομένῳ ὑγρῷ ὑπὸ τ μήτρας τῷ συναχθέντι ἀπὸ τ ἱδρῶτος τ ἐμβρύου, ὡς ἀποίῳ καὶ μηδὲν βλάπτοντι τ ἔμβρυον· βασταζόμενον δὲ ἀπὸ τ ὀμφαλῆς, διὰ τ ἀγγείων τ προσαγόντων τὸ, τε αἷμα καὶ πνεῦμα. πάντες ἂν οἱ χιτῶνες οἱ περιέχοντες τ ἔμβρυον, ἐντὸς τ μήτρας κεῖνται. ὁ μὲν ἂν ἀμνιὸς ἀμέσως περιέχων τ ἔμβρυον, ὑποδέχεται τ' ἐκ τ ἔμβρύου συναγόμενον ἱδρῶτα. ὁ δὲ ἀλλαν-

appellatus, è vesicæ specu lotium in allantoidea tunicam derivans: ab singulo enim vasorum in uterum intrantium, mensesque isthac purgantium osculo, nunc positæ venæ arteriæque circa concipiendi tempora gignuntur. Istas inter se tenuis membrana, sed valida connectit: quæ exterius vasis omnibus adhærescens, & ex penitioribus uteri partibus oriens, vascula omnia, ipsumque uterum operit, colligat atque tuetur. Id genus vasa ad infantis umbilicum procedunt. Rursum ab umbilico una ex duabus vena composita, usque ad jecoris cava fœtui alimentum subvehens perlabitur: arteriæ vero cordis longiquitatem evitantes, cum spinali arteria coalescunt, per ipsamque in cor spiritum transmittunt: omnis enim alimonia & vita infanti per umbilicum suggeritur.

XX. Igitur si quispiam gravidam capram accipiens, & ipsam artificiose rescindens notitiam capere voluerit, in humore intra vulvam contento ex fœtus sudore manante, utpote omni qualitate carente, ac minime noxio infantem natare, & ex umbilico per conceptacula tunc sanguinem spiritumque advehentia sustentari comperiet. Itaque membranæ omnes fœtum involventes, intra vulvam sunt positæ. Amnius fœtui contiguus, sudorem ab ipso defluentem

ἀλλαντοειδὴς, συντίτρησαι μὲν τὸ ἀιδοῖον τὸ ἐμβρύου, καθὼς ἀνώτερον εἰρῆσαι. ὑποδέχεσαι δὲ τὸν οὐραχόν, κατ' αὐτὸ τὸ τρῆμα ἐξάγουσα εἰς αὐτὸ τὸ τοῦ ἐμβρύου ὑγρὸν, ὅπως μὴ μιχθῇ τῷ τοῦ ἰδρῶτος ὑγρῷ. τὸ μὲν γὰρ ὑγρὸν δριμὺ ὂν, διέβρωσεν ἂν τὸ ἔμβρυον τῇ δριμύτητι. Διὰ τοῦτο ἡ φιλάνθρωπος τοῦ Θεοῦ δημιουργία πολλοὺς κατεσκεύασε χιτῶνας κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς κυήσεως, πρὸς ὑποδοχὴν τῆς διαφορᾶς τῶν ὑγρῶν. τρίτος δὲ χιτὼν τὸ χωρίον κατεσκευάθη, ἐκτὸς μὲν τῆς μήτρας κείμενος· πόρρω δὲ τοῦ ἐμβρύου κατεσταρμένα ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὰ ἀγγεῖα τῶν φλεβῶν καὶ τῶν ἀρτηριῶν, δι' ὧν τρέφονται πάντα τὰ μόρια τοῦ ἐντὸς τῆς μήτρας. Διὸ τοῦτο γὰρ καὶ τὴν ὀνομασίαν ἐκτήσατο, ἐκ τοῦ πάντα τὰ τοῦ ἔμβρυον γινόμενα περιέχειν· ὁ δὲ ἀλλαντοειδὴς χιτὼν, ἐκ τοῦ πρὸς τὰς ἀλλάντας ὁμοιότητος τὴν προσωνυμίαν ἐσχηκε. τὰ γὰρ εἰς τὴν μήτραν καθικνούμενα τῶν ἀγγείων σωλάρια, ὀνομάζονται κοτυληδόνες. ταῦτα οἱ μὲν στερρὰ καὶ ξηρὰ εἰσι, κατέχουσι τὸ ἔμβρυον καὶν βαρὺ ᾖ, ἕως ἂν πλεωθῇ· οἱ δὲ κάθυγρα καὶ γλίσχρα, ἀδυνατοῦσι μὲν κρατεῖν τὸ ἔμβρυον, συγχωροῦσι δὲ αὐτὸ ἀμβλωθρίδιον γίνεσθαι. τοῦτο σκοπήσας καὶ Ἱπποκράτης ἰατρικῆς προμηθεύς, ἔγραψεν ἐν ἀφορισμῷ ἔτως, Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ἐκπεφύσηκασι δίμηνα καὶ τρίμηνα ἄνευ φανερῆς προφάσιος, πύ-

colligit, ſed vocatus allantoides. verſus infantis genitale foratur, ut ſupra poſuimus: & urinæ iter, quod urachon vocavimus, intra foramen recipit. Illud vero infantis lotium educit, ne cum ſudoris humore miſceatur: vrina enim acris cum ſit, tenerum fœtum acrimonia ſua corroſiſſet. Quapropter Divina ſapientia ſummo homines amore complectens, ipſo fœturæ tempore plures tunicas diverſis humoribus ſuſcipiendis machinata eſt. Tertia membrana, quam ſecundas nominant, effecta eſt: intra vulvam quidem ſita, procul tamen à fœtu, ex venis arteriisque contexta, per quas omnia intra vulvam membra nutriuntur. Inde quoque appellationem hanc, chorion apud Græcos adepta eſt: quod omnia ad fœtum pertinentia contineat. Allantoides vero membrana ab inteſtini ſimilitudine vocabulum habet, quaſi inteſtinalis. Vaſculorum ſane oſtiola in uterum ſubeuntia, acetabula nominantur: ea ſi firma aridaque ſint, fœtum quamvis gravem, usque dum abſolvitur, retinent: ſi madentia, lentoque humore viſcida fuerint, fœtum retentare nequeunt, ſed abortivuum partum fieri permittunt. Id Hippocrates medicinæ Prometheus contemplatus, in aphoriſmo quodam ita ſcriptum reliquit: Quæcunque uterum gerentes

ταύτησιν αἱ κοτυληδόνες τ̃ μήτρας, μύξης μεσταί εἰσι, κ̀ ὐ δύνανται κρατεῖν διὰ τὸ βάρος τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ἀποῤῥήγνυνται.

gerentes citra evidentem cauſam bimeſtres aut trimeſtres abortiuntur, his uteri acetabula muci plena ſunt, neque præ gravitate fœtum ſuſtinere valent, ſed abrumpuntur.

XXI. Ἐπεὶ τοίνυν ἡ παροῦσα διδασκαλία περὶ κατασκευῆς ἀνθρώπου προῃρῆσθαι διδάσκειν, ζωογονεῖται δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐκ δύο, πατρός τε κ̀ μητρὸς, προσταξεν ὁ τἀντα δημιουργήσαντος Θεὸς ἡμῖν· διὰ τοῦτο κ̀ τὰ γονιμώτατα μόρια ἐξ ἀνάγκης δύο βέλτιον ἦν εἶναι· τὸ μὲν ἓν τ̃ ἄῤῥενος, τὸ δὲ ἕτερον τ̃ θηλείας εἰς ὑποδοχήν. ὀνομάζονται δὲ ἀμφότερα αἰδοῖα. ὅτι μὲν οὖν ἐκ ἦν βελτίων τόπος εἰς κατάθεσιν τ̃ ἄῤῥενος αἰδοίου, πλὴν ἴσασι κ̀ κατιδόντες, ἐκ τ̃ δ' ἂν μάθοις, πότερον ἐγγυτέρω τ̃ ἕδρας ἔδει τεθῆναι; ἀλλ' ἀποπατοῦσι δύσχρηστον· ἀλλ' ἀνωτέρω πρὸς τὸ ὑπογάστριον τὴν θέσιν ἔχειν, ἀ μόνον ἀπρεπὲς τοῦτο, ἀλλὰ κ̀ δύσχρηστον, κ̀ ῥᾴδιον πάσχειν ὑπὸ τ̃ ἔξωθεν προσβολῶν.

XXI. Igitur quoniam præſens hic liber hominis fabricam docere propoſuit, à duobus autem, patre ſcilicet ac matre, homo gignitur, ita enim præcepit effector & conditor mundi Deus,) idcirco & genitales partes neceſſario duas eſſe melius fuit, unam maris, alteram fœminæ, ad recipiendum idoneam: utraque pudenda nominantur. Sedem ad virilis pudendi ſitum aptiorem non eſſe, quam ubi nunc eſt, ex his diſcere facile fuerit. Num propius ano ipſum poni oportuit? an alvuum exonerantibus id eſſet incommodum? ſed ſurſum verſus ad abdomen collocari, non deforme ſolum, verum etiam inutile foret, & facile ab exterius incidentibus vim pateretur.

XXII. Πάλιν, πότερον τεταμένον εἶναι διὰ παντὸς, ἢ χαλαρὸν, ἢ ἐν μέρει τούτων καθὼς νῦν ἐστίν; εἰ μὲν γὰρ διὰ παντὸς ἐτεταμένον ἦν, ἀ μόνον ῥᾴδιον πρὸς τὸ πάσχειν, ἀλλὰ κ̀ δύσχρηστον ἂν ἦν, κ̀ ἀπρεπές. εἰ δὲ κεχαλασμένον ἦν διὰ παντὸς, ἄχρηστον ἂν ἦν, ἀ χάριν ἐγένετο μηδὲ ποτὲ ἐργάσασθαι δυνάμενον· εἰ δὲ ἐν μέρει μὲν χαλαρὸν, ἐν μέρει δὲ ἐντεταμένον, αὐτὸ δὴ τοῦτο ἄξιον θαυμάζειν, ὃν

XXII. Item, num ſemper rigens protentumque, aut contra laxum ſemper & flaccidum, aut viciſſim, quemadmodum nunc habet, eſſe debuit? Primum ſi continenter arrectum eſſet, à quaque levi cauſa læderetur: eſſet deinde incommodum atque deforme: at ſi flacceſcens langueret aſſidue, prorſus eſſet ſupervacuum, id cujus cauſa creatum fuit, præſtare non potens:

ἐπὶ οἷον αὐτὸ ὁ λόγος ἐξεῦρε χρῆναι γεγονέναι. πεῖσόν τε καὶ φαίνεται νῦν ὑπάρχον.

XXIII. Ἐπεὶ τοίνυν σκληρόν τε ἅμα καὶ κοῖλον, καὶ σηραγγώδες εἶναι χρὴ τὸ τοῦ αἰδοίου ἴδιον σῶμα, φαίνεσθαι μὲν ἐξ ὧν τὴν γένεσιν ἔχον, καθάπερ οἱ λοιποὶ σύνδεσμοι. κοῖλον δὲ καὶ σηραγγῶδες μόνον ἐξ ἁπάντων, ὡς ἡ χρεία κελεύει, ἵνα ὀρθίον τε καὶ ἀκλινὲς ἐν ταῖς συνουσίαις φυλάττοιτο. ἀλλὰ καὶ διίσασθαι, καὶ ἀνευρύνεσθαι τὸν πόρον χρήσιμον, ἵνα καὶ ὅτι πλεῖστον, καὶ πόρρω, καὶ κατ' εὐθὺ ἐξαχοντίζηται τὸ σπέρμα πρὸς τὰς κόλπους τῆς μήτρας. τοὺς γὰρ ὑποσπαδίους ὀνομαζομένους, ἐπειδὴ ὁ πόρος τοῦ καυλοῦ ἐν τῷ τέλει διέσπασται, ἢ δύνασθαι γόνιμον. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἡ ἴασις· τμηθέντος γὰρ τοῦ δεσμοῦ, γόνιμοι.

XXIV. Διαστέλλεται δὲ τὸ αἰδοῖον ὑπὸ πνεύματος. περιέχονται δὲ αὐτῷ ἑκατέρωθεν δύο μῦες τείνοντες τὸν πόρον, ὥσπερ τινες χεῖρες ἐν τῇ δόσει τοῦ σπέρματος, εἰ μέλλοι πολὺ ἐξαχοντίζεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἡ ὑροδόχος κύστις ἐτέτυκτο πλησίον, ἕτερον ἂν ἦν ἄμεινον ἐκκρίσεως πόρον ἐργάσασθαι, ἀλλὰ ᾧ καὶ αὐτὸ τὸ σπέρμα χρῆται. εὐλόγως καὶ ὁ πύτης αὐχὴν ἅπαν καθείληφε τὸ τοῦ περίτο-

quod si alternis modo laxum, modo rigens sit, id ipsum certe omni admiratione dignum extiterit, quod quale ipsum debere esse ratio cogitavit, talem nunc esse reperiatur.

XXIII. Quamobrem cum genitalis membri corpus durum juxta, & cavum esse fistulosumque debuerit: ex osse quidem, ut reliquæ copulæ, oriri cernitur: at concavum & fistulosum ex omnibus solum est, taleque ipsum esse utilitas postulavit, ut rectum, nullamque in partem declinans, in venereo congressu perduraret. Verum distendi etiam spaciosiusque reddi ejus iter oportuit, ut quamplurimum semen, quam longissime rectaque in uteri sinus profundatur. Quare vocati hypospadiæi, id est, quasi spadones & oblæsi, cum colis meatus in fine retorqueatur, generare non possunt. Id vero curatio declarat: rescisso enim vinculo, apti ad generandum efficiuntur.

XXIV. Igitur pudendum spiritu distenditur, binique ab utroque ejus latere musculi adjacent, meatum in seminis missione, si multum ejiciendum sit, veluti quædam manus distendentes: cæterum quoniam urinæ vesica prope sita est, nullum aliud expellendæ urinæ iter, quam quo & semen utitur, excogitari potuit: itaque non injuria & ipsius cervix omnem peritonæi membranæ locum occupavit ab ano,

cui

γαῖς χωρίον, ἀναφερόμενος ἀπὸ τῆς ἕδρας ἀφ' ἧς ἐξ ἀρχῆς ἔκειτο μέχρι τῆς κτ' αἰδοῖον ἐκφύσεως. ὅτι δὲ τῶν γυναικῶν, ἅτε οὐκ ὄντος αἰδοίου περιττοῦς, τὴν τοιαύτην ἀπόφυσιν ὁ τῆς κύστεως αὐχὴν οὐκ ἔτι ἔχει, ἀλλὰ τὸ μὲν αἰδοῖον τὸ γυναικεῖον ὑπίκειται τῇ τῆς ἕδρας. ὅτι δὲ τὸ ἄνω πέρας αὐτοῦ τῆς κύστεως ὁ τραχηλος τελευτᾷ. καὶ πῶθεν περιέχεται τὸ ὑγρὸν ὅτι ἱκανῶς καμπύλος, ὡς ὅτι τῶν ἀνδρῶν, ὅτι μὴ λίαν μακρὸς γενέσθαι δεηθείς.

XXV. Αἱ δὲ τοῦ δέρματος ἀπόφυσεις ἐπὶ τοῖς πέρασι τῶν αἰδοίων, ἐν μὲν ταῖς γυναιξὶ κόσμου χάριν ἐγένοντο, τοῦ μὴ καταψύχεσθαι ὡς ὑστέρας, σκεπάσματα περιβεβλημέναι· τοῖς δὲ ἀνδράσι πρὸς τὸ κόσμον τινὰ φέρειν, καὶ οὐδὲν ἦν μηδόλως ἔχειν αὐτά. πάντα ἂν ὅσα τοῖς ἀνδράσιν ὑπάρχει μόρια, ταῦτα ταῖς γυναιξὶ, καθ' ἓν μόνον διαφέροντα, ὡς ἔνδον μὲν ἔστι τὰ τῶν γυναικῶν μόρια, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἔξω.

XXVI. Φασὶν οὖν οἱ ἰατροὶ, ὅλον ἀνὴρ γυναικὸς τελειότερον· ἡ δὲ αἰτία, τὸ θερμότερον· ἡ ὑστεροχή. ψυχρότερον γὰρ ἐν τῷ θήλυ, οὐκ ἴσχυσε ποιῆσαι τὰ γυναικεῖα μόρια. ἀληθέστερον δ' εἰπεῖν, ὅλον διὰ τὴν τῆς γῆνης διαδοχήν, τοιοῦτον τὸ θῆλυ κατασκευάσθη πρὸς τὸ δέξασθαι καὶ κατασχεῖν σπέρμα, καὶ θρέψαι, καὶ τελειῶσαι τὸ κυούμενον· ὀπιτήδειον ὄργανον· τὸ ἄρρεν δὲ τοῦ θήλεος εὐλόγως θερμότερον, καὶ τὰ μόρια

cui à principio insedit: ad eam, quæ apud virile est, germinationem ascendens. At in mulieribus cum genitale non propendeat, hujusmodi processum vesicæ cervix non itidem habuit, sed muliebre pudendum sedi incumbit: ad superiorem autem ejus finem vesicæ collum terminatur, atque inde urina profunditur, cum neque ita flexuosum, ut in viris, neque ita longum esse debuerit.

XXV. Pelliculosæ vero appendices extremis utriusque genitalibus adjectæ, in muliebribus quidem ornamenti causa procreatæ sunt: utque ne vulvæ refrigescant, tanquam operimenta objiciuntur: in viris autem præterquam quod ornamentum addunt, neutiquam ipsis carere mas potuit. Igitur omnes, quas viri habent, particulas, eædem & in mulieribus conspiciuntur: eo solum differentes, quod mulierum genitalia intus delitescunt, virorum extrinsecus pendent.

XXVI. Quocirca Medici perhibent, virum esse muliere perfectiorem, hujusce rei causam caloris excessum tradiderunt. Fœmina enim cum sit frigidior, generationis membra foras propellere non potuit. Verius tamen dictum fuit, ad generis propagationem in hunc modum fœminam fuisse creatam, ad recipiendum continendumque semen; præterea ad alen-

μόρια εὐρύτερα καὶ μείζονα ἔχηκε, καὶ εὐκινητότερα. εὐθὺς δὲ διπτὰ καὶ τὰς ὄρχεις ἔμελλε τὸ θῆλυ μικροτέρας καὶ ἀσθενεστέρας ἔχειν· καὶ τὸ σπέρμα τὸ κατ' αὐτὰς ἐλασσόν τε καὶ ἀσθενέστερον καὶ ψυχρότερον. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον, καὶ σκληρότερον καὶ σηραγγώδες. πρὸς δὲ τὸ ἄκρον αὐτῷ, ὑπόδερμάλις κρέμασθαι, ἡ τις ὀνομάζεται ποσθὴ, ὅπερ ἐκτέμνεσθαι ἐν τῇ ἀκροβυσίᾳ.

XXVII. Εἴπωμεν τοίνυν καὶ ποῖον εἶδος κινεῖται τὸ τοῦ ἀνδρὸς αἰδοῖον. τριῶν γὰρ ὄντων κινήσεων ἐν τοῖς μορίοις τοῦ σώματος, τῆς μὲν φυσικῶν, τῆς δὲ προαιρετικῶν, τῆς δὲ μικτῶν, εἴπωμεν καὶ ποίαν κίνησιν κινεῖται τὸ αἰδοῖον· εἰ μὲν προαιρετικῶς ἐκινεῖτο, οἱ νεογνοὶ παῖδες χωλὸς προαιρέσεως ὄντες, ἀκίνητοι ἀνέμενον καὶ τοῦτο τὸ μόριον. ἀλλὰ μὴν θεωροῦμεν αὐτὸ κινούμενον. καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς καθ' ὕπνους τὸ αὐτὸ συμβαίνει. ὥστε φυσικὴ ἡ κίνησις τοῦ αἰδοίου, καὶ ὐ προαιρετική. πάλιν δὲ, πολλῶν ἡσυχαζόντων σωμάτων καὶ ἀκινήτων μενόντων, καὶ βλεψάντων ἢ ἁψαμένων ἑτέρων σωμάτων γυμνῶν, ἢ γυναικείων, ἢ ἀνδρείων εὐθὺς ἡ τοῦ σύνδρομος ἐπηκολούθησε κίνησις. ὥστε προαιρετικῶς, ὐ φυσικῶς κινεῖσθαι. λείπεται δὴ κινεῖσθαι τὸ τρίτον εἶδος τῆς κινήσεως· ὡς μὲν γὰρ ὑπὸ μυῶν κινουμένη, κινεῖται τοῦ προαίρεσιν. πᾶσα γὰρ κίνησις διὰ μυῶν γινο-

dum percipiendumque fœtum, idoneum inſtrumentum. Idcirco mas fœmina calidior, merito membra ampliora, grandiora, mobilioraque poſſidet: ſtatim ſane & mulieris teſtes exiliores, imbecilliores, ac frigidiores eſſe debuerunt: eorum pariter ſemen paucius, infirmius & frigidius: æque autem genitale durius & cavernoſum, in cujus extremo pelliculoſum additamentum ſuſpenditur, quod præputium appellatur, id in cunni perculſione reſcinditur.

XXVII. Nunc utique quo motus genere virile ciëatur, doceamus. Tres cum ſint in corporis particulis motiones, naturales, electoriæ ſive voluntariæ, ex utrisque mixtæ, qua iſtarum trium virile moveatur, declaremus: primum ſi electoria, proxime nati infantes electione carentes, immobiles hac parte permanerent: contra vero, ipſis arrigi videmus, identidem & nobis ſecundum quietem accidit: quare hinc efficitur, ut naturalis ſit pudendi motio, non electoria. In contrarium autem multis corporibus quieſcentibus prorſumque immobilibus, alia nuda mulierum virorumve corpora intuentibus aut tangentibus, protinus ac repente virile commovetur. Igitur electorie, non naturaliter commoveri videtur. Relinquitur ſane tertium, ut mixto ſcilicet genere moveatur: nam quatenus muſculis mobile, voluntario movetur:

omnis

γινομένη προαιρετική ἐστιν. ὡς δὲ ἀπὸ πνεύματος, φυσική. κινεῖται ἄρρεν τὸ αἰδοῖον καὶ φυσικῶς, καὶ προαιρετικῶς.

omnis enim per musculos motio, electoria est: quatenus vero à spiritu, naturaliter: itaque virile & naturalem & electorium motum habet.

XXVIII. Οἱ δὲ ὄρχεις τῶν ἀνδρῶν εἰς ὅσον θῆλυ τὸ ἄρρεν καὶ θήλεος θερμότερον, εἰς τοσοῦτον μείζους γεγόνασιν. ἔπεται δὲ περὶ τὴν οὐσίας αὐτῶν καὶ τὸ μεγέθους, καὶ τὸ σχήματος, καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς καθηκόντων πόρων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν πεφυκότων. ἡ μὲν οὖν οὐσία τῶν ὄρχεων, ἀδήν ἐστι, λευκὸς μὲν τὴν χροιὰν, σαρκώδης δὲ καὶ ψαφαρὸς τὴν συστασιν, ἀγγεῖα πολλὰ τριχοειδῆ ἐ ἀραχνοειδῆ καταπαρμένα κατ' αὐτὴν ἀδένα ἔχοντες. τὸ δὲ σχῆμα. *

XXVIII. At viriles testiculi, quo mas fœmina calidior, eo fœmineis majores sunt: quare de ipsorum materia, magnitudine & figura, præterea de canalibus ad eos pertinentibus, deque ab illis germinantibus, in præsentia differamus. Igitur testium materia glandulosa est, colore alba, fungosa, levisque, vascula multa capillacea aranealique tenuitate per ipsam glandulam sparsa, figura quidem rotunda oblongaque formati sunt.

XXIX. Porro vasa ipsos ineuntia ita se habent, quæ in dextrum viri testem, dextramque in muliere vulvam, feruntur, à magnis canalibus spinæ adhærentibus supra renes oriuntur, vena à cava vena, arteria à grandi arteria: quæ vero ad sinistrum testem in viris, sinistramque in mulieribus vulvam perveniunt, bina sunt & hæc, una arteria, altera vena, non item à magnis conceptaculis, sed à ramis in renes subeuntibus expullulant.

XXX. Quamobrem jam neminem fugit, sinistrum testem in viris, sinistramque vulvam in mulieribus feculentum, dilutum, serosumque haurire sanguinem, atque inde recipientes quoque particulas, non absimili temperamento esse, necesse est: nam sicut purus sanguis feculento calidior est, ita & eo vescentia membra, dextra scilicet sinistris calidiora sunt: alia quoque ratione magis calorem participantia, quod ab jecore collocantur: id enim ab Hippocrate recte sæpius inculcatum est, membra è regione posita, necessario magis reciproco muneri foveri. Inde & mirari desine, dexteriores partes marium, sinisteriores fœminarum esse feraces, quandoquidem mas sit fœmina calidior.

XXXI.

* Cætera Græce desiderantur.

XXXI. Arteriæ ſane atque venæ à locis prope renes ad genitales partes deſcendentes, in mulieribus quidem uteri fundum præter-eunt, ejus vero latera conſcendentes, in duas partes finduntur: inde portio una ad muliebres teſtes à lateribus poſitos, & ipſa utero incumbens proficiſcitur: altera fundum petens, tota per ipſum diſſipatur: hoc in loco vaſculorum ſiniſtri uteri ſinus orificia, vaſculorum dextri orificiis committuntur: quare & ſeroſus humor à dextra vulva, licet obſcure, participatur: cujus acre quiddam pruriginoſumque habentis, ingens erat futura utilitas. Id genus namque & excitare membra hæc ad opus poteſt, & inſignem inter operandum voluptatem afferre: quando enim humor iſte exire poſtulans, idcircoque excitans, & ad excretionem proritans, atque una multus & calidus ſpiritus exhalare optat, immenſa quædam voluptatis magnitudo concipienda eſt. Huc adde & harum partium ſenſum, multo quam in cute vegetiorem: accedit præterea & aliud non mediocre ſubſidium, à glanduloſis corporibus ab utroque colli veſicæ latere poſitis, in quibus ſeminis inſtar, admodum tamen tenuior humiditas reperitur.

XXXII. Semen plane ſpiritus quidam, ac veluti ſpumeus eſt: quare ſi humi ſpargitur, mox longe minus apparet, critiſſimeque areſcit, protinus exhalante ſpiritu viſcida parte relicta, ac in ſeipſam reſidente: neque enim, ut mucus aut pituita diu durat, neque areſcens, & eandem molem retinens: tenuis namque, & aquea, & incocta eſt iſtorum humiditas: contra craſſa, tenax, vitalique ſpiritu referta, quæ eſt in ſemine.

XXXIII. Cujus ſane genitura ita ſe habet: vaſorum in vulvam pertinentium, quæ ſecundum ejus latera findi ſupra poſuimus, pars deorſum petens, perinde in plures anfractus reflectitur, ac circa marium teſtes vaſcula revolvuntur: ſupra namque eſt vena, infra arteria, in multos orbes utraque ſinuata: in his tortuoſis ambagibus, dum ad teſtes iter faciunt, diutius ſanguis ſpiritusque vagati concoquuntur: perſpicueque in primis orbibus humor quidam cruentus aſpicitur, qui paulatim in poſterioribus magis albeſcit, quousque in poſtremis jam teſtes intrantibus diligentiſſime exalbuit. Ii vero inanes & pervii, hunc transmiſſum humorem recipiunt, coquunt iterum, & ad animantium propagationem perfectiſſime in maribus elaborant, calidioremque efficiunt, & itineris longitudine, & receptaculorum viribus exquiſitiſſime concoctum. Deterius vero fœminarum teſtes ob antedictas cauſas ſemen gignunt.

XXXIV.

XXXIV. Verum cur ſanguis diu in venis ſtagnans exalbeſcit? An quoniam membrum omne ſibi alimentum aſſimilat? Igitur nihil mirum, ſi albæ vaſorum tunicæ in ſibi ſimilem formam ſanguinem convertunt.

XXXV. Cæterum concoctum in teſtibus ſemen, cum excernendum eſſet, alio rurſum canaliculo ipſum ad exitum ducente opus fuit. Itaque in mare cum foras ſemen projecturus eſſet, ejusque craſſioris magnam copiam educturus, ad virile usque pertinet, & in iter urinarium ſemen eructat, longus, latus, ac varicoſus: at in fœmina, cum intra ſe ipſam ſemen mittat, idque paucum, atque ſubtilius, emiſſorium vaſculum anguſtum & breve in ipſa vulva inſeritur.

XXXVI. Quæres iterum, cur ſeminarium conceptaculum non intra teſtes ſeſe immergit, ſed ſupergeminalem, quæ appellatur, utriusque natura interjecit? An rari cum ſint, fungoſique & molles teſtes, cum denſis, validis ac duris ſeminariis vaſculis tuto committi non poterant? ſiquidem prudens natura, nulla eſſentiis contraria in unum cogit, niſi copulam aliquam amicitiæ conciliatricem in medium conjiciat: quanto enim à ſeminariis alveolis, viribus, denſitate, duritiaque ſupergeminalis vincitur, tanto ipſa teſtes ſuperat. Quin etiam ipſius partes, quæ ſeminis vaſa contingunt, duriſſimæ; quæ teſtes, molliſſimæ ſunt: quæ mediæ interjacent, quo propiores vaſculis, duriores: quo teſtibus, molliores creatæ ſunt.

XXXVII. Verum quare in muliebribus teſtibus non evidentes ac ſenſiles ſupergeminales conſpiciuntur? An quoniam in primis muliebris teſtis, deinde & ſeminarius rivus exiguus eſt? igitur nihil mirandum, ſi & eos adnectens vinculum ſit perexiguum. Præterea & ipſorum materiæ differentia modica eſt, non ut in maribus, maxima: nam maſculi teſtes humidiores mollioresque fœmineis ſunt, & ſeminariæ fiſtulæ duriores: contra, in fœmina hæ minus duræ, quia non tam longæ, neque tantum ſeminis fuerunt concepturæ: teſtes autem minus rari & fungoſi, aridioresque, quia frigidiore temperie conſtant. Jure itaque natura inter ſe propinqua cum ſint, teſtibus magis duratis, ſeminariis vero canalibus ipſos intrantibus mollioribus factis, exili inter ipſos copula opus fuit, paulatim ab unius duritie in alterius mollitudinem recedente. At quoniam marium teſtes ſunt penduli, idcirco & in utrumque muſculus unus ab ilium ſedibus porrigitur, ut & ipſis motus ad locum facultas ſubminiſtretur.

XXXVIII. Cæterum de mammis accurate loqui ſuperius polliciti, ad ipſas jam ſermonem convertamus, primumque inter ipſas & vulvam mirum eſſe conſenſum, quotidiana docet experientia, in fœtuum abortibus, quemadmodum nobis Hippocrates declaravit: & citra eos, quum ſecunda valetudine animal fruitur: parvæ enim increſcente animali, æque ac vulvæ cernuntur: perfecto autem & generandi tempore appetente, cum vulvis pariter ad decentem usque magnitudinis modum extuberant: in qua utroque membro conſiſtente, ſemen accipere, fœtumque abſolvere, ad vulvas pertinet: mammarum autem, in lucem editum animal alere, officium eſt. Verum cur adeo mutuo inter ſe conſenſu hæc membra afficiantur, nunc exponemus: id enim ipſum mirificam DEI artem promulgabit: nam cum ad unum conficiendum opus utrumque membrum comparaverit, ipſa per vaſa connexuit, quæ in ſupra habitis de pectore ſermonibus, ad mammas procedere monſtravimus, venas arteriasque in præcordia totum abdomen diducens, deinde inferne aſcendentibus committens, à quibus in vulvam & ſcrotum venæ porriguntur. Sola namque hæc in animalibus vaſcula, partim à locis ſupra ſeptum profecta ad inferiora corporis labuntur, partim ab infimis ſurſum repunt: ſola igitur modo poſita membra per vaſcula conſociari debuerunt, ut quando in vulva fœtus conformatur atque augeſcit, ſoli illi ab utroque membro communes venæ irrigent alimentum: at cum fœtus eſt editus, in mammas retro totum perlabitur. Atqui hanc ob cauſam fieri non poteſt, ut probe eodem tempore menſes ferantur, & lactet fœmina: ſemper enim alterum membrum exareſcit, in alterum ſanguine declinante. Nam cum ante uteri geſtationem in mulieribus florentem ætatem agentibus, quicquid ſupervacui colligitur, ſingulis menſibus natura per conceptacula in vulvam pertinentia excernat, cum gravidæ fuerint, fœtus à conceptaculis nutrimentum exhaurit: illic igitur venæ tam capaces, tamque prolixæ ſunt, ut inde fœtus abunde nutriatur, ſemperque aliquid ſupervacui redundet. Quando itaque toto graviditatis tempore contractum in communibus hiſce alimenti vaſculis tanquam promptuariis quibusdam exerit, diſtenditque vehementer, ac veluti locum humore ſubmergit, tunc alio migrare contendit: ſed nulla eſt alia regio, præter pectus, in quod venæ diſtentæ juxta atque oppreſſæ ſarcinam ſuam propellant. Item & totius ventris ex prægnatione tumor transmittens atque protrudens in cedentem locum compellit. Ita ſane lac menſium germanum appellavit Hippocrates,

octo

octo menſes quidem agens, alimento vero redundante. Sic etiam & fœtu aliquem languorem paſſo, neque ſatis cibi attrahente, aut mulieris corpore aliqua ex parte vitiato, ut ſanguis ſatis copioſus gigni non poſſit: confunditur tunc quidem perturbaturque operum naturæ ordo, contrariisque affectibus mammas vexari neceſſe eſt, modo lacte ante tempus affluentes, cum fœtus ægrotat: modo gracileſcentes, cum vulvæ inopia laborant. Propterea dicebat Hippocrates: Mulieri ventrem gerenti, lac ex mammis multum emanans fœtum infirmat: tanquam videlicet in mammas prorſum eo, quod abundat aſcendente, quod in venis fœtus reliquerat, præ imbecillitate quantum ipſi ſatis erat, ad moderatum alimentum attrahere non potens. Contra cum dixit iterum: Mulieri uterum gerenti, ſi mammæ gracileſcant, abortus fiet: fœtum quidem tum valentem eſſe putandum eſt, ſed alimenti inopia laborare. Quare primum ex venis vulvæ communibus ſanguinem fugit, inde mammæ contabeſcunt, poſterius paulo per abortum excluditur, nutrimento penitus ipſum deficiente. Hæc de admirabili humani corporis artificio, altiſſima conditoris noſtri ſapientia monſtrante, ſint tradita.

INDEX CAPITUM.

Lib. I. cap. 1. Procœmium.
2. De membrorum diviſione.
3. De manibus. *Conferendus Galenus lib.° 1. de uſu partium cap. 4.*
4. De manuum digitis, digitorumque unguibus. *id. cap. 5. ſq.*
5. De digitorum oſſibus, carnibusque. *id. cap. 12. ſq.*
6. 7. 8. 9. De digitorum manus articulis, figura, compaginatione & motu. *Galenus lib. 1. cap. 15. 17. ſeq.*
10. De internæ manus cute & tendone ſubjecto. *id. lib. 2. cap. 3. ſeq. & 6.*
11. 12. De radii cubitique cum carpo junctura, deque ejus & palmæ oſſibus & nexu. *id. cap. 7. ſq.*
13. 14. 15. De radii & cubiti ſitu, forma & motibus. *id. cap. 13. ſeq.*
16. De muſculis humerum cubitumque moventibus. *Galen. lib. 2. cap. 16.*

cap. 17. Quare humerus ex oſſe uno, cubitus ex binis? *Galenus lib. 2. cap. 17.*
18. De crurum hominis ſtructura, & quare ſit erectæ ſtaturæ. *Galenus lib. 3. cap. 1. & 4.*
19. 20. De extremi pedis uſu & ejus cum manu ſimilitudine. *id. cap. 2. & 5. ſeq.*
21. De oſſium pedis ordine, ſitu ac motu. *id. cap. 7. ſeq.*
22. 23. 24. De cruris oſſibus. *Galenus lib. 3. cap. 9. ſeq.*

Lib. II. cap. 1. Procœmium.
2. 3. De ventriculi ſitu. *Galenus lib. 4. de uſu partium cap. 1.*
4. De ventriculi forma, vicinisque membris. *id. c. 2. ſq.*
5. 6. De ventriculi viribus. *id. cap. 7.*
7. De numero, ſitu, vi & ſubſtantia inteſtinorum. *idem cap. 8.*
8. De tunicis & ſubſtantia ventriculi & inteſtinorum. *id. cap. 9.*
9. De peritoneo, muſculisque abdominis. *id. cap. 10.*
10. Cur inſtrumenta nutritionis nervo participent. *Galen. lib. 5. cap. 10.*
11. De ſucci in jecur diſtributione & vaſculis & meſenterio. *Galenus lib. 4. c. 12. ſeq. & 20.*
12. De vena portæ, & ſanguinis confectione. *id. lib. 5. c. 2.*
13. De jecore & vena cava. *id. lib. 6. cap. 4.*
14. De meatibus urinariis, renibus & veſica. *Galen. lib. 5. cap. 5. ſeq.*
15. De cavæ venæ inceſſu & per corpus diviſione. *lib. 6. c. 4.*
16. Quæ res ad nutritionem requirantur. *lib. 5. cap. 10.*

L. III. cap. 1. Procœmium.
2. De ordine dicendorum.
3. De pectore. *Galenus lib. 6. de uſu partium cap. 2.*
4. De utilitatibus pectoris & pulmonis. *id. lib. 7. cap. 8. & 9.*
5. De cordis pulmonisque & cavæ venæ proceſſu, poſitu & partibus. *id. lib. 7. cap. 4. ſeq.*
6. De cordis figura & cavitatibus. *id. cap. 7.*
7. De vaſculis à corde naſcentibus. *ibid.*

cap.

cap. 8. De cordis ſubſtantia. *Galenus lib. 7. cap. 8.*
9. De membranulis cordis tricuſpidibus. *ibid.*
10. De cordis auribus & pericardio. *id. lib. 6. cap. 15.*
11. De pulmonis artificio. *Galenus lib. 7. c. 2. & 8. ſq.*
12. De voce & ejus cauſis. *id. cap. 5. & lib. 16. c. 4.*
13. De aſpera arteria. *lib. 7. c. 3. ſeq. & 5. ſeq.*
14. De cartilaginum gutturis nomine & ſitu, & de epiglottide. *id. c. 11. & 13.*
15. De gutturis cartilaginum figura & munere. *id. c. 12.*
16. De nervis recurrentibus. *id. c. 14. & 15.*
17. 18. De pectoris motu coſtisque & quibusdam cartilaginibus. *id. lib. 7. cap. 20. ſeq.*
19. De transverſo ſepto, peritoneoque & ſuccingente membrana. *id. lib. 6. cap. 3.*
20. De mammis. *Galenus lib. 7. cap. 22.*
21. De Ypſiloide ſeu lambdali oſſe. *id. c. 19.*

L. IV. cap. 1. Procemium.
2. De collo & capitis uſu ac forma. *Galenus lib. 8. de uſu partium cap. 1.*
3. De capitis oſſibus ac ſuturis. *id. cap. 2. & lib. 9. cap. 2. & 7. & 17. ſeq.*
4. De excrementis noſtri corporis, uſuque bregmatum & ſuturarum. *lib. 9. c. 1. & 3.*
5. De cerebri natura ejusque involucris. *lib. 8. c. 4. & 6.*
6. De membrana pericranio. *id. c. 7. ſeq.*
7. De reticulari contextu. *lib. 9. cap. 4.*
8. De cerebri eſſentia ac viribus. *lib. 8. cap. 6. ſeq.*
9. De ſpinæ medulla. *lib. 1. cap. 16. & lib. 12. cap. 10. & 15.*
10. De animali ſpiritu & cerebri cavitatibus. *lib. 8. c. 10.*
11. De naſi foraminibus, aliisque cerebri ductibus. *lib. 9. cap. 16.*
12. De primo nervorum pari, ſpongioſisque oſſibus. *lib. 9. cap. 8. ſeq.*
13. De aliis, quibus naſus conſtat partibus. *lib. 11. c. 17.*
14. De naſi figura & uſu. *Galenus lib. 11. cap. 11. & lib. 10 cap. 11.*

cap. 15. De nervo viſorio & humoribus in oculis. *Galen. lib. 9. c. 13. & lib. 10. cap. 12. ſq.*
16. De oculi figura & ſitu. *lib. 10. cap. 1.*
17. De partibus oculos munientibus. *id. cap. 6. ſeq.*
18. De palpebris & ſuperciliis. *lib. 10. cap. 9. ſeq.*
19. 20. De nervoſis tunicis, humoribusque oculi. *id. c. 3. ſq.*
21. De oculi coloribus. *ibid.*
22. Cur mobiles oculi, & gemini? *ibid.*
23. De muſculis oculorum & nervis moventibus. *id. cap. 8.*
24. Quomodo fiat viſio. *lib. 10. cap. 12.*
25. De quibusdam videndi affectibus. *ibid.*
26. De nervorum ordinibus è cerebro naſcentibus. *lib. 9. cap. 8. ſeq.*
27. De lingua. *lib. 11. cap. 10.*
28. De maxillis. *id. c. 18.*
29. De dentibus. *ibid.*
* * * *Videntur capita de lingua & labiis, auribusque deſiderari, de quibus Galenus lib. 11. c. 10, 16. & 12.*
30. De cute in facie. *lib. 11. c. 14. & 15.*
31. De principibus animæ viribus. *lib. 8. c. 6.*

L. V. cap. 1. Procœmium.
2. De oſſium junctura & motu. *Galenus lib. 11. c. 18.*
3. De ſpinæ medulla, ab eaque naſcentibus. *lib. 11. c. 10. & 15.*
4. De capitis ad cervicem connexu, motibusque. *lib. 11. cap. 18.*
5. De vertebris ſpinæ. *lib. 10. cap. 11.*
6. Cur ex tot oſſibus ſpina conſtet? *id. cap. 12.*
7. Dubia quædam circa vertebras & ſacrum os. *id. cap. 16.*
8. De humeri articulo & latis oſſibus ſcapularum. *lib. 13. cap. 10.*
9. De acromio vocato & humeri motibus. *id. cap. 12. ſeq.*
10. De jugulis. *lib. 13. cap. 12.*
11. De humeri compagine. *lib. 13. cap. 10. & 12. ſeq.*
12. 13. De coxæ articulo. *lib. 15. cap. 8.*
14. De cruris totius muſculis. *ibid.*
15. De ſede. *ibid.*

cap.

cap. 16. De pectine. *ibid.*
17. De ſitu vulvæ. *Galenus lib. 15. cap. 1.*
18. De vulvæ materia, cellis, figura, cornibus & teſtibus. *ib.*
19. De fœtu ad fœtumque pertinentibus. *lib. 15. cap. 4. ſeq.*
20. Exemplum & repetitio de pertinentibus ad fœtum. *ibid.*
21. De virilis membri ſitu. *lib. 15. cap. 2.*
22. De arrectionis tempore. *id. cap. 3.*
23. De virilis membri materia. *ibid.*
24. De cauſa arrectionis & collo veſicæ tam maris quam fœminæ. *ibid.*
25. De præputio tam mulieris quam maris. *lib. 15. cap. 3.*
26. Quare mulier viro imperfectior. *lib. 14. cap. 6.*
27. De motu virilis membri. *lib. 15. cap. 3.*
28. De teſtium materia & forma. *lib. 14. cap. 12.*
29. De vaſis ad teſtes euntibus. *id. cap. 13.*
30. Cur in dextro mares, in ſiniſtro latere fœminæ gignantur. *lib. 14. cap. 7.*
31. De cauſa voluptatis in coitu. *lib. 14. cap. 9.*
32. De ſeminis eſſentia. *id. cap. 10.*
33. De ſeminis generatione. *ibid.*
34. Cur ſanguis in venis morans albeſcit? *ibid.*
35. De vaſis ſemen emittentibus. *lib. 14. cap. 12. ſeq.*
36. De ſupergeminali. *ibid.*
37. De ſupergeminali in fœminis. *ibid.*
38. De mammarum & vulvæ, lactis menſiumque conſenſu. *lib. 14. cap. 8.*

FINIS.